

အမရပူရ
မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်
အရှင်နေကာဘိဝံသ ၏
အမှတ် (၃၃) ကျမ်းစာ

သမ္မောဟဝိနောဒနီ ဘာသာဋီကာ

(ပထမအုပ်)

(နောက်ပိုင်း၌ မူလဋီကာနှင့် ဝိဘင်္ဂါပါဠိတော်နိဿယပါသည်။)

မဟာဂန္ဓာရုံ စာပေဖြန့်ချိရေး၊
အမရပူရ၊ နယူးဘားမားပုံနှိပ်တိုက်
တန်ဖိုးကျပ် ၄၀၀

သာသနာ ၂၅၄၀

ကောဇာ ၁၃၆၀

ခရစ် ၁၉၉၈

အခြေခံ နိဒါန်း

ဓမ္မသင်္ဂဏီယံ ဓမ္မေ၊ သင်္ဂဏေတွာန သဗ္ဗသော။
ဝိဘင်္ဂကောဝိဒေါ နာထော၊ ဝိဘင်္ဂံ ယံ ဝိဘာဇယံ။
တဿာပိဋကထံ ဋီကံ၊ ဝိဘာဇေဿာမိ သာဓုကံ။

ဝိဘင်္ဂကောဝိဒေါ၊ အကျဉ်း အတန်တန် ကျယ်ဝေဘန်ဘို့ ရှေ့ဉာဏ်မြော်မြင် ကျွမ်းကျင်တော်မူသော။ နာထော၊ လူ့ပြည်နတ်ရုပ် လောကဓာတ်ဝယ် နတ် နတ်ထွတ်ထွား မြတ်ဘုရားသည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီယံ၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ ရေတွက်ပြသဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီခေါ် ပါဠိတော်၌။ ဓမ္မေ၊ ရုပ်နာမ် ၂-ပါး ဓာတ်တရားတို့ကို။ သဗ္ဗ- သော၊ အသစ်တ နိဗ္ဗာနတိုင် ဆိုင်ဆိုင် ဥဿုံ အားလုံးစုံအောင်။ သင်္ဂဏေ- တွာန၊ အကျဉ်းအကျယ် အသွယ်သွယ်ဖြင့် ခြယ်လှယ်ကျန ရေတွက်ပြတော်မူ ပြီး၍။ ယံ ဝိဘင်္ဂံ၊ ခန္ဓာအာယတန စသည်များပြား ဆယ်ရှစ်ပါးဟု ခွဲခြား သင့်လျော် အကြင် ဝိဘင်းတရားတော်ကို။ ဝိဘာဇယံ၊ သုတ္တန်ဘိဓမ္မာ ပဉ္စာ ပုစ္ဆက နည်းစုံပြ၍ ကျနသိရန် ဝေဘန်ဟောပြတော်မူပြီ။... တဿ အပိ၊ သိ ဘွယ်အလီလီ နှစ်အဆီကို စုံညီခွဲခြမ်း ကျမ်းဝိဘင်းခေါ် ထိုတရားတော်၏ လည်း။ အဋ္ဌကထာ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ် ကျဉ်းအကျယ်ကို အလွယ်ပြရာ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာကို၎င်း။ ဋီကံ၊ အဋ္ဌကထာတွင် လိုအံ့သင်သော် ကစဉ် ဖွင့်ရာ မူလဋီကာကို၎င်း။ သာဓုကံ၊ နှောင်းခေတ် သောတု မှီငြမ်းပြုဘို့ ရှုတိုင်း ကောင်းစွာ လွန်သေချာအောင်။ ဝိဘာဇေဿာမိ။ နိဿယည်း အဓိပ္ပါယ် စုံအောင်ခြယ်လျက် သိလွယ်စေရန် ဝေဘန်ပါအံ့သတည်း။

တရားတော်၏ ဝိမုတ္တိရသ။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်များကို အဆီညှစ်၍ အနှစ်ထုတ်သောအခါ နောက်ဆုံး၌ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော အရဟတ္တ ဖိုလ်ဟူသော ဝိမုတ္တိအရသာ ရှိကြသည်သာဖြစ်၏။ [ဝိမုတ္တိ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်။] မှန်၏—

ဝိနည်း။ ။ဝိနည်းတရားတော်သည် ထိုတရားတော်အတိုင်း သီလသိက္ခာကို အပြည့်အဝ ဖြည့်ကျင့်နေသောပုဂ္ဂိုလ်အား သီလသိက္ခာမှတက်၍ သမာဓိပညာ ဘက်သို့ ရောက်သောအခါ ဝိမုတ္တိ အရသာကို ပေးစွမ်းနိုင်၏။

သုတ္တန်။ ။သုတ္တန်တရားတော်သည်ကား တရားဦးအစ ဓမ္မစကြာတုန်းကပင် တဆယ့်ရှစ်ကုဋေသောဝေနေယျတို့အား ဝိမုတ္တိအရသာကို ပေးတော်မူခဲ့ပြီ။

အဘိဓမ္မာ။ ။အဘိဓမ္မာတရားတော်သည်လည်း ရုပ်နာမ် ၂-ရပ် ပရမတ်ကို တပ်အပ် ထင်ထင် သိမြင်စေနိုင်ရကား “ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ သူ ငါ မရှိ” ဟု ထိထိမိမိ သိနိုင်သောအခါ အနတ္တနုပဿနာဘာဝနာ အစွမ်းဖြင့် အလွယ်တကူ ဝိမုတ္တိ

အရသာကို ခံယူစေနိုင်၏။ ဤသို့လျှင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်များသည် တရားတော်ကို လိုက်နာသူတိုင်းအား ဝိမုတ္တိ အရသာကို ခံစားစေနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိ ရှိတော်မူကြသည်သာ ဖြစ်ကြပေသည်။

ဝိဘင်းပါဠိတော်။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဘိဓမ္မာ တရားတော်တို့တွင် ဤဝိဘင်း ပါဠိတော်သည် တရားသိဘွယ် အသွယ်သွယ်ကို နည်းမျိုးစုံ ခြယ်လှယ်၍ သိလွယ်အောင် ဟောပြောဒေသနာတော်ဖြစ်၏။ မှန်၏—ဤဝိဘင်း ပါဠိတော်ဝယ် ခန္ဓဝိဘင်း အာယတနဝိဘင်း စသောအားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ရပ် ရှိသောကြောင့် သိဘွယ်တွေများလှ၏။ ဝိဘင်း တရပ်တရပ်တွင်လည်း သုတ္တန်ပါဠိတော်များ၌ ဟောတော်မူပုံနည်းအားဖြင့် သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းကိုလည်း ဟောတော်မူ၏။ အဘိဓမ္မာသဘောသက်သက်အားဖြင့် အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းကိုလည်း ဟောတော်မူ၏။ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော တရားတော်များကို ပြဿနာ မေးသော အားဖြင့် ပညာပုစ္ဆကနည်းကိုလည်း ဟောတော်မူပါသည်။

ဆရာအဆက်ဆက် နှစ်သက်ပုံ။ ။ထို့ကြောင့် သိလိုသော ဆန္ဒဖြင့် သေချာစွာသင်ယူလျှင် မသိနိုင်စရာ မရှိလောက်အောင် ရှင်းလင်းတော်မူရကား ရှေးဆရာတော် အဆက်ဆက်တို့ နှစ်သက် ကြည်ညိုစွာ လေ့လာတော်မူခဲ့ကြဟန်တူပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏ ကျေးဇူးတော်ရင် ဖြစ်တော်မူသော မြောင်းမြဆရာတော်ဘုရားသည် ဝိဘင်းပါဠိတော်နှင့် သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ မူလဋီကာကို ပို့ချရင်း ရေးနေပါကြောင်း လျှောက်သောအခါ အားရတော်မူလှ၍ “ကောင်းတာပေါ့၊ အလွန်ပြည့်စုံတဲ့ကျမ်းတ” ဟု မိန့်တော်မူပါသည်။ မိမိလည်း ပခုက္ကူမဟာဝိသုတာရာမတိုက်ကြီး၌ စာဆိုစဉ်က ဤဝိဘင်းပါဠိတော်၏အဋ္ဌကထာအဖွင့် မူလဋီကာကို ကွယ်လွန်တော်မူပြီးသော မဟာရဋ္ဌဂုရု ဆရာတော်၏ အထံ၌ ရှေးဦးစွာ စ၍ဆိုခဲ့ရပါသည်။

ခန္ဓဝိဘင်း။ ။ခန္ဓာ ၅-ပါး၏အကြောင်းအရာကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဒေသနာတော်ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးတွင် ရုပ်တရားအားလုံးကို “ရူပက္ခန္ဓာ” ဟု တပါးတည်းသာ ပြတော်မူ၍ နာမ်တရားကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ဖြင့် ၄-ပါးခွဲကာ ပြတော်မူသောကြောင့် နာမ်တရား၌ တွေဝေကြသော နာမသမ္ပုဋ္ဌယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အသိဉာဏ်ရှင်းလင်းစေနိုင်သော တရားတော်ဖြစ်သည်။

အာယတနဝိဘင်း။ ။အာယတန ၁၂-ပါး၏ အကြောင်းအရာကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဒေသနာတော်ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးတွင် ရုပ်တရားကို အာယတန တဆဲ့တပါးနှင့် တဝက်ခွဲပြ၍ နာမ်တရား အားလုံးကို အာယတန တပါးနှင့် တဝက်သာ ခွဲပြသောကြောင့် ရုပ်တရား၌ တွေဝေသော ရူပသမ္ပုဋ္ဌယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အသိဉာဏ် ရှင်းလင်းစေနိုင်သောတရားတော်ဖြစ်သည်။

ဤ အာယတနဝိဘင်း၌ “ဧကန္တံ ဒုက္ခံ အနတ္တံ ဝိပရိကာမဓမ္မံ” စသည် ဖြင့် အာယတန ၁၂-ပါးလုံးကို ရှုဘို့ရာ ဝိပဿနာဘာဝနာကိုလည်း ဟောပြော တော်မူ၏။ “အသင်္ခတာ ဓာတု” စသည်ဖြင့် အသင်္ခတဓာတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို လည်း ဟောပြောတော်မူ၏။ အဋ္ဌကထာ၌လည်း နိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်၍ အယူအမျိုးမျိုးကို ပြပြီးလျှင် အမှန်ရှိနေသောနိဗ္ဗာန်ကို နောက်ဆုံး၌ ပြတော်မူသည်။

ဓာတုဝိဘင်း။ ။ဓာတ် ၁၈-ပါး၏အကြောင်းအရာကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဒေသနာတော်ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးတွင် ရုပ်ကို ဓာတ် ၁၀-ပါးနှင့် တပါးဝက် ခွဲပြတော်မူ၍ နာမ်ကို ဓာတ် ၇-ပါးနှင့် တပါးဝက် ခွဲပြတော်မူသောကြောင့် ရုပ်နာမ် ၂-ပါး၌တွေ့ဝေသော နာမရူပသမ္ပုဉ္ဇ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အသိ ဉာဏ်ရှင်းစေနိုင်သော တရားတော်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြအပ်ပြီးသောဝိဘင်း ၃-ရပ်တွင် တရပ်ရပ်ကို မဟောလျှင် မပြည့်စုံသောကြောင့် ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို ဝိဘင်း ၃-ရပ်ဖြင့် ခွဲခြား ဝေဘန်တော်မူကာ ယောဂီအားလုံး၏ စိတ်နှလုံးကို ရွှင်မြိုး ကျေနပ်စေတော်မူပါသည်။

သစ္စဝိဘင်း။ ။ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်တို့ကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ပြီးသော အခါ ထိုတရားတို့၌ စူးစိုက်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရုပ်နာမ်တို့၌ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူ ငါ မရှိကြောင်းကို၎င်း၊ အသက်ဇီဝ အတ္တအကောင် မဟုတ်ကြောင်း ကို၎င်း၊ ကောင်းကောင်း သိမြင်နိုင်ကြပြီ။ ထို့ကြောင့် ထိုဝိဘင်း ၃-ရပ်အပြီးတွင် အရိယာဖြစ်အောင် ဆောင်နိုင်သောကြောင့် “အရိယသစ္စ” ဟုထင်ရှားသော သစ္စာ ၄-ပါးတရားတော်ကို ဟောပြောတော်မူသည်။ ဟောတော်မူပုံကား—

ဒုက္ခံ သမုဒယ။ ။ထိုသစ္စာ ၄-ပါးတွင် လောကီ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစ၌ ငါဟု စွဲလမ်း၍ သာယာနေကြသော သတ္တဝါတို့ကို သံသရာ၌ ငြီးငွေ့ ထိတ်လန့်သော သံဝေဂဉာဏ်ကိုရစေခြင်းငှါ “ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ” စသည်ဖြင့်၎င်း၊ “ဥဒယဗ္ဗယပဋိပဋ္ဌနဋ္ဌေန ဒုက္ခာ = အဖြစ်အပျက်ဒဏ်ကို အမြဲခံနေရသော သင်္ခါရ ဒုက္ခချည်းဖြစ်သည်” ဟု၎င်း ဒုက္ခသစ္စာကို စတည်၍ ဟောတော်မူ၏။ ဤဒုက္ခ ဟောကို မိမိခံနေရသည်မှာ မည်သူကမျှ ပြုလုပ်သောကြောင့် မဟုတ်။ မိမိ၏ တဏှာကြောင့်သာ ခံနေရသည်ဟု နားလည်၍ တဏှာကို ပယ်သတ်ဘို့ရာ ဒုက္ခ ဖြစ်ကြောင်းသမုဒယသစ္စာကို ဒုတိယဟောတော်မူသည်။ [ဤသစ္စာ ၂-ပါးကား လောကီသစ္စာတည်း။]

နိရောဓ၊ မဂ္ဂ။ ။တဏှာသမုဒယကြောင့် ဒုက္ခတွေ့ဖြစ်ရ၊ ဒုက္ခဖြစ်ရသော ကြောင့် သုခကိုတောင့်တသော တဏှာသမုဒယဖြစ်ရ၊ သုခကလေးကို ရသော အခါ သုခကြီးကိုလိုချင်သော တဏှာသမုဒယ ဖြစ်ရပြန်၊ ထို့ကြောင့် “တဏှာ သမုဒယကြီးလေ၊ ဒုက္ခကြီးလေ” ဤသို့အားဖြင့် ဒုက္ခတွေ့ကိုသာမြင်ရ၍ ငြီးငွေ့

သောစိတ်ထားဖြင့် အားငယ်နေကြသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သက်သာရာရစေခြင်းငှါ ဒုက္ခကုန်ဆုံးရာ နိရောဓသစ္စာကို တတိယမြောက် ဟောပြတော်မူပါသည်။ ထို နိရောဓသစ္စာကိုကြားရ၍ နိရောဓကိုသိသောရန် အားသန်နေကြသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား “ဤလမ်းကိုတက် ဤမက်ကိုပွားကြလော့၊ ဤလမ်း၌ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဟူသော ချောမွေ့သော သီလစခန်းလည်း ရှိ၏၊ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိဟူသော တည်ငြိမ်သော သမာဓိစခန်းလည်း ရှိ၏၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော နူးညံ့သော ပညာစခန်းလည်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဤလမ်း စလျင်စံခြင်း အကောင်းကိုချည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤလမ်းကိုတက်၍ ဤမက်ကို တိုးပွားစေလျှင် ကေနိမုချ ဒုက္ခကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာကို တွေ့ရလိမ့်မည်” ဟု မိန့်တော်မူသည့်အလား ၄-ပါးမြောက်တွင် မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ မဂ္ဂသစ္စာကို ဟောတော်မူပါသည်။ [ဤ သစ္စာ ၂-ပါးကား လောကုတ္တရာသစ္စာတည်း။]

[ဆောင်] လောကီဘုံဝယ်၊ သာယာဘွယ်ဟု တွာတွယ်လေငြား၊ ဝေနေများကို တရားသံဝေ၊ ရပစေဟု ထွေထွေဒုက္ခ ဦးစွာပြ၏၊ ဒုက္ခသောင်းပြောင်း၊ ဆင်းရဲပေါင်းလည်း အကြောင်းမဲ့စွာ၊ မဖြစ်ရာရှင့်၊ မဟာဗြဟ္မာ၊ ထာဝရဟု ဘုရားတသင်း၊ မဖန်ဆင်းတည်း၊ ထန်ပြင်းသောသွမ်း၊ တဏှာစွမ်းကြောင့်၊ ဘရမ်းဗာတာ၊ ဖြစ်ကြရာဟော၊ သမုဒယောတဲ၊ သုံးလောကတွင်၊ ဒုက္ခထင်၍၊ လွတ်ခွင့်ထွက်ရာ၊ ရတက်ဖြာသော်၊ သက်သာစေရန်၊ အနေဖန်လျက်၊ ခေမံနိရောဓ၊ သုံးကြိမ်ပြ၏၊ နိဗ္ဗာန်နန်း၊ ရောက်ဘို့မှန်းက၊ ဤလမ်းဖြင့်တက်၊ ဤမက်ကိုပွား၊ မိန့်သည့်လားသို့၊ လေးပါးမြောက်တွင်၊ မဂ်လမ်းထွင်သည်၊ ဟောစဉ်လက်ရိုး ဆူဆူတည်း။

ဣန္ဒြိယဝိဘင်း။ ။တိုင်းပြည်တပြည်၌ အမတ်ကြီးတို့သည် မိမိဆိုင်ရာ ကိစ္စဝယ် လက်အောက်ငယ်သားတို့ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်ကြ သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ မိမိဆိုင်ရာ လက္ခဏာဝယ် အတူဖြစ်ဘက် တရားတို့ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်လောက်အောင် အစိုးရသောသတ္တိကို ဣန္ဒြိယ(ဣန္ဒြေ)ဟု ခေါ်၏။ ဥပမာ—စက္ခုပသာဒသည် ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ အတူဖြစ်ဘက် တရားတို့ကို ထို မြင်ခြင်းကိစ္စ၌ မိမိအလိုသို့ လိုက်ပါစေနိုင်လောက်အောင် မြင်ခြင်းကိစ္စဝယ် အစိုးရသောသတ္တိ ရှိသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် ရူပါရုံကို မြင်ရာ၌ စက္ခုဇ္ဈေးစွမ်းလျှင် စွမ်းသလောက်၊ စက္ခုဇ္ဈေးအားသေးလျှင် အားသေးသည့်အလိုက်သာ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် စေတသိက်တို့က မြင်နိုင်ကြသည်။ ဤဣန္ဒြိယ စသတ္တိသည် တရားတိုင်း၌ မရှိ၊ စက္ခုပသာဒ စသော ရုပ်တရား၊ စိတ်၊ သဒ္ဓါ စသော နာမ်တရားတချို့၌သာ ရှိ၏။ ဤသို့ ဣန္ဒြိယသတ္တိရှိသော တရားတို့ကိုသာ

ထုတ်ပြတော်မူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဉာဏ်တော်ကို မှန်းမြော် ကြည်ညိုရသော အခါ မိမိကိုယ်ကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏သာဝက ဖြစ်ရသည့်အတွက် အလွန်နှစ်သက် တက်ကြွသော- ပီတိ ပဿဒ္ဓိ သဒ္ဓါ ပညာစသော တရားတော်များ တိုး၍တိုး၍ လာနိုင်ပါသည်။

သယံ ဗုဒ္ဓေါ သမ္မောဓေသိ၊ ဓမ္မေပိ ဓမ္မသတ္တိယော။

အဟော နော တဿ သုတတ္ထံ၊ အဟော နော ဓမ္မစိန္တနံ။

ယော ဇိနော၊ ပါရမီတော်အား စွမ်းပကားဖြင့် ငါးပါးမာရ်နှင့် အကြင် ဘုရားရှင်သည်။ ဓမ္မေပိ၊ ရုပ်နာမ် ၂-ချက် ဖြစ်တိုင်းပျက်သည့် အသက်မနှော တရားသဘော တို့ကို၎င်း။ ဓမ္မသတ္တိယောပိ၊ တရားတိုင်း၏ ထင်ရှားရှိသည့် သတ္တိအင်အား စွမ်းပကားတို့ကို၎င်း။ သယံ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗောဓိဓဏ္ဍိုင် ရိပ်သာမြိုင် ဝယ် ကိုယ်တိုင်စတင် သိမြင်တော်မူသည်ဖြစ်၍။ သမ္မောဓေသိ၊ သိထိုက်သမျှ ဝေနေယျကို မြှက်ဟလှစ်ဖော် သိစေတော်မူခဲ့ပေပြီ။

တဿ ဇိနဿ၊ အောင်မြင်နက်သန် ဗောဓိမဏ်ဝယ် အောင်လံ စွင့်စွင့် လွင့်တလူလူ ထို အောင်တော်မူ မြတ်စွာဘုရား၏။ သုတတ္ထံ၊ တရားဓမ္မ ဩဝါဒ ဖြင့် နေ့ညရှင်ပျော် သားတော် (သွီးတော်) ဖြစ်ရခြင်းသည်။ အဟော နော၊ ကိုယ့်တက် ကိုယ့်တာ ကိုယ်ကျိုးပါသဖြင့် ကိုယ့်မှားခုနယ် ဪ...ဝမ်းမြောက် ဘွယ်ကြီးပါတကား။ ဓမ္မစိန္တနံ၊ ဓမ္မသက်သက် ကြောင်းကျိုးဆက်၍ ဖြစ်ပျက် နေဟန် ဖန်ဖန်ခဲ့ဝေ ကြံစည်၍နေရခြင်းသည်။ အဟော နော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ သူ ငါတွေ့ပျောက် အလင်းရောက်သို့ ဝမ်းမြောက်ရှင်ပျော် ဪ...အရတော် လေစွတကား။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်း။ ။သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့၏ ဖြစ်ဘို့ရာ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)ဟု ခေါ်၏။ ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ကောင်းကောင်းနားမလည်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဟု အမည်ခံသော်လည်း ယောင်ဝါးဝါးသာ ဖြစ်နေစရာရှိ၏။ ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်နေပုံကို နားလည်လျှင်ကား “အကြောင်းရှိလျှင် အကျိုးရှိမည်သာ၊ အကြောင်းတရားတွေ မိမိသန္တာန်၌ မရှိတော့ဘဲ ချုပ်သွား လျှင် ဒုက္ခအမျိုးမျိုး အကျိုးဟူသမျှလည်း ချုပ်ရမည်သာ၊ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားမှတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူ ငါမရှိ”ဟု ပိုင်ပိုင်ကြီး သိနိုင်သော ကြောင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုရာ၌ အလွယ်တကူပင် ဉာဏ်စဉ်တက်၍ မဂ်ဖိုလ် ကို ရနိုင်လောက်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဉာဏ်ဖြင့်ထင်ထင် သိမြင် ဘို့ရန် အထောက်အကူဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်း ဒေသနာတော်ကို သစ္စ ဝိဘင်း၏ အခြားမဲ့၌ ဟောတော်မူပါသည်။

သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်း။ ။ ဤတရားတော်ကား မိမိကိုယ်ခန္ဓာ၌ရှိသော ရုပ်
ကာယ၌၎င်း၊ ဝေဒနာ၌၎င်း၊ စိတ်၌၎င်း၊ သညာသင်္ခါရဟူသော ဓမ္မတို့၌၎င်း
သတိဖြင့်စိုက်၍ ဘာဝနာပွားသောအခါ မဂ်ဖိုလ်ရပုံကို ဟောပြသော ဒေသနာ
တော်ဖြစ်၏။ ကာယကို သတိဖြင့်စိုက်၍ ရှုရာ၌ “အတ္တိဗ္ဗမသ္မိ” ကာယေ ကေသာ
လောမာ” စသည်ဖြင့် ရှေးက ဘုန်းတော်ကြီးများကျောင်း၌ ကလေးအရွယ်
ကျောင်းသားသူငယ် ဘဝမှစ၍ သင်ပြရိုးဖြစ်သော ကောဠာသကမ္မဋ္ဌာန်းကို
လည်း ပြထားတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် နောက်နောင်အခါ သာသနာ ဘာသာကို
အသားကျ ပြုပြင်ရာ၌ မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ပြန်၍ လေ့လာရမည့် သမား
ရိုးကျတရား၊ အခြေခံ နည်းမှန်တရားဖြစ်ကြောင်းကို သတိပြုသင့်ကြပါသည်။

သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်း။ ။ လမ်းမှန်ကျကျ (မလွဲအောင်) အားထုတ်ကြောင်း
ဝီရိယကို သမ္မပ္ပဓာန (သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လ) ဟု ခေါ်၏။ ထိုလုံ့လဝီရိယသည် ဖြစ်ပြီး
အကုသိုလ်ကိုလည်း နောက်ထပ်မဖြစ်အောင် ပယ်နိုင်၏။ မဖြစ်သေးသော
အကုသိုလ်ကိုလည်း မဖြစ်အောင် စောင့်စည်းနိုင်၏။ မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်
ကိုလည်း ဖြစ်အောင် ကြိုးစားနိုင်၏။ ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်ကိုလည်း တိုးပွား
အောင် ကြိုးစားနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသမ္မပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယသည် ဘာဝနာ
ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းသော အထက်တန်း ယောဂီများသာမက၊ ပါရမီ ဖြည့်နေကြ
သော သူတော်ကောင်းများလည်း သတိထား၍ ကြိုးစားထိုက်သော ဝီရိယဖြစ်
ပေသည်။ မည်မျှပင် သတိကောင်းသော်လည်း ဤသမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယ မပါလျှင်
သာမန် သူတော်ကောင်းပင် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် သတိပဋ္ဌာန ဝိဘင်း၏
အခြားမဲ့၌ ဤသမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်းကို ဟောတော်မူရပါသည်။

ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်း။ ။ ဣဒ္ဓိဟူသည် ပြီးစီးသော ထမြောက် အောင်မြင်သော
ဈာန်မဂ်ဖိုလ် အကျိုးတည်း။ ထို အကျိုး၏ အခြေခံ အကြောင်းဖြစ်သော ဆန္ဒ၊
ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ပညာ ဤ ၄-ပါးကို “ပါဒ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုဆန္ဒစသော ၄-ပါးသည်
အဓိပတိပစ္စည်းတပ်လောက်အောင် ထက်သန်သောတရားများချည်း ဖြစ်ရသည်။
ဤသို့ ဆန္ဒကလည်း “ဆန္ဒရှိလျှင် ဘာမဖြစ်ဘဲ ရှိအံ့နည်း” ဟု ထက်သန်လျှင်
၎င်း၊ ဝီရိယကလည်း “ဝီရိယရှိလျှင် မပြီးနိုင်သောအရာ ဘယ်မှာရှိအံ့နည်း” ဟု
ထက်သန်လျှင်၎င်း၊ စိတ်ကလည်း “စိတ်ကြံလျှင် ခံနိုင်ရိုးလား” ဟု ထက်သန်လျှင်
၎င်း၊ ပညာကလည်း “အရာရာ၌ စူးစမ်းတတ်သော ဉာဏ်ရှိလျှင် အဘယ်မှာ
ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို မရဘဲရှိအံ့နည်း” ဟု ထက်သန်လျှင်၎င်း ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ဟူသော
တန်ခိုးဣဒ္ဓိတရားတွေ ကေန့်ပေါ်လာရပေမည်သာ။ ထို့ကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်၊
သမ္မပ္ပဓာန်တို့ကို အခြေခံ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုကြိုးပမ်းသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤ
ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးကို မိမိသန္တာန်၌ အခြေခံရှိဘို့ လိုအပ်သောကြောင့် သမ္မပ္ပဓာန
ဝိဘင်း၏အခြားမဲ့၌ ဣဒ္ဓိပါဒ်ဝိဘင်းကို ဟောတော်မူပါသည်။

ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်း။ ။ဗောဇ္ဈင်္ဂကို ပုဒ်ခွဲလျှင် “ဗောဓိ + အင်္ဂ” ဟု ဖြစ်၏။ ဗောဓိ=သစ္စာ ၄-ပါးကို သိတတ်သောမဂ်ဉာဏ်၏+အင်္ဂ=အစိတ်အပိုင်း တရားစုကို “ဗောဇ္ဈင်္ဂ” ဟု ခေါ်ရ၏။ မဂ်ကိုရကြောင်း ထိုတရားအပေါင်းဟူသည် သတိ ဓမ္မဝိစယ (ပညာ) ဝီရိယနှင့် ပီတိစသော တရားများတည်း။ သတိ ပညာ ဝီရိယတို့သည် သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်းစသည်၌ သတိပဋ္ဌာန် သမ္ပပ္ပဓာန် ဣဒ္ဓိပါဒ်နာမည်ဖြင့် ပြအပ်ခဲ့သောတရားများဖြစ်သည်။ ထိုတရားတို့သည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အလွန်ရှိထိုက်သောတရားများဖြစ်၏။ မှန်၏။—

သတိ ဓမ္မဝိစယ ဝီရိယ။ ။ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိအားထုတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ အမြဲ သတိစိုက်နေသော သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂကို၎င်း၊ ထိုသို့ သတိစိုက်ရင်းပင် ထိုတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောကို စဉ်းစားစိစစ်သော ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ (ဉာဏ်ပညာ) ကို၎င်း၊ ထိုသတိ ထိုဓမ္မဝိစယတို့ကို နောက်မဆုတ်အောင် အားထုတ်နေသော ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂကို၎င်း မိမိသန္တန်၌ ကေန် ဖြစ်စေရ၏။ ထို ၃-ပါးတွင် တပါးပါးမျှ လစ်လပ်၍ မနေစေရပါ။

ပီတိ ပဿဒ္ဓိ။ ။ဤတရား ၃-ပါးဖြင့် နင်လား ငါလား ကြိုးစားသောအခါ တကိုယ်လုံး စိမ့်၍နေလောက်အောင် ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ထင်ရှားလာ၏။ [ထိုပီတိသည် ခါတိုင်းပါသော်လည်း မထင်ရှားသေး၊ ယခုလောက်ကြိုးစားမှ ထင်ရှားလာသည်။ ရွှေဗောဇ္ဈင် ၃-ပါးကြောင့် ပီတိအကျိုး ထင်ရှားလာသည်ဟု ဆိုလိုသည်။] ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ထင်ရှားလာသောအခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိုယ်စိတ် ၂-ပါးလုံးပင် ကိလေသာအပူဝေး၍ ငြိမ်းအေးသော ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂအကျိုး တရားလည်း ထင်ရှားလာ၏။ ထိုအခါမျိုး၌ ယောဂီ၏စိတ်သည် တရားအာရုံမှ မခွါနိုင်အောင် အလွန်မွေ့လျော်၍နေသည်။

သုညာဂါရုံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ယောဂီနော။

အမာနုသီ ရတိ ဟောတိ၊ သမ္ပဓမ္မံ ဝိပဿတော။

သုညာဂါရုံ၊ မြို့ရွာအူသံ မဆူညံဘဲ လူသံတိတ်ချိန် ဆိတ်ငြိမ်သောကျောင်းသို့။ ပဝိဋ္ဌဿ၊ မခေါ်အပို ဖော်မလိုဘဲ တကိုယ်တည်းပင် ကပ်ဝင်၍နေသော။ သန္တစိတ္တဿ၊ လောကီရေးရာ ဗျာပါမဖက် ငြိမ်သက် တိမတ် စိတ်ကောင်းစိတ်မြတ်ရှိသော။ ယောဂီနော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ လုံးပမ်းကြိုးကုတ် အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သမ္ပာ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ။ ဝိပဿတော၊ ဖြစ်ပုံပျက်ဟန် အချက်မှန်ကို နက်သန်စေ့ ကြည့်ရှုလိုက်သည်ရှိသော်။ အမာနုသီ၊ ကာမဂုဏ် ထူထပ်သည့် လူနတ်မွေ့လျော် အပျော်မျိုးနှင့် မတူသော။ ရတိ၊ ဘာဝနာ ဖြစ်ချက် မပစ်ရက်အောင် နှစ်သက်မွေ့လျော် ထူးကဲသော အပျော်မျိုးသည်။ ဟောတိ၊ ဉာဏ်အဟုန်မြူး မကြုံဘူးအောင် အထူးအထွေ ဖြစ်ပေါ်၍လာတတ်ပေသတည်း။

သမာဓိဥပေက္ခာ။ ။ ဤသို့ ပီတိ ပဿဒ္ဓိအကျိုးတရားတို့ ထင်ရှားလာသော အခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ထိုဤအာရုံသို့ မရွေ့ရှားဘဲ ထိုကမ္မဋ္ဌာန်း၌ပင် အလွန်တည်ငြိမ်းသာ သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်သည်၎င်း၊ သတိစသော တွဲဘက်တရား တို့ကို လွန်၍မသွား လျော့၍လည်းမနေအောင် အလယ်အလတ်၌ တည့်မတ်စွာ ရှုစားတတ်သော ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်သည်၎င်း အဆင်သင့် ဖြစ်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး မြတ်တရားသည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အလွန် လိုလားအပ်သောတရားဖြစ်သောကြောင့် ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်း၏ အခြားမဲ့၌ ဤဗောဇ္ဈင်ဝိဘင်းကို ဟောတော်မူရသည်။

မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်း။ ။ နိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ဤတရားတို့ကို မိမိသန္တာန်၌ရရှိအောင် ကော်န်ရှာထိုက်သော (ကော်န် ရှာရမည်ဖြစ်သော) တရားတို့ကို “မဂ္ဂ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုမဂ္ဂ၏ အစိတ်အပိုင်းတရားများကို မဂ္ဂ+အင်္ဂ (မဂ္ဂင်္ဂ) ဟု ခေါ်သည်။ ဤမဂ္ဂင်္ဂတရားတို့ဟူသည် သစ္စဝိဘင်းတုန်းက “နိဗ္ဗာန် ဟူသော နိရောဓသစ္စာသို့ရောက်ကြောင်းလမ်း” ဟု ဆိုအပ်ခဲ့သော မဂ္ဂသစ္စာပင် တည်း။ နိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ကော်န် ဖြစ်စေရမည့် တရားဖြစ်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ အကျယ်ဟောပြုတော်မူရပြန်သည်။

ထင်ရှားဝေအံ့—ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်တုန်းကပင် ဘုရားအခေါ်ခံ၍ မိမိတို့အဆုံးအမဖြင့် ကိုယ်စီကိုယ်င သာသနာရှိကြသော်လည်း ဤမဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်ငှားမရှိသော သာသနာဝယ် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်နိုင်သော သောတာပန် စသူတို့ မဖြစ်နိုင်ကြ။ မဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားရှိသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သာသနာ တော်၌သာ သောတာပန်စသော အရိယာသူတော်စင်များ ဖြစ်နိုင်ကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါးသည် နိဗ္ဗာန်လိုလားသော ယောဂီတို့ မတွေ့-တွေ့အောင် ကော်န်ရှာရမည့် တရားမွန်များ ဖြစ်ကြပေသည်။

ဈာနဝိဘင်း။ ။ မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်းတိုင်အောင် တရားအမျိုးမျိုးဖြင့် ကြိုးစားသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အကျိုးရဖြစ်သော ဈာန်တရားတို့ကိုပြုတော်မူရာ ပါဠိတော် တည်း။ ထိုသို့ ဈာန်အကျိုးကိုပြုတော်မူရာ၌ သီလ ၄-မျိုးကို ရှေးဦးစွာ ကြိုးစား ရပုံ၊ ထို့နောက် သတိသမ္ပဇဉ်ဖြင့် ကိစ္စတိုင်း၌ သတိမလပ်စေဘဲ ဉာဏ်ဖြင့် ကြပ်ကြပ်ဆင်ခြင်ရပုံ၊ ထို့နောက် ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ဝင်၍ တရားအားထုတ် ရပုံ ဤအစီအစဉ်ကိုပါ ပြထားတော်မူသောကြောင့် ပေါ့ပေါ့ဆဆဖြင့် တရား အားထုတ်ရာ၌ (ပါရမီဖြစ်ဘို့ထက် ပို၍) တရားထူးရဘို့ ခဲယဉ်းကြောင်းကိုပါ သိစေတော်မူသည်။

အပ္ပမညဝိဘင်း။ ။ ထို့နောက် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ရဘို့ရန် ဆန္ဒပြင်းထန် သော ယောဂီသာမက၊ ပါရမီရှင် သူတော်စင်တိုင်း နေ့စဉ် ပွားများထိုက်သော မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဟူသော တရား ၄-ပါးကို ဟောတော်မူ၏။

ထိုတရား ၄-ပါးကို မိမိသန္တာန်ဝယ် ဖြစ်စေရာ၌ မည်ရွေးမည်မျှ သတ္တဝါတို့၌သာ မေတ္တာစသည်ကို ဖြန့်မည်ဟု အတိုင်းအရှည်ပမာဏ မထားရ၊ လူတယောက် ၌ပင် မည်သည့်အရပ်ကိုသာ မေတ္တာပို့မည်ဟု အပိုင်းအခြားပမာဏ မထားရ၊ ဤသို့ အပိုင်းအခြား ပမာဏမရှိသော သတ္တဝါအားလုံး၌ ဖြန့်ရသောကြောင့် ပါဠိလို “အပ္ပမည”ဟု ခေါ်ထား၏။ ထိုတရား ၄-ပါးတို့၏ သူတော်ကောင်း တိုင်း၌ မဖြစ်မနေ ကေနံ ဖြစ်စေထိုက်ပုံကို အကျဉ်းမျှပြပါအံ့။

မေတ္တာ။ ။တဏှာချစ် သံယောဇဉ်ချစ် မဟုတ်ဘဲ သတ္တဝါတို့၌ စီးပွား ချမ်းသာ တိုးတက်စေလိုသောချစ်ခြင်းကို “မေတ္တာ”ဟုခေါ်၏။ ဥပမာ - မိခင်၏ အငယ်ဆုံးသားကလေးကို ကြီးလာစေလို၊ ချမ်းသာစေလိုရာ၌ မေတ္တာစစ်စစ်ဖြင့် ချစ်နေခြင်းမျိုးကဲ့သို့တည်း။ ထိုကဲ့သို့ မေတ္တာစစ်စစ် ချစ်နေသူအပေါ် ဝယ် တရံ တခါ သံယောဇဉ်အချစ်၊ တဏှာအချစ်လည်း ဖြစ်လာတတ်သေး၏။ မိမိစိတ်ကို မြင့်မြတ်စေလိုသောသူတော်ကောင်းသည် သတ္တဝါအများအပေါ်၌ မေတ္တာဓာတ် ပြည့်နေအောင် နေ့စဉ် ကြိုးစားရ၏။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်ကား သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း ဟူသော ဣရိယာပုထ် ၄-ပါး၌ မေတ္တာစိတ်ဓာတ် မပြတ်အောင် သတိထား၍ ကြိုးစားရသည်။

ကရုဏာ။ ။သနားခြင်းသဘောကို “ကရုဏာ”ဟု ခေါ်၏။ ပင်ကိုယ်က သတ္တဝါတို့ကို ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာရှင်သည် ကိုယ်ဆင်းရဲ၊ စိတ်ဆင်းရဲ တမျိုးမျိုးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၂-မျိုးလုံးဖြင့်ဖြစ်စေ ဆင်းရဲနေသော ဒုက္ခိတသတ္တဝါကို မြင်ရ ကြားရသောအခါ မိမိစိတ်မချမ်းသာလောက်အောင်ပင် ထိုသူအပေါ်၌ သနားကြင်နာကရုဏာဖြစ်တတ်၏။ ဥပမာ - သားကိုအလွန်ချမ်းသာစေလိုသော မိခင်သည် မကျန်းမမာ ဖျားနာနေသော ဒုတိယသားကိုမြင်တိုင်း တွေးမိတိုင်း သနားကရုဏာ ဖြစ်နေသကဲ့သို့တည်း။

မုဒိတာ။ ။ဝမ်းမြောက်ခြင်းသဘောကို “မုဒိတာ”ဟု ခေါ်၏။ ပင်ကိုယ်က သတ္တဝါတို့ကို ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာရှင်သည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာ နေသော သုခိတသတ္တဝါကိုမြင်ရကြားရသောအခါ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မုဒိတာ ဖြစ်တတ်သည်။ ဥပမာ - သားကို အလွန်ချမ်းသာစေလိုသော မိခင်သည် ကျန်း ကျန်းမာမာ ပညာတတ်တတ်ဖြင့် လူလားမြောက်လာသော တတိယသားကို မြင်ရသောအခါ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မုဒိတာ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

ဥပေက္ခာ။ ။အသင့်အားဖြင့် ရှုခြင်းသဘောကို “ဥပေက္ခာ”ဟု ခေါ်၏။ မေတ္တာကဲ့သို့ ချစ်ခြင်းလည်းမဟုတ်၊ ကရုဏာကဲ့သို့ သနားခြင်းလည်းမထင်ရှား၊ မုဒိတာကဲ့သို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာလည်းမရှိဘဲ သူ့အလုပ် သူ့ကိစ္စဖြင့် ချမ်းချမ်း သဘာသာ နေထိုင်သူအပေါ်၌ ကြောင့်ကြံဗျာပါရကင်း၍ သန့်ရှင်းစွာ အသင်

အားဖြင့် ရှုသောဥပေက္ခာ ဖြစ်တတ်ပေသည်။ ဥပမာ—သူ့အလုပ်အကိုင်ကို ကျွမ်းကျင်စွာ လုပ်ကိုင်၍ ကြီးပွားနေသော စတုတ္ထသားကြီးကို မြင်ရသောအခါ မိခင်သည် ထိုသားအတွက် ကြောင့်ကြဗျာပါရ မဖြစ်တော့ဘဲ အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သော ဥပေက္ခာဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

ဗြဟ္မဝိဟာရ ၄-ပါး။ ။ဤ မေတ္တာစသော တရား ၄-ပါးဖြင့် နေခြင်းကို “ဗြဟ္မ=မြတ်သော+ဝိဟာရ=နေခြင်း” ဟု ခေါ်၏။ အဋ္ဌသာလိနီ ရူပါဝစရ ကုသိုလ် ဗြဟ္မဝိဟာရကထာ၌လည်း “ဤ ၄-ပါးသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့၏ အကျိုး ကား ဝိပဿနာကိုအားထုတ်ရာ၌ လွယ်ကူခြင်းအကျိုးနှင့် ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးပင် ဖြစ်သည်”ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် ဤအပ္ပမညာ ၄-ပါး ဗြဟ္မဝိဟာရတရားတို့ကို ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၎င်း၊ ပါရမီဖြည့်သူအတွက်၎င်း၊ ခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် အတွက်၎င်း၊ “ရှုတိုင်းမွှေးသော ပန်း ၄-ပွင့်”ဟု ဟင်စား၍ ခေါ်ခဲ့ကြသည်။

သိက္ခာပဒဝိဘင်း။ ။ထို့နောက် “ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ” စသော သိက္ခာပုဒ် ၅-ပါးကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ဟောတော်မူသည်။ “သိက္ခာ” ဟူသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတည်း။ ထိုထို အထက်သိက္ခာတို့ကို ရသိရန် အခြေခံဖြစ် သောကြောင့် ယောဂီသူတော်စင်တိုင်း မစောင့်မနေရ၊ ကေန့် လုံခြုံအောင် စောင့်ရ၏။ ဤအခြေခံကောင်းမှ အထက်အထက် သီလ သမာဓိ ပညာတို့သို့ တက်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤ သိက္ခာပဒဝိဘင်းကိုလည်း ဟောတော်မူရသည်။

ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်း။ ။ဤ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် ၄-ပါးကို တချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပန်ဖြစ်လျှင် ရ၏။ တချို့ကား ရဟန္တာဖြစ်မှ ရသည်။ ဤသို့ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တရားအားထုတ်မှုကြောင့် သိအပ် ရအပ်သော ဉာဏ်အထူးများ ဖြစ်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဟောတော်မူရပြန်သည်။

ဉာဏဝိဘင်း။ ။ဤ ဝိဘင်း၌ ဉာဏ်အမျိုးမျိုးကို အကျယ် ဝေဘန်၍ ဟောတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်၏ ဒဿဗလဉာဏ်တော်များလည်း ပါ၏။ သတ္တဝါ တယောက်၌ ကုသိုလ်ကံတွေ များစွာ ပါရှိသော်လည်း ကာလ၊ ဂတိ၊ ဥပဓိ၊ ပယောဂတို့က ဝိပတ္တိဖြစ်နေသောအခါ အကျိုးပေးခွင့်မရဘဲ သမ္ပတ္တိဖြစ်သော အခါမှ အကျိုးပေးခွင့် ရပုံကို၎င်း၊ အကုသိုလ်ကံတွေ များစွာ ပါရှိသော်လည်း ကာလသမ္ပတ္တိ၊ ဂတိသမ္ပတ္တိ၊ ဥပဓိသမ္ပတ္တိ၊ ပယောဂသမ္ပတ္တိနှင့် ကြုံသောအခါ မကောင်းကျိုးမပေးနိုင်ဘဲ ကာလစသည်တို့က ဝိပတ္တိဖြစ်သောအခါမှ မကောင်း ကျိုး ပေးရပုံကို၎င်း ပါဠိတော်အသွားဖြင့် ထင်ရှားသိလောက်သည့်အပြင် အဋ္ဌ-ကထာ၌ ဝတ္ထုသာဓကများကို ဖော်၍ဖွင့်ပြထားသည်မှာ မည်သည့်ဘာသာဝင် မဆို ဉာဏ်ကျက်စားသူ အလွန်ကောင်းသော တရားတော် ဖြစ်ပါပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ ဉာဏဝိဘင်းကိုလည်း ဟောတော်မူရပေသည်။

ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်း။ ။[ခုဒ္ဒက=ငယ်သော+ဝတ္ထု=တည်ရာအကြောင်း။]
 ဇာတိမဒ - အမျိုးဇာတ်ကို အကြောင်းပြု၍ မာန်ယစ်ရာ၌ အမျိုးဇာတ်ဟူသော
 ဇာတိသည် မာန်ယစ်ခြင်း၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့်
 သေးသေးငယ်ငယ် သိဘွယ်တရားတို့၏အကြောင်းဝတ္ထုများကို အကျယ်ဝေဘန်
 တော်မူရာ ပါဠိတော်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မာန်ယစ်ခြင်းဟူသော မဒ တရားကိုပင်
 ခတ္တိယ ပြာဟ္မဏစသော အမျိုးဇာတ်၏ မြင့်မြတ်ပုံကိုအကြောင်းပြု၍ မာန်ယစ်ပုံ
 ဟန်ကြီးပန်ကြီးလုပ်ပုံဟူသော ဇာတိမဒ, အနွယ်၏မြင့်မြတ်ပုံကို အကြောင်းပြု၍
 မာန်ယစ်ပုံဟူသော ဂေါတ္တမဒ, ကျန်းမာသူ၏ မကျန်းမာသူတို့အပေါ်၌ မာန်
 ယစ်ပုံ, အသက်ရှည်သူ၏ အသက်တိုသူတို့အပေါ်၌ မာန်ယစ်ပုံ, စိတ်တိုတတ်ပုံ,
 ရန်ငြိုးဖွဲ့တတ်ပုံ စသည်တို့ကို လောက၌ ဖြစ်တတ်သမျှစုံအောင် အကျယ်
 ဝေဘန်၍ ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဟောတော်မူရသည်။

ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း။ ။[ဟဒယ=အတွင်း၌+ဓမ္မ=ခန္ဓာစသောတရားများ။]
 အခြားဝိဘင်းများကဲ့သို့ တရားတမျိုးသာမကဘဲ ခန္ဓာ, အာယတန, ဇာတ်, သစ္စာ,
 ဣန္ဒြေ, ဟိတ်, အာဟာရ, ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, စိတ် ဟူသော
 တရားများကိုသွင်း၍ အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် “ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း”
 ဟု ခေါ်ရသည်။ ဤဝိဘင်း၌ ထိုထိုဘုံသို့ရောက်ကြောင်းကံကို၎င်း, ထိုထိုဘုံသား
 တို့၏ အသက်တမ်းကို၎င်း ဝေဘန်၍ ပြတော်မူ၏။

ဘာသာဋီကာ။ ။ဤပါဠိတော်၌ ခန္ဓာစသောတရားအမျိုးမျိုးကို နည်း
 အမျိုးမျိုးဖြင့် ဝေဘန်၍ ပြတော်မူသောကြောင့် “အလွန်ပြည့်စုံတဲ့ကျမ်းဘဲ”ဟု
 မြောင်းမြဆရာတော် ချီးမွမ်းတော်မူသည့်အတိုင်း သိဘွယ်တရားများ စုံလင်ပေ
 ရကား ရှေးဆရာအစဉ်အဆက်တို့ မိမိကျေးဇူးရင် ဆရာအရှင်များ လက်ထက်
 တိုင်အောင် ပါဠိတော်ကို အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၍ ပို့ချတော်မူခဲ့ကြပါသည်။
 သို့သော် ယခုအခါ ထိုကဲ့သို့ ပို့ချသောဆရာများ အလွန်နည်းပါးရကား ပို့ချ
 လိုသော နောင်လာနောက်သားတို့ အလွယ်တကူ ပို့ချနိုင်ဘို့ရာ ဘာသာဋီကာ
 ဟူသောနာမည်ဖြင့် ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်ဟက်ဖြစ်သော
 နိဿယကို စီစဉ်ကာ ဆရာအရှင်တို့၏ ကျေးဇူးတော်ကို ပူဇော်ရပါသတည်း။

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

တပေါင်းလဆန်း(၁)ရက်

၁၃၃၅-ခု။

သမ္မေတမဟာဝိနောဒနိဒ္ဒိကဝေဒနာသမာဓိနိကာယ

အသေးစိတ် မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ခန္ဓဝိဘင်း

ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်			၁
သစ္စ, အရိယသစ္စ			၁
၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်			၃
ခန္ဓောတိဌ် ဣတိ၏အနက်			၃
သုတ္တန္တဘာဇနီယံ			၄
ဂဏန ပရိစ္ဆေဒေါ			၅
ရူပိယန္တိ			၅
ဂုဏ်နှင့်ကျေးဇူးမတူ			၇
ပစ္စုပ္ပန်တရားတခုကို ခန္ဓာဖွဲ့			၈
ကောဠာသ၏ အနက်			၉
၁-ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၁၂
ကထေတုကမ္ပတာပုစ္ဆာ			၁၂
ကေနဋ္ဌေနဌ် အဋ္ဌ			၁၃
ရူပတိတိ ရူပံ			၁၄
ရူပတိကို ကုပ္ပတိ စသည်ဖွင့်			၁၅
လောကန္တရိက်ငရဲ			၁၅
အစ္စန္တခါရေန			၁၆, ၃၇၄
ကာလကဉ္စိက အသုရာ			၁၈
မသက=မကသ			၂၀
သရီသပ			၂၁
အဘိသညဟိတာ			၂၂, ၃၇၅
သုတ္တန္တပရိယာယတော			၂၅
အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသတော			၂၆
သန္တတိရူပအစဉ်			၂၈
စိတ္တကတံ			၃၁
ဣဋ္ဌာရုံ, အနိဋ္ဌာရုံ			၃၁

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

မနာပံ (အမနာပံ)			၃၂
နိဗ္ဗာန်ကို အလိုမရှိ			၃၆
ဣဉ္ဇ, အနိဉ္ဇ ခွဲခြားပုံ			၃၇
၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ အဖွင့်....			၄၆
ပရိယာယကယိကဝေဒနာ			၄၇
ဒုက္ခဋ္ဌေန			၄၉
အဘိသဒ္ဓယ (အဘိသန္ဓယ)			၅၀
မဒါယ (မဒ္ဒယ)			၅၀
ဝိသဘာဂဋ္ဌေန			၆၀
ဝိသံသဋ္ဌေန			၆၀
၃-သညာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသအဖွင့်			၆၂
အဓိဝစနသမ္မဿဇာ သညာ			၆၄
၄-သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသအဖွင့်			၆၇
၅-ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသအဖွင့်			၆၈
ပကိဏ္ဍကကထာအဖွင့်			၆၉
သမုဂ္ဂမ			၆၉
ဇာတိဥဏ္ဏာ			၇၁
ကလလံ			၇၂
ဝတ္ထုဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလံ			၇၅
ပဝေဏံ ဃဋ္ဌိယတိ			၇၆
စိတ်ဥပါဒ်၌ သတ္တိ			၇၇
ပဋိသန္ဓေစိတ်က ရုပ်ကိုမဖြစ်စေ			၇၈
ယဉ္ဇဿ ဘုဉ္ဇတိ မာတာ			၈၁
စေတသိက်လည်း ရုပ်ကိုဖြစ်စေ			၈၃
ဂရု, လဟု ပရိမာဏံ			၈၄
လက္ခဏာနှင့် ဒီဃပါဒ			၈၅
ပုဒ်ချင်းဝေး အနက်ချင်းနီး			၈၉
ကျေပွါဒ ကေနိရောဓ			၉၁
ပရိနိပ္ပန္နာဝ			၉၃
နိရောဓသမာပတ္တိ			၉၄
ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ			၉၅

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အတ္တ, အတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထု			၉၉
တေ မမ			၁၀၁
စာရက			၁၀၂
ကာရဏာ (ညှဉ်းဆဲ)			၁၀၃
ဝိညာဏံ မာယူပမံ			၁၀၄
ဖေဏပိဏ္ဍူပမံ			၁၀၄
ဗုဗ္ဗုဋ္ဌောပမာ			၁၀၄
မရိစိကပမာ			၁၀၄
သင်္ခါရာ ကဒလူပမာ			၁၀၄
ကောဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ချာ ဝေဒနာ			၁၀၇
အဝိဇေယျတော အနတ္တာ			၁၁၁
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်			၁၁၃
အသမပေက္ခနာ			၁၂၄
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်			၁၂၉
ဒုဿန္တဿ			၁၂၉

အာယတနဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်			၁၃၂
သဒ္ဓေါဋ္ဌိ သပ္ပ-ဓာတ်			၁၃၃
ဇီဝိတံ အဂ္ဂါယတိ (ဇိဝ္ဂါ)			၁၃၄
ကာယော			၁၃၄
အာယနံ (အာယတနံ)			၁၃၅
အာယတန၏အနက်			၁၃၆
သတိ အာယတနေ			၁၃၇
တာဝတူတော			၁၃၉
ဒဿနာနုတ္တရိယ, သဝနာနုတ္တရိယ			၁၄၀
အာရုံတို့က ပသာဒတို့ကို နှိပ်စက်ပုံ			၁၄၄
ဥပ္ပါဒဝယန္တ စသည်			၁၄၅
ဒုက္ခ၏အကြောင်းများ			၁၄၅
အနတ္တ၏အကြောင်းများ			၁၄၆

မကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အဝသဝတ္တနကဋ္ဌေန	၁၄၆
ဝိပရိယာမဓမ္မံ	၁၄၈
ပကတိဘာဝဝိဟနတော	၁၄၈
အနတ္တလက္ခဏာ	၁၄၉
ဧဝ မေ ရူပံ	၁၅၀
ဘုရားပွင့်မှ အနတ္တလက္ခဏာကိုသိရ	၁၅၂
အနိစ္စလက္ခဏာကို သန္တတိက ကွယ် (လင်္ကာ)	၁၅၃
ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဣရိယာပုထ်က ကွယ် (လင်္ကာ)	၁၅၄
အနတ္တလက္ခဏာကို ဃနက ကွယ် (လင်္ကာ)	၁၅၄
သန္တတိစသော ဃန ၄-မျိုး	၁၅၅
ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တာဘာဝ	၁၅၆
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်	၁၅၇
ဓိယန္တိ ဧတ္ထံ ဟိတ်အနက်	၁၅၈
နိဗ္ဗာန်၏ ရာဂက္ခယ စသည်	၁၅၈
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်	၁၆၅

ဓာတုဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်	၁၆၇
ပထဝီ, အာပေါဓာတု	၁၆၈
တေဇော, ဝါယောဓာတု	၁၆၈
အာကာသဓာတု	၁၆၈
ဝိညာဏဓာတု	၁၆၉
ကေသာ, လောမာ စသည်	၁၇၀
သရီရဋ္ဌကံ ဟိ ဥပါဒိန္နမေဝ	၁၇၀
သီလရှိမှ ဘာဝနာပြည့်	၁၇၂
ပဓာနိယဂံ ၅-ပါး ဆောင်ပုဒ်	၁၇၄
ဟဒယ (နှလုံး)၏ တည်ရာ	၁၇၇
သာယိတ၏ အနက်မှန်	၁၇၉, ၁၉၁
လောဟ၏ ဓာတ် ပစ္စည်း	၁၈၀
လောဟိတက=လောဟိတကံ	၁၈၂
အန္တမသောတမျိုး	၁၈၂

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ရဝဏ ဃဋ္ဌ				၁၈၇
စန္ဒနိကာ				၁၈၈
တေဇော ၄-မျိုး			..	၁၈၉
သတဓောတသပ္ပိ			...	၁၉၀, ၅၃၇
ဝါယော ၆-မျိုး				၁၉၃
တာလဝဏ				၁၉၅
ကာမဝိတက်၏ အရကောက်				၂၀၀
နေက္ခမ္မဓာတု				၂၀၁
ကာမဝိတက်၏ဖြစ်ရာ				၂၀၃
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်				၂၀၅
စက္ခု စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ				၂၁၇, ၅၅၄
ဝတ္ထုရုပ်၌ ဝိညာဏ်မှီပုံ				၂၁၇
နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ				၂၁၈
မနောတိ သဟာဝဇ္ဇနကံ				၂၂၀
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်				၂၂၁
တေပရိဝဋ္ဌံ				၂၂၁

သစ္စဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်				၂၂၂
သာသနက္ခမေ				၂၂၂
သစ္စအနက် ၁၆-ချက်				၂၂၃
တထံ(တထာ)				၂၂၃
အဝိတထာ အနညထာ				၂၂၃
ပိဋနဋ္ဌ				၂၂၄
သမုဒယ(သံ+ဥ+အယ)				၂၂၆
ဒုက္ခနိရောဓ				၂၂၇
အနုပ္ပါဒနိရောဓ				၂၂၇, ၅၆၉
အရိယသစ္စ၏ ဝစနတ္ထ				၂၃၀
ပဝတ္ထိ။ ပေ။ လက္ခဏာနိ				၂၃၁
ဗာဓကတ္တနိယာမေန				၂၃၃
ဒုက္ခဟေတုနိယာမေန				၂၃၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သန္တကာဝနိယာမေန			၂၃၄
တစ္ဆန်ယျာနဘာဝတ္တာ			၂၃၄
အတ္ထုဒ္ဓါရတော			၂၃၄
ပရမတ္ထသစ္စာ ၂-ပါး			၂၃၆
အနုဗောဓညဏံ			၂၃၉
ပဋိဝေဓညဏံ			၂၄၀
ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝ			၂၄၁
ဣဿရ, ပဓာနဝါဒ			၂၄၂
ကာလ, သဘာဝဝါဒ			၂၄၂
နိယတိဝါဒ, အဓိစ္စသမုပ္ပတ္တိဝါဒ			၂၄၃
အဏုဝါဒ, ပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ			၂၄၃
လောကထုပ်ကာ			၂၄၃
နိဗ္ဗာန်မှ ပြန်လာကြပုံ			၂၄၄
ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ			၂၄၄
မဂ္ဂင်္ဂုဏ်ပါး၌ ဗောဓိပက္ခိယအားလုံးဝင်ပုံ			၂၄၅
တထတ္ထေန			၂၄၇
န ဖလေန သဂဗ္ဗော			၂၄၉
သမဝါယ			၂၄၉
န ဟေတု သမဝေတံ ဖလံ			၂၅၀
သတဓာ ဘိန္နဿ ဝါလဿ			၂၅၆
ဒုရဝဂါဟတ္ထေန			၂၅၇
၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၅၉
ဇာတိနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၅၉
သဘာဝတော နာမတော			၂၆၀
ဝိပရိကာမဒုက္ခ			၂၆၀
ဇာတိ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ			၂၆၃
ပဋိသန္ဓိအရကောက်			၂၆၄
သဘာဝပစ္စတ္တိ			၂၆၅
ဩက္ကမနဋ္ဌေန ဩက္ကန္တိ			၂၆၆
သယံ န ဒုက္ခာ			၂၆၇
ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကဒုက္ခ			၂၆၈
ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကဒုက္ခ			၂၆၉

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကဒုက္ခ			၂၇၀
ဝိဇာယနမူလကဒုက္ခ			၂၇၀
ဗဟိနိက္ခမနမူလကဒုက္ခ			၂၇၀
အတ္တပက္ခမမူလကဒုက္ခ			၂၇၁
ပရူပက္ခမမူလကဒုက္ခ			၂၇၁
တိရစ္ဆာန်ဇာတိဒုက္ခ			၂၇၂
ပေတဇာတိဒုက္ခ			၂၇၂
လောကန္တရိကပေတဒုက္ခ			၂၇၂
ဇရာနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၇၃
ခဏ္ဍိစွဲ၊ ပါလိစွဲ			၂၇၄
အာလုဇ္ဇိတာနိ အဝိသဒါနိ			၂၇၅
ဂေါသိဂ်ဒါနိ			၂၇၆
ခိဉ္ဇာဒသက-စသည်			၂၇၇
ဇရာသကဉ္စ ဝိယ			၂၇၉
မရဏနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၈၀
သတာဒိနံ ဝိပ္ပဝါသာ			၂၈၀
ပရမတ္ထမရဏ			၂၈၁
ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဿ			၂၈၂
မရဏဒုက္ခ			၂၈၃
ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ			၂၈၄
ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာနံ			၂၈၅
သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိကံ			၂၈၅
သောကနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၈၇
ဉာတိဗျသန-စသည်			၂၈၇
နိပ္ပန္န အနိပ္ပန္န			၂၈၈
သောကော			၂၈၉
ဝိတုဇ္ဇတိ			၂၉၁
ပရိဒေဝနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၉၂
ဥဘစုဘဏိတ၊ အညဘဏိတာဒိ			၂၉၂
လာလပ္ပိတတ္ထံ			၂၉၃
ဒုက္ခဒေါမနဿနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၉၄
ဥပါယာသနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၉၅
အာဝဋ္ဌန္တိ ဝိဝဋ္ဌန္တိ			၂၉၅

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဆိန္ဒုပပါတံ ပပတန္တိ			၂၉၅
အာယာသော			၂၉၅
အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဗ္ဗေသအဖွင့်			၂၉၇
အကုန္တာ			၂၉၇
အတ္တဿ အကာမနတော			၂၉၈
အသမတ္တသမာသ်			၂၉၈
သင်္ဂတိ၊ သမာဂမော၊ သမောဓာနံ			၂၉၉
ပိယဝိပ္ပယောဂ နိဗ္ဗေသအဖွင့်			၃၀၀
သောသနမိလာပနာဒိ			၃၀၂
ဣစ္ဆာနိဗ္ဗေသအဖွင့်			၃၀၃
ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ			၃၀၄, ၆၂၃
ဆိန္ဒုဘိန္နဂဏေန			၃၀၄
ဥပါဒါနက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသအဖွင့်			၃၀၆
၂-သမုဒယသစ္စနိဗ္ဗေသအဖွင့်			၃၀၈
ပုနောဘဝိကာ			၃၀၈
ပေါနဗ္ဗဝိကာ			၃၀၉
နန္ဒိရာဂသဟဂတာ			၃၁၀
တတြ တတြာဘိနန္ဒိနိ			၃၁၀
ဘဝ, ဝိဘဝတဏှာ			၃၁၁
ဝိပ္ပသန္ဓပဉ္စပသာဒိ			၃၁၂
၃-နိရောဓသစ္စနိဗ္ဗေသအဖွင့်			၃၁၄
ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ			၃၁၄
သိဟသမာနဝုတ္တိနော တထာဂတော			၃၁၅
နိဗ္ဗာန်၏နာမည်များ			၃၁၇
၄-မဂ္ဂသစ္စနိဗ္ဗေသအဖွင့်			၃၁၉
မဂ္ဂ၏ဝစနတ္ထ			၃၁၉
အရိယပုဒ်ပြီးပုံ			၃၁၉
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ရွှေ့နောက်စဉ်ပုံ			၃၂၂
သမ္မာဒိဋ္ဌိစသောမဂ္ဂအကျယ်			၃၂၅

အကြောင်းအရာ	ဝါမျက်နှာ
ဥက္ကဟပရိပုစ္ဆာသဝနဓာရဏ	၃၂၆
သမ္မသနပဋိဝေဓော	၃၂၇
ဒုဒ္ဒသဂမ္ဘီရ၊ ဂမ္ဘီရဒုဒ္ဒသ	၃၂၈
၂-အဘိဝုဗ္ဗဘာဇနိယအဖွင့်	၃၄၀
မဂ်၌ နယသဟဿ	၃၄၄
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်	၃၄၅

ဝိဘင်္ဂိမူလဋီကာ နိဿယ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်	၃၅၁
ဝိနောယာနံ	၃၅၃
စိတ္တိယရိယေန	၃၅၃
ဒဿနတ္ထ-စသောအနက်များ	၃၅၅
အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မ	၃၅၇
ဆန္ဒဿ ဟာနိ-စသည်၏အနက်	၃၅၈

ခန္ဓဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်	၃၅၉
- ဝိဘင်္ဂပကရဏ်၏ ဝစနတ္ထ	၃၆၁
- ဝိသယဋ္ဌ (သဒ္ဓတ္ထ)	၃၆၄
ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ဟောနက်	၃၆၅
၁-ရူပက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသအဖွင့်	၃၆၉
ကိပ္ပိန္ဒကော	၃၆၉
ရူပအမည်ရပုံ	၃၇၀
ရူပ၏ကမ္မကတ္တာ	၃၇၃
အတိတံသေန သင်္ဂဟိတံ	၃၇၆
ပရိယာယဒေသနတ္တာ	၃၈၁
အနန္တံ အနဓိကံ	၃၈၃
ဟေတုကိစ္စ ပစ္စယကိစ္စ	၃၈၅
အာမေဋိတဝစန	၃၈၆
သမ္မုတိမနာပ	၄၀၀
ပုဂ္ဂလမနာပ	၄၀၁
၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသအဖွင့်	၄၀၆
အတ္တဘာဝပရိယာပနာ	၄၀၆
ကုသိုလ်၌ ဒေါသုဿန မန္တဒေါသဖြစ်ပုံ	၄၁၄

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၃-သညာကုဋ္ဌနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၄၂၃
အဓိဝစနသမ္ဘာ			၄၂၄
ရဇိတွာ ဩလောကန၏ ပါကဋ္ဌဖြစ်ပုံ			၄၂၈
၄-သင်္ခါရကုဋ္ဌနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၄၂၉
ပကိဏ္ဍကကထာ အဖွင့်			၄၃၀
သမုဂ္ဂမသဒ္ဓါ၏ သဉ္ဇာတိအနက်			၄၃၀
သန္တတိ သိသ (ကောဠာသ)			၄၃၁
ပုတ္တဿ ပိတိသဒိသတာ ဒဿနတော			၄၄၀
ဇိဝိတသင်္ခါရာနံ			၄၅၂
ဌိတဿ အညတတ္ထံ			၄၅၆
ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ အဖွင့်....			၄၆၄
ဒုက္ခဒုက္ခ-စသည်			၄၆၉
ဖလကံ ဝါ အသနံ ဝါ ပြင်			၄၇၂
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်			၄၇၇
ဝစုနသဒ္ဓေါ ဆေဒနတ္ထော			၄၇၈
ဥဘတောဝစုနကနီဟာရ			၄၇၉
နယောနှင့်စပ်၍မှတ်ဖွယ်			၄၇၉
ဓမ္မဝိတက်၏အကျိုး			၄၈၀
ဥပနိဿယကောဠိ			၄၈၈
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်			၄၉၅

အာယတနဝိသင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်			၄၉၇
ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဓါ၏ သရီရဝါစက			၄၉၈
ဝိဇ္ဇာသဒ္ဓါ၏ ဝိဇ္ဇာရဝါစက			၄၉၉
ဇိဝှါ (ဇိဝိတ+အဝှါ)			၅၀၀
ကာယ၏ ကုဗ္ဗိတ+အာယ			၅၀၀
သုစ-ဓာတ်၏ ပေသညာအနက်			၅၀၀
စက္ခု-စသည်၏ အဟိ-စသည်နှင့် တူပုံ			၅၁၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဝသဝတ္တနကံ	၅၁၃
နာဠိဇာဝိတုံ	၅၂၀
အနိစ္စဟု ရှုလေ့သူ	၅၂၁
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်	၅၂၂
နေယျတ္ထ၊ နိတတ္ထ	၅၂၃
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်	၅၂၉

ဓာတုဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်	၅၃၀
ဒွယံ	၅၃၁
ဝေကန္တကံ	၅၃၄
ကိတ္တိမ (ကုတ္တိမ)	၅၃၅
သမုဒ္ဓိရဏ	၅၃၇
ကမ္မပထဘောဒေါ	၅၄၁
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်	၅၄၃
ဝိသေသ၊ အာဝေဏိက	၅၄၃
ဘေရိသဒ္ဓေါ ယဝကုရော	၅၄၃
ဓာတိ ဓာတု	၅၄၄
ဓာတုယော ဝိယ ဓာတုယော	၅၄၅
ဓာတုသဒ္ဓါ၏ ရုဠိဖြစ်ပုံ	၅၄၆
ဒွါရဘူတမနော	၅၄၈
သုဘနိမိတ်၏ ဝစနတ္ထ	၅၄၉
မနော စ-ဉ္စ စ-သဒ္ဓါ	၅၆၁
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်	၅၆၁

သစ္စဝိဘင်း

၁ သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်	၅၆၂
ဒုက္ခသစ္စ ၄-ချက်	၅၆၃
သမုဒယသစ္စ ၄-ချက်	၅၆၄
နိရောဓသစ္စ ၄-ချက်	၅၆၅
မဂ္ဂသစ္စ ၄-ချက်	၅၆၆

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အဘိသမယဌ	၅၆၇
မာယာနှင့် မရီစီ အထူး	၅၇၄
တစ္ဆ, အဝိပရိတ, ဘူတ အထူး	၅၇၅
အနုဿဝန	၅၈၀
အာကာရပရိဝိတက္က	၅၈၁
ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္ဓိ	၅၈၁
အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယ(ဋီကာဖွင့် ၂-မျိုး)	၅၈၂
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ဗောဓိပက္ခိယအားလုံးသွင်းပုံ	၅၈၇
မဟန္တာ, ဝိသေသ, ဣန္ဒြိယ, ဘူတဝိသေသ	၅၉၃
၁-ဒုက္ခသစ္စာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၅၉၉
ဇာတိနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၅၉၉
တိဏာကာရော	၆၀၃
ဇရာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၀၉
မရဏနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၀
သောကနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၄
ပရိဒေဝနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၆
ဒုက္ခဒေါမနဿ နိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၈
ဥပါယာသနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၉
အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၀
ပိယဝိပ္ပယောဂနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၃
ဣစ္ဆာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၃
ကပဋိကဂဏေန	၆၂၅
ဥပါဒါနက္ခန္ဓနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၅
၂-သမုဒယသစ္စာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၇
ဝိစိတြာ ဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ	၆၂၇
အဘိဓာနလက္ခဏတ္တာ	၆၂၈
၃-နိရောဓသစ္စာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၃၂
၄ မဂ္ဂသစ္စာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၃၃
အဋ္ဌဂီကောပုဒ်ပြီးပုံ	၆၃၄
၃-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်	၆၄၆
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်	၆၅၂

ဝိဘင်္ဂါဠိတော်နိဿယ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ခန္ဓဝိဘင်း

သုတ္တန္တဘာဇနီယ				၆၅၇
ရူပက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ				၆၅၇
ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ				၆၅၉
သညာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ				၆၆၁
အဘိဓမ္မဘာဇနီယ				၆၆၃
ပဉ္စာပုစ္ဆက				၆၆၄

အာယတနဝိဘင်း

သုတ္တန္တဘာဇနီယ				၆၆၅
အဘိဓမ္မဘာဇနီယ				၆၇၄

ဓာတုဝိဘင်း

သုတ္တန္တဘာဇနီယ				၆၆၆
အဘိဓမ္မဘာဇနီယ				၆၇၄

သစ္စဝိဘင်း

သုတ္တန္တဘာဇနီယ				၆၇၅
အဘိဓမ္မဘာဇနီယ				၆၈၄
ပဉ္စာပုစ္ဆက				၆၈၅

အသေးစိတ် မာတိကာ ပြီး၏။

သမ္မောဟဝိနောဒနိ

အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဂန္ထာရမ္ဘအဖွင့်

စတုသစ္စဒသော၊ လေးပါးသောသစ္စာကိုသိမြင်တော်မူပြီးထသော။ နာထော၊ သတ္တလောက၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်တော်မူထသော။ သမ္မုဒ္ဓေါ၊ ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံကို ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူပြီးထသော။ အဋ္ဌာရသဟိ၊ တဆယ့်ရှစ်ပါး ကုန်သော။ ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ၊ ဘုရားဂုဏ်တော်တို့နှင့်။ ဥပေတော၊ ပြည့်စုံတော်မူထသော။ နာယကော၊ ဝေနေယျတို့၏ ရွှေဆောင်လမ်းပြ နာယက ဖြစ်တော်မူထသော။ သတ္တာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ စတုဓာ၊ လေးပါး အပြားအားဖြင့်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်ကို။ ပကာသယိတော၊ ထင်ရှားစေတော်မူပြီး၍။ ဝါ၊ ထင်ရှားပြတော်မူပြီး၍။ ပပုဗ္ဗ ကာသ-ဓာတ်သည် ပကာသ (ထင်ရှားခြင်း)

စတုသစ္စဒသော။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ကို စိတ္တဝိဘတ္တိ၊ ရူပဝိဘတ္တိ၊ နိက္ခေပရာသိ၊ အတ္တုဒ္ဓါရ (စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ရူပကဏ္ဍ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ) ဟု ၄-ပါး အပြားအားဖြင့် ဝေဘန်တော်မူခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် စတုဓာ ဓမ္မသင်္ဂဏီနှင့် လိုက်လျောအောင် ၄-ဂဏန်းချင်း တူသောဂုဏ်ဖြင့် “စတုသစ္စဒသော” ဟု ဘုရားရှင်ကို ချီးမွမ်းတော်မူသည်။ နောက်၌လည်း ဝိသင်း သဂ-ရပ်ကို ဟောတော်မူသည့်အတွက် ဂဏန်းချင်းတူသောဂုဏ်ဖြင့် “ဥပေတော ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ အဋ္ဌာရသဟိ နာယကော” ဟု ချီးမွမ်းလိမ့်မည်။ [ပကတိဟေသာ အာစရိယာနံ ယဒိဒံ အာရမ္မာနုရူပ ထောမနာ။]

သစ္စ၊ အရိယသစ္စ။ ။ သစ္စ ဟု ဆိုလျှင် အရိယာအဖြစ်ကို ပြုတတ်၊ မပြုတတ် အရပ်ရပ်သော သစ္စာ ၂-မျိုးလုံးရ၏။ ဥပမာ—သမုဒယသစ္စာ ဟူရာ၌ တဏှာလောဘဒမ္မာပြင် စုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာအားလုံးနှင့်တကွ လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကို ရသကဲ့သို့တည်း။ အရိယသစ္စာ ဟူရာ၌ကား အရိယာအဖြစ်ကိုပြုတတ်သော သစ္စာသာရ၏။ ဥပမာ—သမုဒယ အရိယ သစ္စာ ဟူရာ၌ တဏှာ လောဘသာ ရသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် သစ္စာ ၂-မျိုးလုံးနှင့်ဆိုင်အောင် “စတုသစ္စဒသော” ဟု သာမညသစ္စသဒ္ဓါဖြင့် ချီးမွမ်းတော်မူသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သစ္စ၊ အရိယသစ္စ အားလုံးကိုပင် သိမြင်တော်မူပြီးဖြစ်၏။ ထိုသစ္စ၊ အရိယသစ္စအဖွဲ့ကို သစ္စဝိဘင်းပါဠိတော်ကျမှ သိရပါလိမ့်မည်။

အနုဋီကာ။ ။ စတုသစ္စန္တောဂဓတ္တာ စတုနံ အရိယသစ္စာနံ ဂါထာယံ စတုသစ္စဒသောတိ နိပ္ပဒေသတော (သစ္စ၊ အရိယသစ္စအားလုံး အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့်) သစ္စာနိ ဂဟိတာနိ (အဋ္ဌကထာဆရာ ယူအပ်ကုန်ပြီ)။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိပ္ပဒေသတော ဝေ တဒတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော စတ္တာရိ သစ္စာနိတိ အာဒိမာဟ။

အနက်ကို ဟော၏။ ဣယ-ပစ္စည်းကြောင့် “ထင်ရှားစေ” ဟု သဒ္ဓတ္ထ, “ထင်ရှားပြု” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက် ပေးရသည်။] တဿေဝ (တဿာ+ေဝ)၊ ထို ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်၏ပင်။ သမနန္တရံ၊ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့ ကာလ၌။ အဋ္ဌာရသန္တံ၊ တဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော။ ခန္ဓာဒိဝိဘင်္ဂါနံ၊ ခန္ဓာဝိဘင်း အစရှိသော ဝိဘင်းတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ [ဗုဒ္ဓသဒ္ဓါ ဘေဒအနက်ဟော။] ယံ ဝိဘင်္ဂံ၊ အကြင် ဝိဘင်းပါဠိတော်ကို။ ဒေသယံ၊ ဟောတော်မူပြီ။

တဿ (ဝိဘင်္ဂံဿ)၊ ထို ဝိဘင်းပါဠိတော်၏။ သံဝဏ္ဏနာက္ကမော၊ ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်သည်။ ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ [ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။] ယသ္မာ၊ အကြင့်ကြောင့်။ သမ္ပတ္တော၊ ကောင်းစွာ ရောက်လာပြီ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ဝိဘင်းပါဠိတော်၏ ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်၏ ကောင်းစွာ ရောက်လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အဟံ၊ ငါသည်။) ပေါရာဏဋ္ဌကကာနယံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော မဟာအဋ္ဌကထာနည်းကို။ ဝိဂါဟိတော၊ ဉာဏ်ဖြင့်သက်ရောက် မွေ့နှောက်ပြီး၍။ [ဝိပုဗ္ဗ ဂါဟူ-ဇာတ်သည် ဝိလောလန (မွေ့နှောက်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။] သဒ္ဓမ္မေ၊ သူတော်ကောင်း တရား တည်းဟူသော ဝိဘင်းပါဠိတော်၌။ ဂါရဝံ၊ ရှိသေလေးစားသူ၏ အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ရှိသေလေးစားခြင်းကို။ [ဂရုနော ဘာဝေါ ဂါရဝံ။] ကတော၊ ပြု၍။ တဿ၊ ထို ဝိဘင်းပါဠိတော်၏။ အတ္ထဝဏ္ဏနံ၊ အနက်အဖွင့်ကို။ ဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသစ်ကို။ ကရိယာမိ၊ ပြုပေအံ့။

တံ၊ ထို အနက်အဖွင့်ကို။ ဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ ထိုအဋ္ဌကထာသစ်ကို။ (တုဗ္ဗေ၊ သောတုအပေါင်း အသင် သူတော်ကောင်းတို့သည်။) သမာဟိတာ၊ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိကြကုန်သည်။ ဝါ၊

စဉ်းစားတယ်။ ။ဤသို့ အနုဋီကာ၌ သစ္စ, အရိယသစ္စ ဟု ၂-မျိုး ခွဲထားခြင်းသည် သစ္စဝိဘင်းပါဠိတော်နှင့် ညီပါပေ၏။ မဇ္ဈိကာ၌ကား သစ္စ, အရိယသစ္စ ဟု မခွဲဘဲ အရိယ-သစ္စ, အနရိယသစ္စ ဟု ခွဲလေ၏။ ထို၌ အနရိယသစ္စာ ဟူသည် သာမညသစ္စာပင်တည်း။ သာမညသစ္စာ၌ တဏှာလောဘ စသည်တို့လည်း ပါဝင်ရကား အနရိယသစ္စာ (အရိယာ အဖြစ်ကို မပြုတတ်သောသစ္စာ) ဟု မခေါ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် အနရိယသစ္စာ ဟူသော ဝေဒီကာအသုံးကို စဉ်းစားပါလေ။

နာထော။ ။ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ဤမူလဋီကာနှင့်တကွ ဝိနည်းဋီကာတို့ ဖွင့်ပြသည့် အတိုင်း ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ဗုဒ္ဓပုဏ္ဏာမအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။ “သတ္တလောက၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်တော်မူသော” ဟု ဤ၌ ပေးအပ်သော အနက်မှာ ဇာတ်နက် သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ်၊ “နာထောတိ လောကပုဂ္ဂိုလ်တို့အား” ဟူသော သာရတ္ထဋီကာအတိုင်း ပေးအပ်သော ဝေါဟာရတ္ထတည်း။ သဒ္ဓတ္ထအားဖြင့်ကား မူလဋီကာဖွင့်သည့်အတိုင်း “ဝေနေယျတို့၏ စီးပွားချမ်းသာကို တောင့်တထေ” ဟူသော စသည်ဖြင့် ပေးပါ။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့် .

၃

တည်ကြည်ကြကုန်သည်။ [သမ္မာ အာဓိယတေ(အာရုံ၌ထားအပ်၏)ဣတိ သမာ-
ဟိတံ(စိတ္တံ)၊ သမာဟိတံ ယေသံ အတ္တိတိ သမာဟိတော။] (ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။)
သုဏာထ၊ နာယုလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်မှတ်သားကြကုန်လော့။ [သု-ဓာတ်၏
သဒ္ဓတ္တမ္မာ နာယုခြင်းအနက်သာတည်း။ “လေ့ကျက်ခြင်း၊ ပွတ်သားခြင်း၊ ဆောင်
ရွက်ခြင်း”အနက်တို့မှာ ကောဋိပ္ပတ္တိဖြစ်သော (အထွဋ်အထိပ်သို့ ရောက်သော)
အတ္တာတိသယ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းနာခြင်းကို ယူသဖြင့် ထို အတ္တာတိသယကို
လည်း ယူနိုင်ခြင်းသည် ကာရုဏပစာရတ္တ အနက်တည်း။]

(တနည်း)တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ဝိဘင်းပါဠိတော်၏ ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်
ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်၏ ကောင်းစွာ ရောက်လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပေါရာဏ-
ဋ္ဌကထာနယံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော မဟာအဋ္ဌကထာနည်းကို။ ဝါဟိတော၊ ဉာဏ်ဖြင့်
သက်ရောက် မွေ့နှောက်ပြီး၍။ တဿ၊ ထို ဝိဘင်းပါဠိတော်၏။ အတ္ထဝဏ္ဏနံ၊
အနက်အဖွင့်ကို။ ဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသစ်ကို။
ကရိယာမိ၊ ပြုပေအံ့။ တံ၊ ထိုအနက်အဖွင့်ကို။ ဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုဖွင့်ကြောင်း
ဖွင့်ရာ ထိုအဋ္ဌကထာသစ်ကို။ (တုမ္ပေ၊ သောတုအပေါင်း အသင် သူတော်ကောင်း
ကိုသည်။) သဒ္ဓမ္မေ၊ သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော ဝိဘင်းပါဠိတော်၌။
ဂါရဝံ၊ ရိုသေလေးစားသူ၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ရိုသေလေးစားခြင်းကို။ ကတွာ၊
ပြု၍။ သမာဟိတော၊ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ထားအပ်သော စိတ်ရှိကြကုန်သည်။
ဝါ၊ တည်ကြည်ကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ သုဏာထ၊ ကုန်လော့။...ဣတိ၊
ဥပယောဇဉ်၊ ပဋိညာဉ်စသည်ကို ဆိုရာစကားရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁။ [“တဿ(ဝိဘင်္ဂဿ)အတ္ထဝဏ္ဏနံ ကရိယာမိ”ဟု ပဋိညာဉ်ကိုပြုပြီး၍ ယခု
အခါ၌ ပဋိညာတပကရဏကို ပြလိုသောကြောင့် ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော စသည်ကို
မိန့်။] ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော။ ပေ။
ဝိညာဏက္ခန္ဓော အစရှိသော။ တနည်း - ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော ။ ပေ။ ဝိညာ-
ဏက္ခန္ဓော အတူရှိသော။ တနည်း - ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော ။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော

ပဉ္စက္ခန္ဓာ ။ ပေ။ သုတ္တန္တဘာဇနိယံ နာမ။ ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ၌ ဣတိသည် အာဒိ
အနက်ကို ထွန်းပြ၏။ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ “အစရှိသော”ဟု ပဌမနည်းပေးသည်။
(တနည်း)ဣတိသဒ္ဓါလည် ပကာရ(အဘူ) အနက်ကို ထွန်းပြ၏။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ။ ပေ။ ဝိညာ-
ဏက္ခန္ဓောနှင့် အသားတူဖြစ်သော “ခန္ဓဝိဘင်းပါဠိတော်၏ သုတ္တန္တဘာဇနိယနည်းဆိုင်ရာ
စကားရပ်အားလုံး”ဟူလို့ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ “အတူရှိသော”ဟု ဒုတိယ တနည်း
ပေးသည်။

ဟူသော။ ဣဒံ၊ ဤစကားရပ်သည်။ ဝိဘင်္ဂပွကရဏဿ၊ ဝိဘင်းကျမ်း၏။ အာဒိ-
ဘူတေ၊ အစဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ၊ ခန္ဓဝိဘင်း၌။ သုတ္တန္တဘာဇနီယံနာမ၊
သုတ္တန္တဘာဇနီယ မည်၏။

တနည်း။ ။တောင်၏ အနီးအပါးကနေ၍ “ဤတောင်သည် ‘စစ်ကိုင်းတောင်’ဟု
ညွှန်ပြရာ၌ တစိတ်တပိုင်းဖြင့် စစ်ကိုင်းတောင် တဇာနီးလုံးကို ညွှန်ပြသကဲ့သို့၊ ဤ၌လည်း
“ပဉ္စက္ခန္ဓာ ။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော”ဟူသော တစိတ်ကို ညွှန်ပြခြင်းအားဖြင့် သုတ္တန္တ-
ဘာဇနီယတနည်းလုံးကို ညွှန်ပြသောကြောင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓောတံ ၌ ဣတိသဒ္ဓါသည်
နိဒဿနအနက်ဟောတည်း။ သမုဒ္ဓရာ ၄-ခင်းကို ကမ်းနားကနေ၍ ဤနေရာသည် သမုဒ္ဓရာ
တည်းဟု ညွှန်ပြရာ၌လည်း နည်းတူ။

မှတ်ချက်။ ။ပြောပုံသောအဖွင့် ၃-မျိုးကို မူလဋီကာ၌ ဖွင့်ထား၏။ ထို ၃-မျိုးလုံး
၌ပင် ဝိညာဏက္ခန္ဓောတံ ၌ ပဒတ္တဝိပလ္လာသ ဣတိ တလုံး အကျေကြံရဦးမည်။ ထိုသို့
အကျေကြံမှ “ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးတို့တည်း”ဟု ပုဒ်နက်မပေးဘဲ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ
။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော”ဟု သဒ္ဓပဒတ္တအနက် ပေးနိုင်သည်။ အနုဋီကာ၌ ထိုနည်း ၃-မျိုး
အပြင် ဣတိသဒ္ဓါကို ပရိသမာပနတ္ထ ဟု တနည်းပြသေး၏။

ပဒတ္တဝိပလ္လာသ။ ။အဘိဓာန် (၁၁၁၅)၌ ဣတိသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ပဒတ္တ
ဝိပလ္လာသအနက်လည်း ပါ၏။ [ပဒတ္တ၊ ပုဒ်အနက်၏ + ဝိပလ္လာသ၊ ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲ၍
ဖြစ်ကြောင်းအနက်၊] မူလပုဒ်အနက်အတိုင်း မပေးရဘဲ “ဗုဒ္ဓေါတိ၊ ဗုဒ္ဓေါဟူသည်ကား”
စသည်ဖြင့် သဒ္ဓါအတိုင်းပေးရသော အနက်တည်း။

သုတ္တန္တဘာဇနီယံ။ ။ဘာဇနီယန္တိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိ ဘာဇနီယံ၊ [စုရာဒိ ဓာတု-ဓာတ်
အနီယ-ပစ္စည်း။] ခန္ဓာတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဝေဘန်ကြောင်းဖြစ်သော စကားရပ်၊
သုတ္တန္တေန + ဘာဇနီယံ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ = သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် အကျယ်ဝေဘန်ရာ
ဝေဘန်ကြောင်းဖြစ်သော စကားရပ်၊ [ယောဇနာ၌ကား “သုတ္တန္တေ ဝုတ္တနယေန ခန္ဓာ
ဘာဇနီယန္တိ ဧတာတိ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ = သုတ္တန်၌ ဟောတော်မူအပ်သောနည်းဖြင့် ခန္ဓာ
တို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ပါဠိရပ်”ဟု ဆိုထား၏။ “ဝုတ္တနယေန” အလယ်ပုဒ် အကျေ
ကြံဟန်တူသည်။ သုတ္တန်၌ ဥဒ္ဓေသ နိဒ္ဓေသအားဖြင့်သာ ဝေဘန်သည်။ ပဋိနိဒ္ဓေသအားဖြင့်
အကျယ်မဝေဘန်ပါ။ ရှေး၌လည်း တတ္ထ(သုတ္တန္တ)သင်္ခေပေန ဝုတ္တာနံ ခန္ဓာဒီနံ ဝိဘဇနံ”
စသည်ဖြင့် သုတ္တန်၌ ပဋိနိဒ္ဓေသမပါဟု ဖွင့်ပြခဲ့သည်။]

နည်းဥပစာ။ ။ဋီကာ၌ ဣတိသဒ္ဓါ၏ နိဒဿနတ္ထကို ပြရာဝယ် နိဒဿနနည်းဟု၎င်း၊
ပဉ္စက္ခန္ဓာ ။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောဟူသော တစိတ်တပိုင်း၏အမည်ကို သုတ္တန္တဘာဇနီ တရပ်
လုံး၌ တင်စားထားသောကြောင့် ဧကဒေသုပစာရဟု၎င်း ယူပါ။ ဤကား ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ပေ။
ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိကို ပခာနထား၍ ယူအပ်သောနည်းတည်း။ သုတ္တန္တဘာဇနီယတရပ်လုံးကို
ပဉ္စက္ခန္ဓာ ။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၌ တင်စားသောကြောင့် ဧကဒေသုပစာရ ဟုလည်း
ယူကြသည်။

တတ္ထ၊ ထိုပဉ္စကွန္ဓာ ရူပကွန္ဓောပေ။ ဝိညာဏကွန္ဓော အစရှိသော စကား ရပ်၌။ ပဉ္စာတိ၊ ပဉ္စဟူသော သဒ္ဒါသည်။ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ၊ အရေအတွက် အားဖြင့် ခန္ဓာတို့ကို ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ တေန၊ ထိုပဉ္စဟူသောပါဌ် ဖြင့်။ တတော၊ ထို ၅-ပါးမှ။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်။) န (ဟောန္တိ)၊ မရှိကုန်။ (တတော၊ မှ။) ဥဒ္ဓ၊ အထက်၌။ (ခန္ဓာ၊ တို့သည်။) န (ဟောန္တိ)၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (ဘဂဝါ)။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ခန္ဓာတိ၊ ခန္ဓာဟူသောသဒ္ဒါသည်။ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မ နိဒဿနံ၊ ပဉ္စသဒ္ဒါ ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။

တတြ၊ ထိုပဉ္စကွန္ဓာ ဟူသော ပုဒ်၌။ အယံ ခန္ဓသဒ္ဒေါ၊ ဤ ခန္ဓသဒ္ဒါကို။ [ဤသို့ပေးလျှင် တတြနှင့် ခန္ဓသဒ္ဒေါကို အပေါင်းအာဓာရ အစိတ်အာဓေယံ စပ်ပါ။] (တနည်း) တတြ၊ ထို ပဉ္စကွန္ဓာ ဟူသောပုဒ်၌။ (သမာဒိနိဝိဋ္ဌော၊ ကောင်းစွာအကျုံးဝင်သော။) အယံ ခန္ဓသဒ္ဒေါ၊ ကို။ ရာသိမ္မိ၊ အစု ဟူသော အနက်၎င်း။ (ဣတိ ဌီစပ်။) ဂုဏေ၊ ဂုဏ် ဟူသောအနက်၎င်း။ ပဏ္ဏတ္တိယံ၊ နာမည်ပညတ် ဟူသော အနက်၎င်း။ ရုဋ္ဌိယံ၊ ရုဋ္ဌိအနက်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သမ္ပဟုလေသု၊ မျှားစွာကုန်သော။ ဌာနေသု၊ ဟောရာဌာနတို့၌။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။

ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ “ခန္ဓာတို့၏ အရေအတွက်ကို ပိုင်းခြားကြောင်း” ဟု ရှေး နိဿယ၌ ပေးလေ၏။ အရေအတွက်ကို ပိုင်းခြားသည်မဟုတ်၊ ခန္ဓာတို့ကိုသာ အရေ အတွက်အားဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း ဖြစ်သည်။ တို့ကြောင့် နောက်၌ “ခန္ဓာတိ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မ- နိဒဿနံ” ဟု ပိုင်းခြားအပ်သော ခန္ဓာတို့ကို ပြလိမ့်မည်။ “ပဉ္စသည် ခန္ဓာတို့ကို ပိုင်းခြား ကြောင်းသဒ္ဒါဖြစ်၍ ခန္ဓာသည် ပိုင်းခြားအပ်သောအနက်ကို ပြသောသဒ္ဒါဖြစ်သည်” ဟု ခွဲ၏။ [ခန္ဓာနံ ဂဏနေန ပရိစ္ဆေဒေါ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ-ယောဇနာ။]

တေနပေ။ ဒဿေတိ။ “သဗ္ဗပဒံ သာဝဓာရဏံ” ဟူသော ပရိသာသာနှင့်အညီ “ပဉ္စ” ဟု ဆိုလျှင် ၅-ပါးသာဟု ဝေအနက်ကိုယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စသဒ္ဒါဖြင့် “ခန္ဓာ” တို့သည် ၅-ပါးအောက်လည်း မလျော့၊ ၅-ပါးထက်လည်းမပို” ဟု ပြနိုင်သည်။ (တနည်း) “၅-ပါး” ဟု ဆိုလျှင် “၄-ပါး၊ ၆-ပါးမဟုတ်” ဟူသောအနက်ကို အညတ္တာပေါဟာန နည်းအားဖြင့် ပယ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “တေနပေ။ ဒဿေတိ” ဟု မိန့်သည်။ [အညတ္ထ၊ တပါးသောအနက်ကို အပဉ္စိဟုန၊ ပယ်ရှားကြောင်းနည်း။ သဒ္ဓတ္ထဘောဓစိန္တာ ၁၀၂-ဂါထာ ကိုကြည့်ပါ။] (တနည်း) ၅-ပါးဟု တိုက်ရိုက်ဆိုသဖြင့် ပဉ္စ၌ ၄-ပါးမဟုတ် ၆-ပါးမဟုတ် သော စသောအနက်ကို ပြစွမ်းနိုင်သော သာမတ္ထိယရှိ၏။ ထို သာမတ္ထိယတ္ထအားဖြင့် ၄-ပါး၊ ၆-ပါးမဟုတ်ဟူသောအနက်ကို ပဉ္စသဒ္ဒါက ပြစွမ်းနိုင်သည်။

ရုဋ္ဌိယန္တိ။ “ဣတိဌီစပ်လျှင် “ဌီ၎င်း” စသည်ဖြင့် ဝိဘတ်နက်မပေးရာ၊ “ဌီ” ဟု ပေးသို့ရန် စပ်ပုဒ်အာဓေယံမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်တို့ကို လိင်္ဂတ္ထအနက်ဟောဟု ကြံ၍ “ရာသိမ္မိ၊ အစုဟူသောအနက်၎င်း” ဟုသာ သရုပ်ပေါ်ရုံပေးရသည်။ “ဌီ” ဟု ပေးလိုလျှင် ‘သမ္ပဟုလေသု၊ ကုန်သော။ ဣတိ(ဣဓေသု ဌာနေသု)’ ဟု တွဲ၍ပေးရသည်။

ဟိ၊ ချဲ့။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိတိ အာဒိသု၊ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ ဘင်္ချံ ဂစ္ဆတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ရာသိတော၊ အစု ဟူသော အနက်ကြောင့်။ (တနည်း) ရာသိတော၊ အစု ဟူသော အနက်၌။ ခန္ဓောနာမ၊ ခန္ဓမည်၏။ [ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ သေယျထာပိ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ မဟာသမုဒ္ဒေ၊ မဟာသမုဒ္ဒရာ၌။ တွေ့ကာနိ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဥဒကာဠကာနိ၊ ရေပြည်တို့သည်။ [“အာဠက၊ ကွမ်းစား” ဟုလည်း အနက် ပေးကြ၏။] (တနည်း) တွေ့ကာနိ ဥဒကာဠကာနိ၊ ရေပြည်ပေါင်း ဤရှေ့ဤမျှ တို့သည်။ (ဟောန္တိ၊ ရှိကုန်၏။) ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ တွေ့ကာနိ၊ နိသော။ ဥဒကာဠကသတနာနိ၊ ရေပြည်ပေါင်း အရာတို့သည်။ (တနည်း) တွေ့ကာနိ ဥဒကာဠကသတနာနိ၊ ရေပြည်အရာပေါင်း ဤရှေ့ဤမျှတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ တွေ့ကာနိ၊ နိသော။ ဥဒကာဠကသဟဿာနိ၊ ရေ ပြည်ပေါင်း အထောင်တို့သည်။ (တနည်း) တွေ့ကာနိ ဥဒကာဠကသဟဿာနိ၊ ရေပြည်အထောင်ပေါင်း ဤရှေ့ဤမျှတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ တွေ့ကာနိ၊ ကုန်သော။ ဥဒကာဠကသတသဟဿာနိ၊ ရေပြည်ပေါင်း အသိန်း တို့သည်။ (တနည်း) တွေ့ကာနိ ဥဒကာဠက သတသဟဿာနိ၊ ရေပြည် အသိန်းပေါင်း ဤရှေ့ဤမျှတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ ဥဒကာဿ၊ ရေ၏။ ပမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်ကို။ ဂဟေတုံ၊ ယူခြင်းငှါ။ န သုကရံ၊ လွယ်ကူ စွာ မပြုအပ်။ ဝါ၊ မလွယ်ကူ။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ အသင်္ချေယျော၊ မရေ တွက်အပ် မရေတွက်နိုင်သော။ အပ္ပမေယျော၊ မချင့်အပ် မချင့်နိုင်သော။ မဟာဥဒကက္ခန္ဓောတော၊ ကြီးစွာသော ရေအစု ဟူ၍သာ။ သင်္ချံ၊ ခေါ်ဝေါ် အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။]

ဟိ၊ မှန်၏။ ပရိတ္တကံ၊ အနည်းငယ်သော။ ဥဒကံ၊ ရေကို။ ဥဒကက္ခန္ဓောတိ၊ ရေအစု ဟူ၍။ န ဝုစ္ဆတိ၊ မဆိုအပ်။ ဗဟုကမေဝ၊ များစွာသာလျှင် ဖြစ်သော။ (ဥဒကံ၊ ကိ။ ဥဒကက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူ၍။) ဝုစ္ဆတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တထာ၊ ထို့အတူ။ ပရိတ္တကော၊ သော။ ရဇော၊ မြို့မှန်ကို။ ရဇက္ခန္ဓော(တိ)၊ မြို့မှန်အစု ဟူ၍။ န (ဝုစ္ဆတိ)၊ အပ်။ အပ္ပမတ္တကံ၊ နည်းသောအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဂါဝေါ၊ နွား တို့ကို။ ဂဝက္ခန္ဓော(တိ)၊ နွားအစု ဟူ၍။ န (ဝုစ္ဆတိ)၊ အပ်။ အပ္ပမတ္တကံ၊ သော။ ဗလံ၊ ဗိုလ်ပါကို။ ဗလက္ခန္ဓော(တိ)၊ ဗိုလ်ပါအစု ဟူ၍။ န (ဝုစ္ဆတိ)၊ အပ်။ အပ္ပ-

ရာသိတော ခန္ဓောနာမ။ ။ ရာသိတောသည် ခန္ဓသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒပဝတ္ထိနိမိတ် ဟု ဖြစ်သောကြောင့် ပဉ္စမိတော-ပစ္စည်းကို ဟိတ်အနက်ဟောဟု ကြံပါ။ [ရာသိတော ဂုဏ-တောတိ သဗ္ဗတ္ထ နိသက္ကဝစနံ ဝိသယသေဝ ခန္ဓသဒ္ဒပဝတ္ထိယာ ကာရဏဘာဝံ သန္ဓာယ ကဏသိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-နောက်၌ဖွင့်လတ္တံ့သော မူလဋီကာ။] အနုဋီကာ၌ကား “ရာသိတော ဂုဏတောတိ သဗ္ဗတ္ထ ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ နိသက္ကဝစနံ ဒဠဗ္ဗံ” ဟု မူလဋီကာမှ တနည်းဖွင့်သေး၏။ ထိုအလို တော-ပစ္စည်းကို ဝိသယာဓာရ အနက်၌ သက်ပါစေ။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၇

မတ္တကံ၊ သော။ ပညံ၊ ကောင်းမှုကို။ ပညက္ခန္ဓောတိ၊ ကောင်းမှုအစု ဟူ၍။ န ဝုစ္စတိ၊ အပ်။ [“ဗဟုကမေဝ ဟိ” ခွံ ဟိ ပိုဟန်တူသည်။ ချေးနိဿယ၌ “ဟိ၊ မုနိ၏” ဟု ပေး၏။] ဗဟုကမေဝ၊ များစွာသာလျှင်ဖြစ်သော။ [ရဇော သဒ္ဓါသည် မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း ပုံလိန် နပုံလိန်ရှိသောကြောင့် “ဗဟုကမေဝ” လည်း သင့်သည်။] ရဇော၊ မြူမှုန်ကို။ ရဇက္ခန္ဓော(တိ)၊ မြူမှုန်အစု ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ၊ ၏။) ဗဟုကာဝ၊ န်သော။ ဂဝါဒယော၊ နွား အစရှိသည်တို့ကို။ ဂဝက္ခန္ဓော(တိ)၊ နွားအစု ဟူ၍၎င်း။ ဗလက္ခန္ဓော(တိ)၊ ဗိုလ်ပါအစု ဟူ၍၎င်း။ ပညက္ခန္ဓောတိ၊ ကောင်းမှုအစု ဟူ၍၎င်း။ ဝုစ္စန္တိ၊ န်၏။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ [ရာသိအနက်ဟော ပြယုဂ်မှတစ်ပါး ဂုဏအနက်ဟော ပြယုဂ်ကား။] သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓောတိ အာဒိသု၊ သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ဂုဏတော၊ ဂုဏ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ (တနည်း) ဂုဏတော၊ ဂုဏ် ဟူသောအနက်၌။ ခန္ဓော နာမ၊ ခန္ဓမည်၏။ [သီလက္ခန္ဓော၊ သီလဂုဏ်။ သမာဓိက္ခန္ဓော၊ သမာဓိဂုဏ်။] အဒ္ဓသာ ခေါ် ဘဂဝါ။ ပေ။ သောတေန ဝုယုမာနံတိ ဧတ္ထ၊ အဒ္ဓသာ ခေါ် ဘဂဝါ။ ပေ။ သောတေန ဝုယုမာနံ ဟူသော ဤပါဠိရပ်၌။ ပဏ္ဏတ္တိတော၊ သစ်တုံး ဟူသော ပညတ်အနက်ကြောင့်။ (တနည်း) ပဏ္ဏတ္တိတော၊ သစ်တုံး ဟူသော ပညတ် အနက်၌။ ခန္ဓော နာမ၊ ခန္ဓမည်၏။ [ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ မဟန္တံ၊ ကြီးစွာသော။ ဒါရုက္ခန္တံ၊ သစ်တုံးကို။ ဂင်္ဂါယ၊ ဂင်္ဂါမည်သော။ နဒိယာ၊ မြစ်၌။ ဝါ၊ ၏။ သောတေန၊ ရေအယဉ်သည်။ ဝုယုမာနံ၊ ဆောင်ယူအပ် သည်ကို။ ဝါ၊ မျှောအပ်သည်ကို။ [ဝဟ-ဓာတ် ယ-ပစ္စည်း မာန-ပစ္စည်း။] (တနည်း) သောတေန၊ ကြောင့်။ ဝုယုမာနံ၊ မျှောလာသည်ကို။ အဒ္ဓသာ၊ မြင် ဆေး၊ ရှုပြီ။]

သီလက္ခန္ဓော။ “ဂုဏတော” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဂုဏ်” ဟူသော အနက်ကိုသာ ပေးလိုက်ရသည်။ မူလဋီကာ၌ကား “သီလာဒိဂုဏဝိသိဋ္ဌံ ရာသဋ္ဌံ ဒီပေတိ” ဟု ဆိုသော ကြောင့် “သီလက္ခန္ဓော၊ သီလဂုဏ်အစု” ဟု ပေးရလိမ့်မည်။ ထို အစုဟူသည် လောကီ သီလဂုဏ်၊ လောကုတ္တရာသီလဂုဏ်ဟူသော ဂုဏ် ၂ မျိုးအစုတည်း။ သမာဓိက္ခန္ဓ၊ ပညာက္ခန္ဓ တို့၌လည်း နည်းတူ။

မှတ်ချက်။ “ဂုဏ အနက်ပေးရာ၌ ချေးဆရာတို့က “ဂုဏ်ကျေးဇူး” ဟု ကျေးဇူး အနက်ပါ ထည့်၍ ပေးကြ၏။ “သီလက္ခန္ဓ စသည့်ကျေးဇူး ဂုဏ်အထူး” ဟုလည်း စပ်ဆို ကြ၏။ “ကျေးဇူး” ဟူသောအနက်ကို ဂုဏသဒ္ဓါက မဟော၊ ဥပကာရ သဒ္ဓါကသာ ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဂုဏ်နှင့် ကျေးဇူးကို သဘောတူတား၍ မသုံးစွဲသင့်” ဟု မှတ်ပါ။ ဥပမာ— သီလလည်း မရှိ၊ လောကီဂုဏ်လည်း မရှိသော မိဘအချို့သည် သား သမီးတို့အပေါ်၌ မွေး၊ ကျေးဇူးသော ကျေးဇူးသာ ရှိရကား “မာတာပိတုဂုဏော အနန္တော” ဟု မပြော နိုင်သကဲ့သို့တည်း။ ထိုကျေးဇူးတို့ကိုကား “ဗဟုပကာရာ ဘိက္ခဝေ မာတာပိတရော ပုတ္တာနံ” ဟု ဥပကာရ သဒ္ဓါဖြင့် သုံးစွဲပါသည်။

ယံ စိတ္တံ မနော မာနသံ။ပေ။ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ အာဒိယ။ ယံ စိတ္တံ မနော မာနသံ။ပေ။ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ရုဠိတော၊ ရုဠိ ဟူသော အနက်ကြောင့်။ (ဘနည်း) ရုဠိတော၊ ရုဠိ ဟူသော အနက်၌။ ခန္ဓော နာမ၊ ခန္ဓမည်၏။ [ယံ၊ အကြင်သဘောတရားသည်။ စိတ္တံ၊ အာရုံကို သိတတ်သောကြောင့် စိတ်မည်၏။ မနော၊ အာရုံကို နှိုင်းချင့်လျက် သိတတ်သောကြောင့် မနမည်၏။ မာနသံ၊ အာရုံကို နှိုင်းချင့်လျက် သိတတ်သောကြောင့် မာနသမည်၏။ပေ။ ဝိညာဏံ၊ သညာ ပညာတို့သိပုံမှ တမျိုး တဖုံ သိတတ်သောကြောင့် ဝိညာဏမည်၏။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။]

သွာယံ (သော+အယံ)၊ ထိုကဲ့သို့ အနက်အမျိုးမျိုးရှိသော ဤခန္ဓသဒ္ဒါကို။ [သောဖြင့် အနက်အမျိုးမျိုးဟောပုံကို ညွှန်ပြသည်။] ဣမ၊ ဤပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟူသော ပါဠိ၌။ ရာသိတော၊ အစုဟူသော အနက်၌။ အဓိပ္ပေတော၊ အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ (တနည်း) ဟိ (ယသွာ)၊ အကြင်ကြောင့်။ အယံ ခန္ဓဋ္ဌော နာမ၊ ဤခန္ဓသဒ္ဒါ၏ အနက်မည်သည်။ ပိဏ္ဏဋ္ဌော၊ အပေါင်း ဟူသောအနက်တည်း။ ပူဂဋ္ဌော၊ အသင်း

ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ ။ဤ “ယံ စိတ္တံ။ပေ။ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော” ဟူသော ပါဠိသည် “ယသ္မိံ သမဃေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ” စသည်ဖြင့် ပဌမ မဟာကုသိုလ်စိတ် ဥပါဒ်သောအခါဖြစ်ကြသော စိတ်၊ စေတသိက်တို့ကို ပြရာတွင် ပါဝင်သော ပါဠိတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤဝိညာဏံသည် ဥပါဒ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်ဝိညာဏံ ၁-ပါးသာတည်း။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်တို့ကို ပေါင်း၍ထားသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မဟုတ်။ သို့သော် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်တို့ကို ပေါင်းသောအခါတုန်းက ရအပ်သော ခန္ဓအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် ဝိညာဏံတပါး၌ တင်စား၍ ကေဒေယျူပစာရအားဖြင့် “ဝိညာဏက္ခန္ဓ”ဟု ဟောတော်မူသည်။ ဤသို့ ဥပစာရတင်စား၍ ရအပ်သော အတင်ရုဠိကိုပင် “ရုဠိယံ”ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။ [သမုဒါယေ ပန ပဝတ္တော နိရုဠော ခန္ဓသဒ္ဓေါ တဒေကဒေသေ ပဝတ္တမာနော တာယ ဝေ ရုဠိယာ ပဝတ္တတိ။—မူလဋီကာ။]

အနုဋီကာ။ ။ဂစ္ဆန္တိတိ ဂါဝေါ၊ သွားခြင်းကြံယာကို အကြောင်း သဒ္ဓပဝတ္တိနိမိတ် ပြု၍ “ဂေါ”ဟု အမည်ရသော နွားအုပ်တစုသည် မသွားဘဲ အိပ်နေ (ဝပ်နေ)ခိုက်၌ ဂေါဟူသော သဒ္ဓါ၏ ပဝတ္တိနိမိတ်ဖြစ်သော သွားခြင်းကြံယာ မရှိပါသော်လည်း “ဂေါ”ဟူသော နာမည် မပျက်။ အတွင်ရုဠိအားဖြင့် ဂေါနာမည် ရမြဲရသကဲ့သို့ အပေါင်းအစု ဖြစ်တုန်းက “ဝိညာဏက္ခန္ဓ”ဟု ရအပ်ပြီးသော နာမည်သည် အပေါင်းအစုမဟုတ်သော အခါ၌လည်း ရမြဲရနေသော အတွင်ရုဠိသဒ္ဓါဖြစ်သည်။ ဤသို့ တနည်းဆိုသေး၏။ နည်းအားဖြင့် တူတပုဗ္ဗဂတိက နည်းတည်း။ ပစ္စုပ္ပန် ဝေဒနာတခု သညာတခု စသည်ကို “ဝေဒနာက္ခန္ဓ သညာက္ခန္ဓ”ဟု ဟောတော်မူရာ၌လည်း နည်းတူ။

ဝေဒနာဒိသုပေကသ္မိံ၊ ခန္ဓသဒ္ဓေါ တု ရုဠိယာ။

သမုဒ္ဓါဒေကဒေသေသု၊ သမုဒ္ဓါဒိ ရဂေါ ယထာ။ (သစ္စသံခိပ်)။

အပင်းဟူသော အနက်တည်း။ [အသင်းအပင်း ဟူသည်လည်း ပေါင်းထားအပ်သော လူစုပင်တည်း။] သဋ္ဌဋ္ဌော၊ အဆက်အစပ် ဟူသော အနက်တည်း။ [အဆက်အစပ် ဟူသည်လည်း ပေါင်းထားအပ်သော အစုပင်တည်း။] ရာသဋ္ဌော၊ အစုဟူသောအနက်တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်။ ရာသိလက္ခဏာ၊ အစု၏အဖြစ် ဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်ကုန်၏။

(အယံ ခန္ဓဋ္ဌော နာမ၊ မည်သည်။) ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော၊ အသို့ ဟူသော အနက်တည်း။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ (တနည်း) (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အယံ ခန္ဓဋ္ဌောနာမ၊ မည်သည်။ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော၊ အနက်။ ဣတိပိ၊ လည်း။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ အကြောင့်ကြောင့်။ လောကသ္မိံ၊ လောက၌။ ဣဏံ၊ ကြွေးမြီကို။ ဂဟေတု၊ ယူပြီး၍။ စောဒိယမာနာ၊ စောဒနာအပ်ကုန်လသော်။ ဝါ၊ တောင်းအပ်ကုန်လသော်။ ဒ္ဓိဟိ ခန္ဓေဟိ၊ ၂-ဘို့တို့ဖြင့်။ ဒဿာမ၊ ပေးပါကုန်အံ့။ တိဟိ ခန္ဓေဟိ၊ ၃-ဘို့တို့ဖြင့်။ ဒဿာမ၊ န်အံ့။ [“ယခု ဆိုင်းပါဦး” ဟုလို။] ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ (တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အယံ ခန္ဓဋ္ဌော နာမ၊ မည်သည်။ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော၊ တည်း။ ဣတိပိ၊ လည်း။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။) [ဤသို့ အနက်ပေးရာ၌ “လောကသ္မိံဉ္စ သော ဝါကျကို ညပကဟေတုဝါကျ၊ ရှေးဝါကျကို ညပေတဗ္ဗဖလဝါကျ” ဟု ခွဲရသည်။] ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ အနက်၏ ကောဋ္ဌာသ အနက်လည်းဖြစ် သင့်၏ဟု သိနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ကောဋ္ဌာသလက္ခဏာ၊ အသို့၏အဖြစ် ဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။ ဣတိပိ၊ လည်း။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။

ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော၊ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောဟူသော ပါဠိ၌။ ရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ရူပက္ခန္ဓော ဟူသည်။ ရူပရာသိ၊ အတိတ် အနာဂတ် အစရှိသော ရုပ်တို့၏အစု။ ရူပကောဋ္ဌာသော၊ အတိတ် အနာဂတ်အစရှိသောရုပ်တို့၏

ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော။ “အံသော ခန္ဓေ စ ကောဋ္ဌာသေ”ဟု အဘိဓာန် (၁၁၀၂) နံပါတ်၌ ဆိုသောကြောင့် ကောဋ္ဌာသ သဒ္ဓါသည် အံသ သဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်တည်း။ (တနည်း) ကောဋ္ဌ သဒ္ဓါသည် သရီရဝါစက တည်း။ ထိုကိုယ်၏ အစိတ် အပိုင်းကို “ကောဋ္ဌ+အံသ(ကောဋ္ဌာသ)”ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆံပင် မွေးညှင်း စသည်ကို “၃၂-ကောဋ္ဌာသ”ဟု ပြောရိုးပြုကြသည်။ ကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်းကဲ့သို့ အစိတ်အပိုင်း ဟူသမျှကိုလည်း သဒ္ဓိသုပစာရ၊ တနည်း ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဆင့်၍ “ကောဋ္ဌာသ”ဟုပင် ခေါ်နိုင်သည်။ ဤအလို “ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော၊ အစိတ်အပိုင်း ဟူသော အနက်”ဟု ပေးပါ။ သာဓကကို အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍ မူလဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။

အဘို့။ ဝါ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးတွင် တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သောရုပ်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာတိ၊ ကား။ ဝေဒနာရာသိ၊ အတိတ် အနာဂတ် အစရှိသော ဝေဒနာတို့၏အစု။ ဝေဒနာ-
ကောဋ္ဌာသော၊ အတိတ် အနာဂတ် အစရှိသော ဝေဒနာတို့၏အဘို့။ ဝါ၊ ခန္ဓာ
၅-ပါးတွင် တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော ဂဝေဒနာ။ ဣတိ ဣမိနာ နယေန၊ ဤနည်းဖြင့်။
သညာက္ခန္ဓာဒီနိ၊ သညာက္ခန္ဓ အစရှိသည်တို့၏။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ (သောတူ-
ဟိ၊ နာယုလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်မှတ်သား စာသင်သားတို့သည်။) ဝေဒိတဗျော၊
သိထိုက်၏။

တ္ထောဝတာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဥဒ္ဓေသမျှဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓာ။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဟူသော ဥဒ္ဓေသမျှဖြင့်။ ဒဿေသိ ကြိယာပုဒ်တို့
၌စပ်။) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်ကိုယ်တိုင် အလုံးစုံသောတရား
တို့ကို သိတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ စတုန္ဒူ
မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပန္တိ၊ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ စတုန္ဒူ မဟာ-
ဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပံ ဟူ၍။ (ဣတိသဒ္ဓါ နိဒဿနတ္ထ၊ ဝိဘတ္တော ၌ စပ်ပါ။)
အတိတာ နာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နာဒီသု၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အစရှိကုန်သော။
ကောဒသသု၊ ၁၁-ပါးကုန်သော။ ဩကာသေသု၊ ဝေဘန်ခြင်း၏ တည်ရာဌာန
တို့၌။ ဝိဘတ္တော၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်သော။ (ဧဝံ ပဘောဒေါ၊ ရူပရာသိ ၌စပ်။)
ပဉ္စဝိသတိ၊ ၂၅-ပါးသော။ ရူပကောဋ္ဌာသ၊ ရုပ်တို့၏ အဘို့တို့သည်။ (ဟောန္တိ၊
ရှိကုန်၏။) ဣတိစ၊ သို့၎င်း။ ဆန္ဒဝုတိ၊ ၉၆-ပါးသော။ ရူပကောဋ္ဌာသ၊ တို့သည်။
(ဟောန္တိ)။ ဣတိစ၊ ၎င်း။ ဧဝံ ပဘောဒေါ၊ ဤသို့အပြားရှိသော။ ယူယံ (ယော+
အယံ) ရူပရာသိ၊ အကြင်သို့သော ဤရုပ်အစုသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။) တံသဗ္ဗံ၊ ထို
အလုံးစုံသော ရုပ်အစုကို။ ပရိပိဇ္ဇေတော၊ ထက်ဝန်းကျင် ပေါင်းတော်မူ၍။ ရူပ-
က္ခန္ဓော နာမာတိ၊ ရူပက္ခန္ဓ မည်၏ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြတော်မူပြီ။ [ပဉ္စဝိသတိ
ရူပကောဋ္ဌာသ၊ ဆန္ဒဝုတိ ရူပကောဋ္ဌာသတို့ကို အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍ မူလ-
ဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ပန၊ ကား။ သုခါဝေဒနာ ဒုက္ခာဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာတိ၊ သုခါ
။ ပေ။ ဝေဒနာ ဟူ၍။ ကောဒသသု၊ ကုန်သော။ တေသုယေဝ ဩကာသေသု၊ ထို
ဝေဘန်ခြင်း၏ တည်ရာဌာနတို့၌ပင်။ ဝိဘတ္တော၊ သော။ ယော အယံ စတုဘူမိက-
ဝေဒနာရာသိ၊ အကြင်သို့သော ဤစတုဘူမိက ဝေဒနာအစုသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။)
တံသဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသော စတုဘူမိကဝေဒနာအစုကို။ ပရိပိဇ္ဇေတော၊ ရှိ။ ဝေဒနာ-
က္ခန္ဓော နာမာတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ စက္ခုသမ္ပဿဇာ
သညာ။ ပေ။ မနောသမ္ပဿဇာသညာတိ၊ ဟူ၍။ ကောဒသသု၊ န်သော။ တေသု
ယေဝ ဩကာသေသု၊ တို့၌ပင်။ ဝိဘတ္တော၊ သော။ ယော အယံ စတုဘူမိက-
သညာရာသိ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ တံသဗ္ဗံ၊ ကို။ ပရိပိဇ္ဇေတော၊ ရှိ။ သညာက္ခန္ဓော

ဝိသင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၁

နာမာတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ ပန၊ ကား။ စက္ခုသမ္ပယာဇာ ဓာတုနာ။ပေ။
မနောသမ္ပယာဇာ စေတနာတိ၊ ဟူ၍။ ဧကာဒသသု၊ န်သော။ တေသုယေဝ
ဩကာသေသု၊ တို့၌ပင်။ ဝိဘဏ္ဍော၊ သော။ ယော အယံ စတုဘူမိက စေတ-
နာရာသိ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ တံ သဗ္ဗံ၊ ကို။ ပရိပိဇ္ဇေတော၊ ၍။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော
နာမာတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ [စေတနာကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာအမည်ဖြင့် ခေါ်ရ
ပုံကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာသင်္ဂီကာ သဗ္ဗသင်္ဂဟအဖွင့်၌ ပြထားပြီ။]

ပန၊ ကား။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှိ၊ ကာယဝိညာဏံ၊
မနောဓာတု၊ မနောဝိညာဏဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ဧကာဒသသု၊ န်သော။ တေသု
ယေဝ ဩကာသေသု၊ တို့၌ပင်။ ဝိဘဏ္ဍော၊ သော။ ယော အယံ စတုဘူမိက-
စိတ္တရာသိ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ တံ သဗ္ဗံ၊ ကို။ ပရိပိဇ္ဇေတော၊ ၍။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော
နာမာတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ [ဤ၌ “မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတု”
ဟု ၂-ပါးခွဲ၍ ဆိုထားသော်လည်း ထို ၂-ပါးကို ပါဠိတော်၌ “မနောဝိညာဏံ”
ဟု တပါးတည်း ဟောတော်မူထား၏။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ အဋ္ဌကထာဆိုပုံ၏
ပါဠိတော်နှင့် မတူခြင်း၏အကြောင်းကို မူလဋီကာ၌ ပြလိမ့်မည်။]

အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ ဧတ္ထ၊ ဤ ခန္ဓနိဋ္ဌေသ၌။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံ
လည်းဖြစ်သော။ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ၊ ၄-ပါးသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ ရူပံ၊ ရုပ်
သည်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ကာမာဝစရ အဋ္ဌ ကုသလစိတ္တာဒီဟိ၊
ကာမာဝစရဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော ကုသိုလ်စိတ် အစရှိကုန်သော။ [ဓမ္မသင်္ဂဏီ
ပါဠိတော်၌ “ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ” စသည်ဖြင့် ကာမာဝစရကုသိုလ်
စိတ်မှ စသောကြောင့် “ကာမာဝစရ အဋ္ဌ ကုသလစိတ္တာဒီဟိ” ဟု မိန့်သည်။]
ဧကေန နဝုတိ စိတ္တေဟိ၊ တခုယုတ် ကိုးဆယ်သော စိတ်တို့နှင့်။ သဟဇာတာ၊
န်သော။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာတို့သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ (ကာမာဝစရ
အဋ္ဌ ကုသလစိတ္တာဒီဟိ၊ န်သော။ ဧကေန နဝုတိ စိတ္တေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဟဇာတာ၊
န်သော။) သညာ၊ တို့သည်။ သညာက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ (ကာမာဝစရ အဋ္ဌ
ကုသလစိတ္တာဒီဟိ၊ န်သော။ ဧကေန နဝုတိ စိတ္တေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဟဇာတာ၊
န်သော။) ဖဿာဒယော၊ ဖဿအစရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ၅၀-သော စေတသိက်
တရားတို့သည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ [စေတသိက် ၅၀-တို့တွင် ဝေဒနာ
သညာကို သီးခြား ခန္ဓာဖွဲ့ရခြင်း၏ အကြောင်းကို အနုဋီကာ၌ ပြထား၏။
သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာသင်္ဂီကာ၌လည်း နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဂါထာကို ယူ၍ ပြထားပြီ။]
ဧကေန နဝုတိ စိတ္တာနိ၊ တခုယုတ် ကိုးဆယ်သော စိတ်တို့သည်။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊
မည်၏။ ဣတိဝေမ္ပိ၊ ဤသို့လည်း။ [ပိဖြင့် ရှေးနည်းကိုပေါင်း။] ပဉ္စသု ခန္ဓေသု၊
တို့၌။ ဓမ္မ ပရိစ္ဆေဒေါ၊ တရား အပိုင်းအခြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၁-ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအပွင့်

၂။ ဣဒါနိ၊ ဥဒ္ဓေသကိပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ တေ ရူပက္ခန္ဓာဒယော၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာအစရှိသော ခန္ဓာတို့ကို။ ဝိဘဇိတွာ၊ အကျယ်ဝေဘန်တော်မူ၍။ ဒသေ-
တုံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ တတ္ထ ကတမော ရူပက္ခန္ဓောတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကား
တော်ကို။ (ဘဂဝါ)။ အာဟ၊ ပြီ။ [“ဣဒါနိ အာဟ ရှိကကေန ပစ္စုပ္ပန်ကို
အမှန်အာဟ ဟောလေမြဲ” ဟူသော နိယာမအလို “အာဟ၊ ဟောတော်မူ၏”
ဟု ပေးပါ။ နေရာတိုင်း နည်းတူ။] တတ္ထ၊ ထို တတ္ထ ကတမော ရူပက္ခန္ဓော
အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ တတ္ထာတိ၊ တတ္ထ ဟူသည်ကား။ ပဉ္စသု၊ ၅-ပါးကုန်သော။
တေသု ခန္ဓေသု၊ ထိုခန္ဓာတို့တွင်။ (“ရူပက္ခန္ဓော”၌စပ်။) ကတမောတိ၊
ကတမော ဟူသော ပုစ္ဆာသည်။ ကထေတု ကမ္ပတာပုစ္ဆာ၊ ဖြေဆိုခြင်းငှါ အလို
ရှိသော ဆန္ဒတော်ကြောင့်ဖြစ်သော ပုစ္ဆာတည်း။ ရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ရူပက္ခန္ဓော
ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ပုစ္ဆိတဓမ္မ နိဒ္ဓဿနံ၊ ကတမော ဟူသော ပုစ္ဆာဖြင့် မေး
အပ်သောတရားကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။

ဣဒါနိ၊ ပုစ္ဆိတဓမ္မကိပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ တံ၊ ထိုရူပက္ခန္ဓာကို။ ဝိဘဇန္တော၊
အကျယ်ဝေဘန်တော်မူလိုသည်။ (ဟုတွာ)။ တနည်း— ဝိဘဇန္တော၊ အကျယ်
ဝေဘန်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်။ [အန္တ-ပစ္စည်း ဘောအနက်၊ ဟိတ်အနက်ဟော
ဟု ကြံပါ။] ယံကိဉ္စိ ရူပန္တိအာဒိ၊ ယံကိဉ္စိ ရူပံ အစရှိသော ကားတော်ကို။
အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုယံကိဉ္စိ ရူပံ အစရှိသောစကားရပ်၌။ ယံကိဉ္စိတိ၊ ယံကိဉ္စိ
ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ အနဝသေသ ပရိယာဒါနံ၊ အကြွင်းမရှိသော တရားတို့ကို
ထက်ဝန်းကျင်ယူကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ဝါ၊ အကြွင်းမရှိသော တရားတို့ကို
သိမ်းယူကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [“ကိ” သဒ္ဓါနောက်စီလျှင်ရောက်က အပ္ပဝါစကာ၊

ကထေတုကမ္ပတာ ပုစ္ဆာ။ ။ဖြေတော်မူလိုသော ဆန္ဒတော်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာ
သော ပုစ္ဆာတည်း။ “ပုစ္ဆတိ တောယာတိ ပုစ္ဆာ” ဟု ကရုဏသင်္ချာ၌ “တတ္ထ ကတမော
ရူပက္ခန္ဓော” ဟူသော စကားရပ်ကို အရကောက်ပါ။ တောယ၊ ဤ တတ္ထ ကတမော
ရူပက္ခန္ဓော ဟူသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ ပုစ္ဆတိ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို မေးတော်မူ၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ မေး
တော်မူကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သာ၊ ထိုပါဠိရပ်သည်။ ပုစ္ဆာ၊ မည်၏။ အခြားနေရာ
၌ “မေးအပ်သောပုစ္ဆာ” ဟု အနက်ပေးခဲ့သော်လည်း မေးအပ်သော အရာဝတ္ထုသည်
ပုစ္ဆာမဟုတ်၊ ရူပက္ခန္ဓာသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓောတိ ပုစ္ဆိတဓမ္မနိဒ္ဓဿနံ” ဟု
မိန့်သည်။ ထိုပုစ္ဆာသည် ဖြေတော်မူလိုသော ဆန္ဒတော်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရကား
“ကထေတု+ကမေတိတိ ကထေတုကာမော၊ ကထေတုကာမဿ+ဘာဝေါ ကထေတုကမ္ပံ၊
(ဏှပစ္စည်း၊ ကာဉ္စိ အာကို ရဿပူ၊) ကထေတုကမ္ပယေဝ ကထေတုကမ္ပတာ၊ (တာ
ပစ္စည်း သုတ္တံ)၊ ကထေတုကမ္ပတာယ+ပဝတ္တာ+ပုစ္ဆာ ကထေတုကမ္ပတာပုစ္ဆာ” ဟု
ယောဇနာ၌ ဝိဂူဟပြု၏။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၁-ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၃

ရှေ့မှာတတန် ယဝင်ပြန်က သကလဝါစကာ” ဟူသော နိယာမအတိုင်း “ယံကိဉ္စိသဒ္ဓါ သကလဝါစက” ဟူလို။] ရူပန္တိ၊ ရူပံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ အတိပ္ပသင်္ဂနိယမနံ၊ လွန်၍ဖြစ်သော ကပ်ငြိသောတရားကို တာ၊ မြစ်ကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပဒဒ္ဓယနာပိ၊ ပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်းဖြင့်လည်း။ ရူပဿ၊ ရုပ်ကို။ အနဝသေသပရိဂ္ဂဟော၊ အကြွင်းမရှိ ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းသည်။ ဝါ၊ အကြွင်းမရှိ သိမ်းဆည်းခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ကတော၊ ပြုတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ [ပဒဒ္ဓယေန ပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ခွဲကာ၌ ကြည့်ပါ။]

တတ္ထ၊ ထို ယံကိဉ္စိ ရူပံ ဟူသော ပါဠိ၌။ (အတ္ထော၊ ကို။ ဧဝံ၊ ဤ ဆိုအပ် လတ္တံ့ သောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။) ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်အနက်ကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပမည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ရူပနဋ္ဌေန၊ ဖောက်ပြန် ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဖောက်ပြန်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ [ရူပနဋ္ဌံ ဘာဝဓာန ကြံပါ။] ရူပံ၊ ရူပမည်၏။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

အတိပ္ပသင်္ဂနိယမနံ။ ။ ရူပံပုဒ် မပါတ် ယံကိဉ္စိ ချည်းသာ ဟောတော်မူလျှင် “အလုံးစုံ အကြွင်းမရှိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ထို ယံကိဉ္စိအနက်၌ နပုလိန်ဖြင့် ညွှန်ပြ ထိုက်သော ဝိညာဏ်လည်း ပါနိုင်၏။ နိဗ္ဗာနံ စသည်လည်း ပါနိုင်၏။ ထိုသို့ ငြိကပ်၍ ပါလာခြင်းကို အလျဉ်းသင့် ပါဝင်လာခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ရှေးဆရာတို့က “လျဉ်းပါ= လျဉ်းပါး” ဟု ဆိုကြဟန်တူသည်။ ထိုသို့ အလျဉ်းသင့် ငြိကပ်ပါဝင်လာသော ဝိညာဏ် စသည်ကိုလည်း တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ “ရူပံ” ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် “အတိပ္ပသင်္ဂ နိယမနံ” ဟု မိန့်သည်။ [ပသဇ္ဇတိ၊ ကပ်ငြိတတ်၏။ ဣတိ ပသင်္ဂံ၊ အတိက္ကမိတော၊ လိုရာ အနက်ကိုလွန်၍ + ပဝဇ္ဇော၊ ဖြစ်သော + ပသင်္ဂံ၊ ငြိကပ်ပါဝင်လာသောအနက်တည်း။ အတိပ္ပသင်္ဂံ၊ နက်။ အတိပ္ပသင်္ဂံဿ + နိယမနံ အတိပ္ပသင်္ဂနိယမနံ။ [နိယမနတ္ထံတိ နိဝဠာနတ္ထံ၊ - အနု။]

ကေနဋ္ဌေန။ ။ “ကေန + အဋ္ဌေန” ဟု ခွဲ၊ အတ္ထမ္မတ္ထကို ခွဲပြု၍ “အဋ္ဌ” ဟု ဖြစ်၏။ ဤအတ္ထသဒ္ဓါသည် “အတ္ထော ပယောဇနေ သဒ္ဓါဘိဓေယျေ” စသော (၇၅)အဘိဓာန် လာ အနက်တို့တွင် သဒ္ဓါဘိဓေယျ (သဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သောအနက်) ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်အနက်ကြောင့်” ဟု ပေးပါသည်။ [ကေနဋ္ဌေနာတိ ပုစ္ဆာသဘာဝဝသေန၊ ရူပနဋ္ဌေနာတိ ရူပနသဒ္ဓါဘိဓေယျဘာဝနာတိ အတ္ထော၊ - အနုဒ္ဓိကာ။]

ယောဇနာ၌ကား— “ကေနဋ္ဌေန ကေန သဘာဝေန” ဟု ဖွင့်ထား၏။ “အတ္ထသဒ္ဓါ သဘာဝ၏ ပရိယာယ်” ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသဘာဝအနက်မျိုးကား ပရမတ္ထသဘောကို ဖွင့်ရာ၌သာ သုံးသင့်၏။ ဥပမာ— “ကေနဋ္ဌေန ဖဿော၊ ဖုဿနဋ္ဌေန” စသည်၌ကဲ့သို့တည်း။ ထို၌ “ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ် အနက်သဘောကြောင့်” ဟု ပေးနိုင်သည်။ ဤနေရာ၌ကား ရူပနသည် ပရမတ္ထသဘော မဟုတ်၊ [ကေနဋ္ဌေနဖြင့် ရူပသဒ္ဓါ၏ဖြစ်ကြောင်း သဒ္ဓပဝတ္တိ နိမိတ်အနက်ကို မေးသည်၊ ရူပနဋ္ဌေနဖြင့် သဒ္ဓပဝတ္တိနိမိတ်အနက်ကို ဖြေသည်၊ ဤကေန-ဋ္ဌေန၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌသာလိနိ အစ “ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော” ၌လည်း ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ။]

ဟိ၊ သာဓကကား။ ကိဉ္စ ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိတိ၊ ကိဉ္စ ဘိက္ခဝေ
 ။ ပေ။ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ ဟူ၍။ ဧတံ (သုတ္တံ)၊ ဤပါဠိတော်ကို။ ဘဂဝတော၊ သည်။
 ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ကိဉ္စ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။
 ရူပံ၊ ရူပ ဟူ၍။ ဝဒေထ၊ ဆိုကြကုန်သနည်း။ (တနည်း) ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ကိဉ္စ၊
 အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပမည်သနည်း။ ကိဉ္စ၊ အဘယ်အကြောင်း
 ကို။ ဝဒေထ၊ ဆိုကြကုန်မည်နည်း။ [ဒွိကာကြည့်၍ တနည်း အနက်ပေးသည်။]
 ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ (ယံ၊ အကြင်သဘောတရားသည်။ ဝါ၊ ကို။) ဣတိ (ယသ္မာ)၊
 အကြင်ကြောင့်။ [ခေါ် အနက်မရှိ။] ရူပတိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်၏။ (တနည်း)
 ရူပတိ၊ ထိခိုက်အပ် နှိပ်စက်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (တံ၊ ထို သဘော
 တရားကို။) ရူပန္တိ၊ ရူပံ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဧကေန၊ အဘယ်ကြောင့်။
 ဝါ၊ အဘယ်သည်။ ရူပတိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်သနည်း။ ဝါ၊ ထိခိုက်အပ် နှိပ်စက်
 အပ်သနည်း။ သီတေနပိ၊ အအေးကြောင့်လည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊
 ဖောက်ပြန်တတ်၏။ ဝါ၊ ထိခိုက်အပ် နှိပ်စက်အပ်၏။ ဥဏှေနပိ၊ မီးပူကြောင့်
 လည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ [နေပူကို အာတပဖြင့် ယူလိမ့်
 မည်။] ဇီဆစ္စာယပိ၊ ဆာလောင်ခြင်းကြောင့်လည်း။ (ထမင်းဆာခြင်းကြောင့်
 လည်း။) ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ပိပါသာယပိ၊ မှတ်သိပ်ခြင်း
 ကြောင့်လည်း။ (ရေငတ်ခြင်းကြောင့်လည်း။) ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊ ၏။
 ဝါ၊ ၏။ ဥံသ မကသ ဝါတာတပ သရီသပ သမ္ပဿေနပိ၊ မှက်၊ ခြင်၊ လေ၊
 နေပူ၊ မြေ ကင်းတို့၏ အစော့ကြောင့်လည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊ ၏။
 ဝါ၊ ၏။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ (ယံ၊ သည်။) ဣတိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ရူပတိ၊
 ၏။ ဝါ၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (တံ၊ ကို။) ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။
 ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ခဇ္ဇနီယဝဂ် ခဇ္ဇနီယသုတ်။]

ကိဉ္စ။ ပေ။ ဝဒေထ။ ။ ကိဉ္စ၌ ကိံသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် ပဌမာဝိဘတျန္တ ပုဒ်တည်း။
 ထို ပဌမာဝိဘတ်ကို ဟိတ်အနက်၌ သက်ပါစေ၊ စကား အနက် မရှိ၊ ဝစနာလင်္ကာရ
 သာတည်း။ ကိဉ္စာတိ ဧတ္ထ ကိံသဗ္ဗေါ ပုစ္ဆာယံ ဟေတုအတ္ထဒိပကော၊ ကရဏေ ဧတံ
 ပစ္စတ္တဝစနံ၊ [ကရိုဏ်းဆိုသော်လည်း “ဖြင့်” ဟု မပေးရ၊ “ကြောင့်” ဟု ပေးရသော
 ဟိတ် အနက်သာတည်း။] စသဗ္ဗေါ ဝစနာလင်္ကာရေတိ အာဟ ဧကေန ကာရဏေန
 ဝဒေထာတိ။—အနုဋီကာ။

ရူပတိတိ။ ပေ။ ဝုစ္စတိ။ ။ ယောဇနာ၌၎င်း၊ ဇွေးနိဿယ၌၎င်း “ယသ္မာ၊ အကြင်
 ကြောင့်။ ရူပတိ။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟု အနက်ပေး၏။ “ယသ္မာကို
 အပိုထည့်ပါဌ” ဟု ဆိုလိုသည်။ ဆရာတို့ကား “ယသ္မာ ရူပတိ၊ တသ္မာ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ”
 ဟု လာလတ္တံ့ အဋ္ဌကထာကို ကြည့်၍၎င်း၊ ဣတိကို တသ္မာနှင့် တုံစေလိုလျှင် “ဣတိ
 တသ္မာ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟုသာ ဖွင့်ထိုက်သည်-ဟု ယူဆသောကြောင့်၎င်း ထိုယောဇနာ
 နည်းကိုမလိုက်ဘဲ “ယသ္မာကို ဣတိသဒ္ဓါ၏အနက်ဖွင့်” ဟု ယူတော်မူကြသည်။ နိဿယ၌
 ဆရာတို့ အလိုအတိုင်း ပေးပါသည်။

တတ္ထ၊ ထို ကိဉ္စ ဘိက္ခဝေ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ ကိန္တိ၊ ကိဟူသော ပုစ္ဆာ သည်။ ကာရဏပုစ္ဆာ၊ အကြောင်းကိုမေးကြောင်း ပုစ္ဆာတည်း။ [ကိကိုသာ ဖွင့်၍ စကို မဖွင့်သောကြောင့် “စသဒ္ဓါကိုဝစနာလင်္ကာရ”ဟု အနုဋီကာ ဆို၏။] ကေန ကာရဏေန၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပ ဟူ၍။ ဝဒေထ၊ ဆိုကြ ကုန်သနည်း။ ကေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုသဘောတရားသည်။ [ရှေး နိဿယ၌ “ဝေ”ဟု ရှိ၏။] ရူပနာမ၊ ရူပမည်သနည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား အနက်။ ရူပတိတိ ဧတ္ထ၊ ရူပတိ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဣတိတိ၊ ဣတိ ဟူသော သဒ္ဓါ သည်။ ကာရဏဒွေသော၊ အကြောင်းကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ဤ၌ “ယသ္မာ”သည် ဣတိ သဒ္ဓါ၏ အနက်ဖွင့်တည်း။]

ရူပတိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ကုပ္ပတိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်၏။ [“ကောပသဒ္ဓေါ စေတ္ထ ခေါဘပရိယာယော ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟု မူလဋီကာဆိုသောကြောင့် “ကုပ္ပ- တိ၊ ချောက်ချားတတ်၏”ဟုလည်း ရှေးနိဿယပေး၏။ “ချောက်ချား”ဟူသည် ဖောက်ပြားခြင်းတည်း။ “ဖောက်ပြား”ဟူသည်လည်း ဖောက်ပြန်ခြင်းတည်း။] ဃဒ္ဓိယတိ၊ ထိခိုက်အပ်၏။ ပိဋ္ဌိယတိ၊ နှိပ်စက်အပ်၏။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ပျက်တတ်၏။ ဝါ၊ ပျက်အပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧတ္တကေန၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ ဣမိနာ ဌာနေန၊ ဤ ပါဠိရပ်ဖြင့်။ (ဝုတ္တံ ခွစံ။) [သောဇနာ၌ “ဣမိနာ ဒ္ဓါရေန”ဟု ရှိ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ဣမိနာ ဌာနေန၊ ဤအကြောင်းကြောင့်”ဟု လည်း ပေး၏။] ရူပနုဋ္ဌေန၊ ဖောက်ပြန်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက် ကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ရူပနုလက္ခဏေန၊ ဖောက်ပြန် ခြင်း လက္ခဏာကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပမည်၏။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ဝုစ္စတိ၊ သင့်၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ ဧတံ၊ ဤရှင်သည်။ ရူပနုလက္ခဏံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဝါ၊ ဖောက်ပြန်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။

ပန၊ ဆက်။ သီတေနပိ ရူပတိတိ အာဒိသု၊ သီတေနပိ ရူပတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) တာဝ၊ ဥဏှေနပိ ရူပတိ အစရှိသည် တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ ညွှန်ပြအပ်သော။) သီတေန၊ အအေးကြောင့်။ ရူပနံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်။ လောကန္တရိကနိရယေ၊ လောကန္တရိကံ ငရဲ၌။ ဝါ၊ စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောက ၃-ခုတို့၏ အကြား၌ဖြစ်သော ငရဲ၌။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှား ၏။ ဟိ၊ ချဲ့ဦးအံ့။ တိဏ္ဍံ တိဏ္ဍံ၊ ၃-ခုကုန် ၃-ခုကုန်သော။ စက္ကဝါဠာနံ၊ စကြဝဠာ တို့၏။ (ကမ္ဘာလောကတို့၏။) အန္တရေ၊ အကြား၌။ အဋ္ဌယောဇနသဟဿပုမာ- ကော၊ ယူဇနာ ရှစ်စောင် ပမာဏရှိသော။ ကောကော၊ တခု တခုသော။ လောကန္တရိကနိရယောနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ရှိ၏။ ယဿ၊ အကြင်ငရဲ၏။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ပထဝီ၊ မြေသည်။ နေဝအတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဥပရိ၊ အထက်၌။

စန္ဒိမ သူရိယ ဒီပ မဏိအာလောကော၊ လရောင်၊ နေရောင်၊ မီးရောင်၊ ပတ္တမြားရောင်သည်။ န (အတ္တိ)၊ ငရိုး။ [စကြဝဠာအတွင်းရှိ နေ လစသည်တို့၏အရောင်ကို စကြဝဠာတော၊ ကြီးတို့က ကွယ်ကာ၍ထားသောကြောင့် နေရောင် စသည်ကို မတွေ့ရတော့။] နိစ္စန္ဓကာရော၊ အမြဲ အမှောင်သည်။ (ဟောတိ)။

တတ္ထ၊ ထိုင်ရဲ၌။ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ၊ ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏။ တိဂါဝုတော၊ ဂုဏ်ဂုဏ်ရှိသော။ အတ္တဘာဝေါ၊ အတ္တဘောသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တေ၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်။ ဝဂ္ဂုလိယော ဝိယ၊ လင်းနို့တို့သည် ကဲ့သို့။ ပဗ္ဗတပါဒေ၊ တောင်ခြေ၌။ ဒီသပုထုလေဟိ၊ ရှည်လျား ပြန့်ကျယ်ကုန်သော။ နခေဟိ၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းတို့ဖြင့်။ လဂ္ဂိတော၊ ဆွဲချိတ်၍။ အဝံသိရာ၊ အောက်၌ ဦးခေါင်းရှိကုန်သည်။ ဝါ၊ ဦးခေါင်းစောက်သိုးတို့သည်။ (ဟုတော)။ ဩလမ္ပန္တိ၊ တွဲရဲ့ ဆွဲကုန်၏။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ သံသပ္ပန္နာ၊ ရှေ့တွား၍ သွားကုန်လသော်။ အညမညဿ၊ ကယောက်တယောက်၏။ ဟတ္ထပါသဂတာ၊ ဟတ္ထပါသ၌ ရောက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ၏။ အထ၊ ထိုအခါ၌။ နော၊ ငါတို့သည်။ ဘက္ခော၊ အစာကို။ လဒ္ဓေါ၊ ရအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ မညမာနာ၊ မှတ်ထင်ကုန်သည်။ (ဟုတော)။ တတ္ထ၊ ထိုအစာ၌။ ဗျာဝဋ္ဋာ၊ ကြောင့်ကြစိုက်ကုန်သည်။ (ဟုတော)။ ဝိပရိဝတ္တိတော၊ ထက်အောက် ပြောင်းပြန်လည်၍။ လောကသန္တာရကေ၊ လောကကို ကောင်းစွာဆောင်ထားသော။ ဥဒကေ၊ ရေ၌။ ပတန္တိ၊ ကျကုန်၏။

သီတဝါတေ၊ အေးသောရေသည်။ ပဟရန္တေပိ၊ တိုက်ခတ်ပြန်သော်လည်း။ ပက္ကမဓူက ဖလာနိ ဝိယ၊ မျဉ်းသော သစ်မည်စည်သီးတို့ကဲ့သို့။ ဆိဇ္ဇိတော၊ ပြတ်၍။ ဥဒကေ၊ ၌။ ပတန္တိ၊ ကုန်၏။ ပတိတမတ္တာ၊ ရေ၌ကျကာမျှတို့သည်။ (သမာနာ)၊ ဖြစ်ကုန်သော်သာလျှင်။ အစုန္တခါရေန၊ အလွန် ငန်သကဲ့သို့ဖြစ်သော။ သီတောဒကေန၊ အေးသောရေကြောင့်။ ဘိဇ္ဇမာနေဟိ၊ ပျက်စီးကုန်သော။ ဆိန္ဒစမ္ပန္နာရမံသ အဋ္ဌိဟိ၊ ပြတ်သော အရေ၊ အကြော၊ အသား၊ အရိုးတို့ဖြင့်။ [ဣတ္ထမ္မုတလက္ခဏ။] တတ္ထတေလေ၊ လောလောပူသော ဆိဉ်။ ပတိတပိဋ္ဌပိဏ္ဍိဝိယ၊ ကျသော မှညက်စိုင့်၊ မှညက်ခဲသည်ကဲ့သို့။ ပဋ္ဌပဋ္ဌာယမာနာ၊ ပဋ္ဌပဋ္ဌ ဟူသောအသံကို ပြုကုန်လျက်။ ဝါ၊ ဖျစ်ဖျစ်မြည်ကုန်လျက်။ ဝိလိယန္တိ၊ ကျေမှုကုန်၏။ ဝေံ၊ ဤသို့လျှင်။ သီတေန၊ အအေးကြောင့်။ ရုပ္ပနံ၊ ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်။ လောက-

အစုန္တခါရေန ။ «ခါရသဒ္ဓါသည် “ငန်သော အရသာကို” ဟော၏။ ကမ္မာမြေကြီးကို ခံထားသောရေသည် အလွန်ငန်သောရေ မဖြစ်ထိုက်။ အလွန်ငန်လျှင် ကမ္မာမြေကြီးသည်ပင် ကျေမှုသွားရာ၏။ ထို့ကြောင့် “အလွန်ငန်သကဲ့သို့ဖြစ်သော” ဟု အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ [လောကန္တရိယသတ္တာနံ ပန ပါပကမ္မဗလေန အခါရေပိ ခါရေ ဝိယ သရီရဿ ဝိလိယနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊—အနုဋီကာ၊ ရှေးနိဿယ၌ကား အလွန် ချမ်းလှစွာသော” ဟု ပေးလေသည်။]

န္တရိုကနိရယေ၊ ဌံ။ ပါကဋ္ဌံ၊ ဧ။ မဟိံ သကရဋ္ဌာဒိသု၊ မဟိံ သကတိုင်း အစရှိ
ကုန်သော။ ဟိမပါတသိတလေသု၊ ဆီးနှင်းကျခြင်းကြောင့် အေးမြကုန်သော။
ပဒေသေသုပိ၊ အရပ်တို့၌လည်း။ ဧတံ၊ ဤအအေးကြောင့် ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်
ခြင်းသည်။ ပါကဋ္ဌမေဝ၊ သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ တတ္ထ၊ ထိုမဟိံ သကတိုင်း
အစရှိသော အရပ်တို့၌။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ သိတေန၊ ကြောင့်။ ဘိန္နုန္တိန္န-
သရီရာ၊ ကဲ့သောကိုယ်၊ ပြတ်သောကိုယ် ရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဇီဝိတက္ခ-
ယမ္ပိ၊ အသက်၏ ကုန်ခြင်းသို့သော်လည်း။ ပါပုဏန္တိ၊ ရောက်ကြရကုန်၏။

ဥဏှေန၊ မီးပူကြောင့်။ ရူပုနံ၊ သည်။ အဝီစိ မဟာနိရယေ၊ အဝီစိငရဲကြီး၌။
ပါကဋ္ဌံ၊ ဧ။ ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုအဝီစိငရဲကြီး၌။ တတ္တာယ၊ လောလောပူသော။
လောဟပထဝိယာ၊ သံမြေကြီး၌။ နိပဇ္ဇာပေတာ၊ အိပ်စေ၍။ ပဉ္စဝိဗေန္ဓနာဒိ-
ကရဏကာလေ၊ ၅-ပါး အပြားရှိသော နှောင်ဖွဲ့မှု အစရှိသော နှိပ်စက်ခြင်းကို
ပြုရာအခါ၌။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ မဟာဒုက္ခံ၊ ကြီးစွာသောဒုက္ခကို။ အနုဘဝန္တိ၊
ခံစားကြရကုန်၏။ [အဝီစိငရဲ၌ ပဉ္စဝိဗေန္ဓန စသည်ကို မပြု၊ အဝီစိ၏ အခြံအရံ
ဖြစ်သော ဥဿဒေရဲငယ်တို့၌သာ ပြုသည်။ ထို့ကြောင့် “အဝီစိ မဟာနိရယေ”
ဟူသော စကားကို ဥဿဒေရဲငယ်တို့ပါ သိမ်းကျုံး၍ ဆိုသည် ဟု ဋီကာတို့ မိန့်
ကြသည်။ ပဉ္စဝိဗေန္ဓနာဒိကရဏကို အင်္ဂုတ္တိရံ တိကနိပါတ် ဒေဝဒူတဝဂ်
ဒေဝဒူတသုတ်ပါဠိတော်၌ ရှုပါ။]

ဇီသစ္စာယ၊ ဆာလောင်ခြင်းကြောင့်။ ရူပုနံ၊ သည်။ ပေတ္တိဝိသယေစေဝ၊
ပြိတ္တာတို့နေရာ နယ်မြေ၌၎င်း။ ဒုဗ္ဘိက္ခကာလေစ၊ လူတို့ဝယ် ငတ်မှတ်ခေါင်းပါး
အစာရှားရာ အခါ၌၎င်း။ ပါကဋ္ဌံ၊ ဧ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပေတ္တိဝိသယေ၊ ဌံ။ သတ္တာ၊
တို့သည်။ ဒွေ တီဏိ (ဒုတ္တိဏိ)၊ ၂-ခုသော်လည်းဖြစ်ကုန်၊ ၃-ခုသော်လည်း
ဖြစ်ကုန်သော။ [ဒွေ တီဏိ ၂-မျိုးလုံးမရနိုင်၊ အကြား ၂-ခု၊ သို့မဟုတ်
အကြား ၃-ခု တမျိုးမျိုးသာ ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ဒုတ္တိဏိ”
ဟု သင်္ချေဘယပဒဗဟုဗျဟိသာ ရှိသင့်၏။ နေရာတိုင်း သတိပြုပါ။] ဗုဒ္ဓန္တရာနိ၊
ဘုရားတို့၏အကြား ကာလတို့ပတ်လုံး။ ကိဉ္စိဒေဝ၊ တစုံတခုသာလျှင်ဖြစ်သော။
အာမိသံ၊ အာမိသကို။ ဟတ္ထေန၊ လက်ဖြင့်။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ မုခေ၊ ခံတွင်း
၌။ ပက္ခိပန္နာနာမ၊ ထည့်နိုင်သော ပြိတ္တာတို့မည်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မရှိကုန်။
အန္တောဥဒရံ၊ ဝမ်း၏အတွင်းသည်။ အာဒိတ္တသုသိရရက္ခော ဝိယ၊ မီးလောင်
အပ်သော အခေါင်းရှိသော သစ်ပင်သည်ကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ဧ။ ဒုဗ္ဘိက္ခေ၊ အစာ၏
မပြည့်စုံရာအခါ၌။ ဝါ၊ (လူတို့ဝယ်) ငတ်မှတ်ခေါင်းပါး အစာရှားရာ အခါ၌။
ကဉ္စိကမတ္တမ္ပိ၊ ကဝိရည်မျှကိုလည်း။ [ရှေးနိဿယ၌ “ပအုန်းရည်” ဟုပေး၏။]
အလဘိတွာ၊ မရမူ၍။ ဝါ၊ မရခြင်းကြောင့်။ မရဏပုတ္တာနံ၊ သေခြင်းသို့ ရောက်
ကုန်သော လူသတ္တဝါတို့၏။ ပမာဏံ နာမ၊ အတိုင်းအရှည်မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

ပိပါသာယ၊ ရေမွတ်သိပ်ခြင်းကြောင့်။ ရုပ္ပနံ၊ သည်။ ကာလကဋ္ဌိကာဒိသု၊ ကာလကဋ္ဌိက အစရှိသော အသုရာတို့၌။ ပါကဋ္ဌံ၊ ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုကာလ-ကဋ္ဌိက အသုရာတို့၌။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ ဒွေ တိဏိ (ဒွတ္တိဏိ)၊ ကုန်သော။ ဗုဒ္ဓန္တရာနိ၊ တို့ပတ်လုံး။ ဟဒယတေမနမတ္တံ ဝါ၊ နှလုံးသားကို စိုစေလောက်ရုံမျှ မူလည်းဖြစ်သော။ ဇိဝှါတေမနမတ္တံ ဝါ၊ လျှာကို စိုစေလောက်ရုံမျှမူလည်း ဖြစ်သော။ ဥဒကဗိန္နု၊ ရေပေါက်ကို။ လဒ္ဓု၊ ရခြင်းငှါ။ န သက္ကောန္တိ၊ မစွမ်း နိုင်ကုန်၊ ပါနီယံ၊ သောက်ရေကို။ ပိဝိဿာမ၊ သောက်ကုန်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကြံ၍။ နဒိ၊ သို့။ ဂတာနမ္ပိ၊ သွားသော ပြိတ္တာတို့၏လည်း။ ဝါ၊ သွားသော ပြိတ္တာတို့အတွက်လည်း။ နဒိ၊ မြစ်သည်။ ဝါလိကာတလံ၊ သဲအပြင်သည်။ သမ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ မဟာသမုဒ္ဓံ၊ မဟာသမုဒ္ဓရာသို့။ ပက္ခန္ဓန္တာနမ္ပိ၊ ပြေးဝင်သော ပြိတ္တာတို့၏လည်း။ ဝါ၊ အတွက်လည်း။ မဟာသမုဒ္ဓေါ၊ သည်။ ပိဋ္ဌိပါတာဏော၊ ကျောက်ဖျခသည်။ ဟောတိ၊ တေ၊ ထိုပြိတ္တာတို့သည်။ သုဿန္တာ၊ ခြောက်သွေ့ ကုန်သည်။ ဗလာဒုက္ခပိဋ္ဌိတာ၊ အားကြီးသောဒုက္ခသည် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ ဝိစရန္တိ၊ လှည့်လည်ကြရကုန်၏။

၁၀ ကိရ၊ ချဲ့ဦးအံ့။ ဧကော၊ တယောက်သော။ ကာလကဋ္ဌိကအသုရာ၊ ကာလ-ကဋ္ဌိကအသုရာသည်။ ပိပါသံ၊ ရေမွတ်သိပ်ခြင်းကို။ အဓိဝါသေတုံ၊ သည်းခံ ခြင်းငှါ။ အသက္ကောန္တော၊ မစွမ်းနိုင်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ ယောဇနဂမ္ဘီရဝိတ္ထာရံ၊ တစ်ယူဇနာအနက်၊ တစ်ယူဇနာ အကျယ်ရှိသော။ မဟာဂင်္ဂံ၊ ကြီးစွာသော ဂင်္ဂါမြစ်သို့။ သြတရိ၊ သက်ဆင်းပြီ။ တဿ၊ ထို အသုရာ၏။ ဝါ၊ သည်။ ဂတဂတဋ္ဌာနေ၊ ရောက်အပ် ရောက်အပ်သောအရပ်၌။ ဥဒကံ၊ သည်။ ဆိဇ္ဇတိ၊ ပြတ်၏။ ဓူမော၊ အခိုးသည်။ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ၊ တက်လာ၏။ တတ္ထေ၊ လောလော ပူသော။ ပိဋ္ဌိပါသာဏော၊ ကျောက်ဖျခ၌။ စင်္ကမနကာလော ဝိယ၊ စင်္ကြံသွားရာ အခါသည်ကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ၏။ တဿ၊ ထို အသုရာသည်။ ဥဒကသဒ္ဓံ၊ ရေသံကို။ သုတ္တာ၊ ကြားရ၍။ ဣတော စိတော စ၊ ဤအရပ် ဤအရပ်သို့လည်း။ ဝိစရန္တိဿေဝ၊ လှည့်လည်စဉ်ပင်။ ရတ္တိ၊ သည်။ ဝိဘာယိ၊ လင်းပြီ။

အထ၊ လင်းလံရာ ထိုအခါ၌။ နံ၊ ထိုအသုရာကို။ ပါတောဝ၊ စောစော၌ပင်။ ဘိက္ခာစာရံ၊ ဆွမ်းအလို့ငှါ လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့။ (ဆွမ်းခံရွာသို့)။ ဂစ္ဆန္တာ၊ ကုန်သော။ တိ သမတ္တာ၊ ၃-ကျိပ် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ပိဏ္ဏ-စာရိကဘိက္ခု၊ ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော ရဟန်းတို့သည်။ ဒိသွာ၊ တွေ့ရ၍။ (ပုစ္ဆိ သု ဌံ စပ်)။ သပ္ပုရိသ၊ သူတော်ကောင်း။ တံ၊ သည်။ ကောနာမ၊ အဘယ်မည် သူနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆိ သု၊ နိပြီ။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ အဟံ၊ တပည့်တော် သည်။ ပေတော၊ ပြိတ္တာသည်။ အသို့၊ ဖြစ်ပါ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှောက်ပြီ။ (တံ)။ ကိ၊ အဘယ်ကို။ ပရိယေသသိ၊ ရှာသနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မေးကြကုန်ပြီ။ ဘန္တေ၊

တို့။ (အဟံ၊ သည်။) ပါနီယံ၊ သောက်ရေကို။ ပရိယေသာမိ၊ ရှာပါ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ အယံ ဂင်္ဂါ၊ ဤဂင်္ဂါမြစ်သည်။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ရေတို့ဖြင့်ပြည့်၏။ တံ၊ သည်။ န ပဿသိ ကိံ၊ မမြင်သလော။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးကြကုန်ပြီ။ ဘန္တေ၊ တို့။ န ဥပကပ္ပတိ၊ မကပ်ပါ။ ဝါ၊ ကောင်းစွာမဖြစ်ပါ။ [န ဥပကပ္ပတိတိ န သမ္ပဇ္ဇတိ—ယောဇနာ။] ဣတိ၊ ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ တေနဟိ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင်။ ဂင်္ဂါပိဋ္ဌေ၊ ဂင်္ဂါမြစ်အပြင်၌။ နိပဇ္ဇေ၊ လျောင်းလော့။ တေ၊ သင်၏။ မုခေ၊ ခံတွင်း၌။ ပါနီယံ၊ ကို။ အာသိဉ္ဇိဿာမ၊ လောင်းထည့်ကုန်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ။ သော၊ ထိုပြီတ္တာသည်။ ဝါလိကာပုလိနေ၊ သဲသောင်ပြင်၌။ ဥတ္တာနေ၊ ပက်လက်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ နိပဇ္ဇေ၊ လျောင်းပြီ။ ဘိက္ခု၊ တို့သည်။ တိံ သမတ္တေ၊ သုံးဆယ် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ပတ္တေ၊ သပိတ်တို့ကို။ နိဟရိတွာ၊ သပိတ်အိတ်မှထုတ်၍။ ဥဒကံ၊ ကို။ အာဟရိတွာ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်၍ ဆောင်၍။ တဿ၊ တို့ပြီတ္တာ၏။ မုခေ၊ ၌။ အာသိဉ္ဇိသု၊ လောင်းကြကုန်ပြီ။

တေသံ၊ ထိုရဟန်းတို့သည်။ တဿ၊ ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကရောန္တာနံ ယေဝ၊ ပြုကုန်စဉ်ပင်။ ဇေလော၊ ဆွမ်းခံချိန်သည်။ ဥပကဋ္ဌာ၊ နီးကပ်သည်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်ပြီ။ တတော၊ ထိုသို့ ဆွမ်းခံချိန်နီးကပ်ခြင်းကြောင့်။ သပ္ပုရိသ၊ သူတော်ကောင်း။ အမှာကံ၊ တို့အား။ ဘိက္ခာစာရကာလော၊ ဆွမ်းခံချိန်တန်ပြီ။ ကစ္စိ၊ အသိနည်း။ တေ၊ သင်သည်။ အဿာသမတ္တာ၊ သက်သာရာမျှကို။ (တနည်း) အဿာသမတ္တာ၊ သာယာခြင်းမျှကို။ လဗ္ဗါ၊ ရအပ်ပြီလော။ ဣတိ၊ အဟံသု၊ ပြောကုန်ပြီ။ ပေတော၊ သည်။ ဘန္တေ၊ တို့။ မေ၊ ၏။ (ပရဂလ ဉ္ဇစပ်)။ တိံ သမတ္တာနံ၊ ကုန်သော။ အယျာနံ၊ တို့၏။ တိံ သမတ္တေဟိ၊ ကုန်သော။ ပတ္တေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အာသိတ္တ ဥဒကတော၊ လောင်းထည့်အပ်သော ရေမှ။ အစုပသတမတ္တမ္ပိ၊ တလက်ဖက်၏ ထက်ဝက်မျှလည်းဖြစ်သော ရေသည်။ ပရဂလဂတံ၊ လည်ပင်း၏ အတွင်းတဘက်၌ ရောက်သည်။ သစေ (ဟောတိ)၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ သော်။) ပေတတ္တတဘဝတော၊ ပြီတ္တာ၏ အတ္တတောမှ။ မောက္ခော၊ လွတ်ခြင်းသည်။ မာ ဟောတု၊ မဖြစ်ပါစေသား။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကျိန်၍။ အာဟ၊ လျှောက်ပြီ။ ဧဝံ၊ လျှင်။ ပိပါသာယ၊ ကြောင့်။ ရပ္ပနံ၊ သည်။ ပေတ္တိဝိသယေ၊ ၌။ ပါကဋ္ဌံ၊ ၏။

ဥံသဒိဟိ၊ ဥံသ အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ရပ္ပနံ၊ ဥံသမက္ခိကာဒိ သမ္ပဟုလေသု၊ များစွာသော မှက်၊ ခြင် အစရှိသော ဘေးရန်ရှိကုန်သော။ [အာဒိဖြင့် ဝါတ၊ အာတပ၊ သရိသပ သမ္ပဿတို့ကိုယူ။] ပဒေသေသု၊ အရပ်တို့၌။ ပါကဋ္ဌံ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဥံသ မကသ ဝါတာတပ သရိသပ သမ္ပဿေန ဟူသော ပါဌ်၌။ ဥံသတိ၊ ဥံသဟူသည်ကား။ ပိဂ်လမက္ခိကာ၊ ကြောင်သော အဆင်းရှိသော ခြင်တို့တည်း။ ဝါ၊ မှက်တို့တည်း။ [ဥံသန္တိ၊ ကိုက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဥံသ။ သက္ကတအတိဓာန်၌ “ဝနမက္ခိကာ” ဟု ဖွင့်၏။]

မကသာတိ၊ မကသာဟူသည်ကား။ မသကာဝ၊ ခြင်္တိုပင်တည်း။ ဝါတာတိ၊ ဝါတာ ဟူရာ၌။ ကုစ္ဆဝါတ ဝိဇ္ဇိဝါတာဒိဝသေန၊ ဝမ်း၌ဖြစ်သော လေ၊ ကျောက်ကုန်း၌ဖြစ်သော လေ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ (ဝါတာ။) ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ နံ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ သရိရသ္မိံ၊ ကိုယ်၌။ ဝါတရောဂေါ၊ လေရောဂါသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ဤ။ ဟတ္ထပါဒပိဋ္ဌိအာဒိနိ၊ လက်၊ ခြေ၊ ကျောက်ကုန်း အစရှိသည်တို့ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်ဆီး၏။ ကာဏံ၊ ကာဏ်းသည်ကို။ ကရောတိ၊ ၏။ ခုဇ္ဇံ၊ ကုန်းသည်ကို။ ကရောတိ၊ ၏။ ပိဌသပ္ပံ၊ ဘီးတပ်အပ်သော အင်းပျဉ်ငယ်ဖြင့် သွားရလောက်အောင်။ ဝါ၊ ဆွံ့ နေအောင်။ ကရောတိ၊ ၏။ [ပိဌေန၊ ဘီးတပ်အပ်သော အင်းပျဉ်ဖြင့် + သပ္ပတိ၊ သွားတတ်၏။ ဣတိ ပိဌသပ္ပံ။]

အာတပပါတိ၊ ကား။ သူရိယာတပေါ၊ နေပူတည်း။ [မီးပူကို ဥဏှေနပိ ရူပတိ ဖြင့် ယူခဲ့ပြီ။] တေန၊ ထို နေပူကြောင့်။ ရူပနံ၊ သည်။ မရုကန္တာရာဒိသု၊ သဲကန္တာရ အစရှိသော အရပ်တို့၌။ ပါကဋံ၊ ၏။ ကိရ၊ ချဲ့။ ကော၊ သော။ ဣတ္ထိ၊ သည်။ မရုကန္တာရေ၊ သဲကန္တာရ၌။ ရတ္တိံ၊ ညဉ့်အခါ၌။ သတ္တတော၊ ကုန်သည်အပေါင်းမှ။ ဩဟိနာ၊ ကျန်ရစ်သည်။ (ဟုဘ္ဘာ)။ (ညဉ့်အခါ၌ လှည်းများ ခရီးထွက်ရာဝယ် ကျန်ရစ်ခဲ့၍။) ဒိဝါ၊ နေ့အခါ၌။ သူရိယေ၊ နေသည်။ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တေ၊ တက်လသော်။ ဝါလိကာယ၊ သဲသည်။ တပ္ပမာနာယ၊ ပူသသော်။ ပါဒေ၊ ဝှို့ကို။ ဌပေတံ၊ ချထားခြင်းငှါ။ အသက္ကောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်သည်။ (ဟုဘ္ဘာ)။ သိသတော၊ ဦးခေါင်းမှ။ ပစ္ဆိံ၊ တောင်းကို။ ဩတာရေတွာ၊ ချ၍။ အက္ကမိ၊ နင်းရပြီ။

ကမေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ပစ္ဆိယာ၊ တောင်းကို။ ဥဏှာဘိတတ္တာယ၊ နေပူသည် လွန်စွာ ပူလောင်အပ်သော်။ [အဘိ ရွေးရှိသော တပ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ဥဏှေန + အဘိတတ္တာ = ဥဏှာဘိတတ္တာ (ပစ္ဆိ)။] (တနည်း) ဥဏှာဘိတတ္တာ-

မသက။ ။မသ-ဓာတ်သည် “သဒ္ဓ (အသံပြုခြင်း) အနက် ဟိံသ (ညှဉ်းဆဲခြင်း) အနက် စသည်” ကို ဟော၏။ မသတိ၊ အသံကို ပြုတတ်၏။ ဝါ၊ ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ ဣတိ မသကော၊ ဤဝိဂြိုဟ်နှင့်အညီ နားအနီး၌ အသံပြုတတ်သော အသံပြုပြီးနောက် ကိုက်တတ်သော “ခြင်” ဟူသော အနက်ကို မသကသဒ္ဓါသည် ဟော၏။ မသ-ဓာတ် ဣ-ပစ္စည်း။

မကသ။ ။မက-ဓာတ်သည် “ပါနအနက်” ကို ဟော၏။ မကတိ လောဟိတံ ပိဝတိတိ မကသော၊ ဤဝိဂြိုဟ်နှင့်အညီ အပ်ဖျားနှင့်တူသော နှုတ်သီးဖြင့် အသားတွင်းသို့ ထိုးသွင်းပြီးနောက် သွေးကို သောက်တတ်သောကြောင့် မကသ သဒ္ဓါလည်း “ခြင်” ဟူသော အနက်ကိုပင် ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ပရိယာယသံဝဏ္ဏနာအဖြစ်ဖြင့် “မကသာတိ မသကာ” ဟု ဖွင့်ဟန်တူသည်။ ဤအလို ဝလည်းမပါထိုက်၊ ဥပမာ — “ကိဏှာတိ ကဏှာ” ဟု သီလက္ခနံ အဓမ္မသုတ် အဋ္ဌကထာဝယ် ပရိယာယသံဝဏ္ဏနာ ဖွင့်ရာ၌ ဝဏ္ဏရာ မပါသကဲ့သို့တည်း။ သဒ္ဓနိတိ၌လည်း “မသကောတိ မကသော” ဟု ဖွင့်၏။ ကစ္စည်း ကျမ်း အဗျယိဘောသမာသံ၊ ဓူန်သမာသံအခန်း၌ “နိဗ္ဗသကံ၊ ခုံသမကသံ” ဟု ပါဌ၌ ၂-ထွေ တွေ့ရ၏။ ယခု စာအုပ်များ၌ “မကသာတိ မကသာဝ” ဟု ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။

ယ၊ အပ်သော။ ပစ္စိယာ၊ ခြုံ၊ ဌာတုံ၊ ရပ်တည်ခြင်းငှါ။ အသက္ကောန္တိ၊ သည်။
 (ဟုတ္တာ) ။ တဿာ၊ ထိုတောင်း၏။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ သာဇ္ဇကံ၊ အဝတ်ကို။
 ဌပေတွာ၊ ထား၍။ အက္ကမိ၊ နင်းရပြီ။ တသ္မိမ္မိ၊ ထိုအဝတ်ကိုလည်း။ သန္တဇ္ဈေ၊
 ပြင်းစွာပူလောင်အပ်သော်။ အကေန၊ ရင်ခွင်ဖြင့်။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်သော။ ပုတ္တ-
 ကံ၊ သားငယ်ကို။ အစောမုခံ၊ အောက်၌ မျက်နှာရှိအောင်။ ဝါ၊ မှောက်ခုံ။
 [အစော-+မုခံ ဟဿာဝါ အစောမုခေါ။] နိပဇ္ဇာပေတွာ၊ အိပ်စေ၍။ ကန္တန္တိ
 ကန္တန္တိ၊ ငိုနေ ငိုနေသောသားငယ်ကို။ အက္ကမိတွာ၊ နင်း၍။ တေန၊ ထိုသားငယ်နှင့်။
 သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ တသ္မိံ ယေဝ ဌာနေ၊ ထိုသကန္တာရအရပ်၌ပင်။ ဥဏှာဘိကတ္တာ၊
 အပူသည် လွန်စွာပူလောင်အပ်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ ကာလံ၊ သေချိန်ကို။ အကာသိ၊
 ပြုပြီ။ [ဤဝတ္ထုကို ရည်ရွယ်၍ “ကိုယ်မချီ အမိသော်လဲ သားတော်ခံ” ဟု၎င်း၊
 “ကမ္ဘာမီးလောင် သားကောင်ချနင်း” ဟု၎င်း ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။]

ဒိဃဇောတိကာ၊ ရှည်သောအမျိုးဇာတ်ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ကျောက်ရှည်မျိုး
 ဖြစ်ကုန်သော။ (အမြီးပိုင်း၊ ခေါင်းပိုင်း မရှည်ဘဲ ကျောက်ကုန်းပိုင်း၌သာ ရှည်
 ကုန်သော။) ယေကေစိ၊ အမှတ်မရှိကြွင်းမဲ့ဥယျံ အလုံးစုံသော အကြင်သတ္တဝါတို့
 သည်။ သရန္တာ၊ ရှုရှုတွားကုန်လျက်။ ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားရကုန်၏။ (တေ၊ ထိုသတ္တဝါ
 တို့သည်။) သရိသပါတိ၊ သရိသပတို့မည်၏။ တေသံ၊ ထိုကျောက်ရှည်မျိုးတို့၏၊
 သမ္ပဿေန၊ အတွေ့အထိကြောင့်။ ရူပနံ၊ သည်။ အာသီဝိသဒဋ္ဌာဒိနံ၊ လျင်သော
 အဆိပ်ရှိသောမြေသည် ကိုက်အပ်သူ အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊
 စပ်သဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ ယံကိဉ္စိ ရူပန္တိပဒေန၊ ယံကိဉ္စိ ရူပံ ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်။
 သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူအပ်သော။ ပဉ္စဝိသတိကောဋ္ဌာသ ဆန္ဒဝုတိကောဋ္ဌာသပုဘေ-
 ဒံ၊ ၂၅-ပါးသော ရုပ်အဘို့၊ ၉၆-ပါးသော ရုပ်အဘို့ အပြားရှိသော။ သဗ္ဗမ္မိ၊
 အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ အတိတာဒိ ကောဋ္ဌာသေသု၊ အတိတ်အစ
 ရှိသော အဘို့တို့၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ထည့်၍။ ဒသေတုံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ အတိတာ-
 နာဂတပစ္စုပ္ပန္တိ၊ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္တံ ဟူသော စကားကို။ (ဘဂဝါ)။
 အာဟ၊ ပြီ။ တတော၊ ထိုအတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္တံ ဟူသော စကားမှ။ ပင်၊
 နောက်၌။ တဒေဝ၊ ထိုရုပ်ကိုပင်။ (ပဉ္စဝိသတိကောဋ္ဌာသ၊ ဆန္ဒဝုတိကောဋ္ဌာ-
 သပုဘေဒရုပ်ကိုပင်။) အဇ္ဈတ္တဒုကာဒိသု၊ အဇ္ဈတ္တဒုကံ အစရှိကုန်သော။ စတုသု၊
 န်သော။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ၍။ ဒသေတုံ၊ ငှါ။ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ
 ဝါတိ အာဒိ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

သရိသပ။ ။ဂစ္ဆန္တိဖြင့် သပ္ပ-ခတ်၏ ဂတိအနက်ကို ပြသည်။ သရန္တာဖြင့် သရိရ၏
 အနက်ကို ပြသည်။ “သပ္ပတိတိ သပ္ပေါ၊ သရိရေန+သပ္ပေါ သရိရံသပ္ပေါ” ဟု ဆိုလိုလျက်
 ရနှင့် ပ တလုံးကိုချေ။ [သရန္တာ ဂစ္ဆန္တိတိ သရိရသပသဒ္ဓယ အတ္ထံ ဝေတိ၊—ဋီကာ။]

တတော၊ ထိုငှ-ဒုက်တို့မှ။ ပရံ၊ ခွံ။ ကောဒသသု၊ န်သော။ ပဒေသေသု၊ ပါဠိရုပ်
တို့၌။ ပရိယာဒိငါတော၊ ယက်ဝန်းကျင်ယူ၍။ ဝါ၊ သိမ်းယူ၍။ ဒသိတံ၊ ပြတော်မူ
အပ်ပြီးသော။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ သော။ ဇေတံ ရူပံ၊ ကို။ ကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ပိဏ္ဏံ၊
အပေါင်းကို။ ကတော၊ ရှိ။ ဒသေတံ၊ ငှါ။ တဒေကဇ္ဈန္တိအာဒိ၊ တဒေကဇ္ဈံ အစ
ရှိသော စကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ)။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုတဒေကဇ္ဈံ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တဒေကဇ္ဈန္တိ (ပဒသ)၊
တဒေကဇ္ဈံ ဟူသော ပုဒ်၏။ တံ ကေဇ္ဈံ (တိ)၊ တံ ကေဇ္ဈံ ဟူ၍။ (ပဒစ္စေဒေါ၊
ပုဒ်ဖြတ်ခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုထိုက်၏။) တံ၊ ခာ-ပါးသော ပါဠိရုပ်တို့၌ သိမ်းယူ
၍ ပြအပ်ပြီးသော ထိုရုပ်ကို။ ကေဇ္ဈံ၊ တပေါင်းတည်း။ အဘိသညဟိတောတိ၊
ကား။ အဘိသံဟရိတော၊ ဉာဏ်ဖြင့်ရှေးရှု ကောင်းစွာဆောင်၍။ [အဘိ+သံ+
ဥိဟ-ဓာတ် တွာ-ပစ္စည်း။ “ဓာတုနံ အနေကတ္တတ္တာ” နှင့်အညီ ဤနေရာ၌
“အဘိသံဟရဏ” အနက်ဟော၊ ဋီကာ၌ကား သံ ဥိဟကိုကြည့်၍၊ “သမ္ပဟံ
ကတောတိပိ အတ္တော” ဟု တနည်းဖွင့်၏။ သာ၍ ကောင်းသကဲ့သို့ထင်သည်။]

အဘိသံခိပိတောတိ၊ ကား။ သင်္ခေပံ၊ ချုံးအပ်သည်ကို။ ကတော၊ ရှိ။ (ရူပက္ခန္ဓော
ဝုစ္စတိ-၌စပ်။) ဣဒံ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလို
သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (ကိံ၊ အဘယ်အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ၊ နည်း။)
သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ဝုတ္တပ္ပကာရံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ခာ-ပါးအပြား
ရှိသော။ ဇေတံ ရူပံ၊ ကို။ ရူပနုလက္ခဏသင်္ခါတေ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာဟု
ဆိုအပ်သော။ ကေဝိဘောဝေ၊ တပါးသာ အဘို့ရှိသည်၏အဖြစ်၌။ ပညာယ၊
ဖြင့်။ ရာသိံ၊ အစကို။ ကတော၊ ရှိ။ ရူပက္ခန္ဓောနာမာတိ၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်၏ ဟူ၍။
ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဣတိ (ဣဒံ)၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ၊ ၏။) [အဘိသညဟိ-
တွာ၊ အဘိသံခိပိတွာ ကိုပင် “ပညာယ ရာသိံ ကတော” ဟု ဥဇုကတ္ထပြသည်။]

ဧတေန၊ ဤတဒေကဇ္ဈံ အဘိသညဟိတွာ အဘိသံခိပိတွာ အယံ ဝုစ္စတိ
ရူပက္ခန္ဓော ဟူသော ပါဠိတော်ပါဠိဖြင့်။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ လည်းဖြစ်သော။ ရူပံ၊ သည်။ ရူပနု-
လက္ခဏေ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာ၌။ ရာသိဘာဝုပဂမနေန၊ အစု၏ အဖြစ်သို့
ရောက်ခြင်းကြောင့်။ [ခန္ဓာ၏အနက်ကိုပြသော စကားတည်း။] ရူပက္ခန္ဓော၊
မည်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ)။ ဒသိတံ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီး

ဧတေန။ ပေ။ ဒသိတံ။ ။ပါဠိတော်၌ “တဒေကဇ္ဈံ အဘိသညဟိတွာ အဘိ-
သံခိပိတွာ” ဟု ဟောတော်မူပြီးနောက် “အယံ ဝုစ္စတိ ရူပက္ခန္ဓော” ဟု ဟောတော်မူ၏။
ထိုပါဠိရုပ်၌ အယံနှင့် ရူပက္ခန္ဓောသည် အရတူတည်း။ ထို့ကြောင့် “ရုပ်အားလုံးသည်
ရူပက္ခန္ဓာမည်၏” ဟု ပြတော်မူရာရောက်သည်။ “ရုပ်က တခြား၊ ရူပက္ခန္ဓာက တခြား” ဟု
၂-မျိုး မပြားတော့-ဟူလို။ ဤသို့ အရတူအဖြစ်ကို ပါဠိတော်၌ ပြတော်မူသောကြောင့်
အဋ္ဌကထာဆရာလည်း “သဗ္ဗမ္ပိ ရူပံ၊ ပေ။ ရူပက္ခန္ဓော” ဟု အရတူ အဖြစ်ကို ပြသည်။

သည်။ ဟောတိ။ ဟိ၊ မှန်။ (“သဗ္ဗမိ ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော”ဟု ရူပနှင့် ခန္ဓာကို အရဘူပြသော စကားသည် မှန်၏။) ရူပတော၊ ရုပ်မှ။ အညော၊ အခြားသော။ ရူပက္ခန္ဓောနာမ၊ မည်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိတော့။ [တောန၊ ပေ။ ဟောတိကို ဉာပေတဗ္ဗဖလ ဝါကျလုပ်၍ ပုဏ္ဏထုတ်ပြီးလျှင် န ဟိ ဝါကျကို ဉာပကဟေတု ဝါကျလုပ်၍ တနည်းပေးပါလေ။]

စ၊ ဆက်။ ရူပံ၊ သည်။ (ရူပနုလက္ခဏော၊ ရာသိဘာဝုပဂမနေန၊ ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ မည်သည်။) (ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာ-ဒယောပိ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့သည်လည်း။ ဝေဒယိတလက္ခဏာဒီသ၊ ဝေဒယိတလက္ခဏာ အစရှိသည်တို့၌။ ရာသိဘာဝုပဂမနေန၊ အစုတို့၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်။ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ မည်၏။) ဟိ၊ မှန်။ ဝေဒနာဒီဟိ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့မှ။ အညော၊ နှိသော။ ဝေဒနာ က္ခန္ဓာဒယောနာမ၊ တို့မည်သည်။ နအတ္ထိ၊ မရှိကုန်။ [ဤ၌လည်း ဉာပေတဗ္ဗဖလ၊ ဉာပကဟေတု ဝါကျလုပ်၍ အနက်ပေးပါလေ။]

၃။ ဣဒါနိ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ သရုပ်ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပါး တပါးသော။ ဩကာသေ၊ ဝေဘန်ခြင်း၏တည်ရာ အတိတ်စသော အဘို့အစ၌။ ပက္ခိတ္တံ၊ ထည့်တော်မူအပ်ပြီးသော။ ရူပံ၊ ကို။ ဝိသုဝိသု၊ အသီးအသီး။ ဘာဇေ-တော၊ ဝေဘန်၍။ ဒသေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်။ (ဟုတော)။ တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အတိတန္တိ အံဒိံ၊ တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အတိတံ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အတိတံ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တတ္ထာတိ၊ တတ္ထ ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ (ဘုမ္မံ၌ တုလျှတ် လိင်္ဂိတ်စပ်) ကောဒသ-သုန်သော။ ဩကာသေသု၊ ဝေဘန်ခြင်း၏တည်ရာ အတိတ် အစရှိသော အဘို့ အစတို့၌။ (ရူပံ၊ ကို။) ပက္ခိပိတော၊ ၍။ ဌပိတ မာတိကာယ၊ ထားအပ်သော မာတိကာ၏။ ဝါ၊ အတွက်။ ဘုမ္မံ၊ တည်ရာ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။ ဝါ၊ သတ္တမိ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။

ဣဒံ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ။ (ကိံ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ နည်း။) အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နန္တိ အာဒိန၊ အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္န အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ဌပိတယ၊ ထားအပ်ပြီးသော။ မာတိကာယ၊ မာတိကာ၌။ ယံ၊ အကြင်ရုပ်ကို။ အတိတံ ရူပန္တိ၊ အတိတ်ရုပ် ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုအတိတ်ရုပ်သည်။ ကံတမံ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ (ဣဒံ)၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ။) ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍သိမှတ်ကြောင်း ဖြစ်သော ဤနည်းဖြင့်။ [ဥပဂန္ဓာ အယတိ ဧတေနာတံ၊ ဥပါယော၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ သိ ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် တိုက်ရိုက် ဖွင့်အပ်ပြီးသောအနက်ကို “ဥပါယ”ဟု ခေါ်သည်။] သဗ္ဗပုဏ္ဏသု၊ အလုံးစုံသော ပုဏ္ဏတို့၌။ (တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အနာဂတံ၊ ကတမာ အတိတာ ဝေဒနာ အစရှိသော ပုဏ္ဏတို့၌။) အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊

၏။ အတိတ် နိရုဒ္ဓံ အာဒိနိ၊ နိသော။ ပဒါနိ၊ တို့ကို။ နိက္ခေပကဏ္ဍဿ၊ နိက္ခေပ
ကဏ္ဍ၏။ အတိ ဂဠုကာဘာဝနိယ ဝဏ္ဏနာယံ၊ အတိတတိက်ကို ဝေဘန်ရာ
ပဒဘာဇနိ၏ အဖွင့်၌။ ဝုတ္တာနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။

စတ္တာရော စ မဟာဘူတာတိ ဣဒံ၊ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ ဟူသော
ဤစကားသည်။ အတိတန္တိ ဝုတ္တရူပဿ၊ အတိတံ ဟု ဟောတော်မူအပ်သောရုပ်၏။
သဘာဝဒဿနံ၊ သဘာဝဓမ္မကို ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ ဝါ၊ သရုပ်သကောင်ကို
ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [အတိတ်တရား ဟူသည် မဟာဘုတ် ၄-ပါးနှင့် ဥပါဒါ
ရုပ်များ ဖြစ်သည်-ဟူလို။] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤအတိတ် နိရုဒ္ဓံ အစရှိသောစကား
ရပ်၌။ (အတ္ထော ဝိဒိတော) ယထာ၊ သိအပ်သကဲ့သို့။ [မူချ သိအပ်ပြီးဖြစ်၍
“ဝိဒိတော” ဟု တ-ပစ္စည်းဖြင့် သုံးစွဲပါသည်။] ဝေ၊ တူ။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော
တတ္ထ ကတမံ အနာဂတံ အစရှိသော စကားရပ်၌။ အတ္ထော၊ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။
ဣမိနာ၊ ဤ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ ဟူသော စကားဖြင့်။ ဣဒံ၊ ဤအနက်ကို။
ဒဿေတိ၊ ၏။ (ကိံ၊ ဒဿေတိ၊ နည်း။) အတိတရူပမ္ပိ၊ အတိတ်ရုပ် ဟူသည်
လည်း။ ဘူတာနိစေဝ၊ မဟာဘုတ်တို့သည်၎င်း။ ဘူတာနိ၊ မဟာဘုတ်တို့ကို။
ဥပါဒါယ၊ ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲမှီ၍။ နိဗ္ဗတ္တရူပဉ္စ၊ ဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်သည်၎င်း။
(ဟောတိ)။ အနာဂတမ္ပိ၊ အနာဂတ်ရုပ် ဟူသည်လည်း။ ပေ။ ဒုရသန္တိကမ္ပိ၊
ဒုရေရုပ်၊ သန္တိကေရုပ် ဟူသည်လည်း။ ဘူတာနိစေဝ၊ တို့သည်၎င်း။ ဘူတာနိ၊
တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ နိဗ္ဗတ္တရူပဉ္စ၊ သည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။
ဘူတေဟိစေဝ၊ တို့မှ၎င်း။ ဘူတာနိ၊ တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ ပဝတ္တရူပ-
တောစ၊ မှ၎င်း။ အညံ၊ သော။ ရူပံနာမ၊ ရုပ်မည်သည်။ န အတ္ထံ၊ မရှိ။ ဣတိ
(ဣဒံ)၊ ကို။ (ဒဿေတိ)။ [ဤ၌လည်း န ဟိ စသည်ကို ဉာဏဟေတု
ဝါကျလုပ်၍ အနက်ပေးပါ။]

အပရော နယော၊ နောက်ဘနည်းကား။ အတိတံသေန သင်္ဂဟိတန္တိ၊ ကား။
အတိတကောဋ္ဌာသေနော၊ အတိတ်အဘို့ဖြင့်ပင်။ ‘သင်္ဂဟိတံ၊ သင်္ဂြိုဟ် ရေတွက်
အပ်ပြီ။ ဧတ္ထော၊ ဤ အတိတ်အဘို့၌ပင်။ ဂဏနံ၊ ရေတွက် အပ်သည်၏အဖြစ်သို့။

သဘာဝဒဿနံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “အတိတ် နိရုဒ္ဓံ ဝိဂတံ။ ပေ။ အတိတံသေန သင်္ဂဟိတံ”
ဟူသော သဒ္ဓါတို့သည် သဘာဝကိုပြသော သဒ္ဓါများ မဟုတ်ကြ၊ ထိုပုဒ်တို့၏ နောက်၌
“စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပံ” တို့သာ အတိတ်ရုပ်
တရား၏ သဘာဝကိုပြသော ပုဒ်များဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ထိုသဘာဝ ဟူသည်လည်း ပရမတ္ထ
သရုပ် သကောင်ကိုပြသော သဘာဝတည်း။

အပရော နယော။ ။ ရှေးနည်း၌ ပါဠိတော်ဝယ် “စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္နဉ္စ
မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပံ” ဟူသောစကားသည် “အတိတ် ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်၏
သဘောကို ပြသောစကား” ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ [“စတ္တာရော စ မဟာဘူတာတိ။ ပေ။

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၁-ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၅

ဂတံ၊ ဧကံပြီ။ [“ဧတ္ထေဝ ဂဏနံ ဂတံ” ကိုကြည့်၍ အတိတ်သေန ဌိ “ဘုမ္မဇတ္တကရဏဝစနံ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ဤအလို “အတိတ်သေန၊ ဌိ” ဟု ပေးရလိမ့်မည်။ ဂဏနံ ဂတံလည်း သင်္ဂဟိတံ (သင်္ဂဟံ + ဣတံ) ၏ အဖွင့်တည်း။] (တံ၊ ထိုအတိတ် နိရုဒ္ဓံ။ ပေ။ အတိတ်သေန သင်္ဂဟိတံ ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်သည်။) ကံ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတံ၊ ဤကား အမေးတည်း။ (တံ၊ ထိုအတိတ် နိရုဒ္ဓံ။ ပေ။ အတိတ်သေန သင်္ဂဟိတံ ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်သည်။) စတ္တာရော၊ နိဿိသော။ မဟာဘူတာစ၊ မဟာဘုတ်တို့၎င်း။ စတုန္ဒ၊ နိဿိသော။ မဟာဘူတာနံ၊ တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲမီ၍။ (ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။) ရူပံ၊ ရုပ်၎င်းတည်း။ ဣတံ၊ ဤကား အဖြေတည်း။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံ သာ အနာဂတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ အတ္ထော၊ ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ နိဒ္ဒေသပဒါနိပိ၊ အနာဂကနိဒ္ဒေသပုဒ်၊ ပစ္စုပ္ပန္နနိဒ္ဒေသပုဒ်တို့သည်လည်း။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (အောက်ဖြစ်သော နိက္ခေပကဏ္ဍ အတိတတိကဘာဇနိ၏ အဖွင့်၌။) ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ရှိကုန်သည်သာ။

၁န၊ ဆက်။ ဣဒံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ နာမ၊ ဤအတိတ် အနာဂတံ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ် မည်သည်။ သုတ္တန္တပရိယာယတော၊ သုတ္တန် ဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ ပရမတ္ထသဘာဝမှ ပြောင်းလဲ၍ဖြစ်သော သုတ္တန်ဒေသနာတော်နည်း

သဘာဝဒဿနံ” ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီ—ဟုလို။] ထိုအဖွင့်မှ တနည်းပြလို၍ “အပရော နယော” ကို မိန့်သည်။ ဤနည်း၌ “စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္ဒ၊ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပံ” ဟူသောစကားသည် ထိုမဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်မျှကိုသာ ပြသောပုဒ်မဟုတ်၊ ထိုမဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်ကို ပဓာနပြု၍ စက္ခာဟတနံ စသော ရုပ်အထူးတို့ကိုလည်း ပြသောစကားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤနည်းသည် ရှေးနည်းနှင့်မတူသော နည်းတမျိုးဖြစ်ရသည်။ [စတ္တာရော စ။ ပေ။ ရူပန္တံ ဘူတုပါဒါယ ဝိဘာဝဒဿနမုနေ ဝိသေသံ နိဒဒဿတိ၊ ယတ္ထကံ ဟိ ဣဓ ဝိသေသံ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ စက္ခာယတနာဒယော၊ တေသမိဒံ နိဒဿနန္တိ—အနုဋီကာ။] မူလဋီကာ၌ကား—ဤ အပရော နယော နည်းကို ပယ်ရှားလေသည်။

ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ “သဗ္ဗတ္ထ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဤအပရော နယော အရ ဖွင့်ပြအပ်သော အနက်ကို အနာဂတနိဒ္ဒေသ၊ ပစ္စုပ္ပန္နနိဒ္ဒေသတို့၌သာမက “စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ” စသောပုဒ်တို့ပါရှိရာ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓနိဒ္ဒေသတို့၌လည်း ရနိုင်၏ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုလိုသည်။ ရနိုင်ပုံကား—အဇ္ဈတ္တနိဒ္ဒေသ၌ ဥပါဒိန္နံတိုင်အောင်သော ပါဠိတော်ပုဒ်များကို အနက်ပေးပြီးလျှင် “တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ အဇ္ဈတ္တံ၊ သော။ ပစ္စတ္တံ၊ သော။ ပေ။ ဥပါဒိန္နံ၊ သော။ တံ ရူပံ၊ ထိုရုပ်သည်။ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ။ ပေ။ ဥပါဒါယရူပံ၊ ၎င်းတည်း” ဤသို့ အနက်ပေးပါ။

သုတ္တန္တပရိယာယတော။ ။ ပရိ ပရိဝတ္တိတော၊ သဘာဝဓမ္မမှ ပြောင်းလဲ၍ + အယနံ ပဝတ္တနံ၊ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ပရိယာယော၊ ခြင်း။ သုတ္တန္တ + ဝုတ္တော + ပရိယာယော သုတ္တန္တပရိယာယော၊ “အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသတော” ၌ကဲ့သို့ “သုတ္တန္တနိဒ္ဒေသတော” ဟု မဆိုဘဲ “သုတ္တ-

အားဖြင့်၎င်း။ အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသတော၊ အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသအားဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ အဘိဓမ္မာ၌ ဆုံးဖြတ်၍ ဟောတော်မူခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်အားဖြင့်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤအပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓံ၊ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။

တံ၊ ထိုအတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကို။ သုတ္တန္တပရိယာယေ၊ သုတ္တန်ဒေသနာတော်၌။ ဝါ၊ ပရမတ္ထသဘာဝမှ ပြောင်းလဲ၍ဖြစ်သော သုတ္တန်ဒေသနာတော်၌။ ဘဝေန၊ ဘဝအားဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္နံ၊ ပိုင်းဖြတ်အပ်ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပဋိသန္ဓိတော၊ ပဋိသန္ဓေမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ အတိဘဘဝေသု၊ အတိတ်ဘဝတို့၌။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်ပြီးသော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ အနန္တရဘဝေဝါ၊ အခြားမဲ့ လွန်ခဲ့ပြီးသော ဒုတိယဘဝ၌ မူလည်း။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီးသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿမတ္တကေ ဝါ၊ ကမ္ဘာ ကုဋေတသိန်းထက်၌မူလည်း။ (နိဗ္ဗတ္တံ၊ သည်။ ဟောတု၊ စေ။) သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်သည်။ အတိဘမေဝနာမ၊ အတိတ်ရုပ်သာလျှင်မည်၏။

စုတိတော၊ ဤဘဝစုတိမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ အနာဂတဘဝေသု၊ အနာဂတ်ဘဝတို့၌။ နိဗ္ဗတ္တနကရူပံ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သောရုပ်သည်။ အနန္တရဘဝေ ဝါ၊ အခြားမဲ့လာလတ္တံ့သော ဒုတိယဘဝ၌မူလည်း။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သည်။ (နိဗ္ဗတ္တနကရိလျှင်ကောင်း၏။) ဟောတု၊ စေ။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿမတ္တကေဝါ၊ ၌မူလည်း။ (နိဗ္ဗတ္တံ)၊ ဖြစ်လတ္တံ့သည်။ ဟောကု၊ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်သည်။ အနာဂတမေဝနာမ၊ အနာဂတ်ရုပ်သာလျှင်မည်၏။ စုတိပုဋိသန္ဓိ အန္တရေ၊ ဤဘဝ စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေ၏အကြား၌။ ပဝတ္တရူပံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်နာမ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်မည်၏။

ပန၊ ကား။ အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသေ၊ အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသ၌။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာဒေသနာ၌။ ခဏေန၊ ခဏအားဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္နံ၊ ပိုင်းဖြတ်အပ်ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ ခဏာ၊ ခဏတို့သည်။ ဝါ၊

န္တပရိယာယတော”ဟု ဆိုခြင်းသည် သုတ္တန်ဒေသနာတော်က ပရိယာယဒေသနာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [သုတ္တန္တပရိယာယတောတိ ပရိယာယဒေသနတ္တာ သုတ္တဿ ဝုတ္တံ—မူလဋီကာ။]

အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသတော။ ။နိစ္ဆယေန+ဒေသော နိဒ္ဒေသော၊ အဘိဓမ္မ+ဝုတ္တော+နိဒ္ဒေသော အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသော၊ အဘိဓမ္မာ၌ “ဗဿ၊ ဝေဒနာ” စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသောအားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းကို “အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသ”ဟု ခေါ်သည်။ နိဒ္ဒေသော၌ နိသည် “နိစ္ဆယ” အနက်ဟော၊ ဒေသော၌ ဒိသ-ဓာတ်သည် “ကလန” အနက်ဟောတည်း။ [အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသတောတိ နိပ္ပရိယာယဒေသနတ္တာ အဘိဓမ္မဿ၊ နိစ္ဆယေန ဒေသော နိဒ္ဒေသောတိ ကတ္တာ ဝုတ္တံ—မူလဋီကာ။]

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၁-ရူပက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသအဖွင့်

၂၇

အခိုက်အတန့်တို့သည်။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်း၎င်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာခဏ၎င်း။ ဌိတိ၊ တည်ခြင်း၎င်း။ ပါ၊ တည်ရာခဏ၎င်း။ တင်္ဂေါ၊ ပျက်ခြင်း၎င်း။ ဝါ၊ ပျက်ရာခဏ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တယော၊ ၃-ပါးတို့တည်း။ တယော၊ န်သော။ ဣမေ ခဏော၊ ဤခဏတို့သို့။ ပတုဘ၊ ရောက်၍။ နိရုဒ္ဓံ၊ ချုပ်ပြီးသော။ ရူပံ၊ သည်။ သမနန္တရနိရုဒ္ဓံ ဝါ၊ ကောင်းစွာအခြားမဲ့ဖြစ်၍ ချုပ်ပြီးမှုလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ အတိတေ၊ အတိတ်၌။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿ မတ္ထကေ ဝါ၊ ၌မှုလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်သည်။ အတိတမေဝနာမ၊ အတိတ်ရုပ်သာလျှင် မည်၏။

တယော၊ န်သော။ ခဏော၊ တို့သို့။ အသမ္ပတ္တံ၊ မရောက်သေးသော။ ရူပံ၊ သည်။ ကေဝိတ္တက္ခဏမဒတ္တန ဝါ၊ တခုသော စိတ္တက္ခဏမျှဖြင့်မှုလည်း။ အသမ္ပတ္တံ၊ မရောက်သေးသည်။ ဟောတု၊ စေ။ အနာဂတေ၊ အနာဂတ်၌။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿမတ္ထကေ ဝါ၊ ၌မှုလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်သည်။ အနာဂတမေဝ နာမ၊ အနာဂတ်ရုပ်သာလျှင် မည်၏။ ပန၊ ကား။ တယော၊ ကုန်သော။ ဣမေ ခဏော၊ တို့သို့။ သမ္ပတ္တံ၊ ရောက်သော။ ရူပံ၊ သည်။ ပစ္စုပ္ပန်နာမ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ် မည်၏။

တတ္ထ၊ ထိုသုတ္တန္တပရိယာယ၊ အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသ ၂-မျိုးတွင်။ (အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသ-နေဝ ဌိစပ်)။ ဣဒံ (ဘာဇနီယံ)၊ ဤဘာဇနီယသည်။ (ယခု ဖွင့်အပ်ဆဲဖြစ်သော ဘာဇနီယသည်။) သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ သုတ္တန္တ ဘာဇနီယသည်။ ကိဉ္ဇာပိ (ဟော-တိ)၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ ဧဝံ သန္တေပိ၊ ဤသို့ သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသနေဝ၊ အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသ အားဖြင့်သာ။ အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန်ရူပံ၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကို။ (ဘဂဝ-တာ)။ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

(ပုပ္ဖနယတော) အပရော၊ နယော၊ (မယာ ဝုစ္စတေ)။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣဒံရူပံ၊ ဤရုပ်သည်။ အဒ္ဓါ သန္တတိ သမယ ခဏဝသေန၊ ဘဝဟူသော အစွန့်၊ အစဉ်၊ အခါ၊ ခဏတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုဇော၊ ၄-ပါး အပြားအားဖြင့်။ အတိတ် နာမ၊ အတိတ်ရုပ် မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဂံထာ၊ ထို့အတူ။ အနာဂတပစ္စု-ပ္ပန်၊ အနာဂတ်ရုပ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်သည်။ (ဟောဘိ)။

ကိဉ္ဇာပိ။ ပေ။ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ ။ “ဖွင့်ရာဌာနက သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဖြစ်သောကြောင့် “ပဋိသန္ဓိတော ပဌာယ” စသော သုတ္တန်နည်းအားဖြင့်သာ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်ကို ညွှန်ပြထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော” ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ” စသည်ကို မိန့်၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဖြစ်ပါသော်လည်း သုတ္တန်၌ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့ကို စိစစ်သောအားဖြင့် ခွဲခြား ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ပင် ဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသအားဖြင့်သာ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကို ဘုရားရှင် ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပါသည်—ဟူလို။

တာဝ၊ သန္တတိ သမယ ခဏတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဒ္ဓနံ ညွှန်ပြအပ်
သော။) အဒ္ဓါဝသေန၊ အဒ္ဓါနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဧကဿ၊ တယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်
၏။ ဧကသ္မိံ ဘဝ၊ တခုသောဘဝ၌။ ပဋိသန္ဓိတော၊ ဟခုဘဝ ပဋိသန္ဓိမှ။
ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ရှေးဖြစ်သော အတိတ်၌။) (ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။)
အတိတ်၊ အတိတ်ရုပ်မည်၏။ စုတိကော၊ ဤဘဝ စုတိမှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အသက်၌။
(အသက်ဖြစ်သော နောက်၌။) (ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော ရုပ်သည်။) အနာဂတံ၊
အနာဂတ်ရုပ် မည်၏။ ဥတိန္နံ၊ ၂-ပါးသော အတိတ် အနာဂတ်ရုပ်တို့၏။ ကန္တ-
ရေ၊ အလယ်၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်မည်၏။

[အဒ္ဓါ၏ အကျယ်ကို ပြပြီး၍ သန္တတိ၏ အကျယ်ကို ပြလိုသောကြောင့်
“သန္တတိဝသေန” ဝသည်ကို မိန့်။] သန္တတိဝသေန၊ အဝဉ်နှင့်စပ်သဖြင့်။ သဘာ-
ဂ ဧက ဥတု သမုဋ္ဌာနံ၊ သဘောတူသော တခုသော ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်း
ရှိသော ရုပ်သည်၎င်း။ ဧကာဟာရသမုဋ္ဌာနဉ္စ၊ တခုသော အာဟာရဟူသော
ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်သည်၎င်း။ ပုဗ္ဗာပရိယဝသေန၊ ရှေ့နောက်အားဖြင့်
ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ [ပုဗ္ဗော စ + အပရော စ ပုဗ္ဗာပရော၊ ပုဗ္ဗာပရေန + ပဝတ္တံ
ပုဗ္ဗာပရိယံ။] ပဝတ္တမာနမ္ပိ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်လည်း။ ပစ္စုပ္ပန်၊ မည်၏။ တတော၊
ထိုသဘာဂ ဧက ဥတု သမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ ဧကာဟာရ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။
ဝိသဘာဂဥတု အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ၊ သဘောမတူသော ဥတု သဘောမတူသော
အာဟာရ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်သည်။ အတိတ်၊ မည်၏။ (တ-
တော၊ ထိုသဘာဂ ဧက ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ ဧကာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ။) ပစ္စာ၊
နောက်၌။ (ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။) အနာဂတံ၊ မည်၏။

[ဥတုသမုဋ္ဌာန အာဟာရသမုဋ္ဌာန ရုပ်တို့၏ သန္တတိကို ပြပြီး၍ စိတ္တသမုဋ္ဌာန
ရုပ်၏ သန္တတိကို ပြလိုသောကြောင့် “စိတ္တဇံ” စသည်ကို မိန့်။] စိတ္တဇံ၊
စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်သည်။ ဧကဝီထိ ဧကဇဝန ဧကသမာပတ္တိ သမုဋ္ဌာနံ၊
တခုသော ပဉ္စ ဒွါရဝီထိ၊ တခုသော မနောဒွါရဇော၊ တခုသော ဈာန်သမာပတ်
ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်၊ မည်၏။ [ဧကဝီထိသမုဋ္ဌာနဖြင့်
ပဉ္စဒွါရ ဝီထိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို ပြသည်။ ဧကဇဝနသမုဋ္ဌာနဖြင့် မနောဒွါရဝီထိ
သမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို ပြသည်။ ဧကသမာပတ္တိသမုဋ္ဌာနဖြင့် အပ္ပနာဝီထိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို
ပြသည်။] တတော၊ ထိုဧကဝီထိ၊ ဧကဇဝန၊ ဧကသမာပတ္တိ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ။
ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အတိတ်၊ မည်၏။ (တတော၊ ထိုဧကဝီထိ၊ ဧက-
ဇဝန၊ ဧကသမာပတ္တိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ။) ပစ္စာ၊ နောက်၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အနာ-
ဂတံ၊ မည်၏။

[ကမ္မသမုဋ္ဌာန်အတွက် အမှာစကားချပ် ညှပ်လို၍ “ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿ”
စသည်ကို မိန့်။] ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿ၊ ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသောရုပ်၏။ ပါဠိ-
ဟေကံ၊ အသီးအသီးသော။ သန္တတိဝသေန၊ အဝဉ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ အတိတာဒိ-

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၁-ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၉

ဘေဒေါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏အပြားသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ [ကမ္မဇရုပ်သည် ရှေးကံကြောင့်ဖြစ်ရကား သန္တတိ အပြောင်းအလွဲမရှိ၊ ထို့ကြောင့် အတိတာဒိ-
ဘေဒမရှိ။] ပန၊ အနွယ်ကား။ ဥတုအာဟာရစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊ ဥတု အာဟာရ
စိတ္တဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ငတသညေဝ၊ ထိုရုပ်တို့ကိုပင်။ ဥပတ္တမ္ဘက-
ဝသေန၊ ထောက်ပံ့ တတ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ တဿ၊ ထိုရုပ်၏။ အတိတာဒိ-
ဘေဒေါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားကို။ [အချို့စာအုပ်၌ “အတိတာဒိ-
ဘာဝေါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို” ဟု တွေ့ရ၏။] ငဝဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

[သန္တတိကို ပြပြီး၍ သမယကို ပြလိုသောကြောင့် “သမယဝသေန” စသည်
မိန့်။] သမယဝသေန၊ အခါနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဧကမဟုတ္တ ပုဗ္ဗဏှသာယနရတ္တိဒီဝါ-
ဒီသု၊ တမဟုတ်၊ နံနက်အခါ၊ ညနေချမ်းအခါ၊ ညဉ့်အခါ၊ နေအခါ အစရှိကုန်
သော။ သမယေသု၊ အခါတို့၌။ သန္တာနဝသေန၊ အစဉ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တ-
မာနံ၊ ဖြစ်သော။ တံတံသမယံ၊ ထိုထိုအခါ၌ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန္န
နာမ၊ မည်၏။ တတော၊ ထိုသန္တာန်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ထိုထိုသမယရုပ်မှ။
ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အတိတံ၊ မည်၏။ ပစ္စာ နောက်၌။ (ပဝတ္တံ၊
သည်။) အနာဂတံ၊ မည်၏။

[သမယကိုပြပြီး၍ ခဏကို ပြလိုသောကြောင့် “ခဏဝသေန” စသည်ကိုမိန့်။]
ခဏဝသေန၊ ခဏနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဥပ္ပါဒါဒိက္ခဏတ္တယ ပရိယာပန္နံ၊ ဥပါဒ် အစရှိ
သော ခဏ ၃-ပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သောရုပ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန္နနာမ၊ မည်၏။
တတော၊ ထိုခဏတ္တယပရိယာပန္နရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အတိတံ၊
မည်၏။ ပစ္စာ၊ ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အနာဂတံ၊ မည်၏။ [အခွါစသော ၄-မျိုးတို့
တွင် အခွါနှင့်ခဏသည်သာ ပါဠိတော်တို့၌ တိုက်ရိုက်လာ၏။ “သန္တတိ၊ သမယ
တို့ကိုကား ဝိပဿနာ ရှုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကျေးဇူးများစေခြင်းငှါ
ရှေးအဗ္ဗကထာဆရာတို့ ထည့်၍ပြသည်” ဟု ခိုကာ၌ ဖွင့်သည်။]

[ခဏနှင့်စပ်၍ တနည်းပြလိုသောကြောင့် “အပိစ” စသည်ကို မိန့်။] အပိစ၊
သည်သာမကသေး။ အတိက္ကန္တဟေတု ပစ္စယကိစ္စံ၊ လွန်လေပြီးသော ဇနက
အကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းတို့၏ ကိစ္စရှိသောရုပ်သည်။ အတိတံ၊ မည်၏။
နိဋ္ဌိတဟေတုကိစ္စံ၊ ပြီးပြီးသော ဇနကအကြောင်း၏ ကိစ္စရှိသည်။ (ဟုတွာ)။
အနိဋ္ဌိတပစ္စယကိစ္စံ၊ မပြီးသေးသော ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း၏ ကိစ္စရှိသောရုပ်
သည်။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ မည်၏။ ဥဘယကိစ္စံ၊ ၂-ပါးစုံသောကိစ္စသို့။ အသမ္ပတ္တံ၊ မရောက်
သေးသောရုပ်သည်။ အနာဂတံ၊ မည်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ သကိစ္စက္ခဏေ၊ မိမိ၏ကိစ္စကို ပြုရာခဏ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။)
ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ မည်၏။ တတော၊ ထို သကိစ္စက္ခဏရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။)
အတိတံ၊ မည်၏။ ပစ္စာ၊ ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အနာဂတံ၊ မည်၏။ စ၊ ဆက်။

တ္ထေ၊ ဤ အဒ္ဓါ သန္တတိ သမယ ခဏာဒိကထာတို့တွင်။ ခဏာဒိကထာဝ၊ ခဏ အာရုံသည်ကို ဆိုရာဆိုကြောင်း စကားသည်သာ။ [အာဒိဖြင့် အတိက္ကန္တ ဟေတု ပစ္စယကိစ္စကိုယူ။] နိပ္ပရိယာယာ၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချစကားတည်း။ သေသာ၊ ခဏာဒိကထာမှ ကြွင်းသောကထာသည်။ သပရိယာယာ၊ ပရိယာယ်နှင့် တကွ ဖြစ်သောကထာတည်း။ တာသု၊ ထိုကထာတို့တွင်။ နိပ္ပရိယာယကထာ၊ ပရိယာယ် မဟုတ် မုချကထာကို။ ဣမ၊ ဤသုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၌။ အဓိပ္ပေတာ၊ ဧ။

အဇ္ဈတ္တဒုကဿာပိ၊ အဇ္ဈတ္တဒုက္ခ၏လည်း။ နိဒ္ဒေသပဒါနိ၊ နိဒ္ဒေသပုဒ်တို့ သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် နိက္ခေပကဏ္ဍ၌။) အဇ္ဈတ္တ- တိကနိဒ္ဒေသေ၊ အဇ္ဈတ္တတိကနိဒ္ဒေသ၌။ ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ရှိကုန်သည်သာ။ သြဋ္ဌာရိကာဒိနိ၊ သြဋ္ဌာရိက အစရှိသောပုဒ်တို့သည်။ ရူပကဏ္ဍ- ဝဏ္ဏနာယံ၊ ရူပကဏ္ဍ၏အဖွင့်၌။ ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊ န်သည်သာ။

၆။ ဟိနဒုကနိဒ္ဒေသေ၊ ဟိနဒုကနိဒ္ဒေသ၌။ တေသံ တေသံ သတ္တာနန္တိ၊ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ဗဟူသု၊ များစွာကုန်သော။ သတ္တေသု၊ သတ္တဝါတို့၌။ (ပဝတ္ထံ၊ ဖြစ်သော။) သာမိဝစနံ၊ သာမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း။ ဟိ၊ မှန်၏။ (“ဗဟူသု သတ္တေသု သာမိဝစနံ” ဟူသော စကားသည် မှန်၏။) (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ အကြွင်းကြောင့်။ (ဣတိတသ္မာကို ဝံသည်။) အပရဿာ- ပိ၊ အခြားသော တိဿ၏၎င်း။ အပရဿာပိ၊ အခြားသော ဒုတ္တ၏၎င်း။ (“ယံ ရူပံ၊ အကြွင်းရုပ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏” ဌဝပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုစ္စမာနေ၊ တယောက်စီ နာမည်တပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော်။ ဒီဝသမ္ပိ၊ တနေ့ပတ်လုံး၎င်း။ ကပ္ပသတ- သဟဿမ္ပိ၊ ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး၎င်း။ ဝဒန္တော၊ ဟောတော်မူလသော်။ တွေက- မေဝ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော တေသံ တေသံဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အနက်ကိုသာ။ ဝဒေယျံ၊ ဟောတော်မူနိုင်ရာ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သတ္တာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒွိဟေဝ၊ ၂-ပုဒ်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ တေသံ တေသံ ဟူသောပုဒ်တို့ဖြင့်။ အနဝသေသေ၊ အကြွင်းမရှိကုန်သော။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ပရိယာဒိယန္တော၊ ထက်ဝန်းကျင် ယူတော်မူလျက်။ ဝါ၊ ကုန်ခန်း စေတော်မူလျက်။ တေသံတေသံ သတ္တာနန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ ဟိ၊ အကျိုးကား။ (တေသံတေသံ ဟု ဟောတော်မူရခြင်း အကျိုးကား။) တွေကေန၊ ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော တေသံတေသံ ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ အပရဒီပနံ၊ နောက်တယောက်၏ နောက်တယောက်၏ဟု ပြခြင်းသည်။ [အပရဿ အပရဿာတိဒီပနံ အပရဒီပနံ။] သိဒ္ဓံ၊ ပြီးစီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တော့၏။

ဥညာတန္တိ၊ ကား။ အဝမတံ၊ အောက်တန်းဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော။ (ယံရူပံ ဌဝပ်၊ သို့မဟုတ် “ယံရူပံ” ကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေးလျှင် “ဥညာတန္တိ၊ ကား။ အဝမတံ၊ အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်၏” ဟု ပေးပါ။) နောက်

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၁-ရူပက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသအဖွင့်

၃၁

ဦးလည်းနည်းတူ။) [ဥ-သည် အဝ-၏ ကာရိယ-ဩ-၏ ဝိပရိတ် ဥ-တည်း။] အဝညာတန္တိ၊ ကား။ ဝဗ္ဗေတော၊ ရှက်ချ၍။ [အဝကို “ဝဗ္ဗေတော” ဟု ဖွင့်သည်။] ဉာတံ၊ သိထိုက်သော။ ရူပန္တိပိ၊ ရုပ်ဟူ၍သော်မှလည်း။ န ဝိပိတံ၊ အသိအမှတ် မပြုအပ်သော။ [တချို့ရုပ်များသည် ရုပ်ဟုပင် ပြောစရာ မကောင်းလေ။ ကံ အောင် အရုပ်ဆိုးနေသည် ဟူလို။]

ဟိဋ္ဌိတန္တိ၊ ကား။ အဂ္ဂဟေတုဗ္ဗဋ္ဌေန၊ မယူသိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခိတ္တံ၊ ပစ်အပ်သော။ ဆဋ္ဌိတံ၊ စွန့်အပ်သော။ [ယူချင်စရာ မကောင်းသည့်အတွက် စွန့်ပစ်အပ်သည်ကို “ဟိဋ္ဌိတ” ဟု ဆို၏။ ဟိဋ္ဌ-ဓာတ်သည် အနာဒရ-အနက်ကို ဟော၏။ ထိုအနာဒရ-အနက်ဟော ဟိဋ္ဌ-ဓာတ်ကို ရည်ရွယ်၍ “လေးလေးစားစား သိမ်းထားအပ်သော ရုပ်မဟုတ်၊ စွန့်ပစ်အပ်သောရုပ်” ဟု ဖွင့်ဟန်တူသည်။ ဤအလို “ဟိ” ဟု ရသဖြင့် ရှိသင့်သည်။] ဇိဂ္ဂစ္ဆိတံ၊ ဗက်ဆုပ်အပ်သော။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝဒန္တိ၊ ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏။ [ဟိဋ္ဌ-ဓာတ်၏ နိန္ဒာ (ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်ခြင်း) အနက်ကို ဖွင့်သည်။ ဤအလို “ဟိ” ဟု ဒိသဖြင့် ရှိသင့်သည်။]

ပရိဘူတန္တိ၊ ကား။ ဧတေန၊ ဤရုပ်ဖြင့်။ ကိံ၊ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝါစာယ၊ စကားဖြင့်။ ဝါ၊ နှုတ်ဖြင့်။ ပရိဘဝိတံ၊ လွှမ်းမိုးအပ်သော။ အစိတ္တိကတန္တိ၊ ကား။ န ဂရုကတံ၊ အလေးမပြုအပ်သော။ ဟိနန္တိ၊ ကား။ လာမကံ၊ ယုတ်ညံ့သော။ ဟိနမတန္တိ၊ ကား။ ဟိနန္တိ၊ ယုတ်ညံ့၏ဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်သော။ လာမကံ၊ ယုတ်ညံ့သည်ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဉာတံ၊ သိအပ်သော။ ဟိနသမ္ပတန္တိ၊ ကား။ ဟိနန္တိ၊ ယုတ်ညံ့၏ဟူ၍။ လောကေ၊ လောက၌။ သမ္ပတံ၊ သမုတ်အပ်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ ဂူထဘက္ခေဟိ၊ မစင်ဟူသော အစာရှိသော သတ္တဝါတို့သည်။ ဂူထော၊ မစင်ကို။ (ဘမ္ပတော) ဝိယ၊ အကောင်းဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဟိနေဟိ၊ ယုတ်ညံ့သော သတ္တဝါတို့သည်။ သမ္ပတံ၊ အကောင်းဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော။

အနိဋ္ဌန္တိ၊ ကား။ အပ္ပိယံ၊ မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ ပဋိ-လာဘတ္ထာယ၊ ရခြင်းအကျိုးငှါ။ အပရိယေသိတံ၊ မရှာမှီးအပ်သောရုပ်တည်း။ နံ၊ ထိုအနိဋ္ဌရုပ်ကို။ ကောစိ၊ တစုံတယောက်သည်။ သဗေပိ ပရိယေသေယု-

စိတ္တိကတံ။ ။စိတ္တံ ဝိယ၊ စိတ်မဟုတ်သော်လည်း စိတ်ကဲ့သို့။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော ရုပ်တည်း။ စိတ္တိကတံ၊ ရုပ်။ လောက၌ ကိုယ့်စိတ်ကို အလွန်အလေးပြုကြ၏။ ထို့အတူ စိတ်ကဲ့သို့ အလေးပြုအပ်သော အရာဝတ္ထုကို “စိတ္တိကတ” ဟု ခေါ်သည်။ ဂရုကတံသည် သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ်၊ အဓိပ္ပါယ်တ္ထသာတည်း။

အနိဋ္ဌံ။ ။ဣဒံ “ဣသုဣဇ္ဈာကန္တိသု” ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းအရ ဣသု-ဓာတ်ကို ရည်ရွယ်၍ “အပ္ပိယံ” ဟု ဖွင့်သည်။ “သေ ဂဒေသနေ” ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းအရ သေ-ဓာတ်ကို ရည်ရွယ်၍ “ပဋိလာဘတ္ထာယ ဝါ အပရိယေသိတံ” ဟု တနည်းဖွင့်သည်။ ဣဒံ နံ

အကယ်၍မူလည်း ရှာအံ့။ (ဝေံသတိ၊ ဤသို့ရှာလသော်။) ပရိယေသတု၊ ရှာပါစေ။ ပန၊ ထိုသို့နှင့် ရှာပါသော်လည်း။ တေဿ အာရမ္မဏဿ၊ ဤအနိဋ္ဌာရုံ၏။ တေဒေဝ နာမံ၊ ဤအနိဋ္ဌ ဟူသော အမည်သည်သာ။ (ဟောတိ)။ အကန္တန္တိ၊ ကား။ အကာမိတံ၊ အလိုမရှိအပ်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ နိဿိရိကံ၊ အသရေမှ် သာ။ [ကန္တံ ၌ စုရာဒိ ကမု-ဓာတ်ကို ရည်ရွယ်၍ “နိဿိရိကံ ဝါ” ဟု အဓိပ္ပါယ်တူ ဖွင့်သည် ဟု ကြံပါ။]

အမနာပန္တိ၊ ကား။ မနသ္မိံ၊ စိတ်၌။ န အပ္ပိတံ၊ မသက်ရောက်စေအပ်သော။ ဝါ၊ မသွင်းထားအပ်သော။ ဟိ၊ မှန်။ တာဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ အာရမ္မဏံ၊ အနိဋ္ဌ အကန္တအာရုံကို။ မနသ္မိံ၊ ၌။ န အပ္ပိယတိ၊ မသက်ရောက်စေအပ်။ ဝါ၊ မသွင်းထားအပ်။ အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ (ယံ၊ အကြင်အာရုံသည်။) မနံ၊ စိတ်ကို။ အပ္ပိယတိ ဝစေတိ၊ တိုးပွားစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (တံ၊ ထိုအာရုံသည်။) မနာပံ၊ မနာပမည်၏။ မနာပံ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သော အာရုံသည်။ န၊ မဟုတ်။ အမနာပံ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သော အာရုံမဟုတ်။

[အနိဋ္ဌ အကန္တနှင့်စပ်၍ အကြောင်းနှင့်တကွ တနည်းဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အပရော နယော” စသည်ကို မိန့်။] အပရော နယော၊ နောက်တနည်းကား။ သမ္ပတ္တိဝိရဟတော၊ ပြည့်စုံခြင်း ဟူသော တင့်တယ်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းကြောင့်။

“တ-ပစ္စည်းသည် တဗ္ဗ-ပစ္စည်း၏ အနက်ဟော” ဟု အခြားနေရာ၌ ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် “အနိဋ္ဌံ၊ မချစ်မနှစ်သက်ထိုက်သော။ ဝါ၊ မရှာမှီးထိုက်သော” ဟု ပေးမှ “သစေပိ နံ ကောစိ ပရိယေသေယျ” ဟူသော အဖွင့်နှင့်လည်း လျော်မည်။ တစုံတယောက်က ရှာချင်ရှာပါစေ၊ အာရုံကတော့ အမှန်အားဖြင့် မရှာမှီးထိုက်သော အာရုံဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ဤသို့ဖြစ်လျှင် “ဥညာတံ” စသည်၌လည်း “အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ်ပြုထိုက်သော” စသည်ဖြင့် ပေးရပေလိမ့်မည်။

အမနာပံ။ ။ အပ-ဓာတ်နှင့် အပ္ပ-ဓာတ်သည် အနက်တူ၏။ ထို့ကြောင့် “အပ္ပိတံ” ဟု ဖွင့်သည်။ “မန+အာပ” ဟု ခွဲသောအခါ အာပ၌ အပ-ဓာတ် ကာရိတ်ကျေ အ-ပစ္စည်း၊ “မရောက်စေထိုက်” ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ “မသွင်းထားထိုက်” ဟု အဓိပ္ပါယ်တူဖြစ်၏။ ဓုတိယနည်း၌ ကား အပ-ဓာတ်သည် “ဓာတုနံ အနေကတ္ထတာ” နှင့်အညီ ဝစုနအနက်ကို ဟော၏။ ဤ၌လည်း ကာရိတ်ကျေ၊ “စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်” ဟူသည် “စိတ်ကြီးဝင်စေတတ်” တည်း မှန်၏-ကလေးဖြစ်စေ၊ လူကြီးဖြစ်စေ မိမိနှစ်သက်အပ်သော အာရုံကို ရနေလျှင် စိတ်ကြီးဝင်ကြ၏။

မှတ်ချက်။ ။ စာအုပ်တို့၌ အပ္ပိယတိ ဟု တွေ့ရ၏။ အပ-ဓာတ်၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော အပ္ပ-ဓာတ်နှင့် ကာရိတ် အယ-ပစ္စည်းသက်လျှင် “အပ္ပယတိ” ဟုသာ ရုပ်ရှိသင့်၏။ အပ္ပ-ဓာတ်က သံယောဂန္တ ဖြစ်သောကြောင့် အ-၌လည်း ဝုဋ္ဌိရောက်ဘယ် မလို၊ အပ္ပဓာတ်မဟုတ်၊ အပ-ဓာတ်ဟုဆိုလျှင်လည်း “အာပယတိ” ဟုသာ ရှိရလိမ့်မည်။

အနိဋ္ဌံ၊ မနုဿိသကံအပ်သော။ ဝါ၊ မရှာမီးအပ်သော။ (ယံရူပံ ခွံစပ်။) တံ၊ ထိုအနိဋ္ဌာရုံသည်။ ကေန္တေန၊ ကေနအားဖြင့်။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနေသု၊ ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်တို့တွင်။ အကုသလကမ္မသမုဋ္ဌာနံ၊ အကုသိုလ်ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်တည်း။ သုခဿ၊ ၏။ အဟေတု ဘာဝတော၊ အကြောင်း မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အကန္တံ၊ အလိုမရှိအပ်သော။ ဝါ၊ မနုဿိသကံအပ်သော။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခ၏။ ဟေတုဘာဝတော၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အမနာပံ၊ စိတ်၌ မသက်ဆောက်စေအပ်သော။ ဝါ၊ စိတ်၌ မသွင်းထားအပ်သော။

ရူပါသဒ္ဓါတိ ဣဒံ၊ ရူပါသဒ္ဓါ အစရှိသော ဤသဒ္ဓါသည်။ အဿ၊ ထိုဥညာတံ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သောရုပ်၏။ သဘာဝဒီပနံ၊ သဘောကိုပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ဣမသ္မိံ ပဒေ၊ ရူပါသဒ္ဓါ အစရှိသော ဤပုဒ်၌။ အကုသလကမ္မဇဝသေန၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်၏အစွမ်းဖြင့်။ အနိဋ္ဌာ၊ အလိုမရှိအပ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးကုန်သော။ ကာမဂုဏာ၊ ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့ကို။ ဝိဘတ္တာ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ပန၊ ကား။ ကုသလကမ္မဇံ၊ ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်သည်။ အနိဋ္ဌံ နာမ၊ အနိဋ္ဌရုပ် မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ကုသလကမ္မဇရုပ်သည်။ ဣဋ္ဌမေဝ၊ ဣဋ္ဌချည်းသာတည်း။

ပဏိတပဒနိဒ္ဒေသော၊ ပဏိတပုဒ်၏ နိဒ္ဒေသကို။ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန၊ ဟိနပဒ နိဒ္ဒေသ၌ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် နည်းအားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ အထူးကား။ ဣမသ္မိံ ပဒေ၊ ဤပဏိတပုဒ်၌။ ကုသလကမ္မဇဝသေန၊ ကုသလကမ္မဇရုပ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဣဋ္ဌာ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ နှစ်သော။ ကာမဂုဏာ၊ ကာမ အနှောင်အဖွဲ့တို့ကို။ ဝိဘတ္တာ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ကုသလကမ္မဇံ၊ ကုသလကမ္မဇရုပ်သည်။ (ကုသလကမ္မဇရုပ် မှန်လျှင်)။ အနိဋ္ဌံ နာမ၊ အနိဋ္ဌရုပ် မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ကုသလကမ္မဇရုပ်သည်။ ဣဋ္ဌမေဝ၊ ဣဋ္ဌရုပ်ချည်းသာတည်း။

စ၊ ဆက်။ ကမ္မဇေသု၊ ကမ္မဇရုပ်တို့၌။ (ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ၏အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ) ယထာ၊ ရှိသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနာဒီသုပိ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ် အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ သည်။ အတ္ထိဧဝ၊ ရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣမသ္မိံ ဒုကေ၊ ဤ ဟိန ပဏိတဒုက်၌။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံကို။ ပဋိဝိဘတ္တံ၊ အသီးအသီး ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။

အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ ဝိတဏ္ဏဝါဒမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌာနံ၊ ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော။) အာစရိယာနံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာတို့၏။ သမာနုတ္ထကထာ၊ တူမျှသော အတ္ထကထာတည်း။ ဝါ၊ တူမျှသော အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ဆိုရာဆိုကြောင်း စကားတည်း။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ဝိတဏှဝါဒီ၊ ဝိတဏှဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ပညာရှိများ
 နှလုံးသားကို လှုပ်ရှားစေတတ် ပုတ်ခတ်တတ်သော ကတ်သီးကတ်သတ်
 စကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ [ဝိတဏှဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်
 အဖွင့်ကို အဋ္ဌသာလိနီ အစ ပကရဏပရိစ္ဆေဒ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] (ကံ၊ နည်း။)
 ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီး။ ပဋိဝိဘတ္တံ၊ ခွဲခြားဝေဘန်အပ်သော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌနာမ၊
 ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံမည်သည်။ နတ္ထိ။ တေသံ တေသံ၊ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏။ ရုစိဝသေန၊
 အလို၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ အကြိုက်၏အစွမ်းဖြင့်။ ကထိတံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ယထာ
 (သေန ကာရဏေန)၊ အကြင် အကြောင်းကြောင့်။ (ပါဠိယေက္ကံ၊ ပဋိဝိဘတ္တံ၊
 ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌနာမ၊ နတ္ထိ။ တေသံ တေသံ၊ ရုစိဝသေန၊ ကထိတံ၊ ပြီ။ တထာ တေန
 ကာရဏေန၊ ထိုအကြောင်းကြောင့်။) မနာပပရိယန္တံ ခွဲဟံ မဟာရာဇ။ ပေ။
 ကေစ္စဿ အမနာပါ ဟောန္တိတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ [မဟာရာဇ၊
 မဟာရာဇာ။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု၊ ၅-ပါးကုန်သော
 ကာမဂုဏ် အာရုံတို့၌။ မနာပပရိယန္တံ၊ မြတ်နိုးအပ်သော အာရုံသာလျှင်
 အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားရှိ၏ ဟူ၍။ ဝဒါမိ၊ ဟောတော်မူ၏။ [အဂ္ဂံ ပိုဟန်
 တူသည်။ ဋီကာ မဖွင့်။ ပါဠိတော်၌ကား ပါ၏။] မဟာရာဇ၊ ဇာ။ တေဝ ရူပါ၊
 ထိုတမျိုးတည်းသော ရူပါရုံတို့သည်ပင်။ ကေစ္စဿ၊ အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊
 သည်။ မနာပါ၊ စိတ်၌ ထည့်သွင်းအပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတော်
 ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ န်၏။ ကေစ္စဿ၊ ၏။ ဝါ၊ သည်။ အမနာပါ၊ ကုန်သည်။
 ဝါ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ မဟာရာဇ၊ ဇာ။ တေဝ သဒ္ဓါ။ ပေ။ တေဝ ဂန္ဓာ
 ။ပေ။ တေဝ ရသာ။ ပေ။ တေဝ ဇောဠဗ္ဗာ ကေစ္စဿ မနာပါ ဟောန္တိ ကေစ္စဿ
 အမနာပါ ဟောန္တိ။ သဂါထာဝဂ္ဂ ကောသလသံယုတ် ပဉ္စရာဇသုတ်။]

ဝေ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤသုတ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်။ (အဿာဒေတိ၊
 ကုဇ္ဈာတိ စသည်တို့၌ စပ်။) ယသ္မာ၊ အကြွင်းကြောင့်။ တေယေဝ ရူပါဒယော၊ ထို
 တမျိုးတည်းသော ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ကိုပင်။ [တမျိုးတည်းသော ရူပါရုံ၊
 ဟမျိုးတည်းသော သဒ္ဓါရုံ စသည်ဖြင့် ဆိုလိုသည်။] ဧကော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 အဿာဒေတိ၊ အလွန်သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ၊ အလွန်နှစ်သက်၏။ တတ္ထ၊ ထို
 ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌။ လောဘံ၊ လောဘကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဧကော၊
 သည်။ ကုဇ္ဈတိ၊ စိတ်ဆိုး၏။ ပဋိဟညတိ၊ ဒေါသသည် ထိခိုက်အပ်၏။ တတ္ထ၊ တို့၌၊
 ဒေါသံ၊ ဒေါသကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ၏။ ကေဿ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ဣဋ္ဌာ၊
 ရှာမှီးအပ်ကုန်သည်။ ကန္တာ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ နှစ်သက်အပ်ကုန်သည်။
 မနာပါ၊ စိတ်၌ ထည့်သွင်းအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကေဿ၊ ၏။ ဝါ၊
 သည်။ အနိဋ္ဌာ၊ ကုန်သည်။ အကန္တာ၊ ကုန်သည်။ အမနာပါ၊ ကုန်သည်။
 (ဟောန္တိ)။ စ၊ သည်သာ မကသေး။ ဧကော၊ သည်။ ဧတေ၊ ထိုတမျိုး

တည်းသော ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ကို။ ဣဋ္ဌာ၊ ကုန်၏။ ကန္တာ၊ ကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ မနာပါ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒက္ခိဏတော၊ လကျောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အကောင်းအမွန်အားဖြင့်။ ဂဏှာတိ၊ ယူ၏။ ဧကော၊ သည်။ (ဧတေ၊ တို့ကို။) အနိဋ္ဌာ၊ အကန္တာ၊ အမနာပါ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝါမတော၊ လက်ဝဲအားဖြင့်။ ဝါ၊ အယုတ်အညံ့အားဖြင့်။ (ဂဏှာတိ)။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ယသ္မာ မှ ရှေ့ ဝါမတော တိုင်အောင် အကုန်ပြန်၍ ညွှန်းသည်။) ပါဠိယေက္ကံ၊ သီး။ ပဋိဝိဘတ္တံ၊ သော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌံ နာမ၊ မည်သည်။ နတ္ထိ။ [“ပဋိဝိဘတ္တံ နာမ” ဟု နာမသဒ္ဒါ ပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်။ အထက်၌လည်း မပါခဲ့။]

ဟိ၊ မှန်၏။ ပစ္စန္တဝါသိနံ၊ မဇ္ဈိမဒေသ၏ အစွန်အဖျား၌ နေလေ့ရှိကုန်သော တောသူ တောင်သားတို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဂဏှုပ္ပါဒါပိ၊ ဟိကောင်တို့သည် သော်မှလည်း။ ဝါ၊ တိကောင်တို့ကိုသော်မှလည်း။ ဣဋ္ဌာ၊ ကန္တာ၊ မနာပါ ဟောန္တိ။ မဇ္ဈိမဒေသဝါသိနံ၊ မဇ္ဈိမဒေသ၌ နေလေ့ရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဂဏှုပ္ပါဒါ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ အတိဇေဂုစ္ဆာ၊ အလွန် စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ အလွန်ရှုံ့အပ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ တေသဉ္စ၊ ထို မဇ္ဈိမဒေသဝါသိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း။ ဝါ၊ တို့သည်လည်း။ မောရမံသာဒီနိ၊ ဥဒေါင်းသား အစရှိသည်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဣဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ။ ဣတရေသံ၊ မဇ္ဈိမဒေသဝါသိ ပုဂ္ဂိုလ်မှ အခြားကုန်သော ပစ္စန္တဝါသိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ တာနိ၊ ထိုဥဒေါင်းသား အစရှိသည်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ အတိဇေဂုစ္ဆာနိ၊ အလွန်စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ အလွန်ရှုံ့အပ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ သို့။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ [ဝိတဏှဝါဒီ ပနာဟ ကိုပြန်၍လှည့်သည်။]

သော၊ ထိုဝိတဏှဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ပြောဆိုထိုက်၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ ပြောဆိုထိုက်သနည်း။) ကိံ ပန၊ အသိနည်း။ တံ၊ သင်သည်။ ဣဋ္ဌာ- နိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံသည်။ ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီး။ ပဋိဝိဘတ္တံ နာမ၊ ခွဲခြားဝေစာန်အပ်သည်မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒေသိ၊ ဆိုသလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ပြောဆိုထိုက်၏။) အာမ၊ အိမ်း။ (ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ သည်။ ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီး။ ပဋိဝိဘတ္တံ နာမ၊ မည်သည်။) နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒါမိ၊ ဆို၏။ (ဝိတဏှဝါဒီက ဖြေသည်။)

ပုန၊ တဖန်။ တထေဝ၊ ထိုအတိုင်းပင်။ ယာဝတတိယံ၊ ၃-ကြိမ်တိုင်အောင်။ ပတိဋ္ဌာပေတွာ၊ သူ့ အယူ၌ တည်စေပြီး၍။ [နောက်၌ မငြင်းနိုင်အောင် သူ့ အယူ၌ တည်စေဘို့ရန် ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် မေးပြီးလျှင် ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် “အာမ နတ္ထိတိ ဝဒါမိ” ဟု ဝန်ခံစေပြီး၍-ဟူလို။] ပဉ္စော၊ ပိ၊ သနာကို။ ပုစ္ဆိ တဗ္ဗော၊ မေးထိုက်၏။ (ကိံ၊ နည်း။) နိဗ္ဗုဓံ နာမ၊ နိဗ္ဗာန်မည်သည်။ ဣ- ဣဋ္ဌလော၊ ဥဒါဟု၊ သို့မဟုတ်။ အနိဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌလေ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ပစ္စိကဗ္ဗော၊

၏။) ဇာနဗာနော၊ သိလတ်သော်။ ဝါ၊ သိသော ဝိတဏှဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
(နိဗ္ဗာန် နာမ၊ မည်သည်။) ဣဋ္ဌံ၊ ဣဋ္ဌတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝက္ခတိ၊ ပြောဆိုလတ္တံ့။

သစေပိ န ဝဒေယျ၊ အကယ်၍မူလည်း မပြောဘဲနေအံ့။ မာ ဝဒတု၊ မပြောဘဲ
နေပါစေ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မပြောဘဲနေပါသော်လည်း။ နိဗ္ဗာန်၊ သည်။ ဧကန္တ ဣဋ္ဌ-
မေဝ၊ ဧကန် ဣဋ္ဌသာတည်း။ ဧကော၊ ငါ့ချစ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏။
ဝဏ္ဏေ၊ ဂုဏ်ကို။ ကထိယမာနေ၊ ပြောဆိုအပ်သော်။ ကုဇ္ဈိတွာ၊ စိတ်ဆိုး၍။
(ဝတွာ၌ စဉ်းငယ်ဆိုက်၍ ထကေတိ ဌစပ်။) တံ၊ သည်။ နိဗ္ဗာနဿ၊ ၏။ ဝဏ္ဏံ၊ ကို။
ကထေသိ၊ ဆိုဘိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၌။ အန္တပါန မာလာဂန္တ ဝိလေပန သယ-
နစ္ဆာဒနသမိဒ္ဓါ၊ ပြည့်စုံသော စားတွယ်၊ သောက်တွယ်၊ ပန်း၊ နံသာ၊ လိမ်းကျံ
ကြောင်းဖြစ်သော မျက်နှာချေ ငေါင်ဒါစသည်၊ အိပ်ရာ၊ အဝတ်ဟူကုန်သော။
ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ကာမဂုဏာ၊ ကာမဂုဏ်တို့သည်။ အတ္ထိ ကံ၊ ရှိကုန်သလော။
ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတွာ၊ ဆို၍။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တေ၊ သကဝါဒီက ပြောဆို
အပ်သော်။ တဝ၊ သင်၏။ နိဗ္ဗာနေန၊ ဖြင့်။ အလံ၊ အကျိုးမရှိ။ ဝါ၊ တော်မြီ။ ဣတိ၊
ဤသို့ ပြော၍။ [ဤမှနောက်၌ “နိဗ္ဗာနဿ ဝဏ္ဏေ ကထိယမာနေ ကုဇ္ဈိတွာ” ဟု
ရှိပြန်၏။ ရွှေ၌ ပါပြီးဖြစ်၍ ပိုဟန်တူသည်။] ဥဘော၊ ၂-ဖက်ကုန်သော။ ကဏ္ဏေ၊
နားတို့ကို။ ထကေတိ နန၊ ပိတ်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောရာ၏။

တေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်သည်။ ဣဋ္ဌံ၊ ဣဋ္ဌတည်း။ (“တေ၊ ဤနားတို့ကို ပိတ်ခြင်းသည်။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏” ဤသို့လည်း မူကဲ့ရှိ၏။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ဣဋ္ဌဖြစ်ပါသော်လည်း။
(တနည်) ပန၊ ထိုသို့ပင် နားတို့ကို ပိတ်ပါသော်လည်း။ တေဿ၊ ဤနားတို့ကို
ပိတ်သော ဝိတဏှဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝသေန၊ အလိုအားဖြင့်။ (ဟောတု ဌ စပ်။)
[ဤမှနောက်၌ “တဝ၊ သင်၏။ ဝါဒေ၊ အယူ၌” ဟု ရှိပြန်၏။ ဟောတုဌစပ်ရမည်
ဖြစ်၍ “တေဿ ဝသေန” နှင့် အဓိပ္ပါယ်ထပ်နေသည်။] နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ အနိဋ္ဌံ၊
အနိဋ္ဌသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေတော့။ (“ဟောတိ၊ ဖြစ်နေ၏” ဤသို့လည်း
မူကဲ့ရှိ၏။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ တေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့
အနိဋ္ဌ ဟူ၍။ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ မယူထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ ဧသော၊ နိဗ္ဗာန်ကို အနိဋ္ဌ ‘က
ဆိုသော ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိပရိတသညာယံ၊ ဖောက်ပြန်သောသညာကြောင့်။

ဝိပရိတသညာယ။ ။ဣဋ္ဌအစစ်မဟုတ်သော ကာမဂုဏ်တို့၌ မက်မောသော လေ့လာ
နှင့် ယှဉ်သော သညာကို “ဝိပရိတသညာ”ဟု ဤနေရာ၌ ယူပါ။ ထို ဝိပရိတသညာကြောင့်
“အန္တပါန”စသော ကာမဂုဏ် အာရုံတို့၏ မရှိရာ နိဗ္ဗာန်ကို အလိုမရှိသည့်အတွက် “အလံ
တဝ နိဗ္ဗာနေန”ဟု သူ့ စိတ်ရင်းအတိုင်း ရီ ရီ သားသား ပြောဆိုသည်။ ယခုခေတ်၌
“နိဗ္ဗာန်ကို မြန်မြန် ရေပါလို၏”ဟု ဆုတောင်းသူတို့သည် များသောအားဖြင့် ရိုးရိုးသား
သား ပြောကြသည် မဟုတ်၊ စိတ်က တမျိုး၊ အပြောတမျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ထို “ဝိပရိတ-
သညာ”ကိုပင် “သညာဝိပလ္လာသေန”ဟု ဆိုသည်။

ဝါ၊ အမှတ်မှားခြင်းကြောင့်။ ကထေတိ၊ ပြောဆို၏။ [“အလံ တဝ နိဗ္ဗာနေန” ဟု ပြောဆို၏။] စ၊ ဆက်။ သညာဝိပလ္လာသေန၊ သညာ၏ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ တဒေဝ အာရမ္မဏံ၊ ထိုအာရုံတမျိုးသည်ပင်။ ဧကဿ၊ အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ဣဋ္ဌံ၊ အလိုရှိအပ် ရှာမှီးအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဧကဿ၊ ၏။ ဝါ၊ သည်။ အနိဋ္ဌံ၊ သည်။ ဟောတိ။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ (တနည်း) ပန၊ ထိုသို့ပင် သီးခြား ဝေဘန်အပ်သော ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ မရှိ ဟု ဝိတတ္ထဝါဒီ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ [ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ ပါဠိယေက္ကံ ပဋိဝိဘတ္တံ နတ္ထိ ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဝါဒတည်း။ ဤဝါဒသည် ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာတို့၏ ဝါဒဖြစ်သည်။] ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီး။ ဝိဘတ္တံ၊ ခွဲခြားသတ်မှတ် ဝေဘန်အပ်သော။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ အကျယ်ဝေဘန် အပ်သော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ သကဝါဒီဆို၏။ ကဿ၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ အလိုအားဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဝိဘတ္တံ၊ ခွဲခြားသတ်မှတ် ဝေဘန်အပ်သနည်း။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ အကျယ် ဝေဘန်အပ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ၊ အလယ် အလတ်၌ဖြစ်သော သတ္တဝါ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ (ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ ဝိဘတ္တံ၊ ပြီ။ ဝါ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) [ဝိဘတ္တံ၏ အဖွင့်ကို ခိုကာ၌ ဖွင့်ထား ၏။ ထိုအဖွင့်အတိုင်း အနက် ၂-မျိုး ပေးပါသည်။]

ဟိ၊ ချဲ့။ ဣဒံ၊ ဤဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံသည်။ အတိဣဿရာနံ၊ အလွန်အစိုးရ ကုန်သော။ မဟာသမ္မတ မဟာသုဒဿန ဓမ္မာသောကဒီနံ၊ မဟာသမ္မတမင်း၊ မဟာသုဒဿနစကြာမင်း၊ ဓမ္မာသောကမင်း အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ န ဝိဘတ္တံ၊ ဝေဘန်အပ်သည်မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထိုမဟာသမ္မတမင်း၊ မဟာသုဒဿနစကြာမင်း၊ ဓမ္မာသောကမင်း အစ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ ဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်။ (ဥပဋ္ဌာတိ ဌာဝပ်။) ဒိဗ္ဗကပ္ပမ္ပိ၊ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော အာရုံနှင့် တူသည်သော်မှလည်းဖြစ်သော။ (ဤ ပိသဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနာ)။ အာရမ္မဏံ၊ သည်။ အမနာပံ၊ စိတ်ကို မတိုးပွားစေတတ်သည်။ ဝါ၊ မမြတ်နိုးအပ်သည်။ (ဟုတော၊ ရှိ။) ဥပဋ္ဌာတိ၊ ထင်လာ၏။ [ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် စပ်၍ မဝေဘန်အပ် - ဟူလို။]

အတိဒုဂ္ဂတာနံ၊ အလွန်ဆင်းရဲကုန်သော။ ဒုလ္လဘန္နပါနံ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သော စားဘွယ်၊ သောက်ဘွယ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ န ဝိဘတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထို ဒုလ္လဘအန္တပါန ဖြစ်သော အလွန်ဆင်းရဲသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ကဏာဇကဘတ္တသိတ္တာနိပိ၊ ဆန်ကဲ့သို့လုံးလုံးတို့သော်မှ၎င်း။ ပူတိ-မံသရသောပိ၊ ပုပ်သော အသားရည်သော်မှ၎င်း။ (ပိသဒ္ဓါ ဂရဟာဇောတက။) အတိမဓုရော၊ အလွန်ချို့မြိန်သော။ အမတသဒိသော၊ အမြိုက်သုခနှင့်တူသော

အစာသည်။ ဟောတိ။ [“အမတသဒိသော စ” ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိသော်လည်း ရှေးနိဿယ၌ စ မပါ။] ပန၊ အန္တယကား။ မဇ္ဈိမကနံ၊ အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဂဏက မဟာမတ္တ သေဋ္ဌိ ကုဋ္ဌမြွေက ဝါဏီဇာဒိနံ၊ ဂဏန်းကျမ်းကို တတ်သော သင်္ချာပါမောက္ခ၊ အမတ်ကြီး၊ သေဌေး၊ သူကြွယ်၊ ကုန်သည်အစရှိကုန်သော။ ကာလေန၊ တရံတခါ၌။ ဣဋ္ဌ၊ ဣဋ္ဌာရုံကို၎င်း။ ကာလေန၊ ၌။ အနိဋ္ဌ၊ ကို၎င်း။ လဘမာနာနံ၊ ရသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ (အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ) ဝိဘတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ ဇေရူပါ၊ ဤသို့သဘောရှိသော မဇ္ဈိမကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံကို။ ပရိစ္ဆိန္နံ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်းငှါ။ သက္ကောန္တိ၊ စွမ်းနိုင်ကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ သကဝါဒီ ဆို၏။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော၊ ပိဋက ၃-ပုံကို ဆောင်သော စူဠအဘယထေရ်သည်။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ (ကိ)။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌနာမ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ မည်သည်။ ဝိပါကဝသေနော၊ ဝိပါကစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ ဝါ၊ ဝိပါကစိတ်နှင့် စပ်သဖြင့်သာ။ ပရိစ္ဆိန္နံ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်ပြီ။ ဇေနဝသေန၊ ဇော၏အစွမ်း

ဝိပါကဝသေနော။ ။ ဇေဖြင့် “ဇေနဝသေန ကို ကန့်သည်” ဟု ဆိုသင့်သော်လည်း ရှေး၌ ဝိတဏှာဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ “ရုစိဝသေန” ကိုလည်း ကန့်ရာရောက်၏။ သို့သော် “ရုစိ” ဟူသည်လည်း ဇောအစိုက်၌ဖြစ်သော အလိဆန္ဒပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဇေနဝသေန” ကို ကန့်လိုက်လျှင် “ရုစိဝသေန” ကိုလည်း ကန့်ပြီး ဖြစ်တော့၏။

န ဇေနဝသေန။ ။ ဤစကားသည် “ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ ပန။ ပေ။ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ” ဟူသော ရှေး အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ ဝါဒကို ကန့်သောစကားတည်း။ မှန်၏။—အတိ၊ ဣဿရ၊ အတိဒုက္ခတပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ ဟု ထင်ခြင်းသည် ဝိပါကဝိညာဏ်အစိုက်၌ ထင်ခြင်း မဟုတ်၊ ဇောအစိုက်ရောက်မှ ထင်ခြင်းတည်း။

မှတ်ချက် ၊ ။ ဤပြခဲသော စကားအရ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌနှင့်စပ်၍ “ရုစိဝသေန၊ ဇေနဝသေန၊ ဝိပါကဝသေန” ၃-မျိုးရှိသည်အားလျော်စွာ “ဝိတဏှာဝါဒီဝါဒ၊ ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒ၊ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရဝါဒ” ဟု ၃-ဝါဒကွဲကြောင်းကို သိပါ။ ဝိတဏှာဝါဒီဝါဒ၌ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌကို သီးခြား ဝေဖန်ခြင်းမရှိ၊ ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒ၌ မဇ္ဈိမက သတ္တဝါတို့နှင့်စပ်၍ သီးခြားဝေဖန်ခြင်း ရှိ၏။ ဤအချက်ကို ထောက်၍ ဝိတဏှာဝါဒီဝါဒနှင့် ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒ ကွဲပြားလေပြီ။

တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရဝါဒ၌လည်း ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌကို သီးခြားဝေဖန်ခြင်း ရှိ၏။ သို့သော် ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒ၌ကဲ့သို့ ဇောနှင့်စပ်၍ မဝေဖန်ဘဲ ဝိပါကနှင့်စပ်၍ ဝေဖန်ခြင်းသာ ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒမှ ထူးသည်။ ထို ၃-မျိုးတွင် အရှင်ဗုဒ္ဓဘေသာသည် တိပိဋကစူဠာဘယထေရ်၏ ဝါဒကို သဘောကျပုံရ၏။ ဘာကြောင့်နည်း—“ယော ယော အဋ္ဌကထာဝါဒေါ ဝါ ထေရဝါဒေါ ဝါ ပစ္စာ ဝုစ္ဆတိ၊ သော ပပာဏတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော” ဟု ပါရာဇိက၏ အဋ္ဌကထာ ဒုတိယပါရာဇိက ပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၌ ဆိုခဲ့သောကြောင့်တည်း။

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၁-ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၉

ဖြင့်။ ဝါ၊ ဇောနုဋ္ဌစပ်သဖြင့်။ န (ပရိစ္ဆိန္ဒ)၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သည် မဟုတ်။
[ရွှေစကားကို ချဲ့သောကြောင့် “ဇောနံ ဟိ” စသည်ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ ပန
ကိုလည်း ဝိတ္တာရဇောတက ကြံပါ။] ပန၊ ချဲ့။ ဇောနံ၊ ဇောသည်။ သညာ-
ဝိပလ္လာသဝသေန၊ သညာဝိပလ္လာသ၏ အစွမ်းကြောင့်။ ဣဋ္ဌသ္မိယေဝ၊ ဣဋ္ဌာရုံ
တခုတည်း၌ပင်။ ရဇ္ဇတိ၊ တပ်မက်၏။ ဣဋ္ဌသ္မိယေဝ၊ တပ်မက်ရာ ဣဋ္ဌာရုံ၌ပင်။
(ဤမုဒ် မပါလျှင်လည်း အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံ၏။) ဒုဿတိ၊ စိတ်ပျက်၏။ အနိဋ္ဌသ္မိ-
ယေဝ၊ အနိဋ္ဌာရုံ တခုတည်း၌ပင်။ ရဇ္ဇတိ၊ ၏။ အနိဋ္ဌသ္မိယေဝ၊ တပ်မက်ရာ
အနိဋ္ဌာရုံ၌ပင်။ ဒုဿတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဇောနဝသနံ, န ပရိစ္ဆိန္ဒ၊
(ရွှေဝါကျကို ပြန်လှည့်စပ်ပါ။)

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဝိပါကဝသေနဝ၊ ဝိပါကစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။
ဝါ၊ စပ်သဖြင့်သာ။ ဇော၊ ဤဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံကို။ ကေန္တတော၊ ကေန်အားဖြင့်။
ပရိစ္ဆိန္ဒတိ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (ဝနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ အကြင့်
ကြောင့်။ ဝိပါကစိတ္တံ၊ ဝိပါကစိတ်ကို။ ဝဉ္ဇေတံ၊ လှည့်ပတ်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊
မတတ်ကောင်း။ အာရမ္မဏံ၊ သည်။ ဣဋ္ဌံ၊ ဣဋ္ဌာရုံသည်။ သစေ ဟောတိ၊ အကယ်၍
ဖြစ်အံ့။ (ဇောသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်လသော်။) ကုသလဝိပါကံ၊ ကုသလဝိပါကံသည်။
ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ (ကုသလဝိပါကံ ပဉ္စဝိညာဏံ, သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိန္ဒ, သန္တိရုဏဖြစ်၏။)
(အာရမ္မဏံ သည်။) အနိဋ္ဌံ၊ သည်။ သစေ(ဟောတိ)၊ အံ့။ (ဇောသတိ၊ သော်။)
အကုသလဝိပါကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (အကုသလဝိပါကံ ပဉ္စဝိညာဏံ, သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိန္ဒ,
သန္တိရုဏဖြစ်၏။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဝိပါကဝသေနဝ၊ အားဖြင့်သာ။ ဝါ၊
စပ်သဖြင့်သာ။ ဇော၊ ကို။ ကေန္တတော၊ အားဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ၊ အပ်၏။)

ဟိ၊ မှန်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ၊ မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည်။ ဗုဒ္ဓဝါ၊ ဘုရားကိုလော့သင်း။
သံဃံဝါ၊ အရိယာသံဃာကိုလော့သင်း။ မဟာစေတိယာဒီနိ၊ မဟာစေတိ အစ
ရှိကုန်လော။ ဥဋ္ဌာရာနိ၊ မွန်မြတ်ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ ဝါ၊ အာရုံတို့ကိုလော့
သင်း။ ဒိဿာ၊ မြင်ရ၍။ ဝါ၊ မြင်ရသည်ရှိသော်။ အက္ခိနိ၊ မျက်လုံးတို့ကို။
ကိဉ္ဇာပိ၊ ပိဒဟန္တိ၊ အကယ်၍မူလည်း ပိတ်ထားတတ်ကြကုန်၏။ ဒေါမနဿံ၊
မကောင်းသော စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ နှလုံးမသာယာခြင်းသို့။ ကိဉ္ဇာပိ
အာပဇ္ဇန္တိ၊ အကယ်၍မူလည်း ရောက်တတ်ကြကုန်၏။ ဓမ္မသဒ္ဓံ၊ တရားသံကို။

ဝိပါကဝသေနဝ။ ပေ။ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ။ ။ ဤဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ ခွဲခင်းကို ရည်ရွယ်၍ “ဝိပါကံ
အမှန် ဇောအပြန်” ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြသည်။ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်လျှင် ကုသလဝိပါကံ အမှန်
ဖြစ်၏။ အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်လျှင် အကုသလဝိပါကံ အမှန်ဖြစ်၏။ ဇောကား ဣဋ္ဌာရုံပင်ဖြစ်စေ
ကာမူ သညာဝိပလ္လာသကြောင့် သောမနဿဇော စောဘဲ ဒေါသဇောလည်း ဝေဝုတံ
၏။ အနိဋ္ဌာရုံပင် ဖြစ်စေကာမူ ဒေါသဇော မစောဘဲ သောမနဿဇောလည်း စောတတ်၏။
ဤသို့ အာရုံအလိုက် ဝိပါကံစိတ်ဖြစ်ပုံ မှန်၍ ဇောဖြစ်ပုံ မမှန်သည်ကို “ဝိပါကံအမှန်
ဇောအပြန်” ဟု ဆိုလိုသည်။

သုတ္တာ၊ ကြားရ၍။ ဝါ၊ ကြားရခြင်းကြောင့်။ ကဏ္ဍေ၊ နားတို့ကို။ ကိဉ္ဇာပိ
ထကေန္တိ၊ အကယ်၍မူလည်း ပိတ်ထားတတ်ကြကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါ
ကုန်သော်လည်း။ နေသံ၊ ထို မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏။ စက္ခုဝိညာဏ သောတ-
ဝိညာဏာနိ၊ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်တို့သည်။ ကုသလဝိပါကနေဝ၊
ကုသလဝိပါက်ဘို့ချည်းသာ။ ဟောန္တိ။

ဂူထသုကရာဒယော၊ မစင်မက်သော ရွာဝက် အစရှိသည်တို့သည်။ ဂူထဂန္ဓံ၊
မစင်နံကို။ သာယိတော၊ နံရ၍။ ခါဒိတုံ၊ စားခြင်းငှါ။ ဝါ၊ စားခွင့်ကို။
လဘိဿာမ၊ ဧကုန်တော့အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ တွေး၍။ သောမနဿဇောတာ၊
ဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါကုန်
သော်လည်း။ တေသံ၊ ထို မစင်မက်သော ရွာဝက် အစရှိသည်တို့၏။ ဂူထဒဿ-
နေ၊ မစင်ကို မြင်ရခြင်း၌။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည်၎င်း။ တဿ၊
ထိုမစင်၏။ ဂန္ဓသာယနေ၊ အနံကို နံရခြင်း၌။ သာနဝိညာဏံ၊ သည်၎င်း။
ရသသာယနေ၊ အရသာကို သာယာရခြင်း၌။ ဇိဝှိဝိညာဏဉ္စ၊ သည်၎င်း။
အကုသလဝိပါကမေဝ၊ ချည်းသာ။ ဟောတိ။

ဗန္ဓိတော၊ ဖွဲ့ကုပ်၍။ ဝရသယနေ၊ ကောင်းမြတ်သောအိပ်ရာ၌။ သယာပိတ-
သုကရောစ၊ အိပ်စေအပ်သော ဝက်သည်လည်း။ ကိဉ္ဇာပိ ဝိရဝတိ၊ အကယ်၍
မူလည်း မြည်တမ်းပါပေ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မြည်တမ်းပါသော်လည်း။ အဿ၊
ထိုဝက်၏။ သညာဝိပလ္လာသေန၊ သညာဝိပလ္လာသကြောင့်။ ဇဝနသ္မိယေဝ၊
ဇောအခိုက်၌သာ။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကာယဝိညာဏံ၊
သည်။ ကုသလဝိပါကမေဝ၊ ချည်းသာတည်း။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
အာရမ္မဏဿ၊ ၏။ ဣဋ္ဌတာယ၊ ဣဋ္ဌ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အပိစ၊ သည်သာ မကသေး။ ဒွါရဝသေနပိ၊ ဒွါရ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း။ ဝါ၊
ဒွါရနှင့် စပ်သဖြင့်လည်း။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိ-
တဗ္ဗာ၊ ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ သုခသမ္ပဿံ၊ ကောင်းသော အတွေ့ရှိသော။ ဂူထကလလံ၊
ညွှန်ပျောင်းနှင့်တူသော မစင်သည်။ စက္ခုဒွါရ သာနဒွါရေသု၊ စက္ခုဒွါရ သာန
ဒွါရလျှို့။ အနိဋ္ဌံ၊ အနိဋ္ဌာရုံသည်။ (ဟောတိ)။ ကာယဒွါရေ၊ ၌။ ဣဋ္ဌံ၊ သည်။
ဟောတိ။ [လက်ဖြင့် စမ်းကြည့်သောအခါ နူးနူးညံ့ညံ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဖြစ်သော
ကြောင့် ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်သည်-ဟူလို။]

စက္ကဝတ္တိနော၊ စကြဝတေးမင်း၏။ မဏိရတနေန၊ ပတ္တမြားရတနာဖြင့်။
ပေါထိယမာနဿ၊ ပေါက်အပ်သူ၏၎င်း။ ဝါ၊ အပေါက်ခံရသူ၏၎င်း။ သုဝဏ္ဏ-
သုလေ၊ ရွှေတံကျင်၌။ ဥတ္တာသိတဿစ၊ ထိတ်လန့်စေအပ် လျှိုအပ်သူ၏၎င်း။
မဏိရတနသုဝဏ္ဏသုလာနိ၊ ပတ္တမြားရတနာ၊ ရွှေတံကျင်တို့သည်။ စက္ခုဒွါရေ၊ ၌။

ဣဋ္ဌာနိ၊ ဟောန္တိ။ ကာယဒွါရေ ဌ။ အနိဋ္ဌာနိ (ဟောန္တိ)။ ကသ္မာ၊ အဘယံ
ကြောင့်။ (ကာယဒွါရေ ဌ။ အနိဋ္ဌာနိ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ နည်း။) မဏိရတန-
သုဝဏ္ဏသံလာနံ၊ တို့၏။ မဟာဒုက္ခဿ၊ ငြိမ်းစွာသေခင်းရဲကို။ ဥပ္ပါဒနတော၊
ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။ (ကာယဒွါရေ၊ အနိဋ္ဌာနိ၊ ဟောန္တိ။) ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။
ဣဋ္ဌာနိဌ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံသည်။ ဧကန္တတော၊ အားဖြင့်။ ဝိပါကေနေဝ၊
ဝိပါက်ဖြင့်သာ။ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တံတံ ဝါ ပနာတိ ဧတ္ထံ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ အောက်၌
ဖြစ်သောနည်းကို။ န ဩလောကတဗ္ဗော၊ မကြည့်ထိုက်။ ဟိ၊ ပုန်။ (တနည်း)
(တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ ကို။ န ဩလောကတဗ္ဗော၊ နည်း။) ဟိ
(ယသ္မာ)၊ အကြံကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ သမ္ပုတိမနာပံ၊ ဧဇ္ဈိမက သတ္တဝါတို့
သမုတ်အပ်သော မနာပရုပ်ကို။ န ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်တော်မမူ။ ပန၊ အနွယ်ကား။
ပုဂ္ဂလမနာပံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ မနာပရုပ်ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်တော်မူ၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။
ဝါ၊ ထိုသို့ သမ္ပုတိမနာပကို ဖျက်တော်မမူဘဲ ပုဂ္ဂလမနာပကို ဖျက်တော်မူသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ န ဩလောကတဗ္ဗော။) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။
ဝါ၊ ထိုသို့ ဟေဋ္ဌိမနည်းကို မကြည့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တံတံ ဝါ ပန
ဝသေနေဝ၊ တံတံ ဝါ ပန နှင့် စပ်သဖြင့်သာလျှင်။ (ဝေဖြင့် ဟေဋ္ဌိမနယနှင့် စပ်
ခြင်းကို ကန့်။) ဥပါဒါယုပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊
ထောက်စာ၍ ထောက်စာ၍။ ဟိန ပဏိတတာ၊ ဟိနရုပ် ပဏိတရုပ်၏ အဖြစ်ကို။
ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဟိ၊ ချဲ့။ နေရယိကာနံ၊ ငရဲ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ကောဋ္ဌိ-
ပုတ္တံ၊ အောက်အဆုံးသို့ ရောက်သော။ ဟိနနာမ၊ ယုတ်သည်မည်၏။ တံ၊ ထိုငရဲ၌
ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍။
တိရုစ္ဆာနေသု၊ တိရုစ္ဆာန်တို့တွင်။ နာဂသုပဏ္ဏာနံ၊ နဂါး၊ ဂဠုန်တို့၏။ ရူပံ၊ သည်။
ပဏိတနာမ၊ မွန်မြတ်သည် မည်၏။ တေသံ၊ ထိုနဂါး၊ ဂဠုန်တို့၏။ ရူပံ၊ သည်။
ဟိနံ၊ ညံ့သေး၏။ တံ၊ ထိုနဂါး၊ ဂဠုန်တို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ပေတာနံ၊ ဝေမာနိက
ပြိတ္တာတို့၏။ ရူပံ၊ သည်။ ပဏိတနာမ၊ ၏။ တေသမ္ပိ၊ ထို ဝေမာနိက ပြိတ္တာ
တို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို ဝေမာနိက ပြိတ္တာတို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊
၍။ ဇေနပဒါနံ၊ ဇနပုဒ်၌ နေကုန်သော လူတို့၏။ (ကျေးတောသားတို့၏)။ ရူပံ၊
ပဏိတနာမ။ [“ဝေမာနိက ပြိတ္တာတို့သည် နတ်သမီး၊ နတ်သားတို့ကဲ့သို့ လှနေရ
ကား ထိုသူတို့၏ရုပ်ထက် ဇနပုဒ်သားတို့၏ရုပ်က အဘယ်နည်းဖြင့် ပဏိတဖြစ်ရ
သနည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။] တေသမ္ပိ၊ ထိုဇနပုဒ်
သားတို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ၊ ၏။ တံ၊ ထိုဇနပုဒ်သားတို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊
ဂါမဘောကောနံ၊ ရွာစားတို့၏။ (ရွာသူကြီးတို့၏)။ ရူပံ၊ ပဏိတ နာမ။

တေသမ္ပိ၊ ထို ရွာစားတို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို ရွာစားတို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ ဇနပဒဿာမိကာနံ၊ ဇနပုဒ်ဗိုင်ရှင်တို့၏။ ဝါ၊ နယ်စားတို့၏။ ရူပံ၊ ပဏီတံနာမ။ တေသမ္ပိ၊ ထို နယ်စားတို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို နယ်စားတို့၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ ပဒေသရာဇနံ၊ ပဒေသရာဇ်တို့၏။ (တစိတ်တဒေသကို အစိုးရသောမင်းတို့၏)။ ရူပံ၊ ပဏီတံနာမ။ တေသမ္ပိ၊ ထိုပဒေသရာဇ်တို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို ပဒေသရာဇ်တို့၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ စက္ကဝတ္တိနော၊ စကြဝတေးမင်း၏။ ရူပံ၊ ပဏီတံ နာမ။ တဿာပိ၊ ထိုစကြဝတေးမင်း၏ လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထိုစကြဝတေးမင်း၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဘုမ္မဒေဝါနံ၊ ဘုမ္မဇိုင်းတို့၏။ ဝါ၊ မြေ၌ မှီ၍နေကြသော နတ်တို့၏။ ရူပံ ပဏီတံနာမ။ [“ဘူမိယံ+ဘဝါ ဘုမ္မာ” အရ မြေနှင့် ဆက်စပ်၍နေကြသော ကိုယ်စောင့် နတ်၊ အိမ်စောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်၊ နယ်စောင့်နတ်၊ ရုက္ခဇိုင်းနတ် အားလုံးကိုပင် “ ဘုမ္မဇိုင်း” ဟု ခေါ်၏။]

တေသမ္ပိ၊ ထို ဘုမ္မဇိုင်းတို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ဘုမ္မဇိုင်းတို့၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ စာတုမဟာရာဇိကာနံ၊ စတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ နတ်မင်းကြီး ၄-ပါး၌ ဆည်းကပ်ရခြင်း ရှိကုန်သော။ [စတုမဟာရာဇေ ဘတ္တိ ယေသန္တိ စာတုမဟာရာဇိကာ။] ဒေဝါနံ၊ တို့၏။ ရူပံ၊ ပဏီတံနာမ။ တေသမ္ပိ၊ ထို စာတုမဟာရာဇ် နတ်တို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို စာတုမဟာရာဇ် နတ် တို့၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ တာဝတိံသာနံ၊ တာဝတိံသာဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေဝါနံ၊ တို့၏။ ရူပံ၊ ပဏီတံနာမ။ ပေ။ အကနိဋ္ဌဒေဝါနံ၊ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာတို့၏။ ရူပံပန၊ သည်ကား။ မတ္တကပ္ပတ္တံ၊ အထုတ်အထိပ်သို့ ရောက်သော။ ပဏီတံနာမ၊ မည်၏။ [တာဝတိံသာနံ၏ နောက်၌ မြှုပ်အပ်သော ပေယျာလကို “ယာမာနံ၊ တုသိတာနံ၊ နိမ္မာနရတီနံ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ၊ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနံ၊ ဗြဟ္မပူရောဟိတာနံ၊ မဟာဗြဟ္မာနံ စသည်ဖြင့် အဝိဟာနံ၊ အတပ္ပါနံ၊ သုဒဿာနံ၊ သုဒဿီနံ” တိုင်အောင်ဖော်ပါ။ အကနိဋ္ဌ အထက်၌ ရုပ်မရှိသော အရူပဗြဟ္မာသာ ရှိတော့၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်ရှိသူတို့တွင် အကနိဋ္ဌာနံ ကို အဆုံးထားသည်။]

၇။ ဒုရဒုကနိဒ္ဒေသေ၊ ဒုရဒုကနိဒ္ဒေသ၌။ ဣတ္ထိန္ဒြိယာဒိနိ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ အစရှိ သော ရုပ်ဘူကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် နိက္ခေပကဏ္ဍ၌)။ ဝိဘတ္တာနေဝ၊ ဝေဘန်အပ်ပြီးကုန်သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ ဒုကေ၊ ဤ ဒုရဒုက၌။ ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟဇ္ဇေန၊ ဉာဏ်ဖြင့်ခဲယဉ်းစွာ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ခဲယဉ်းစွာ ယူအပ်သည့်အတွက်။ [နောက်ဟိတ်ကို ကူသော အကူအညီ မူလီဟိတ်ဖြစ်၍ “အတွက်” ဟု ပေးပါသည်။] လက္ခဏဒုပ္ပင်္ဂဝိဇ္ဈတာယ၊ သဘော လက္ခဏာ၏ ခဲယဉ်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သဘော လက္ခဏာ၏ ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ခဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သုခမရူပံ၊ သုခမရုပ်ကို။

ဒူရေတိ၊ ဒူရေရုပ် ဟူ၍။ ကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သုပရိဂ္ဂဟဋ္ဌေန၊ ဉာဏ်ဖြင့် လွယ်ကူစွာ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ [စာအုပ်တို့၌ သုပဟု ရှိသော်လည်း ဋီကာ၌ “သုပရိဂ္ဂဟိတတာ” ဟု ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ဒူ၏ ပြောင်းပြန် “သု” သာ ရှိသင့်သောကြောင့်၎င်း “သုပရိဂ္ဂဟဋ္ဌေန” ဟု ရှိသင့်သည်။] လက္ခဏာ သပ္ပုဋ္ဌိဝိဇ္ဈတာယ၊ သဘောလက္ခဏာ၏ လွယ်ကူစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သဘောလက္ခဏာ၏ ထိုးထွင်း၍ သိလွယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သြဠာရိကရူပံ၊ ကို။ သန္တိကေတိ၊ သန္တိကေရုပ် ဟူ၍။ (ကထိတံ)။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ချယ်၍ “ဉာဏ်ဖြင့်လှမ်းယူ လွယ်ကူမှု၊ ပုံတူမှတ်စေ သန္တိကေ ခေါ်လေအနီးရုပ်၊... ဉာဏ်ဖြင့်လှမ်းယူ မလွယ်ကူ၍ ပုံတူမှတ်စေ ရုပ်ထွေထွေ ဒူရေအဝေးရုပ်” ဟု အခြေပြုသပြီဟ်၌ ဆိုခဲ့သည်။]

စ၊ ဆက်။ ကဗဠိကာရာဟာရပရိယောသာနေ၊ ကဗဠိကာရာဟာရ၏ အဆုံး၌။ နိယျာတနဋ္ဌာနေပိ၊ နိဂုံးအုပ်ရာ ဌာန၌လည်း။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ ဒူရေတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)။ န နိယျာတိတံ၊ နိဂုံးအုပ်တော်မမူအပ်သေး။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (န နိယျာတိတံ၊ သေးသနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဒူရေနာမ၊ ဒူရေရုပ် မည်သည်။ လက္ခဏာတော၊ မှတ်သားအပ်သော သဘောအားဖြင့်။ ဒူရေစ၊ ဒူရေရုပ်၎င်း။ သြကာသတော၊ အရပ်အားဖြင့်။ ဒူရေစ၊ ဒူရေရုပ်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုဝိဓံ၊ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးသော ဒူရေရုပ်တို့တွင်။ (ယံ၊ အကြင်ရုပ်ကို။) လက္ခဏတော၊ မှတ်သားအပ်သော သဘောအားဖြင့်။ ဒူရေတိ၊ ဒူရေရုပ် ဟူ၍။ န ကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်။ တံ၊ ထိုရုပ်ကို။ သြကာသတော၊ အရပ်အားဖြင့်။ ကတေတဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒူရေတိ၊ ဒူရေရုပ် ဟူ၍။ အကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ သြဠာရိကရူပံ၊ သြဠာရိကရုပ်ကို။ သြကာသတော၊ အားဖြင့်။ ဒူရေတိ၊ ဒူရေရုပ်ဟူ၍။ ဒသောတံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ပြတော်မူလိုခြင်းကြောင့်။ (ကသ္မာ၏ အမေးနှင့် လိုက်အောင် ပေးသည်။) အနိယျာတေတွာဝ၊ နိဂုံးအုပ်တော်မမူသေးဘဲ သာလျှင်။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ အာဒိ၊ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ သန္တိကပဒ နိဒ္ဒေသေပိ၊ သန္တိကပဒနိဒ္ဒေသ၌လည်း။ ဒေသေဝ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ အနက်ကို ဆောင်ယူကြောင်း အစီအရင်တည်း။

တတ္ထ၊ ထို ယံဝါ ပနညမ္ပိ အစရှိသော စကားရပ်၌။ အနာသန္ဓေတိ၊ ကား။ န အာသန္ဓေ၊ မနီးသောအရပ်၌။ အနုပကဋ္ဌေတိ၊ ကား။ နိဿဋ္ဌေ၊ ၁၂-တောင်မှ လွတ်သောအရပ်၌။ ဝါ၊ ၁၂-တောင် ကွာဟနေသောအရပ်၌။ [ဤကဲ့သို့ ကွာဟနေသည်ကိုပင် “အနုပကဋ္ဌ၊ မနီးကပ်” ဟု အနက်ပေးကြ၏။] ဒူရေတိ၊ ကား။ ဒူရမ္ပိ၊ အဝေး၌။ အသန္တိကေတိ၊ ကား။ နသန္တိကေ၊ အနီးမဟုတ်သောအရပ်၌။ (“ယံ ရူပံ အတ္ထိ” ၌ပင်။) ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒူရေတိ၊ ကား။ ပန္နရသဝိဓံ၊ ၁၅-ပါး

အပြားရှိသော။ ဣဒံ သုခမရူပံ၊ ဤသုခမရူပံကို။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရေ (တိ)၊ ဒုရေရုပ် ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ၊ ဇာ။) [သုခမရူပံ သောဠာသရှိသော်လည်း ဟဒယ ဝတ္ထုကို တိုက်ခိုက် ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် “ပန္နရသ” ဟု ဆိုသည်။]

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဒသဝိဓံ၊ ၁၀-ပါး အပြားရှိသော။ သြဠာရိကရူပံ၊ ကို။ ယေဝါပနကဝသေန၊ ယေဝါပနကရုပ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ သြကာသတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရေဇာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဇာ။ သန္တိကပဒနိဓဋ္ဌသော၊ သန္တိကပဒနိဓဋ္ဌသ သည်။ ဥတ္တိကနတ္ထောယေဝ၊ ပေါ်လွင်သောအနက် ရှိသည်သာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ သန္တိကေတိ၊ ကား။ ဒသဝိဓံ၊ သော။ ဣဒံ သြဠာရိကရူပံ၊ ကို။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ သန္တိကေ (တိ)၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ပဉ္စဒသဝိဓံ၊ သော။ သုခမရူပံ၊ ကို။ ယေဝါပနကဝသေန၊ အားဖြင့်။ သြကာသတော၊ အားဖြင့်။ သန္တိကေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမ္ပ တပါး နောဒနာပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ကိတ္တကတော၊ အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသောအရပ်မှ။ ပဌာယ၊ စ၍။ ရူပံ၊ သည်။ သြကာသ- ဝသေန၊ အရပ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ သန္တိကေနာမ၊ သန္တိကရုပ် မည်သနည်း။ ကိတ္တက- တော၊ မှ၊ ပဌာယ၊ ၍။ (ရူပံ၊ သည်။ သြကာသဝသေန၊ အားဖြင့်။) ဒုရေနာမ၊ ဒုရေရုပ် မည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ပကတိကထာယ၊ ပကတိ ပြောဆိုရိုးကျေးဖြင့်။ (မအော်မဟစ်ဘဲ ရိုးရိုး ပြောဆိုခြင်းအားဖြင့်။) ကထေ- န္တာနံ၊ ပြောဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဒွါဒသဟတ္ထော၊ ၁၂-တောင်ရှိသော အရပ် သည်။ သဝနုပစာရေနာမ၊ ကြားခြင်း၏ ဥပစာမည်သည်။ ဝါ၊ ကြားလောက်ရာ ဥပစာမည်သည်။ ဟောတိ၊ တဿ၊ ထို ၁၂-တောင်ရှိသော သဝနုပစာ၏။ သြရ- တော၊ ဤကက်အတွင်း၌။ ရူပံ၊ သည်။ သန္တိကေ၊ သန္တိကရုပ်သည်။ (ဟောတိ)။ (တဿ၊ ဇာ။) ပရတော၊ ထိုဘက်၌။ (ရူပံ၊ သည်။) ဒုရေ၊ ဒုရေရုပ်သည်။ (ဟောတိ)။ တတ္ထ၊ ထို သုခမရုပ် သြဠာရိကရုပ်တို့တွင်။ သုခမရူပံ၊ သည်။ ဒုရေ၊ အဝေး၌။ ဟောန္တံ၊ ဖြစ်လသော်။ လက္ခဏတောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ သြကာသ- တောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဒုရေ၊ ဒုရေရုပ်သည်။ ဟောတိ၊ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ (သုခမရူပံ၊ သည်။) သန္တိကေ၊ အနီး၌။ ဟောန္တံ၊ ဖြစ်လသော်။ သြကာသ- တောဝ၊ အားဖြင့်သာ။ သန္တိကေ၊ သန္တိကရုပ်သည်။ ဟောတိ၊ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ (သန္တိကေ၊ သည်။) န(ဟောတိ)။ သြဠာရိကရူပံ၊ သည်။ သန္တိကေ၊ ၁၂-တောင်အတွင်း အနီး၌။ ဟောန္တံ၊ သော်။ လက္ခဏတောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ သြကာသတောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ သန္တိကေ၊ သန္တိကရုပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ (သြဠာရိကရူပံ၊ သည်။) ဒုရေ၊ ၁၂-တောင်ထက် အဝေး၌။ ဟောန္တံ၊ သော်။ သြကာသတောဝ၊ ဖြင့်သာ။ ဒုရေ၊ သည်။ ဟောတိ၊ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ (ဒုရေ၊ သည်။) (န ဟောတိ)။

တံတံ ဝါ ပနာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ အောက်၌ ဖြစ်သောနည်းကို။ န ဩလောကတဗ္ဗော၊ မကြည့်ထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (တံတံ ဝါ ပန မရောက်မီ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ သန္တိကေ တိုင်အောင် သော အောက်၌။) ဘိန္ဒုမာနော၊ ဒုရ သန္တိက ၂-မျိုးကို ရောနှောလျက်။ (တနည်း) ဘိန္ဒုမာနော၊ ဒုရ သန္တိကတို့ကို အသီးသီး ခွဲခြားဝေဖန်လျက်။ (တနည်း) ဘိန္ဒုမာနော၊ ဒုရရုပ်ကို သန္တိကပြုသောအားဖြင့်၎င်း၊ သန္တိကရုပ်ကို ဒုရပြုသောအားဖြင့်၎င်း ဖျက်လျက်။ ဂတော၊ ဖြစ်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ဣမ၊ ဤ တံတံ ဝါ ပန ရူပံ ဥပါဒါယ ဥပါဒါယ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ လက္ခဏတော၊ မှတ်သားအပ်သော သဘောအားဖြင့်။ ဒုရံ၊ ဒုရေရုပ်ကို။ န ဘိန္ဒုတိ၊ ဖျက်တော် မမူ။ ဩကာသတော၊ ၁၂-တောင် အရပ်အားဖြင့်။ ဒုရမေဝ၊ ဒုရေရုပ်ကိုသာ။ ဘိန္ဒုတိ၊ ဤ။ ဟိ၊ မှန်။ ဧတ္ထ၊ ဤ တံတံ ဝါ ပန အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ ဥပါဒါယု- ပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍။ ဝါ သောက်စာ၍ ထောက်စာ ၍။ ဒုရသန္တိကံ၊ ဒုရေရုပ် သန္တိကရုပ်ကို။ ဒေသိတံ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။

ဟိ၊ ချဲ့။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ သန္တိကေနာမ၊ သန္တိကရုပ် မည်၏။ (အတ္တနော၊ ဤ။) အန္တောက္ခန္ဓိဂတဿာပိ၊ ဝမ်း၏အတွင်း၌ ရောက်သူ သော်လည်း၊ ပြင်သော။ ပရဿ၊ သဘာဝါး၏။ (ရူပံ၊ သည်။) ဒုရေ ဒုရေရုပ် မည်၏။ [ကိုယ်ဝန်သောင်မိန်းမ၏ ဝမ်းတွင်း၌ ရောက်နေသော ကလေး၏ရုပ်သည် ကိုယ်ဝန်သောင် မိန်းမအတွက် ဒုရေရုပ် ဖြစ်၏။ ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်၏ ဝမ်းအတွင်း၌ မာရ်နတ် ဝင်နေဘူးသတတ်၊ ထို မာရ်နတ်၏ ရုပ်သည် ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် အတွက် ဒုရေရုပ်ပင်တည်း။] အန္တောက္ခန္ဓိဂတဿ၊ မိမိ၏ ဝမ်းအတွင်း၌ တည်သေး။ (ပရဿ၊ ဤ။ ရူပံ၊ သည်။) သန္တိကေ၊ သန္တိကရုပ် မည်ပြန်၏။ [နောက် ဗဟိဋ္ဌိကရုပ်ကို ထောက်၍ သန္တိကရုပ် မည်ပြန်၏ ဟူလို၊] ဗဟိ၊ ဝမ်း၏ပြင်ဘက် ၌။ ဋ္ဌိတဿ၊ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ရူပံ၊ သည်။) ဒုရေ၊ ဒုရေရုပ်မည်၏။

ကေမဉ္ဇေ၊ တခုသော ညောင်စောင်း၌။ သယိသဿ၊ ကတူအိပ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ရူပံ) သန္တိကေ၊ ဗဟိပမုခေ၊ အဦးစမှတ်၏ ပြင်ဘက်၌။ ဋ္ဌိတဿ၊ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ရူပံ) ဒုရေ၊ အန္တောပရိဝေဏေ၊ ပရိဝုဏ်၏ အတွင်း၌။ (ဋ္ဌိတဿ၊ ဤ။) ရူပံ၊ သန္တိကေ၊ ဗဟိပရိဝေဏေ၊ ပရိဝုဏ်၏အပြင်ဘက်၌။ (ဋ္ဌိတ-

ဟေဋ္ဌိမနယော။ ။ဒုရေရုပ်အတွက် “ဣတ္ထိန္ဒြိယံ။ပေ။ ကဗဋ္ဌိကာရော အာဟာရော၊ ယံဝါ ပနညမ္ပိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ ဒုရေ”ဟု၎င်း၊ သန္တိကရုပ်အတွက် “ကျောယတနံ ။ပေ။ မောဠဗ္ဗာယတနံ၊ ယံဝါ ပနညမ္ပိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ သန္တိကေ” ဟု၎င်း ။တံတံဝါ ပန ပရောက်မီ ဝါအပ်သောနည်းကို “ဟေဋ္ဌိမနယ” ဟု ဆိုသည်။ တံတံ ဝါ ပနကား ဥပါဒိမနယဘည်း။ [ဘိန္ဒုမာနောအတွက် အနက် ၃-မျိုးပေးရုံနှင့် အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာ၌ ဖတ်ထားပါသည်။]

ဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောသိဿာရာမေ၊ သံဃာဒုအာရာမံ၏ အတွင်း၌။ ဝါ၊
 (ကျောင်းတိုက်၏အတွင်း၌။) (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိသံဃာရာမေ၊
 သံဃာဒုအာရာမံ အပြင်ဘက်၌။ (ကျောင်းတိုက်၏ အပြင်ဘက်၌)။ (ဌိတဿ,
 ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောသိမာယ၊ ဥပစာရသိမ်၏အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။
 ဗဟိသိမာယ၊ ဥပစာရသိမ်၏ အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောဂါမ-
 ခေတ္တေ၊ ဂါမခေတ်၏ အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိဂါမခေတ္တေ၊
 ဂါမခေတ်၏ အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောဇနပဒေ၊ ဇနပုဒ်၏
 အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိဇနပဒေ၊ ဇနပုဒ်၏ အပြင်ဘက်၌။
 (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောရဇ္ဇသိမာယ၊ တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်၏ အတွင်း၌။
 (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိရဇ္ဇသိမာယ၊ တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်၏ အပြင်ဘက်
 ၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောသမုဒ္ဒေ၊ သမုဒ္ဒရာ၏အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ,
 သန္တိကေ။ ဗဟိသမုဒ္ဒေ၊ သမုဒ္ဒရာ၏ အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တော-
 စက္ကဝါဠေ၊ စကြာဝဠာ၏ အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိစက္ကဝါဠေ၊
 စကြာဝဠာ၏ အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ ...ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အယံ၊ ဤသည်ကား။ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသော၊ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဘည်း။

၂ - ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

ဂ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသသီသု၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ အစရှိသောနိဒ္ဒေသတို့၌။
 ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌။ ဝုတ္တသဒိသံ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော
 ပုဒ်နှင့် တူသောပုဒ်ကို။ [တတ္ထာတိ တေသု ပဉ္စသု ခန္ဓေသု စသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုအပ်
 ပြီးသောပုဒ်နှင့် တူသောပုဒ်ကို။] ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ အပုဗ္ဗမေဝ၊ ရှေးမဟုတ်
 သော ပုဒ်ကိုသာ။ ဝါ၊ အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်ကိုသာ။ ဝဏ္ဏယိဿာမ၊ ဖွင့်ကုန်အံ့။
 ယာကာစိ ဝေဒနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ စတုဘူမိကဝေဒနံ၊ ၄-ပါးသောဘုံ၌
 ဖြစ်သော ဝေဒနာကို။ ပရိယာဒိယတိ၊ ထက်ဝန်းကျင် ယူတော်မူ၏။ ဝါ၊
 သိမ်းကျုံးတော်မူ၏။ သုခါဝေဒနာတိ အာဒိနိ၊ သုခါဝေဒနာ အစရှိသော
 ပုဒ်တို့ကို။ အတိတာဒိဝသေန၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ [အာဒိဖြင့်
 အနာဂတံ, ပစ္စုပ္ပန္နံ, အဇ္ဈတ္တံ, ဗဟိဒ္ဓံ စသော ပါဠိတော်လာ ၁၀-ပါးကို ယူ။]
 နိဒ္ဒိဋ္ဌဝေဒနံ၊ ညွှန်ပြအပ်ပြီးသော ဝေဒနာကို။ သဘဝတော၊ သဘောအားဖြင့်။
 ဝါ၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ ငါ။ (ဘဂဝတာ)။ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။

တတ္ထ၊ ထို သုခါဝေဒနာ အစရှိသောပါဌ်၌။ သုခါဝေဒနာ၊ သုခဝေဒနာသည်။
 ကာယိကာ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော သုခဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ (သုခသဟဂုတ်
 ကာယဝိညာဏ်၌ယှဉ်သော ဝေဒနာကိုဆိုသည်။) စေတသိကာ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော
 သုခဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ။ (သောမနဿ ၆၂-ပါးကို ဆိုသည်။) ဒုက္ခာဝေဒနာ၊

ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ (ကဿိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခ ၂-မျိုးရှိသည်-ဟူလို။) ပန၊ ကား။ အဒုက္ခမသုခ၊ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာသည်။ စက္ခာဒယော၊ စက္ခုပသာဒ အစရှိကုန်သော။ ပသာဒကယော၊ ပသာဒကယ တို့ကို။ သန္တာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်။ ကဿိက၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ၊ [စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှိဝိညာဏ် ဒွေး၌ယှဉ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာကို ဆိုသည်။] စေတသိကာ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ၊ [ကြွင်း ဥပေက္ခာသဟဂုတ်၌ယှဉ်သော ဝေဒနာတည်း။]

တတ္ထ၊ ထိုဝေဒနာတို့တွင်။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ကဿိကာ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်ကုန်သော သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့သည်။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရတို့တည်း။ စေတသိကာ၊ စိတ်၌ မှီကုန်သော။ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည်။ တထာ၊ ထို့အတူ ကာမာဝစရတို့တည်း။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ စေတသိကာ၊ ကုန်သော။ သုခ၊ သုခဝေဒနာတို့သည်။ တေ ဘူမိကာ၊ ၃-ပါးသောဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ [သုခဝေဒနာသည် အရူပဘုံ၌ မဖြစ်သော ကြောင့် “တေဘူမိကာ” ဟုဆိုသည်။] အဒုက္ခမသုခ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ တို့သည်။ စတုဘူမိကာ၊ ၄-ပါးသောဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ သဗ္ဗပ္ပကာရာယပိ၊ အလုံး စုံသော အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ တထာ၊ ထိုဝေဒနာ၏။ သန္တတိဝသေန၊ သန္တတိ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ သန္တတိနှင့် စပ်သဖြင့်၎င်း။ ခဏာဒိဝသေန စ၊ ခဏ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ တို့နှင့် စပ်သဖြင့်၎င်း။ အတိတာဒိ- ဘာဝေါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

ပရိယာယေန ကဿိကာ။ ။စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှိ ပသာဒ ၄-ပါးတို့ သည် အတ္တဘောဟုခေါ်အပ်သော ကာယ (ခန္ဓာကိုယ်) ၌ ပါဝင်သောကြောင့် ကေ- ဒေသျှပစာရအားဖြင့် “ကာယ” ဟုခေါ်နိုင်၏။ ဤသို့ ကေဒေသျှပစာရအားဖြင့် ခေါ်ရ သောကြောင့် “ပရိယာယေန” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ပရိယာယ်အားဖြင့် စက္ခုပသာဒ စသည်ကို “ကာယ” ဟု ခေါ်နိုင်လျှင် ထိုကဿိကဒွေရှိသော အဒုက္ခမသုခဝေဒနာကိုလည်း “ကဿိက (ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာ)” ဟု ပရိယာယ်အားဖြင့်ပင် ခေါ်နိုင်ပြန်သည်။ “စက္ခာဒယော။ပေ။ ပရိယာယေန ဝုတ္တာ” ဟူသော ဋီကာအဖွင့်ကို ကြည့်ပါ။ (အပေါင်း တကိုယ်လုံး၏ ကာယအမည်ကို အစိတ်စက္ခုစသည်၌ တင်စားမှုကို “ကေဒေသျှပစာရ” ဟု ခေါ်သည်။)

ခဏာဒိဝသေန စ။ ။ရှေ့ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်၌ ခဏနှင့်စပ်၍ ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ်ကို ခွဲပြီးနောက် “အပိစ” စသည်ဖြင့် “အတိက္ခန္ဓဟေတုပစ္စယကိစ္စ” အတိတ် ။ပေ။ သကိစ္စက္ခဏေ ဝါ ပစ္စုပ္ပန်” စသော အခွဲကို ပြခဲ့၏။ ထို့ ကြောင့် ခဏာဒိဝှိ အာဒိဖြင့် ဟေတုပစ္စယကိစ္စကို၎င်း၊ သကိစ္စကို၎င်း ယူပါ။ [နောက်၌ “ပုဗ္ဗန္တာပရန္တမဇ္ဈဂတာ” ဖြင့် ဟေတုပစ္စယနှင့်စပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကို၎င်း၊ “သကိစ္ဆန္တ ကုရုမာနာ” ဖြင့် သကိစ္စနှင့်စပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကို၎င်း ပြလိုမည်။]

တတ္ထ၊ ထိုသန္တတိ ခဏာဒိတို့တွင်။ သန္တတိဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။
 ကေဝိထိ၊ ကေဝိန ဧကသမာပတ္တိ ပရိယာပန္နာ၊ တခုသော ပဉ္စဒွါရဝိထိ၌
 အကျုံးဝင်သော ဝေဒနာ၊ တခုသော ပဉ္စဒွါရဇောဝိထိ၌ အကျုံးဝင်သော
 ဝေဒနာ၊ တခုသော သမာပတ်၌ အကျုံးဝင်သော ဝေဒနာတို့သည်၎င်း။ ကေဝိ-
 ဝိသယ သမာယောဂပ္ပာတ္တာ စ၊ တပါးသော အစွဲရှိသော အာရုံ၌ ကောင်းစွာ
 ယှဉ်ခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာတို့သည်၎င်း။ [အာရုံတခုကို အကြောင်းပြု၍
 တဒနုဝတ္တိက မနောဒွါရဝိထိ၌ပါသော ဝေဒနာကိုပါ ယူသည်။] ပစ္စုပ္ပန္နာ၊
 ပစ္စုပ္ပန်တို့တည်း။ တတော၊ ထိုကေဝိထိပရိယာပန္နဝေဒနာ စသည်တို့မှ။ ပုဗ္ဗေ၊
 ရှေး၌။ (ဝေဒနာ၊ တို့သည်။) အတိတာ၊ တို့တည်း။ (တတော၊ တို့မှ။) ပစ္ဆာ၊
 နောက်၌။ (ဝေဒနာ၊ တို့သည်။) အနာဂတာ၊ တို့တည်း။

ခဏာဒိဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ခဏ အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ခဏတ္တယ-
 ပရိယာပန္နာ၊ ခဏ ၃-ပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော။ (ဝေဒနာ၊ တို့သည်
 ၎င်း။) ပုဗ္ဗန္တာပရန္တမဇ္ဈဂတာ၊ ရှေ့အစွန်းဖြစ်သော ဥပါဒိ၊ နောက်အစွန်းဖြစ်
 သော ဘင်္ဂ၊ ထို ၂-မျိုးတို့၏ အလယ်၌ဖြစ်ကုန်သော။ (ဝေဒနာ၊ တို့သည်၎င်း။)
 သကိစ္စ၊ မိမိကိစ္စကို။ [ဝက္ခာဝိညာဏ်၏ ဒဿနကိစ္စ၊ သောတဝိညာဏ်၏ သဝနကိစ္စ-
 စသည်ကို။] ကုရုမာနာ၊ ပြုဆဲဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာစ၊ တို့သည်၎င်း။ ပစ္စုပ္ပန္နာ၊
 တို့တည်း။ တတော၊ ထိုခဏတ္တယ ပရိယာပန္န စသော ဝေဒနာတို့မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။
 (ဝေဒနာ) အတိတာ။ (တတော၊ တို့မှ။) ပစ္ဆာ (ဝေဒနာ) အနာဂတာ။ တတ္ထ၊
 ထိုသန္တတိ ခဏာဒိတို့တွင်။ ခဏာဒိဘာဝေန၊ ခဏ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။
 အတိတာဒိဘာဝံ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို။ သန္တာယ၊ မူ၍။ အယံ
 နိဒ္ဒေသော၊ ဤဝေဒနာ ခွန်နိဒ္ဒေသကို။ (ဘဂဝတာ)။ ကတော၊ မူအပ်ပြီ။

၁၁။ သြဠာရိကသုခုမနိဒ္ဒေသေ၊ သြဠာရိကသုခုမနိဒ္ဒေသေ။ အကုသလာဝေဒနာတိ အာဒိနိ၊ အကုသလာ
 ဝေဒနာ အစရှိသော စကားရပ်တို့ကို။ ဇာတိတော၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ (ကုသိုလ်၊
 အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဇာတ်အားဖြင့်။) သြဠာရိက သုခုမဘာဝံ၊ သြဠာရိက၏
 အဖြစ်၊ သုခုမ၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဒုက္ခာဝေဒနာ
 သြဠာရိကာတိအာဒိနိ၊ ဒုက္ခာဝေဒနာ သြဠာရိကာ အစရှိသောစကားရပ်ပျို့၊
 သဘာဝတော၊ ဝေဒနာ၏ သဘောအားဖြင့်။ (သြဠာရိက သုခုမဘာဝံ၊ ကို။
 ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။) အသမာပန္နဿ ဝေဒနာတိ အာဒိနိ၊ အသမာ-
 ပန္နဿ ဝေဒနာ အစရှိသော စကားရပ်တို့ကို။ ပုဂ္ဂလတော၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်။
 (သမာပတ်ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၊ မဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်။) သြဠာရိက-
 သုခုမဘာဝံ၊ ဒဿေတုံ၊ ဝုတ္တာနိ။ သာသဝါတိ အာဒိနိ၊ သာသဝါ အစရှိသော
 စကားရပ်တို့ကို။ လောကီယ လောကုတ္တရတော၊ လောကီဝေဒနာ၊ လောကုတ္တရာ
 ဝေဒနာအားဖြင့်။ သြဠာရိကသုခုမဘာဝံ၊ ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ဝုတ္တာနိ၊ နိပြီ။

တတ္ထ၊ ထို ဝေဒနာတို့တွင်။ တာဝ၊ ကုသလဝေဒနာ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော။) အကုသလ၊ အကုသလ ဝေဒနာတို့သည်။ [“တေန ဒုက္ခာနံ သန္တာပနကိစ္စံ ဒဿေတိ” ဟူသော ဋီကာကိုကြည့်၍ ဗဟုဝစ် ပေးလိုက်ပါသည်။ “သုခါ ဝေဒနာပိ ဟိ ခေါဘေတိ ဖရတ်” ဟူသော လာလတ္တံး အဋ္ဌကထာကိုကြည့်၍ ကေဝုဏ်လည်း ပေးနိုင်ပါ၏။] သဒရထဋ္ဌေန၊ ကိလေသာ ဟု အပူနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခဝိပါကဋ္ဌေန စ၊ မကောင်းသော အနိဋ္ဌအကျိုး ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းကုန်၏။ ကုသလ၊ ကုသလဝေဒနာတို့သည်။ နိဒ္ဒရထဋ္ဌေန၊ ကိလေသာဟု အပူမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခဝိပါကဋ္ဌေန စ၊ ကောင်းသော ဣဋ္ဌ အကျိုး ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့ကုန်၏။ အဗျာကတ၊ အဗျာကတဝေဒနာတို့သည်။ နိရုဿာဟဋ္ဌေန၊ အားထုတ်ခြင်း ပရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အဝိပါကဋ္ဌေန စ၊ အကျိုးမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့ကုန်၏။ [နိရုဿာဟဋ္ဌေနဖြင့် ဝိပါကအဗျာကတကို ပြသည်။ အဝိပါကဋ္ဌေနဖြင့် ကြိယာအဗျာကတကို ပြသည်။] ကုသလ၊ ကုသလ၊ ကုသလ အကုသလ ဝေဒနာတို့သည်။ သ ဥဿာဟဋ္ဌေန၊ အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သ ဝိပါကဋ္ဌေန စ၊ အကျိုးနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းကုန်၏။ အဗျာကတ၊ အဗျာကတဝေဒနာတို့သည်။ ဝုတ္တနယေနဝ၊ ထိုအပ်ပြီးသော နည်းကြောင့်သာလျှင်။ (နိရုဿာဟအဝိပါက နည်းကြောင့်သာလျှင်။) သုခပာ၊ ကုန်၏။

ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည်။ အသာတဋ္ဌေန၊ မသာယာအပ်တုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခဋ္ဌေန စ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ခံအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ ဝါ၊ အခံခက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ မခံနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်၎င်း။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းကုန်၏။ သုခါ၊ သုခဝေဒနာတို့သည်။ သာတ-ဋ္ဌေန၊ သာယာအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခဋ္ဌေန စ၊ လွယ်ကူသဖြင့် ခံအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့ကုန်၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့သည်။ သန္တဋ္ဌေန၊ ငြိမ်သက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ ပဏီတဋ္ဌေန စ၊ ပွန်မြတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့ ကုန်၏။

ဒုက္ခဋ္ဌေန ။ ဋီကာ၌ “ဒုက္ခဋ္ဌေနာတိ ဒုက္ခမဋ္ဌေန” ဟု ဖွင့်၏။ ဒုက္ခ၌ “ဒု ရှေးရှိ သော ခမု-ဓာတ် ကိ-ပစ္စည်း” ဟု ပြ၏။ ဒုက္ခမ ဋ္ဌိကား ဒု ရှေးရှိသော ခမု-ဓာတ် ခ-ပစ္စည်း တည်း။ ဒုက္ခေန၊ ခဲယဉ်းသဖြင့်။ ဝါ၊ မကောင်းသဖြင့် + ခမိယတိ၊ ခံအပ်၏။ ဣတိ ဒုက္ခံ၊ ခံလို့ မကောင်း၊ အခံခက်သည်—ဟူလို။ သုခဋ္ဌေန ဋ္ဌိကား “သုခေန + ခမိယတိတိ သု” နှင့်အညီ လွယ်ကူသဖြင့် ခံအပ်၊ ဝါ၊ ခံလို့ ကောင်းသည်—ဟူလို။

သုခဒုက္ခာ၊ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည်။ ခေါဘနဋ္ဌေန၊ လှုပ်ရှားစေ
တတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ ချောက်ချားစေတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်၎င်း။ ဖရဏဋ္ဌေန၊ ဖြန့်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သြဋ္ဌာရိ-
ကာ၊ ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သုခဝေဒနာပိ၊ သုခဝေဒနာသည်လည်း။ ခေါဘေတိ၊
လှုပ်ရှားစေတတ်၏။ ဝါ၊ ချောက်ချားစေတတ်၏။ ဖရတိ၊ ဖြန့်တတ်၏။ ဒုက္ခ-
ဝေဒနာပိ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်လည်း။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ သုခံ၊
သုခဝေဒနာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်လသော်။ သကလသရီရံ၊ အလုံးစုံသော
ကိုယ်ကို။ ခေါဘေန္တိ၊ လှုပ်ရှားစေလျက်၎င်း။ ဝါ၊ ချောက်ချားစေလျက်၎င်း။
အာလုဋ္ဌေန္တိ၊ မေ့နှောက်လျက်၎င်း။ အဘိသဒ္ဓယမာနံ၊ စိုစေလျက်၎င်း။ မဒါယ-
မာနံ၊ ယစ်မှုကိုပြုလျက်၎င်း။ (မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါ၏ ဇိမ်ယစ်မှုကို ပြုလျက်၎င်း။)
ဆာဒယမာနံ၊ နှစ်သက်စေလျက်၎င်း။ ဝါ၊ လွှမ်းမိုးလျက်၎င်း။ သီတောဒက-

ခေါဘေတိ။ ။ဒိ၊ ဘူ၊ ကိ ၃-ဂိုဏ်း၌ဖြစ်သော ခုတ-ဓာတ်သည် သဉ္ဇလ (ပြင်းစွာ
လှုပ်ရှားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို လှုပ်ရှားမှုကိုပင် “ချောက်ချား” ဟု ရှေးက
အနက်ပေး၏။ ကာယိကသုခသည် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ သို့သော် ကာယိကသုခဖြစ်သော
အခါ နောက်နောက် စိတ်တွေက ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးကို တိုးပွားစေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့်
သုခသည် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး တိုးပွားခြင်း၏ အရင်းခံဖြစ်သည်။ ထို သုခကို အကြောင်းပြု၍
စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်သော ဓာတ်ကြီး ၄ -ပါး တိုးပွားလာသောအခါ ခန္ဓာကိုယ်၌ ရုပ်မျှားသည်
နဂိုအတိုင်း မငြိမ်သက်ဘဲ လှုပ်ရှားရသည်။ ဥပမာ—ပရိသတ်အတွင်း၌ လူတိုးလာသော
အခါ ပရိသတ် မငြိမ်သက်သကဲ့သို့တည်း။ ကာယိကဒုက္ခကို အကြောင်းပြု၍ စိတ္တဇရုပ်
ဓာတ်မျှား နာကျင်သောအခါလည်း မငြိမ်မသက် လှုပ်လှက်သည်ပင်တည်း။

အဘိသဒ္ဓယမာနံ။ ။သန္တု-ဓာတ်သည် ပဿာဝ (ယိုစီးခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။
ထိုအတိုင်းမှန်လျှင် “အဘိသန္တုယမာနံ၊ ယိုစီးစေလျက်” ဟု ပေးပါ။ သဒ္ဓါ-ဓာတ်ကား
ကိလေဒ (စိစွတ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ နောက်၌ အာသိဉ္ဇမာနံ ကိုထောက်၍ ကိလေဒ
အနက်ဟော သဒ္ဓါ-ဓာတ်သာ သင့်၏။ သီလက္ခန္ဓာ သာမညဖလသုတ် ဈာန်ခင်း၌
လည်း “သဒ္ဓါ” ဓာတ်ဟု ပြင်ခဲ့ပါသည်။

မဒါယမာနံ။ ။စာအုပ်တို့၌ “မဒ္ဓယ” ဟု တွေ့ရ၏။ သုခ၏ ချမ်းသာမှုသည်
ခန္ဓာကိုယ်ကို နှိပ်နယ် မေ့နှောက်သကဲ့သို့ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် မဒ္ဓ-ဓာတ် မသင့်ပါ။ မိမိ
ကိန်းရာ သတ္တဝါကို (ခံစား၍ ဇိမ်ယစ်နေသကဲ့သို့) ယစ်ခြင်းကိုသာ ပြုနိုင်၏။ ထို့ကြောင့်
“မဒံ+ကရေန္တိ” ဟု ခွဲကာဖွင့်သည်။ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိကဏ္ဍ
သဒ္ဓါဒီဟိ ကရေတိ (၁၀) သုတ်ဖြင့် ကရ-ဓာတ်၏အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်းသက်၍
“သဒ္ဓါယတိ သဒ္ဓါယမာနံ” တို့ကဲ့သို့ “မဒါယမာနံ” ဟုသာ ရှိသင့်ပါသည်။

ဆာဒယမာနံ။ ။ဣစ္ဆာ-အနက်ဟော စုရာဒိ ဆဒိ-ဓာတ်ကို ရည်ရွယ်၍ ကာရိတ်
ဏယ-ပစ္စည်းဖြင့် “ဣစ္ဆံ ဥပ္ပါဒေန္တိ” ဟု၎င်း၊ ဆဒ-ဓာတ်၏ သံဝရဏ-အနက်ကို ရည်ရွယ်၍
အဝတ္ထရမာနံ” ဟု၎င်း ခွဲကာ၌ ၂-နက် ဖွင့်သည်။

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၅၁

သဋ္ဌေန၊ အေးမြသော ရေအိုးဖြင့်။ အာသိဉ္ဇမာနံ ဝိယ၊ လောင်းလိုက်သကဲ့သို့။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်လသော်။ တတ္ထဇာလံ၊ အလွန်ပူသော ထယ်သွားကို။ [ရှေးဆရာတို့က “လောလောပူသော ဖရင်” ဟု ပေးကြ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “လောလောပူသော သဲမုန့်ကို” ဟု ပေး၏။ “တတ္ထဇာလံ” ဟုလည်း မှန်ရှိ၏။ “အလွန်ပူသော ခွက်ကို” ဟု ပေးပါ။] အန္တော၊ ကိုယ်၏ အတွင်းသို့။ ပဝေသေန္တံ ဝိယ၊ သွင်းသကဲ့သို့၎င်း။ တိဏုက္ကာယ၊ မြက် မီးရှူးဖြင့်။ ဗဟိ၊ ကိုယ်၏ပြင်ဘက်၌။ ဝါ၊ က။ ဈာပယမာနံ ဝိယ၊ လောင်မြှိုက် သကဲ့သို့၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ အဒုက္ခမသုခါ၊ တို့သည်။ ဝုတ္တနယေနဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းကြောင့်ပင်။ (သန္တဋ္ဌေန ပဏိတဋ္ဌေနနည်း ကြောင့်ပင်။) သုခမာ၊ ကုန်၏။

အသမာပန္နဿ၊ သမာပတ်မဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေဒနာ၊ သည်။ နာနာ- ရမ္မဏော၊ အမျိုးမျိုးသော အာရုံ၌။ ဝိက္ခိတ္တဘာဝတော၊ ပစ်လွှင့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ပြန်လွှင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်း၏။ သမာပန္နဿ၊ သမာပတ်ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဧကတ္ထ နိမိတ္တေ- ယေဝ၊ တခုသော သဘောရှိသော ကသိုဏ်းအစရှိသော အာရုံ၌သာ။ စရတိ၊ လှည့်လည်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့၏။ သာသဝါ၊ အာသဝေါတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ အာသဝုပ္ပတ္တိဟေတု- ဘာဝတော၊ အာသဝေါတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ၏။ အာသဝစာရော နာမ၊ အာသဝေါတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း မည်သည်။ ဧကန္တဩဋ္ဌာရိကော၊ ဧကန် ရုန့်ရင်း၏။ ဝါ၊ ဧကန် ကြမ်း၏။ အနာသဝါ၊ အာသဝေါတရားမရှိသော ဝေဒနာသည်။ ဝုတ္တဝိပရိယယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အာသဝုပ္ပတ္တိဟေတု၏ ပြောင်းပြန်အားဖြင့်။ သုခမာ၊ ၏။ [စာအုပ်တို့၌ (ဝိ) ကျနေ၏။ ဝိ + ပရိ + ဣ - ဓာတ်၊ အ - ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိမရောက်ရာ “ဝိပရိယယ” ဟု ထောမနိဓိ၌ ရှိသည်။]

တတ္ထ၊ ထို “ဝေဒနာကို ဩဋ္ဌာရိကံ သုခမ” ဟု ခွဲရာ၌။ (ဘိန္ဒတိ ဌာဝပ်၊ ယောဇနာ၌ကား “တတ္ထာတိ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသမိကာရေ၊ ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓ နိဒ္ဒေသအရာ၌” ဟု စွဲလေ၏။) ဧကော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကုသလတ္တိကော၊ ကုသလတိက်အရာ၌။ ဧကောဝိဒေါ၊ အဓိပ္ပါယ် အယူအဆဝယ် ကျွမ်းကျင်သည်။ နေဝ ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဝေဒနာတ္တိကော၊ ဝေဒနာတိက်အရာ၌။ (ဧကောဝိဒေါ၊

အာသိဉ္ဇမာနံ ဝိယ။ ။သုခဝေဒနာသည် အေးမြခြင်းသဘော ရှိရကား သုခဖြစ်သော အခါ ခန္ဓာကိုယ် တကိုယ်လုံးကို ရေအေးဖြင့် လောင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ [အဋ္ဌကထာ စာအုပ် တို့၌ “အာသိဉ္ဇယမာနံ” ဟု ရှိသော်လည်း ဋီကာ၌ “အာသိဉ္ဇမာနံ” ဟုသာ ရှိ၏။ သီလ-ဓာတ် နှစ်ခုကိုလည်း ဖြစ်၍ ယ-လည်း မလိုပါ။]

သည်။) န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သော၊ ထို အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (အဟံ၊ ငါသည်။) ကုသလတ္တိကံ၊ ကုသလတိက်ကို။ ဝါ၊ ကုသလတိက် ပါဠိတော်ကို။ ရက္ခာမိ၊ စောင့်ရှောက်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ကြံ၍။ ဝေဒနာတ္တိကံ၊ ဝေဒနာတိက်ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်၏။ (အဟံ) ဝေဒနာတ္တိကံ၊ ကို။ ဝါ၊ ဝေဒနာတိက် ပါဠိတော်ကို။ ရက္ခာမိ၊ အံ့။ ဣတိ၊ ၍။ ကုသလတ္တိကံ၊ ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ၍။ ဧကော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တိကံ၊ တိက်ကို။ ရက္ခာမိ၊ အံ့။ ဣတိ၊ ၍။ ဘူမန္တရံ၊ ဘုံအထူး အပိုင်းအခြားကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ၍။ ဧကော၊ သည်။ န ဘိန္ဒတိ၊ မဖျက်။

ကထံ၊ အဘယ်သို့။ (ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်သနည်း။ န ဘိန္ဒတိ၊ မဖျက်သနည်း။) ဟိ၊ ချဲ့။ သုခဒုက္ခာ၊ သုခဒုက္ခဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ သြဠာရိကာ၊ ကုန်၏။ အဒုက္ခမသုခါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ သုခမာ၊ ၍။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒနာတ္တိကော၊ ဌ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ (ဤ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဓ္ဓေသဉ္စပင် သြဠာရိက သုခမ အခဏ်း၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီး။) တံ၊ ထိုဝေဒနာတိက်ကို။ ဧကော၊ သည်။ ပဋိန္ဒပတိ၊ ပယ်မြစ်၏။ (ကိံ၊ နည်း။) သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံသော။ အဒုက္ခမသုခါ၊ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာသည်။ သုခမာ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗာ၊ သော။ အဒုက္ခမသုခါ၊ သည်။ သုခမာ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ အကြင်ကြောင့်။ သာ၊ ထို အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာသည်။ ကုသလာပိ၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အကုသလာပိ၊ အကုသိုလ် ဝေဒနာ သည်လည်း။ (အတ္ထိ)။ အဗျာကတာပိ၊ အဗျာကတဝေဒနာသည်လည်း။ (အတ္ထိ)။ တတ္ထ၊ ထိုကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဝေဒနာတို့တွင်။ ကုသလာ ကုသလာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်သော အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့သည်။ သြဠာရိကာ၊ ကုန်၏။ အဗျာကတာ၊ အဗျာကတဖြစ်သော အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာသည်။ သုခမာ၊ ၍။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ကုသလတ္တိကော၊ ဌ။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ (ဤ သြဠာရိက သုခမ ခွဲခဏ်းဖြစ်သော ပါဠိတော်၌။) အာဂတတ္တာ၊ တိုက်ရိုက် လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ ၍။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သဗ္ဗာ၊ သော။) အဒုက္ခမသုခါ၊ သည်။ သုခမာ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ။) ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ကုသလတ္တိကော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ရက္ခိတော၊ စောင့်ရှောက်အပ်သည်။ ဟောတိ၊ ပန၊ ထိုသို့ပင် ကုသလတိက်ကို စောင့်ရှောက်အပ်ပါသော်လည်း။ ဝေဒနာတ္တိကော၊ သည်။ ဘိန္ဒော၊ ပျက်လေတော့၏။ [ဤအယူသည် ကုသလ တိက်နှင့်သာ လျော်၏။ ဝေဒနာတိက်နှင့်ကား မလျော်-ဟူလို။]

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ကုသလာကုသလာ။ ပေ။ သုခမာတိ၊ ကုသလာ-ကုသလာ။ ပေ။ သုခမာ ဟူ၍။ ယံ၊ အကြင်စကားရပ်ကို။ ကုသလတ္တိကော၊ ဌ။ (ဤ သြဠာရိက သုခမ ခွဲခဏ်း၌။) (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တံ၊ ထို စကားရပ်ကို။ ဧကော၊ သည်။ ပဋိန္ဒပတိ၊ ၍။ (ကိံ၊ နည်း။) သဗ္ဗာ၊ သော။ အဗျာကတာ၊ အဗျာကတ

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအပွင့် ၅၃

ဝေဒနာသည်။ သုခမာ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗာ၊ အဗျာ-
ကတာ သုခမာ၊ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။
သ၊ တို့ အဗျာကတဝေဒနာသည်။ သုခါပိ၊ သုခဝေဒနာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊
ဒုက္ခာပိ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်လည်း။ (အတ္ထိ)။ အဒုက္ခ မသုခါပိ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ
သည်လည်း။ (ဒေတ္ထိ)။ တတ္ထ၊ ထိုသုခ၊ ဒုက္ခ၊ အဒုက္ခမသုခတို့တွင်။ သုခဒုက္ခာ၊
သုခဒုက္ခဖြစ်သော အဗျာကတဝေဒနာတို့သည်။ သြဋ္ဌာရိက၊ ကုန်၏။ အဒုက္ခ-
မသုခ၊ အဒုက္ခမသုခဖြစ်သော အဗျာကတဝေဒနာသည်။ သုခပာ၊ ၏။ ကသ္မာ၊
ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဝေဒနာတ္တိကော၊ ခွံ။ ပါဠိယံ၊ ခွံ။ အာဂတတ္တာ၊
တိုက်ရိုက်လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ အပ်၏။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
(သဗ္ဗာ၊ အဗျာကတာ၊ သုခမာ၊ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ အပ်၏။)
ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝေဒနာတ္တိကော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ရက္ခိတော၊ အပ်သည်။
ဟောတိ၊ ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဝေဒနာတိုက်ကို စောင့်ရှောက်အပ်ပါသော်လည်း။
ကုသလတ္တိကော၊ သည်။ ဘိန္ဒော၊ ပျက်လေတော့၏။ ပြိဋ္ဌိသာဓကတို့သည်
ဇနကဟိတ် သမ္မာပကဟိတ်များ မဟုတ်ကြ။ ထိုအနက် အပ္ပေါယ်ကို သိစေတတ်
သော ဉပကဟိတ်များသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ကသ္မာ ဝိညာယတိ စသည်ဖြင့်
ဝိညာယတိ ကြိယာကို ထည့်၍ ဖော်ပြပါသည်။]

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ (ဖျက်သောပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ပါး မဖျက်သောပုဂ္ဂိုလ်
ကား။) ကုသလတ္တိကဿ၊ ၏။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ လာရာ ပါဠိရပ်၌။ ဝေဒနာတ္တိကံ၊
ကို။ အနောလောကေတွာ၊ မကြည့်မရှု၎င်း။ (မငဲ့မရှု၎င်း။) ဝေဒနာတ္တိကဿ၊
၏။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ ခွံ။ ကုသလတ္တိကံ၊ ကို။ အနောလောကေတွာ၊ ရှိ၎င်း။
ကုသလဒီနံ၊ ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာ-
ကတတို့၏။ ကုသလတ္တိကလက္ခဏေန၊ ကုသလတိုက်၏ အမှတ်အသားဖြင့်။
သြဋ္ဌာရိကသုခမတံ၊ သြဋ္ဌာရိက သုခမတို့၏ အဖြစ်ကို။ ကထေန္တော၊ ပြောဟော
သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ သုခါဒီနံ၊ သုခ အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ သုခ ဒုက္ခ အဒုက္ခ
မသုခတို့၏။ ဝေဒနာတ္တိကလက္ခဏေန၊ ဝေဒနာတိုက်၏ အမှတ်အသားဖြင့်။ သြဋ္ဌာ-
ရိကသုခမတံ၊ ကို။ ကထေန္တော၊ သည်၎င်း။ န ဘိန္ဒတိ နာမ၊ မဖျက်သည်ပည်၏။

[တိုက် ရက္ခာမိ ဘူမန္တရံ ဘိန္ဒတိ န ဘိန္ဒတိ ၏ အကျယ်ကို ပြလို၍ “ယမ္ပ”
စသည်ကို မိန့်။] ကုသလာကုသလာ ။ ငပ။ သုခမာတိ၊ ဟူ၍။ ယမ္ပ၊ အကြင်
စကားရပ်ကိုလည်း။ ကုသလတ္တိကော၊ ခွံ။ (အဂတော) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ၊ ထိုစကား
ရပ်၌။ ဧကော၊ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ လော-
ကုတ္တရဝေဒနာ၊ လောကုတ္တရဝေဒနာသည်။ သမာနာပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။
ဝါ၊ ဖြစ်စေကာမူ။ သြဋ္ဌာရိကနာမ၊ သြဋ္ဌာရိကမည်သည်။ (ဟောတိ)။ ဝိပါ-
ကာ၊ ဝိပါက်ဝေဒနာသည်။ အန္တမသော၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်။ ခိလ-

ဝိညာဏသဟဇာတာ၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဖြစ်သောဝေဒနာသည်။ သမာ-
 နာပိ၊ သော်လည်း။ ဝါ၊ မူ။ သုခုမာ နာမ၊ သုခုမမည်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊
 သို့။ ဝေတိ၊ ပြောဆို၏။ သော၊ ထိုအချို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဘိန္ဒုတိ နာမ ဥဉ္စ
 စပိ။) ဧဝရူပံ၊ ဤသို့သဘောရှိသော။ သန္တံ၊ ငြိမ်သက်သော။ ပဏီတံ၊ မှန်မြတ်
 သော။ လောကုတ္တရဝေဒနံ၊ လောကုတ္တရဝေဒနာကို။ သြဋ္ဌာရိကံနာမ၊ သြဋ္ဌာ-
 ရိကမည်သည်ကို။ ကရောန္တော၊ ပြုလျက်၎င်း။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏသမ္ပယုတ္တံ၊ ဒွေပဉ္စ-
 ဝိညာဏ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ အဟေတုကံ၊ အဟိတ်ဖြစ်သော။ ဟိန္၊ ယုတ်ညံ့
 သော။ ဇဉ္ဇံ၊ ထိုင်းမှိုင်းသော။ ဝေဒနံ၊ ကို။ သုခုမံနာမ၊ သုခုမမည်သည်ကို။
 ကရောန္တော၊ ပြုလျက်၎င်း။ တိကံ၊ ကို။ ရက္ခိဿာမိ၊ မပျက်အောင် စောင့်ရှောက်
 အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ကြံ၍။ ဘူမန္တရံ၊ ဘုံအထူးအပိုင်းအခြားကို။ ဘိန္ဒုတိနာမ၊ မည်၏။

[မဖျက်ပုံကို ပြလို၍ “တတ္ထ တတ္ထ” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ အဘို့တပါးကား။
 တတ္ထ တတ္ထ ဘူမိယံ၊ ထိုထို ကာမာဝစရစသောဘုံ၌။ ကုသလံ၊ ကို။ တံတံဘူမိ-
 ဝိပါကေနေဝ၊ ထိုထိုဘုံ၌ဖြစ်သော ဝိပါက်နှင့်သာလျှင်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ယောဇေ-
 တော၊ ယှဉ်စေ၍။ (နှိုင်းယှဉ်၍။) ကထေန္တော၊ ပြောဟောသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န
 ဘိန္ဒုတိ နာမ၊ မဖျက်သည်မည်၏။ တတြ၊ ထိုသို့ မဖျက်ခြင်း၌။ [ရှေးနိဿယ၌
 “ထိုထိုဘုံ၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကို ထိုထိုဘုံ၌ဖြစ်သော ဝိပါက်နှင့် ယှဉ်၍ဆိုခြင်း
 ၌” ဟု ရှေးဝါကျ တခုလုံးကို စွဲ၏။] အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ နယော၊
 ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကာမာဝစရကုသလော၊ ကာမာဝစရ
 ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ၏။ ကာမာဝစရဝိပါကာ၊ ကာမာဝစရ
 ဝိပါက်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ၊ ၏။ ရူပါဝစရာရူပါဝစရ လောကုတ္တရကုသလော၊
 ရူပါဝစရကုသိုလ်၊ အရူပါဝစရကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရကုသိုလ်ဝေဒနာတို့သည်။
 သြဋ္ဌာ၍ကာ၊ ကုန်၏။ ရူပါဝစရာရူပါဝစရ လောကုတ္တရဝိပါကာ၊ ရူပါဝစရ
 ဝိပါက်၊ အရူပါဝစရဝိပါက်၊ လောကုတ္တရဝိပါက် ဝေဒနာတို့သည်။ သုခုမာ၊
 ကုန်၏။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤသည်ကား။ (နယော၊ တည်း။) ဣမိနာ နိဟာရေန၊
 ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းဖြစ်သောနည်းဖြင့်။ ကထေန္တော၊ သည်။
 န ဘိန္ဒုတိ နာမ၊ မည်။ [ဘုံချင်းရော၍ မေ့လိုက်ပါနှင့်။ ကာမာဝစရ
 အချင်းချင်းသာ ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရ၊ လောကုတ္တရ အချင်းချင်းသာ
 သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ခွဲပါ-ဟူလို။]

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ တိပိဋက စူဠနာဂတ္ထေထော၊ တိပိဋက စူဠနာဂထေရ်
 သည်။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ (ကိံ၊ နည်း။) အကုသလေ၊ အကုသိုလ်အရာ၌။ သြဋ္ဌာရိက-
 သုခုမတာ နာမ၊ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ၏ အဖြစ်မည်သည်ကို။ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ မထုတ်
 ဆောင်ထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသွာ၊ ကြောင့်။ အကုသလေ၊ ၌။ သြဋ္ဌာ-
 ရိကသုခုမတာနာမ၊ မည်သည်ကို။ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ထိုက်သနည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊

ဝိဘင်း] ၁- သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၂- ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၅၅

ကြောင့်။ တံ၊ ထိုအကုသိုလ်သည်။ ကေန္တုဩဋ္ဌာရိကမေဝ၊ ကေန ဩဋ္ဌာရိကသာ
တည်း။ (တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အကုသလေ၊ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာနာမ၊ န ဥဒ္ဓရိ-
တဗ္ဗာ)။ လောကုတ္တရေပိ၊ လောကုတ္တရာ အရာ၌လည်း။ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာ၊
ကို။ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ လောကုတ္တ-
ရေပိ၊ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာ၊ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။
တံ၊ ထိုလောကုတ္တရာသည်။ ကေန္တုသုခမံ၊ ကေန သုခမတည်း။ (တသ္မာ၊ လော-
ကုတ္တရေပိ၊ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာ၊ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ။) ဣတိ ဤသို့။ (အာဟ၊ ဆိုပြီ။)

ဣမံ ကထံ၊ ဤစကားကို။ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်ယူ၍။ တိပိဋကစူဠာ-
ဘယတ္ထေရဿ၊ တိပိဋကစူဠာဘယထေရ်အား။ ကထယိံ သု၊ လျှောက်ကြကုန်ပြီ။
(ကိံ၊ ကုန်သနည်း)။ ဧဝံ ဤသို့။ ဝါ၊ သည်ပုံသည်နည်း။ (အကုသလေ။ ပေ။
ကေန္တုသုခမံ ဟူ၍။) ထေရေန၊ တိပိဋကစူဠာနာဂထေရ်သည်။ ကထိတံ၊ ဆိုအပ်
ပါပြီ။ ဣတိ (ကထယိံ သု)။ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော၊ သည်။ အာဟ၊
မိန့်ပြီ။ (ကိံ၊ နည်း။) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အဘိဓမ္မံ၊ အဘိ
ဓမ္မာသို့။ ပတွာ၊ ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့် ရောက်၍။ ဝါ၊ ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့်
ရောက်လသော်။ ကေပဒဿပိ၊ တပုဒ်၏၎င်း။ ဒွိန္နံ ပဒါနမ္ပိ၊ ၂-ပုဒ်တို့၏၎င်း။
အာဂတဋ္ဌာနေ၊ လာရာပါဠိရပ်၌။ နယံ၊ နည်းကို။ ဓါတုံ၊ ပေးခြင်းငှါ။ ယုတ္တ-
ဋ္ဌာနေ၊ သင့်လျော်သောအရာ၌။ နယော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ အဓိန္နော နာမ၊
ပေးတော်မမူအပ်သည်မည်သည်။ နတ္ထိ။ နယံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှါ။ ယုတ္တဋ္ဌာနေ၊
၌။ နယော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ အကတောနာမ၊ ပြုတော်မမူအပ်သည်မည်သည်။
နတ္ထိ။ ပန၊ ထိုသို့ နည်းပေးတော်မူရိုး ရှိပါလျက်။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။
[“ဣဓ ပန၊ ဤအကုသိုလ်လောကုတ္တရာ၌ ဩဋ္ဌာရိကသုခမအဖြစ်ကို ထုတ်ရာ၌
ကား”ဟု ရှေးနိဿယ၌ စွဲ၏။] ကေစ္စော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (တိပိဋကစူဠ
နာဂထေရ်ကို စောင်းသည်။) (အဟံ၊ သည်။) အာစရိယော၊ ဆရာသည်။ အသ္မိ၊
ဖြစ်၏။ ဣတိ ဤသို့ပြော၍။ ဝိစရန္တော၊ လှည့်လည်နေပါလျက်။ အကုသလေ၊
အကုသိုလ်အရာ၌။ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရမာနေ၊ ထုတ်ဆောင်လ
သော်။ ကုက္ကုစ္စာယတိ၊ ကုက္ကုစ္စကို ပြု၏။ [“ကုက္ကုစ္စံ”ဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင်
“သဒ္ဓါဒိဟိ ကရေတိ”ဟူသော ခါဒိမောဂ္ဂလ္လာန် (၁၀) သုတ်ဖြင့် အာယ-ပစ္စည်း
သက်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ကုက္ကုစ္စကို ပြုပါသော်လည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ သည်။
လောကုတ္တရေပိ၊ လောကုတ္တရာအရာ၌သော်မှလည်း (ပိ-သဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနာဇော-
တက)။ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရိတာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ။
ဣတိ၊ (အာဟ)။

စပန၊ ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့။ ဧဝံ ဤသို့။ ဝတွာ၊ ၍။ ဣဒံ သုတ္တံ၊ ဤပါဠိတော်
ကို။ အာဟရိ၊ ဆောင်ပြုပြီ။ (ကိံ၊ နည်း။) ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ (ရှင်သာရိ-

ပုတ္တရာက မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်သည်။) တတြ-ထိုအကျင့်တို့တွင်။ ဟာယံ ပဋိပဒါ၊ အကြံသို့သော် ဤအကျင့်သည်။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲသည်။ ဒန္ဓာဘိညာ၊ နို့ နှေးသော ဒ. သိညာဏ်ရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ဘန္ဓေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ အယံ ပဋိပဒါ၊ ဤအကျင့်ကို။ ဒုက္ခတ္တာစ၊ ဆင်းရဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒန္ဓတ္တာစ၊ နို့ နှေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဥဘယေနဝ၊ ၂-ပါးသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင်။ ဟိနာ၊ ယုတ်ညံ့၏ ဟူ၍။ အက္ခာယတိ၊ ဆိုအပ်ပါ၏။ ဣတိ၊ (အာဟရိ)။ စတသော၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ပဋိပဒါ၊ အကျင့်တို့ကို။ လောကီယ-လောကုတ္တရမိဿကာ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ရောနှောသည်တို့ကို။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ [“လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ရောနှော၍ ဟောတော်မူသည်”ဟု ဆိုသဖြင့် လောကုတ္တရာအရာ၌ ဟိနရှိကြောင်း သိသာ၏။ ဟိနဖြစ်လျှင် သြဋ္ဌာရိကလည်း ဖြစ်တော့သည်သာ၊ ထို့အတူ အကုသိုလ်အရာ၌လည်း ပဏီတရှိကြောင်းကို ခွင့်ပြုသည်။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာ၌ ပြထားသည်။]

တံတံ ဝါပနာတိ ဣတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ ကို။ န သြလောကေတဗ္ဗော၊ ထိုက်။ တံတံ ဝါပနဝသေနဝ၊ တံတံ ဝါပန နှင့် စပ်သဖြင့် သာလျှင်။ ကထေတဗ္ဗံ၊ ပြောဟောထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ လောဘသဟဂတာ၊ လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာ၎င်း။ ဒေါသသဟဂတာ စ၊ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာ၎င်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့။) ဒုဝိဓော၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဒေါသသဟဂတာ၊ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ၏။ လောဘသဟဂတာ၊ လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ၊ ၏။ ဒေါသသဟဂတာပိ၊ သည်လည်း။ နိယတာ၊ နိယတဝေဒနာ၎င်း။ အနိယတာ စ၊ အနိယတဝေဒနာ၎င်း။ (ဣ-၊ ဒုဝိဓော။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ နိယတာ၊ နိယတ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ အနိယတာ၊ အနိယတ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ [နိယတ အရ အ ၂-နှစ်ရိယကံ ၅-ပါးနှင့်ယှဉ်သော ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာကိုယူ၍ အနိယတ အရ ယုအာနန္တရိယကံမှ တပါးသော ပါဏာတိပါတကံ အစရှိသည်နှင့်ယှဉ်သော ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာကို ယူပါ။] နိယတာပိ၊ နိယတဝေဒနာသည်လည်း။ ကပ္ပဋ္ဌိတိကာ၊ တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး အဝီစိငရဲ၌ တည်ကြောင်းဖြစ်သော ဒေါသသဟဂုတ် ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ နော ကပ္ပဋ္ဌိတိကာ၊ တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး အဝီစိငရဲ၌ တည်ကြောင်းမဟုတ်သော ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ [ကပ္ပဋ္ဌိတိက

န ဟေဋ္ဌိမနယော။ ။အောက်၌ဆိုအပ်သော သြဋ္ဌာရိက၊ သုခုမအခွဲကို မဆိုဘဲ အောက်၌ မဆိုအပ်သော “နိယတဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည် သြဋ္ဌာရိက၊ အနိယတဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည် သုခုမ”စသည်ဖြင့် ဆိုလိမ့်မည်ဖြစ်သောကြောင့် “န ဟေဋ္ဌိမနယော သြလောကေတဗ္ဗော”ဟု ဆိုသည်။

အရ သံသတေဒကကံနှင့်ယှဉ်သော နိယတဝေဒနာကို ယူ၍ “နောကပ္ပဋ္ဌိတိက” အရ သံသတေဒကကံမှကြွင်းသော အာနန္တရိယကံ ၄-ပါးနှင့်ယှဉ်သော အနိယတဝေဒနာကိုယူပါ။] ကပ္ပဋ္ဌိတိကာပိ၊ ဝေဒနာသည်လည်း။ အသင်္ခါရိကာ၊ အသင်္ခါရိကဒေါသသဟဂုတ် ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ သသင်္ခါရိကာ၊ သသင်္ခါရိကဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။

လောဘသဟဂတာပိ၊ သည်လည်း။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာစ၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာ၎င်း။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တာစ၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ် လောဘသဟဂုတ် ဝေဒနာ၎င်း။ (ဣတိ) ဒ္ဓါစ၊ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တာ၊ သည်။ သုခုမာ။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာပိ၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် လောဘသဟဂုတ် ဝေဒနာသည်လည်း။ နိယတာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ အနိယတာ၊ သည်။ သုခုမာ။ [နိယတအရ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ၃-မျိုးကိုယူ၍ အနိယတအရ ထို ၃-မျိုးမှကြွင်းသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ယူပါ။] သာပိ၊ ထိုဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် ဝေဒနာသည်လည်း။ အသင်္ခါရိကာ၊ အသင်္ခါရိက ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ သသင်္ခါရိကာ၊ သသင်္ခါရိက ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။

[ပြုအပ်ပြီးသော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဝေဒနာ၏ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ အဖြစ်၌ အကျဉ်းချုပ်ကိုပြလို၍ “သင်္ခေပဝော” စသည်ကို မိန့်၊ ဗဟုဝိပါကာ သုခုမာ တိုင်အောင်တည်း။] သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ (ကုသလကုသလေ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်အရာ၌။ သြဋ္ဌာရိကသုခုမတာ၊ ကို။ ဝေါ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။) [သင်္ခေပတော၏စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် ထည့်ရသည်။] အကုသလံ၊ အကုသိုလ်အရာသို့။ ပတုာ၊ ရောက်၍။ ဝါ၊ ရောက်လသော်။ ယာ၊ အကြင် ဝေဒနာသည်။ ဝိပါကံ၊ အကျိုးကို။ ဗဟံ၊ များစွာ။ ဒေတိ၊ ပေး၏။ သာ၊ အကျိုးများစွာပေးသော ထိုဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ယာ၊ အကြင် ဝေဒနာသည်။ (ဝိပါကံ၊ ကို။) အပ္ပံ၊ အနည်းငယ်။ (ဒေတိ)။ သာ၊ အကျိုး အနည်းငယ်ပေးသော ထိုဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ကုသလံ၊ အရာသို့။ ပတုာ၊ ၍။ ဝါ၊ သော်။ အပ္ပဝိပါကာ၊ နည်းသောအကျိုးရှိသော ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ဗဟုဝိပါကာ၊ များသောအကျိုးရှိသော ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ (ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတိပါလျှင် ကောင်း၏၊ မပါလျှင် ထည့်ပါ။)

[ကုသိုလ်အရာငယ် ဘူမိဘေဒအားဖြင့် သြဋ္ဌာရိက သုခုမအဖြစ်ကို ပြလို၍ “စတုဗ္ဗိဓေ” စသည်ကို မိန့်။] စတုဗ္ဗိဓေ၊ ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ၄-ပါး အပြားရှိသော။ ကုသလေ၊ ၌။ ဝါ၊ တွင်။ ကာမာဝစရကုသလာ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ် ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ရူပါဝစရကုသလာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထို ရူပါဝစရကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းသေး၏။ အရူပါ-

ဝစရ ကုသလာ သုခုမာ။ သာပိ သြဋ္ဌာရိကာ။ လောကုတ္တရကုသလာ၊ သည်။ သုခုမာ။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ ဘေဒနည်းမှ ရှေးဦးစွာ။ ဘူမိသု၊ ဘုံတို့၌။ အဘေဒတော၊ မခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ (ဒါန သီလစသည်ကို မခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။) နယော၊ ဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဘေဒတော၊ ခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ ဒါန သီလ ဘာဝနာမယဝသေန၊ ဒါနမယ၊ သီလမယ၊ ဘာဝနာမယတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓာ၊ တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးတို့တွင်။ ဒါနမယာ၊ ဒါနဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ (မယ အနက် မရှိ။) သြဋ္ဌာရိကာ။ သီလမယာ၊ သီလဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုသီလဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းသေး၏။ ဘာဝနာမယာ၊ ဘာဝနာဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုဘာဝနာမယ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ (တနည်း) သာပိ၊ ထိုဒါနမယ၊ သီလမယ၊ ဘာဝနာမယဖြစ်သော ၃-မျိုးသော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ [ဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်ထားသည်။] ဒုဟေတုကာ၊ ဒုဟိတ်ဝေဒနာ၎င်း။ တိဟေတုကာ၊ တိဟိတ်ဝေဒနာ၎င်း။ ဣတိ၊ ဒုဝိဓာ။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဒုဟေတုကာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ တိဟေတုကာ၊ သည်။ သုခုမာ၊ ၏။ တိဟေတုကာပိ၊ သည်လည်း။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိကဘေဒတော၊ သသင်္ခါရိက၊ အသင်္ခါရိကတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓာ၊ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ သသင်္ခါရိကာ၊ သသင်္ခါရိက တိဟိတ်ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ အသင်္ခါရိကာ၊ အသင်္ခါရိက တိဟိတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။

ရူပါဝစရေ၊ ရူပါဝစရအရာ၌။ ပဌမဇ္ဈာနကုသလဝေဒနာ၊ ပဌမဇ္ဈာန်ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ဒုတိယဇ္ဈာနကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ ။ပေ။ စတုတ္ထဇ္ဈာန ကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုစတုတ္ထဇ္ဈာန် ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းသေး၏။ အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ ။ပေ။ နေဝသညာနာသညာယတနကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုနေဝသညာနာသညာယတန ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ဝိပဿနာသဟဇာတာ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂ သဟဇာတာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ပေ။ အရဟတ္တမဂ္ဂသဟဇာတာ၊ သည်။ သုခုမာ။

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၅၉

စတုဗ္ဗိဓေ၊ ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ၄-ပါးအပြားရှိသော။ ဝိပါကေ၊ ခွံ။ ဝါ၊ တွင်။ ကာမာဝစရဝိပါကဝေဒနာ၊ ကာမာဝစရဝိပါက ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ရူပါဝစရဝိပါကဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထို ရူပါဝစရဝိပါက ဝေဒနာသည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ပေ။ လောကုတ္တရဝိပါကဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ တာဝ၊ ဘေဒနည်းမှ ရှေးဦးစွာ။ အဘေဒတော၊ မခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ (နယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော)။

ပန၊ အသို့တပါးကား။ ဘေဒတော၊ ခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ ကာမာဝစရဝိပါကာ၊ ကာမာဝစရဝိပါက ဝေဒနာသည်။ အဟေတုကာ၊ အဟိတ်ဝိပါက ဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ၊ သဟေတုကာ၊ သဟိတ်ဝိပါက ဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ၊ သဟေတုကာပိ၊ သည်လည်း။ ဒုဟေတုကာ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ တိဟေတုကာ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ တတ္ထ၊ ထိုအဟိတ် အစရှိသည်တို့တွင်။ အဟေတုကာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ သဟေတုကာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထို သဟိတ်ဝိပါက ဝေဒနာသည်လည်း။ ဒုဟေတုကာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ တိဟေတုကာ၊ သည်။ သုခုမာ။ တတ္ထာပိ၊ ထို တိဟိတ်ဝိပါက ဝေဒနာတို့တွင်လည်း။ သသင်္ခါရိကာ၊ သသင်္ခါရိက ဝိပါက ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ အသင်္ခါရိကာ၊ သည်။ သုခုမာ။ ပဌမဇ္ဈာနဝိပါကာ၊ ပဌမဇ္ဈာနဝိပါက ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ဒုတိယဇ္ဈာနဝိပါကာ၊ သည်။ သုခုမာ။ ပေ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနဝိပါကာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထို စတုတ္ထဇ္ဈာနဝိပါက ဝေဒနာသည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ။ အာကာသာနဉ္စာယတန ဝိပါကာ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါက ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထို အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါက ဝေဒနာသည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ပေ။ နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါကာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ သည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ။ သောတာပတ္တိဖလဝေဒနာ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ သည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ပေ။ အရဟတ္တဖလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။

တိသု၊ ကုန်သော။ ကိရိယာသု၊ ကိရိယာတို့တွင်။ ကာမာဝစရ ကိရိယာဝေဒနာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ရူပါဝစရကိရိယာဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ သည်လည်း။ သြဋ္ဌာရိကာ။ အရူပါဝစရ ကိရိယာဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ တာဝ၊ ဘေဒနည်းမှ ရှေးဦးစွာ။ အဘေဒတော၊ မခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ (နယော၊ ကိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ပန၊ ကား။ ဘေဒတော၊ ခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ (နယော၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အဟေတုကာဒိဝသေန၊ အဟိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဘိန္ဒာယ၊ ကွဲပြားသော။ ကာမာဝစရ ကိရိယာယ၊ ခွံ။ ဝါ၊ တွင်။ အဟေတုကကိရိယာ ဝေဒနာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ သဟေတုကာ၊ သဟိတ် ကိရိယာဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထို သဟိတ်ကိရိယာဝေဒနာသည်လည်း။ ဒုဟေတုကာ၊ ဒုဟိတ်ဖြစ်သော သဟိတ်ကိရိယာ ဝေဒနာသည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။

တိဟေတုကာ၊ သည်။ သုခုမာ။ တတ္ထာပိ၊ ထို တိဟိတ်ဖြစ်သော သဟိတ်ကိရိယာ
ဝေဒနာ၌လည်း။ သသင်္ခါရိကာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ အသင်္ခါရိကာ၊ သည်။
သုခုမာ။ ပဌမဇ္ဈာနေ၊ ၌။ ကိရိယဝေဒနာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ပေ။ နေဝသညာ-
နာသညာယတန ကိရိယဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ ယာ၊ အကြင်ဝေဒနာသည်။
သြဋ္ဌာရိကာ။ သာ၊ ထို ကြမ်းသောဝေဒနာသည်။ ဟိနာ၊ ယုတ်၏။ ယာ၊ သည်။
သုခုမာ။ သာ၊ ထို သိမ်မွေ့သောဝေဒနာသည်။ ပဏီတာ၊ မှန်မြတ်၏။

၁၃။ ဒုရဒုကနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော)။ (တနည်း) ဒုရဒုက-
နိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အကုသလဝေဒနာစသည်၌ အပေါင်းအာဇာရ၊ အစိတ်အာဇာရ
စပ်။) အကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ ဝိသဘာဂဋ္ဌေန၊ မတူသောအဖို့ ရှိသည်၏အဖြစ်
ကြောင့်၎င်း။ ဝိသံသဋ္ဌေနစ၊ မရောနှောသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ကုသလာ-
ဗျာကတဟိ၊ ကုသိုလ် အဗျာကတ ဝေဒနာတို့မှ။ ဒုရေ၊ ဝေး၏။ ဣမိနာ နယေန၊
ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ သဗ္ဗပဒေသု၊ အလုံးစုံသောပုဒ်တို့၌။ ဒုရတာ၊ ဒုရ၏
အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ အကုသလာဒိဝေဒနာ သမဂ္ဂိ-
နော၊ အကုသိုလ် အစရှိသော ဝေဒနာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
၎င်း။ (ဟောန္တိ ၌ သာမညကတ္တာ၊ ရှေးနိဿယ၌ကား “တယောတယော၌သရုပ်
အဖြစ်ဖြင့် စပ်” ဟု ဆိုထား၏၊ မကောင်း။) ဒုက္ခာဒိဝေဒနာသမဂ္ဂိနောစ၊ ဒုက္ခအစ
ရှိသော ဝေဒနာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။ တယော တယော၊
ဥ-ယောက် ဥ-ယောက်ကုန်သော။ ဇနာ၊ လူတို့သည်။ ဧကမဉ္ဇေ၊ တခုတည်းသော
ညောင်စောင်း၌။ နိသိန္နာ၊ ထိုင်နေကုန်သည်။ သစေပိ ဟောန္တိ၊ အကယ်၍မူ
လည်း ဖြစ်စေကုန်ဦးတော့။ (ဧဝံသတိပိ၊ သော်လည်း။) တေသမ္ပိ၊ ထို ဥ-
ယောက် ဥ-ယောက်သော လူတို့၏လည်း။ တာ ဝေဒနာ၊ ထို ဥ-မျိုး ဥ-မျိုးသော
ဝေဒနာတို့သည်။ ဝိသဘာဂဋ္ဌေန၊ ကြောင့်၎င်း။ ဝိသံသဋ္ဌေနစ၊ ကြောင့်၎င်း။

ဝိသဘာဂဋ္ဌေန။ ။ [သ၊ တူသော + ဘာဂ၊ အဖို့ (ရှိ)။ ဝိသဘာဂ၊ မတူသော
အဖို့ရှိ။] အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် အကုသိုလ်ဇာတ်ရှိ၏၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ကုသိုလ်
ဇာတ် ရှိ၏၊ အဗျာကတဝေဒနာသည် အဗျာကတဇာတ် ရှိ၏၊ ဤသို့ ဇာတ်အားဖြင့်
သဘောမတူသောကြောင့် အကုသိုလ်နှင့် ကုသိုလ် အဗျာကတတို့ ဝေးကွာကြသည်။
[ဇာတိအာဒိဝေဒန အသမာနကောဋ္ဌာသတာ ဝိသဘာဂဋ္ဌော၊—ဋီကာ။]

ဝိသံသဋ္ဌေန။ ။ အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ဒုက္ခဝိပါကကို ပေးခြင်းကိစ္စ ရှိ၏၊
ကုသိုလ်ဝေဒနာသည် သုခဝိပါကကိစ္စ ရှိ၏၊ အဗျာကတဝေဒနာသည် အဝိပါကကိစ္စ ရှိ၏၊
ဤသို့ ကိစ္စအားဖြင့် မတူသောကြောင့် ရောနှော၍မဖြစ်ခြင်းကို “ဝိသံသဋ္ဌ” ဟု ဆိုသည်။
(တနည်း) အကုသိုလ်၏ သာဝဇ္ဇလက္ခဏာသဘော၊ ကုသိုလ်၏ အနာဝဇ္ဇလက္ခဏာသဘော၊
အဗျာကတ၏ အဝိပါကလက္ခဏာသဘောအားဖြင့် ပေးခြင်းသည် ရောနှော၍မဖြစ်
နိုင်သော ဝိသံသဋ္ဌတည်း။ [ဒုက္ခဝိပါကာဒိဝေဒန အသဒိသကိစ္စတာ၊ အသဒိသသဘာ-
ဝတာ ဝါ ဝိသံသဋ္ဌော၊—ဋီကာ။]

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဓ္ဓေသအဖွင့် ၆၈

ဒုရေယေဝ နာမ၊ ဒုရေတို့သာလျှင် မည်၏။ သမာပန္နဝေဒနာဒိသမဂီသုပိ၊ သမာပန္နဝေဒနာ အစရှိသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ ဆောင်ကြောင်း နည်းတည်း။

ပန၊ ကား။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ အကုသလာယ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာမှ။ ဝါ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့်။ သဘာဂဋ္ဌေန၊ တသောအဖို့ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သရိက္ခဋ္ဌေန၊ သဘောတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ သန္တိကေနာမ၊ နီးသည်မည်၏။ ဣမိနာ နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗပဒေသ၊ တို့၌။ သန္တိကတာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ အကုသလာဒိ- ဝေဒနာသမဂီသု၊ အကုသိုလ်အစရှိသော ဝေဒနာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော။ တိသု၊ ကုန်သော။ ဇနေသု၊ တို့တွင်။ ဧကော၊ တယောက်သည်။ ဝါ၊ တယောက် က။ ကာမဘဝေ၊ ကာမဘဝ၌။ ဧကော၊ သည်။ ဝါ၊ က။ ရူပဘဝေ၊ ၌။ ဧကော၊ သည်။ ဝါ၊ က။ အရူပဘဝေ၊ ၌။ သစေပိ (ဟောတိ)၊ အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့။ (ဧဝံ သတိပိ)။ တေသမ္ပိ၊ ထို ၃-ယောက်သော လူတို့ ၏လည်း။ တာ ဝေဒနာ၊ ထို ၃-မျိုးသော ဝေဒနာတို့သည်။ သဘာဂဋ္ဌေန၊ ကြောင့်၎င်း။ သရိက္ခဋ္ဌေန၊ ကြောင့်၎င်း။ သန္တိကေယေဝ နာမ၊ သန္တိကေတို့ သာလျှင် မည်၏။ ကုသလာဒိဝေဒနာသမဂီသုပိ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော ဝေဒနာ တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော၊ ဤနည်းပင်တည်း။

တံတံ ဝါ ပနာဘိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ ဟေဋ္ဌိမနယံ၊ ကို။ အနောလော- ကေတွာ၊ မကြည့်မှ၍။ တံတံဝါ ပန ဝသေနေဝ၊ ဖြင့်သာလျှင်။ ကထေတဗ္ဗံ၊ ပြော ဟောထိုက်၏။ စ၊ ဆက်။ ကထေန္တေန၊ ပြောဟောသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒုရတော၊ ဒုရမှ။ သန္တိကံ၊ သန္တိကကို။ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ၊ မထုတ်ဆောင်ထိုက်။ ဝါ၊ မထုတ် ဆောင်နိုင်။ ပန၊ အနွယကား။ သန္တိကတော၊ မှ။ ဒုရံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ၊ ထုတ်ဆောင် ထိုက်၏။ ဝါ၊ ထုတ်ဆောင်နိုင်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ လောဘသဟဂတာ၊ လောဘသဟဂုတ် ဝေဒနာ၎င်း။ ဒေါသသဟဂတာ၊ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာ၎င်း။ (ဣတိ) ဒုဝိဓော၊ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ လောဘသဟဂတာ၊ သည်။ လောဘသဟဂတာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ သန္တိကေနာမ၊ နီးသည်မည်၏။ ဒေါသသဟဂတာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ ဒုရေနာမ၊ ဝေးသည်မည်၏။ [ဤကား သန္တိကမှ ဒုရထုတ်ပုံတည်း။] ဒေါသသဟဂတာ၊ သည်။ ဒေါသသဟဂတာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ သန္တိကေနာမ၊ မည်၏။ လောဘသဟ- ဂတာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ ဒုရေနာမ၊ ၏။ [ဤလည်း သန္တိကမှ ဒုရထုတ်ပုံပင်တည်း။]

ဒေါသသဟဂတာပိ၊ သည်လည်း။ နိယတော၊ နိယတဝေဒနာသည်။ နိယ- တာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ သန္တိကေနာမ၊ [ဤ၌ ဣတိ-သဒ္ဓါကို တွေ့ရ၏။ ရှေး နိဿယ၌မပါ။ သို့သော် အနိယတာ ဒုရေနာမ ကို ညွှန်နိုင်သောကြောင့် “ဣတိ၊

ဤသို့ အစရှိသည်တည်း” ဟု ပေးနိုင်ပါသေး၏။] အနိယတာ၊ သည်း။ ဧဝံ၊
ဤအတူတည်း။ ကပ္ပဋိတိက အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိကဘေဒ၊ ကပ္ပဋိဟိက
အပြား၊ အသင်္ခါရိကအပြား၊ သသင်္ခါရိက အပြားကို၎င်း။ လောဘသဟဂတာ-
ဒိသ၊ တို့၌။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာဒိဘေဒံ၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် အစရှိသော အပြားကို၎င်း။
သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောအပြားကို။ ဩဠာရိကဒုကနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ဝိတ္တာပိတဝေဒနာ၊
ခွဲအပ်ပြီး၏ အစွမ်းဖြင့်။ အနုဂန္ဓာ၊ အစဉ်လိုက်၍။ ဧကေကကောဠာသဝေဒနာ၊
တခုတခုသော အဘို့အစဉ်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ တံတံ ကောဠာသဝေဒနာယ
ဝေ၊ ထိုထိုအဘို့အစဉ်ဖြစ်သော ဝေဒနာမှသာလျှင်။ ဝါ၊ နှင့်သာလျှင်။ သန္တိကေ၊
နီး၏။ ဣတရာ၊ အခြားသော ကောဠာသဉ် ဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။
ဣတရာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ ဒုရေ၊ ဝေး၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျာ၊ ဣတိ၊ အပြီး
တည်း။ [ကပ္ပဋိတိကဝေဒနာသည် အခြားသော ကပ္ပဋိတိကဝေဒနာမှ သန္တိကေ
ဖြစ်၏။ ကပ္ပဋိတိကမဟုတ်သော ဝေဒနာမှ ဒုရေ ဖြစ်၏။ အသင်္ခါရိက ဝေဒနာ
သည် အသင်္ခါရိကဝေဒနာမှ သန္တိကေဖြစ်၏။ သသင်္ခါရိကဝေဒနာမှ ဒုရေဖြစ်၏။
ဤသို့လျှင် သန္တိကမှ ဒုရကို ခွဲထုတ်ရသည်။ ဤတိုင်အောင်ရောက်မှ သန္တိကမှ
ဒုရထုတ်ပုံ အကျယ်ပြီး၏။ ဒုရမှ သန္တိကထုတ်ပုံကား မဖြစ်နိုင်။]

အယံ၊ ဤသည်ကား။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသော၊ တည်း။

၃။ သညာ ကွန္ဓနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၄။ သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိတဗျော။) ယာကာစိ
သညာတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ စတုဘူမိကသည်၊ ၄-ပါးသော ဘုံ၌ဖြစ်သော
သညာကို။ ပရိယာဒိယတိ၊ ထက်ဝန်းကျင်ယူတော်မူ၏။ ဝါ၊ သိမ်းကျုံးတော်မူ၏။
စက္ခုသမ္ပယာဇာ သညာတိ အာဒိနိ၊ အစရှိသောပုဒ်တို့ကို။ အတိတာဒိဝသေန၊
အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အပြား
အားဖြင့်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌသညံ၊ ညွှန်ပြအပ်ပြီးသော သညာကို။ သဘာဝတော၊ သဘော
အားဖြင့်။ ဝါ၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့်။ ဒဿေတံ၊ ၄။ (ဗာဂဝတာ)။ ဝုတ္တံ၊
နိပြု။ တတ္ထ၊ ကို စက္ခုသမ္ပယာဇာ အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်။ (“စက္ခုသမ္ပယာဇာ
နာမ” သည်၌ စပ်။) စက္ခုသမ္ပယာတော၊ စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီသော သမ္ပယာဇာကြောင့်။
ဇာတာ၊ ဖြစ်သော သညာသည်။ စက္ခုသမ္ပယာဇာနာမ၊ စက္ခုသမ္ပယာဇာ
မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ စက္ခုသမ္ပယာသို့၊ စက္ခုဝတ္ထုကို မှီသော သမ္ပယာဉ်။
ဇာတာ၊ ဖြစ်သော သညာသည်။ စက္ခုသမ္ပယာဇာနာမ၊ မည်၏။ သေသေသုပိ၊
စက္ခုသမ္ပယာဇာပုဒ်မှ ကြွင်းသော သောတသမ္ပယာဇာ အစရှိသော ပုဒ်တို့
လည်း။ သေဝ နယော၊ ဘည်း။ [ဝာအုပ်တို့၌ “သေသေသုပိ” ဟု တွေ့ရ၏။
သညာသကောင့် ညွှန်ပြခြင်းမဟုတ်သောကြောင့် ရှေးနိဿယ၌ “သေသေ-

ဝိသင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၃-သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၆၃

သုပိ” ဟု ရှိသောပါဌ်သည် ကောင်း၏။] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ၊ စက္ခုသမ္ပဿဇာ အစရှိသော သညာတို့တွင်။ ပုဂ္ဂိုမာ၊ ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးကုန် သော သညာတို့သည်။ စက္ခုပသာဒါဒိဝတ္ထုကာဝ၊ စက္ခုပသာဒ အစရှိသော မှီရာရှိကုန်သည်သာ။ (ဟောန္တိ)။ မနောသမ္ပဿဇာ၊ မနောသမ္ပဿဇာ သညာ သည်။ ဟဒယဝတ္ထုကာပိ၊ ဟဒယဝတ္ထု ဟူသော မှီရာရှိသည်၎င်း။ အဝတ္ထုကာပိ၊ (စတုဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်ခိုက်) မှီရာ မရှိသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ သဗ္ဗာ၊ အလုံး စုံသော သညာတို့သည်။ စတုဘူမိကသညာ၊ ၄-ပါးသော ဘုံတို့၌ ထိုက်သည် အားလျော်စွာ ဖြစ်သော သညာတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။

၁၇။ ဩဋ္ဌာရိကဒုကနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ပဋိသသမ္ပဿဇာတိ၊ ကား။ သပ္ပဋ္ဌိဇေ၊ ထိပါးခြင်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခုပသာဒါဒိယော၊ စက္ခုပသာဒ အစ ရှိသောရုပ်တို့ကို။ ဝတ္ထု၊ ကို။ ကတု၊ ချီ။ သပ္ပဋ္ဌိဇေ၊ ကုန်သော။ ရူပါဒိယော၊ ရူပါရုံ အစရှိသော ရုပ်တို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ဥပ္ပဇ္ဇေ၊ ဖြစ်သော။ ဖဿော ဖဿသည်။ ပဋိသသမ္ပဿဇာနာမ၊ ပဋိသသမ္ပဿ မည်၏။ တတော၊ ထို ပဉ္စဝတ္ထု ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သမ္ပဿကြောင့်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်သော သညာသည်။ ပဋိသသမ္ပဿဇာနာမ၊ မည်၏။ ဝ၊ တနည်း။ တသ္မိံ၊ ထိုပဉ္စဝတ္ထု ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သမ္ပဿ၌။ ဇာတာ၊ သည်။ ပဋိသ- သမ္ပဿဇာနာမ၊ မည်၏။ စက္ခုသမ္ပဿဇာ သညာ။ ပေ။ ကာယသမ္ပဿဇာ သညာတိပိ၊ စက္ခုသမ္ပဿဇာသညာ။ ပေ။ ကာယသမ္ပဿဇာသညာ ဟူသော အမည်သည်လည်း။ တဿာယေဝ၊ ထိုသညာ၏ပင်။ ဝတ္ထုတော၊ မှီရာဝတ္ထု ကြောင့်။ (လဒ္ဓံ၊ ရအပ်သော။) နာမံ၊ အမည်တည်း။ ရူပသညာ။ ပေ။ ဖောဠဗ္ဗ- သညာတိပိ၊ ရူပသညာ။ ပေ။ ဖောဠဗ္ဗသညာ ဟူသောအမည်သည်လည်း။ တဿာ- ယေဝ၊ ကိုသညာ၏ပင်။ အာရမ္မဏတော၊ အာရုံကြောင့်။ (လဒ္ဓံ)။ နာမံ၊ တည်း။ ဣဒံပန၊ ပဋိသသမ္ပဿဇာ ဟူသော ဤ အမည်သည်ကား။ ဝတ္ထာရမ္မဏ- တော၊ ဝတ္ထု၊ အာရုံ ၂-ပါးစုံကြောင့်။ (လဒ္ဓံ)။ နာမံ၊ တည်း။

ဟိ၊ မှန်။ သပ္ပဋ္ဌိဃာနိ၊ ကုန်သော။ ဝတ္ထုနိ၊ ဝတ္ထုတို့ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍၎င်း။ သပ္ပဋ္ဌိဃာနိ၊ ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ၊ တို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ စ၊ အာရုံပြု၍၎င်း။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ သော၊ ဤ သညာကို။ ပဋိသသမ္ပဿဇာ သညာတိ၊ ဟူ၍။ (တဂဝတာ)။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ မနောသမ္ပဿဇာ- တိပိ၊ မနောသမ္ပဿဇာ ဟူသော အမည်သည်လည်း။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ် အားဖြင့်။ ဧတိဿ၊ ဤသညာ၏။ နာမံ၊ အမည်သည်။ ဟောတိယေဝ၊ ဖြစ် သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သည်။ မနောနာမ၊ မနောမည်၏။ တေန၊ ထို စက္ခုဝိညာဏ်ဟူသော မနောနှင့်။ သဟဇာတော၊ သော။ ဖဿော၊ သည်။ မနောသမ္ပဿဇာနာမ၊ မည်၏။ (သဟဇာတ အလယ်

ပုဒ်ကျေ။) တသို့ မနောသမ္ပဿေ၊ ထို စက္ခုဝိညာဏ် ဟူသော မနောနှင့်တကွ ဖြစ်သော သမ္ပဿဉ်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်သောသညာတည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မနောသမ္ပဿဇာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ တသ္မာ မနောသမ္ပဿာ၊ ကြောင့်။ ဇာတာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မနောသမ္ပဿဇာ၊ မည်၏။ တထာ၊ ထို့အတူ။ သောတဝိညာဏံ၊ သည်။ ပေ။ ဃာနဝိညာဏံ၊ သည်။ ပေ။ ဇိဝှိဝိညာဏံ၊ သည်။ ပေ။ ကာယဝိညာဏံ၊ သည်။ မနောနာမ၊ မနောမည်၏။ တေန၊ ထို ကာယဝိညာဏ် ဟူသော မနောနှင့်။ သဟဇာတော၊ ဖဿော၊ သည်။ မနောသမ္ပဿောနာမ၊ မည်၏။ တသို့ မနောသမ္ပဿေ၊ ထို ကာယဝိညာဏ် ဟူသော မနောနှင့်တကွဖြစ်သော သမ္ပဿဉ်။ ဇာတာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မနောသမ္ပဿဇာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဇာသ္မာ မနောသမ္ပဿာ၊ ကြောင့်။ ဇာတာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ မနောသမ္ပဿဇာ၊ မည်၏။

အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ သညာတိပိ၊ အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ သညာ ဟူသော အမည်သည်လည်း။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်။ ဧတိဿ၊ ဤ ပဋိသသမ္ပဿဇာ သညာ၏။ နာမံ၊ သည်။ ဟောတိယေဝ၊ သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ တယော၊ ကုန်သော။ အရူပိနော၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ သယံ၊ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်။ ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကာ၊ နောက်ကျောဘက်၌ လည်ကုန်သည်။ (နာမည် မဖော်ဘဲ ကျောဘက်မှာ ပုန်းကွယ်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်သည်။) ဟုတွာ၊ ရှိ။ အတ္တနံ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတယ၊ သော။ သညာယ၊ ၏။ အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ သညာတိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ နာမံ၊ ကို။ ကရေန္တိ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပြုပါကုန် သော်လည်း။ နိပ္ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအားဖြင့်။ ပဋိသသမ္ပဿဇာ သညာနာမ၊ မည်သည်။ ပဉ္စဒွါရိကသညာ၊ ပဉ္စဒွါရိကသညာတည်း။ အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ သညာနာမ၊ မည်သည်။ မနောဒွါရိကသညာ၊ တည်း။

ပရိယာယေန။ ။တင်စားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော နာမည်ကို “ပရိယာယေန နာမံ” ဟု ဆို၏။ မှန်၏။—“အဓိဝစန သမ္ပဿဇာ” ဟူသော အမည်သည် သညာ၏အမည် ဖြစ်ရာ၌ အခြားနာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့က မိမိတို့ ရထိုက်သော နာမည်ကို သညာအပေါ်၌ ပြောင်း၍ တင်ပေးအပ်သော နာမည်တည်း။ အတင်ခွင့်အမည် ဟု၎င်း၊ ကေဒေယျူပစံ အမည်ဟု၎င်း ဆိုသင့်သည်။

နိပ္ပရိယာယေန။ ။ထိုသို့ မတင်စားရဘဲ မိမိသဘာဝအတိုင်း ရအပ်သော “ပဋိသသမ္ပဿဇာ” ဟူသော အမည်သည် ပဉ္စဒွါရိကသညာအတွက် နိပ္ပရိယာယ (မုချ) အမည် တည်း။ “အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ” ဟူသော အမည်သည် ပဉ္စဒွါရိကသညာမှ ကြွင်းသော မနောဒွါရိကသညာအတွက် နိပ္ပရိယာယပင်တည်း။ [ပဉ္စဒွါရိကသညာကို “မနောသမ္ပဿဇာ” ဟု ဆိုရာ၌ မနုဗျင်းတူ၍ တင်စားသောကြောင့် အထင်ရှင်းသိသူသာ ဟု ဆိုသင့်၏။ မခွင့်ကား “တေန ပရိယာယေနာတိ တေန ဝစနတ္တေန၊ ဝစနတ္တောပိ (သဒ္ဓါ၏အနက်ကိုလည်း) ပရိယာယောဘိ ဝုဠတိ ဟု ဖွင့်လေသည်။]၊

တတ္ထ၊ ထို ပဉ္စဒါရိကသညာ၊ မနောဒါရိကသညာတို့ ှပ်။ ပဉ္စဒါရိက-
သညာ၊ သည်။ သြလောကေတွာပိ၊ ကြည့်၍လည်း။ ဇာနိတံ၊ သိခြင်းငှါ။
သက္ကာ၊ တိတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်း၏။ ဝါ၊ ထင်ရှား
၏။ ဟိ၊ မှန်။ ရဇ္ဇိတွာ၊ တပ်မက်၍။ ဥပနိဇ္ဈာယန္တံ၊ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်သကဲ့။
ရဇ္ဇိတွာ ဥပနိဇ္ဈာယတိတိ၊ ရဇ္ဇိတွာ ဥပနိဇ္ဈာယတိဟူ၍။ ဝါ၊ တပ်မက်သော
ကြောင့် စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်နေ၏ ဟူ၍။ ဇာနန္တံ၊ သိနိုင်ကုန်၏။ ကုဇ္ဈိတွာ၊ စိတ်
ဆိုး၍။ ဥပနိဇ္ဈာယန္တံ၊ ကို။ ကုဇ္ဈိတွာ ဥပနိဇ္ဈာယတိတိ၊ ကုဇ္ဈိတွာ ဥပနိဇ္ဈာယတိ
ဟူ၍။ ဝါ၊ စိတ်ဆိုးသောကြောင့် စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်နေ၏ ဟူ၍။ သြလောကေ-
တွာဝ၊ ကြည့်၍ပင်။ ဇာနန္တံ၊ ကုန်၏။

တတြ၊ ထိုကြည့်ရုံဖြင့် သိနိုင်ခြင်း၌။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ သဉ္စ၊
ဝတ္ထုတည်း။ ဝါ၊ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိရခြင်း၏ အကြောင်း
တည်း။ ကိရ၊ ချဲ့။ ဒေ၊ န်သော။ ဣတ္ထိယော၊ တို့သည်။ နိသိဒ္ဓိတွာ၊ ထိုင်၍။ သုတ္တံ၊
ချည်ကို။ ကန္တန္တံ၊ ငင်နေကြကုန်၏။ ဒိဿ၊ ကုန်သော။ ဒဟရေသု၊ မဟုန်းပေသတို့
သည်။ ဂါမေ၊ ၌။ စရန္တေသု၊ လှည့်လည်ကုန်လသော်။ လော၊ တပ်သော
ရဟန်းသည်။ ပုရတော၊ ရွှေ၌။ ဝါ၊ က။ ဂစ္ဆန္တော၊ စဉ်။ ဧကံ၊ သော။ ဣတ္ထိံ၊
ကို။ သြလောကေသိ၊ ကြည့်ပြီ။ ဣတရာ၊ အကြည့်ခံရသော မိန်းမမှ အခြားသော
မိန်းမသည်။ တံ၊ ထိုအကြည့်ခံရသော မိန်းမကို။ ပုစ္ဆိ၊ မေးပြီ။ (ကိံ)။ ကသ္မာ၊
ကြောင့်။ တံ၊ သင့်ကို။ ဝါ၊ ညည်းကို။ ဧသေ၊ ဤကိုယ်တော်သည်။ သြလောကေ-
သိ နုခေါ၊ ကြည့်သနည်း။ ဣတိ (ပုစ္ဆိ)။ ဧသော ဘိက္ခု၊ သည်။ မံ၊ ငါ့ကို။ ဝိသဘာ-
ဂစိတ္တေန၊ ဝိသဘာဂစိတ်ဖြင့်။ (ဖောက်ပြန်သော စိတ်ဖြင့်။) န သြလောကေသိ၊
ကြည့်သည် မဟုတ်ပါ။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ကနိဋ္ဌဘဂိနိသညာယ၊ နှမကလေး
ဟူသော အမှတ်ဖြင့်။ သြလောကေသိ၊ ကြည့်ပြီ။ ဣတံ၊ ဤသို့ပြောပြီ။ တေသုပိ၊
ထိုရဟန်းငယ် ၂-ပါးတို့သည်လည်း။ ဂါမေ၊ ၌။ စရိတွာ၊ ၍။ အာသနသာလာ-
ယ၊ နားနေရာ စရပ်၌။ ဝါ၊ ဆွမ်းစား စရပ်၌။ နိသိန္ဒေသု၊ ထိုင်ကုန်လသော်။
ဣတရာ၊ ကြည့်သောရဟန်းမှ အခြားသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ တံ ဘိက္ခု၊ ထို
ကြည့်သောရဟန်းကို။ ပုစ္ဆိ။ (ကိံ)။ တယာ၊ သင်သည်။ သာ ဣတ္ထိံ၊ ကို။ သြလော-
ကိတာ၊ ကြည့်အပ်ပြီလော။ ဣတိ (ပုစ္ဆိ)။ အာမ၊ မှန်ပါ။ သြလောကိတာ၊ ပါပြီ။
ဣတံ၊ ဤသို့ ပြောပြီ။ ကိမတ္တာယ၊ အဘယ်အကျိုးငှါ။ (သြလောကိတာ၊ နည်း။)
ဣတံ၊ ဤသို့ မေးပြီ။ မယံ၊ တပည့်တော်၏။ ဘဂိနိသရိက္ခတ္တာ၊ နှမနှင့် တူသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ တံ၊ ထိုမိန်းမကို။ သြလောကေသိ၊ ကြည့်ခဲ့ပါပြီ။ ဣတံ၊ အာဟ။

ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ပဉ္စဒါရိကသညာ၊ သည်။ သြလောကေတွာပိ၊ ကြည့်၍
လည်း။ ဇာနိတံ၊ ငှါ။ သက္ကာ၊ ၍။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ပန၊ ဆက်။ သာ သော၊
ထိုသို့ကြည့်၍ သိနိုင်သော ဤသညာသည်။ ပသာဒဝတ္ထုကာဝေ၊ ပသာဒဟူသော

တည်ရာရှိသည်သာ။ ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ကေဝိ၊ အချို့ဆရာသို့သည်။ ဇဝန-
ပုတ္တဘ၊ ဇောအခိုက်သို့ ရောက်သော သညာတည်း။ ဣတိ ဒီပေန္တိ၊ ပြကြကုန်၏။
[“ပဉ္စဒွါရိကဝီထိ၌ ဖြစ်သော်လည်း ပဉ္စဝိညာဏ် အခိုက်၌ ဖြစ်သော သညာ
မဟုတ်၊ ဝုဋ္ဌောဇာနောကံ ဇောအခိုက်ရောက်မှ ဖြစ်သောသညာ” ဟု ဆိုလိုသည်။
ယောဇနာ၌ “ဇဝနပတ္တာ” ဟု ရှိ၏။ ကောင်းသည်။ ယခုစာအုပ်များ၌ “ဇဝန-
ပုတ္တဘ၊ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သော သညာတည်း” ဟု ရှိ၏။]

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ (ပဉ္စဒွါရိကသညာမှတပါး မနောဒွါရိကသညာ
ကား)။ မနောဒွါရိကသညာ၊ သည်။ (သုခုမာ ၌စပ်)။ ကေမဉ္ဇေဝါ တခုသော
ညောင်စောင်း၌သော်၎င်း။ ကေပီဌေဝါ၊ တခုသောအင်းပျဉ်၌သော်၎င်း။ နိသိ-
ဒိတူာပိ၊ ထိုင်နေ၍လည်း။ အညံ၊ ရှေးက သိအပ်ပြီးသောအကြောင်းအရာမှ
တပါးသော အကြောင်းအရာကို။ စိန္တန္တံ၊ စဉ်းစားနေသူကို၎င်း။ ဝိတက္ကန္တံ၊
ကြံစည်နေသူကို၎င်း။ (ပုစ္ဆိတူာ ၌စပ်)။ ကိံ၊ အဘယ်အကြောင်းအရာကို။ စိန္တ-
သိ၊ စဉ်းစားနေသနည်း။ ကိံ၊ ကို။ ဝိတက္ကသိ၊ ကြံစည်နေသနည်း။ ဣတိ၊ သို့။
ပုစ္ဆိတူာ၊ မေးပြီး၍။ ဝါ၊ မေးပြီးမှ။ တဿ၊ ထိုစဉ်းစား ကြံစည်နေသူ၏။ ဝဇန-
ဝသေနေဝ၊ ပြောဆိုအပ်သောစကား၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာ။ ဇာနိတဗ္ဗတော၊
သိထိုက်သည်။ အဖြစ်ကြောင့်။ သုခုမာ၊ ၏။ သေသံ၊ ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်း
သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓသဒိသမေဝ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်
အပေါင်းနှင့် တူသည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အယံ၊ ဤသည်ကား။ သညာက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသော၊ တည်း။

ပသာဒဝတ္ထုကာ ဝေ။ ။ တပ်မက်မှုရာဂ စိတ်ဆိုးမှု ဒေါသသည် စက္ခုဝိညာဏ်
အခိုက်၌ မဖြစ်၊ ဇောအခိုက်ကျမှ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ထိုကြည့်သူ၏ သညာသည် ဇော
အခိုက်ကျမှဖြစ်သော ဟာယဝတ္ထုလျှင် မှီရာရှိသော သညာသာ ဖြစ်သင့်၏” ဟု ယုံမှား
အွယ်ရှိသောကြောင့် “ပသာဒဝတ္ထုကာ ဝေ” ဟု ဝေဖြင့် ဆိုသည်။ ထို ဝေဖြင့် ဟာယ-
ဝတ္ထုကသညာကို ကန့်သည်။

ဆက်ဦးအံ့— တပ်မက်မှုရာဂ ဝသော သဘောသည် ဇောအခိုက်ကျမှ ဖြစ်သော်လည်း
ထိုသူ၏ တပ်မက်မှုရာဂကို မုန်းဆန့် သိနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းမှာ ထိုသူ၏ကြည့်ပုံ (ဩ-
လောကန) သာ ဖြစ်၏။ ထိုကြည့်ပုံ ဩလောကနကို အကြည့်ခံရသူက စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်
မြင်လိုက်မှ “ဤသူဟာ ငါ့ကို တပ်မက်လို့ ကြည့်တာတဲ့” ဟု အထင်အရှား သိရ၏
ကြည့်ပုံ ဩလောကနသည် အာရုံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည် အာရမ္မဏိကတည်း။ ထိုကြည့်သော
ဝိတ်တိုင်ပါဝင်သော သညာသည်လည်း စက္ခုဝိညာဏ်အား ထင်ရှား၏ ထို့ကြောင့်
“ပဉ္စဒွါရိကသညာ ဩလောကေတွာပိ ဇာနိတံ သက္ကာ” ဟု ဆိုသည်။ [ဤ၌ “ပဉ္စ
ဒွါရိကသညာ” ဟူသည် ကြည့်သူ၏ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော သညာတည်း။ “ဩလော
ကေတွာ” ဟူသည် အကြည့်ခံရသူက မြင်လိုက်သော ဩလောကနတည်း ၊

၄-သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၀။ သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသော ဌ။ ယေကေမိ သင်္ခါရာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ စတု-
 ဘူမကသင်္ခါရေ၊ တို့ကို။ ပရိယာဒိယတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ စက္ခုသမ္ပဿဇာစေတနာတိ
 အာဒိနိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ အတိတာဒိဝသေန၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏
 အဖြစ်ဖြင့်။ ဝါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အပြာအားဖြင့်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌသင်္ခါရေ၊
 ညွှန်ပြအပ်ပြီးသော သင်္ခါရတို့ကို။ သဘာဝတော၊ အားဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ (ဘဂ-
 ဝတာ) ဝုတ္တာနိ။ စက္ခုသမ္ပဿဇာတိ အာဒိနိ၊ အစရှိသောပုဒ်တို့သည်။ ဝုတ္တတ္ထာ-
 နေဝ၊ သည်သာ။ စေတနာတိ၊ ဟူသော ပုဒ်ကို။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ၊ အောက်၌
 ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပိုင်းအခြား၌။ ပဓာနသင်္ခါရဝသေန၊ ပဓာနဖြစ်သော
 သင်္ခါရ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ (တနည်း) စေတနာတိ၊ ဟူသောပုဒ်ကို။ ဟေဋ္ဌိမ-
 ကောဋိယာ၊ အားဖြင့်။ ပဓာနသင်္ခါရဝသေန (ပဓာနသင်္ခါရဒဿနဝသေန)၊
 ပဓာနဖြစ်သော သင်္ခါရကိုပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဟေဋ္ဌိ-
 မကောဋိယာ၊ အောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ အန္တမသော၊
 အောက်ထပ်ဆုံးအားဖြင့်။ စက္ခုဝိညာဏေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိ
 တော်၌။ အာဂတာ၊ တိုက်ရိုက်လာကုန်သော။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊
 သင်္ခါရတို့သည်။ ဥပုဇ္ဇန္တိ။ [စက္ခုဝိညာဏ်၏ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော ဖဿ၊ စေတနာ၊
 ကေဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ ၄-ပါးတည်း၊ မနသိကာရသည် ဓမ္မသင်္ကပ္ပပါဠိတော်၌

ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ။ ။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ ၂ - ပုဒ်တိုင် ပဌမပုဒ်ကိုရည်ရွယ်၍ “ဘုမ္မ-
 နိဒ္ဒေသောဝ” ဟု ခြိုကာဖွင့်သည်။ ဝေ-ဖြင့် ကရုဏာနိဒ္ဒေသော-ကို ကန့်သည်။ ဤ ဟေဋ္ဌိ-
 မကောဋိယာ-ကို ပဓာန-၌ စပ်ပါ။ “အောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပိုင်းအခြား၌ ပဓာန
 ဖြစ်သော စေတနာသင်္ခါရ” ဟုလို။

တနည်း။ ။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ-ကို ဝုတ္တံ-၌ စပ်လျှင် “အားဖြင့်” ဟုအနက်ပေးရသော
 ကရုဏာနိဒ္ဒေသလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ယို့ကြောင့် ပုရိမေပိဝါ-သည်ဖြင့် ခြိုကာ၌ တနည်းပြသည်။
 ဤနည်း၌ ပဓာနသင်္ခါရဝသေန-ဝယ် “ပဓာနသင်္ခါရဒဿနဝသေန” ဟု ဒဿနပုဒ် အကျေ
 ကြ၍ လိုဒဿန-၌ စပ်ပါ။ [ပုရိမေပိဝါ။ ပေ။ ပဓာန သင်္ခါရဒဿန ဝသေနာတိ သမ္ပန္န-
 ကရုဏေန ကရုဏာနိဒ္ဒေသောဝ။—ခြိုကာ။]

အနုဋ္ဌိကာ။ ။ အနုဋ္ဌကာ၌ကား “ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ-ကို ဝုတ္တံ-၌ (ဝုတ္တံ-၏ ဝစန
 ကြိယာ ၌) ကရုဏာအဖြစ်ဖြင့် စပ်” ဟု ဆို၏။ ယထာ စ အာဂမနကိရိယာယ၊ ဝေ ဝစန-
 ကိရိယာယပိ (ဝုတ္တံ-ဝယ် ဝစနကြိယာ၏လည်း) ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ ကရုဏာဘာဝေါ
 သမ္ဘဝတိတိ ဒဿေတုံ ပုရိမေပိ ဝါတိအာဒိမာဟ။

ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာဟိ။ ။ ဤပုဒ်ကား ကရုဏာနိဒ္ဒေသပင်တည်း။ အာဂတာ-၌စပ်ပါ။
 “အောက်၌ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် - လာကုန်သော သင်္ခါရတို့”
 ဟုလို။

တိုက်ရိုက်မပါ။ ယေဝါပနက အဖြစ်ဖြင့်သာ လာသည်။ ဝေဒနာ၊ သညာကား သီးခြားခန္ဓာအဖြစ်ဖြင့် နှုတ်ပြီးတည်း။] တေသု၊ ထို ၄-ပါးသောသင်္ခါရတို့တွင်။ စေတနာ၊ သည်။ ပဓာနာ၊ ပြဋ္ဌာန်း၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) (စေတနာယ၊ ၏။) အာယုဟနဋ္ဌေန၊ အားထုတ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ပါကဋ္ဌတ္တာ၊ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ပဓာန၏အဖြစ်ကြောင့်။ အယမေဝ၊ ဤ စေတနာကိုသာ။ ဂဟိတာ၊ ယူတော်မူအပ်ပြီ။ [စက္ခုသမ္ဗဿဇာ စေတနာ စသည်ဖြင့် စေတနာကိုသာ ခေါင်းတပ်၍ သင်္ခါရက္ခန္ဓာအရာ၌ ယူတော်မူသည်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် စေတနာကိုသာ ယူအပ်ပါသော်လည်း။ တံ သမ္ဗုဒ္ဓသင်္ခါရ၊ ထို စေတနာနှင့် သမ္ဗုဒ္ဓတို့ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ တာယ၊ ထိုစေတနာ ကို။ ဂဟိတာယ၊ ယူအပ်ပြီးသော်။ ဂဟိတာဝ၊ ယူအပ်ပြီးကုန်သည်သော။ ဟောန္တိ။ [အာယုဟနဋ္ဌေန ပါကဋ္ဌတ္တာ ၌ စေတနာ၏ အာယုဟနဖြစ်ပုံကို အဋ္ဌသာလိနိ ကာမာဝစရကုသလ ဓမ္မဒွေသ စေတနာစတသိမ်အဖွင့်၌ ကြည့်ပါ။]

ဣဒပိ၊ ဤသင်္ခါရက္ခန္ဓာနိဒ္ဒေသ၌လည်း။ ပုရိမာ၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးကုန်သော စေတနာတို့သည်။ စက္ခုပသာဒါဒိဝတ္ထုကာဝ၊ စက္ခုပသာဒ အစရှိသော မှီရာဝတ္ထု ရှိကုန်သည်သာ။ (ဟောန္တိ)။ မနောသမ္ဗဿဇာ၊ မနောသမ္ဗဿဇာ စေတနာသည်။ ဟဒယဝတ္ထုကာပိ၊ ဟဒယ ဟူသော မှီရာဝတ္ထု ရှိသည်၎င်း။ အဝတ္ထုကာပိ၊ မှီရာဝတ္ထု မရှိသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံသော စေတနာတို့သည်။ စတုဘူမိကစေတနာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ သေသံ၊ သည်။ ဝေဒနက္ခန္ဓသဒိသမေဝ၊ သည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အယံ၊ ဤသည်ကား။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာနိဒ္ဒေသော၊ တည်း။

၅-ဝိညာဏက္ခန္ဓာနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၆။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာနိဒ္ဒေသော ဥ။ ယံကိဉ္စိဝိညာဏန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ စတု-
 တူမကဝိညာဏံ၊ ကို။ ပရိယာဒိယတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ စက္ခုဝိညာဏန္တိ အာဒိနိ၊
 တို့ကို။ အတိတာဒိဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌဝိညာဏံ၊ ကို။ သဘာဝ-
 တော၊ အားဖြင့်။ ဒဿေတံ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ။ တတ္ထ၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏ်
 အစရှိသော ၆-ပါးသော ဝိညာဏ်တို့တွင်။ စက္ခုဝိညာဏာဒိနိ၊ ကုန်သော။ ပဉ္စ၊
 ငါးပါးသော ဝိညာဏ်တို့သည်။ စက္ခုပသာဒါဒိ ဝတ္ထုကာဝ၊ ကုန်သည်သာ။
 (ဟောန္တိ)။ မနောဝိညာဏံ၊ သည်။ ဟဒယာတ္ထုကမ္ပိ၊ သည်၎င်း။ အဝတ္ထုကမ္ပိ၊
 သည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောဝိညာဏ်သည်။ စတုဘူမိကဝိညာဏံ၊
 သည်။ (ဟောတိ)။ သေသံ ဝေဒနက္ခန္ဓသဒိသမေဝါတိ။

အယံ၊ ကား။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာနိဒ္ဒေသော၊ တည်း။

ပကိဏ္ဏကကထာအဖွင့်

ဣဒါနိ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသကို ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ပဉ္စသုပ္ပိ၊ ၅-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ (ပကိဏ္ဏကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဌာပနံ။) သမုဂ္ဂမတော၊ သမုဂ္ဂမ၎င်း။ [ဣတိ၌ သဗ္ဗပအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရမည်ဖြစ်၍ တော-ပစ္စည်းကို လိင်္ဂတ္ထ၌ သက်စေ။ “သမုဂ္ဂမတော၊ သမုဂ္ဂမအားဖြင့်၎င်း” ဟု တော-ပစ္စည်း အနက်ကို ဝိသေသနပေးလျှင် “ဣတိ၊ ဤသို့သော” ဟု ပေးရသည်။] ပုဗ္ဗာပရတော၊ ရွှေ နောက်၎င်း။ အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတော၊ ကာလအပိုင်းအခြား၎င်း။ ကေပ္ပါဒနာနာ- နိရောဓတော၊ တူသောဖြစ်ခြင်း၊ အသီးအသီး ချုပ်ခြင်း၎င်း။ နာနုပ္ပါဒ ကေ- နိရောဓတော၊ အသီးအသီး ဖြစ်ခြင်း၊ အတူချုပ်ခြင်း၎င်း။ ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓ- တော၊ အတူဖြစ်ခြင်း၊ အတူချုပ်ခြင်း၎င်း။ နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတော၊ အသီး အသီးဖြစ်ခြင်း၊ အသီးအသီး ချုပ်ခြင်း၎င်း။ အတိတာ နာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နတော၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်၎င်း။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရတော၊ အဇ္ဈတ္တိက၊ ဗာဟိရ ၎င်း။ သြဋ္ဌာရိက သုခုမတော၊ ၎င်း။ ဟိန ပဏီတတော၊ ၎င်း။ ဒုရသန္တိကတော၊ ၎င်း။ ပစ္စယတော၊ အကြောင်း၎င်း။ သမုဋ္ဌာနတော၊ ဖြစ်ကြောင်း၎င်း။ ပရိနိပ္ပန္န- တော၊ ထက်ဝန်းကျင် ပြီးစေအပ်သည်၏အဖြစ်၎င်း။ သင်္ခတတော၊ ပြုစီမံအပ် သည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သောဠသဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ အခြင်း အရာတို့ဖြင့်။ ပကိဏ္ဏကံ၊ ရောပြုမ်းသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။

တတ္ထ၊ ထို ၁၆-ပါးတို့တွင်။ သမုဂ္ဂမော၊ သမုဂ္ဂမသည်။ ဝါ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ စသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိလသော် ရှေးဘဝမှ အထက်ဖြစ်သော နောက်၌ ခန္ဓာတို့၏ဖြစ်ခြင်းသည်။ (တနည်း) သမုဂ္ဂမော၊ ပဋိသန္ဓေ အခါဝယ် ရှေးဘဝမှ အထက်ဖြစ်သောနောက်၌ ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ကနည်း) သမုဂ္ဂမော၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့၏ အတူတကွဖြစ်ခြင်းသည်။ ဂဗ္ဘသေယျက-

သမုဂ္ဂမော။ ။ [သံ+ဥ+ဝမ၊] သံသည် သမာယောဂ (အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ စသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ဥသည် ဥပ္ပံ (ရှေ့ဘဝ ဟူသော ရှေ့အစွန်းမှ အထက်ဖြစ်သော နောက်) ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဂမသဒ္ဓါ ကား ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်။ ဤအတိုင်း ဋီကာဖွင့်ထား၏။ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။

တနည်း။ ။ သံသဒ္ဓါသည် ပဋိသန္ဓေအနက်ကို ဟော၏။ ဥဂ္ဂမ သဒ္ဓါ၏ အနက်ကား ရှေ့နည်းအတိုင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သန္တိယံ ဝါ ပဋိသန္တိယံ + ဥဂ္ဂမော သမုဂ္ဂမော” ဟု ဋီကာ၌ ဒုတိယတနည်း ဖွင့်သည်။ (တနည်း) သံသည် သပ အနက်ကိုဟော၏။ ဥဂ္ဂမ သဒ္ဓါကား ဥပ္ပတ္တိအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “အထဝါ ယထာဓိဂတာနံ (ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါတို့အတွက် အကြင်အကြင်ရအပ်ကုန်သော) ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ သဟ + ဥဂ္ဂမော ဥပ္ပတ္တိ သမုဂ္ဂမော” ဟု တတိယတနည်း ဖွင့်သည်။

သမုဂ္ဂမော၊ ဂဗ္ဘသေယျကသမုဂ္ဂမဂ္ဂဌ်း။ ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမော၊ ဩပပါတိက
သမုဂ္ဂမဂ္ဂဌ်း။ ဣတိ၊ ဒုတိယော။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဂဗ္ဘသေယျကသမုဂ္ဂမော၊
ကို။ ဧဝံ၊ ဤဆို အပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ၊ ချဲ့။ ဂဗ္ဘသေယျက-
သတ္တာနံ၊ အမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းရခြင်းရှိသော သတ္တဝါတို့၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊
ပဋိသန္ဓေ ခဏ၌။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ အလ္လော အပုရေ၊ နောက်လည်း မကျ၊
ရွှေ့လည်း မကျသော ကာလ၌။ ဝါ၊ တပြိုင်နက်သော ကာလ၌။ ဧကတော၊
တပေါင်းတည်း။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။

တသ္မိံ ခဏေ၊ ထိုပဋိသန္ဓေခဏ၌။ ပါတုဘူတာ၊ ထင်ရှားဖြစ်သော။ ကလလ-
သင်္ခါတာ၊ ကလလရေကြည် ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော။ ရူပသန္တတိ၊ ရုပ်အစဉ်သည်။
ပရိတ္တာ၊ နည်းသည်။ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာယ၊ ယင်ငယ်သည်။ ဧကဝါယာမေန၊ တကြိမ်
သော လုံ့လဖြင့်။ ဝါ၊ တကြိမ်ဖြင့်။ ပါတဗ္ဗမတ္တာ၊ သောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်
ဟူသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဝါ၊ သောက်လောက်ရုံ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။
(ပရိတ္တာကို ယပ်ဖွင့်သည်။) ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတော၊ ဆိုပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။
ဧတံ၊ ဤယင်ငယ် တကြိမ်သောက်လောက်ရုံ ပမာဏရှိသော ကလလရေကြည်
သည်။ အဘိဗဟု၊ အလွန်များပါသေး၏။ (ဗဟုံ ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကား ဝါစာသိလိဉ္စ
တည်း။) သဏှသုစိယာ၊ သိမ်မွေ့ ကျစ်လစ်သော အပ်ကလေးကို။ (ဥက္ခိတ္တာယ၌
စပ်။) တေလေ၊ အကြိမ်တရာ ချက်အပ်သော ဆီကြည်၌။ ပက္ခိပိတော၊ ထည့်၍။
ဥက္ခိတ္တာယ၊ မြှောက်ဆယ်အပ်ပြီးသော်။ ပဉ္စရိတော၊ ယိုစီး၍။ အဂ္ဂေ၊ အဖျား၌။
ဌိတဗိန္ဒုမတ္တံ၊ တည်သော ဆီကြည်ပေါက်အတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

တမ္ပိ၊ ထိုအယူဝါဒကိုလည်း။ ပဋိက္ခိပိတော၊ ပယ်ပြီး၍။ ဧကကေသေ၊ ဆံ
တမျှင်ကို။ တေလတော၊ ဆီကြည်မှ။ ဥဒ္ဓရိတော၊ ထုတ်ဆယ်၍။ ဂဟိတေ၊ ယူအပ်
ပြီးသော်။ တဿ၊ ထိုဆံတမျှင်၏။ ပဉ္စရိတော၊ ၍။ အဂ္ဂေ၊ ၌။ ဌိတဗိန္ဒုမတ္တံ၊ ၍။
ဣတိ၊ ဝုတ္တံ။ တမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ပဋိက္ခိပိတော၊ ၍။ ဣမသ္မိံ ဇနပဒေ၊ ၌။ မနုဿာနံ၊
တို့၏။ ဧကသေ၊ ဆံတမျှင်ကို။ အဋ္ဌဓာ၊ ရှစ်စိတ် ရှစ်ဖြာ။ ဖာလိတေ၊ ခွဲအပ်ပြီး
သော်။ တံတော၊ ထိုရှစ်စိတ် ရှစ်ဖြာ ခွဲအပ်ပြီးသောဆံပင်မှ။ ဧကကောဋ္ဌာသပ္ပမာ-
ဏော၊ တခုသော အစုပမာဏရှိသော။ ဥတ္တရကုရုကာနံ၊ မြောက်ကျွန်းသူတို့၏။
ဧကသော၊ သည်။ (ဟောတိ၊ ရှိ၏။) တဿ၊ ထိုမြောက်ကျွန်းသူတို့၏ ဆံပင်၏။
ဝါ၊ ကို။ ပသန္တတိလတေလတော၊ ကြည်စွာသော နှမ်းဆီမှ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌဿ၊ ထုတ်ယူ
အပ်ပြီးသော်။ အဂ္ဂေ၊ ၌။ ဌိတဗိန္ဒုမတ္တံ၊ ၍။ ဣတိ၊ ဝုတ္တံ။

ဂဗ္ဘသေယျက။ သယာနံ၊ ကိန်းအောင်းရခြင်း။ သေယျာ၊ ခြင်း။ ဂဗ္ဘ +
သေယျာ ယေလန္တိ ဂဗ္ဘသေယျကာ။ ကြက်များ ငှက်များကဲ့သို့ အမိဝမ်းဝယ် အခု
အတွင်း၌ဖြစ်ရသော၊ လူများကဲ့သို့ အမိဝမ်းဝယ် သားအိမ်၌ ကိန်းအောင်းရသော
သတ္တဝါများ။

တမ္ပိ၊ ထိုအယူဝါဒကိုလည်း။ ပဋိကိပိတော၊ ချုံ။ ဧတံ၊ ဤမြောက်ကျွန်းသူ
 တို့၏ ဆံဖျား၌ ဆိပေါက်သည်။ ဗဟု၊ များသေး၏။ ဇာတိဥဏ္ဏာနာမ၊ ဇာတိနှင့်
 ပြည့်စုံသော သိုး၏အမေးမည်သည်။ သုခမာ၊ ၏။ တဿာ၊ ထိုဇာတိမန္တသိုးမေး
 ၏။ ဧကအံသုနော၊ တခုသော အမျှင်၏။ (အဂ္ဂေ ဌိစပ်။) ဝါ၊ တမျှင်ကို။ (ဥဒ္ဒု-
 သ ဌိစပ်။) ပသန္နတိလတေလေ၊ ကြည်စွာသော နှမ်းဆီ၌။ ပကိပိတော၊ ချုံ။ ဥဒ္ဒု-
 သ၊ ပြီးသော်။ ပဉ္စရိတော၊ ချုံ။ အဂ္ဂေ ဌိ။ ဌိတမိန္ဒုမတ္တံ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဝုတ္တံ။
 ပန၊ ဆက်။ တံဧတံ၊ ထိုကဲ့သို့သော ဤကလလရုပ်သည်။ အတ္ထံ၊ ကြည်လင်သည်။
 ဝိပ္ပသန္တံ၊ အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သည်။ အနာဝိလံ၊ မနောက်ကျသည်။ ပရိသုဒ္ဓိ၊
 ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်။ ပသန္နတိလတေလေဗိန္ဒုသမာနဝဏ္ဏံ၊ ကြည်သော
 နှမ်းဆီပေါက်နှင့်တူသော အဆင်းသဏ္ဌာန်ရှိသည်။ ဟောတိ။

စ၊ သာဓကကား။ တိလတေလသယထာ ဗိန္ဒု။ ပေ။ ကလလံ သံပဝုစ္စတီတိ၊
 ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤ ဂါထာစကားကို။ (အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ) ပိ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ
 ဆရာတို့သည်လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [တိလတေလသ၊ နှမ်းဆီ၏။ ဗိန္ဒု၊
 အပေါက်သည်။ (အနာဝိလံ၊ မနောက်ကျသည်။) (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့ရင်း။
 သပ္ပိမဏ္ဍော (သပ္ပိမဏ္ဍ ဗိန္ဒု)၊ ထောပတ်ကြည်၏ အပေါက်သည်။ အနာဝိလော၊
 သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ရင်း။ ဧဝံ ဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ၊ ဤသို့ အဆင်းလည်းရှိ၊
 ပုံသဏ္ဌာန်လည်းရှိသော ရုပ်အဖုကို။ (တနည်း) ဧဝံဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ၊ ဤသို့အဆင်း

ဇာတိဥဏ္ဏာ။ ။ “ဟိမဝန္တပုဒေသေ ဇာတိမန္တ ဇွေကလောမံ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။
 ဇာတိဖြင့် ဇာတိမန္တတိုင်အောင် ဌာနပစာရအားဖြင့် ယူပါ။ ယောဇနာ၌ကား “ဇာတိ
 အဿ ဇွေကဿာတိ ဇာတိ” ဟု အဿတ္တိ ပြုလေ၏။ ထိုဇာတိနှင့်ပြည့်စုံသော သတ္တဝါ
 ဟူသည် ဇွေက (သိုး) ပင်တည်း။ ဥဏ္ဏာသဒ္ဓါသည် သိုးစသည်တို့၏ အမေးဟူသော
 အနက်ကို ဟော၏။ [ဥဏ္ဏာ မေသာဒိလောမေ စ၊— အဘိဓာန် ၇၇၆။]

အနုဋီကာ။ ။ သုခမဇာတိယသောမာ ဧဝ ကိရ ကေစိ ဇွေကာ ဟိမဝန္တေ ဝိဇ္ဇန္တိ၊
 သိမ်မွေ့သော အမျိုးဇာတ်ရှိသော အမေးရှိကြသော အချို့ကုန်သော သိုးတို့သည်
 ဟိမဝန္တာ၌ ရှိကြကုန်သတတ်။ တေသံ လောမံ သန္ဓာယ ဇာတိမန္တဇွေကလောမန္တံ ဝုတ္တံ၊
 အတိသုခမတ္တာ တေသံ လောမာနံ။ [ကေစိ၊ အပရေတို့ အမျိုးမျိုး ဆိုကြသေး၏။]

ဧဝံဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ။ ။ ဋီကာ၌ “ဧဝံဝဏ္ဏံ ဧဝံသဏ္ဌာနဉ္စ” ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ထိုသို့
 ဖွင့်သဖြင့် “ဝဏ္ဏသဒ္ဓါသည် အဆင်းဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ပဋိဘာဂ သဒ္ဓါသည်
 တူသော ပုံသဏ္ဌာန်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏” ဟု သိစေသည်။ ဝဏ္ဏော စ+ပဋိ-
 ဘာဂေါ စ ဝဏ္ဏပဋိဘာဂေါ အဆင်းပုံသဏ္ဌာန်တို့၊ ဧဝံ + ဝဏ္ဏပဋိဘာဂေါ ယဿာတိ
 ဧဝံဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ (ကလလံ)။ (တနည်း) ဋီကာ၌ “ပဋိ+ဘဇနံ ဝါ ပဋိဘာဂေါ၊
 တူသည်၏အဖြစ်သို့+ကပ်ရောက်ခြင်း” စသည်ဖြင့် တနည်းဖွင့်၏။ ဝဏ္ဏေန၊ အဆင်း၊
 ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်+ပဋိဘဇနံ ဝဏ္ဏပဋိဘာဂေါ၊ ဧဝံ+ဝဏ္ဏပဋိဘာဂေါ ယဿာတိ ဧဝံ
 ဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ (ကလလံ)။

ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းရှိသော ရုပ်အစုကို။ ကလလံ၊ ကလလရုပ် ဟူ၍။ သံပဝုစ္စတံ၊ ကောင်းစွာဆိုအပ်၏။ [သပ္ပိမဇ္ဈော၌ ဗိန္ဒုသဒ္ဒါကို ယှဉ်စေရမည် ဟု ဋီကာဆို၏။ ယောဇနာ၌ “ကလလံ သံပဝုစ္စတံ” ဟု ရှိ၏။ ယခုစာအုပ်များ၌ “ကလလန္တိ ပဝုစ္စတံ” ဟု ရှိသည်။]

ဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ သို့ကလောက်။ ပရိတ္တာယ၊ နည်းသော။ ရူပသန္တတိယာ၊ ရုပ်အစဉ်၏။ ဝတ္ထုဒသကံ၊ ဝတ္ထုဒသကရင်း။ ကာယဒသကံ၊ ရင်း။ ဣတ္ထိယာ၊ ၏။ ဣတ္ထိန္ဒြိယဝသေန၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယအစွမ်းဖြင့်။ ဘာဝဒသကံ၊ ရင်း။ ပုရိသဿ၊ ၏။ ပုရိသန္ဒြိယဝသေန၊ ဖြင့်။ ဘာဝဒသကံ၊ ရင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တီဏံ၊ ကုန်သော။ သန္တတိသိသာနိ၊ ရုပ်အစဉ်၏ အပြီးအစတို့သည်။ ဝါ၊ ဦးခေါင်းတမျှ ပခာန ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးသော ဒသကတို့တွင်။ ဝတ္ထုရူပံ၊ ဝတ္ထုရုပ်ရင်း ။ တဿ၊ ထို ဝတ္ထုရုပ်၏။ နိဿယာနိ၊ မှီရာဖြစ်ကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ မဟာဘူတာနိ၊ တို့ရင်း။ တံ နိဿိတာ၊ ထိုမဟာဘူတ်၌ မှီကုန်သော။ ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ရသောဇာ၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ သြဇာတို့ရင်း။ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိတရုပ်ရင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒံ၊ ဤရုပ်အပေါင်းသည်။ ဝတ္ထုဒသကံနာမ၊ ဝတ္ထု ဒသကမည်၏။ ဝါ၊ ဝတ္ထုရုပ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ရုပ် ၁၀-ပါးတို့၏ အပေါင်း မည်၏။ ကာယပသာဒေါ၊ ရင်း။ တဿ၊ ထိုကာယပသာဒ၏။ နိဿယာနိ၊ ကုန်သော။ ပေ၊ ဇီဝိတံ၊ ရင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒံ၊ ဤရုပ်အပေါင်းသည်။ ကာယဒသကံ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ကာယပသာဒဖြင့် မှတ်အပ်သော ရုပ် ၁၀-ပါးတို့၏အပေါင်း မည်၏။ ဣတ္ထိယာ၊ ၏။ ဣတ္ထိဘာဝေါ၊ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်ရင်း။ ပုရိသဿ၊ ၏။ ပုရိသ- ဘာဝေါ၊ ရင်း။ တဿ၊ ထို ဘာဝရုပ်၏။ နိဿယာနိ၊ ကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ ပေ။ ဇီဝိတံ၊ ရင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒံ၊ သည်။ ဘာဝဒသကံနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဘာဝရုပ် ဖြင့် မှတ်အပ်သော ရုပ် ၁၀-ပါးတို့၏ အပေါင်းမည်၏။

ကလလံ။ ။ကလ-ဓာတ် + အလစ်-ပစ္စည်း ဟု ထောမနိဓိ၌ ဆို၏။ ကိုယ်ဝန်ကို ရစ်ပတ်သော အရေ၊ သားအိမ်၊ မိဘတို့၏ သုက်သွေးတို့ကို ဟော၏။ ဤနေရာဝယ် ဝတ္ထု ဒသက စသော ကလာပ် ၃-စည်းကို “ကလလ” ဟု ဆိုလိုရကား သားအိမ်၌တည်သော ရုပ်ကလာပ် ၃-ခုကို ဌာနျပစာရအားဖြင့် ကလလ ဟု ခေါ်၏။ (တနည်း) သုက်သွေးကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ကလာပ် ၃-ခုကို ကာရဏျပစာရအားဖြင့် “ကလလ” ဟု ခေါ်ပါ။ [ကလတံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထံ ဧတေန ဝါတိ ကလလံ။ “ဧတ္ထံ ဤသားအိမ် ၌။ ဝါ၊ တနည်း။ ဧတေန၊ ဤသုက်သွေးကြောင့်” ဟု ပေးပါ။]

သံပဝုစ္စတံ။ ။သန္ဓေတည်စဉ် ကလာပ် ၃ - စည်းသည် အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန် မထင်ရှားသေး၊ ထို့ကြောင့် ထင်ရှားရာကာလသို့ ရောက်နေသော ကလလရုပ်အစုကို ရည်ရွယ်၍ “ဝေ ဝဏ္ဏပရိဘာဂံ” ဆိုရသည်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “သံပဝုစ္စတံ” ဟု ဆိုသည်။ [ကလလံ ၏ဆောင်ပုဒ်ကို သပြိဟ်ဘာသာဋီကာ ရူပပဝတ္တိက္ကမ၌ ပြထားပြီ။]

ဝေ၊ သို့။ ဂဗ္ဘသေယျကနံ၊ အမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းရခြင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့၏။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ အခါ၌။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန၊ အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြား အားဖြင့်။ သမတိံသ၊ အတိကျ ၃၀-သော။ ကမ္မဇရူပါနိ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့သည်။ ရူပက္ခန္ဓာနာမ၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်သည်။ ဟောတိ၊ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ပဋိသန္ဓိ- စိတ္တေန၊ နှင့်။ သဟဇာတာ၊ တကွဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန၊ သဟဇာတာ။) သညာ၊ သည်။ သညာက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန၊ သဟဇာတာ၊ ကုန်သော။) သင်္ခါရာ၊ တို့သည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဂဗ္ဘသေယျ- ကနံ၊ တို့၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော၊ ၌။ ပဉ္စက္ခန္ဓော၊ တို့သည်။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ပြည့်စုံကုန် သည်။ ဟောန္တိ၊ ပန၊ ဆက်။ နပုံသကပဋိသန္ဓိ၊ နပုံလိန်ရှိသူတို့၏ ပဋိသန္ဓေသည်။ သစေ ဟောတိ၊ အံ၊ (ဝေသတိ)။ ဘာဝဒသကံ၊ သည်။ ဟာယတိ၊ ယုတ်လျော့ ၏။ ဒိန္နံ၊ ကုန်သော။ ဒသကနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အားဖြင့်။ သမဝိသတိ၊ အတိကျ ၂၀-သော။ ကမ္မဇရူပါနိ၊ တို့သည်။ ရူပက္ခန္ဓာနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ။ ဝေဒ- နာက္ခန္ဓာဒယော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့သည်။ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဝေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သည်သာ။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန ပန သဟဇာတာ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သည်သာ။) ဣတိ ဝေပိ၊ ဤသို့လည်း။ (ပိဖြင့် ရှေးနည်းကို ပေါင်းသည်။) ဂဗ္ဘသေယျကနံ၊ တို့၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော၊ ၌။ ပဉ္စက္ခန္ဓော၊ တို့သည်။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ဟောန္တိ။

ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤ ဂဗ္ဘသေယျကသမုဂ္ဂမ ကို ပြရာဌာန၌။ တိသမုဋ္ဌာနိက- ပ္ပဝေဏိ၊ စိတ္တံ၊ ဥတု၊ အာဟာရ ဟူသော တိသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တို့၏ အစဉ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကထေတဗ္ဗာ၊ ပြောဟောထိုက်သည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပြောဟောထိုက်ပါသော်လည်း။ တံ၊ ထို တိသမုဋ္ဌာနိကပ္ပဝေဏိကို။ အကထေတွာ၊ မပြောဟောသေးဘဲ။ ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမော နာမ၊ ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမ မည်သည်ကို။ ဒဿိတော၊ ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့ ပြအပ်ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဩပပါတိ- ကနံ၊ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ ရှိကုန်သော။ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ၊ ပြည့်စုံသော အာယတနရှိသော သတ္တဝါတို့၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော၊ ၌။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဝုတ္တာနိ၊ နိသော။ တီဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော ဒသကတို့၎င်း။ စက္ခုဒသကနိ၊ စက္ခုဒသကတို့၎င်း။ သောတဒသကနိ၊ တို့၎င်း။ ဃာနဒသကနိ၊ တို့၎င်း။ ဇိဝှိဒသကနိ၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သတ္တံ၊ ရူပသန္တတိသီသာနိ၊ ရုပ်အစဉ်၏ အဦး အစတို့သည်။ ဝါ၊ ဦးခေါင်းတမျှ ပခာနဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်တို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှား ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ရုပ်ကလာပ်တို့တွင်။ စက္ခုဒသကာဒိနိ၊ စက္ခုဒသက အစ ရှိသော ရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ကာယဒသက သဒိသာနေဝ၊ ကာယဒသက ရုပ် ကလာပ်နှင့် တူကုန်သည်သာ။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ နပုံသကဿ၊ နပုံပဏ္ဍုက်၏။

ဘာဝဒသကံ၊ သည်။ နတ္ထိ။ ဧဝံ၊ သို့။ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ၊ ကုန်သော။ သြပပါတိ-
ကာနံ၊ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့၏။ သမသတ္တတိစေတ၊
အတိကျ ၇၀-လည်း ဖြစ်သော။ သမသဋ္ဌိစ၊ အတိကျ ၆၀-လည်း ဖြစ်သော။
(ဘာဝဒသကကို နုတ်သည်။) ကမ္မဇရူပါနိ၊ တို့သည်။ ရူပက္ခန္ဓော နာမ၊ ၏။
ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ တို့သည်။ ဝုတ္တပ္ပကာရာဝေ၊ ကုန်သည်သာ။ ဣတိဧဝံ၊ သို့။
သြပပါတိကာနံ၊ တို့၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော၊ ဌိ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ဟောန္တိ။
အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ သြပပါတိကသမုဂ္ဂမော နာမ၊ မည်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ တာဝ၊
ပုဗ္ဗာပရ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ သမုဂ္ဂမတော၊ အားဖြင့်။ ဝေဒိ-
တဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

ပုဗ္ဗာပရတောတိ၊ ပုဗ္ဗာပရတော ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရော၊ ဧဝံ၊
ဝေဒိတဗ္ဗာ။) ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ (“ဂဗ္ဘသေယျက-
သတ္တာနဉ္စ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော ပဉ္စက္ခန္ဓာ အပစ္ဆာ အပုရေ ဧကတော ပါတုဘဝန္တိ”
ဟု ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။) ဂဗ္ဘသေယျကာနံ၊ တို့၏။ အပစ္ဆာ အပုရေ
နောက်လည်းမကျ ရှေးလည်းမကျသော ကာလ၌။ (တပြိုင်နက်သော ကာလ၌။)
ဥပ္ပန္နေသု၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ တို့တွင်။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။
ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ ကိံ၊ ဖြစ်ပေါ်စေသလော။ ဥဒါယု၊
သို့မဟုတ်။ အရူပံ၊ နာမ်သည်။ (ပဌမံ၊ စွာ။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ ကိံ၊ လော။)
ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ရူပံ၊ ကို။ ရူပမေတ၊ သည်သာ။ ဝါ၊ ကသာ။ (ပဌမံ၊
စွာ။) သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်ပေါ်စေ၏။ အရူပံ၊ သည်။ (ပဌမံ၊ စွာ။) န သမုဋ္ဌာပေတိ၊
မဖြစ်ပေါ်စေနိုင်။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (အရူပံ၊ သည်။ ပဌမံ၊ စွာ။ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊
နည်း။) ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ န ရူပဇနကတ္တာ၊ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အရူပံ၊ ပဌမံ၊ န သမုဋ္ဌာပေတိ)။

ပုဗ္ဗာပရတော။ ။ “ပုဗ္ဗ + အပရ၊ ရှေ့နောက်” ဟု သာမညဆိုသော်လည်း ခန္ဓာ
၅-ပါးတွင် ရုပ်သည် အလျင် (ရှေ့) ဖြစ်သလော၊ နာမ်သည် နောက်မှ ဖြစ်သလော” ဟု
စိစစ်ခြင်းမဟုတ်၊ “ရုပ်ကို ဖြစ်စေရာ၌ ရုပ်သည် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်စေသလော၊ နာမ်သည်
ရှေးဦးစွာ ဖြစ်စေသလော” ဟု စိစစ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဧဝံ ပန၊ ပေ။ ကိံ ရူပံ သမုဋ္ဌာ-
ပေတိ” စသည်ကို ဆိုသည်။

အပစ္ဆာ အပုရေ ဥပ္ပန္နေသု။ ။ ဤစကားဖြင့် သံသယ ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို
ပြ၏။ မှန်၏— “ပဋိသန္ဓေခဏ၌ ရုပ်နာမ် (ခန္ဓာ ၅-ပါး) တို့ တပြိုင်နက် ဖြစ်ကြသော
ကြောင့် အဘယ်တရားသည် ရုပ်ကို ရှေးဦးစွာ ဖြစ်စေပါလိမ့်မည်နည်း၊ တပြိုင်နက်ပင်
ရုပ်ကို ဖြစ်စေကြလေရောသလော” ဟု သံသယဖြစ်စရာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “မည်သည့်
တရားသည် ရုပ်ကို ရှေးဦးစွာ ဖြစ်စေ၏” ဟု မပြုလျှင် သိနိုင်မည် မဟုတ်ရကား “ရူပံ ရူပ-
မေတ” စသည်ဖြင့် အဖြေကို ပြရသည်။

ဟိ၊ ချဲ့။ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေ စိတ်၎င်း။ ခိဏာသဝဿ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ စုတိစိတ္တံ၊ စုတိစိတ်၎င်း။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်တို့၎င်း။ စတ္တာခါ၊ ကုန်သော။ အရူပဝိပါကာနိ၊ အရူပဝိပါကတို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သောဠသ၊ ကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့သည်။ ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ မဖြစ်စေနိုင်ကုန်။ တတ္ထ၊ ထိုစိတ်တို့တွင်။ တာဝ၊ ရဟန္တာ၏ စုတိစိတ် အစရှိသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာသော။) ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။ ဝတ္ထုနော၊ မှီရာဝတ္ထု၏။ ဒုဗ္ဗလဟာယ၊ အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အပ္ပတိဋ္ဌိတတာယ၊ မတည်တံ့နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ပစ္စယဝေကလ္လတာယ၊ အကြောင်းချို့တဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာန္တုကတာယစ၊ ရောက်သစ်စ ဧည့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ မဖြစ်ပေါ် စေနိုင်။ ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုအကြောင်းတို့တွင်။ သဟဇာတံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော။ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုရုပ်သည်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အား မရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဝတ္ထုနော၊ ဝတ္ထုရုပ်၏။ ဣတိ (တသ္မာ) ဒုဗ္ဗလတာယ၊ ထိုသို့ အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။) ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ မဖြစ်စေနိုင်။

စ၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) ဒုဗ္ဗလကာယ ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ် ဝိတ္တာရမှတစ်ပါး အပ္ပတိဋ္ဌိတတာယ ဟူသော အကျဉ်း သင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ် ဝိတ္တာရကား။ ပပါတေ၊ ချောက်ကမ်းပါးပြတ်၌။ ပတန္တော၊ ကျနေသော။ ပုရိသော၊ သည်။ အညဿ၊ မိမိမှတစ်ပါး အခြားသူ၏။ နိဿယော၊ မှီရာသည်။ ဘဝိတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာတိ ယထာ၊ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ တေမ္ပိ၊ ဤ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်လည်း။ ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တတ္တာ၊ ကံ အဟုန်သည် ပစ်ချအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပပါတေ၊ ၌။ ပတမာနံ ဝိယ၊ ကျသကဲ့သို့။ အပ္ပတိဋ္ဌိတံ၊ မတည်တံ့နိုင်။ ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တတ္တာ၊ ကံအဟုန်သည် ပစ်ချအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ [အပ္ပတိဋ္ဌိတတာယ ဟူသော ဟိတ်၏ အကူအညီဖြစ်သောကြောင့် (၎င်း)ဟု မပေးရ။] ဣတိ (တသ္မာ) အပ္ပတိဋ္ဌိတတာယပိ၊ ထိုသို့ မတည်တံ့နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။) ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေတိ။

ဝတ္ထု ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလံ။ ။ ဤစကားသည် ဝတ္ထုရုပ်နှင့်ဆိုင်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထုရုပ်ကို ခေါင်းတပ်၍ ဆိုအပ်သော စကားဖြစ်သော်လည်း ရုပ်ဟူသမျှသည် ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်ခဏ၌သာ မက အခါခပ်သိမ်း ဥပါဒ်တိုင်း ဥပါဒ်တိုင်း၌ အားသေးကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်အားလုံး၏ ဥပါဒ်အားလုံးကို ရည်ရွယ်၍ ဤ “ဝတ္ထု ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလံ”ဟု ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် “တဒါ ဟိ” စသည်ဖြင့် ဥပါဒ်တိုင်း၌ ရုပ်အားလုံးကို ငိုကာ ဆိုသည်။

စ၊ သည့်သာမကသေး။ (တနည်း) စ၊ အပ္ပတိဋ္ဌိတဘာယ ဟူသော အကျဉ်း သင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရမှတစ်ပါး ပစ္စယဝေကလ္လတဘာယ ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရကား။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ် သည်။ ဝတ္ထုနာ၊ ဝတ္ထုရုပ်နှင့်။ သန္ဓိ၊ သန္ဓိ။ သက္ကာ၊ အပစ္စာအပူရေ၊ ဌ၊ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်၏။ တဿ၊ ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ပတ္ထု၊ ဝတ္ထု ပုံသည်။ ပူရေဇာတံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သည်။ ဟုတော၊ ဤ။ (တနည်း) ပူရေဇာတံ ဟုတော၊ ပူရေဇာတအဖြစ်ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ အကြောင်းသည်။ ဘဝိတံ၊ ဝါ။ န သက္ကောတံ၊ မစွမ်းနိုင်။ [ဤစကားဖြင့် ပူရေဇာတပစ္စယဝေကလ္လဖြစ်ပုံကို ပြသည်။] (တဿ၊ ထိုပဋိသန္ဓေ စိတ်၏။ ဝတ္ထု၊ မှီရာဝတ္ထုသည်။ ပူရေဇာတံ၊ သည်။ ဟုတော၊ ဤ။ (တနည်း) ပူရေဇာတံ ဟုတော၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဘဝိတံ၊ ဝါ။) သစေ သက္ကုဏေယျ၊ အကယ်၍ စွမ်းနိုင်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ စွမ်းနိုင်လသော်။) ရူပံ၊ ကို။ သမုဠာပေယျ၊ ဖြစ်စေနိုင်ရာ-

ယတြာပိ၊ အကြင်အရာ၌လည်း။ ဝတ္ထု၊ ပူရေဇာတံ၊ ဟုတော၊ ပစ္စယော၊ ဘဝိတံ၊ သက္ကောတံ၊ ၏။ ပဝေဏိ၊ အစဉ်အဆက်သည်။ သဋ္ဌိယတိ၊ ဆက်စပ်မှုကို ပြ၏။ (တနည်း) သဋ္ဌိယတိ၊ ဆက်စပ်၏။ ယတြာပိ၊ ထိုအရာ၌လည်း။ စိတ္တံ၊

ယတြာပိ။ပေ။သက္ကောတံ။ ။ယတြာပိကို “ယသ္မိမိဩကာသေ”ဟု ယောဇနာဖွင့်၏။ ထိုဩကာသ ဟူသည် ဝတ္ထုပူရေဇာတပစ္စည်း ရနိုင်ရာအားလုံးတည်း။ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေနောင် ပဌမဘဝင်စိတ်သည်ပင် ဝတ္ထုပူရေဇာတပစ္စည်းကို ရ၏။ ရသောကြောင့် ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပဌမဘဝင်မှစသော စိတ်ဖြစ်ရာ ဩကာသအားလုံးကို ယတြာပိ။ပေ။ သက္ကောတံ ၌ ယတြာအရ ယူပါ။

ပဝေဏိ သဋ္ဌိယတိ။ ။ပဝေဏိ ဟူသည် ဝတ္ထုရုပ်တို့၏ အစဉ်တည်း။ စက္ခုပသာဒ စသော ဝတ္ထုရုပ်သည်(ကမ္မဇရုပ် ထုံးစံအားလျော်စွာ) ခဏတိုင်းဖြစ်၍ ခဏတိုင်း ပျက် နေ၏။ ရှေးရှေးရုပ်ပျက်ချိန်၌ နောက်နောက်ရုပ်သည် ဌီအခိုက်၌ တည်လျက်ရှိရကား ထို ရုပ်အစဉ်သည် ပြတ်၍မသွားဘဲ အစဉ်မပျက် ဆက်၍တည်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ပဝေဏိ သဋ္ဌိယတိ=အစဉ်မပြတ် ဆက်စပ်နေ၏”ဟု ဆိုသည်။ ရုပ်အစဉ်တွေ ပျက်၍ပျက်၍ နေပါ လျက် ခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကြီး ပျောက်မသွားသည်မှာလည်း အချို့ ရုပ်များက ဌီအခိုက်၌ တည်ရှိနေသောကြောင့်တည်း။

စုတိနှင့် ပဋိသန္ဓေအခိုက်။ ။ရှေးဘဝစုတိနှင့် နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေတို့၏ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်များကား ဤသို့ ဆက်စပ်၍မတည်။ ရှေးဘဝ စုတိသည်နှင့်တပြိုင်နက် ရှေးဘဝ ဝတ္ထုရုပ်သည် အားလုံး ပြတ်စဲ၏။ နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ မှီဘုံရာ အသစ် ဝတ္ထုရုပ် စ၍ဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဘဝက ဝတ္ထုရုပ်များသည် ပူရေဇာတမဖြစ်နိုင်၊ [စာအုပ်တို့၌ “သဋ္ဌိယတိ”ဟုချည်း တွေ့ရ၏။ သို့ ဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရ-ဓာတ်၏ အနက်၌ ဣယ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော နာမဓာတ်ဟု ကြံပါ။ (တနည်း) စုတိက ဣယ-ပစ္စည်း ဖြင့် “သဋ္ဌိယတိ”ဟု သော်လည်း ရှိနိုင်ပါသည်။]

သည်။ အင်္ဂတော၊ ဈာန်အင်္ဂါမှ။ ဝါ၊ ဈာန်အင်္ဂါ အစရှိသည်တို့မှ။ အပရိဟိန္ဒ၊ မယုတ်လျော့သည်။ (သမာနံ) ယေဝ၊ ဖြစ်သော်သာ။ ဝါ၊ ဖြစ်မှသာ။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။ ဟိ၊ ဆက်ဦးအံ့။ (တနည်း) ဟိ၊ လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြီအံ့။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ (စိတ်ဟူသမျှသည်။) ဌာနက္ခဏေဝါ၊ ဌီခဏ၌သော်၎င်း။ ဘင်္ဂက္ခဏေဝါ၊ ဘင်ခဏ၌သော်၎င်း။ ရူပံ၊ ကို။ ယဒိ သမုဋ္ဌာပေယျ၊ အကယ်၍ ဖြစ်စေနိုင်အံ့။ (ဝေသတိ၊ သော်။) ပဋိသန္ဓိစိတ္တမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေယျ၊ ဖြစ်စေနိုင်ရာ၏။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ (စိတ်ဟူသမျှသည်။) တသ္မိ ခဏဒ္ဓယေ၊ ထိုဌီခဏ၊ ဘင်ခဏ ၂ ပါးအပေါင်၌။ ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ မဖြစ်စေနိုင်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ အဟိစ္ဆတ္တကဏ္ဍေ၊ မှီငဲ့သည်။ ပထဝိတော၊ မြေမှ။ ဥဋ္ဌဟန္တံ၊ ပေါ်ထွက်လသော်။ ပံသုစဏ္ဍံ၊ မြေမှန်ကို။ ဂဟေတွာဝ၊ ဦးထိပ်ဖြင့်ယူ၍သာ။ ဥဋ္ဌဟတိ ယထာ၊ ပေါ်ထွက်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ စိတ္တံ၊ သည်။ ပုရေဇာတံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော။ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုရုပ်ကို။ နိဿယ၊ မှီ၍။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ၌။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ရူပါနိ၊ တို့ကို။ ဂဟေတွာဝ၊ ၍သာ။ ဥဋ္ဌဟတိ၊

အင်္ဂတော အပရိဟိန္ဒယေဝ။ ။ “အင်္ဂတော” အရ ဈာန်အင်္ဂါကို ယူသောနည်းလည်း ရှိ၏။ ဝိတက် စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့သည် စိတ်၏ ရဲဘော်ရဲမက် စစ်သားတို့ကဲ့သို့ စိတ်နှင့် အတူကွဲ ရုပ်ကို ဖြစ်စေကြ၏။ (တနည်း) “အင်္ဂတော” အရ “ဈာန်အင်္ဂါဟိ အပရိဟိန္ဒ” ဟုဖွင့်၏။ အာဒိဖြင့် ပဋိညာဏ်၌ လာလတ္တံ့သော မဂ္ဂင်၊ ဟိတ်တို့ကို ယူပါ။ “ဈာန်၊ မဂ္ဂင်၊ ဟိတ်တို့သည် စိတ်၏အင်္ဂါများ မဟုတ်ကြ၊ စိတ်အား ထောက်ပံ့သော အကူအညီ တရားများသာ ဖြစ်ကြသည်” ဟု ဆိုရသည်။ -ဋီကာ။

ယဒိ ဟိ စိတ္တံ။ ။ “ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်အခိုက်၌ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်လျှင် ရူပါစေတော့၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီအခိုက် ဘင်အခိုက်၌ကား ဝတ္ထုပုရေဇာတ အထောက်အပံ့ ရနေပြီဖြစ်၍ ပစ္စယဝေကလ္လ မဟုတ်သောကြောင့် ရုပ်ကို ဖြစ်စေပါတော့လော” ဟု စောဒနာဘွယ်ကို ပယ်လိုသောကြောင့် ယဒိ ဟိ စသည်ကို မိန့်သည်။ စိတ်ဟူသမျှသမျှ အလွန်အပျက်မြန်ရကား စိတ်အားလုံး၏ ဘင်ခဏ၌ မိမိကိုယ်တိုင်က ပျက်ဆဲဖြစ်၍ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ ဌီခဏ၌လည်း ပျက်သို့ကို ရှေးရှုနေသောကြောင့် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်။

မှတ်ချက်။ ။ မဇ္ဈိကာ၌ ဤ ယဒိ ဟိ ဝယ် ဟိကို “ဝါကျောပညာသတ္တ (ဥပနာသစောတက)” ဟု ဆို၏။ ပြအပ်ခဲ့သော စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ တက်လာသောကြောင့် သင့်ပါ၏။ နိဿယ၌ “စိတ်အများ၏ ဌီခဏ ဘင်ခဏ၌ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်လျှင် ပဋိသန္ဓေခဏ၌လည်း (ဌီအခိုက် ဘင်အခိုက်ဝယ်) ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ဘို့ရှိ၏” ဟူသော အပြစ်ကိုပြ၍ ပယ်လိုသောကြောင့် လဒ္ဓဒေါသပြ ဟု တနည်း ဆိုထားပါသည်။

စိတ္တံ။ ပေ။ ဥဋ္ဌဟတိ။ ။ “စိတ်အားလုံးသည်ပင် ဥပါဒ်လျှင် ဥပါဒ်ခြင်း အဝိနိဗ္ဗာန်ရုပ် ရှစ်ပါးကိုယူ၍ ပေါ်ထွက်လာသည်” ဟု ဆိုရာ၌ ဋီကာဝယ် “ကသ္မာ၊ ပေ။” ပရိပုဏ္ဏဗလာနဓမ္မေ ဥပ္ပတ္တိတော၊ အနန္တရ စသော ပစ္စည်းတို့၏ အစွမ်းကြောင့် ဥပါဒ်ခဏ၌ အဟုန်ရှိရှိနှင့် အားပြည့်စွာ ဖြစ်ရသောကြောင့်” ဟု အကြောင်းပြသည်။

၏။ စ၊ ဆက်။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ ဌ။ ဝတ္ထု၊ သည်။ ပုရေဇာတံ၊ ဟုတော့၊ ပစ္စယော၊
ဘဝိတံ၊ န သက္ကာတိ။ ဣတိ(တသ္မာ) ပစ္စယဝေကလ္လဘာယပိ၊ ထိုသို့
အကြောင်း၏ ချဲ့ ဘဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်
သည်။ ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ နိုင်။

စ၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) စ၊ ပစ္စယဝေကလ္လဘာယ ဟူသော
အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရမှတစ်ပါး အာဂန္တုကဘာယ ဟူသော
အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား။ အာဂန္တုကပုရိသော၊
ညွှတ်သည်ယောက်ျားသည်။ အဂတပုဗ္ဗံ၊ ရှေး၌ မရောက်အပ်သော။ ဝါ၊ မရောက်
အပ်ဘူးသော။ ပဒေသံ၊ အရပ်သို့။ ဂတော၊ ရောက်သည်။ (သမာနော)။
အညေသံ၊ မိမိမှတစ်ပါး အခြားသူတို့အား။ ဘော၊ အမောင်တို့။ ဇေ၊ လာကြ
ကုန်။ အန္တောဂါမေ၊ ရွာတွင်း၌။ ဝေါ၊ သင်တို့အား။ အန္တပါနဂန္ဓမာလာဒိနိ၊
ထမင်း၊ အဖျော်၊ နံသာ၊ ပန်း အစရှိသည်တို့ကို။ ဒဿာမိ၊ ပေးပါအံ့။ ဣတိ၊ သို့။
ဝတ္ထု၊ ဌ။ န သက္ကာတိ ယထာ၊ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့။ (ကသ္မာ၊ နည်း။)
အတ္တနော၊ ၏။ အဝိသယဘာယ၊ နေရာမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊
အတွက်။ (အပ္ပဟုတဘာယ၏ ဟိတ်ကူ။) အပ္ပဟုတဘာယ၊ မပေးစွမ်းနိုင်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝေမေဝ၊ လျှင်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။ အာဂန္တုကံ၊ ဘဝ
သစ်၌ ရောက်သစ်စ ညွှတ်သည်တည်း။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဣတိ(တသ္မာ) အာဂန္တု-
ကဘာယပိ၊ ထိုသို့ ညွှတ်သည်အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ အပိစ၊
သည်သာမကသေး။ (ပြုအပ်ပြီးသော အကြောင်း ၄-မျိုးသာ မကသေး ဟုလို။)
သမတ္ထိံ သ ကမ္မဇရူပါနိ၊ အတိကျ ဥဝ သော ကမ္မဇရုပ်တို့သည်။ (ဝတ္ထုဒသက
စသော ကလာပ် ၃-စည်းကို ဆိုသည်။) စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပါနိ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်တို့
၏။ ဌာနံ၊ တည်ရာကို။ ဂဟေဘ္ဘာ၊ ယူ၍။ ဌိတာနိ၊ တည်ကုန်ပြီ။ ဣတိပိ၊
ထို့ကြောင့်လည်း။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေတိ။

ပန၊ အဘို့တစ်ပါးကား။ (တနည်း) ပန၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်ပုံမှ
တစ်ပါး ခိဏာသဝ စုတိစိတ်၏ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံကား။ ခိဏာသဝဿ၊ ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စုတိစိတ္တံ၊ သည်။ ဝဇ္ဇမူလဿ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဟူသော ဝဋ်မြစ်၏။
ဝူပသန္တတ္တာ၊ ငြိမ်းအေးပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ရူပံ) န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ နိုင်။ ဟိ၊ ချဲ့။
[ယောဇနာ၌ “ဟိ သစ္စံ” ဟု ဆိုလေ၏။] တဿ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ သဗ္ဗ-
ဘဝေသု၊ အလုံးစုံသော ဘဝတို့၌။ ဝဇ္ဇမူလံ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဟူသော ဝဋ်မြစ်
သည်။ ဝူပသန္တံ၊ ငြိမ်းအေးပြီးသည်။ အဘဗျုပ္ပတ္တိကံ၊ နောက်သပ်တဖန် မထိုက်
သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ပုနဉ္စဝေ၊ နောက်ဘဝ၌။ ပဝေဏိနာမ၊
အစဉ်အဆက်မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ [ဝူပသန္တံကို “အဘဗျုပ္ပတ္တိကံ” ဟု
ဖွင့်၍ အဘဗျုပ္ပတ္တိကံကို “ပုနဉ္စဝေ ပဝေဏိနာမ နတ္ထိ” ဟု ဖွင့်သည်။]

ဝိဘင်း၊

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ပကိဏ္ဍကကထာအဖွင့်

၇၉

ပန၊ ဆက်။ သောတာပနဿ၊ ၏။ သတ္တ၊ န်သော။ ဘဝေ၊ တို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ချန်ထား၍။ အဋ္ဌမေဝ၊ ရှစ်ခုမြောက်ဘဝ၌သာ။ (ရှစ်ခုမြောက်ဘဝ ရောက်မှသာ။) ဝဇ္ဇမူလံ၊ သည်။ ဝူပသန္တံ၊ ငြိမ်းအေးပြီး။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုသော။ တာပန ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စုတိစိတ္တံ၊ သည်။ သတ္တသု၊ ကုန်သော။ ဘဝေသု၊ တို့၌။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေနိုင်သေး၏။ သကဒါဂါမိနော၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏။ (စုတိစိတ္တံ၊ သည်။) ဒွိသု၊ ကုန်သော။ ဘဝေသု၊ တို့၌။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။ အနာဂါမိနော၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏။ (စုတိစိတ္တံ) ကေသ္မိံ၊ သော။ (ဘဝေ၌။) ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ခိဏာသဝဿ၊ ၏။ (စုတိစိတ္တံ) သဗ္ဗဘဝေသု၊ တို့၌။ ဝဇ္ဇမူလဿ၊ ၏။ ဝူပသန္တတ္တာ၊ ငြိမ်းအေးပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ရူပံ) နေဝသမုဋ္ဌာပေတိ၊ လုံးဝ မဖြစ်စေနိုင်။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ခိဏာသဝစုတိစိတ်၏ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံမှတစ်ပါး ဒွိပဉ္စဝိညာဏ်တို့၏ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံကား။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏေသု၊ တို့၌။ စျာနဂံ၊ စျာနင်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ မဂ္ဂဂံ၊ မဂ္ဂင်သည်။ နတ္ထိ၊ ဟေတု၊ ဟိတ်သည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စိတ္တဂံ၊ စိတ်၏အင်္ဂါသည်။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ (တသ္မာ) စိတ္တဂံဒုဗ္ဗလတဘယ၊ ထိုသို့ စိတ်အင်္ဂါ၏ အားမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုဒွိပဉ္စဝိညာဏ်ဘို့သည်။ ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ ကုန်။ [“စတ္တာရိ ပန အရူပဝိပါကာနိ” ဟု ပန ရှိလျှင် ကောင်း၏။ မရှိလျှင် ထည့်ပါ။] ပန၊ အဘို့ တစ်ပါးကား။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ အရူပဝိပါကာနိ၊ တို့သည်။ တသ္မိံ၊ ဘဝေ၊ ထို အရူပဘုံ၌။ ရူပဿ၊ ဖြစ်စေထိုက်သောရုပ်၏။ (တနည်း) ရူပဿ၊ အရင်းခံ ရုပ်၏။ နတ္ထိတဘယ၊ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ။

စ၊ ဆက်။ ကေဝလံ၊ အခြားစိတ်နှင့် မဖက် သက်သက်။ တာနေဝ၊ ထိုအရူပဝိပါကတို့သည်သာ။ (ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ မဖြစ်စေနိုင်ကုန်သည်ကား။) န၊ မဟာဓိသေး။ အညာနိပိ၊ အရူပဝိပါကမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တသ္မိံ၊ ဘဝေ၊ ထိုအရူပဘဝ၌။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ကာမာဝစရကုသလာနိ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်တို့၎င်း။ ဒဿ၊ ကုန်သော။ အကုသလာနိ၊ တို့၎င်း။ နဝ၊ ကုန်သော။

ရူပဿ နတ္ထိတဘယ။ ။ “ရုပ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟူသော စကားကို “အဘယ်ရုပ်၏ မရှိခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုပါသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် ဒွိကာ၌ “ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗဿ အဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ အရူပဝိပါကစိတ်တို့၏ ဖြစ်စေထိုက်သော ရုပ်၏ မရှိခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပြီ” ဟု ဖြေသည်။ “ရူပဿ” အရ “အရူပဝိပါကစိတ်သည် ဖြစ်စေထိုက်သော ရုပ်ကို ယူပါ” ဟူလို။

တနည်း။ ။ “ရူပဿ” အရ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သော စိတ်တို့က နောက်ထပ် ရုပ်ကို ဖြစ်စေဘို့ရန် “အရင်းခံရုပ်ကို” ယူပါ။ “အရူပဘုံ၌ အရင်းခံရုပ် (အခြေခံရုပ်) ကိုယ်က မရှိသောကြောင့် ထိုဘုံ၌ဖြစ်သော စိတ်တို့သည် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ကြ” ဟူလို။ [“အရူပပန ရူပဿ ဩကာသော နတ္ထိ” ဒွိကာကို ကြည့်ပါ။]

ကိရိယစိတ္တာနိ၊ တို့၎င်း။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ အာရုပ္ပကုသလာနိ၊ တို့၎င်း။ စတသော၊ ကုန် သာ။ အာရုပ္ပကိရိယာ၊ တို့၎င်း။ တီဏိ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂစိတ္တာနိ၊ တို့၎င်း။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ဖလစိတ္တာနိ၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒေစတ္တာလီသ၊ ၄၂-ပါးသော။ ယာနိစိတ္တာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ [သဂြိုဟ် ပကိဏ်း ပိုင်း ဝတ္ထုသင်္ဂဟ၌လာသော “ဒေစတ္တာလီသ ဇာယရေ” ၌ ဒေစတ္တာလီသအရ စိတ်များတည်း။] တာနိပိ၊ ထိုစိတ်တို့သည်လည်း။ တတ္ထ၊ ထိုအရူပဘဝ၌။ ရူပဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ နတ္ထိဘာယ ဝေ၊ ကြောင့်ပင်။ ရူပံ, န သမုဋ္ဌာပေတိ။ [“ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ န ရူပဇနကတ္တာ” ဟူသော မူလစကားကို နိဂုံးအုပ်လို၍ “ဝေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ” စသည်ကို မိန့်။] ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ, ရူပံ, န သမုဋ္ဌာပေတိ။

[ပဋိသန္ဓိစိတ်၏ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြပြီး၍ “ရူပံ ရူပမေဝ သမုဋ္ဌာပေတိ” အရ ရုပ်ကသာ ရှေးဦးစွာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ဥတုပန” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ ဥတု၊ ဥတု ဟူသော ရုပ်သည်။ ပဌမံ၊ နာမ်၏ ရှေးဦးစွာ။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။ သေ ဥတုနာမ၊ ဤဥတု မည်သည်။ ကော၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ (သေ ဥတုနာမ၊ မည်သည်။) ပဋိသန္ဓိကုဏေ၌။ ဥပ္ပန္နာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သမတ္ထိံ သကမ္မဇ-ရူပါနံ၊ အတိကျ ၃၀-သော ကမ္မဇရုပ်တို့၏။ အဗ္ဘန္တရာ၊ အတွင်း၌ဖြစ်သော။ တေဇောဓာတု၊ တေဇောဓာတ်တည်း။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) သာ၊ ထိုတေဇောဓာတ်သည်။ ဌာနံ၊ ဌီဇဏသို့။ (ဥပါဒ်ပြီးနောက် ဌီဇဏသို့။) ပတွာ၊ ၍။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ရူပါနိ၊ အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်တို့ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။

စ၊ ဆက်။ သေ ဥတုနာမ၊ မည်သည်။ ဒန္ဓနိရောဓော၊ လေးနွေးသော ချုပ်ခြင်း ရှိ၏။ စိတ္တံ၊ သည်။ ခိပ္ပနိရောဓံလျှင်မြန်သော ချုပ်ခြင်းရှိ၏။ တသ္မိံ, ထိုဥတုသည်။ ဓရန္တေယေဝ၊ ထင်ရှားရှိစဉ်ပင်။ သောဋ္ဌဿ၊ ကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိ-တွာ၊ ၍။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကြကုန်၏။ [“ဥတုရုပ်၊ ထင်ရှားရှိစဉ်ပင် ၁၆-ချက်သော စိတ်တို့ဖြစ်၍ ချုပ်ကြသည်” ဟု ဆိုသဖြင့် ရုပ်၏အသက်ကို ခန့်မှန်းဘို့ တာဝန်ရှိ လာ၏။ ထို ခန့်မှန်းချက်ကိုဋီကာ၌ကြည့်ပါ။] တေသု၊ ထို ၁၆-ချက်သော စိတ်တို့ တွင်။ ပဋိသန္ဓိအနန္တရံ၊ ပဋိသန္ဓေ၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော။ ပဌမဘဝင်္ဂစိတ္တံ၊ ပဌမ ဘဝင်္ဂစိတ်သည်။ ဥပါဒ်ကုဏေယေဝ၊ ဥပါဒ်ဇာတိပင်။ အဋ္ဌ၊ န်သော။ ရူပါနိ၊ အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်တို့ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ သဒ္ဓဿ၊ သဒ္ဓရုပ်၏။ ဥပ္ပတ္တိကာလော၊ ဖြစ်ရာ အခါသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ တဒါ၊ သဒ္ဓရုပ်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌။ ဥတုစိတ္တာနိ၊ ဥတုစိတ် တို့သည်။ သဒ္ဓနဝကံ နာမ၊ သဒ္ဓနဝကမည်သော ရုပ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေဿန္တိ၊ ဖြစ်ပေါ်ဝေနိုင်ကုန်လတ္တံ့။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ပာရိစ္ဆကကသအဖွင့်

၈၁

ကဗဠိကာရာဟာရောပိ၊ ကဗဠိကာရာဟာရသည့်လည်း။ ဌာနံ၊ ဌိခဏသို့။ ပတု၊ ဤ။ အဋ္ဌ၊ ရူပါနိ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။ ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမ္ပတပါး စောဒက ပက္ခကံ ဆိုဦးအံ့။ အဿ၊ ထို အမိဝမ်း၌ကိန်းသော သတ္တဝါ၏။ ကဗဠိကာရာဟာရော၊ သည်။ ကုတော၊ မှ။ (ဟောတိ၊ နည်း။) ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ အဿ၊ ထို သန္ဓေတည်စ သတ္တဝါ၏။ ကဗဠိကာရာဟာရော၊ သည်။ မာတိတော၊ အမိမှ။ (ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) စ၊ သာဓကကား။ “ပဉ္စဿ ဘုဉ္ဇတိ မာတာ။ ပေ။ မာတု ကုစ္ဆိဂတော နရော”တိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤ ဂါထာစကားကို။ (ဘဂဝတာ)ပိ၊ သည်လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [အဿ၊ ထိုအမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းသောသတ္တဝါ၏။ မာတာ၊ အမိသည်။ အန္တံ၊ ထမင်းလည်းဖြစ်သော။ ပါနဉ္စ၊ အဖျော်လည်းဖြစ်သော။ ယံ၊ ဘောဇနံ၊ အကြင် အစာကို။ ဘုဉ္ဇတိ၊ စား၏။ မာတုကုစ္ဆိဂတော၊ အမိဝမ်း၌ ရောက်နေသော။ သော နရော၊ ထိုသတ္တဝါသည်။ တေန၊ ထို အမိစားအပ်သော အစာဖြင့်။ တတ္ထ၊

ပဉ္စဿ ဘုဉ္ဇတိ။ အမိက အစာကို စားမျှလိုက်သောအခါ ထိုအစာတွင် သြဇာ ပါဝင်၏။ ထိုအစာသည် အမိ၏ အစာအိမ်မှ ကိုယ်ဝန်သုဇယ့်၏ ချက်ကြိုးဖြင့် ဆက်၍ ကိုယ်ဝန်သုဇယ့်သို့ ရောက်သောအခါ ကိုယ်ဝန်သုဇယ့်၌ ကပ်ငြိနေ၏။ ထို ကပ်ငြိသော အစာ၌ပါသော သြဇာသည် အမြဲ ဖြစ်ပျက်၍နေရကား ဥပါဒ်ပြီးနောက် ဌိသို့ အရောက် အရောက်တွင် သုဇယ့်၏ ကိုယ်အတွင်း၌ သြဇဋ္ဌမကရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဥပမာ—အပြင် ဘက်က သုတ်လိမ်းအပ်သော ခြေနယ်ဆီသည် အတွင်းသို့ စိမ့်၍သောအခါ ဥတုဇ ရုပ်ကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့တည်း။ [ဧတ္ထ စ မာတရာ အဇ္ဈောဟဋ္ဌာ သြဇာ ဗာဟိရဗ္ဗဉ္စနံ ဝိယ ဂဗ္ဗမလ္လိနာ (ဂဗ္ဗံ + အလ္လိနာ) တသ္မိံ သန္တာနေ သြဇဋ္ဌမကရူပပုပ္ဖတ္တိယာ ပစ္စယော ဟောတိ။ —အနုဋ္ဌိကာ။]

ဇာဋ္ဌကသာ။ ။တဿ ဟိ (ကိုယ်ဝန်သုဇယ့်၏) နာဘိတော ဥဋ္ဌိတော နာလော (ချက်ကြိုးသည်) မာတု ဥဒရပဋ္ဌာလန ဧကောဇဇ္ဈော ဟောတိ၊ သော ဥပ္ပလဒဏ္ဏကော ဝိယ ဆီဇ္ဈော (ကြာရိုးကဲ့သို့ အပေါက်ရှိ၏)၊ တေန အာဟာရရသော သံသရိတွာ (ထို အပေါက်ဖြင့် အရသာ အရည်သည် စိမ့်ဝင်၍) အာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။—ဣန္ဒြတသုတ် အဖွင့်။

မှတ်ချက်။ ။ဗဟိဒ္ဓသြဇာနှင့် အဇ္ဈတ္တသြဇာတို့ ပေါင်းမိရာဝယ် အဋ္ဌကထာ စာသွားအတိုင်း ဆိုလျှင် “ဗဟိဒ္ဓသြဇာက ရုပ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ အနုဋ္ဌိကာကား “မာတရာ အဇ္ဈောဟဋ္ဌာ သြဇာ။ ပေ။ သြဇဋ္ဌမကရူပပုပ္ဖတ္တိယာ ပစ္စယော ဟောတိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဗဟိဒ္ဓသြဇာသည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေသောရန် ထောက်ပံ့၏။ အဇ္ဈတ္တသြဇာသည်သာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုဆို “အဇ္ဈတ္တသြဇာနှင့် ဗဟိဒ္ဓသြဇာ ပေါင်းမိရာသော အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏” ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် အသေကောင်၌ ဗဟိဒ္ဓက အစာတွေ သွင်းသော်လည်း အဇ္ဈတ္တ အာဟာရသမုဋ္ဌာနိကသြဇာ မရှိသောကြောင့် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်တော့။

ထို အမိ၏ဝမ်း၌။ ယာပေတိ၊ မျှတရ၏။ - သဂါထာဝဂ္ဂ ယက္ခသံယုတ် ဣန္ဒက သုတ် ပါဠိတော်။] ဝေံ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ ကုစ္ဆိဂတော၊ သော။ ဒါရ-
ကော၊ သည်။ မာတရာ၊ သည်။ အဇ္ဈောဟဋ္ဌ အနုပါနုဩဇာယ၊ စားမျိုးအပ်သော
ထမင်း၊ အဖျော်၌ပါသော ဩဇာဖြင့်။ ယာပေတိ၊ ၏။ သာဝ၊ ထိုဩဇာသည်ပင်။
ဌာနပ္ပတ္တာ၊ ဌီသို့ရောက်သည်။ (သမာနာ)။ အဋ္ဌ၊ ရှုပါနီ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။

စ၊ စောဒနာပါဦးဒံ။ သာ ဩဇာ၊ ထို ထမင်း၊ အဖျော်၌ပါသော ဩဇာ
သည်။ ခရာ၊ ကြမ်းတမ်းသည်။ (ဟောတိ) နနု၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ဝတ္ထု၊
ကလသရေကြည်ဟူသော ဝတ္ထုသည်။ သုခမံ၊ သိမ်မွေ့သည်။ (ဟောဘိ) နနု၊
လော။ ကထံ၊ လျှင်။ တတ္ထ၊ ထို ကလသရေကြည်ဟူသော ဝတ္ထု၌။ (သာ ဩဇာ၊
သည်။) ပတိဋ္ဌာတိ၊ တည်နိုင်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ တာဝ၊
တစ်သတ္တာဟ နှစ်သတ္တာဟတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးအစ ပဌမကာလ၌။
န ပတိဋ္ဌာတိ၊ မတည်နိုင်သေး။ ဧကဿ (သတ္တာဟဿ) ဝါ၊ ၏သော်၎င်း။ ဒွိန္နံ၊
သတ္တာဟာနံဝါ၊ တို့၏သော်၎င်း။ ဂတကာလေ၊ လွန်သွားရာအခါ၌။ ဝါ၊ ကျမှ။
ပတိဋ္ဌာတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ တတော၊ ထို တစ်သတ္တာဟ နှစ်သတ္တာဟ လွန်ရာ
အခါမှ။ ပုရေဝါ၊ ရှေး၌မူလည်း။ ပတိဋ္ဌာတု၊ တည်ပါစေ။ ပစ္စာဝါ၊ ၌မူလည်း။
ပတိဋ္ဌာတု၊ စေ။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ မာတရာ၊ သည်။ အဇ္ဈောဟဋ္ဌ အနုပါနု-
ဩဇာ၊ သည်။ ဒါရကဿ၊ ၏။ သရီရေ၊ ၌။ ပတိဋ္ဌာတိ၊ ၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။
အဋ္ဌ၊ ရှုပါနီ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။

☞ ဩပပါတိကဿာပိ၊ ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေရှိသော သတ္တဝါ၏လည်း။ ဝါ၊
သည်လည်း။ ပကတိပဋိယတ္တာနံ၊ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် စီမံအပ်ပြီးကုန်သော။ ခါဒ-
နိယ ဘောဇနီယာနံ၊ ခဲဘွယ် ဘောဇဉ်တို့၏။ အတ္ထိဋ္ဌာနေ၊ ရှိရာအရပ်၌။ နိဗ္ဗတ္တ-
ဿ၊ ဖြစ်ရသည်။ (သမာနဿ၊ သော်။) တာနိ၊ ထိုခဲဘွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို။ ဂဟေ-
တွာ၊ ယူပြီး၍။ အဇ္ဈောဟရတော၊ စားမျိုးလသော်။ ဌာနပ္ပတ္တာ၊ ဥပါဒ်ပြီးနောက်
ဌီခဏသို့ရောက်သော။ ဩဇာ၊ သည်။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဧကော၊ အချို့သော
ဥပပတ်သတ္တဝါသည်။ အနုပါနုရဟိတေ၊ ထမင်းအဖျော်မှကင်းသော။ အရညေ၊
တော၌။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်ရ၏။ မဟာဆာတကော၊ အကြီးအကျယ် ဆာလောင်
သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အတ္တနောဝ၊ မိမိ၏သာလျှင်။ ဇီဝိယ၊ လျှာဖြင့်။ ခေဋ္ဌံ၊
တံထွေးကို။ ပရိဝတ္ထေတွာ၊ မူလနေရာမှ လည်စေ၍။ [ရှေးနိဿယ၌ “လူးလဲ၍”
ဟု ပေး၏။] ဂိလတိ၊ မျိုး၏။ တတြာပိ၊ ထိုတော၌လည်း။ (နိဗ္ဗတ္တဿ၊ ဖြစ်ရသော။)
အဿ၊ ထိုဥပပတ်သတ္တဝါ၏။ ဌာနပ္ပတ္တာ၊ သော။ ဩဇာ၊ သည်။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေ-
တိ။ [တတြာပိတိ အရညေ နိဗ္ဗတ္တဿ အဿ ဩပပါတိကဿ။ - ယောဇနာ။
ရှေးနိဿယ၌ “တတြာပိ၊ ထိုသို့ မျိုးသောအခါ၌လည်း” ဟု ပေး၏။ ထိုအနက်ကို
ယူဆလိုလျှင် တတြနေရာဝယ် “တဒါ” ဟု ရှိသင့်၏။]

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ပကိဏ္ဏကကထာအဖွင့်

၈၃

[ပုဗ္ဗာပရနှင့်စပ်၍ နိဂုံးကို ပြလိုသောကြောင့် ဧဝံ စသည်ကိုမိန့်] ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ပဉ္စဝိသတိယာ၊ ၂၅-ပါးသော။ ကောဋ္ဌာသေသု၊ ရုပ်အဖို့တို့တွင်။ တေဇောဓာတုစ၊ တေဇောဓာတ်၎င်း။ (ဥတုကိုဆိုသည်။) ကဗဠိကာရာဟာရောစ၊ ကဗဠိကာရာဟာရ၎င်း။ (ဩဇာကို ဆိုသည်။) (ဣတိ၊ ဤသို့။) ဒွေယေဝ၊ ၂-ပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါနိ၊ တို့သည်။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ ကုန်၏။ အရူပေပိ၊ နာမ်တရား၌လည်း။ ဝါ၊ တွင်လည်း။ စိတ္တဉ္ဇေဝ၊ စိတ်၎င်း။ ကမ္မစေတနာစ၊ ကံဟူသော စေတနာ၎င်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့။) ဒွေယေဝ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေန္တိ။ တတ္ထ၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့တွင်။ ရူပံ၊ သည်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေစ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌၎င်း။ တင်္ဂက္ခဏေစ၊ တင်္ဂခဏ၌၎င်း။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိ။ ဌာနက္ခဏေ၊ ဌိဏ္ဏ၌။ ဗလဝံ၊ အားရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဌာနက္ခဏေ၊ ၌။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။

စိတ္တံ၊ သည်။ ဌာနက္ခဏေစ၊ ၌၎င်း။ တင်္ဂက္ခဏေစ၊ ၌၎င်း။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိ။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊ ၌သာ။ ဗလဝံ၊ အားရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊ ၌သာ။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ကမ္မစေတနာ၊ ကံဖြစ်သော စေတနာသည်။ [ကမ္မဖြင့် သဟဇာတစေတနာကို ကန့်သည်။] နိရုဒ္ဓါ၊ ချုပ်ပြီးသည်။ သမာနာဝ၊ ဖြစ်သော်သာ။ ဝါ၊ မှသာ။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်။ ဟောတိ၊ ဟံ၊ မှန်။ အဘိတေ၊ ၌။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿ မတ္ထကေပိ၊ ကမ္ဘာ ကုဋေတသိန်း၏ အထက်၌သော်မှလည်း။ [အပိဖြင့် အလွန်ဝေးသည်ကို သမ္ဘာဝနာပြု၍ အနီး၌ အားထုတ်အပ်သော ကမ္မစေတနာကို ဆည်းပါ။] အာယူဟိတံ၊ အားထုတ်အပ်ပြီးသော။ ကမ္မံ၊ သည်။ တေရဟိ၊ ယခုအခါ၌။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တေရဟိ၊ ၌။ အာယူဟိတံ၊ အားထုတ်အပ်သော။ (ကမ္မံ၊ သည်။) အနာဂတေ၊ ၌။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿပရိယောသာနေပိ၊ ကမ္ဘာ ကုဋေတသိန်း၏ အဆုံး၌ သော်မှလည်း။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ပုဗ္ဗာပရတော၊ ပုဗ္ဗာပရအားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာတို့ကို။) ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတောတိ၊ အဒ္ဓါန ပရိစ္ဆေဒတော ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရော၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ရူပံ၊ သည်။ ကိတ္တကံ၊ အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော။ အဒ္ဓါနံ၊ ကာလပတ်လုံး။ တိဋ္ဌတိ၊ သနည်း။ အရူပံ၊ သည်။ ကိတ္တကံ၊

စိတ္တဉ္ဇေဝ။ ။ စိတ်က ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် စိတ်ကို ခေါင်းတပ်၍ ဆိုပါသည်။ စေတသိက်များလည်း ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါ၏။ (တနည်း) စိတ္တံ အရ စိတ်ကိုသာမယူဘဲ စိတ်နှင့် အတူတကွဖြစ်သော စေတသိက်များကိုလည်း ယူရသည်။ ဥပမာ—“ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ” ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်ဝယ် စိတ္တံ အရ၌ ဖဿ ဝေဒနာ စသော စေတသိက်များလည်း ပါဝင်သကဲ့သို့တည်း။

သော။ အဒ္ဓါနံ၊ ပတ်လုံး။ တိဋ္ဌတိ၊ သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။ ရူပံ၊ သည်။ ဂရုပရိဏာမံ၊ လေးသော ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိ၏။ ဒန္ဓနိရောဓံ၊ နှေးသော ချုပ်ခြင်းရှိ၏။ [ဂရုပရိဏာမံကို ထပ်၍ဖွင့်သည်။] အရူပံ၊ သည်။ လဟုပရိဏာမံ၊ ပေါ့ပါးသော ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိ၏။ ခိပ္ပနိရောဓံ၊ လျင်မြန်သော ချုပ်ခြင်းရှိ၏။ [လဟုပရိဏာမံကို ထပ်၍ဖွင့်သည်။] ရူပေ၊ သည်။ ဓရန္တေယေဝ၊ ထင်ရှားရှိစဉ် ပင်။ သောဠသ၊ ကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ဖြစ်ပြီး၍။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။ [ဓရန္တေ အရဉ္စ ရုပ်၏ ဥပါဒ်ခဏနှင့် ဌိခဏကိုယူခြင်း မယူခြင်းမှာ ရွှေ၌ ဌိကာဖွင့်သည့်အတိုင်းပင်တည်း။] ပန၊ ဆက်။ တံ၊ ထိုရုပ်သည်။ သတ္တရသမေန၊ ဘွဲ့ချက်မြောက်သော။ စိတ္တေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ [ဤ၌ ဘွဲ့ချက်မြောက်စိတ်နှင့် ပြိုင်၍ ရုပ်၏ချုပ်ခြင်းကို ဆိုထား၏။ ဤအဆိုသည် အရှင်ဗုဒ္ဓသောသက မိမိအလိုအတိုင်း ဆိုခြင်းတည်း။ နောက်၌ကား ဘွဲ့ချက် မပြည့်သော ရုပ်အသက်ကို ပြလိမ့်မည်။]

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ပုရိသော၊ သည်။ ဖလံ၊ အသီးကို။ ပါတေသာမိ၊ ကျစေအံ့။ ဝါ၊ ပစ်ချအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ကြံ၍။ မုဂ္ဂရေန၊ လက်ရိုက် ဖြင့်။ [ရှေးက ဆောက်ကို အပေါ်ကနေ၍ ပုတ်ခတ်ရသောကြောင့် “ဆောက် ပုတ်ဖြင့်” ဟု အနက်ပေးကြ၏။] ရာဇ္ဇသခံ၊ သစ်ခက်ကို။ ပဟရေယျ၊ ပုတ်ခတ် ရာ၏။ ဖလာနိစ၊ အသီးတို့သည်၎င်း။ ပတ္တာနိစ၊ အရွက်တို့သည်၎င်း။ ဧကက္ခဏေ ယေဝ၊ တပြိုင်နက်သော ခဏ၌သာလျှင်။ ဝဏ္ဏတော၊ အညွှာမှ။ မုစ္စယျူ၊ လွတ်ကုန်ရာ၏။ ဝါ၊ ကြွေကျကုန်ရာ၏။ တတ္ထ၊ ထိုအသီးအရွက်တို့တွင်။ ဖလာနိ၊ တို့သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဘာရိကတာယ၊ လေးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဌမတရံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပထဝိယံ၊ မြေ၌။ ပတန္တိယထာ၊ ကျကုန်သကဲ့သို့၎င်း။ ပတ္တာနိ၊ အရွက်တို့သည်။ လဟုကတာယ၊ ပေါ့ပါးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပစ္စာ၊ ၌။ ဝါ၊ မှ။ (ပတန္တိယထာ၊ ၎င်း။) ဧဝမေဝ၊ လျှင်။ မုဂ္ဂရပ္ပဟာရေန၊ လက်ရိုက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်။ ပတ္တာနု၊ အရွက်တို့၏၎င်း။ ဖလာနု၊ အသီးတို့၏၎င်း။ ဧကက္ခဏေ၊ တပြိုင်နက်သော ခဏ၌။ ဝဏ္ဏတော၊ မှ။ မုတ္တကာလောဝိယ၊ လွတ်ရာအခါကိုကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ပဋိသန္တိက္ခဏေ၊ ၌။ ရူပါ၊ ရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၏။ ဧကက္ခဏေ၊ ၌။ ပါတုဘာဝေါ၊ တင်ရှား ဖြစ်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ ဖလာနံ၊ ထို့၏။ ဘာရိကတာယ၊ ကြောင့်။ ပဌမတရံ၊ စွာ။ ပထဝိယံ၊ ၌။ ပတန္တိယ၊ ကျခြင်းကိုကဲ့သို့။ (တထာ)။ ရူပေ၊ သည်။ ဓရန္တေယေဝ၊ စဉ်ပင်။ သောဠသန္တံ၊ စိတ္တာနံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ၍။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ခြင်း ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)။ ပတ္တာနံ၊ တို့၏။ လဟုကတာယ၊ ကြောင့်။ ပစ္စာ၊ ပထဝိယံ ပတန္တိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ (တထာ)။ ရူပဿ၊ ၍။ သတ္တရသမေန၊ စိတ္တေန၊ သဟ၊ ကွ။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)။

တတ္ထ၊ ထို ရုပ်နာမ် ၂-ပါးတို့တွင်။ ရူပံ၊ သည်။ ဒန္ဓနိရောဓံ၊ ရှိသည်။ ဂရူပရိ-
ဏာမံ၊ ရှိသည်။ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတိ)၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ စိတ္တံ၊ သည်။
နိပ္ပနိရောဓံ၊ ရှိသည်။ လဟုပရိဏာမံ၊ ရှိသည်။ (ကိဉ္ဇာပိဟောတိ၊ ၏။) ပန၊
ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ (ထိုသို့ပင်ရုပ်က နှေးသော ချုပ်ခြင်းရှိ၍ စိတ်က
မြန်သော ချုပ်ခြင်းရှိပါသော်လည်း။) ရူပံ၊ သည်။ အရူပံ၊ ကို။ သြဟာယ၊ စွန့်၍။
ပဝတ္တိတုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ၎င်း။ အရူပံဝါ၊ သည်မူလည်း။ ရူပံ၊ ကို။ (သြဟာယ၊ ၍။
ပဝတ္တိတုံ၊ ငှါ၎င်း။) န၊ သက္ကောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်ကုန်။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ၂-ပါးသော ရုပ်နာမ်
တို့၏လည်း။ ဧကပ္ပမာဏာဝ၊ တူသောပမာဏရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ပဝတ္တိ၊
ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။

တတြ၊ ထိုဧကပ္ပမာဏပဝတ္တိဖြစ်ရာ၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ ဥပမာ၊
ဥပမာတည်း။ ဧကော၊ သော။ ပုရိသော၊ သည်။ လကုဏ္ဍကပါဒေါ၊ တိုသောခြေ
ရှိ၏။ ဧကော၊ (ပုရိသော)။ ဒိဃပါဒေါ၊ ရှည်သောခြေရှိ၏။ တေသု၊ ထိုလူပု၊
လူရှည် ၂-ယောက်တို့သည်။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ မဂ္ဂံ၊ ခရီးကို။ ဂစ္ဆန္တေ-
သု၊ သွားကုန်လသော်။ ယာဝ၊ အကြွင်မျှလောက်။ ဒိဃပါဒေါ၊ ရှည်သောခြေ
ရှိသောယောက်ျားသည်။ ဧကပဒဝါရံ၊ ခြေလှမ်းတကြိမ်ကို။ အက္ကမတိ၊ နင်း၏။
တာဝ၊ ထိုခြေလှမ်းတကြိမ် နင်းရာ ကာလတိုင်အောင်။ ဣတရော၊ ရှည်သောခြေ
ရှိသူမှတပါးသော တိုသောခြေရှိသူသည်။ ပဒေ၊ ရွှေခြေ၌။ ဝါ၊ ရွှေခြေ၏
အနီး၌။ ပဒံ၊ နောက်ခြေကို။ အက္ကမိတွာ၊ နင်း၍။ သောဠသပဒဝါရေန၊ ခြေလှမ်း
၁၆-ကြိမ်ဖြင့်။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ဒိဃပါဒေါ၊ သည်။ လကုဏ္ဍကပါဒဿ၊ ၏။ သောဠသ
ပဒဝါရေန၊ ၁၆-ကြိမ်သော ခြေလှမ်းတို့ကို။ အတ္တနော၊ ၏။ ပါဒံ၊ ခြေကို။ အဉ္ဇိ-
တွာ၊ ဆန့်၍။ အာကစိုတွာ၊ ဆွဲငင်၍။ ဧကမေဝ၊ တကြိမ်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ပဒ-
ဝါရံ၊ ခြေလှမ်းအကြိမ်ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ [“အဆိ အဉ္ဇော စ ဘာယာဇေ”
ဟူသောဓာတုတ္တသင်္ဂဟနှင့် အညီ ခြေထောက်ကိုမြှောက်၍ ရွှေသို့ ဆန့်ခြင်းကို
အဉ္ဇိတွာဟု ဆို၏။ ဆန့်ပြီးနောက် အောက်ချသို့ရန် ဆွဲငင်ခြင်းကို အာကစိုတွာ
ဟု ဆိုသည်။]

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧကောပိ၊ တယောက်သည်လည်း။ ဧကံ၊ တယောက်ကို။
အတိက္ကမိတုံ၊ လွန်ခြင်းငှါ။ နသက္ကောတိ၊ နိုင်။ ဒိန္နမ္ပိ၊ တို့၏လည်း။ ဂမနံ၊ သွား
ခြင်းသည်။ ဧကပ္ပမာဏမေဝ၊ တူသော ပမာဏရှိသည်သာလျှင်။ ဟောတိ။ ဧဝံ

တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ။ ။ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ရုပ်နှင့် နာမ်တို့၏ ဖြစ်ရာကာလ
မတူကြသောကြောင့် ရုပ်သည် နာမ်ကိုစွန့်၍၎င်း၊ နာမ်သည် ရုပ်ကိုစွန့်၍၎င်း ဖြစ်ကြလေ
သလော ဟု တွေးတောဘယ်ရှိကား “တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ” အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သည်။
“ရုပ်နှင့် နာမ်တို့ ဖြစ်ရာကာလ မတူကြသော်လည်း အချင်းချင်း စွန့်၍ဖြစ်ခြင်းငှါ မစွမ်း
နိုင်ကြပါ” ဟူလို။

၈၆

သမ္မောဟဝိနောဒနံ ဘာသာဋီကာ

[ခန့်

သမ္ပဒံ၊ ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော။ ဣဒံ၊ ဤ ဥပမေယျကို။ ဒဠဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။ [ဝေသမ္ပဒမိဒံပုဒ်၏ အနက်မှန်ကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ ဒိပုဏ္ဍုညဏကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။] လက္ခဏကပါဒပုရိသောဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ အရူပံ၊ ကို။ (ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။) ဒီဃပါဒပုရိသောဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ ရူပံ၊ ကို။ (ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။) ဒီဃပါဒဿ၊ ၏။ ကေံ ပဒဝါရံ၊ ခြေလှမ်းတကြိမ်ကို။ အက္ခမန- ကာလေ၊ နင်းရာအခါ၌။ ဣတရဿ၊ အခြားသော တို့သောခြေရှိသော ယောက်ျား ၏။ သောဠသပဒဝါရအက္ခမနံ ဝိယ၊ ၁၆-ကြိမ်သော ခြေလှမ်းတို့ကို နင်းခြင်းကို ကဲ့သို့။ ရူပေ၊ သည်။ ရေန္တေယေဝ၊ စဉ်ပင်။ အရူပဓမ္မေသု၊ နာမ်တရားတို့တွင်။ သောဠသန္တံ၊ စိတ္တာနံ၊ ဥပဇ္ဇိတော၊ နိရုဇ္ဈနံ၊ ချုပ်ခြင်းကို။ (ဒဠဗ္ဗံ)။

ဒိန္နံ၊ န်သော။ ပုရိသာနံ၊ တို့တွင်။ လက္ခဏကပါဒပုရိသဿ၊ ၏။ သောဠသ၊ ပဒဝါရေ၊ ခြေလှမ်းအကြိမ်တို့ကို။ (ကေပဒဝါရ ကရဏံ ဌိစပ်။) ဣတရဿ၊ အခြားသော ရှည်သောခြေရှိသောယောက်ျား၏။ အတ္တနော၊ ၏။ ပါဒံ၊ ကို။ အဋ္ဌိ- တော၊ ရှိ။ အာကဇီတော၊ ရှိ။ ကေပဒဝါရကရဏံ ဝိယ၊ တကြိမ်သော ခြေလှမ်းကို ပြုခြင်းကိုကဲ့သို့။ ရူပဿ၊ ၏။ သတ္တရသမေန၊ သော။ စိတ္တေန၊ သဒ္ဓိံ၊ နိရုဇ္ဈနံ၊ ကို။ (ဒဠဗ္ဗံ)။ ဒိန္နံ၊ ပုရိသာနံ။ အညမညံ၊ အချင်းချင်းကို။ ပါ၊ တယောက်ယောက်ကို။ အနောဟာယ၊ မစွန့်မူ၍။ ကေပုမာဏေနော၊ တူသော ပမာဏဖြင့်သာလျှင်။ ဂမနံ ဝိယ၊ သွားခြင်းကိုကဲ့သို့။ အရူပဿ၊ ၏။ ရူပံ၊ ကို၎င်း။ ရူပဿ၊ ၏။ အရူပံ၊ ကို၎င်း။ အနောဟာယ၊ ရှိ။ ကေပုမာဏေနော၊ သာလျှင်။ ပဝတ္တနံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ (ဒဠဗ္ဗံ)။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒ- တော၊ အားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ) ဝေဒိတဗျာ။

ကျေပွါဒနာနာနိရောဓတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ငိတ္တာရော၊ ဝေ၊ ဝေဒိတဗျော။) ဣဒံ၊ ဤ ကျေပွါဒအဖြစ် နာနာနိရောဓအဖြစ်ကို။ ပစ္ဆိမကမ္မဇံ၊ တဘဝ၌ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ကို။ ဌပေတော၊ ချန်ထား၍။ ဒီပေတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။) ဒုတိယံ၊ ၂-ကြိမ်မြောက်။ ဘဝဂံ၊ ဘဝင်စိတ်သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။ တတိယံ၊ ၃-ကြိမ်မြောက်။ ဘဝဂံ၊ သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။ ပေ၊ သောဠသမံ၊ ၁၆-ကြိမ်မြောက်။ ဘဝဂံ၊ သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။ [ရှေးအဋ္ဌကထာတို့အလိုအားဖြင့် ရုပ်အသက်သည် စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်နှင့် ခဏဇယံ တချက်သာ ရှိသောကြောင့် ဤ၌ စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်ကိုသာ ပြထားသည်။] တေသု၊ ထို ၁၆-ချက်သောစိတ်တို့တွင်။ ဧကေက- ဿ၊ တပါးတပါးသော စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒဋ္ဌိတိဘဂံဝသေန၊ ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တယော တယော၊ ၃-ပါးကုန် ၃-ပါးကုန်သော။ ခဏာ၊ ဖြစ်ရာ ခဏတို့သည်။ (ဟောန္တိ၊ ရှိကုန်၏။) တတ္ထ၊ ထိုစိတ်တို့တွင်။ ဧကေကဿ၊ သော။ ဝိတ္တဿ၊ ၏။ တိသု၊ ကုန်သော။ ခဏေသု၊ ခဏတို့၌။ သမတ္တိံ သ သမတ္တိံ သ၊

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ပကိဏ္ဍကကထာအဖွင့်

၈၇

အတိကျ ၃၀, အတိကျ ၃၀-သော။ ကမ္မဇရူပါနိ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇန္တိ၊ ကုန်၏။ တေသု၊ ထို ကမ္မဇရုပ်တို့တွင်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဌ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ ဖြစ်သော။ ကမ္မဇရူပံ၊ သည်။ သတ္တရသမဿ၊ ၁၇-ချက်မြောက်သော။ ဘဝဂ်စိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊ ဌ်သော။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ [ရှေးအဋ္ဌကထာ အလိုအားဖြင့် ဆိုကားသည်။] ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ သော။ (ကမ္မဇရူပံ, သတ္တရသမဿ, ဘဝဂ်စိတ္တဿ။) ဌိတိက္ခဏေယေဝ၊ ဌ်သော။ (နိရုဇ္ဈတိ)။ ဘဂ်က္ခဏေ၊ ဌ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ သော။ (ကမ္မဇရူပံ, သတ္တရသမဿ, ဘဝဂ်စိတ္တဿ။) ဘဂ်က္ခဏေယေဝ၊ ဌ်သော။ နိရုဇ္ဈတိ။

ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤဆို အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဒုတိယဘဝဂ်စိတ္တံ၊ ဒုတိယဘဝဂ်စိတ်ကို။ အာဒိ၊ ကတော၊ အစပြု၍။ အတ္တနော၊ အတ္တနော၊ မိမိ မိမိ၏။ သတ္တရသမေန၊ သော။ စိတ္တေန၊ နှင့်။ သန္ဓိ၊ ယောဇေတော၊ ယှဉ်စေ၍။ နယော၊ နည်းကို။ နေတဗ္ဗော၊ ဆောင်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ သောဠသ၊ ၁၆-ချက်ကုန်သော။ တိကာ၊ တိက်တို့သည်။ အဋ္ဌစတ္တာလီသ၊ ၄၈-ပါးသည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အယံ၊ ဤအစဉ်အဆက်သည်။ အဋ္ဌစတ္တာလီသကမ္မဇရူပပဝေဏီ နာမ၊ ၄၈-ချက်သော ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အစဉ်အဆက်မည်၏။ ပန၊ ဆက်။ သာ သော (အဋ္ဌစတ္တာလီသကမ္မဇရူပပဝေဏီ)၊ ထိုကဲ့သို့သော ဤ ၄၈-ချက်သော ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အစဉ်အဆက်သည်။ ရတ္တိဉ္စ၊ ညဉ့်အခါ၌၎င်း။ ဒိဝါစ၊ နေအခါ၌၎င်း။ ခါဒန္တာနမ္ပိ၊ ခဲသုတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။ ဘုဉ္ဇန္တာနမ္ပိ၊ စားသုတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။ သုတ္တာနမ္ပိ၊ အိပ်ပျော်သုတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။ ပမတ္တာနမ္ပိ၊ မေ့လျော့သုတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။ (အမှတ်တမဲ့နေသုတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။) နဒိသောတောဝိယ၊ မြစ်ရေအယဉ်သည် ကဲ့သို့။ ဧကန္တံ၊ စင်စစ်။ ပာတ္တတိယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာ။ ဣတိဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤကိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ကေုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတော၊ တူသောဖြစ်ခြင်း အသီးအသီးသော ချုပ်ခြင်းအားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ) ဝေဒိတဗျာ။

နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတော၊ အသီးအသီးသောဖြစ်ခြင်း တူသော ချုပ်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ပစ္ဆိမကမ္မဇေန၊ နောက်ဆုံး၌ ကမ္မဇရုပ်ဖြင့်။ ဒီပေတဗျာ၊ ပြထိုက်၏။ တတ္ထ၊ ထိုနာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓတောကို ပြရာ၌။ (ယောဇေတဗျာနိ ဌ စပ်။) အာယုသင်္ခါရပရိယောသာနေ၊ အာယုသင်္ခါရ၏ ဆုံးခါနီး၌။ (သေခါနီး အခါ၌။) [ဋီကာနောက်နား၌ “အာယုဉ္ဇသ္မာ ဝိညာဏာဒိနံ ဇီဝိတသင်္ခါရနံ” ဟု လာလိမ့်မည်။] သောဠသန္တံ၊ စိတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဝါရေ၊ အကြိမ်သည်။ သတိ၊ ရှိလသော်။ (စိတ်ဖြစ်ဘို့ရန် ၁၆-ချက်သာ ကျန်လသော်။) ဟေဠာ သောဠသကံ၊ အောက်ဖြစ်သောစိတ် ၁၆-ကြိမ်တို့၏ အပေါင်း၎င်း။ ဥပရိသောဠသကံ၊ အထက်ဖြစ်သောစိတ် ၁၆-ကြိမ်တို့၏အပေါင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော သောဠသကံတို့ကို။ ဧကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ယောဇေတဗျာနိ၊ ယှဉ်စေထိုက်

ကုန်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဟေဋ္ဌာသောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဟေဋ္ဌာသောဋ္ဌသကဋ္ဌ။ ပဌမစိတ္တဿ၊
 ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဋ္ဌ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ သော။ သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ၊ သည်။ ဥပရိ-
 သောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဥပရိသောဋ္ဌသကဋ္ဌ။ ပဌမစိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊
 ဋ္ဌသ။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ၏။ [ဤစကားဖြင့် ကေပ္ပါဒနာနာနိရောဓတာကိုပင် ပြသေး၏။]
 ဌိတိက္ခဏေ၊ ဋ္ဌ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ သော။ (သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ၊ သည်။ ဥပရိသောဋ္ဌသ-
 ကသ္မိံ၊ ဋ္ဌ။) တဿ (ပဌမစိတ္တဿ)၊ ၏။ ဌိတိက္ခဏေယေဝ၊ ဋ္ဌသ။ (နိရုဇ္ဈတိ)။
 [ဤစကားဖြင့် နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတာကို ပြသည်။] ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ဋ္ဌ။ သမုဋ္ဌိတံ၊
 သော။ (သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ၊ ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ။) တဿ (ပဌမစိတ္တဿ)၊
 ဘင်္ဂက္ခဏေယေဝ၊ ဋ္ဌသ။ နိရုဇ္ဈတိ။ [ဤစကားဖြင့် နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတာကို
 ပြသည်။]

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဟေဋ္ဌမသောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဋ္ဌ။ ဒုတိယစိတ္တဿ၊ ၏။
 (ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ သမုဋ္ဌိတံ၊ သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ၊ ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဒုတိယ-
 စိတ္တဿ၊ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊ နိရုဇ္ဈတိ။ [ဤစကားဖြင့် ကေပ္ပါဒနာနာနိရောဓတာ
 ဖြစ်ပုံကို ရှေးအတိုင်း သိပါ။]) ဟေဋ္ဌာသောဋ္ဌသကသ္မိံ ဒုတိယစိတ္တဿ ဌိတိက္ခ-
 ဏေ သမုဋ္ဌိတံ သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ တဿ ဒုတိယ-
 စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေယေဝ နိရုဇ္ဈတိ။ [နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတာ တည်း။]
 ဟေဋ္ဌာ သောဋ္ဌသကသ္မိံ ဒုတိယစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ သမုဋ္ဌိတံ သမတ္တိံ သကမ္မဇ-
 ရူပံ ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ တဿ ဒုတိယစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေယေဝ နိရုဇ္ဈတိ။)
 [ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပေယျာလ ခေါ်ပါ။] ။ပေ။ သောဋ္ဌသမစိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒ-
 က္ခဏေ သမုဋ္ဌိတံ သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ (ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ)။ စုတိစိတ္တဿ၊
 ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊ ဋ္ဌသ။ နိရုဇ္ဈတိ။ ဌိတိက္ခဏေ သမုဋ္ဌိတံ (သမတ္တိံ သ-
 ကမ္မဇရူပံ)။ တဿ စုတိစိတ္တဿ၊ ၏။ ဌိတိက္ခဏေယေဝ၊ ဋ္ဌသ။ (နိရုဇ္ဈတိ)။
 ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ဋ္ဌ။ သမုဋ္ဌိတံ (သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ)။ စုတိစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ-
 ယေဝ၊ ဋ္ဌသ။ နိရုဇ္ဈတိ။ တတော၊ ထိုစုတိစိတ်၏ ဘင်္ဂဏမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။
 ကမ္မဇရူပပဇေ၏၊ ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အစဉ်အဆက်သည်။ နပဝတ္တတိ၊ မဖြစ်တော့။

စုတိစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေယေဝ နိရုဇ္ဈတိ။ ။စုတိစိတ်ကို ထောက်၍ ရွှေသောဋ္ဌသမစိတ်၏
 ဘင်္ဂဏ၌ဖြစ်ခဲ့သော ကမ္မဇရုပ်သည် စုတိစိတ်၏ ဘင်္ဂဏ၌ ချုပ်၏။ ဤကမ္မဇရုပ်ကိုသာ
 ပစ္စိမကမ္မဇရုပ် ဟု ခေါ်၏။ ဤပစ္စိမကမ္မဇရုပ်သည် သောဋ္ဌသမစိတ်၏ ဘင်္ဂဏ၌ ဖြစ်ခဲ့သော
 ကြောင့် စိတ်နှင့် ဖြစ်ရာဇာတိမျိုး မတူရကား နာနုပ္ပါဒ ဖြစ်၏။ စုတိစိတ်၏ ဘင်္ဂဏနှင့်
 ပြိုင်၍ချုပ်သောကြောင့် စိတ်နှင့် ချုပ်ရာဇာ တူရကား ကေနိရောဓ ဖြစ်၏။ ဤအပိုင်းကို
 ရည်ရွယ်၍ “နာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓတာ ပစ္စိမကမ္မဇရူပ ခီပေတဗ္ဗာ” ဟု ဆိုခဲ့သည်။ ရွှေက
 ဆိုအပ်ခဲ့သော စကားများကား ပစ္စိမကမ္မဇရုပ်အတွက် မဟုတ်။

(ကမ္မဇရူပပဝေဏီ၊ သည်။) ယဒိ ပဝတ္ထေယျ၊ အကယ်၍ဖြင့်-သးအံ့။(ဧဝံသတိ) သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ အက္ခယာ (နာမ)၊ ကုန်ခြင်း မရှိသူတို့မည်သည်။ အဝယာ (နာမ)၊ ပျက်ခြင်းမရှိသူတို့မည်သည်။ အဇရာ (နာမ)၊ အခြေခြင်းမရှိသူတို့ မည်သည်။ အမရာနာမ၊ သေခြင်းမရှိသူတို့မည်သည်။ ဘဝေယျံ၊ နိရုဇ်။

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤနာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတာကို ပြရာ၌။ (ယောဇနာ အလို)။ (တနည်း) တတ္ထံ၊ ထိုကျေပွါဒနာနာနိရောဓတာကို ပြရာ၌။ (ဈေးနိဿယ အလို)။ ယဒေတံ ယံတေ (ဝစနံ)၊ အကြင်စကားကို။ (ဝုတ္တံ ၌စပ်။) သတ္တရသမဿ ဘဝဂ်စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ နိရုဇ္ဈတိတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊

ဧတ္ထ ပန။ ။စာအုပ်တို့၌၎င်း၊ ယောဇနာ၌၎င်း “ဧတ္ထ” ဟု ရှိ၏။ “ဧတ္ထ ပနာတိ နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတာ ဒီပနာဓိကာရေ”ဟု ယောဇနာစွဲ၏။ ဧတ္ထ ဟူသော သဒ္ဒါနှင့် လိုက်အောင်ကား အနီးဖြစ်သော နာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓတာ ကိုပင် စွဲရပေလိမ့်မည်။ သို့သော် “သတ္တရသမဿ၊ ပေ။ နိရုဇ္ဈတိ” ဟူသော စကားသည် နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတာ အခင်း၌ တိုက်ရိုက်မပါ။ ကျေ-ဒ နာနာနိရောဓတောတိ ဣဒံ စသော အခင်း၌သာပါ၏။ ဈေးနိဿယ၌လည်း “တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကား၌”ဟု ရှိ၏။ ထိုအလို အဝေးကိုလှမ်း၍ ကျေပွါဒနာနာနိရောဓတာ ကို စွဲရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ဈေးနိဿယအတိုင်း “တတ္ထ ပန”ဟု ရွေးပါ၌ ရှိဟန်တူသည်။ ထို တတ္ထ ကို ဝုတ္တံ ၌ စပ်ပါ။

မေးဘွယ်။ ။“တတ္ထ ပန ယဒေတံ စသော စကားတို့ကား အဘယ်သို့သော စကားများပါနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-- “တတ္ထ ပန” မှစ၍ “ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ” တိုင်အောင် စကားစုသည် ကျေပွါဒနာနာနိရောဓတော အခင်းမှစ၍ ဆိုအပ် ပြီးသော စကားအားလုံးကို သိမ်းကျုံး၍ ပြအပ်သော သင်္ဂဟကထာတည်း။ “ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ” တိုင်အောင် သင်္ဂဟကထာ ပြီးဆုံးမှ ထိုစကားအားလုံး အတွက် “ပုဂံ၏ အသက်သည် စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် ကြာ၏”ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချနိုင်သောကြောင့် ထို အကြားစကားတို့ကို ဆက်၍ ပြနေရသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ဋီကာကြည့်ပါ။]

ထိုမျှလောက်အဝေးကို တသဒ္ဒါဖြင့် စွဲနိုင်ပုံ။ ။ကျမ်းစာတို့၌ ပုဒ်ချင်းငေးသော် လည်း အဓိပ္ပါယ် ဆက်သွယ်နေလျှင် လှမ်း၍ဆက်စပ်ရိုး ရှိ၏။ မှန်၏-- အကြင်ပုဒ်ကို တတ္ထ၏ ဆက်သွယ်ဘို့ရန် သမ္ပန္နိအဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်၏။ ထိုသမ္ပန္နိ ပုဒ်သည် အဝေး၌ တည် သော်လည်း ထိုစပ်လိုသောပုဒ်နှင့် စပ်နိုင်ပါသည်။ [ယံ ယဿ သမ္ပန္နိဘာဝေန ဝုတ္တံ၊ တ ခူရေ ဌိတံပိ တေန သမ္ပန္နနိယံ- အနု။] ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဈေးဆရာတို့လည်း အောက်ပါဂါထာကို ဆိုကြသည်။

ယေန ယဿ ဟိ သမ္ပန္နော၊ ဒုရဋ္ဌမ္ပိ စ တဿ တံ။
အတ္ထတော ဟျသမ္ပန္နာနံ၊ အာသန္တတ္ထမကာရဏံ။

[အကြင်ပုဒ်နှင့် အကြင်ပုဒ်၏စပ်ခြင်းဖြစ်၏၊ ထိုပုဒ်သည် အဝေး၌ တည်သော်လည်း ထို သမ္ပန္နိပုဒ်၏ သမ္ပန်ဖြစ်နိုင်၏။ အနက်အားဖြင့် မစပ်သော ပုဒ်တို့၏ နီးခြင်းသည် အကြောင်းမဟုတ်၊ “အတ္ထတော ဟျသမာနာနံ”ဟုလည်း ရွတ်ကြ၏။]

နည်းဖြင့်။ ကေဿ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ရူပံ အညဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ နိရုဇ္ဈတိတိ၊ ဟူ၍။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ၌။ အာဂတတ္တာ၊ လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (မယာ၊ ဗုဒ္ဓသောသဆရာ ငါသည်။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ပါဠိတော်နှင့် မညီသော်လည်း ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ လာသောကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီ - ဟုလို။] တံ၊ ထိုစကားသည်။ ယဿ ကာယသင်္ခါရေ နိရုဇ္ဈတိ၊ တဿ စိတ္တသင်္ခါရေ နိရုဇ္ဈတိတိ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော။ ဣမာယ ပါဠိယာ၊ ဤသင်္ခါရယမိုက် ပါဠိတော်နှင့်။ ဝိရုဇ္ဈတိ၊ ဆန့်ကျင်၏။ ကထံ၊ အဘယ်သို့။ (ဝိရုဇ္ဈတိ၊ နည်း။) ဟိ၊ အဖြေကား။ ကာယသင်္ခါရေ၊ ကာယသင်္ခါရ ဟူသည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနော၊ စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ အဿာသပဿာသဝါတော၊ ထွက်သက် ဝင်သက် လေတည်း။ (ဝါယောဇာတ်တည်း။) စိတ္တသမုဋ္ဌာန ရူပဉ္စ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ဟူသမျှသည်လည်း။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဖြစ်၍။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ အညာနိ၊ ဖြစ်ရာစိတ်မှ အခြားကုန်သော။ သောဋ္ဌသစိတ္တာနိ၊ ၁၆-ချက်သော စိတ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ တာဝ၊ ထို ၁၆-ချက်သောစိတ်တို့ ဖြစ်ရာကာလတိုင်အောင်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ တေသံ သောဋ္ဌသန္တိ၊ ထို ၁၆-ချက်သော စိတ်တို့တွင်။ သဗ္ဗပစ္စိမေန၊ အလုံးစုံသောစိတ်တို့၏ နောက်၌ဖြစ်သော စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ယေန စိတ္တေန၊ အကြင်စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ တတော၊ တိုစိတ်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ သတ္တရသမေန၊ ၁၇-ချက်မြောက် စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ နိရုဇ္ဈတိ။ ကဿစိ၊ တစုံတခုသော။ စိတ္တဿ၊ နောက်စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေဝါ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌သော်၎င်း။ ဌိတိက္ခဏေဝါ၊ ဌိခဏ၌သော်၎င်း။ န နိရုဇ္ဈတိ၊ မချုပ်။ (ချုပ်ရိုးမရှိ။) ဌိတိက္ခဏေပိ ဝါ၊ ဌိ၎င်း။ ဘင်္ဂက္ခဏေပိဝါ၊ ဌိ၎င်း။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ (ဖြစ်ရိုးမရှိ။) သော၊ ဤသို့ ရှေးစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ၁၇-ချက်မြောက် နောက်စိတ်နှင့် အတူချုပ်ခြင်းသည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဿ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ဟူသမျှ၏။ ဓမ္မတာ၊ သဘောတံထွာ ဓမ္မတာတည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိယမတော၊ အမြဲအားဖြင့်။ စိတ္တသင်္ခါရေန၊ စိတ်သည်ပြုအပ်သော ဝိတက်ဝိစာရမှ တပါးသော စေတသိက်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ကေက္ခဏေ၊ တပြိုင်နက်သောခဏ၌။ နိရုဇ္ဈနတော၊ ကာယသင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

စ၊ ဆက်။ (ယသ္မာ၊ ကြောင့်။) စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏။ ယော အယံ ခဏနိယမော၊ အကြင်သို့သော ဤ မြဲသောခဏကို။ ဝါ၊ အကြင်သို့သော ဤအမြဲသတ်မှတ်အပ်သော စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်ကာလကို။ (မယာ၊ ငါသည်။) ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာနဿာပိ၊ ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏လည်း။ (ကမ္မသမုဋ္ဌာန်၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏လည်း။) အယမေဝ ခဏနိယမော၊ ဤ ခဏနိယမပင်တည်း။ (ဤအမြဲသတ်မှတ်အပ်သော ၁၇-ချက်

စိတ္တက္ခဏပင်တည်း။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန၊ နှင့်။ သဟုပ္ပန္နံ၊ တကွ ဖြစ်သော။ ကမ္မဇရုပ်၊ သည်။ တတော၊ ထို ပဋိသန္ဓေစိတ်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ သတ္တရသမေန၊ ၁၇-ချက်မြောက်စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ နိရုဇ္ဈတိ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ၏။ ဌိတိက္ခဏေ၊ ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်သည်။ အဋ္ဌာရသမဿ၊ ၁၈-ချက်မြောက်စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ၌။ နိရုဇ္ဈတိ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်သည်။ အဋ္ဌာရသမဿ၊ ၏။ ဌာနက္ခဏေ၊ ၌။ နိရုဇ္ဈတိ။ ဣတိ ဣမိနာ နယေန၊ ဤနည်းဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ နာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓတော ကို ပြရာ၌။ ယောဇနာ၊ နာမ်ရုပ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ကတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်၏။

တတော၊ ထိုကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏ ချုပ်ရာ စုတိစိတ္တက္ခဏမှ။ ပရံ၊ ပန၊ နောက်၌ ကား။ ဥတုသမုဋ္ဌာနိကပဝေဏိယေဝ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ် အစဉ်သည်သာ။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ နိဟရိတာ၊ အိမ်၏အပြင်သို့ ထုတ်ဆောင်၍။ ဈာပေထ၊ မီးရှိ ကြကုန် လော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ ဟောတိ၊ [“စုတိစိတ် ချုပ်ပြီး နောက် ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ် အစဉ်သာ တည်တော့၏” ဟု ဆိုသော်လည်း စိတ္တ သမုဋ္ဌာန်၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့လည်း ခဏငယ် အနည်းငယ်မျှ တည်သေး ကြောင်းကို အခြေပြသဂြိုဟ် ရူပပဝတ္ထိက္ကမ အခန်း၌ စိစစ်ထားပါသည်။] ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတော၊ အားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ) ဝေဒိ-တဗ္ဗာ။

ပန၊ ကား။ ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ရူပေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ကေပ္ပါဒံ၊ တူသော ဖြစ်ခြင်း ရှိ၏။ ကေနိရောဓံ၊ တူသော ချုပ်ခြင်း ရှိ၏။ အရူပံ၊ နာမ်သည်။ အရူပေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ကေပ္ပါဒံ၊ ၏။ ကေနိရောဓံ၊ ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓတော၊ အားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ) ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတော ပရံ ပန။ ။တတော၏အစွဲကို လွန်ခဲ့သော “စုတိစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ-ယေဝ နိရုဇ္ဈတိ” အရ စုတိစိတ်၏ ဘင်္ဂဏကို လှမ်း၍ စွဲရသည်။ မှန်၏—စုတိစိတ်၏ ဘင်္ဂဏမှ နောက်၌သာ “ကမ္မဇရုပ်အစဉ် မဖြစ်တော့ဘဲ ဥတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်အစဉ်သာ တည်ရစ်တော့သည်” ဟူသော စကားနှင့် အဓိပ္ပါယ် ဆက်သွယ်နိုင်သည်။

ရူပံ ပန ရူပေန။ ။“ရူပံ ရူပေန၊ အရူပံ အရူပေန ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓတော” ကို ပြခြင်းသည် အရှင် ဗုဒ္ဓသောသ၏ အလိုတည်း။ မူလဋီကာ အလိုအားဖြင့်ကား စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ အတူဖြစ်သော ရုပ်ဟူသမျှသည် နောက် (၁၇-ချက်မြောက်) စိတ်၏ ဘင်္ဂဏ၌ ချုပ်မြဲဖြစ်၏။ ဘာကြောင့်နည်း—“စိတ်၏ ဌိခဏလည်း မရှိ၊ ဘင်္ဂဏ၌ ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းလည်း မရှိ”ဟု ဟူဆသောကြောင့်တည်း။ တို့ကြောင့် ရုပ်သည် ရုပ်နှင့်သာမက စိတ်နှင့်လည်း ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓပင်တည်း ဟု ဆိုလိုသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာကမူ “အကြင်စိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော ရုပ်သည် ထိုစိတ်နှင့်အတူ မချုပ်သောကြောင့် ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓ မရှိ”ဟု ဆိုလိုသည်။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ နာနုပ္ပါဒ နာနာနိရောဓတာ၊ နာနုပ္ပါဒ နာနာနိရောဓ
၏အဖြစ်ကို။ စတုသန္တတိရူပေန၊ ၄-ပါးသော အစဉ်ဖြစ်သော ရုပ်ဖြင့်။ ဒီပေ-
တဗ္ဗာ၊ ပြထိုက်၏။ ဟိ၊ ခဲ့။ ပါဒတလော၊ ခြေဘဝါးအပြင်မှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်ဆံဖျား
တိုင်အောင်၎င်း။ ကေသမတ္ထကာ၊ အထက်ဆံဖျားမှ။ အဓော၊ အောက်ခြေ
ဘဝါးအပြင်တိုင်အောင်၎င်း။ တစ ပရိယန္တဿ၊ အရေ ဟူသော အပိုင်းအခြား
ရှိသော။ ဣမဿ သရီရဿ၊ ဤ ခန္ဓာကိုယ်၏။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို အရပ်၌။
စတုသန္တတိရူပံ၊ ၄-ပါးသော အစဉ်ဖြစ်သော ရုပ်သည်။ ဃနပုဉ္ဇဘာဝေန၊ တခဲ
နက်ဖြစ်သော အစုအပုံ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝတ္တမာန-
ဿပိ၊ ဖြစ်ဆဲမူလည်း ဖြစ်သော။ အဿ၊ ထို စတုသန္တတိရုပ်၏။ ကေပ္ပါဒါဒိတာ၊
ကေပ္ပါဒ အစရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ၊ မမှတ်သားထိုက်။ ဝါ၊
မှတ်သားဘွယ်မလို။ ကေပ္ပါဒါဒိတာတိ ယထာဝုတ္တေ တယော ပကာရေ အာဟ။
မူလဋီကာ။ နာနုပ္ပါဒ နာနာနိရောဓတာ က ယခုမှ ဆိုဆဲဖြစ်သောကြောင့်
အောက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ပကာရ ၃-ပါးကိုသာ ယူသည်။]

ပန၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။ ဥပစိကရာဇိဝါ၊ ခြေအပေါင်း၏
အစုအဝေး အရေးအကြောင်းသည်၎င်း။ ကိင်္ဂလ္လိကရာဇိဝါ၊ ပရွက်ဆိတ်အပေါင်း
၏ အစုအဝေး အရေးအကြောင်းသည်၎င်း။ သြလောကိယမာနာ၊ ကြည့်ရှုအပ်
သော။ ကောဗဒ္ဓါဝိယ၊ တဆက်ထည်း စပ်နေသကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပန၊
ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ကောဗဒ္ဓါ၊ တဆက်ထည်း စပ်နေသည်။ န(ဟောတိ၊
မဟုတ်။) ဟိ၊ မှန်။ အညိဿာ၊ အခြားသော ခြေ။ (တနည်း) အညိဿာ၊
အခြားသော ပရွက်ဆိတ်၏။ သီသသန္တိကေ၊ ဦးခေါင်း၏ အနီး၌။ အညိဿာ၊
အခြားသော ခြေ။ (တနည်း) အညိဿာ၊ အခြားသော ပရွက်ဆိတ်၏။ သီသမ္ပိ၊
ဦးခေါင်းသည်၎င်း။ ဥဒရမ္ပိ၊ ဝမ်းဗိုက်သည်၎င်း။ ပါဒါပိ၊ ခြေတို့သည်၎င်း။
(ဟောန္တိ) ယထာ။ အညိဿာ၊ ၏။ (တနည်း) အညိဿာ၊ ၏။ ဥဒရသန္တိကေ၊
ဝမ်းဗိုက်၏ အနီး၌။ အညိဿာ၊ သီသမ္ပိ၊ ဥဒရမ္ပိ၊ ပါဒါပိ၊ (ဟောန္တိ) ယထာ။
အညိဿာ၊ ပါဒသန္တိကေ၊ ခြေ၏ အနီး၌။ အညိဿာ၊ သီသမ္ပိ၊ ဥဒရမ္ပိ၊ ပါဒါပိ၊
(ဟောန္တိ) ယထာ၊ သို့။ ဝေမေဝ၊ လျှင်။ စတုသန္တတိ ရူပါနမ္ပိ၊ စတုသန္တတိ
ရုပ်တို့တွင်လည်း။ အညဿ၊ အခြားသော ရုပ်ကလာပ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ၌။

ဣမဿ။ပေ။ ရူပံ။ ။ခန္ဓာကိုယ်၏ ထိုထိုအရပ်၌ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ရုပ်ကို
ရည်ရွယ်၍ “တတ္ထ တတ္ထ စတုသန္တတိ ရူပံ”ဟု ဆိုသည်။ လက်တချောင်း၌ပင် ကမ္မဇရုပ်
အစဉ်လည်း ရှိ၏။ ဂိတ္ထဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇရုပ် အစဉ်လည်း ရှိ၏။ ထိုစတုသန္တတိရုပ်
အစဉ်သည် နှမ်းပုံ ပဲပုံများကဲ့သို့ လျော့လျော့ စုတုံ့နေသည် မဟုတ်။ အကြားမရှိ ထင်ရ
လောက်အောင် ပိတ်ပိတ်သဲသဲ တခဲနက် စုတုံ့နေ၏။ ထို့ကြောင့် “ဃနပုဉ္ဇဘာဝေန”
ဟု ဆိုသည်။ [ဃနဘူတော+ပုဉ္ဇဘာဝေါ ဃနပုဉ္ဇဘာဝေါ—ဋီကာ။]

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ပကိဏ္ဏကကထာအဖွင့်

၉၃

အညဿ၊ အခြားသော ရုပ်ကလာပ်၏။ ဥပ္ပါဒေါပိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း။
 ဟောတိ။ ဌိတိပိ၊ တည်ခြင်းသည်လည်း။ (ဟောတိ)။ ဘင်္ဂေါပိ ပျက်ခြင်းသည်
 လည်း။ (ဟောတိ)။ အညဿ၊ ၏။ ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌ။ အညဿ၊ ဥပ္ပါဒေါပိ၊ လည်း။
 ဟောတိ။ ဌိတိပိ (ဟောတိ)။ ဘင်္ဂေါပိ (ဟောတိ)။ အညဿ၊ ၏။ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊
 ဌ။ အညဿ၊ ဥပ္ပါဒေါပိ ဟောတိ။ ဌိတိပိ (ဟောတိ)။ ဘင်္ဂေါပိ (ဟောတိ)။
 ဝေ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထ၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၌။ (ရှေးနိဿယ၌ “ဧတ္ထ၊ ဤခန္ဓဝိဘင်း၌”
 ဟု စွဲသည်။) နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

[ပကိဏ္ဏကအစ၌ ပြခဲ့သော သမုက္ခမဘော စသော ၁၆-ပါးသော အာကာရ
 တို့တွင် နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓ တိုင်အောင် အကျယ်ပြုပြီး၍ အတိတာနာဂတ
 ပစ္စုပ္ပန်တောမှစ၍ ပစ္စယတော သမုဋ္ဌာနတောတိုင်အောင် အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာ
 ကို ပြလိုသောကြောင့် “အတိတာဒီနိ ပန” စသည်ကိုမိန့်။] ပန၊ ပစ္စုပ္ပန်သံဝဏ္ဏနာမှ
 တပါး အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကို ဆိုဦးအံ့။ အတိတာဒီနိ၊ အတိတ အစရှိကုန်
 သော။ ဒုရဒုကပရိယောသာနာနိ၊ ဒုရဒုက အဆုံးရှိကုန်သော ပုဒ်တို့သည်။ ပါဠိ-
 ယံ၊ ပါဠိတော်၌။ အာဂတာနေဝ၊ တိုက်ရိုက်လာကုန်သည်သာ။ [တိုက်ရိုက်
 လာပြီးဖြစ်၍ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဘွယ်မလို-ဟူလို။] ပစ္စယသမုဋ္ဌာနာနိပိ၊ ကမ္မ
 ပစ္စယ စသော ပစ္စယရုပ်၊ ကမ္မပစ္စယ ဥဘုသမုဋ္ဌာန်ရုပ် စသော သမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့
 ကိုလည်း။ ကမ္မဇံ ကမ္မပစ္စယံ ကမ္မပစ္စယဥဘုသမုဋ္ဌာနန္တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။
 နယေန၊ နည်းဖြင့်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ရူပကဏ္ဍအဖွင့်၌။ ကထိဟာနေဝ၊
 ဆိုအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။

[ပစ္စယတော သမုဋ္ဌာနတော အဟွက် အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကို ပြပြီး၍ ပရိ-
 နိပ္ပန္နယော သင်္ခတတောအတွက် ပစ္စုပ္ပန်သံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသောကြောင့် “ပဉ္စပိ
 ပန” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာမှတပါး
 ပစ္စုပ္ပန်သံဝဏ္ဏနာကို ဆိုဦးအံ့။ ပဉ္စပိ၊ ၅ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။
 ပရိနိပ္ပန္နာဝ၊ ပရိနိပ္ပန္နတို့ချည်းသာ။ ဝါ၊ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့်

ပရိနိပ္ပန္နာဝ။ ။ “ပုဗ္ဗန္တာပရန္တပရိစ္ဆိန္နော”ဟု ဋီကာ၌ ပရိ၏ ပရိစ္ဆိန္နအနက်ကို
 ဖွင့်၏။ ထိုပုဗ္ဗန္တ+အပရန္တကို “ပါတုဘာဝ + ဝိဒ္ဓိသဘာဝ”ဟု၎င်း၊ “ဥဒယ + ဝေ”
 ဟု၎င်း အနုဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်၏။ ရှေ့အပိုင်းအခြား ဟူသော ပါတုဘာဝ (ထင်ရှား၊
 ဖြစ်ခြင်း)၊ နောက်အပိုင်းအခြား ဟူသော ဝိဒ္ဓိသဘာဝ (ပျက်ခြင်း)ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်
 သော ပရမတ္ထသဘာဝ ဟူသမျှသည် ဆိုင်ရာအကြောင်းတို့က ဖြစ်စေအပ် (ဖြစ်စေရ)
 သောကြောင့် “ပရိနိပ္ပန္န”မည်၏။ [နိပ္ပါဒိယန္တေတိ နိပ္ပန္နာ၊ ပရိစ္ဆိန္နာ ဟုတော့ + နိပ္ပန္နာ
 ပရိနိပ္ပန္နာ။] ပရိနိပ္ပန္န ဟူရာ၌ ပြအပ်ခဲ့သော ခန္ဓာ ၅-ပါးသာ ရ၏။ “နိပ္ပန္န”ဟူရာ၌ကား
 ပရမတ်၊ ပညတ် ၂-မျိုးလုံး ရသည်။ “ပရိနိပ္ပန္နနိပ္ပန္နာနံ ကော ဝိသေသော” စသော
 ဋီကာကို ကြည့်ပါ။

ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဆိုင်ရာအကြောင်းတို့က ဖြစ်စေအပ်ကုန်သည်သာ။
ဟောန္တိ။ အပရိနိပ္ပန္နာ၊ အပရိနိပ္ပန္နခန္ဓာတို့သည်။ နော ဟောန္တိ။ မဟုတ်ကုန်။
သင်္ခတာဝ၊ အကြောင်းတရားတို့ပြုစီမံအပ်သော ခန္ဓာတို့ချည်းသာ။ (ဟောန္တိ)။
အသင်္ခတာ၊ အသင်္ခတခန္ဓာတို့သည်။ နော (ဟောန္တိ) ကုန်။ အပိစ၊ သည်သာမက
သေး။ နိပ္ပန္နာပိ၊ နိပ္ပန္နခန္ဓာတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ဟိ၊
မှန်။ သဘာဝဓမ္မေသု၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်လင်ရှားရှိသော သဘောတရားတို့တွင်။
ဧကံ နိဗ္ဗာနဓမ္မေ၊ တပါးသော နိဗ္ဗာန်သည်သာ။ အပရိနိပ္ပန္နံ၊ အပရိနိပ္ပန္နလည်း
မည်၏။ အနိပ္ပန္နဉ္စ၊ အနိပ္ပန္နလည်း မည်၏။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ နိရောဓသမာပတ္တိ၊
နိရောဓသမာပတ်သည်၎င်း။ နာမပညတ္တိစ၊ နာမည်ပညတ်သည်၎င်း။ ကထံ၊
အဘယ်သို့ပါနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ နိရောဓသမာပတ္တိ၊ နိရောဓ
သမာပတ်ကို။ လောကီယ လောကုတ္တရာတိဝါ၊ လောကီသမာပတ် လောကုတ္တရာ
သမာပတ် ဟူ၍၎င်း။ သင်္ခတာသင်္ခတာတိဝါ၊ သင်္ခတသမာပတ် အသင်္ခတသမာ
ပတ် ဟူ၍၎င်း။ ပရိနိပ္ပန္နာပရိနိပ္ပန္နာတိ ဝါ၊ ပရိနိပ္ပန္နသမာပတ် အပရိနိပ္ပန္နသမာ
ပတ် ဟူ၍၎င်း။ န ငတ္တဗ္ဗာ၊ မဆိုထိုက်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ နိပ္ပန္နာ၊ နိပ္ပန္နသမာပတ်
သည်။ ဝါ၊ အကြောင်းတရားတို့ ဖြစ်စေအပ်သော သမာပတ်သည်။ ဟောတိ။
(ကသ္မာ၊ နည်း။) သမာပဇ္ဇန္တေန၊ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်
သည်။ (အနာဂါမ် သို့မဟုတ် ရဟန္တာသည်။) သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော၊ ကောင်းစွာ
ရောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ကောင်းစွာရောက်ထိုက်သည့်အတွက်
ပြီးစေအပ်သော နိပ္ပန္နအမည် ရသည် - ဟူလို။] နာမပညတ္တိ၊ နာမည်ပညတ်
သည်။ တထာ၊ ထိုအတူ နိပ္ပန္နတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ သာပိ၊ ထိုနာမည်ပညတ်သည်
လည်း။ လောကီယာဒိဘေဒံ၊ လောကီ အစရှိသော အပြားကို။ န လဘတိ၊ မရ။
ပန၊ ကား။ နိပ္ပန္နာ၊ နာမည်မည့်သူက ဖြစ်စေအပ်သည်။ ဟောတိ။ အနိပ္ပန္နာ၊
မဖြစ်စေအပ်သည်။ နော ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဟိ မှန်။ နာမဂ္ဂဟဏံ၊ နာမည်ကို
ယူခြင်းကို။ ဝါ၊ နာမည်ကို မှည့်ခြင်းကို။ ဂဏှန္တောဝ၊ ယုံသူသည်သာ။ ဝါ၊
မှည့်သူသည်သာ။ ဂဏှာတိ၊ ယူနိုင်၏။ ... ဣတိ၊ ပကိဏ္ဍကကထာ အပြီးတည်း။

နိရောဓသမာပတ္တိ။ ။စိတ် စေတသိက် စိတ္တဇရုပ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းကို “နိရောဓ”ဟု
ခေါ်၏။ ထို နိရောဓသည် ကောင်းစွာရောက်အပ်သောကြောင့် သမာပတ္တိလည်း မည်၏။
ထိုချုပ်ခြင်းကို လောကီတရား ဟု၎င်း၊ လောကုတ္တရာတရား ဟု၎င်း ဤသို့ စသည်ဖြင့်
မဆိုထိုက်။ ထို သမာပတ်ကို စာနုလဘိ အနာဂါမ် ရဟန္တာတို့သာ ဝင်စားနိုင်ကြ၏။
ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့က ဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် နိပ္ပန္နအမည် ရသည်။ [နာမည်ပညတ်လည်း
နာမည်မည့်သော မိဘ စသူတို့က ဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် နိပ္ပန္နပင်တည်း။]

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ

၉၅

ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ

ဝေံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ပကိဏ္ဏကတော၊ ရောပြွမ်းသော အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်။ ခန္ဓေ၊ ခန္ဓာတို့ကို။ ဝိဒိတော၊ သိပြီး၍။ ဝါ၊ သိပြီးခြင်းကြောင့်။ (ဝိညာတဗ္ဗော ဌိစပ်)။ ပုန၊ ကဖန်။ ဧတေသု ခန္ဓေသုယေဝ၊ ဤခန္ဓာတို့၌ပင်။ ဉာဏဘေဒတ္ထံ၊ ဉာဏ်၏အထူးအပြားအကျိုးငှါ။ (ဉာဏ်တိုးပွား များပြားလာအောင်)။ ကမတော၊ အစဉ်အားဖြင့်၎င်း။ အထ၊ ထုံမျှ။ ဝိသေသတော၊ အထူးအားဖြင့်၎င်း။ အနုနာဓိကတောစေဝ(န+ဥန+အဓိကတောစေဝ)၊ အလိုအပို မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဥပမာတော၊ ဥပမာအားဖြင့်၎င်း။ တထေဝ၊ ထိုမှတပါးသာလျှင်။ ခွိဓော၊ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ဒဠဗ္ဗတော၊ ရှုထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဝေံ၊ ဤသို့။ ပဿန္တဿ၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အတ္ထသိဒ္ဓိဘော၊ အကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ဆုံးဖြတ်ကြောင်းနည်းကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဝိဘာဝိနာ၊ ပညာရှိသည်။ ဝိညာတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။

☞ တတ္ထ၊ ထို ကမတော အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်။ (ရှေးနိဿယ၌ “တတ္ထ၊ ထိုဂါသာတို့၌” ဟူစွဲ၏။) ကမဘောတိ ဣဓ၊ ကမတော ဟူသော ဤပုဒ်၌။ (လဗ္ဗမာနော၊ ရထိုက်သော။) ကမော၊ ကမသည်။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ၎င်း။ ပဟာနုက္ကမော၊ ပဟာနုက္ကမ၎င်း။ ပဋိပတ္တိက္ကမော၊ ပဋိပတ္တိက္ကမ၎င်း။ ဘူမိက္ကမော၊ ဘူမိက္ကမ၎င်း။ ဒေသနာက္ကမော၊ ဒေသနာက္ကမ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဗဟုဝိဓော၊ များသော အပြားရှိ၏။

တတ္ထ၊ ထိုကမတို့တွင်။ “ပဌမံ ကလလံ ဟောဘိ၊ ကလလံ ဟောတိ အဗျုဒ္ဓိ” န္တိ ဝေမာဒိ၊ ပဌမံ။ ပေ။ အဗျုဒ္ဓိ ဤသို့အစရှိသောအစဉ်သည်။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အစဉ်တည်း။ [“ဣဗ္ဗသေယျက သတ္တဝါတို့၌ ရှေးဦးစွာ ကလလ ရေကြည်ဖြစ်၏။ ထို့နောက် အမြှုပ်ဖြစ်၏” စသည်ဖြင့် ဥပ္ပတ္တိက္ကမကို သိပါ။] “ဒဿနေန။ ပေ။ ဓမ္မာ” တိ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော အစဉ်သည်။ ပဟာနုက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ပယ်ထိုက်သော တရားတို့၏အစဉ်တည်း။ “သီလဝိသုဒ္ဓိ ဝိတ္တဝိသုဒ္ဓိ” တိ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော အစဉ်သည်။ ပဋိပတ္တိက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ကျင့်ထိုက်သော အကျင့်၏ အစဉ်တည်း။ “ကာမာဝစရာ ရူပါဝစရာ” ပ။ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော အစဉ်သည်။ ဘူမိက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ဘုံတို့၏အစဉ်တည်း။ “စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ စတ္တာရော သမ္ပပ္ပဓာနာ” တိဝါ၊ ဟူသည်လည်း ဖြစ်သော။ “ဒါနကထံ သီလကထ” န္တိဝါ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော အစဉ်သည်။ ဒေသနာက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ဟောအပ်သော တရားတော်၏ အစဉ်တည်း။

တေသု၊ ထိုကမတို့တွင်။ ဣမ၊ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးကိုစဉ်ရာ၌။ တာဝ၊ ပဟာန
 က္ကမ စသည်တို့မှူးရူးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော)။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော၊ သည်။ န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။
 (ကသွာ၊ နည်း။) ကလလာဒိနံ၊ ကလလရေကြည် အစရှိသည်တို့၏။ ပုဗ္ဗာပရိယ-
 ဝဝတ္ထာနေန၊ ရှေ့နောက်၏ အဖြစ်ကို ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့်။ (ဥပ္ပတ္တိ)ဝိယ၊
 ဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏။ ပုဗ္ဗာပရိယဝဝတ္ထာနေန၊ အားဖြင့်။
 အနုပ္ပတ္တိတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ပဟာနက္ကမော၊ သည်လည်း။ (ပိသဒ္ဓါ
 အက္ခေက္ခံ)။ န(ယုဇ္ဇတိ)၊ မသင့်။ (ကသွာ၊ နည်း။) ကုသလာဗျာကတာနံ၊
 ကုသလ အဗျာကတဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၏။ အပ္ပဟာတဗ္ဗတော၊ မပယ်ထိုက်ကုန်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပဋိပတ္တိက္ကမော၊ သည်လည်း။ န(ယုဇ္ဇတိ)။ (ကသွာ၊
 နည်း။) အကုသလာနံ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၏။ အပ္ပဋိပဇ္ဇနီယတော၊
 မကျင့်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဘူမိက္ကမော၊ လည်း။ န(ယုဇ္ဇတိ)။
 (ကသွာ၊ နည်း။) ဝေဒနာဒိနံ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့၏။ စတုဘူမကပရိ-
 ယာပန္နတ္တာ၊ ဘုံ ၄-ပါးလုံး၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ပန၊ အန္တယကား။ ဒေသနာက္ကမော၊ သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ အဘေ-
 ဒေန၊ ရုပ် ဝေဒနာ စသည်တို့ကို မခွဲမခြား တပေါင်းတည်း ယူထားခြင်းကြောင့်။
 (အတ္တဂ္ဂါဟပတိတံ ဌ္ဍိစပ်၊ ယောဇနာ၌ ကြိယာဝိသေသန ဟု ဆို၏။) ပဉ္စသု၊
 ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ တို့တွင်။ အတ္တဂ္ဂါဟပတိတံ၊ အတ္တဟု စွဲယူခြင်း၌ ကျရောက်
 သော။ ယံ ဝိနေယျဇနံ၊ အကြင် ဝေနေယျသတ္တဝါ အပေါင်းကို။ သမ္မဟဿန-
 ဝိနိဗ္ဗောဂဒဿနေန၊ အပေါင်းအားဖြင့် တခဲနက်ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးကိုခွဲခြား
 ဝေဘန်ပုံကို ပြခြင်းအားဖြင့်။ အတ္တဂ္ဂါဟတော၊ အတ္တဟု စွဲယူခြင်းမှ။ မောစေတု-
 ကာမော၊ လွတ်စေခြင်းငှါ လိုလားတော်မူသော။ ဟိတကာမော၊ စီးပွားကို
 လိုလားတော်မူသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ တဿ ဇနဿ၊ ထိုဝေနေယျသတ္တဝါ
 အပေါင်း၏။ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ၊ လွယ်ကူစွာ ယူနိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ။ စက္ခုအာဒိနမ္ပိ၊
 စက္ခု အစရှိသော ပသာဒတို့၏သော်မှလည်း။ ဝိသယဘူတံ၊ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်
 သော။ ဩဋ္ဌာရိကံ၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော။ ရူပက္ခန္ဓံ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို။ ပဌမံ၊ ရှေး
 ဦးစွာ။ ဒေသေသိ၊ ဟောတော်မူပြီ။

တတော၊ ထိုရူပက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူပြီးရာ အခါမှ နောက်၌။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ-
 ရူပသံဝေဒိတံ၊ ခံစားအပ်သော ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌရုပ် ရှိသော။ ဝါ၊ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌရုပ်ကို ခံစား
 တတ်သော။ (ဇိတိန္ဒြိယော ကဲ့သို့ တတိယာဗဟုဗ္ဗိဟိ ကြံသည်။) ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာ
 က္ခန္ဓာကို။ (ဒေသေသိ၊ ပြီ။) (တတော၊ ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူပြီးရာ
 အခါမှ နောက်၌။) ယံ ဝေဒယတိ၊ တံ သဉ္ဇာနာတိတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပုဒ်၌။
 ဝေံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဝေဒနာဝိသယဿ၊ ဝေဒနာ၏အရာ ဖြစ်
 သော အာရုံ၏။ အာကာရဂ္ဂါဟိကံ၊ အခြင်းအရာကို မှတ်ယူတတ်သော။ သည်။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ

၉၇

သညာက္ခန္ဓာကို။ (ဒေသေသိ၊ ပြီ။) (တတော၊ ထိုသညာက္ခန္ဓာကို ဟောတော် မူပြီးရာအခါမှ နောက်၌။) သညာဝသေန၊ သညာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အဘိသင်္ခါရ- ကေ၊ ပြုစီမံတတ်ကုန်သော။ သင်္ခါရေ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို။ (ဒေသေသိ၊ ပြီ။) (တတော၊ ထိုသင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူပြီးရာအခါမှ နောက်၌။) တေသံ ဝေဒနာဒိနံ၊ ထိုဝေဒနာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့၏။ နိဿယံ၊ မှီရာဖြစ်သော။ အဓိ- ပတိဘူတဉ္စ၊ အကြီးအကဲ ဖြစ်၍လည်းဖြစ်သော။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို။ (ဒေသေသိ၊ ပြီ။) ဣတိ ဝေ၊ ဤသို့။ တာဝ၊ ဝိသေသ စသည်မှ ရှေးဦးစွာ။ ကမတော၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ကို။ ဝိညာတဗ္ဗော၊ ၏။

[ကမတော ဟူသော အကျဉ်းမာတိကာ၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကိုပြုပြီး၍ ဝိသေ- သတော ဟူသော အကျဉ်း မာတိကာ၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရကို ပြုလိုသောကြောင့် “ဝိသေသတောတိ” စသည်ကိုမိန့်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ။] ဝိသေသတောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ခန္ဓာနဉ္စ၊ ခန္ဓာတို့၏၎င်း။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနဉ္စ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ၎င်း။ ဝိသေသတော၊ အထူးအားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယနယော ဝိညာတဗ္ဗော ဌာဝပ်။) ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ တေသံ၊ ထိုခန္ဓာ ဥပါဒါ- နက္ခန္ဓာတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးသည်။ ကော၊ အဘယ်နည်း။ တာဝ၊ ဥပါဒါ- နက္ခန္ဓာတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ ကုန်သော။) ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ အဝိသေသတော၊ သာသဝ အနာသဝ အထူးမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ ဥပါဒါနိယ အနုပါဒါနိယ အထူးမရှိကုန်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ် ကုန်ပြီ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ သာသဝ ဥပါဒါနိယတာဝေန၊ သာသဝ ဥပါဒါနိယ တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိသေသေတွာ၊ အထူးပြု၍။ (ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ)။

ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ ပဉ္စ ဘိက္ခဝေ ခန္ဓေ။ ပေ။ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ၊ ပြီ။) [ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ တို့ကို၎င်း။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေ၊ ဥပါဒါနိယ၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကို၎င်း။ ဒေသေသောမိ၊ ဟောတော်မူအံ့။ တံ၊ ထိုခန္ဓဒေသနာတော်ကို။ သုဏာထ၊ နာကြကုန်လော့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ပဉ္စ၊ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်တို့နည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်မူလည်း ဖြစ်သော။ ပေ။ (ယံ၊ အကြင် ရုပ်သည်။) သန္တိကေ၊ အနီး၌။ (ဟောတိ)။ (တံ) ဝါ၊ ထိုသန္တိကေရုပ်မူလည်း ဖြစ်သော။ ယံကိဉ္စ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥဏှံ အလုံးစုံသော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ၊ ဤရုပ်အပေါင်း ကို။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ယာ ကာစိ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ ပေ။ ယာ ကာစိ၊ သော။ သညာ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ ပေ။ ယေ ကေစိ၊ ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ တို့သည်။ (သန္တိ၊ ကုန်၏။) အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်၊ မူလည်းဖြစ်သော။ ပေ။ ယံကိဉ္စ၊

သော။ ဝိညာဏံ၊ သညံ။ (အတ္တိ)။ အယံ၊ ဤဝိညာဏ်အပေါင်းကို။ ဝိညာ-
ဏက္ခန္ဓော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဤ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣမေ၊ ဤခန္ဓာတို့ကို။ ပဉ္စ၊ ခန္ဓာ၊
တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ကတ-
မေ၊ တို့နည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်၊ မူလည်းဖြစ်သော။ ပေ။
(ယံ၊ သညံ။) သန္တိကေ၊ ဌံ။ (ဟောတိ)။ (တံ)ဝါ၊ မူလည်းဖြစ်သော။ သာသဝံ၊
အာသဝေါတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်သော။ ဥပါဒါနိယံ၊ ဥပါဒါနိ၏ အစီးအပျိုးဖြစ်
သော။ ယံကိဉ္စ၊ သော။ ရူပံ၊ သညံ။ (အတ္တိ)။ အယံ၊ ကို။ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော၊
ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ (ကျန်အားလုံး လွယ်ပြီ။) ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ပဉ္စ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊
တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ကုန်၏။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် အတ္တဒီပဝဂ် ခန္ဓသုတ်။]

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘို့တည်း။ (ခန္ဓေသု၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု
တို့၌စပ်။) ဝေဒနာဒယော၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ အနာသဝါပိ၊
အနာသဝဖြစ်သော လောကုတ္တရာ တရားတို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ အာရုံပြုမည့်
အာသဝေါမရှိသော လောကုတ္တရာ တရားတို့သည်၎င်း။ သာသဝါပိ၊ သာသဝ
ဖြစ်သော လောကီတရားတို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ အာရုံပြုသည့် အာသဝေါတရားတို့နှင့်
တကွဖြစ်သော လောကီတရားတို့သည်၎င်း။ အတ္ထိယထာ၊ ရှိကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊
ဤအတူ။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ (အနာသဝမ္ပိ၊ သညံ၎င်း။ ဝါ၊ သညံ၎င်း။ သာသဝမ္ပိ၊
သညံ၎င်း။ ဝါ၊ သညံ၎င်း။) န (အတ္တိ)။ အက္ခာအပြားမရှိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အက္ခာ
အပြားမရှိပါသော်လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုရုပ်၏။ ရာသဓဋ္ဌန၊ အစု၏
အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ ခန္ဓဘာဝေါ၊ ခန္ဓာ၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ခန္ဓ
ဟူသော အမည်သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ ဝုတ္တံ၊
ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရာသဓဋ္ဌန၊ ကြောင့်၎င်း။ သာသဝဓဋ္ဌ
နစ၊ အာသဝေါတို့နှင့် တကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း။
ဥပါဒါနက္ခန္ဓဘာဝေါ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓ ဟူသော
အမည်သည်။ ယုဇ္ဇတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ ဝုတ္တံ။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဝေဒနာဒယော၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့ကို။
အနာသဝါ၊ အနာသဝဖြစ်သော လောကုတ္တရာတရားတို့ကို။ ခန္ဓေသုဝေ၊ တို့၌
သာ။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ (အနာသဝါဝ ဌံ ဝေ ကို အဋ္ဌာနပယုတ် ဟု ဋီကာဖွင့်၏။)
သာသဝါ၊ သာသဝဖြစ်သော လောကီတရားတို့ကို။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ တို့၌။

အနာသဝါဝ ခန္ဓေသု ဝုတ္တာ။ ။အနာသဝါဝ ဌံ ဝေ ကို “အဋ္ဌာနပယုတ်” ဟု
မယူဘဲ ဌာနပယုတ် ဟု ယူလျှင် “ခန္ဓဒေသနာတို့၌ အနာသဝတရားတို့ကိုသာ ဟောတော်
မူအပ်၏။ သာသဝတရားတို့ကို ဟောတော်မမူအပ်” ဟု အဓိပ္ပါယ် ကျရောက်၏။ ထိုသို့
ဖြစ်လျှင် ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော စသော ပါဠိတော် ဟူသမျှတို့၌ သာသဝရုပ်သာရှိ၍ အနာ-

(ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။) စ၊ ဆက်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။
 (အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဌိစပ်။) ဥပါဒါနဂေါစရာ၊ ဥပါဒါနံ၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော။
 ခန္ဓာ၊ တို့တည်း။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တို့။ ဣတိဝေ၊ သို့။ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်
 ထိုက်၏။ [ဂေါစရ ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေသော မဇ္ဈလောပီ တပျုရိသ်
 သမာသ် ဟူလို။ (တနည်း) ဥပါဒါနဂေါစရ ဟူသော ရွှေပုဒ်တွင် ဂေါစရ ဟူ
 သော နောက်ပုဒ်ကို ချေထားသော ဥတ္တရပဒလောပ သမာသ် ဟူလို။] ပန၊
 ဆက်။ ဣဓ၊ ဤခန္ဓဝိဘင်း၌။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေ၊
 ဤ ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို။ ကေဇ္ဈံ၊ တပေါင်းတည်း။ ကတွာ၊ ၍။ ခန္ဓာတိ၊
 တို့ဟူ၍။ အဓိပ္ပေတော၊ အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟူသော ပါဠိ၌ ခန္ဓာ၊
 ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၂-မျိုးလုံးပါဝင်သည်-ဟူလို။)

အနန္တာဓိကတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရော ဧဝံ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော။) ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကိုဆိုဦးအံ့။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။
 ဘဂဝတာ၊ သည်။ အနန္တာ၊ ၅-ပါးအောက် လျော့လည်း မလျော့ကုန်သော။
 အနဓိကာ၊ ၅-ပါးထက် ပိုလည်း မပိုကုန်သော။ ပဉ္စေ၊ ၅-ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်
 သော။ ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား
 အမေးတည်း။ သဗ္ဗသင်္ခတ သဘာဝေက သင်္ဂဟတော၊ အလုံးစုံသော သင်္ခတ
 တရားတို့ကို သဘောတူသောအားဖြင့် တပေါင်းတည်း သိမ်းယူနိုင်ခြင်းကြောင့်
 ၎င်း။ အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထုဿ၊ အတ္တ ဟု စွဲယူတတ်သော ဒိဋ္ဌိ၊ အတ္တ၏ ဥစ္စာ
 ဟု စွဲယူတတ်သော တဏှာ၏ တည်ရာ အကြောင်းဝတ္ထု၏။ ဧတပ္ပရမတော၊ ဤ
 ၅-ပါးသော ခန္ဓာသာလျှင် အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 ၎င်း။ အညေသံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အခြားသော သီလက္ခန္ဓ သမာဓိက္ခန္ဓ အစရှိသော

သဝရုပ် မရှိသော ရူပက္ခန္ဓာသည် အနက်အဓိပ္ပါယ် မရှိခြင်းဟူသော နိရတ္ထကဒေါသရောက်
 စရာ ရှိတော့၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓ စသော နာမ်ခန္ဓာတို့၌လည်း အနာသဝတရားတို့ကိုသာ
 ဟောတော်မူသဖြင့် သာသဝတရားများ မပါဝင်နိုင်ဘဲ ဦးနကဒေါသ ရောက်နေပြန်၏။
 ထို့ကြောင့် အနာသဝါဝ ၌ ဝေကို အဋ္ဌာနပယုတ် ၃ ခုကာဖွင့်သည်။

အတ္တတ္တနိယ။ ပေ။ ပုရမတော။ ။ “အတ္တဂါဟ+အတ္တနိယဂါဟ”ဟု ခွဲပါ။ အတ္တဟု
 စွဲယူတတ်သော တရားသည် ဒိဋ္ဌိတည်း။ “အတ္တ၏ ဥစ္စာ”ဟု စွဲယူတတ်သော တရားကား
 တဏှာတည်း။ ထို အတ္တဂါဟ အတ္တနိယဂါဟ၏ စွဲမှီ တည်နေရာဟူသည် ရုပ်ဝေဒနာစသော
 ခန္ဓာ ၅-ပါးတည်း။ အတ္တနော+ဣဒံ အတ္တနိယံ၊ ဣဒံအနက်၌ ဣယ-ပစ္စည်း၊ န အက္ခရာကား
 အာဂုမ်၊ ယောဇနာ၌ကား “ဂဟဏံ ဂါဟော”ဟု ဘာဝသာနေ ဖွင့်၏။ ထိုအလို
 “စွဲယူခြင်း၏”ဟု ပေးပါ။ ဧတေ+ပရမံ ယဿာတိ ဧတပ္ပရမံ (ဝတ္ထု)၊ ယဿ၊ အကြင်
 တည်ရာဝတ္ထု၏။ ဧတေ၊ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ဟူသော။ ပရမံ၊ အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်သည်။
 အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဧတပ္ပရမံ။ “ဧတပ္ပရမဘာဝတော”ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝလောပကြံပါ။

ခန္ဓာတို့၏။ တဒဝရောစတောစ၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါး၌ အတွင်းဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အနန္တနာ၊ အနဓိကာ၊ ပဉ္စေဝ၊ ခန္ဓာ၊ ဝုတ္တာ။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ အနေကပ္ပဘောဒေသု၊ တပါးမက များသော အပြားရှိကုန်သော။ သင်္ခတဓမ္မေသု၊ သင်္ခတတရားတို့ကို။ (သင်္ခတဖြင့် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို ကုန်သည်။) သဘာဂဝသေန၊ သဘောတူကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝါ၊ တူသောအဖို့ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ သင်္ဂယုမာနေသု၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သသော်။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ရူပသဘာဂ သင်္ဂဟဝသေန၊ ရုပ်ကို သဘောတူအားဖြင့် သိမ်းယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဧကော၊ သော။ ခန္ဓော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဝေဒနာသဘာဂ သင်္ဂဟဝသေန၊ ဝေဒနာကို သဘောတူအားဖြင့် သိမ်းယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဧကော၊ ခန္ဓော၊ ဟောတိ။ သညာဒိသုပိ၊ သညာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့၌လည်း။ သေ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်။ နယော၊ ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ တသ္မာ သဗ္ဗသင်္ခတသဘာဂေကသင်္ဂဟတော၊ ထိုသို့ အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့ကို သဘောတူအားဖြင့် တပေါင်းတည်း သိမ်းယူနိုင်ခြင်းကြောင့်။ ပဉ္စေဝ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာ။ [စာအုပ်တို့၌ “သဘာဂသင်္ဂဟတော”ဟု ရှိ၏။ “သဘာဂေက သင်္ဂဟတော”ဟု ရှိမှ ရှေ့စကားနှင့်၎င်း၊ ဋီကာအဖွင့်နှင့်၎င်း ညီသည်။]

စ၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) စ၊ သဗ္ဗသင်္ခတသဘာဂေက သင်္ဂဟတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရမှတပါး အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထုဿ တေပုရမတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရကား။ ရူပါဒယော၊ ရုပ် အစရှိကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ယဒိဒံ (ယေ ဣမေ) ခန္ဓာ၊ အကြင်ခန္ဓာတို့သည်။ (သန္တိ)။ အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထု၊ အတ္တဂါဟ၊ အတ္တနိယဂါဟ၏ တည်ရာ အကြောင်းဝတ္ထုသည်။ တေပုရမံ၊ ဤ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့သာ အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ [“တေပုရမဉ္ဇေတံ”ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။ တေံသည် ပိုဟန်တူ၏။ ယဒိဒံ၏ နိယမမှာ တေပုရမံ၌ တေသဒ္ဒါသာတည်း။ တေံကို အပိုဟု မဆိုလိုလျှင် အတ္တတ္တနိယဂါဟနှင့် ပေါင်း၍ပေးပါ။] ဟိ၊ သာဓကကား။ ရူပေ ခေါ် ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ ဒေသော မေ အတ္တာထိ၊ ဟူ၍။ တေံ (သုတ္တံ)၊ ဤ ပါဠိတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

[ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ရူပေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ရူပံ၊ ကို။ ဥပါဒါယ၊ ကပ်ယူ၍။ ရူပံ၊ ကို။ အဘိနိဝိဿ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်၍။ တေံ၊ ဤရုပ်သည်။ မမံ၊ ငါ့ဥစ္စာတည်း။ ဒေသော၊ ဤရုပ်သည်။ အဟံ၊ ငါသည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ ဒေသော၊ ဤရုပ်သည်။ မေ၊ ငါ၏။ အတ္တာ၊ အတ္တတည်း။ ဣတိဝေံ၊ သို့။ ဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာဇာယူသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝေဒနာယ၊ သည်။ ပေ။ သညာယ၊ သည်။ ပေ။ သင်္ခါရေသု၊

တို့သည်။ သတိ၊ ရှိကုန်လသော်။ပေ။ ဝိညာဏေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ဝိညာ-
ဏံ၊ ကို။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ ဝိညာဏံ၊ ကို။ အဘိနိဝိဿ၊ ရှိ။ ဧတံ၊ ဤဝိညာဏ်သည်။
မမံ၊ တည်း။ ဧသော၊ ဤဝိညာဏ်သည်။ အဟံ၊ သည်။ အသ္မိ၊ ခ်။ ဧသော၊ ဤ
ဝိညာဏ်သည်။ မေ၊ ခ်။ အတ္တာ၊ တည်း။ ဣတိဧဝံ၊ သို့။ ဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ခ်။—ဒိဋ္ဌိသံယုတ် သောတာပတ္တိဝင် ဧတံမမသုတ်။] အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထုဿ၊
ခ်။ တသ္မာ တေပုရမတောပိ၊ ထိုသို့ ဤ ၅-ပါးသောခန္ဓာတို့သာ အလွန်ဆုံး
အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ ပဉ္စေ၊ တို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာ။

စ၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) စ၊ အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထုဿ တေပုရမ-
တော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရမှတစ်ပါး အညေသံစ
တဒဝရောစတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရကား။
အညေ၊ ခန္ဓာငါးပါးမှ အခြားကုန်သော။ သီလဒယော၊ သီလ အစရှိကုန်သော။
ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ယေပိ ဓမ္မက္ခန္ဓာ၊ အကြင်ဂုဏ်ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကိုလည်း။
ဝုတ္တာ။ (သီလက္ခန္ဓာ၊ သမာဓိက္ခန္ဓာ၊ ပညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓာ၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓာ
တည်း)။ တေပိ၊ ထို ဓမ္မက္ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်လည်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပနုတ္တာ၊
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သီလက္ခန္ဓာ စသည်တို့၏
အရ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ပါဝင်ကုန်၏။) ဧတ္ထေဝ၊
ဤခန္ဓာ ၅-ပါး၌သာ။ အဝရောဓံ၊ သက်ဝင်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။
အညေသံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အခြားကုန်သော သီလက္ခန္ဓာ စသော ၅-ပါးတို့၏။
တသ္မာ တဒဝရောစတောပိ၊ ထိုသို့ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါး၌ သက်ဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်လည်း။ ပဉ္စေ၊ ဝုတ္တာ။ ဣတိဧဝံ၊ ဤသို့။ အနုနာဓိကတော၊ အလိုအပို
မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။

ဥပမာတောဝံတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ ဟိ၊ အကျယ်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ၅-ပါး
သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့တွင်။ [ဧတ္တာတိ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာဒိသု၊—ယောဇနာ။]
ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာသည်။ ဂီလာနသာလူပမော၊ ဂီလာနတို့၏
တည်းခိုရာ စရပ်ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ ဝါ၊ ဆေးရုံ ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ (ကသ္မာ၊
နည်း။) ဂီလာနုပမဿ၊ ဂီလာန ဟူသော ဥပမာရှိသော။ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓဿ၊
ခ်။ ဝတ္ထုဒွါရာရမ္မဏဝသေန၊ ဝတ္ထု၏အဖြစ်၊ ဒွါရ၏အဖြစ်၊ အာရုံ၏အဖြစ်
ဖြင့်။ နိဝါသဌာနတော၊ နေရာအရပ်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝေဒနုပါဒါ-
နက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဂေလညူပမော၊ ဂီလာန၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အနာ

ဧတံ မမံ။ ။မမ ဟု ရှိရာ၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတုန္တ မမ မဟုတ်။ “မမ+ဣဒံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍
ဣဒံ အနက်၌ ဣ-ပစ္စည်းသက်ပြီးလျှင် ပကတိပြုအပ်သော အမှ သဒ္ဒါကို တဒမိနာဒိနိသုတ်
ကြီးဖြင့် မမ ပြုထားသော၊ ထို့နောက် ပဌမာဝိဘတ် သက်ထားသော မမံ ပုဒ်တည်း။
[အကျယ်ကို မောဂ္ဂုလ္လာန်နိဿယ၊ ဣဒိကဏ္ဍ(၃၃)သုတ်၌ ရှိပါ။]

ရောဂါဟူသော ဥပမာရှိ၏။ [“ဂိလာနဿ+ဘာဝေါ ဂေလညံ” ဟု ပြု၍ အနာရောဂါကို ဂေလညဟု ဆိုရသည်။] (ကသ္မာ၊ နည်း။) အာဗာဓကတ္တာ၊ မိမိဖြစ်ရာသတ္တဝါကို လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ သညုပါဒါနက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဂေလညသမုဋ္ဌာနုပမော၊ အနာရောဂါ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူသော ဥပမာရှိ၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ကာမသညာဒိဝသေန၊ ကာမသညာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ရောဂါဒိသမ္ပယုတ္တဝေဒနာ သမ္ဘဝါ၊ ရောဂ အစရှိသည်တို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်တည်း။

သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓော၊ သည်။ အသပ္ပါယသေဝနုပမော၊ မလျှောက်ပတ်သော ဥတုအာဟာရကို မှီဝဲခြင်းဟူသော ဥပမာရှိ၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဝေဒနာဂေလညဿ၊ ဝေဒနာ ဟူသော အနာရောဂါ၏။ နိဒါနတ္တာ၊ အကြောင်းရင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ယိ၊ မှန်။ (သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓာ၏ ဝေဒနာဂေလည၏ နိဒါန၏ အဖြစ်ဟူသော စကားသည် မှန်၏။) ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာဖြစ်သော။ သင်္ခတံ၊ သင်္ခတတရားကို။ ဝေဒနတ္တာယ၊ ဝေဒနာ၏ အဖြစ်ဟူသောအကျိုးငှါ။ အဘိသင်္ခရေန္တိ၊ ပြုစီမံတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ခန္ဓသံယုတ် ခဇ္ဇနီယဝဂ် ခဇ္ဇနီယသုတ်။] တထာ၊ ထိုအတူ။ အကုသလဿ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ကမ္မဿ၊ ကံ၏။ ဝါ၊ ကံကို။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပစိတတ္တာ၊ တိုးပွားစေအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဆည်းပူးအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခသဟဂတံ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ဖြစ်သော။ ဝိပါကံ၊ ဝိပါကံဖြစ်သော။ ကာယဝိညာဏံ၊ သည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓာ တည်းဟူသော စေတနာကံကို ပြုခဲ့သောကြောင့် ဂေလညနှင့်တူသော ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော ကာယဝိညာဏ် ဖြစ်ရသည်—ဟူလို။ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ အကုသလဝိပါကအဗျာကတ မေဓသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်။] ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဂိလာနုပမော၊ ဂိလာနဟူသော ဥပမာရှိ၏။ (ကသ္မာ) ဝေဒနာဂေလညေန၊ ဝေဒနာ ဟူသော အနာရောဂါမှ။ အပရိမုတ္တတ္တာ၊ မလွတ်မြောက်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အပိစ၊ သည်သာ မကသေး။ ဧတေ၊ ဤ ၅-ပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်။ စာရက ကာရဏ အပရာဓ ကာရဏကာရက အပရာဓိကုပမာ၊ နှောင်အိမ်ဟူသော ဥပမာ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းဟူသော ဥပမာ၊ အပြစ်ဟူသော ဥပမာ၊

စာရက။ ။စာရကောတိ တံ ပဝေသိတာနံ သတ္တာနံ သုခံ စရတိ ဘက္ခတိတိ စာရကော (ရောဓော)။ ထိုနှောင်အိမ်သို့ သွင်းထားအပ်ကုန်သော (ထောင်ကျလာကုန်သော) သတ္တဝါတို့၏ သုခကို ခဲစားတတ်သောကြောင့် နှောင်အိမ်သည် စာရကမည်၏။—သဒ္ဓနီတိ ဓာတုမာလာ။ စရော၊ ဂတုစာရဘက္ခေ=စရ-ဓာတ်သည် ဂတိအနက်၊ အာစရ

ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို ပြုတတ်သော ဟူသော ဥပမာ၊ အပြစ်ရှိသူ ဟူသော ဥပမာ ရှိကုန်သည်၎င်း။ ဘာဇန ဘောဇန ဗျဉ္ဇန ပရိဝေသက ဘုဉ္ဇကုပမာစ၊ ဇလံ ပန်းကန် စသော ခွက် ဟူသော ဥပမာ၊ ထမင်း ဟူသော ဥပမာ၊ ဟင်္ဂလျာ ဟူသော ဥပမာ၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးသူ ဟူသော ဥပမာ၊ စားတတ်သူ ဟူသော ဥပမာ ရှိကုန်သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝေံ သို့။ ဥပမာတော၊ အာဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။ [ဘောဇန စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သပြိဟ် ဘာသာဋီကာ သမုစ္စည်းပိုင်း သဗ္ဗသင်္ဂဟ၌ ပြထားပြီ။]

ဒဗ္ဗဗ္ဗတော ဒွိဓာတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်း၎င်း။ (ဣတိ ဌ္ဍိစပ်။) ဝိတ္ထာရတောစ၊ အကျယ်၎င်း။ ဣတိ ဧဝံ သို့။ ဒွိဓာ၊ ၂-ပါးအပြားအားဖြင့်။ ဒဗ္ဗဗ္ဗတောပိ၊ ရှုထိုက်သည်၏ အဖြစ်အား ဖြင့်လည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့၌။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။ တိ၊ ချဲ့။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ (ဒဗ္ဗဗ္ဗာ ဌ္ဍိစပ်)။ အာသိဝိသုပမေ၊ အာသိဝိသုပမ သုတ်၌။ (သဠာယတနသံယုတ် အာသိ-ဝိသဝဂ် အာသိဝိသုပမသုတ်။) ဝုတ္တနယေန၊ ဟောတော်မူအပ်သောနည်းဖြင့်။ ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စတ္တိကတော၊ ချီမြှောက်အပ်သော သန်လျက်ရှိသော ရန်သူ၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ [ဥက္ခိတ္တာ+အသိ ယေနာတိ ဥက္ခိတ္တာသိကော။ သမာသန္တ က-ပစ္စည်း။ ဥက္ခိတ္တာသိကော စ+သော+ပစ္စတ္တိကော စာတိ ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စ-တ္တိကော။ ဘာဝပဓာန ကြံပါ။] ဘာရသုတ္တဝသေန၊ ဘာရသုတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ခန္ဓသံယုတ် ဘာရဝဂ် ဘာရသုတ်။) ဘာရတော၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး၏ အဖြစ် ဖြင့်၎င်း။ ခဇ္ဇနီယပရိယာယဝသေန၊ ခဇ္ဇနီယဒေသနာတော်နှင့် စပ်သဖြင့်။ (ခန္ဓ သံယုတ် ခဇ္ဇနီယဝဂ် ခဇ္ဇနီယသုတ်။) ခါဒကတော၊ ခဲစားတတ်သည်၏ အဖြစ်

အနက်၊ ဘက္ခ အနက်၌ဖြစ်၏ ဟူသော ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟနှင့်အညီ စရ-ဓာတ်သည် စားခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် စာရက ဟူသော ပါဠိသာလျှင် ပါဠိမှန်တည်း။ ရှေးနိဿယ၌ နောက်၌လာမည့် ခါဒက၏ ဋီကာအဖွင့်ကို ဤနေရာ၌ ယူ၍ ခါဒကကို ပါဠိမှန်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

ကာရဏ။ ။သွာဒိဂိုဏ်း ကရ-မာတ်သည် ဝေ=သတ်ပုတ် ညှဉ်းဆဲခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ကာရဏ=ညှဉ်းဆဲခြင်း။ ကာရဏကာရက=ညှဉ်းဆဲမှုကိုပြုတတ် သူ”ဟု အနက်ပေးရသည်။ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာသည် နှောင်အိမ်နှင့်တူ၏။ ထိုရုပ်ရှိသော ကြောင့်သာ နှိပ်စက်ခံရသည်။ ဝေဒနပါဒါနက္ခန္ဓာသည် နှိပ်စက်ခြင်းနှင့် တူ၏။ သည-ပါဒါနက္ခန္ဓာသည် နှိပ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အပရာဓ=ဆောင်ကျ လောက်သော အပြစ်နှင့်တူ၏။ သင်္ခါရပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်မှုကိုပြုတတ် သော ထောင်အာဏာသားတို့နှင့် တူ၏။ ဝိညာဏပါဒါနက္ခန္ဓာသည်ကား အပြစ်ရှိသူနှင့် တူသည်။

အားဖြင့်၎င်း။ ယမကသုတ္တဝသေန၊ ယမကသုတ်နှင့် စပ်သဖြင့်။ (ခန္ဓသံယုတ် ထေရဝဂ် ယမကသုတ်။) အနိစ္စဒုက္ခာနံဘူသင်္ခတဝကေတော၊ အနိစ္စ၏ အဖြစ်၊ ဒုက္ခ၏အဖြစ်၊ ဥပုဏ္ဏ၏ အဖြစ်၊ သင်္ခတ၏ အဖြစ်၊ သတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်ထိုက်ကုန်၏။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ (တနည်း) ပန၊ သင်္ခပအားဖြင့် ရှုထိုက်ပုံမှတပါး ဝိတ္ထာရအားဖြင့် ရှုထိုက်ပုံကား။ ဝိတ္ထာရတော၊ အားဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့တွင်။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ ဖေဏပိဏ္ဍာပိယ၊ ရေမြှုပ်စိုက်ကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ရှုမှတ်ထိုက်၏။ ဝေဒနာ၊ ကို။ ဥပကဗုဗ္ဗုဠောပိယ၊ ရေဥဖောင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာ။) သညာ၊ သညာကို။ မရိစိကာ ဝိယ၊ တံလျှပ်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာ)။ သင်္ခါရာ၊ စေတ သိက် ၅၀-ဟူသော သင်္ခါရတို့ကို။ ကဒလိက္ခန္ဓော ဝိယ၊ ငှက်ပျောတုံးကိုကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။) ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်ကို။ မာယာ ဝိယ၊ မျက်လှည့်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗံ)။ ဟိ၊ သာဓကကား။ “ဖေဏပိဏ္ဍာပမံ ရူပံ။ ပေ။ ဒေသိတာဒိစ္စဗန္ဓုနာ”- တိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (သတ္ထုနာ၊ သည်။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော် မူအပ်ပြီ။ [ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ဖေဏပိဏ္ဍာပမံ၊ ရေမြှုပ်စိုက်ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဗုဗ္ဗုဠောပမာ၊ ရေဥဖောင်းဟူသော ဥပမာရှိ၏။ သညာ၊ သည်။ မရိစိကူပမာ၊ တံလျှပ်ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ သင်္ခါရာ၊ တို့သည်။ ကဒလူပမာ၊ ငှက်ပျောတုံးဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏။ ဝိညာဏံ၊ သည်။ မာယူပမံ၊ မျက်လှည့်ဟူ သော ဥပမာရှိ၏။ (စ အနက်မရှိ။) (ဣတိ၊ သို့။) အာဒိစ္စဗန္ဓုနာ၊ နေမျိုးထွတ်တင် ဘုရားရှင်သည်။ ဒေသိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (တနည်း) အာဒိစ္စဗန္ဓုနာ၊ သည်။ ဒေသိတာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ ခန္ဓသံယုတ် ပပွဝဂ် ဖေဏပိဏ္ဍာပမသုတ်။]

ဗုဗ္ဗုဠောပမာ။ ။ထောမနိဓိ၌ “ဗုဒ္ဓ နိသာမနေ” ဟူသော ဓာတ်+က (ကံအနု ဗန်ရှိသော အ) ပစ္စည်း၊ “ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ”ဟု ဒွေဘော်ပြု၍ “ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ”ဟု ရှိ၏။ “ဇလဿ ဂေါလာကာရေ=ရေ၏ ကျောက်မှီး (ဂေါလိလုံး) သဏ္ဌာန်ရှိသော အရာဝတ္ထု၌ဖြစ်၏” ဟု အနက်ဖွင့်၏။ မြန်မာလို “ရေပွက်၊ ရေစိဖောင်း၊ ရေဥဖောင်း၊ ရေပူဖောင်း”ဟု အမျိုးမျိုးခေါ်၏။ ဗုဒ္ဓမုပ္ပောက်သော(ဒ်)အစား ဒွေဘော်လာ၍၎င်း၊ ဒ ကို ဋ ပြု၍၎င်း ပါဠိ၌ “ဗုဗ္ဗုဠ”ဟု ဖြစ်သည်။ ဗောဒိယတေ၊ ကြည့်ရှုအပ်၏။ ဣတိ ဗုဗ္ဗုဠော။

ဒေသိတာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။ ။နောက်ဆုံး ဝိညာဏ်ပုဒ်ကို၌ “ဒေသိတံ” ဟု ရှိစေ လိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၍ ရှစ်လုံးဖြစ်အောင် သန္တိစပ်ထားသည်။ (တနည်း) “ဖေဏ- ပိဏ္ဍာပမံ ရူပံ”စသော ၅-ပုဒ်လုံးကို ချည်ရွယ်၍ “နောက်ဆုံး ဝိညာဏ်နှင့် လိနိံ အောင် “ဒေသိတာနိ”ဟု ဆိုလိုလျက် နိကို ချေထားသည်”ဟု ဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်သည်။

[ဆောင်] နှစ် သုံး လေးပါး၊ ကံ ကတ္တားနှင့် ထားသည့် အရာ၊ ကြိယာမှာ၊ မှန်စွာနောက်ဖျား၊ ကံ ကတ္တားနှင့်၊ တူငြားလိန်ဝတ် အညီတည်း။— ရေးနိယာမ။

ဝိဘင်း]

၁- သုတ္တန္တဘာဇနိယ ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ

၁၀၅

တတ္ထ၊ ထိုဂါထာ၌။ [တတ္ထာတိ တိဿံ ဂါထာယံ။—ယောဇနာ။] ရူပါဒီနံ၊ ရုပ်အစရှိသည်တို့၏။ ဖေဏပိဏ္ဍာဒီဟိ၊ ရေမြှုပ်စိုင့် အစရှိသည်တို့နှင့်။ သဒိသတာ၊ တူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ [ယောဇနာ၌ တပွဲကဋီကရဏ ဟူ၏။ ယထာ ပါသော်လည်း မကောင်း၊ ဂါထာ၌လာသော ဥပမာအကျဉ်းကို အကျယ်ပြခြင်းသာတည်း။] ဖေဏပိဏ္ဍာ၊ ရေမြှုပ်စိုင့်သည်။ နိဿာရောဝ၊ အနှစ်မရှိသည်သာ။ (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ရူပမ္ပိ၊ ရုပ်သည်လည်း။ နိစ္စသာရ ဓုဝသာရ အတ္တသာရ ဝိရဟေန၊ မြဲသောအနှစ်၊ ခိုင်ခံ့သောအနှစ်၊ အတ္တ ဟူသော အနှစ်မှ ကင်းခြင်းကြောင့်။ နိဿာရမေဝ၊ သည်သာ။ (ဟောတိ)။ စ၊ သည်သာမကသေး။ သော၊ ထိုရေမြှုပ်စိုင့်သည်။ (န သက္ကာ၊ န သာဓေတိ၊ ဘိဇ္ဇတေဝတို့၌ ပဓာနစပ်။) ဝါ၊ ကို။ (ဂဟေတုံ၌ အပဓာန စပ်။) ဣမိနာ၊ ဤရေမြှုပ်စိုင့်ဖြင့်။ ပတ္တံဝါ၊ သပိတ်ကို သော်၎င်း။ ထာလကံ ဝါ၊ ခွက်ငယ်ကိုသော်၎င်း။ ကရိဿာမိ၊ ပြုအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကြံ၍။ ဂဟေတုံ၊ ယူခြင်းငှါ။ န သက္ကာ ယထာ၊ မတတ်ကောင်းသကဲ့သို့။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်သည်။ (သမာနော) ပိ၊ သော်လည်း။ တမတ္ထံ၊ ထိုသပိတ်၏ ကိစ္စကို။ ဝါ၊ ထိုခွက်ငယ်၏ကိစ္စကို။ န သာဓေတိ ယထာ၊ မပြီးစေနိုင်သကဲ့သို့။ ဘိဇ္ဇတေဝ ယထာ၊ ကဲ့သည်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ရူပမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ နိစ္စန္တိဝါ၊ မြဲ၏ ဟူ၍သော်၎င်း။ ဓုဝန္တိဝါ၊ ခိုင်ခံ့၏ ဟူ၍သော်၎င်း။ အတန္တိဝါ၊ ငါ ဟူ၍သော်၎င်း။ မမန္တိဝါ၊ ငါ့ဥစ္စာ ဟူ၍သော်၎င်း။ ဂဟေတုံ၊ န သက္ကာ၊ [ဤ၌ “မမ” ဟု မရှိဘဲ “မမံ” ဟု ရှိပုံကိုသတိပြုဝါ။] ဂဟိတံ၊ ယူအပ်သည်။ (သမာနံ) ပိ၊ သော်လည်း။ တထာ၊ ထိုနိစ္စ ဓုဝ အစရှိသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ န တိဋ္ဌတိ၊ မတည်။ အနိစ္စံဝေ၊ မမြဲသည်သာ။ ဒုက္ခံဝေ၊ အပြစ်အပျက် ဒဏ်ကို ခံနေရသောကြောင့် ဒုက္ခသည်သာ။ အနတ္တာဝေ၊ အတ္တမဟုတ်သည် သာ။ အသုဘညေဝ၊ မတင့်တယ်သည်သာ။ ဟောတိ။ ဣတိဧဝံ၊ သို့။ (ရူပံ၊ သည်။) ဖေဏပိဏ္ဍာသဒိသမေဝ၊ ရေမြှုပ်စိုင့်နှင့်တူသည်သာ။ ဟောတိ။

ဝါပန၊ သည်သာမကသေး။ ဖေဏပိဏ္ဍာ၊ သည်။ ဆိဒ္ဓါဝ ဆိဒ္ဓေါ၊ အပေါက်ကြီး အပေါက်ငယ်ရှိသည်။ အနေကသန္နိသဋ္ဌိတော၊ တပါးမက များစွာသော အစပ်တို့ဖြင့် ဆက်စပ်အပ်သည်။ ဗဟူနံ၊ များစွာကုန်သော။ ဥဒကသပ္ပါဒီနံ၊ ရေမြေ အစရှိကုန်သော။ ပါဏာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ အာဝါသော၊ အမြဲနေရာသည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ရူပမ္ပိ၊ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်သည်လည်း။ (ခန္ဓာကိုယ် တကိုယ်လုံးကို ရည်ရွယ်သည်။) ဆိဒ္ဓါဝဆိဒ္ဓံ၊ အပေါက်ကြီး အပေါက်ငယ် ရှိသည်။ အနေကသန္နိသဋ္ဌိတံ၊ တပါးမက များစွာသော အစပ်တို့ဖြင့် ဆက်စပ်အပ်သည်။ (ဟောတိ)။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤရုပ်ခန္ဓာကိုယ်၌။ ကုလဝသေန၊ အမျိုး၏ အပြားအားဖြင့်။ အသိတိ၊ ရှစ်ဆယ်သော။ ကိမိကုလာနိ၊ ပိုးကောင်မျိုး

တို့သည်။ ဝသန္တိ၊ နေကုန်၏။ [၈၀-ဟူသည် အမျိုး ၈၀-တည်း။ အကောင်အား
ဖြင့်ကား မရေမတွက်နိုင်ပါ။] တဒေဝ၊ ထိုရုပ်ခန္ဓာကိုယ်သည်ပင်။ တေသံ၊ ထို
ရှစ်ဆယ်သော ပိုးကောင်မျိုးတို့၏။ သူတိဗ္ဗရမ္မိ၊ သားဖွားရာအိမ်သည်၎င်း။ ဝစ္စ-
ကုဋ္ဌိပိ၊ ကျင်ကြီးစွန့်ရာ တဲကုပ်သည်၎င်း။ ဂိလာနသာလာပိ၊ သူနာတို့၏ တည်း
ခိုရာ စရပ်သည်၎င်း။ ဝါ၊ ဆေးရုံသည်၎င်း။ သုသာနမ္မိ၊ သင်းချိုင်းသည်၎င်း။
(ဟောတိ)။ တေ၊ ထိုပိုးကောင်တို့သည်။ အညတ္ထ၊ ဤရုပ်ခန္ဓာကိုယ်မှ အခြား
သောအရပ်သို့။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနာဒိနိ၊ ကိုယ်ဝန်မှထခြင်း အစရှိသည်
တို့ကို။ ဝါ၊ သားဖွားခြင်း အစရှိသည်တို့ကို။ န ကရောန္တိ၊ ကုန်။ ဝေမ္မိ၊ ဤသို့
လည်း။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်လည်း။ (ရူပံသည်။) ဖေဏပိဏ္ဍသဒိသံ၊ ရေမြုပ်
စိုင့်နှင့်တူသည်။ (ဟောတိ)။

စ၊ သည်သာမကသေး။ ဖေဏပိဏ္ဍော၊ သည်။ အာဒိတောဝ၊ အစဉ်သာ။
ဗဒရပက္ကမတ္တော၊ ဆီးသီးမှည့် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ အနုပုဗ္ဗေန၊
အစဉ်အားဖြင့်။ ပဗ္ဗတကုဋ္ဌမတ္တောပိ၊ တောင်ထွတ် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်း။
ဟောတိယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ။ ရူပမ္မိ၊ သည်လည်း။ အာဒိတော၊ ဌ။ ကလလမတ္တံ၊
ကလလရေကြည်မျှသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ အနုပုဗ္ဗေန၊ အားဖြင့်။ ဗျာမမတ္တမ္မိ၊ တလံ
အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၎င်း။ ဂေါမဟိသဟတ္ထိအာဒိနံ၊ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင် အစရှိသည်
တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ပဗ္ဗတကုဋ္ဌမတ္တမ္မိ၊ တောင်ထွတ်အတိုင်း
အရှည်ရှိသည်၎င်း။ 'ဟောတိ၊ ၍။ မစ္ဆကစ္ဆပါဒိနံ၊ ငါး လိပ် အစရှိသည်တို့၏။
ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ အနေကယောဇနသတပမာဏမ္မိ၊ ယူဇနာ ထရာမက
သော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်း။ ဝါ၊ ယူဇနာ ရာပေါင်းများစွာ အတိုင်း
အရှည်ရှိသည်လည်း။ ဟောတိ။ ဝေမ္မိ၊ ဖေဏပိဏ္ဍသဒိသံ။

စ၊ သည်သာမကသေး။ ဖေဏပိဏ္ဍော၊ သည်။ ဥဋ္ဌိတမတ္တော၊ ပေါ်ထွက်ပြီး
ကာမျှသည်။ (သမာနော)ပိ၊ သော်လည်း။ ဘိဇ္ဇတိယထာ၊ ပျက်သကဲ့သို့။
ထောကံ၊ အနည်းငယ်။ ဂန္ဓာပိ၊ သွား၍လည်း။ (ဘိဇ္ဇတိယထာ၊ သို့။) သမုဒ္ဓံ၊
သမုဒ္ဓရာသို့။ ပတွာန ပန၊ ရောက်ပြီး၍ကား။ အဝဿမေဝ၊ မချွတ်ကေန်သာ။
ဘိဇ္ဇတိ(ယထာ)၊ သို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ ရူပမ္မိ၊ သည်လည်း။ ကလလဘာဝေ-
ပိ၊ ကလလရေကြည်၏ အဖြစ်၌လည်း။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ၍။ အဗျဒါဒိဘာဝေပိ၊ အဗျဒ
အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်၌လည်း။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ၍။ ပန၊ ဆက်။ အန္တရာ၊ အနှစ်တရာသို့
မရောက်မီအကြား၌။ အဘိဇ္ဇမာနမ္မိ၊ မပျက်ပါသော်လည်း။ ဝဿသတာယူကာ-
နံ၊ အနှစ်တရာ အသက်ရှည်ကုန်သော လူတို့၏။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာသို့။
ပတွာ၊ ၍။ အဝဿမေဝ၊ သာ။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ၍။ မရဏမုခေ၊ သေခြင်း၏ ခံတွင်းဝ၌။
စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ၊ မုန့်မုန့်ညက်ညက်သည်။ ဟောတိ။ ဝေမ္မိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ ဤနည်း
အားဖြင့်လည်း။ ဖေဏပိဏ္ဍသဒိသံ၊ ရေမြုပ်စိုင့်နှင့်တူသည်။ (ဟောတိ)။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပံန၊ ရုပ်၏ ရေမြှုပ်စိုင်းနှင့် တူကုံတပါး ဝေဒနာ၏ ရေဥဖောင်းနှင့် တူပုံကား။ ဗုဗ္ဗုဋ္ဌော၊ ရေဥဖောင်းသည်။ အသာရော၊ အနှစ်မရှိသည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာပိ၊ သည်လည်း။ (အသာရာ၊ သည်။ ဟောတိ။) စ၊ သည်သာမကသေး။ သော၊ ထိုရေဥဖောင်းသည်။ အဗလော၊ အားမရှိသည်။ [ရှေးနိဿယ၌ “အဗလော၊ အကျိုးမရှိ” ဟု ရှိ၏။ ဥပမေယျဝေဒနာကို ထောက်လျှင် အကျိုးမရှိကား မဖြစ်နိုင်၊ “အင်အားမရှိ” ဟုသာ ဖြစ်ထိုက်၏။] အဂယျပဂေါ၊ ကိုင်ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ မကပ်ရောက်သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့။ [ကိုင်ယူ၍ မရ-ဟူလို၊ ယောဇနာ၌ “အဂယျပကော” ဟု ရှိ၏။ အဂယျပဂေါကို ထင်ရှားအောင် ပြလို၍ န သက္ကာ စသည်ကို မိန့်။] တံ၊ ထို ရေဥဖောင်းကို။ ဂဟေတွာ၊ ကိုင်ယူ၍။ ဖလကံဝါ၊ ပျဉ်ချပ်ကို သော်၎င်း။ အာသနံ ဝါ၊ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်စသော နေရာကိုသော်၎င်း။ ကာတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ ယထာ၊ သို့။ ဂဟိတဂ္ဂဟိတော၊ ယူအပ် ယူအပ်သည်။ (သမာနာ)ပိ၊ သော်လည်း။ ဘိဇ္ဇတေဝ ယထာ၊ ပျက်သည်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာပိ၊ သည်လည်း။ အဗလော၊ သည်။ အဂယျပဂေါ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ နိစ္စာတိဝါ၊ ဟူ၍သော်၎င်း။ ဓုဝါတိဝါ၊ ဟူ၍သော်၎င်း။ ဂဟေတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ ကောင်း။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်သည်။ (သမာနာ)ပိ၊ သော်လည်း။ တထာ၊ ထို နိစ္စ ဓုဝ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ န တိဋ္ဌတိ၊ မတည်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ အဂယျပဂတာယပိ၊ ကိုင်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ မကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်လည်း။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဗုဗ္ဗုဋ္ဌသဒိသော၊ ရေဥဖောင်းနှင့် တူသည်။ (ဟောတိ)။

ပန၊ ဆက်။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဥဒကဗိန္ဒုမ္ပိ၊ ထိုထိုရေပေါက်၌။ ဗုဗ္ဗုဋ္ဌော၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိစေဝ ယထာ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်သကဲ့သို့။ နိရုဇ္ဈတိစ ယထာ၊ ချုပ်လည်း ချုပ်သကဲ့သို့။ စိရဋ္ဌတိကော၊ ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်းရှိသည်။ န ဟောတိယထာ၊ မဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာပိ၊ သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိစေဝ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်၏။ နိရုဇ္ဈတိစ၊ ချုပ်လည်း ချုပ်၏။ စိရဋ္ဌတိကော၊ သည်။ န ဟောတိ။ ကေစ္ဆရက္ခကော လက်ဖြောက်တချက်တီးရာ ခဏ၌။ ကောဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ချာ၊ ကုဋေတသိန်း အရေအတွက်ရှိသော ဝေဒနာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ၍။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ၍။ [အခြားနေရာ၌ “အနေက ကောဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ချာ သင်္ချာရာ” ဟု ရှိ၏။] စ၊ သည်သာမကသေး။ ဗုဗ္ဗုဋ္ဌော၊ သည်။ ဥဒကတလံ၊ ရေအပြင်၎င်း။ (ဣတိ ဌိစပ်)။ ဥဒကဗိန္ဒု၊ ရေပေါက်၎င်း။ ဥဒကဇလ္လကံ၊ ရေအစေး၎င်း။ သက်ခိုတွာ၊ စုရုံး၍။ ပုဋ္ဌံ၊ ရေဥဖောင်းကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဂဟဏဝါတဉ္စ၊ ယူကြောင်းလေ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ကာရဏာနိ၊ အကြောင်းတို့ကို။ ဝဋ္ဌိစ၊ စွဲ၍။ ဥပ္ပဇ္ဇတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာပိ၊ သည်လည်း။ ဝတ္ထု၊ မှီရာဝတ္ထု၎င်း။ အာရမ္မဏံ၊

အာရုံ၎င်း။ ကိလေသဇလ္လံ၊ ကိလေသတည်းဟူသော အစေး၎င်း။ ဖဿသဃ်ဇ္ဇနဉ္စ၊ ဖဿ၏ ထိခိုက်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ကာရဏာနိ၊ တို့ကို။ ပဋိစ္စာရံ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဝေဓိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်လည်း။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဗုဗ္ဗုဋ္ဌသဒိသာ၊ သည်။ (ဟောတိ)။

သညာပိ၊ သညာသည်လည်း။ အသာရကဋ္ဌေန၊ အနှစ်မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ မရီစိသဒိသာ၊ တံလျှပ်နှင့် တူ၏။ [အသာရကချင်း တူသောကြောင့် “သညာပိ” ဟု သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ တံလျှပ်ဟူသည် တောထည်းဝယ် ရေပြင်ကဲ့သို့ထင်ရသော ရေ၏အရောင်တည်း။ တံ=ရေ+လျှပ်=အရောင်၊ ထိုတံလျှပ်ကိုပင် “လင်းလပ်” ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။] တထာ၊ တူ။ အဂယုပဂဋ္ဌေန၊ ကိုင်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ မကပ်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (မရီစိသဒိသာ၊ ၏။) ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထိုတံလျှပ်ကို။ ဂဟေတု၊ ရှိ။ ပိဝိတံ ဝါ၊ သောက်ခြင်းငှါ၎င်း။ နှာယိတံ ဝါ၊ ရေချိုးခြင်းငှါ၎င်း။ ဘာဇနံ၊ အိုးခွက်ကို။ ပူရေတံ ဝါ၊ ပြည့်စေခြင်းငှါ၎င်း။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ မရီစိ၊ တံလျှပ်သည်။ ဝိပ္ပန္နတိယထာ၊ အထူးထူးအပြားပြား တုန်လှုပ်သကဲ့သို့။ သညာတုမိဝေဂေါဝိယ၊ လွန်စွာဖြစ်သော လှိုင်းအဟုန်သည်ကဲ့သို့။ ဝါ၊ လှိုင်းတံပိုးကဲ့သို့။ ခါယဘိ ယထာ၊ ထင်ရသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ နိလသညာဒိဘေဒါ၊ အညို၌ဖြစ်သော သညာအစရှိသော အပြားရှိသော။ ဝါ၊ အညိုဟု မှတ်ထင်ခြင်းအစရှိသော အပြားရှိသော။ သညာပိ၊ သည်လည်း။ နိလဒိအနုဘဝနတ္ထာယ၊ အညိုအစရှိသော အာရုံကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှါ။ ဖန္ဒတိ၊ လှုပ်ရှား၏။ ဝိပ္ပန္နတိ၊ အထူးထူးအပြားပြား လှုပ်ရှား၏။

စ၊ သည်သာမကသေး။ မရီစိ၊ သည်။ မဟာဇနံ၊ များစွာသောလူအပေါင်းကို။ ဝိပ္ပလမ္ဘေတိယထာ၊ အမျိုးမျိုးပြောဆိုစေသကဲ့သို့။ ပရိပုဏ္ဏဝါပိဝိယ၊ ပြည့်သော ရေအိုင်ကိုကဲ့သို့။ ဒိဿတိ၊ မြင်အပ်ပါတကား။ ဝါ၊ ထင်ရပါတကား။ ပရိပုဏ္ဏနဒီဝိယ၊ ပြည့်သောမြစ်ကိုကဲ့သို့။ ဒိဿတိ၊ ကား။ ဝါ၊ ကား။ ဣတိ၊ ဝဒါပေတိ ယထာ၊ ပြောဆိုစေသကဲ့သို့။ [ဝိပ္ပလမ္ဘေတိကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဧဝံ၊ တူ။ သညာပိ၊ သည်လည်း။ ဝိပ္ပလမ္ဘေတိ၊ စေ၏။ ဣဒံ၊ ဤအာရုံသည်။ နိလကံ၊ ညို၏။ သုဘံ တင့်တယ်၏။ သုခံ၊ ချမ်းသာ၏။ နိစ္စံ၊ မြဲ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒါပေတိ၊ ပြောဆိုစေ၏။ ပီတကာဒိသုပိ၊ ရွှေသောအာရုံ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော၊ ဤနည်းပင်တည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ (သညာ၊ သည်။) ဝိပ္ပလမ္ဘနေနာပိ၊ အမျိုးမျိုး ပြောဆိုစေခြင်းအားဖြင့်လည်း။ မရီစိသဒိသာ၊ တူ၏။

သင်္ခါရာပိ၊ စေတသိက် ၅၀-ဟူသော သင်္ခါရတို့သည်လည်း။ အသာရကဋ္ဌေန၊ ကြောင့်။ ကဒလိက္ခန္ဓသဒိသာ၊ ငှက်ပျောတုံးနှင့် တူကုန်၏။ [အသာရကချင်း တူသောကြောင့် “သင်္ခါရာပိ” ဟု သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုပြန်သည်။] တထာ၊

ဝိဘင်း]

၁ - သုတ္တန္တဘာဇနိယ ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ

၁၀၉

တူ။ အဂယျုပဂဋ္ဌေန၊ ကြောင့်။ (ကဒလိက္ခန္ဓသဒိသ၊ ကုန်၏။) ဟိ၊ ချဲ့။ ကဒလိက္ခန္ဓတော၊ ငှက်ပျောတုံးမှ၊ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုကို။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ဂေါပါနသိ-
အာဒိနံ၊ အခြင် ရနယ် အစရှိသည်တို့၏။ အတ္တယ၊ အကျိုးငှါ။ ဥပနေတုံ၊
ကပ်ဆောင်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ ယထေဝ၊ မတတ်ကောင်းသကဲ့သို့။ ဥပနိတံ၊
ကပ်ဆောင်အပ်သည်။ (သမာနံ)ပိ၊ သော်လည်း။ တထာ၊ ထို အခြင် ရနယ်
အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ န ဟောတိ ယထေဝ၊ မဖြစ်သကဲ့သို့သာ။
ဝေံ၊ တူ။ သင်္ခါရာပိ၊ တို့သည်လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ နိစ္စာဒိဝသေန၊ နိစ္စ အစ
ရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟေတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းကုန်။ ဂဟိတာ၊
ယူအပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ)ပိ၊ ကုန်သော်ကား။ တထာ၊ ထို နိစ္စ အစရှိသော
အခြင်းအရာအားဖြင့်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ စ၊ သည်သာမကသေး။ ကဒလိက္ခန္ဓော၊
သည်။ ဗဟုဝဋ္ဋိသမောဓာနော၊ များစွာသော ငှက်ပျောပပ်တို့၏အပေါင်းသည်။
ဟောတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ [“ဝဋ္ဋတိတိ ဝဋ္ဋိ” အရ လည်၍ ပတ်၍နေသောကြောင့်
ငှက်ပျောတုံး၏ အထပ်အလွှာ ငှက်ပျောပပ်တို့ကို “ဝဋ္ဋိ” ဟု ခေါ်သည်။] ဝေံ၊
တူ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓောပိ၊ သည်လည်း။ ဗဟုဓမ္မသမောဓာနော၊ များစွာသော ဖဿ
အစရှိသော တရားတို့၏အပေါင်းသည်။ (ယောတိ)။

စ၊ သည်သာမကသေး။ ကဒလိက္ခန္ဓော၊ သည်။ နာနာလက္ခဏော၊ အမျိုး
မျိုးသောလက္ခဏာရှိသည်။ ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဟိ၊ မှန်။ ဗာဟိရာယ၊ ပြင်ပ
ဖြစ်သော။ ပတ္တဝဋ္ဋိယာ၊ ငှက်ပျောအပပ် အလွှာ၏။ ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းသည်။
အညောယေဝ၊ အတွင်း အပပ်အလွှာ၏ အဆင်းမှ တမျိုးတခြားသည်သာ။
(ဟောတိ ယထာ၊ သို့။) တတော၊ ထိုပြင်ပဖြစ်သော အပပ်အလွှာမှ။ အဗ္ဘန္တရ-
ဗ္ဘန္တရ နံ၊ အတွင်းကျကုန် အတွင်းကျကုန်သော အပပ်အလွှာတို့၏။ (ဝဏ္ဏော၊
သည်။) အညောဝေ၊ ပြင်ပဖြစ်သော အပပ်အလွှာ၏ အဆင်းမှ တမျိုးတခြား
သည်သာ။ (ဟောတိ ယထာ၊ သို့။) ဝေမေဝ၊ တူသာလျှင်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓောပိ၊
သည်လည်း။ ဖဿဿ၊ ၏။ လက္ခဏံ၊ သဘောလက္ခဏာသည်။ အညဒေဝ၊
စေတနာ အစရှိသည်တို့၏ သဘောလက္ခဏာမှ တမျိုးတခြားသတည်း။
စေတနာဒိနံ၊ စေတနာ အစရှိသည်တို့၏။ လက္ခဏံ၊ သည်။ အညံဝေ၊ ဖဿ
စသည်၏ သဘောလက္ခဏာမှ တမျိုးတခြားသတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ပင် တမျိုး
တခြားစီ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ သမောဓာနေတွာ၊ ပေါင်း၍။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော-
တွေဝ၊ ဟူ၍သာ။ ဝုစ္စတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣတိ ဝေမ္မိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊
အားဖြင့်လည်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ သည်။ ကဒလိက္ခန္ဓသဒိသော၊ တူ၏။

ဝိညာဏမ္မိ၊ သည်လည်း။ အသာရကဋ္ဌေန၊ ကြောင့်။ မာယာသဒိသံ၊ မျက်လှည့်
ရုပ်နှင့်တူ၏။ တထာ၊ တူ။ အဂယျုပဂဋ္ဌေန၊ ကြောင့်။ (မာယာသဒိသံ)။ စ၊
သည်သာမကသေး။ မာယာ၊ မျက်လှည့်ရုပ်သည်။ ဣတ္တရာ၊ မကြာရှည်လှတို့သော

ခဏရှိသည်။ လဟု ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ လျင်မြန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထင်လာသည်။
 (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့။ ခဝံ၊ တူ။ ဝိညာဏံ၊ သည်။ (ဣတ္ထရံ၊ မကြာရှည်လှ၊
 တိုသောခဏရှိသ ဌံ။ လဟုပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ လျင်မြန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထင်လာသည်။
 ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထိုဝိညာဏံသည်။ တတောပိ၊ ထို မျက်လှည့်ရှုပ်ထွက်
 လည်း။ ဣတ္ထရတရဉ္စေ၊ သာ၍ မကြာရှည်လှ၊ တိုသောခဏရှိသည်၎င်း။ လဟု
 ပစ္စုပဋ္ဌာနတရဉ္စေ၊ သာ၍ လျင်မြန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်ထင်လာသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။
 ဟိ၊ ချဲ့။ တေနော စိတ္တေန၊ ထို တမျိုးတည်းသော စိတ်ဖြင့်သာလျှင်။ ပုရိသော၊
 သည်။ အာဂတောဝိယ၊ လာသကဲ့သို့၎င်း။ ဂတောဝိယ၊ သွားသကဲ့သို့၎င်း။
 ဌိတောဝိယ၊ ရပ်နေသကဲ့သို့၎င်း။ နိသိန္ဒောဝိယ၊ ထိုင်နေသကဲ့သို့၎င်း။ ဟောတိ။
 စ၊ ထိုသို့ပင် ထင်ရပါသော်လည်း။ အာဂမနကာလေ၊ လာရာအခါ၌။ စိတ္တံ၊
 သည်။ အညဒေဝ၊ သွားရာအခါ အစရှိသည်တို့၌ဖြစ်သောစိတ်မှ တမျိုးတခြား
 သာတည်း။ ဂမနကာလာဒိသု၊ သွားရာအခါ အစရှိသည်တို့၌။ (စိတ္တံ၊ သည်။)
 အညံ(ဝေ)၊ လာရာအခါ စသည်တို့၌ ဖြစ်သောစိတ်မှ တမျိုးတခြားသာတည်း။
 ဝေမှိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ အားဖြင့်လည်း။ ဝိညာဏံ၊ သည်။ မာယာသဒိသံ၊ ၏။

စ၊ သည်သာ မကသေး။ (တနည်း) စ၊ အသာရကဋ္ဌ၏ အကျယ်မှတပါး
 အဂယုပဂဋ္ဌ၏အကျယ်ကား။ မာယာ၊ သည်။ မဟာဇနံ၊ ကို။ ဝဉ္စေတိ၊ လှည့်ပတ်
 တတ်၏။ ယံကိဉ္စိဒေဝ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသောဝတ္ထုကိုပင်။ (ကျောက်ခဲစသည်
 ကိုပင်။ ဂါဟာပေတိ ဌိစပ်။) ဣဒံ၊ ဤဟာသည်။ သုဝဏ္ဏံ၊ ရွှေတည်း။ (ဣဒံ၊
 သည်။) ရဇတံ၊ ငွေတည်း။ (အယံ၊ သည်။) မုတ္တာ၊ ပုလဲတည်း။ ဣတိပိ၊ ဤသို့
 လည်း။ ဂါဟာပေတိ၊ မှတ်ယူစေတတ်၏။ ဝိညာဏမ္ပိ၊ သည်လည်း။ မဟာဇနံ၊
 ကို။ ဝဉ္စေတိ၊ ၏။ တေနော စိတ္တေန၊ ထို တမျိုးတည်းသော စိတ်ဖြင့်သာလျှင်။
 အာဂစ္ဆန္တံ ဝိယ၊ လာသကဲ့သို့၎င်း။ ဂစ္ဆန္တံ ဝိယ၊ သွားသကဲ့သို့၎င်း။ ဌိတံ
 ဝိယ၊ ရပ်နေသကဲ့သို့၎င်း။ နိသိန္ဒံ ဝိယ၊ ထိုင်နေသကဲ့သို့၎င်း။ ကတာ၊ ရှိ။
 ဂါဟာပေတိ၊ မှတ်ယူစေတတ်၏။ စ၊ ထိုသို့ပင် မှတ်ယူစေတတ်ပါသော်လည်း။
 အာဂမနေ၊ လာရာအခါ၌။ စိတ္တံ၊ သည်။ အညဒေဝ၊ တည်း။ ဂမနာဒိသု၊ တို့၌။
 (စိတ္တံ၊ သည်။) အညံ (ဝေ)၊ တည်း။ ဝေမှိ၊ ဝိညာဏံ၊ မာယာသဒိသံ။

[ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၌ ဝိတ္တာရအားဖြင့် ရှုထိုက်ပုံကို အသီးအသီးပြပြီး၍ ဝိသေသ
 အားဖြင့် ရှုထိုက်ပုံကို ပြလိုပြန်သောကြောင့် “ဝိသေသတော” စသည်ကို မိန့်။]
 စ၊ သည်သာမကသေး။ ဝိသေသတော၊ အားဖြင့်။ သုဘာရမ္မဏမ္ပိ၊ တင့်တယ်သော

သုဘာရမ္မဏမ္ပိ · သြဋ္ဌာရိကံ။ ။ ရှေးနိဿယ၌ “သုဘာရမ္မဏမ္ပိ သြဋ္ဌာရိကံ
 အဇ္ဈတ္တိကရုပ်” ဟု ရှိ၏။ “သြဋ္ဌာရိကမ္ပိ” ဟု ပိသဒ္ဓါမပါ၊ ဆိုလိုရင်းမှာ—သုဘာအာရုံပင်
 ဖြစ်စေကာမူ ထင်ရှားရှိသော မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သမျှရုပ်ကို အသုဘဟု ရှုထိုက်၏။ သုဘမ

အာရုံပင် ဖြစ်စေကာမူ။ သြဋ္ဌာရိကံ၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော။ အဇ္ဈတ္တိကရူပံ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သောရုပ်ကို။ အသုဘန္တိ၊ မတင့်တယ်ဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ရှုမှတ်ထိုက်၏။ ဝေဒနာ၊ ကို။ တီဟိ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၊ သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဝိပရိကာမဒုက္ခအားဖြင့် ၃-ပါး ကုန်သော။ ဒုက္ခတာတိ၊ ဒုက္ခ၏အဖြစ်တို့မူ။ အဝိနိမုတ္တတော၊ မလွတ်မြောက်နိုင် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဒုက္ခ ဟူ၍။ (ဒဠဗ္ဗာ၊ ၏။) သညာသင်္ခါရာ၊ တို့ကို။ အဝိဇေယျတော၊ စိမ့်ခြင်းကို မထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ မစိမ့်နိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနတ္တာတိ၊ အနတ္တ တို့ဟူ၍။ (ဒဠဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။) ဝိညာဏံ၊ ကို။ ဥဒယဗ္ဗယဓမ္မတော၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောရှိ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနိစ္စန္တိ၊ အနိစ္စ ဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။

[ဒဠဗ္ဗတော ဒွိဓာ၊ ဟူသော မာတိကာ၏အကျယ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ “ဧဝံ ပဿန္တဿတ္ထသိဒ္ဓိတော” ဟူသော မာတိကာ၏ အကျယ်ကို ဖွင့်ပြလိုသော ကြောင့် ဧဝံ စသည်မိန့်။] ဧဝံ ပဿန္တဿတ္ထသိဒ္ဓိတောဟိ၊ ဟူသော မာတိကာ ၏။ (ဝိတ္ထာရော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) ဧဝံ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ ဤနည်းအား ဖြင့်လည်း။ သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရဝသေန၊ သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒွိဓာ၊ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ပဿတော၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယာ အတ္ထသိဒ္ဓိ၊ အကြင် အကျိုး၏ပြီးစီးခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ တတောပိ၊ ထို အတ္ထသိဒ္ဓိအား ဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ကို။ ဝိညာတဗျော၊ ၏။ သေယျထိဒံ၊ ထို အတ္ထ သိဒ္ဓိ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ တာဝ၊ ဝိတ္ထာရမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌတော၊ သော။) သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စတ္တိကာဒိ တာဝေန၊ ချီမြောက်အပ်သော သန်လျက်ရှိသော ရန်သူ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ် ဖြင့်။ ပဿန္တော၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ခန္ဓေဟိ၊ ခန္ဓာတို့သည်။ န ဝိဟညတိ၊ မညည်းကဲအပ် မညည်းဆဲနိုင်။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဝါ၊ သင်္ခေပအာ ဖြင့်

ရုပ်တို့ကား ထိုသို့ရှုလောက်အောင် မထင်ရှားသောကြောင့် “သြဋ္ဌာရိကံ”ဟု ဝိသေသန ပြုရသည်။ ထို့ကြောင့် သြဋ္ဌာရိကမ္ပိ ဟု ပိသဒ္ဓါ မပါခြင်းသား ကောင်း၏။ ယောဇနာ၌ ကား “သုဘာရမ္ပဏမ္ပိ သုဋ္ဌာရမ္ပိ”ဟု ရှိ၏။ “သုဘာအာရုံလည်းဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တိကရုပ်၊ သုဋ္ဌာရ (သုဥဋ္ဌာရ) = အလွန်မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တိကရုပ်”ဟု ဆိုလိုသည်။ သို့သော် သုဘာရုပ် ဟု ဆိုလျှင် အလွန် မွန်မြတ်၊ သာမန်မွန်မြတ် အားလုံး ပါဝင်သော ကြောင့် “သုဋ္ဌာရိ” ဟု ဝိသေသနပြုဘွယ် လိုမည်မထင်။ ယောဇနာပါဌ်ကို စဉ်းစားပါ။ အဝိဇေယျတော။ ။ “အတ္တသည် ကာရက = ပြုလုပ်စီမံတတ်၏”ဟု တိတ္ထိတို့က ယူဆ ကြ၏။ “ထိုကဲ့သို့ မပြုမစီမံတတ်သောကြောင့် သညာ၊ သင်္ခါရတို့သည် အတ္တမဟုတ်ကြ၊ အတ္တလည်း မရှိ” ဟု ရှုမှတ်ထိုက်သည် - ဟူလို။ ဝိဒဟနံ ဝိဓိ = (ပြုလုပ်စီမံခြင်း။) ဝိဓိ + အရဟန္တတိ ဝိဇေယျာ၊ န + ဝိဇေယျာ အဝိဇေယျာ = (ပြုလုပ်စီမံခြင်းကို မထိုက်ကုန်၊ မပြု လုပ် မစီမံတတ်ကုန် - ဟူလို။) ယောဇနာ၌ “အဝိဇေယျတောကို အတ္တနော ဝသေ ဝိဓာတံ အသက္ကုဏေယျဘာဝတော”ဟု ဖွင့်၏။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း။

ရှုရခြင်း၏အကျိုးမှတစ်ပါး၊ ဝိတ္တာရအားဖြင့် ရှုရခြင်း၏အကျိုးကား။ ဝိတ္တာရ-
တော၊ အားဖြင့်။ ရူပါဒီနိ၊ တို့ကို။ ဖေဏ ပိဏ္ဏာဒိ သဒိသဘာဝေန၊ ဖေဏ ပိဏ္ဏ
အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပဿန္တော၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။
အသာရေသု၊ အနှစ်မရှိသော ခန္ဓာငါးပါးတို့၌။ သာရဒဿိ၊ အနှစ်ဟု ရှုလေ့ရှိသည်။
န ဟောတိ၊ မဖြစ်တော့။

စ၊ သည်သာ မကသေး။ (တနည်း) စ၊ ဝိတ္တာရအားဖြင့် ရှုရခြင်း၏
အကျိုးရပုံမှတစ်ပါး ဝိသေသအားဖြင့် ရှုရခြင်း၏အကျိုးရပုံကား။ ဝိသေသတော၊
အားဖြင့်။ အဇ္ဈတ္တိကရူပံ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော ရုပ်ကို။ အသုဘတော၊ အသု-
ဘအားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ ကဗဠိကာရာဟာရံ၊ ကဗဠိကာရ အာဟာရကို။
ပရိဇာနာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ သိနိုင်၏။ အသုဘော၊ အသုဘဖြစ်သော ရုပ်ခန္ဓာ၌။
သုဘန္တိ၊ သုဘ ဟူ၍။ ဝိပလ္လာသံ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ဖြစ်သော အယူကို။
ပဇဟတိ၊ ပယ်စွန့်နိုင်၏။ ကာမောဓံ၊ ကာမ တည်းဟူသော ရေအယဉ်ကို။
ဥတ္တရတိ၊ လွန်မြောက်နိုင်၏။ ကာမယောဂေန၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်စပ်တတ်သော
ကာမတဏှာသည်။ ဝိသံယုဇ္ဇတိ၊ မယှဉ်အပ် မယှဉ်နိုင်။ ကာမာသဝေန၊ ကာမာ-
သဝအားဖြင့်။ အနာသဝေါ၊ အာသဝေါ မရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။
အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထံ၊ ကာမရာဂဟူသော အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထကို။ ဝါ၊ နာမကာယ
ရူပကာယကို ထုံးဖွဲ့တတ်သော အဘိဇ္ဈာကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်ဆီးနိုင်၏။ ကာမု-
ဝါဒါနံ၊ ကာမုပါဒါန်ကို။ န ဥပါဒိယတိ၊ မစွဲလမ်းတော့။

ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာကို။ ဒုက္ခတော၊ အားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ ဖဿာဟာရံ၊
ဖဿ အာဟာရကို။ ပရိဇာနာတိ၊ ပိုင်းခြား၍သိ၏။ ဒုက္ခေ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော
သင်္ခါရတရား၌။ သုခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝိပလ္လာသံ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ဖြစ်သော
အယူကို။ ပဇဟတိ၊ ပယ်စွန့်နိုင်၏။ ဘဝေါဓံ၊ ဘဝတည်းဟူသော ရေအယဉ်ကို။
ဥတ္တရတိ၊ လွန်မြောက်နိုင်၏။ ဘဝယောဂေန၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်စပ်တတ်သော
ဘဝယောဂသည်။ ဝိသံယုဇ္ဇတိ၊ မယှဉ်အပ် မယှဉ်နိုင်။ ဘဝါသဝေန၊ အားဖြင့်။
အနာသဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဗျာပါဒကာယဂန္ထံ၊ ဗျာပါဒကာယဂန္ထကို။
ဝါ၊ နာမကာယ ရူပကာယကို ထုံးဖွဲ့တတ်သော ဗျာပါဒကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်ဆီး
နိုင်၏။ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ကို။ န ဥပါဒိယတိ၊ မစွဲလမ်းတော့။

သည်၊ သညာကို၎င်း။ သင်္ခါရေစ၊ သင်္ခါရတို့ကို၎င်း။ အနတ္တတော၊ အား
ဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ မနောသဉ္စေတနာဟာရံ၊ မနောသဉ္စေတနာ အာဟာ
ရကို။ ပရိဇာနာတိ၊ ၏။ [သင်္ခါရဟူသည် ပဓာနအားဖြင့် စေတနာဖြစ်သော
ကြောင့် မနောသဉ္စေတနာဟာရကို ပိုင်းခြား၍ သိနိုင်သည်]။ အနတ္တနိ၊ အနတ္တ
ဖြစ်သော သညာ သင်္ခါရ၌။ ဝါ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး၌။ အတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝိပလ္လာသံ၊
ကို။ ပဇဟတိ၊ ၏။ ဒိဋ္ဌောသံ၊ ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ရေအယဉ်ကို။ ဥတ္တရတိ၊ ၏။

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၁၁၃

ဒိဋ္ဌိယောဂေန၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်စေတတ်သော ဒိဋ္ဌိသည်။ ဝိသံယုဇ္ဇတိ၊ နိုင်။ ဒိဋ္ဌာသဝေန၊ အားဖြင့်။ အနာသဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣဒံ သစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထံ၊ ကို။ ဝါ၊ နာမကာယ ရူပကာယကို ထုံးဖွဲ့တတ်သော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကို။ ဘိန္ဒတိ၊ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ၊ ဟို။ န ဥပါဒိယတိ၊ တော့။

ဝိညာဏံ၊ ကို။ အနိစ္စတော၊ အားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ ဝိညာဏာဟာရံ၊ ဝိညာဏ အာဟာရကို။ ပရိဇာနာတိ၊ ၏။ အနိစ္စေ၊ အနိစ္စဖြစ်သော ဝိညာဏ်၌။ ဝါ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး၌။ နိစ္စန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝိပလ္လာသံ၊ ကို။ ပဇဟတိ၊ ၏။ အဝိဇ္ဇောသံ၊ ကို။ ဥတ္တရတိ၊ ၏။ အဝိဇ္ဇာယောဂေန၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်စေတတ်သော အဝိဇ္ဇာသည်။ ဝိသံယုဇ္ဇတိ၊ နိုင်။ အဝိဇ္ဇာသဝေန၊ အားဖြင့်။ အနာသဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထံ၊ ကို။ ဝါ၊ နာမကာယ ရူပကာယကို ထုံးဖွဲ့တတ်သော သီလဗ္ဗတပရာမာသကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ၏။ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ၊ ကို။ န ဥပါဒိယတိ၊ မစွဲလမ်းတော့။

ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဝဓကာဒိဝသေန၊ ဝဓက အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒဿနံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ရှုခြင်းသည်။ ဝါ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ရှုတတ်သော ဉာဏ်သည်။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ သို့ကလောက်။ မဟာနိသံသံ၊ များသောအာနိသင် ရှိ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဓိရော၊ ပညာရှိသည်။ ခန္ဓေ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို။ ဝဓကာဒိဝသေန၊ ဝဓက အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပဿေယျ၊ ရှုရာ၏။ ဣတိ၊ ဤကား ဥယျောဇဉ်တည်း။

သုတ္တန္တဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သုတ္တန္တဘာဇနိယ အဖွင့်သည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၃၂။ ဣဒါနိ၊ သုတ္တန္တဘာဇနိယကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ အဘိဓမ္မဘာဇနိယံ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနိယသည်။ ဟောတိ၊ တတ္ထ၊ ထိုအဘိဓမ္မဘာဇနိယ၌။ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌။ ရူပကဏ္ဏေ၊ ရူပကဏ္ဏ၌။ ဝိတ္တာရိတနယေနော၊ ချဲ့အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၃၄။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ကေဝိဓေနာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ကေကောဋ္ဌာသေန၊ တခုသော အဘို့အစုဖြင့်။ (ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သည်။ အတ္ထိ ၌ စပ်)။ ဖဿသမ္ပယုတ္တောတိ၊ ကား။ ဖဿေန၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ အညီအမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသောအပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်သော။ (ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ ၌ စပ်)။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံသော ဝေဒနာသည်လည်း။ စတုဘူမိက ဝေဒနာ၊ ၄-ပါးသော ဘုံ၌

ဖြစ်သော ဝေဒနာတည်း။ (ကမာဝစရဝေဒနာ စသော ၄-ပါးတည်း)။ သဟေတုကဒုကေ၊ သဟေတုကဒုက္ခံ။ သဟေတုကာ၊ သဟေတုကဝေဒနာ သည်။ စတုဘူမိကဝေဒနာ၊ တည်း။ အဟေတုကာ၊ အဟေတုကဝေဒနာသည်။ ကမာဝစရာဝ၊ ကမာဝစရဝေဒနာသာတည်း။ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ပုံစံကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်းဖြင့်။ ကုသလပဒါဒိဟိ၊ ကုသလပဒ အစရှိ သည်တို့ဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဝေဒနာ၊ ကို။ ဇာနိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်၏။

[ဘုံနှင့်စပ်၍ သိထိုက်သောအပြားကို ပြပြီး၍ သမ္ပယုတ်အားဖြင့် ပြထိုက် သည်၏အဖြစ် အစရှိသော သိထိုက်သောအပြားကို ဆိုခြင်းငှါ အပိစ စသည်ကို မိန့်။] အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကို။ ကေဝိဇေန၊ တခု သော အဘို့အစုအားဖြင့်။ ဖဿသမ္ပယုတ္တတော၊ ဖဿသမ္ပယုတ်၏အဖြစ်အား ဖြင့်။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] (အယံ ဝေဒနာ- က္ခန္ဓော၊ ကို။) ဒုဝိဇေန၊ အားဖြင့်။ သဟေတုကာ ဟေတုကတော၊ သဟေတုက အဟေတုက၏အဖြစ်အားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။ (အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော) တိဝိဇေ- န၊ အာ၊ ဖြင့်။ ဇတိတော၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတဇာတ်အားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။ (အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော) စတုဗ္ဗိဇေန၊ အားဖြင့်။ ဘူမန္တရတော၊ ဘုံအထူးအားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။ (အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော) ပဉ္စဝိဇေန၊ အားဖြင့်။ ဣန္ဒြိယတော၊ သုခ စသော ဣန္ဒြိယအားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။

တတ္ထံ၊ ထိုဣန္ဒြိယတို့တွင်။ သုခိန္ဒြိယ ဒုက္ခိန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ ကာယပသာဒ- ဝတ္ထုကာနိ၊ ကာယပသာဒဟူသော မှီရာရှိကုန်သည်။ (ဟုတော၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) ကမာဝစရာနေဝ၊ တို့ချည်းသာတည်း။ (ကာယဝိညာဏ်၌ယှဉ်သော ဝေဒနာ ၂-ပါးကို ဆိုသည်။)။ သောမနသိန္ဒြိယံ၊ သည်။ ဆဋ္ဌဝတ္ထုကံဝါ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ၆-ခုမြောက် ဟဒယဝတ္ထုဟူသော မှီရာရှိသည်၎င်း။ အဝတ္ထုကံဝါ၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် မှီရာမရှိသည်၎င်း။ (ဟုတော၊ ၍။) တေဘူမကံ၊ ၃-ပါး သောဘုံ၌ ဖြစ်၏။ (အရူပဘုံ၌ မဖြစ်)။ ဒေါမနသိန္ဒြိယံ၊ သည်။ ဆဋ္ဌဝတ္ထုကံ၊ ၆-ခုမြောက် ဟဒယဝတ္ထုဟူသော မှီရာရှိသည်။ (ဟုတော)။ ကမာဝစရံ၊ တည်း။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ၊ သည်။ စက္ခာဒိစတုပ္ပသာဒဝတ္ထုကံ၊ စက္ခု အစရှိသော ၄-ပါးသော ပသာဒ ဟူသော မှီရာရှိသည်၎င်း။ (ကာယပသာဒဝတ္ထုကို ကြဉ်ထားသည်။) ဆဋ္ဌာတ္ထုကံ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ၆-ခုမြောက် ဟဒယဝတ္ထုဟူသော

သောမနသိန္ဒြိယံ။ ပေ။ တေဘူမကံ။ ။ အရူပစိတ်၌ သောမနသိန္ဒြိယ မယှဉ်သော ကြောင့် “တေဘူမကံ” ဟု ဆိုသည်။ ‘ထို အရူပစိတ်၌ မယှဉ်သော်လည်း အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်ဝယ် သောမနဿ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာဇောများ စောနိုင်သောကြောင့် “အဝတ္ထုကံ ဝါ” ဟု ဆိုသည်။

ဝိသင်း]

၂-အဘိဓမ္မကာဇနိယအဖွင့်

၁၁၅

မှီရာရှိသည်၎င်း။ အဝတ္ထုကဉ္စ၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် မှီရာမရှိသည်၎င်း။ (ဟုတော့)။ စတုဘူမိကံ။ (အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကိံ။) ဆဗ္ဗိဓေန၊ အားဖြင့်။ ဝတ္ထုတော၊ စက္ခု အစရှိသော ဝတ္ထုအားဖြင့်။ ဒဿိတော၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ၆-ပါးသော ဝေဒနာတို့တွင်။ ပုရိမာ၊ ကုန်ဆော၊ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ ပဉ္စ ပဿာဒဝတ္ထု၊ ၅-ပါးသော ပဿာဒ ဟူသော မှီရာရှိကုန်သည်။ (ဟုတော့)။ ကာမာဝစရာဝ၊ ထို့ချည်းသာတည်း။ ဆဋ္ဌာ၊ ၆-ခုမြောက် ဝေဒနာ သည်။ အဝတ္ထုကာ ဝါ၊ သည်၎င်း။ သဝတ္ထုကာ ဝါ၊ သည်၎င်း။ (ဟုတော့)။ စတုဘူမိကံ။

တတ္ထ၊ ထို ဆဗ္ဗိဓဉ္စ။ သတ္တဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ မနောသမ္ပဿဇာ၊ မနောသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာကိံ။ ဘေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူ အပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။] တတ္ထ၊ ထို သတ္တဝိဓဉ္စ။ အဋ္ဌဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ ကာယသမ္ပဿဇာ၊ ကာယသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာကိံ။ ဘေဒတော၊ ဖြင့်။ (ဒဿိတော)။ နဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ သတ္တဝိဓဘေဒေ၊ ခွဲ။ ဝါ၊ တုန်းက။ မနောဝိညာဏဇာတု သမ္ပဿဇာ၊ ကိံ။ ဘေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။ ဒသဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ အဋ္ဌဝိဓဘေဒေ၊ ခွဲ။ ဝါ၊ တုန်းက။ မနောဝိညာဏဇာတု သမ္ပဿဇာ၊ ကိံ။ ဘေဒတော၊ အားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဇေတသု၊ ဤ သတ္တဝိဓ အစရှိသောအပြားတို့တွင်။ သတ္တဝိဓဘေဒေ၊ ခွဲ။ မနောသမ္ပဿဇာ၊ သည်။ မနောဇာတုသမ္ပဿဇာ၊ ၎င်း။ မနောဝိညာဏဇာတုသမ္ပဿဇာ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒိဓာ၊ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ဘိန္နာ၊ ပြား၏။ အဋ္ဌဝိဓဘေဒေ၊ ခွဲ။ တာယ၊ ထို ဝေဒနာအပြားနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ကာယသမ္ပဿဇာပိ၊ သည်လည်း။ သုခါ၊ သုခ ဝေဒနာ၎င်း။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခ ဝေဒနာ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒိဓာ၊ ဘိန္နာ။ နဝိဓ ဘေဒေ၊ ခွဲ။ သတ္တဝိဓေ၊ ခွဲ။ ဝါ၊ တုန်းက။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ မနောဝိညာဏဇာတုသမ္ပဿဇာ၊ သည်။ ကုသလာဒိဝသေန၊ ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဓာ၊ ဘိန္နာ။ ဒသဝိဓဘေဒေ၊ ခွဲ။ အဋ္ဌဝိဓေ၊ ခွဲ။ ဝါ၊ တုန်းက။ ဝုတ္တာ၊ သော။ မနောဝိညာဏ ဇာတုသမ္ပဿဇာ၊ သည်။ ကုသလာဒိဝသေနော၊ ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်ပင်။ တိဓာ၊ ဘိန္နာ။

စ၊ ဆက်။ ဣတ္ထ၊ ဤ ဒသဝိဓဘေဒဉ္စ။ ကုသလတ္ထိကော၊ ကိံ။ ကေဝလံ၊ နယဒါန မဖက် သက်သက်။ ပုရုဏတ္ထမေဝ၊ ၁၀-ပါးပြည့်ခြင်း အကျိုးငှါသာ။ [ဝေဖြင့် နယဒါနကို ကန့်သည်။ နယဒါန၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ခိုကာ၌ကြည့်ပါ။] ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [“အတ္ထိ ကုသလာ၊ အတ္ထိ အကုသလာ၊ အတ္ထိ အဗျာကတာ”ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီ - ဟူလို့။ ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ပန၊ ဆက်။ သတ္တဝိဓ အဋ္ဌဝိဓ နဝိဓဘေဒသု၊ သတ္တဝိဓဘေဒ၊ အဋ္ဌဝိဓဘေဒ၊ နဝိဓဘေဒ တို့၌။ နယံ၊ နည်းကို။ ဒါတုံ၊ ငှါ။ ယုတ္တဋ္ဌာနေ၊ သင့်လျော်ရာဋ္ဌာန၌။ နယော၊ ကိံ။ ဒိန္နော၊ ပေးတော်မူအပ်ပြီ။ ဝါ၊ ပေးတော်မူခဲ့ပြီ။ ဟိ၊ မှန်၏။ အဘိဓမ္မံ၊

အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်သို့။ ပတ္တာ၊ ဝေဒနာ အစဉ်အားဖြင့် ရောက်၍။ ဝါ၊ လသော်။ တထာဂတေန၊ သည်။ နယံ၊ ကို။ ဒါတံ၊ ငါ။ ယုတ္တဋ္ဌာနေ၊ ၌။ နယော၊ ကို။ အဒိန္နော နာမ၊ ပေးတော်မမူအပ်သည် မည်သည်။ နတ္ထိ၊ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ နောက်နောက် ဝါရတ္ထိမှ ရှေးဦးစွာ။ ဒုကမ္မလကေ၊ ၌။ ဧကော၊ တခုသော။ ဝါရော၊ ဝါရတည်း။ [“ဒုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ သဟေတုကော အတ္ထိ အဟေတုကော” ဟု ဒုကကို မူတည်ခဲ့သောကြောင့် “ဒုကမ္မလကေ” ဟု ဆိုသည်။ ထို ဒုကမ္မလက၌ ဒသဝိတိုင်အောင်ကို တဝါရဟု မှတ်ပါ။]

ဟိ၊ မှန်၏။ (ဒုကမ္မလကေ ဧကော ဝါရော ဟူသော စကားသည် မှန်၏။) (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ [“အယံ တာဝ ဒုကမ္မလကေ ဧကော ဝါရော” ဟု ဆိုသဖြင့် အခြားဝါရများလည်း ရှိကြောင်းကို ပြပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအားလုံးကို ချဲ့လို၍ “သတ္တာ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဤအလို ဟိသည် ဝိတ္တာရဇောတဏ တည်း။] သတ္တာ၊ သည်။ ဣမသ္မိ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယော၊ ဤ အဘိဓမ္မဘာဇ- နီယနည်း၌။ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ၊ ကို။ ဘာဇေန္တော၊ ဝေဒနာတော်မူလသော်။ တိကေ၊ တိက်တို့ကို။ ဂဟေတာ၊ ၍။ ဒုကေသု၊ ဒုက်တို့၌။ ပက္ခိပိ၊ ထည့်တော်မူပြီ။ ဒုကေ၊

ယုတ္တဋ္ဌာနေ နယော ဒိန္နော။ ။သတ္တဝိဓ ၌ မနောသမ္ပဿဇာ ကို “မနောဓာတု- သမ္ပဿဇာ၊ မနောဝိညာဏဓာတု သမ္ပဿဇာ” ဟု ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းကို၎င်း၊ အဋ္ဌဝိဓဘေဒ၌ ကာယသမ္ပဿဇာကို “သုခ ဒုက္ခဟု ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းကို၎င်း၊ နဝိဓဘေဒ၌ မနောဝိညာဏဓာတု သမ္ပဿဇာကို “ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ” ဟု ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းကို၎င်း “နည်းပေးသင့်ရာ ၌န၌ ခွဲခြားပုံ နည်းပေးခြင်း” ဟု ဆိုသည်။

တိကေ ဂဟေတာ ဒုကေသု ပက္ခိပိ။ ။ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ “ဒုဝိဓေန ဝေဒနာ- က္ခန္ဓော အတ္ထိ သဟေတုကော အတ္ထိ အဟေတုကော” ဟု ဒုကကို မူထား၍ ထို့နောက် တိဝိဓေန “ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ ကုသလော အတ္ထိ အကုသလော အတ္ထိ အဗျာကတော” စသည်ဖြင့် ရသင့်သော တိက်တို့ကို ယူထားသည်။ ဤသို့ ယူတော်မူခြင်းကို “တိကေ ဂဟေတာ” ဟု အဋ္ဌကထာ ဆိုသည်။ “ဒုကမ္မလက” ဟု ဆိုသော်လည်း အခြားနေရာ၌ကဲ့သို့ မူလ မူလီ သွတ်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။

ဝါရပြားပုံ။ ။“ဒုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ သဟေတုကော အတ္ထိ အဟေတု- ကော” မှစ၍ “ဝေ ဒသဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော” တိုင်အောင် တဝါရ၊ ထို့အတူ ဒုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ ဟေတုသမ္ပယုတ္တော အတ္ထိ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တောကို မူတည်၍ ကုသလ တိက်ကို သွင်းပြီးလျှင် ဒသဝိဓေနတိုင်အောင် တဝါရ ဤနည်းအားဖြင့် သရဏ အရဏ ဒုက်ကို မူတည်၍ ကုသလတိက်ကို သွင်းပြီးလျှင် ဒသဝိဓေနတိုင်အောင် တဝါရ၊ သဟေ- တုက အဟေတုကကို မူတည်၍ ဝိပါကတိက်ကို တိဓိဓဉ္စ သွင်းလျက် သရဏာ အရဏာ တိုင်အောင် မူတည်ပုံကို သိပါ။ ထို မူတည်သမျှတိက်တို့ကို တတိက်စီ တတိက်စီ သွင်း၍ ဒသဝိဓတိုင်အောင် တဝါရစီ တဝါရစီ ဖြစ်ပုံကို သိပါ။

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မာဘာဇနီယအဖွင့်

၁၁၇

တို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ တိကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိ၊ ပြီ။ တိကေသု၊ တို့ကို၎င်း။ ဒုကေသု၊ တို့ကို၎င်း။ ဥဘတောဝစုနနိဟာရေန၊ ၂-ဖက်လုံးအားဖြင့် တိုးချဲ့ကြောင်းနည်းဖြင့်။ အာဟရိ၊ ဆောင်တော်မူပြီ။ [ဥဘတောဝစုနနိဟာရ၏ အကျယ်ကို ခိုကာ နိဿယ၌ ရှုပါ၊ ၂-ပါးစုံအားဖြင့် တိုးချဲ့ပုံကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ။]

သတ္တဝိဓေန၊ သတ္တဝိဓရင်း။ စတုဝိသတိဝိဓေန၊ ရင်း။ တိ*သဝိဓေန၊ ရင်း။ ဗဟုဝိဓေန၊ ရင်း။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗထာပိ၊ အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်လည်း။ ဗဟုဝိဓေန၊ များသောအားရှိအစုအားဖြင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ၊ ကို။ ဒဿေသိ၊ ပြတော်မူပြီ။ [ယောဇနာ၌ “ဒဿေသိ” ဟုပင်ရှိသည်။ သို့သော် နောက်၌ “ဒေသေသိ” ဟု အကျယ်ဆိုလတ္တံ့ ။] ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (တိကေ၊ တို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိ၊ ထည့်တော်မူသနည်း။ ဒုကေ၊ ဂဟေတွာ၊ တိကေသု၊ ပက္ခိပိ၊ နည်း။ တိကေသု၊ ဒုကေသု၊ ဥဘတောဝစုနနိဟာရေန၊ အာဟရိ၊ နည်း။ သတ္တဝိဓေန၊ စတုဝိသတိဝိဓေန၊ တိ*သဝိဓေန၊ ဗဟုဝိဓေန၊ ဣတိ သဗ္ဗထာပိ ဗဟုဝိဓေန၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ၊ ဒဿေသိ၊ နည်း။) ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယေနစေတ၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ တရားနာသော နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုအနွကြောင့်၎င်း။ ဒေသနာဝိလာသေနစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ ဒေသနာတော်၏ တင့်တယ်စမှယ်ကြောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြောင့်၎င်း။ (တိကေ ဂဟေတွာ၊ ဒုကေသု ပက္ခိပိ၊ ပြီ။ ပေ။ ဗဟုဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ၊ ကို။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။)

ဟိ၊ ချဲ့။ ဓမ္မံ၊ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို။ သောတုံ၊ နာခြင်းငှါ။ နိသိန္နဒေဝပရိသာယ၊ ထိုင်နေသော နတ် ဗြဟ္မာ ပရိသတ်၌။ ဝါ၊ တွင်။ ယေ ဒေဝပုတ္တာ၊ အကြံ နတ်သားတို့သည်။ ဝါ၊ အကြင် နတ် ဗြဟ္မာတို့သည်။ တိကေ၊ တို့ကို။ အာဒါယ၊ ယူ၍။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ရှိ။ ကထိယမာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို။ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှါ။ သက္ကောန္တိ၊ စွမ်းနိုင်ကုန်၏။ တေသံ (ဒေဝပုတ္တာနံ)၊ တို့အား။ ဝါ၊ တို့အား။ သပ္ပါယဝသေန၊ လျှောက်ပတ်သော တရားနှင့် စပ်သဖြင့်။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာကို။ (တိကံတို့ကိုယူ၍ ဒုကံတို့၌ ထည့်သွင်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာကို။) ကတွာ၊ ရှိ။ ဒေသေသိ၊ ပြီ။ ယေ (ဒေဝပုတ္တာ)၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဣတရေဟိ၊ တိကံတို့ကိုယူ၍ ဒုကံတို့၌ ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်သော အခြင်းအရာမှ အခြားကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ကထိယမာနံ၊ ကို။ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ၊ ငှါ။ သက္ကောန္တိ၊ ကုန်၏။ တေသံ (ဒေဝပုတ္တာနံ)၊ တို့အား။ ဝါ၊ တို့အား။ တေဟိ

ဒုကေ။ ပေ ။ ပက္ခိပိ။ ။ ဒုကံတို့ကို ယူ၍ တိကံတို့၌ သွင်းရသော ဝါရကို “တိကမူလကဝါရ” ဟု ဆို၏။ တိကမူလကဆိုသော်လည်း တိကံကို ရှေးက ထားရသည် မဟုတ်။ ဒုဝိဓေန တိဝိဓေန အစဉ်အတိုင်း ဒုကံကို ရှေးက ထားရသည်။ ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ တိတိကံ တတိကံ၌ ရသင့်သော ဒုကံတို့ကို အကုန်သွင်းရသည်။

အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဒေသေသိ၊ ပြီ။ ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ တေတ္ထ၊ ဤဝေဒနာတန္တုကို ပြရာ၌။ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော၊ တည်း။ ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယမဟာပါး၊ ဒေသနာဝိလာသကို ဆိုဦးအံ့။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ အတ္တနေ၊ ကိုယ်တော်၏။ မဟာဝိသယတာယ၊ အပိတ်အပင်မရှိ ကျယ်ပြန့်သော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တိကေ၊ တို့ကို။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိတ္တာဝါ၊ ရှိ၎င်း။ ဒုကေ၊ တို့ကို။ တိကေသု၊ တို့၌။ (ပက္ခိပိတ္တာဝါ၊ ရှိ၎င်း။) ဥဘတောဝစုနေနဝါ၊ ၂-ဖက်လုံးအားဖြင့် တိုးခဲ့ခြင်းဖြင့်၎င်း။ သတ္တဝိဓာဒိနယေနဝါ၊ သတ္တဝိဓ အစရှိသော နည်းအားဖြင့်၎င်း။ ယထာယထာ၊ အကြင်အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဒေသေတုံ၊ ငှါ။) ဣစ္ဆတိ၊ အလိုတော်ရှိ၏။ တထာတထာ၊ အားဖြင့်။ ဒေသေတုံ၊ ငှါ။ သက္ကောတိ၊ ၏။ တသ္မာပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဒေသေသိ၊ ပြီ။ ဣတိအယံ၊ ကား။ အဿ၊ ထို မြတ်စွာဘုရား၏။ ဒေသနာဝိလာသော၊ ဒေသနာတော်၏ တင့်တယ်စမွယ်ကြောင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အစွမ်းတည်း။

၂၀

တတ္ထ၊ ထို ဝါရတို့တွင်။ တိကေ၊ တို့ကို။ အာဒါယ၊ ရှိ။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိတ္တာ၊ ရှိ။ ဒေသိတဝါရော၊ ဟောတော်မူအပ်ရာ ဝါရသည်။ ဒုကမူလကောနာမ၊ ဒုကမူလကမည်၏။ ဝါ၊ ဒုက ဟူသော မူလရှိသော ဝါရမည်၏။ ဒုကေ အာဒါယ တိကေသု ပက္ခိပိတ္တာ၊ ဒေသိတဝါရော၊ သည်။ တိကမူလကောနာမ၊ တိကမူလကမည်၏။ ဝါ၊ တိကဟူသော မူလရှိသော ဝါရမည်၏။ တိကေစ၊ တို့ကို၎င်း။ ဒုကေစ၊ တို့ကို၎င်း။ ဥဘတော၊ ၂-ဖက်လုံးအားဖြင့်၊ ဝစေတော၊ တိုးပွားစေ၍။ ဝါ၊ တိုးခဲ့၍။ ဒေသိတဝါရော၊ သည်။ ဥဘတော ဝစိတကော နာမ၊ ဥဘတော ဝစိတက ဝါရမည်၏။ ဝါ၊ ၂-ဖက်လုံးအားဖြင့် တိုးပွားစေအပ်ရာ ဝါရမည်၏။ အဝသာနေ၊ အဆုံး၌။ သတ္တဝိဓေနာတိ အာဒိဝါရော၊ သတ္တဝိဓေန အစရှိသော ဝါရသည်။ ဗဟုဝိဝါရောနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ များစွာသော အသို့အစရှိသော ဝါရမည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တာဝ၊ အကျယ်မှ ရှေးဦးစွာ။ (တတ္ထ စသည်ဖြင့် ချဲ့လိမ့်မည်။) စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဣမေ မဟာဝါရာ၊ တို့ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)။ [တာဝ၏ စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗာ ထည့်လိုက်သည်။ တဝါရ တဝါရ၌ ဝါရ အစိတ်ပေါင်း များစွာရှိသောကြောင့် “မဟာဝါရ” ဟု ခေါ်သည်။]

[ထို ဝါရကြီး ၄-ပါး၏ သဘောကို အကျယ်ပြုလို၍ တတ္ထ စသည် မိန့်။] တတ္ထ၊ ထို ၄-ပါးစေ ၂ မဟာဝါရတို့တွင်။ ဒုကမူလကေ၊ ၌။ ဒုကေသု၊ တို့တွင်။ လဗ္ဗမာနေန၊ ရထိုက်သော။ [ဤဝိသေသနဖြင့် မရထိုက်သော ဟေတုဒုက်စသည် ချန်ထားပုံကို ပါဠိတော်ကြည့်၍ သိပါ။] ဧကေကေန၊ တပါးတပါးသော။ ဒုကေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ ။ တိကေသု၊ တို့တွင်။ အလဗ္ဗမာနေ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာတ္တိကပိတိတ္တိကသနိဒဿနတိကေ၊ တို့ကို။ အပနေဟော၊ ဖယ်၍။ သေသေ၊ ကြွင်းကုန်သော။

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မသာဓနီယအဖွင့်

၁၁၉

လဗ္ဘမာနကေ၊ နံသော။ ကေုနဝီသတိတ္ထိကေ၊ တခုယုတ် ၂၀-သော တိက်တို့ကို။
 ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ ဒုတိယဒုက ပဌမတိကယောဇနဝါရာဒီနိ၊ ဒုတိယ
 ဒုက်၌ ပဌမတိက်ကို ယှဉ်စေရာ ဝါရ အစရှိကုန်သော။ နဝဝါရသတာနိ၊ ကိုးရာ
 သော ဝါရတို့သည်၎င်း။ ပညာသံ၊ ၅၀-သော။ ဝါရာစ၊ တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊
 ကုန်၏။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထို ၉၅၀-သော ဝါရတို့ကို။
 ပါဠိယံ၊ ၌။ သဒ္ဓိပိတွာ၊ ချိုး၍။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုဝါရ၌။ ဒဿေတဗ္ဗယုတ္တကံ၊
 ပြထိုက်ခြင်းနှင့်ယှဉ်သော ဝါရကို။ ဝါ၊ ပြထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော ဝါရ
 ကို။ ဒဿေတွာ၊ ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အကျဉ်း
 အားဖြင့်ပြအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ အသမ္ပယုန္တေန၊ မတွေ့ဝေဘဲ။ (သောတုနာ၊
 သည်။) ဝိတ္တာရတော၊ အားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

တိကမူလကေပိ၊ ၌လည်း။ (ပီဖြင့် ဒုကမူလကကိုပေါင်း။) တိကေသု၊ တို့တွင်။
 လဗ္ဘမာနေ၊ သော။ ကေကေန၊ သော။ တိကေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ။ ဒုကေသု၊
 တို့တွင်။ အလဗ္ဘမာနေ၊ ကုန်သော။ ပဌမဒုကာဒယော၊ ပဌမဒုက် အစရှိကုန်
 သော။ ဒုကေ၊ တို့ကို။ အပနေတွာ၊ ၍။ သေသေ၊ ကုန်သော။ လဗ္ဘမာနကေ၊
 ကုန်သော။ သဟေတုကဒုကာဒယော၊ သဟေတုကဒုက် အစရှိကုန်သော။
 ပညာသ၊ ငါးဆယ်သော။ ဒုကေ၊ တို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ၍။ ပဌမတိက ဒုတိယ-
 ဒုကယောဇနဝါရာဒီနိ၊ ပဌမတိက်၌ ဒုတိယဒုက်ကို ယှဉ်စေရာ ဝါရအစရှိကုန်
 သော။ နဝဝါရသတာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ ပညာသံ၊ သော။ ဝါရာစ၊ တို့သည်၎င်း။
 ဟောန္တိ၊ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ တေပိ၊ ထို ၉၅၀-သော ဝါရတို့ကိုလည်း။ ပါဠိယံ၊
 ၌။ သဒ္ဓိပိတွာ၊ ၍။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုဝါရ၌။ ဒဿေတဗ္ဗယုတ္တကံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။
 ဒဿေတွာ၊ ဝုတ္တာ။ အသမ္ပယုန္တေန ပန ဝိတ္တာရတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဥဘတောဝစိုတကေ၊ ၌။ ဒုဝိဓဘေဒေ၊ ဒုဝိဓဘေဒ၌။ ဒုတိယဒုကံ၊ ကို၎င်း။
 တိဝိဓဘေဒေ၊ ၌။ ပဌမတိကံစ၊ ကို၎င်း။ အာဒိံ ကတွာ၊ အစပြု၍။ လဗ္ဘမာနေဟိ၊
 ကုန်သော။ ကေုနဝီသတိယာ၊ သော။ ဒုကေဟိ၊ တို့နှင့်။ လဗ္ဘမာနေ၊ ကုန်သော။
 ကေုနဝီသတိတိကေ၊ တို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ၍။ ဒုတိယဒုကပဌမတိကယောဇန-
 ဝါရာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ ကေုနဝီသတိဝါရာ၊ တခုယုတ် ၂၀-သော ဝါရ
 တို့ကို။ ဝုတ္တာ။ သေ၊ ဤသည်ကား။ ဒုကတိကာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြား
 အားဖြင့်။ ဥဘတော၊ အားဖြင့်။ ဝစိုတတ္တာ၊ တိုးပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဥဘတောဝစိုတကော နာမ၊ မည်သော။ တတိယော၊ ၃-ခုမြောက်
 သော။ မဟာဝါရော၊ မဟာဝါရတည်း။

ဗဟုဝိဝေဝါရဿ၊ ၏။ သတ္တဝိဓနိဓ္ဓေသေ၊ ၌။ အာဒိတော၊ အစမှ။ ပဌာယ၊ ၍။
 လဗ္ဘမာနေသု၊ ကုန်သော။ ကေုနဝီသတိယာ၊ သော။ တိကေသု၊ တို့တွင်။ ကေ-
 ကေန၊ တပါးတပါးသောတိက်နှင့်။ သဒ္ဓိံ။ စတဿော၊ ကုန်သော။ ဘူမိယော၊

ကာမာဝစရ စသော ဘုံတို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ရှိ။ ကေုနဝိသတိ၊ သော။ သတ္တဝိဓ-
 ဝါရာ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ စတုဝိသတိဝိဓနိဋ္ဌေသေပိ၊ ဦးလည်း။ တေသံယေဝ တိကာနံ၊
 ထို တခုယုတ် ၂၀-သော တိက်တို့၏ပင်။ ဝသေန၊ အားဖြင့်။ ကေုနဝိသတိဝါရာ
 ဝုတ္တာ၊ ဗဟုဝိဓဝါရေစ၊ ဦးလည်း။ တထာ၊ ထိုအတူတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့
 မှတ်အပ်၏။ တိ သဝိဓဝါရော၊ သည်။ ဧကောယေဝ၊ တပါးတည်းသာတည်း။
 ဣတိ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံသော ဗဟုဝိဓဝါရတို့သည်လည်း။ အဋ္ဌပညာသ
 ဝါရာ ဟောန္တိ။ အယံ၊ ဤသို့အပ်ပြီးသည်ကား။ တာဝ၊ အတ္ထဝဏ္ဏနာမ ရှေးဦး
 စွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ နည်း၌။ ဝါရပရိစ္ဆေဒဝသေန၊ ဝါရတို့ကို
 ပိုင်းခြားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပါဠိဝဏ္ဏနာ၊ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။

ဣဒါနိ၊ ဝါရပရိစ္ဆေဒ၏ အစွမ်းဖြင့် ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြီးရာ ယခုအခါ၌။
 အတ္ထဝဏ္ဏနာ၊ အနက်၏အဖွင့်သည်။ ဟောတိ၊ တတ္ထ၊ ထိုသတ္တဝိဓ အစရှိသော
 နိဋ္ဌေသတို့တွင်။ တာဝ၊ စတုဝိသတိဝိဓနိဋ္ဌေသ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဋ္ဌိဋ္ဌော၊
 သော။) သတ္တဝိဓနိဋ္ဌေသော၊ သည်။ ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ၊ သာ။ စတုဝိသတိဝိဓ-
 နိဋ္ဌေသေ၊ ဦး။ စက္ခုသမ္ဗဿပစ္စယာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ ကုသလောတိ (ဧတ္ထ)၊
 ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (စက္ခုသမ္ဗဿပစ္စယာ၊ စက္ခုသမ္ဗဿ ဟူသော အကြောင်း
 ကြောင့်။ ပဝတ္ထော၊ သော။ ကုသလော၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊
 ကို။) ကာမာဝစရအဋ္ဌကုသလစိတ္တဝသေန၊ ကာမာဝစရဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော
 ကုသိုလ်စိတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [“စက္ခုသမ္ဗဿပစ္စယာ” ဟု
 စက္ခုဒွါရဝိသိသိင်ရာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကိုသာ ရသောကြောင့် အတ္ထိ ကုသလော
 အရ မဟာကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ပါးကို ယူသည်။ နောက်ဦးလည်း နည်းဘူ။]

အတ္ထိ အကုသလောတိ (ဧတ္ထ)၊ ဤပါဌ်၌။ (စက္ခုသမ္ဗဿပစ္စယာ၊ ကြောင့်။
 ပဝတ္ထော၊ သော။ အကုသလော၊ သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကို။) ဒွါဒေအကုသလ-
 စိတ္တဝသေန၊ တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္ထိ အဗျာကတောတိ
 (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (စက္ခုသမ္ဗဿပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ပဝတ္ထော၊ သော။
 အဗျာကတော၊ သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကို။) တိဿော၊ ကုန်သော။ မနောဓာတု-
 ယော၊ မနောဓာတ်တို့၎င်း။ တိဿော၊ ကုန်သော။ အဟေတုကမနောဝိညာဏ-
 ဓာတုယော၊ အဟိတ်ဖြစ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၎င်း။ (သန္တီရဏ ၃-ခု။)
 အဋ္ဌ၊ န်သော။ မဟာဝိပါကာနိ၊ တို့၎င်း။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ကာမာဝစရကိရိယာ၊
 တို့၎င်း။ (မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်နှင့်တကွ မဟာကြိယာစိတ် ရှစ်ပါး။)
 ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုဝိသဟိယာ၊ သော။ စိတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။
 ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ၊ ထို မဟာကုသိုလ် စသော စိတ်တို့တွင်။ အဋ္ဌ၊ ကုသလာနိ၊
 ကုသိုလ်စိတ်တို့ကို၎င်း။ ဒွါဒေ၊ ကုန်သော။ အကုသလာနိစ၊ တို့ကို၎င်း။ ဇဝန-
 ဝသေန၊ ဇော၏အဖြစ်ဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ကိရိယမနောဓာတု၊ ကိရိယ

မနောဓာတ်ကို။ အာဝဇ္ဇနဝသေန၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ လဗ္ဘတိ၊ ရှိအပ်၏။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဝိပါကမနောဓာတုယော၊ ဝိပါကမနောဓာတ်တို့ကို။ သမ္ပုဋ္ဌိစနဝသေန၊ သမ္ပုဋ္ဌိစနန်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ (လဗ္ဘန္တိ)။ တိဿော၊ န်သော။ ဝိပါက မနောဝိညာဏဓာတုယော၊ ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတ်တို့ကို။ သန္တိရဏ-တဒါရမ္မဏဝသေန၊ သန္တိရဏ၊ တဒါရုံတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (လဗ္ဘန္တိ)။ ကိရိယာ-ဟေတုက မနောဝိညာဏဓာတု၊ ကိရိယာဖြစ်သော အဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်ကို။ ဝေါဠုဗ္ဗနဝသေန၊ ဝုဠော၏အဖြစ်ဖြင့်။ (လဗ္ဘတိ)။ အဠုမဟာ-ဝိပါကစိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ တဒါရမ္မဏဝသေန၊ ဖြင့်။ (လဗ္ဘန္တိ)။ နဝ၊ ကိရိယစိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ ဇဝနဝသေန၊ ဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ။ သောတဃာန ဇိဝှါ ကာယဒွါရေသုပိ၊ တို့၌လည်း။ သေဝ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပန၊ ကား။ (တနည်း)ပန၊ ပဉ္စဒွါရမ္မတပါး မနောဒွါရကား။ မနောဒွါရေ-၌။ အတ္ထိ ကုသလောတိ(ဣဒံ)၊ ဟူသောဤပုဒ်ကို။ စတုဘူမကကုသလဝသေန၊ ၄-ပါးသော ဘုံ၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ကထိတံ၊ မူအပ်ပြီ။ [ဤ၌ ရူပါ ရူပါဝစရကုသိုလ်ပါသည်ကို သတိပြုပါ။] အတ္ထိ အကုသလောတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ကို။ ဒွါဒသ အကုသလဝသေန၊ ၁၂-ပါးသော အကုသိုလ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ (ကထိတံ)။ အတ္ထိ အဗျာကတောတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ကို။ ကောဒသန္တံ၊ ကုန်သော။ ကာမာဝစရ ဝိပါကနံ၊ တို့၎င်း။ ဒသန္တံ၊ ကိရိယာနံ၊ တို့၎င်း။ နဝန္တံ၊ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကိရိယာနံ၊ တို့၎င်း။ စတုန္တံ၊ သာမည-ဖလာနံ၊ သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မဂ်၏အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်တို့၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုတ္ထိ သစိတ္တုပ္ပါဒဝသေန၊ ၃၄-ပါးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ကထိကံ။

တတ္ထိ၊ ထို စတုဘူမကကုသိုလ် စသော စိတ်တို့တွင်။ စတုဘူမက ကုသလ-ဉ္စေ၊ ကို၎င်း။ အကုသထဉ္စေ၊ ကို၎င်း။ ဇဝနဝသေန၊ လဗ္ဘတိ။ ကိရိယတော၊ ကိရိယာမှ။ အဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ အာဝဇ္ဇနဝသေန(လဗ္ဘတိ)။ ကောဒသ၊ ဝိပါကစိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ တဒါရမ္မဏဝသေန(လဗ္ဘန္တိ)။ တေဘူမိက-ကိရိယာစေ၊ ၃-ပါးသော ဘုံ၌ဖြစ်သော ကိရိယာတို့ကို၎င်း။ သာမညဖလာနိ စ၊ တို့ကို၎င်း။ ဇဝနဝသေနေဝ၊ ဇော၏ အဖြစ်ဖြင့်ပင်။ လဗ္ဘန္တိ။ တာနိ၊ ထိုစိတ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ သတ္တဝိဓာဒိသ၊ သတ္တဝိဓ အစရှိသော ဌာနတို့တွင်။ (၄-ဌာနတို့တွင်)။ ယတ္ထ ကတ္ထစိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသောဌာန၌။ ဌာတု၊ တည်၍။ (စိတ်အားဖြင့် တည်၍။) ကထေတုံ၊ ပြောဟော ပို့ချခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇန္တိ၊ သင့်ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သင့်ပါကုန်သော်လည်း။ တံ သဝိဓေ၊ တံ သဝိဓောန၌။ ဌာတု၊ ရှိ။ ဒိပိယမာနာနိ၊ ပြအပ်ကုန်လသော်။ သုခဒိပနာနိ၊ လွယ်ကူစွာ ပြရခြင်းရှိ

ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တိ*သဝိဓသို့*ယေဝ၊ တိ*သဝိဓဌာန၌ သာ။ ဌတော, ဒီပယိ*သု၊ ပြုကြကုန်ပြီ။ [ဝေဖြင့် သတ္တဝိဓ, စတုဝိသဘိဝိဓ, ဗဟုဝိဓကို ကုန်သည်။]

ဟိ၊ ချဲ့။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တောနိ စိတ္တာနိ၊ ဤစိတ်တို့ကို။ (အတ္တိကုသလော စသည်ဖြင့် ပြအပ်ပြီးသောစိတ်တို့ကို။) စက္ခုဒွါရေ၊ ဌ။ ဥပနိဿယကောဋိယာ၊ အစွန်းအစဖြစ်သော ဥပနိဿယ၎င်း။ ဝါ၊ တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော ဥပနိဿယ၎င်း။ သမတိက္ကမဝသေန၊ လွန်ခြင်း၏ အစွမ်း၎င်း။ ဘာဝနာဝသေန၊ ဘာဝနာ၏ အစွမ်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ ထို့ဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ သောတဒွါရ မနောဒွါရေသုပိ၊ ထို့၌လည်း။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ (ဥ-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရအပ်ကုန်၏-ဟူလို။) ပန၊ အထူးကား။ သာနဇိဝှိကာယဒွါရေသု၊ ထို့၌။ သမတိက္ကမဝသေန၊ ၎င်း။ ဘာဝနာဝသေန၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွိဟေဝ၊ ၂-ပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ လဗ္ဘန္တိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။

[ဥပနိဿယကောဋိ စသော အာကာရ ဥ-ပါးတို့ဖြင့် ရနိုင်ပုံကို အကျယ်ပြလို၍ ကထံ စသည်ကိုမိန့်။] ကထံ၊ အတယ်သို့။ (လဗ္ဘန္တိ၊ နည်း။) ဣ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဟာရစာရိကံ၊ ကျောင်းတိုက်၌ လှည့်လည်ခြင်းကို။ ဝါ၊ ကျောင်းတိုက်ဝယ် လှည့်လည်အပ်သော အရပ်ကို။ စရမာနော၊ လှည့်လည်လသော်။ ကသိဏမဏ္ဍလံ၊ ကသိုဏ်းဝန်းကို။ ဒိသွာ၊ ရှိ။ ဧတံ၊ ဤအဝိုင်းအဝန်းသည်။ ကိ*နာမ၊ အဘယ်မည်သနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆိတော၊ ရှိ။ (ဧတံ၊ ဤအဝိုင်းအဝန်းသည်။) ကသိဏမဏ္ဍလံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တော၊ ပြောဆိုအပ်သော်။ ပုန၊ တဖန်။ ဣမိနာ၊ ဤကသိုဏ်းဝန်းဖြင့်။ ကိ*အဘယ်ကို။ ကဓေန္တိ၊ ပြုကြကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ပုစ္ဆတိ။ အထ၊ ထပ်၍မေးရာ ထိုအခါ၌။ အထ၊ ထိုရဟန်းအား။ အာစိက္ခန္တိ၊ ပြောပြကြကုန်၏။ (ကိ*၊ နည်း။) ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ သည်ပုံသည်နည်း။ [ကသိုဏ်းဝန်းရှုပ်ကို ပြောပြသည်။] ဘာဝေတွာ၊ စိတ်ကိုတိုးပွားစေ၍။ ဈာနာနိ၊ တို့ကို။ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ဖြစ်စေပြီး၍။ သမာပတ္တိပဒဋ္ဌာနံ၊ သမာပတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသော။ (ဈာန်သမာပတ်ကို အခြေခံပါဒကပြု၍-ဟူလို။) ဝိပဿနံ၊ ဝိပဿနာကို။ ဝဇေတွာ၊ တိုးပွားစေ၍။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ ပါပုဏန္တိ၊ ရောက်ကြရကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (အာစိက္ခန္တိ၊ ပြောပြကြကုန်၏။)

အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နော၊ ဝိဝဇ္ဇုပနိဿယ အဇ္ဈာသယနှင့် ပြည့်စုံသော။ [အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် တက်မည်ဖြစ်သောကြောင့် “ဝိဝဇ္ဇုပနိဿယ အဇ္ဈာသယ” ဟုအနုဋီကာဖွင့်သည်။] ကုလပုတ္တော၊ အမျိုးကောင်းသားသည်။ ဧတံ၊ ဤကသိုဏ်းဝန်းကို ရှုရခြင်းသည်။ ဘာရိယံ၊ တပင်တပန်း ထမ်းဆောင်ရမည့်တာဝန်တည်း။

ဝိသင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၁၂၃

ဝါ၊ ဝန်လေး၏။ ဣတိ၊ သို့။ အသလ္လက္ခေတွာ၊ မမှတ်ထင်မူ၍။ မကာပိ၊ ငါသည်လည်း။ (ပိဖြင့် အခြားသူတော်ကောင်းများကို ပေါင်း။) သေ ဂုဏော၊ ဤဂုဏ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိဗ္ဗတ္တေတုံ၊ ဖြစ်စေခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သင့်ပါသော်လည်း။ သေ(ဂုဏော)၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိပဇ္ဇိတွာ၊ လည်းလျောင်း၍။ နိဒ္ဒါယန္တေန၊ အိပ်နေသူသည်။ နိဗ္ဗတ္တေတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ ကောင်း။ အာဒိတော၊ အစမှစ၍ပင်။ ဝီရိယံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှါ။ သီလံ၊ သီလကို။ သောဓေတုံ၊ သုတ်သင်ခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ စိန္တေတွာ၊ ၍။ သီလံ၊ ကို။ သောဓေတိ၊ ၏။ တတော၊ ထိုမှနောက်၌။ သီလေ၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ၌။ ပတိဋ္ဌာယ၊ ခိုင်မြဲစွာတည်၍။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ပလိဗောဓေ၊ ပလိဗောဓကြီးတို့ကို။ ဥပစ္ဆန္နိတွာ၊ ဖြတ်၍။ တိစိဝရပရမေန၊ ၃-ထည်သော သင်္ကန်းဟူသော အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ သန္တောသေန၊ သန္တောသဖြင့်။ သန္တုဋ္ဌော၊ တင်းတိမ်ရောင်ရဲသည်။ (ဟုတွာ)။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ၊ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏။ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ၊ ဝတ်ငယ် ဝတ်ကြီးကို။ ဝါ၊ ရှေးဦးစွာပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်၊ နောက်မှ ပြုထိုက်သောကျင့်ဝတ်ကို။ [ဋီကာအဖွင့်ကြည့်ပါ။] ကတွာ၊ ။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဥဂ္ဂတိတွာ၊ သင်ယူ၍။ ကသိဏပရိကမ္ပံ၊ ကသိုဏ်းပရိကမ်ကို။ ဟံတွာ၊ ၍။ သမာပတ္တိယော၊ ကို။ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ၍။ သမာပတ္တိပဒဋ္ဌာနံ၊ သော။ ဝိပဿနံ၊ ကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။

တတ္ထ၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်၌။ [ရှေ့ကိုကြည့်၍စွဲသည်။] (တနည်း) တတ္ထ၊ ထိုပရိကမ္မဝေဒနာ အစရှိသည်တို့တွင်။ [နောက်ကိုကြည့်၍ 'ရှေးနိဿယစွဲသည်။] သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပရိကမ္မဝေဒနာ၊ ပရိကမ်ပြုခိုက်ဖြစ်သော ဝေဒနာတို့သည်။ ကာမာဝစရာ၊ တို့တည်း။ အဋ္ဌသမာပတ္တိဝေဒနာ၊ ရှစ်ပါးသော စွန့်သမာပတ်အခိုက်ဖြစ်သော ဝေဒနာတို့သည်။ ရူပါဝစရာ၊ ရူပါဝစရတို့တည်း။ မဂ္ဂဖလဝေဒနာ၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာတို့သည်။ လောကုတ္တရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိဇော၊ သို့။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သည်။ (ပါဠိတော်၌ “စက္ခုသမ္မာပစ္စယာ” ဟု ပါသောကြောင့် “စက္ခုဝိညာဏံ” ဟု ဆိုသည်။) စတုဘူမိကဝေဒနာ နိဗ္ဗတ္တိယာ၊ ၄-ပါးသောတုံ့ဖြစ်သော ဝေဒနာဖြစ်ခြင်း၏။ ဗလဝပစ္စယော၊ အားကြီးသော အကြောင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုဘူမိကဝေဒနာ၊ သည်။ စက္ခုသမ္မာပစ္စယာ နာမ၊ စက္ခုသမ္မာပစ္စယာ မည်သည်။ ဝါ၊ စက္ခုသမ္မာပစ္စယာဟူသော အကြောင်းရှိသော ဝေဒနာမည်သည်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဇော၊ ဤသို့လျှင်။ တာဝ၊ သမတိက္ကမ၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေန၊ သော။) ဥပနိဿယဝသေန၊ ပကတုပနိဿယ၏ အစွမ်းဖြင့်။ (စိတ္တာနံ၊ တို့ကို။) လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ [ကသိုဏ်းဝန်း မြင်ရခြင်း ဟူသော စက္ခုသမ္မာပစ္စယကို အရင်းခံ၍ရသောကြောင့် “စက္ခုပေဇာတာ” ဟု ဆိုသည်။]

ပန၊ ကား။ (တနည်း)ပန၊ ဥပနိဿယ၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှတစ်ပါး သမ-
တိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ စက္ခုဒွါရေ၊ စက္ခုဒွါရဉ္စ။ ရူပေ၊ ရူပါရုံသည်။
အာပါတဂတေ၊ ရွေးရှုကျခြင်းသို့ရောက်လသော်။ ဝါ၊ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်လ
သော်။ (ပရိဂ္ဂဟေ ဌိတော ကုလပုတ္တော စသည်တို့၌ စပ်)။ မမ၊ ငါ၏။ ဣဋ္ဌေ၊
ဣဋ္ဌဖြစ်သော။ အာရမ္မဏေ၊ ၌။ ရာဂေါ၊ သည်။ ဥပ္ပန္နော၊ ပြီ။ အနိဋ္ဌေ၊ သော။
(အာရမ္မဏေ) ပဋိသော၊ စိတ်ကို ထိပါးတတ်သော ဒေါသသည်။ (ဥပ္ပန္နော)။
အသမပေက္ခနာယ၊ ထင်လာသောအာရုံ၏ သဘောကို တိတိကျကျ သမအောင်
မရှုနိုင်ခြင်းကြောင့်။ မောဟော၊ သည်။ (ဥပ္ပန္နော)။ ပန၊ ကား။ ဝိနိဗန္ဓဿ၊ ရုပ်
ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၌ ငါဟု စွဲလမ်းထင်မှတ်သော။ မေ၊ ငါ၏။ မာနော၊
သည်။ ဥပ္ပန္နော။ ပရာမဋ္ဌဿ၊ ရုပ် ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၌ အတ္တဟု မှားသော
အားဖြင့် သုံးသပ်သော။ (မေ)။ ဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ (ဥပ္ပန္နော)။ ဝိက္ခေပဂတဿ၊ ရုပ်
ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၌ ပြန်လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်သော။ (မေ)။ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ သည်။
(ဥပ္ပန္နံ)။ အသန္နိဋ္ဌာနဂတဿ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ မရောက်နိုင်သော။ ဝါ၊ မဆုံးဖြတ်
နိုင်သော။ (မေ)။ ဝိစိကိစ္ဆာ (ဥပ္ပန္နာ)။ ထာမဂတဿ၊ အားရှိသည်၏အဖြစ်သို့
ရောက်သော ကိလေသာရှိသော။ (မေ)။ အနုသယော၊ သည်။ (ဥပ္ပန္နော၊ ပြီ။)

ဣတိ၊ သို့။ ပရိဂ္ဂဟေ၊ ပိုင်းခြား၍ယူတတ်သောဉာဏ်၌။ ဌိတော၊ သော။ ကုလ-
ပုတ္တော၊ သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ကိလေသုပ္ပတ္တိံ၊ ကိလေသာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို။
ဥတှာ၊ ၍။ မေ၊ ငါ၏။ ဣမေ ကိလေသာ၊ တို့သည်။ ဝစုမာနာ၊ တိုးပွားကုန်လ
သော်။ အနယဗျသနာယ၊ စီးပွားမဲ့ ပျက်စီးခြင်းငှါ။ သံဝတ္တိယန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်
လတ္တံ့။ ဟန္တ၊ ယခုချက်ခြင်း။ နေ၊ ထိုကိလေသာတို့ကို။ နိဂ္ဂဏှာမိ၊ နှိပ်အံ့။ ဣတိ၊
ဤသို့။ စိန္တေတှာ၊ ပြီး၍။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ကိလေသာတို့ကို နှိပ်လိုပါသော်လည်း။
နိပဇ္ဇိတှာ၊ ၍။ နိဒ္ဒါယန္တေန၊ သည်။ ကိလေသေ၊ တို့ကို။ နိဂ္ဂဏှိတုံ၊ ငှါ။ န ခေါ
သက္ကာ၊ ကောင်း။ ပေ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဆိုအပ်
ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်။ ပဋိပဇ္ဇိတှာ၊ ၍။ အရဟတ္တံ၊ ပါပုဏာတိ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ၌။ ဝါ၊ ၌။ သဗ္ဗာပိ၊ ကုန်သော။ ပေ။ လောကုတ္တရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ
ဧဝံ၊ သို့။ ရူပါရမ္မဏေ၊ ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ သော။ ကိလေသံ၊ ကို။ သမတိက္ကမိတှာ၊
လွန်မြောက်၍။ ဂတာ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုဘူမိကဝေဒနာ၊ သည်။ စက္ခု-
သမ္ပဿပစ္စယာနာမ၊ မည်သည်။ ဝါ၊ မည်သည်။ ဇာတာ၊ ပြီ။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။
သမတိက္ကမဝသေန၊ ဖြင့်။ (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။

အသမပေက္ခနာယ။ “ယထာဘူတသဘာဝါ ဒဿနံ အသမပေက္ခနာ”ဟု ဋီကာဆို
သောကြောင့် ထင်လာသောအာရုံ၏ သဘောအမှန်ကို ထိရောက်အောင် မရှုနိုင်ခြင်းသည်
“အသမပေက္ခနာ” မည်၏။ ဤ၌ သမ သဒ္ဓါသည် “တိတိကျကျ သမ”ဟူသော အနက်ကို
ဟော၏။ ဥပမာ—“သမဝိသတိ စိတ္တာနိ” စသည်၌ သမ သဒ္ဓါကဲ့သို့တည်း။

ဝိသင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၁၂၅

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ သမတိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှ တပါး
 ဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ စက္ခုဒွါရေ၊ ဌ။ ရူပေ၊ ရူပါရုံသည်။
 အာပါတဂတေ၊ သော်။ ပါ၊ သော်။ ဧကော၊ တပါးသောရဟန်းသည်။ ဧဝံ၊
 သို့။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ပိုင်းခြား၍ ယူတတ်သောဉာဏ်ကို။ ပဋ္ဌပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ (ကိံ၊
 နည်း။) ဣဒံ ရူပံ၊ ဤရူပါရုံသည်။ ကိံ နိဿိတံ၊ အဘယ်ကို မှီပါလိမ့်မည်နည်း။
 ဣတိ၊ ဤသို့။ (ပဋ္ဌပေတိ၊ ၏။) တတော၊ ထိုသို့ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။ နံ၊ ထိုရူပါ
 ရုံကို။ (ဥတှာ ဌစပ်။)(ဣဒံ ရူပံ၊ သည်။) ဘူတနိဿိတံ၊ ဘူတရုပ်ကိုမှီ၏။ ဣတိ၊
 ဥတှာ၊ သိပြီး၍။ စတ္တာရိ၊ မဟာဘူတာနိ၊ ထို့ကို၎င်း။ ဥပါဒါယရူပဉ္စ၊ ကို၎င်း။
 ရူပဉ္စ၊ ရုပ်ဟူ၍။ ပရိဂ္ဂဟာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ယူ၏။ တဒါရမ္မဏေ၊ ထိုရူပါရုံဟူသော
 အာရုံရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသောတရားတို့ကို။ အရူပဉ္စံ၊ နာမ်
 ဟူ၍။ ပရိဂ္ဂဟာတိ၊ ၏။ တတော၊ ထို့နောက်၌။ သပ္ပစ္စယံ၊ အကြောင်းနှင့်
 တကွဖြစ်သော။ နာမရူပံ၊ ကို။ ပရိဂ္ဂဟိတှာ၊ ပိုင်းခြားကာယူပြီး၍။ တိဏိ၊ လက္ခ-
 ဏာနိ၊ အနိစ္စတာ၊ ဒုက္ခတာ၊ အနတ္တတာ ဟူသော လက္ခဏာတို့သို့။ အာဝရ-
 ပေတာ၊ တင်၍။ (ဤစကားဖြင့် သမ္မသနဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပြသည်။) ဝိပဿနာ-
 ပဋိပါဠိယာ၊ ဥပယဗ္ဗယဉာဏ် အစရှိသော ဝိပဿနာအစဉ်အားဖြင့်။ သင်္ခါရေ၊
 သင်္ခါရတို့ကို။ သမ္မသိတှာ၊ သုံးသပ်၍။ အရဟတ္တံ၊ ပါပုဏာတိ။ တတ္ထ၊ ဌ။ ဝါ၊
 ဌ။ သဗ္ဗာပိ၊ ကုန်သော။ ပေ။ လောကုတ္တရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိဧဝံ၊ သို့။ ရူပါရမ္မဏံ၊
 ကို။ သမ္မသိတှာ၊ ၍။ (ဝေဒနာ၊ ကို။) နိဗ္ဗတ္တိတှာ၊ ဖြစ်စေအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 အယံ ဝေဒနာ၊ သည်။ စက္ခုသမ္မဿပစ္စယာနာမ၊ ဇာတော၊ ပြီ။ ဧဝံ၊ ဘာဝနာ-
 ဝသေန - (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။

၉

[စက္ခုသမ္မဿဇာ ဝေဒနာမှတပါး သောတသမ္မဿဇာ ဝေဒနာကို ပြလို၍
 “အပရော ဘိက္ခု” စသည်ကိုမိန့်။] အပရော၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ရဟန်းမှတပါး
 သော၊ ဘိက္ခု၊ သည်။ သုဏ္ဍတိ၊ ကြားရ၏။ (ကိံ၊ နည်း။) ကသိဏပရိကမ္မံ၊ ကို။
 ကတှာ၊ ၍။ ပေ။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏန္တိ ကိရ၊ ရောက်ကြရကုန်သတတ်။ ဣတိ၊
 (သုဏ္ဍာတိ၊ ၏။) အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နော၊ သော။ ကုလပုတ္တော၊ သည်။ ပေ။ အရ-
 ဟတ္တံ၊ ပါပုဏာတိ။ တတ္ထ၊ ဌ။ ဝါ၊ ဌ။ ပေ။ သောတသမ္မဿပစ္စယာနာမ၊ ဇာတာ။
 ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ တာဝ၊ သမတိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဂဋ္ဌ-
 န) ဥပနိဿယဝသေန (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ဥပနိဿယ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှတပါး သမ-
 တိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ ဘောတဒွါရေ၊ ဌ။ သဒ္ဓေ အာပါတဂတေ၊
 သော်။ ဣတိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို။ စက္ခု-
 ဒွါရေ၊ ဌ။ ဝုတ္တနယေနော၊ သာလျှင်။ ဝေဒိတမ္ပံ၊ ၏။ ဧဝံ၊ သို့။ သဒ္ဓါရမ္မဏေ၊
 ဌ။ ဥပ္ပန္နံ၊ ကိလေသံ၊ သမတိက္ကမိတှာ၊ ၍။ ဂတော၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။

စတုဘူမိက ဝေဒနာ၊ သောတသမ္ဘယပစ္စယာ နာမ၊ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ သမတိက္ကမ-
 ဝသေန၊ (စိတ္တာနီ) လဗ္ဘန္တိ။... ပန၊ ကား။ (တနည်း)ပန၊ သမတိက္ကမ၏
 အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှတစ်ပါး ဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ သောတဒွါရေ၊
 ဌံ။ သဒ္ဓေ၊ အ ပါတဂတေ၊ သေဝံ၊ ဧကော၊ သည်။ ဧဝံ၊ သို့။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ကို။
 ပဋ္ဌပေတံ၊ ၏။ (ကိံ၊ နည်း။) အယံ သဒ္ဓေါ ကိံ နိဿိတော။ ဣတိ၊ ဤသို့
 အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို။ စက္ခုဒွါရေ၊ ဝုတ္တနယေနော၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ၊ သို့။ သဒ္ဓါရမ္မဏံ၊ ကို။ သမ္မသိတွာ၊ ချံ။ (ဝေဒနာ၊ ကို။)
 နိဗ္ဗတ္တိတာ၊ ဖြစ်စေအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အယံ ဝေဒနာ၊ သောတသမ္ဘယ-
 ပစ္စယာ နာမ၊ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ သို့။ ဘာဝနာဝသေန၊ (စိတ္တာနီ) လဗ္ဘန္တိ။

[သောတသမ္ဘယဇာ ဝေဒနာမှ တစ်ပါး ဃာန ဇိဝှါ ကာယ သမ္ဘယဇာ
 ဝေဒနာတို့ကို ပြလို၍ “ဃာနဇိဝှါကာယဒွါရေသု ပန” စသည်မိန့်။] ပန၊ ကား။
 ဃာနဇိဝှါကာယဒွါရေသု၊ တို့၌။ ဂန္ဓာရမ္မဏာဒိသု၊ ဂန္ဓာရုံ အစရှိသော အာရုံ
 တို့သည်။ အာပါတဂတေသု၊ ကုန်လသော်။ ဣဋ္ဌေ မေ အာရမ္မဏေ ရာဂေါ
 ဥပ္ပန္နော။ ဣတိ၊ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ ကို။ စက္ခုဒွါရေ၊ ဝုတ္တနယေနော၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
 ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဂန္ဓာရမ္မဏာဒိသု၊ ဂန္ဓာရုံအစရှိသော အာရုံတို့၌ပေ။ စတုဘူမိက-
 ဝေဒနာ၊ သည်။ ဃာနဇိဝှါကာယသမ္ဘယပစ္စယာနာမံ၊ ဃာနသမ္ဘယပစ္စယာ၊
 ဇိဝှါသမ္ဘယပစ္စယာ၊ ကာယသမ္ဘယပစ္စယာမည်သည်။ ဇာတာ၊ ပြီ။ ဧဝံ၊ သို့လျှင်။
 တီသု၊ ဒွါရေသု၊ တို့၌။ သမတိက္ကမဝသေန၊ (စိတ္တာနီ) လဗ္ဘန္တိ။

ပန၊ ကား။(တနည်း)ပန၊ သမတိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှတစ်ပါး ဘာဝနာ
 ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ ဃာနဒွါရေသိသု၊ ဃာနဒွါရ အစရှိသော ဒွါရတို့၌။
 ဂန္ဓာဒိသု၊ တို့သည်။ အာပါတဂတေသု၊ ကုန်လသော်။ ဧကော၊ ဧဝံ၊ ပရိဂ္ဂဟံ၊
 ပဋ္ဌပေတံ။(ကိံ၊ နည်း။)အယံ ဂန္ဓော၊ ဤဂန္ဓာရုံသည်။(ကိံ နိဿိတော၊ အဘယ်
 ကို မှီပါလိမ့်မည်နည်း။) အယံ ရသော၊ သည်။ (ကိံ နိဿိတော၊ နည်း။) ဣဒံ
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ သည်။ ကိံ၊ နိဿိတံ၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ ကို။စက္ခု-
 ဒွါရေ၊ ဝုတ္တနယေနော၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ၊ သို့။ ဂန္ဓာရမ္မဏာဒိနိ၊ သမ္မသိတွာ၊
 နိဗ္ဗတ္တိတာ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အယံ ဝေဒနာ၊ ဃာနဇိဝှါကာယသမ္ဘယပစ္စယာ
 နာမ၊ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ ဘာဝနာဝသေန၊ (စိတ္တာနီ) လဗ္ဘန္တိ။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ပဉ္စဒွါရ၌ ရအပ်ပုံမှတစ်ပါး မနောဒွါရ၌ ရအပ်ပုံ
 ကား။ မနောဒွါရေ၊ ဌံ။ တီဟိပိ၊ ၃-ပါးလုံးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ [ပိဖြင့် ဃာန
 ဇိဝှါကာယဒွါရကို စောင်းသည်။ ထိုဒွါရတို့၌ကဲ့သို့ ၂-ပါးသာမက ၃-ပါးလုံး
 ရသည် - ဟူလို။]အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။လဗ္ဘန္တိ။ ဟိ၊ ချံ။ ဧကဇ္ဇော၊ အချို့သော
 ရဟန်းသည်။ ဇာတိံ၊ ဇာတိကို။ ဘယတော၊ သေးအားဖြင့်။ ပဿတိ၊ ရှု၏။
 ဧရံ၊ ဇရာကို၎င်း။ ဗျာဓိံ၊ ဗျာဓိကို၎င်း။ မရဏံ၊ မရဏကို၎င်း။ ဘယတော၊

ပဿတိ။ ဘယတော၊ အားဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ (မယာ၊ သည်။) ဇာတိဇရာ-
 ဗျာဓိမရဏေဟိ၊ တို့မှ။ မုစ္ဆိတံ၊ လွတ်ခြင်းငှါ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် လွတ်
 ခြင်းငှါ သင့်ပါသော်လည်း။ နိပဇ္ဇိတော၊ ၍။ နိဒါယန္တေန၊ သည်။ ဇာတိအာ-
 ဒီဟိ၊ တို့မှ။ မုစ္ဆိတံ၊ န သက္ကာ။ အာဒိတောဝ၊ ပင်။ ပေ။ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ။
 တတ္ထ၊ ဌ။ ဝါ၊ ဌ။ ပေ။ လောကုတ္တရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဇာတိဇရာ-
 ဗျာဓိမရဏံ၊ သည်။ စတုဘူမိကဝေဒနာနိဗ္ဗတ္တိယာ၊ ၏။ ဗလဝပစ္စယော၊ သည်။
 ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုဘူမိကဝေဒနာ၊ သည်။ မနောသမ္ပယပစ္စယာ
 နာမ၊ မည်သည်။ ဇာဘာ၊ ပြီ။ ဧဝံ၊ တာဝ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေန) ဥပနိဿယဝသေန
 (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။... ပန၊ ကား။ ဝါ၊ ကား။ မနောဒွါရေ၊ ဌ။ ဓမ္မာရမ္မဏေ၊
 သည်။ အာပါတကတေ၊ သော်။ ဣတိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော
 စကားရပ်ကို။ ပေ။ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ သမတ်ကမဝသေန၊ (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။

ပန၊ ကား။ ဝါ၊ ကား။ မနောဒွါရေ၊ ဌ။ ဓမ္မာရမ္မဏေ၊ အာပါတကတေ
 ။ပေ။ ပဌပေတိ။ (ကိံ၊ နည်း။) တေ ဓမ္မာရမ္မဏံ၊ သည်။ ကိံ နိဿိတံ၊ နည်း။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မိမိကိုယ်ကိုမေး၍။ ပဌပေတိ၊ ၏။ (တေ ဓမ္မာရမ္မဏံ၊ သည်။)
 ဝတ္ထုနိဿိတံ၊ ဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၏။ ဣတိ၊ သို့။ (ပဌပေတိ။) ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုရုပ်သည်။
 ကိံ နိဿိတံ၊ နည်း။ ဣတိ၊ မေး၍။ (ဝတ္ထု၊ သည်။) ဟောဘူတာနိ၊ တို့ကို။
 နိဿိတံ၊ မှီ၏။ ဣတိ၊ (ပဌပေတိ။) သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ စတ္တာရိ၊ မဟာ-
 ဘူတာနိ၊ တို့ကို၎င်း။ ဥပါဒါယရူပဉ္စ၊ ကို၎င်း။ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ တဒါရမ္မဏေ၊
 ထိုဓမ္မာရုံ ဟူသော အာရုံရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ စိတ်စေတသိက်တရားတို့ကို။ အရူ-
 ပန္တိ၊ ဟူ၍။ ပရိဂ္ဂဟာတိ၊ ၏။ တတော၊ လိုမှ နောက်၌။ ပေ။ အရဟတ္တံ၊ ပါပု-
 ဏာတိ။ တတ္ထ။ ပေ။ မနောသမ္ပယပစ္စယာ နာမ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ ဘာဝနာဝသေန
 (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။ ပန၊ ဆက်။ သဗ္ဗေသမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။
 စတုဝိသတိဝိဓာဒိနံ၊ စတုဝိသတိဝိဓ အစရှိကုန်သော။ ဝါရာနံ၊ တို့၏။ ပရိယော-
 သာနေသု၊ အဆုံးတို့၌။ စက္ခုသမ္ပယာဇာ၊ စက္ခုသမ္ပယာကြောင့်ဖြစ်သော။
 ဝေဒနာ၊ ၎င်း။ ပေ။ မနောသမ္ပယာဇာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။
 ဆဆ၊ ခြောက်ပါးကုန် ခြောက်ပါးကုန်သော။ ယာ တော ဝေဒနာ၊ တို့ကို။
 ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။ တာ၊ ထို ဝေဒနာတို့ကို။ သမ္ပယုတ္တပစ္စယဝသေန၊ သမ္ပ-
 ယုတ္တပစ္စည်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ အယံ၊
 ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသော၊ တည်း။

သညာက္ခန္ဓာဒယောပိ၊ သညာက္ခန္ဓ အစရှိသော ခန္ဓာတို့ကိုလည်း။ ဣမံနာ
 ဥပါယေန၊ ပုံစံကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊
 န်၏။ ဟိ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဘွယ်အထူးကား။ (တနည်း)ဟိ၊ ယုတ္တိဒဋ္ဌိနှင့်
 တကွ အသင့်အတင့် ထူးပုံကို ပြဦးအံ့။ ကောလံ၊ အခြားနိဒ္ဒေသ မဟုတ်
 သက်သက်။ သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသော၊ ဌ။ တိကောသု၊ တို့၌။ ဝေဒနာတ္တိကပိတိတ္ထိ-

ကာပိ၊ တို့ကိုလည်း။ လဗ္ဗန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဒုကေသုစ၊ တို့၌လည်း။ သုခ-
သဟဂတဒုကာဒယောပိ၊ သုခသဟဂတဒုက် အစရှိသော ဒုက်တို့ကိုလည်း။
(လဗ္ဗန္တိ)။ သ ဝိရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ဖဿဿာပိ၊ ၏လည်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာ-
ပန္နတ္တာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဖဿသမ္ပယုတ္တောတိ၊
ဟူ၍။ အဝတ္ထု၊ ဟောတော်မမူဘဲ။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ စ၊
ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤသင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ဟေတုဒုကာဒယောပိ၊
တို့ကိုလည်း။ လဗ္ဗန္တိ၊ တိကာ၊ တို့သည်။ သညာက္ခန္ဓသဒိသာဝေ၊ သညာက္ခန္ဓာနှင့်
တူကုန်သည်သာ။

ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ စက္ခုသမ္ပယုတ္တောဒိတာဝံ၊ စက္ခုသမ္ပယုတ္တံ အစ
ရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို။ အဝတ္ထု၊ ဘဲ။ စက္ခုဝိညာဏန္တိအာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော
စကားရပ်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်ကို။
မနောသမ္ပယုတ္တန္တိ၊ မနောသမ္ပယုတ္တံ ဟူ၍။ ဝါ၊ မနောဒွါရ၌ဖြစ်သော သမ္ပယု-
ကြောင့်ဖြစ်၏ ဟူ၍။ နိဒ္ဒိသိတုံ၊ ညွှန်ပြခြင်းငှါ။ နသက္ကာ၊ ကောင်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ
ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသော အစီအရင်သည်။ (စက္ခုသမ္ပယုတ္တ-
စသည်ကို စက္ခုဝိညာဏံ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း၊ မနောသမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ
ဟု ဟောတော်မူခြင်းမှ ကြွင်းသော အစီအရင်သည်။) ဝုတ္တသဒိသမေဝ၊
ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ။

ပန၊ ဆက်။ တိဏ္ဍမ္ပိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေသံ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။
နိဒ္ဒေသေယေဝ၊ ၌သာ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသတော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသထက်။
အတိရေကတိကဒုကာ၊ အပိုအလွန်ဖြစ်သော တိက်၊ ဒုက်တို့ကို။ လဒ္ဓါ၊ ရအပ်ကုန်
ပြီ။ တေသံ၊ ထို အပိုအလွန်ဖြစ်သော တိက်၊ ဒုက်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊
အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဝါရပ္ပဘေဒေါ၊ ဝါရအထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊
သိထိုက်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

န ဟိ သက္ကာ။ပေ။နိဒ္ဓိသိတုံ။ ။ပါဠိတော်ဝယ် ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၏ ဆဗ္ဗိနေ-
အခန်း၌ “စက္ခုသမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ။ပေ။မနောသမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ”ဟု ဟောတော်မမူဘဲ
“စက္ခုဝိညာဏံ။ပေ။မနောဝိညာဏံ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဟောတော်မူရာ၌
“စက္ခုသမ္ပယုတ္တံ၊ စက္ခု၌မို့သော သမ္ပယုတ္တကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်” ဤသို့
စသည်ဖြင့် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း “မနောသမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ၊ မနောဒွါရ၌ဖြစ်သော
သမ္ပယုတ္တကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်”ဟု ဟောတော်မူခြင်းငှါ မတတ်ကောင်း။ တာ့ကြောင့်
နည်း—“မနော” အရ အကြောင်းဝိညာဏ်၊ “သမ္ပယုတ္တ” အရ အကျိုးဖဿ၊ “ဝိညာဏံ”
အရ ထိုသမ္ပယုတ္တ၏ အကျိုးဖြစ်သော ဝိညာဏ်”ဟု အကြောင်းသည်ပင် အကျိုးဖြစ်လိုက်၊
အကျိုးသည်ပင် အကြောင်းဖြစ်လိုက်အားဖြင့် ရောယှက် ရှုပ်ထွေးစရာရှိသဖြင့် သောတုံ
တို့၏ တွေ့စေမှုကို ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့်တည်း။—ဋီကာ။

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၅၀။ ဣဒါနိ၊ အဘိဓမ္မတာဇနိယနည်းကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။
 ပဉ္စာပုစ္ဆကံ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်းသည်။ ဟောတံ။ တတ္ထ၊ ထိုပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။
 ပဉ္စာပုစ္ဆေန၊ သိလိုအပ်သောအနက်ကို မေးကြောင်း စကားရပ်၌။ (ပုစ္ဆိတော ခန္ဓာ
 စပ်။) “ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ ကတိ ကုသလာ ကတိ အကုသလာ ကတိ အဗျာကတော” တိ
 အာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ယံ၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ဝိသဇ္ဇ
 နာ၌ ရအပ်၏။ ယဉ္ဇ၊ အကြင်ပုဒ်ကိုလည်း။ န လဗ္ဘတိ၊ ဝိသဇ္ဇနာ၌ မရအပ်။
 တံ သဗ္ဗံ၊ ထို အလုံးစုံသောပုဒ်ကို။ ပုစ္ဆိတော၊ မေးတော်မူပြီး၍။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ အဖြေ
 ၌။ ဝါ၊ ဖြေကြောင်း စကားရပ်၌။ “ရူပက္ခန္ဓော အဗျာကတော” တိ အာဒိနာ၊
 အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ယံ၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ဝိသဇ္ဇနာ၌ ရအပ်၏။
 တဒေဝ၊ ထိုပုဒ်ကိုသာ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌံ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ စ၊
 ဆက်။ ယတ္ထ ယတ္ထ၊ အကြင်အကြင် ဝိသဇ္ဇနာ၌။ “ဧကော ခန္ဓော” တိဝါ၊ ဟူ၍
 ၎င်း။ “ဒွေ ခန္ဓာ” တိဝါ၊ ဟူ၍၎င်း။ ပရိစ္ဆေဒံ၊ အပိုင်းအခြားကို။ အကတော၊ မပြု
 မူ၍။ “သိယာဥပ္ပန္နာ သိယာ အနုပ္ပန္နာ” တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။
 တန္တိ၊ ပါဠိတော်ကို။ ဌပိတာ၊ ထားတော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုဝိသဇ္ဇနာ
 ၌။ ပဉ္စန္ဒမိ၊ ၅-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့ကို။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းကို။
 ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ [သိယာ၊ အချို့ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပ္ပန္နတို့တည်း။ သိယာ၊
 တို့သည်။ အနုပ္ပန္နာ၊ အနုပ္ပန္နတို့တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌ပေးပါ-
 ဟူလိ။] သေသော၊ သော။ တေသံ တေသံ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ကုသလာဒိဝိဘာဂေါ၊
 ကုသိုလ်အစရှိသော ဝေဘန်အပ်သော အထူးအပြားကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်
 သော။ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ ဝုတ္တောယေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။

ပန၊ ကား။ အာရမ္မဏတ္တိကေသု၊ တို့၌။ စတ္တာရေ၊ ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့သည်။
 (ဟောန္တိ ခန္ဓာစပ်)။ ပဉ္စပဏ္ဏာသ၊ ၅၅-ပါးသော။ (ကာမစိတ် စေတသိက်ဟူသော
 စိတ္တုပ္ပါဒ် ၅၄, ရုပ်အားဖြင့် ၅၅-ပါးသော။) ကာမာဝစရဓမ္မေ၊ ကာမာဝစရ
 တရားတို့ကို။ အာရဗ္ဘ၊ အာရုံပြု၍။ ရဇန္တဿ၊ တပ်မက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။
 ဒုဿန္တဿ၊ မနှစ်သက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ဝါ၊ စိတ်ပျက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။
 မုယန္တဿ၊ တွေဝေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ သံဝရန္တဿ၊ စောင့်စည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်
 ၏၎င်း။ သမ္ပယန္တဿ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။

ဒုဿန္တဿ။ ။ဒီဝါဒီ ဒုသ-ဓာတ်သည် အပ္ပိတိ=မနှစ်သက်ခြင်း, ဝိကတ=ဖောက်ပြန်
 ပျက်စီးခြင်း အနက်တို့ကို ဟော၏။ အကမ္မကတည်း။ ဤ၌ စိတ်၏ မနှစ်သက်ခြင်းကို၎င်း,
 စိတ်ပျက်စီးခြင်း, စိတ်၏ဖောက်ပြန်ခြင်းကို၎င်း “ဒုဿန္တ” ဟု ဆိုသည်။ [ဗျက်ဆီးခြင်း
 သကမ္မကအနက်ကို ဟောရာ၌ကား စုရာဒိ ဒုသ-ဓာတ်တည်း။]

ပစ္စဝေက္ခန္ဓဿ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ပရိတ္တာရမ္မဏာ၊ ကာမတရား ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ သတ္တဝီသတိ၊ သော။ ရူပါဂ္ဂပါဝစရဓမ္မေ၊ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရတရားတို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ ဤ။ ရဇ္ဇန္တဿ၊ ၎င်း၎င်း။ ဒုဿန္တဿ၊ ၎င်း၎င်း။ မုယန္တဿ၊ ၎င်း၎င်း။ သံဝရန္တဿ၊ ၎င်း၎င်း။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ပိုင်းခြား၍ ယူတတ်သော သမ္မသနဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို။ ပဠပေန္တဿ၊ ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ မဂ္ဂဗလနိဗ္ဗာနာနိ၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို။ ပစ္စဝေက္ခန္ဓဿ၊ ၎င်း။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ၊ အပ္ပမာဏ တရားဟူသော အာရုံ ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ပညတ္တိ၊ ကို။ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ဆင်ခြင်ရာအခါ၌။ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ၊ ကာမ မဟဂ္ဂုတ် အပ္ပမာဏ ဟု မဆိုထိုက်သော ပညတ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

☞ တေ ယေဝ၊ ထို ၄-ပါးသော ခန္ဓာတို့သည်ပင်။ သေက္ခာ သေက္ခာနံ၊ သေက္ခအသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ မဂ်ကိုဆင်ခြင်ရာအခါ၌။ မဂ္ဂါရမ္မဏာ၊ မဂ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ မဂ္ဂကာလေ၊ မဂ်စိတ်ဖြစ်ရာအခါ၌။ သဟဇာတဟေတုနာ၊ သဟဇာတဟိတ်အားဖြင့်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ်ဟူသော သမ္ပယုတ်ဟိတ် ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ မဂ္ဂံ၊ မဂ်ကို။ ဂရုံကတူ၊ အလေးပြု၍။ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ၎င်း။ အာရမ္မဏာဓိပတိနာ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိအားဖြင့်။ မဂ္ဂါဓိပတိနော၊ မဂ်ဟူသော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဝိရိယဇေဋ္ဌကံဝါ၊ ဝိရိယ ဟူသော အကြီးအကဲ ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော။ ဝိမံသဇေဋ္ဌကံဝါ၊ ဝိမံသာ ဟူသော အကြီးအကဲ ရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော။ မဂ္ဂံ၊ ကို။ ဘာဝေန္တဿ၊ ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သဟဇာတာဓိပတိနာ၊ သဟဇာတာဓိပတိအားဖြင့်။ မဂ္ဂါဓိပတိနော၊ မဂ်ဟူသော သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ပန၊ ကား။ ဆန္ဒဇေဋ္ဌကံ၊ ဆန္ဒ ဟူသော အကြီးအကဲရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော။ စိတ္တဇေဋ္ဌကံဝါ၊ စိတ် ဟူသော အကြီးအကဲ ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော။ (မဂ္ဂံ၊ ကို။) ဘာဝေန္တဿ၊ ၎င်း။ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာနာမ၊ မဂ္ဂါရမ္မဏ၊ မဂ္ဂဟေတုက၊ မဂ္ဂါဓိပတိဟု မဆိုထိုက်သော အာရုံရှိကုန်သည် မည်သည်။ ဟောန္တိ။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်မှတစ်ပါး အတိတာရမ္မဏတိက်ကား။ အတိတာနိ၊ အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ၊ တို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ ဤ။ ရဇ္ဇန္တဿ၊ ၎င်း၎င်း။ ပေ။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ကို။ ပဠပေန္တဿ၊ ၎င်း၎င်း။ အတိတာရမ္မဏာ၊ အတိတ်တရား ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ အနာဂတာနိ၊ အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သော။ (ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ၊ တို့ကို။) အာရဗ္ဗ၊ ဤ။ (ရဇ္ဇန္တဿ၊ ၎င်း၎င်း။ ပေ။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ပဠပေန္တဿ၊ ၎င်း၎င်း။) အနာဂတာရမ္မဏာ၊ ဟောန္တိ။ ပစ္စုပ္ပန္နာနိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ (ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ) အာရဗ္ဗ၊ ဤ။ (ရဇ္ဇ-

ဝိဘင်း]

၃-ပညာပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၃၁

န္တဿ။ ပေ။ ပရိဂ္ဂဟံ, ပဌပေန္တဿ) ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ, ဟောန္တိ။ ပညတ္တိံဝါ၊ ပညတ်ကိုသော်၎င်း။ နိဗ္ဗာနံဝါ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသော်၎င်း။ ပစ္စဝေယန္တဿ၊ ၏။ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆိုထိုက်သော အာရုံရှိကုန် သည်။ ဟောန္တိ။

တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ဝါ၊ အတိတာရမ္မဏတိက်မှတပါး အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏ တိက်ကား။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ၊ တို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ ရှိ။ ရဇန္တဿ။ ပေ။ ပရိဂ္ဂဟံ, ပဌပေန္တဿ, အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ၊ အဇ္ဈတ္တတရားဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့၏။ ခန္ဓ ဓာတု အာယတနာနိ, အာရဗ္ဗ, ဧဝံ ဤသို့ ရဇန ဒုဿန အစရှိသည်ကို။ ပဝတ္တေန္တဿ၊ ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ (ဟောန္တိ)။ ပဏ္ဏတ္တိနိဗ္ဗာနပစ္စဝေယန္တကာလေပိ၊ ပညတ် နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ရာ အခါ၌လည်း။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ (ဟောန္တိ)။ ကာလေန၊ ရံဖန်ရံခါ။ အဇ္ဈတ္တံ၊ အဇ္ဈတ္တဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တို့၌၎င်း။ ကာလေန၊ ရံဖန်ရံခါ။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တို့၌၎င်း။ ဧဝံ ဤသို့ ရဇန ဒုဿန အစရှိသည်ကို။ ပဝတ္တေန္တဿ၊ ၏။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ, (ဟောန္တိ)။ အာကိဉ္ဇညာယတနကာလေ၊ အာကိဉ္ဇညာယတနစွာန် ဖြစ်ရာအခါ ၌။ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ဟု မဆိုထိုက်သော နတ္ထိဘောပညတ် ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ, ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ဣမံ ခန္ဓဝိဘင်္ဂံ၊ ဤခန္ဓဝိဘင်းကို။ သုတ္တန္တ ဘာဇနီယာဒိဝသေန၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တယော၊ ကုန်သော။ ပရိဝဇ္ဇော၊ ဒေသနာပြောင်းလွှဲကြောင်းနည်းတို့ကို။ နိဟ ရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူ၍။ ဘာဇေန္တော၊ အကျယ် ဝေဘန်တော်မူလျက်။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ [“တိသုပိ ဟိ” ဟု ဟိ ပါနေသည်ကား မကောင်း။ ရှေးနိဿယ ၌လည်း မပါ။] တိသုပိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပရိဝဇ္ဇေသု၊ တို့၌။ ဧကောဝ၊ တမျိုးဘည်းသာဖြစ်သော။ ပရိစ္ဆေဒေါ၊ တရားအပိုင်းအခြားသည်။ (ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောနည်းတို့၌။ ကာမာဝစရော ယေဝ၊ ကာမာဝစရချည်းသာ။ (ဟောတိ)။ စတ္တာရော, ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ စတု ဘူမကာ၊ ကုန်သော။ လောကီယ လောကုတ္တရမိဿကာ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ရောနှောသော ခန္ဓာတို့ကို။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီး တည်း။သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ၊ ပြင်စွာတွေ့ဝေခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ကြောင်း ၏အဖြစ်ကြောင့် သမ္မောဟဝိနောဒနိမည်သော။ ဝိဘင်္ဂဉ္ဇကထာယ၊ ဝိဘင်း အဋ္ဌ ကထာ၏။ ဝါ၊ တွင်။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ ခန္ဓဝိဘင်း၏ အဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ခန္ဓဝိဘင်းအဖွင့် ပြီး၏။

အာယတနဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၅၄။ ဣဒါနိ၊ ခန္ဓဝိဘင်းကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ [အာဟာရဗျာဓိ။] တဒနန္တရေ၊ ထို ခန္ဓဝိဘင်း၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ အာယတနဝိဘင်္ဂ၊ အာယတနဝိဘင်း၌။ [စာအုပ်တို့၌ “အာယတနဝိဘင်္ဂနိဇ္ဈေသေ” ဟု ရှိ၏။ နိဇ္ဈေသသဒ္ဓါ ပိုသည်။ နောက် ဝိဘင်းများ၌လည်း မပါ။] တာဝ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိသိတဗျာ၊ ထိုက်သော။) သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ ကို။ ဒသေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒွါဒသာယတနာနိ၊ စက္ခယတနံ ရူပါယတနန္တိဇာဒိ၊ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုဒွါဒသာယတနာနိ စက္ခယတနံ ရူပါယတနံ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တာဝ၊ ပါဠိဝဏ္ဏနာမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိသိတဗျာ၊ သော။) ပါဠိမုတ္တကေန၊ ပါဠိတော်မှ အလွတ်ဖြစ်သော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝိညာတဗျော၌ စပ်။) အတ္ထလက္ခဏတာဝတုကမသင်္ခေပဝိတ္ထာရာ၊ အနက်၊ လက္ခဏာ၊ ထိုမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏အဖြစ်၊ အစဉ်၊ အကျဉ်း၊ အကျယ်အားဖြင့်၎င်း။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ဒဗ္ဗဗ္ဗတောစေဝ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ရှုထိုက်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။ ဝိညာတဗျော၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထိုအတ္ထလက္ခဏ အစရှိသည်တို့တွင်။ တာဝ၊ အဝိသေသမှ ရှေးဦးစွာ။ ဝါ၊ သာဓာရဏအနက်မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိသိတဗျာ၊ သော။) ဝိသေသတော၊ အထူးအားဖြင့်။ ဝါ၊ အသာဓာရဏအနက်အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဧဝံ၊ ဝိညာတဗျော။) (ယံ ဓမ္မဇာတံ)။ စက္ခတိ၊ လွန်စွာသာယာတတ်၏။ ဝါ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ၊ (တံ ဓမ္မဇာတံ)။ စက္ခု၊ မည်၏။ ရူပံ၊ ရူပါရုံကို။ အဿာဒေတိ၊

ဝိသေသတော။ ။ စက္ခယတနံ ဟူရာ၌ အာယတန သဒ္ဓါ၏ အနက်သည် စက္ခုသောတ စသော အာယတနအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် သာဓာရဏတ္ထ (သာမညအနက်) တည်း။ စက္ခုသဒ္ဓါ၏အနက်ကား စက္ခုသဒ္ဓါ တပါးနှင့်သာ ဆက်ဆံသောကြောင့် ဝိသေသအနက်တည်း။ ထို့ကြောင့် စက္ခု သောတ စသော သဒ္ဓါတို့၏ မိမိဆိုင်ရာအနက်ကို “ဝိသေသတ္ထ” ဟု ဆိုသည်။

အဿာဒေတိ။ ။ “စက္ခု ခေါ် မာဂဏ္ဍိယ ရူပါရာမံ” စသော ပါဠိတော်ကို ထောက်၍ စက္ခု-ဓာတ်၏ အဿာဒန အနက်ကို (ချေးဓာတ်ကျမ်းတို့၌ မပါသော်လည်း) သိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “အဿာဒေတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ပါဠိ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ကား အဿာဒအနက် ပါနေပြီ။ စက္ခတိကို “အဿာဒေန္တံ ဝိယ ဟောတိ” ဟု ဋီကာကျော်၌ ရှိသောကြောင့် “သာယာသက်သို့ ဖြစ်တတ်၏” ဟု ရှေးနိဿယပေးသည်။ ဤ၌ကား ထိုဝိယသဒ္ဓါ မပါသောကြောင့် ပါဠိရှိအတိုင်း ပေးပါသည်။]

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၃၃

လွန်စွာ သာယာတတ်၏။ ဝိဘာဝေတိစ၊ ထင်စွာလည်း ဖြစ်စေတတ်၏။ ဝါ၊ ထင်ရှားလည်း ပြတတ်၏။ ဣတိ (အယ်)၊ ကား။ အတ္ထော၊ ပက္ခတိ ဟူသော ဝစနတ္ထ၏အနက်တည်း။ (ယံ ဓမ္မဇာတံ) ရူပယတိ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ၊ (တံ ဓမ္မဇာတံ) ရူပံ၊ မည်၏။ ဝဏ္ဏဝိကာရံ၊ အဆင်း၏ ထူးခြားသော အခြင်း အရာသို့။ အာပဇ္ဇမာနံ၊ ရောက်လျက်။ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ၊ စိတ်၌ ဖြစ်သောအလို ကို။ (ဘာဝသဒ္ဓါ အဓိပ္ပါယ်အနက်ဟော)။ ပကာသေတိ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ (ယံ ဓမ္မဇာတံ) သုဏ္ဍာတိ၊ ကြားတတ်၏။ ဣတိ၊ (တံ ဓမ္မဇာတံ) သောတံ၊ မည်၏။ (ယော သဘာဝေါ) သပ္ပတိ၊ မြှက်ဆီအပ်၏။ ဣတိ၊ (သော သဘာဝေါ) သဒ္ဓေါ၊ မည်၏။ ဥဒါဟရိယတိ၊ မြှက်ဆီအပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ [ဤဥဒါဟရိယတိ ဟူသော အနက်ဖွင့်ကို ဋီကာ မနှစ်သက်သောကြောင့် တမျိုး ဖွင့်ထားသည်။]

(ယံ ဓမ္မဇာတံ) သာယတိ၊ အနံကို ယူတတ်၏။ ဝါ၊ နံတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ ဓမ္မဇာတံ) သာနံ မည်၏။ [သာ ဂန္ဓောပါဒါနေ၊ - ဓာတ်ကျမ်း။] (ယော သဘာဝေါ) ဂန္ဓယတိ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ၊ (သော သဘာဝေါ) ဂန္ဓော။

ဝိဘာဝေတိ စ။ ။ ထောမနိဓိ၌ စက္ခု-ဓာတ်၏ ကထနအနက် တိုက်ရိုက်ပါ၏။ “ကထန” ဟူသည် ထင်ရှားအောင် ပြောပြခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဝိဘာဝနအနက် ကို “သဒ္ဓလက္ခဏသိဒ္ဓဿ စက္ခုတိသဒ္ဓဿ အတ္ထံ ဝစတိ” ဟု ဋီကာဆိုသည်။ (တနည်း) “ဓာတုနံ အနေကတ္တတ္တာ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ စက္ခု-ဓာတ်သည် ဝိဘာဝန အနက်ကိုလည်း ဟောသည်။ [ဤအဓိပ္ပါယ်များ၏ အကျယ်ကို ဋီကာကျော် အဟိတ်စိတ် အဖွင့် နိဿယ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ရူပံ။ ။ စုရာဒိ ရူပ-ဓာတ်သည် ပကာသနအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ရူပယတိကို “ပကာသေတိတိ အတ္ထော” ဟု ဖွင့်သည်။ “စိတ်၌ဖြစ်သော သဘောကို ထင်စွာပြ” ဟူရာ၌ မျက်နှာ၏ နီလာသော အဆင်းသည် စိတ်၌ ဒေါသ ဖြစ်ခြင်းကို ပြ၏။ မျက်နှာ၏ ကြည်လင်သောအဆင်းသည် စိတ်၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ပြ၏။ ဤသို့ စသည်တည်း။

သဒ္ဓေါ။ ။ သပ္ပ-ဓာတ်သည် ဂတိအနက် ဟောသော်လည်း “ဓာတုနံ အနေကတ္တတ္တာ” နှင့်အညီ “ဥဒါဟရိယတိ” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်၏။ ထိုသို့ အနက်ဆိုလျှင် စကား အသံကိုသာ ရသောကြောင့် မိမိဆိုင်ရာအကြောင်းတို့သည် သောတပိညာဏ်၏ အာဝဏ် အဖြစ်သို့ “သပ္ပိယတိ၊ ကပ်ဆောင်အပ်၏” ဟု အနက်ပေးမှ သက်ရှိ သက်မဲ့တို့၏ အသံ အားလုံး ရသည်-ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ [“သပ္ပိယတိ ဂမိယတိတိ သဒ္ဓေါ” ဟု ပြုပါ။ ဂမိ-ယတိတိ ဥပနိယတိ၊ - အနု၊ ဤအလို သပ္ပ-ဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ ပွကို ဒွပြု။]

တနည်း။ ။ သက္ကတ၌ “သဗ္ဗ=အသံပြုခြင်း” ဟု စုရာဒိဓာတ် ရှိ၏။ ထိုဓာတ်သည် ပါဠိ၌ “သဒ္ဓ” ဟု ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဓာတ်ဖြင့် “သဒ္ဓယတိ၊ အသံပြုတတ်၏။ ဣတိ သဒ္ဓေါ” ဟု ပြုလျှင်လည်း သက်ရှိ သက်မဲ့ အသံ ၂-မျိုးလုံး ရနိုင်ပါသည်။

အတ္တနော၊ မိမိဟူသော အနံ၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာဖြစ်ကို။ သူစယတိ၊ ထင်ရှားပြ
တတ်၏။ ဣတိ၊ အတ္တော။ [ထင်ရှားပြပုံကို ဋီကာ၌ ဖွင့်ထားသည်။] (ယာ ဓမ္မ-
ဇာတိ) ဇီဝိတံ၊ အသက်ကို။ ဝါ၊ အသက်ရှည်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော အရသာ
ကို။ အဂ္ဂါယတိ၊ ခေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဇီဝါ၊ မည်၏။
တံ (သဘာဝံ) ကို။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ ရသန္တိ၊ သာယာတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့
သာယာအပ်ကုန်သည်၏အကြောင်း။ ရသော၊ မည်၏။ အသာဒေန္တိ၊ လွန်စွာ
သာယာတတ်ကုန်၏။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အတ္တော၊ ရသန္တိ၏ အနက်တည်း။

(ယော သဘာဝေါ) ကုစ္ဆိတာနံ၊ အပ်ကုန်သော။ သာသဝဓမ္မာနံ၊ ကာမာ-
သဝအစရှိသည်တို့နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော နှာမ်ခန္ဓာတို့၏။ အာယော၊ ဖြစ်ကြောင်း
တည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာအရပ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော သဘာဝေါ) ကာယော၊

ဇီဝိတံ အဂ္ဂါယတိ။ ။ ဇီဝိတဟေတုမှိ အာဟာရရသေ နိန္ဒတယ = အသက်ရှည်
ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော အာဟာရ အရသာ၌ လျာက (လျာရှိသော သတ္တဝါက စိတ်
အားဖြင့်) ညွတ်နေတတ်သည့်အတွက် လျာကို “ဇီဝိတံ အဂ္ဂါယတိ = ဇီဝိတကို ခေါ်တတ်
၏” ဟု ဆိုသည်။ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “ဇီဝိတံ” အရ အသက်ကို တိုက်ရိုက် မယူရ။
ဇီဝိတ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အစာ၏အရသာကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ယူရသည်။

ရသန္တိ တံ။ ။ ဘူစ ရသ-ဓာတ်၏ အသာဒနအနက်ကိုဖွင့်သည်။ “ရသန္တိ တံ” ဖြင့်
အဝုတ္တကမ္မသာဓနကိုပြ၏။ အဝုတ္တဖြစ်သော တံ၏ အနက်ကို အရကောက်ရသောကြောင့်
“အဝုတ္တကမ္မသာဓန” ဟု ခေါ်သည်။ “ရသိယတေ အသာဒိယတေတိ ရသော” ဟု
ဝုတ္တကမ္မသာဓနလည်း ပြနိုင်ပါသည်။

ဆက်ဦးအံ့။ — လူတို့သည် အစာအာဟာရကို စားကြ၏။ ထိုသို့ စားခြင်း၏အကြောင်း
ရင်းမှာ များသောအားဖြင့် အရသာကို ခံယူလိုခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ရသဂ္ဂဟဏမူလ-
ကတ္တာ အာဟာရဇ္ဈောဟရဏဿ” ဟု ဋီကာ၌ “အာဟာရရသေ နိန္ဒတယ” ဟူသော
မူလဟိတ်၏ အကူဖြစ်သော မူလဟိတ်ကို ပြသည်။ ဤစကားအရ ဇီဝိတသည် အကျိုး
ခံတွင်းသို့ ရွေးရှုဆောင်ခြင်း = စားခြင်းသည် အကြောင်း၊ ထိုစားခြင်း၏ အကြောင်းသည်
အရသာကို ခံယူလိုခြင်းတည်း။ ထိုအရသာကို ခံယူလိုခြင်း၏အကြောင်းသည် အရသာ
တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဇီဝိတ၏ အရင်းခံဖြစ်သော အရသာကို ပရမ္ပရပလူပစာရအားဖြင့်
ဇီဝိတခေါ်သည်” ဟု မှတ်ပါ။

ဇီဝါ။ ။ အာပုဗ္ဗ ဝေ-ဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက အာ-ပစ္စည်းဖြင့် အာကို
ရဿပြု၍ “အဂ္ဂါ” ဟု ဖြစ်၏။ “ဇီဝိတ + အဂ္ဂါ” ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ဇိဉ္စ
ဤကို ရဿ၊ ဝိတတို့ကို ချေ၊ အဂ္ဂါမှ အ-ကိုထည်း ချေ၍ “ဇီဝါ” ဟု ပြီးရသည်။ ဇီဝါ
ဝုတ္တာ နိရုတ္တိသက္ခဏေန။ — ဋီကာ။

ကာယော။ ။ “ကု + အာယ” ဟု ခွဲ၍ ကုကို “ကုစ္ဆိတာနံ” ဟု ဖွင့်၏။ သာသဝ-
ဓမ္မာနံသည် ကုစ္ဆိတာနံ၏ အဘိဓေယျတည်း။ အာယောကို “ဥပ္ပတ္တိဒေသော” ဟု ဖွင့်၏။
ဥပ္ပတ္တိဒေသောကို “ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေနဋ္ဌာနံ” ဟု ဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်သည်။ [ဒိဿတိ

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၃၅

မည်၏။ အာယောတိ၊ ကား။ ဥပ္ပတ္တိဒေသော၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းတည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာအရပ်တည်း။ (ယံ ဓမ္မဇာတံ၊ ဂို။) ဖုဿိယတိ၊ ထိအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ ဓမ္မဇာတံ) ဖောဠဗ္ဗံ၊ မည်၏။ (ယော သဘာဝေါ) မနတိ၊ သိတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော သဘာဝေါ) မနော၊ မည်၏။ [နပုံလိနံ လည်း ရှိသောကြောင့် “ယံ ဓမ္မဇာတံ တံ ဓမ္မဇာတံ” ဟုလည်း အနက်ပေးနိုင်ပါသည်။ ယောဇနာနှင့် ရှေးနိဿယ၌ “မနယတိ” ဟု ပါရှိပျက်၏။ “မညတိ” ဟု ရှိလျှင် တော်သေး၏။] (ယော သဘာဝေါ) အတ္တနော၊ ၏။ လက္ခဏံ၊ ကို။ ဓာရယန္တိ၊ ဆောင်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တော သဘာဝေါ) ဓမ္မာ၊ တို့မည်၏။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ဝိသေသတ္ထမုတပါး အဝိသေသတ္ထကား။ အဝိသေသတော၊ အထူးမဟုတ်သောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အထူးမပြ သာမညအားဖြင့်။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ ဌာဝပ်။) အာယတနတော၊ အားထုတ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာယာနံ၊ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကို။ တနနတော၊ ချဲ့တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာယတဿ၊ ရှည်စွာသောသံသရာဒုက္ခကို။ နယနတော စ၊ ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခုဉ္စပါဒီသု၊ စက္ခုပသာဒ ရှုပါရုံ အစရှိသောတရားတို့၌။ တံတံ ဒွါရာရမ္မဏာ၊ သို့ထို ဒွါရအာရုံရှိကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ၊ န်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သေန သေန၊ မိမိ မိမိညွှန် ဖြစ်သော။ အနုဘဝနာဒိနာ၊ ခံစားခြင်းအစရှိသော။ ကိစ္စေန၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ အာယတန္တိ၊ လွန်စွာအားထုတ်ကုန်၏။ ဥဠာဟန္တိ၊ ထထကြွကြွ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ သဇ္ဇန္တိ၊ စေ့ဆော်ကြိုးကုတ်တတ်ကုန်၏။ ဝါယမန္တိ၊ အားထုတ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝတ္တံ ဟောတိ။

အပဒိဿတိ တေန ဖလန္တိ ဒေသော=အကျိုးကို ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းသည် ဒေသမည်၏။—အနု။] ဌာန၏အနက်မှာ အရပ်ဒေသ အနက်ပင်တည်း။ ထို ဌာန ဟူသည် ကာယဝိညာဏ်၏တည်ရာ ကာယပသာဒ=ကာယဝတ္ထုပင်တည်း။ “အာယန္တိ (ဖြစ်လာကုန်၏) တေန ဧတ္ထ ဝါတိ အာယော။ ကုမ္ဘိတာနံ၊ အာယော ကာယော” ဟု ပြုပါ။ ကုမ္ဘိတအာသဝတို့၏ အကြောင်းဖြစ်ပုံ၊ တည်ရာဖြစ်ပုံကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။

အာယတန္တိ စသည်။ ။ အာပုဗ္ဗ ယတိ-ဓာတ်၏ အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို သိစေလို၍ “ဥဠာဟန္တိ” ဟု၎င်း၊ ဥပ္ပဗ္ဗ ဌာ-ဓာတ်၏ အထက်တက်ခြင်းအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “သဇ္ဇန္တိ” ဟု၎င်း၊ သဇ္ဇ-ဓာတ်၏ ပုတ်ဆတ်ခြင်းအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “ဝါယမန္တိ” ဟု၎င်း ဖွင့်သည်။ ဋီကာကျော်၌ကား “သဇ္ဇန္တိ” ဟု ရှိ၏။ စက္ခုဉ္စပါဒီသုကို ကြည့်၍ “အာယတန္တိ ဧတ္တာတိ အာယတနံ” ဟု အဓိကရုဏသင်္ခ ဝစနတ္ထပြုပါ။ ဤ၌ ဝါယမန္တိတံ ဝတ္တံ ဟောတိ” သာ တပွဲကဋီကရုဏာတည်း။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ အာယတနတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရမှ တပါး အာယာနံ တနနတော ဟူသော အကျဉ်း သင်္ခေပဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား။ အာယတူတေ၊ ထိုထိုဒွါရအာရုံတို့၌ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ တေစ ဓမ္မေ၊ ထို စိတ်စေတသိက် တရားတို့ကိုလည်း။ တောနိ၊ ဤ အာယတနတို့သည်။ တနောန္တိ၊ ချဲ့တတ်ကုန်၏။ ဝိတ္ထာရေန္တိ၊ ချဲ့တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [“တန ဝိတ္ထာရေ”ဟူသော ဓာတ်နက်ကို ဖွင့်သည်။ အာယ၏ ဝစနတ္တကို ဋီကာ၌ပြထားသည်။ ဤအလို “အာယေ တနောန္တိတိ အာယတနာနိ”ဟု ပြပါ။]

စ၊ သေး။ (တနည်း) စ၊ အာယာနံ တနနတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရမှတပါး အာယတဿ စ နယနတော ဟူသော အကျဉ်း သင်္ခေပဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား။ ဣဒံ၊ ဤ အာယတနအပေါင်း သည်။ အနမတဂ္ဂေ၊ မသိအပ်သော အစရှိသော။ သံသာရေဒ္ဒံ၊ ပဝတ္ထံ၊ အဆက် မပြတ် ဖြစ်လာသော။ အတိဝ၊ အလွန်အကဲသာလျှင်။ အာယတံ၊ ရှည်လျားလှ စွာသော။ သံသာရဒ္ဒကံ၊ သံသရာဆင်းရဲကို။ (နယန္တေဝ ဌံ စပ်။) ဝါ၊ သည်။ (နနိဝတ္တတိ ဌံ စပ်။) ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး။ နနိဝတ္တတိ၊ မဆုတ်နစ်သေး။ တာဝ၊ ထိုမဆုတ်နစ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး။ နယန္တေဝ၊ ဆောင်မြဲဆောင်ကုန်သည်သာ။ ပဝတ္ထယန္တိ (ဝေ)၊ ဖြစ်စေမြဲ ဖြစ်စေကုန်သည် သာ။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဤအလို “အာယတံ (သံသာရဒ္ဒကံ) နယန္တိတိ အာယတနာနိ”ဟု ပြပါ။] [နိဂုံးကို ပြလို၍ ဣတိ စသည်ကိုမိန့်။ ဤ ဝါကျမျိုး ဝယ် “ဝိနယပိဋက” စသောအဖွင့်တို့၌ “တဿ”ဟု ရှိခဲ့၏။] ဣတိ၊ လျှင်။ သဗ္ဗေ ပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤစက္ခုအစရှိသော တရားတို့ကို။ (ဝုစ္စန္တိ ဌံစပ်။) အာယတနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ အာယာနံ၊ တို့ကို။ တနနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ အာယတဿ၊ ကို။ နယနတော စ၊ ကြောင့်၎င်း။ အာယတနံ အာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ အပ်ကုန်၏။ [“အာယတနံ အာယတနန္တိ”ဟု အာယတန ၂-ပုဒ် ပါနေသည်ကား အခြေခံဝါကျ၌ တပုဒ်သာပါသောကြောင့် ပိုဟန်တူသည်။ သို့မဟုတ် အများပြောကြပုံကို သိစေလိုသောကြောင့် ၂-ပုဒ်ထားဟန် တူသည်။]

[ရုဠိဝသေန အာယတနသဒ္ဓဿတ္ထံ ဝတ္ထု၊ အပိ စာတိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ - ဋီကာ။] အပိစ၊ တနည်းကား။ နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန၊ နေရာအရပ် ဟူသော အနက် ကြောင့်၎င်း။ အာကရဋ္ဌေန၊ ရောပြွမ်းရာ ပေါ်ထွက်ရာ ဟူသော အနက်ကြောင့် ၎င်း။ သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန၊ ပေါင်းဆုံရာအရပ် ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း။ သဗ္ဗာတိဒေသဋ္ဌေန၊ ကောင်းစွာ ပေါက်ဖွားရာ အရပ် ဟူသော အနက်ကြောင့် ၎င်း။ ကာရုဏဋ္ဌေနစ၊ အကြောင်း ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း။ အာယတနံ၊ အာယတန မည်၏ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တထာ ဟိ၊ ထိုစကားကိုခွဲဦးအံ့။ လောကေ၊ ခွဲ။ (လောက ပြောရိုးဆိုစဉ်၌။) ဣဿရာယတနံ၊ အစိုးရသော ဗြဟ္မာမင်း၏နေရာ။ [“ဣဿရာယတနံ”ဟူသော ဗြဟ္မာဇာလသုတ် စသည်တို့၌ ဗြဟ္မာမင်းကို “ဣဿရ”ဟု သုံးစွဲသည်။] ဝါသုဒ္ဓေါယတနံ၊ ဝါသုဒ္ဓေဝ မည်သော ဗိဿနိုးနတ်၏ နေရာ။ ဣတိ အာဒိသု၊ ဤသို့ အစရှိသော စကားရပ်တို့၌။ နိဝါသဌာနံ၊ ကို။ အာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ [ဝါသုဒ္ဓေါယတနံ ဟရိကဏှော စသော အဘိဓာန် (၁၆)၌ “ဗိဿနိုး”ဟု နိဿယသစ် အနက်ပေးသည်။] သုဝဏ္ဏာယတနံ၊ ရွှေတို့၏ ရောပြွမ်းရာ။ ဝါ၊ ရွှေတို့၏ ပေါ်ထွက်ရာ။ (ရွှေတိုင်း)။ ရတတယတနံ၊ ငွေတို့၏ ရောပြွမ်းရာ။ ဝါ၊ ငွေတို့၏ ပေါ်ထွက်ရာ။ (ငွေတိုင်း)။ ဣတိအာဒိသု၊ တို့၌။ အာကရော၊ ကို။ (အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္စတိ)။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ လောကကြောင်း ဥဒါဟရုဏ်မှတစ်ပါး သာသနာကြောင်း ဥဒါဟရုဏ်ကား။ သာသနော၊ ခွဲ။ မနောရမေ၊ စိတ်၏မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ မွေ့လျော်ဘွယ်ကောင်းသော။ အာယတနေ၊ လူတို့နှင့်တကွ သတ္တဝါတို့၏ပေါင်းဆုံရာ လမ်း ၄-ခုအရပ်၌။ (ဌိတံ၊ သော။) နံ၊ ထိုပညောင်ပင်ကြီးကို။ ဝိဟင်္ဂမာ၊ ငှက်အပေါင်းတို့သည်။ သေဝန္တိ၊ မှီဝဲကြကုန်၏။ ဣတိအာဒိသု၊ သမောသရဏဌာနံ၊ ကို။ (အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္စတိ။) ဒက္ခိဏာပသော၊ ဂင်္ဂါမြစ်၏ ဘောင်ဘက်ကမ်းအရပ်သည်။ ဂုန္တံ၊ နွားတို့၏။ အာယတနံ၊ ပေါက်ဖွားရာ အရပ်တည်း။ ဣတိ အာဒိသု၊ သဉ္ဇာတိဒေသော၊ ကို။ (အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္စတိ။) [သမ္မာ+ဇာယန္တိ ဣတိ သဉ္ဇာတိ=နွားစသည်တို့၏ ကောင်းစွာပေါက်ဖွားရာ ဒေသ။] အာယတနေ၊ ပုဗ္ဗဟေတုအကြောင်း၊ အဘိညာ၊ အဘိညာပါဒကဗျာန် စသော အကြောင်းသည်။ သတိ၊ ရှိလသော်။ တတြ တတြေ၊ ထိုထို အဘိညာ၌ ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော ဣဒ္ဓိဝိဓ စသော တရား၌ပင်။ သက္ခိယဗ္ဗတံ၊ သက်သေ ဖြစ်ထိုက်သူ၏ အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ မျက်မြင်ရှိသူ ထိုက်တန်သူ၏ အဖြစ်သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ ဣတိ အာဒိသု၊ ကာရဏံ၊ ကို။ (အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္စတိ။) [ဤအတိုင်း အနက်ပေးရပုံနှင့်တကွ သတိ ၂-ထပ် မပါရကြောင်းကို သီလက္ခန္ဓိဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကာဋီကာနဝရူပကထာအဖွင့်၌ ပြထားပြီ။]

စ၊ သဒ္ဓယုတ္တိရှိပုံမှတစ်ပါး အတ္တယုတ္တိရှိပုံကား။ စက္ခုရူပါဒိသုပိ၊ စက္ခုပသာဒရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ [ပိဖြင့် သဒ္ဓယုတ္တိ၌ ပြခဲ့သော ဣဿရာယတနံ စသည်ကိုပေါင်း။] စိတ္တစေတသိကာ၊ ကုန်သော။ တေတေ ဓမ္မာ၊ ထိုထိုတရားတို့သည်။ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယ၊ ထို စက္ခု ရူပ စသည်တို့၌ စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိဝသန္တိ၊ နေကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စက္ခာဒယော၊ စက္ခု အစရှိသော တရားတို့သည်။ နေသံ၊ ထိုစိတ် စေတသိက်တရားတို့၏။ နိဝါသဌာနံ၊ နေရာအရပ်တည်း။ စ၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) စ၊ နိဝါသဌာန

၁၃၈

သမ္မောဟဝိနောဒနီ ဘာသာဋီကာ

[အာယတန

ဖြစ်ပုံမှတပါး အာကရဋ္ဌဖြစ်ပုံကား။ တန္တိသိတတ္တာ၊ ထိုစက္ခု အစရှိသည်တို့၌ မှီကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တဒါရမ္မဏတ္တာစ၊ ထိုရူပ အစရှိသော အာရုံ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တေ၊ ထိုစိတ် စေတသိက်တရားတို့သည်။ စက္ခာဒိသ၊ စက္ခု အစရှိသော တရားတို့၌။ အာကိဏ္ဏာ၊ ရောပြွမ်းကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။ နေသံ၊ တို့၏။ အာကရော၊ ရောပြွမ်းရာ တည်း။ ဝါ၊ ပေါ်ထွက်ရာတည်း။

စ၊ သေး။ (တနည်း) စ၊ အာကရဋ္ဌဖြစ်ပုံမှတပါး သမောသရဏဋ္ဌာနဖြစ်ပုံ ကား။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို စက္ခု ရူပ အစရှိသည်တို့၌။ ဝတ္ထုဒ္ဓါရာရပ္ပဏဝသေန၊ ဝတ္ထု၏အဖြစ်၊ ဒ္ဓါရ၏အဖြစ်၊ အာရုံ၏အဖြစ်အားဖြင့်။ သမောသရဏတော၊ ပေါင်းဆုံတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။ နေသံ၊ တို့၏။ သမောသရဏဋ္ဌာနံ၊ တည်း။ စ၊ သေး။ (တနည်း) စ၊ သမောသရဏ- ဋ္ဌာနဖြစ်ပုံမှတပါး သဉ္ဇာတိဒေသဖြစ်ပုံကား။ တနိဿယာရမ္မဏဘာဝေန၊ ထို စက္ခု စသောမှီရာ ရူပ စသော အာရုံရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ရှိကုန်သည့် အတွက်။ တတ္ထေဝ၊ ထိုစက္ခု ရူပ အစရှိသော တရားတို့၌သာ။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ရ ခြင်းကြောင့်။ စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။ နေသံ၊ တို့၏။ သဉ္ဇာတိဒေသော၊ တည်း။ စ၊ သေး။ (တနည်း) စ၊ သဉ္ဇာတိဒေသဖြစ်ပုံမှတပါး ကာရဏဋ္ဌဖြစ်ပုံကား။ ဘေသံ၊ ထိုစက္ခု ရူပ အစရှိသည်တို့၏။ အဘာဝေ၊ မဖြစ်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ ရှိလသော်။) အဘာဝတော၊ စိတ် စေတသိက်တို့၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ စက္ခာ- ဒယော၊ တို့သည်။ နေသံ၊ တို့၏။ ကာရဏံ၊ တည်း။

[နိဂုံးကိုပြုလို၍ ဣတိ စသည်ကိုမိန့်။] ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ (ဣတိ ၌စပ်)။ အာကရဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ ကာရဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမေဟိ ကာရ- ဏေဟိ၊ ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်။ (သဒ္ဓပဝတ္တနိမိတ်ဖြစ်သော ဤအကြောင်း တို့ကြောင့်)။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤစက္ခု ရူပ အစရှိသော တရားတို့ကို။ အာယတနံ အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္ဆန္တိ။ [ဤ၌လည်း အာယတန တပုဒ် ပိုဟန်တူသည်။]

[လဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြုလို၍ တသ္မာ စသည်ကိုမိန့်။] တသ္မာ၊ ထို့ ကြောင့်။ ယထာ- ဝုတ္တေန၊ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော။ အတ္ထေန၊ စက္ခု၏အနက်၊ အာယတန ၏ အနက်ကြောင့်။ စက္ခုစ၊ စက္ခုပသာဒလည်း ဟုတ်၏။ တံ၊ ထို စက္ခုပသာဒ ဟူသည်။ အာယတနဉ္စ၊ အာယတနလည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ထို ၂-ပါးသောသတ္တိ ကြောင့်။ စက္ခာယတနံ၊ မည်၏။ ပေ။ ဓမ္မာစ၊ ဓမ္မတို့လည်းဟုတ်၏။ တေ၊ ထိုဓမ္မတို့ ဟူသည်။ အာယတနဉ္စ၊ ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မာယတနံ၊ မည်၏။ ဣတိဝေ၊ သို့။ တာဝ၊ လက္ခဏ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤစက္ခာယတနံ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ အတ္ထတော၊ အနုတ်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။ ဝိညာတဗ္ဗော။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၃၉

လက္ခဏတောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ စက္ခာယတန အ ရှိသည်တို့၌။
 [ဧတ္ထာတိ စက္ခာယတနန္တိ အာဒိသု။ - ယောဇနာ။] ကောဒီနံ၊ စက္ခု အစရှိသည်
 တို့၏။ လက္ခဏတောပိ၊ အားဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။ ပန၊ ဆက်။
 နေသံ၊ ထိုစက္ခု အစရှိသည်တို့၏။ တာနိစ လက္ခဏာနိ၊ တို့ကိုလည်း။ ဟေဋ္ဌာ၊
 အောက်၌။ ရူပကဏ္ဍနိဓ္ဓေသေ၊ ၌။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ တာဝ
 တုတောတိ၊ ဟူသည်ကား။ တာဝတာဝတော၊ ထိုမျှလောက် ၁၂-ပါးအတိုင်း
 အရှည်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝိညာတဗ္ဗော ၌စပ်)။

ဣဒံ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။
 (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။)ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခာဒယောပိ၊ စက္ခုအစရှိသော ရုပ်တရား နာမ်
 တရားတို့သည်လည်း။ ဓမ္မာဝေ၊ ဓမ္မတို့ပင်တည်း။ [မနာယတနကို ရည်ရွယ်၍
 “နာမ်တရား” ဟု ထည့်သည်။] ဝေသတိ၊ ဤသို့ ဓမ္မချည်းဖြစ်ပါလျက်။ ဓမ္မာ-
 ယတနမိစ္စေ၊ ဓမ္မာယတန ဟူ၍သာ။ အဝတွာ၊ အာယတန တပါးတည်းကို
 ဟောတော်မူမူ။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒွါဒသာယတနာနိ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟော
 တော်မူအပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ ဆဝိညာဏ ကာယပ္ပတ္တိဒွါရ-
 ရမ္မဏ ဝဝတ္တာနတော၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ၆-ပါးသော ဝိညာဏ်
 အပေါင်း၏ဖြစ်ရာ ဒွါရ အာရုံတို့ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်။
 (ဓမ္မာယတနမိစ္စေ၊ သာ။ အဝတွာ ဒွါဒသာယတနာနိ ဝုတ္တာနိ။ ဣတိ၊
 ဤကားအဖြေတည်း။)ဟိ၊ မှန်။ ဣဓ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌။ ဆန္တံ၊ ကုန်သော။
 ဝိညာဏကာယာနံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်အပေါင်းတို့၏။ ဒွါရ-
 ဘာဝေန၊ ဒွါရ၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ယဒုပ္ပမ္မဏဘာဝေနစ၊ အာရုံ၏ အဖြစ်အား
 ဖြင့်၎င်း။ ဝဝတ္တာနတော၊ ပိုင်းခြား သတ်မှတ်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်။ တေသံ၊
 ထို ၁၂-ပါးသော အာယတနသို့။ အယမေဝ ဘေဒေါ၊ ဤ အပြားသည်သာ။
 ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒွါဒသ၊ ၁၂-ပါးသော အာယတနတို့ကို။ ဝုတ္တာနိ။

ဟိ၊ ချဲ့ဦးအံ့။ စက္ခုဝိညာဏဝိထိ ပရိယာပန္နဿ၊ စက္ခုဝိညာဏဝိထိ၌
 အကျုံးဝင်သော။ ဝိညာဏကာယဿ၊ ဝိညာဏ်အပေါင်း၏။ (စက္ခုဝိညာဏ်
 သမ္ပုဋ္ဌိစွန်းစသော ဝိညာဏ်အပေါင်း၏။) စက္ခာယတနမေဝ၊ သည်သာ။ ဥပ္ပဗ္ဗာ
 ဒွါရံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာဒွါရတည်း။ စ၊ သည်သာမက
 သေး။ ရူပါယတနမေဝ၊ သည်သာ။ အာရမ္မဏံ၊ တည်း။ တထာ၊ တူ။ ဣတရော၊
 စက္ခာယတန ရူပါရုံတို့မှတစ်ပါး အခြားသော သောတာယတန သဒ္ဓါရုံ အစ
 သော တရားတို့သည်။ ဣတရေသံ၊ စက္ခုဝိညာဏဝိထိ ပရိယာပန္န ဝိညာဏ်

တာဝတုတော။ ။တာဝသည် ကတ္တကအနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ တာဝ=
 ထိုမျှလောက်သော အာယတနတို့၏ + ဘာဝေါ=ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ တာဝတွံ=ရာ။
 တာဝအနက်၌ တွဲ-ပစ္စည်းသက်။

ကာယမှတစ်ပါး အခြားသော သောတဝိညာဏဝီရိယ ပရိယာပန ဝိညာဏကာယ အစရှိသည်တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဒွါရနိ၊ တို့သည်၎င်း။ အာရမ္မဏာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ)။ ပန၊ ကား။ ဆဋ္ဌဿ၊ ၆-ခုမြောက်ဖြစ်သော မနောဝိညာဏကာယ၏။ တဝဂ်မနသင်္ခါတော၊ တဝဂ်စိတ် ဟုဆိုအပ်သော။ မနာယထနေကဒေသော၊ မနာယတန တစိတ်သည်သာ။ ဥပ္ပတ္တိဒွါရံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ စ၊ သေး။ ဓမ္မာယတနံ၊ သည်။ အသာဓာရဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော။

အာရမ္မဏံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက် သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။ [ဤအဓိပ္ပါယ် များကို ရည်ရွယ်၍ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ သမုစ္စည်းပိုင်း သဗ္ဗသင်္ဂဟ၌ “ဒွါရလမ္မဏ-ဘေဒေန၊ တဝန္တာယတနာနိ စ”ဟု အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ဆိုသည်။] (နိဂုံးကို ပြလို သောကြောင့် ဣတိ စသည်ကိုမိန့်။) ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဆန္တံ၊ ဝိညာဏကာယာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဒွါရရမ္မဏဝတ္ထာနတော၊ ဖြစ်ရာဒွါရ အာရုံတို့ကို ပိုင်းခြား သတ်မှတ်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်။ ဒွါဒသ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာနိ၊ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌။ တာဝတူတော၊ အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။

ကမတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာ၌။ ဣဓာပိ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌လည်း။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး ခန္ဓဝိဘင်းအဖွင့်၌။ ဝုတ္တေသု၊ ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒိသု၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ အစရှိသည်တို့တွင်။ ဒေသနာက္ကမော၊ သည်သာ။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ [ဣဓာပိ ၌ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ခန္ဓဝိဘင်းကိုပေါင်း။ ခန္ဓဝိဘင်း၌သာ ဒေသနာက္ကမ သင့်သည် မဟုတ်သေး။ ဤ၌လည်း ဒေသနာက္ကမသာ သင့်သည် - ဟူလို။] ဟိ၊ ချဲ့။ အဇ္ဈတ္တိကေသု၊ အဇ္ဈတ္တိကဖြစ်ကုန်သော။ အာယတနေသု၊ တို့တွင်။ (စက္ခာယတနဿ၊ ၏။) သနိဒဿနသပ္ပဋိသ ဝိသယတ္တာ၊ သနိဒဿနသပ္ပဋိသဖြစ်သော ရူပါရုံ ဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ [စက္ခာယတန က အာရုံမပြုသော် လည်း စက္ခုဝိညာဏ်က အာရုံပြုသောကြောင့် စက္ခာယတနကို “ဝိသယရုံ”ဟု ဆို၏။] စက္ခာယတနံ၊ သည်။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှား၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဒေသိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တတော၊ ထိုစက္ခာယတနမှ နောက်၌။ အနိဒဿန သပ္ပဋိသဝိသယာနိ၊ အနိဒဿန သပ္ပဋိသဖြစ်သော သဒ္ဓါရုံအစရှိသော အာရုံ ရှိကုန်သော။ သောတာယတနာဒီနိ၊ သောတာယတန အစရှိသော အာယတနတို့ကို။ (ဒေသိတာနိ၊ အပ်ကုန်ပြီ။)

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ဒဿနာနုတ္တရိယ သဝနာနုတ္တရိယ ဟေတု-ဘာဝေန၊ ဒဿနာနုတ္တရိယ သဝနာနုတ္တရိယတို့၏ အကြောင်းတို့၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ [ဒဿနာနုတ္တရိယ သဝနာနုတ္တရိယတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာ “ကာဟော” ပုဒ်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဗဟူပက ဝတ္တာ၊ များသော လျော်သော ကျေးဇူးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဇ္ဈတ္တိ ၈ ခု၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါး တို့တွင်။ စက္ခာယတန သောတာယတနာနိ၊ တို့ကို။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဒေသိတာနိ၊ အပ်

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တတာဇနိယအဖွင့်

၁၄၁

ကုန်ပြီ။ တတော၊ ထိုစက္ကယတန သောတာယတနတို့မှ နောက်၌။ သာနာ-
 ယတနာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ တိဏိ၊ ၃-ပါးသော အာယတနတို့ကို။ (ဒေသိတာ-
 နိ။) ပဉ္စန္ဒပိ၊ စက္ကယတန အစရှိသော ၅-ပါးသော အာယတနတို့၏လည်း။
 ဂေါစရဝိသယတ္တာ၊ ကျက်စားရာ အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အန္တေ၊
 အဆုံး၌။ မနာယတနံ၊ ကို။ (ဒေသိတံ)။ ပန၊ ဆက်။ စက္ကဒိနိ၊ စက္ကအစရှိသော
 အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးတို့၏။ ဂေါစရတ္တာ၊ ကျက်စားရာတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 တဿ တဿ၊ ထိုထို စက္ကယတန အစရှိသော အာယတန၏။ အနန္တဇနိ၊
 အခြားမဲ့ဖြစ်ကုန်သော။ ဗာဟိရေသု၊ ဗာဟိရာယတန ၆-ပါးတို့တွင်။ ရူပါယတနာ-
 ဒိနိ၊ ရူပါယတန အစရှိသော အာယတနတို့ကို။ (ဒေသိတာနိ)။ စက္ကဇိ အခြား
 မဲ့၌ ရူပါယတန။ ပေ။ မန၏အခြားမဲ့၌ ဓမ္မာယတနကို ဟောတော်မူသောကြောင့်
 “ဗာဟိရာနိ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်။]

အပိစ၊ ဤနည်းသာ မကသေး။ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိကာရဏ ဝဝတ္ထာနတောပိ၊
 စက္ကဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပိုင်းခြား
 သတ်မှတ်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်လည်း။ တေသံ၊ ထို အာယတနတို့၏။ အယမေဝ
 ကမော၊ ဤအစဉ်ကိုသာ။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ၊ သာကေကား။ စက္ကုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ကဝိညာဏံ။ ပေ။ မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏန္တိ၊
 ဟူသော။ တေ(သုတ္တံ)၊ ကိ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [စက္ကုဉ္စ၊ စက္ကပသာဒကို၎င်း။
 ရူပေစ၊ ရူပါရုံတို့ကို၎င်း။ ပဋိစ္စ၊ ရှေးရှုရောက်၍။ ဝါ၊ စွဲမှီ၍။ စက္ကဝိညာဏံ၊ သည်။
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ [ဤစကားအရ စက္ကဝိညာဏ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည် “စက္က-
 ပသာဒ၊ ရူပါရုံတည်း” ဟုပိုင်းခြားကန့်သတ်ပြီးဖြစ်၏။ နောက်၌လည်း နည်းတူ။]
 မနဉ္စ၊ ဘဝင်စိတ် တည်းဟူသော မနကို၎င်း။ ဓမ္မေစ၊ ဓမ္မာရုံတို့ကို၎င်း။ ပဋိစ္စ၊ ၍။
 ဝါ၊ ၍။ မနောဝိညာဏံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥပရိပဏ္ဏာသ သဠာယတနဝဂ် ဆဏ္ဍာ
 သုတ်။] ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌။ ကမတောပိ၊ အားဖြင့်
 လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။

သင်္ခေပဝိတ္ထာရာတိ (ဧတ္ထ)၊ ၌။ (ဂုဠတ္ထံ၊ လျှိုဝှက်တိမ်မြုပ်သော အနက်ကို။)
 ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ ထုတ်၍ ပြဦးအံ့။ သင်္ခေပတော၊ ဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော
 ဝေ ဝိညာတဗ္ဗော)။ မနာယတနဿ စေဝ၊ ၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဓမ္မာယတ-
 နေကဒေသဿ စ၊ ဓမ္မာယတန တစိတ်၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ နာမေန၊ နာမ်ဖြင့်။
 သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တဒဝသေသာနံ၊ ထို
 မနာယတန ဓမ္မာယတနတစိတ်မှ ကြွင်းကုန်သော။ အာယတနာနံစ၊ တို့၏လည်း။
 ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ ရူပေန၊ ရုပ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၎င်း။ ဒွါဒသာပိ၊ ၁၂-ပါးတို့လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ တို့သည်။
 နာမရူပမတ္တမေဝ၊ နာမ် ရုပ် ၂-ပါးမျှသည်သာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ [နာမ်ရုပ်ဖြင့်

သိမ်းလိုက်လျှင် အာယတန ၁၂-ပါးလုံး ပါဝင်သောကြောင့် အာယတနသည် အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် နာမ်ရပ် ၂-ပါးသာရှိသည်—ဟူလို။] ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ သင်္ခေပင်္ဂနိစ္ဆယမှ တပါး ဝိတ္ထာရဝိနိစ္ဆယကား။ ဝိတ္ထာရတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေဝိညာတဗ္ဗော။) တာဝ၊ ဗာဟိယာယတနတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု၊ ကုန်သော။) အဇ္ဈတ္တိကေသု၊ ထိုတွင်။ စက္ခာယတနံ၊ သည်။ ဇာတိဝသေန၊ အမျိုးဇာတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ စက္ခုပသာဒမတ္တမေဝ၊ စက္ခုပသာဒ မှသည်သာ။ (ဟောတိ)။ ပန၊ ကား။ ပစ္စယဂတိနိကာယပုဂ္ဂလဘေဒတော၊ ပစ္စယအပြား၊ ဂတိအပြား၊ နိကာယအပြား၊ ပုဂ္ဂိုလ်အပြားအားဖြင့်။ အနန္တပ္ပဘေဒံ၊ အဆုံး အပိုင်းအခြား မရှိသော အပြားရှိ၏။ သောတာယတနာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ ၄-ပါးသော အာယတနတို့သည်။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ မနာယတနံ၊ သည်။ တေဘူမကကုသလာကုသလဝိပါကကိရိယာဝိညာဏဘေဒေန၊ တေဘူမက ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကိရိယာဝိညာဏ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ကောသိတိပ္ပဘေဒံ၊ ကာ-ပါး အပြားရှိ၏။ ပန၊ ကား။ ဝတ္ထုပဋိပဒါဒိဘေဒတော၊ ဝတ္ထု ပဋိပဒါ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ အနန္တပ္ပဘေဒံ၊ ၏။

ရူပဂန္ဓရသာယတနာနိ၊ တို့သည်။ သမုဋ္ဌာနဘေဒတော၊ ဖြစ်ကြောင်း၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုပ္ပဘေဒါနိ၊ ကုန်၏။ (ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတို့တည်း။) သဒ္ဓါယတနံ၊ သည်။ ဒွိပ္ပဘေဒံ၊ ၏။ (စိတ်ဥတုကို ဆိုသည်။) ပန၊ ကား။ သဘာဂဝိသဘာဂဘေဒတော၊ သဘာဂ ဝိသဘာဂတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံသော အာယတနတို့သည်လည်း။ အနန္တပ္ပဘေဒါနိ၊ ကုန်၏။ [ညိုသော ရူပါရုံသည် အခြားညိုသောရူပါရုံနှင့် သဘောတူ၏။ ရွှေသော ရူပါရုံအစရှိသည် တို့နှင့် သဘောမတူ။ သဒ္ဓါရုံ၌လည်း လူ၏အသံသည် လူ၏အသံနှင့်သဘောတူ၏။ အခြားသတ္တဝါတို့၏ အသံနှင့် သဘောမတူ။ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ။] ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ၊ သည်။ ပထဝီဓာတု၊ တေဇောဓာတု၊ ဝါယောဓာတုဝသေန၊ ပထဝီဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိပ္ပဘေဒံ၊ ၏။ သမုဋ္ဌာနတော၊ အားဖြင့်။ စတုပ္ပဘေဒံ၊ ၏။ သဘာဂဝိသဘာဂတော၊ အားဖြင့်။ အနေကပ္ပဘေဒံ၊ တပါးမက များသော အပြားရှိ၏။ ဓမ္မာယတနံ၊ သည်။ တေဘူမကဓမ္မာရမ္မဏဝသေန၊ တေဘူမက ဓမ္မာရုံတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ အနေကပ္ပဘေဒံ၊ ၏။ ဣတိဝေ၊ သို့။ သင်္ခေပဝိတ္ထာရာ၊ အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော ဝိညာတဗ္ဗော။

ဝတ္ထုပဋိပဒါဒိ။ ။ ဝတ္ထု၊ အရ မန၏ခိုရာ ဟဒယဝတ္ထုကိုသာ မယူဘဲ မန၏ ဖြစ်ကြောင်း ပစ္စယကို၎င်း၊ မန၏သည်ရာ ဂတိ နိကာယ ပုဂ္ဂလတို့ကို၎င်း ယူမှ အနန္တပ္ပဘေဒဖြစ်သည်။ ပဋိပဒါ အရ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ မနတို့ ဖြစ်ရာ၌ ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ၊ သုခပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ စသည်တို့ကို၎င်း၊ အာဒိ အရ အာရုံအမျိုးမျိုးကို၎င်း၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ အမျိုးမျိုးကို၎င်း ယူရသည်။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၄၃

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ သင်္ခေပဝိတ္ထာရအားဖြင့် သိထိုက်သော ဝိနိစ္ဆယမှ
 တပါး ဒဋ္ဌဗ္ဗအားဖြင့် သိထိုက်သော ဝိနိစ္ဆယကား။ ဒဋ္ဌဗ္ဗတောတိ ဧက္ကံ ဟူသော
 ဤပါဌ၌။ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝိညာထဗ္ဗော။) သဗ္ဗာနေဝ၊ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်
 သော။ တောနိ အာယဿနာနိ၊ တို့ကို။ အနာဂမနတော၊ တစုံတခုသော အရပ်မှ
 မလာခြင်း အားဖြင့်၎င်း။ အနိဂ္ဂမနတောစ၊ တစုံတခုသော အရပ်သို့ မထွက်သွား
 ခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ၊ ရှုထိုက်ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊
 ကြောင့်။ [နောက်၌ တသွာပါသည်။] တာနိ၊ ထို အာယတနတို့သည်။ ဥဒယာ၊
 ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဥပါဒ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ ကုတောစိ၊ တစုံတခုသော အရပ်မှ။ န
 အာဂစ္ဆန္တိ၊ ပေါ်လာကြသည် မဟုတ်ကုန်။ ဝယာ၊ ပျက်ခြင်းဟူသော ဘင်မှ။
 ဥဒ္ဓမ္မိ၊ အထက်ဖြစ်သော နောက်၌လည်း။ ကုဟိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော အရပ်သို့။ န
 ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားကြသည် မဟုတ်ကုန်။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ ဥဒယာ၊ မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။
 အပ္ပဋ္ဌိလဒ္ဓသဘာဝါနိ၊ မရအပ်သော သဘောရှိကုန်၏။ (သဘော သဘာဝအား
 ဖြင့် ထင်ရှားမရှိကုန်သေး—ဟူလို။) ဝယာ၊ မှ။ ဥဒ္ဓမ္မိ၊ ၌။ ပရိဘိန္ဒသဘာဝါနိ၊
 ပျက်စီးခြင်း သဘောရှိကုန်၏။ [ဘင်ခဏမှနောက်၌ ဘဿမရှိကြတော့ - ဟူလို။
 ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဂ္ဂါဂ္ဂေညဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ “အဒဿနတော အာယန္တိ၊ တဂါ
 ဂစ္ဆန္တိဒဿနံ” နှင့် သဘောတူပင်တည်း။] ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဝေမဇ္ဈေ၊ ဥပါဒ်ဟူသော
 ရှေ့အပိုင်းအခြား၊ ဘင်ဟူသော နောက်အပိုင်းအခြားတို့၏ အလယ်၌။ ပစ္စယာ-
 ယတ္ထဝုတ္တိတာယ၊ ကံအစရှိသော အကြောင်း၌စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ (ကံအစရှိသော အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်)။ အဝသာနိ၊ တစုံတယောက်၏ အလိုမရှိကုန်သည်။ ဝါ၊ အလို
 အတိုင်း မဟုတ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တဿာ၊ ကြောင့်။
 အနာဂမနတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ အနိဂ္ဂမနတောစ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ၊
 ကုန်၏။

တထာ၊ ထိုမှတပါး။ (ထို့ပြင်)။ နိရီဟတော၊ လုံ့လမရှိသော အားဖြင့်၎င်း။
 အဗျာပါရတောစ၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရ မရှိသောအားဖြင့်၎င်း။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ)။ ဟိ၊
 မှန်။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ စက္ခုရူပါဒီနံ၊ စက္ခုပသာဒ ရူပါ-
 ရုံ အစရှိသော ဝတ္ထုအာရုံတို့၏။ (စက္ခုပသာဒ ရူပါရုံအစရှိသော ဝတ္ထုအ-
 မှာ။) ဧဝံ၊ ဤသို့သော လုံ့လကြောင့်ကြဗျာပါရသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။
 (ကိံ၊ နည်း။) အမှာကံ၊ စက္ခု ရူပ အစရှိသော ငါတို့၏။ သာမဂ္ဂိယံ၊ ပေါင်းဆုံ
 ညီညွတ်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ဝိညာဏံနာမ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော
 ဝိညာဏ်မည်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ဖြစ်ပါမကား။ အဟောဝတ၊ ဪ ကောင်းလေ
 စ။ ဣတိ၊ ဤသို့သော လုံ့လကြောင့်ကြဗျာပါရသည်။ (န ဟောတိ)။ စ၊
 သည်သာ မကသေး။ တာနိ၊ ထိုစက္ခုပသာဒ ရူပါရုံ အစရှိသော ဝတ္ထုအာရုံ
 တို့သည်။ ဝိညာဏုပ္ပါဒနတ္ထံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်း

အကျိုးငှါ။ ဒွါရဘာဝေနဝါ။ ဒွါရ၏အဖြစ် အားဖြင့်သော်၎င်း။ ဝတ္ထုဘာဝေန
ဝါ။ မှီရာဝတ္ထု၏ အဖြစ်အားဖြင့် သော်၎င်း။ အာရမ္မဏဘာဝေနဝါ။ အာရုံ၏
အဖြစ်အားဖြင့်သော်၎င်း။ န ဤဟန္တိ။ လုံ့ လမပြုကြကုန်။ ဗျာပါရံ၊ ကြောင့်ကြ
ဗျာပါရသို့။ န အာပဇ္ဇန္တိ။ ကုန်။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ စက္ခုရူပါဒိနံ၊ တို့၏။
သာမဂ္ဂိယံ၊ သည်။ (သတိ၊ သော်။) စက္ခုဝိညာဏာဒိနိ၊ တို့သည်။ ယံ သမ္ဘဝန္တိ။
အကြင် အဆင်သင့်ဖြစ်ကုန်၏။ သော၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့၏ ပေါင်းဆုံ ညီညွတ်လ
သော် စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့၏ ဤ အဆင်သင့်ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဓမ္မတာဝ၊
တရားတို့၏ သဘောပင်တည်း။ (ထုံးတမ်းစဉ်လာဓမ္မတာပင်တည်း။) [ဋီကာပဌမ
နည်း။] (တနည်း) အထခေါ၊ ကား။ ယံ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ စက္ခုရူပါဒိနံ
သာမဂ္ဂိယံ (သတိ)။ စက္ခုဝိညာဏာဒိနိ၊ သမ္ဘဝန္တိ။ သော၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့၏
ပေါင်းဆုံညီညွတ်လသော် စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်ဘို့ရန်အကြောင်း
ဖြစ်နိုင်ခြင်းဟူသော ဤအစွမ်းသတ္တိသည်။ ဓမ္မတာဝ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။
[ဋီကာ ဒုတိယနည်း။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိရိုဟတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ အဗျာ-
ပါရတောစ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဒဠဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။

အပိစ၊ သေး။ အဇ္ဈတ္တိကာနိ၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့ကို။ သုညဂါမောဝိယ၊
လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော ရွာကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗာနိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဓုဝ သုဘသုဓတ္တ-
ဘာဝ ဝိရဟိတတ္တာ၊ ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်၊ ချမ်းသာ
သည်၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်မှ ကင်းကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဗာဟိရာ-
နိ၊ တို့ကို။ ဂါမဿာတကစောရာ ဝိယ၊ ရွာကို ဖျက်ဆီးတတ်သော သူပုန်တို့ကို
ကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာနိ။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ဗာဟိရာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့က။) အဇ္ဈတ္တိကာနိ၊
တို့ကို။ အဘိဿာတကတ္တာ၊ ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
ဟိ၊ သာဓကကား။ စက္ခု ဘိက္ခဝေ၊ ဟညတိ မနာပါမနာပေဟိ ရူပေဟိတိ၊ အစ
ရှိသော။ ဧတံ (သုတ္တံ)၊ ဤပါဠိတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။
စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒကို။ မနာပါမနာပေဟိ၊ မြတ်နိုးဘွယ် မမြတ်နိုးဘွယ်ဖြစ်ကုန်
သော။ ရူပေဟိ၊ ရူပါရုံဘို့သည်။ ဟညတိ၊ တိပါးနှိပ်စက်အပ်၏။ - သဠာယတန
သံယုတ် အာသိဝိသဝဂ် အာသိဝိသောပမသုတ်။] (ဣတိ၊ ဤသို့အစရှိသော။)
ဝိတ္တာရော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။)

ဟညတိ။ ပေ။ ရူပေဟိ။ ။ထိုသို့ ရူပါရုံဘို့က စက္ခုပသာဒကို နှိပ်စက်သောကြောင့်
အကြည့်အရူများသူတို့သည် (စာကြည့်များသူတို့သည်) မျက်စိ၌ ဒဏ်ထိ၍ မှန်လွယ်၏။
လောက်စပ်ကားဖြင့် အော်သော အသံကို၎င်း၊ အော်ကျယ်အော်ကျယ် ပြောသံကို၎င်း
ကြားရဖန်များသောအခါ ထိုအသံက သောတပသာဒကို နှိပ်စက်သောကြောင့် နားလေး
လွယ်၏။ နားထိုင်းလွယ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အာရုံများ၏ အနှိပ်အစက်ခံရပုံကို ဗျောဟ
အပါး လိုက်ဘေးသူများတိုင်အောင် သိပါ။ ဤကား မျက်မြင်အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ဋီကာ၌မှ
နှိပ်စက်ပုံကို တမျိုးတဖုံ ဖွင့်ပြထားသေး၏။ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာ၌ရှုပါ။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၄၅

အပိစ၊ သေး။ အဇ္ဈတ္တိကာနိ၊ တို့ကို။ ဆပါဏကာဝိယ၊ ၆-ကောင်သော သတ္တဝါတို့ကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗာနိ၊ ဗာဟိရာနိ၊ တို့ကို။ တေသံ၊ ဟိ ၆-ကောင်သော သတ္တဝါတို့၏။ ဝဂါစရာဝိယ၊ ကျက်စားရာ အရပ်တို့ကိုကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာနိ)။ ဣတိ ဝေဓိ၊ သို့လည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ အာယတနတို့၌။ ဒဠဗ္ဗတော၊ အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိညာတဗော။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [အဟိ၊ သံသုမာရ စသော ဆပါဏကတို့နှင့် တူပုံကို အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍအဖွင့်၌ ရှုပါ။]

ဣဒါနိ၊ ဒဠဗ္ဗအားဖြင့် ဝိနိစ္ဆယကိုပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ တေသံ၊ ထိုအာယ-
တနတို့၏။ ဝိပဿိတဗ္ဗာကာရံ၊ ဝိပဿနာရှုထိုက်ပုံ အခြင်းအရာကို။ ဒသေတုံ၊
ငှါ။ စက္ခု၊ အနိစ္စန္တိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ)။ အာရဒ္ဓံ၊
အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ။ ဝါ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏။ တတ္ထ၊ ထို စက္ခု၊ အနိစ္စ
အစရှိသော စကားရပ်၌။ တာဝ၊ သောတ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊
သော။) စက္ခု၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်ပြီး၍။ အဘာဝဋ္ဌေန၊ မရှိတော့
ခြင်းဟူသော သဘောကြောင့်။ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စတည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥပ္ပါဒဝယဝန္တတော၊ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အစ အပိုင်းအခြား၊ ပျက်ခြင်း
ဟူသော အဆုံး အပိုင်းအခြားရှိသည်၏ အဖြစ်၎င်း။ ဝိပရိဏာမတော၊ ဇရာ
မရဏဟူသော ၂-ပါး အပြားအားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း၎င်း။ တာဝ ကာလိက-
တော၊ ထိုမျှလောက် ဥပါဒိ ၌ ဘင်ဟူသော ကာလရှိသည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဝါ၊
အခိုက်အတန့်၎င်း။ နိစ္စပဋိက္ခေပတော၊ နိစ္စ၏အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊
ဤသို့။ အပရဟိတိ၊ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ ကာရဏေ-
ဟိ၊ တို့ကြောင့်။ အနိစ္စံ၊ တည်း။

တဒေဝ၊ ထို အနိစ္စဖြစ်သော စက္ခုသည်ပင်။ ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌေန၊ ဇာတိဓမ္မတာ
အစရှိသည်တို့ဖြင့် မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ (ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။)
(တနည်း) တဒေဝ၊ သည်ပင်။ (သယံ၊ စက္ခုဟူသော မိမိကိုယ်တိုင်။) ပဋိပိဋ္ဌန-
ဋ္ဌေန၊ ဇရာ မရဏတို့သည် နှိပ်စက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။
ဝါ၊ တနည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ဤစက္ခုသည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီးသည်။
(ဟုတော၊ ၍။) ဌိတိံ၊ ဌိအခိုက်သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ ဌိတိယံ၊ ဌိအခိုက်၌။
ဇရာယ၊ ဖြင့်။ ကိလမတိ၊ ပင်ပန်း၏။ ဇရံ၊ သို့။ ပတော၊ ၍။ ဝါ၊ သော်။ အဝဿံ၊
မချွတ်ကေနံ။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ပျက်ရတော့၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဒုက္ခံ ၌ စပ်)။
အဘိဏ္ဍသမ္ပုပ္ပါဒနတော၊ အမြဲမပြတ် ဇရာ မရဏတို့သည် နှိပ်စက်အပ်သည်၏
အဖြစ်၎င်း။ ဒုက္ခမတော၊ ခဲယဉ်းယဉ်း ခံအပ်သည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဝါ၊ မခံနိုင်
သည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဒုက္ခဝတ္ထုတော၊ ဒုက္ခ၏ တည်ရာဝတ္ထု၎င်း။ သုခပဋိက္ခေပ-
တော၊ သုခ၏အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတူဟိ၊ ဣမေဟိ ကာရ-
ဏေဟိ၊ ဒုက္ခံ။

၁၄၆

သမ္မောဟဝိနောဒနိ ဘာသာဋီကာ

[အာယတန

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ခုန့်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာမဟပါး အနတ္တာ၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကား။ (တဒေဝ၊ ထိုစက္ခုသည်ပင်။) အဝသဝတ္တနကဋ္ဌေန၊ မိမိ အလို၌ ဖြစ်စေတတ်သော အတ္တမရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောကြောင့်။ ဝါ၊ မိမိအလိုကို ဖြစ်စေတတ်သော အတ္တ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တတည်း။ ဝါ၊ အတ္တမရှိ။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်။

ဝါ၊ တနည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ဤစက္ခုသည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီးသည်။ (သမာနံ၊ သော်။) ဌိတိံ၊ ဌီအခိုက်သို့။ မာ ပါပုဏာတု၊ မရောက်ပါစေလင့်။ ဌာနပ္ပတ္တံ၊ ဌိသို့ရောက်ပြီးသည်။ (သမာနံ၊ သော်။) မာ ဇီရတု၊ မရင့်ပါစေလင့်။ ဝါ၊ မဆွေးမြည့်ပါစေလင့်။ ဇရပ္ပတ္တံ၊ ဆွေးမြည့်ခြင်းသို့ရောက်ပြီးသည်။ (သမာနံ၊ သော်။) မာ ဘိဇ္ဇတု၊ မပျက်စီးပါစေလင့်။ ဣတိ၊ သို့။ တိသု၊ ဣမေသု ဌာနေသု၊ ဤဌာနတို့၌။ ဝါ၊ ဤအခိုက်အတန့်တို့၌။ ကဿစိ၊ တစုံတယောက်၏။ ဝသဝတ္တိဘာဝေါ၊ မိမိအလိုကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ မိမိအလိုကို လိုက်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တေန ဝသဝတ္တနာကာရေန၊ ထို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာမှ။ [ယောဇနာ၌ “အားဖြင့်” ဟု ပေးဘို့ရန် ဝိသေသနလည်း ဖွင့်သေး၏။] သည၊ ကင်းဆိတ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သညတော၊ မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာမှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်၎င်း။ [ဋီကာအလို အဿာမိကတောကို သညတော၏ ဝိသေသနလည်း

အဝသဝတ္တနကဋ္ဌေန။ ။ဋီကာ၌ “အဝသဝတ္တနကဋ္ဌော”ဟု ရှိ၏။ သာသနာပတိတ္ထိတို့က အတ္တကို “သယံဝသိ=မိမိအလို၌ လိုက်ပါစေနိုင်သော သဘောတည်း”ဟု ယူဆကြ၏။ ထို အယူအဆကို တားမြစ်သောအားဖြင့် “အဝသဝတ္တနကဋ္ဌေန” ဟု အနတ္တ၏အနက်ကို ဖွင့်သည်။ ထိုအနက်သည် အနတ္တ၏ သဒ္ဓတ္တမဟုတ်၊ တိတ္ထိတို့ အယူအဆကို တားမြစ်သော အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ဝသံ ဝတ္တေတိတိ ဝသဝတ္တနော၊ ဝသဝတ္တနောယေဝ ဝသဝတ္တနကော၊ ခန္ဓာအိမ်နှင့် ဆိုင်သမျှဝယ် မိမိအလိုကို ဖြစ်စေနိုင်သောအတ္တ။ နတ္ထိ တေဿ ဝသဝတ္တနကောတိ အဝသဝတ္တနကံ၊ (စက္ခု)။ ဤသို့ ဝစနတ္တပြုလျှင် “မိမိအလိုကို ဖြစ်စေနိုင်သော (မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သော) အတ္တမရှိသောစက္ခု”ဟု အနက်ထွက်၏။ စက္ခုမှာ သူ့ ကိုပိုင်ဆိုင်သော အတ္တမရှိ-ဟူလို။ [နတ္ထိ တေဿ ဝသဝတ္တနကောတိ အဝသဝတ္တနကံ။—ဋီကာ။] ဤအလို “နတ္ထိ တေဿ အတ္တာတိ အနတ္တာ”ဟု ဝစနတ္တပြုပါ။

တနည်း။ ။ “န + ဝသဝတ္တနကံ အဝသဝတ္တနကံ” ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပြုလျှင် “မိမိအလိုကိုဖြစ်စေနိုင်သော အတ္တမဟုတ်”ဟု အနက်ထွက်၏။ “စက္ခုသည် အတ္တမဟုတ်”ဟူလို၊ ဤအလို “န အတ္တာ အနတ္တာ”ဟု ဝစနတ္တပြုပါ။ ဤအဓိပ္ပါယ်များကို ကောက်ချက်ချ၍ “အနတ္တာ၊ အတ္တမရှိ။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်”ဟု ၂-နည်း အနက်ပေးနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဋီကာ၌ အဝသဝတ္တနကအတွက် တနည်းဖွင့်သေး၏။ အတ္တကိုကား “သကာဝဝါဝက”ဟု ဖွင့်သည်။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၄၇

ပေးပါ။] အသာမိကတော၊ အရှင်မရှိသည်၏ အဖြစ်၎င်း။ အကာမကာရိယ-
တော၊ အလိုအတိုင်း မပြုအပ် မပြုနိုင်သည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဝါ အလိုအတိုင်း
ပြုအပ် ပြုနိုင်သောသဘောမရှိသည်၏အဖြစ်၎င်း။ အတ္တပဋိက္ခေပတော၊ အတ္တ၏
အဖြစ်ကိုပယ်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ စတုဟိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ၊ အနတ္တာ၊ တည်း။
ဝါ၊ အတ္တမရှိ။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်။

[အနတ္တာပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကို ပြပြီး၍ ဝိပရိကာမဓမ္မ ပုဒ်၏ အတ္တ-
သံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသောကြောင့် ဝိဘဝဂတိကတော စသည်မိန့်။] ဝိဘဝဂတိက-
တော၊ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပဗ္ဗာပရဝသေန၊ ရွှေအစဉ်
နောက်အစဉ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဘာဝသင်္ကန္တိဂမနတော၊ သဘာဝဓမ္မတို့၏

ဝိဘဝဂတိကတော။ ။ဝိနာသမနံ—ဋီကာ။ ဝိဘဝကို “ဝိနာသ”ဟု၎င်း၊ ဂတိကို
“ဂမနံ”ဟု၎င်း ဖွင့်သည်။ ဘဝဂတိဟူရာ၌ အမြဲဖြစ်နေသည်ကို “ဘဝ”ဟု ခေါ်၍ အမြဲမဖြစ်
ဘဲ ပြတ်စဲခြင်း (ပျက်စီးခြင်း)ကို “ဝိဘဝ”ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း မဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်
ခြင်းကို “ဝိဘဝ”ဟု ခေါ်သည်။ [ဂမနံ ဂတိ၊ ဂတိဇေ ဂတိကံ၊ ဝိဘဝဿ ဝိနာသဿ + ဂတိကံ
ဝိဘဝဂတိကံ—ယောဇနာ။]

ဘာဝသင်္ကန္တိဂမနတော။ ။ဋီကာ၌ “သန္တတိယံ ဘဝန္တရူပုတ္တိယေဝ”ဟု ပါ၍ရှိသော
ကြောင့် ဘဝတပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းကို “ဘဝသင်္ကန္တိ”ဟု ထင်ဘွယ်ရှိ၏။ ထိုကဲ့သို့
တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဟူသော သင်္ကန္တိသည် သန္တတိယံ ဟူသော ရှေးအာဇာ
ရနှင့် လုံးဝမလျော်ရုံသာမက “စက္ခု အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ”ဟူသော ရှေးပါဠိရပ်နှင့်လည်း
လုံးလုံးမထပ်မီချေ။

မှန်၏—ရှေ့၌ အနိစ္စံသည် တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့သောအနိစ္စ မဟုတ်၊
သန္တတိပညတ်အားဖြင့် ရုပ်အစဉ်တခုမှ ရုပ်အစဉ်တခုသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဟူသော အနိစ္စ
သည်၎င်း၊ ဥပါဒ် ၌ ဘင် ခဏတ္တယအားဖြင့် ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဟူသော အနိစ္စသည်၎င်း
ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤဝိပရိကာမဓမ္မလည်း သန္တတိပညတ်အားဖြင့် ဘာဝဟူသော ပရမတ္ထတမျိုး
မှ ပရမတ္ထတမျိုးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသာ ဖြစ်ထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌
“ဣဒံ အနိစ္စဝေဝစနမေဝ”ဟု ဝိပရိကာမဓမ္မနှင့် အနိစ္စကို “ဝေဝုပရိယာယ်”ဟု
ဆိုထားသည်။

ဤအဓိပ္ပါယ်များကိုထောက်၍ အဋ္ဌကထာဝယ် “ဘဝသင်္ကန္တိ”ဟူသော ပါဠိသည်
၎င်း၊ ဋီကာ၌ “ဘဝန္တရူပုတ္တိ”ဟူသော ပါဠိသည်၎င်း ပါဠိမှားသာတည်း။ အနုဋီကာ၌
“သသန္တာနေ မမ္မာနံ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ ဣဝံ ဘာဝသင်္ကန္တိဂမနံ နာမာတိ အာဟ “သန္တတိ-
ယံ ဘာဝန္တရူပုတ္တိယေဝါ”တိ ဟု ဘာဝပုဒ်ကို တွေ့ရသည်။ ထို အနုဋီကာ၌ သသန္တာနေ
သည် သန္တတိယံ၏ အဖွင့် ဓမ္မာနံသည်၊ ဘာဝ၏အဖွင့် ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိသည် အန္တရ
ဥပ္ပတ္တိ၏အဖွင့်တည်း။ အစဉ်သန္တာန်အားဖြင့် ရှေးအစဉ်၌ဖြစ်သော သဘာဝဓမ္မတမျိုး၏
မတူသော နောက်အစဉ်၌ ဖြစ်ခြင်းကို “ဘာဝသင်္ကန္တိဂမနံ၊ ဘာဝန္တရူပုတ္တိ”ဟု ဆိုသည်။

ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပကတိဘာဝ ဝိဇဟနတော စ၊ ပင်ကိုယ်သဘောကိုစွန့်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ ဟူသော ဤပုဒ်သည်။ အနိစ္စဝေဝစနမေဝ၊ အနိစ္စ၏ ဝေဝစပရိယာယ် စကားလွယ်သာတည်း။ ရူပါ အနိစ္စာတိ အာဒိသုပိ၊ ရူပါ အနိစ္စာ အစရှိသော ပါဠိရပ်တိုင်လည်း။ ဇေသဝ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ ဧတ္ထ၊ ဤ စက္ခာယတန အစရှိသည်တို့တွင်။ စက္ခု၊ စက္ခုကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ တေဘူမကဓမ္မာ၊ ဘုံ ၃-ပါး၌ဖြစ်သော တရားတို့သည်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စတို့တည်း။ နော စက္ခု၊ စက္ခုကား မဟုတ်။ စက္ခုပန၊ သည်ကား။ စက္ခုစေ၊ စက္ခုလည်း ဟုတ်၏။ အနိစ္စဉ္စ၊ အနိစ္စလည်းဟုတ်၏။ တထာ၊ တူ။ သေသဓမ္မာ၊ စက္ခုမှကြွင်းသော တရားတို့သည်။ ဒုက္ခာ၊ တို့တည်း။ နော စက္ခု၊ မဟုတ်။ စက္ခုပန၊ သည်ကား။ စက္ခုစေ၊ ဒုက္ခဉ္စ၊ သေသဓမ္မာ၊

ပကတိဘာဝဝိဇဟနတော။ ။သဘာဝဓမ္မာတို့၏ အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်နေရာဝယ် ဖြစ်မြဲတိုင်းအခြင်းအရာကို “ပကတိဘာဝ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုဖြစ်မြဲတိုင်းအခြင်းအရာကို စွန့်ခြင်းကို “ပကတိဘာဝဝိဇဟန”ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “သန္တတိယာ ယထာပဝတ္တာကာရဝိဇဟန”ဟု ဖွင့်သည်။...အချုပ်မှာ—ဖြစ်မြဲတိုင်းသော အခြင်းအရာကို စွန့်ခြင်းကို “ပကတိဘာဝ ဝိဇဟန”ဟု ခေါ်၍ ထိုသို့ စွန့်ပြီးနောက် တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလဲ၍ဖြစ်ခြင်းကို “ဘာဝသင်္ကန္တဂမန” ခေါ်သည်ဟု ခွဲပါ။

အနုဋီကာ။ ။ဋီကာ၌ ပရမတ္ထဓမ္မတခုအတွက် မဖွင့်ဘဲ ပရမတ္ထသဘာဝ အစဉ်အတန်းတခုအတွက် “ဘာဝသင်္ကန္တံ ပကတိဘာဝ ဝိဇဟန” တို့ကို ဖွင့်ထား၏။ အနုဋီကာ၌ကား “ဘဝတိတိ ဝါ ဘာဝေါ၊ အဝတ္တာဝိသေသော (အခိုက်အတန့်အထူး)။ တသသင်္ကမနံ ဘာဝသင်္ကန္တံ။ပေ။ အတ္တလာဘက္ခဏတော (မိမိသဘောကို ရရာခဏမှ။ ဝါ၊ ဥပါဒ်ခဏမှ။) ဥဒ္ဓံ ဇရာမရဏဟိ တံသဘာဝပရိစ္စာဂေါ ပကတိဘာဝဝိဇဟနန္တိ” ဟု ဥပါဒ် ဌိ ဘင် ခဏ အပြောင်းအလွဲအားဖြင့် ဘာဝသင်္ကန္တဖြစ်ပုံကို၎င်း၊ ဌိခဏ ဘင်ခဏ သို့ရောက်လျှင်ပင် ပင်ကိုယ်သဘောမှ စွန့်ပျံ့ကို၎င်း ဖွင့်သေး၏။

ဆိုလိုရင်းကား—သဘာဝဓမ္မတခုသည် ဥပါဒ်အခိုက်အတန့်မှ ဌိအခိုက်အတန့်သို့ရောက်လျှင် ပင်ကိုယ်သဘောကိုစွန့်၍ ဘာဝသင်္ကန္တဖြစ်၏။ ဌိ အခိုက်အတန့်မှ ဘင်အခိုက်အတန့်သို့ရောက်လျှင်လည်း ဘာဝသင်္ကန္တ ဖြစ်ပြန်၏။ ဇရာအားဖြင့်လည်း ဥပါဒ်သဘောကို စွန့်၏။ မရဏအားဖြင့်လည်း ဇရာသဘောကို စွန့်ပြန်၏။ ဤသို့စွန့်ခြင်းကို “ပကတိဘာဝ ဝိဇဟန”ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤအဖွင့်ကိုထောက်၍ “ဝိပရိဏာမဓမ္မံ၊ ဇရာ မရဏ ၂-ဌာန အားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိ၏”ဟု အနက်ဆိုရသည်။ အနုဋီကာအလိုအားဖြင့် အဋ္ဌကထာဝယ် “ပုဗ္ဗာပရဝသေန၊ ရှေ့သဘော နောက်သဘောအားဖြင့်။ ဘာဝသင်္ကန္တဂမနတော၊ သဘာဝဓမ္မ၏ ပြောင်းလဲခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပကတိဘာဝဝိဇဟနတော၊ ပင်ကိုယ်သဘောဖြစ်သော ဥပါဒ်အခိုက်ကို စွန့်ခြင်း၊ ဌိ အခိုက်ကို စွန့်ခြင်းကြောင့်၎င်း”ဟု အနက်ပေးပါ။

ဝိစာင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၄၉

စက္ခုမုကြွင်းသော တရားတို့သည်။ အနတ္တာ၊ တို့တည်း။ နော စက္ခု။ စက္ခုပန၊ စက္ခု စေဝ, အနတ္တာ စ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ရူပါဒီသုပိ၊ တို့၌လည်း။ သေဝ နယော၊ တည်း။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ဣမသ္မိံ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ၊ ဤသုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၌။ တထာဂတေန၊ သည်။ ကိံ၊ အဘယ်လက္ခဏာကို။ ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူလိုအပ်ပါသည်။ (ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ဣမသ္မိံ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ၊ ၌။ တထာဂတေန၊ သည်။) ဒွါဒသန္တ၊ ကုန်သော။ အာယတနာနံ၊ တို့၏။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို။ (ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူလိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ၊ ချဲ့။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ အနတ္တလက္ခဏံကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုလသော်။ အနိစ္စေနဝိ၊ အနိစ္စအားဖြင့်သော်လည်း။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ဒုက္ခေနဝိ၊ ဒုက္ခအားဖြင့်သော်လည်း။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ အနိစ္စဒုက္ခဟိဝိ၊ အနိစ္စဒုက္ခတို့ဖြင့်သော်လည်း။ ဒဿေတိ။

တတ္ထ၊ ထို ၃-မျိုးတို့တွင်။ (အနိစ္စေန ဝိ ဒဿေတိ စသော ၃-မျိုးတို့တွင်)။ စက္ခု၊ သည်။ အတ္တာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယော၊ အကြင် အတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝယေယျ၊ ပြောဆိုအံ့။ တံ၊ ထိုစကားသည်။ န ဥပပဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ၊ သည်။ န ဥပပဇ္ဇတိ၊ နည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။) [နောက်၌ တသ္မာရုံသော ခကြောင့် ထည့်သည်။] စက္ခုဿ၊ စက္ခုပသာဒ၏။ ဥပ္ပါဒေါပိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း။ ပညာယတိ၊ ထင်ရှား၏။ ဝယောပိ၊ ပျက်ခြင်းသည်လည်း။ ပညာယတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ယဿ၊ အကြင် အတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဝါဒေ၊ အယူ၌။ စက္ခုဿ၊ ၏။) ဥပ္ပါဒေါပိ၊ ပညာယတိ။ ဝယောပိ၊ ပညာယတိ။ မေ၊ ငါ၏။ အတ္တာ၊ အတ္တဖြစ်သောစက္ခုသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိစ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်နေ၏။ ဝေတိစ၊ ပျက်လည်း

အနတ္တလက္ခဏံ။ ။မြတ်စွာဘုရားသည် စက္ခု အနိစ္စံ ဒုက္ခံ စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာ ဉာဏ်၏ဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာ ၃-ပါးတွင် အဘယ်လက္ခဏာကို ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်နည်းဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ “အနတ္တလက္ခဏာကို ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်” ဟု ဖြေသည်။

ယဿ။ ပေ။ ဝေတိ စာတိ။ ။ဥပ္ပါဒေါပိ ဝယောပိ ပညာယတိသည် စက္ခုဿ ဥပ္ပါဒေါပိ ဝယောပိ ပညာယတိကိုပင် ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။ အတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့က “အတ္တသည် မြန်၊ မည်သည့်အခါမျှ မပျက်”ဟု ယူကြ၏။ စက္ခုက အဖြစ်အပျက် ထင်ရှားနေသောကြောင့် စက္ခုကို “အတ္တ”ဟု ယူထားသော ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအားဖြင့် အတ္တသည် ဖြစ်လည်းဖြစ် ပျက်လည်း ပျက်နေရကား ရှေ့နောက်ဆန့်ကျင်သော အပြစ်ရောက်သည်။

ပျက်နေ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့သောအပြစ်သည်။ (ဟောတိ)။ အဿ၊ ထိုအတ္တဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့ စက္ခု၏ အတ္တဟူသောအယူသည်။ (သတိ၊ သော်။) ဣတိ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအပြစ်သည်။ အာဂတံ၊ ရောက်နေသည်။ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ စက္ခု သည်။ အတ္တာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ယော၊ ဝဒေယျ။ (တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။) တံ၊ ထိုစကားသည်။ န ဥပပဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စက္ခု၊ သည်။ အနတ္တာ၊ အတ္တမဟုတ်။ ဝါ၊ အတ္တမရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ၊ ဤသုတ်၌။ (ဥပရိပဏ္ဏာသ သဠာယတနဝဂ် ဆဆက္ကသုတ်။) အနိစ္စေန၊ အားဖြင့်။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြီ။

ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ဝါ၊ ရူပက္ခန္ဓာသည်။ အနတ္တာ၊ အတ္တ မဟုတ်။ ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဒံ ရူပံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ အတ္တာ၊ အတ္တသည်။ စ အဘဝိဿ၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ သော်။) ဣဒံရူပံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ အာဗာဓာယ၊ လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဒုက္ခအကျိုးငှါ။ န သံဝတ္တေယျ၊ မဖြစ်ရာ။ စ၊ အာဗာဓသံဝတ္တန မဖြစ်ထိုက်ရုံသာ မကသေး။ ရူပေ၊ ရုပ်၌။ (လဗ္ဗေထ ဌ္ဗစပ်။) ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ သည်ပုံသည်နည်း။ (ကျန်းကျန်းမာမာရှိအောင်။) မေ၊ ငါ၏။ ရူပံ၊ အတ္တဖြစ်သောရုပ်သည်။ ဟော-
တု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ သည်ပုံသည်နည်း။ (မကျန်းမာမာ။) မေ၊ ၏။ ရူပံ၊ သည်။ မာ အဟောသိ၊ မဖြစ်ပါစေလင့်။ ဣတိ၊ ဤသို့ တောင့်တအပ်သည့် အတိုင်း။ လဗ္ဗေထ၊ ရအပ်ရာ၏။ ဝါ၊ ရနိုင်ရာ၏။ စခေါ၊ ဗျတိရိုက်ကား။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပံ၊ သည်။ အနတ္တာ၊ အတ္တမဟုတ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပံ၊ သည်။ အာဗာဓာယ၊ ငှါ။ သံဝတ္တတိ၊ ဖြစ်နေ၏။ စ၊ အာဗာဓသံဝတ္တန ဖြစ်ရုံသာ

ဣဒ္ဓဿ။ ပေ။ ဟောတိ။ ။ဣဒ္ဓဿ၌ ဣတိသဒ္ဓါသည် “တင်အပ်ပြီးသော အပြစ်ကို ပြန်၍ညွှန်သော နိဒဿနတ္ထ” ဟု ဋီကာဆို၏။ ထို့ကြောင့် ဝေတိစာတိ၌ ဣတိကို “အပြစ် တင်စကား၏ ပြီးဆုံးကြောင်း သမာပနတ္ထ” ဟု မှတ်ပါ။ ဝေမာဂတိ၌ ဧဝံကို “ဝေန္တိ စက္ခု အတ္တာတိ ဧဝံ ဝါဒေ သတိ” ဟု ဋီကာဖွင့်ထား၏။ ထိုအဖွင့်အတိုင်း အနက်ပေး ထားသည်။ ဣဒ္ဓဿ၌ အဿကား ယဿ၏ နိယတည်း။

ဧဝံ မေ ရူပံ။ ။ဤဝါကျ၌ မေသည် ဥစ္စာရှင် သာမိဖြစ်၍ အတ္တကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ ရူပံသည် ထို သာမိ၏ဥစ္စာ အတ္တနိယကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ သို့သော် အတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်က “ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ” နှင့် အညီ “ရုပ်ကို အတ္တ” ဟု ယူထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် မေ ရူပံ၌ မေသည် အတ္တ မဖြစ်တော့၊ ရူပံသာ အတ္တဖြစ်ရသည်။ ထိုသို့ အတ္တဖြစ်လျှင် အတ္တ သည် သူ၏ဆိုင်ရာကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်ရုံသာမက မိမိကလည်း သူ့အလိုကို လိုက် နိုင်သော ဝသဝတ္တိသတ္တိရှိသောကြောင့် “အတ္တမှန်လျှင် အာဗာဓ အကျိုးငှါ မဖြစ်သင့်၊ သူ့အလိုအတိုင်း သူတောင့်တတိုင်းသာ ဖြစ်သင့်သည်” ဟု ဆိုသည်။ ထို အဆိုအတိုင်း မဖြစ်သောကြောင့် “ရုပ်သည် အတ္တ မဟုတ်” ဟု ကောက်ချက်ချရသည်။

မကသေး။ ရှုပေ၊ ချီ။ (န လဗ္ဘတိ ချီပိ။) ဧဝံ၊ မေ၊ ရှုပံ၊ ဟောတု။ ဧဝံ၊ မေ၊ ရှုပံ၊
 မာဟောသိ၊ လင်္ခ။ ဣတိ၊ ဤသို့တောင့်တအပ်သည့်အတိုင်း။ န လဗ္ဘတိ၊ မရအပ်
 မရနိုင်။ (တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ အာဗာသဝတ္တနဖြစ်၍ အလိဂ္ဂိတိုင်း
 တောင့်တ၍ မရနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ရှုပံ၊ သည်။ အနတ္တာ၊ အတ္တမဟုတ်။)
 ဣမသ္မိ သုတ္တေ၊ ဤသုတ်၌။ (ခန္ဓသံယုတ် ဥပယဝဂ် အနတ္တလက္ခဏသုတ်။)
 ဒုက္ခေန၊ ဒုက္ခအားဖြင့်။ (အာဗာဓာယ သံဝတ္တတိ-ဟူသော ဒုက္ခအားဖြင့်။)
 အနတ္တလက္ခဏံ၊ ကို။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်ဟူသော အမှတ်အသားကို။ ဒသေသိ၊ ပြီ။

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ရှုပံ၊ သည်။ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စတည်း။ ဝါ၊ မမြဲ။ ယံ၊ အကြင်
 ရုပ်သည်။ အနိစ္စံ၊ တည်း။ တံ၊ ထိုအနိစ္စဖြစ်သောရုပ်သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။
 ယံ၊ အကြင်ရုပ်သည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ တံ၊ ထိုဒုက္ခဖြစ်သောရုပ်သည်။ အနတ္တာ၊
 တည်း။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်။ ယံ၊ အကြင်ရုပ်သည်။ အနတ္တာ၊ တည်း။ တံ၊ ထို
 အနတ္တဖြစ်သောရုပ်သည်။ ဧတံ၊ ဤရုပ်သည်။ မမံ၊ ငါ့ဥစ္စာသည်။ န၊ မဟုတ်။
 (တဏှာစွဲကို ပြုတ်သည်။) ဒေသော၊ ဤရုပ်သည်။ အဟံ၊ ငါသည်။ န အသ္မိ၊
 မဟုတ်။ (မာနစွဲကို ပြုတ်သည်။) ဒေသော၊ ဤရုပ်သည်။ န အတ္တာ၊ အတ္တ
 မဟုတ်။ (ဒိဋ္ဌိစွဲကို ပြုတ်သည်။) ဣတိအာဒိသု၊ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။
 (ခန္ဓသံယုတ် အနိစ္စဝဂ် ယဒနိစ္စသုတ်၌။) အနိစ္စဒုက္ခဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အနတ္တ-
 လက္ခဏံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ ဒသေသိ။ ကသ္မာ၊ နည်း။ အနိစ္စဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။
 ပါကဋ္ဌတ္တာ၊ ထင်ရှားကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဟိ၊ ချဲ့။ [အနိစ္စ ဒုက္ခတို့၏ ပါကဋ္ဌဖြစ်ပုံကို ချဲ့သည်။ ယောဇနာ၌ ဟိကို
 တပါကဋီတရဏဟု ဖွင့်လေ၏။] ဟတ္ထတော၊ လက်မှ။ တဋ္ဌကေဝါ၊ မြေအိုးသည်
 သော်၎င်း။ [ယောဇနာ၌ ကြက်ဥအစရှိသော ဝတ္ထုဟု ဖွင့်လေ၏။] သရကေဝါ၊
 ရေသောက်ခွက်သည် သော်၎င်း။ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝေါ၊ တစုံတခုသော အိုးခွက်သည်
 သော်၎င်း။ ပတိတာ၊ လွတ်ကျ၍။ ဘိန္နော၊ ကွဲလသော်။ အဟော အနိစ္စန္တိ၊
 အဟော အနိစ္စဟူ၍။ ဝါ၊ ဪ အနိစ္စဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊ ပြောဆိုတတ်ကြကုန်၏။
 ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ သို့ကလောက်။ အနိစ္စံ၊ သည်။ ပါကဋ္ဌနာမ၊ ထင်ရှားသည်မည်၏။
 ပန၊ ကား။ အတ္တဘာဝသ္မိံ၊ အတ္တဘော၌။ ဝါ၊ ခန္ဓာကိုယ်၌။ ဂဏ္ဍပိဋ္ဌကာဒိသု၊
 မြင်းဖုအနာ၊ သွေးစုနာ အစရှိသော အနာတို့သည်။ ဥဋ္ဌိတာသုဝါ၊ ပေါ်ထွက်
 ကုန်လသော်၎င်း။ ခါဏုကဏုကာဒိဟိ၊ သစ်ငုတ် ဆူး အစရှိသည်တို့သည်။
 ဝိဇ္ဇါသုဝါ၊ ထိုးဖောက်အပ်ကုန်သော်၎င်း။ (ထိခိုက်အပ်ကုန်သော်၎င်း။) အဟော
 ဒုက္ခန္တိ၊ အဟောဒုက္ခဟူ၍။ ဝါ၊ ဪ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊
 လောက်။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ပါကဋ္ဌနာမ၊ မည်၏။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို။
 ဝါ၊ သည်။ အပါကဋ္ဌံ၊ မထင်ရှား။ အန္ဓကာရံ၊ ပညာစက္ခုကို ကန်းအောင်ပြုတတ်
 ၏။ အဝိဘူတံ၊ ဉာဏ်အား မထင်ရှား။ ဒုပ္ပဋ္ဌိဝိဇ္ဇံ၊ ခဲယဉ်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်၏။

ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ခဲ၏။ ဒုဒ္ဓိပနံ၊ ခဲယဉ်းစွာပြအပ်၏။ ဝါ၊ ပြနိုင်ခဲ၏။ ဒုပ္ပညာ-
ပနံ၊ ခဲယဉ်းစွာ သူတပါးတို့ကို သိစေအပ် သိစေထိုက်၏။ ဝါ၊ သူတပါးတို့ကို
သိစေသို့ရန် မသွယ်။

အနိစ္စ ဒုက္ခ လက္ခဏာနိ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတို့သည်။ တထာ-
ဂတာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပါဒါဝါ၊ ပွင့်တော်မူခြင်းကြောင့်သော်၎င်း။ ဝါ၊ ပွင့်တော်မူရာ
အခါ၌သော်၎င်း။ အနုပ္ပါဒါဝါ၊ ပွင့်တော်မမူခြင်းကြောင့် သော်၎င်း။ ဝါ၊
ပွင့်တော်မမူရာ အခါ၌သော်၎င်း။ ပညာယန္တိ၊ လောက၌ ထင်ရှားကုန်၏။
အနတ္တလက္ခဏံ၊ သည်။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ၊ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာအခါကို။ ဝိနာ၊
ကြည့်၍။ န ပညာယတိ၊ မထင်ရှား။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝ၊ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ
အခါ၌သာ။ ပညာယတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ မဟိဒ္ဓိကာ၊ ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော။
မဟာနဘာဝါ၊ ကြီးသော အာနုဘော်ရှိကုန်သော။ တာပသပရိဗ္ဗာဇကာ၊ ရသေ့
ပရိဗ္ဗာဇတို့သည်။ သရဘင်္ဂသတ္တာရာဒယောပိ၊ သရဘင်္ဂ ဆရာအစရှိသူတို့သော်မူ
လည်း။ အနိစ္စ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ပြောဟောခြင်းငှါ။ သက္ခောန္တိ၊ စွမ်းနိုင်ကြ
ကုန်၏။ အနတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ န သက္ခောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်ကြကုန်။ မိမိတို့
ကိုယ်တိုင် အတ္တ ဟု အစွဲ မကျွတ်သေးသောကြောင့် အတ္တကိုကား မဟောနိုင်
ကြချေ။]

ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထိုရသေ့ပရိဗ္ဗာဇတို့သည်။ သမ္မတ္တပရိသာယ၊ ရောက်လာသော
ပရိသတ်အား။ အနတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ သစေ သက္ကုဏေယျ၊ အကယ်၍
စွမ်းနိုင်ကုန်အံ့။ (ဝေသန္တေသု၊ ကုန်လသော်။) သမ္မတ္တပရိသာယ၊ ၏။ မဂ္ဂဖလ-
ပဋိဝေဓော၊ မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ၊ မှန်။
(တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အနတ္တလက္ခဏပညာပနံ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို
သူတပါးတို့ကို သိစေခြင်းသည်။ ပညာပနန္တိ ပရေသံ ဉာပနံ၊ -ဋ္ဌိကာ။ ပ+
ည-ဇာတ် ကာပေ-ပစ္စည်း၊ ယု-ပစ္စည်းဖြင့် “ပညာပနံ”ဟု ပြီးပါစေ။ အညဿ၊
သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓမှတစ်ပါး အခြားသော။ ကဿစိ၊ တစုံတယောက်သော ပညာရှိ၏။
အဝိသယော၊ အရာ မဟုတ်။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနုမေဝ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏သာ။
ဝိသယော၊ အရာတော်တည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ လောက်။ ဧတံ အနတ္တလက္ခဏံ၊
သည်။ အပါကဋ္ဌံ၊ မထင်ရှား။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သတ္တာ၊ သည်။ အနတ္တလက္ခဏံ၊
ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုလသော်။ အနိစ္စေနဝါ၊ အနိစ္စဖြင့်သော်လည်း။
(အနိစ္စဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်း။) ဒဿေသိ၊ ပြတော်မူပြီ။ ဒုက္ခေနဝါ၊ ဖြင့်
သော်လည်း။ (ဒုက္ခဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်း။) ဒဿေသိ။ အနိစ္စဒုက္ခေဟိဝါ၊
တို့ဖြင့်သော်လည်း။ (အနိစ္စဒုက္ခတို့ဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်း။) ဒဿေသိ။ ဣဓ
ပန၊ ဤ အာယတနဝိဘင်း သုတ္တန္တဘာဇနီယ နည်း၌ကား။ တံ၊ ထို အနတ္တ
လက္ခဏာကို။ အနိစ္စဒုက္ခေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဒဿေသိ။ ဣတံ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၅၃

ပန၊ပရိဟာရပက္ခမတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ဣမာနိ လက္ခဏာနိ၊
 တိံသည်။ (န ဥပဋ္ဌဟန္တိ ဌိဝပ်။)ကိဿ၊ အဘယ်ကို။ အမနသိကာရာ၊ စိတ်၌မပြု
 ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်။ အပ္ပဋ္ဌိဝေဓော၊ ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်း
 ကြောင့်။ ဧကေန၊ အဘယ်သည်။ ပဋိစ္ဆန္တတ္တာ၊ ဖုံးကွယ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ န ဥပဋ္ဌဟန္တိ၊မထင်လာကုန်သနည်း။ (ဣတိ၊ဤကား အမေးတည်း။)
 တာဝ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊သော။) အနိစ္စ-
 လက္ခဏံ၊ သည်။ ဥဒယဗ္ဗယာနံ၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ကို။ အမနသိကာရာ၊
 ကြောင့်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အပ္ပဋ္ဌိဝေဓော၊ ကြောင့်။ သန္တတိယာ၊ အစဉ်သည်။ ပဋိ-
 ခန္တတ္တာ၊ ဖုံးကွယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ဥပဋ္ဌာတိ၊မထင်လာ။ ဒုက္ခလက္ခ-

ဣမာနိ။ပေ။န ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ ။ဧဝံ ပန ဒုပ္ပညာပနလာ ဧကေသံ နိရုပဋ္ဌာနတယ
 ဟောတိ=ဤအနိစ္စတာ စသော လက္ခဏာတို့ကို သူတပါးတို့အား မသိစေနိုင်ခြင်းသည်
 သူတပါးတို့ဉာဏ်အား ထင်ရှားအောင် ပြောပြ၍ ခံယဉ်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
 အရင်းခံဖြစ်သော မထင်ရှားနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မေးလိုရကား “ဣမာနိ ပန”
 စသည်ကို မိန့်သည်။—ဋီကာ။

အနိစ္စလက္ခဏံ။ ပေ။ န ဥပဋ္ဌာတိ။ ။သတ္တဝါတို့ သန္တာန်ဝယ် ရုပ်တရား နာမ်တရား
 ဟူသည် ကံစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် အမြဲ ဖြစ်နေ၏။ ဥပါဒ်အခိုက်၌ ဖြစ်ပြီးနောက်
 ၌အခိုက်ဝယ် တည်၍ ဘင်အခိုက်၌ ပျက်၏။ ထို အဖြစ်အပျက်တို့သည် လက်မြောက်
 တချက်တီးခန့်ကာလ၌ ကုဋေတသိန်းမက များပြားလှ၏။ ထိုမျှလောက်မြန်သော အဖြစ်
 အပျက်ကို များစွာသော လူတို့သည် စိတ်၌ မစဉ်းစားမိကြ။ (နှလုံးမသွင်းမိကြ၊ သတိ
 မထားမိကြ။) ထိုသို့ နှလုံးမသွင်းမိကြခြင်းကြောင့် ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်ကြ၊
 ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်လောက်အောင်လည်း ရုပ်တရားဝယ် ရုပ်အစဉ်က၊ နာမ်
 တရားဝယ် နာမ်အစဉ်က အနိစ္စလက္ခဏာကို ဖုံးကွယ်၍ ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထိုသို့
 ရုပ်အစဉ် နာမ်အစဉ်ဟူသော သန္တတိက ဖုံးထားမှုကြောင့် များစွာသော သတ္တဝါတို့၌
 အနိစ္စလက္ခဏာ မထင်ရှားနိုင်ဘဲ ဖြစ်ရလေသည်။

ဆက်ဦးအံ့ — “သန္တတိ” ပညတ်အခဏ်း၌ ပြအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း အေးသော
 ရုပ်အစဉ်၊ပူသော ရုပ်အစဉ်နှင့် စိတ်တို့၏ ရူပါရုံကို မြင်ခိုက် စက္ခုဒွါရိကစိတ်အစဉ်၊တဒု-
 ဝတ္တိက မနောဒွါရိက စိတ်အစဉ်သည် သန္တတိ မည်၏။ ထိုမျှလောက်သော အစဉ်ဖြင့်
 ဖုံးထားသည်ကို နှလုံးမသွင်း၍ မသိ မမြင်ခြင်းကို ထားလိုက်ပါဦး။ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည် မိမိတသက်တာ၌ ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်အစဉ်ကို နှစ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍၎င်း၊ ၁၀-ဖြင့်
 ပိုင်းခြား၍၎င်း၊ ရက်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍၎င်း၊ အချိန်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍၎င်း၊ နာရီဖြင့် ပိုင်းခြား၍၎င်း
 စဉ်းစားမိကြပါ၏လော၊ ထိုသို့ မစဉ်းစားသူတို့အတွက် သန္တတိဖြင့် ဖုံးထား၍ အနိစ္စ
 လက္ခဏာ မထင်ရှားသည်မှာ အထူးအဆန်း မဟုတ်တော့ပါ။

[ဆောင်] ခုဖြစ် ခုပျက်၊ မမြဲချက်ကို၊ စိတ်စက်ရွေ့ရှု၊ စဉ်းစားမှုမျှ၊ မပြုကြတည်း။
 ပြုမိကလည်း၊ ကျနကွင်းကွင်း၊ မထင်လင်းအောင်၊ အလျင်းကွယ်တိ၊
 သန္တတိကြောင့်၊ ရှိသည့်လက္ခဏာ၊ အနိစ္စာ၊ ဉာဏ်မှာ မထင်တော့။

ဏံ၊ သည်။ အဘိက္ခသမ္ပုဋ္ဌိပိဋနဿ၊ အဖြစ်အပျက်ဒဏ်တို့၏ အမြဲမပြတ် နှိပ်စက် ခံနေရခြင်းကို။ အမနသိကာရာ၊ အပွဋ္ဌိဝေဓာ။ ဣရိယာပထေဟိ၊ တို့သည်။ ပဋိ-
စ္ဆန္တော၊ ကြောင့်။ န ဥပဋ္ဌာတိ၊ မလင်လာ။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ သည်။ နာနာဓာတု-
ဝိနိဗ္ဗောဂဿ၊ အမျိုးမျိုးသောဓာတ်ကို ခွဲခြား ဝေဖန်မှုကို။ အမနသိကာရာ၊
အပွဋ္ဌိဝေဓာ။ သနေန၊ တခဲနက်သည်။ ပဋိစ္ဆန္တော၊ န ဥပဋ္ဌာတိ။

ဒုက္ခလက္ခဏံ။ ပေ။ န ဥပဋ္ဌာတိ။ ။ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း စသော ဣရိယာပုထ်တို့၌
အဆက်မပြတ်ဖြစ်၍နေသော ရပ်နာမ် ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် မည်သည့်ရပ်နာမ်မဆို ဇာတိဓမ္မ-
ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ရာဇဓမ္မ=ရင့်ခြင်းသဘော၊ ဗျာဓိဓမ္မ=နာခြင်းသဘော၊ မရဏဓမ္မ-
သေခြင်းသဘောရှိသောမက အဖြစ်အပျက် ဒဏ်တို့ဖြင့် အမြဲ အနှိပ်အစက်ခံ၍ နေရ၏။
ထို အနှိပ်အစက်ဒဏ်ကို ရပ်တရားတိုင်း နာမ်တရားတိုင်း ခံနေရကြောင်းကို နှလုံးမသွင်း
မိကြ၊ နှလုံးမသွင်းမိသောကြောင့် ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ မသိကြ။ ထိုသို့ ထိုးထွင်း၍ မသိ
နိုင်လောက်အောင် ဣရိယာပုထ် အပြောင်းအလဲတို့ဖြင့် ဖုံးကွယ်၍ထား၏။

ဆက်ဦးအံ့—အကယ်၍သာ ရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ် မပြောင်းဘဲ ရပ်၍ချည်း နေပါမူ
အဖြစ်အပျက်ဒဏ်၏ နှိပ်စက်ပုံသည် ခန္ဓာကိုယ်မှာ မခံမရပ်နိုင်လောက်အောင် ထင်ရှား၍
လာပေလိမ့်မည်။ အသက်သာဆုံးဖြစ်သော အိပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ပင် ဟိုဘက် ဒီဘက်
မပြောင်းဘဲနေပါမူ အဖြစ်အပျက်ဒဏ်၏ အနှိပ်အစက်ခံရပုံမှာ ထင်ရှား၍ လာသည်သာ
ကည်း။ ထို့ကြောင့် ထို အဖြစ်အပျက်ဒဏ်ကို ဣရိယာပုထ် အပြောင်းအလဲက မထင်ရှား
အောင် ဖုံးကွယ်ထားသည်ဟု သိသာသည်။

[ဆောင်] ဖြစ်ပျက် ၂-ရပ်၊ မြဲနှိပ်ကွပ်လျက်၊ ဒဏ်ခတ်နေမှု၊ ဒုက္ခစုကို၊ မရှုမိကြ၊
ရှုမိကလည်း၊ ကျန ကွင်းကွင်း၊ မထင်လင်းအောင်၊ အလျှင်းကွယ်ဘိ၊
ယာဣရိကြောင့်၊ ရှိသည့်လက္ခဏာ၊ ဒုက္ခတာ၊ ဉာဏ်မှာ မထင်တော့။

အနတ္တလက္ခဏံ။ ပေ။ န ဥပဋ္ဌာတိ။ ။စက္ခာယတန၊ ရူပါယတန။ ပေ။ မနာယတန၊
ဓမ္မာယတန—ဤ အာယတနအားလုံးသည်ပင် မိမိသဘောကို ဆောင်နေသော ဓာတ်
တရားတို့သာတည်း။ အတ္တမဟုတ်၊ အတ္တမရှိ၊ ထိုသို့ အသီးအသီး ဓာတ်တရားတို့ချည်း
ဖြစ်နေသည်ကို ခွဲခြားဝေဖန်၍ ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ဘို့ရန် နှလုံးမသွင်းမိကြ၊ နှလုံးမသွင်းမိ
ခြင်းကြောင့် ထိုးထွင်း၍ မသိကြ၊ ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်လောက်အောင် သနဟူသော တခဲနက်
ကလည်း ဖုံးထားလျက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အနတ္တလက္ခဏာသည် ဉာဏ်မှာမထင်နိုင်။

ဆက်ဦးအံ့—အကယ်၍သာ သန္တတိသန စသည်တို့က အပေါင်းအစု မပြုလျှင် တခု
တည်း မထင်တော့ဘဲ ထိုအပေါင်းမှ စက္ခုစသော ရုပ်တခုကို၎င်း၊ စက္ခုဝိညာဏ်စသော
နာမ်တခုကို၎င်း ဉာဏ်ဖြင့်ခွဲထုတ်၍ ကြည့်နိုင်ရာ၏။ ထိုသို့ကြည့်နိုင်လျှင် အတ္တ (အကောင်)
ဟု ထင်မှတ်မှုသည် အလီလို ကွယ်ပျောက်ကာ အနတ္တလက္ခဏာ ထင်လာပါလိမ့်မည်။

[ဆောင်] စက္ခုစသည်၊ အလီလီ၏၊ ကိုယ်စီသတ်မှတ်၊ သီးခြားဓာတ်ကို၊ ပေါင်းစပ်
နေငြား၊ ဆိုင်ရာများမှ၊ ခွဲခြားသမှု၊ မရှုမိကြ၊ ရှုမိကလည်း၊ ကျနကွင်းကွင်း
မထင်လင်းအောင်၊ အလျှင်း ကွယ်ဝှက်၊ တခဲနက်ကြောင့်၊ သက်မဲ့
လက္ခဏာ၊ အနတ္တာ၊ ဉာဏ်မှာ မထင်တော့။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၅၅

ပန၊ အန္တယကား။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို။ ပရိဂ္ဂဟေတုာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားကာယူပြီး၍။ သန္တတိယာ၊ အစဉ်ကို။ ဝိကောပိတာယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ဖျက်ဆီး အပ်ပြီးသော်။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ သည်။ ယာထာဝ သရသတော၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မိမိ၏သဘောအားဖြင့်။ ဥပဋ္ဌာတိ၊ ထင်လာ၏။ အဘိဏ္ဍသမ္ပုဋ္ဌိ ပိဋ္ဌနံ၊ အဖြစ်အပျက်ဒဏ်တို့၏ အမြဲမပြတ် နှိပ်စက်ခြင်းကို။ မနသိကတွာ၊ စိတ်၌ ပြု၍။ ဝါ၊ နှလုံးသွင်း၍။ ဣရိယာပထေ၊ ကို။ ဥဇ္ဈါဒ္ဓိတေ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ခွါလှစ်အပ် ပြီးသော်။ ဒုက္ခလက္ခဏံ၊ သည်။ ယာထာဝသရသတော၊ ဥပဋ္ဌာတိ။ နာနာဓာတု-ယော၊ အမျိုးမျိုးသော စက္ခုဓာတ်၊ သောတဓာတ် အစရှိသည်တို့ကို။ ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဈိ-တွာ၊ အသီးအသီး ခွဲခြားဝေကန်၍။ ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေ၊ တခဲနက်ကို အသီးအသီး ခွဲခြားဝေကန်မှုကို။ ကတေ၊ ပြုအပ်သော်။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ ယာထာဝ သရသ-တော၊ ဥပဋ္ဌာတိ။ ၏။ [ယာထာဝ သရသတောပုဒ်၏ အနက်ကို ဇီကာကျော် နိဿယ ပဏာမဂါထာ သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓပုဒ်အဖွင့်၌ ပြထားပြီ။]

နာနာဓာတုယော ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဈိတွာ။ ။စက္ခုဓာတ်သည် မျက်စိ အတွင်းဝယ် အခြားသော ရုပ်ကလာပ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်၍နေ၏။ ပတ်ဝန်းကျင် အဆောင်အယောင်နှင့် တကွသော မျက်လုံးကိုလည်း “စက္ခု”ဟု ခေါ်နေကြ၏။ ကို သသမ္ဘာရစက္ခုအပေါင်းမှ စက္ခုဓာတ်တခုကို ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြား၍သိခြင်းကို “စက္ခုဓာတု ဝိနိဗ္ဗောဂ”ဟု ခေါ်၏။ ရူပဓာတ်စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ။ ထိုကဲ့သို့ အမျိုးမျိုးသော ဓာတ်တို့ကို ခွဲခြားဝေကန် မှုကို သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် မဆိုသားဘဲ ပိဋကအရာဝယ် အတော်ပညာရှိသူတို့သော်မှလည်း သတိ မမူမိကြ။ အနတ္တလက္ခဏာကို သိလိုလျှင် စက္ခုဓာတ် သောတဓာတ်စသော ဓာတ် တို့ကို အသီးအသီး ဉာဏ်ဖြင့်ခွဲခြားရသည်။ ထိုသို့ ခွဲခြားပြီးနောက်။

ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေ။ ။တခုတည်းကဲ့သို့ ထင်ရလောက်အောင် ပူးတွဲ ပေါင်းကပ် ဆက်စပ်၍နေသည်ကို “ဃန”ဟု ခေါ်၏။ ထိုဃနသည် သန္တတိဃန၊ သမူဟဃန၊ ကိစ္စဃန၊ အာရမ္မဏဃနအားဖြင့် ၄-မျိုးရှိ၏။ ဝိထိအစဉ်အားဖြင့် ရုပ်အစဉ်၊ နာမ်အစဉ် တခုကို “သန္တတိဃန=အစဉ်အားဖြင့် တခဲနက် ဖြစ်နေသည်”ဟု ခေါ်၏။ ဝိတ္ထုပ္ပါဒ် တခု၌ စိတ် စေတသိက် အပေါင်းကို၎င်း၊ ရုပ်ကလာပ် တခုကို၎င်း၊ သသမ္ဘာရစက္ခု ဟူသော မျက်စိတခုလုံး စသည်ကို၎င်း “သမူဟဃန=အပေါင်းအားဖြင့် တခဲနက်”ဟု ခေါ်၏။ ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းကိစ္စ၌ စက္ခုဒွါရိက တဒန္တဝတ္ထိက ဝိထိစိတ်အားလုံးကို ကိစ္စ အားဖြင့် တခုဟည်းဟု ထင်ရသောကြောင့် “ကိစ္စဃန”ဟု ခေါ်၏။ ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သမျှစိတ်အားလုံးကို တခုတည်းဟု ထင်ရသောကြောင့် “အာရမ္မဏဃန”ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ။

ထိုကဲ့သို့ ဃနဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထားသောကြောင့် ဓာတ်သဘာဝ တခုတခုကို ခွဲခြား၍ မသိနိုင်။ အကယ်၍ ထိုဃနကို (တခဲနက် မဘင်ရအောင်) သူ့သဘာဝ ရှိသည့်အတိုင်း ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြား၍ကြည့်နိုင်ပါမူ သာသနာပ၌ ထင်မှားအပ်သော အတ္တအကောင်အထည် မရှိတော့ဘဲ အနတ္တလက္ခဏာ ထင်လာနိုင်ပါသည်။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တကို ပြရာဌာန၌။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဧတ္ထ၊ ဤ စက္ခုစသောပါဌ၌” ဟု ပေး၏။ ယောဇနာ၌ “ဧတ္တာတိ ဧတသ္မိံ အဓိကာရေ” ဟု ဖွင့်၏။ ဤနေရာသည် ပါဠိတော်ဝယ် “စက္ခု အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တာ” ဟူသော ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ပြရာဌာနဖြစ်၏။ ထိုကို “ဧတသ္မိံ အဓိကာရေ” ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။] အနိစ္စံ၊ အနိစ္စ၎င်း။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၎င်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ၎င်း။ ဒုက္ခလက္ခဏံ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၎င်း။ အနတ္တံ၊ အနတ္တ၎င်း။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ အနတ္တလက္ခဏာ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အယံ ဝိဘာဂေါ၊ ဤ ခွဲခြားဝေဘန် အပ်သော အထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ တတ္ထ၊ ထိုအနိစ္စ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ အစရှိသည်တို့တွင်။ အနိစ္စန္တိ၊ အနိစ္စ ဟူသည်။ ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်း တည်း။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တဘာဝါ၊ ဖြစ်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်၊ ပျက်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်၊ ဌီအခိုက်၌တည်သော သင်္ခတ၏ တမျိုးတခြားအဖြစ်၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ (“မမြဲခြင်းကြောင့် တည်း” ဟုလို။) ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တံ၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ဌီအခိုက်၌တည်သော သင်္ခတ၏ တမျိုးတခြား၏ အဖြစ်သည်။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ အနိစ္စလက္ခဏာတည်း။ ဝါ၊ အနိစ္စဟု မှတ်သားကြောင်း အမှတ်အသားတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ အဘာဝသင်္ခါတော၊ မရှိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ အာကာရဝိကာရော၊ အခြင်းအရာ အထူးသည်။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ [“အနိစ္စ” အရ ၂-နည်းပြခဲ့သောကြောင့် အနိစ္စလက္ခဏာကိုလည်း ၂-နည်းပြသည်။]

ပန၊ ကား။ ယံ၊ အကြင်တရားသည်။ အနိစ္စံ၊ တည်း။ တံ၊ ထိုတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (အနိစ္စနှင့် ဒုက္ခကို အရတူ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) တဒေဝ ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါး အပေါင်းသည်ပင်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ကသ္မာ၊ နည်း။ အဘိဏ္ဍသမ္ပုဋ္ဌိပိဋနတော၊ အမြဲမပြတ် အဖြစ်အပျက် ဒဏ်တို့၏ အနှိပ်စက်ကို ခံနေရခြင်းကြောင့်တည်း။ အဘိဏ္ဍသမ္ပုဋ္ဌိပိဋနာကာရော၊ အမြဲမပြတ် နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာသည်။ ဒုက္ခလက္ခဏံ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတည်း။ ဝါ၊ ဒုက္ခဟု မှတ်သား ကြောင်း အမှတ်အသားတည်း။

ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တဘာဝါ။ ။ တိကအင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်၌ “တိဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ ကတမာနိ တိဏိ၊ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ၊ ဝယော ပညာယတိ၊ ဌီတဿ အညတတ္ထံ ပညာယတိ” ဟု ရှိ၏။ ထိုပါဠိကိုယူ၍ ဤ၌ “ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တဘာဝါ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုပါဠိကို ရည်ရွယ်၍ နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။ ယောဇနာ၌ကား “ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တဘာဝေါတိ ဥပ္ပါဒဝယ သင်္ခါတေန အညထတ္တေန ဘာဝတော” ဟု ဖွင့်လေသည်။

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မတာဇနိယအဖွင့်

၁၅၇

ပန၊ ကား။ ယံ၊ အကြင်တရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ တံ၊ သည်။ ငနတ္တာ၊ အနတ္တတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (ဒုက္ခနှင့် အနတ္တကို အရတူ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) တဒေဝ ခန္ဓပဉ္စကံ၊ သည်ပင်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တဟည်း။ ကသ္မာ၊ နည်း။ အဝသဝတ္တနတော၊ မိမိအလို၌ မပြစ် စေနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဝါ၊ မိမိ၏အလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ အဝသဝတ္တနာကာရော၊ မိမိအလို၌ မပြစ်စေနိုင်ခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာသည်။ ဝါ၊ မိမိ၏အလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်ခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာသည်။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ အနတ္တလက္ခဏာတည်း။ ဝါ၊ တည်း။

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စခန္ဓာသည်၎င်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခခန္ဓာသည်၎င်း။ အနတ္တာ၊ အနတ္တခန္ဓာသည်၎င်း။ အညဒေဝ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာတို့မှ တမျိုးတခြားသာဟည်း။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာနိ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာတို့သည်။ အညာနိ (ဒေဝ)၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တခန္ဓာ တို့မှ တမျိုးတခြားတို့သာတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ပဉ္စ၊ ခန္ဓာ၊ တို့၎င်း။ ဒွါဒေသ၊ အာယတနာနိ၊ တို့၎င်း။ အဋ္ဌာရသ၊ ဓာတုယော၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပိ၊ ဤ အလုံးစုံသော တရားသည်လည်း။ အနိစ္စံနာမ၊ မည်၏။ ဒုက္ခံနာမ၊ မည်၏။ အနတ္တာ နာမ၊ မည်၏။ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ကာရ ဝိကာရာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော အခြင်းအရာ အထူးတို့သည်။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။...ပန၊ ဆက်။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤအာယတန ဝိဘင်း၌။ ဒေသ၊ အာယတနာနိ၊ စက္ခုအစ ဖောဋ္ဌဗ္ဗအဆုံးရှိသော အာယတနတို့ သည်။ ဂမာဝစရာနိ၊ တို့တည်း။ ဒွေ၊ (အာယတနာနိ၊ မနာယတန ဓမ္မာယတန တို့သည်။) တေဘူမကာနိ၊ ၃-ပါးသောတံ၌ဖြစ်ကုန်၏။ သဗ္ဗေသုပိ၊ အလုံးစုံသော အာယတန ၁၂-ပါးတို့၌လည်း။ သမ္ပသနစာရော၊ သုံးသပ်ကြောင်း ဝိပဿနာ ဉာဏ်၏ဖြစ်ခြင်းကို။ ကထိတော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (“စက္ခု အနိစ္စံ၊ ဒုက္ခံ၊ အနတ္တာ၊ ဝိပရိကာမဓမ္မံ” ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျော။

သုတ္တန္တဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတ၊ ပြီ။

၂-အဘိဓမ္မတာဇနိယအဖွင့်

၁၅၅။ အဘိဓမ္မတာဇနိယေ၊ အဘိဓမ္မတာဇနိယနည်း၌။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ် သောသုတ္တန္တဘာဇနိယနည်း၌။ ဝိပဿကာနံ၊ ဝိပဿနာရှုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ အား။ ဥပကာရတ္ထာယ၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ။ စက္ခာယတနံ ရူပါယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ယုဂဋ္ဌတော၊ ဒွါရအာရုံ အစုံအားဖြင့်။ အာယတနာနိ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာနိ ယထာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ အဝတ္ထာ၊ ဟော တော်မူဘဲ။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနံ၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတနံ၊ ဗာဟိရာယတနတို့၏။

(သဘာဝဋ္ဌစပ်။) အဗ္ဗောကာရတော၊ မရောယျက်ခြင်းအားဖြင့်။ သဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ သဘာဝကိုပြခြင်းအကျိုးငှါ။ စက္ခာယတနံ သောတာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အဇ္ဈတ္တကဗာဟိရဝဝတ္ထာနနယေန၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတနံ၊ ဗာဟိရယတနံ တို့ကိုပိုင်းခြားသတ်မှတ်ကြောင်းနည်းအားဖြင့်။ ဝုတ္တာနိ၊ အပ်ကုန်ပြီ။...တေသံ၊ ထိုအာယတနတို့၏။ နိဒ္ဒေသဝါရေ၊ ဌ။ တတ္ထ ကတမံ စက္ခာယတနန္တိ အာဒိနိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။

၁၆၇။ ပန၊ ကား။ ဓမ္မာယတနနိဒ္ဒေသေ၊ ဌ။ တတ္ထ ကတမာ အသင်္ခတာဓာတု ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ၊ ဟူသော။ ယံ တေ၊ အကြင်စကား ရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တဩ၊ ထိုစကားရပ်၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။ အသင်္ခတာ ဓာတုတိ၊ ဟူသည်ကား။ အသင်္ခတသဘာဝံ၊ ကံ အစရှိသော အကြောင်းတို့သည် မပြုစီမံအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်သို့။ အာဂမ္မ၊ မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍။ ဝါ၊ မျက်မှောက်ပြုသော အားဖြင့် ရောက်ခြင်းကြောင့်။ ရာဂါဒယော၊ ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့သည်။ ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ အယံ၊ ဤအဋ္ဌကထာသည်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ရာဂက္ခယော အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ အာစရိယာနံ၊ ထို့၏။ သမာနတ္ထကထာ၊ တူမျှသောအနက်ကို ဆိုရာဆိုကြောင်း ကထာတည်း။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ဝိတဏှဝါဒီ၊ ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ (ကိံ ၊ နည်း။) ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအခြား တပါးသော။ နိဗ္ဗာနံနာမ၊ နိဗ္ဗာန်မည်သည်။ နတ္ထံ။ ကိလေသက္ခယောဝ၊ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်သာ။ နိဗ္ဗာနံ၊

တေ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခိယန္တိ။ ။အာဂမ္မကို “မဂ္ဂေန သစ္စိကရဏေန” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ “မဂ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် ရောက်ခြင်းကြောင့်” ဟူလို။ အာဂမ္မ၌ တော-ပစ္စည်းသည် ဟိတ်အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ခိယန္တိ ဧတ္ထာတိ ခယော” ဝယ် ဧတ္တံ၌ ထ-ပစ္စည်းသည် နိမိတ်အနက်၌ သက်၏။ ဥပမာ—ကတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါတေ၊ ဧတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါတေ” တို့၌ ကတ္ထ၊ ဧတ္တတို့ဝယ် ထ-ပစ္စည်းတို့သည် “ကြောင့်” ဟု နပးရသော နိမိတ်အနက်၌ သက်ကြသကဲ့သို့တည်း။ ထိုသို့နိမိတ်အနက် ဘေးစေလိုသောကြောင့်ပင် အာဂမ္မကိုလည်း “သစ္စိကရဏေန” ဟု ဟိတ်အနက် ဖွင့်သည်။ ဧတ္ထ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်။ ရာဂါဒယော၊ ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့သည်။ ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခယော၊ မည်၏။ “ရာဂဿ+ခယော ရာဂက္ခယော” စသည်ဖြင့် ပြပါ။

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၁၅၉

တည်း။ ဣတိ၊ (အာဟ။ တံ၊ အသင်ဝိတဏှဝါဒီသည်။) သုတ္တံ၊ ပါဠိကို။ အာဟာရ၊ ဆောင်ဦးလော့။ ဣတိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝုတ္တေ၊ သကဝါဒိက ဆိုအပ်သော်။ နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနန္တိ။ ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနန္တိ၊ ဟူသော။ ဧတံ ဇမ္ဗုခါဒကသုတ္တံ၊ ဤဇမ္ဗုခါဒကသုတ်ကို။ အာဟရိတော၊ ဆောင်၍။ ဣမိနာ သုတ္တေန၊ ဤပါဠိဖြင့်။ ပါဠိယေက္ကံ၊ သော။ နိဗ္ဗာနနာမ၊ နတ္ထိ။ ကိလေသက္ခယောဝ၊ သည်သာ။ နိဗ္ဗာနံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတိ၊ အာဟ။ [အာဝုသော သာရိပုတ္တ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ။ နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနံဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ သူ ငါ မလပ် ပြောဆိုအပ်ပါ၏။ အာဝုသော၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာနံဟူသည်။ ကတမံ နုခေါ၊ အဘယ်ပါနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင် (ဇမ္ဗုခါဒကပရိပိုင်ကိုခေါ်သည်။)။ ယော ရာဂက္ခယော၊ အကြင်ရာဂ၏ကုန်ခြင်းသည်။ ယော ဒေါသက္ခယော၊ အကြင်ဒေါသ၏ကုန်ခြင်းသည်။ ယော မောဟက္ခယော၊ အကြင်မောဟ၏ ကုန်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ၊ ဤရာဂ ဒေါသ မောဟတို့၏ ကုန်ခြင်းကို။ နိဗ္ဗာနံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ သဠာယတနသံယုတ် ဇမ္ဗုခါဒကဝဂ် နိဗ္ဗာနပဉ္စာသုတ်။ [ဝိတဏှဝါဒီ၏ အလိုကျအောင် ရာဂက္ခယောစသည်၌ “ကုန်ခြင်း”ဟု ဘာဝသာနေအနက်ပေးလိုက်သည်။ သကဝါဒီ အလိုအားဖြင့် “ကုန်ကြောင်းတရား”ဟု ပေးရသည်။]

သော၊ ထို ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ဆိုထိုက်၏။ (ကိံ၊ နည်း။) ယထာ၊ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဧတံ သုတ္တံ၊ ဤသုတ္တန်သည်။ (အတ္ထိ)။ တထာ၊ ထိုသုတ္တန်ရှိတိုင်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ အတ္ထော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်။ ကိံ ပန၊ အဘယ်ပါနည်း။ ဣတိ (ဝတ္ထုဗ္ဗော)။ (ဧဝံ၊ ဝုတ္တေ) ဃဒ္ဒါ၊ မချွတ်ကေန။ ဝက္ခတိ၊ ဝိတဏှဝါဒီ ဆိုလတ္တံ့။ (ကိံ၊ နည်း။) အာမ၊ အိမ်း။ သုတ္တတော၊ သုတ်ပုဒ်တို့ကို။ (တော-ပစ္စည်း၊ ဒုတိယအနက်၌ သက်။) မုဉ္ဇိတော၊ လွှတ်၍။ (အညော၊ သုတ်ပုဒ်တို့မှ တပါးသော။ အာဟရိတဗ္ဗော၊ ဆောင်ယူထိုက်သော။) အတ္ထော၊ အနက်သည်။ နတ္ထိ။ [“ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယော”ဟု တိုက်ရိုက် ဆိုထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် အခြားအနက်အဓိပ္ပါယ် ဆောင်တွယ်မလိုပါ-ဟူလို။]

သုတ္တတော မုဉ္ဇိတော။ ။သုတ္တပဒါနိ မုဉ္ဇိတော အညော သုတ္တဿ အတ္ထော။ ။ အာဟရိတဗ္ဗော နတ္ထိ။-ဋီကာ။ မုဉ္ဇိတော ဟူသော သကမ္မကကြိယာနှင့် လျှော်အောင် သုတ္တတောကို “သုတ္တပဒါနိ” ဟု ကံအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ နတ္ထိ အတ္ထောကို “အညော သုတ္တဿ အတ္ထော။ ပေ။ အာဟရိတဗ္ဗော နတ္ထိ”ဟု အညော အာဟရိတဗ္ဗောကို ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ တို့သို့ ဖွင့်သဖြင့် “ဤသုတ္တန်သည် နေယျတ္ထသုတ္တန် မဟုတ်၊ နိတတ္ထသုတ္တန် ဖြစ်၏”ဟု ဝိတဏှဝါဒီက ဆိုလိုကြောင်းကိုပြသည်။ နေယျတ္ထ၊ နိတတ္ထတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌ ပြထားသည်။

တတော၊ ထိုမှနောက်၌။ ဝတ္တဗ္ဗော၊ သကဝါဒီက ဆိုထိုက်၏။ (ကိံ ၊ နည်း။) တာဝ၊ အနန္တရသုတ်မှ ရှေးဦးစွာ။ ဣဒံသုတ္တံ၊ ဤသုတ်ကို။ တေ၊ အသင် ဝိတဏှဝါဒီသည်။ အာဘတံ၊ ဆောင်အပ်ပြီ။ အနန္တရသုတ္တံ၊ အခြားမဲ့ဖြစ်သောသုတ်ကို။ အာဟရ၊ ဆောင်ပါဦးလော့။ ဣတိ (ဝတ္တဗ္ဗော)။ အနန္တရသုတ္တံနာမ၊ မည်သည်။ အရဟတ္တံ အရဟတ္တန္တိ။ ဝေ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ အရဟတ္တန္တိ၊ ဟူသောသုတ်တည်း။ ဣဒံ၊ ဤသုတ်သည်။ တဿေဝ၊ ထိုသောသုတ်၏ပင်။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့၌။ အာဘတသုတ္တံ၊ ဆောင်အပ်သော သုတ်ပင်။ [“အာဝုသော သာရိပုတ္တရာ။ အရဟတ္တံ အရဟတ္တန္တိ၊ အရဟတ္တဖိုလ် အရဟတ္တဖိုလ် ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ သူငါ့မလပ် ပြောဆိုအပ်၏” စသည်ဖြင့် ရှေးသုတ်၌ ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း အနက်ပေးပါ။ သို့သော် ရာဂက္ခယော စသောပုဒ်တို့ကို “ရာဂ၏ကုန်ခြင်း” စသည်ဖြင့် မပေးဘဲ “ရာဂ၏ကုန်ကြောင်း” စသည်ဖြင့် အနက်ပေးရသည်။ - သဠာယတနသံယုတ် ဗေဗ္ဗုခါဒကဝဂ် အရဟတ္တပဉ္စာသုတ်။]

ဣမသ္မိံ (သုတ္တေ)၊ ဤအခြားမဲ့ဖြစ်သောသုတ်ကို။ အာဘတေ ပန၊ ဆောင်အပ်သော်ကား။ နံ၊ ထို ဝိတဏှဝါဒီကို။ အာဟံသု၊ သကဝါဒီတို့က ပြောဆိုကြကုန်ပြီ။ [ဤ၌ “အာဟ”ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်၊ အမျှားကဝိုင်း၍ ပြောဘွယ်မလို၊ သကဝါဒီ တယောက်တည်းကပြောမှ သင့်မည်။] (ကိံ ၊ နည်း။) နိဗ္ဗာနံနာမ၊ နိဗ္ဗာန်မည်သည်။ ဓမ္မာယတနပရိယာပနော၊ ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်သော။ ဓမ္မော၊ ပရမတ္ထ သဘာဝဓမ္မတည်း။ (“အဘာဝပညတ် မဟုတ်” ဟူလို။) အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သည်။ စတ္တာရော ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့တည်း။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ သစ္စိကတွာ၊ ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြု၍။ ဝိဟရန္တော၊ နေနိုင်သော။ ဓမ္မသေနာပတိ၊ တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ ပုစ္ဆိတော၊ မေးလျှောက်အပ်သည်။ (သမာနော) ပိ၊ ဖြစ်သော်၎င်း။ အရဟတ္တံ၊ ကို။ ပုစ္ဆိတော၊ သည်။ (သမာနော)ပိ၊ ၎င်း။ ကိလေသက္ခယမေဝ၊ ကိုသာ။ အာဟ၊ ဖြေဆိုပြီ။ ကိံ ပန၊ အသိနည်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ သည်၎င်း။ အရဟတ္တဉ္စ၊ သည်၎င်း။ ဧကံ၊ တူသလော။ ဥဒါဟု၊ ဟုတ်။ နာနံ၊ ထူးသလော။ ဣတိ (အာဟံသု၊ ကုန်ပြီ။)

ဧကံဝါ၊ တူသည်မှလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေ။ နာနံဝါ၊ ထူးသည်မှလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ ဧတ္ထ၊ ဤနိဗ္ဗာန်အရာ၌။ အတိဗဟံ၊ အလွန်များစွာ။ စုဏှကရဏံ၊ မှန်မှန်ညက်ညက် ပြုခြင်းကို။ (“ဧကံ နာနံ”ဟု ခွဲခြားမှုကိုပြုခြင်းကို။) ကရောန္တေန၊ ပြုတတ်သော။ တယာ၊ သင်ဖြင့်။ (သကဝါဒီကို ဆိုသည်။) ကော အတ္ထော၊ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ တံ၊ သင်သည်။ ဧကံ၊ တူသည်ကို၎င်း။ (တူမှန်းကို ၎င်း။) နာနံ၊ ထူးသည်ကို၎င်း။ (ထူးမှန်းကို၎င်း။) န ဇာနာသိ၊ မသိသလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝိက္ခေပံ၊ အထူးထူးအပြားပြား ပစ်လွှင့်မှုကို။ ဝါ၊ ပြန်လွှင့်အောင်။ ကရောတိ၊ ဝိတဏှဝါဒီ ပြု၏။)

☰

၎င်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၁၆၁

ဤတော၊ ယခုမှ သိအပ်သော်။ (ရှေးတုန်းက မသိစေကာမူ အသင်ကဖြေမှ သိအပ်သော်။) သာဓု၊ ကောင်းသည်။ ဟောတိနု၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ (နိဗ္ဗိတော၊ စကားဖြင့်နှောင်ဖွဲ့၍။) [ဦးကာကိမ္မိ၍ ကုဉ်သည်။] ပုနပျ-
နံ၊ ခါ။ ပုစ္ဆတော၊ မေးအပ်သည်။ (သမာဓော၊ သော်။ ဝါ၊ ဖြစ်သော ဝိတဏှ-
ဝါဒီသည်။) ဝဇ္ဇေတံ၊ လှည့်စားခြင်းငှါ။ အသက္ခောန္တော၊ သည်။ (ဟုတော)။
အာဟ၊ ပြောရပြီ။ (ကိံ၊ နည်း။) ရာဂါဒိနံ၊ ရာဂ အစရှိသောကိလေသာတို့၏။
ခိဏန္တေ၊ ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်၏အဆုံး၌။ [ယောဇနာ၌ကား “ခိယန္တိ
ကိလေသာ ဧတ္တာတိ ခိဏော မဂ္ဂေါ”ဟု ဖွင့်၏။ “ကုန်ရာ အရဟတ္တမဂ်၏
အဆုံး၌”ဟု ပေး။] ဥပ္ပန္နတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အရဟတ္တံ၊ ကို။
ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္ဆတိ၊ ဆိုအပ်၏။
ဣတိ၊ အာဟ၊ ပြီ။

တတော၊ ထိုမှနောက်၌။ နံ၊ ထိုဝိတဏှဝါဒီကို။ အာဟံသု၊ နိပြီ။ [ဤ၌လည်း
အာဟရိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။ ရှေး၌ သကဝါဒီကို တယာဟု ကေဝုဇ်ဆိုခဲ့
၏။ ယောဇနာ၌ကား “သကဝါဒီနော”ဟု ဗဟုဝစ်ထည့်သည်။] (ကိံ၊ နည်း။)
မဟာကမ္မံ၊ ကြီးသောအလုပ်ကို။ တေ၊ သင် ဝိတဏှဝါဒီသည်။ ကတံ၊ ပြီ။ လဉ္စ၊
တံစိုးလက်ဆောင်ကို။ ဒတောပိ၊ ပေး၍လည်း။ တံ၊ သင့်ကို။ ဝဒါပေန္တော၊ ပြော
စေလသော်။ ဝါ၊ အပြောခိုင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တေဒေဝ၊ ဤစကားကိုပင်။
(ရာဂါဒိနံ ခိဏန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အစရှိသော ဤစကားကိုပင်)။ ဝဒါပေယျ၊ ပြော
စေရာ၏။ စ၊ ဆက်။ တေ၊ သင်သည်။ တေ၊ ဤ ရာဂက္ခယော အစရှိသောပုဒ်
ကို။ ဝိဘဇိတော၊ ခွဲခြားဝေဖန်၍။ ကထိတံ ယထေဝ၊ ပြောအပ်သကဲ့သို့ပင်။ ဝေ၊
တူ။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း။ သလ္လက္ခေဟိ၊ မှတ်သားဦးလော့။
(ကိံ၊ နည်း။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ရွေးရှုရောက်၍။ ဝါ၊ ရွေးရှုရောက်ခြင်း
ကြောင့်။ ရာဂါဒယော၊ ရာဂ အစရှိကုန်သော ကိလေသာတို့သည်။ ခိဏာ၊ ကုန်
ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခ-
ယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်အပ်ပြီ။ (ရှင်သာရိပုတ္တရာ မိန့်အပ်ပြီ။) ဟိ၊ မှန်။
တိဏိပိ၊ ၃-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တောနိ၊ ဤရာဂက္ခယော အစရှိသောပုဒ်
တို့သည်။ နိဗ္ဗာနသေဝ၊ ၏သာလျှင်။ အဓိဝစနာနိ၊ အမည်တို့တည်း။ ဣတိ
ဤသို့။ (သလ္လက္ခေဟိ၊ မှတ်သားဦးလော့။)

ဝေ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တေ၊ သကဝါဒီက ဆိုအပ်သော်။ သညတ္တိံ၊ နားလည်ပြင်
သို့။ သစေ ဝုစ္ဆတိ၊ အကယ်၍ ရောက်အံ့။ ဣစ္ဆေတံ၊ ဤသို့ နားလည်ခြင်းသို့
ရောက်ခြင်းသည်။ (ရာဂ၏ကုန်ကြောင်းဖြစ်သောတရားကို နိဗ္ဗာန်ခေါ်ကြောင်း

ယထေဝ စ။ ။အရဟတ္တဖိုလ်တုန်းက “ရာဂါဒိနံ ခိဏန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အရဟတ္တံ၊ ဝေ၊
ဝုစ္ဆတိ”ဟု ခွဲခြား၍ အသင် ဝိတဏှဝါဒီ ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ဤအဟူ “နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ
ရာဂါဒယော ခိဏာတိ နိဗ္ဗာနံ၊ ပေ။ ဝုတ္တံ”ဟု ခွဲခြား၍ မှတ်သားပါဦး။— ဟူလို။

နားလည်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ ကုသလံ၊ ကောင်း၏။ (သညတ္တိံ၊ သို့။) နောစေ (ဂစ္ဆတိ)၊ အကယ်၍ မရောက်သေးအံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့မရောက်သေးလသော်။ ဗဟုနိဗ္ဗာနဘာယ၊ များစွာသော နိဗ္ဗာန်၏ အပြစ်အားဖြင့်။ ကာရေတဗ္ဗော၊ နားလည်အောင် ပြုစေထိုက်၏။ ကထံ၊ အဘယ်သို့ နားလည်အောင် ပြုစေထိုက်သနည်း။ တာဝ၊ အပြစ်မပြုမီ ရွေးဦးစွာ။ ဣဒံ၊ ဤပြဿနာကို။ (ဝိတဏှဝါဒီ၊ ကို။) ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ မေးထိုက်၏။ (ကိံ၊ နည်း။) ရာဂက္ခယောနာမ၊ ရာဂက္ခယမည်သည်။ ရာဂဿေဝ၊ ရာဂ၏သာ။ ခယော၊ ကုန်ခြင်းလော။ [ဝိတဏှဝါဒီက “ကုန်ခြင်း”ဟူသော အဘာဝပညတ်ကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုလိုသောကြောင့် “ခယော၊ ကုန်ခြင်းလော”ဟု ဘာဝသာနေပေးသည်။ ရှေးနိဿယ၌ “ကုန်ရာလော”ဟု ပေးလေ၏။] ဥဒါဟု၊ ဟုတ်။ ဒေါသ မောဟာနမ္မိ၊ ဒေါသ မောဟတို့၏လည်း။ (ခယော၊ လော။) ဒေါသက္ခယောနာမ၊ မည်သည်။ ဒေါသဿေဝ၊ ၏သာ။ ခယော၊ လော။ ဥဒါဟု၊ ရာဂ မောဟာနမ္မိ၊ တို့၏လည်း။ (ခယော)။ မောဟက္ခယောနာမ၊ မည်သည်။ မောဟဿေဝ၊ ၏သာ။ ခယော။ ဥဒါဟု၊ ရာဂဒေါသနမ္မိ၊ တို့၏လည်း။ (ခယော)။ ဣတိ၊ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ ဧဝံ၊ သို့။ ပုစ္ဆိယမာနော၊ မေးအပ်သော်။ ဝါ၊ မေးအပ်သော ဝိတဏှဝါဒီသည်။) အဒ္ဓါ၊ မချွတ်ကေန်။ ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။ (ကိံ၊ နည်း။) ရာဂက္ခယောနာမ၊ မည်သည်။ ရာဂဿေဝ၊ ၏သာ။ ခယော၊ ကုန်ခြင်းတည်း။ ပေ။ မောဟဿေဝ၊ ခယော၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝက္ခတိ)။

တတော၊ ထိုသို့ပြောဆိုခြင်းကြောင့်။ (ဝိတဏှဝါဒီ၊ ကို။) ဝတ္တဗ္ဗော၊ ပြောဆိုထိုက်၏။ (အပြစ်တင်ထိုက်၏။ ကိံ၊ နည်း။) တဝ၊ သင်၏။ ဝါဒေ၊ ၌။ ရာဂက္ခယော၊ ရာဂ၏ ကုန်ခြင်းသည်။ ဧကံ နိဗ္ဗာနံ၊ တပါးသော နိဗ္ဗာန်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒေါသက္ခယော၊ သည်။ ဧကံ (နိဗ္ဗာနံ)၊ သည်။ (ဟောတိ)။ မောဟက္ခယော၊ သည်။ ဧကံ (နိဗ္ဗာနံ)၊ သည်။ (ဟောတိ)။ တိဏှံ၊ အကုသလမူလာနံ၊ ရာဂ ဒေါသ မောဟဟူကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့၏။ ခယေ၊ ကုန်ခြင်း၌။ တိဏှံ နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။ စတုန္တံ၊ ဥပါဒါနာနံ၊ တို့၏။ ခယေ၊ ၌။ စတ္တာရိ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) ပဉ္စန္တံ၊ နိဝရဏာနံ၊ တို့၏။ ခယေ၊ ပဉ္စ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) ဆန္တံ၊ တဏှာကာယာနံ၊ တဏှာအပေါင်းတို့၏။ (ရူပတဏှာ စသည်တို့၏။) ခယေ၊ ဆ(နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) သတ္တန္တံ၊ အနုသယာနံ၊ တို့၏။ ခယေ၊ သတ္တ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) အဋ္ဌန္တံ၊ မိစ္ဆတ္တာနံ၊ မိစ္ဆတ္တတရားတို့၏။ ခယေ၊ အဋ္ဌ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) [အဋ္ဌန္တံ မိစ္ဆတ္တာနံ အရ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ယူကြသည်။] နဝန္တံ၊ တဏှာမူလကဓမ္မာနံ၊ တဏှာ အရင်းခံရှိသော တရားတို့၏။ ခယေ၊ နဝ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) [နဝက၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု၊ ဝိဘင်္ဂ၌လာသော “တဏှံ ပဋိစ္စ ပရိယေသနာ၊ ပရိယေသနံ ပဋိစ္စ လာဘော” စသော ၉-ပါးကို

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၁၆၃

ဆိုသည်။] ဒသန္တံ, သံယောဇနာနံ၊ တို့၏။ ခယေ, ဒသ (နိဗ္ဗာနာနိ, ဟောန္တိ။) ဒိယနုကိလေသသဟဿဿ၊ အခွဲအားဖြင့် နှစ်ထောင်သေ...ကိလေသာ၏။ ဝါ၊ တထောင့်ငါးရာသော ကိလေသာ၏။ ခယေ၊ ဌံ။ ပါဠိယေက္ကံ ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီးဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ တထောင့်ငါးရာသော နိဗ္ဗာန်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗဟူနိ၊ များစွာကုန်သော။ နိဗ္ဗာနာနိ, ဟောန္တိ။ တေ၊ သင်၏။ နိဗ္ဗာနာနံ၊ တို့၏။ ပမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်သည်။ နတ္ထိပန၊ မရှိပါတကား။ ဣတိ (ဝတ္ထုဗော)။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ သို့။ အဂ္ဂဟေတော၊ မယူမူ၍။ (ရာဂအစရှိသည်တို့၏ ကုန်ခြင်းကို “နိဗ္ဗာန်” ဟု မယူမူ၍။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ရာဂါဒယော၊ တို့သည်။ ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧကမေဝ၊ တပါးတည်းသာလျှင် ဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကိ၊ ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ တိဏိပိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တောနိ၊ ရာဂက္ခယော အစရှိသော ဤပုဒ်တို့သည်။ နိဗ္ဗာနုဿေဝ၊ နိဗ္ဗာန်တပါးတည်း၏သာ။ အဓိဝစနာနိ၊ အမည်တို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဂဏှ၊ မှတ်ယူပါလော့။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ, ဝုတ္တေပိ၊ သကဝါဒီကပြောဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ [“ဝုတ္တောပိ” ဟုရှိလျှင် ပိုကောင်းမည်ထင်သည်။ “ဝုတ္တော၊ ပြောဆိုအပ်သည်။ သမာနောပိ၊ ဖြစ်သော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော ဝိတဏှဝါဒီသည်” ဟု ပေး။] သစေ န သလ္လက္ခေတိ၊ အကယ်၍ မမှတ်သားနိုင်အံ့။ (ဧဝံသတိ။) ဩဋ္ဌာရိကတာယ၊ နိဗ္ဗာန်၏ ရုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကာရေတဗ္ဗာ၊ နားလည်အောင် ပြုစေထိုက်၏။ ကထံ၊ နည်း။ ဟိ၊ အဖြေကို ပြဦးအံ့။ အန္ဓဗာလာ၊ ပညာမျက်စိ မရှိသည့်အတွက် ကန်းလည်းကန်း မိုက်လည်းမိုက်ကုန်သော။ အစ္ဆဒိပိမိဂ မက္ကဋ္ဌာဒယောပိ၊ ဝံသတ္တဝါ၊ သစ်သတ္တဝါ၊ သမင်သတ္တဝါ၊ မျောက်သတ္တဝါအစရှိသော တိရစ္ဆာန်တို့သော်မှလည်း။ ကိလေသပရိယုဋ္ဌိတာ၊ ကိလေသာသည် ထက်ဝန်းကျင် လုယူအပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ ကိလေသာထက်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) ဝတ္ထု၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၏တည်ရာ မေထုန်ဝတ္ထုကို။ ပဋိသေဝန္တိ၊ ပိုကြကုန်၏။ အထ၊ မှီဝဲကြရာ ထိုအခါ၌။ နေသံ၊ ထိုတိရစ္ဆာန်တို့၏။ ပဋိသေဝနပရိယန္တေ၊ မှီဝဲခြင်း၏အဆုံး၌။ ကိလေသော၊ သည်။ ဝုပသမ္ပတိ၊ ငြိမ်း၏။ တဝ၊ အသင် ဝိတဏှဝါဒီ၏။ ဝါဒေ၊ ဌံ။ အစ္ဆ ဒိပိ မိဂ မက္ကဋ္ဌာဒယော၊ တို့သည် နိဗ္ဗာနပုတ္တာနာမ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကုန်သည်မည်သည်။ ဟောန္တိ။ တေ၊ အသင် ဝိတဏှဝါဒီ၏။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကိလေသာ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်သည်။ ဩဋ္ဌာရိကံ၊ ရုန့်ရင်းသည်။ ထူလံ၊ ကြမ်းတမ်းသည်။ (ဟောတိ)ဝတ၊ ဖြစ်လေစွာတကား။ ကဏ္ဏေဟိ၊ နားတို့ဖြင့်။ ပိဋန္တိတုံ၊ ပန်ဆင်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ, (ကာရေတဗ္ဗော)။

ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဧဝံ၊ ဤသို့ သင်ယူအပ်သည့်အတိုင်း။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မူ၍။ နိဗ္ဗာနံ၊ အာဂမ္မ၊ ရာဂက္ခယော၊ ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧကမေဝ၊ နိဗ္ဗာနံ၊ ကိ။ ရာဂက္ခယော၊ ဒေါသက္ခယော၊ မောဟက္ခယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္ဆတိ၊ ဧ။ ဟိ၊ မှန်။ တိဏိပိ၊ တောနိ၊ တို့သည်။ နိဗ္ဗာနဿေဝ၊ အဓိဝစနာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဂဏှ၊ မှတ်ယူပါလော့။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဝုတ္တေပိ၊ သော်လည်း။ (ဝုတ္တော၊ သည်။ သမာနောပိ၊ သော်လည်း။ ဝါ၊ သည်။) သစေ န သလ္လက္ခေတိ၊ အံ။ (ဧဝံသတိ)။ ဂေါတြဘုနာပိ၊ ဂေါတြဘုဖြင့်လည်း။ ကာရေတဗ္ဗော၊ ကထံ၊ နည်း။ တာဝ၊ အပြစ်မပြုမိ ရှေးဦးစွာ။ ဧဝံ၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ (ကိံ)။ တံ၊ သည်။ ဂေါတြဘုနာမ၊ မည်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဝဒေသိ၊ ဆိုသလော။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ အာမ၊ အိမ်း။ ဝဒါမိ၊ ဧ။ ဣတိ (ဝက္ခတိ)။ ဂေါတြဘုက္ခဏေ၊ ဂေါတြဘုခဏ၌။ ကိလေသာ၊ တို့သည်။ ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီလော။ ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်ဆဲလော။ ခိယိသန္တိ၊ ကုန်ကုန်လတ္တံ့လော။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ (ဂေါတြဘုက္ခဏေ၊ ကိလေသာ၊ တို့သည်။) နခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီးမဟုတ်။ န ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်ဆဲမဟုတ်။ အပိစ ခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ခိယိသန္တိ၊ ကုန်ကုန်လတ္တံ့။ ဣတိ (ဝက္ခတိ)။ ဂေါတြဘုပန၊ သည်ကား။ ကိံ၊ အဘယ်ကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကိ။ ကရေတိ၊ နည်း။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကိ။ (အာရမ္မဏံ ကရေတိ။ ဣတိ ဝက္ခတိ)။ တဝ၊ ဧ။ ဂေါတြဘုက္ခဏေ၊ ၌။ ကိလေသာ၊ တို့သည်။ န ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီးမဟုတ်။ န ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်ဆဲမဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ခိယိသန္တိ၊ ကုန်ကုန်လတ္တံ့။ တံ၊ သည်။ ကိလေသေသု၊ တို့သည်။ အခိဏေသုယေဝ၊ မကုန်ကုန်သေးမိ သာလျှင်။ ကိလေသက္ခယံ၊ ကိလေသက္ခယဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကိ။ ပညပေသိ၊ ပညတ်ဘိ၏။ အနုသယေသု၊ တို့ကို။ အပ္ပဟိနေသု (ဧဝံ)၊ မပယ်အပ်ကုန်သေးမိ သာလျှင်။ အနုသယပ္ပဟာနံ၊ အနုသယပ္ပဟာနဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ပညပေသိ။ တေ၊ ဧ။ တံ၊ ထိုသို့ပညတ်ခြင်းသည်။ န သမေတိ၊ ရွှေစကားနှင့်မညီ။ (ကိလေသာ တို့၏ ကုန်ခြင်းကို နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ရွှေစကားနှင့်မညီ။) ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဧဝံ၊ အဂ္ဂဟေတွာ။ ပေ။ ဂဏှ၊ မှတ်ယူပါလော့။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဝုတ္တေပိ (ဝုတ္တော၊ သမာနောပိ။) သစေ န သလ္လက္ခေတိ။ (ဧဝံသတိ)။ မဂ္ဂေန၊ မဂ်ဖြင့်။ ကာရေတဗ္ဗော၊ ကထံ၊ နည်း။ တာဝ၊ စွာ။ ဧဝံ၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ (ကိံ)။ တံ၊ မဂ္ဂနာမ၊ မဂ်မည်သည်ကို။ ဝဒေသိ၊ လော။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ အာမ၊ ဝဒေမိ၊ ဧ။ ဣတိ (အာဟ)။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ၌။ ပေ။ ခိယိသန္တိ၊ လော။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ ဇာနမာနော၊ သိသော ဝိတဏှဝါဒီသည်။ ဝက္ခတိ။ (ကိံ)။ (မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ကိလေသာ။) ခိဏာ၊ ပြီ။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ ခိယိသန္တိ၊ လတ္တံ့။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ ဝတ္တံ၊ န ဝုစ္ဆတိ။ ခိယန္တိ၊ ဆဲ။ ဣတိ၊ ဝတ္တံ၊ ဝုစ္ဆတိ။

ဝိဘင်း]

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၆၅

၏။ ဣတိ (ဝက္ခတိ)။ ယဒိ ဧဝံ၊ ယင်းသို့ဖြစ်လသော်။ (မဂ်ခဏ၌ ကိလေသာ
 ကုန်ဆဲဖြစ်လသော်။) မဂ္ဂဿ၊ ၏။ (အာရမ္မဏဘူတံ၊ အာရုံဖြစ်၍ ဖြစ်သော။)
 ကိလေသက္ခယံ၊ သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ မဂ္ဂေန၊ ကြောင့်။
 ခီယနကကိလေသာ၊ ကုန်သော ကိလေသာတို့သည်။ ကတမေ၊ တို့နည်း။ (ဤ
 ပုစ္ဆာ ၂-ရပ်ကိုပင် ထပ်၍ မဂ္ဂေ၊ ကတမံ စသည်ဖြင့် ထင်ရှားအောင် မိန့်သည်။)
 မဂ္ဂေ၊ သည်။ ကတမံ၊ သော။ ကိလေသက္ခယံ၊ သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။
 ကတွာ၊ ၍။ (ဤစကားဖြင့် မဂ္ဂဿ ကိလေသက္ခယံ နိဗ္ဗာနံ ကတမံကိုဖွင့်သည်။)
 ကတမေ၊ ကုန်သော။ ကိလေသေ၊ တို့ကို။ ခေပေတိ၊ ကုန်စေသနည်း။ [ဝိတဏှ
 ဝါဒီ၏စိတ်၌ ဇဝေဇဝါဖြစ်အောင် မေးခြင်းအားဖြင့် သူ့ စကား မမှန်ကြောင်း
 ကို ဖြေပြီးဖြစ်သည်။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧဝံ၊ သို့။ မာဂဏ၊ မယူပါလင့်။ ပေ။
 နိဗ္ဗာနဿေဝ၊ ၏သာ။ အဓိဝစနာနံ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဧဝံ, ဝုတ္တေ၊ အပ်သော်။ (ဝိတဏှဝါဒီ၊ သည်။) ဧဝံ, အာဟ။ (ကိ°)။ တံ၊
 အာဂမ္မ အာဂမ္မာတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒေသိ၊ လော။ ဣတိ(အာဟ)။ အာမ, ဝဒေမိ၊ ၏။
 ဣတိ (အာဟ)။ အာဂမ္မ နာမာတိ ဣဒံ၊ ဟူသောစကားကို။ တေ၊ သည်။
 ကုတော၊ မှ။ လဒ္ဓံ၊ ရအပ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးပြီ။ သုတ္တတော၊ ပါဠိတော်
 သုတ်မှ။ လဒ္ဓံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြေပြီ။ သုတ္တံ၊ ပါဠိတော်သုတ်ကို။ အာဟရ၊
 ဆောင်လော့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောပြီ။ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာ စ တဏှာ စ။ ပေ။ ကဒါစိတိ၊ ဟူ၍။
 ဧဝံ, ဝုတ္တေ၊ ရွတ်ဆိုအပ်သော်။ ပရဝါဒီ၊ သည်။ တုဏှိဘာဝံ၊ နှုတ်သံပိတ်၍
 တိတ်ဆိတ်သူ၏အဖြစ်သို့။ အာပန္နော၊ ရောက်ရပြီ။ [ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ အဝိဇ္ဇာ စ၊
 ကို၎င်း။ ဝါ၊ သည်၎င်း။ တဏှာ စ၊ ကို၎င်း။ ဝါ၊ သည်၎င်း။ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။
 အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ထမ္ပိ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကြောင့်။ ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီ။ တမ္ပိ၊ ထို
 နိဗ္ဗာန်ကြောင့်။ ဘဂ္ဂါ၊ ချိုးဖျက်အပ်ကုန်ပြီ။ (အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ၊ တို့၏။) ကိဉ္စိ၊
 စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှသည်လည်း။ ကဒါစိစ၊ တရံတခါ၌မျှလည်း။ န၊ မရှိ။]

ဣဓာပိ၊ ဤအဘိဓမ္မ ဘာဇနီယနည်း၌လည်း။ ဒသ၊ အာယတနာနိ၊ တို့သည်။
 ကာမာဝစရာနိ၊ တို့တည်း။ ဒေ၊ အာယတနာနိ ပန၊ တို့သည်ကား။ စတုဘူမကာ-
 နိ၊ ၄-ပါးသောဘုံ၌ဖြစ်ကုန်၏။ လောကီယ လောကုတ္တရ မိဿကာနိ၊ လောကီ
 လောကုတ္တရာ ရောနှောသော အာယတနတို့တည်း။ ဣတိ, ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၆၈။ ဣဓာပိ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌လည်း။ ပဉ္စာပုစ္ဆကေ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆက
 နည်း၌။ ယံ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ဝိသဇနာ၌ ရအပ်၏။ ယဉ္ဇ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို

လည်း။ နလဗ္ဗတိ၊ ဝိသဇ္ဇနာ၌ မရအပ်။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသောပုဒ်ကို။ ပုစ္ဆိတော၊ ရှိ။ လဗ္ဗမာနဝသေနေဝ၊ ရထိုက်သောပုဒ်နှင့်စပ်သဖြင့်သာ။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ကောလံ၊ (အခြားဝိဘင်းတို့နှင့်မဖက်သက်သက်။) ဣဓ၊ ဤအာယတန ဝိဘင်း၌။ (ပဉ္စ၊ ပုစ္ဆကေ၊ ၌။ ယံ၊ လဗ္ဗတိ။ ယဉ္စ၊ န လဗ္ဗတိ။ တံ သဗ္ဗံ၊ ပုစ္ဆိတော၊ လဗ္ဗမာနဝသေနေဝ၊ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။) န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ် သေး။ သဗ္ဗေသုပိ၊ အလုံးစုံသော ဝိဘင်းတို့၌လည်း။ ပဉ္စာပုစ္ဆကေသု၊ သော နယော။ ပန၊ ဆက်။ ဣဓ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌။ ဒသန္တံ၊ အာယတနာနံ၊ တို့၏။ ရူပဘာဝေန၊ ရုပ်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဗျာကတတာ၊ အဗျာကတတို့၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ၏။ ဒိန္တံ၊ အာယတနာနံ၊ မနာယတန ဓမ္မာယတနတို့၏။ ခန္ဓဝိဘဂေါ၊ ၌။ စတုန္တံ၊ ခန္ဓာနိဝိယ၊ တို့၏ကဲ့သို့။ ကုသလာဒိဘာဝေါ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ဟိ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဘွယ်အထူးကား။ ကေဝလံ၊ ဓမ္မာယတနမဖက် သက်သက်။ စတ္တာရော၊ ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ သပ္ပစ္စယာဝ၊ သပ္ပစ္စယတို့သာတည်း။ သင်္ခတာဝ၊ သင်္ခတတို့သာတည်း။ ဓမ္မာယတနံ ပန၊ သည်ကား။ သိယာ၊ အချို့သည်။ (နိဗ္ဗာန်ကိုဆိုသည်။) အပ္ပစ္စယံ၊ အပ္ပစ္စယတည်း။ သိယာ၊ သည်။ အသင်္ခတံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ အာဂတံ၊ လာပြီ။

စ၊ သည်သာမကသေး။ အာရမ္မဏတ္တိကေသု၊ တို့၌။ အနာရမ္မဏံ၊ အနာရမ္မဏ ဖြစ်သော။ သုခမရူပသင်္ခါတံ၊ သုခမရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဓမ္မာယတနံ၊ သည်။ နဝတ္ထဗ္ဗကောဋ္ဌာသံ၊ နဝတ္ထဗ္ဗအဖို့အစုသို့။ ဘဇတိ၊ ကပ်ပင်၏။ တဉ္စ၊ ထိုနဝတ္ထဗ္ဗ အဖို့အစုသို့လည်း။ အနာရမ္မဏတ္တာ၊ အာရုံကို မယူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဘဇတိ၊ ၏။ ပရိတ္တာဒိဘာဝေန၊ ပရိတ္တ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ န ဝတ္ထဗ္ဗ- ဓမ္မာရမ္မဏတ္တာ၊ မဆိုထိုက်သော ဓမ္မဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ န (ဘဇတိ)၊ ကပ်ဝင်သည်မဟုတ်။ ဣတိအယံ၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။ ဝိသေသော၊ တည်း။ သေသံ၊ ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို။ တာဒိသမေဝ၊ တိုခန္ဓ ဝိဘင်းပုဒ်အပေါင်းကဲ့သို့ ရှိအပ်သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ ဣဓပိ၊ ဤ အာယတန ၌လည်း။ စတ္တာရော၊ ခန္ဓာပိယ၊ တို့ကဲ့သို့။ ဒွါယတနာ၊ ၂-ပါးသော အာယတန တို့သည်။ ပဉ္စပဏ္ဏာသ၊ ၅၅-ပါးသော။ ကာမာဝစရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ အာရမ္မံ၊ ရှိ။ ရဇ္ဇန္တဿ၊ တပ်မက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ပေ။ ပစ္စဝေက္ခန္တဿစ၊ ဆင်ခြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ပရိတ္တာရမ္မဏာ၊ ဟူသောအာရုံရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်သည်။ ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ ဝုတ္တသဒိသမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီး သော စကားရပ်နှင့်တူသည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။သဗ္ဗမ္မာဟဝိနောဒနိယာ၊ မည်သော။ ပေ။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

အာယတနဝိဘင်းအဖွင့် ပြီးပြီ။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၆၇

ဓာတုဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၇၂။ ဣဒါနိ၊ အာယကနဝိဘင်းကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ [အာဟ
 ဌ်စပ်။] တဒနန္တရေ၊ ထို၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ ဓာတုဝိဘင်္ဂေ၊ ဓာတုဝိဘင်း၌။
 သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့ကို။ (စက္ခုဓာတု အစရှိသော
 ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ကို။) ဆဟိ ဆဟိ၊ ၆-ပါးကုန် ၆-ပါးကုန်သော။ ဓာတုဟိ၊ ဓာတ်
 တို့ဖြင့်။ သဒ္ဓိပိတော၊ အကျဉ်းချုံး၍။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ဆက္ကေဟိ၊ ဆက္ကတို့ဖြင့်။
 သုတ္တန္တဘာဇနိယံ၊ သုတ္တန္တ ဘာဇနိယနည်းကို။ ဒဿန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဆဓာတုယောတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ အာဟ၊ ပြီ။

တတ္ထ၊ ထို ဆဓာတုယော အစရှိသော စကားရပ်၌။ ဆာတိ၊ ဆဟူသောသဒ္ဓါ
 သည်။ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ၊ ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [ဤပုဒ်၏
 အဖွင့်ကို ခန္ဓဝိဘင်္ဂ သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဓာတုယောတိ၊ ဟူသော
 သဒ္ဓါသည်။ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒဿနံ၊ ပိုင်းခြားအပ်သော ဓာတ်တရားတို့ကို ညွှန်ပြ
 ကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ပထဝီဓာတု အာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ ဓာတုဋ္ဌော
 နာမ၊ ဓာတုသဒ္ဓါ၏ အနက်မည်သည်။ သဘာဝဋ္ဌော၊ သဘာဝဋ္ဌတည်း။ ဝါ၊
 ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောအရာဝတ္ထုဟူသော အနက်တည်း။ သသာဝဋ္ဌော
 နာမ၊ မည်သည်။ သုညတဋ္ဌော၊ အတ္တဇီဝမှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော
 အနက်တည်း။ သုညတဋ္ဌောနာမ၊ မည်သည်။ နိဿတ္တဋ္ဌော၊ သတ္တဝါမဟုတ်သည်
 ၏အဖြစ်ဟူသော အနက်တည်း။ ဣတိဝေ၊ သို့။ သဘာဝ သုညတ နိဿတ္တဋ္ဌော၊

တိပိ ဆက္ကေဟိ။ ။ (၁) ဆ ဓာတုယော။ ပေ။ အာကာသဓာတု ဝိညာဏဓာတု။
 (၂) အပရာပိ ဆ ဓာတုယော သုခဓာတု ဒုက္ခဓာတု သောမနဿဓာတု ဒေါမနဿ-
 ဓာတု ဥပေက္ခာဓာတု အဝိဇ္ဇာဓာတု။ (၃) အပရာပိ ဆ ဓာတုယော ကာမဓာတု
 ဗျာပါဒဓာတု ဝိဟိ သာဓာတု နေက္ခမ္မဓာတု အဗျာပါဒဓာတု အဝိဟိ သာဓာတု။ ပါဠိ
 တော်၌ ဤ ဆက္က ၃-ပါးကို ဟောတော်မူသည်။ ဓာတ် ၁၈-ပါးကို ပဌမဆက္ကဖြင့် ချုံးပုံ
 ကို၎င်း၊ ဒုတိယဆက္ကဖြင့် ချုံးပုံကို၎င်း၊ တတိယဆက္ကဖြင့် ချုံးပုံကို၎င်း အနုဋီကာ၌ပါ

ဓာတုဋ္ဌော နာမ။ ။ သဘာဝဋ္ဌ စသော အနက်သည် ဓာတုသဒ္ဓါ၏ သဒ္ဓတ္ထ
 မဟုတ်၊ အသင်ရဋ္ဌိအားဖြင့် တက်ရောက် ထင်ရှားနေသော အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ဓာတု
 သဒ္ဓါ၏ သဒ္ဓတ္ထမှာ “အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေတိတိ ဓာတု” နှင့် အညီ မိမိသဘော
 ဆောင်ခြင်း အနက်သာတည်း။ မှန်၏—ပထဝီဓာတ်သည် မိမိ၏ ကက္ခဋ္ဌသဘောကို
 ဆောင်လျက်ရှိ၏။ မိမိ၏သဘောကို ဆောင်နေသော တရားဟူသမျှသည် သဘာဝလည်း
 ဟုတ်၏။ [သ=ထင်ရှားရှိသော + ဘာဝ = အရာဝတ္ထု။] သုညတလည်း ဟုတ်၏။ မိမိ
 သဘောကိုသာ ဆောင်နေသည်၊ အတ္တ မဟုတ်၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်၏။ မိမိသဘော
 ကိုသာ ဆောင်နေသည်၊ သတ္တဝါ မဟုတ်။ ဤ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြလို၍ “ဓာတုဋ္ဌောနာမ
 သဘာဝဋ္ဌော” စသည်ကို မိန့်သည်။

ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထု ဟူသော အနက်၊ အတ္တဇီဝမှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်၊ သတ္တဝါမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ပထဝီယေဝ၊ ပထဝီသည်ပင်။ ဓာတု၊ ဓာတ်တည်း။ ပထဝီ-ဓာတု၊ ပထဝီသည်ပင် ဓာတ်။ အာပေါဓာတု အာဒိသုပ္ပါ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌ လည်း။ သေဝ နယော။

ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပထဝီဓာတု အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ ပဒသမာလံ၊ ပထဝီ စသောပုဒ် ဓာတုပုဒ်တို့၏ သမာသ်စပ်ပုံကို။ ဝိဒိတွာ၊ ၍။ ဧဝံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ အတ္ထော၊ သဘာဝအနက်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပထဝီဓာတုတိ၊ ကား။ ပတိဋ္ဌာနဓာတု၊ တည်ရာဖြစ်သော ဓာတ်တည်း။ အာပေါဓာတုတိ၊ ကား။ အာဗန္ဓနဓာတု၊ ဖွဲ့စည်းတတ်သော ဓာတ်တည်း။ တေဇောဓာတုတိ၊ ကား။ ပရိပါစနဓာတု၊ ရင့်ကျက်စေတတ်သော ဓာတ်တည်း။ ဝါယောဓာတုတိ၊ ကား။ ဝိတ္တမ္ဘနဓာတု၊ ထောက်ကန်တတ်သော ဓာတ်တည်း။ အာကာသဓာတုတိ၊ ကား။ အသမ္ဗုဋ္ဌဓာတု၊ ပတ်ဝန်းကျင် မဟာဘုတ်တို့ မတွေ့ထိအပ်သော

ပထဝီဓာတု။ ။ပကတိဓရေသည် မြေပေါ်ရှိ အရာဝတ္ထုတို့၏ တည်ရာဖြစ်သကဲ့သို့ ပထဝီဓာတ်သည်လည်း ရုပ်ကလာပ် တခုဝယ် ပါဝင်သော ရုပ်တို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ဓာတ်တည်း။

အာပေါဓာတု။ ။ပကတိဓရေသည် မြေစသော အမှုန်တို့ကို ဖွဲ့စည်း ပေါင်းစုတတ်သကဲ့သို့ (ရေက ပေါင်းစုလိုက်မှ အလုံးအခဲ အတွဲဖြစ်သကဲ့သို့) ထို့အတူ အာပေါဓာတ်သည်လည်း ကလာပ်တခုတည်း၌ ပါဝင်သော ရုပ်တို့ကို ပြန့်ကျဲ၍ မနေစေဘဲ ပူးတွဲပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည်းတတ်သော ဓာတ်တည်း။

တေဇောဓာတု။ ။ပကတိဓရေသည် မိမိနှင့် ထိတွေ့သော အရာဝတ္ထုကို ကျက်စေသကဲ့သို့ ထို့အတူ အာပေါဓာတ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားအပ်သော ကလာပ်တခု ရုပ်တို့ကို စိုစိုထိုင်းထိုင်း မနေစေဘဲ သင့်တော်လောက်ရှိဖြစ်အောင် အဋ္ဌေ ပေးလျက် ကျက်စေတတ်သော အဋ္ဌေ ဓာတ်တည်း။- ဥဏှတေဇောသည် အပူဋ္ဌေဖြင့် ကျက်စေသကဲ့သို့ သိတတေဇောကလည်း အအေးဋ္ဌေဖြင့် ကျက်စေနိုင်သည်။

ဝါယောဓာတု။ ။ပကတိဓရေသည် တွန်းကန်တတ်သောကြောင့် တောင်လေတိုက်သော် မြောက်ဖက်ရွေ့၊ မြောက်လေတိုက်သော် တောင်ဖက်ရွေ့ အားဖြင့် ရွေ့ရှားကြရသည်။ ကလာပ် တခုတည်း၌လည်း ဝါယောဓာတ်က ထောက်ပံ့၍ ထားသောကြောင့် ရုပ်မှုန့်ကလေးတွေသည် အာပေါဓာတ်က စုစည်းရာဝယ် ပိညပ်ကပ်၍နေရသည်။

အာကာသဓာတု။ ။ရုပ်ကလာပ် ၂-ခု ပေါင်းစပ်မိသောအခါ အကြားတခု ပေါ်လာသည်။ ထိုအကြားကို အာကာသဓာတ်ဟု ခေါ်၏။ ထိုအာကာသဓာတ်ကို ပတ်ဝန်းကျင်က ရုပ်ကလာပ်တွင် ပါဝင်သော မဟာဘုတ်တို့သည် မထိအပ် မတိနိုင်၊ အကယ်၍သာ အာကာသကို ထိနေလျှင် အကြား မရှိတော့ရကား ရုပ်ကလာပ် ၂-ခု မဟုတ်၊ တခုတည်း ဆက်သွားလိမ့်မည်။

ဝိတင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၆၉

ခတ်တည်း။ ဝိညာဏဓာတုတိ၊ ကား။ ဝိဇာနနဓာတု၊ သညာ ပညာတို့၏သိပုံမှ
 တမျိုးတဖုံသိတတ်သော ခတ်တည်း။...ပထဝီဓာတုဒွယန္တိ၊ ကား။ အယံ ပထဝီ-
 ဓာတု၊ ဤ ပထဝီဓာတ်သည်။ ဒွေ၊ ၂-ပါးတို့တည်း။ အယံ ပထဝီဓာတုနာမ၊
 မည်သည်။ ကောဝေ၊ တခုတည်းသာလျှင်။ န၊ မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။
 အဇ္ဈတ္တိကဗဟိရဘေဒေန၊ အဇ္ဈတ္တိက ပထဝီဓာတ်၊ ဗဟိရ ပထဝီဓာတ်တို့၏
 အပြားအားဖြင့်။ ဒွေ ဓာတုယောဒေ၊ တို့တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ တေနေဝ၊
 ထို့ကြောင့်ပင်။ အတ္ထိ အဇ္ဈတ္တိကာ ခံ၊ ဟို ဗဟိရတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ တော်မူပြီ။

တတ္ထ၊ ထို အတ္ထိ အဇ္ဈတ္တိကာ အတ္ထိ ဗဟိရ ဟူသောပါဌ်၌။ အဇ္ဈတ္တိကာတိ၊
 ကား။ သတ္တသန္တာနပရိယာပန္နာ၊ သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော။
 နိယကဇ္ဈတ္တာ၊ မိမိကိုစုံ၍ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တိဖြစ်သော။ (ပထဝီဓာတု၊ သည်။
 အတ္ထိ)။ [မိမိဆိုသော်လည်း မိမိတယောက်တည်း မဟုတ်၊ မိမိ အသီးအသီး
 တည်း။ ဆိုလိုရင်းမှာ—သက်ရှိ ခန္ဓာကိုယ်တိုင်း၌ ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ကို
 “အဇ္ဈတ္တိကာ” ဟုဆိုလိုသည်။] ဗဟိရတိ၊ ကား။ သင်္ခါရသန္တာနပရိယာပန္နာ၊
 သင်္ခါရတို့၏အစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဒါ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့်
 မစပ်သော။ (ပထဝီဓာတုအတ္ထိ။) [ခန္ဓာကိုယ်၏ပြင်ပ၌ ဖြစ်သော ရုပ်ဟူသမျှ
 သည် သက်မဲ့ဖြစ်သောကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် မစပ်ရုံသာမက စက္ခုစသောဣန္ဒြေ
 အားလုံးနှင့်လည်းမစပ်။ နိယကနှင့် အဇ္ဈတ္တိ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌသာလိနိဘာသာ
 ဋီကာ မာတိကာ အဇ္ဈတ္တတိကအဖွင့်၌ပြခဲ့ပြီ။ မိမိ မိမိ၏ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ဖြစ်သမျှ
 တရားအားလုံးကို အဇ္ဈတ္တ ဟု ခေါ်နိုင်၏။] အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တန္တိ၊ ဟူသော။ ဧတံ
 ဥဘယမ္ပိ၊ ဤ ၂-ပါးစုံသော သဒ္ဓါသည်လည်း။ နိယကဇ္ဈတ္တာဓိဝစနမေဝ၊
 နိယကဇ္ဈတ္တကို ဟောသော သဒ္ဓါချည်းသာတည်း။ [အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တပုဒ်တို့၏
 အဓိပ္ပါယ်ကို နိက္ခေပကဏ္ဍ အဇ္ဈတ္တိကနိဒ္ဒေသအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဣဒါနိ၊ ဤ။ တံ၊ ထို
 ပထဝီဓာတ်ကို။ သဘာဝါကာရတော၊ မိမိ၏သဘောဖြစ်သော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ကက္ခဋန္တိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (ဘဂ-
 ဝတာ) ဝုတ္တံ။

တတ္ထ၊ ထိုကက္ခဋ္ဌံ အစရှိသောစကားရပ်၌။ ကက္ခဋန္တိ၊ ကား။ ထဒ္ဓံ၊ ခက်မာ၏။
 [ကက္ခဋ္ဌပုဒ်၏ အဖွင့်ကို အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍ ပဉ္စကနိဒ္ဒေသအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။
 ခရိဂတန္တိ၊ ကား။ ဖရုသံ၊ ကြမ်းတမ်း၏။ [အဋ္ဌသာလိနိ ၌ ခရဂတံ ဟူရှိ၏။]

ဝိညာဏဓာတု။ ။သညာသိပုံကဲ့သို့ မှတ်သိ သိခြင်းလည်းမဟုတ်။ ပညာသိ-
 ကဲ့သို့ ထိုးထွင်း သိခြင်းလည်း မဟုတ်။ ထိုသိပုံ ၂-မျိုးနှင့် မတူစွာ အာရုံတခုခုကို
 ရအောင်ယူနိုင်ခြင်းဟူသော စိတ်၏သိခြင်းကို “ဝိ+ဇာနန=သညာ ပညာတို့ သိပုံမှ မတူ
 တူးခြားသော +သိခြင်း” ဟုခေါ်သည်။

ကက္ခဠတ္တန္တိ၊ ကား။ ကက္ခဠဘာဝေါ၊ ခက်မာသည်၏အဖြစ်တည်း။ ကက္ခဠ-
ဘာဝေါတိ၊ ကား။ ကက္ခဠသသာဝေါ၊ ခက်မာသော သဘောတည်း။ [ဘာဝ
သဒ္ဓါ သဘာဝအနက်ဟော-ဟူလို။] အဇ္ဈတ္တံ ဥပါဒိန္နန္တိ၊ ကား။ နိယကဇ္ဈတ္တ-
သင်္ခါတံ၊ နိယကဇ္ဈတ္တဟု ဆိုအပ်သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ကပ်၍
ယူအပ် စွဲလမ်းအပ်သောဘုရားတည်း။ ဥပါဒိန္နနာမ၊ မည်သည်။ သရီရဋ္ဌကံ၊ ခန္ဓာ
ကိုယ်၌ တည်သောရုပ်တည်း။

ဟိ၊ မှန်။ သရီရဋ္ဌကံ၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ တည်သောရုပ်သည်။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနံဝိ၊
ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်သည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ မာ ဝိ
ဟောတု၊ ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်မဟုတ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ။ တံ၊
ထိုကိုယ်၌ဖြစ်သော ရုပ်သည်။ (သန္ဓာယ အပိ)။ ဥပါဒိန္နမ္ပိ၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့
သည် ကပ်ရောက်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော ကမ္မဇရုပ်
သည်လည်း။ အတ္ထိ။ အနုပါဒိန္နမ္ပိ၊ ကမ္မဇမဟုတ်သော ရုပ်သည်လည်း။ အတ္ထိ။
ပန၊ ထိုသို့ပင် ဥပါဒိန္နံ၊ အနုပါဒိန္နံ ဟု ၂-မျိုးရှိပါသော်လည်း။ အာဒိန္နဂဟိတ-
ပရာမဋ္ဌဝသေန၊ တဏှာ မာနဒိဋ္ဌိတို့သည် ငါ၏ရုပ်ဟူ၍ ယူအပ်၊ စွဲလမ်းအပ်၊
မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ တေ၊ ဤ
ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်ဟူသမျှသည်။ ဥပါဒိန္နမေဝ၊ ဥပါဒိန္နံ ချည်းသာ။
ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ အဇ္ဈတ္တံ ဥပါဒိန္နန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝါ)
အာဟ၊ ပြီ။

ဣဒါနိ၊ ဤ။ တမေဝ ပထဝီဓာတု၊ ကိုပင်။ ဝတ္ထုဝသေန၊ ပထဝီဓာတ်၏
တည်ရာဖြစ်သော ဆံပင်အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ သေယျထိဒံ
ကေသာ လောမာတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ တတ္ထ၊

သရီရဋ္ဌကန္တံ ။ပေ။ ဥပါဒိန္နမေဝ ။ ။ဤဝါကျနှင့် အလားတူ ဝါကျသည် အဋ္ဌ-
သာလိနိ ရူပကဏ္ဍ ပဉ္စကနိဓွေသ၌လည်းပါ၏။ သို့သော် စာသွားချင်း အနည်းငယ်မျှ
ကွဲသေး၏။ ထို၌ “တံ သန္ဓာယ အတ္ထိ ဥပါဒိန္နမ္ပိ အတ္ထိ အနုပါဒိန္နမ္ပိ” ဟူသော ဝါကျ
မပါ။ ဤ၌ပါသော သန္ဓာယပုဒ်လည်း စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် မကောင်း။ ယောဇနာ၌
အတ္ထိ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် စပ်လေ၏။ ထိုအတိုင်းစပ်လျှင် “သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်နေသောကြောင့် မကောင်း။

ရှေးနိယယ၌ကား “တံ၊ ထိုကိုယ်၌ တည်ရှိသော ရုပ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဥပါဒိန္နန္တိ၊
ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏” ဟု ရှေးက ဥပါဒိန္နန္တိကို လှည့်၍ “ဝုတ္တံ” ဟုထည့်
လေ၏။ မကောင်းပင်တည်း။ သန္ဓာယ မပါမှ စာသွားဖြောင့်သည်။ အချုပ်မှာ—“ခန္ဓာ
ကိုယ်၌တည်သမျှကမ္မဇ စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇ ရုပ်အားလုံးပင် တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်
ယူအပ် စွဲလမ်းအပ်သောကြောင့် “ဥပ=ကပ်၍ + အာဒိန္န=ယူအပ်” ဟူသော သဒ္ဓတ္ထအရ
ဥပါဒိန္နအမည် ရသည်ချည်းသာ” ဟု ဆိုလိုသည်။

ဝိတင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၇၁

ထို သေယျထိဒံ ကေသာ လောမာ အစရှိသော စကားရပ်၌။ သေယျထိဒန္တိ၊ ဟူသောသဒ္ဒါသည်။ နိပါတော၊ တည်း။ တဿ၊ ထို သေယျထိဒံ ဟူသော နိပါတ် ၏။ အတ္ထော၊ ကား။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ကို စွဲမှီ၍ဖြစ်သော။ ယာ သာ ပထဝီဓာတု၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ သာ၊ ထိုပထဝီဓာတ်သည်။ ကတမာ၊ အတယ် နည်း။ [ဤအလို “သေယျထိဒံ၊ ထိုပထဝီဓာတ်ဟူသည် အတယ်နည်း” ဟုပေး။] ဝါ၊ တနည်း။ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ကက္ခန္ဓနာမ၊ အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တ ကက္ခန္ဓမည်သော။ ယံ၊ အကြင် သဘောတရားသည်။ (အတ္ထိ)။ တံ၊ ထို သဘောတရားသည်။ ကတမံ၊ နည်း။ ဣတိ၊ (အတ္ထော)။ [ဤအလို “သေယျထိဒံ၊ ထို အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တ ကက္ခန္ဓ မည်သော ပထဝီဓာတ် ဟူသည် အတယ်နည်း” ဟု ပေး။] ကေသာ လောမာတိ အာဒိ၊ ကေသာ လောမာ အစရှိသောသဒ္ဒါသည်။ အဇ္ဈတ္တိကာယ၊ ဖြစ်သော။ တဿာ ပထဝီဓာတုယာ၊ ၏။ ဝတ္ထုဝသေန၊ တည်ရာဝတ္ထုနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပဘေဒ-ဒဿနံ၊ အပြားကိုပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။) ကေသာနာမ၊ ဆံပင်တို့မည်သည်။ အဇ္ဈတ္တာ၊ အတ္တကိုစွဲမှီ၍ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပါဒိန္နာ၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ကပ်၍ ယူအပ်ကုန်၏။ သရီရဋ္ဌကာ၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ တည်ကုန်၏။ ကက္ခန္ဓတ္တလက္ခဏာ၊ ခက်မာသည်၏အဖြစ် ဟူသော လက္ခဏာရှိကုန်၏။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ၌။ ပါဠိ-ယေက္ခော၊ အသီးအခြား တပါးသော။ ကောဋ္ဌာသော၊ ပထဝီဓာတ် အဖို့အစု တည်း။ လောမာနာမ၊ မွေးညှင်းတို့မည်သည်။ အဇ္ဈတ္တာ၊ ဥပါဒိန္နာ၊ သရီရဋ္ဌကာ၊ ကက္ခန္ဓတ္တလက္ခဏာ၊ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ပါဠိယေက္ခော၊ ကောဋ္ဌာသော။ ပေ။ ကရိသံ နာမ၊ ကျင်ကြီးမည်သည်။ အဇ္ဈတ္တံ၊ ဥပါဒိန္နံ၊ သရီရဋ္ဌကံ၊ ကက္ခန္ဓတ္တ-လက္ခဏံ၊ ‘ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ပါဠိယေက္ခော၊ ကောဋ္ဌာသော။ ပန၊ ဆက်။ ဣဓ၊ ဤဓာတုဝိတင်း ပါဠိတော်၌။ အဝုတ္တံ၊ တိုက်ရိုက် ဟောတော်မမူအပ်သည်။ (သမာန) မှီ၊ သော်လည်း။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ၊ ၌။ ပါဠိ အာရုဋ္ဌံ၊ ပါဠိတော်၌ တက်ရောက်နေသော။ ဝါ၊ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင်အပ်သော။ မတ္ထလုဂံ၊ ဦးနှောက်ကို။ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်၍။ မတ္ထလုဂံ နာမ၊ ဦးနှောက်မည်သည်။ ပေ။ ကောဋ္ဌာသော၊ တည်း။ (ဣတိ၊ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ဆိုထိုက်၏။) [အာဟရိတွာ၏ စပ်ပျဉ် မပါသောကြောင့် “ဣတိ ဝတ္ထုဗ္ဗော” ထည့်သည်။] ပရတော၊ နောက်၌။ အာပေါဓာတုတိ အာဒိနံ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ နိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ပိတ္တာဒိသုပိ၊ သည်းခြေ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော။

ဣမိနာ၊ ဤ သေယျထိဒံ ကေသာ လောမာ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ (ဘဂ-ဝတာ) ကိံ၊ အတယ်အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူလိုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ (ဣမိနာ၊ ဖြင့်။ ဘဂဝတာ) ဓာတုမနသိကာရော၊ ဓာတ် ၄-ပါးကို နှလုံးသွင်းပုံသည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဒဿိဘော၊ ဟောတိ။) ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ ဓာတု-

မနသိကာရေ ဌ။ ကမ္မံ၊ အားထုတ်မှုကို။ ကတော၊ ချီ။ ဝိပဿနံ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို။ ဝါ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု အထူးထူးအပြားပြား ရှုတတ်သောဉာဏ်ကို။ ပဋ္ဌ-
ပေတော၊ ဖြစ်စေ၍။ ဥတ္တမတ္ထံ၊ မြတ်သောအကျိုးဟူသော။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တ
ဖိုလ်သို့။ ပါပုဏိတုကာမေန၊ ရောက်ခြင်းငှါ အလိုရှိသော ရဟန်းသည်။ ကံ၊
အဘယ်ကို။ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်သနည်း။ (ဣမသ္မိံ ဓာတုမနသိကာရေ ကမ္မံ ကတော
ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတော ဥတ္တမတ္ထံ အရဟတ္တံ ပါပုဏိတုကာမေန) စတုပါရိသုဒ္ဓိ-
သီလံ၊ ၄-ပါးသော ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သောသီလကို။ ဘောဓေတဗ္ဗံ၊
သုတ်သင်ထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ သီလဝတော၊ သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သာ။ ကမ္မဋ္ဌာန-
ဘာဝနာ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို တိုးပွားစေခြင်းသည်။ ဣဇ္ဈတိ၊ ပြီးစီး၏။ တဿ၊ ထို
သီလကို။ သောနေဝိဓာနံ၊ သုတ်သင်ပုံအစီအရင်ကို။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ၊ ဌ။ ဝုတ္တနယေ-
နေဝ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပန၊ ဆက်။ ဝိသုဒ္ဓိသီလေန၊ စင်ကြယ်သော သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
သီလေ၊ ဌ။ ပတိဋ္ဌာယ၊ ချီ။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ပုဗ္ဗပလိဗောဓော၊ ဘာဝနာအလုပ်ကို
တားမြစ်တတ်သော ရှေး၌ဖြစ်သော ပလိဗောဓတို့ကို။ ဆိန္နိတဗ္ဗာ၊ ဖြတ်ထိုက်
ကုန်၏။ [အာဝါသော စ ကုလံ လာဘော၊ ဂဏော ကမ္မဉ္စ ပဉ္စမံ၊ အဒ္ဓါနံ ဉာတိ
အာဗာဓော၊ ဂန္ဓော ဣဒ္ဓိတိ တေ ဒသ။] ထေသံ၊ ထို ၁၀-ပါးသော ပလိဗောဓ
တို့ကို။ ဆိန္နနဝိဓာနမ္ပိ၊ ဖြတ်ပုံ အစီအရင်ကိုလည်း။ [ပိပြဋ္ဌံ သောနေဝိဓာနကို
ပေါင်း။] ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ၊ ဝုတ္တနယေနော၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဆိန္နပလိဗောဓေန၊ ဖြတ်အပ်
ပြီးသော ပလိဗောဓကြီး ၁၀-ပါးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဓာတု မနသိကာရ ကမ္မ-
ဋ္ဌာနံ၊ ကို။ (ကေသာ လောမာ အစရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။) ဥဂ္ဂဏိတဗ္ဗံ၊ ဆရာ
အထံ၌ သင်ယူထိုက်၏။ အာစရိယေနာပိ၊ ဆရာလုပ်သူသည်လည်း။ ဓာတုမနသိ-
ကာရ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဥဂ္ဂဏှာပေန္တေန၊ သင်ယူစေလေသော်။ (ပို့ချလေသော်။)
သတ္တဝိဓံ၊ သော။ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏
အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒသဝိဓံ၊ သော။ မနသိကာရကောသလ္လံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်း
ခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်ကို၎င်း။ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ပြောပြထိုက်၏။

အန္တေဝါသိကေနာပိ၊ အနီးနေ တပည့်သည်လည်း။ အာစရိယဿ၊
ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ၏။ သန္တိကေ၊ ဌ။ ဗဟုဝါရေ၊ များစွာသော အကြိမ်တို့ပတ်လုံး။
(ကြိမ်ဖန်များစွာ။) သဇ္ဈယံ၊ သရဇ္ဈာယ်မှုကို။ ကထော၊ နိဇ္ဇဉ်း၊ အရှုပ်အထွေး
မရှိအောင်။ ပဂုဏံ၊ အဝါးစွာ လေလာအပ်သည် မည်လောက်အောင်။ ကမ္မ-
ဋ္ဌာနံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပါဠိကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဟိ၊ သာကေကား။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ရှေး
အဋ္ဌကထာ၌။ အာဒိကမ္ပိကေန ဘိက္ခုနာ၊ ပေ။ မနသိကာရကောသလ္လံ ဣဒ္ဓိတဗ္ဗန္တိ၊
ဟူသော။ တေ၊ ဤစကားကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ [အာဒိကမ္ပိကေန၊ အစွာ ကမ္မဋ္ဌာန်း
အားထုတ်မှု၌ယှဉ်သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ ဇရာမရဏာ၊ အိုခြင်း သေခြင်းမှ။

ဝိတင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၇၃

မုစ္ဆိတုကာမေန၊ လ္လုတ်မြောက်လိုလသော။ သတ္တဟိ၊ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ၊ ကို။ လူ့စွဲတဗ္ဗံ၊ အလိုရှိထိုက်၏။ ဒသဟိ၊ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ မနသိကာရကောသလ္လံ၊ ကို။ လူ့စွဲတဗ္ဗံ။]

တတ္ထ၊ ထို သတ္တဟာကာရေဟိ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ လူ့စွဲတဗ္ဗံ အစရှိသော ရှေး အဋ္ဌကထာစကားရပ်၌။ (အတ္ထော ဇေ ဝေဒိတဗျော။) ဝစသ၊ နှုတ်၎င်း။ (လူတိ ခွံစပ်)။ မနသ၊ စိတ်၎င်း။ ငဏ္ဍတော၊ အဆင်း၎င်း။ သဏ္ဌာနတော၊ ပုံသဏ္ဌာန်၎င်း။ ဒိသတော၊ အရပ်၎င်း။ ဩကာသတော၊ တည်ရာ၎င်း။ ပရိစ္ဆေဒတော၊ အပိုင်းအခြား၎င်း။ လူတိ၊ သို့။ သတ္တဟိ၊ လူမေဟိ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ လူမသ္မိ* ဓာတုမနသိကာရ ကမ္မဋ္ဌာနေ၊ ၌။ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ၊ လူ့စွဲတဗ္ဗံ။ အနုပုဗ္ဗတော၊ အစဉ်အတိုင်း၎င်း။ နာတိသိသတော၊ အလွန် မမြန်သည်၏ အဖြစ်၎င်း။ နာတိသဏိကတော၊ အလွန် မနှေးသည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဝိက္ခေပ-ပဋ္ဌိဗာဟနတော၊ ပြန်လွင့်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း၎င်း။ ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမတော၊ နာမညီပညတ်ကိုလွန်ခြင်း၎င်း။ အနုပုဗ္ဗမုဋ္ဌနတော၊ အစဉ်အတိုင်းလွတ်ခြင်း၎င်း။ လက္ခဏတော၊ လက္ခဏာ၎င်း။ တယော၊ ၃-ပါးကုန်သော။ သုတ္တန္တာစ၊ သုတ္တန် တို့၎င်း။ လူတိ၊ ဤသို့။ ဒသဟိ၊ လူမေဟိ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ မနသိကာရ-ကောသလ္လံ၊ ကို။ လူ့စွဲတဗ္ဗံ။ တဒုဘယမ္ပိ၊ ထို ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ မနသိကာရ-ကောသလ္လံ ၂-ပါးစုံသည်လည်း။ ပရတော၊ နောက်၌။ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေ၊ ၌။ အာဝိ၊ တင်ရှားစွာ။ ဘဝိသတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။

ပန၊ ဆက်။ ဇေ၊ သို့။ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနေ၊ သင်ယူအပ်ပြီးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ၊ ၌။ ဝုတ္တေ၊ ကုန်သော။ အဋ္ဌာရသ၊ ၁၈-ရပ်ကုန်သော။ သေနာသနဒေါသေ၊ အပြစ်ရှိသော ကျောင်းတို့ကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ရှောင်ကြဉ်၍။ [“မဟာဝါသံ နဝါဝါသံ၊ ဇရာ-ဝါသဉ္စ ပန္နနိ” စသောကျောင်း ၁၈-ရပ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ရှု။] ဝဉ္ဇက်သမန္နာဂတေ၊ ၅-ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော။ သေနာသနေ၊ ၌။ ဝသန္တေန၊ နေလျက်။ [ပဉ္ဇက်သမန္နာဂတ သေနာသနကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ရှုပါ။ ဆရာတို့ကား “မဝေ-နိုးမော၊ မရောလူရှင်၊ မှက်ခြင်ပါးနည်း၊ ပစ္စည်းမိတ်ဆွေ၊ ရလွယ်လေ၊ ငါးထွေ-ကျောင်းအင်္ဂါ” ဟု လက်ခံပြုကြသည်။] အတ္တနာပိ၊ ကိုယ်တိုင်လည်း။ ပဉ္စာနိ ပဓာနိယဂေဟိ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌ ယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါတို့နှင့်

ပဓာနိယ အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။(၁) သဒ္ဓေါ ဟောတိ၊ သဒ္ဓဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ၊ (၂) အပ္ပါဗာဓော ဟောတိ အပ္ပါတင်္ဂော သမဝေပါကိနိယာ ဂဟဏိယာ သမန္နာဂတော၊ [အညီအမျှ အစာကို ကြေကျက်စေနိုင်သော ဝမ်းမီးနှင့် ပြည့်စုံ၏။] (၃) အသဋ္ဌော အမာယာဝိ၊ [သိသစသည် မရှိဘဲလျက် ရှိဟန်ဆောင်ခြင်း ဟူသော

သမန္နာဂတေန၊ ပြည့်စုံသည်။ (ဟုတွာ၊ ၎င်း။) ပစ္စာဘတ္တံ၊ ခွံ။ (ဆွမ်းစားပြီး ချိန်ခွံ။) ပိဏ္ဍပါဟပုဋ္ဌိက္ကန္တေန၊ ဆွမ်းခံရွာမှ ဖဲခဲပြီးသည်။ (ဟုတွာ၊ ၎င်း။) [တောကျောင်းဘုန်းကြီးဖြစ်၍ ရွာတွင်းစရပ်၌ ဆွမ်းတုဉ်းပေးခဲ့သောကြောင့် “ပစ္စာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါဟပုဋ္ဌိက္ကန္တေန” ဟု ဆိုသည်။] ဝိဝိတ္တောကာသဂတေန၊ ခဝိတ်ဌာနရာအရပ်၌ ရောက်ပြီးသည်။ (ဟုတွာ၊ ၎င်း။) ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ မနသိကာတဗ္ဗံ၊ နှလုံးသွင်းထိုက်၏။

- စ၊ ဆက်။ မနသိကာရောဇ္ဇေန၊ သည်။ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန၊ အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ အရပ်၊ တည်ရာ၊ အပိုင်းအခြားတို့၏ အပြားအား ဖြင့်။ ကေသာဒိသ၊ ဆံအစရှိသော ကောဋ္ဌာသတို့တွင်။ ဧကေကကောဋ္ဌာသံ၊ ကို။ မနသိကရိတွာ၊ ရှိ။ အဝသာနေ၊ ခွံ။ ဧဝံ၊ မနသိကာရော၊ နှလုံးသွင်းခြင်းကို။ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော၊ ထိုက်၏။ (ကို၊ နည်း။) ဣမေ ကေသာနာမ၊ တို့မည်သည်။ သီသကဋ္ဌာဟပလိဝေဌနစမ္ပေ၊ ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်ကြောင်း အရေပေါ်၌။ ဇာတာ၊ ပေါက်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ဆံပင်၊ ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်ကြောင်း အရေတို့တွင်။ (ကေသာ၊ ဆီသကဋ္ဌာဟပလိဝေဌနစမ္ပေ တို့၌စပ်။) ဝမ္ပိကမတ္ထကေ၊ တောင်ပို့ ထိပ်၌။ ကုဏ္ဍတိဏေသု၊ သမန်းမြက်တို့သည်။ [ကုဏ္ဍတိဏေသုတိ ကုသတိဏေသု၊ -ယောဇနာ။ “မြက်သောက်” ဟု၎င်း၊ “တောင်ပို့မြက်” ဟု၎င်း ပေးကြ သေး၏။] ဇာတေသု၊ ပေါက်ကုန်လသော်။ ဝမ္ပိကမတ္ထကော၊ သည်။ မယံ၊ ငါ့ အပေါ်၌။ ကုဏ္ဍတိဏာနိ၊ တို့သည်။ ဇာတာနိ၊ ပေါက်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ ယထာ၊ မသိသကဲ့သို့။ ကုဏ္ဍတိဏာနိပိ၊ တို့သည်လည်း။ ဝါ၊ တို့ကလည်း။ မယံ၊ တို့သည်။ ဝမ္ပိကမတ္ထကေ၊ ခွံ။ ဇာတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနန္တိ ယထာ၊ ကုန်

စဉ်းလဲကောက်ကျစ်တတ်သူ မဟုတ်ခြင်း၊ မိမိအပြစ်ကို ဖုံးကွယ်တတ်သော မာယာမရှိသူ ဖြစ်ခြင်း၊ ဆိုလိုရင်းမှာ—ကြွားလည်း မကြွား ဟန်လည်း မဆောင်ခြင်း၊ ပရိယာယ်မာယာ မမျှားခြင်းတည်း။] (၄) အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ၊ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒါယ၊ [“ဥပဉ္စာနံ ပါပကာနံ ပဟာနာယ” စသော သမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါးကို ဆိုလိုသည်။] (၅) ပညဝါ ဟောတိ၊ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ [ပဉ္စဂုံတ္တရ နိဝရဏ ဝဂ်မှ ချုံး၍ ယူထားသည်။]

[ဆောင်] ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ စိန္တေယျာဇ်၊ ခန္ဓာတော်ရှိ၊ မြတ်ဗောဓိကို၊ အပြည့် အစုံ၊ ကောင်းကောင်း ယုံ၏...တမံရောဂါ၊ ကင်းစင်ကွာသွား၊ အစာကြေကြောင်း၊ ဝမ်းမီးကောင်းလျက်...တကြောင်း မာယာ၊ သာဓွေယျာလည်း၊ ကောင်းစွာ ကင်းအောင်၊ ဟန် မဆောင်ဘူး...ရဲခေါင် လုံ့လ၊ ဝီရိယမူ၊ သမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ချက်၊ အစုံတက်၏...ဖြစ်ပျက်ရှုရန်၊ ပညာဉာဏ်ကား၊ အမှန်အရှိ၊ ထိုးထွင်းသိ၍၊ အရိယမဂ်၊ တိုင်အောင်တက်သွား၊ စိန်စက်တမျှ၊ ဝင့်တိုင်း ရှုသည်...ငါးဝ ပဓာနိယဂ်တည်း။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၇၅

သကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ သီသကဋ္ဌာဟပလိဝေဌနစမ္ပံ၊ သည်။ မယံ၊ ငါ
အပေါ်၌။ ကေသာ၊ ဇာတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ။ ကေသာပိ၊ တို့သည်
လည်း။ မယံ၊ တို့သည်။ သီသကဋ္ဌာဟပလိဝေဌနစမ္ပံ၊ ၌။ ဇာတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊
န ဇာနန္တိ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤဆံပင်၊ ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်ကြောင်း အရေ
ဟူသော တရားတို့သည်။ အညမညံ၊ ချင်း။ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ၊
နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်းမှ ကင်းကုန်၏။ ဣတိ၊ လျှင်။ ကေသာနာမ၊
တို့မည်သည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ပါဠိယေက္ခော၊ ကောဋ္ဌာသော၊ သော။ အစေ-
တနော၊ စေတနာမရှိသော။ အဗျာကတော၊ ရုပ်အဗျာကတဖြစ်သော။ သုညော၊
အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သော။ နိဿတ္တော၊ သတ္တဝါမဟုတ်သော။ ထဒ္ဓေါ၊ ခက်မာ
သော။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

လောမာ၊ မွေးညှင်းတို့သည်။ သရီရဝေဌနစမ္ပံ၊ ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်ကြောင်း
အရေ၌။ ဇာတာ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို မွေးညှင်း၊ ကိုယ်ကိုရစ်ပတ်ကြောင်းအရေ
တို့တွင်။ သုညဂါမဋ္ဌာနေ၊ လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သောရှာ၏ တည်ရာအရပ်၌။ ဒဗ္ဗ-
တိဏေသု၊ နေဇာမြက်တို့သည်။ [ယောဇနာ၌ “ဒဗ္ဗတိဏေသုတိ သဒ္ဓလတိဏေ-
သု၊ စိမ်းစိုသော မြက်တို့သည်” ဟု ရှိ၏။] ဇာတေသု၊ ကုန်လသော်။ သုညဂါမ-
ဋ္ဌာနံ၊ သည်။ ပေ။ န ဇာနာတိ ယထာ။ ဒဗ္ဗတိဏာနိပိ၊ တို့သည်လည်း။ ပေ။
န ဇာနန္တိ ယထာ။ ဝေမေဝ၊ အတူသာလျှင်။ သရီရဝေဌနစမ္ပံ၊ သည်။ ပေ။
န ဇာနာတိ။ လောမာပိ၊ တို့သည်လည်း။ ပေ။ န ဇာနန္တိ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ
မွေးညှင်း၊ ကိုယ်ကိုရစ်ပတ်ကြောင်း အရေဟူသော တရားတို့သည်။ အညမညံ၊
အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ။ ဣတိ၊ လျှင်။ လောမာနာမ၊ တို့မည်သည်။ ပေ။
ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

နခါ၊ လက်သည်း ခြေသည်းတို့သည်။ အင်္ဂုလီနံ၊ လက်ချောင်းခြေချောင်းတို့
၏။ အဂ္ဂေသု၊ အဖျားတို့၌။ ဇာတာ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို လက်သည်း ခြေသည်း
လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့တွင်။ ကုမာရကေသု၊ သတို့သားငယ်တို့သည်။
ဒဏ္ဍကေဟိ၊ တုတ်ငယ်တို့ဖြင့်။ မဇုကဋ္ဌိကေ၊ သစ်မည်စည်စေ့တို့ကို။ ဝိဗ္ဗိဇ္ဇာ-
ထိုးဖောက်၍။ ကိဋ္ဌန္တေသု၊ ကစားကုန်လသော်။ ပေ။ န ဇာနန္တိ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊
ဤ လက်သည်း ခြေသည်း လက်ချောင်း ခြေချောင်းဟူသော တရားတို့သည်။
အညမညံ၊ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ။ ဣတိ၊ သို့လျှင်။ နခါနာမ၊ တို့မ-
ည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ဒန္တာ၊ သွားတို့သည်။ ဟနုကဋ္ဌိသု၊ မေးရိုးတို့၌။ ဇာတာ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို
သွား၊ မေးရိုးတို့တွင်။ ဝဇုကီဟိ၊ လက်သမားတို့သည်။ ပါသာဏဥဒုက္ခလေ-
ကျောက်ဆုံငယ်တို့၌။ ကေနစိဒေဝ၊ တစုံတခုသာလျှင် ဖြစ်သော။ သိလေသ-
ဇာတေန၊ အစေးသဘောရှိသောအရာဝတ္ထုဖြင့်။ ဝါ၊ အစေးဖြင့်။ (ဇာတအနက်

၁၇၆

သမ္မောဟဝိနောဒနိ ဘာသာဋီကာ

[ဓာတု

မရှိ။) ဗန္ဓိတော၊ ဖွဲ့စည်း၍။ ဌပိတထမ္ဘေသု၊ ထားအပ်သော တိုင်တိုင်။ [ဌပိတထမ္ဘေသုနေရေ၌ “ထမ္ဘေသု၊ တို့ကို။ ဌပိတေသု၊ ကုန်လသော်” ဟု ရှိမှ ရှေ့က စာသွားနှင့် မည်၊ စာအုပ်တို့၌ရှိသော ပါဠိအလို စပ်ပုဒ်မရှိ။] ဥဒကုလာနိ၊ တို့သည်။ ပေ။ န ဇာနန္တိ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ သွား၊ မေးရိုးဟူသောတရားတို့သည်။ အညမညံ၊ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာရဟိတာ။ ဣတိ၊ လျှင်။ ဒန္တာနာမ၊ သွားတို့ မည်သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

တစော၊ သည်။ သကလသရီရံ၊ အလုံးစုံဘောကိုယ်ကို။ ပရိယောနန္တိတော၊ မြေးယှက်၍။ ဌိတော၊ တည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုအရေ၊ အလုံးစုံသော ကိုယ်တို့တွင်။ မဟာဝိဏာယ၊ စောင်းကြိုးကို။ အလ္လဂေါစမ္ပ ပရိယောနန္ဒါယ၊ စုံသော နွားရေ ဖြင့် ဖွဲ့ကြက်အပ်သော်။ မဟာဝိဏာ၊ သည်။ အဟံ၊ ငါ့ကို။ အလ္လဂေါစမ္ပန၊ ဖြင့်။ ပရိယောနန္ဒါ၊ မြေးယှက်အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ ယထာ၊ အလ္လဂေါစမ္ပပိ သည်လည်း။ မယာ၊ ငါသည်။ မဟာဝိဏာ၊ ကို။ ပရိယောနန္ဒါ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိယထာ။ ဧဝမေ၊ သာလျှင်။ သရီရံ၊ သည်။ အဟံ၊ ငါ့ကို။ တစေန၊ ဖြင့်။ ပရိယောနန္ဒါ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ။ တစောပိ၊ သည်လည်း။ မယာ၊ ငါသည်။ သရီရံ၊ ကို။ ပရိယောနန္ဒါ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ နဇာနာတိ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤအရေ၊ အလုံး စုံသော ကိုယ်ဟူသော တရားတို့သည်။ အညမညံ၊ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာရဟိတာ။ ဣတိ၊ လျှင်။ တစောနာမ၊ မည်သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

မံသံ၊ အသားသည်။ အဋ္ဌိသဃံဘံ၊ အရိုးအပေါင်းကို။ [အဋ္ဌိသဃံဘန္တိ အဋ္ဌိသမူဟံ - ယောဇနာ။] အနုလိမ္မိတော၊ လိမ်းကံ့၍။ ဌိတံ၊ တတ္ထ၊ ထိုအသား၊ အရိုးအပေါင်းတို့တွင်။ မဟာမတ္တိကာယ၊ ကြီးစွာသောမြေညက်ဖြင့်။ ဘိတ္တိယာ၊ နံရံကို။ လိတ္တာယ၊ သုတ်လိမ်းအပ်သော်။ ဘိတ္တိ၊ သည်။ ပေ။ န ဇာနာတိ ယထာ။ ဧဝမေ၊ အဋ္ဌိသဃံဘတော၊ သည်။ အဟံ၊ ငါ့ကို။ နဝမံသပေသိသတပ္ပဘေဒေန၊ ကိုးရာသော အသားတစ် အပြားရှိသော။ မံသေန၊ အသားသည်။ လိတ္တာ၊ လိမ်းကံ့အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤအသား၊ အရိုးအပေါင်းဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

နာရ၊ အကြောသည်။ သရီရဗန္ဓရေ၊ ကိုယ်၏ အတွင်း၌။ အဋ္ဌိနိ၊ တို့ကို။ အာဗန္ဓမာနာ၊ ဖွဲ့လျက်။ ဌိတာ၊ တတ္ထ၊ ထိုအကြော၊ အရိုးတို့တွင်။ ဝလ္လိဟိ၊ နွယ်တို့ဖြင့်။ ကုဋ္ဌဒါရူသု၊ နံရံနှင့် သစ်သားတိုင်တို့ကို။ ဝိနုဒ္ဓေသု၊ ဖွဲ့ကြက်အပ်ကုန်လသော်။ ကုဋ္ဌဒါရူနိ၊ တို့သည်။ ပေ။ န ဇာနန္တိ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤအကြော၊ အရိုး ဟူသောတရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၇၇

အဋ္ဌိသု၊ အရိုးတို့တွင်။ ပဏှိကဋ္ဌိ၊ ဖနှောင့်ရိုးသည်။ ဂေါပုကဋ္ဌိ၊ ဖမျက်ရိုးကို။ ဥက္ခိပိတော၊ မြှောက်ချီ၍။ ဌိတံ၊ တည်၏။ ဂေါပုကဋ္ဌိ၊ သည်။ ဇေဋ်၊ ခြေသလုံးရိုးကို။ ပေ။ ဇေဋ်ဋ္ဌိ၊ သည်။ ဥရုဋ္ဌိ၊ ပေါင်ရိုးကို။ ပေ။ ဥရုဋ္ဌိ၊ သည်။ ကဋ္ဌိဋ္ဌိ၊ ခါးရိုးကို။ ပေ။ ကဋ္ဌိဋ္ဌိ၊ သည်။ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကံ၊ ကျောက်ဆူးရိုးကို။ ပေ။ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကော၊ သည်။ ဂီဝဋ္ဌိ၊ လည်ပင်းရိုးကို။ ပေ။ ဂီဝဋ္ဌိ၊ သည်။ သိသဋ္ဌိ၊ ဦးခေါင်းရိုးကို။ ဥက္ခိပိတော၊ ၍။ ဌိတံ၊ သိသဋ္ဌိ၊ သည်။ ဂီဝဋ္ဌိကော၊ ဌိ။ ပတိဋ္ဌိတံ၊ တည်၏။ ပေ။ ဂေါပုကဋ္ဌိ၊ သည်။ ပဏှိကဋ္ဌိကော၊ ဌိ။ ပတိဋ္ဌိတံ။

တတ္ထ၊ ထို အရိုးတို့တွင်။ ဣဋ္ဌကဒါရုဂေါမယာဒိသဉ္စယေသ၊ ပေါင်းစုအပ်သော အဋ္ဌိ၊ သစ်သား၊ နွားချေးအစရှိသည်တို့တွင်။ ဟေဋ္ဌိမာဟေဋ္ဌိမာ၊ အောက်၌ ဖြစ်ကုန် အောက်၌ဖြစ်ကုန်သော အဋ္ဌိ၊ သစ်သား၊ နွားချေးအစရှိသည်တို့သည်။ မယံ၊ တို့သည်။ ဥပရိမေ ဥပရိမေ၊ အထက်၌ဖြစ်ကုန် အထက်၌ဖြစ်ကုန်သော အဋ္ဌိ၊ သစ်သား၊ နွားချေး အစရှိသည်တို့ကို။ ဥက္ခိပိတော၊ ၍။ ဌိတော၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ န ဇာနန္တိ ယထာ။ ပေ။ ဇေတေ ဓမ္မော၊ ဤ အထက် အောက် အရိုး ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

အဋ္ဌိမိဋ္ဌိ၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီသည်။ တေသံ တေသံ အဋ္ဌိနံ၊ တို့၏။ အဗ္ဘန္တရေ၊ ဌိ။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အရိုးတို့တွင်။ ဝေဠုပဗ္ဗာဒိနံ၊ ဝါးဆစ် အစရှိသည်တို့၏။ အန္တော၊ အတွင်း၌။ သိန္နဝေတ္တဂ္ဂါဒိသု၊ ပြုတ်ဖျောအပ်ပြီသော ကြိမ်ညွန့် အစရှိသည်တို့ကို။ ပက္ခိတ္တေသု၊ ထည့်အပ်ကုန်လသော်။ [သိန္နဝေတ္တဂ္ဂါဒိသုတိ သေဒိတဝေတ္တာနံ အဂ္ဂါဒိသု၊ -ယောဇနာ။ သိန္နဉ္စ သိဒ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း။] ဝေဠုပဗ္ဗာဒိနံ၊ တို့သည်။ ပေ။ ဇေတေ ဓမ္မော၊ ဤ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အရိုးဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

ဝက္ကံ၊ အညှို့ သည်။ ဂလဝါဠကတော၊ လည်မျို၏တွင်းမှ။ နိက္ခန္တေန၊ ထွက်လာသော။ (ထူလနာရနာ ဌိဝပ်။) ဧကမူလေန၊ တခုတည်းသော အရင်းဖြင့်။ ထောက်၊ အနည်းငယ်။ ဂန္ဓာ၊ သွားပြီး၍။ ဒွိဓာ၊ ၂-ဖြာ။ ဘိန္တေန၊ ကွဲသော။ ထူလနာရနာ၊ တုတ်သောအကြောဖြင့်။ ဝိနိဗဒ္ဓံ၊ ဖွဲ့ကြက်အပ်သည်။ ဟုတော၊ ၍။ ဟဒယမံသံ၊ နှလုံးသားကို။ ပရိက္ခိပိတော၊ ဝန်းရံ၍။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထို အညှို့၊ တုတ်သော အကြောတို့တွင်။ ဝဏှုပနိဗဒ္ဓေ၊ အညှို့ဖြင့်ဖွဲ့အပ်သော။ အမ္မဗလဒ္ဓယေ၊ သရက်သီး ၂-လုံးအပေါင်းတွင်။ (တနည်း) အမ္မဗလဒ္ဓယေ၊ ကို။ ဝဏှုပနိဗဒ္ဓေ၊ အပ်သော်။ ဝဏှံ၊ သည်။ ပေ။ ဇေတေဓမ္မော၊ ဤအညှို့ တုတ်သောအကြော ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

ဟဒယံ၊ နှလုံးသားသည်။ သရိရဗ္ဘန္တရေ၊ ကိုယ်၏အတွင်း၌။ ဥရုဋ္ဌိပဉ္စရဓမ္မံ၊ ရင်ဘတ်ရိုးချိုင့်၏ အလယ်ကို။ (ရင်ဘတ်ရိုး ၏အောက်နား၌ အချိုင့်ရှိ၏။ ထိုချိုင့်၏အလယ်ကို။) နိဿာယ၊ ၍။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုနှလုံးသား၊ ရင်ဘတ်ရိုးချိုင့်၏

အလယ် အရပ်တို့တွင်။ ဗိဏ္ဏသန္ဓမာနိက ပဉ္စရဗ္ဗန္တရံ၊ ဟောင်းနွမ်း ဆွေးမြည်သော သန်လျင်းချိုင့်၏အတွင်းကို။ နိဿာယ၊ ချုံ။ မံသပေသိယာ၊ အသားတစ်ကို။ ဌပိတာယ၊ ထားအပ်သော်။ ဗိဏ္ဏသန္ဓမာနိက ပဉ္စရဗ္ဗန္တရံ၊ သည်။ပေ။ ဇေတဓမ္မာ၊ ဤနှလုံးသား၊ ရင်ဘတ်ရိုးချိုင့်၏ အလယ်အရပ် ဟူသော တရားတို့သည်။ပ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။) [ဤအဆင့်ကို ကြည့်၍ ပါဠိ၌ သုံးအပ်သော “ဟဒယ=နှလုံးသား”ဟူသည် ယခုခေတ် ဆရာဝန်တို့ စမ်းသပ်အပ်သော ရင်ဘတ်၏ ဝဲဘက်၌ သားမြတ်အောက်နားဝယ် တည်သော နှလုံးသားမဟုတ် ဟု ခွဲခြား မှတ်သားပါ။ သို့သော် ထို နှလုံးသား၏ အဆက်အသွယ်ကား ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။]

ယကနံ၊ အသည်းသည်။ အန္တောသရီရေ၊ ၌။ ဒွိန္နံ၊ ထနာနံ၊ သားမြတ်တို့၏။ အဗ္ဗန္တရေ၊ ၌။ ဒက္ခိဏပဿံ၊ လကျောနံပါးကို။ နိဿာယ၊ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုအသည်း၊ သားမြတ် ၂-သွယ်၏ အတွင်းလကျောနံပါးတို့တွင်။ ဥက္ကလိ ကပါလပဿမ္ပိ၊ ထမင်းအိုးခွက်၏ နံပါး၌။ ယမကမံသပိဏ္ဏေ၊ အစုံဖြစ်သော အသားစိုင့်သည်။ လဂ္ဂေ၊ ငြိကပ်လသော်။ ဥက္ကလိကပါလပဿံ၊ ထမင်းအိုးခွက်၏ နံပါးအရပ်သည်။ပေ။ဇေတဓမ္မာ၊ ဤ အသည်း၊သားမြတ် ၂-သွယ်၏အတွင်း လကျောနံပါး ဟူသော တရားတို့သည်။ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ကိလောမကေသု၊ အမြေးတို့တွင်။ ပဋိစ္ဆန္နကိလောမကံ၊ ဟဒယ စသည်ကို ဖုံးကွယ်တတ်သောအမြေးသည်။ ဟဒယဉ္စ၊ ကို၎င်း။ ဝက္ကဉ္စ၊ ကို၎င်း။ ပရိဝါရေတွာ၊ ဝန်းရံ၍။ (ဖုံး၍)။ ဌိတံ။ အပုဋိစ္ဆန္နကိလောမကံ၊ မဖုံးကွယ်တတ်သော အမြေးသည်။ သကလသရီရေ၊ ၌။ စမ္ပဿ၊ ၏။ ဟေဋ္ဌတော၊ အောက်၌။ မံသံ၊ ကို။ ပရိယောနန္တိတွာ၊ မြေးယှက်၍။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုအမြေး၊ နှလုံးသား အစရှိသည်တို့တွင်။ မံသေ၊ ကို။ ပိလောတိက ပလိဝေဌိတေ၊ အဝတ်ပိုင်းဖြင့် ရစ်ပတ်အပ်သော်။ မံသံ၊ သည်။ပေ။ န ဇာနာတိသထာ၊ ဧဝမေဝ၊ သာလျှင်။ ဝက္ကဟဒယာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ သကလသရီရေ၊ ၌။ မံသဉ္စ၊ သည်၎င်း။ပေ။ န ဇာနာတိ။ [ယောဇနာ၌ “သကလသရီရေစ” ဟု မဇ္ဈေဒိပကနည်းအားဖြင့် အလယ်၌ စ သဒ္ဓါ ရှိသောကြောင့် ဝက္ကဟဒယာနိ မံသံတို့၌ လိုက်စေရမည်ဟု ဖွင့်သည်။ ယခုစာအုပ်တို့၌ မံသဉ္စ ဟု အန္တဒိပကနည်းအားဖြင့် ရှိသောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်တို့၌ လိုက်စေရမည်။] ကိလောမကမ္ပိ၊ သည်လည်း။ပေ။ ဇေတဓမ္မာ၊ ဤအမြေး၊ နှလုံးသား အစရှိသော တရားတို့သည်။ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ(မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ပိဟကံ၊ အဖျဉ်းသည်။ [“ဘေ” ဟု၎င်း၊ “အပြင်” ဟု၎င်း ခေါ်ကြ၏။] ဟဒယဿ၊ ၏။ ဝါမပဿ၊ လက်ဝဲဘေး၌။ ဥဒရပဋ္ဌလဿ၊ ဝမ်းအလွှာ၏။ မတ္တကပဿံ၊ အထက်ဘေးကို။ နိဿာယ၊ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထို အဖျဉ်း၊ ဝမ်းအလွှာ

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွဲ့

၁၇၉

တို့တွင်။ ကောဠကမတ္ထကပဿံ၊ ကျီ၏အထက်ဘေးကို။ [ကောဠကမတ္ထကပဿန္တိ
ကုသုလဿ မတ္ထကေ ပဿံ။ - ယောဇနာ။] နိဿာယ၊ ဂေါမယပိဏ္ဍိယာ၊
နွားချေးအစိုင်းသည်။ ဝါ၊ နွားချေးခဲသည်။ ဌိတာယ၊ သော်။ ကောဠကမတ္ထက-
ပဿံ၊ သည်။ ပေ။ ဇေတ ဓမ္မာ၊ ဤ အဖျဉ်း၊ ဝမ်းအလွှာ ဟူသော တရားတို့သည်
။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော)။

ပပ္ဖါသံ၊ အဆုပ်သည်။ သရီရဗ္ဗန္တရော ဌိ။ ဒိန္နံ၊ ထနာနံ၊ တို့၏။ အဗ္ဗန္တရော၊
အလယ်၌။ ဟဒယဉ္စ၊ ကိုဋ်း။ ယကနဉ္စ၊ အသည်းကိုဋ်း။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ ဝါ၊
အထက်က။ ဆာဒေတွာ၊ ဖုံးအုပ်၍။ ဩလမ္ပန္တံ၊ တွဲလျားကျလျက်။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊
ထိုအဆုပ်၊ ကိုယ်တွင်းအရပ်တို့တွင်။ ဇိဏ္ဏကောဠဗ္ဗန္တရော၊ ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြည့်
သော ကျီ၏အတွင်း၌။ သကုဏကုလာဝကေ၊ ငှက်သိုက်သည်။ ဩလမ္ပမာနေ၊
တွဲလျားကျလသော်။ ဇိဏ္ဏကောဠဗ္ဗန္တရံ၊ ကျီ၏အတွင်းအရပ်သည်။ ပေ။ ဇေတ
ဓမ္မာ၊ ဤအဆုပ်၊ ကိုယ်တွင်းအရပ် ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။
ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော)။

အန္တံ၊ အမသည်။ ဂလဝါဠကတော၊ လည်မျို၏တွင်းမှစ၍။ ကရိသမဂ္ဂပရိ-
ယန္တေ၊ ကျင်ကြီးလမ်းအဆုံးရှိသော။ သရီရဗ္ဗန္တရော ဌိ။ ဌိတံ။ [ယောဇနာ၌
ဂလဝါဠကနှင့် ကရိသမဂ္ဂကို သမာသ်တွဲ၏။ ထိုအလို “လည်မျိုတွင်း ကျင်ကြီး
လမ်းဟူသော အဆုံးရှိသော။ သရီရဗ္ဗန္တရော၊ ဌိတံ” ဟု ပေး။ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်း
ကံယာနုပဿနာနိဒ္ဒေသ ၌လည်း ဤကဲ့သို့ပင် သမာသ်ရှိသည်။] တတ္ထ၊ ထို
အူမ၊ ကိုယ်၏အတွင်းအရပ်တို့တွင်။ လောဟိတဒေါဏိကာယ၊ သွေးစကျင်း၌။
(သွေးထည့်ရာ စကျင်း၌။) ဆိန္နသိသဓမနိကဇဠဝရော၊ ပြတ်သောဦးခေါင်း
ရှိသော ရေမြွေ၏ကိုယ်ကို။ ဩဘုဒိတွာ၊ ခွေ၍။ ဌပိတေ၊ ထားအပ်သော်။
လောဟိတဒေါဏိ၊ သည်။ ပေ။ ဇေတ ဓမ္မာ၊ ဤ အူမ၊ ကိုယ်တွင်းအရပ်ဟူသော
တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော)။

အန္တဂုဏံ၊ အူမကို ဖွဲ့တတ်သော အူသေးသည်။ အန္တန္တရော၊ အူတို့၏အကြား
၌။ ကေဝိသတိ၊ ၂၁-ပါးသော။ အန္တဘောဂေ၊ အူခွေတို့ကို။ ဗန္ဓိတွာ၊ ဖွဲ့ချည်၍။
ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုအူသေး၊ အူမတို့တွင်။ ပါဒပုညနရဇ္ဈမဏ္ဍလကံ၊ ခြေသုတ်
ကြိုးဝိုင်းကို။ သိဗ္ဗေတွာ၊ ချုပ်၍။ ရဇ္ဈကေသု၊ ကြိုးငယ်တို့သည်။ ဌိတေသု၊ တည်
ကုန်လသော်။ ပါဒပုညန ရဇ္ဈမဏ္ဍလကံသည်။ ပေ။ ဇေတ ဓမ္မာ၊ ဤ အူသေး၊
အူမ ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ ဤသို့ (မနသိကာရော၊
ပဝတ္ထေတဗ္ဗော)။

ဥဒရိယံ၊ အစာသစ်သည်။ ဥဒရော၊ ဝမ်း၌။ ဌိတံ၊ သော။ အသိတပိတ-
ခါယိတသာယိတံ၊ စားအပ်၊ သောက်အပ်၊ ခံအပ်၊ သာယာအပ်သောအစာ
တည်း။ [ရှေးက “သာယိတ=လျက်” ဟု ပေးကြ၏။ လျှာဖြင့် လျက်အပ်သော

အစာသာမက လက်ဖြင့်ကော်၍၊ တို့၍စားကောင်းသော အစာအရသာဟူသမျှ ကို ယူနိုင်သည်။ ရှေးက “အသိတံ ပိတံ ခါယိတံ သာယိတံ”ဟု ဝါကျရှိဟန် တူသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးနိဿယ၌ ခဲ့၍ပေး၏။] တတ္ထ၊ ထို အစာသစ်၊ ဝမ်းတို့ တွင်။ သုဝါနဒေါဏီယံ၊ ခွေးစားခွက်၌။ သုဝါနဝမထုမ္ပိ၊ ခွေးအန်ဖတ်သည်။ ဌိတေ၊ သော်။ သုဝါနဒေါဏီယံသည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤအစာသစ်၊ ဝမ်းဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ကရီသံ၊ ကျင်ကြီးသည်။ ပက္ခာသယသင်္ခါတေ၊ အစာကျက်အိမ်ဟု ဆိုအပ် သော။ အဋ္ဌဂုံလဝေဠုပဗ္ဗသဒိသေ၊ လက်ရှစ်သစ်ရှည်သော ဝါးဆစ်နှင့်တူသော။ အန္တပရိယောသာနေ၊ အူမ၏အဆုံး၌။ ဌိတံ၊ တတ္ထ၊ ထို ကျင်ကြီး၊ အစာကျက် အိမ်တို့တွင်။ ဝေဠုပဗ္ဗေ၊ ၌။ ဩဒ္ဓိတွာ၊ ကြိတ်ချေ၍။ သဏ္ဍပဏ္ဍုမတ္တိကာယ၊ သိမ်မွေ့ဖြေ့တော့ ဝင်းဝါသော မြေညက်ကို။ ပက္ခိတ္တာယ၊ ထည့်အပ်သော်။ ဝေဠုပဗ္ဗေ၊ သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤကျင်ကြီး၊ အစာကျက်အိမ်ဟူသောတရား တို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

မတ္တလုဂံ၊ ဦးနှောက်သည်။ သီသကဋ္ဌာဟဗ္ဗန္တရေ၊ ဦးခေါင်းခွံအတွင်း၌။ ဌိတံ၊ တတ္ထ၊ ထို ဦးနှောက်၊ ဦးခေါင်းခွံအတွင်းအရပ်တို့တွင်။ ပုရာဏလာဗု ကဋ္ဌာဟေ၊ ဟောင်းနွမ်းသောဗူးခွက်၌။ (ရှေးက “ဗူးအုံ” ဟု ပေးကြ၏။) ပိဋ္ဌ- ပိဏ္ဍိယာ၊ မှည့်က်စိုင့်ကို။ ပက္ခိတ္တာယ၊ ထည့်အပ်သော်။ သာဗုကဋ္ဌာဟံ၊ သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ ဦးနှောက်၊ ဦးခေါင်းခွံ အတွင်းရပ်ဟူသော တရားတို့ သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

☰

ယံ ဝါ ပနညမ္ပိတိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ အာပေါကောဋ္ဌာသာဒိသု၊ အာပေါဓာတ် အဘို့အစု အစရှိကုန်သော။ တိသု၊ ၃ ပါးကုန်သော ကောဋ္ဌာသ တို့၌။ အနုဂတံ၊ အစဉ်လိုက်သော။ (ပါဝင်သော)။ ပထဝီဓာတု၊ ကို။ လက္ခဏ- ဝသေန၊ ခက်မာခြင်းလက္ခဏာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ယေဝါပနကံ၊ ယေဝါပနက ဖြစ်သော။ ပထဝီ၊ ပထဝီဓာတ်ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။

ဗဟိရ ပထဝီဓာတုနိဓ္ဓေသေ၊ အပဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်၏ နိဓ္ဓေသ၌။ အယောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ကာဠလောဟံ၊ မည်းနက်သောသံတည်း။ လော- ဟန္တိ(တ္ထေ) ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဇာတိလောဟံ၊ ဇာတိလောဟာရင်း။ ဝိဇာတိ- လောဟံ၊ ရင်း။ ကိတ္တိမလောဟံ (ကုတ္တိမလောဟံ)၊ ရင်း။ ပိသာစလောဟံ၊ ရင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုဗ္ဗိဓံ၊ ၄-ပါး အပြားရှိ၏။

သောဟံ။ ။လူဓ တံ ဟ ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော လောဟ-သဒ္ဓါသမ် တပါးသော အရာဝတ္ထုကို ဖြတ်ကြောင်း သံကိုရင်း၊ ကြေးကိုရင်း ဟော၏။ လုနာတိ ဧတေနာတိ လောဟံ- ကွာဒိမောဂ္ဂလ္လာန် ၂၂၃-သုတ် ဝစနတ္ထ၊ ထိုလောဟသည် ဇာတိလောဟ

တတ္ထ၊ ထိုငှ-မျိုး သော ကြေးတို့တွင်။ အယော၊ သံသင်း။ သဗ္ဗ၊ ငွေသင်း။ သုဝဏ္ဏံ၊ ရွှေသင်း။ တိပု၊ သလွဲဖြူသင်း။ (“သလွဲစင်”ဟုလည်း ပေးကြ၏။) သီသံ၊ သလွဲမည်းသင်း။ (ခဲပုပ်ဟုလည်း ပေးကြ၏။) တမ္ဗလောဟံ၊ ကြေးနီသင်း။ ဝေကန္တကလောဟံ၊ သံမဏိသင်း။ (“သံရှင်သင်း”ဟုလည်း ရှေးနိဿယ ပေး၏။ ဝေကန္တကံ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။) ဣတိ၊ သို့။ သတ္တ၊ နံသော။ ဣမာနိ၊ ဤကြေးတို့သည်။ ဇာတိလောဟာနိနာမ၊ တို့မည်၏။ ဝါ၊ လောဟ အစစ်တို့ မည်၏။ နာဂနာသိကလောဟံ၊ နာဂနာသိကမည်သော ကြေးသည်။ ဝိဇာတိလောဟံနာမ၊ မည်၏။ [နာဂနာသိကလောဟာကို ရှေးနိဿယ၌ “ပထယ် သံ”ဟုသင်း၊ ဋီကာနိဿယ၌ “ထယ်သံ”ဟုသင်း ပေး၏။] ကံသလောဟံ၊ ကြေးဖြူ သင်း။ ဝဇ္ဇလောဟံ၊ ခဲပုပ်သင်း။ ဝါ၊ တေးသင်း။ အာရုက္ခံ၊ ခပ်ပြာသင်း။ ဣတိ၊ တိတိ။ ၃-မျိုးသော ကြေးတို့သည်။ ကိတ္တိမလောဟာနိနာမ၊ တို့မည်၏။ မောရက္ခ ကံ၊ သံကြေးသင်းသင်း။ ပုထုကံ၊ သံကျွတ်သင်း။ မလိနကံ၊ သံပွတ်သင်း။ စပလကံ၊ သွတ်မည်သော သံသင်း။ (သံပြန်ဟုလည်း ပေးကြ၏။) သေလကံ၊ သံကျောက် သင်း။ အာဠကံ၊ သံလိုက်သင်း။ ဘလ္လကံ၊ သံခဲသင်း။ ဒုသိလောဟံ၊ သံချေးသင်း။ ဣတိ၊ အဋ္ဌ၊ ရှစ်မျိုးကုန်သော သံတို့သည်။ ပိသာစလောဟာနိနာမ၊ တို့မည်၏။ တေသု၊ ထိုသံတို့တွင်။ ပဉ္စ၊ ဇာတိလောဟာနိ၊ တို့ကို။ (အယော၊ သဗ္ဗ၊ သုဝဏ္ဏံ၊ တိပု၊ သီသံတို့ကိုဆိုသည်။) ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ ဝိသု၊ သီးခြား။ ဝုတ္တာနေဝ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်သာ။ ပန၊ ကား။ တမ္ဗလောဟံ၊ ကြေးနီသင်း။ ဝေကန္တ ကံ၊ သံမဏိသင်း။ ဣတိ၊ ဒွိဟံ၊ ကုန်သော။ ဣမေဟိ ဇာတိလောဟေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ သေသံ၊ ကြွင်းသော။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော သံ၊ ကြေး ကဲ့။ ဣမ၊ ဤ ဗာဟိရ ပထဝိဓာတုနိဒ္ဒေသ၌။ လောဟန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိကဗ္ဗံ။

တိပူတိ၊ ကား။ သေတတိပု၊ ဖြူသောခဲတည်း။ ဝါ၊ သလွဲဖြူတည်း။ (ခဲမဖြူ ဟုလည်း ခေါ်၏။) သီသန္တိ၊ ကား။ ကာဠတိပု၊ မည်းနက်သောခဲတည်း။ (ခဲပုပ် ဟုလည်း ခေါ်၏။) သဗ္ဗန္တိ၊ ကား။ ရဇတံ၊ ငွေတည်း။ မုတ္တာတိ၊ ကား။ သာမုဒ္ဓိက- မုတ္တာ၊ သမုဒ္ဓရာ၌ဖြစ်သော ပုလဲတည်း။ မဏိတိ၊ ကား။ ပါဠိအာဂတေ၊ ပါဠိ တော်၌ လာကုန်သော။ ဝေဠုရိယာဒယော၊ ကြောင်မျက်ရွဲ အစရှိသည်တို့ကို။

စသောအားဖြင့် ၄-မျိုးရှိ၏။ အမျိုးအစားအားဖြင့် လောဟတွင် ပါဝင်သော အယော၊ သဗ္ဗ၊ သုဝဏ္ဏံ စသည်ကို ဇာတိလောဟ ဟု ဖွင့်ထား၏။ [ဇာတိလောဟန္တိ ပကတိ- လောဟံ။— ယောဇနာ။] ပိသဒိသာ ဇာတိ အသာတိ ဝိဇာတိ။ ပကတိလောဟနှင့် မဟူသော အမျိုးအစားရှိသော လောဟကို “ဝိဇာတိလောဟ”ဟု ဆိုသည်။ နာဂ- နာသိကလောဟ ဟု နောက်၌ ၁ ရုပ်ဖော်ထားသည်။ ကရုဏေန+နိဗ္ဗတ္တံ ကိတ္တိမံ၊ တမင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော လောဟသည် ကိတ္တိမလောဟ မည်၏။ ပိသာစလောဟ ကို “ပိသာစနာမလောဟ”ဟု နာမည်အဖြစ်ဖြင့် ဆို၏။

ဌပေတော၊ ထားရှိ။ သေသော၊ ကြွင်းသော။ ဇောတိရသာဒိဘေဒေါ၊ ဇောတိ
ရသ် အစရှိသော အပြားရှိသော။ သဗ္ဗောပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ မဏိ၊ ပတ္တ
မြားတည်း။ ငါးရံယောတိ၊ ကား။ ဝိသဝဏ္ဏမဏိ၊ ဝါးအဆင်းရှိသော ပတ္တမြား
တည်း။ သင်္ခေါတိ၊ ကား။ သာမုဒ္ဓိကသင်္ခေါ၊ သမုဒ္ဓရာ၌ဖြစ်သော ခရုသင်းတည်း။
သိလာတိ၊ ကား။ ကာဠသိလာ၊ မည်းသော အဆင်းရှိသောကျောက်၎င်း။ ပဏ္ဍု-
သိလာ၊ ဖြော့တော့ဝင်းဝါသော အဆင်းရှိသော ကျောက်၎င်း။ သေတသိလာ၊
ဖြူသော အဆင်းရှိသော ကျောက်၎င်း။ ဣဘိ၊ အာဒိဘေဒေါ၊ ဤသို့အစရှိသော
အပြားရှိသော။ သဗ္ဗောပိ၊ လည်းဖြစ်သော။ သိလာ၊ ကျောက်တည်း။

ပဝါဠန္တိ၊ ကား။ ပဝါဠမေဝ၊ သန္တာပင်တည်း။ [အခြား ပရိယာယ်တမျိုး
လည်း မရှိ၊ အထူး အပြားလည်း မရှိသောကြောင့် “ပဝါဠ”ကို “ပဝါဠမေဝ”
ဟု ဖွင့်သည်။] ရဇတန္တိ၊ ကား။ ကဟာပဏော၊ အသပြာတည်း။ [အသပြာလုပ်
ရသောငွေကို ဆိုလိုဟန်တူသည်။ ငွေတုံးငွေခဲလည်း ရဇတပင်တည်း။] ဇာတ-
ရူပန္တိ၊ ကား။ သုဝဏ္ဏံ၊ ရွှေတည်း။ [ဇာတံ+ရူပံ ယသ္မာတံ ဇာတရူပံ=အဆင်း
အရောင် မပြောင်းဘဲ ဖြစ်မြဲတိုင်းသော အဆင်းအရောင်ရှိသောကြောင့် ရွှေကို
“ဇာတရူပ”ဟု ခေါ်သည်။] လောဟိတကောတိ၊ ကား။ ရတ္တမဏိ၊ ပတ္တမြားနီ
တည်း။ [အဘယာရာမ ဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယ၌ “လောဟိတကော”ဟု
ရှိ၏။] မသာရဂလ္လန္တိ၊ ကား။ ကဗရမဏိ၊ ပြောက်ကျားသော ပတ္တမြားတည်း။
တိဏာဒိသု၊ မြက် အစရှိသည်တို့တွင်။ ဗဟိသာရာ၊ ပြင်ပ၌ အနှစ်ရှိကုန်သော။
(အတွင်းကအနှစ် မဟုတ်ဘဲ ပွသောအရာဝတ္ထုရှိ၍ ပြင်ပ၌ အနှစ်ရှိကုန်သော။)
အန္တမသော၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်။ နာဠိကေရာဒယောပိ၊ အုန်းပင် အစရှိ
သည်တို့သည်လည်း။ တိဏံနာမ၊ မည်၏။ [အုန်းပင်တို့သည် ပြင်ဘက်၌သာ အနှစ်
ရှိ၍ အတွင်း၌ အနှစ်မရှိသောကြောင့် “ဗဟိသာရ”ဟု ဆိုသည်။ အန္တေ၊ အထက်
ဖြစ်သောအဆုံး၌။ နိယုတ္တော၊ ယှဉ်သည်တည်း။ အန္တိမော၊ ထို့နောက် တတိယာ
ဝိဘတ်၏အနက်၌ သော - ပစ္စည်းသက်၍ (တနည်း)နာ-ဝိဘတ်ကို သော-ပြု၍
ဣ-ကို(အ)ပြုလျှင် “အန္တမသော”ဟု ဖြစ်၏။ ဤအန္တသည် အထက်၌ ဖြစ်သော
အဆုံးတည်း။ နောက် အန္တကား အောက်၌ဖြစ်သော အဆုံးတည်း။]

အန္တောသာရံ၊ အတွင်း၌ အနှစ်ရှိသော။ အန္တမသော၊ အောက်ထစ်ဆုံး
အားဖြင့်။ ဒါရုဓဏ္ဏမ္ပိ၊ သစ်တုံးသည်လည်း။ ကဠိနာမ၊ မည်၏။ သက္ကရာတိ၊ ကား။
မုဂ္ဂမတ္တတော၊ ပဲနောက်စေ့ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကျောက်မှ(စ၍)။ ယာဝမုဠိ-
ပူမာဏာ၊ တလက်ဆုပ် ပမာဏရှိသော ကျောက်တိုင်အောင်။ မရုမ္မာ၊ ကျောက်
ပြုပ်တို့သည်။ သက္ကရာနာမ၊ တို့မည်၏။ ပန၊ ကား။ မုဂ္ဂမတ္တတော၊ မှ။ ဟေဋ္ဌာ၊
အောက်၌ဖြစ်သော ကျောက်ကို။ ဝါလိကာတိ၊ သဲဟူ၍။ -ဝုစ္စတိ၊ ကဋ္ဌလန္တိ၊
ကား။ ယံကိဉ္စ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသု အလုံးစုံသော။ ကပါလံ၊ အိုးခြမ်းတည်း။

ဘူမိတိ၊ ကား။ ပထဝီ၊ မြေတည်း။ ပါသာဏောတိ၊ ကား။ အန္တောမုဋ္ဌိယံ၊ လက်ဆုပ်အတွင်း၌။ အသဏ္ဌဟနတော၊ မတည်နိုင်သော ကျောက်မှ။ (လက်ဖြင့် ဆုပ်ကိုင်၍ မရလောက်သော ကျောက်တုံးမှ။) ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ ဟတ္ထိပ္ပမာဏံ၊ ဆင်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကျောက်သို့။ အသမ္ပတော၊ မရောက်သောကျောက် သည်။ ပါသာဏောနာမ၊ ကျောက်ခဲမည်၏။ ပန၊ ကား။ ဟတ္ထိပ္ပမာဏတော၊ မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ ဥပရိ၊ အထက်၌ဖြစ်သော ကျောက်သည်။ ပဗ္ဗတောနာမ၊ တောင်မည်၏။

ယံ ဝါ ပနာတိ ဣမိနာ၊ ဤပါဌ်ဖြင့်။ တာသဋ္ဌိ နာဋ္ဌိကေရုဖလာဒိဘောဒံ၊ ထန်းစေ့၊ အုန်းသီး အစရှိသော အပြားရှိသော။ သေသပထဝီ၊ ကြွင်းသော ပထဝီဓာတ် လွန်ကဲသော အရာဝတ္ထု အပေါင်းကို။ ဂဏှာတံ၊ ယူ၏။ ယာစ အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတ်၊ ယာစ ဗာဟိရာတိ ဣမိနာ၊ ဤပါဌ်ဖြင့်။ ဒွေပိ၊ ၂ ပါး လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပထဝီဓာတ်ယော၊ အဇ္ဈတ္တိက၊ ဗာဟိရပထဝီဓာတ်တို့သည်။ ကက္ခဋ္ဌတ္တေန၊ ခက်မာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ လက္ခဏတော၊ ကက္ခဋ္ဌလက္ခဏာ အားဖြင့်။ ကော၊ တမျိုးသော။ ပထဝီဓာတ်တုဇေ၊ ချည်းသတ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒေသတိ၊ ပြ၏။

၁၇၄။ အာပေါဓာတုနိဒ္ဒေသာဒိသု၊ အစရှိသည်တို့၌။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (ပထဝီဓာတုနိဒ္ဒေသ၌။) ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အာပေါအာပေါကတန္တိ အာဒိသု၊ အစရှိသည်တို့၌။ အာဗန္ဓနဝသေန၊ ကလပ်တူ ရုပ်တို့ကို ဖွဲ့စည်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အာပေါ၊ အာပေါမည်၏။ တဒေဝ၊ ထို အာပေါသည်ပင်။ အာပေါ- ဘာဝံ၊ အာပေါ၏ အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အာပေါ- ဂတံ နာမ၊ မည်၏။ သွေဟဝသေန၊ စေးကပ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ သွေဟော၊ မည် ၏။ သောယေဝ၊ ထိုစေးကပ်ခြင်းသဘောသည်ပင်။ သွေဟဘာဝံ၊ စေးတပ်သည် ၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ကြောင့်။ သွေဟဂတံနာမ၊ မည်၏။ ဗန္ဓနတ္ထံ ရူပဿာတိ၊ ကား။ အဝိနိဗ္ဗောဂရူပဿ၊ ကို။ ဗန္ဓနဘာဝေါ၊ ဖွဲ့စည်းတတ်သည်၏ အဖြစ် တည်း။ ပိတ္တံ သေမုန္တိ အာဒိနိပိ၊ အစရှိသော ရုပ်တို့ကိုလည်း။ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာန- ဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန၊ အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ အရပ်၊ တည်ရာ၊ အပိုင်း အခြားတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ပရိဂ္ဂဟေတု၊ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားကာယူ၍။ ဝါ၊ သိမ်းဆည်း၍။ ဓာတုဝသေနေဝ၊ ဓာတ်သဘော၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ မနသ်ကာ- တဗ္ဗာနိ၊ နှလုံးသွင်းထိုက်ကုန်၏။

တတြ၊ ထိုသို့ နှလုံးသွင်းရာ၌။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ နယော၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပိတ္တေသု၊ ဗဒ္ဓသည်းခြေ၊ အဗဒ္ဓသည်းခြေတို့တွင်။ အဗဒ္ဓပိတ္တံ၊ အဗဒ္ဓ သည်းခြေသည်။ ဝါ၊ အိမ်ဖြင့် မဖွဲ့အပ်သောသည်းခြေသည်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယဗုဒ္ဓိဗဒ္ဓံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် ဆက်စပ်သည်။ (ဟုတော့၊ ၍။) သကလသရီရံ၊ ကို။ ဗျာပေတော၊ ပြန့်နှံ့၍။ ဌိတံ၊ ဗဒ္ဓပိတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ အိမ်ဖြင့်ဖွဲ့အပ်သော သည်းခြေသည်။ ပိတ္တံ

ကောသကေ၊ သည်းခြေအိမ်၌။ ငှိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုသည်းခြေ၊ ခန္ဓာကိုယ်၊ သည်းခြေ၊ သည်းခြေအိမ်ယှိုတွင်။ ပူပံ၊ မှိုကို။ ဗျာပေတွာ၊ ပြန့်နှံ့၍။ တေလေ၊ ဆီသည်။ ငှိတေ၊ တည်၊ သော်။ ပူပံ၊ သည်။ပေ။ န ဇာနာတံ။

စ၊ ဗဒ္ဒသည်းခြေအတွက် ဥပမာတနည်းကား။ ကောသာတကိကောသကေ၊ သပွတ်သီးအိမ်သည်။ ဝါ၊ ခဝဲသီးအိမ်သည်။ ဝသောဒကေန၊ မိုသီးရေဖြင့်။ ပုဏ္ဏေ၊ ပြည့်လသော်။ ကောသာတကိကောသကော၊ သည်။ပေ။ဇေတေ ဓမ္မာ၊ ဤ သည်းခြေ ခန္ဓာကိုယ်၊ သည်းခြေ သည်းခြေအိမ် ဟူသော တရားတို့သည်။ပေ။ ယူသဘူတော၊ အရည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ အာဗန္ဓနာကာရော၊ ဖွဲ့စည်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာရှိသော။ အာပေါဇာတု၊ အာပေါဇာတ်တည်း။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

သေမှံ၊ သလိပ်သည်။ ကေပတ္တပုရပ္ပမာဏံ၊ တကွမ်းစားပြည့် ပမာဏရှိသည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။) ဥဒရပဋ္ဌလေ၊ ဝမ်းလွှာ၌။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဝမ်းအပြင်”ဟု ပေး၏။] ငှိတံ။ [ရှေးနိဿယ၌၎င်း၊ သိဟိဋ္ဌိမ္မ၌၎င်း “ကေပတ္တပုရပ္ပမာဏံ၊ တသပိတ်ပြည့်ပမာဏရှိသည်”ဟု တွေ့ရ၏။] တတ္ထ၊ ထို သလိပ်၊ ဝမ်းလွှာတို့တွင်။ စန္ဒနိကာယ၊ တံစီးအိုင်သည်။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ သဉ္ဇာတဖေဏပဋ္ဌလာယ၊ လွန်စွာဖြစ်သော ရေမြုပ်လွှာ ရှိလသော်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ရေမြုပ်စိုင်”ဟု ပေး၏။] စန္ဒနိကာ၊ သည်။ပေ။ဇေတေ ဓမ္မာ၊ ဤ သလိပ်၊ ဝမ်းလွှာဟူသော တရားတို့သည်။ပေ။ အာပေါဇာတု၊ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ပုဗ္ဗော၊ ပြည်သည်။ အနိဗဒ္ဓေါကာသော၊ အမြဲမပြတ် ဖွဲ့စပ်အပ်သောအရပ် မရှိ။ ယတ္ထ ယတ္ထေဝ၊ အကြင်အကြင်အရပ်၌သာ။ ခါဏုကဏုကပ္ပဟရဏအဂ္ဂိဇာလာဒီဟိ၊ သစ်ခုတ်၊ ဆူး၊ ပုတ်ခတ်ကြောင်းလက်နက်၊ မီးလျှံ အစရှိသည်တို့ သည်။ အဘိဟဋ္ဌေ၊ ထိခိုက်အပ်သော။ သရိရပ္ပဒေသေ၊ ကိုယ်အရပ်၌။ လေဇဟိတံ၊ သည်။ သဏ္ဌာဟိတွာ၊ ကောင်းစွာတည်၍။ ပစ္စတိ၊ ကျက်၏။ ဂဏ္ဍပိဋ္ဌကာဒယောဝါ၊ အိုင်းအနာ၊ သွေးဖုအစရှိသော အနာတို့သည်သော်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ၊ ထိုထိုအရပ်၌သာ။ (ပုဗ္ဗော၊ သည်။) တိဋ္ဌတိ၊ တတ္ထ၊ ထိုပြည်၊ ပြည်၏ တည်ရာအရပ်တို့တွင်။ ပရသုပ္ပဟာရာဒိဝသေန၊ ပုဆိန်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းကြောင့်။ ပဏ္ဍရိတနိယျာသေ၊ ယိုစီးသော အစေးရှိသော။ ရုက္ခေ၊ ၌။ ရုက္ခဿ၊ ၏။ ပရသုပ္ပဟာရာဒိပ္ပဒေသော၊ ပုဆိန်ဖြင့် ပုတ်ခတ်အပ်သော အရပ်အစရှိသောအရပ်တို့သည်။ဂပ။ဇေတေ ဓမ္မာ၊ ဤပြည်၊ ပြည်၏တည်ရာအရပ် ဟူသော တရားတို့သည်။ပေ။ (ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

လောဟိတေသု၊ သွေးတို့တွင်။ သံသရဏလောဟိတံ၊ ထိုထိုဤဤ လှည့်လည် သွားလာသောသွေးသည်။ အဗဒ္ဓပိတ္တံဝိယ၊ အဗဒ္ဓသည်းခြေသည်ကဲ့သို့။ သကလသရိရံ၊ ကို။ ဗျာပေတွာ၊ ၍။ ငှိတံ။ သန္တိစိတလောဟိတံ၊ စုဝေးတည်နေသောသွေး

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၈၅

သည်။ ယကနဋ္ဌာနဿ၊ အသည်းအရပ်၏။ ဟေဋ္ဌာဘာဂံ၊ အောက်အဘို့ကို။ ပူရေ-
တွာ၊ ပြည့်စေ၍။ ကေပတ္တပူရဏပ္ပမာဏံ၊ တကွမ်းစားပြည့် အတိုင်းအရှည်
ရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ ဝက္က ဟဒယ ယကန ပပ္ပါသာနိ၊ အညှို့၊ နှလုံးသား၊ အသည်း၊
အဆုပ်တို့ကို။ တေမေန္တံ၊ စုံစေလျက်။ ဌိတံ၊ တည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသွေး၊ သွေး၏
တည်ရာ အရပ်တို့တွင်။ သံသရဏလောဟိတေ၊ သံသရဏသွေး၌။ အဗဒ္ဓင်္ဂတ္ထ-
သဒိသောဝ၊ အဗဒ္ဓသည်းခြေ၌ အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။
ဝိနိစ္ဆယော၊ အဆုံးအဖြတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဣတရံ ပန၊ သံသရဏသွေးမှတစ်ပါးသော သန္နိစိတသွေးသည်ကား။ ဇဗ္ဗရ-
ကပါလဋ္ဌေ၊ ဆွေးမြည့်သော အိုးခွက်၌တည်သော။ ဥဒကေ၊ သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။
လေဇ္ဈုခဏ္ဍာနိ၊ ခဲပိုင်းတို့ကို။ (အိုးကိုခဲခဲသော ခဲပိုင်းတို့ကို။) တေမယမာနော၊
စုံစေလသော်။ လေဇ္ဈုခဏ္ဍာနိ၊ တို့သည်။ မယံ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဥဒကေန၊
သည်။ တေမိယမာနာနိ၊ စုံစေအပ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဌိတာနိ၊ ဣတံ၊ န ဇာနန္တိ
ယထာ။ ပေ။ န ဇာနာတိ ယထာ။ ဝေမေဝ ယကနဿ၊ ၏။ ဟေဋ္ဌာဘာဂဋ္ဌာနံ၊
အောက်အဘို့၌ဖြစ်သော အရပ်သည်။ (အောက်ပိုင်းအရပ်သည်။ ဋီကာအလို
“ဟေဋ္ဌာဘာဂေါ” ဟု ရှိစေ။) မယိ၊ ငါတည်းဟူသော အသည်း၌။ လောဟိတံ၊
သည်။ ဌိတံ၊ စုံစေလျက်တည်ပြီ။ (ဣတိဝါ၊ ဤသို့လည်း။ န ဇာနာတိ)။ ဝက္ကာ-
ဒီနိ၊ အညှို့ အစရှိသည်တို့သည်။ အမေ၊ ငါတို့ကို။ (လောဟိတံ၊ သည်။) တေမယ-
မာနံ၊ လျက်။ ဌိတံ၊ ဣတိဝါ၊ ဤသို့လည်း။ န ဇာနန္တိ။ [ဤသို့ဋီကာအဖွင့်အတိုင်း
ခွဲ၍အနက်ပေးလျှင် ဝါသဒ္ဓါဘရ အနက်မရှိ။] လောဟိတမ္ပိ၊ သည်လည်း။ အဟံ၊
သည်။ ယကနဿ၊ အသည်း၏။ ဟေဋ္ဌာဘာဂံ၊ အောက်အဘို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ၍။
ဝက္ကာဒီနိ၊ တို့ကို။ တေမယမာနံ၊ စုံစေလျက်။ ဌိတံ၊ ဣတံ၊ န ဇာနာတိ။ ပေ။ ဧတေ
ဓမ္မာ၊ ဤသွေး၊ သွေး၏ တည်ရာအရပ်ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ အာပေါ-
ဇာတု။ ဣတံ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော)။

☞ သေဒေါ၊ ချေးသည်။ အဂ္ဂိသန္တာပါဒိကာလေသု၊ မီးပူရာ အစရှိသောအခါ
တို့၌။ ကေသလောမ ကူပဝိဝရာနိ၊ ဆံပင်တွင်း၊ မွေးညှင်းတွင်းဟူသောအပေါက်
တို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ၍။ တိဋ္ဌတိစေဝ၊ တည်လည်းတည်၏။ အဋ္ဌရတိစ၊ ယိုစီးလည်း
ယိုစီး၏။ တတ္ထ၊ ထိုချေး၊ ဆံပင်တွင်း၊ မွေးညှင်းတွင်း အပေါက်တို့တွင်။ ဘိသ-
မုဋ္ဌာလ ကုမုဒ နဋ္ဌကလာပေသု၊ ကြာစွယ်စည်း၊ ကြာရင်းစည်း၊ ကုမုဒြာကြာ
စည်း၊ ကျူစည်းတို့ကို။ ဥဒကာ၊ ရေမှ။ အဗ္ဗုဋ္ဌမတ္တေသု၊ ထုတ်ဆယ်အပ်ကာမျှ
ဖြစ်ကုန်လသော်။ ဘိသာဒိကလာပ ဝိဝရာနိ၊ ကြာစွယ်အစရှိသည်တို့၏ အစည်း
၏ အပေါက်တို့သည်။ အမေဟိ၊ ငါတို့မှ။ ဥဒကံ၊ သည်။ ပဋ္ဌရတိ၊ ယိုစီး၏။
ဣတံ၊ န ဇာနန္တိ ယထာ။ ဘိသာဒိကလာပဝိဝရေဟိ၊ တို့မှ။ ပဋ္ဌရန္တံ၊ သော။
ဥဒကံပိ၊ သည်လည်း။ အဘံ၊ ဘည်။ ဘိသာဒိကလာပဝိဝရေဟိ၊ တို့မှ။ ပဋ္ဌရာမိ၊

၏။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိယထာ။ ပေ။ ဇေတဓမ္မာ၊ ဤချွေး၊ ဆံပင်တွင်း၊ မွေးညှင်းတွင်း အပေါက်ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ အာပေါဓာတု။ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

မေဒေါ၊ အဆီခဲဟူသည်။ ထူလဿ၊ ဝပြိုးသူ၏။ သကလသရီရံ၊ ကို။ ဖရိတွာ၊ ဖြန့်ရှ်၎င်း။ ကိသဿ၊ ကြုံလို့သူ၏။ ဝါ၊ ပိန်သူ၏။ ဇသံမသဒဒိနိ၊ ခြေသလုံးသား အစရှိသည်တို့ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍၎င်း။ ဌိတော၊ တည်သော။ ပတ္တိန္ဒသ္မေဟော၊ ပျစ်ခွဲသော အဆီစေးတည်း။ ပျစ်ခွဲသောကြောင့် “မေဒေါ၊ အဆီခဲ” ဟုပေး၏။ တတ္ထ၊ ထိုအဆီခဲ၊ အဆီခဲ၏တည်ရာအရပ်တို့တွင်။ မံသပုဉ္ဇေ၊ အသားစု အသားပုံ ကို။ ဟလိဒ္ဓိပိလောတိကပုဉ္ဏန္တေ၊ နန္ဒင်းဆိုး အဝတ်ပိုင်းဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော်။ [အဆီခဲက ဝါသောကြောင့် “ဟလိဒ္ဓိပိလောတိက” ကို ဥပမာပြုသည်။] မံသပုဉ္ဇော၊ သည်။ ပေ။ ဇေတဓမ္မာ၊ ဤအဆီခဲ၊ အဆီခဲ၏ တည်ရာအရပ် ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ အာပေါဓာတုတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

အဿ၊ မျက်ရည်သည်။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ သဉ္ဇာယတိ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်၏။ [“ကောင်းစွာဖြစ်” ဟုရာ၌ များများစားစား ဖြစ်သည်ကို ဆိုလိုသည်။] တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ အက္ခိကူပကေ၊ မျက်လုံးတွင်းတို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ရှိ။ ‘တိဋ္ဌတိ ဝါ၊ တည်မှုလည်း တည်၏။ [မျက်ရည်ဝဲနေသည်ဟု ခေါ်ကြသည်။] ပဂ္ဂရတိ ဝါ၊ ယိုစီးမှုလည်း ယိုစီး၏။ [“မျက်ရည်ယိုသည်” ဟု ခေါ်ကြသည်။] တတ္ထ၊ ထို မျက်ရည်၊ မျက်တွင်းအရပ်တို့တွင်။ တရုဏတာလဋ္ဌိကူပကေသု၊ နုသောထန်းသီး စေ့၏တွင်းတို့သည်။ ဥဒကပုဏ္ဏေသု၊ အရည်ဖြင့် ပြည့်ကုန်လသော်။ [ထန်းသီးစေ့ ရင့်သောအခါ အရည်မရှိတော့။ ထို့ကြောင့် “တရုဏတာလဋ္ဌိ” ဟု ဆိုသည်။] တရုဏတာလဋ္ဌိကူပကော၊ တို့သည်။ ပေ။ ဇေတဓမ္မာ၊ ဤမျက်ရည်၊ မျက်တွင်း အရပ်ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ အာပေါဓာတုတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

ဝဿ၊ အဆီကြည်ဟူသည်။ [မေဒေါနှင့် ကွဲပြားအောင် “အဆီကြည်” ဟု ခေါ်သည်။] အဂ္ဂိသန္တာပါဒိကာလေ၊ ၌။ [သေဒေါ၌မူ “အဂ္ဂိသန္တာပါဒိကာလေသု” ဟု ဗဟုဝုစံဖြင့် ရှိခဲ့သည်။] ဟတ္ထတလ ဟတ္ထပိဋ္ဌိ ပါဒတလ ပါဒပိဋ္ဌိ နာသပုဋ္ဌ နလာဋ္ဌ အံသကူဋ္ဌေသု၊ လက်ဝါးအပြင်၊ လက်ဖမိုး၊ ခြေဖဝါးအပြင်၊ ခြေဖမိုး၊ နှာခေါင်းဗျူနဖူး၊ ပခုံးစွန်းတို့၌။ ဌိတဝိလိနသ္မေဟော၊ တည်သော ကျဲသော အဆီစေးတည်း။ တတ္ထ၊ ထိုအဆီကြည်၊ လက်ဝါးပြင် အစရှိသည်တို့ တွင်။ အာစာမေ၊ ထမင်းချိုးသည်။ [အာစာမောတိ ဥက္ခလိယံ လဂ္ဂဘတ္တံ။— ယောဇနာ။ အချို့နေရာ၌ ထမင်းရည်ကိုလည်း “အာစာမ” ဟု ခေါ်သည်။ ဟတ္ထတလ စသည်တို့၏ ဥပမာဖြစ်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ ထမင်းချိုးဟူသော အနက်သာ လျော်၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ဆီမီးစာ” ဟု ပေးလေသည်။] ပက္ခိတ္တ-

တေလေ၊ ထည့်အပ်သောဆီ ရှိလသော်။ (ဆီဆမ်းအပ်သော်)။ အာစာမော၊
 သည်။ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ အဆီကြည်၊ လက်ဝါးပြင်အရပ် အစရှိသောတရား
 တို့သည်။ပေ။ အာပေါဓာတူတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ခေဋ္ဌော၊ တံထွေးသည်။ တထာရူပေါ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော။ ခေဋ္ဌပုတ္တိ-
 ပစ္စယေ၊ တံထွေးဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်။သတိ၊ သော်။ ဥဘောဟိ၊ ၂-ဘက်
 ကုန်သော။ ကပေါလပဿဟိ၊ ပါး၏ ဘေးတို့မှ။ ဝါ၊ ပါးစောင်တို့မှ။ ဩရော-
 ဟိတော၊ သက်ဆင်း၍။ ဇိဝှါယ၊ လျာ၌။ တိဋ္ဌတိ၊ တတ္ထ၊ ထိုတံထွေး၊ ပါးစောင်
 တို့တွင်။ နဒီတိရကူပကေ၊ မြစ်ကမ်းဝယ် တူးအပ်သော တွင်းငယ်သည်။
 အဗ္ဗောတ္ထိန္နဥဒကနိဿန္န၊ မပြတ်သောရေ၏စိမ့်ထွက်ခြင်းရှိလသော်။ ကူပတလံ၊
 တွင်း၏အပြင်သည်။ မယိ၊ ငါ၌။ ဥဒကံ၊ သည်။ သန္တိဋ္ဌတိ၊ ကောင်းစွာတည်၏။
 ဣတိ၊ န ဇာနာတိ ယထာ။ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤတံထွေး၊ ပါးစောင်အရပ်
 ဟူသော တရားတို့သည်။ အာပေါဓာတူတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

သိဃာဏိကာ၊ နှပ်သည်။ ယဒါ၊ ၌။ သဉ္ဇာယတိ၊ ၏။ တဒါ၊ ၌။ နာသပုဋ္ဌေ၊
 နှာခေါင်းဗုတို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ၍။ တိဋ္ဌတိဝါ၊ ၏။ ပဋ္ဌရတိဝါ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုနှပ်၊
 နှာခေါင်းဗုတို့တွင်။ သိပ္ပိကာယ၊ ခရုခွက်ငယ်သည်။ (“ယောဂ်သွား”ဟု ရှေး
 နိဿယပေး၏။ ခရုသာ နှာခေါင်းဗုနှင့်တူ၏။) ပုတိဒဓိဘာရိတာယ၊ ပုပ်သော
 နို့ဓိမ်းဖြင့် ပြည့်လသော်။ သိပ္ပိကာ၊ သည်။ပေ။ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ နှပ်၊ နှာခေါင်းဗု
 အရပ်တူသော တရားတို့သည်။ပေ။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

လသိကာ၊ အစေးသည်။ အဋ္ဌိကသန္တိနံ၊ အရိုးအစပ်တို့၏။ အဗ္ဗဉ္စနကိစ္စံ၊
 နယ်ဆီကိစ္စကို။ သာဓယမာနာ၊ ပြီးစေလျက်။ အသိတိသတ သန္တိသု၊ တရား
 ရှစ်ဆယ်သော အရိုးအစပ်တို့၌။ ဌိတာ၊ တတ္ထ၊ ထိုအစေး၊ တရားရှစ်ဆယ်သော
 အရိုးအစပ်တို့တွင်။ အက္ခေ၊ လှည်းဝင်ရိုးကို။ တေလဗ္ဗဉ္စိတေ၊ ဆီဖြင့် သုတ်လိမ်း
 အပ်သော်။ (လှည်းစာထိုးအပ်သော်။) အက္ခေ၊ သည်။ မ၊ ငါ့ကို။ တေလံ၊
 ဆီသည်။ အဗ္ဗဉ္စိတော၊ သုတ်လိမ်း၍။ ဌိတံ၊ ဣတိ၊ န ဇာနာတိယထာ။ပေ။
 ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤအစေး၊ တရားရှစ်ဆယ်သော အရိုးအစပ် အရပ်ဟူသော တရား
 တို့သည်။ပေ။ အာပေါဓာတူတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

မုတ္တံ၊ ကျင်ငယ်သည်။ ဝတ္ထိဿ၊ ကျင်ငယ်တည်ရာ စီမောင်း၏။ ဝါ၊ ဆီးအိမ်
 ၏။ အဗ္ဗန္တရေ၊ အတွင်း၌။ ဌိတံ၊ တတ္ထ၊ ထိုကျင်ငယ်၊ ကျင်ငယ်၏တည်ရာ
 ဆီးအိမ်တို့တွင်။ အဓောမုခေ၊ အောက်၌ မျက်နှာဝရှိသော။ (အောက်သို့
 အဝလျည့်သော။) ရဝဏသဋ္ဌေ၊ အသံမြည်တတ်သောရေအိုးကို။ စန္ဒနိကာယ၊

အဓောမုခေ ရဝဏသဋ္ဌေ။ ။ကာယဂတာသတိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ “အမုခေ၊ မျက်နှာဝ
 မရှိသော=ရေဝင်ဘို့ရန် အပေါက်မရှိသော”ဟု ရှိ၏။ ဆီးအိမ်၌ ဝင်ပေါက်မရှိသည်ကို
 ဥပမာပြုသောကြောင့် “အမုခေ”ဟု ရှိသော ထို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်သာ ကောင်း၏။ “အဓောမုခေ”

တံစီးအိုင်၌။ ပက္ခိတ္တေ၊ ထည့်အပ်သော်။ ရဝဏသဋ္ဌော၊ သည်။ မယိ၊ ၌။ စန္ဒနိကာရသော၊ တံစီးအိုင်အရည်သည်။ ဌိတော။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိယထာ ။ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤကျင်ငယ်၊ ကျင်ငယ်၏တည်ဆဲ ဆီးအိမ်ဟူသော တရား တို့သည်။ပေ။ အာပေါဓာတူတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗေ)။ ယံဝါပနာ- တံ၊ ဟူသော ဤပါဌ်ကို။ အဝသေသေသု၊ အာပေါဓာတ်မှ ကြွင်းကုန်သော။ တီသ္မ၊ ကောဋ္ဌာသေသု၊ ပထဝီ တေဇော ဝါယော အဖိုအစုတို့၌။ အာပေါ- ဓာတု၊ ပါဝင်သော အာပေါဓာတ်ကို။ သန္ဓာယ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ဗာဟိရအာပေါဓာတု နိဒ္ဒေသော ၌။ မူလံ၊ အမြစ်ကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ နိဗ္ဗတ္တော၊ ဖြစ်သော။ ရသော၊ အရည်သည်။ မူလရသောနာမ၊ မည်၏။ ခန္ဓရသာဒီသုပိ၊ အစ ရှိသည်တို့၌သည်း။ ဧသေဝ နယော။ ခိနုဒီနိ၊ နို့ရည် အစရှိသည်တို့သည်။

ဟု ရှိသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်ကား ဥပမေယုဖြစ်သော ဝတ္ထိနှင့်မလျော်။ မှန်၏—ဝတ္ထိမည် သော ဆီးအိမ်သည် ဝင်စရာ အပေါက်မရှိ၊ တဖြည်းဖြည်း စိမ့်၍သာ ဝင်ရသည်။

မဟာဋီကာ။ ။ရဝဏသဋ္ဌနာမ ပကတိယာ သမ္ပုဓမ္မေ (ပင်ကိုယ် ရိုးရာအားဖြင့် ကောင်းသောအပေါက် ရှိသည်သာ။) ယဿ ပန အာရဂ္ဂမတ္တံပိ ပဝိသနမုခံ နတ္ထိ= သို့သော် အကြင် ရဝဏသဋ္ဌမှာ အပ်ချားလောက်မျှသော်မှလည်း ရေဝင်စရာအပေါက် မရှိ၊ တံ ဒသေထုံ အမုခေ (အမုခေ ဟု ဝိသေသနပြု၍)ရဝဏသဋ္ဌေတိ ဝုတ္တံ။—ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။

ရဝဏသဋ္ဌ။ ။ရဝဏသဋ္ဌေတိ သဒ္ဓံ ကုရုမာနသဋ္ဌေ။—ယောဇနာ။ ရေထည့်သော အခါ အသံမြည်တတ်သောကြောင့် “ရဝတိဟိ ရဝဏံ” နှင့် အညီ ရဝဏဟု အမည်ရ၏။ ရေဗူးစသည်ကို ရေထည့်သောအခါ၌ အပေါက်က ကျဉ်းသောကြောင့် အသံမြည်တတ် သည်။ ဤ၌ ပြအပ်သော ရဝဏသဋ္ဌကား လုံးလုံး အပေါက်မရှိ၊ များစွာသော ရဝဏသဋ္ဌ တို့ကား သမ္ပုဓ=ကောင်းကောင်း အပေါက်ရှိသည်။

ယဝနသဋ္ဌ။ ။“ရဝဏ” ဟူသောပါဌ်ကို “ယဝန” ဟု ပြင်၍ ယွန်းလူမျိုး၊ ဂရိတ် လူမျိုး၊ ပါရှားလူမျိုး၊ ပသီလူမျိုးတို့ကစ၍ အသုံးပြုသောကြောင့် ထိုအုံးကို “ယဝန သဋ္ဌ” ခေါ်သည်ဟုလည်း ဆိုကြ၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ရေးအပ်သော ကျမ်းစာသည် သီဟိုဠ် ရိုးရာ သဋ္ဌကိုသာ ဥပမာပြသင့်၏။ [ကာယာနုပဿနာကိုရေးသော ယောမင်းကြီးသည် လည်း “ပသီလူမျိုးတို့၏ ရေခပ်အိုး”ဟု ဆိုသည်။]

စန္ဒနိကာယ။ ။ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကဂစ္ဆမလာဒိနံ ဆဋ္ဌနဋ္ဌာနံ စန္ဒနိကာ=စားကြွင်းသောက် ကြွင်းရေ ကိုယ်ဝန် အညစ်အကြေး အစရှိသော ညစ်ပေသောရေတို့၏ စွန့်ရာဌာနသည် စန္ဒနိကာ=တံစီးပွက် တံစီးအိုင်မည်၏။ မဟာဋီကာ ကာယဂတာသတိအပ္ပဋ္ဌံ။ [ကျင်ငယ် ရေသည် ရွှံ့စရာကောင်းသောကြောင့် ဆီးအိမ်၌ စိမ့်၍ဝင်သော ကျင်ငယ်ရေကို စန္ဒနိကာ၌ ချထားအပ်သော၊ ဝင်စရာအဝမရှိ၍ စိမ့်ဝင်ရသော တံစီးပွက်ရည်ဖြင့် ဥပမာပြသည်။ ဆီးအိမ်၌ ဝင်စရာအပေါက် မရှိသော်လည်း ကျင်ငယ်ရည်ထွက်စရာ အပေါက်မှာ ဆီးလမ်း ကြောင်း အထင်အရှားရှိသည်။]

ပါကဋ္ဌာနေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒေ၊ ဌ။ (နိယမော၊ သတ်မှတ်ချက်သည်။) အတ္ထိယထာ၊ ရှိသကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ ဣဓ၊ ဤဗဟိရအာပေါ ဓာတုနိဒ္ဒေသဌ။ နိယမော၊ သည်။ နတ္ထိ၊ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥဿ၊ အလုံး စုံသော။ ခီရံ၊ သည်။ ခီရမေဝ၊ နို့၊ ရည်သာတည်း။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသောဒဓိ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဇေဝ နယော၊ ဘုမ္မာနိဘိ၊ ကား။ အာဝါဋ္ဌာဒိသု၊ တွင်း အစရှိသည်တို့၌။ ဌိတဥဒကာနိ၊ တည်သောရေတို့တည်း။ အန္တလိက္ခာနိတိ၊ ကား။ ပထဝီ၊ မြေသို့။ အပ္ပတ္တာနိ၊ မရောက်ကုန်သော။ ဝသောဒကာနိ၊ မိုဗ်းရေတို့တည်း။ ယံဝါပနာတိ၊ ကား။ ဟိမေဒက ကပ္ပဝိနာသက ဥဒက- ပထဝီသန္တာရကဥဒကဒီနိ၊ ဆီးနှင်းရေ၊ ကမ္ဘာဖျက်မိုဗ်းရေ၊ မြေကိုခံသောရေ အစရှိသည်တို့သည်။ ဣဓ၊ ဤဗဟိရ အာပေါဓာတုနိဒ္ဒေသဌ။ ယေဝါပန- ကဋ္ဌာနံ၊ ယေဝါပနက အရာသို့။ ပဝိဋ္ဌာနိ၊ ဝင်ကုန်ပြီ။

၁၇၅။ တေဇောဓာတု နိဒ္ဒေသေ၊ ဌ။ တေဇနဝသေန၊ ထက်မြက်သည်၏ အစွမ်း၊ ကြောင့်။ တေဇော၊ တေဇောမည်၏။ [ဤတေဇောသည် အအေးလွန်လျှင် လည်းထက်၏၊ အပူလွန်လျှင်လည်း ထက်၏၊ ထို့ကြောင့် “သီတတေဇော ဥဏှ- တေဇော”ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။] တေဇောဝ၊ တေဇောသည်ပင်။ တေဇောဘာဝံ၊ တေဇော၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိသို့။ ဂတတ္တာ၊ ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တေဇောဂတံ၊ တေဇောဂတမည်၏။ ဥသ္မာတိ၊ ကား။ ဥဏှာကာရော၊ ပူသော အခြင်းအရာတည်း။ ဥသ္မာဝ၊ ပူသောသဘောသည်ပင်။ ဥသ္မာဘာဝံ၊ အငွေ့၏ အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဥသ္မာဂတံ၊ မည်၏။ ဥသုမန္တိ၊ ကား။ စဏှဥသုမံ၊ ကြမ်းသောအငွေ့တည်း။ တဒေဝ၊ ထိုကြမ်းသောအငွေ့သည်ပင်။ ဥသုမဘာဝံ၊ ကြမ်းသောအငွေ့၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဥသုမဂတံ၊ မည်၏။

ယေန စာတိ၊ ကား။ ကုပ္ပိတေန၊ ပျက်သော။ (ပင်ကိုယ်သဘောမှ ဖောက်ပြန် သော။) ယေန တေဇောဂတေန၊ အကြင်တေဇောဓာတ်ကြောင့်။ သန္တပ္ပတိတိ၊ ကား။ အယံ ကာယော၊ သည်။ သန္တပ္ပတိ၊ ပြင်းစွာပူလောင်၏။ (အပူဟက်၏။) [ဤတေဇောကို “သန္တပ္ပနတေဇော”ဟု ခေါ်သည်။] ကောဟိကဇရာဒိဘာဇေ- န၊ တရက်ခြား ဖျားခြင်း အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥသုမဇောတော၊ ဖြစ်သော ထက်သောအပူငွေ့ရှိသည်။ ဟောတိ။ [ဧကော + အဟော ကောဟံ၊ ဧကပုဂ္ဂလော

ယံကိဉ္စိ ခီရံ။ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ သပ္ပိဟူသည် အပ်သောအသားရှိသော နွား စသည်မှထွက်သော နို့ရည်မှဖြစ်သော ထောပတ်တည်း။ ဤသို့ သတ်မှတ်ချက်ရှိသကဲ့သို့ ဤနေရာ၌ ခီရအရ သတ်မှတ်ချက်မရှိ၊ အပ်သောအသားရှိသော နွားစသည်မှ ဖြစ်သော နို့ရည်ဖြစ်စေ၊ မအပ်သော အသားရှိသော ပြင်းစသည်မှဖြစ်သော နို့ရည်ဖြစ်စေ ခီရ မည်သည်ချည်းတည်း။

ကဲ့သို့ကောဟော ဟုလည်း သမ္မောဟာရဒိဂုဏ်နိုင်၏။ ကောဟံ တေဿ အတ္ထိတိ ကောဟိကော၊ (ဇရော)။ တရက်ရှိသော ဖျားခြင်း၊ နောက်တရက် မဖျား၊ ထို့နောက် တရက် ဖျားပြန်၏။ ဤသို့ တရက်ဖျား၍ တရက်မဖျားသောကြောင့် “တရက်ခြားဖျားခြင်း”ဟု အနက်ပေးရသည်။]

ယေန စ ဇီရိယတိတိ၊ ကား။ ယေန (တေဇောဂတေန)၊ သည်။ အယံ ကာဟော၊ ကို။ ဇီရိယတိ၊ ဆွေးမြည့်သိုသွင်း အိုမင်းစေအပ်၏။ [ဇီရိတိရှိလျှင် ကောင်း၏။ “ယေန(တေဇောဂတေန)၊ကြောင့်။ အယံကာဟော၊ သည်။ ဇီရိတိ၊ အို၏”ဟု ပေး။] ဣန္ဒြိယဝေကလ္လတံ (၈)၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏ ချိုတဲ့ကုန် သည်၏ အဖြစ်သို့၎င်း။ [မျက်စိမှန်ခြင်း၊ နားလေးခြင်းစသည်ကို ဆိုသည်။] ဗလ- ပရိက္ခယံ(၈)၊ အား၏ကုန်ခြင်းသို့၎င်း။ ဝလိပလိတာဒိဘာဝဉ္စ၊ တွန့်သောအရေ၊ ဖြူသော ဆံ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သို့၎င်း။ [အာဒိဖြင့် သွားကျိုးခြင်း အစရှိ သည်ကိုယူ။] ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ [ဤတေဇောကို “ဇီရိယတေဇော”ဟု ခေါ်သည်။]

ယေန စ ပရိသုယုဘိတိ၊ ကား။ ကုပ္ပိတေန၊ သော။ ယေန (တေဇောဂတေန)၊ သည်။ အယံ ကာဟော၊ ကို။ သုယုတိ၊ လောင်မြိုက်အပ်၏။ သော စ ပုဂ္ဂလော၊ ထို တေဇော အလောင်ခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ သုယုမိ သုယုဒိတိ၊ ပုလ္လုချည် လောင်လှချည်ဟူ၍။ ကန္တန္တော၊ မြည်တမ်းလျက်။ သတဓောတသပ္ပိဂေါသိတ- စန္ဒနာဒိလေပနဉ္စေဝ၊ အကြိမ်တရာ စစ်အပ်သော ထောပတ်၊ ဂေါသိတ စန္ဒကူး အစရှိသည်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံခြင်းကို၎င်း။ တာလဝဏ္ဏဝါတဉ္စ၊ ထန်းရွက်ယပ်ဝန်း ၏ လေကို၎င်း။ ပစ္စာသိသတိ၊ တောင့်တ၏။.... [ဤတေဇောကို “ပရိဒဟန တေဇော”ဟု ခေါ်သည်။]

ယေန စ အသိဘပိတခါယိတသာယိတံ သမ္မောဟရိကာမံ ဂစ္ဆတိတိ၊ ကား။ ယေန (တေဇောဂတေန)၊ ကြောင့်။ အသိတံ၊ စားအပ်သော။ ဧတံ သြဒနာဒိဝါ၊ ဤထမင်း အစရှိသော စားတို့ သည်၎င်း။ ပီတံ၊ သောက်အပ်သော။ (ဧတံ) ပါနကာဒိဝါ၊ ဤအဖျော်ရည် အစရှိသော သောက်ဘွယ်သည်၎င်း။ ခါယိတံ၊ ခဲအပ်သော။ (ဧတံ) ပိဋ္ဌခဇ္ဇကာဒိဝါ၊ ဤအမှုန့်ခဲဘွယ် အစရှိသော ခဲဘွယ်သည်

သတဓောတ။ ပေ။ လေပနံ။ ။ “သတဓောတ=အကြိမ်ဘာ သွေးကြောအပ်” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း တကြိမ်ချက်ပြီးလျှင် ရေထဲ၌ထည့်၍ ထိုရေမှထုတ်သောအခါ ကေဓောတ(တကြိမ်စင်ကြယ်စေအပ်ပြီး တကြိမ်စစ်ပြီး)ဖြစ်၏။ ဤနည်းအားဖြင့် အကြိမ် တရာ ပြုလုပ်သားသောကြောင့် အယွန် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ထောပတ်ကို “သတ- ဓောတ=အကြိမ်ဘာ သွေးအပ်သော ထောပတ်”ဟု ဆို၏။ “ဂေါသိတစန္ဒနန္တိ လောဟိတစန္ဒနံ=စန္ဒကူးနီ”ဟု ယောဇနာဖွင့်၏။

၎င်း။ [ဘူဝါဒိ ခေ-ဓာတ်၊ ခါဒန အနက်ဟော။] သာယိဏံ၊ သာယာအပ်သော။
 (တေ) အဗ္ဗပက္က မရဗာဏိတာဒိဝါ၊ ဤသရက်သီးမှည့်၊ ပျားရည်၊ တင်လဲ အစ
 ရှိသော သာယာတယ်သည်၎င်း။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပရိပိကံ၊ ကြေကျက်ခြင်း
 သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ [ဤတေဇောကို “ပါစကတေဇော” ဟု ခေါ်သည်။]
 ရုသာဒိတာဝေန၊ အရည် အရရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ [အာဒိအရ အာဒိဝန္တကို
 ဋီကာ၌ ရှုပါ။] ဝိဝေကံ၊ အချင်းချင်း ကွဲပြားခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ဣတိအတ္ထော၊
 နက်။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤတေဇော ၄-မျိုးတို့တွင်။ ပုရိမာ၊ ကုန်သော။ တယော၊
 တေဇောဓာတု၊ တို့သည်။ စတုသမုဋ္ဌာနာ၊ ၄-ပါးသောဖြစ်ကြောင်း ရှိကုန်၏။
 ပစ္ဆိမော၊ နောက်ဖြစ်သော ပါစကတေဇောသည်။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနော၊ ကမ္မ-
 သမုဋ္ဌာန်သတည်း။ [သို့ကြောင့် ဝမ်းမီးညှံသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် အသက်ကို
 ဉာဏ်ဖြင့်စောင့်ရှု သင့်တော်ရုံ စားသောက်မှသာ အသက်ရှည်နိုင်သည်။] အယံ၊
 ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ မနုဿိကာရဝိဓာနမှ ရှေးဦးစွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤတေဇော
 ဓာတုနိဗ္ဗေသ၌။ ပဒသဝဏ္ဏနာ၊ ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ငါ၊ ပုဒ်တို့ကိုဖွင့်ကြောင်း
 ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာတည်း။

ပန၊ ဆက်။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ မနုဿိကာရဝိဓာနံ၊ နှလုံးသွင်းပုံအစီ
 အရင်တည်း။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ (မနုဿိကရောတိ
 ဌစပ်။) ယေန (တေဇောဂတေန)၊ အကြင်ပျက်သော တေဇောကြောင့်။ (အယံ
 ကာယော၊ ဤကိုယ်သည်။) သန္တပ္ပတိ၊ (၀ရက်ခြား ဖျားခြင်းစသောအားဖြင့်)
 ပြုံးစွာပူလောင်၏။ အယံ၊ ဤသန္တပ္ပနတေဇောသည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ၌။
 ပါဠိယေက္ခော၊ အသီးအခြားတပါးသော။ ကောဋ္ဌာသော၊ အဘို့အစုဖြစ်သော။
 အစေတနာ၊ စေတနာမရှိသော။ အဗျာကတော၊ ရုပ်အဗျာကတ ဖြစ်သော။
 သုညော၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သော။ နိသတ္ထော၊ သော။ ပရိပါစနာကာရော၊
 ရင့်ကျက်စေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာရှိသော။ တေဇောဓာတု။ ဣတိ၊ မနုဿိ
 ကရောတိ၊ ၏။

ယေန (တေဇောဂတေန)၊ အကြင်ပျက်သော တေဇောသည်။ (အယံ
 ကာယော၊ ကို)၊ ဇီရိယတိ၊ ဆွေးမြည့်သိုလွင်း အိုမင်းစေအပ်၏။ အယံ၊ ဤဇီရဏ
 တေဇောသည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ၌။ ပေ၊ တေဇောဓာတုတိ။ မနုဿိ ကရောတိ။
 ယေန (တေဇောဂတေန)၊ အကြင်ပျက်သော တေဇောသည်။ (အယံ ကာယော၊

သာယိဏံ ၊ ။ဒိဝါဒိ သာ-ဓာတ်သည် အဏ္ဍာဒ (သာယာ) အနက်ကို ဟော၏။
 အသိတ ပီတ ချိဟိတတို့မှ ကြွင်းသောအစာကို “သာယိတ=သာယာအပ်” ဟု ဆိုသည်။
 ရှေးက “သန္တပ္ပိတ=လျက်အပ်” ဟု ပေါ်ကြ၏။ ထိုအနက်သည် ပျားရည် တင်လဲရည်
 လောက်နှင့်သာ လျော်၏။ အဗ္ဗပက္ကနှင့်ကား မလျော်။ “အဏ္ဍာဒ” ဓာတ်နက်နှင့်လည်း
 မလိုက်လျော။

ကို။) ပရိသုတ္တံ၊ (အပြင်းအထန်ဖျားခြင်း အစရှိသောအားဖြင့်) ထက်ခန်းကျင်
 လောင်မြိုက်အပ်၏။ အယံ၊ ဤပရိသုတ္တံတေတေသည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၌။ ပေ။
 တေတေဓာတုတိ မနသိကရောတိ။ ယေန (တေတေဂတေန) အကြင်တေတေ-
 ကြောင့်။ အသံတပီတခါယိတသံသယိတံ၊ စားဘွယ်၊ သောက်ဘွယ်၊ ခဲဘွယ်၊
 သာယာဘွယ်သည်။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပရိကာမံ၊ ကြေကျက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊
 ရောက်၏။ အယံ၊ ဤပါစကတေတေသည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၌။ ပေ။ တေတေ-
 ဓာတုတိ မနသိ ကရောတိ။ ယံဝါပနာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၌။
 ပါကတိကော၊ ပင်ကိုယ်သဘောဖြစ်သော။ ဧကော၊ တမျိုးသော။ ဥတု၊ ကိုယ်ငွေ့
 သည်။ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ၊ ယေဝါပနကအရာသို့။ ပဝိဋ္ဌော၊ ဝင်၏။

ဗာဟိရတေတေဓာတုနိဋ္ဌေသေ၊ ခန္ဓာကိုယ်မှ အပဖြစ်သော တေတေဓာတ်
 ကို ညွှန်ပြရာ ပါဠိရပ်၌။ ကဋ္ဌံ၊ သစ်သားကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၌။ ပဇ္ဇလိတော၊ တောက်ပ
 သော။ ကဋ္ဌုပါဒါနော၊ သစ်သားဟူသော လောင်စာ ရှိသော။ အဂ္ဂိ၊ မီးသည်။
 ကဋ္ဌဂ္ဂိနာမ၊ ကဋ္ဌဂ္ဂိမည်၏။ ဝါ၊ သစ်သားမီးမည်၏။ [ကဋ္ဌုပါဒါနဂ္ဂိဟု ဆိုလိုလျက်
 ဥပါဒါန ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကို ချေထားသည်။] သကလိကဂ္ဂိ အာဒိသုပိ၊
 သစ်ခေါက် သစ်ခွံကို စွဲ၍ ဖြစ်သောမီး အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဧသေ နယော၊
 တည်း။ [ပါဠိတော်စာအုပ်၌ “ပလာသဂ္ဂိ၊ ကောကရိမီး” ဟုရှိ၏။ ယောဇနာ၌
 “သကလိကဂ္ဂိ” ဟုရှိသည်။] သင်္ကာရဂ္ဂိတိ၊ ကား။ ကစဝရံ၊ အမှိုက်ကို။ သင်္ကဓိ-
 တ္တာ၊ စုရုံး၍။ ဇာလာပိတော၊ တောက်လောင်စေအပ်သော။ (အဂ္ဂိ၊ သည်။)
 ကစဝရဂ္ဂိ၊ ကစဝရဂ္ဂိမည်၏။ ဣန္ဒဂ္ဂိတိ၊ ကား။ အသနိအဂ္ဂိ၊ မိုးကြိုးလောင်မီး
 တည်း။ အဂ္ဂိသန္တာပေါတိ၊ ကား။ ဇာလာယဝါ၊ မီးလျှံ၏သော်၎င်း။ ဝိတစ္ဆိတ-
 ဂ်၊ ဖုန်ဝါ၊ ကင်းသော အလျှံရှိသော မီးကျိုးတို့၏သော်၎င်း။ သန္တာပေါ၊
 ပူလောင်သောမီးတည်း။ သူရိယသန္တာပေါတိ၊ ကား။ အာတပေါ၊ နေပူတည်း။
 ကဋ္ဌသန္တိစယသန္တာပေါတိ၊ ကား။ ကဋ္ဌရာသိဋ္ဌာနေ၊ ထင်းပုံထည်ရာ အရပ်၌။
 သန္တာပေါ၊ ပြင်းစွာလောင်သောမီးတည်း။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော တိဏ-
 သန္တိစယသန္တာပေါ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဧသေ နယော။ ယံ ဝါ ပနာ-
 တိ၊ ကား။ ပေတဂ္ဂိကပ္ပဝိနာသဂ္ဂိနိရယဂ္ဂိ အာဒယော၊ နိဗ္ဗာမတဏှိကပြိတ္တာတို့၏
 ပါးစပ်မှ ထွက်သောမီး၊ ကမ္မာဖျက်မီး၊ ငရဲမီး အစရှိသည်တို့သည်။ ဣမ၊ ဤ
 ဗာဟိရတေတေဓာတုနိဋ္ဌေသေ။ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ၊ သို့။ ပဝိဋ္ဌော၊ ဝင်ကုန်၏။

၁၇၆။ ဝါယောဓာတုနိဋ္ဌေသေ၊ ၌။ ဝါယနဝသေန၊ အဟုန်နှင့်တကွ သား
 တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အဟုန်ပြင်းလတ် တိုက်ခတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဝါယော၊ ဝါယောမည်၏။ ဝါယောဝ၊ ဝါယောဖြစ်သော လေသည်
 ပင်။ ဝါယောဘာဝံ၊ ဝါယော၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ရောက်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဝါယောဂတံ၊ မည်၏။ ထမ္ဘိတတ္တံ ရူပဿာတိ၊ ကား။ အဝိနိဗ္ဗောဂ-

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၉၃

ရူပဿ၊ ဇာတိ၊ ထမ္ဘိတဘာဝေါ၊ တောင့်မာသည်၏အဖြစ်တည်း။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါဘာတိ၊ ကား။ ဥဂ္ဂါရဟိန္တာဒိပဝတ္တကာ (ဥဂ္ဂါရဟိန္တာရာဒိပဝတ္တကာ)၊ ကြို့၊ ထိုးခြင်း ဟိက်ဟု ပြုအပ်သောအသံ အစရှိသည်ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက် သို့။ အာရောဟနဝါတာ၊ တက်သောလေတို့တည်း။ [ဟိက် ဣတိ၊ ဟိက်ဟူ၍။ ဝါ၊ ဟော့ဟူ၍။ ကရိယတိတိ ဟိန္တာရော၊ ကရ-ဇာတ် ဣ-ပစ္စည်း။ ကိ-ပစ္စည်း သက်လျှင် ဟိန္တာဟု မှကွဲဖြစ်၏။] အဇောဂမာ ဝါဘာတိ၊ ကား။ ဥစ္စာရ ပဿာ- ဝါဒိ နိဟရဏကာ၊ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် အစရှိသည်တို့ကို ထုတ်ဆောင်တတ်ကုန် သော။ အဇော၊ သို့။ ဩရောဟန ဝါတာ၊ သက်ဆင်းသော လေတို့တည်း။

ကုစ္ဆိသယာ ဝါဘာတိ၊ ကား။ အန္တာနံ၊ အူတို့၏။ ဗဟိ ဝါတာ၊ (ဝမ်းတွင်း ဝယ်) အပြင်ဘက်၌ဖြစ်သော လေတို့တည်း။ ကောဠာသယာ ဝါဘာတိ၊ ကား။ အန္တာနံ၊ အူတို့၏။ အန္တောဝါတာ၊ အတွင်း၌ဖြစ်သော လေတို့တည်း။ အင်္ဂ- မင်္ဂါနုသာရိနော ဝါဘာတိ၊ ကား။ မေဓီဇာလာနုသာရေန၊ အကြော တည်းဟူ သော ကွန်ယက်ကို အစဉ်လျှောက်သောအားဖြင့်။ သကလသရီရေ၊ အလုံးစုံသော ကိုယ်၌။ ဝါ၊ တကိုယ်လုံး၌။ အင်္ဂမင်္ဂါနိ၊ အင်္ဂါကြီး ငယ်တို့သို့။ အနုသဋ္ဌာ၊ အစဉ် ပြန့်နှံ့ ကုန်သော။ သမိဉ္ဇနုပသဘရဏာဒိ နိဗ္ဗတ္တကာ၊ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း အစရှိ သည်ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော။ ဝါတာ၊ လေတို့တည်း။ [ဤတိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့် အဘိဓာန်လာ လေ ၆-မျိုးတို့တွင် ဥဒ္ဓင်္ဂမ စသော ၅-မျိုးကို ပြသည်။ ထို့ နောက် အဿာသ ပဿာသလောဘမျိုး လာဦးလတ္တံ့။ ထို ၆-မျိုးကို အတိဓာန် (၃၈) ဂါထာ၌ ရှုပါ။] သတ္တကဝါဘာတိ၊ ကား။ သန္ဓိဗန္ဓနာနိ၊ အဆက်အစပ်တို့၏ အဖွဲ့အယှက်တို့ကို။ ကတ္တရိယာ၊ ကတ်ကျေးဖြင့်။ ဝါ၊ ထား ငယ်ဖြင့်။ (ရှေးနိဿယ၌ “ထားငယ်”ဟု ပေး၏။) ဆိန္ဒန္တာဝိယ၊ ဖြတ်ကုန် သကဲ့သို့။ ပဝတ္တဝါတာ၊ ဖြစ်သောလေတို့တည်း။

၂၀

ခုရကဝါဘာတိ၊ ကား။ ခုရေန၊ သင်ခုန်းဖြင့်။ ဟဒယံ၊ နှလုံးသားကို။ ဖာလနံ ဝိယ၊ ခွဲခြင်းကဲ့သို့။ ဖာလနဝါတာ၊ ခွဲသောလေတို့တည်း။ ဥပ္ပါလကဝါဘာတိ၊ ကား။ ဟဒယမံသမေဝ၊ နှလုံးသားကိုပင်။ ဥပ္ပါဋ္ဌနကဝါတာ၊ ထုတ်နုတ်တတ် သော လေတို့တည်း။ [စုဆာဒိ ပလ-ဇာတ်သည် ဖြတ်ခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဥပ္ပါဋ္ဌနက”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ ဥပ္ပါလယန္တိတိ ဥပ္ပါလကာ။ ဥပ္ပါဋ္ဌေန္တိတိ ဥပ္ပါဋ္ဌကာ၊ (ဝါတာ)။] အဿာသေသတိ၊ ကား။ အန္တောပဝိသန- နာသိကာဝါတော၊ အတွင်းသို့ဝင်သော နှာခေါင်းလေတည်း။ (ဝင်သက်လေ၊ ရှုလေတည်း။) ပဿာသေသတိ၊ ကား။ ဗဟိန္တုမနနာသိကာ ဝါတော၊ အပသို့ ထွက်သော နှာခေါင်းလေတည်း။ (ထွက်သက်လေ=ရှိုက်လေတည်း။) [ဤပုဂံ များ၏ရုပ်ပုံကို ပါရာဇိကဏ်တာသင်္ဃီကာ တတိယပါရာဇိက အာနာပါန- သတိအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤလေတို့တွင်။ ပုရိမာ၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်

သော။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသော လေတို့သည်။ စတုသမုဋ္ဌာနာ၊ ၄-ပါးသော ဖြစ်ကြောင်း ရှိကုန်၏။ အဏာသပဿာသာ၊ ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေတို့ သည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်တို့သာတည်း။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဝါယောဓာတုနိဗ္ဗေသဉ္စ၊ ပဒဝဏ္ဏနာ၊ တည်း။

ပန၊ ဆက်။ ဣဒံ၊ ကား။ မနသိကာရဝိဓာနံ၊ တည်း။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော် ဌံ။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာဒိဘေဒေ၊ ဥဒ္ဓင်္ဂမ အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော။ ဝါတေ၊ တို့ကို။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာဒိဝသေန၊ ဥဒ္ဓင်္ဂမ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပရိဂ္ဂဟေ-
တော၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာ၊ အထက်သို့ တက်ကုန်သော။ ဝါတာနာမ၊ တို့ မည်သည်။ ဣမသ္မံ သရီရေ၊ ဌံ။ ပေ။ ဝိတ္ထမ္ဘနာကာရော၊ တောင့်မာသောအခြင်း အရာရှိသော။ ဝါ၊ ထောက်ပံ့သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ ရှိသော။ ဝါယောဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ မနသိကရေတိ။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော အဓောဂမာ ဝါတာ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဇေသဝ နယော၊ တည်း။ ယံဝါ ပနာတိ၊ ကား။ သေသေ၊ သရုပ်အရ ထုတ်ပြအပ်သော ဝါယောတို့မှ ကြွင်းကုန် သော။ ဝါယောကောဋ္ဌာသေ၊ ဝါယောအဘို့အစုတို့သို့။ အနုဂတာ၊ အစဉ်လိုက် ကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့သည်။ ဣဓ၊ ဤ ဝါယောဓာတုနိဗ္ဗေသဉ္စ၊ ယေဝါပနက-
ဋ္ဌာနံ၊ သို့။ ပဝိဋ္ဌာ၊ ကုန်၏။

ဗာဟိရ ဝါယောဓာတုနိဗ္ဗေသေ၊ ဌံ။ ပုရတ္ထိမာ ဝါတာတိ၊ ကား။ ပုရတ္ထိမ-
ဒိသတော၊ အရှေ့၌ဖြစ်သော အရပ်မှ။ အာဂတာ၊ လာကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့တည်း။ ပစ္စိမုတ္တရ ဒက္ခိဏေသုပိ၊ ပစ္စိမဝါတာ၊ ဥတ္တရဝါတာ၊ ဒက္ခိဏ ဝါတာတို့၌လည်း။ ဇေသဝ နယော။ သရဇောဝါတာတိ၊ ကား။ (ယေ၊ အကြင် လေတို့သည်။) ရဇေန၊ မြို့မုန်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ (ဝတ္တန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧတ၊ ထိုလေတို့သည်။) သရဇော၊ တို့မည်၏။ [အဋ္ဌကထာ၌ အလွယ် ဖွင့်ထားသော်လည်း ဤသို့ စုံအောင်ထည့်၍ အနက်ပေးပါ။] အရဇောဝါတာတိ၊ ကား။ ရဇဝိရဟိတာ၊ မြို့မုန်မှ ကင်းကုန်သော။ သုဒ္ဓါ၊ မြို့မုန်မဖက် သက်သက် ကုန်သော လေတို့သည်။ အရဇောနာမ၊ အရဇလေတို့မည်၏။ သိတာတိ၊ ကား။ သိတဥတုသမုဋ္ဌာနာ၊ အအေးဥတု ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ သိတ-
ဝလာဟကန္တရေ၊ အေးသော တိမ်တိုက်၏ အကြား၌။ သမုဋ္ဌိတာ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်သော လေတို့တည်း။ ဥဏှာတိ၊ ကား။ ဥဏှဥတု သမုဋ္ဌာနာ၊ ပူသော ဥတု ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ဥဏှဝလာဟကန္တရေ၊ ပူသော တိမ်တိုက်၏ အကြား၌။ သမုဋ္ဌိတာ၊ တို့တည်း။

ပရိတ္တာတိ၊ ကား။ မန္တာ၊ နို့ ကုန်သော။ ဝါ၊ ညှင်းညှင်းသာသာ တိုက်လာကုန် သော။ တနုကဝါတာ၊ ပါးလှပ်သော လေတို့တည်း။ အဓိမတ္တာတိ၊ ကား။ ဗလဝ-
ဝါတာ၊ အားရှိသော လေတို့တည်း။ ဝါ၊ အားကြီးသော လေတို့တည်း။ ကာဋ္ဌာ၊

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၉၅

တိ၊ ကား။ ကာဠဝလာဟကန္တရေ၊ မည်းနက်သောတိမ်တိုက်၏အကြား၌။ သမု-
ဋ္ဌိတာ၊ တို့တည်း။ ယေဟိ၊ အကြင်လေတို့သည်။ အဗ္ဘာဟကော၊ ရှေးရှုတိုက်ခတ်
အပ်သော။ ဆဝိဝဏ္ဏော၊ အရေအဆင်းသည်။ ကာဠကော၊ မည်းနက်သည်။
ဟောတိ။ ဧတံ၊ ဤ ကာဠဝါတာ ဟူသော အမည်သည်။ ဧသံ၊ ထို အရေ
အဆင်း မည်းနက်အောင် တိုက်ခတ်သောလေတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။ ဣတိပိ၊
ဤသို့လည်း။ ဧကေ၊ အချို့ဆရာတို့သည်။ (ဝဒန္တ၊ ကုန်၏။)

ဝေရမ္ဘဝါတာတိ၊ ကား။ ယောဇနတော၊ တယူဇနာမှ။ ဥပရိ၊ အထက်၌။
ဝါယနဝါတာ၊ အဟုန်ပြင်းလတ် တိုက်ခတ်သောလေတို့တည်း။ ပက္ခဝါတာတိ၊
ကား။ အန္တမသော၊ အောက်သစ်ဆုံးအားဖြင့်။ မက္ခိကာယပိ၊ ယင်ငယ်၏လည်း။
ပက္ခယူဟနသမုဋ္ဌိတာ၊ အတောင်ဖြင့် အားထုတ်ခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်
ကုန်သော။ ဝါ၊ အတောင်ခတ်ခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ကုန်သော။ ဝါတာ၊
တို့တည်း။ သုပဏ္ဏဝါတာတိ၊ ကား။ ဂရုဠဝါတာ၊ ဂဠုန်၏အတောင်ဟုန် လေ
တို့တည်း။ ဣမေပိ၊ ဤ သုပဏ္ဏဝါတာတို့သည်လည်း။ ပက္ခဝါတာဝ၊ အတောင်
ခတ်ခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သော လေတို့သည်သာ။ ကာမဉ္စ (ဟောန္တိ)၊
အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်ပါပေကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း။
ဥဿဒဝသေန၊ အဟုန်ကြီးမား များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသု၊ အသီးအခြား။
ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီ။

တာလဝဏ္ဏဝါတာတိ၊ ကား။ တာလပဏ္ဏဟိဝါ၊ ထန်းရွက်တို့ဖြင့်သော်၎င်း။
အညေန၊ ထန်းရွက်မှ တပါးသော။ ကေနစိ၊ တစုံတခုသော။ မဏ္ဍလသဏ္ဌာနေန
ဝါ၊ ဝန်းဝိုင်းသော ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော ယပ်ဖြင့်သော်၎င်း။ [တာလဝဏ္ဏကဲ့သို့
ဝန်းဝိုင်းသော သဏ္ဌာန်ရှိသော ယပ်အားလုံးကိုယူပါ၊ ထန်းရွက်ကို ဥပလက္ခဏ
နည်းအားဖြင့် မှတ်၍ဆိုထားသည်ဟူလို။] သမုဋ္ဌာပိတာ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်စေ
အပ်ကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့တည်း။ ဝိဓူပနဝါတာတိ၊ ကား။ ဗီဇနပတ္တကေန၊
ယပ်ခပ်ကြောင်းအရွက်ဖြင့်။ သမုဋ္ဌာပိတာ၊ ကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့တည်း။
စ၊ ဆက်။ ဣမာနိ တာလဝဏ္ဏဝိဓူပနာနိ၊ ဤ ထန်းရွက်ယပ်ခန်းလေ၊ ယပ်ခပ်
ကြောင်း ယပ်လေတို့သည်။ အနုပ္ပန္နံ၊ မဖြစ်သေးသော။ ဝါတမ္ပိ၊ လေကိုလည်း။
ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဖြစ်စေနိုင်ကုန်၏။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီးသော။ (ဝါတံ)ပိ၊ ကိုလည်း။ ပရိ-
ဝတ္တေန္တိ၊ ပြန်လည်စေနိုင်ကုန်၏။ ယံဝါပနာတိ၊ ကား။ ဣဓ၊ ဤဗာဟိရဝါယော-
ဓာတုနိဒ္ဒေသ၌။ ပါဠိအာဂတေ၊ ပါဠိတော်၌လာသော လေတို့ကို။ ဌပေတွာ၊
ထား၍။ သေသဝါတာ၊ ကြွင်းသောလေတို့သည်။ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ၊ ပဝိဋ္ဌာ။

၁၇၇။ အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ အပ္ပဋ္ဌိသဇ္ဇနဋ္ဌေန၊ မထိခိုက်အပ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ မထိခိုက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ကဿတိ၊ မရေးခြစ်
အပ်။ ဝါ၊ မရေးခြစ်တတ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အာကာသော၊ အာကာသမည်၏။

၂

[အကာသပုဒ်ရင်း၊ အကာသောယေဝ အာကာသော ဟုပြု။] အာကာသောဝ၊ မရေးခြစ်အပ် ကောင်းကင်အရပ်သည်ပင်။ ဝါ၊ မရေးခြစ်တတ် ကောင်းကင် အရပ်သည်ပင်။ အာကာသဘာဝံ၊ အာကာသ၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္ထာ၊ ကြောင့်။ အာကာသဂတံ၊ မည်၏။ အာသန္နနိယတာယ၊ မထိခိုက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အသံ၊ အသမည်၏။ [အသံ၌ နပုဗ္ဗ ဃန္ဓ-ဓာတ် ကွဲ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် “အာသန္နနိယတာယ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဃန္ဓ-ဓာတ်သည် တာဠနအနက်ဟောတည်း။ နှုကိုချေ။] အာသမေဝ၊ မထိခိုက်အပ် ကောင်းကင်အရပ်သည်ပင်။ အာသဘာဝံ၊ အာသ၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္ထာ၊ ကြောင့်။ အာသဂတံ၊ မည်၏။ ဝိဝရေတိ၊ ကား။ အန္တရံ၊ အပေါက်အကြားတည်း။ တဒေဝ၊ ထိုအပေါက်အကြားသည်ပင်။ ဝိဝရ- ဘာဝံ၊ သို့။ ဂတတ္ထာ၊ ကြောင့်။ ဝိဝရဂတံ၊ မည်၏။ အာသမ္ပုဋ္ဌံ မံသလောဟိတေ- ဟိတိ၊ ကား။ မံသလောဟိတေဟိ၊ တို့မှ။ နိဿဋ္ဌံ၊ လွှတ်သောအရပ်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ကဏ္ဍစိန္တန္တိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်သည်။ တသေဝ၊ ထိုအာသမ္ပုဋ္ဌံ မံသလောဟိတေဟိ ဟူသော စကားရပ်၏ပင်။ ပဘေဒဒဿနံ၊ အထူးအပြားကို ပြကြောင်းစကားရပ်တည်း။ တတ္ထ၊ ထို ကဏ္ဍစိန္တန္တိ အစရှိသောပုဒ်တို့တွင်။ ကဏ္ဍ- စိန္တန္တိ၊ ကား။ ကဏ္ဍသ္မိံ၊ နား၌။ ဆိန္တံ၊ အပေါက်တည်း။ ဝိဝရံ၊ နားခလောင် တည်း။ မံသလောဟိတေဟိ၊ တို့သည်။ အာသမ္ပုဋ္ဌောကာသော၊ မတော့ထိအပ် သော အရပ်တည်း။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော နာသစ္စိန္တံ အစရှိသောပုဒ်တို့၌ လည်း။ ဧသေဝ နယော။

ယေနာတိ၊ ကား။ ယေန ဝိဝရေန၊ အကြင်အပေါက်အကြားဖြင့်။ အသိတာဒိ- ဘေဒံ၊ အသိတ အစရှိသော အပြားရှိသော။ ဧတံ အဇ္ဈောဟရဏိယံ၊ ဤ ဝမ်း တွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ထိုက်သော အစာကို။ ဝါ၊ ဤ စားမျိုးထိုက်သောအစာကို။ အဇ္ဈောဟရတိ၊ ရှေးရှုဆောင်ရ၏။ ဝါ၊ စားမျိုးရ၏။ အန္တော၊ အတွင်းသို့။ ပဝေသေတိ၊ ဝင်စေရ၏။ ဝါ၊ သွင်းရ၏။ (တံစ၊ ထိုစားမျိုးကြောင်း လည်ချောင်း ဟူသော အပေါက်၎င်း။) ယတ္ထာတိ၊ ကား။ အန္တောဥဒရပဋ္ဌလသင်္ခါတေ၊ အတွင်း ဝမ်း၏အလွှာဟု ဆိုအပ်သော။ ယသ္မိံ ဩကာသေ၊ အကြင်အရပ်၌။ စတုဗ္ဗိဓံ ငှ-ပါးအပြားရှိသော။ တေဒေဝ အဇ္ဈောဟရဏိယံ၊ ဤဝမ်းတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ထိုက်သော အစာသည်ပင်။ တိဋ္ဌတိ၊ (တံစ၊ ထိုအစာ၏တည်ရာ အစာသစ်အိမ် ဟူသော အပေါက်အကြား၎င်း။)

ယေနာတိ၊ ကား။ ယေန ဝိဝရေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ လည်းဖြစ်သော။ ဝိပက္ခံ၊ ကျွန်ပြီးသော။ ဧတံ၊ ဤ ငှ-မျိုးသောအစာသည်။ ကသဋ္ဌဘာဝံ၊ အဖတ်အကာ၏ အဖြစ်သို့။ အာပန္နံ၊ ရောက်ပြီးသည်။ (ဟုဘူ၊ ရှိ။) နိက္ခမတိ၊ ထွက်ရ၏။ တံ၊ ထို အစာဟောင်းထွက်ကြောင်းအပေါက်သည်။ ဥဒရပဋ္ဌလတော၊ ဝမ်းအလွှာမှ။ ယာဝကရီသမဂ္ဂံ၊ ကျင်ကြီးလမ်းတိုင်အောင်။ ဝိဒတ္ထိ စတုရဂုံလမတ္တံ၊ တတူ

လက် ၄-သစ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဆိခွံ၊ အပေါက်ဖြစ်သော။ မံသလောဟိ-
 တေဟိ၊ တို့သည်။ အသမ္ပုဋ္ဌံ၊ သော။ နိဿဋ္ဌံ၊ အသား အသွေးတို့မှ လွတ်သော။
 အာကာသဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယံဝါပနာတိ၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ
 အာကာသဓာတုနိဗ္ဗေသဉ္စ၊ စမ္ပန္တရံ၊ အရေတို့၏ အကြား၎င်း။ မံသန္တရံ၊ ၎င်း။
 နှာရန္တရံ၊ ၎င်း။ အဥ္ဇန္တရံ၊ ၎င်း။ လောမန္တရံ၊ အမွေးတို့၏ အကြား၎င်း။ ဣတိ၊
 ဤသို့။ ဣဒံ သဗ္ဗံ၊ ဤအလုံးစုံသော အကြားသည်။ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ၊ ယေဝါ-
 ပနက အရာသို့။ ပဝိဋ္ဌံ၊ ဝင်ပြီ။

ဗာဟိရက အာကာသဓာတုနိဗ္ဗေသေ၊ ဉ္စ။ အသမ္ပုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေ-
 ဟိတိ၊ ကား။ စတူဟိ၊ မဟာဘူတေဟိ၊ တို့မှ။ နိဿဋ္ဌံ၊ သော။ ဘိတ္တိဆိဒ္ဓကဝါဠု-
 ဆိဒ္ဓါဒိကံ၊ နံရံပေါက်၊ တံခါးပေါက် အစရှိသောအပေါက်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣမိ-
 နာ၊ ဤအသမ္ပုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ယသ္မိံ အာကာသေ၊
 ဉ္စ။ ပရိကမ္ပံ၊ အာကာသကသိုဏ်း ပရိကံကို။ ကရောန္တဿ၊ ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။
 စတုက္က ပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ တံ၊ ထိုအာကာသကို။
 ကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

၁၇၈။ ဝိညာဏဓာတု နိဗ္ဗေသေ၊ ဉ္စ။ စက္ခုဝိညာဏသင်္ခါတာ၊ စက္ခုဝိညာဏ်ဟု
 ဆိုအပ်သော။ ဓာတု၊ ဓာတ်တည်း။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ ဓာတ်။ သေသာသုပိ၊
 စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မှကြွင်းသော သောဟဝိညာဏဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့
 ဉ်လည်း။ ဧသေဝ နယော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဆဿ၊ ကုန်သော။ ဣမာသု ဓာတုသု၊
 တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဟိတာသု၊ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်ကုန်ပြီးသော်။ အဋ္ဌာရသ၊
 ဓာတုသော၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဟိတာဝ၊ အပ်ကုန်သည်သာ။ ဟောန္တိ။
 ကထံ၊ အဘယ်သို့ဖြစ်ကုန်သနည်း။ တာဝ၊ အာပေါဓာတ် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။
 (နိဒ္ဒိဋ္ဌေန၊ သော။) ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ပထဝီဓာတ်၊
 တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်ကို ယူကြောင်းသဒ္ဓါဖြင့်။ (“ပထဝီဓာတုသဒ္ဓါ
 တေဇောဓာတုသဒ္ဓါ ဝါယောဓာတုသဒ္ဓါဖြင့်” ဟူလို။) ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု၊ သည်။
 ဝါ၊ ကို။ ဂဟိတာဝ၊ ယူအပ်သည်သာ။ ဟောတိ။ အာပေါဓာတု အာကာသ-
 ဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဓမ္မဓာတု၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဂဟိတာဝ၊ ဟောတိ။)
 ဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ တဿ၊ ထိုဝိညာဏဓာတ်၏။ ပုရောစာရိက-
 ပစ္စာစာရိကတ္တာ၊ ရွှေသွား၏အဖြစ်၊ နောက်လိုက်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိထိစဉ်ကို
 ကြည့်ပါ။) မနောဓာတု၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဂဟိတာဝ၊ ဟောတိ။ စက္ခုဝိညာဏ-
 ဓာတုအာဒယော၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့သည်။ သုတ္တေ၊
 ပါဠိတော်၌။ အာဂတာဝေ၊ တိုက်ရိုက်လာကုန်သည်သာ။ သေသာ၊ စက္ခု
 ဝိညာဏဓာတ် အစရှိသည့်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ နဝ၊ ၉-ပါးသောဓာတ်တို့ကို။
 အာဟရိတွာ၊ ဆောင်ယူ၍။ ဒသေတဗ္ဗာ၊ ပြထိုက်ကုန်၏။

ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ တဿ၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏဓာတ်၏။ နိဿယ၊ ကတ၊ မှီရာဖြစ်၍ဖြစ်သော။ စက္ခုဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ အာရု၊ အဘူတ၊ သော၊ ရူပဓာတုစသည့်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဂဟိတာဝ၊ ဟောန္တိ။ ဝေ၊ တူ၊ သောတဝိညာဏဓာတုအာဒိဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ သောတဓာတုအာဒယော၊ သောတဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့ကို။ (ဂဟိတာဝ၊ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ အဋ္ဌာရသ၊ ပိ၊ ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့သည်လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ ဂဟိတာဝ၊ ဟောန္တိ။ တာသ၊ ထို ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့တွင်။ ဒသဟိ၊ ဓာတုဟိ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ရူပပရိဂ္ဂဟော၊ ရုပ်ကို ထက်ဝန်းကျင် သိမ်းယူကြောင်း ဉာဏ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကထိတော၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ။ သတ္တံ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ (ခာတုဟိ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်။) အရူပပရိဂ္ဂဟော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ကထိတော၊ ဟောတိ။) ဓမ္မဓာတုယ၊ ဖြင့်။ သိယ၊ အချို့သော။ ရူပပရိဂ္ဂဟော၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ သိယ၊ သော။ အရူပပရိဂ္ဂဟော၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ (ကထိတော၊ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ အဓေကဒသဟိ၊ အခွဲအားဖြင့် ၁၁-ပါးကုန်သော။ ဓာတုဟိ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့ဖြင့်။ (ရုပ်ဓာတ် ၁၀-ပါးနှင့် ဓမ္မဓာတ်တစ်စုံကိုဆိုသည်။) ရူပပရိဂ္ဂဟော၊ (ကထိတော ဟောတိ။) အဋ္ဌခုဓာတုဟိ၊ အခွဲအားဖြင့် ၈-ပါးသော ဓာတ်တို့ဖြင့်။ (ဝိညာဏဓာတ် ၇ ပါးနှင့် ဓမ္မဓာတ် တစ်စုံကို ဆိုသည်။) အရူပပရိဂ္ဂဟော၊ (ကထိတော ဟောတိ။) ဣတိ၊ ရူပါရူပပရိဂ္ဂဟော၊ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို ထက်ဝန်းကျင် သိမ်းယူကြောင်း ဉာဏ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကထိတော၊ ဟောတိ။

ရူပါရူပံ၊ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးသည်။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့တည်း။ တံ၊ ထို ရုပ်နာမ် ၂-ပါးသည်။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ ဟောတိ။ တံ သမုဋ္ဌာပိကာ၊ ထိုဒုက္ခသစ္စာကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ပုရိမတဏှာ၊ ရှေးဘဝ၌ဖြစ်သော တဏှာသည်။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဥဘိန္နံ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ ၂-ပါးတို့၏။ အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သည်။ နိရောဓသစ္စံ၊ သည်။ (ဟောတိ။) တံ ပဇာနနော၊ ထိုနိရောဓသစ္စာကို အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဣဒံ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ဤ သစ္စာ ၄-ပါးတည်းဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ အဋ္ဌာရသဓာတုဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ အဘိနိဝိဋ္ဌဿ၊ ရှေးရှုသက်ဝင်သော။ ဝါ၊ နှလုံးသွင်းသော။ ဘိက္ခုနော၊ ၏အတွက်။ ယာဝ အရဟတ္တာ၊ တိုင်အောင်။ မတ္တကံ၊ အထွတ်အထိပ်သို့။ ပါပေတော၊ ရောက်စေ၍။ နိဂမနံ၊ နိဂုံးကို။ ကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၇၉။ ဣဒါနိ၊ ပဌမဆက္ကကိုပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဒုတိယဆက္ကံ၊ ဒုတိယဆက္ကကို။ (၂-ခုမြောက် ဓာတ် ၆-ပါးတို့၏အပေါင်းကို။) ဒဿန္တော၊ ကြောင့်။ အပရာပိ ဆဓာတုယောတိအာဒိ* အာဟ။ တတ္ထ၊ ထိုအာရာပိ ဆဓာတုယော အစရှိသော

၂၀

ပုဒ်တို့၌။ သုခဓာတု ဒုက္ခဓာတုတိ၊ ဟူသောပုဒ်ဖြင့်။ (ဒဿိတာနိ ဌာဝံ။) ကာယ-
 ပသာဒဝတ္ထုကာနိ၊ ကာယပသာဒ ဟူသော မှီရာရှိကုန်သော။ သုခဒုက္ခာနိ၊ သုခ
 ဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ကို။ (သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်၌ ယှဉ်သောဝေဒနာ၊
 ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်၌ယှဉ်သော ဝေဒနာတို့ကို။) သပဋိပက္ခဝသေန၊
 ဆန့်ကျင်ဘက်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ယုဂဠကတော၊ အစုံအား
 ဖြင့်။ ဒဿိတာနိ၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ သုခံ၊ သုခဝေဒနာသည်။ ဒုက္ခ-
 သာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၏။ ပဋိပက္ခော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ သုခဿ၊
 ၏။ (ပဋိပက္ခော၊ တည်း။) ယတ္ထကံ၊ အကြင်မျှလောက်သောအရပ်သည်။ သုခေန၊
 သုခဝေဒနာသည်။ ဖရိတဋ္ဌာနံ၊ ဖြန့်အပ်သော အရပ်တည်း။ [ထိုဝေဒနာ ၂-ပါး၏
 မှီရာဝတ္ထုနှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို “ဖရိတဋ္ဌာနံ” ဟု ဆိုသည်။] တတ္ထကံ၊ ထိုမျှလောက်
 သော အရပ်ကို။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဖရတိ၊ ဖြန့်နိုင်၏။ ယတ္ထကံ၊ သည်။ ဒုက္ခေန၊ ဒုက္ခ
 ဝေဒနာသည်။ ဖရိတဋ္ဌာနံ၊ တည်း။ တတ္ထကံ၊ ကို။ သုခံ၊ ဖရတိ။ သောမနဿ-
 ဓာတု ဒေါမနဿဓာတုတိ ဣဒမ္ပိ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ကိုလည်း။ တထေဝ၊ ထို့ အတူ
 ပင်။ (သပဋိပက္ခဝသေနကို ညွှန်သည်။) ယုဂဠကံ၊ ကို။ ကတံ၊ ဟိ၊ မှန်။ သောမန-
 သံ၊ သောမနဿဝေဒနာသည်။ ပေ။ တတ္ထကံ၊ သောမနဿံ၊ ဖရတိ။

ပန၊ ကား။ ဥပေက္ခာဓာတု အဝိဇ္ဇာဓာတုတိ ဣဒံ ဒွယံ၊ ဟူသော ဤပုဒ်
 ၂-ပါးအပေါင်းကို။ သရိက္ခကဝသေန၊ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ယုဂဠကံ၊ ကတံ။
 ဟိ၊ မှန်။ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ၊ ဤ ဓာတ် ၂-ပါး အပေါင်းသည်လည်း။ အဝိဘူတတ္တာ၊
 မထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သရိက္ခကံ၊ တူသည်။ ဟောတိ။ [ဥပေက္ခာ
 ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ပုံသည် သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿတို့ ဖြစ်ပုံကဲ့သို့ မထင်
 ရှား၊ အဝိဇ္ဇာ၏ဖြစ်ပုံသည်လည်း လောဘဒေါသတို့ဖြစ်ပုံကဲ့သို့ မထင်ရှား၊ ဤသို့
 မထင်ရှားခြင်း တူသောကြောင့် တစုံဖွဲ့သားသည်။] တတ္ထ၊ ထိုဓာတ်တို့တွင်။ သုခ-
 ဒုက္ခဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ တံ သမ္ပယုတ္တာ၊ ထိုဓာတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော။ ကာယ-
 ဝိညာဏဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဝတ္ထုဘူတာ၊ သုခဓာတ် ဒုက္ခဓာတ်တို့၏
 မှီရာဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ကာယဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ အာရမ္မဏဘူတာ၊
 သော။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတုစ၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဂဟိတာဝ၊ ဟောန္တိ။

သောမနဿဒေါမနဿဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ တံ သမ္ပယုတ္တာ၊ သော။ မနော-
 ဝိညာဏဓာတု၊ ဂဟိတာ၊ ဟောတိ။ အဝိဇ္ဇာဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဓမ္မဓာတု၊
 ဂဟိတာ (ဟောတိ)။ ဥပေက္ခာဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ စက္ခုသောတသ-နဇိဝှိ-
 ဝိညာဏဓာတုမနောဓာတုယော၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်။ ပေ။ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတ်
 မနောဓာတ်တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ တာသံယေဝ၊ ထိုဓာတ်တို့၏ပင်။ ဝတ္ထု-
 ရမ္မဏဘူတာ၊ ကုန်သော။ စက္ခုဓာတု ရူပဓာတု အာဒယော စ၊ အစရှိသော
 ဓာတ်တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ ဂဟိတာ၊ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ အဋ္ဌာ-

ရသပိ ဓာတုယော ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ။ ဣဒါနိ၊ ဌ။ တာသု၊ ထို ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့တွင်။ ဒသဟိ၊ ဓာတုဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ရူပပရိဂ္ဂဟော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ကထိတော ယောတိ။) ဣတိ အာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော အစီအရင်ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဇေမ္ပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ ဤသို့အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်လည်း။ ကေဿ၊ သော။ ဘိက္ခုနော၊ အတွက်။ ပေ။ ဟောတိ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ တတ္ထ၊ ထိုဓာတ်တို့တွင်။ ကတမာ သုခဓာတု ယံ ကာယိကံ သာတန္တိအာဒိနိ၊ အစရှိသောပုဒ်တို့သည်။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနေဝ။

၁၈၁။ တတိယဆက္ကေ၊ ဌ။ (၃-ခုမြောက် ဓာတ် ၆-ပါးအပေါင်း၌။) ကာမောတိ၊ ကား။ ကာမာ၊ တို့သည်။ ခန္ဓေ၊ တို့တည်း။ ဝတ္ထုကာမောစ၊ ၎င်း။ ကိလေသကာမော စ၊ ၎င်းတည်း။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးသော ကာမတို့တွင်။ ကိလေသကာမံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ချုံ။ ကာမပ္ပဋိသံယုတ္တာ၊ ကိလေသကာမနှင့်စပ်ယှဉ်သော။ ဓာတု၊ တည်း။ ကာမဓာတု၊ ဓာတ်။ (ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတ္ထော၊ ကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ၏။) [သန္ဓာယ၏ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် “ဣတိ ဝစနတ္ထော ကာတဗ္ဗော” ဟု ရှေးနိဿယ၌ ထည့်သည်။ ယောဇနာ၌ကား “ဝေ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု ထည့်လေ၏။ “ရည်ရွယ်၍ အနက်ကို သိထိုက်၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်နေသောကြောင့် စဉ်းစားပါ။] ဧတံ၊ ဤ ကာမဓာတု ဟူသော အမည်သည်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ကာမဝိတက်၏။ နာမံ၊ တည်း။ [ကာမဝိတက္က အရ မူလဋီကာအလို ကိလေသကာမနှင့်ယှဉ်သော ဝိတက်ကိုယူပါ။ အနုဋီကာအလို ကာမဂုဏ်ကို ကြံစည်တတ်သော ကိလေသကာမကိုယူပါ။] ဝတ္ထုကာမံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ချုံ။ ကာမောယေဝ၊ လိုလားတောင့်တအပ်သော ကာမဂုဏ် အာရုံသည်ပင်။ ဓာတု၊ တည်း။ ကာမဓာတု၊ ဓာတ်။ (ဣတိ၊ ဝစနတ္ထော၊ ကာတဗ္ဗော။) ဧတံ၊ ဤကာမဓာတုဟူသော အမည်သည်။ ကာမာဝစရဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ နာမံ၊ တည်း။

ဗျာပါဒပ္ပဋိသံယုတ္တာ၊ ဒေါသနှင့် စပ်ယှဉ်သော။ ဓာတု၊ တည်း။ ဗျာပါဒဓာတု၊ ဓာတ်။ ဧတံ၊ ဤ ဗျာပါဒဓာတု ဟူသော အမည်သည်။ ဗျာပါဒဝိတက္ကဿ၊ ၏။ နာမံ။ ဗျာပါဒေါ၊ သည်ပင်။ ဓာတု၊ တည်း။ ဗျာပါဒဓာတု၊ ဓာတ်။ ဧတံ၊ ဤဗျာပါဒဓာတု ဟူသော အမည်သည်။ ဒသအာသာတဝတ္ထုကာဿ၊ ၁၁-ပါးသော အာသာတဝတ္ထုရှိသော။ ပဋိဿ၊ ဒေါသ၏။ နာမံ။ ဝိဟိံသာပဋိသံယုတ္တာ၊ သော။ ဓာတု၊ တည်း။ ဝိဟိံသာဓာတု၊ ဓာတ်။ ဧတံ၊ ဤဝိဟိံသာဓာတုဟူသော အမည်သည်။ ဝိဟိံသာဝိတက္ကဿ၊ ၏။ နာမံ။ [ဤ၌လည်း ဝိတက်ကို အရကောက်ရသောနည်း၊ ဒေါသကို အရကောက်ရသောနည်း ဟု ၂-နည်းယူပါ။] ဝိဟိံသာယေဝ၊ သည်ပင်။ ဓာတု၊ တည်း။ ဝိဟိံသာဓာတု၊ ဓာတ်။ ဧတံ၊ သည်။ ပရသတ္တ ဝိဟေသနဿ၊ တပါးသော သတ္တဝါကို ညှဉ်းဆဲကြောင်း ဒေါသ၏။ နာမံ။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၀၁

ပန၊ ဆက်။ အယံ၊ ဤ ဝိဟိံသာဓာတုကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ အနာဂ-
 တတ္တာ၊ မလာသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧဝံ၊ ဤ ဂိုအပ်လတ္တံ့သော
 နည်းဖြင့်။ အတ္ထာဒိဝိဘာဂတော၊ အတ္ထ အစရှိသည်တို့ကို ဝေတန်ခြင်းအားဖြင့်။
 ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ [အာဇ်ဖြင့် လက္ခဏ၊ ရသ စသည်တို့ကို ယူ။] တောယ၊ ဤ
 ဓာတ်ဖြင့်။ သတ္ထေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဝိဟိံသန္တိ၊ ညည်းဆဲလိုကုန်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ (သ၊ ထိုဓာတ်သည်။) ဝိတိံသာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဧတံ၊
 ဤသဘောတရားသည်။ သတ္တာနံ၊ တို့ကို။ ဝိဟိံသနံ၊ ညည်းဆဲလိုခြင်းတည်း။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိဟိံသာ၊ မည်၏။ [ဤကား အတ္ထတည်း။] သ၊ ထို ဝိဟိံ-
 သာသည်။ ဝိဟေဋ္ဌနလက္ခဏာ၊ ညည်းဆဲခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဝါ၊ တနည်း။
 ကရုဏာပဋိပက္ခလက္ခဏာ၊ ကရုဏာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်လက္ခဏာရှိ၏။ ပရသန္တာ-
 နေ၊ တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌။ ဥဗ္ဗေဂဇနနရသာ၊ ထိတ်လန့်ခြင်းကို
 ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သကသန္တာနေ၊ ၌။ ကရုဏာဝိဒ္ဓိသနရသာ၊
 ကရုဏာကို ဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဒုက္ခာယတနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဒုက္ခ၏တည်ရာဟု
 ယောဂီတို့၏ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ ပဋိသပဒဋ္ဌာနာ၊ ရှေ့ဒေါသဟူသော
 နီးသောအကြောင်းရှိ၏။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ [သုတပါးကို ဒေါသဖြစ်လျှင်
 ညည်းဆဲချင်စိတ် ဖြစ်လာ၏။]

လောဘာ၊ မှ။ နိက္ခန္တတ္တာ၊ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 အလောဘော၊ ကို။ နေက္ခမ္မံ၊ နေက္ခမ္မဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ နိဝရဏေဟိ၊ တို့မှ။
 နိက္ခန္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ ပဌမဇ္ဈာနံ၊ ကို။ (နေက္ခမ္မံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။) သဗ္ဗကုသ-
 လေဟိ၊ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တို့မှ။ နိက္ခန္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗကုသလံ၊ ကို။
 (နေက္ခမ္မံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။) နေက္ခမ္မပဋိသယုတ္တာ၊ အသ၊ ဓာတု၊ တည်း။
 နေက္ခမ္မဓာတု။ ဧတံ၊ ဤနေက္ခမ္မဓာတု ဟူသော အမည်သည်။ နေက္ခမ္မဝိတက္ကဿ၊
 ၏။ နာမံ၊ နေက္ခမ္မမေဝ၊ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တို့မှ ထွက်မြောက်တတ်သော
 အလုံးစုံသော ကုသိုလ်သည်ပင်။ ဓာတု၊ နေက္ခမ္မဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ သဗ္ဗ-
 ယာပိ၊ သော။ ကုသလဿ၊ ၏။ နာမံ၊ အဗျာပါဒပဋိသယုတ္တာ၊ သော။
 ဓာတု၊ အဗျာပါဒဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ အဗျာပါဒဝိတက္ကဿ၊ ၏။ နာမံ၊
 အဗျာပါဒေါ၊ ဗျာပါဒ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မေတ္တာသည်ပင်။ ဓာတု၊
 အဗျာပါဒဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ မေတ္တာယ၊ ၏။ နာမံ၊ အဝိဟိံသာပဋိသယုတ္တာ၊
 သော။ ဓာတု။ အဝိဟိံသာဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ အဝိဟိံသာ ဝိတက္ကဿ၊ ၏။
 နာမံ၊ အဝိဟိံသာဝ၊ ဝိဟိံသာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကရုဏာသည်ပင်။
 ဓာတု၊ တည်း။ အဝိဟိံသာဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ ကရုဏာယ၊ ၏။ နာမံ၊
 တည်း။

၁၈၂။ ဣဒါနိ၊ တတိယဆက္က၏မာတိကာကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ တမေတ္တံ၊
 ထိုအနက်ကိုပင်။ ဒဿေတုံ၊ အကျယ်ပြခြင်းငှါ။ တတ္ထ ကတမာ ကာမဓာတုတိ၊

အစရှိသော။ ပဒဘာဇနံ၊ ကိ။ အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏။ ဝါ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို တတ္ထ ကတမာ ကာမဓာတု အစရှိသော ပဒဘာဇနိ၌။ ပဋိသံယုတ္တော၊ တိ၊ ကား။ သမ္ပယောဂဝသေန၊ အညီအမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဋိသံယုတ္တော၊ စပ်ယှဉ်သော။ (တက္ကော စသည်၌ စပ်။) တက္ကော ဝိတက္ကောတိ အာဒိနိ၊ အစရှိသောပုဒ်တို့သည်။ ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ရှိကုန်သည်သာ။ [အဋ္ဌသာလိနိတုန်းက ဖွင့်ခဲ့ပြီ-ဟူလို။] ဝိဟေဋ္ဌတိတိ၊ ကား။ ဗာဓတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ ဒုက္ခာပေတိ၊ ဆင်းရဲစေတတ်၏။ [ဟေဋ္ဌော ဗာဓနေဟူသောဓာတ်နက်ကို ဖွင့်သည်။ ဗာဓ-ဓာတ်သည် ဘူဝါဒိတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဗာဓတိ” ဟူသော ရှိရမည်၊ “ဗာဓေတိ” ဟု မရှိချေ။ ဒုက္ခာပေတိကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်။ နှိပ်စက်ခြင်း ဟူသည် ဆင်းရဲစေခြင်းပင်တည်း - ဟူလို။] ဟေဋ္ဌနာတိ၊ ကား။ ပါဏိပ္ပဟာရာဒိဟိ၊ လက်ဖြင့် ပုတ်တော်ခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ဗာဓနာ၊ နှိပ်စက်ခြင်းသည်။ ဒုက္ခုပ္ပါဒနာ၊ ဒုက္ခကိုဖြစ်စေခြင်းသည်။ (“အတ္တိ၊ ရှိ၏” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။) ဗလဝဟေဋ္ဌနာ၊ အားရှိသော ညှဉ်းဆဲခြင်းသည်။ ဝိဟေဋ္ဌနာ၊ မည်၏။

တောယ၊ ဤသဘောတရားဖြင့်။ (သတ္တာ၊ တို့သည်။) ဟိံသန္တိ၊ သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သ၊ သည်။) ဟိံသနာ၊ မည်၏။ ဗလဝဟိံသနာ၊ အားရှိသော ညှဉ်းဆဲခြင်းသည်။ ဝိဟိံသနာ၊ မည်၏။ ရောသနာတိ၊ ကား။ သန္ဓနာ၊ ထိပါးချုတ်ချယ်ခြင်းသည်။ (အတ္တိ)။ ဝိရောသနာတိ၊ ကား။ ဗလဝသန္ဓနာ၊ အားရှိသော ထိပါးချုတ်ချယ်ခြင်းသည်။ (အတ္တိ)။ ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝိဟေဋ္ဌနာ အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ ဝိဥပသဂ္ဂေန၊ ဝိ ဥပသာရဖြင့်။ ပဒံ၊ ဟေဋ္ဌနာ အစရှိသောပုဒ်ကို။ ဝစိတံ၊ တိုးပွားစေတော်မူအပ်ပြီ။ (ဤအသို့ ဝိ၏အတွက် အနက်အထူး မရှိဟု မှတ်ပါ။) ဧတေန၊ ဖြင့်။ (သတ္တာ၊ တို့သည်။) ဥပဟနန္တိ၊ ကပ်၍ နှိပ်စက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော) ဥပသာတော၊ မည်၏။ ပရေသံ၊ တို့ကို။ ဥပသာတော၊ ကပ်၍ နှိပ်စက်ကြောင်းတရားတည်း။ ပရူပသာတော၊ တရား။

တောယ၊ ဖြင့်။ မေတ္တာယန္တိ၊ သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ မေတ္တာကို ပြုကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သ) မေတ္တိ၊ မည်၏။ [မေတ္တာယန္တိ၌ မေတ္တာဟူသောနာမ်ပုဒ်နောင် ကရ-ဓာတ်၏အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်းသက်။] မေတ္တာယနာကာရော၊ မေတ္တာကိုပြုခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ မေတ္တာယနာ၊ မည်၏။ မေတ္တာယ၊ ဖြင့်။ အယိတဿ၊ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ မေတ္တာသမဂ္ဂိနော၊ မေတ္တာနှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ မေတ္တာယိတတ္ထံ၊ ရာ။ ဗျာပါဒေန၊ မှ။ ဝိမုတ္တဿ၊ လွတ်သော။ စောသော၊ ၏။ ဝိမုတ္တိ၊ ဗျာပါဒမှလွတ်ကြောင်းသဘောတည်း။ စေတောဝိမုတ္တိ၊ သဘော။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပုဒ်တို့တွင်။ ပုရိမေဟိ၊ နိသော။ တီဟိ၊ မေတ္တိ မေတ္တာယနာ မေတ္တာယိတတ္ထံဟူသော ၃-ပုဒ်တို့ဖြင့်။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၀၃

ဥပစာရပုတ္တာ၊ ဥပစာရ အခိုက်အတန့်သို့ ရောက်သော။ မေတ္တာပီ၊ ကိုရင်း။ အပ္ပနာပတ္တာ၊ အပ္ပနာ အခိုက်အတန့်သို့ ရောက်သော။ မေတ္တာပီ၊ ကိုရင်း။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပစ္ဆိမေန၊ နောက်၌ ဖြစ်သော စေတောဝိမုတ္တိ ဟူသောပုဒ်ဖြင့်။ အပ္ပနာပတ္တာဝ၊ အပ္ပနာအခိုက်အတန့်သို့ရောက်သော မေတ္တာ ကိုသာ။ (ကထိတာ၊ ပြီ။)

☞ တောယ၊ ဖြင့်။ (သတ္တာ)။ ကရုဏာယန္တိ၊ ကရုဏာကို ပြုတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သ)။ ကရုဏာ၊ မည်၏။ ကရုဏာယနာကာရော၊ သည်။ ကရုဏာယနာ၊ မည်၏။ ကရုဏာယ၊ ဖြင့်။ အယိတဿ၊ ၏။ ကရုဏာသမ္ပဂ္ဂိနော၊ ၏။ ဘာဝေါ၊ တည်း။ ကရုဏာယိတတ္ထံ၊ ရာ။ ဝိဟိံသာယ၊ မှ။ ဝိမုတ္တဿ၊ သော။ စေတသော။ ၏။ ဝိမုတ္တိ၊ ဝိဟိံသာမှ လွတ်ကြောင်းသဘောတည်း။ စေတောဝိမုတ္တိ၊ သဘော။ ဣမာပိ၊ ဤ အဝိဟိံသာဓာတု နိဒ္ဒေသ၌လည်း။ ပုရိမနယေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေါ၊ ဥပစာရကရုဏာ၊ အပ္ပနာကရုဏာ အပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ စ၊ ဆက်။ ဥဘယတ္တာပိ၊ အဗျာပါဒဓာတုနိဒ္ဒေသ၊ အဝိဟိံသာ ဓာတုနိဒ္ဒေသ ၂-ပါးစုံတို့၌လည်း။ ပရိယောသာနုပဒေ၊ အဆုံးပုဒ်၌။ မေတ္တာ ကရုဏာတိ၊ မေတ္တာ ကရုဏာဟူသော ပုဒ်ကို။ စေတောဝိမုတ္တိဝိသေသနတ္ထံ၊ စေတောဝိမုတ္တိကို အထူးပြုခြင်း အကျိုးငှါ။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပါဠိတော်၌ မေတ္တာ ၂-ပုဒ် ကရုဏာ ၂-ပုဒ်ပါနေသောကြောင့် နောက်မေတ္တာ ကရုဏာပုဒ်ကို အပိုဟု ထင်မည်စိုးသည့်အတွက် ဤဝါကျကို မိန့်ဆိုရသည်။]

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ကာမဝိတက် အစရှိသည်တို့တွင်။ ကာမဝိတက္ကော၊ သည်။ သတ္တေသုပိ၊ သတ္တဝါတို့အပေါ်၌၎င်း။ သင်္ခါရေသုပိ၊ သင်္ခါရတို့အပေါ်၌၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဥဘယတ္ထ၊ သတ္တဝါ သင်္ခါရ ၂-ပါးစုံတို့၌။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သည်။ (သမာနော)ပိ၊ ပါသော်လည်း။ ကမ္မပထဘေဒေါ၊ အပါယ်ရောက်ကြောင်း မကောင်းသော အကုသိုလ်ကံအထူးအပြားသည်သာ။ (ဟောတိ)။ [ထို့ကြောင့် ဘုန်းကြီးတပါးသည် မိမိ သင်္ကန်းအသစ်ကလေးတည်းဟူသော ကာမ၌ စွဲလမ်း သာယာသွားသောကြောင့် သန်း ဖြစ်ရသေးသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးတပါးကား ကျောင်းဆောက်နေစဉ် ကျောင်းမပြီးခင် ထို ကျောင်းတည်းဟူသော ကာမ၌ စွဲလမ်း၍ ထိုကျောင်းပေါ်မှာပင် သူရဲ၊ ပြိတ္တာ ဖြစ်ရသတတ်။ ကမ္မပထဘေဒ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌ ရှုပါ။]

ပန၊ ကား။ ဗျာပါဒေါ၊ သည်။ သတ္တေသု၊ တို့၌။ ဥပ္ပန္နော၊ သည်။ (သမာနော)ယေဝ၊ ဖြစ်သော်သာ။ ဝါ၊ ဖြစ်မှသာ။ ကမ္မပထံ၊ ကံ။ ဘိန္ဒတိ၊ အထူးပြုနိုင်၏။ ဝါ၊ ဖျက်ဆီးနိုင်၏။ ဣတရော၊ သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ဖြစ်သော ဗျာပါဒမှတစ်ပါး သော သင်္ခါရတို့၌ဖြစ်သော ဗျာပါဒသည်။ န (ဘိန္ဒတိ)၊ အထူးမပြုနိုင်။ ဝါ၊ မဖျက်ဆီးနိုင်။ ဝိဟိံသာယပိ၊ ၌လည်း။ ဒေသေ နယော၊ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ

ကာမဓာတု အစရှိသော ၂-ပါးသောတိက်တို့၌။ (ကထာ ဒုဝိဓာ ၌စပ်။) ကထာ၊ ပြောဆိုကြောင်းစကားသည်။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာစေတ၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာကထာ၊ ၎င်း။ အသမ္ဘိန္နကထာ၊ အသမ္ဘိန္နကထာ၎င်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့။) ဒုဝိဓာ၊ ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကာမဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဗျာပါဒဝိဟိံသာ ဓာတုယောပိ၊ ဗျာပါဒဓာတ် ဝိဟိံသာဓာတ်တို့ကိုလည်း။ ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဗျာပါဒဓာတ် ဝိဟိံသာဓာတ်တို့ကို ယူအပ်ပြီးပါကုန်သော်လည်း။ ကာမဓာတု-ယာယေဝ၊ မှသာလျှင်။ နိဟရိတွာ နိဟရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍ ထုတ်ဆောင်၍။ ဒွေပိ၊ ၂-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တော၊ ဤ ဗျာပါဒဓာတ် ဝိဟိံသာဓာတ် တို့ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိအယံ၊ ဤကထာသည်။ တာဝ၊ အသမ္ဘိန္နကထာမှ ရှေးဦးစွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤကာမဓာတု အစရှိသော ပဌမတိက်၌။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာ ကထာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အလုံးစုံသောဓာတ်တို့ကို သိမ်းယူကြောင်း ကထာမည်၏။ ပန၊ ကား။ ဗျာပါဒဝိဟိံသာဓာတုယော၊ တို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ၍။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ဓာတ်တို့သည်။ ကာမဓာတုစေ၊ ကာမဓာတ်ချည်းသာတည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤကထာသည်။ အသမ္ဘိန္နကထာနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဗျာပါဒဓာတ် ဝိဟိံသာဓာတ်တို့နှင့် မရော ယှက်ပုံကို ဆိုကြောင်းကထာ မည်၏။

[ကာမဓာတုတိက်ကို ပြပြီး၍ နေက္ခမ္မဓာတုတိက်ကို ပြလိုသောကြောင့် နေက္ခမ္မဓာတုဂ္ဂဟဏေနာပိ စသည်ကို မိန့်။] နေက္ခမ္မဓာတုဂ္ဂဟဏေနာပိ၊ ဖြင့် လည်း။ အဗျာပါဒ အဝိဟိံသာဓာတုယော၊ တို့ကို။ ဂဟိတာယေဝ၊ ယူအပ် ကုန်သည်သာ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အဗျာပါဒဓာတ် အဝိဟိံသာ ဓာတ်တို့ကို ယူအပ် ပြီးပါကုန်သော်လည်း။ နေက္ခမ္မဓာတုတော၊ မှ။ နိဟရိတွာ၊ ၍။ တဒုဘယမ္ပိ၊ ထို ၂-ပါးစုံကိုလည်း။ ဒဿိတာ၊ ပြီ။ ဣတိအယံ၊ ဤကထာသည်။ ဧတ္ထာပိ၊ ဤနေက္ခမ္မဓာတု အစရှိသော ဒုတိယတိက်၌လည်း။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာကထာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မည်၏။ အဗျာပါဒ အဝိဟိံသာဓာတုယော၊ တို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ၍။ အဝသေသာ၊ ကြွင်းသောဓာတ်တို့သည်။ နေက္ခမ္မဓာတု၊ တည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤကထာသည်။ အသမ္ဘိန္နကထာနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မည်၏။

စ၊ ဆက်။ ပရိဂ္ဂဟိတာဟိ၊ ပိုင်းခြား၍ယူအပ်ပြီးကုန်သော။ ဆဟိ၊ ဣမာဟိ ဓာတုဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အဋ္ဌာရသ၊ ဓာတုယော၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဟိတာဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ဟောန္တိ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ သဗ္ဗာပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန် သော။ တာ၊ ထိုဓာတ်တို့သည်။ ကာမဓာတုတောဝ၊ ကာမဓာတ် တခုမှပင်။ နိဟရိတွာ နိဟရိတွာ၊ ၍။ လဘာဝေတဗ္ဗာ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသောအားဖြင့် ရစေလိုက်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) အဋ္ဌာရသ၊ ဓာတုယောဝ၊ တို့သည်ပင်။ ဟောန္တိ။ [ကာမဓာတ်တခုမှ ထုတ်လိုက်လျှင်ပင် စက္ခုဓာတ် အစရှိ

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၂၀၅

သောအားဖြင့် ဓာတ် ၁၈-ပါးရနိုင်သည် -ဟူလို။] ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ တိဏ္ဍိ၊ ဆက္ကာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ အဋ္ဌာရသ၊ ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့သည်။ ဟောန္တိ။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အဂ္ဂဟေတု၊ မယူမရှိ။ ဧကေကသ္မိံ၊ တခုတခုသော။ ဆက္ကေ၊ ဌံ။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ (ကမဓာတ်တခုမှ စက္ခုဓာတ် အစရှိသည်ကို ထုတ်သောနည်းဖြင့်။) အဋ္ဌာရသ အဋ္ဌာရသ၊ ဓာတ်တို့ကို။ ကတု၊ ရှိ။ သဗ္ဗာနံပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ တာနိ အဋ္ဌာရသကာနိ၊ ထို ၁၈-ခုအပေါင်းတို့ကို။ ဧကေဋ္ဌိ၊ တပေါင်းတည်း။ အဘိသဓိပိတု၊ ချုံး၍။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ တဆယ့်ရှစ်ပါးသောဓာတ်တို့သည်သာ။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဣမသ္မိံ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ၊ ဌံ။ သောဋ္ဌသ၊ ဓာတုယော၊ တို့သည်။ ကမာဝစရာ၊ တို့တည်း။ ဒွေ၊ နှစ်သော။ (ဓာတုယော၊ တို့သည်။ မနောင်ညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့သည်။) တေဘူမိကာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤသုတ္တန္တ ဘာဇနီယနည်း၌။ သမ္မသနစာရောဝ၊ သမ္မသနဉာဏ်၏ ဖြစ်ရာ တေဘူမိက တရားကိုသာ။ ကထိတော။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [သမ္မသနစာရော၏ အနက်ကို ဋီကာနိဿယ၌ကြည့်ပါ။ ဝေဖြင့် လောကုတ္တရာတရားကို ဂန့်သည်။] သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ (နိဋ္ဌိတ၊ ပြီ)။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၁၈၃။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ၊ ဌံ။ သရူပေနေဝ၊ သရုပ်သကောင်ဇာတ်ဖြင့်ပင်။ သဗ္ဗာပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ကို။ ဒသေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော စက္ခုဓာတ် ရူပဓာတ်တို့ အာဒိ ကို။ အာဟ၊ တတ္ထ၊ ထိုအဋ္ဌာရသဓာတုယော စက္ခုဓာတ် ရူပဓာတ် အစရှိသောစကားရပ်၌။ တာဝ၊ နိဗ္ဗေသဝါရမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဋ္ဌိဋ္ဌေသော။) ဥဇ္ဇေသဝါရေ၊ ဌံ။ (ဝေဒိတဗ္ဗော ဌံစပ်။) အတ္ထတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ လက္ခဏာဒိတော၊ လက္ခဏာအစရှိသောအားဖြင့်၎င်း။ ကမတာဝတုသခံတော၊ အဉ္စ၊ ထိုမျှလောက် ဓာတ် ၁၈-ပါး အတိုင်းအရည်ရှိသည်၏ အဖြစ်၊ တပါးတပါးလျှင် ရထိုက်သော အရေအတွက်အားဖြင့်၎င်း။ အထ၊ ထိုမှတပါး။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုထိုက်သောအားဖြင့်၎င်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထို အတ္ထတော အစရှိသောပုဒ်တို့တွင်။ အတ္ထတောတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရေ၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။) (ယံ ဓမ္မဇာတံ၊ သည်။) စက္ခတိ၊ လွန်စွာ သာယာတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ ဓမ္မဇာတံ) စက္ခု၊ မည်၏။ (ယံ ဓမ္မဇာတံ) ရူပယုတိ၊ စိတ်၌တည်သောအလိုကို ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံဓမ္မ

ဇာတ်) ရှုပ်၊ မည်၏။ [ဤ ၂-ပုဒ်၏အနက်ကို အာယတနဝိဘင်း သုတ္တန္တဘာဇနီယ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] စက္ခုဿ၊ စက္ခုပဿာဒ၏။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်တည်း။ စက္ခု- ဝိညာဏံ၊ ညာ ။ လူတိ ဝေမာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ တာဝ၊ ဓာတုသဒ္ဓါ၏အနက်မှ ရှေးဦးစွာ။ စက္ခာဒိနံ၊ စက္ခုအစရှိသောပုဒ်တို့၏။ ဝိသေသ- ထွတော၊ ထူးသောအနက်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

ပန၊ ကား။ အဝိသေသေန၊ အထူးမမ သာမညအားဖြင့်။ [ဓာတုသဒ္ဓါက စက္ခု ရှုပ် စက္ခုဝိညာဏ စသော ဓာတ် ၁၈-ပါးလုံးနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် ဓာတုသဒ္ဓါ၏အနက်ကို “အဝိသေသ” ဟုဆိုသည်။] (ယာ ဓမ္မဇာတိ၊ သည်။) ဝိဒဟတိ၊ စီမံတတ်၏။ လူတိ၊ ကြောင့်။ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဓာတု၊ မည်၏။ (ယာ ဓမ္မ- ဇာတိ၊ ကို။) ဝိသေတေ၊ ဆောင်အပ်၏။ လူတိ၊ ကြောင့်။ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဓာတု။ ဝိဇာနံ၊ ဒုက္ခကို ပြုစီမံခြင်းသည်။ ဓာတု၊ မည်၏။ တောယ၊ ဖြင့်။ ဝိဇိယတေ၊ စီမံ အပ်၏။ လူတိ၊ ထိုသို့စီမံကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဓာတု၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဘနည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤသဘောတရား၌။ ဓိယတိ၊ ထားအပ်၏။ လူတိ၊ ထိုသို့ ထားအပ်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဓာတု၊ မည်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ လောကီယာ၊ လောက၌ ထင်ရှားကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့သည်။ ကာရဏဘာဝေန၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝဝတ္တိတာ၊ ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်။ ဟုတု၊ ဤ။ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဓာတုယော၊ ရွှေဓာတ် ငွေဓာတ် အစရှိသော ဓာတ် တို့သည်။ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဓာတုယော၊ ရွှေငွေ အစရှိသည်ကို။ ဝိဒဟန္တိ ဝိယ၊ ပြုလုပ်စီမံ ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) အနေကပ္ပကာရံ၊ သော။ သံသာရဒုက္ခံ၊ ကို။ ဝိဒဟ- န္တိ၊ စီမံနိုင်ကုန်၏။ [မှန်၏—စက္ခုပဿာဒ၊ ရှုပ်ပါရုံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် စသော ဓာတ် တို့က သံသာရဒုက္ခကို စီမံ၍ထားသောကြောင့် “သံသာရာဝဋ်ထဲက မလွတ်ဘဲ နေ့နေ” စသည်ဖြင့် ပျော်ပိုက်၍ နေကြလေသည်။]

စ၊ သည်သာ မကသေး။ (ပက္ခပက္ခန္တရလည်း ပေးနိုင်၏။) ဘာရဟာရေဟိ၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ထမ်းဆောင်သူတို့သည်။ ဘာရော၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို။ ဓိယတေ ဝိယ၊ ဆောင်အပ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) သတ္တေဟိ၊ တို့သည်။ ဓိယန္တေ၊ ဆောင်ထားအပ်ကုန်၏။ ဓာရိယန္တိ၊ ဆောင်ထားအပ်ကုန်၏။ လူတိ အတ္ထော။ [မှန်၏—သတ္တဝါဟုခေါ်အပ်သော ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွေက ဆောင်ထားအပ်သော ကြောင့်သာ ဤစက္ခုစသောဓာတ်တရားတို့ဖြစ်ပေါ် လာကြသည်။] စ၊ သေး။ တော၊ ဤဓာတ်တို့ သည်။ အဝသဝတ္တနတော၊ တစုံတယောက်၏အလို၌ မဖြစ်ကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ တစုံတယောက်၏အလိုသို့ မလိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ဒုက္ခဝိဇာနမတ္ထမေဝ၊ သံသာရဒုက္ခကို စီမံခြင်းမျှသာတည်း။ [မှန်၏— ထို့ကြောင့်ပင် “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ” စသည်ဖြင့် စက္ခုစသော ရုပ်ဓာတ် နာမ် ဓာတ်အားလုံးကို ဒုက္ခချည်းဟု ဟောတော်မူသည်။]

စ၊ သေး။ ကရုဏာဘူတာဟိ၊ ကရိုဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဧကောဟိ၊ ဤစက္ခု
 ဓာတ်အစရှိသောဓာတ်တို့ဖြင့်။ သံသာရဒုက္ခံ၊ ကို။ သတ္တေဟိ၊ တို့သည်။ အနု-
 ဝိဓိယတိ၊ စိမ့်အပ်၏။ စ၊ သေး။ တထာဝိဟိတံ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် စိမ့်အပ်
 ပြီးသော။ ဧတံ၊ ဤ သံသာရဒုက္ခံကို။ ဧတာသေဝ၊ ဤဓာတ်တို့၌သာ။ ဓိယတိ၊
 ထားအပ်၏။ ဌပိယတိ၊ ထားအပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ စက္ခာ-
 ဒီသု၊ စက္ခုအစရှိသော တရားတို့တွင်။ ဧကေကော၊ သော။ ဓမ္မော၊ ကို။ ယထာ-
 သမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ ဝိဒဟတိ ဓိယတေတိ အာဒိအတ္ထဝသေန၊
 ဝိဒဟတိ ဓိယတေ အစရှိသော အနက်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊
 ဆိုအပ်၏။

အပိဓ၊ သည်သာမကသေး။ [အတ္ထအားဖြင့် ဝိနိစ္ဆယကိုပြရာ၌ ဤသဒ္ဓတ္ထသာ
 မကသေး အခြားသော သဒ္ဓတ္ထများလည်း ရှိသေးသည် ဟူလို။] တိတ္ထိယာနံ၊
 တိတ္ထိတို့၏။ အတ္တာနာမ၊ ကြံဆအပ်သော အတ္တမည်သည်။ သဘာဝတော၊ ထင်
 ရှားရှိသော အနက်ဖြစ်အားဖြင့်။ [သ=ထင်ရှားရှိသော+ဘာဝ=အရာဝတ္ထု
 အနက်ဖြစ်။]နတ္ထိယထာ၊ မရှိသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဧတာ၊ ဤစက္ခုဓာတ်အစရှိသော
 ဓာတ်တို့သည်။ (သဘာဝတော၊ အားဖြင့်။ နတ္ထိ၊ မရှိကုန်သည်။)န၊ မဟုတ်။ ပန၊
 အဟုတ်ကား။ ဧတာ၊ ဤစက္ခုဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်။ အတ္ထနော၊ ၏။
 သဘာဝံ၊ သဘောကို။ ဝါ၊ ထင်ရှားရှိသော အနက်ဖြစ်ကို။ ဓာရေန္တိ၊ ဆောင်
 ကုန်၏။ (မိမိ၏ စက္ခု စသော သဘောကို ဆောင်နိုင်လောက်အောင် ထင်ရှားရှိ
 ကုန်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့မည်၏။

စ၊ သည်သာမကသေး။(တနည်း) စ၊ ဝစနတ္ထမှတပါး ဥပစာရတ္ထကိုဆိုဦးအံ့။
 လောကေ၊ ၌။ ဝိစိတ္တာ၊ ထူးဆန်းကုန်သော။ ဟရိတာလမနောသိလာဒယော၊
 ဆေးဒန်း မြင်းသိလာ အစရှိကုန်သော။ သိလာဝယဝါ၊ ကျောက်၏ အစိတ်
 အပိုင်းတို့ကို။ ဓာတုယောတိ၊ ဓာတ်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ ယထာ၊ ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်
 သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဧတာပိ၊ ဤစက္ခု အစရှိသောဓာတ်တို့သည်လည်း။ ဓာတုယော
 ဝိယ၊ ဆေးဒန်း မြင်းသိလာ အစရှိသော ကျောက်၏အစိတ်အပိုင်းဓာတ်တို့နှင့်
 တူကုန်၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။) ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့မည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဝိစိတ္တာ၊
 ထူးဆန်းကုန်သော။(တနည်းတနည်း မတူသည်ကို “ထူးဆန်း”ဟုဆိုသည်။) ဧတာ၊

ယထာ စ လောကေ။ ။ဝစနတ္ထ (သဒ္ဓတ္ထ) အားဖြင့် ဓာတုသဒ္ဓါ၏ အနက်ကို
 ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဓာတုသဒ္ဓါ၏ ရှဉ့်အနက် ဥပစာအနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့်
 “ယထာ စ လောကေ” အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်၊ ဤပါဌ်၌ ယထာ စ။ပေ။ ဝုစ္စန္တိဖြင့် ဓာတု
 သဒ္ဓါ၏ သိလာဝယဝကို ဟောရာ၌ အထင်ရဉ်းသဒ္ဓါ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း “ပေပေတောင်”
 အစရှိသောပါဌ်ဖြင့် စက္ခုဓာတ် စသည်ကို ဟောရာ၌ သဒ္ဓိသုပစာ ။ ကြောင်းကိုလည်း
 ပြသည်။

၂၁၈

သဗ္ဗောဟဝိနောဒနိ ဘာသာဋီကာ

[ဓာတု

ဤစက္ခုအစရှိသော ဓာတ်တို့သည်။ ဉာဏဥယျာဓိယဝါ၊ သိတတ်သောဉာဏ်
၏ အစိတ်အပိုင်း၊ သိသိုက်သောတရားတို့၏ အစိတ်အပိုင်းတို့တည်း။ (တနည်း)
ဉာဏဥယျာဓိယဝါ၊ ဉာဏ်ဖြင့် မဖောက်မပြန် သိထိုက်ဘော အစိတ်အပိုင်း
ဖြစ်သော တရားတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ သရိရသင်္ခါတဿ၊ ကိုယ်ဟု ဆိုအပ်သော။ သမုဒါယဿ၊
အပေါင်း၏။ အဝယဝဘူတေသု၊ အစိတ်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ အညမညံ၊ ချင်း။
ဝိသဘာဂလက္ခဏပရိစ္ဆိန္နေသု၊ သဘောမတူသော လက္ခဏာအားဖြင့် ပိုင်းခြား
အပ်ကုန်သော။ ရသသောဏိတာဒိသု၊ အရည်ဓာတ်၊ သွေးဓာတ် အစရှိသည်
တို့၌။ ဓာတုသမညာ၊ ဓာတုအမည်ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)ယထာ၊ သိထိုက်သကဲ့သို့။
ဝေ၊ တူ။ ပဉ္စက္ခန္ဓသင်္ခါတဿ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာဟုဆိုအပ်သော။ အတ္တဘာဝဿ၊
အတ္တဘော၏။ အဝယဝေသု၊ အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေသုပိ၊ ဤစက္ခု အစ
ရှိသော တရားတို့၌လည်း။ ဓာတုသမညာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဧတေ
စက္ခာဒယော၊ ဤစက္ခု အစရှိသော တရားတို့သည်။ အညမညဝိသဘာဂလက္ခဏ-
ပရိစ္ဆိန္နာ၊ အချင်းချင်း သဘောမတူသော လက္ခဏာအားဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်
သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အပိစ၊ သည်သာ မကသေး။ ဓာတူတိ ဧဝံ၊ ဓာတု ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။
နိဇ္ဇိဝမတ္တဿ၊ ဇီဝ မဟုတ်သော အနက်မျှကို။ အဝိဝစနံ၊ ဟောသော သဒ္ဒါ
တည်း။ တဏှာ ဟိ၊ ထိုစကားမှန်၏။ တိက္ခာ၊ ရဟန်း။ (ပုက္ကသဘတိ ရဟန်းကို
ခေါ်သည်။) အယံ ပုရိသော၊ ဤယောက်ျားသည်။ ဝါ၊ ဤသတ္တဝါသည်။ ဆ
ဓာတုရော၊ ၆-ပါးသော ဓာတ်ရှိ၏။ (ပထဝီ စသော ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးနှင့်
အာကာသဓာတ်၊ ဝိညာဏဓာတ်သာရှိသည်။) ဣတိအာဒိသု၊ ဤသို့အစရှိသော
ပါဠိရပ်တို့၌။ (ဥပရိပဏ္ဏာသ ဝိဘင်္ဂဝဂ် ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ် စသည်၌။) ဇီဝ-
သညာသမူဟနတ္ထံ၊ အသက်ကောင် ဟူသော အမှတ်သညာကို ပယ်နုတ်ခြင်းငှါ။
ဓာတုဒေသနံ၊ ဓာတုဒေသနာတော်ကို။ အကာသိ၊ ပြုတော်မူပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့
မှတ်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယထာဝုတ္တေန၊ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော။
အတ္တေန၊ ဝိဒဟတိ စသော သဒ္ဒါနက်၊ ဥပစာတင်စားအပ်သော အထင်ရရှိအနက်
အားဖြင့်။ စက္ခုစ၊ စက္ခုလည်းဟုတ်၏။ တံ၊ ထိုစက္ခုဟူသည်။ ဓာတုစ၊ ဓာတ်
လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ထို ၂-ပါးသော သတ္တိကြောင့်။ စက္ခုဓာတု၊ စက္ခုဓာတ်
မည်၏။ ပေ၊ မနောဝိညာဏဉ္စ၊ မနောဝိညာဏ်လည်း ဟုတ်၏။ တံ၊ ထို မနော
ဝိညာဏ်ဟူသည်။ ဓာတုစ၊ လည်းဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မနောဝိညာဏဓာတု၊
မည်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ တာဝ၊ လက္ခဏာဒိတော အစရှိသောပုဒ်တို့မှ ရှေးဦး
စွာ။ ဧထေ၊ ဤ ဥဒ္ဓေသဝါရ၌။ အတ္ထတော၊ အနက်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊
ဝိညာတဗ္ဗော။

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၂၀၉

လက္ခဏာဒိတောတိ၊ ကား။ စက္ခုဒိန္နံ၊ စက္ခု အစရှိသော ဓာတ်တို့၏။ လက္ခဏာဒိတောပိ၊ လက္ခဏာ အစရှိသောအားဖြင့်လည်း။ ဣတ္ထိ၊ ဤ ၁၈-ပါး သောဓာတ်တို့၌။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။ စ ပန၊ ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့။ နေသံ၊ ထို ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့၏။ တာနိ လက္ခဏာဒိန္နံ၊ ထိုလက္ခဏာ အစရှိသည် တို့ကို။ (အာဒိဖြင့် ရသ စသည်တို့ကိုယူ။) ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝုတ္တနယေနဝ၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ထိုက်ကုန်၏။ [ရုပ်ဓာတ်တို့၏လက္ခဏာကို အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍအဖွင့်၌၎င်း၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏လက္ခဏာကို စိတ္တပုပ္ပါဒကဏ္ဍ အဖွင့်၌၎င်း ဆိုခဲ့ပြီ။]

ကမတောတိ၊ ကား။ ဣဓာပိ၊ ဤဓာတုဒိဘင်း၌လည်း။ (ပိဖြင့် အာယတန ဝိဘင်းကို ပေါင်း။) ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး ခန္ဓဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တေသု၊ ဆိုအပ်ပြီးကုန် သော။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒိသု၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ အစရှိသည်တို့တွင်။ ဒေသနာက္ကမောဝ၊ ဒေသနာက္ကမသည်သာ။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ စ ပန၊ ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့။ သော အယံ၊ ထိုသို့သောဤဒေသနာက္ကမကို။ ဟေတု ဗလာနုပုဗ္ဗဝတ္ထာနဝသေန၊ အကြောင်း အကျိုးတို့၏အစဉ်ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ စက္ခုဓာတု၊ ၎င်း။ ရူပဓာတု၊ ၎င်း။ ဣတိ ဣဒံ ဒွယံ၊ ဤဓာတ် ၂-ပါး အပေါင်းသည်။ ဟေတု၊ အကြောင်းတည်း။ စက္ခုဝိညာဏ ဓာတုတိ၊ စက္ခု ဝိညာဏဓာတ်ဟူသော ဤဓာတ်သည်။ ဖလံ၊ အကျိုးတည်း။ ဝေ၊ ဤအတူ။ သဗ္ဗတ္ထ၊ သောတဓာတု အစရှိသော အလုံးစုံသောဓာတ်တို့၌။ ကမတော၊ ဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

တာဝတူတောတိ၊ ကား။ တာဝတာဝတော၊ ထိုမျှလောက် ၁၈-ပါးအတိုင်း အရှည်ရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။) ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟေ . တိ။ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။) ဟိ၊ ချဲ့။ တေသု တေသု သုတ္တာဘိဓမ္မပဒေသေသု၊ ထိုထို သုတ္တန် ပါဠိရုပ်၊ အဘိဓမ္မာ ပါဠိရုပ်တို့၌။ (အညာပိ ဓာတုယော ဒိဿန္တိ ခွဲစပ်။) အာဘာဓာတု၊ အာဘာဓာတ်၎င်း။ ဝါ၊ အရောင်အလင်းဟူသော ဓာတ်၎င်း။ သုဘဓာတု၊ သုဘဓာတ်၎င်း။ ဝါ၊ တင့်တယ်သောဓာတ်၎င်း။ အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတု၊ ၎င်း။ ဧပ၊ အသင်္ခတဓာတု၊ ၎င်း။ အနေကဓာတု နာနာဓာတုလောကော၊ တပါးမက များသောဓာတ်ရှိသော အမျိုးမျိုးသောဓာတ်ရှိသော လောက၎င်း။ ဣတိ ဝေမာဒယော၊ ဤသို့ အစရှိကုန်သော။ အညာပိ၊ စက္ခုဓာတ် သောတဓာတ် အစရှိသည်တို့မှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ် တို့ကို။ ဒိဿန္တိ၊ တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏။ ဝေသတိ၊ ဤသို့ တွေ့မြင်အပ်သည်ဖြစ်ပါ လျက်။ သဗ္ဗာသံ၊ အလုံးစုံသော အာဘာဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ အပြားအားဖြင့်။ ပရိစ္ဆေဒံ၊ အပိုင်းအခြားကို။ အကတွာ၊ မူ၍။ ကဿာ၊ ကြောင့်။ အဋ္ဌာရသာတိ၊ အဋ္ဌာရသဟူသော။ အယမေဝ ပရိစ္ဆေဒေ၊

ဤအပိုင်းအခြားကိုသာ။ ကတော၊ ပြုတော်မူအပ်သနည်း။ ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ သဘာဝတော၊ ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနာနံ၊ ထင်ရှားရှိကုန်သော။ သဗ္ဗဓာတုနံ၊ အလုံးစုံသောဓာတ်တို့၏။ တဒန္တောဂဓတ္တာ၊ ထိုဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (အဋ္ဌာရသတိ၊ ဟူသော။ အယမေဝ ပရိစ္ဆေဒေါ၊ ကိုသာ။ ကတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပဓာတုဒယဝ၊ ရူပဓာတ်သည်ပင်။ အာဘာဓာတု၊ တည်း။ [“အာဘာဓာတ်သည် အရောင်အလင်းတည်းဟူသော ပရမတ္ထသဘာဝ ဖြစ်သောကြောင့် ရူပဓာတ်၌ အတွင်းဝင်၏” ဟူလို။] ပန၊ ကား။ သုဘဓာတု၊ ဟူသည်။ ရူပါဒိပ္ပဋိဗဒ္ဓါ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့၌ စပ်ဖွဲ့သောဓာတ်တည်း။ ကသ္မာ၊ နည်း။ သုဘနိမိတ္တတ္တာ၊ သုဘဟု သိမှတ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ သုဘနိမိတ္တံ၊ သုဘဟု သိမှတ်ကြောင်း အခြင်းအရာသည်။ သုဘဓာတု၊ တည်း။ တဉ္စ၊ ထို သုဘနိမိတ်သည်လည်း။ ရူပါဒိ ဝိနိမိတ္တံ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့မှလွတ်သော သုဘနိမိတ်သည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ ဝါ၊ တနည်း။ ကုသလဝိပါကာရမ္မဏာ၊ ကုသလဝိပါက ဝိညာဏ်၏အာရုံ ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဒယောဝ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့သည်ပင်။ သုဘဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ ဤ သုဘဓာတ်သည်။ ရူပါဒိမတ္တမေဝ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်မျှသာတည်း။ [ဝေဖြင့် ပဋိဗဒ္ဓကို ကန့်၊ ရှေးနည်းကဲ့သို့ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့၌ ဆက်သွယ်နေဘွယ်မလို၊ “ကုသလဝိပါက ၏အာရုံဖြစ်သော ရူပါရုံအစရှိသည်တို့ကို သုဘဓာတ်ဟု ခေါ်ရပါသည်” ဟူလို။]

အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတု အာဒိသု၊ အစရှိသော ဓာတ်တို့တွင်။ စိတ္တံ၊ စိတ်ဟူသမျှသည်။ မနောဝိညာဏဓာတု၊ တည်း။ သေသ၊ စိတ်မှ ကြွင်းကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဓမ္မဓာတု၊ တည်း။ ပန၊ ကား။ သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတု၊ ဟူသည်။ သဘာဝတော၊ ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဟိ၊ မှန်။ သ၊ ထို သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတ် ဟူသည်။ ဓာတုဒယနိရောဓမတ္တမေဝ၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၂-ပါးအပေါင်း၏ ချုပ်ခြင်းမျှသာတည်း။ (စိတ် စေတသိက်တို့၏ ချုပ်ခြင်းမျှသာတည်း။ နိရောဓသမာပတ်ကို ဆိုသည်။) ကာမဓာတု၊ ကာမဓာတ်ဟူသည်။ ဓမ္မဓာတုမတ္တံဝါ၊ ဓမ္မဓာတ်မျှသည်သော်လည်း။ ဟောတိ၊ [အဋ္ဌာရသပိ ဓာတုယောကိုင့်၍ ဓမ္မဓာတုမတ္တံ ဝါ ဟု ဝါ- သဒ္ဓါထည့်သည်။] ယထာဟ၊ အတယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ တတ္ထ၊ ထိုဓာတ်တို့တွင်။ ကာမဓာတု၊ ဟူသည်။ ကတမာ၊ နည်း။ ကာမပ္ပဋိသယုတ္တော၊ ကံလေသာ ကာမနှင့် စပ်ယှဉ်သော။ တက္ကော၊ ကြံစည်တတ်သော သဘောသည်။ ပေ။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပေါ၊ မှားသောအားဖြင့် ကြံစည်တတ်သော သဘောသည်။ (အတ္ထိ၊ အယ်၊ ဤတရားသည်။ ကာမဓာတု၊ တည်း။) ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မတာဇနိယအဖွင့်

၂၁၁

ဝါ၊ တနည်း။ အဋ္ဌာရသပိ၊ ၁၈-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓာတုယောဝါ၊ တို့သည်သော်လည်း။ (ကာမဓာတု၊ ဟောတိ။) [ကာမဓာတုကို၌ “ဟောတိ” ဟု ထည့်သည်။] ယထာဟ၊ နည်း။ ဟေဋ္ဌတော၊ အောက်အဘို့အားဖြင့်။ အဝိစိ-
နိရယံ၊ ကို။ ပရိယန္တံ၊ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဥပရိဘော၊ အထက်
အဘို့အားဖြင့်။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဒေဝေ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်တို့ကို။ အန္တော-
ကရိတွာ၊ အတွင်းပြု၍။ တေသ္မိ၊ အန္တရေ၊ ဤအဝိစိရံ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်
တို့၏အကြား၌။ ဣန္ဒြိယအကြား၌။ အဝစရာ၊ သက်ဝင်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဧတ္တ၊ ၌။
ပရိယာပန္နာ၊ အကျုံးဝင်ကုန်သော။ ယံ (ယေ) ခန္ဓ ဓာတု အာယတနာ၊ အကြင်
ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတနတို့သည်။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်၎င်း။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာသည်၎င်း။
သညာ၊ သညာသည်၎င်း။ သင်္ခါရာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဝိညာဏံ၊ သည်၎င်း။ (သန္တိ)။
အယံ၊ ဤတရားအပေါင်းကို။ ကာမဓာတု၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဣတိ၊ အာဟ။

နေက္ခမ္မဓာတု၊ သည်။ ဓမ္မဓာတုဝေ၊ တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗေပိ၊ လည်း
ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာဓမ္မာ၊ တို့သည်။ နေက္ခမ္မဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ဝေနတော၊ ဟောကော်မူခြင်းကြောင့်။ မနောဝိညာဏဓာတုပိ၊ သည်လည်း။
ဟောတိ ယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာ။ (နေက္ခမ္မဓာတု ဖြစ်နိုင်သည်သာ။) ဗျာပါဒ-
ဝိဟိံသာ အဗျာပါဒ အဝိဟိံသာ သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿပေက္ခာ-
အဝိဇ္ဇာ အာရမ္မ နိက္ခမ ပရက္ခမဓာတုယော၊ ဗျာပါဒဓာတ်။ ပေ။ ပရက္ခမဓာတ်
တို့သည်။ ဓမ္မဓာတုယေဝ၊ ဓမ္မဓာတ်ချည်းသာတည်း။

ဟိန မဇ္ဈိမ ပဏိတဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့ဟူသည်။ အဋ္ဌာရသဓာတု မတ္တ-
မေဝ၊ ၁၈-ပါးသော ဓာတ်မျှသာတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဟိနာ၊ ညံ့ကုန်သော။ စက္ခာ-
ဒယော၊ စက္ခု အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်။ ဟိနဓာတု၊ ဟိနဓာတ်တည်း။ မဇ္ဈိမ-
ပဏိတာ၊ မဇ္ဈိမဖြစ်ကုန် ပဏိတဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။ မဇ္ဈိမာ
စေဝ၊ အလယ် အလတ်လည်းဖြစ်သော။ ပဏိတာ စ၊ အမှန်အမြတ်လည်း ဖြစ်
သော။ ဓာတု၊ တည်း။

ပန၊ ပရိယာယအနက်မှတစ်ပါး နိပ္ပရိယာယအနက်ကား။ နိပ္ပရိယာယေန၊
ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအားဖြင့်။ အကုသလာ၊ န်သော။ ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏ-
ဓာတုယော၊ တို့သည်။ ဟိနဓာတု၊ ညံ့သောဓာတ်တည်း။ လောကီယာ၊ လောကီ
ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာဗျာကတာ၊ ကုသိုလ် အဗျာကတ ဖြစ်ကုန်သော။
ဥဘောပိ၊ ၂-ပါးလည်းဖြစ်သော ဓမ္မဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည်၎င်း။
စက္ခုဓာတု အာဒယောစ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်၎င်း။ မဇ္ဈိမ-
ဓာတု၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ဓာတ်တည်း။ ပန၊ ကား။ လောကုတ္တရာ၊
ကုန်သော။ ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုယော၊ တို့သည်။ ပဏိတဓာတု၊
မှန်မြတ်သောဓာတ်တည်း။

[ဟိနဓာတ် မဇ္ဈိမဓာတ် ပဏိတဓာတ်တို့၏ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်းဝင် ပုံကို ပြုပြီး၍ ပထဝီဓာတ် အစရှိသော ဓာတ် ၆-ပါးတို့၏ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်းဝင်ပုံကို ပြုလိုသောကြောင့် “ပထဝီ ဧတဇော ဝါယောဓာတုယော” အစရှိသည်ကို မိန့်။] ပထဝီ ဧတဇော ဝါယောဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့ဟူသည်။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတုယေဝ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်ချည်းသာတည်း။ အာပေါဓာတု၊ သည်၎င်း။ အာကာသဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဓမ္မဓာတုယေဝ၊ ဓမ္မဓာတ်ချည်းသာတည်း။ ဝိညာဏဓာတု၊ ဝိညာဏဓာတ်ဟူသည်။ စက္ခုဝိညာဏာဒိသတ္တဝိညာဏဓာတု သင်္ခေါပေါယေဝ၊ အကျဉ်းချုံးအပ်သော စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော သတ္တ ဝိညာဏဓာတ်ချည်းသာတည်း။

[ပထဝီဓာတ် အစရှိသော ဓာတ် ၆-ပါးတို့၏ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်း ဝင်ပုံကိုပြုပြီး၍ သင်္ခတဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့၏ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်း ဝင်ပုံကို ပြုလိုသောကြောင့် “သတ္တရသ ဓာတုယော” စသည်ကိုမိန့်။] သတ္တရသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့သည်၎င်း။ ဓမ္မဓာတု ဧကဒေသောစ၊ ဓမ္မဓာတ် တစိတ်သည်၎င်း။ သင်္ခတဓာတု၊ တည်း။ [နိဗ္ဗာန်မပါသောကြောင့် ဓမ္မဓာတ် တစိတ်ဟု ဆိုသည်။] ပန၊ ကား။ အသင်္ခတဓာတု၊ ဟူသည်။ ဓမ္မဓာတု ဧက- ဒေသောဝ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဓမ္မဓာတ်တစိတ်သာတည်း။ ပန၊ ကား။ အနေက- ဓာတု နာနာဓာတုလောကော၊ တပါးမက များသောဓာတ်ရှိ၊ အမျိုးမျိုးသော ဓာတ်ရှိသော လောကဟူသည်။ အဋ္ဌာရသ ဓာတုပုဘေဒမတ္တမေဝ၊ ၁၈-ပါး သော ဓာတ်တို့၏ အပြားမျှသာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ လျှင်။ သဘာဝတော၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနာနံ၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗဓာတုနံ၊ အလုံးစုံသော အာဘာဓာတ်အစရှိသော ၃၅-ပါးသောဓာတ်တို့၏။ တဒန္တောဂဓတ္တာ၊ အဖြစ်ကြောင့်။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ (သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနာနံ တဒန္တောဂဓတ္တာ အဋ္ဌာရသေဝ ဝုတ္တာ ဟူသောနည်းမှ တနည်းကား။) ဝိဇ္ဇာနနသဘာဝေ၊ သညာ ပညာတို့သိပုံမှ တမျိုးတဖုံသိခြင်းသဘောရှိသော။ [အာရုံကို ရအောင်ယူနိုင်ခြင်း ကို သိခြင်းဟု ခေါ်အပ်သော ဝိဇ္ဇာနနတည်း။] ဝိညာဏေ၊ စိတ်ဝိညာဏ်၌။ ဇီဝသညီနံ၊ အသက်ကောင်ဟု အမှတ်သညာရှိသောသတ္တဝါတို့၏။ ဇီဝသညာ- သမူဟနနတ္ထမ္ပိ၊ အသက်ကောင်ဟူသော အမှတ်သညာကို ပယ်ရုတ်ခြင်း အကျိုး ငှါလည်း။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ တို့ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။

ဟိ၊ ချဲ့။ ဝိဇ္ဇာနနသဘာဝေ၊ ရှိသော။ ဝိညာဏေ၊ ၌။ ဇီဝသညီနော၊ န်သော။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုသတ္တဝါတို့အား။ ဝါ၊ တို့၏။ စက္ခု- သောတ သာန ဇိဝှါ ကာယဝိညာဏ မနောဝိညာဏဓာတု ဧတဒေန၊ စက္ခု-

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၂၁၃

ဝိညာဏဓာတ်။ပေ။ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တဿာ၊ ထို
 ဝိညာဏဓာတ်၏။ အနေကတ္တံ၊ တပါးမက များသည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ (တဿာ၊
 ထို ဝိညာဏဓာတ်၏။) စက္ခု ရူပါဒိ ပစ္စယာယတ္တ ဝုတ္တိတဿ၊ စက္ခုပသာဒ
 ရူပါရုံ အစရှိသောအကြောင်း၌ စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 အနိစ္စတဉ္စ၊ အနိစ္စ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ပကာသေတွာ၊ ထင်ရှား ပြတော်မူ၍။
 ဒီသရုတ္တာနုသယိတံ၊ ရှည်ကြာသောည၌ နေ့တို့ပတ်လုံး အစဉ်တစိုက်ကိန်းဝပ်
 လျက်လိုက်လာသော။ ဇီဝသည်၊ အသက်ကောင်ဟူသော အမှတ်သညာကို။
 သမ္မဟနိတုကာမေန၊ ပယ်နှုတ်ခြင်းငှါ အလိုတော်ရှိသော။ ဘဂဝတော၊ သည်။
 အဋ္ဌာရသဓာတုယော၊ တို့ကို။ ပကာသိတာ၊ ထင်ရှားပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

ဘိယျော၊ ဆိုအပ်ပြီးထက် အလွန်။ (ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုဘွယ်ကား။) ကိဉ္စ၊ အဘယ်
 နည်း။ [ယောဇနာ၍ “ကိဉ္စဝစနံ ဘိယျော ဗာဟုလ္လေန ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္တိ”ဟု ဖွင့်၏။
 ထိုအလို “ဘိယျော၊ များသောအားဖြင့်။ ကိဉ္စ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်သော။
 ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုဘွယ်စကားသည်။ အတ္တိ၊ ရှိသေး၏”ဟု ပေး။] ဝိနေယျဇ္ဈာသယ-
 ဝသေန၊ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒနှင့်စပ်သဖြင့်။ (ဘဂဝတော၊ သည်။)
 တဿ၊ ထို့အဘူ ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့ကို။ (ပကာသိတာ၊ မူအပ်ကုန်ပြီ။)
 [ယေစဟု စ-သဒ္ဓါပါနေ၏၊ မကောင်း၊ ရွေးနိဿယ၌လည်း မပါ၊ အနက်ပေး
 လိုလျှင် ဝိတ္တာရအနက်ကြံမှ ဖြစ်မည်။] နာတံသဓိပဝိတ္တာရာယ၊ အလွန်လည်း
 မကျဉ်း အလွန်လည်းမကျပ်သော။ ဣမာယဒေသနာယ၊ ဤဓာတုဒေသနာ
 တော်ဖြင့်။ ဝိနေယျော၊ ဆုံးမထိုက်ကုန်သော။ ယေ သတ္တော၊ အကြင် သတ္တဝါတို့
 သည်။ (သန္တိ)။ တဒဇ္ဈာသယဝသေန စ၊ ထို ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ အဇ္ဈာ-
 သယနှင့် စပ်သဖြင့်လည်း။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ တို့ကိုသာ။ ပကာသိတာ၊ မူအပ်ကုန်ပြီ။

ဟိ၊ အကျဉ်းချုပ်ကား။ ယထာယထာ၊ အကြင်အကြင် အခြင်းအရာအား
 ဖြင့် ပြအပ်သော်။ အဿ၊ ထို မြတ်စွာဘုရားသည်။ သဒ္ဓမ္မတေဇဝိဟတံ၊ သူတော်
 ကောင်းတရား၏ တန်ခိုးဖြင့် ပယ်ဖျောက်အပ်သော။ ဝေနေယျသတ္တဟဒယသု၊
 ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ စိတ်နှလုံးတို့၌။ တမော၊ အမှိုက်မှောင်သည်။ ဝိလယံ၊
 ကြေပျက်ခြင်းသို့။ ခဏေန၊ ထခဏချင်းအားဖြင့်။ ပယာတိ၊ ရောက်နိုင်၏။
 တထာတထာ၊ ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ စိတ်နှလုံး၌
 အမှိုက်မှောင်၏ တခဏချင်း ကြေပျက်နိုင်လောက်အောင်သော ထိုထိုအခြင်း
 အရာအားဖြင့်။) သေ(ဘဂဝါ)၊ ဤမြတ်စွာဘုရားသည်။ သဓိပဝိတ္တာရနယေန၊
 အကျဉ်းနည်း၊ အကျယ်နည်းအားဖြင့်။ ဓမ္မံ၊ တရားတော်ကို။ ပကာသယတိ၊
 ထင်ရှားပြတော်မူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤဓာတ်
 တို့၌။ တာဝတူတော၊ ထိုမျှလောက် ဓာတ် ၁၈-ပါး အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏
 အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

သင်္ခတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရော၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိတဗျော။) တာဝ၊ သောတဏှာတံ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ သော။) စက္ခုဓာတု၊ စက္ခုဓာတ်သည်။ ဇာတ်တော၊ အမျိုးဇာတ်အားဖြင့်။ စက္ခုပသာဒဝသေန၊ စက္ခုပသာဒ တပါးတည်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဧကောဓမ္မော၌ အဘိန္နဝိသေသနဝပ်။) ဧကောဓမ္မောတွေဝ၊ တပါးသော တရားဟူ၍သာ။ သင်္ခံ၊ ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ [အမျိုးဇာတ်အားဖြင့်သာ တပါးတည်းဖြစ်သည်။ “စက္ခုပသာဒဒြစ်ပေါင်းကား မျက်လုံးအတွင်း၌ အများအပြားပါဝင်ပါသည်” ဟူသို့။] သောတဏှာနဇိဝှိကာယ ရူပသဒ္ဓ ဂန္ဓ ရသ ဓာတုယော၊ သောတဓာတ် ။ပေ။ ရသဓာတ်တို့သည်။ သောတပသာဒါဒိဝသေန၊ သောတပသာဒ အစရှိသည် တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ တထာ၊ တူ။ (ဧကောဓမ္မောတွေဝ၊ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ။) ပန၊ ကား။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု၊ သည်။ ပထဝီ တေဇော ဝါယောဝသေန၊ ပထဝီဓာတ် တေဇော ဓာတ် ဝါယောဓာတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တယော ဓမ္မာတိ၊ ၃-ပါးကုန်သော တရားတို့ဟူ၍။ သင်္ခံ၊ ဂစ္ဆတိ။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ သည်။ ကုသလာကုသလ-ဝိပါကဝသေန၊ ကုသလဝိပါက အကုသလဝိပါကတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဓမ္မေ၊ ဓမ္မာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ သင်္ခံ၊ ဂစ္ဆတိ။ သောတဏှာနဇိဝှိကာယဝိညာဏ-ဓာတုယော၊ သောတဝိညာဏဓာတ်။ ပေ။ ကာယဝိညာဏဓာတ် တို့သည်။ တထာ၊ ထိုအတူတည်း။

ပန၊ ကား။ မနောဓာတု၊ သည်။ ပဉ္စဒ္ဓါရာဇဇနကုသလာကုသလဝိပါက-သမ္ပုဋ္ဌိစွနဝသေန၊ ပဉ္စဒ္ဓါရာဇဇန၊ ကုသလဝိပါက သမ္ပုဋ္ဌိစွနုန်း၊ အကုသလ-ဝိပါက သမ္ပုဋ္ဌိစွနုန်းတို့၏အပြားအားဖြင့်။ တယော ဓမ္မာ။ ဣတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ဓမ္မဓာတု၊ သည်။ တိဏှံ၊ အရူပခန္ဓာနံ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏၎င်း။ သောဋ္ဌသန္တံ၊ သုခုမ-ရူပါနံ၊ တို့၏၎င်း။ အသင်္ခတာယ၊ အသင်္ခတဖြစ်သော။ ဓာတုယာစ၊ နိဗ္ဗာနဓာတ် ၏၎င်း။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဝိသတိ၊ သော။ ဓမ္မာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ သင်္ခံ၊ ဂစ္ဆတိ။ ၏။ မနောဝိညာဏဓာတု၊ သည်။ သေသကုသလာကုသလာ-ဗျာကတ ဝိညာဏဝသေန၊ ကြွင်းသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတ ဝိညာဏ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဆသတ္တတိ၊ ၇၆-ပါးသေ။ ဓမ္မာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ သင်္ခံ၊ ဂစ္ဆတိ။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤဓာတ်တို့၌။ သင်္ခတော၊ အရေ အတွက်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

ပစ္စယာတိ၊ ကား။ စက္ခုဓာတုအာဒိနံ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့၏။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု အာဒိသု၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ဝိညာဏဓာတ် တို့၌။ ပစ္စယတော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိ-တဗျော။ ပန၊ ဆက်။ ဧတေသံ၊ ဤစက္ခုဓာတ် အစရှိသည်တို့၏။ သော ပစ္စယ-ဘာဝေါ၊ ထို ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗေသဝါရေ၊ ၌။ အာဝိ၊

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၂၁၅

ထင်ရှားစွာ။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ [သက္ကတ၌ “အာဝိသံ” ဟု သကာရန္တဖြင့် ရှိသောကြောင့် ပျောက်သော သံအစား ဝိ-၌ ဣ-ကို ဤ-ဒီသပြုရသည်။]

ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ၊ ဟူသောမာတိကာပုဒ်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤဓာတ်တို့၌။ ဒဋ္ဌဗ္ဗတောပိ၊ ရှုမှတ် ထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။ ဣတိ အတ္ထော။ ဟိ၊ ချဲ့။ သဗ္ဗာဓေ၊ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခတာ၊ သင်္ခတ ဖြစ်ကုန် သော။ ဓာတုယော၊ တို့ကို။ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဝိဝိတ္တတော၊ မဖြစ်မီရှေးအဘို့၌ ဘာမျှ မရှိ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်၊ ချုပ်ပြီးနောက်အဘို့၌ ဘာမျှမရှိ ကင်းဆိတ်သည် ၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ [ရှေးနိဿယ၌ “ပုဗ္ဗန္တာပရန္တ ဝဝတ္ထာနတော” ဟု ပါဠိပျက်၏။ ယောဇနာ၌ “ပုဗ္ဗကောဋ္ဌာသတော အပရကောဋ္ဌာသတော စ သုညတော” ဟု ဖွင့်၏။ အန္တကို ကောဋ္ဌာသ၊ ဝိဝိတ္တကို သုညဟု ဖွင့်သည်။] ဓုဝသုဘသုခတ္တဘာဝသုညတော၊ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ သုခ၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်မှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတော စ၊ ကံ စသော အကြောင်း၌စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်ထိုက်ကုန်၏။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ အများနှင့်ဆက်ဆံ သာမန်အားဖြင့် ရှုပုံမှတစ်ပါး အသီးအသီးအားဖြင့် ထူးခြားသော ရှုပုံကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့ တွင်။ (စက္ခုဓာတု စသည်၌စပ်။) ဝိသေသတော၊ အားဖြင့်။ စက္ခုဓာတု၊ ကို။ ဘေရိဘလံဝိယ၊ စည်မျက်နှာအပြင်ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုပဓာတု၊ ကို။ ဒဏ္ဍောဝိယ၊ စည်လတ်ခတ်တုတ်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ တထာ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ စက္ခုဓာတု၊ ကို။ အာဒါသတလံ ဝိယ၊ ကြေးမုံအပြင်ကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ မှန်အပြင်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ ရူပဓာတု၊ ကို။ မုခံ ဝိယ၊ မျက်နှာကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ မုခနိမိတ္တံ ဝိယ၊ မျက်နှာအရိပ်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။

အထဝါ၊ ကား။ စက္ခုဓာတု၊ ကို။ ဥစ္ဆုတိလာနိ ဝိယ၊ ကြံ၊ နှမ်းတို့ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ ရူပဓာတု၊ ကို။ ယန္တစက္ကယဋ္ဌိ ဝိယ၊ ကြံကြိတ် ယန္တရားစက်၊ ဆီကြိတ် ယန္တရားစက်၏ ကြိတ်တံကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ ဥစ္ဆုရသတေလာနိ ဝိယ၊ ကြံရည် ဆီတို့ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ တထာ၊ ပါး။ စက္ခုဓာတု၊ ကို။ အစရာရဏိ ဝိယ၊ အောက်ခံပွတ်ခံကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ ရူပဓာတု၊ ကို။ ဥတ္တရာရဏိ ဝိယ၊ အပေါ်နှိပ် ပွတ်ကျည်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ အဂ္ဂိ ဝိယ၊ မီးကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ သောတဓာတုအာဒိသု၊ တို့၌။ သေနယော၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ မနောဓာတု၊ ကို။ ယထာသမ္ဘဝတော၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော် သောအားဖြင့်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု အာဒိနံ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ဝိညာဏ ဓာတ်တို့၏။ ပုရေစရာနုစရာ ဝိယ၊ ရွှေသွား နောက်လိုက်ကို ကဲ့သို့။

(ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ ဓမ္မဓာတုယာ၊ တွင်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကို။ သလ္လမိဝ၊ ငြောင့်ကိုကဲ့သို့
 ၎င်း။ သုလဓိဝေ၊ ဟံကျင်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [ရှေးနိဿယ၌ “သလ္လ၊ မြား၊
 သုလ၊ ငြောင့်’ ဟု အနက်ပေး၏။] သညာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ ဝေဒနာသလ္လ-
 သုလ ယာဂါ၊ ဝေဒနာတည် ဟူသော ငြောင့်တံကျင်နှင့်ယှဉ်ကုန်သည်။ (ဟုတော၊
 ဤ) အာတုရာ ဝိယ၊ ကျင်နာသူတို့ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်ထိုက်ကုန်၏။) ဝါ၊
 တနည်း။ သညာ၊ သညာက္ခန္ဓာကို။ ပုထုဇ္ဇနာနံ၊ ပုထုဇဉ်တို့ကို။ အာသာဒုက္ခ-
 ဇနနတော၊ မြော်လင့်တောင့်တခြင်း ဟူသော ဒုက္ခကို ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။
 ရိတ္တမုဋ္ဌိ ဝိယ၊ အချည်းနှီးသော လက်ဆုပ်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ အယထာဘူတနိမိတ္တဂ္ဂါ-
 ဟကတော၊ မဟုတ်မမှန်သောအာရုံကို ယူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝနမိဂေါ
 ဝိယ၊ တောသမင်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။

သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌။ ပက္ခိပနတော၊
 ပစ်ချတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အင်္ဂါရကာသုယံ၊ မီးကျီးတွင်း၌။ ခိပနက-
 ပုရိသော ဝိယ၊ ပစ်ချတတ်သောယောကျ်ားကိုကဲ့သို့၎င်း။ ဇာတိဒုက္ခာနုဗန္ဓတော၊
 ဇာတိဒုက္ခသည် အစဉ်လိုက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သင်္ခါရတို့ကို ဇာတိ
 ဒုက္ခက လိုက်သည်။) ရာဇပုရိသာနုဗန္ဓစောရာ ဝိယ၊ မင်းချင်း ယောကျ်ား
 စုံထောက်များတို့ အစဉ် လိုက်အပ်သော ခိုးသားတို့ကို ကဲ့သို့၎င်း။ သဗ္ဗာနုတ္ထာ-
 ဝဟဿ၊ အလုံးစုံသော အကျိုးမဲ့ကို ဆောင်တတ်သော။ ခန္ဓသန္ဓာနဿ၊ ခန္ဓာ
 အစဉ်၏။ ဟေတုတော၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသရုက္ခမိဇာနိ ဝိယ၊
 အဆိပ်ပင်၏ မျိုးစေ့တို့ကိုကဲ့သို့၎င်း။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။) ရူပံ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို။
 နာနာဝိဓုပဒ္ဓဝနိမိတ္တတော၊ အထူးထူးသော အပြားရှိသော ဥပဒ္ဓဝေါက်၏
 အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ခုရစက္ကံ ဝိယ၊ သင်ဓုန်းစက်ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပန၊ ကား။ အသင်္ခတာ၊ အသင်္ခတဖြစ်သော။ ဓာတု၊ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို။ အမတ-
 ဘော၊ မအို မသေ အမတ၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ သန္တတော၊ ငြိမ်သက်အေးမြ
 သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ နေမဘောစ၊ ဘေးကုန်ရာ၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ သဗ္ဗာနုတ္ထပဋိပက္ခဘူတတ္တာ၊ အလုံးစုံသော အကျိုးမဲ့
 တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ မနောဝိညာဏဓာတု၊
 ကို။ ဂဟိတာရမ္မဏံ၊ ယူအပ်ပြီးသောအာရုံကို။ မုဋ္ဌိတွာပိ၊ လွှတ်၍လည်း။ အညံ၊
 အခြားအာရုံကို။ ဂဟေတွာဝ၊ ယူ၍သာ။ ပဝတ္တနတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ဝန-
 မက္ကဋ္ဌော ဝိယ၊ တောထည်းက မျောက်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ စိတ်၏ မျောက်နှင့်တူပုံကို
 ဒီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။ ဒုဒ္ဓမနတော၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ဆုံးမအပ်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဝါ၊ အဆုံးအမ ခက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဿခဋ္ဌုကော ဝိယ၊
 မြင်းကြမ်း မြင်းယုတ်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ ယတ္ထကာမနိပါတိတော၊ အလိုရှိရာ အာရုံ၌
 ကျရောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေဟာသံ၊ ကောင်းကင်သို့။ ခိတ္တဒဏ္ဍော

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၂၁၇

ဝိယ၊ ပစ်အပ်သော တုတ်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ လောဘ ဒေါသဒိနာနပ္ပကာရကိလေသ-
ပယောဂတော၊ လောဘ ဒေါသ အစရှိသော အထူးထူးသော အပြားရှိသော
ကိလေသာတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ ရန်နဋ္ဌော ဝိယ၊ ပွဲသဘင်၌ ကပြသောကခြေ
သည်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ခါ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁၈၄။ နိဒ္ဒေသဝါရေ၊ ။ စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စာတိ၊ ကား။ ဣဒ္ဓ ဝှယံ၊ စက္ခု-
ပသာဒ ရူပါရုံဟူသော ဤ ၂-ပါးအပေါင်းကို၎င်း။ အညဉ္စ၊ အခြားသော တရားကို
၎င်း။ ပဋိစ္စ၊ ရှေးရှုရောက်၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ (ဥပ္ပဇ္ဇတံ ဖြစ်၏ဟုပါဠိတော်၌စပ်။) ကိရိယ-

စက္ခု၊ စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ။ ။ စက္ခုသည် သတ္တဝါတယောက် တယောက်၏ သန္တာန်၌
ဖြစ်၏။ ထိုတသန္တာန်၌ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ် တခုအားသာ ကျေးဇူးပြု၏။ စက္ခု အမျိုး
ဇာတ်အားဖြင့် တခုတည်းလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “စက္ခု” ဟု ကေဝုဏ်ဖြင့် ဟောတော်
မူ၏။ ရူပါရုံသည် အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန် ၂-မျိုးလုံး၌ ဖြစ်၏။ သန္တာန်အမျိုးမျိုး၌ဖြစ်သော
စက္ခုဝိညာဏ်အများအား ကျေးဇူးပြု၏။ နိလ ပီတ စသောအားဖြင့်လည်း များ၏။ ထို့ကြောင့်
“ရူပေ” ဟု ဗဟုဝုဏ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

တနည်း။ ။ စက္ခုပသာဒသည် တကလာပ်ထည်း၌ရှိသော တခုတည်းက စက္ခုဝိညာဏ်
ဖြစ်သောရန် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ ရူပါရုံကား ကလာပ်အများ၌ရှိသော ရူပါရုံအများ စုပေါင်း
မိမ့်သော ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ ဤအခံပေါ်အထူးကို ပြတော်မူခြင်းငှါ “စက္ခု” ဟု ကေဝုဏ်
ဖြင့်၎င်း၊ “ရူပေ” ဟု ဗဟုဝုဏ်ဖြင့်၎င်း ဟောတော်မူပါသည်။—[စက္ခုဒိ ကေမိ ဝိညာဏဿ
ပစ္စယော ဟောတိ၊ ရူပါဒိ ပန အနေကမေဝ သံဟတန္တိ ဣမဿ ဝါ အတ္တဝိသေသဿ
ဓဿနတ္ထံ စက္ခုရူပါဒိသု ဝစနဘေဒေါ ကတော။—အနု။]

ဝတ္ထုရုပ်၌ ဝိညာဏ်မိမ့်။ ။ စက္ခု စသော ဝတ္ထုရုပ်သည် တခုရှိလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်
စသော ဝိညာဏ်များ၏ မှီရာဖြစ်နိုင်၊ နိဿယ စသော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ မှန်၏—
“စက္ခုဝတ္ထုကို စက္ခုဝိညာဏ် မှီသည်” ဟု ဆိုရာ၌ စက္ခုဝတ္ထု၏အပေါ်၌ ထပ်လျက်၊
သို့မဟုတ် ကျွန်၏ဘေးပတ်ဝန်းကျင်၌ ကပ်ငြိလျက် မှီသည်မဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း—
စက္ခုဝိညာဏ်က ထိုသို့ ကပ်နေနိုင်အောင် အထည်ပြင် မရှိသော နာမ်တရားဖြစ်သော
ကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဆရာကို တပည့်ကမှီ” ဟူရာ၌ ဆရာမရှိလျှင် တပည့်သည်
မကြီးပွားနိုင်သည့်အတွက် “ဆရာကို တပည့်က မှီရသည်” ဟူသော အခေါ်အဝေါ်မျိုး
ကဲ့သို့ မှတ်ပါ။ ရှင်ဘုရင်ကို မင်းချင်းယောက်ျားတို့က မှီရာ၌လည်း နည်းတူ။

အနုဋီကာ။ ။ တံ နိဿယတာ စဿ န ကေဒေသေန အလ္လိယနဝသေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ၊
အရူပဘာဝတော၊ အထခေါ ဂရုဏဇာဒိသု သိဿ ရာဇပုရိသာဒိနံ ဝိယ တပုဋိဗဒ္ဓုတိဘာယ
(စက္ခုဝိညာဏ်က စက္ခု၌စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်)။

အညဉ္စ။ ။ စက္ခုဉ္စ ရူပေ စ ။ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထ စ-သဒ္ဓါဖြင့် အည-အနက်ကိုလည်း
ယူနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “အညဉ္စ” ဟု ထည့်သည်။ ကိရိယမနောဓာတုဒ္ဓဝ သမ္ပယုတ္တ-
ကန္တတ္ထယဉ္စကား အည အရ သရုပ်သကောင်ကိုပြသော စကားတည်း။ “စက္ခုဝိညာဏ်
ဖြစ်သောအခါ စက္ခုပသာဒ ရူပါရုံကိုသာ စွဲမှီသည်မဟုတ်သေး၊ ပဉ္စ၊ နှိုးကို၎င်း၊
စက္ခုဝိညာဏ်၏ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးကို၎င်း စွဲမှီရသေးသည်။ လို။

မနောဓာတုဥေဝ၊ ကိရိယမနောဓာတ်ကို၎င်း။ (ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းကို ဆိုသည်။) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓတ္တယဉ္စ၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ၃-ပါးအပေါင်းကို၎င်း။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အတ္ထော၊ အညဉ္စ ပုဒ်၏ အနက်တည်း။

[ထိုသို့ စွဲမှီ၍ဖြစ်ရာ၌ စက္ခုပသာဒ စသည်တို့က ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။] ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ၊ ဤ။ စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒသည်။ နိဿယပစ္စယော၊ နိဿယပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ရူပံ၊ ရူပါရုံသည်။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ကိရိယမနောဓာတု၊ သည်။ ဝိဂတပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ [အနန္တရစသောပစ္စည်းတို့သည်ဖြစ်နိုင်၏။] တယော၊ အရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့သည်။ (စေတသိက်ခန္ဓာတို့သည်။) သဟဇာတပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောန္တိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ သည်။ စတ္တာဓော၊ ဣမေ၊ ဤပစ္စည်းတရားတို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ ဥပ္ပဇ္ဇတိနာမ၊ ဖြစ်သည်မည်၏။ သောတဉ္စ ပဋိစ္စာတိအာဒိသုပံ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ သေဝ နယော။

နိရုဒ္ဓသမနန္တရာတိ၊ ကား။ နိရုဒ္ဓါယ၊ ချုပ်ပြီးလသော်။ ဝါ၊ ချုပ်ပြီးသည်၏။ သမနန္တရာ၊ ကောင်းစွာအခြားမဲ့၌။ (“စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။ တဇ္ဇာ မနောဓာတုတိ၊ ကား။ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ၊ ထို ရူပအစရှိသော အာရုံ၌။ ဇာတာ၊ ဖြစ်သော။ ကုသလာကုသလဝိပါကတော၊ ကုသလဝိပါက အကုသလဝိပါကအားဖြင့်။ ဒုဝိဇာ၊ သော။ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆနကိစ္စာ၊ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိန်းကိစ္စရှိသော။ မနောဓာတု၊ သည်။ (“ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။) သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝါ ပန ပဌမသမန္နာဟာရောတိ၊ ကား။ စက္ခုဝိညာဏာဒိသု၊ နိသော။ ဧတေသု သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ ဤ အလုံးစုံသောတရားတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု၊ ကုန်လသော်။ ပဌမသမန္နာဟာရော၊ စက္ခုဝိညာဏံ စသည်တို့၏ ရှေးဦးစွာ အာရုံကို နှလုံးသွင်းတတ်သော ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော။ (“စိတ္တံ၊ ဆန်းကြယ်သော သဘောတရားသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏”၌စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုအာဒိနံ၊ အစရှိသော ဝိညာဏဓာတ်တို့၏။ အာရမ္မဏသင်္ခါတေသု၊ အာရုံဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ အလုံးစုံသော ရူပါရုံအစရှိသော တရားတို့၌။ ပဌမသမန္နာဟာရော၊ ရှေးဦးစွာ နှလုံးသွင်းတတ်သော ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော။ (“စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၌စပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထ၊ ဤသဗ္ဗဓမ္မေသုဝါပန အစရှိသောပါဠိရပ်၌။ အယံ အတ္ထော၊

နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ။ «ပါဠိတော်၌ “စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ ဥပ္ပဇ္ဇိတာ” ဟု ဟောတော်မူပြီးမှ “နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာနှင့် အရတူသော နိရုဒ္ဓကို နိရုဒ္ဓါယ ဟု ဝိဘတ်တူဖြင့် ဖွင့်သည်။ “နိရုဒ္ဓါယ+သမနန္တရာ နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြပါ။

ဝိတင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၂၁၉

ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ဇာ၊ ဇေတန၊ ဤသဗ္ဗဓမ္မေသု ဝါ ပန အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနကိစ္စာ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနကိစ္စရှိသော။ ကိရိယမနောဓာတု၊ ကိရိယမနောဓာတ်ကို။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျော။

မနောဓာတုယာပိ ဥပ္ပဇ္ဇိတော နိရုဒ္ဓသမနန္တရာတိ ဧတ္ထ၊ ယူသော ဤပါဠိရုပ်၌။ ပိကာရော၊ သည်။ သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထော၊ သမ္ပိဏ္ဏနအနက်ရှိ၏။ တဿ၊ ကြောင့်။ မနောဓာတုယာပိ၊ သည်၎င်း။ (သမ္ပိဏ္ဏန္တုန်းကို ဆိုသည်။) မနောဝိညာဏဓာတုယာပိ၊ သည်၎င်း။ (သန္တိရဏစသော စိတ်တို့ကို ဆိုသည်။ နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ၌စပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထ၊ ဤမနောဓာတုယာပိ အစရှိသောပါဠိရုပ်၌။ အယံ အတ္ထော ဝေဒိတဗျော။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဤအနက်ကို သိထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဝိပါကမနောဓာတုယာ၊ ဝိပါကဖြစ်သော မနောဓာတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ရှိ။ နိရုဒ္ဓါယ၊ ချုပ်ပြီးလသော်။ ဝါ၊ ချုပ်ပြီးသည်၏။ သမနန္တရာ၊ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့၌။ သန္တိရဏကိစ္စာ၊ သန္တိရဏကိစ္စရှိသော။ ယာ ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတုစ၊ အကြင်ဝိပါကဖြစ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၎င်း။ တဿ၊ ထိုသန္တိရဏကိစ္စတပ်သော ဝိပါက မနောဝိညာဏဓာတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ နိရုဒ္ဓါယ၊ သမနန္တရာ၊ ဝေါဠုဗ္ဗနကိစ္စာ၊ ဝုဠောကိစ္စရှိသော။ ယာ ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတုစ၊ အကြင် ကိရိယာဖြစ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၎င်း။ တဿ၊ ထိုဝုဠောကိစ္စတပ်သော ကိရိယာ မနောဝိညာဏဓာတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ရှိ။ နိရုဒ္ဓါယ၊ ချုပ်ပြီးလသော်။ ဝါ၊ ချုပ်ပြီးသည်၏။ သမနန္တရာ၊ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့၌။ ဇဝနကိစ္စာ၊ ဇောကိစ္စရှိသော။ ယာ မနောဝိညာဏဓာတုစ၊ အကြင် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဇာ၊ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ သာ၊ ထို မနောဝိညာဏဓာတ်ဟူသော စိတ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျော။ [ဤအဖွင့်အတိုင်း ပါဠိတော်နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။]

မနဉ္စ ပဋိစ္စာတိ၊ ကား။ ဘဝဂ်မနံ၊ ဘဝင်စိတ်ကို။ ဓမ္မေစာတိ၊ ကား။ စတုဘူမက ဓမ္မာရမ္မဏံ၊ ၄-ပါးသောဘုံ၌ဖြစ်သော ဓမ္မာရုံကို။ (ပဋိစ္စ၌စပ်။) ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏန္တိ၊ ကား။ သဟာဝဇ္ဇနကံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဇဝနံ၊ ဇောသည်။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

မနောဝိညာဏံ။ ။ ဤပါဠိတော် ဤနေရာ၌ “မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တံ မနော။ပေ။ တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတု” ဟုသာ ရှိ၏။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏ နောက်၌ “မနောဝိညာဏံ” ဟု မရှိပါ။ အခြားနေရာ၌ “မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ” ဟု ရှိသော ပါဠိကိုယူ၍ ဖွင့်ထားဟန်တူ၏။ သို့မဟုတ် “မနောနှင့် ဝိညာဏံ” ၂-ပုဒ်ကိုယူ၍ ဖွင့်ဟန်တူသည်။

ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤမနဉ္စ ပဋိစ္စ အစရှိသောအရာ၌။ (ဂဏ္ဍိံ သု
ဉ္စပိ။) ဟတ္ထေ ဂဟိတပဉ္စနာမ၊ ဟတ္ထေ ဂဟိတပြဿနာမည်သည်ကို။ ဂဏ္ဍိံ သု၊
ရှေးဆရာတို့ ယူကြကုန်ပြီ။ ဂိရ၊ ချဲ့။ မဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရောနာမ၊ မဟာဓမ္မ-
ရက္ခိတထေရ် မည်သည်။ ဒိဃဘာဏကာဘယတ္ထေရံ၊ ဒိဃဘာဏကအဘယ
ထေရ်ကို။ ဟတ္ထေ၊ လက်၌။ ဂဟေတွာ၊ ဆွဲကိုင်၍။ အာဟ၊ ပြောဆိုပြီ။ (ကိံ၊
နည်း။) ပဋိစ္စာတံ နာမ အာဂတဌာနေ၊ ပဋိစ္စ ဟူသော နာမည်ဖြင့် လာရာပါဠိ
ရပ်၌။ အာဝဇ္ဇနံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို။ ဝိသု၊ ဘဝင်မှသီးခြား။ န ကာတဗ္ဗံ၊ မပြု
ထိုက်။ ဘဝင်နိသိတကမေဝ၊ ဘဝင်၌ မှီသည်ကိုသာ။ (ဘဝင်နှင့် အတူတကွသာ။)
ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်၏။ ဣတိ (အာဟ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣဓ၊ ဤမနဉ္စ ပဋိစ္စ အစ
ရှိသော ပါဠိရပ်၌။ မနောတိ၊ ကား။ သဟာဝဇ္ဇနကံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်တကွ
ဖြစ်သော။ ဘဝင်ံ၊ ကည်း။ မနောဝိညာဏန္တိ၊ ကား။ ဇဝန မနောဝိညာဏံ၊
ဇောဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်တည်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့။ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ယူထိုက်၏။)
[တသ္မာ၏ စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် “ဣတိ ဂဟေတဗ္ဗံ” ဟု ထည့်ပါသည်။]

ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ၊ ၌။ ကာမာဝစရာ၊ ကုန်သော။
သောဌသ၊ ဓာတုယော၊ တို့ကို၎င်း။ စတုဘူမိကာ၊ ကုန်သော။ လောကီယ-
လောကုတ္တရမိဿကာ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ရောနှောကုန်သော။ ခွေ၊ န်သော။
(ဓာတုယော၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ဓမ္မဓာတ်တို့ကို၎င်း။) ကထိတာ၊ ဟောတော်
မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ တည်း။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

မနောတိ သဟာဝဇ္ဇနကံ။ ။ မနဉ္စ ပဋိစ္စ၌ “မန” အရ ဘဝင်စိတ်ချည်းသက်သက်
မယူဘဲ မနဉ္စ၌ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်း၍ ယူအပ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကိုပါ ယူရ၏။ ဤ
ဝါဒကို နောက်မှပြသောကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာလည်း ဤဝါဒကိုပင် အတည်ပြုလို
သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤသို့ “မန” အရ အာဝဇ္ဇန်းနှင့် တကွဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်ကို ယူရ
ခြင်းမှလည်း “မနဉ္စ ပဋိစ္စ” ဟု ပဋိစ္စနာမည်ဖြင့် လာရာဌာန၌သာ ဖြစ်၏။ မနဉ္စ ဟု
ရှိတိုင်း ယူရမည် မဟုတ်ပါ။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါ။ ။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါလည်း အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း၌ “မနောဒွါရံ ပန
ဘဝင်န္တိ ပဝုစ္စတိ” ဟု ဆိုပြီးလျှင် “သာဝဇ္ဇနံ ဘဝင်ံ တု၊ မနောဒွါရန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟု သစ္စ
သံခိပ်၌ ဆိုထားသည်။ မနောဝိညာဏ်ဟူသော ဇောဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပြရာဌာန
ဖြစ်သောကြောင့် အာဝဇ္ဇန်းလည်း မနောဝိညာဏ်၏ စွဲမှီ၍ဖြစ်ဘို့ရန် အကြောင်းပင်
ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤဝါဒကို အတည်ပြုကြဟန်တူသည်။ သို့သော် “ထိုအာဝဇ္ဇန်းကို
မနဉ္စ၌ မန-သဒ္ဒါက ဟောသည်မဟုတ်၊ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်း၍ ယူခြင်း၊ ဝါ-ဆည်းခြင်း
သာ” ဟု မှတ်ပါ။

ဝိဘင်း]

၃-ပညာပုစ္ဆကအဖွင့်

၂၂၁

၃-ပညာပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၈၅။ ပညာပုစ္ဆကေ၊ ပညာပုစ္ဆကနည်း၌။ အဋ္ဌာရသန္တံ၊ ဓာတုနံ၊ တို့၏။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (အောက် အာယတနဝိဘင်း၌။) ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာ။ ကုသလာဒိဘာဝေါ၊ ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန၊ အထူးကား။ အာရမ္မဏတ္တိကေသု၊ အာရမ္မဏတိက်တို့၌။ ဆ ဓာတုယော ပရိတ္တာရမ္မဏာတိ ဣဒံ ပန၊ ဟူသော ဤစကားရပ်ကိုကား။ ပဉ္စန္ဒံ၊ စက္ခုဝိညာဏာဒိနံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်တို့၏၎င်း။ မနောဓာတုယာစ၊ ၏၎င်း။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ ပဉ္စသု၊ ရူပါရမ္မဏာဒိသု၊ ရူပါရုံ အစရှိသော အာရုံတို့၌။ ပဝတ္တိံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ သန္တာယ၊ ရည်ရွယ်တော်မူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန၊ ကား။ ဒွေ ဓာတုယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုနံ၊ ဓမ္မဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏။ မနာယတန ဓမ္မာယတနေသု၊ တို့၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဖြင့်သာ။ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာ၊ ပရိတ္တာရမ္မဏ အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမသ္မိမ္မိ ပညာပုစ္ဆကေ၊ နည်း၌လည်း။ (ပိဖြင့် အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းကို ပေါင်း။) ကာမာဝစရာ၊ ကုန်သော။ သောဋ္ဌသ၊ ဓာတုယော၊ တို့ကို၎င်း။ စတုဘူမိကာ၊ ကုန်သော။ လောကီယ လောကုတ္တရ မိဿကာ၊ ကုန်သော။ ဒွေ၊ (ဓာတုယော၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့ကို၎င်း။) ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ အယံ ဓာတုဝိဘင်္ဂေါပိ၊ ဤ ဓာတုဝိဘင်းကိုလည်း။ (ပိဖြင့် ခန္ဓာဝိဘင်း အာယတနဝိဘင်းတို့ကို ပေါင်း။) တေပရိဝုဋ္ဌံ၊ ၃-ပါးသောဒေသနာ ပြောင်းလွှဲကြောင်းနည်းကို။ နိဟရိတွာဝ၊ ထုတ်ဆောင်၍သာ။ ဘာဇေတွာ၊ အကျယ်ဝေဘန်၍။ ဒေသိတော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ၊ မည်သော။ ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယ၊ ၏။

ဓာတုဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

တေပရိဝုဋ္ဌံ။ ။ပရိဝုဋ္ဌတိ ဧတေဟိတိ ပရိဝုဋ္ဌာ။ ဧတေဟိ၊ ဤနည်းတို့ဖြင့်။ ဒေသနာ၊ သည်။ ပရိဝုဋ္ဌတိ၊ အဖန်ဖန် လည်၏။ (ပြောင်းလွှဲ၏။) ဣတိ ပရိဝုဋ္ဌာ။ တယော + ပရိဝုဋ္ဌာ တိပရိဝုဋ္ဌံ၊ ဤသို့ ရှိသင့်၏။ တေကို အမှန်ယူလျှင် သုတ္တံ၌ က-ပစ္စည်းသက်၍ “တိပရိဝုဋ္ဌယေဝ တေပရိဝုဋ္ဌံ” ဟု ပြုပါ။ ခန္ဓာဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာ၌ကား “ဗာယော ပရိဝုဋ္ဌာ” ဟု ရှိခဲ့သည်။

ဓာတုဝိဘင်းအဖွင့် ပြီး၏။

သစ္စဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၈၉။ ဣဒါနိ၊ ဓာတုဝိဘင်းကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခု အခါ၌။ တဒနန္တရေ၊ ထို ဓာတု
 ဝိဘင်း၏အခြားမဲ့၌။ (ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။) [စပ်ပုဒ်မပါသောကြောင့်
 ထည့်သည်။] သစ္စဝိဘင်္ဂေ၊ သစ္စဝိဘင်း၌။ စတ္တာရိတိ၊ ဟူသောသဒ္ဒါသည်။ ဂဏန-
 ပုရိစ္ဆေဒေါ၊ ဂဏန်းဖြင့် သစ္စာတို့ကို ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ အရိယသစ္စာ-
 နိတိ၊ ဟူသောသဒ္ဒါသည်။ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒဿနံ၊ ပိုင်းခြားအပ်သော အရိယသစ္စာ
 တရားတို့ကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ ပန၊ ကား။ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စန္တိ အာဒိမ္ပိ၊
 အစရှိသော။ ဥဒ္ဓေသဝါရေ၌။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော ဌ္မစပ်။) သာသနက္ကမေ၊
 ပရိယတ္တိသာသနာတော်၏ ဖြစ်ရာ ၄-ပါးသော သစ္စာ၌။ ဝါ၊ သီလ သမာဓိ ပညာ
 ဟူသော သာသနာတော်၏ ဖြစ်ရာ ၄-ပါးသော သစ္စာ၌။ ဝိညနာ၊ တတ်သိ
 ကျွမ်းကျင် ပညာရှင်သည်။ ဝိဘာဂတော၊ ခွဲခြားဝေဝာန်အပ်သောအနက်အပြား
 အားဖြင့်၎င်း။ နိဗ္ဗစနလက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒတော၊ အနက်ကို ထုတ်ဆိုခြင်း၊ လက္ခ-
 ဏာ အစရှိသော အပြားအားဖြင့်၎င်း။ အတ္ထတ္ထုဒ္ဓါရတောစေ၊ သစ္စသဒ္ဓါ၏
 ဟောနက်၊ သစ္စသဒ္ဓါ၏ ရသမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း အားဖြင့်၎င်း။
 အန္တနာဓိကထော၊ ၄-ပါးအောက် မယုတ်လျော့သည်၏ အဖြစ်၊ ၄-ပါးထက်
 မပိုလွန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ကမတော၊ အစဉ်အား

သာသနက္ကမေ။ ။သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို၎င်း၊ ထို သစ္စာတို့ကို ဟောကြောင်း ဒေသနာ
 တော်ကို၎င်း “သာသနက္ကမ” ဟု ခေါ်၏။ ချဲ့ပြီးအံ့—တရားရှင်၏ (သတ္တဝါတို့ကို) ဆုံးမ
 ကြောင်းဖြစ်သော တရားစကားတော်ကို “သာသန” ဟု ခေါ်၏။ [သာသယန္တံ ဝိနယျာ
 ဣတ္ထေ တေတေ ဝါတိ သာသနံ။] ကမု-ဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။
 ကမတိ ဣတိ ကမော၊ သာသနဿ+ကမော သာသနက္ကမော=တရားအဆုံးအမတော်
 ဖြစ်သော ပရိယတ္တိသာသနာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ၄-ပါးသော သစ္စာ။

တနည်း။ ။သာသန အရ တရားတော်၏ ဟောနက်ဖြစ်သော “သီလ သမာဓိ
 ပညာ” ဟူသော ပဋိပတ္တိ ပဋိဝေဓ သာသနာတော်ကို ယူပါ။ ထို သီလစသော သာသနာ
 တော်သည် သစ္စာ ၄-ပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းစသော ကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သောကြောင့်
 ဤသစ္စာ ၄-ပါး၌ ဖြစ်ရာ ရောက်၏။ သာသနဿ+ကမော သာသနက္ကမော=ပဋိပတ္တိ
 ပဋိဝေဓ သာသနာတော်၏+ဖြစ်ရာ ၄-ပါးသော သစ္စာ။

ဥပစာသာသနက္ကမေ။ ။ထို သစ္စာတို့ကို ပြကြောင်းဖြစ်သော ဒေသနာတော်ကိုလည်း
 အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရဏုပစာရအားဖြင့် “သာသနက္ကမ” ဟု ခေါ်ရသည်။
 မဇ္ဈိကား ဌာနျူပစာရဟု တွေ့ရ၏။ [တေတေ နိပ္ပရိယာယေန အတ္ထသဘာဝံ သာသနံ၊
 ပရိယာယေန ဝစနသဘာဝံ=သာသနာဟူသည် မူလအားဖြင့် သီလ သမာဓိ ပညာ
 ဟူသော အနက်သဘော ရှိ၏။ ပရိယာယ်အားဖြင့် ပရိယတ္တိသာသနာ ဟူသော သဒ္ဓါ
 သဘော ရှိ၏။—အနု။]

ဝံဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၂၃

ဖြင့်၎င်း။ အရိယသစ္စေသု၊ တိဉ္စ။ ယံ ဉာဏံ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ တဿ၊ ထိုဉာဏ်၏။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်၎င်း။ အန္တောဓာနံ၊ သစ္စာတပါးတပါး၌ အတွင်း ဝင်သောတရားတို့၏။ ပဘေဒါ၊ အပြားအားဖြင့်၎င်း။ ဥပမာတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ စတုက္ကတော၊ စတုက္ကအားဖြင့်၎င်း။ သုညတော၊ ဝေဒက၊ ကာရက အစရှိသည် တို့မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ ဓုဝ သုတ သုခ အတ္တတို့မှ ကင်း ဆိတ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဧကဝိဓာဒိဟိ၊ ဧကဝိဓ အစရှိသည် တို့ဖြင့် ၎င်း။ သဘာဂဝိသဘာဂတော၊ သဘောတူသည်၏အဖြစ်၊ သဘောမတူသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ၊ ထိုဝိဘာဂတော အစရှိသော မာတိကာပုဒ်တို့တွင်။ ဝိဘာဂတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာချံ၊ ကိ။) ဟိ(ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)။ အံ။ ဒုက္ခာ- ဒိနိ၊ ဒုက္ခ အစရှိသော အရိယသစ္စာတို့ကို။ အဘိသမန္တေဟိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိလို ကုန်သော ပညာရှိတို့သည်။ ယေ(အတ္ထာ)၊ အကြင် အနက်တို့ကို။ အဘိသမေ- တဗ္ဗာ၊ ထိုးထွင်း၍ သိထိုက်ကုန်၏။ ဒုက္ခာဒိနံ၊ တိဉ္စ။ ဝိဘတ္တာ၊ အကျယ်ဝေဘန် အပ်ပြီးကုန်သော။ စတ္တာရော စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ (တေ)၊ အတ္ထာ၊ ထိုအနက်တို့ သည်။ တဿ၊ ထိုဟောတော်မူအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာသဘောရှိကုန်၏။ ဝါ၊ မှန်ကန်ကုန်၏။ အဝိတဿ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်းကုန်။ အနညဿ၊ ဗာဓန စသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။

ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ ဒုက္ခဿ ပိဋ္ဌနဋ္ဌော သင်္ခတ- ဋ္ဌော သန္တာပဋ္ဌော ဝိပရိကာမဋ္ဌော။ ပေ။ ဣမေ စတ္တာရော မဂ္ဂဿ မဂ္ဂဋ္ဌာ တဿ အဝိတဿ အနညဿတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ၊ ပြီ။) [ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏။ ပိဋ္ဌန-

တဿ။ ။ သက္ကတ၌ “တဿ” ဟူသော အဗျယပုဒ်နောင် သာဓုအနက်၌ ယတ် ပစ္စည်းသက် “တဿ” ဟု ရှိ၏။ တဿ (တတြ) = ထို အခြင်းအရာ၌။ (ဤနေရာဝယ် “နာဗာဓကံ ယတော ဒုက္ခံ” စသော ဂါထာကိုထောက်၍ “ထို ဗာဓန စသော အခြင်း အရာ၌” ဟု ပေးပါ။) သာဓု၊ ကောင်းမွန် မှန်ကန်သည်တည်း။ တထုံ၊ ပါဠိ၌ ယတ် ပစ္စည်း မသက်ဘဲ အသတ္တိအနက်၌ ဣ-ပစ္စည်းသက်လျှင်လည်း “တဿ” ဟု ဖြစ်၏။ [နိလံ ပိတံကဲ့သို့ ဝုဒ္ဓိလည်း မရောက်စေရ။] ထို့ကြောင့် “တံသဘာဝါ၊ ထိုပိဋ္ဌနစသော သဘောရှိကုန်၏” ဟု သဒ္ဓတ္ထ၊ “မှန်ကန်၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်တူဖြစ်သည်။

အဝိတဿ၊ အနညဿ။ ။ ဝိတဿ၊ မမှန်ကန်သည် (လဲမှားကုန်သည်) + န၊ မဟုတ်ကုန်။ အဝိတဿ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်။ ထို့ကြောင့် “အပုသာသဘာဝါ” ဟု ရှိကာ၌ အဓိပ္ပါယ်တူဖွင့်သည်။ အညတ၊ ဗာဓန စသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အပာဓနစသော အခြင်းအရာအားဖြင့် + န၊ မဖြစ်ကုန်။ အနညဿ၊ ကုန်။ ။ ။ ကြောင့် “အညာကာရရဟိတာ” ဟု ရှိကာဖွင့်သည်။

ဌော၊ ဒုက္ခဒုက္ခတာ တံနိမိတ္တတာတို့ဖြင့် လိုချင်စရာ မကောင်းလောက်အောင် နှိပ်စက်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ သင်္ခတဌော၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ အာဟာရ ဖဿ အစရှိသော အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုစီမံအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက် သဘောသည်၎င်း။ [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ခင်း၌ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ အာဟာရ စသည်တို့ကို “ပြုစီမံတတ်သော အကြောင်းတရား” ဟု ဆိုသည်။] သန္တာပဌော၊ ဒုက္ခဒုက္ခတာ တံနိမိတ္တတာတို့ဖြင့် ပြင်းစွာ ပူလောင်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကိလေသာဟူ ပြင်းစွာ ပူလောင်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝိပရိ-
ဏာမဌော၊ ဇရာ မရဏ ဟူသော ၂-ပါးအပြားအားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းအနက် သဘောသည်၎င်း။ (အတ္ထိ)။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏။ စတ္တာရော၊ ဣမေ ဒုက္ခဌော၊ ဤဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက်သဘောတို့သည်။ တထာ၊ ထိုပိဋန စသော သဘောရှိ ကုန်၏။ ဝါ၊ မှန်ကန်ကုန်၏။ အဝိတထာ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်။ ဝါ၊ မချွတ် ယွင်းကုန်။ အနညထာ၊ ပိဋန စသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။

သမုဒယဿ၊ သမုဒယသစ္စာ၏။ အာယူဟနဌော၊ ထိုထိုဘဝ ထိုထိုအာရုံ တို့၌ ပြန့်နှံ့၍ ဒုက္ခအစုကိုပြုခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ ဒုက္ခကိုဖြစ်စေခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ နိဒါနဌော၊ ဒုက္ခကို အပ်နှင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်စေတတ် သည်၏အဖြစ် ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ သံယောဂဌော၊ သံသရာ၌ ယှဉ်စေခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ပလိဗောဓဌော၊ သံသရာမှ ထွက်သွား ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်တရားကို နှောင့်ယှက်တားမြစ်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ (အတ္ထိ၊ ၏။) သမုဒယဿ၊ ၏။ စတ္တာရော , ဣမေ သမုဒယဌော၊ ဤသမုဒယ သစ္စာ၏ အနက်သဘောတို့သည်။ တထာ၊ ထိုအာယူဟန စသော သဘောရှိကုန် ၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ အဝိတထာ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်းကုန်။ အနညထာ၊ အာယူဟန စသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။

ပိဋနဌ။ ။ဒေါသမူဒွေး ဒုက္ခသဟုတ် ကာယဝိညာဏ်တို့၌ ယှဉ်သော ဝေဒနာ သည် အစစ်အမှန် ဒုက္ခဖြစ်သော (အမှန်ဆင်းရဲသော) ကြောင့် ဒုက္ခဒုက္ခတာ မည်၏။ ထိုဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဟူသမျှသည် တံနိမိတ္တတာ မည်၏။ ဥပမာ—သုခသည် ဖောက်ပြန်သောအခါ ဆင်းရဲ၏။ ထို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်ပင် တံနိမိတ္တတာ တည်း။ ချမ်းသာခိုက်မှာလည်း ဒုက္ခဖြစ်တော့မည်ဟု တွေးမိသောအခါ ထိုချမ်းသာကိုပင် လိုချင်စရာ မကောင်းသဖြင့် ဒုက္ခ၏အကြောင်းဖြစ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခဒုက္ခတာ တံနိမိတ္တတာ ဟိ အနိဋ္ဌတာ” ဟု ပိဋနသဘောကို ဋီကာ၌ သရုပ်ဖော်သည်။ ဤပိဋနကား ပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းမဟုတ်၊ လိုချင်စရာမကောင်းခြင်းတည်း။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၂၅

နိရောဓဿ၊ နိရောဓသစ္စာ၏။ နိဿရဏဋ္ဌော၊ သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝိဝေကဋ္ဌော၊ တဏှာသမုဒယမှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ အသင်္ခတဋ္ဌော၊ အပိဇ္ဇာ တဏှာ ကံစသော အကြောင်းတရားတို့သည် မပြုပြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ အမတဋ္ဌော၊ မအို မသေ အမတေ၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ (အတ္ထိ၊ ၏။) နိရောဓဿ၊ ၏။ စတ္တာရော၊ ဣမေ နိရောဓဋ္ဌော၊ တို့သည်။ တထာ၊ ထို နိဿရဏစသောသဘောရှိကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ အဝိတထာ၊ ကုန်။ ဝါ၊ ကုန်။ အနညထာ၊ နိဿရဏစသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။

မဂ္ဂဿ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၏။ နိယျာနဋ္ဌော၊ သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဟေတုဋ္ဌော၊ နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်း၏အဖြစ်ဟူသောအနက်သဘောသည်၎င်း။ ဒဿနဋ္ဌော၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို မြင်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ အာဓိပတေယျဋ္ဌော၊ သစ္စာ ၄-ပါးကိုမြင်ခြင်း၊ ကံလေသာ ဒုက္ခအပူကို ငြိမ်းစေခြင်း၌ အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ (အတ္ထိ)။ မဂ္ဂဿ၊ စတ္တာရော၊ ဣမေ မဂ္ဂဋ္ဌော၊ တို့သည်။ တထာ၊ ထိုနိယျာနစသော သဘော ရှိကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ အဝိတထာ၊ ကုန်။ ဝါ၊ ကုန်။ အနညထာ၊ နိယျာနစသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။ [ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် ယုဂနန္ဒဝဂ် သစ္စကထာ ပဌမသုတ္တန္တနိဒ္ဒေသ။]

တထာ၊ ပါး။ ဒုက္ခဿ ပိဋ္ဌနဋ္ဌော။ပေ။ အဘိသမယဋ္ဌောတိ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ၊ ဓမ္မသေနာပတိ၊ အာဟ)။ [ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ပိဋ္ဌနဋ္ဌော၊ သည်၎င်း။ပေ။ အဘိသမယဋ္ဌော၊ ထိုးထွင်း၍ သိထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောတည်း။ ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော ဉာဏ်၏အာရုံဖြစ်သော အနက်သဘောတည်း။ ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော ဉာဏ်၏ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာဟူသော အနက်သဘောတည်း။ — ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် ယုဂနန္ဒဝဂ် သစ္စကထာ ပဌမသုတ္တန္တနိဒ္ဒေသ။] ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဝိဘတ္တာနံ၊ တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အကျယ်ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်သော။ စတုန္နံ၊ စတုန္နံ၊ ကုန်သော။ အတ္ထာနံ၊ အနက်သဘောတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဒုက္ခာဒိနိ၊ ဒုက္ခ အစရှိသောသစ္စာတို့ကို။ ဝေ၊ ကဗျာနိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ တာဝ၊ နိဗ္ဗစန စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤ၊ ခုသဝါရ၌။ (တနည်း) ဧတ္ထ၊ ဤ ၄-ပါးသောသစ္စာတို့၌။ ဝိဘာဂတော၊ ခွဲခြားသောအနက်အပ်

သောအနက် အပြားအားဖြင့်။ အယံ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဤအဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ [စာအုပ်တို့၌ “အယံ တာဝေတ္ထ” ဟု ရှိ၏။ နောက်၌ “ဝေမေတ္ထ” ဟုချည်း ရှိသောကြောင့် “အယံ” မကောင်း။ “ဝေ၊ ဤသို့” ဟု ရှိမှကောင်းမည်။]

ပန၊ ကား။ နိဗ္ဗုတနုလက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒတောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ တာဝ၊ လက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒမှ ရှေးဦးစွာ။ နိဗ္ဗုတနုတော၊ အနက်ကိုထုတ်ဆိုခြင်း အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဣ၊ ဤဒုက္ခသစ္စံ ဟူသော ပုဒ်၌။ ဒုဣတိ အယံသဒ္ဓေါ၊ ဒု ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်။ ကုစ္ဆိတေ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်အပ် ဟူသောအနက်၌။ ဒိဿတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ ကုစ္ဆိတံ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်အပ်သော။ ပုတ္တံ၊ သားကို။ ဒုပုတ္တောတိ၊ ဒုပုတ္တ ဟူ၍။ ဝါ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်ဘွယ်သားဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊ ပြောဆိုကြကုန်၏။ ပန၊ ကား။ ခံသဒ္ဓေါ၊ သည်။ တုဇ္ဈေ၊ အချည်းအနီး ဟူသောအနက်၌။ (ဒိဿတိ၊ ၏။) ဟိ၊ မှန်။ တုဇ္ဈံ၊ အချည်းအနီးသော။ အာကာသံ၊ ကောင်းကင်ကို။ ခန္တိ၊ ခံဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ [အန္တလိက္ခံ ခမာဒိစ္စံ၊ ပထောဗ္ဗံ ဂဂနာဗ္ဗရံ။—အဘိဓာန် ၄၅-ဂါထာ။]

ဣဒဉ္စ ပဌမသစ္စံ၊ ဤပဌမသစ္စာသည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ကုစ္ဆိတံ၊ ကဲ့ရဲ့ စက်ဆုပ်အပ်သည်။ (ဟောတိ)။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အနေကဉ္စပဒ္ဒဝါဓိဋ္ဌာနတော၊ တပါးမက များစွာသော ဥပဒ္ဒဝေါတို့၏ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တုဇ္ဈံ၊ အချည်းနီးသည်။ (ဟောတိ။ ကသ္မာ၊ နည်း။) ဗာလဇန ပရိကပ္ပိတ ဓဝ သုဘသုခတ္တဘာဝ ဝိရဟိတတော၊ လူပြိန်း လူအတို့တည် ကြံဆအပ်သော ခိုင်မြဲသည် ၏အဖြစ်၊ တင့်ကယ်သည်၏အဖြစ်၊ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်မှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ ကုစ္ဆိတတ္တာ၊ ထိုသို့ ကဲ့ရဲ့ စက်ဆုပ် အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (တသ္မာ) တုဇ္ဈတ္တာစ၊ ထိုသို့ အချည်းအနီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ [ဒုက္ခံ၊ စက်ဆုပ်စရာ အချည်းနီး သာ ဖြစ်သော တရား။]

စ၊ ဆက်။ (တနည်း) စ၊ ကား။ (ဒုက္ခ၏အနက်ကို ထုတ်ဆိုခြင်းမှတစ်ပါး သမုဒယ၏အနက်ကို ထုတ်ဆိုခြင်းကား။) သံဣတိ အယံသဒ္ဓေါ၊ သည်။ သမာဂမော၊ ပေါင်းဆုံခြင်း။ သမေတံ၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်း။ ဝါ၊ ညီညွတ်ခြင်း။ ဣတိ အာဒိသု၊ ဤသို့ အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌။ သံယောဂံ၊ ပေါင်းဆုံခြင်း ဟူသော အနက်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။ ဥဣတိ အယံသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်၏။ ဥဒိတံ၊ ဖြစ်၏။

သံဣတိ စ။ပေ။ဒီပေတိ။ “သံ+ဥ+အယ” ဟု ခွဲ၍ သံသဒ္ဓါသည် သံယောဂ (အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ဥ သဒ္ဓါသည် ဥပ္ပတ္တိ (ဖြစ်ခြင်း) အနက်ကိုဟော၏။ “ဟိ ဂတိမှိ” ဟူသောအနက်၌ ထင်ရှားသော ဟေတုသဒ္ဓါသည် ကာရုဏအနက်ကိုပြသကဲ့သို့ “အယ (ဣ) ဂတိမှိ” ဟူသော အနက်၌

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၂၇

ဣတိ အာဒိသု၊ တိဉ္စ။ ဥပ္ပတ္တိံ ၊ ဖြစ်ခြင်းဟူသောအနက်ကို။ (ဒီပေတိ၊ ဇာ။) ပန၊ ကား။ အယသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းဟူသောအနက်ကို။ ဒီပေတိ။ ဣဒဉ္စာပိ ဒုတိယသစ္စံ၊ ကိုလည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ အဝသေသပစ္စယ သမာယောဂေါ၊ တဏှာမှကြွင်းတော အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဒုက္ခဿ၊ ဇာ။ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သံယောဂေါ၊ အဝိဇ္ဇာအစရှိသောအကြောင်းတို့နှင့်ပေါင်းမိလသော်။ ဒုက္ခဿ၊ ဇာ။ ဥပ္ပတ္တိကာရဏတ္တာ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခသမုဒယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ [စာအုပ်တို့၌ ဒုက္ခသမုဒယန္တိ ဟု ရှိ၏။]

ပန၊ ကား။ တတိယသစ္စံ၊ ကို။ (ဝုစ္စတိ ဌာဝပ်)။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ အဘာဝံ၊ မရှိခြင်းဟူသော အနက်ကို။ (ဒီပေတိ)။ ရောဓသဒ္ဓေါ စ၊ သည်ကား။ စာရကံ၊ နှောင်အိမ်ဟူသောအနက်ကို။ ဒီပေတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤနိဗ္ဗာန်၌။ သံသာရာစာရကသင်္ခါတဿ၊ သံသရာနှောင်အိမ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဒုက္ခရောဓဿ၊ ဒုက္ခနှောင်အိမ်၏။ အဘာဝေါ၊ မရှိခြင်းသည်။ (ဟောတိ။ ကသ္မာ၊ နည်း။ နိရောဓဿ၊ နိရောဓသစ္စာ၏။) သဗ္ဗဂတိသုညတ္တာ၊ နိရယစသော အလုံးစုံသော ဂတိတို့မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ဤအလို “ဒုက္ခနိရောဓော၊ သံသရာဒုက္ခ ဟူသော နှောင်အိမ်၏ မရှိရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်” ဟု ပေးပါ။]

ထင်ရှားသော အယသဒ္ဓါသည်လည်း ကာရဏအနက်ကို ပြ၏။ ဝိဂ္ဂိုဟ်ကား “အတ္တနော၊ ယလနိပ္ပေါဒနေန၊ မိမိ၏အကျိုးကို ပြီးစေခြင်းအားဖြင့်။ အယကံ ပဝတ္တတိတိ အယော” ဟု ကတ္ထုယာဇနရင်း၊ “တေတေသ္မာ ဖလန္တိ အယော”ဟု အပါဒါနသာဓနရင်း ပြပါ။

ဆိုလိုရင်းကား။ ။သမုဒယ၏ တရားကိုယ်သည် တဏှာလောဘဖြစ်၏။ ထိုတဏှာလောဘသည် သူ့ချည်းသက်သက် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း မဟုတ်။ တဏှာ အရင်းခံ၍ အဝိဇ္ဇာဖုံးမကြောင့် ကံအမျိုးမျိုးကိုပြုမိလေရာ “ထိုအဝိဇ္ဇာ ကံစသော အခြားအကြောင်းများနှင့် ပေါင်းမိမှသာ ဇာတိဒုက္ခ စသည်၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရသည်”ဟု ဆိုလိုသည်။

ယသ္မာ နိသဒ္ဓေါ။ပေ။သုညတ္တာ။ ။ဒုက္ခနိရောဓ၏ ဝစနတ္ထကိုပြရာ၌ ၃-နည်းပြထား၏။ ထိုတွင် “ယသ္မာ” စသော ဤ ပဌမနည်း၌ ရောဓ သဒ္ဓါသည် “နှောင်အိမ်”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ နိသဒ္ဓါကား “အဘာဝ” အနက်ဟောတည်း။ ဝိဂ္ဂိုဟ်ပြုသောအခါ အဘာဝကို မရဘဲ တတိယသစ္စာရအောင် “အဘာဝေါ ဧတ္ထ ရောဓောတိ နိရောဓော”ဟု သတ္တမိ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ပြရသည်။ ဤနည်း၌ “ဒုက္ခနိရောဓော”ဝယ် ဒုက္ခ သဒ္ဓါကို ရောဓ သဒ္ဓါနှင့် အနက်အားဖြင့် တွဲပါ။ ထို့ကြောင့် “... သရ စာရကသင်္ခါတဿ ဒုက္ခရောဓဿ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဤဝိဂ္ဂဟဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက် သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်မှာ ဒုက္ခရောဓ (ဒုက္ခနှောင်အိမ်) မရှိကြောင်းကို ပြသည်။

ဝါ၊ တနည်းကား။ တသ္မိံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။ သမဓိဂတေ၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်
 ကောင်းစွာ သိအပ် ရအပ်ပြီးသော်။ သံသရာစာရက သင်္ခါတဿ၊ သော။ ဒုက္ခ-
 ရောဓဿ၊ ၏။ အဘာဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။ နိရောဓဿ၊ ၏။)
 တပုဂ္ဂိုလက္ခတ္တာ၊ ထို သံသရာနှောင်အိမ်ဟူသော ဒုက္ခ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်တည်း။ ဣတိပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ ဒုက္ခနိရောဓောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။
 [စာအုပ်တို့၌ “ဒုက္ခနိရောဓန္တိ” ဟူ၍။ ဤဒုတိယနည်းအလို “ဒုက္ခနိရောဓော၊
 သံသရာနှောင်အိမ်ဟူသော ဒုက္ခ၏ မရှိကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်” ဟုပေးပါ။]
 ဝါ၊ တနည်းကား။ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ အနုပ္ပါဒနိရောဓ ပစ္စယတ္တာ၊ နောင်တဖန်
 မဖြစ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်း၏အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခနိရောဓောတိ၊
 ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ)။

သမဓိဂတေ ဝါ တသ္မိံ။ “တသ္မိံ” သမဓိဂတေ (ထို နိရောဓကို ပုဂ္ဂိုလ်က ရအပ်
 သော်)” ဟူသောစကားကို ထောက်၍ နိဗ္ဗာန်ကိုသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ “ဒုက္ခရောဓ”
 ဟူသော သံသရာနှောင်အိမ် မရှိကြောင်းကို ပြ၏။ ဝိဂ္ဂိုဟ်ကို “အဘာဝေါ တေသ္မိံ ရောဓ-
 ဿ”ဟု ပဌမနည်းအတိုင်းပင် သတ္တမိဒဟုဗ္ဗဟိသမာသ် ပြုရသော်လည်း တသ္မိံ သမဓိ-
 ဂတေကိုထောက်၍ တေသ္မိံကို လက္ခဏအနက် သို့မဟုတ် ဟိတ်အနက် ပေးရလိမ့်မည်။
 ဤသို့ ပေးမှလည်း နိရောဓအရ သံသရာနှောင်အိမ်ဟူသော ဒုက္ခ၏ မရှိကြောင်းနိဗ္ဗာန်ကို
 ရသည်။ [တေသ္မိံ စ အတ္ထေ၊ ပေ။ ပဒသမာသော၊ ဒုက္ခဘာဝေါ ပနေတ္ထ ပုဂ္ဂလဿ၊ န
 နိဗ္ဗာနဿဝါ—ဋီကာ။ နိဗ္ဗာန်၏ ဒုက္ခမရှိကြောင်းမှာ ပဌမ ဝိဂ္ဂိုဟ်အရ သိပြီးဖြစ်သော
 ကြောင့် “န နိဗ္ဗာနဿဝ”ဟု ဝေဖြင့် ဆိုသည်။]

ဒုက္ခဿ ဝါ။ ပေ။ ပစ္စယတ္တာ။ ။ ဤ တတိယနည်း၌ကား နိရောဓသဒ္ဓါသည် ရိုးရာ
 အတိုင်း ချုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထို ချုပ်ခြင်းဟူသည်လည်း ဘင်္ဂဏေ ချုပ်ခြင်း
 မဟုတ်၊ နောက်ဘဝ စသည်တို့၌ နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်းကိုပင် ချုပ်ခြင်းဟု ဆိုလိုကြောင်း
 ကို သိစေလို၍ “အနုပ္ပါဒနိရောဓ”ဟု အနုပ္ပါဒသဒ္ဓါဖြင့် ဝိသေသနပြုသည်။

ဖလူပစာ။ ။ အနုပ္ပါဒနိရောဓ အရ ဒုက္ခ၏ နောက်တဖန် မဖြစ်ခြင်းသာ ရ၏။
 နိရောဓသစ္စာကို မရသေး။ ထို့ကြောင့် နိရောဓသစ္စာကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ယူရကြောင်း
 ကို သိစေလို၍ “အနုပ္ပါဒနိရောဓ ပစ္စယတ္တာ”ဟု ပစ္စယသဒ္ဓါကို ထည့်ရသည်။ မဂ်ဖြင့်
 နိရောဓ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သောအခါ နောက်ထပ် ဒုက္ခမဖြစ်တော့၊ ဥပမာ—ဘောတာပတ္တိ
 မဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်မြင်သောအခါ ခုနစ်ဘဝမှနောက်၌ ဒုက္ခမဖြစ်တော့။ ပေ။ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်
 နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်သောအခါ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိနောက်၌ ဒုက္ခမဖြစ်တော့၊ ထို့ကြောင့် အကျိုး၏
 ဒုက္ခနိရောဓအမည်ကို အကြောင်းနိဗ္ဗာန်၌ တင်စား၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို “ဒုက္ခ-
 နိရောဓ”ဟု ခေါ်ရသည်။

မှတ်ချက်။ ။ အနုပ္ပါဒပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗဟိသမာသ်ကြံ၍ “နောက်တဖန် ဖြစ်ခြင်းမရှိ
 သော”ဟု အနက်ပေးကြသော်လည်း ထိုအနက်ကို ဋီကာမဖွင့်ပါ။ ရှေး နိဿယလည်း
 မပေးပါ။ နောက်တဖန် ဖြစ်ခြင်းမရှိဘော ချုပ်ခြင်းဟု ဆိုလျှင် နိရောဓအရ နောက်ဆုံး
 ချုပ်ခြင်း ဘင်္ဂဏေကို ယူရလိမ့်မည်။ ထို ဘင်္ဂဏေကို မယူရကြောင်းကိုလည်း ဋီကာ၌ “န

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၂၉

ပန၊ ကား။ စတုတ္ထသစ္စံ၊ စတုတ္ထသစ္စာကို။ (ဝုစ္စတိ၌ ပဓာနပေါ)။ ဝါ၊ သည်။ (ဂစ္ဆတိ ဟောတိတို့၌ အပဓာနစပ်။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာရမ္မဏဝသေန၊ အာရုံ ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ တဒတိမုခိဘူတတ္တာ၊ ထိုနိရောဓသို့ ရှေးရှိဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧတံ ဒုက္ခနိရောဓံ၊ ဤဒုက္ခဟူသော သံသရာနှောင်အိမ်၏ မရှိရာ နိဗ္ဗာန်သို့။ (ပဌမနည်းအလို)။ (တနည်း) ဤ ဒုက္ခတည်းဟူသော သံသရာ နှောင်အိမ်၏ မရှိကြောင်းနိဗ္ဗာန်သို့။ (ဒုတိယနည်းအလို)။ (တနည်း) ဧတံ ဒုက္ခ- နိရောဓံ၊ ဤဒုက္ခ၏ နောက်တဖန် မဖြစ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့။ (တတိယနည်းအလို)။ ဂစ္ဆတိ၊ သွားတတ်၏။ ဒုက္ခနိရောဓ- ပုတ္တိယာ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရောက်ခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရောက်ဘို့ရာ။ ပဋိ- ပဒါစ၊ အကျင့်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခနိရောဓဂေါမိနိ ပဋိ- ပဒါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။

ပန၊ ဒုက္ခသမုဒယ, နိရောဓ အမည်ရပုံမှတစ်ပါး အရိယသစ္စအမည်ရပုံကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတံနိ၊ ဤသစ္စာတို့ကို။ ဗုဒ္ဓါဒယော၊ ဘုရားအစရှိကုန်သော။ အရိယာ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူကြကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ဘုရားအစရှိသော အရိယာတို့ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနိတိ၊ အရိယသစ္စာတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ။ [အရိယပဋိဝိဇ္ဇိ- တဗ္ဗ သစ္စာနိဟု ဆိုလိုလျက် အရိယပဋိဝိဇ္ဇိတဗ္ဗဟူသော ရှေ့ပုဒ်ငယ် ပဋိဝိဇ္ဇိတဗ္ဗ ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေတားသည်ဟု ဋီကာဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓါဒယော၌ အာဝိ- ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓသာဝကထို့ကို ယူပါ။] ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ အရိယသစ္စာနိ။ ပေ။ ဝုစ္စန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ)။ [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့သည်။ ဣမာနိ စတ္တာရိ၊ ဤ ၄-ပါး တို့တည်း။ ကတမာနိ(စတ္တာရိ)၊ အဘယ် ၄-ပါးတို့နည်း။ ပေ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့သည်။ ဣမာနိ စတ္တာရိ၊ တို့တည်း။ အရိယာ၊ ဘုရားအစရှိ သော အရိယာတို့သည်။ ဣမာနိ၊ ဤသစ္စာတို့ကို။ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ [ဋီကာ၌ ကား ဣမံဟု ဖွင့်ထားသည်။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနိတိ၊ ဝုစ္စန္တိ။—သစ္စ သံယုတ် ကောဋိဂါမဝဂ် လောကသုတ်။]

ပန ဘင်္ဂေါ”ဟု အတိအလင်း တားမြစ်ထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အနုပ္ပါဒေါကို “န+ဥပ္ပါဒေါ အနုပ္ပါဒေါ”ဟု ကမ္မဇာရဲတို့၌ “နောက်ဆပ်မဖြစ်ခြင်းဟူသော + နိရောဓ=ချုပ်ခြင်း”ဟုသာ အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။

ပဋိပဒါစ၊ ပေ။ ပတ္တိယာ။ ။ဋီကာ၌ ပတ္တိယာ၏ သမ္ပန်ကို “ပုဂ္ဂလဿ”ဟု ထည့်၏။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် မဂ်ရသေ-ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒုက္ခနိရောဓနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ဘို့ရာ အကျင့်လည်း ဖြစ် သည်”ဟူလို။ [ဤစကားနှင့် စပ်၍ အမေးအဖြေများကို ဋီကာ၌ တိုက်ရိုက် ပြထားသည်။]

အပိစ၊ သေး။ အရိယဿ၊ အရိယာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။ သစ္စာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့မည်၏။ ယထာဟ၊ နည်း။ သဒေဝကော ဘိက္ခဝေ လောကေ။ ပေ။ ဝုစ္စန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ။) [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ သဒေဝကော၊ နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ ပေ။ လောကေ၊ သတ္တလောကဩကာသလောက၌။ သဒေဝမနုဿာယ၊ သမ္မုတိနတ်ဟူသောမင်း၊ ကြွင်းသော လူအပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ (ပဇာယ၊ သတ္တဝါအပေါင်း၌။) တထာဂတော၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အရိယော၊ အရိယမည်တော်မူ၏။ တဿ၊ ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား၏ အရိယမည်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနိတိ၊ ဝုစ္စန္တိ။ - လောကသုတ်။]

အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ ဧတေသံ၊ ဤသစ္စာတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ၊ ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ထိုးထွင်း၍ သိမှ။) အရိယဘာဝသိဒ္ဓိတောပိ၊ အရိယာအဖြစ်၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်လည်း။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့မည်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ ဧတေသံကို “ထိုတရားတို့သည်” ဟု အနက်ပေးလေ၏။ ဧတေသံ စတုန္နံ သစ္စာနံ ဟူသော ယောဇနာနှင့် မညီရုံသာ မက “သမ္မာ သာမည သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ” ဟူသော စာသွားနှင့်လည်း မညီ။ ဤတတိယနည်း၌ “အရိယသာဓကသစ္စာနိ” ဟု ဆိုလိုလျက် “အရိယသာဓက” ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် သာဓက ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေထားသည် ဟု ဋီကာဆိုသည်။] ယထာဟ၊ နည်း။ ဣမေသံ ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ ဝုစ္စန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ။) [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ စတုန္နံ၊ ဣမေသံ အရိယသစ္စာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ယထာဘူတံ၊ စွာ။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ၊ ကြောင့်။ အရဟံ၊ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်ကိုယ်တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူပြီးသော။ တထာဂတော၊ ကို။ အရိယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ၏။ - သစ္စသံယုတ် ကောဋီဂါမဝဂ် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသုတ်။]

အပိစ၊ သေး။ [နည်းတွေများသောကြောင့်ခေါ်ပန ထည့်သည်၊ အနက်မရှိ။] အရိယာနိ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့မည်၏။ အရိယာနိတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ တထာနိ၊ ထိုဒုက္ခ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်တိုင်းသော သဘောရှိကုန်သော။ ဝါ၊ မှန်ကန်ကုန်သော။ အဝိတထာနိ၊ မမှန်မကန်မဟုတ်ကုန်သော။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်းကုန်သော။ အဝိသံဝါဒကာနိ၊ အလွဲအမှားကို မပြောစေတတ်ကုန်သော။ (သစ္စာနိ၊ တို့တည်း။) ဣတိအတ္ထော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ [ဤအနက်သည် အဓိပ္ပါယ်အနက်သာတည်း။ အရိယပုဒ်၏ သဒ္ဓတ္ထကို ဋီကာ၌ရှုပါ။] ယထာဟ၊ နည်း။ ဣမာနိ ခေါ် ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ ဝုစ္စန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ။) [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ စတ္တာရိ၊ ဣမာနိ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့သည်။ တထာနိ၊ ထိုဒုက္ခစသည်ဖြင့် ဆိုအပ်တိုင်းသော

ဝိသင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၃၁

သဘောရှိကုန်၏။ ဝါ၊ မှန်ကန် ကုန်၏။ အဝိတထာနိ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်းကုန်။ အနညထာနိ၊ ထို ဒုက္ခသဘော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။ တဿ၊ ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ ဝုစ္စန္တိ။ - လောကသုတ်။] ဧဝံ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤဥဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဝါ၊ ဤ ၄-ပါးသော သစ္စာ တို့၌။ နိဗ္ဗစနတော၊ အနက်ကို ထုတ်ဆိုကြောင်း ဝစနတ္ထဘာအားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ လက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော၊ နည်း။) ဟံ၊ ချဲ့။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသည်တို့တွင်။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ ဗာနေလက္ခဏံ၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ သန္တာပနရသံ၊ မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို ပြင်းစွာပူလောင်စေခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ပဝတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ ပဘဝလက္ခဏံ၊ ဒုက္ခ၏ စ၍ဖြစ်ခဲ့ရာ၏အဖြစ် ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ အနုပစ္ဆေဒကရဏရသံ၊ ဒုက္ခကို မပြတ်စအောင်ပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ပလိဗောဓပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဘဝမှထွက်မြောက်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်သည် ၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ နိရောဓသစ္စံ၊ သည်။ သန္တိလက္ခဏံ၊ အလုံးစုံသော ဒုက္ခတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ အစူတိရသံ၊ သန္တိသဘောမှ မရွေ့လျော့ခြင်းဟူသော သမုတ္တိရသရှိ၏။ (တနည်း) အစူတိရသံ၊ သန္တိသဘောကို မစွန့်သောအားဖြင့် မရွေ့လျော့ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ အနိမိတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အထည်ကိုယ်ဟန် ပုံသဏ္ဌာန် နိမိတ်မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ သည်။ နိယျာနလက္ခဏံ၊ သံသရာနှောင် အိမ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ ကိလေသပ္ပဟာနကရဏရသံ၊ ကိလေသကိုပယ်ခြင်းကို ပြုခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဝုဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သင်္ခါရ ဟူသောနိမိတ်၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာမှ စိတ်၏ထမြောက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

အပိစ၊ သေး။ (စတ္တာရိ၊ သစ္စာနိ၊ တို့သည်။) ပဋိပါဠိယာ၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ပဝတ္တိပဝတ္တကနိဝတ္တိနိဝတ္တကလက္ခဏာနိ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ခြင်းဟူသော လက္ခဏာ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော ဒုက္ခမှ ဆုတ်နစ်ခြင်းဟူသော လက္ခဏာ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး ဟူသော ဒုက္ခမှ ဆုတ်နစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ [ဒုက္ခသစ္စာအတွက် ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊ သမုဒယသစ္စာအတွက် ပဝတ္တကလက္ခဏာ၊ နိရောဓသစ္စာအတွက် နိဝတ္တိလက္ခဏာ၊ မဂ္ဂသစ္စာအတွက် နိဝတ္တကလက္ခဏာဟု ဆိုသည်။] 'တထာ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ (စတ္တာရိ၊ သစ္စာနိ၊ တို့သည်။) သင်္ခတ တဏှာ- အသင်္ခတ ဒဿနလက္ခဏာနိ စ၊ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတို့သည် ပြုစီမံအပ်

သည်၏ အဖြစ်ဟူသောလက္ခဏာ၊ တဏှာဟူသော လက္ခဏာ၊ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတို့သည် မပြု မစီမံအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်သည်လည်း။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထေ၊ ဤ။ ဝါ၊ ဤ။ လက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒတော၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ လက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒအားဖြင့် ဝိနိစ္ဆယမှတစ်ပါး အတ္တတ္ထုဒ္ဓါရအားဖြင့် ဝိနိစ္ဆယကား။ အတ္တတ္ထုဒ္ဓါရတော စေတိတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ တာဝ၊ အတ္တုဒ္ဓါရမှ ရှေးဦးစွာ။ အတ္တတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ကော၊ အဘယ်အနက်ကို။ သစ္စဋ္ဌောတိ၊ သစ္စာ၏အနက်ဟူ၍။ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊ နည်း။) ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ (နောက် “ဘာဝေါ သစ္စဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟူသော အဖြေကို ကြည့်၍ ဝေဒိတဗ္ဗော ထည့်သည်။) ယော၊ အကြပ်သဘောသည်။ (န ဟောတိ ဟောတိ တိဉ္စစပ်။) ပညာစက္ခုနာ၊ ပညာ မျက်စိဖြင့်။ ဥပပရိက္ခမာနာနံ၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်သူတို့၏ (ဉာဏ်၌)။ မာယာဝ၊ မျက်လှည့်ရုပ်သည်ကဲ့သို့။ ဝိပရိတော၊ ဖောက်ပြန်သည်၎င်း။ မရိစိဝ၊ တံလျှပ် သည်ကဲ့သို့။ ဝိသံဝါဒကော၊ အလွဲအမှားကို ပြောစေတတ်သည်၎င်း။ တိတ္ထိယာနံ၊ တို့၏။ အတ္တာဝ၊ အတ္တသည်ကဲ့သို့။ အနုပလဗ္ဗသဘာဝေါ စ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ မရအပ်သော သဘောရှိသည်၎င်း။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဗာဓန ပဘဝ သန္တိ နိယျာနပ္ပကာရေန၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ စ၍ဖြစ်ရာ၊ ငြိမ်းအေးခြင်း၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဟူသော အပြားအားဖြင့်။ တစ္ဆာဝိပရိတဘူတဘာဝေန၊ ဟုတ်မှန်သည်၏အဖြစ်၊ မဖောက်မပြန်သည်၏အဖြစ်၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ် အားဖြင့်။ အရိယညဏဿ၊ အရိယာတို့၏ဉာဏ်၏။ ဂေါစရော၊ ကျက်စားရာ အာရုံသည်။ ဟောတိယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာ။

အဂ္ဂိလက္ခဏံ၊ မီး၏ ပူခြင်းလက္ခဏာသည်။ (တစ္ဆာဝိပရိတဘူတံ) ဝိယ၊ အဟုတ်အမှန် မဖောက်ပြန်သား ထင်ရှားရှိသကဲ့သို့၎င်း။ လောကပကတံ၊ သတ္တ လောကတရလုံး၏အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းဟူသော သဘောသည်။ (တစ္ဆာ ဝိပရိတဘူတာ) ဝိယစ၊ ကဲ့သို့၎င်း။ ဧသ တစ္ဆာဝိပရိတဘူတဘာဝေါ၊ ဤ ဟုတ်မှန်သည်၏အဖြစ်၊ မဖောက်မပြန်သည်၏အဖြစ်၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ သစ္စဋ္ဌောတိ၊ သစ္စာ၏အနက်ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ယထာဟ၊ နည်း။ တိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဒံ၊ ဤကဏှာကြဉ်ထား တေဘူမကတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သော။ ဧတံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ကထံ၊ ထို ဒုက္ခသဘောရှိ၏။ ဝါ၊ မှန်ကန်၏။ ဧတံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ အဝိတထံ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်း။ ဧတံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ အနညထံ၊ ဒုက္ခဟူသော အခြင်းအရာမှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤသို့အစရှိသော။ ဝိတ္ထာရော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော။) [သစ္စ သံယုတ် ကောဋီဂါမဝဂ် တထသုတ်။]

ပိတင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၃၃

အပိစ၊ သေး။ ယတော၊ ဖာကြံင်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ အဗာဓကံ၊ ဒုက္ခ-
ဒုက္ခတာ တန္တိမိတ္တတာတို့ဖြင့် မနှိပ်စက်တတ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ဒုက္ခာ၊
မှ။ အညံ၊ အခြားသောတရားသည်။ ဗာဓကံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခတာ တန္တိမိတ္တတာတို့ဖြင့်
နှိပ်စက်တတ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ ဗာဓကတ္တ-
နိယာမေန၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကို အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း
ကြောင့်။ ဝါ၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဝယ် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း
ကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခကို။ သစ္စံ၊ သစ္စာဟူ၍။ မတံ၊ ပညာရှိလတ် ရှေးသူမြတ်တို့
သိအပ်ပေသတည်း။

(ယတော၊ ကြောင့်။) တံ၊ ထိုတဏှာကို။ ဝိနာ၊ ကြည့်၍။ အညတော၊ တဏှာမှ
တပါး အခြားသောအကြောင်းကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ န (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။
တံစ၊ ထိုဒုက္ခသည်လည်း။ တတော၊ ထိုတဏှာကြောင့်။ န န ဟောတိ၊ မဖြစ်
မဟုတ် ဖြစ်သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုက္ခဟေတုနိယာမေန၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်း၏
အဖြစ်၌ အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဝိသတ္တိကာ၊ ၅-ဖြာအာရုံ
ကာမဂုဏ်၌ အဟုန်ပြင်းလတ် သံလိုက်အပ်သို့ ငြိကပ်တတ်သော တဏှာကို။
သစ္စံ၊ ဟူ၍။ (မတော၊ ပညာရှိလတ် ရှေးသူမြတ်တို့ သိအပ်ပေသတည်း။) [သော
သစ္စသမ္ပတောကို နည်းမှီလျက် ဝိသတ္တိကာကို၌ “မတော” ဟု ထည့်သည်။]

(ယတော၊ ကြောင့်။) နိဗ္ဗာနဘော၊ နိဗ္ဗာန်မှ။ အညာ၊ အခြားသော။ သန္တိ၊
ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းခြင်းသဘောသည်။ န (အတ္ထိ)၊ မရှိ။ တံစ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်
သည်လည်း။ သန္တိ၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းကြောင်းတရားသည်။ န န ဟောတိ၊

ဗာဓကတ္တနိယာမေန။ ။ ဒုက္ခသည် အဗာဓကမဟုတ်။ ဒုက္ခမှတပါး အခြား
သောတရားသည် ဗာဓကမဟုတ်။ ဒုက္ခသာ ဗာဓကတည်း။ (အဗာဓက=ဗာဓကမဟုတ်
ခြင်း။) ဤသို့ အပြန်အလှန် အနုလောမ ပဋိလောမနည်းအားဖြင့် စဉ်းစားသူတို့၏ဉာဏ်၌
ဒုက္ခ၏ ဗာဓကအဖြစ်သည် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးဖြစ်တော့၏။ ထို့ကြောင့်
အမှန်အနက်ကိုဟောသော သစ္စသဒ္ဓါဖြင့် “ဒုက္ခသစ္စာ” ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သတည်း။

အနုဋီကာ။ ။ ဗာဓကတ္တဿ ဗာဓကတ္တေ စ နိယာမောတိ အာဟ ခွံဓာပိ ဗာဓက-
တ္တာဝဓာရဏေနာတိ။—အနု။ ဤ အနုဋီကာ၌ “နိယာမော” ဟု ရှိသောကြောင့် ဗာဓကတ္တ-
နိယာမေန ဌ်လည်း နိယာမသဒ္ဓါသည် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်း အနက်ဟော ဟု
မှတ်ပါ။

ဒုက္ခဟေတု နိယာမေန။ ။ တဏှာသည် ဒုက္ခဟေတုသာတည်း။ တဏှာမှတပါး
အခြားသောတရားသည် ဒုက္ခဟေတု မဟုတ်။ တဏှာသာ ဒုက္ခဟေတုတည်း။ ဤသို့
အပြန်အလှန် အနုလောမ ပဋိလောမ နည်းအားဖြင့် စဉ်းစားသည်ရှိသော် တဏှာ၏
ဒုက္ခဟေတု အဖြစ်သည် ထင်ရှားရကား တဏှာကို “ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာ” ဟု အမြဲ
သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်ပေသတည်း။

မဖြစ် မဟုတ်၊ ဖြစ်သည်သာ။ တတော၊ ကြောင့်။ သန္တဘာဝနိယာမေန၊ ဒုက္ခ ခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းကြောင်း၏အဖြစ်၌ အမြဲသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကို။ သစ္စံ၊ ဟူ၍။ မတ်၊ သတည်း။

(ယတော၊ကြောင့်။) မဂ္ဂ၊မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားမှ။ အညံ၊ သော။ နိယျာ-
နံ၊ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်တတ်သောတရားသည်။ န (အတ္တိ)၊မရှိ။ သော စာပိ၊
ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားသည်လည်း။ အနိယျာနော၊ ဝဋ်ဒုက္ခမှ မထွက်မြောက်
တတ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ (တတော၊ ကြောင့်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ တစ္ဆနိယျာနဘာဝ-
တ္တာ၊ မှန်ကန်သော နိယျာနသဘော ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထိုမဂ္ဂင်
ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို။ သစ္စသမ္ပတော၊ သစ္စာဟူ၍ ပညာရှိလတ် ရှေးသူမြတ်တို့
သမုတ်အပ်ပေသတည်း။

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ စတုသုပိ၊ ၄-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဒုက္ခာဒိသု၊ ဒုက္ခအစ
ရှိသော တရားတို့၌။ အဝိသေသေန၊ အထူးမပြုသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အထူးမမ
သာမညအားဖြင့်။ တစ္ဆာဝိပလ္လာသဘူတဘာဝံ၊ မှန်ကန်သည်၏အဖြစ်၊ မဖောက်
မပြန်သည်၏အဖြစ်၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ သစ္စဉ္စ၊ သစ္စာ၏အနက် ဟူ၍။
ပဏ္ဍိတာ၊ ပညာရှိလတ် ရှေးသူမြတ်တို့သည်။ အာဟု၊ ဆိုကြကုန်ပြီ။ ဣတိဧဝံ၊
ဤသို့လျှင်။ အတ္ထတော ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ အတ္ထုဒ္ဓါရတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိ-
တဗ္ဗော၊နည်း။) ဣဓ၊ဤ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိဟူသော ပါဌ၌။ ဝါ၊ ဤဒုက္ခံ
အရိယသစ္စံ အစရှိသောပါဌ၌။ [ဤနောက်အနက်ကား ယောဇနာဖွင့်သော
အနက်တည်း။] အယံ သစ္စသဗ္ဗေ၊ ကို။ အနေကေသု၊ ကုန်သော။ အတ္ထေသု၊
တို့၌။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ [“အယံ သစ္စသဗ္ဗေ၊ သည်။ ပေ။ ဒိဿတိ၊
ထင်ရှား၏”ဟုလည်း ပေးပါ။]

သန္တဘာဝနိယာမေန။ ။နိဗ္ဗာန်သည် သန္တဖြစ်၏၊ နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး အခြား
သောဘုရားသည် သန္တမဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သာ သန္တတည်း။ ဤသို့ အပြန်အလှန် အနုလောမ
ပဋိလောမနည်းအားဖြင့် စဉ်းစားသည်ရှိသော် နိဗ္ဗာန်၏ သန္တအဖြစ်သည် ထင်ရှားရ
ကား နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခနိရောဓသစ္စာ ဟု သိအပ်ပေသတည်း။

တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာ။ ။မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် နိယျာနတရားဖြစ်၏၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှ
တစ်ပါး အခြားသောတရားသည် နိယျာနမဟုတ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသာ နိယျာနတည်း။ ဤသို့
အပြန်အလှန် အနုလောမ ပဋိလောမနည်းအားဖြင့် စဉ်းစားသည်ရှိသော် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၏
နိယျာနအဖြစ်သည် ထင်ရှားရကား မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို မဂ္ဂသစ္စာဟု သိအပ်ပေသတည်း။

အတ္ထုဒ္ဓါရတော။ ။အတ္တာနံ၊ ဖြစ်သင့်သမျှ အနက်တို့ကို + ဥဒ္ဓါရော၊ ထုတ်
ဆောင်ခြင်းတည်း။ (ထုတ်ဆောင်၍ ပြခြင်းတည်း။) အတ္ထုဒ္ဓါရော၊ ခြင်း။ ဤသို့ အနက်
တို့ကို ရသင့်သမျှ ထုတ်ဆောင်၍ပြရာ၌ ဤနေရာဝယ် အလိုရှိအပ်သောအနက်ကိုလည်း

ဝိတင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၃၅

သေယျထိဒံ၊ အဘယ်အနက်တို့၌ ထင်ရှားသနည်း။ [“ဣဒံ တေ အတ္ထာ၊ ဤ အနက်တို့ဟူသည်။ သေယျထာ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း”ဟု ရှေးနိဿယ ပေး၏။] သစ္စံ၊ မှန်ကန်သောစကားကို။ ဘဏေ၊ ပြောဆိုရာ၏။ န ကုဇ္ဈေယျ၊ အမျက်မထွက်ရာ။ ဣတိ အာဒိသ၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ဝါစာသစ္စ၊ ဝါစာသစ္စာ ဟူသော အနက်၌။ (ဒိဿတိ)။ [ဓမ္မပဒပါဠိတော် ကောဓဝဂ် မဟာမောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စဝတ္ထု။]

သစ္စေ၊ မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိဝစီသစ္စာ၌။ ဌိတာ၊ တည် ကုန်သော။ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ စ၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏ အမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်ကား။ (ဇာတိ မရဏဿ၊ ဇာတိ ဇရာ မရဏဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်ဒုက္ခ၏။ ပါရံ၊ ထိုမှတက်ကမ်းဖြစ်သော အမတ မဟာနိဗ္ဗာန်ကို။ တရန္တိ၊ ကောင်းစွာ ကူးမြောက် ရောက်နိုင်ကြကုန်၏။) ဣတိအာဒိသ၊ တို့၌။ ဝိရတိသစ္စ၊ ဝိရတိသစ္စာ ဟူသောအနက်၌။ (ဒိဿတိ)။ [ဇာတကပါဠိတော် အသိတိနိပါတ် မဟာ- သုတသောမဇာတ်။]

နာနာ ပဝါဒိယာ၊ အမျိုးမျိုးသော အယူဝါဒကို ပြောဆိုကြကုန်သော။ [သေတိနိပါတော။ -ယောဇနာ။] ကုသလာဝဒါနာ၊ အပြစ်မရှိသော တရားကို ဖြတ်တောက်တတ်ကုန်သော။ (သတ္တာ၊ တို့သည်။) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ သစ္စာနိ၊ မှန်ကန်သောအယူတို့ကို။ ဝဒန္တိနု၊ ပြောဆိုကြကုန်သနည်း။ ဣတိအာဒိသ၊ တို့၌။ ဒိဋ္ဌိသစ္စ၊ ဒိဋ္ဌိသစ္စာဟူသော အနက်၌။ (ဒိဿတိ)။ [သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော် အဋ္ဌကဝဂ် စူဠဗျူဟသုတ်။]

ပြခိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “သုယမိဓာပိ အရိယသစ္စေ ဝတ္ထတိ”ဟု အတ္ထု- ဒွေသ ပြုလိမ့်မည်။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ “အတ္ထုဒ္ဓါရ ရှိလတ်က အဓိပ္ပေတတ္ထကောက် မြဲတည်း”ဟု ရှေးဆရာတို့ နိယာဉ်ပြုကြသည်။ ဋီကာ၌လည်း “သစ္စသဒ္ဓဿ သမ္ဘဝန္တနံ အတ္တာနံ ဥဒ္ဓရဏံ”ဟု ယှဉ်မနည်းဖွင့်သည်။ ဤနည်းအလို “အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ အတ္ထုဒွေသ”ဟု ၂- ဝါကျခွဲရသည်။

တနည်း။ ။ ရသင့်သမျှအနက်ကို ထုတ်ပြပြီးနောက် ဤနေရာဝယ် အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ထုတ်ပြခြင်းတိုင်အောင် “အတ္ထုဒ္ဓါရချည်း”ဟု ဆိုရသည်။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည် ရွယ်၍ ဋီကာ၌ “သမ္ဘဝန္တေ ဝါ အတ္ထေ ဝတော အဓိပ္ပေတတ္ထဿ ဥဒ္ဓရဏံ အတ္ထုဒ္ဓါရေ=ဖြစ် သင့်သောအနက်တို့ကို ဆိုပြီး၍ ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ထုတ်ပြခြင်းသည် အတ္ထုဒ္ဓါရမည်၏”ဟု ဖုတ်ယနည်း ဖွင့်သည်။ ဤနည်းအလို “အတ္ထုဒ္ဓါရ အတ္ထုဒွေသ”ဟု ၂-ဝါကျမခွဲရတော့၊ အတ္ထုဒွေသ အဓိပ္ပေတတ္ထဝါကျကိုလည်း အတ္ထုဒ္ဓါရ၌ သွင်းရတော့သည်။ ဤနောက်နည်းသည် “ဝေမေတ္ထုအတ္ထုဒ္ဓါရတောပိ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟု အတ္ထုဒ္ဓါရ အတ္ထုဒွေသ ၂-ဌာနလုံးကို တပေါင်းတည်း နိဂုံးအပ်သော အဋ္ဌကထာနှင့်လည်း လျော် သည်။

(ယသ္မိံ၊ အကြင်သစ္စာ၌။ ပဇာနိ၊ အပြားအားဖြင့်သိသော။ ပဇာ၊ သတ္တဝါ အပေါင်းသည်။ နော ဝိဝဒေ၊ မငြင်းမခုံတော့။) (တံ)သစ္စံ၊ ထိုသစ္စာဟူသည်။ ကေ ဟိ(ကေ ဝေ)၊ တမျိုးတည်းသော နိရောဓသစ္စာသာတည်း။ ဝါ၊ မဂ္ဂသစ္စာ သာတည်း။ ဒုတိယံ၊ ၂-မျိုးမြောက်သစ္စာသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ အာဒိယ၊ တို့၌။ ပရမတ္ထသစ္စေ၊ ပရမတ္ထသစ္စာဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနေစေ၊ ၌၎င်း။ မဂ္ဂေ၊ ၌၎င်း။ (ဒိဿတိ)။ [စူဠဗျူဟသုတ်။]

စတုန္တံ၊ အရိယသစ္စာနံ၊ တို့တွင်။ ကတိ၊ အဘယ်မျှလောက်သော သစ္စာတို့ သည်။ ကုသလာ၊ တို့နည်း။ ဣတိအာဒိယ၊ တို့၌။ အရိယသစ္စေ၊ အရိယသစ္စာ ဟူသောအနက်၌။ (ဒိဿတိ)။ သွာယံ(သော အယံ)၊ ထိုသစ္စာသဒ္ဓါသည်။ ဣဓာပိ၊ ဤ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဟူသော ပါဠိ၌လည်း။ ဝါ၊ ဤဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ အစရှိသောပါဠိ၌လည်း။ အရိယသစ္စေ၊ ၌။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ၌။ ဝါ၊ ၌။ အတ္ထုဒ္ဓါရတောပိ၊ အားဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

အနန္နာဓိကတောတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာ ပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရော၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) [ကထံ မပါသောကြောင့် ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော ဟု မထည့်ရ၊ ရှေးနိဿယ၌ ထည့်ထားသည်။] ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒက ပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အနန္နာနိ၊ ၄-ပါးအောက် လျော့လည်း မလျော့ကုန်သော။ အနဓိကာနိ၊ ၄-ပါးထက် ပိုလည်း မပိုကုန်သော။ စတ္တာရေဝ (စတ္တာရော+ဝေ)၊ ၄-ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့ကို။ (ဘဂ- ဂတာ)ဝုတ္တာနိ၊ အပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိစေ၊ ဤသို့ မေးအံ့။ အညဿံ၊ ၄-ပါးမှ တစ်ပါး အခြားသောသစ္စာ၏။ အသမ္ဘဝတော၊ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ အည- တရဿ၊ ၄-ပါးတွင် တစ်ပါးပါး၏။ ဝါ၊ ကို။ အနပနေယျဘာဝတောစ၊ မပယ် ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အနန္နာနိ အနဓိကာနိ စတ္တာရေဝ အရိယ- သစ္စာနိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြေရာ၏)။

နိဗ္ဗာနေ စေဝ ပဂ္ဂေဝ။ ။ ပရမတ္ထသစ္စာကိုပြရာ၌ “ဒုက္ခံ၊ သမုဒယတို့ကို မပြတ်အဘယ် ကြောင့် နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့ကိုသာ ပြသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ ဒုက္ခံ၊ သမုဒယတို့သည် အရိယ သစ္စာဖြစ်သောကြောင့် သစ္စာကား ဟုတ်ပါ၏။ သို့သော် မဂ်ပညာကို ထင်စွာ ဖြစ်စေခြင်း သည် နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့ကို ရဘို့ရန် လိုရင်းပဓာန ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သစ္စာအနက်သည် နောက်သစ္စာ ၂-ပါးအတွက်လွန်ကဲသော အနက်ဖြစ်သောကြောင့် နောက် သစ္စာ ၂-ပါး ကိုသာ “ပရမတ္ထသစ္စာ” ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုသစ္စာ ၂-ပါးကို သိမိခြင်းသည်လည်း မငြင်းမခုံ ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။

အနုဋ္ဌိကာ။ ။ သတိပိ ဒုက္ခသမုဒယဘဝဗောဓေ ယာဝဒေဝ နိရောဓ မဂ္ဂါဓိဂမတ္တာ ပညာ- ဘာဝနာတိ ပစ္စိမဒ္ဓယသေဝ သစ္စတ္ထံ သာတိသယံ၊ တဒဓိဂမဿစ ဧဝိဝါဒေဟတုတ် သုတ္တံဝိဘာဝိတံ ဒဿေန္တော တဿ ပနာတိ အာဒိ မာဟ။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအံဖွင့်

၂၃၇

ဟိ၊ ချဲ့။ ဧတေဟိ၊ ဤ ၄ ပါးတို့ထက်။ ဝါ၊ တို့မှ။ အညံ၊ သော။ အဓိကံ ဝါ၊ ပိုလွန်သော သစ္စာသည်၎င်း။ ဧတေသံ၊ ဤ ၄-ပါးတို့တွင်။ ကေမိ၊ တပါးလည်း ဖြစ်သော။ အပနေတဗ္ဗံဝါ၊ ပယ်ထိုက်သော သစ္စာသည်၎င်း။ န သမ္ဘောတိ၊ မဖြစ်။ ဝါ၊ မရှိ။ ယထာဟ၊ နည်း။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ။ပေ။ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီတိ အာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ တဂဝါ အာဟ။) [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ သမဏောဝါ၊ သမဏအမည် ရသူသည် သော်၎င်း။ ဗြာဟ္မဏော ဝါ၊ ဗြာဟ္မဏအမည် ရသူသည်သော်၎င်း။ ယံ၊ အကြင် ဒုက္ခကို။ သမဏေန ဂေါတမေန၊ သည်။ ဒေသိတံ၊ ဟောအပ်ပြီ။ ဧတံ၊ ထို အရှင် ဂေါတမဟောအပ်သော ဒုက္ခသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ အညံ၊ အရှင်ဂေါတမ ဟောပြုအပ်သော သစ္စာမှ အခြားသော။ ဒုက္ခံ၊ သော။ အရိယသစ္စံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ အဟံ၊ သည်။ ဒုက္ခံ၊ သော။ ဧတံ အရိယသစ္စံ၊ ထို အရှင်ဂေါတမဟောအပ်သော အရိယသစ္စာကို။ ဌပေတော၊ ထား၍။ (ပယ်ရှား၍)။ အညံ ဒုက္ခံ၊ အရိယသစ္စံ၊ ကို။ ပညပေဿာမိ၊ ပညတ် အံ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောဆို၍။ ဝါ၊ ပြောဆိုခြင်းငှါ။ အာဂစ္ဆေယျ၊ လာရာ၏။ ဧတံ ဌာနံ၊ ဤသို့ လာနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ -သစ္စာသံယုတ် မေဓက္ကပဝတ္တနဝဂ် ဒုတိယဓာရဏသုတ်။]

ယထာစာဟ၊ အသယ်သို့လည်း တနည်း ဟောတော်မူသနည်း။ ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခု။ပေ။ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ၊ ကိုလည်း။ တဂဝါ၊ အာဟ။) [ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ ယောကောစိ၊ သော။ သမဏောဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဗြာဟ္မဏောဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝဒေယျ၊ ပြောဆိုရာ၏။ (ကိံ)။ ယံ၊ အကြင် ဒုက္ခကို။ သမဏေန ဂေါတမေန၊ ဒေသိတံ။ ဧတံ ဒုက္ခံ၊ ထို အရှင်ဂေါတမ ဟောပြုအပ်သော ဒုက္ခသည်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာသော။ အရိယသစ္စံ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ အဟံ၊ သည်။ ဒုက္ခံ၊ သော။ ပဌမံ၊ သော။ ဧတံ အရိယသစ္စံ၊ ထို ရှင်ဂေါတမ ဟောပြုအပ်သော အရိယ သစ္စာကို။ ပစ္စက္ခာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ အညံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ သော။ ပဌမံ၊ သော။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာကို။ ပညပေဿာမိ၊ ပညတ်အံ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝဒေယျ)။ ဧတံ ဌာနံ၊ ဤသို့ ပြောဆိုနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ ဒုတိယဓာရဏသုတ်။]

အပိစ၊ သေး။ ပဝတ္ထိံ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး ဟူသော ဒုက္ခ-ကို။ အာစိက္ခန္ဓော၊ ဟောပြုတော်မူလသော်။ ဝါ၊ သော။ တဂဝါ၊ သည်။ သဟေတုကံ၊ အကြောင်းသမုဒယနှင့် တကွဖြစ်သော ဒုက္ခကို။ အာစိက္ခိ၊ ဟောပြု တော်မူပြီ။ နိဝတ္ထိဉ္စ၊ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ဆုတ်နုတ်ကြောင်း နိရောဓကိုလည်း။ (အာစိက္ခန္ဓော၊ သော်။ ဝါ၊ သော။ တဂဝါ၊ သည်။) သညပါယံ၊ အကြောင်းမဂ္ဂနှင့် တကွ ဖြစ်သော နိရောဓကို။ (အာစိက္ခိ၊ ပြီ။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဝတ္ထိနိဝတ္ထိတဒုဘယဟေတု-

နံ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော ဝဋ်ဒုက္ခ၊ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ဆုတ်နုတ်
ကြောင်း နိရောဓ၊ ထို ဒုက္ခ နိရောဓ ၂-ပါးစုံတို့၏ အကြောင်းတို့၏။ တေပုရမ-
တော၊ ဤ ၄-ပါးသာလျှင် အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ စတ္တာရေဝ၊ တို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာနိ။

တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ပရိညေယျ ပဟာတဗ္ဗ သစ္စိကာတဗ္ဗ ဘာဝေတဗ္ဗာနံ၊
ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်သော ဒုက္ခသစ္စာတရား၊ ပယ်ထိုက်သော သမုဒယသစ္စာတရား၊
မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော နိရောဓသစ္စာတရား၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေထိုက်သော
မဂ္ဂသစ္စာတရားတို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့နှင့်၎င်း။ တဏှာဝတ္ထု၊ တဏှာ တဏှာနိရောဓ-
တဏှာနိရောဓုပါယာနံ၊ တဏှာ၏ တည်ရာဖြစ်သော လောကီ ခန္ဓာ ၅-ပါး
ဟူသော ဝတ္ထု၊ တဏှာ၊ တဏှာချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်၊ တဏှာနိရောဓသို့
ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့နှင့်၎င်း။ အာလယာလယရာမတာ-
အာလယသမုဂ္ဂါတ အာလယသမုဂ္ဂါတုပါယာနဉ္စ၊ ကပ်ငြိတွယ်တာရာ ၅-ဖြာ
အာရုံ ကာမဂုဏ်ဟူသောဒုက္ခ၊ ထို ၅-ဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်ဟူသော မွေ့လျော်ရာ
ရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော တဏှာ၊ အာလယကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ကြောင်း နိရောဓ၊
အာလယသမုဂ္ဂါတသို့ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့နှင့်၎င်း။
ဝသေနာပိ၊ အစွမ်းဖြင့်လည်း။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်လည်း။ စတ္တာရေဝ၊ ဝုတ္တာနိ။ ဣတိ
ဧဝံ၊ သို့။ အနုနာဓိကတော၊ အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကမတောတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရေ၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိ-
တဗ္ဗော။) အယမ္ပိ၊ ဤ သစ္စာ ၄-ပါးအစဉ်သည်လည်း။ [ပိဖြင့် ခန္ဓာ ၅-ပါးစသည်
တို့၏ အစဉ်ကိုပေါင်း။] ဒေသနာက္ကမောဝ၊ ဒေသနာက္ကမပင်တည်း။ [ဒေသနာက္ကမ
ဆိုသော်လည်း အကြောင်းမဲ့ ဒေသနာက္ကမ မဟုတ်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ
စဉ်ရကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် “ဧတ္ထစ” စသည်ကို မိန့်။] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊
ဤ ၄-ပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ (ဒုက္ခသစ္စဿ၊ ၏။) သြဋ္ဌာရိကတ္တာ၊ ထင်ရှား
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သဗ္ဗသတ္တသာဓာရဏတ္တာစ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါ
တို့နှင့် ဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုဝိညေယံ၊ လွယ်ကူစွာသိနိုင်၏။ ဝါ၊
သိလွယ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ကို။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဝုတ္တံ၊ တသေဝ၊ ထို ဒုက္ခ
သစ္စာ၏ပင်။ ဟေတုဒဿနတ္ထံ၊ အကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ တဒနန္တရံ၊ ထို
သစ္စာ၏အခြားမဲ့၌။ သမုဒယသစ္စံ၊ (ဝုတ္တံ)။ ဟေတုနိရောဓာ၊ အကြောင်းဖြစ်သော
တဏှာသမုဒယ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဖလနိရောဓော၊ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခ၏
ချုပ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ (ဣမဿ အတ္ထဿ)၊ ၇။ ။ န်အဓိပ္ပါယ်ကို။
ဉာပနတ္ထံ၊ သိစေခြင်းအကျိုးငှါ။ တတော၊ ထိုသမုဒယသစ္စာမှနေသော။ နိရောဓ-
သစ္စံ၊ (ဝုတ္တံ)။ တဒဓိဂမုပါယဒဿနတ္ထံ၊ ထို နိရောဓကို သိရခြင်း၏အကြောင်းကို
ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ (ဝုတ္တံ)။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ဘဝသုခဿာဒဂဓိတာနံ၊ ဘဝချမ်းသာကိုသာယာခြင်း၌ မက်မောကြကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ သူရောက်ယံပါ၊ သတ္တဝါတို့၏။ သံဝေဂဇနနတ္ထံ၊ ထိတ်လန့်ခြင်းတို့ ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှါ။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဒုက္ခံ အာဟ။ တံ (ဒုက္ခံ)၊ ထိုဒုက္ခသည်။ အကတံ၊ မပြုမပြင် မစီရင်အပ်ဘဲ။ နေဝ အာဂစ္ဆတိ၊ သူ့ဘာသာ ပေါ်လာသည် မဟုတ်။ ဣဿရနိဗ္ဗာနာဒိတော၊ ဗြဟ္မာဗိဿနိး အစိုးရသူတို့၏ ဖန်ဆင်းခြင်းအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်။ န ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသည် မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဣတော၊ ဤတဏှာသမုဒယကြောင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဣတိ (ဣဿ အတ္ထဿ)၊ ကို။ ဉပနတ္ထံ၊ ငှါ။ တဒနန္တရံ၊ ထို ဒုက္ခ၏အခြားမဲ့၌။ သမုဒယံ၊ အာဟ။

တတော၊ ထိုသမုဒယမှနောက်၌။ သတေတုကေန၊ အကြောင်းနှင့် တကွဖြစ် သော။ ဒုက္ခေန၊ သည်။ အဘိဘူတတ္တာ၊ နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သံဝိဂ္ဂမာနသာနံ၊ ထိတ်လန့်သောစိတ် ရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဒုက္ခနိဿရဏ- ဂဝေသိနံ၊ ဒုက္ခ၏ လွတ်မြောက်ရာကို ရှာမှီးကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ နိဿရဏ- ဒဿနေန၊ လွတ်မြောက်ရာကို ပြုခြင်းဖြင့်။ အဿာသဇနနတ္ထံ၊ သက်သာရာကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှါ။ နိရောဓံ၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း နိဗ္ဗာန်ကို။ (အာဟ)။ တတော၊ ထိုနိရောဓမှနောက်၌။ နိရောဓာဓိဂမတ္ထံ၊ နိရောဓကို သိရ ခြင်းအကျိုးငှါ။ နိရောဓသမ္ပာပကံ၊ နိရောဓသို့ရောက်စေတတ်သော။ မဂ္ဂံ၊ မဂ်ကို။ အာဟ။ ဣတိဝေ၊ ဧတ္ထ၊ ကမတော၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရိယသစ္စေသု ယံ ဉာဏံ တဿ ကိစ္စတောတိ (ဝါကျဿ)၊ ဟူသော ဝါကျ ၏။ သစ္စဉာဏဿ၊ ၄-ပါးသောသစ္စာတို့၌ဖြစ်သောဉာဏ်၏။ ကိစ္စတောပိ၊ ကိစ္စ အားဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ရှေးနိဿယ၌ “သစ္စဉာဏဿ ကိစ္စတော” ဟု ရှိသည်။ “တဿ ကိစ္စတောကို ထောက်လျှင် ကောင်း၏”ဟု ထင်သည်။] ဟိ၊ ခဲ့။ သစ္စဉာဏံ၊ သည်။ အနုဗောဓဉာဏဉ္စ၊ အနုဗောဓဉာဏ်၎င်း။ ဝါ၊ အဖန်ဖန် သိတတ်သောဉာဏ်၎င်း။ ပဋိဝေဓဉာဏဉ္စ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော ဉာဏ်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒုပိဓံ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထိုဉာဏ် ၂-ပါးတို့တွင်။ အနုဗောဓဉာဏံ၊ သည်။ လောကီယံ၊ သင်္ခါရလောက၌ ပါဝင်သောဉာဏ်သည်။ (လောကီဉာဏ်သည်)။ (ဟုတော့၊ ၍။) အနုဿဝါဒိဝသေန၊ အဆင့်ဆင့်ကြားရခြင်း အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ နိရောဓေ၊ နိရောဓသစ္စာ၌၎င်း။ မဂ္ဂေစ၊ ၌၎င်း။ ပဝတ္တတိ၊ ၏။

အနုဗောဓဉာဏံ။ ။ဤဉာဏ်သည် လောကီဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ရကား သစ္စာ ၄-ပါးကိုသိရာ၌ မဂ်ဉာဏ်ကဲ့သို့ တကြိမ်တခါသာ သိသည်မဟုတ်၊ အကြိမ်ကြိမ် ထပ်၍ တပ်၍ သိ၏။ ထို့ကြောင့် “အနုအနု၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်+ဗုဋ္ဌတိ၊ သိတတ်၏”

ပဋိဝေဓဉာဏံ၊ သည်း။ လောကုတ္တရံ၊ လောကုတ္တရာသည်။ (မဂ်ဉာဏ်ကို ဆိုသည်။) (ဟုတွာ၊ ဤ။) နိရောဓံ၊ နိရောဓဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကိ။ ကတွာ၊ ဤ။ ကိစ္စတော၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအစရှိသော ကိစ္စ ၄-ခုကို အားဖြင့်။ စတ္တာရိပိ ၄-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့ကို။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ထိုးထွင်း၍သိ၏။ ယထာဟ၊ နည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒုက္ခံ၊ ကိ။ ပဿတိ၊ ဉာဏ်အားထင်ထင် သိမြင်၏။ သော၊ ထိုဒုက္ခကို သိမြင်သော

ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အနုဗောဓ် မည်၏။ ဤလောကီဉာဏ်က သစ္စာ ၄-ပါးကို အဖန်ဖန် တမျိုးစီ တမျိုးစီ သိပုံကို “ယံ ပနေတံ လောကီယံ၊ တတ္ထ ဒုက္ခဉာဏံ” စသည်ဖြင့် ပြသည်။ ဤနည်း၌ အနုသဒ္ဓါသည် ပုနပျုန အနက်ကို ဟော၏။ [အထခေါ အနုအနု ဗုဇ္ဈနတော အနုဗောဓော။— ဋီကာ။]

တနည်း။ ။အနုသဒ္ဓါသည် အနုဂတအနက်ကို ဟော၏။ မဂ်မရသေးသော ပုထု ဇဉ်တို့၏ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိရာ၌ အနုဿဝ စသည်နှင့်စပ်၍ သိရ၏။ ဒုက္ခစသည်တို့၏ အရိယသစ္စ အဖြစ်အားလျော်စွာ ကြားရခြင်း၊ (တနည်း) ဆရာအဆက်ဆက်အားဖြင့် ဆောင်ရွက်လာခဲ့သော ကြားရခြင်းသည် အနုဿဝ မည်၏။ ဤသို့ အနုဿဝ စသည်သို့ အစဉ်လိုက်သော သိခြင်းသည် (သိသောဉာဏ်သည်) အနုဗောဓ်အသိမည်၏။ ဤနည်း၌ အနု သဒ္ဓါသည် အနုဂတ အနက်ဟောတည်း။ [အနုဿဝကဲ့သို့ အာကာရပရိဝိတက္က စသည်သို့ အစဉ်လိုက်သော သိခြင်းများလည်း ရှိသေး၏။ ဋီကာကြည့်ပါ။]

ဆက်ဦးအံ့—နိရောဓနှင့် မဂ္ဂသစ္စာကို မဂ်မရသေးမီ သိခြင်းလည်း အနုဿဝ စသည် သို့ အစဉ်လိုက်၍ သိခြင်းပင်တည်း။ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာတို့ကိုကား လောကီ ဝိပဿနာဉာဏ်က တိုက်ရိုက်အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိနိုင်ပါ၏။ ဥပမာ— ဇာတိဒုက္ခကို တိုက်ရိုက် အာရုံပြုနိုင်ခြင်း စသည်တည်း။ တဏှာဟူသော သမုဒယသစ္စာ ကိုလည်း တိုက်ရိုက် အာရုံပြုနိုင်၏။ ထိုသို့ အာရုံပြု၍သိခြင်းသည် မဂ်ဉာဏ်ကဲ့သို့ တကြိမ်တခါ မက အထပ်ထပ် အာရုံပြု၍ သိခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “အနုဗောဓသိ”ဟု ခေါ်ရသည်။

ကိစ္စတော။ ပေ။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ။ ။ပဋိဝေဓဉာဏ်ဟူသည် မဂ်ဉာဏ်တည်း။ တိုမဂ်ဉာဏ် သည် နိရောဓ (နိဗ္ဗာန်) ကို အာရမ္မဏပဋိဝေဓ (တိုက်ရိုက် အာရုံပြုသောအားဖြင့်) သိ၏။ ဒုက္ခသစ္စာ စသော ၃-ပါးကို ထိုမဂ်ရချိန်၌ အသမ္မောဟ (မတွေ့မဝေ ရှင်းပြီး လင်းပြီးအနေ) အားဖြင့် သိ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို “ဤမျှသာရှိ၏”ဟု ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်း၊ နိရောဓသစ္စာကို အာရုံယူမှု မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ “ဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းကိုပင် အသမ္မောဟ ဟု မှတ်ပါ။ [နိရောဓသစ္စာကို သိရာ၌ကား အာရမ္မဏပဋိဝေဓ အားဖြင့်လည်း သိ၏။ အသမ္မောဟပဋိဝေဓ အားဖြင့် လည်း သိ၏။]

ယထာဟ။ ။ဤ သာဓကဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို တပိုင်နက် သိမြင်ပုံကိုပြ၏။ ဘာကြောင့်၊ ဟူ—“ယော ဒုက္ခံ ပဿတိ၊ သေဘိ ဒုက္ခသမုဒယမ္ပိ။ ပေ။ ဒုက္ခနိရောဓမ္ပိ။ ပေ။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ၊ ပဋိပဒမ္ပိ ပဿတိ” ဟု သစ္စာတပါးကို မြင်လျှင် အခြား သစ္စာ ၃-ပါး ကိုလည်း မြင်ပုံကို ပြသောကြောင့်တည်း။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၄၁

ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒုက္ခသမုဒယမှိုကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် မေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယကိုလည်း။ ပဿတိ၊ ဧ၊ ဒုက္ခနိရောဓမှို၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ကြောင်း နိရောဓကိုလည်း။ ပဿတိ၊ ဧ၊ ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနိ*၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ သွားတတ် သော။ ပဋိပဒေမှို၊ အကျင့်ကိုလည်း။ ပဿတိ၊ ဧ၊ ဣတိ၊ ဤသို့အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။

ပန၊ ကား။ ယံ ဧတံ (ဉာဏံ)၊ အကြင် အနုဗောဓဉာဏ်သည်။ လောကီယံ၊ လောကီသည်။ ဝါ၊ သင်္ခါရလောက၌ အကျုံးဝင်သည်။ (ဟောတိ)။ တတ္ထ၊ ထို လောကီဉာဏ်၌။ ဒုက္ခဉာဏံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝန ဝသေန၊ ထကြွခြင်း ဟူသော လွှမ်းမိုး၍ ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တမာနံ၊ သော။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ*၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို။ နိဝတ္တေတိ၊ နှစ်စေနိုင်၏။ သမုဒယဉာဏံ၊ သည်။ (ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝန ဝသေန၊ ဖြင့်။ ပဝတ္တမာနံ၊ သော။) ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ*၊ ကို။ (နိဝတ္တေတိ။) နိရောဓဉာဏံ၊ သည်။ (ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝန ဝသေန၊ ဖြင့်။ ပဝတ္တမာနံ၊ သော။) သဿတဒိဋ္ဌိ*၊ ကို။ (နိဝတ္တေတိ။) မဂ္ဂဉာဏံ၊ သည်။ (ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝန ဝသေန၊ ဖြင့်။ ပဝတ္တမာနံ၊ သော။) အကိရိယဒိဋ္ဌိ*၊ ကို။ (နိဝတ္တေတိ)။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ဒုက္ခဉာဏံ၊ သည်။ ခုဝသုတသုခတ္တဘာဝရဟိတေသု၊ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏ အဖြစ်မှ ကင်းကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၌။ ခုဝသုတသုခတ္တဘာဝ-

ဣတိ သဗ္ဗံ။ ။သဗ္ဗံနှင့်တူသော ဣတိ-သဒ္ဒါ ဟူသမျှသည် အာချုတ္တချည်းတည်း၊ ထို ဣတိဖြင့် “ယော ဒုက္ခသမုဒယံ ပဿတိ၊ ဒုက္ခမှို သော ပဿတိ။ပေ။ ယော ဒုက္ခနိရောဓံ ပဿတိ၊ ဒုက္ခမှို သော ပဿတိ။ပေ။ ယော ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ* ပဋိပဒံ ပဿတိ၊ ဒုက္ခမှို သော ပဿတိ။ပေ။ ဒုက္ခနိရောဓမှို ပဿတိ”တို့ကို ယူပါ။ [မဟာဝဂ္ဂ သစ္စသံယုတ် ဂဝမ္ပတိသုတ်။]

ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝနဝသေန ။ ။ပရိယုဋ္ဌာနနှင့် အဘိဘဝနသည် အရတူ၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ အဘိဘဝနကို မထည့်ဘဲ “သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာနံ” ဟု ဆိုသည်။ ခန္ဓာ ၅-ပါး၌ အတ္တဟု စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိ သည် အနုသယ အခိုက်အတန့်မဟုတ်၊ ဥပါဒ် ၌ ဘင်အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းဟူသော ထကြွခြင်း အခိုက်အတန့်သို့ရောက်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။ ထိုသို့ ထကြွရာဝယ် သာမန်လောက်မျှ ဖြစ်ခြင်းမဟုတ်၊ အထင်အရှား လွှမ်းမိုးသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝနဝသေန ဟု ဝိသေသနပြု၏။ ဤပုဒ်ကို နောက်ဝါကျများ၌လည်း လိုက်၍ ပေးပါ။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိသော ဉာဏ်သည် ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၌ အတ္တ မဖက် သက်သက် သင်္ခါရအစုမျှသာ ဟု မြင်ခြင်းကြောင့် အတ္တဟု စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မထကြွအောင် တားမြစ်နိုင်သည်—ဟူလို။

သညာသင်္ခါတံ၊ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ ချမ်းသာသည်၏ အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်ဟု မှတ်ထင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ ဖလေ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော အကျိုးတရား၌။ ဝိပုဋ္ဌိပတ္တိံ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျင့်ခြင်းကို။ (အထင်မှား ခြင်းကို။) (နိဝတ္တေတိ၊ ၏။) သမုဒယဉာဏံ၊ သည်။ ဣဿရပ္ပဓာန ကာလ- သဘာဝါဒီဟိ၊ ဣဿရ၊ ပဓာန၊ ကာလ၊ သဘာဝ အစရှိသော အကြောင်းတို့ ခကြောင့်။ လောကော၊ ရုပ်နာမ်ဟူသော လောကသည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အကာရဏေ၊ အကြောင်းမဟုတ်သော ဣဿရ စသည်၌။ ကာရဏာဘိ- မာန ပဝတ္တံ၊ အကြောင်းဟူ၍ မှတ်ထင်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သော။ ဟေတုမှိ၊ အကြောင်း၌။ ဝိပုဋ္ဌိပတ္တိံ၊ ကို။ (နိဝတ္တေတိ)။

ဣဿရ၊ ပဓာန၊ ကာလ၊ သဘာဝါဒီဟိ။ ။ဒုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယကို မသိလျှင် “ဣဿရ၏ ဖန်ဆင်းမှု စသည်ကြောင့် ဤ ကမ္ဘာလောကတည်း ဟူသော ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်၏”ဟု အကြောင်းမဟုတ်သော ဣဿရ စသည်၌ အကြောင်း ဟူ၍ မှတ်ထင်သောအားဖြင့် ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျင့်တတ်၏။ ထိုကျင့်မှုကို အကြောင်း သမုဒယသစ္စာကို သိသောဉာဏ်က တားမြစ်နိုင်သည်။

ဣဿရ နိမ္မာနဝါဒ။ ။ သီလက္ခန္ဓာ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ မဟာဗြဟ္မာကို “ဣဿရော ကတ္တာ နိမ္မာတာ = သတ္တဝါတို့ကို ဖန်ဆင်းတတ်သူ”ဟု သာသနာပ တိတ္ထိတို့ ယူကြ ကြောင်းကို ဟောတော်မူ၏။ အဘိဓာန် (၁၆) ၌ ထို ဣဿရကို “သိဝနတ်၊ မဟာဒေဝ နတ်”ဟု ခေါ်၏။ မဟိဿရ (တနည်း) ပရမိဿရ (ပရမ ဤသုရ = ပရမိသု)ဟုလည်း ခေါ်ကြ၏။ ထို ဣဿရသည် ဤ ကမ္ဘာလောက သတ္တဝါဟူသမျှကို ဖြစ်လည်း ဖြစ်စေ၏၊ ဖြစ်ပြီးနောက် ပျက်စေသောအားဖြင့် တားမြစ်လည်း တားမြစ်နိုင်၏ဟု ယူကြ၏။ ကမ္ဘာ လောက သတ္တဝါအနန္တတို့ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း၏အကြောင်းမှာ မဟာဗြဟ္မာ၊ သို့မဟုတ် ပရမိသု ဟု ခေါ်အပ်သော ဗိဿဏိး နတ်မင်းသာတည်း ဟု ဣဿရ ကာရဏီတို့က ပြောဆိုကြသည်။ [သာဓကကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။]

ပဓာနဝါဒ။ ။ အဘိဓာန် (၉၂) ၌ “ပဓာနံ ပကတိတ္ထိယံ” ဟု၎င်း၊ အနုဋီကာ၌ “ပဓာနတောတိ ပကတိတော” ဟု၎င်း ဆို၏။ ထို့ကြောင့် အစ ပဌမ ပင်ကိုယ်အကြောင်း ကို “ပဓာန” ဟု၎င်း၊ “ပကတိ” ဟု၎င်း ခေါ်သည်။ “ထို ပဓာနဟူသော ပကတိသည် ပုရိသနှင့် ပေါင်းဆုံမိသောအခါ သတ္တဝါတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏”ဟု ယူဆကြသည်။ အကျယ်ကို အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ မဟာကုသိုလ်အဖွင့် မူလဋီကာ၌၎င်း၊ အဘယာ- ရာမ ဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌၎င်း ရှိပါ။

ကာလဝါဒ။ ။ အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးသော အကျိုးသည် အချိန်ကာလ ကြောင့်သာ ဖြစ်ရ၏။ အချိန်ကာလမရောက်မီ ဘာအကျိုးကိုမျှ တောင့်တ၍မရ၊ အချိန် ကာလ ရောက်လျှင်ကား ထို အချိန်ကာလကြောင့် ဖြစ်သင့်သမျှ ဖြစ်၍ ပျက်သင့်သမျှ ပျက်ရသည်။ ဤသို့ ကာလကို လောက၏ အကြောင်းဟု ယူဆသော မိစ္ဆာဝါဒလည်း ရှိသည်သာ။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၄၃

နိရောဓဉာဏ်၊ သည်။ အရူပလောက လောကထုပ်ကာဒိသု၊ အရူပလောက၊ လောကထုပ်ကာ အစရှိသည်တို့၌။ အပဝဂ္ဂဂ္ဂါဟဘူတံ၊ လောကနိဗ္ဗာန် ဟု ယူတတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ နိရောဓေ၊ လောက၏ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်၌။ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ၊ ကို။ (နိဝတ္တေတိ)။

ကာလော ကရေတိ ဘူတာနိ၊ ကာလော သံဟရတိ ပဇာ။

ကာလော သုတ္တေ ဇာဂရေတိ၊ ကာလော ဟိ ဓုရတိက္ကမော။

အချိန်ကာလသည် သတ္တဝါတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင်လည်း ပြုလုပ်၏။ အချိန်ကာလ သည် သတ္တဝါတို့ကို ပျောက်ကွယ်အောင်လည်း ရုပ်သိမ်း၏။ အချိန်ကာလသည် အိပ်ပျော် နေသူတို့ကို နိုးစေ၏။ မှန်၏—အချိန်ကာလကို မည်သူမျှ မလွန်ဆန်နိုင်။—အနုဋီကာ။

သဘာဝဝါဒ။ ။ကမ္မာလောက၌ သက်ရှိ သက်မဲ့ ဟူသမျှသည် မည်သူမျှ ပြုလုပ်၍ မဖြစ်၊ သူ့သဘာဝကြောင့်သာ ဖြစ်၏။ ကြည့်စမ်းလော့—ဆူးကို အဖျားချွန်အောင် ဘယ်သူပြုလုပ်ပေးသနည်း၊ သူ့သဘာဝကြောင့်သာ အဖျားချွန်နေသည်မဟုတ်လော။ သီးသီးကို လုံးနေအောင် ဘယ်သူပြုလုပ်ပေးသနည်း၊ သူ့သဘာဝကြောင့်သာ လုံးနေ သည် မဟုတ်ပါလော။ ခြင်္သေ့ သစ် ကျား စသော သားကောင်၊ ဗျင်း ဥဒေါင်း စသော ငှက်ကောင်၊ မြွေ ကင်း စသော အကောင်တို့ကို အဆန်းတကြွယ်ဖြစ်အောင် ဘယ်သူ ပြုသနည်း၊ သူ့သဘာဝသည်ပင် ပြုသည်မဟုတ်လော။ “ဤနည်းအတိုင်းပင် သက်ရှိ သက်မဲ့ဟူသမျှသည် သူ့သဘာဝကြောင့်သာ ဖြစ်ရ၏” ဟု သဘာဝဝါဒီ မိစ္ဆာအယူ ရှိသူတို့က ပြောဆိုကြသည်။

အာဒိဖြင့် ယူဘွယ်။ ။သဘာဝါဒီဟိ၌ အာဒိဖြင့် အဏုဝါဒ၊ သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေကတ ဟေတုဝါဒတို့ကို ဋီကာ၌၎င်း၊ နိယတိဝါဒ၊ အဓိစ္စသမုပ္ပတ္တိဝါဒတို့ကို အနုဋီကာ၌၎င်း ယူဘို့ရန် ပြထား၏။ ထိုတွင် အဏုဝါဒဟူသည် ကမ္မာပျက်သောအခါ အဏုမြူမျှသာ ကျန်ရစ်၏။ ကမ္မာတည်ချိန် ရောက်သောအခါ ကမ္မာကို ဖန်ဆင်းသော ဗြဟ္မာမင်းက အဏုမြူ ၂-ခု၊ အဏုမြူ ၃-ခု စသည် ပေါင်းစပ်၍ လူ နတ်ဖြစ်အောင် သက်ရှိ သက်မဲ့ ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းပေးသည်။ ထို့ကြောင့် “ကမ္မာလောက၏ အစ အကြောင်းသည် အဏုမြူသာတည်း”ဟု မိစ္ဆာဝါဒီတို့က ယူဆကြသည်။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဝါဒ၊ သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ- ကတဟေတုဝါဒ၊ နိယတိဝါဒတို့ကို သီလက္ခန် ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ရှုပါ။

အရူပလောက လောကထုပ်ကာဒိသု။ ။ရာမ၏ သားဖြစ်သော ဥဒကရသေ့နှင့် အာဠာရရသေ့တို့သည် အရူပဘုံကို “အပဝဂ္ဂ”ဟု ယူဆကြ၏။ [“အပဝဇ္ဇန္တိ သင်္ခါရာ တေသ္မာတိ အပဝဂ္ဂေါ”နှင့် အညီ သင်္ခါရတို့၏ ရှောင်ကြဉ်ရာ၊ သင်္ခါရ၏ချုပ်ရာ မောက္ခ (နိဗ္ဗာန်)ကို “အပဝဂ္ဂ”ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် အရူပဗြဟ္မာဘုံကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုလိုကြ သတတ်။] ပြာသာဒ်၏ အထက်ဆုံး တုပ်ကာကဲ့သို့ လောက၏ အမြင့်ဆုံး ဘုံဘဝကို “လောကထုပ်ကာ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုလောကထုပ်ကာကို မဇ္ဈိ “အသညသတ်ဘုံ”ဟု ဖွင့်၏။ [လောကထုပ်ကာယာတိ အသညဘဝေ။ — မရ။] မိမိကား နေဝသညာ- နာသညာယတနဘုံကို “လောကထုပ်ကာ”ဟု ယူသင့်မည်ထင်၏။ ထိုသူတို့သည် အရူပ ဘဝ၊ သို့မဟုတ် လောကထုပ်ကာဖြစ်သော မောက္ခသို့ ဝါ-နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ပြီးနောက်

မဂ္ဂဉာဏံ၊ သည်။ ကာမသုခလ္လိက အတ္တကိလမထာနုယောဂပ္ပဘေဒေါ၊ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂ ဟူသော အပြားရှိသော။ အဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ၊ စင်ကြယ်ကြောင်း မဟုတ်သောလမ်း၌။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဂ္ဂါဟဝသေန၊ စင်ကြယ်ကြောင်းလမ်းဟု ယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တံ၊ သော။ ဥပါယေ၊ အကြောင်း၌။ ဝိပုဋ္ဌိပတ္တိံ၊ ကို။ နိဝတ္ထေတိ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ လောကေ၊ လောကပ္ပဘဝေ။ ပေ။ န ဝိဇာနာတိ ယာဝ သစ္စာနီတိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤ ဂါထာစကားကို။ (ပဏ္ဍိတေဟိ) ဝုစ္ဆတိ၊ ၏။ [ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ နရော၊ သတ္တဝါသည်။ သစ္စာနိ၊ ထို့ကို။ န ဝိဇာနာတိ၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မသိ။ တာဝ၊ ထို သစ္စာတို့ကို မသိသေးသမျှကာလပတ်လုံး။ (နရော၊ သတ္တဝါသည်။) လောကေ၊ ဒုက္ခသစ္စာ ဟူသော လောက၌၎င်း။ လောကပ္ပဘဝေ၊ လောက ဟူသော ဒုက္ခသစ္စာ၏ စ၍ဖြစ်ခဲ့ရာ သမုဒယသစ္စာ၌၎င်း။ လောကတ္ထဂမေ၊ လောကဟူသော ဒုက္ခသစ္စာ၏ချုပ်ခြင်းသို့ရောက်သော။ သိဝေစ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာ၌၎င်း။ တဒုပါယေ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာ၌ ၎င်း။ သမ္မုယုတိ၊ ပြင်းစွာတွေ့ဝေ၏။] ဧဝံ၊ ဧတ္ထ၊ ဉာဏကိစ္စတောပိ၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အန္တောဂဓာနံ ပဘေဒါတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤမာတိကာပုဒ်၌။ (ဝိတ္ထာရံ၊ ကို။) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)။ ဒုက္ခသစ္စသ္မိံ၊ ၌။ တဏှဉ္စေ၊ တဏှာကို၎င်း။ အနာသဝဓမ္မေ၊ အာသဝေါ၏ အာရုံ မဟုတ်သော လောကုတ္တရာတရားတို့ကို ၎င်း။ ဌပေတွာ၊ ၍။ သေသာ၊ တဏှာ အနာသဝဓမ္မတို့မှကြွင်းကုန်သော။ သဗ္ဗဓမ္မာ၊ အလုံးစုံသော လောကီစိတ် စေတသိက် ရုပ်တရားတို့သည်။ အန္တောဂဓာ၊

ကံအရှိန် ကုန်သောအခါ (ဗြဟ္မာသက် စေသောအခါ) ထိုနိဗ္ဗာန်မှ ပြန်လှည့်၍ သံသရာ၌ ကျပ်လည်ရသေးသတတ်။ ဤနည်းအားဖြင့် “သတ္တဝါများ မကုန်နိုင်”ဟု ယူဆကြသည်။ “ထုပ္ပိကာဒိသု”၌ အာဒိဖြင့် ပဓာန (ပကတိ)၏ မဖြစ်ခြင်းကို၎င်း၊ အတ္တ၏ ဂုဏ် သတ္တိမှ ကင်းသောအခါ မိမိအတ္တ၌ပင် တည်နေခြင်းကို၎င်း၊ ဗြဟ္မာမင်းနှင့် အတူတကွ တည်နေရခြင်းကို၎င်း၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်ကို၎င်း အပဝဂ္ဂ ဟု ယူဆကြသဖြင့် ထိုပဓာန၏ မဖြစ်ခြင်း စသည်ကို ယူပါ။

ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ။ ။ ကြည့်လိုရာ ကြည့်ခြင်း၊ ကြားလိုရာ နားထောင် ခြင်း၊ နမ်းလိုရာ နမ်းခြင်း၊ စားသောက်လိုရာ စားသောက်ခြင်း၊ တွေ့ထိလိုရာ တွေ့ထိ ခြင်း၊ စိတ်အလိုရှိရာ ကြံစည်ခြင်းအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၆-ပါးကို နှစ်သက်စေခြင်းသည်၎င်း၊ သားကလေး၏ မျက်နှာကိုကြည့်၍ နေရခြင်း စသည်သည်၎င်း ဤသို့ စသောအားဖြင့် ကာမသုခကို အသားပေးသော အားထုတ်မှု ဟူသမျှသည် “ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ” မည်၏။ “ထိုကဲ့သို့ ကာမသုခ မရှိလျှင် အပဝဂ္ဂ(နိဗ္ဗာန်)မရှိ၊ ကာမသုခသည်ပင် နိဗ္ဗာန် ဟူသော အပဝဂ္ဂဖြစ်သည်”ဟု ယူဆကြသည်။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၂၄၅

အတွင်းဝင်ကုန်၏။ သမုဒယသစ္စေ၊ ဌ။ ဆတ္တိ သ၊ သော။ တဏှာဝိစရိတာနိ၊ တဏှာဝိစရိတ်တို့သည်။ ဝါ၊ အထူးထူး အပြားပြားဖြစ်သော တဏှာတို့သည်။ (အန္တောဂဓာနိ။) နိရောဓသစ္စံ၊ သည်။ အသမ္ဘိသံ၊ အခြားတရားတို့နှင့်မရော ယှက်သော နိဗ္ဗာန်သက်သက်သည်။ (ဟောတိ)။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ဗောဓိပက္ခိယတရား အားလုံး

အကျုံးဝင်ပုံ

မဂ္ဂသစ္စေ၊ ဌ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိမုခေန၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အဦးပဓာန ပြုသဖြင့်။ ဝိမံသိဒ္ဓိ- ပါဒပညိန္ဒြိယ ပညာဗလ ဓမ္မဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာနိ။) သမ္မာသင်္ကပ္ပါ ပဒေသေန၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ညွှန်ပြအပ် သော သမ္မာသင်္ကပ္ပဖြင့်။ တယော၊ နေကမ္မဝိတက္ကာဒယော၊ တို့သည်။ (အန္တော- ဂဓာ)။ သမ္မာဝါစာ ပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ စတ္တာရိ၊ ဝစီသုစရိတာနိ၊ (အန္တောဂဓာနိ)။ သမ္မာကမ္မန္တာပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ တိဏိ၊ ကာယ- သုစရိတာနိ၊ (အန္တောဂဓာနိ)။ သမ္မာအာဇီဝမုခေန၊ ဖြင့်။ အပ္ပိစ္ဆတ၊ ပစ္စည်း- ၄-ပါးတို့၌ အလိုမရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ သန္တုဋ္ဌိတာစ၊ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲ ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ (အန္တောဂဓာ)။ ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗေသယေဝ၊ သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ တေသံ သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တာဇီဝါနိ၊ ဤသမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့၏။ အရိယကန္တသီလတ္တာ၊ အရိယာတို့နှစ်သက် အပ်သော သီလ၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သီလဿ၊ သီလ၏။ ဝါ၊ သီလကို။ (သီလ မှန်လျှင်)။ သဒ္ဓါဟတ္ထေန၊ သဒ္ဓါတည်းဟူသော လက်ဖြင့်။ ပဋိဂ္ဂဟေတုဗ္ဗတ္တာစ၊ ခံယူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တေသံ၊ ထိုသဒ္ဓါန္တေ သဒ္ဓါဗိုလ် ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ် တို့၏။ အတ္တိတာယ၊ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ရှိကုန်သည့်အတွက်။ (သီလဿ၊ ၏။) အတ္တိတာဝတောစ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (“သိဒ္ဓါန္တေ စသည်ရှိမှ သီလရှိခြင်းကြောင့်” ဟူလို။) သဒ္ဓိန္ဒြိယ သဒ္ဓါဗလ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒါ၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာ)။

သမ္မာဝါယာမာပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာန ဝိရိယိန္ဒြိယ- ဝိရိယဗလ ဝိရိယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာနိ)။ [စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာန နောက်၌ ဝိရိယိဒ္ဓိပါဒ် ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။ ဤ၌ ဝိရိယိဒ္ဓိပါဒ် မပါ သေး။] သမ္မာသတိအပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓသတိပဋ္ဌာနသတိန္ဒြိယ- သတိဗလ သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာနိ)။ သမ္မာသမာဓိ- အပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ သဝိတက္က သဝိစာရာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယောတယော၊ ကုန်သော။ သမာဓိ၊ ဈာနသမာဓိတို့သည်၎င်း။ စိတ္တသမာဓိ-

သမာဓိန္ဒြိယ သမာဓိဗလ ပီတိ ပဿဒ္ဓိ သမာဓိ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ စိတ္တ၊ သမာဓိ၊ သမာဓိန္ဒြေ၊ သမာဓိဗိုလ်၊ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်၊ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်၊ သမာဓိ သမ္မောဇ္ဈင်၊ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်တို့သည်၎င်း။ အန္တောဂဓာနိ။ ဣတိ ဝေ၊ ဧတ္ထ၊ အန္တောဂဓာနံ၊ သစ္စာတပါးတပါး၌ အတွင်းဝင်သော တရားတို့၏။ ပဘေဒါပိ၊ အပြားအားဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

ဥပမာတောတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရံ၊ ကိ။) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ ထုတ်၍ပြဦးအံ့။ ဘာရော၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို။ (ဒဋ္ဌဗျော) ဝိယ၊ ရှုမှတ်ထိုက်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ ဘူ။) ဒုက္ခသစ္စံ၊ ကိ။ ဒဋ္ဌဗျံ။ ဘာရာဒါနံ၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကိုယူခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗျံ) ဣဝ၊ သို့။ (တထာ၊ တူ။) သမုဒယသစ္စံ၊ ကိ။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။ ဘာရနိက္ခေပနံ၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ပစ်ချခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗျံ) ဣဝ၊ သို့။ (တထာ) နိရောဓသစ္စံ၊ ကိ။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။ ဘာရနိက္ခေပနုပါယော၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ပစ်ချခြင်း၏အကြောင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗျော) ဝိယ၊ သို့။ (တထာ၊ တူ။) မဂ္ဂသစ္စံ၊ ကိ။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။

[ဒဋ္ဌဗျော ဣဝ တထာ စသည်တို့ကို ထည့်လိုလျှင် ထည့်၍ပေးပါ။ နောက်၌ အကျဉ်းမျှ ပေးတော့မည်။] စ၊ သည်သာမကသေး။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ကိ။ ရောဂေါ ဝိယ၊ အနာရောဂါကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။ သမုဒယသစ္စံ၊ ကိ။ ရောဂနိဒါနမိဝ၊ ရောဂါ၏ အကြောင်းရင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။ နိရောဓသစ္စံ၊ ကိ။ ရောဂူပသမော ဝိယ၊ အနာရောဂါ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ ကိ။ ဘေသဇ္ဇမိဝ၊ ဆေးကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ကိ။ ဒုဗ္ဘိက္ခမိဝ၊ ထမင်း၏ မရှိခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားခြင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။ သမုဒယသစ္စံ၊ ကိ။ ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိဝိယ၊ မကောင်းသော မှိုဗ်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။ [မှိုဗ်းသည် လယ်ယာ ပျက်လောက်အောင် များလွန်းလျှင်၎င်း၊ မရှာလျှင်၎င်း ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိပင်တည်း။] နိရောဓသစ္စံ၊ ကိ။ သုဘိက္ခမိဝ၊ ထမင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ သာယာဝပြော အစာပေါ်ခြင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ ကိ။ သုဝုဋ္ဌိဝိယ၊ ကောင်းသောမှိုဗ်း ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗျံ)။

အပိစ၊ သေး။ ဝေရီ ဝေရမူလ ဝေရသမုဂ္ဂါတ ဝေရသမုဂ္ဂါတုပါယေဟိ၊ ရန်သူ၊ ရန်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်း၊ ရန်ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ရာ၊ ရန်ကို အကြွင်း မဲ့ ပယ်သတ်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ဖြင့်၎င်း။ (ယောဇေတွာ ခွံစပ်။) ဝိသရက္ခ ရုက္ခမူလ မူလပစ္စေဒ တဒုပစ္စေဒပါယေဟိ၊ အဆိပ်သစ်ပင်၊ သစ်ပင်၏အမြစ်၊ အမြစ်ကိုပယ်ဖြတ်ခြင်း၊ ထိုအမြစ်ကိုပယ်ဖြတ်ခြင်း၏အကြောင်းတို့ဖြင့်၎င်း။ ဘယ ဘယမူလနိဗ္ဗယတဒဓိဂမုပါယေဟိ၊ ဘေး၊ ဘေး၏အကြောင်းရင်း၊ ဘေးမရှိရာ၊

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၄၇

ထိုဘေးမရှိရာကို သိခြင်း၏ အကြောင်းတို့ဖြင့်၎င်း။ သြရိမတီရ မဟောသပါရိမ-
တီရ တံသမ္မာပက ဝါယာမေဟိ စ၊ ဤဘက်၌ဖြစ်သော ကမ်း၊ ကြီးစွာသော
ရေအယဉ်၊ ထိုဘက်၌ဖြစ်သော ကမ်း၊ ထိုဘက်ကမ်းသို့ ရောက်စေတပ်သော
ဝါယာမတို့ဖြင့်၎င်း။ ယောဇေတွာပိ၊ ယဉ်စေ၍သည်း။ တောနိ၊ ဤသစ္စာဘို့ကို။
ဥပမာတော၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဧတ္ထ၊ ဥပမာတော၊ ဝိနိစ္ဆ-
ယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စတုက္ကတောတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရော၊ ဧဝံ၊
ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဧတ္ထ၊ ဤ ၄-ပါးသော သစ္စာတို့၌။ (အတ္ထိ ဌိစပ်။) [ယောဇနာ၌
နိဒ္ဒါရဏပေး၍ ဒုက္ခစသည်၌ စပ်သည်။] ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ (ဟုတွာ၍။) န အရိယ-
သစ္စံ၊ အရိယသစ္စာ မဟုတ်သော တရားသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အရိယသစ္စံ၊ သည်။
(ဟုတွာ) န ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမဟုတ်သောတရားလည်း။ (အတ္ထိ)။ ဒုက္ခဉ္ဇေဝ၊ ဒုက္ခလည်း
ဟုတ်သော။ အရိယသစ္စဉ္ဇ၊ အရိယသစ္စာလည်း ဟုတ်သောတရားသည်။ (အတ္ထိ)။
နေဝ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခလည်း မဟုတ်သော။ န အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာလည်း မဟုတ်
သော တရားသည်။ အတ္ထိ။ သမုဒယာဒိသု၊ သမုဒယ အစရှိသော သစ္စာတို့၌
လည်း။ ဧသ နယော၊ တည်း။ တတ္ထ၊ ထို စတုက္ကတို့တွင်။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ၊ မဂ်နှင့်
သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ (မဂ္ဂင် ၈-ပါးနှင့် ယဉ်ကုန်သော။) ဓမ္မာ၊ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်
၂၉-ပါးသော တရားတို့သည်၎င်း။ သာမညဗလနိစ၊ သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း
ဖြစ်ရာ မဂ် ၄-ဖြာ၏ အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ပါးတို့သည်၎င်း။ (ဒုက္ခံ
န အရိယသစ္စံ၌စပ်။) ယံ၊ အကြင်အရာသည်။ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စတည်း။ တံ၊ ထိုအရာ
သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊
ဟောတော်မူသည့်အတွက်။ သင်္ခါရဒုက္ခတာယ၊ သင်္ခါရဒုက္ခ၏ အဖြစ်ကြောင့်။
ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမည်၏။ န အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာကား မမည်။ နိရောဓော၊ နိဗ္ဗာန်
သည်။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာမည်၏။ န ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကား မမည်။

ပန၊ ကား။ ဣတရံ၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဓမ္မ သာမညဗလနိရောဓမှ တပါးသော။
အရိယသစ္စဒ္ဓယံ၊ သမုဒယ မဂ္ဂဟူသော အရိယသစ္စာ ၂-ပါး အပေါင်းသည်။
သိယာ၊ အချို့။ အနိစ္စတော၊ မမြဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမည်၏။ ပန၊
ဗျတိရိုက်ကား။ ယဿ၊ အကြင်ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပရိညာယ၊ ပိုင်းခြား၍သိခြင်းငှါ။
ဘဂဝတိ၊ မြတ်စွာဘုရား၌။ (မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌။) ဗြဟ္မစရိယံ၊
မြတ်သော အကျင့်ကို။ ပုဿတိ၊ ကျင့်သုံးအပ်၏။ တထတ္ထေန၊ ထို ပရိညေယျ
အဖြစ်၌ မှန်ကန်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ န (ဒုက္ခံ)၊ ဒုက္ခ
မဟုတ်။ [ဋီကာ၌ “တထတ္ထေနာတိ တထသဘာဝေန” ဟု ဖွင့်သည်။ အတ္တကို
သဘာဝဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “တထတ္ထေန” ဟု ရှိသော မူကွဲက
ကောင်း၏။ “တထတ္ထေန” ကား မကောင်း။]

ပန၊ ကား။ သဗ္ဗာကာရေန၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ တဏှာယ၊ ကို။ အညတြ၊ ကြည်၍။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းသည်။ ဒုက္ခဉ္စေ၊ ဒုက္ခလည်းဟုတ်၏။ အရိယသစ္စ၊ အရိယသစ္စာလည်းဟုတ်၏။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်၎င်း။ သာမညဖလာနိစ၊ တို့သည်၎င်း။ ယဿ၊ အကြင်ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပရိညတ္တံ၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအကျိုးငှါ။ ဘဂဝတိ၊ ဌံ။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ကို။ ဝုဿတိ၊ အပ်၏။ တထတ္ထေန၊ အားဖြင့်။ နေဝဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခလည်း မဟုတ်။ န အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာလည်း မဟုတ်။ ဧဝံ၊ ဤ အတူ။ သမုဒယာဒိသုပိ၊ သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ယထာယောဂံ၊ ယှဉ်ထိုက်သည်အား လျော်စွာ။ ယောဇေယျော၊ ယှဉ်စေ၍။ စတုက္ကတောပိ၊ အားဖြင့်လည်း။ ဣတ္ထံ၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [ယှဉ်ထိုက်သမျှ ယှဉ်ပုံကို အနုဋီကာ၌ အကျယ်ပြထား၏။ ရှုပါလေ။]

သုညတေကဝိဓာဒိဟိတိ ဣတ္ထံ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ တာဝ၊ ကေဝိဓအစရှိသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ သုညတော၊ သုညအားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဟိ၊ ချဲ့။ ပရမတ္ထေန၊ မဖောက်မပြန် မြတ်သော အနက်အားဖြင့်။ သဗ္ဗာနေဝ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဝေဒကကာရက နိဗ္ဗုတဂမကာတာဝတော၊ ခံစားတတ်သူ၏ အဖြစ်၊ ပြုလုပ်တတ်သူ၏အဖြစ်၊ ငြိမ်းအေးသူ၏အဖြစ်၊ သွားတတ်သူ၏အဖြစ်မှ။ သုညာနိ၊ ကင်းဆိတ်တုန်၏။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဒုက္ခမေဝ ဟိ။ ပေ။ ဂမကော န ဝိဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (ပဏ္ဍိတေဟိ၊ တို့သည်။) ဝုဿတိ။ [ဟိ၊ မှန်။ ဒုက္ခမေဝ၊ ဆင်းရဲခြင်း သဘောသည်သာ။ (ဝိဇ္ဇတိ၊ ရှိ၏။) ဒုက္ခိတော၊ လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းရှိသော။ [သဉ္ဇာတ အဿ အနက်၌ ဣတ-ပစ္စည်း။] ကောစိ၊ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူငါသည်။ န (ဝိဇ္ဇတိ)၊ မရှိ။ ကိရိယာဝ၊ ပြုလုပ်ခြင်း အမှုအရာသည်သာ။ ဝိဇ္ဇတိ။ ကာရကော၊ ပြုလုပ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူငါသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ။ နိဗ္ဗုတိ၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းခြင်း သဘောသည်။ အတ္ထိ၊ စင်စစ်ကေန အမှန်ရှိ၏။ နိဗ္ဗုတော၊ ငြိမ်းအေးသော။ ပုမာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူငါ ယောက်ျားသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ မဂ္ဂ (မဂ္ဂေါ)၊ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း၊ ကောင်းမြတ်သော တရားသည်။ အတ္ထိ။ [မ ကား အာဂံ။] ဂမကော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူငါသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ။]

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ပုရိမဒ္ဓယံ၊ ရွှေ၌ဖြစ်သော ဒုက္ခ သမုဒယ သစ္စာ ၂-ပါး အပေါင်းသည်။ ဓုဝ သုဘ သုခတ္ထ သည်၊ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်မှ ကင်းဆိတ်၏။ အမတပဒံ၊ ရောက်သင့် ရောက်ထိုက် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာသည်။ အတ္တသည်၊ အတ္တမှသာ ကင်းဆိတ်၏။ (ဓုဝ သုဘ သုခတို့မှ မကင်းဆိတ်-ဟူလိ။)

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၄၉

မဂ္ဂေါ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည်။ ဓုဝ သုခ အတ္တဝိရဟိတော၊ ကင်း၏။ (သုဘ အဖြစ်မှ မကင်း-ဟူလို။) ဣတိ၊ ဤသို့။ တေသု၊ ထို ၄-ပါးသောသစ္စာတို့၌။ သုညတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော)။ ဝါ၊ တနည်း။ တီဏိ၊ ဒုက္ခသမုဒယ မဂ္ဂအားဖြင့် ၃-ပါးကုန်သော သစ္စာတို့သည်။ နိရောဓသုညာနိ၊ နိရောဓသစ္စာမှ ကင်းဆိတ်ကုန်၏။ နိရောဓောစ၊ သည်လည်း။ သေသတ္တယသုညော၊ ကြွင်းသော ဒုက္ခသမုဒယ မဂ္ဂသစ္စာ ၃-ပါးအပေါင်းမှ ကင်းဆိတ်၏။

[ဟေတ္ထ ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။ ယောဇနာ၌ “ဟိ သစ္စ”ဟု ဆိုသော်လည်း ရှေးဝါကျကိုထောက်ခံသော ဒဠိကရဏ မဟုတ်သောကြောင့် “ဟိ အနက်မရှိ” ဟု ကြံပါ။ (တနည်း) ဧတ္ထ ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဝါ၊ တနည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဟေတု ဖလတို့တွင်။ ဟေတု၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂-ပါး သည်။ ဖလသုညော၊ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခ နိရောဓ သစ္စာ ၂-ပါးမှ ကင်းဆိတ်၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) သမုဒယော၊ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာ၌။ ဒုက္ခဿ၊ အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာ၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ မဂ္ဂေါ၊ အကြောင်းမဂ္ဂသစ္စာ၌။ နိရောဓဿ၊ အကျိုး နိရောဓသစ္စာ၏။ (အဘာဝတော)စ၊ ၎င်းတည်း။ ပကတိ-ဝါဒီနိ၊ ပကတိသည် သတ္တဝါတို့၏အစဟု ပြောဆိုကြသော ကာပိလဆရာတို့၏။ ပကတိ၊ ပကတိသည်။ (ဖလေန၊ အကျိုးအားဖြင့်။) (သ ဂဗ္ဘာ၊ ကိုယ်ဝန်နှင့် တကွဖြစ်သည်။) (ဟောတိ) ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဟေတု၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂-ပါးသည်။ ဖလေန၊ ဒုက္ခ နိရောဓ ဟူသော အကျိုးအားဖြင့်။ သဂဗ္ဘာ၊ ကိုယ်ဝန်နှင့် တကွဖြစ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဖလံစ၊ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခ နိရောဓ သစ္စာ ၂-ပါးသည်လည်း။ ဟေတုသုည၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂-ပါးမှ ကင်းဆိတ်၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဒုက္ခသမုဒယာနိ၊ တို့၏၎င်း။ နိရောဓမဂ္ဂါနဉ္စ၊ တို့၏၎င်း။ အသမဝါယာ၊ အတူ

န ဖလေန သဂဗ္ဘော။ ။ “ပကတိကြောင့် ဖြစ်ရသော ဝိကာရတို့သည် အသီး အသီး မခွဲမိ ရှေးကာလ၌ ပကတိအတွင်းဝယ် မြုပ်ကွယ်နေ၍ (ကိုယ်ဝန်သုဇယ်ကဲ့သို့) ပကတိအတွင်း၌သာ တည်ကြရာကုန်၏”ဟု ပကတိဝါဒီတို့က ယူဆကြ၏။ ထို အယူ၌ ထို ပကတိဝါဒီတို့၏ အလိုအားဖြင့် အကြောင်း ပကတိသည် အကျိုး ဝိကာရနှင့် အတူ တကွ (ရှေးဦးစွာ) ဖြစ်ရသကဲ့သို့ ဟေတုဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာတို့သည် ဖလ ဖြစ်သော ဒုက္ခနိရောဓနှင့် ရှေးဦးစွာ အတူတကွဖြစ်ခြင်း မရှိကြ။ [ဤစကားသည် ဖလ-သုညော ဝါ ဟေတ္တ၏ ဟပ္ပါကဋိကရဏ ဝါကျတည်း။]

ဟေတုသုညဉ္စ ဖလံ။ ။ ဒုက္ခ နိရောဓဟူသော အကျိုးသစ္စာ ၂-ပါးလည်း သမုဒယ မဂ္ဂဟူသော အကြောင်းတို့မှ ကင်းဆိတ်၏။ “ဒုက္ခ၌ သမုဒယမရှိ၊ နိရောဓ၌ မဂ္ဂမရှိ” ဟူလို၊ ဘာကြောင့်နည်း— ဒုက္ခ။ပေ။ အသမဝါယာ = ဒုက္ခနှင့် သမုဒယ သည်၎င်း၊ နိရောဓနှင့် မဂ္ဂသည်၎င်း အတူတကွ ဖြစ်ခြင်းဟူသော သမဝါယာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် ကည်း။ [သမ = အတူတကွ (သမနေအောင်) + ဝါယ (ဝိ + အာယ) = အထူးဖြစ်ခြင်း။]

တကွ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟေတုဖလ သမဝါယ ဝါဒီနံ၊ အကြောင်း အကျိုးတို့၏ အတူတကွဖြစ်ခြင်းဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဒွိအဏုကာဒိနိ၊ အဏုမြူ ၂-ခုအပေါင်းအစရှိသော အကျိုးတို့သည်။ (ဟေတုသမဝေတာနိ) ဝိယ၊ အကြောင်းဖြစ်သော ပရမာဏုမြူတို့နှင့် အတူတကွ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဖလံ၊ သည်။ [ဖလံဟူသော မှုကွဲက ကောင်းသည်။] ဟေတုသမဝေတံ၊ အကြောင်းနှင့်အတူတကွ ဖြစ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ တေန၊ ကြောင့်။ တယမိဓ နိရောဓ သည်။ ပေ။ ဖလမ္ပိ တံဟေတုနာ သုညန္တိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (ပဏ္ဍိတေဟိ) ဝုစ္စတိ၊ ၏။

[ဣဓ၊ ဤ ၄-ပါးသောသစ္စာတို့တွင်။ တယံ၊ ဒုက္ခ သမုဒယ မဂ္ဂဟူသော သစ္စာ ၃-ပါးအပေါင်းသည်။ နိရောဓသညံ၊ နိရောဓသစ္စာမှ ကင်းဆိတ်၏။ နိဗ္ဗုတိပိ၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းခြင်းဟူသော နိရောဓသစ္စာသည်လည်း။ တေန တယေန၊ ထိုဒုက္ခ သမုဒယ မဂ္ဂဟူသော သစ္စာ ၃-ပါး အပေါင်းမှ။ သုညာ၊ ကင်းဆိတ်၏။ ဟေတု၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂-ပါးသည်။ ဖလေန၊ အကျိုး ဖြစ်သော ဒုက္ခ နိရောဓ သစ္စာ ၂-ပါးမှ။ သုညော၊ ၏။ ဖလမ္ပိ၊ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခ နိရောဓ သစ္စာ ၂-ပါးသည်လည်း။ တံဟေတုနာ၊ ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂-ပါးမှ။ သည်။ ၏။] ဧဝံ၊ တာဝံ၊ သုညတော၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။

န ဟေတုသမဝေတံ ဖလံ။ ။ ဤဝါကျသည် ရှေးဝါကျကို ခွဲသောစကားဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဥပမာနဖြင့် ထင်ရှားအောင်ပြသော တပွဲကဋီကရဏလည်း သင့်၏။ အဏု ဝါဒီတို့က ကမ္ဘာပျက်သောအခါ ပရမာဏုမြူသာ ကျန်တော့၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာ စ၍ တည်သောအခါ “ပရမာဏုမြူ ၂-ခု ပေါင်းမိလျှင် ဒွိအဏုက ဖြစ်၏”ဟု ယူကြ၏။ ထိုအယူအားဖြင့် ပရမာဏုမြူသည် အကြောင်းဟေတု၊ ဒွိအဏုကသည် အကျိုးဖလ ဖြစ်၏။ ထို၌ အကြောင်း ၂-ခု အတူတကွ (ဘမဝေတ) ဖြစ်သောအခါ မြင်ရသူတို့မှာ “ဒွိအဏုက” ဟူသော အသိဉာဏ်နှင့် “ဒွိအဏုက” ဟူသော အခေါ်အဝေါ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ အကြောင်း သစ္စာသည် အကျိုးသစ္စာနှင့် အတူတကွ သမဝေတ မဖြစ်နိုင်၊ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အကြောင်းသစ္စာထဲ၌ အကျိုးသစ္စာ မရှိနိုင် ဟူလို။ [သမ+ဝေတလည်း သမဝါယနှင့် ဓာတ်တူ၏။ ဝါယံ၌ ဝိ+ဣ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ဝေတံ၌ ဝိ+ဣ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ဤသို့ ပစ္စည်းသာ ကွဲသည်။]

ဂါထာ။ ။ “တယမိဓ နိရောဓသညံ တယေန။ပေ။ သုညာ”သည်။ “နိရောဓ- သုညာနိ ဝါ တိဏိ၊ နိရောဓော စ သေသတ္တယသုညော”၏ သင်္ကဟတည်း။ “သုညော ဖလေန။ပေ။ သုညံ”သည် “ဖလသုညော ဝါ ဟေတ္တ”စသော နောက် အကျဉ်း အကျယ် စကား၏ သင်္ကဟတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤဂါထာ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ပြအပ်ခဲ့သော အကျယ် စကားကိုကြည့်၍ သိနိုင်ပါသည်။

တင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၂၅၁

ကေဝိဓာဒိဟိတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရုံကို။) ဝ (ဥဒ္ဓရိတော ဒဿေမိ)၊ အံ။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၄-ပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ သဗ္ဗမေဝ၊ သာလျှင်ဖြစ်သော။ 'ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာသည်။ ပဝတ္တိဘာဝတော၊ သံသရာ၏ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေဝိဓံ၊ တပါးသာအဘို့ရှိ၏။ နာမ-ဂ္ဂပတော၊ နာမ်ရုပ်အားဖြင့်။ ဒုဝိဓံ၊ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ကာမဂ္ဂပါဂ္ဂပူပပတ္တိ-ဘဝဘေဒတော၊ ကာမဥပပတ္တိဘဝ၊ ရူပဥပပတ္တိဘဝ၊ အရူပဥပပတ္တိဘဝတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓံ၊ စတုအာဟာရဘေဒတော၊ ၄-ပါးသော အာဟာရတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓံ။ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာဘေဒတော၊ ၅-ပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဝိဓံ။

သမုဒယောပိ၊ သည်လည်း။ ပဝတ္တကဘာဝတော၊ ဒုက္ခကို အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေဝိဓော၊ တပါးသာအဘို့ရှိ၏။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပ-ယုတ္တာ သမ္ပယုတ္တတော၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိပယုတ်အားဖြင့်။ ဒုဝိဓော။ ကာမ-ဘဝ ဝိဘဝ တဏှာဘေဒတော၊ ကာမတဏှာ၊ အာဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာ တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓော။ စတုမဂ္ဂပဟေယုတော၊ ၄-ပါးသော မဂ်သည် ပယ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓော။ ရူပါဘိနန္ဒနာဒိဘေဒတော၊ ရူပ-က္ခန္ဓာစသော ခန္ဓာ ၅-ပါးကို လွန်စွာနှစ်သက်ခြင်း အစရှိသည်၏ အပြား အားဖြင့်။ ဝါ၊ ရူပါရုံစသော အာရုံ ၅-ပါးကို လွန်စွာ နှစ်သက်ခြင်း အစရှိသည် တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဝိဓော။ ဆ တဏှာကာယဘေဒတော၊ ရူပတဏှာ စသော ၆-ပါးသော တဏှာအပေါင်း၏ အပြားအားဖြင့်။ ဆဗ္ဗိဓော။

နိရောဓောပိ၊ သည်လည်း။ အသင်္ခတဓာတုဘာဝတော၊ အသင်္ခတဓာတ်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေဝိဓော။ ပရိယာယေန ပန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်ကား။ သ-ဥပါဒိသေသ အနုပါဒိသေသတော၊ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်၊ အနုပါဒိ-သေသနိဗ္ဗာနဓာတ်အားဖြင့်။ ဒုဝိဓော။ ဘဝတ္ထယ ဝူပသမတော၊ ဘဝ ၃-ပါး အပေါင်း၏ ငြိမ်းအေးခြင်းအားဖြင့်။ တိဝိဓော။ စတုမဂ္ဂါဓိဂမနိယတော၊ ၄-ပါး သော မဂ်သည် သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓော။ ဤ၊ ပဉ္စာဘိနန္ဒန-ဝူပသမတော၊ ရူပါဘိနန္ဒန စသော ၅-ပါးသော အဘိနန္ဒနတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်း အားဖြင့်။ ပဉ္စဝိဓော။ ဆ တဏှာကာယက္ခယဘေဒတော၊ ၆-ပါးသော တဏှာ ကာယ၏ ကုန်ခြင်း၏ အပြားအားဖြင့်။ ဆဗ္ဗိဓော။

မဂ္ဂေါပိ၊ သည်လည်း။ ဘာဝေတဗ္ဗတော၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေဝိဓော။ သမထဝိပဿနာဘေဒတော၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ အပြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ သမထယာနိကမဂ်၊ ဝိပဿနာယာနိကမဂ်၏ အပြားအား ဖြင့်။ ဒုဝိဓော။ [သမထဖြင့် အရင်းခံသိလကိုလည်း ယူပါ။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂင် ၈-ပါးတွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် ဝိပဿနာဉာဏ်တည်း။ ကျန်မဂ္ဂင်

၆-ပါးသည် သီလ သမာဓိဖြစ်၍ သမထတည်း။ (တနည်း)သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သမထယာနဖြင့် ရအပ်သောမဂ်သည် အကြောင်း၏အမည်ကို အကျိုး၌ တင်စားသောအားဖြင့် သမထ မည်၏။ ထို့အတူ ဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝိပဿနာယာနဖြင့် ရအပ်သော မဂ်သည် ဝိပဿနာ မည်၏။ - ဋီကာ။]

☞ ပါ။ တနည်း။ ဒဿနဘာဝနာဘေဒတော၊ ဒဿနမည်သော သောတာပတ္တိမဂ်၊ ဘာဝနာမည်သော အထက်မဂ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဇော။ ခန္ဓတ္တယ-ဘေဒတော၊ သီလက္ခန္ဓာအစရှိသော ခန္ဓာ ၃-ပါး အပေါင်း၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိမော။ [သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် ပညာက္ခန္ဓာ၊ သမ္မာဝါစာ စသော ဝိရတိ ၃-ပါးသည် သီလက္ခန္ဓာ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိသည် သမာဓိက္ခန္ဓာတည်း။] ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ နဂရံ၊ မြို့ကို။ ရဇဇေန၊ တိုင်းပြည်ဖြင့်။ (သင်္ကဟိတံ)ဝိယ၊ သွင်းယူအပ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊တူ။)အယံ၊ ဤလောကုတ္တရာမဂ်ကို။ သပ္ပဒေသတ္တာ၊ အစိတ်အပိုင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိပ္ပဒေသေဟိ၊ အစိတ်အပိုင်းမရှိကုန်သော။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ သင်္ကဟိတော၊ ယထာဟ၊ နည်း။ န ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ၊ပေ။သင်္ကဟိတော၊ ဟူ၍။(အာဟ)။

[အာဝုသော ဝိသာခ၊ ဒါယကာ ဝိသာခ။...အရိယေန၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော။ ဝါ၊ မြတ်သော။ အဋ္ဌဂီကေန၊ ၈-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ တယော၊ ခန္ဓာတို့ကို။ န သင်္ကဟိတော၊ မသွင်းယူအပ် မသွင်းယူနိုင်ကုန်။ အာဝုသော ဝိသာခ၊ ဒါယကာ ဝိသာခ။ စ ခေါ်၊ အန္တယကား။ တိဟိ၊ ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အရိယော၊ အဋ္ဌဂီကော၊ မဂ္ဂေါ၊ ကို။ သင်္ကဟိတော၊ သွင်းယူအပ် သွင်းယူနိုင်၏။ အာဝုသော ဝိသာခ၊ ဒါယကာ ဝိသာခ။ ယာ သမ္မာဝါစာ စ၊ အကြင် သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်သည်၎င်း။ ယော သမ္မာကမ္မန္တော စ၊ သည်၎င်း။ ယော သမ္မာအာဇီဝေါ စ၊ သည်၎င်း။ (အတ္ထိ)။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့ကို။ သီလက္ခန္ဓေ၊ သီလက္ခန္ဓာဖြင့်။ သင်္ကဟိတော၊ ကုန်၏။ ယော သမ္မာဝါယာမော စ၊ သည်၎င်း။ ယာ သမ္မာသတိ စ၊ သည်၎င်း။ ယော သမ္မာသမာဓိ စ၊ သည်၎င်း။ အတ္ထိ။ ဣမေ ဓမ္မာ၊

အယဉ္ဇိ။ပေ။သင်္ကဟိတော။ ။သီလက္ခန္ဓာဆိုလျှင် လောကီ လောကုတ္တရာ ၂-ပါးနှင့် ဆိုင်၏။ သမာဓိက္ခန္ဓာ၊ ပညာက္ခန္ဓာလည်း နည်းတူ။ ထို့ကြောင့် လောကုတ္တရာမဂ်သည် ထိုနှစ်မျိုး၏ တစိတ်တပိုင်းသာ ဖြစ်သည့်အတွက် ထိုလောကုတ္တရာမဂ်ကို နိပ္ပဒေသဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ဖြင့် သွင်းယူနိုင်၏။ သပ္ပဒေသဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ်ဖြင့်ကား ထိုလောကီ လောကုတ္တရာ ပါဝင်သောခန္ဓာ ၃-မျိုးကိုမသွင်းယူနိုင်။ “အများက အနည်းကိုသွင်းယူနိုင်၏။ အနည်းက အများကို မသွင်းယူနိုင်” ဟူလိ၊ ယို့ကြောင့် “တိုင်းပြည်၏ တစိတ်တဒေသဖြစ်သောမြို့ကို တိုင်းပြည်ထဲ၌သွင်းယူနိုင်၍ ထိုမြို့ဖြင့်ကား တိုင်းပြည်တခုလုံးကိုမသွင်းယူနိုင်သကဲ့သို့” ဟု ဥပမာပြသည်။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၂၅၃

တို့ကို။ သမာဓိက္ခန္ဓေ၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်၏။ ယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိစ၊ သည်၎င်း။
ယော သမ္မာသင်္ကပ္ပေစ၊ သည်၎င်း။ (အတ္ထိ)။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ပညာက္ခန္ဓေ၊ ဖြင့်။
သင်္ဂဟိတာ။ [လောကီ လောကုတ္တရာ ၂-ပါးလုံး ပါဝင်သော ခန္ဓာ ၃-ပါးဖြင့်
တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာ ခန္ဓာ ၃-ပါးကို သွင်းယူနိုင်သည် - ဟူလို။]
မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် စူဠယမကဝဂ် စူဠဝေဒလ္လသုတ်။]

ဟိ၊ ချဲ့။ ဧတ္တ၊ ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့တွင်။ သမ္မာဝါစာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။
တယော၊ ၃-ပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည်။ သီလမေဝ၊ သီလသာတည်း။ တသ္မာ၊
ကြောင့်။ တေ၊ ထိုသမ္မာဝါစာ အစရှိသော ၃-ပါးသော မဂ္ဂင်တို့ကို။ သ ဇာတိ-
တော၊ မိမိဇာတ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ ဇာတ်တူသောအားဖြင့်။ သီလက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်။
သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ သီလက္ခန္ဓေတိ၊ ဟူ၍။
ဘုမ္မေန၊ သတ္တမိ ဝိဘတ်ဖြင့်။ နိဒ္ဒေသော၊ ညွှန်ပြခြင်းကို။ ကိဉ္ဇာပိ ကတော၊
အကယ်၍ကား ပြုအပ်ပါပေပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို
ပြုအပ်ပါသော်လည်း။ အတ္ထော၊ ကို။ ကရုဏာဝသေနေဝ၊ ကရိုဏ်း ဝိဘတ်၏
အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန၊ ကား။ သမ္မာဝါယာမာဒိသု၊ ကုန်သော။ တီသု၊ ၃-ပါးသော မဂ္ဂင်တို့
တွင်။ သမာဓိ၊ သမာဓိမဂ္ဂင်သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ဓမ္မတာယ၊ သဘောအားဖြင့်။
အာရမ္မဏေ၊ ၌။ ဧကဂ္ဂဘာဝေန၊ တခုတည်းသောအာရုံ ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။
ဝါ၊ တည်ကြည်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အပ္ပေတုံ၊ အပ္ပနာသို့ ရောက်ခြင်းငှါ။ န
ဗကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ ဝီရိယေ၊ သည်။ ပဂ္ဂဟကိစ္စံ၊ ချီးမြှောက်
ခြင်းကိစ္စကို။ သာဓေဇ္ဇေ၊ ပြီးစေသော်၎င်း။ သတိယာ၊ သည်။ အပိလာပနကိစ္စံ၊
အာရုံ၌ ပေါလောမပေါ်ခြင်း ကိစ္စကို။ သာဓေဇ္ဇိယာ၊ ပြီးစေသော်၎င်း။ လဒ္ဓုပ-
ကာရော၊ ရအပ်သော လျော်သော ကျေးဇူးပြုခြင်းရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။
(အာရမ္မဏေ၊ ဧကဂ္ဂဘာဝေန၊ အပ္ပေတုံ။) သက္ကောတိ။

တတြ၊ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ ဥပမာ၊ ဥပမာတည်း။
ဟိ၊ ချဲ့ဦးအံ့။ နက္ခတ္တံ၊ နက္ခတ်ပွဲသဘင်ကို။ ကိဋ္ဌိဿာမ၊ ကစားကုန်အံ့။ ဣတိ၊
ဤသို့ကြံ၍။ ဥယျာနံ၊ ဥယျာဉ်သို့။ ပဝိဋ္ဌေသု၊ ဝင်ကုန်သော။ တီသု၊ ၃-ယောက်
ကုန်သော။ သဟာယေသု၊ သဟာယ်ချင်းတို့တွင်။ ဧကော၊ တယောက်သော
သဟာယ်ချင်းသည်။ သုပုပ္ဖိတံ၊ လွန်စွာဖြစ်သော ပွင့်ခြင်းရှိသော။ စမ္မကရက္ခံ၊
စကားပင်ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ ဟတ္ထံ၊ လက်ကို။ ဥက္ခိပိတွာပိ၊ မြှောက်၍လည်း။
ဂဟေတုံ၊ ဆွတ်ယူခြင်းငှါ။ နသက္ကုဏေယျ ယထာ၊ မစွမ်းနိုင်ရာသကဲ့သို့။ အထ၊
ထိုမှနောက်၌။ အဿ၊ ထိုသဟာယ်ချင်း၏။ ဒုတိယော၊ ၂-ယောက်မြောက်
သဟာယ်ချင်းသည်။ ဩနမိတွာ၊ အောက်သို့ညွှတ်၍။ ဝါ၊ ကုန်း၍။ ပိဋ္ဌံ၊
ကျောက်ကုန်းကို။ ဒဒေယျ ယထာ၊ ပေးရာသကဲ့သို့။ သော၊ ထိုပဌမသဟာယ်ချင်း

သည်။ တဿ၊ ထိုဒုတိယသဟာယ်ချင်း၏။ ပိဋိယံ၊ ကျောက်ကုန်း၌။ ဌတောပိ၊ ရပ်
 ၍လည်း။ ဝါ၊ ရပ်ပါသော်လည်း။ ကမ္မမာနော၊ တုန်လှုပ်နေသည်။ (ဟုတွာ၊ ချုံ။)
 ဂဟေတုံ၊ ငှါ။ နသက္ကုဏေယျယထာ၊ သကဲ့သို့။ အထ၊ ထိုမှနေောက်၌။ အဿ၊
 ထို ပဌမသဟာယ်ချင်း၏။ ဣတရော၊ အခြားသော တတိယ သဟာယ်ချင်းသည်။
 အံသကူဋုံ၊ ပခုံးစွန်းကို။ ဥပနာမေယျယထာ၊ အနီးသို့ ညွှတ်စေရာသကဲ့သို့။
 သော၊ ထိုပဌမသဟာယ်ချင်းသည်။ ဧကဿ၊ တယောက်သော ဒုတိယသဟာယ်
 ချင်း၏။ ပိဋိယံ၊ ၌။ ဌတော၊ ချုံ။ ဧကဿ၊ တယောက်သော တတိယသဟာယ်ချင်း
 ၏။ အံသကူဋုံ၊ ကို။ သြလုဗ္ဗ၊ လက်ထောက်၍။ ယထာရူစိ၊ အကြင်အကြင်အလို
 ရှိတိုင်း။ ဝါ၊ အလိုအားလျော်စွာ။ ပုပ္ဖါနိ၊ စကားပန်းတို့ကို။ သြစိနိတွာ၊
 ဆွတ်ခူး၍။ ပိဋိန္ဒိတွာ၊ ပန်ဆင်၍။ နက္ခတ္တံ၊ ကို။ ကိဋ္ဌေယျယတော၊ သကဲ့သို့။ ဧဝံ
 သမ္ပဒံ၊ ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော။ ဣဒံ၊ ဤဥပမေယျကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဟိ၊ ဥပမာ ဥပမေယျ ရောနှော၍ ပြဦးအံ့။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။
 ဥယျာနံ၊ သို့။ ပဝိဋ္ဌာ၊ န်သော။ တယော၊ သဟာယာဝိယ၊ တို့ကဲ့သို့။ ဧကတော၊
 တည်း။ ဧတော၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သမ္မာဝါယာမဒုဒယော၊ အစရှိကုန်သော။
 တယော၊ မွေ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ သုပုပ္ဖိတစမ္ပကရုက္ခော ဝိယ၊ လွန်စွာ
 ဖြစ်သော ပွင့်ခြင်းရှိသောစကားပင်ကဲ့သို့။ အာရမ္မဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဟတ္ထံ၊
 ကို။ ဥက္ခိပိတွာပိ၊ ၍လည်း။ ဝါ၊ သော်လည်း။ ဂဟေတုံ၊ ငှါ။ အသက္ခောန္တော
 ဝိယ၊ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့။ အတ္တနော၊ ဓမ္မတာယ၊ အာရမ္မဏေ၊ ဧကဂ္ဂဘာဝေန၊
 အပေတ္တံ၊ အသက္ခောန္တော၊ သော။ သမာဓိ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ပိဋိံ၊ ကို။ ဒတွာ၊
 ချုံ။ သြနတသဟာယောဝိယ၊ အောက်သို့ ညွှတ်ပေးသော သဟာယ်ချင်းကဲ့သို့။
 ဝါယာမော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ အံသကူဋုံ၊ ကို။ ဒတွာ၊ ချုံ။ ဌိတသဟာယော
 ဝိယ၊ တည်သော သဟာယ်ချင်းကဲ့သို့။ သတိ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ တေသု၊ ထို
 သဟာယ်ချင်း ၃-ယောက်တို့တွင်။ ဧကဿ၊ ၏။ ပိဋိယံ၊ ၌။ ဌတော၊ ချုံ။ ဧကဿ၊
 ၏။ အံသကူဋုံ၊ ကို။ သြလုဗ္ဗ၊ ချုံ။ ဣတရော၊ အခြားသော ပဌမသဟာယ်ချင်း
 သည်။ ယထာရူစိ ပုပ္ဖိ ဂဟေတုံ၊ သက္ခောတိယထာ၊ စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ၊
 သာလျှင်။ ဝီရိယေ၊ သည်။ ပေ။ အပေတ္တံ၊ ငှါ။ သက္ခောတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊
 ဤ သမ္မာဝါယာမ အစရှိသော ၃-ပါးသော တရားတို့တွင်။ သမာဓိယေဝ၊
 ကိုသာ။ သတိတော၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ သမာဓိက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိ-
 တော၊ အပ်ပြီ။ ဝါယာမသတိယော ပန၊ တို့သည်ကား။ ဝါ၊ တို့ကိုကား။ ကိရိယ-
 တော၊ သမာဓိအား လျော်သော အမှုအရာအားဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ ဟောန္တိ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပေသုပိ၊ တို့တွင်လည်း။ ပညာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသော ပညာ
 သည်။ အတ္တနော ဓမ္မတာယ၊ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စံ၊ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခံ၊ အနတ္တံ၊ အနတ္တံ။
 ဣတိ၊ သို့။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ နိဇ္ဈေတုံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှါ။ န သက္ခောတိ၊ မစွမ်းနိုင်

သေး။ ပန၊ အန္ဓယ။ ဝိတက္ကော၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော ဝိတက်သည်။ အာကောဇ္ဇေ-
 တွာ အာကောဇ္ဇေတွာ၊ အာရုံကို တီးခေါက်၍ တီးခေါက်၍။ ဒေန္တေ၊ ပေးလ
 သော်။ ဝါ၊ လေးမှ။ (အာရမ္မဏံ၊ ကို။ နိစ္ဆေတုံ၊ ငှါ။) သက္ကောတိ၊ ၏။ ကထံ၊
 အဘယ်သို့မစွမ်းနိုင်၊ စွမ်းနိုင်သနည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဟေရညိကော၊ ငွေတိုက်စိုးသည်။
 ကဟာပဏံ၊ အသပြာကို။ ဟတ္ထေ၊ ခွဲ။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ သဗ္ဗဘာဂေသု၊ အလုံး
 စုံသော အဘို့တို့၌။ သြလောကေတုကာမော၊ သည်။ သမာနောပိ၊ သော်လည်း။
 စက္ခုတလေနေဝ၊ မျက်စိအပြင်ဖြင့်သာလျှင်။ ပရိဝတ္တေတုံ၊ ထက်ဝန်းကျင်
 လည်စေခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ပြန်လှန်ခြင်းငှါ။ နသက္ကောတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ပန၊ အန္ဓယ
 ကား။ အင်္ဂုလိပဗ္ဗေဟိ၊ လက်ချောင်းအဆစ်သို့ဖြင့်။ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ၊
 ၍။ ဣတောစိတောစ၊ ဤဘက်ဤဘက်ကိုလည်း။ သြလောကေတုံ၊ ငှါ။ သက္ကောတိ
 ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ ပညာ၊ သည်။ အတ္တနော၊ ဓမ္မတာယ၊
 အနိစ္စာဒိဝသေန၊ အနိစ္စ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အာရမ္မဏံ၊ နိစ္ဆေတုံ၊ န
 သက္ကောတိ။

ပန၊ အန္ဓယကား။ အဘိနိရောပနလက္ခဏေန၊ အာရုံသို့ ရှေးရှုတင်ပေးခြင်း
 လက္ခဏာရှိသော။ အာဟနန ပရိယာဟနန ရသေန၊ ရှေးရှု တီးခေါက်ခြင်း၊
 ထက်ဝန်းကျင် တီးခေါက်ခြင်းကိစ္စရှိသော။ ဝိတက္ကေန၊ သည်။ အာကောဇ္ဇေန္တေန
 ဝိယ၊ အာရုံကိုတီးခေါက်သကဲ့သို့၎င်း။ ပရိဝတ္တေန္တေန ဝိယစ၊ ထက်ဝန်းကျင်
 လှည့်ပေးသကဲ့သို့၎င်း။ အာဒါယ အာဒါယ၊ အာရုံကို ယူ၍ ယူ၍။ ဒိန္နမေဝ၊
 ပေးအပ်သော အာရုံကိုသာ။ နိစ္ဆေတုံ၊ သက္ကောတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣဓာပိ၊
 ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ၂-ပါးတွင်လည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယေပ၊ ကိုသာ။ သဘေတိ-
 တော၊ ပညာက္ခန္ဓေန၊ သင်္ကဟိတော။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ပန၊ သည်ကား။ ဝါ၊ ကိုကား။
 ကိရိယတော၊ ပညာနှင့်တူသော အမှုအရာအားဖြင့်။ သင်္ကဟိတော၊ ဟောတိ။
 ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ တိဟိ၊ ဣမေဟိ ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည်။ ဝါ၊
 မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်။ သင်္ကဟိ၊ သွင်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ တေန၊
 ထို့ကြောင့်။ တိဝိဓော ခန္ဓတ္ထယဘေဒတောတိ၊ ဟူ၍။ (ပယာ။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။
 သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒိဝသေန၊ သောတာပတ္တိမဂ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအား
 ဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓော။

အပိစ၊ သေး။ သဗ္ဗာနေဝ၊ သာလျှင်ပြင်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့သည်။ အဝိ-
 တထတ္တာ၊ မမှန် မကန် မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်း
 ကုန်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ အဘိညေယျတ္တာ၊ ရှေးရှုသိထိုက်ကုန်
 သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဧကဝိဓာနိ၊ လောကီယလောကုတ္တရတော၊ အားဖြင့်
 ၎င်း။ သင်္ခတာသင်္ခတတော စ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဒုဝိဓာနိ၊ ဒဿနဘာဝနာဟိ၊
 သောတာပတ္တိမဂ်၊ အထက်မဂ် ၃-ပါးတို့သည်။ ပဟာတဗ္ဗတော၊ ပယ်ထိုက်သည်၏

အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ (အကုသိုလ် သစ္စာများကို ရည်ရွယ်သည်။) အပဟာတဗ္ဗ-
 တော၊ မပယ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ (ရုပ်သစ္စာကို ရည်ရွယ်သည်။)
 နေဝပဟာတဗ္ဗ နှာပဟာတဗ္ဗတောစ၊ ပဟာတဗ္ဗလည်းမဟုတ်၊ အပဟာတဗ္ဗ
 လည်း မဟုတ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ (ကျန်တရားများကို ရည်ရွယ်သည်။)
 တိဝိဓာနိ။ ပရိညေယျာဒိဘေဒတော၊ ပရိညေယျအစရှိသော ကိစ္စတို့၏ အပြား
 အားဖြင့်၊ စတုဗ္ဗိဓာနိ။ [အာဒိဖြင့် ပဟာတဗ္ဗ၊ သစ္စိကာတဗ္ဗ၊ ဘာဝေတဗ္ဗတို့ကို
 ယူ။] ဣတိဝေ၊ သို့။ ဣတ္ထ၊ ဌ။ ကေဝိဓာဒိဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော၊ ၏။

သဘာဂ ဝိသဘာဂတောတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရုံ၊
 ကို။) စ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ အံ။ သဗ္ဗာနေဝ၊ သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊
 တို့သည်။ အဝိတထတော၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။
 အတ္တသုညတော၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဒုက္ကရ-
 ပဋိဝေဓတော စ၊ ခဲယဉ်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။
 အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ သဘာဂါနိ၊ တူသော အဘို့ရှိကုန်၏။ ဝါ၊ သဘောတူ
 ကုန်၏။ ယထာဟ၊ နည်း။ တံ ကိ* မညသိ အာနန္ဒ။ ပေ။ ယထာဘူတံ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိတံ၊
 ဟူ၍။ (အာဟ)။ [အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ တံ၊ ထိုမိန့်တော်မူအပ်လတ္တံ့သော
 စကားကို။ ကိ* မညသိ၊ အဘယ်သို့မှတ်ထင်သနည်း။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ဒုရတောဝ၊ အဝေးမှပင်။ သုခုမေန၊ သိမ်မွေ့သော။ ဝါ၊ သေးငယ်သော။
 တာဠုစ္ဆိဂ္ဂဋ္ဌေန၊ သံကောက်ပေါက်ဖြင့်။ အသနံ၊ မြွားကို။ ပေါခါနုပေါခံ၊
 အဆင့်ဆင့်။ [ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ သာမညဗလသုတ်
 သတိသမ္ပဗ္ဗေကထာအဖွင့်၌ ပြထားပြီ။] အဝိရာဇိတံ၊ မချွတ်မလွှဲစေအပ်တဲ။
 အတိပါတေယျ၊ လျင်စွာ ကျစေရာ၏။ ဝါ၊ လျင်စွာ ပစ်နိုင်ရာ၏။ ယောဝါ၊
 အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်မူလည်း။ သတဓာ၊ အစိတ်တရာ။ (“သတ္တဓာ၊ ခုနစ်စိတ်”
 ဟုလည်း မူကဲ့ရှိ၏။) ဘိန္နဿ၊ ခွဲအပ်ပြီးသော။ ဝါ၊ ကဲ့သော။ ဝါလဿ၊ သားမြီး
 ၏။ ကောဋိယာ၊ အစွန်းတခုဖြင့်။ ကောဋိ*၊ အစွန်းတခုကို။ ပဋိဝိဇ္ဈေယျ၊
 ထိအောင် ထိုးနိုင်ရာ၏။ (တေသံ၊ ထို၂-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။) [ရှေး
 နိဿယ၌ “တေသု၊ ထို၂-ပါးတို့တွင်” ဟု ထည့်လေ၏။] ကတမံ၊ အဘယ်
 အလုပ်သည်။ ဒုက္ကရတရံဝါ၊ သာ၍ခဲယဉ်းစွာ ပြုအပ်သည်၎င်း။ ဒုရတိသမ္ဘဝ-
 တရံဝါ၊ သာ၍ခဲယဉ်းစွာ ရောက်အပ်သည်၎င်း။ (ဟောတိ) နုခေါ၊ ဖြစ်သနည်း။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

ဘန္တေ၊ မြတ်စွာတုရား။ ယော၊ သတဓာ ဘိန္နဿ ဝါလဿ ကောဋိယာ၊
 ကောဋိ*၊ ပဋိဝိဇ္ဈေယျ။ (တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။) တေဒေဝ၊ ဤအလုပ်သည်သာ။
 (အစိတ်တရာခွဲအပ်ပြီးသော သားမြီး၏ အစွန်းအချင်းချင်းထိအောင်ထိုးနိုင်ခြင်း

အလုပ်သည်သာ။) ဒုက္ခရတရဉ္စေဝ၊ သည်၎င်း။ ဒုရဘိသမ္ဘဝကရဉ္စ၊ သည်၎င်း။
 (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှောက်ပြီ။ အာနန္ဒ၊ နွှာ။ ယေ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 ဣဒံ၊ ဤတဏှာကြည်ထား၊ တေဘူမကတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဣ ဝိ၊ ဤသို့။
 ယထာဘူတံ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ။ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ၊ ကုန်၏။ ပေ။ အယံ၊
 ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်
 သော။ ပဋိပဒါ၊ အကျင့်တည်း။ ဣတိ၊ ယထာဘူတံ၊ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။ တေ၊ ထိုသစ္စာ
 ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ တတော၊ ထိုသားမြီး၏ အစွန်း
 ချင်းချင်းထိအောင် ထိုးနိုင်ခြင်းထက်။ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတရံ၊ သာ၍ ထိုးထွင်းကာ သိနိုင်
 ခဲသောတရားကို။ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။ —သစ္စသံယုတ် ပပါထဝဂ် ဝါလသုတ်။]

[ရှေးကပုဒ်များကို ဤ၌လည်း လိုက်ပါစေ။] (သဗ္ဗာနေဝ၊ သစ္စာနိ၊ အည-
 မညံ။) သလက္ခဏဝတ္ထာနတော၊ မိမိ မိမိ၏ ဗာဓကတ္ထ ခသော လက္ခဏာတို့ဖြင့်
 အသီးအသီး ပိုင်းခြားအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသဘာဂါနိ၊ မတူထူးခြား
 ကွဲပြားသောသဘော ရှိကုန်၏။ ဝါ၊ သဘောမတူကုန်။ စ၊ ဆက်။ ပရိမာနိ၊
 ဒွေ၊ ဒုက္ခ သမုဒယ သစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်။ ဒုရဝဂါဟတ္ထေန၊ ဉာဏ်ဖြင့် ခဲယဉ်းစွာ
 သက်ဝင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ (ဂမ္ဘီရတ္ထာ၏ ဟိတ်ကူ။)
 ဂမ္ဘီရတ္ထာ၊ နက်နဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ လောကယတ္ထာ၊ လောကီ
 တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သာသဝတ္ထာစ၊ အာရုံပြုမည့် အာသဝေါတို့နှင့် တကွ
 ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သဘာဂါနိ၊ ကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ ဖလဟေတု-
 ဘေဒတော၊ အကျိုးသစ္စာ အကြောင်းသစ္စာတို့၏ ကွဲပြားခြင်းကြောင့်၎င်း။
 ပရိညေယျပ္ပဟာတဗ္ဗတောစ၊ ပိုင်းခြား၍သိထိုက်သော သစ္စာ၏အဖြစ် ပယ်ထိုက်
 သော သစ္စာ၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝိသဘာဂါနိ၊ န်၏။ ဝါ၊ ကုန်။ ပစ္ဆိမာနိ၊
 နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေပိ၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်လည်း။
 ဂမ္ဘီရတ္ထေန၊ နက်နဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ (ဟိတ်ကူ)။
 ဒုရဝဂါဟတ္ထာ၊ ခဲယဉ်းစွာ သက်ဝင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။
 လောကုတ္တရတ္ထာ၊ လောကုတ္တရာတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အနာသဝတ္ထာစ၊
 အာရုံပြုမည့် အာသဝေါ မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သဘာဂါနိ၊ ဝိသယ-

ဒုရဝဂါဟတ္ထေန ဂမ္ဘီရတ္ထာ။ ။စာအုပ်တို့၌ “ဒုရဝဂါဟတ္ထေန”ဟု တွေ့ရ၏။
 သို့သော် ယောဇနာအဖွင့်၌ “ဒုက္ခေန သြဂါဟေတဗ္ဗဘာဝေန”ဟု တွှ-ပစ္စည်း၏အနက်ကို
 “ဘာဝေန”ဟု ဖွင့်ထားသောကြောင့်၎င်း၊ ဋီကာ၌လည်း “ယာထာဝတော သြဂါဟိတံ
 အသက္ကုဏေယျတ္ထာ”ဟု တွှ-ပစ္စည်းဖြင့်ပင် ဖွင့်ထားသောကြောင့်၎င်း “ဂါဟတ္ထေန”သာ
 ပါဠိမှန်ဟု သိပါ။ “အသက္ကုဏေယျတ္ထာ ဂမ္ဘီရ”ဟူသော ဤဋီကာအဖွင့်ကို ထောက်၍
 “ဒုက္ခောဂါဟတ္ထေန”ကို ဂမ္ဘီရ၏ ဟိတ်ကူဟုလည်း မှတ်ပါ။

ဝိသယိဘေဒတော၊ အာရုံဖြစ်သောသစ္စာ အာရုံရှိသောသစ္စာတို့၏ ကွဲပြားခြင်းကြောင့်၎င်း။ သစ္စိကာတဗ္ဗဘာဝေတဗ္ဗတော၊ မျက်မှောက်ပြုထိုက်သောသစ္စာ၏ အဖြစ် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေထိုက်သော သစ္စာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝိသဘာဂါနိ။

စ၊ သေး။ ပဌမ တတိယာနိပိ၊ ပဌမဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ တတိယဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာ တို့သည်လည်း။ ဖလာပဒေသတော၊ ညွှန်ပြအပ်သော အကျိုး၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ သဘာဂါနိ။ သင်္ခတာ သင်္ခတတော၊ သင်္ခတဖြစ်သော သစ္စာ အသင်္ခတဖြစ်သော သစ္စာအားဖြင့်။ ဝိသဘာဂါနိ။ စ၊ သေး။ ဒုတိယစတုတ္ထာနိပိ၊ ဒုတိယဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ စတုတ္ထဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်လည်း။ ဟေတု အပဒေသတော၊ ညွှန်ပြအပ်သောအကြောင်းတို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ သဘာဂါနိ။ ဧကန္တကုသလာကုသလတော၊ ဧကန် ကုသိုလ်ဖြစ်သောသစ္စာ ဧကန် အကုသိုလ်ဖြစ်သော သစ္စာအားဖြင့်။ ဝိသဘာဂါနိ။ စ၊ သေး။ ပဌမ စတုတ္ထာနိပိ၊ ပဌမဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ စတုတ္ထဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်လည်း။ သင်္ခတတော၊ သင်္ခတဖြစ်သော သစ္စာအားဖြင့်။ သဘာဂါနိ။ လောကီယ လောကုတ္တရတော၊ လောကီသစ္စာ လောကုတ္တရာသစ္စာအားဖြင့်။ ဝိသဘာဂါနိ။ စ၊ သေး။ ဒုတိယတတိယာနိပိ၊ တို့သည်လည်း။ နေဝသက္ခာနာသေက္ခဘာဝတော၊ တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ သဘာဂါနိ။ သာရမ္မဏာနာရမ္မဏတော၊ အာရုံနှင့်တကွဖြစ်သောသစ္စာ အာရုံမရှိသောသစ္စာတို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိသဘာဂါနိ။

ဣတိ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော သိပုံအစဉ်အားဖြင့်၎င်း။ ဧဝံ ပကာရေဟိ၊ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော သိခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ နယေဟိ၊ နည်းတို့ဖြင့်၎င်း။ ဝိစက္ခဏော၊ စူးစမ်းဆင်ခြင် ပညာရှင်သည်။ အရိယသစ္စာနံ၊ တို့၏။ သဘာဂ၊ ဝိသဘာဂတံ၊ သဘာဂတို့၏အဖြစ်၊ ဝိသဘာဂတို့၏အဖြစ်ကို။ ဝိဇညာ၊ အထူး သိရာ၏။ ဣတိ၊ တည်း။ ...သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဥဗ္ဗေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ဧဝံ ပကာရေဟိ။ ။ဣတိသဒ္ဓေန ဝိဇာနနက္ခမံ ဒေသေတိ။—ဋီကာ။ ဤ အဖွင့် ကိုကြည့်၍ ဣတိကို အနက်ပေးပါသည်။ “ဣတိသဒ္ဓါဖြင့် ဈေး၌ပြအပ်ပြီးသော သိပုံအစဉ်ကို ညွှန်ပြသည်” ဟူလို။ “ဧဝံ သဒ္ဓေန ဇောတိယမာနော ဧဝံ အတ္ထော ပကာရသဒ္ဓေန ဝုစ္စတိ” ဟု အနုဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ဧဝံသဒ္ဓါနှင့် ပကာရသဒ္ဓါသည် အနက်တူ၏။ ထို ပကာရသဒ္ဓါကား အကြောင်းဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဧဝံသဒ္ဓေန ဝိဇာနန-ကာရဏဘူတေ နယေ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ထိုအဖွင့်၌ ကာရဏဘူတေသည် ပကာရ၏ အနက်ပင်တည်း။

အနုဋီကာ။ ။အနုဋီကာ၌ကား သူ့ အလိုသက်သက် အနက်တမျိုးဖွင့်သေး၏။ ထိုအလို “ဣတိ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဧဝံ ပကာရေဟိ၊ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော။ နယေဟိ၊ တို့ဖြင့်” ဟု ပေးရလိမ့်မည်။

သုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသ

ဇာတိနိဒ္ဒေသ

၁၉၀။ ဣဒါနိ၊ ဥဒ္ဓေသကိုပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာနိ၊ သရုပ်အရတုတ်ပြအပ်ပြီးကုန်သော။ ဒုက္ခာဒိနိ၊ ဒုက္ခ အစရှိသည်တို့ကို။ ဝိဘဇိတော၊ အကျယ်ဝေတန်၍။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဇာတိပိ ဒုက္ခာတိ၊ အစရှိသော။ အယံ နိဒ္ဓေသဝါရော၊ ကို။ အာရဒ္ဓေါ၊ အားထုတ် တော်မူအပ်ပြီ။ [ဣဒါနိကိုငဲ့၍ “အာရဒ္ဓေါ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏”ဟု ပစ္စုပ္ပန် အနက်ပေးကြ၏။] တတ္ထ၊ ထို တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ အစရှိသော နိဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဇာတိ၊ ဇာတိကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ ဇာတိယာ၊ ဇာတိ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော၊ ဒုက္ခ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဇရာ၊ ဇရာကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဇရာယ၊ ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပေ။ အပ္ပိယသမ္ပယောဂေါ၊ အပ္ပိယသမ္ပယောဂကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အပ္ပိယသမ္ပယောဂဿ၊ ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပိယ ဝိပ္ပယောဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပိယ ဝိပ္ပယောဂဿ၊ ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣစ္ဆာ၊ ဣစ္ဆာကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣစ္ဆာယ၊ ဣစ္ဆာ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ န်၏။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ၊ ထိုဇာတိ အစရှိသည်တို့၏ နိဒ္ဓေသ၌။ (တနည်း) တတ္ထ၊ ထိုဇာတိ အစရှိသည်တို့၌။ (ကထနတ္ထာယ ဌိစပ်။) ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ အရိယသစ္စဿ၊ အရိယသစ္စာကို။ (ဒုက္ခအရိယသစ္စာဖြစ်ပုံကို။) ကထနတ္ထာယ၊ ဟောတော် မူခြင်းအကျိုးငှါ။ အယံ မာတိကာ၊ ဤ ဒုက္ခဒုက္ခံ ဝိပရိကာမဒုက္ခံ အစရှိသော မာတိကာကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ [ဋီကာ၌ ဝေဒိတဗ္ဗာဟု ထည့်ထားသည်။] (တနည်း) တတ္ထ၊ ထို နိဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဒုက္ခဿ၊ သော။ အရိယသစ္စဿ၊ ကို။ ကထနတ္ထာယ၊ ငှါ။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ မာတိကာ၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣဒံ ဒုက္ခနာမ၊ ဤ ဒုက္ခမည်သည်။ အနေကံ၊ တပါးမက များ၏။ (ဒုက္ခဒုက္ခ စသောအားဖြင့် များ၏။) နာနာပုကာရံ၊ အထူးထူးသော အပြားရှိ၏။ (များရုံသာမက “တမျိုးနှင့် တမျိုးလည်း မတူ ထူးခြား ကွဲပြားသောသဘော ရှိ၏” ဟုလို။) ဣဒံ၊ ဤအနေက နာနာပုကာရဒုက္ခ ဟူသည်။ သေယျထာ (ကတမံ)၊ နည်း။ ဒုက္ခဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၎င်း။ ဝိပရိကာမဒုက္ခံ၊ ၎င်း။ သင်္ခါရဒုက္ခံ၊ ၎င်း။ ပဋိစ္စန္ဓ ဒုက္ခံ၊ ၎င်း။ အပ္ပဋိစ္စန္ဓဒုက္ခံ၊ ၎င်း။ ပရိယာယဒုက္ခံ၊ ၎င်း။ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသည်တည်း။

တတ္ထ၊ ထိုဒုက္ခဒုက္ခ အစရှိသည်တို့တွင်။ ကာယိကစေတသိကာ၊ ကိုယ်၌ ယခုဖြစ် စိတ်၌လည်းဖြစ်သော။ ဝါ၊ ကာယဒွါရ၌လည်းဖြစ် မနောဒွါရ၌ လည်းဖြစ်သော။ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ (ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယ

၂၆၀

သမ္မောဟဝိနောဒနီ ဘာသာဋီကာ

[သစ္စ

ဝိညာဏ်၌ယှဉ်သော ကာယိကဝေဒနာ၊ ဒေါသမူဒွေး၌ယှဉ်သော စေတသိက
ဝေဒနာဟူသော ဒုက္ခဝေဒနာသည်။) သဘာဝတော စ၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲ ခံစား
အပ်သော သဘောအားဖြင့်၎င်း။ နာမတောစ၊ ဒုက္ခဟူသော နာမည်အားဖြင့်
၎င်း။ ဒုက္ခတ္တာ၊ ဒုက္ခ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခဒုက္ခနာမ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ မည်၏။ ဝါ၊
ဆင်းရဲသည်သာလျှင်ဖြစ်သော ဒုက္ခ မည်၏။

သုခဝေဒနာ၊ သည်။ (သုခသဟဂုတ် ၆၃-ခု၌ယှဉ်သော ဝေဒနာသည်။)
ဝိပရိကာမေန၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ အတူကံ။ ဒုက္ခပုတ္တိဟေတုတော၊
ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပရိကာမဒုက္ခနာမ၊ ဝိပရိကာမ
ဒုက္ခမည်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ စေတ၊ သည်၎င်း။ (လောကီ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်
စိတ် ၄၇-၌ယှဉ်သော ဝေဒနာသည်၎င်း။) အဝသေသ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာမှ
ကြွင်းကုန်သော။ တေဘူမကာ၊ ၃-ပါးသောဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခါရာစ၊
လောကီသင်္ခါရတို့သည်၎င်း။ ဥဒယဗ္ဗယ ပိဋိတတ္တာ၊ အဖြစ်အပျက်သည် နှိပ်စက်
အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ခါရဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။

သဘာဝတော နာမတော။ “ဒုက္ခဝေဒယိဘသဘာဝတော၊ ဆင်းရဲသည်ဖြစ်၍
ခံစားအပ်သော သဘောအားဖြင့်” ဟု ဋီကာ ပဌမဖွင့်၏။ ထိုသဘောအတိုင်း ရအပ်သော
နာမည်ကို “နာမတော” ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခဒုက္ခ” ဟု နာမည်ရရာ၌ ပရိယာယ်
အားဖြင့် ရအပ်သောနာမည် မဟုတ်။ အစစ်အမှန် ဆင်းရဲသောကြောင့် လှုပ်သော
နာမည် ဖြစ်သည်” ဟု မှတ်ပါ။ [ဒုက္ခမေဝ၊ အမှန်ဆင်းရဲသည်သာလျှင်ဖြစ်သော + ဒုက္ခံ၊
ဒုက္ခတည်း။ ဒုက္ခဒုက္ခံ၊ အမှန်ဆင်းရဲသော ဒုက္ခ။]

တနည်း။ “နာမတောတိ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တတာယ လဇ္ဈနာမတော” ဟု ဋီကာ ဒုတိယ
တနည်း ဖွင့်၏။ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသည် အမြဲ နှိပ်စက်အပ်သောကြောင့် သင်္ခါရတရား
ဟူသမျှသည် ဒုက္ခအမည် ရနိုင်ချည်းတည်း။ [သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ၊—ဓမ္မပဒ။] ဤသို့
ရအပ်သောနာမည်သည် သင်္ခါရအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် သာမညနာမည်တည်း။
ထို့ကြောင့် ဒေါသမူဒွေး ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်၌ရှိသော ဒုက္ခဝေဒနာရအောင်
“ဒုက္ခမေဝ + ဒုက္ခံ” ဟု ရှေးဒုက္ခတခုဖြင့် ဝိသေသနပြု၍ “ဒုက္ခဒုက္ခံ” ဟု ဆိုရသည်။ [အထခေါ
သဘာဝတော ဒုက္ခံ၊ ဘူတမေဝေဒံ ဒုက္ခံတိ ပရိမေန ဒုက္ခသဇ္ဈေန ပစ္ဆိမံ ဝိသေသိတံ။—
ဋီကာ။]

ဝိပရိကာမေန။ “သုခဝေဒနာသည် သူ၏ဘာသာအတိုင်းအားဖြင့် ချမ်းသာ၏၊
သို့သော် ထိုသုခသဘော ပြောင်းလဲပျက်စီးသောအခါ (ထိုဝေဒနာရှင်မှာ) စိတ်ဆင်းရဲမှု
ဒုက္ခဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ထို ဝိပရိကာမသည် ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်ရကား
သုခကိုပင် “ဝိပရိကာမဒုက္ခံ” ဟု တင်စား၍ ခေါ်ရသည်။ ဤသို့ ဖောက်ပြန်သောအခါ
ဒုက္ခဖြစ်ရမည့်အရေးကို မြော်တွေးမိသော သုတော်ကောင်းတို့သည် သာယာဘွယ်
ကောင်းခိုက်၌ဖြစ်သော သုခကိုပင် မသာယာနိုင်ကြတော့ပေ။ [ဝိပရိကာမဝန္တတာယ
သုခံ အနိဋ္ဌမေဝ ဟောတိတံ ဒုက္ခံ နာမ ဇာတံ။—ဋီကာ။]

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၁-ဒုက္ခသစ္စာနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၆၁

ပန၊ ဆက်။ တထာ ပိဋနံ၊ ထိုဥဒယဗ္ဗယ အခြင်းအရာအားဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရခြင်းသည်။ မဂ္ဂဗလာနမ္ပိ၊ တို့၏လည်း။ ဝါ၊ မဂ်ဖိုလ်တို့အတွက်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤမဂ်ဖိုလ်တရားတို့သည်။ ဒုက္ခသစ္စာပရိယာ-ပန္နတ္တေန၊ ဒုက္ခသစ္စာ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဒုက္ခသစ္စာပရိယာ-ယတ္တေန၊ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ၏ အဖြစ်အားဖြင့်။) သင်္ခါရဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

ကဏ္ဍသုလ ဒန္တသုလ ရာဂဗေဒိဋ္ဌာဟ ဒေါသဗေဒိဋ္ဌာဟာဒိ ကာယိက-စေတသိကော၊ နားကိုက်ခြင်း ဟူသော နားတံကျင်၊ သွားကိုက်ခြင်းဟူသော သွားတံကျင်၊ ရာဂကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်း၊ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းအစရှိသော ကိုယ်၌လည်းဖြစ် စိတ်၌လည်းဖြစ်သော။ အာဗာဓော၊ အနာရောဂါသည်။ ပုစ္ဆိတော၊ မေးပြီး၍။ (ဘာဖြစ်တာလဲဟုမေးပြီးမှ)။ ဇာနိ-တဗ္ဗတော၊ သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဥပက္ကမဿ၊ နားစသည်တို့ကို ဘိုရန်လုံလပ်ပြုခြင်း၏။ အပါကဋ္ဌဘာဝတောစ၊ မထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အတွင်းက ဓာတ်ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့် ကိုက်သည့်အတွက် မထင်ရှားခြင်းကြောင့်၎င်း)။ ပဋိစ္စန္ဒဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဖုံးကွယ်အပ်သော ဒုက္ခမည်၏။ အပါကဋ္ဌဒုက္ခန္တိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝါ၊ မထင်ရှားသော ဒုက္ခဟူ၍လည်း။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ် ဆိုနိုင်၏။

ဒုတ္တိ သကမ္မကာရဏာဒိ သမုဋ္ဌာနော၊ ၃၂-ပါးသော နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်းမှု ကံကြမ္မာ အစရှိသည်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ [၃၂-ပါးသော ကံကြမ္မာကို ဒုကအင်္ဂုတ္တိုရ် ပဌမပံ ကမ္မကာရဏဝဂ် ဝဇ္ဇသုတ်၌ရှုပါ။] အာဗာဓော၊ သည်။ အပုစ္ဆိတော၊ မမေးမူ၍သာလျှင်။ ဝါ၊ ဘဲသာလျှင်။ ဇာနိတဗ္ဗတော၊

တထာ ပိဋနံ။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ လောကီ ရုပ်နာမ် အားလုံးသည် ဥဒယဗ္ဗယဒဏ်ကို ခံရသည့်အတွက် သင်္ခါရဒုက္ခ အမည်ရသကဲ့သို့ မဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် တရားတို့သည်လည်း ထို ဥဒယဗ္ဗယ ပိဋန ဖြစ်သောကြောင့် ပရိယာယ်အားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ၌ ပါဝင်ရကား သင်္ခါရဒုက္ခအမည် ရနိုင်သည်။

ဒုက္ခသစ္စာပရိယာပန္နတ္တေန။ ။စာအုပ်တို့၌ ဤအတိုင်း ပါဠိရှိသော်လည်း မဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ၌ တိုက်ရိုက် အကျုံးမဝင်နိုင်။ ပရိယာယ် အားဖြင့်သာ ဒုက္ခသစ္စာမည်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခသစ္စာပရိယာယတ္တေန” ဟုပါဠိ ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။ မှန်၏—“စတုသစ္စဝိနိမုတ္တော ညေယျော နာမ နတ္ထိ ဟူသော စကားရပ်၌ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုတို့သည် ပရိယာယ်အားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ၌ အကျုံးဝင်ကြရသည်။ ဤ၌ကား မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပါ သင်္ခါရဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့် “ဒုက္ခသစ္စာ”ဟုပရိယာယ်အားဖြင့် ဆိုထားသည်။

ကြောင့်၎င်း။ ဥပက္ကမဿ၊ ညည်းဆဲနှိပ်စက်မှု လွှဲလ၏။ ပါကဋ္ဌဘာဝတောစ၊
ကြောင့်၎င်း။ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မဖုံးကွယ်အပ်သောဒုက္ခမည်၏။
ပါကဋ္ဌဒုက္ခန္တိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝါ၊ ထင်ရှားသောဒုက္ခ ဟူ၍လည်း။ ဝုစ္စတိ။

ဒုက္ခဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ ဒုက္ခကိ။ ဌပေတော၊ ထား၍။ သေသံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခမှ ကြွင်းသော။
ဒုက္ခသစ္စဝိဘော၊ ဌ။ အာဂတံ၊ လာသော။ ဇာတိအာဒိ၊ ဇာတိအစရှိသော။
သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံသော ဒုက္ခသည်လည်း။ တဿ တဿ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဝတ္ထု-
ဘာဝတော၊ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိယာယဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။
[အကျိုးဒုက္ခ၏အမည်ကို အကြောင်းဇာတိ စသည်၌ တင်စားအပ်သောကြောင့်
ဖလူပစာရအားဖြင့် ရအပ်သောနာမည်ကို “ပရိယာယဒုက္ခ” ဟုဆိုသည်။] ဒုက္ခ-
ဒုက္ခံ၊ သည်။ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ပရိယာယ်မဟုတ်၊ မချုပ်နှောင်သော
ဒုက္ခမည်၏။

တတ္ထ၊ ထိုဒုက္ခဒုက္ခ ဝိပရိကာမဒုက္ခ အစရှိသောဒုက္ခတို့တွင်။ ပရိယာယဒုက္ခ
နိပ္ပရိယာယဒုက္ခန္တိ၊ ဟူသော။ ဣမသ္မိံ ပဒဒ္ဒယေ၊ ဤပုဒ် ၂-ပါး အပေါင်း၌။
ဌတော၊ တည်၍။ (အခြေခံ၍)။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ ကိ။ ကထေတဗ္ဗံ၊
ပြောဟောထိုက်၏။ စ၊ ဆက်။ ဧတံ အရိယသစ္စနာမ၊ ဤအရိယသစ္စာမည်သည်။
ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌ (ပါဠိတော်အမျိုးမျိုး၌။) သင်္ခေပတောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။
ဝိတ္ထာရတောပိ၊ ၎င်း။ အာဂစ္ဆတိ၊ လာတတ်၏။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။
အာဂတဋ္ဌာနေ၊ လာရာပါဠိရပ်၌။ သင်္ခေပေနပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဝိတ္ထာရေနပိ၊
အားဖြင့်၎င်း။ ကထေတံ၊ ပြောဟောခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဝိတ္ထာရတော၊
အားဖြင့်။ အာဂတဋ္ဌာနေ ပန၊ ၌ကား။ ဝိတ္ထာရေနော၊ အားဖြင့် သာလျှင်။
ကထေတံ၊ ဝဇ္ဇတိ။ သင်္ခေပေန၊ အားဖြင့်။ (ကထေတံ) န (ဝဇ္ဇတိ)။ တံ ဣဒံ၊
ထိုအရိယသစ္စာသည်။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ ဝိတ္ထာရေန၊ အားဖြင့်။
အာဂတံ၊ လာပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိတ္ထာရေနော၊ အားဖြင့်သာလျှင်။ ကထေ-
တဗ္ဗံ၊ တသွာ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ အကျယ်အားဖြင့်လာရာဝယ် အကျယ်အားဖြင့်သာ
ပြောဟောထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝေဒိတဗ္ဗာနိ ဌိစပ်။) နိဇ္ဈေသဝါရေ၊
ဇာတိပိ ဒုက္ခာ အစရှိသော နိဇ္ဈေသဝါရ၌။ တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ
ဇာတိပိ ဒုက္ခာတိ အာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ ပဒါနိ၊ တို့ကို။ ဂဟေတော၊ ယူ၍။
ဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဇာတိယာ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။
ယံ တံ (ဝစနံ)၊ ကိ။ (မယာ)ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (ဤနိဇ္ဈေသ အစ၌ဆိုခဲ့ပြီ။) တတ္ထ၊
ထို ဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တာဝ၊ ဒုက္ခဋ္ဌမှ ရှေးဦးစွာ။
(နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ)။ ဇာတိအာဒိနိ၊ ဇာတိအစရှိသည်တို့ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာနိ ဌိစပ်။) တတ္ထ
ကတမာ ဇာတိ။ ပေ။ သဉ္ဇာတိတိ၊ အစရှိသော။ ဣမဿ ပဒဘာဇနိယဿ၊ ၏။
ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၁၉၁။ တတြ၊ ထို ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အစရှိသော ပဒဘာဇနီ၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ အတ္ထဝဏ္ဏနာ၊ အနက်အဖွင့်တည်း။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤသဒ္ဒါသည်။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ (တေသံ တေသံ ဟူသော ၂-ပုဒ်တည်းဖြင့်။) အနေကေသံ၊ တပါးမက များစွာကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ ကိုကို။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သာဓာရဏနိဒ္ဒေသော၊ ဆက်ဆံသော အားဖြင့် ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဒေဝဒတ္တဿ၊ ဒေဝဒတ်၏။ ယာ ဇာတိ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ သောမဒတ္တဿ၊ ၏။ ယာ ဇာတိ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဒိဝသံ၊ တနေပတ်လုံး။ ကထိယမာနေပိ၊ ပြောဟောအပ်ပါသော်လည်း။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ ပရိယာဒါနံ၊ ထက်ဝန်းကျင်ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်သည်၏အဖြစ် သို့။ ဝါ၊ ကုန်ခန်းခြင်းသို့။ နေဝ ဂစ္ဆန္တိ၊ မရောက်နိုင်ကုန်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ အပရတ္ထ၊ အခြားတယောက် အခြားတယောက်ကို။ ဒီပနံ၊ ပြခြင်းသည်။ (တနည်း) အပရတ္ထ၊ အခြားတယောက် အခြားတယောက်၌။ (န သိဇ္ဈတိ၌စပ်။) ဒီပနံ၊ ပြခြင်းသည်။ (တနည်း) အပရတ္ထဒီပနံ၊ အခြားသော သတ္တဝါတယောက် အခြားသော သတ္တဝါ တယောက်၏ ဇာတိဟု ဆိုအပ်သော အနက်ကို ပြခြင်းသည်။ နသိဇ္ဈတိ၊ မပြီးစီးနိုင်။ [ဤသို့ အနက် ၃-နည်းပေးရပုံကို ခိုကာ၌ကြည့်ပါ။]

ပန၊ အန္ဓယကား။ ဒီဟိ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ဣမေဟိ ပဒေဟိ၊ ဤတေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ အပရိယာဒိန္ဒော၊ ထက်ဝန်းကျင်ပိုင်းခြား၍ မယူအပ်သော။ ကောစိ၊ သော။ သတ္တော၊ သတ္တဝါမည်သည်။ န ဟောတိ၊ မရှိတော့။ (မကျန်တော့။) ကိဉ္စ၊ တစုံတခုသော။ အပရတ္ထဒီပနံ၊ အခြားသော သတ္တဝါ တယောက် အခြားသော သတ္တဝါတယောက်၏ ဇာတိဟု ဆိုအပ်သော အနက်ကို ပြခြင်းသည်။ န န သိဇ္ဈတိ၊ မပြီးစီးနိုင်သည်မဟုတ်၊ ပြီးစီးနိုင်သည်သာ။ တေန၊ ကိုကြောင့်။ ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝဟာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တမိ တမိတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤသဒ္ဒါသည်။ ဂတိဇာတိဝသေန၊ ဂတိ ဇာတိ တို့၏အပြားအားဖြင့်။ အနေကေသံ၊ န်သော။ သတ္တနိကာယာနံ၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သာဓာရဏနိဒ္ဒေသော၊ တည်း။ သတ္တနိကာယေတိ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ နိကာယေ၊ အပေါင်း၌။ သတ္တသဋ္ဌာယံ၊ သတ္တဝါအပေါင်း၌။ သတ္တသမူဟေ၊ ၌။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [နိကာယအပေါင်းဟူသည် ဆက်စပ်နေသော သတ္တဝါအပေါင်းဟု သိစေလို၍ “သဋ္ဌာယံ”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထို သဋ္ဌာ၏ အနက်ကို “သမူဟေ”ဟု ဖွင့်သည်။]

ဇာတိတိ(တ္ထေ)၊ ဇာတိဟူသော ဤပါဌ်၌။ အယံ ဇာတိသဒ္ဒေါ၊ သည်။ အနေကတ္ထော၊ တပါးမက များသောအနက်ရှိ၏။ တထာဟိ၊ ထိုစကားကိုချဲ့ဦးအံ့။ ဒေသ(သော ဇာတိသဒ္ဒေါ)၊ သည်။ ကေမ္ပိ ဇာတိံ၊ တခုသော ဘဝကို၎င်း။ ဒေပိ ဇာတိယော၊ ၂-ခုသော ဘဝတို့ကို၎င်း။ (အနုဿရာမိ၊ ၏။) ဣတိတ္ထေ၊ ဤ

ပါဠိရပ်၌။ ဘဝေ၊ ဘဝဟူသော အနက်၌။ အာဂတော၊ လာ၏။ [ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော် ဝေရဉ္စကဏ္ဍ။] ဝိသာခေ၊ ခါ။ နိဂဏ္ဌာနာမ၊ နိဂဏ္ဌတို့မည်သော။ သမဏဇာတိကာ၊ သမဏဇာတ် ရှိသူတို့သည်။ ဝါ၊ သမဏအပေါင်း ရှိသူ တို့သည်။ အတ္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိတ္ထေ၊ ၌။ နိကာယေ၊ အပေါင်းဟူသောအနက်၌။ (အာဂတော)။ [တိကအင်္ဂုတ္တိရ် ဒုတိယပံ မဟာဝဂ် ဥပေါသထသုတ်။] တိရိယာနာမ၊ ဟိရိယမည်သော။ တိဏဇာတိ၊ မြက်အမျိုးသည်။ နာဘိယာ၊ ချက်မှ။ ဥဂ္ဂန္ဓာ၊ အထက်သို့တက်၍။ နဘံ၊ ကောင်းကင်ကို။ အာဟစ္စ၊ ထိခိုက်၍။ ဌိတာ၊ တည်သည်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိ ဣတ္ထေ၊ ၌။ ပညတ္တိယံ၊ တိရိယာ ဟူသော နာမည်ပညတ်၌။ (အာဂတော)။ [ပဉ္စဂုံတ္တိရ် စတုတ္ထပံ ဗြာဟ္မဏဝဂ် မဟာသုပိနသုတ်]။

ဇာတိ၊ ဇာတိကို။ ဒွိဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ပြီ။ ဣတိတ္ထေ၊ ၌။ သင်္ခတလက္ခဏေ၊ သင်္ခတ တရားတို့၏လက္ခဏာဖြစ်သော ဇာတိဟူသောအနက်၌။ (အာဂတော)။ [ဥပစယ သန္တတိဟူသော ဇာတိသည် သင်္ခတတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်ခြင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာတည်း။—ဓာတုကထာပါဠိတော် ပဌမနယ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟ- ပဒနိဒ္ဒေသ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါဒိ။] ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ မာတုကုဉ္စိမ္မိ၊ အမိဝမ်း၌။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာသော။ ယံ စိတ္တံ၊ အကြင်စိတ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီ။ ပဌမံ၊ သော။ ယံ ဝိညာဏံ၊ သည်။ ပါတုဘူတံ၊ ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။ တံ၊ ထိုပဌမစိတ်ကို။ ဝါ၊ ထို ပဌမ ဝိညာဏ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍။ ဝါ၊ အစပြု၍။ အဿ၊ ထိုသူငယ်၏။ သာဝ၊ ထို ပဌမဝိညာဏ်ဟူသော စိတ်သည်ပင်။ ဇာတိ၊ ဇာတိမည်၏။ ဣတိ ဣတ္ထေ၊ ၌။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ပဋိသန္ဓေခန္ဓာဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော)။ [ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော် မဟာခန္ဓက ဂဗ္ဘဝိသုပသမ္ပဒါနုဇာနနာ။]

အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ သမ္ပတိဇာတော၊ ဖွားပြီး၍ ယခုတခဏသာရှိသေးသော။ ဗောဓိသတ္တော၊ သည်။ ပေ။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ဣတိတ္ထေ၊ ၌။ ပဿတိယံ၊ ခွေးဖွားခြင်း ဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော)။ [ဇာတောနှင့် ဇာတိကို အနက်တူယူ၍ ဇာတိ သဒ္ဒါ ပဿတိအနက်ဟော ဟု ဆိုသည်။—ဥပရိပဏ္ဏာသ သုညတဝဂ် ဗာကုလ သုတ်။] ဇာတိဝါဒေန၊ အမျိုးဇာတ်နှင့် စပ်သောစကားကြောင့်။ အနုပက္ကုဋ္ဌော၊ မဆဲရေးအပ်။ ဣတိတ္ထေ၊ ၌။ ကုလေ၊ အမျိုးဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော)။

ပဋိသန္ဓိယံ။ ။ “သာဝ ဇာတိ” အရ ပဌမဝိညာဏ်စိတ်သာ ရ၏။ ပဋိသန္ဓေဟူရာ ၌ကား ထို ဝိညာဏ်စိတ်သာ မက ထို ပဌမဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော စေတသိက်များနှင့် ကမ္မဇကလာပ်များကိုရ၏။ ထို့ကြောင့် “သာဝဿ ဇာတိ”ဟူရာ၌ ပဌမဝိညာဏ်ကိုပင် အဦးပဓာနပြု၍ ယှဉ်ဘက် စေတသိက်များနှင့် ကမ္မဇကလာပ် ၃-စည်း စသည်ကို ယူနိုင် သောကြောင့် ဇာတိသဒ္ဒါကို ပဋိသန္ဓေအနက်ဟော ဟု ဆိုရသည်။

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၂၆၅

[သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိတော် ကုဋဒန္တသုတ် ကုဋဒန္တဂုဏကတော။] ဘိဝံ၊ နမ။ အဟံ၊ ငါသည်။ ယတော၊ အကြင်အခါမှစ၍။ အရိယာယ၊ အရိယာဖြစ်သော။ ဇာတိယာ၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ သီလအားဖြင့်။ ဇာတော၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိတ္ထေ၊ ဤ။ အရိယသီလေ၊ အရိယသီလဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော)။ [မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် ရာဇဝင် အင်္ဂုလိမာလသုတ်။] ပန၊ အတ္ထုဒ္ဓါရ သာမညမှတ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကား။ ဣမ၊ ဤဇာတိ သဉ္ဇာတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ အယံ၊ ဤဇာတိသဒ္ဓါသည်။ သဝိကာရေသု၊ ဥပါဒ်ခြင်းဟူသော ဝိကာရနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ [ဋီကာ၌ “သဟဝိကာရကာ” တု ရှိ၏။] ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တ ကုဋေသု၊ ပဌမဦးစွာဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၌။ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဇာယမာနကဝသေန၊ စ၍ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဇာတိ၊ ဇာတိမည်၏။ ဣတိ ဣဒံ၊ ဤ ဇာတိဟူသောသဒ္ဓါသည်။ ဣတ္ထ၊ ဤဇာတိ သဉ္ဇာတိအစရှိသောပါဠိ၌။ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ ဇာတိ၏သဘောအားဖြင့် မိမိကိုစွဲမှီ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း။

သဉ္ဇာယနဝသေန၊ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သဉ္ဇာဘိ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ ဌ္ဍိစပ်)။ ဣတိ၊ သို့။ ဥပသဂ္ဂေန၊ သံဥပသာရဖြင့်။ ပဒံ၊ ပုဒ်ကို။ ဝနိတံ၊ တိုးပွားစေအပ်ပြီ။ ဩက္ကမနဝသေန၊ သက်ရောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဩက္ကန္တိ၊ သက်ရောက်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ ဌ္ဍိစပ်)။ ဝါ၊ တနည်း။ ဇာယနဋ္ဌေန၊ ရှေးဦးစွာ အာယတနမစုံခင် ဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက် ကြောင့်။ ဇာတိ၊ ဇာတိမည်၏။ သာ၊ ထိုဇာတိကို။ အပရိပုဏ္ဏာယတနဝသေန၊

သဝိကာရေသု။ ပေ။ ခန္ဓေသု။ ။ ဇာတိဟူသည် တဘဝ၌ အစဆုံးဖြစ်သော ခန္ဓာ တည်း။ ပဉ္စဝေါတာရဘုံ၌ ခန္ဓာ ၅-ပါးတည်း။ အခြားတုံများ၌လည်း အခြားခန္ဓာများကို ယူ၊ တိုအစဆုံးဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၌ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ထူးခြားသော အမှုအရာလည်း ပါ၏။ ထိုဖြစ်ခြင်းအမှုအရာကိုပင် ဤနေရာ၌ “ဝိကာရ” ဟု ဆိုသည်။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ လာသော ဝိကာရရုပ်၏ ဥပါဒ်သာမက ခန္ဓာအားလုံး၏ ဥပါဒ်ကို “ဝိကာရ” ဟု ဆိုသည်။ [ဇာတိအာဒိနိဝိ လက္ခဏာနိ ဓမ္မာနံ အာကာရဝိကာရာဘိ ကတော သဟုပ္ပါဒကာ သဟ ဝိကာရကာတိ ဝုတ္တာ။—ဋီကာ။]

သဘာဝပစ္စတ္တံ။ ။ အဋ္ဌသာလိနီ ကာမာဝစရ ကုသလပဒနိဒ္ဒေသ၌ “ဖုသနက- ဝသေန ဖဿော” ဟု ဆိုပြီးလျှင် “ဣဒံ (ဖဿော ဟူသော ဤပုဒ်သည်) ဖဿဿ သဘာဝဒီပနတော သဘာဝပဒံ နာမ” ဟု ရှိခဲ့၏။ “သဘာဝပဒံ၊ သဘောကိုပြသော ပုဒ်တည်း” ဟုလည်း အနက်ပေးရ၏။ ထို့အတူ “ဇာယမာနကဝသေန ဇာတိ” ၌လည်း ဇာတိသည် ဇာတိ၏သဘောကို ပြသောကြောင့် သဘာဝပဒပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “သဘာဝပစ္စတ္တံ” ဟု ရှိရာ၌ “သဘာဝပဒံ” ဟု ရှိလျှင် အဋ္ဌသာလိနီအဖွင့်များနှင့် တထပ်တည်းဖြစ်၏။ ဤ၌ “ပစ္စတ္တံ” ဟု ရှိသောကြောင့် ပါဠိရှိအတိုင်း အနက်ပေးလိုက် ပါသည်။ ရှေးနိဿယများ၌ “သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘောဖြစ်သော ပုဒ်သာတည်း” ဟု၎င်း၊ “သဘောအားဖြင့် မျက်မှောက်ဖြစ်သောပုဒ်တည်း” ဟု၎င်း အနက်ပေးကြသည်။

မပြည့်စုံသော အာယတန၏အစွမ်းဖြင့်။ ယုတ္တာ၊ ယုဉ်စပ်တော်မူအပ်ပြီ။ (တနည်း) ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သဉ္ဇာယနဋ္ဌေန၊ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ သဉ္ဇာတိ၊ သဉ္ဇာတိ မည်၏။ သ၊ ထိုသဉ္ဇာတိကို။ ပရိပုဏ္ဏာယတနဝသေန၊ ပြည့်စုံသော အာယတန၏အစွမ်းဖြင့်။ ယုတ္တာ၊ ပြီ။ (တနည်း) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

ဩက္ကမနဋ္ဌေန၊ သက်ရောက်ခြင်းအနက်ကြောင့်။ ဩက္ကန္တိ၊ မည်၏။ သ၊ ထိုဩက္ကန္တိကို။ အဏ္ဏဇ ဇလာဗုဇ ဝသေန၊ အဏ္ဏဇသတ္တဝါ၊ ဇလာဗုဇသတ္တဝါတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ယုတ္တာ။ (တနည်း) ဝုတ္တာ။ ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထိုအဏ္ဏဇ ဇလာဗုဇသတ္တဝါတို့သည်။ အဏ္ဏကောသဉ္ဇ၊ ဥဉ္စသို့၎င်း။ ဝတ္ထိကောသဉ္ဇ၊ သားအိမ်သို့၎င်း။ ဩက္ကမန္တိ၊ သက်ရောက်ကြကုန်၏။ ဩက္ကမန္တာပိ၊ သက်ရောက်ပြန်ကုန်သော်လည်း။ ပဝိသန္တာပိယ၊ ဝင်သွားကုန်သကဲ့သို့။ ပဋိသန္တိ၊ ပဋိသန္ဓေကို။ ဂဏန္တိ၊ ယူကြကုန်၏။ အဘိနိဗ္ဗတ္တနဋ္ဌေန၊ အထင်အရှားဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊ မည်၏။ သ၊ ထိုအဘိနိဗ္ဗတ္တိကို။ သံသေဒဇ ဩပပါတိကဝသေန၊ သံသေဒဇသတ္တဝါ၊ ဩပပါတိကသတ္တဝါတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ယုတ္တာ။ (တနည်း) ဝုတ္တာ။ ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထိုသံသေဒဇ ဩပပါတိကသတ္တဝါတို့သည်။ ပါကဋ္ဌာဝေ၊ ခန္ဓာကိုယ် အထင်အရှားတို့သည်သာ။ ဟုတ္တာ၊ ချီ။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ တာဝ၊ ပရမတ္ထကထာမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ)။ အယံ၊ ဤကထာသည်။ သမ္မုတိကထာ၊ သမ္မုတိကထာတည်း။ ဝါ၊ ပညတ်အားဖြင့် ပြောဟောကြောင်း ကထာတည်း။ [တေသံ တေသံကို ထောက်၍ ဇာတိ (ဖြစ်ခြင်း) ဟူသည်လည်း သတ္တဝါတယောက်၏ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ဇာတိ သဉ္ဇာတိ စသော အားလုံးသည်ပင် သမ္မုတိကထာ ဖြစ်ရလေသည်။]

ဣဒါနိ၊ သမ္မုတိကထာကို ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ပရမတ္ထကထာ၊ ပရမတ္ထကထာသည်။ ဝါ၊ မဖောက်မပြန် အစစ်အမှန်အနက်ကို ပြောဟောကြောင်း ကထာသည်။ ဟောတိ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ခန္ဓာဝေ၊ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့သည်သာ။ ပရမတ္ထတော၊ မဖောက်မပြန် အစစ်အမှန် အနက်အားဖြင့်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ (ပရမတ္ထတော၊ အားဖြင့်။) န (ပါတုဘဝန္တိ)၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်။ စ၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထိုခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါဟူသော ပါဌ်၌။ ခန္ဓာနန္တိ၊ ခန္ဓာနံဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ ဧကဝေါကာရဘဝေ၊ ၌။ ဧကဿ၊

ဇာတိ သဉ္ဇာတိ။ ။တဘဝဝယ် ပဌမဖြစ်ခြင်းဟူသော ဥပါဒ်ခဏ၌ စက္ခုစသော အာယတနများ မစုံသေး၊ ဂဗ္ဘသေယျက၌ စက္ခာယတနစသည် မစုံသေး။ သံသေဒဇ ဩပပါတိကတို့၌ သဒ္ဓါယတနမရသေး။ ဤသို့ မစုံသေးခိုက်ကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ “ဇာတိ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ အာယတနပြည့်စုံရာအခါကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ သံဥပသာရဖြင့် “သဉ္ဇာတိ”ဟု ဟောတော်မူ၏။ “သမ္မုဏ္ဏာ + ဇာတိ သဉ္ဇာတိ”ဟု ဋီကာပြုသည်။

တခုသောခန္ဓာကိုရင်း။ စတုဝေါကာရဘဝေ၊ ခန္ဓံ၊ စတုန္နံ၊ ၄-ပါးသော ခန္ဓာတို့ကို ရင်း။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ၊ ခန္ဓံ၊ ပဉ္စန္နံ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့ကိုရင်း။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပါတုဘာဝေါတိ၊ ကား။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းတည်း။

အာယတနာနန္တိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ တတြတတြ၊ ထိုထို ကေဝေါကာရ စသောဘဝ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယတန ဝသေန၊ ဖြစ်သော အာယတနတို့၏ အစွမ်း ဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပဋိ- လာဘောတိ၊ ကား။ သန္တတိယံ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်၌။ ပါတုဘာဝေါယေဝ၊ တင်ရှားဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ပါတုဘဝန္တာနေဝ၊ ထင်ရှားဖြစ်သည်သာ လျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ တာနိ၊ ထို အာယတနတို့သည်။ ပဋိလခွါနိနာမ၊ ရအပ်သည် တို့မည်သည်။ ဟောန္တိ၊ [လောက အသုံးအနှုန်းအားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်သည်ကိုပင် “ရသည်”ဟု ဆိုရသည်-ဟူလို။]

အယံ ဝုစ္စတိ ဇာတိတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောသဘောကို။ ဇာတိ နာမ၊ ဇာတိမည်၏ ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပန၊ ဆက်။ သာ သော၊ ထိုသို့ သော ဤ ဇာတိသည်။ တတ္ထတတ္ထဘဝေ၊ ထိုထိုဘဝ၌။ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ၊ ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ နိယျာတနရသာ၊ အပ်နှင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ အတိတဘဝဇော၊ အတိတ်ဘဝမှ။ ဣမ၊ ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့။ ဥမ္မုဇ္ဇနပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ခန္ဓာအစဉ်ကို ထင်ရှားဖော်တတ်သောတရားဟု ယောဂီတို့ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဖလဝသေန၊ အကျိုး၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဒုက္ခဝိစိတ္တတာ ပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ဒုက္ခအစု၏ ဆန်းကြယ်သည်၏အဖြစ် ယူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်၏။ [“ဇာတိပိ ဒုက္ခာ”နှင့်အညီ “ဇာတိကို အကြောင်း ခံ၍ နောက်နောက် ဒုက္ခအကျိုးတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သည်”ဟူလို။]

[ဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဇာတိယာ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော ဟု ပြအပ်ခဲ့သော မာတိကာတွင် ဇာတိကို ပြပြီး၍ ဇာတိ၏ ဒုက္ခဋ္ဌကို ပြလိုသောကြောင့် ဣဒါနိ စသည်ကိုမိန့်။] ဣဒါနိ၊ ဇာတိကိုပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဇာတိယာ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ငိတ္တာရံ၊ ကို။) ဟိ (ဥဒ္ဓရိ- တွာ ဒဿေမိ)၊ အံ။ အယံ ဇာတိ၊ ဤဇာတိကို။ (ဝုတ္တာ ခွဲစပ်။) ဝါ၊ သည်။ သယံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်။ န ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှ

သယံ န ဒုက္ခာ။ ။တဘဝ၌ အစဆုံးဖြစ်သော ရုပ်နာမ် ခန္ဓာသည် ဇာတိ မည်၏၊ ထို ရုပ်နာမ် ခန္ဓာသည် ဝိပါက် စိတ် စေတသိက် ကမ္မဇရုပ်များဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခ- သဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ် ဒေါသမူဒွေးတို့၌ယှဉ်သော ဝေဒနာတို့ကဲ့သို့ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ ပန၊ သော်လည်း။ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ၊ နောက်နောက်ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏။ ဝတ္ထု- ဘာဝေန၊ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။

တပါး စောဒကပက္ခကိုဆိုပြီးအံ့။ အယံ၊ ဤဇာတိသည်။ ကတရဒုက္ခဿ၊ အတယ် ဒုက္ခ၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာအကြောင်းနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ဗာလ-
 ပဏ္ဍိတသုတ္တာဒီသု၊ ဗာလပဏ္ဍိတ အစရှိသော သုတ်တို့၌။ ဘဂဝတာပိ၊ မြတ်စွာ
 ဘုရားသော်မှလည်း။ ဥပမာဝသေန၊ ဥပမာ၏အစွမ်းဖြင့်။ ပကာသိတံ၊ ထင်ရှား
 ပြတော်မူအပ်သော။ ယံ တံ အာပါယိကဒုက္ခံ၊ အကြင် အပါယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခ
 သည်။ (အတ္ထိ)။ သုဂတိယံ၊ သုဂတိတဝ၌။ ဝါ၊ တွင်။ မနုဿလောကေ၊ ၌။
 ဂဗ္ဘောက္ကန္တိ မူလကာဒိဘေဒံ၊ အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ရခြင်းလျှင် အကြောင်း
 ရင်းရှိသောဒုက္ခ အစရှိသော အပြားရှိသော။ ယဉ္ဇ ဒုက္ခံ၊ သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
 သော၊ ဤ ဇာတိသည်။ သဗ္ဗဿာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ တဿ ဒုက္ခဿ၊
 ထိုဒုက္ခ၏။ (ဘဂဝတာ ပကာသိတ အာပါယိကဒုက္ခံ၊ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကာဒိ-
 ဘေဒဒုက္ခ၏။) ဝတ္ထု၊ တည်ရာအကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။

တတြ၊ ထိုအာပါယိကဒုက္ခ၊ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကာဒိဘေဒဒုက္ခတို့တွင်။ ဣဒံ၊
 ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကာဒိဘေဒံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။
 အယံသတ္တော၊ ဤသတ္တဝါသည်။ [အယံ ဟူသောပုဒ်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုညွှန်ပြသကဲ့သို့
 ဖြစ်သည်။] မာတုက္ကန္တိမိ၊ ၌။ နိဗ္ဗတ္တမာနော၊ ဖြစ်ရသော်။ ဥပ္ပလ ပဒုမ ပုဏ္ဏရိ-
 ကာဒီသု၊ ဥပ္ပလမည်သောကြာ၊ ပဒုမာမည်သောကြာ၊ ပုဏ္ဏရိုက်မည်သောကြာ
 အစရှိသောအရပ်တို့၌။ န နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်ရသည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်
 ကား။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝါ၊ အောက်က။ အာမာသယဿ၊ အစာသစ်အိမ်၏
 ၎င်း။ [အာမ၊ မကျက်သေးသောအစာ၏+အာသယ၊ တည်ရာဖြစ်သော အိမ်။]
 ဥပရိ၊ အထက်၌။ ဝါ၊ က။ ပက္ကာသယဿ၊ အစာကျက်အိမ်၏၎င်း။ ဥဒရပဋ္ဌလ-
 ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကာနံ၊ ရွှေပိုင်း၌ အမိဝမ်းလွှာ၊ နောက်ပိုင်း၌ အမိကျောက်ဆူးရိုးတို့၏။
 ဝေမဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဝါ၊ အလယ် ဖြစ်သော။ ပရမသမ္မာဓေ၊ အလွန်
 ကျဉ်းမြောင်းသော။ တိဗ္ဗန္ဓကာရေ၊ အလွန် မောင်မဲသော။ နာနာကုဏပဂန္ဓ-
 ပရိဘာဝိတေ၊ အမျိုးမျိုးသော အကောင်ပုပ်တို့၏ အနံ့တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်
 ထုံမွမ်းအပ်သော။ အသုစိပရမဒုဂ္ဂန္ဓပဝန ဝိစရိတေ၊ မစင်ကြယ်သော အလွန်
 မကောင်းသောအနံ့ တည်းဟူသော လေ၏ လှည့်လည်အပ်ရာဖြစ်သော။ [မာလု-
 တော ပဝနော ဝါယု၊ ဝါတောနိလသမိရဏော။ အဘိဓာန် ၃၇-နှင့်အညီ ပဝန

ဥပမာဝသေန ပကာသိတံ။ ။သမ္ဘာဝနာဇောတက ပိဖြင့် “မြတ်စွာဘုရား
 သော်မှ ကုန်အောင်ဟော၍ပြတော်မူနိုင်၊ ဥပမာအားဖြင့်သာ ပြနိုင်၏။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့
 ကုန်အောင်ဟော၍ ပြဘို့မှာ သာ၍ မဖြစ်နိုင်”ဟု ပြသည်။ ထို အာပါယိကဒုက္ခတို့၏
 ဥပမာကို ဥပရိပဏ္ဏာသ ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်၌ ဟောတော်မူ၏။ ထို သုတ်၏ အခြားမဲ့ ဒေဝ-
 ဒုဘသုတ်၌ကား ဥပမာမပြဘဲ ငရဲဒုက္ခကို ဟောပြတော်မူ၏။ ထို ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာမှ
 ယူ၍ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ဝိထိမုတ်ပိုင်း၌လည်း ပြထားပါသည်။

သဒ္ဓါသည် ဤနေရာ၌ လေ-ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။] အဓိမတ္တဇေဂုဇ္ဈေ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိအောင် စက်ဆုပ်ဘွယ်ရှိသော။ ဝါ၊ အလွန် စက်ဆုပ်ဘွယ်ရှိသော။ ကုမ္ဘိပ္ပဒေသော၊ အမိဝမ်းအရပ်၌။ ပူတိမစ္ဆ ပူတိကုမ္မာသ- စန္ဒနိကာဒိသု၊ ပုပ်သောငါး၊ ပုပ်သိုးသောမုယောမုံ၊ တံစည်းအိုင် အကရှိသော အရပ်တို့၌။ ကိမိဝိယ၊ ပိုးလောက်သည်ကဲ့သို့။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်ရ၏။

တတ္ထ၊ ထိုအမိဝမ်း၌။ နိဗ္ဗတ္တော၊ ဖြစ်ရသော။ သော၊ ထိုသတ္တဝါသည်။ ဒသ မာသော၊ ၁၀-လတို့ပတ်လုံး။ မာတုကုမ္ဘိသမ္ဘဝန၊ အမိဝမ်း၌ဖြစ်သော။ ဥသုနာ၊ ကိုယ်ငွေ့ကြောင့်။ ပုဋ္ဌပါကံဝိယ၊ ကျက်သော အသားစသည်တို့၏ အထုပ်ကဲ့သို့။ [ပုဋ္ဌပါကံ ဝိယာတိ ပစ္စမာနမံသာဒိ ပုဋ္ဌော ဝိယ။— ဇောဇနာ။] ပစ္စမာနော၊ ကျက်ရသည်။ (ဟုတော၊ ရှိ၎င်း။) ပိဋ္ဌပိဏ္ဍိဝိယ၊ မှည့်စိုက်သည်ကဲ့သို့။ သေဒိယ- မာနော၊ ပြုတ်ဖျော့အပ်သည်။ (ဟုတော၊ ရှိ၎င်း။) သမိဉ္ဇနပသာရဏာဒိရဟိ- တော၊ ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း အစရှိသည်တို့မှကင်းသည်။ (ဟုတော၊ ရှိ၎င်း။) အဓိ- မတ္တံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ပစ္စန္နဘောတိ၊ ခံစားရ၏။ တာဝ၊ ဂဗ္ဘပရိဟရဏ မူလကဒုက္ခ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ သော။) ဣတိ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကံ၊ အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ရခြင်း လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ (ဂဗ္ဘောက္ကန္တိ မူလကဒုက္ခမှတစ်ပါး ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကဒုက္ခ ကား။) သော၊ ထိုသတ္တဝါသည်။ မာတု၊ အမိ၏။ သဟသာ၊ အဆောတလျှင်။ ဥပက္ခလနဂမန နိသိဒနဝုဋ္ဌာန ပရိဝတ္တနာဒိသု၊ ချွတ်ချော်ခြင်း၊ သွားခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ထခြင်း၊ လူးလိမ့်ခြင်း အစရှိသော ကိစ္စတို့၌။ သုရာဓုတ္တဟတ္ထဂတော၊ သေသောက်ကြူး၏ လက်၌ရောက်သော။ ငွေ့ကောဝိယ၊ သိုးသတ္တဝါသည်ကဲ့သို့ ၎င်း။ အဟိတုဏ္ဍိက ဟတ္ထဂတော၊ မြေအလမှယ်ဆရာ၏ လက်၌ရောက်သော။ သပ္ပပေါတကော ဝိယစ၊ မြေငယ်သည်ကဲ့သို့၎င်း။ အာကစ္ဆန ပရိကစ္ဆန ဩဇနန- နိဗ္ဗုနနာဒိနာ၊ မိမိသို့ ရှေးရှုဆွဲငင်ခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင် ဆွဲငင်ခြင်း၊ အောက်သို့ လှုပ်ခါချခြင်း၊ ဖိလှာ လှုပ်ခါခြင်း အစရှိသော။ ဥပက္ကမေန၊ လုံ့လကြောင့်။ အဓိ- မတ္တံ၊ သော။ ယံဒုက္ခံ၊ ကို။ အနုဘဝတိ၊ ၏။ မာတု၊ ၏။ သိတုဒကပါနကာလေ၊ အေးသောရေကို သောက်ရာအခါ၌။ သိတနရကုပပန္နော ဝိယ၊ အေးသောငရဲ၌ ဖြစ်ရသူသည်ကဲ့သို့၎င်း။ ဥဏ္ဍယာဂုဘတ္တာဒိ အဇ္ဈောဟရဏကာလေ၊ ပူသော ယာဂု၊ ပူသောထမင်း အစရှိသော အာဟာရကို စားမျှီရာအခါ၌။ အင်္ဂါရဝုဋ္ဌိ- သမ္ပရိကိဏ္ဍောဝိယ၊ မီးကျိုးမိုသီးဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ရှေးငြိမ်းသူကဲ့သို့၎င်း။ လောဏမ္ဗိလာဒိအဇ္ဈောဟရဏကာလေ၊ အငန်၊ အချဉ်အစရှိသော အာဟာရကို စားမျှီရာအခါ၌။ ခါရပဋိစ္ဆကာဒိ ကမ္မကာရဏပုတ္တော ဝိယ၊ အရေကိုခွါ၍ ဆားငန်ရေကိုလောင်းထည့်ခြင်းအစရှိသော နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုသို့ ရောက်ရသူ

ကဲ့သို့၎င်း။ တိဗ္ဗံ၊ ထက်စွာသော။ ယဉ္ဇ ဒုက္ခံ၊ ကိုလည်း။ အနုဘောတိ၊ ဤ။ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကံ၊ ကိုယ်ဝန်ကို ဆောင်ရွက်ရခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

၆၆

ပန၊ ကား။ (ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကဒုက္ခမှတစ်ပါး ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကဒုက္ခ အစရှိသည်ကား။) အဿ၊ ထိုကိုယ်ဝန်သူငယ်ကို။ (ဆေဒန ဌာဝပ်။) ဝါ၊ ၏။ မူဠ- ဂဗ္ဘာယ၊ တောဝေသော ကိုယ်ဝန်သူငယ်ရှိသော။ (အမိဝမ်း၌ ချောချော မောမော မမွေးဖွားဘဲ ကိုးလုံးကန်လန်ဖြစ်နေသော ကိုယ်ဝန်ရှိသော။) မာတု- ယာ၊ အမိ၏။ မိတ္တာမစ္စ သု၊ ဂဗ္ဘာဒိဟိပိ၊ မိတ်ဆွေ၊ ထိုထိုကံ၌ အတူတကွ ဖြစ်ဘက် သဟာယ်ချင်း၊ မိမိအပေါ်၌ ကောင်းသောစိတ်နှလုံးရှိသော ခင်ပွန်း အစရှိသူတို့သော်မှလည်း။ အဒဿနာရဟေ၊ ကြည့်ခြင်းကို မထိုက်သော။ ဝါ၊ မကြည့်ထိုက်သော။ ဒုက္ခပုတ္တိဋ္ဌာနေ၊ ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ရာအရပ်၌။ (မွေးဖွားခန်း၌။) ဆေဒန ဖာလနာဒိဟိ၊ ဖြတ်ခြင်း၊ ခွဲခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ယံဒုက္ခံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ (ကိုယ်ဝန်သူငယ်မှာဖြစ်ရ၏။) ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကံ၊ ကိုယ်ဝန်သူငယ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

ဝိဇာယမာနာယ၊ မွေးဖွားတော့မည်ဖြစ်သော။ မာတုယာ၊ ၏။ ကမ္မဇေဟိ၊ ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါတေဟိ၊ လေတို့သည်။ ပရိဝတ္တေတွာ၊ ပြောင်းပြန် လည်စေ၍။ (အထက်၌ ဦးခေါင်းရှိနေသည်ကို ဦးခေါင်းစောက်ထိုးဖြစ်အောင် ပြောင်းပြန်လှည့်၍။) နရကပပါတံဝိယ၊ နရက်ချောက်ကဲ့သို့။ အတိဘယာနကံ၊ အလွန်ကြောက်ဘွယ်ကောင်းသော။ ယောနိမဂ္ဂံ၊ ယောနိလမ်းသို့။ ပတိပါတိယ- မာနဿ၊ ရွေးရှုကျရောက်စေအပ်သော သူငယ်၏။ (ဒုက္ခံ ဌာဝပ်။) ဝါ၊ သည်။ (နိက္ကမိယမာနဿ စသည်၌စပ်။) ပရမသမ္မာနေ၊ အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော။ ယောနိမုနေ၊ ယောနိဝဖြင့်။ တာဠုစ္ဆိဂ္ဂဠေ၊ သံကောက်ဖြင့်။ နိက္ကမိယမာနဿ၊ ဆွဲငင်အပ်သော။ မဟာနာဂဿ ဝိယ စ၊ ဆင်ပြောင်ကြီးကဲ့သို့၎င်း။ သင်္ခာတ- ပဗ္ဗတေဟိ၊ သင်္ခာတငရဲ၌ရှိသော တောင်ကြီးတို့သည်။ ဝိစုဏ္ဏိယမာနဿ၊ မှုန်မှုန်ညက်ညက်ကြိတ်ချေအပ်သော။ နရကသတ္တဿ ဝိယ စ၊ ငရဲသားသတ္တဝါ ကဲ့သို့၎င်း။ ယံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ဝိဇာယနမူလကံ၊ မွေးဖွားရခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ (ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကဒုက္ခ စသည်တို့မှတစ်ပါး ဗဟိနိက္ခမနမူလက ဒုက္ခကား။) ဇာတဿ၊ မွေးဖွားပြီးသည်ဖြစ်၍။ တရုဏဝဏသဒိသဿ၊ နှုသော အနာနှင့်တူသော။ ဝါ၊ အသားနှင့်တူသော။ သုကုမာရသရီရဿ၊ အလွန် နုနယ်သောကိုယ်ရှိသော ကလေး၏။ ဝါ၊ ကို။ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏန္တာပနဓောဝနစောဠ- ပရိမဇ္ဇနာဒိကာလေ၊ လက်ကို ဆွဲကိုင်ခြင်း၊ တကိုယ်လုံးကို ရေချိုးပေးခြင်း၊ ကိုယ်၏တစိတ်တဖို့ကို ဆေးကြောခြင်း၊ အဝတ်ကြမ်းတို့ဖြင့် ပွတ်တိုက်ခြင်းအစ

ရှိသည်တို့၏အခါ၌။ သုစိမ္မဒုရုဇာရဝိဇ္ဇာနဖာလနာသဒိသံ၊ အပ်ဖျားဖြင့် ထိုးဆွခြင်း၊ သင်စုန်းသွားဖြင့်ခွဲခြင်းနှင့်တူသော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ မာတုကုစ္ဆိတော၊ မှ။ ဗဟိ၊ အပြင်သို့။ နိက္ခမနမူလကံ၊ ထွက်ရခြင်းလျှင်အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

တတော၊ ထို အပြင်သို့ရောက်ရာအခါမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ပဝတ္တိယံ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ အတ္တနာဝ၊ ကိုယ်တိုင်သာလျှင်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ ဝဇ္ဇဿ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းသူ၏၎င်း။ အစေလကဝတာဒိဝသေန၊ အစေလကတို့၏ အကျင့်ကိုကျင့်ခြင်းအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ အာတာပနပရိတာပနာနုယောဂံ၊ နေဘက်သို့ ရှေးရူပစေခြင်း၊ အပူ ၅-မျိုးဖြင့် ပူစေခြင်း ဟူသော အဖန်ဖန် အားထုတ်အပ်သော အကျင့်ကို။ အနုယတ္တဿ၊ အဖန်ဖန် အားထုတ်သူ၏၎င်း။ ကောဓဝသေန၊ စိတ်ဆိုးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အဘူဉ္ဇဿ၊ အစာမစားသူ၏၎င်း။ ဥပ္ပန္နန္တဿ၊ အထက်လည်ပင်း၌ နှောင်ဖွဲ့သောသူ၏၎င်း။ ဝါ၊ ကြိုးဆွဲချသူ၏၎င်း။ ယံ ဒုက္ခံ၊ ဟောတိ။ ဣဒံ၊ သည်။ အတ္ထုပက္ခမမူလကံ၊ မိမိကိုယ်တိုင် လုံ့လပြုခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ (အတ္ထုပက္ခမမူလကဒုက္ခမှ တပါး ပရူပက္ခမမူလကဒုက္ခကား။) ပရတော၊ သူတပါးတို့ အထံမှ။ ဝါ၊ သူတပါးတို့ကြောင့်။ ဝဗေန္တနာဒိနိ၊ ညှဉ်းပန်းခြင်း နှောင်ဖွဲ့ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို။ အနုဘဝန္တဿ၊ ခံစားရသူ၏။ ယံ ဒုက္ခံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဒံ၊ သည်။ ပရူပက္ခမမူလကံ၊ သူတပါးတို့ လုံ့လပြုခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။... ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ သဗ္ဗဿာပိ၊ သော။ ဣမဿ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ အယံ ဇာတိ၊ သည်။ ဝတ္ထုမေဝ၊ တည်ရာအကြောင်းသည်သာ။ ဟောတိ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဇာယေထ နောစေ နရကေသုသတ္တော။ ပေ။ ဣမမာဟဇာတိန္တိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (ပဏှိတေဟိ၊ တို့သည်။) ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ သတ္တော၊ သတ္တဝါသည်။ နရကေသု၊ နရက်တို့၌။ ဝါ၊ ငရဲတို့၌။ နောစေ ဇာယေထ၊ အကယ်၍ မဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ နရက်တို့၌ မဖြစ်လသော်။) တတ္ထ၊ ထိုငရဲတို့၌။ အဂ္ဂိဒါဟာဒိကံ၊ မီး၏ ဝူလောင်ခြင်း အစရှိသော။ အပ္ပသယံ၊ သည်းမခံအပ် သည်းမခံနိုင်သော။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ ကုဟိ*၊ အဘယ်အရပ်၌။ ပတိဋ္ဌံ၊ တည်ရာကို။ လဘေထန၊ ရရာတော့အံ့နည်း။ (နလဘေထဝေ၊ မရတော့သည်သာ။) [ဤကား ဋီကာပဌမနည်းတည်း။] (တနည်း) (သောသတ္တော၊ သည်။) တတ္ထ၊ တို့၌။ အဂ္ဂိဒါဟာဒိကံ၊ သော။ အပ္ပသယံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ကုဟိ*၊ ၌။ ပတိဋ္ဌံ (ပတိဋ္ဌန္တော)၊ တည်လျက်။ လဘေထန၊ ရရာသေးသနည်း။ (နလဘေထဝေ၊ သည်သာ။) [ဤကား ဋီကာဒုတိယနည်းတည်း။] ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မုနိ၊ သည်။ ဣမံ၊ ဤဒုက္ခသစ္စာအရာ၌။ ဇာတိ*၊ ကို။ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ (ဇာတိပိ ဒုက္ခာ ဟူ၍။) အာဟ၊ ပြီ။

[နိရယဇာတိဒုက္ခကို ပြပြီး၍ တိရစ္ဆာန်ဇာတိဒုက္ခကို ပြလိုသောကြောင့် “ဒုက္ခံ တိရစ္ဆေသု” စသည်ကိုမိန့်။] တိရစ္ဆေသု၊ တိရစ္ဆာန်တို့၌။ ကသာပတောဒ-
ဒဏ္ဍာဘိဿာတာဒိဘဝံ၊ ကြိမ်ဖြင့်ရိုက်ခြင်း၊ နှင်တံဖြင့် ထိုးဆွဲခြင်း၊ တုတ်ဖြင့်
ရိုက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော။ အနေကံ၊ တပါးမက များစွာသော။
ယံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ တတ္ထံ၊ ထိုတိရစ္ဆာန်တို့၌။ တံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဇာတိံ၊
ကို။ ဝိနာ၊ ကြည်၍။ (တနည်း) ဇာတိံ ဝိနာ၊ ဇာတိမပါဘဲ။ ကတံ၊ အဘယ်
နည်းဖြင့်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာအံ့နည်း။ (နဘဝေယျဝေ၊ မဖြစ်ရာခံတခုသည်သာ။)
တတောပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ တဟိံ၊ ထိုတိရစ္ဆာန်တို့၌။ ဇာတိံ၊ သည်။ ဒုက္ခာ၊
ဆင်းရဲကြောင်းတည်း။

[တိရစ္ဆာန်ဇာတိဒုက္ခကို ပြပြီး၍ ပေတဇာတိဒုက္ခကို ပြလိုသောကြောင့်
ပေတေသု ဒုက္ခံ စသည်ကိုမိန့်။] ပေတေသု ပန၊ ပြိတ္တာတို့၌ကား။ ခုပ္ပိပါသဝါတာ-
တပါဒိပ္ပဘဝံ၊ ထမင်းဆာခြင်း၊ ရေငတ်ခြင်း၊ လေပူ နေပူ အစရှိသည်တို့လျှင်
ဖြစ်ရာ အစအမှန်ရှိသော။ ဝိစိတ္တံ၊ ထူးထွေဆန်းပြားသော။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။
တတ္ထံ၊ ထိုပြိတ္တာတို့၌။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဇာတဿ၊ မဖြစ်သော သတ္တဝါ၏။
(တံ ဒုက္ခံ၊ သည်။) န အတ္ထိ၊ မရှိတော့။ တသ္မာပိ၊ ကြောင့်လည်း။ မုနိ၊ သည်။
ဇာတိံ၊ ကို။ ဒုက္ခံ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။

[ပေတဇာတိဒုက္ခကိုပြပြီး၍ လောကန္တရ၊ ပြိတ္တာအသုရတို့၏ ဇာတိဒုက္ခကို
ပြလိုသောကြောင့် “တိဗ္ဗန္ဓကာရေစ” စသည်ကို မိန့်။] တိဗ္ဗန္ဓကာရေ၊ အလွန်
မှောင်နေသော။ အသယှသီတေ၊ သည်းမခံနိုင်လောက်အောင် အေးသော။
လောကန္တရေစ၊ ကမ္မာလောက ၃-ခုတို့၏ အကြား၌ဖြစ်သော လောကန္တရိုက်
ငရဲ၌၎င်း။ အသုခရသုစ၊ ပြိတ္တာ အသုရာတို့၌၎င်း။ ယံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။
တတ္ထံ၊ ထိုလောကန္တရိုက်ငရဲ ပြိတ္တာအသုရာတို့၌။ ဇာတိံ၊ သည်။ နစဿ (နစေ
အဿ)၊ အကယ်၍ မရှိအံ့။ (ဝေသတိ၊ သော်။) ယတော၊ ကြောင့်။ တံ (ဒုက္ခံ)၊
သည်။ န ဘဝေ၊ မဖြစ်တော့။ တတောပိ၊ ကြောင့်လည်း။ အယံ ဇာတိံ၊ သည်။
ဒုက္ခာ၊ တည်း။

[လောကန္တရ ပြိတ္တာအသုရကာယတို့၏ ဇာတိဒုက္ခကို ပြပြီး၍ မာတုဂဗ္ဗ
ဇာတိဒုက္ခကို ပြလိုသောကြောင့် ယဉ္ဇာပိ စသည်ကိုမိန့်။] ဂူထနရကေ ဝိယ၊
ဘင်ပုပ်ငရဲ၌ကဲ့သို့။ ဝါ၊ ဘင်ပုပ်ငရဲနှင့် တူသော။ မာတုဂဗ္ဗေ၊ အမိဝမ်း၌။
စိရံ၊ ကြာမြင့်စွာ။ ဝသံ (ဝသန္ဓေ)၊ နေရသည်လည်းဖြစ်သော။ အတော၊ ထို
အမိဝမ်းမှ။ ဗဟိ၊ ပြင်ဘက်သို့။ နိက္ခမံ (နိက္ခမန္ဓေ) စ၊ ထွက်ရသည်လည်း
ဖြစ်သော။ [နိက္ခမဉ္ဇ နိက္ခမန္ဓေ။ -ယောဇနာ။] သတ္တော၊ သည်။ အတိသောရံ၊
အလွန် ကြမ်းတမ်းသော။ ယဉ္ဇာပိ ဒုက္ခံ၊ သို့လည်း။ ပပေါတိ၊ ရောက်ရ၏။ ဣဒမ္ပိ၊
ဤဒုက္ခသည်လည်း။ ဇာတိံ၊ ဇာတိကို။ ဝိနာ၊ ၍။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိပိ၊

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၇၃

ကြောင့်လည်း။ အယံ ဇာတိ၊ သည်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခတည်း။ [ဇာတိရယန္တိ ဇာတိ အယံတံ ဆေဒေါ၊ ရကာရော အာဂမော၊ ယံ သဒ္ဓေါ ယသ္မာ အတ္ထေ ဝတ္တတိ။—ယောဇနာ။]

[ဒုက္ခအားလုံးကို နိဂုံးချုပ်လိုသောကြောင့် ကိံ ဘာသိတေန စသည်မိန့်။] ဗဟုနာ၊ များစွာသော။ ဘာသိတေန၊ ပြောဆိုအပ်သောစကားဖြင့်။ (တနည်း) ဗဟုနာ ဘာသိတေန၊ များစွာ ဆိုခြင်းဖြင့်။ ကိံ၊ ဧဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ကုဟိဉ္စိ၊ မည်သည့်အရပ်၌မဆို။ ဣမ၊ ဤလောက၌။ ဧဝံ၊ တစုံတခုသော။ ယံ ဒုက္ခံအပိ၊ သည်လည်း။ အတ္တိ၊ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ကဒ၊ စိ၊ တရံတခါ၌မျှ။ ဝါ၊ ဘယ်အခါ၌မျှ။ ဇာတိဝိရဟေ၊ ဇာတိ၏ ကင်းခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော။) ယံ၊ အကြင်အကြောင်းကြောင့်။ နန္၊ စင်စစ်ကေန အမှန်အားဖြင့်။ နေဝ အတ္တိ၊ မရှိတော့သည်သာ။ အတော၊ ထို့ကြောင့်။ မဟေသိ (မဟာ ဣသိ)၊ ဣသိထွတ်တင် ဘုရားရှင်သည်။ သဗ္ဗပဌမံ၊ အလုံးစုံသော ဒုက္ခတို့၏ ရှေးဦးစွာ။ ဣမံ ဇာတိံ ကိံ၊ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ (ဣတိ၊ အပြီးတည်း။)

၁၉၂။ ဇရာနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ဇရာတိ၊ ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘောအားဖြင့် ဇရာဟူသော မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း။ ဇီရဏတာတိ၊ ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ အာကာရနိဒ္ဒေသေ၊ ဇရာ၏အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ခဏ္ဍိစ္စန္တိ အာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယော၊ ၃-ပါးသောသဒ္ဓါတို့သည်။ (ခဏ္ဍိစ္စံ ပါလီစွံ ဝလိတ္တစတာ ဟူသော ၃-ပါးသော သဒ္ဓါတို့သည်။) ကာလာတိက္ကမေ၊ ကာလကိုလွန်ရာ အခါ၌။ (ကာလကြာသောအခါ၌။) ကိစ္စနိဒ္ဒေသေ၊ ဇရာ၏ကိစ္စကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတို့တည်း။ ပစ္ဆိမာ၊ နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေ ၂-ပါးသောသဒ္ဓါတို့သည်။ (“အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော” ဟူသော ၂-ပါးသော သဒ္ဓါတို့သည်။) ပကတိနိဒ္ဒေသေ၊ ဇရာ၏ အကျိုးပေးတတ်သော ပင်ကိုယ်သဘောကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတို့တည်း။ ဝါ၊ ဇရာသည် အပြားအားဖြင့်ပြုအပ်သော အကျိုးကိုညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတို့တည်း။ [ဤသို့ အနက်ပေးရပုံကို ရူပကဏ္ဍ ဇရာတာနိဒ္ဒေသဋီကာ၌ ရှုပါ။]

သဘာဝပစ္စတ္တံ။ ။ အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍ ဇရာတာနိဒ္ဒေသ၌ “ဇီရဏကဝသေန ဇရာ၊ အယမေတ္ထ သဘာဝနိဒ္ဒေသော” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထို သဘာဝနိဒ္ဒေသကိုပင် ဤ၌ “သဘာဝပစ္စတ္တံ” ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ပစ္စတ္တသဒ္ဓါသည် ပဌမာဝိဘတ်အနက်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ မဟုတ်။ “အတ္တာနံ ပဋိစ္စ ပဝတ္တံ ပစ္စတ္တံ” နှင့် အညီ “ဇရာ ဟူသော မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း” ဟု အနက်ပေးရသည်။ “သဘာဝတော ပစ္စတ္တံ သဘာဝ-ပစ္စတ္တံ” ဟု ပြုပါ။ [ဇရာတိပဒံ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘာဝတော ဇရာယ ဒီပနေန ပဝတ္တံ အတ္တာနံ ပဋိစ္စ နိဿယ ပဝတ္တံ ပစ္စတ္တံ၊ သဘာဝတော ဒီပနေန ပစ္စတ္တံ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘာဝတော ဇရာယ ဒီပနေ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။—ယောဇနာ။]

ဟိ၊ ချဲ့။ အယံ၊ ဤဇရာကို။ (ဒီပိတာ ဌာပနံ။)ဇရာတိ ဣမိနာ ပဒေန၊ ဇရာ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ သဘာဝတော၊ ဇရာ၏သဘောအားဖြင့်။ ဒီပိတာ၊ ပြုအပ်ပြီ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤဇရာ ဟူသော ပုဒ်သည်။ အယံ၊ ထိုဇရာ၏။ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ တည်း။ ဇီရဏတာတိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ အာကာရတော၊ ဇရာ၏ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဇရာကို၊ ဒီပိတာ၊ ပြီ။)တေန၊ ကြောင့်။ အယံ၊ ဤဇီရဏတာ ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ အယံ၊ ၏။ အာကာရနိဗ္ဗေသော၊ အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။ ခဏ္ဍိစ္ဆန္တိ ဣနာ၊ ခဏ္ဍိစ္စံ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ ကာလာတိက္ကမေ၊ ဌ။ ဒန္တနခါနံ၊ သွား၊ ခြေသည်း လက်သည်းတို့၏။ ခဏ္ဍိတဘာဝကရဏကိစ္စတော၊ ကျိုးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းကိစ္စအားဖြင့်။ (ဇရာ၊ ဒီပိတာ)။

ပါလိဝူန္တိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ ကေသလောမာနံ၊ တို့၏။ ပလိတဘာဝကရဏကိစ္စတော၊ ဖြူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းကိစ္စအားဖြင့်။ (ဇရာ၊ ဒီပိတာ။)ဝလိတ္တတတတိ ဣမိနာ၊ ဖြင့်။ မံသံ၊ ကို။ မိလာပေတာ၊ ညှိုးစေ၍။ တစေ၊ အရေ၌။ ဝလိဘာဝကရဏကိစ္စတော၊ ကွန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း ကိစ္စအားဖြင့်။ ဇရာ၊ ဒီပိတာ။ [“ဝလိနော+ဘာဝေါ ဝလိတ္တံ”ဟု ရှိပြီးဖြစ်သော ကြောင့် “ဝလိတ္တဘာဝ”ဟု မရှိသင့်။ ရူပကဏ္ဍ၌ “ဝလိဘာဝ”ဟု ရှိခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် “ဝလိဘာဝကရဏကိစ္စတော”ဟု ရှိသောပါဌ်က ကောင်းသည်။] တေန၊ ကြောင့်။ ခဏ္ဍိစ္ဆန္တိ အာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယော၊ ကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤသဒ္ဒါတို့သည်။ အယံ၊ ထိုဇရာ၏။ ကာလာတိက္ကမေ၊ ဌ။ ကိစ္စနိဗ္ဗေသော၊ တို့တည်း။ တေဟိ၊ တိုခဏ္ဍိစ္စံ အစရှိသောသဒ္ဒါတို့ဖြင့်။ ဣမေသံ ဝိကာရာနံ၊ ဤ သွားကျိုးခြင်း အစရှိသော ထူးခြားသော အမူအရာတို့ကို။ ဒဿနဝသေန၊ ပြခြင်း၏အခွမ်းဖြင့်။ ပါကဋီဘူတာ၊ ထင်ရှားသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ပါကဋီဇရာ၊ ထင်ရှားသော ဇရာကို။ ဒဿိတာ၊ ပြီ။ [ဤ၌ ပါကဋီဘူတာတိ ဟု ဣတိပါနေ၏။ ရူပကဏ္ဍ၌ ဣတိမပါ။]

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။ ဥဒကဿ ဝါ၊ ရေ၏သော်၎င်း။ ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဝါတဿ ဝါ၊ လေ၏သော်၎င်း။ ဝါ၊ ၎င်း။ အဂ္ဂိနော ဝါ၊ မီး၏ သော်၎င်း။ ငါ၊ ၎င်း။ တိဏ ရုက္ခာဒိနံ၊ မြက် သစ်ပင် အစရှိသည်တို့၏။ သံဘဂ္ဂ-ပလိဘဂ္ဂတာပ၊ ဝါ၊ ပြင်းစွာ ချိုးဖျက်အပ်၊ တက်ဝန်းကျင် ချိုးဖျက်အပ်ကုန် သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဈာမတာယဝါ၊ မီးလောင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ် အားဖြင့်၎င်း။ ဂတမဂ္ဂေါ၊ သွားအပ်သောလမ်းသည်။ ပါကဋော၊ ထင်ရှားသည်။ ဟာတိ၊ ၏။ စ၊ ထိုသို့ပင် ထင်ရှားပါသော်လည်း။ သော ဂတမဂ္ဂေါ၊ သည်။ တာနေဝ ဥဒကဒိနိ၊ ထိုရေ အစရှိသည်တို့သည်။ (ထို ရေ လေ မီးတို့သည် ပင်) န (ဟောန္တိ)ယထေဝ၊ မဟုတ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ၊ သာလျှင်။ ဇရာ-

ယ၊ ဇရာ၏။ ဝါ၊ သည်။ ဒန္တာဒိယ၊ သွား အစရှိသည်တို့၌။ ခဏ္ဍိစွာဒိဝသေန၊ ကျိုးသောသွား ရှိသူ၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဂတမဂ္ဂေါ၊ သည်။ ပါကဋ္ဌော၊ ၏။ စက္ခု၊ မျက်စိကို။ ဥမ္ဗလိတာပိ၊ ဖွင့်၍သော်မှလည်း။ ဂယုတံ၊ ယူအပ် ယူနိုင်၏။ (သိနိုင် မြင်နိုင်၏။) စ၊ ထိုသို့ပင် မျက်စိကိုဖွင့်၍ ယူအပ် ယူနိုင်ပါ သော်လည်း။ ခဏ္ဍိစွာဒိနေဝ၊ ကျိုးသောသွား ရှိသူ၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့သည် ပင်။ ဇရာ၊ ဇရာသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဟံ၊ မှန်။ ဇရာ၊ သည်။ စက္ခုဝိညေယျာ၊ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ် သိနိုင်သည်။ န ဟောတိ။

[ကိစ္စနိဒ္ဒေသ၏အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ပကတိနိဒ္ဒေသ၏အကျယ်ကို ပြလိုသော ကြောင့် “အာယုနော” စသည်ကိုမိန့်။] ပန၊ ကား။ အာယုနော။ ပေ။ ပရိပါကော- တံ၊ ဟူကုန်သော။ ဣမေဟိ ပဒေဟိ၊ ဤပုဒ်တို့ဖြင့်။ ကာလာတိက္ကမေယေဝ၊ ဌိသ၊ အဘိဗျတ္တာယ၊ အလွန်ထင်ရှားသော။ အာယုက္ခယ။ ပေ။ သင်္ခါတာယ၊ အသက်၏ ကုန်ခြင်း၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ [ရူပကဏ္ဍ၌ “သင်္ခါတာယ” နေရာ၌ “သညိတာယ” ဟု ရှိခဲ့၏။] ပကတိယာ၊ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်။ (ဇရာ) ဒီပိတာ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ပစ္စိမာ၊ ကုန်သော။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤသဒ္ဒါတို့သည်။ အဿာ၊ ထိုဇရာ၏။ ပကတိ- နိဒ္ဒေသ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျာ။

တတ္ထ၊ ထို အာယုနော သံဟာနိ အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်။ ယသ္မာ၊ ဇရံ၊ အိုခြင်းသို့။ ပတ္တဿ၊ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာယု၊ အသက်သည်။ ဟာယတံ၊ ဆုတ်ယုတ်၏။ [တနှစ်တိုးလျှင် တနှစ် အသက်ဆုတ်၏၊ အသက် ၇၀-ပြည့်လျှင် ၇၀-ဆုတ်၏။] တသ္မာ၊ ဇရာ၊ ကို။ အာယုနော သံဟာနိတိ၊ ဟူ၍။ ဖလူပစာရေန၊ အားဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ယသ္မာ။ [ရူပကဏ္ဍ၌ ယသ္မာစ ဟု ရှိခဲ့၏။] ဒဟရကာလေ၊ ငယ်ရွယ်သူ၏အခါ၌။ (ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌။) သုပ္ပသန္ဓာနိ၊ အလွန် ကြည်လင်ကုန်သော။ သုခုမမ္ပိ၊ သိမ်မွေ့သည်လည်းဖြစ်သော။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝိသယံ၊ အာရုံကို။ သုခေနေဝ၊ လွယ်ကူသဖြင့်သာ။ ဂဏှနသမတ္တာနိ၊ ယူခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ကုန်သော။ စက္ခာဒိနိ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ ဇရံ၊ အိုခြင်းသို့။ ပတ္တဿ၊ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)။ ပရိပက္ခာနိ၊ ရင့်ရော် ကုန်သည်။ အာလုဠိတာနိ၊ ရှုပ်ပွေ့ကုန်သည်။ အဝိသဒါနိ၊ မရှင်းလင်းကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဩဠာရိကမ္ပိ၊ ထင်ရှားသည်လည်းဖြစ်သော။ အတ္တနော၊ ဝိသယံ၊ ကို။ ဂဟေတုံ၊ ငါ။ အသမတ္တာနိ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ တသ္မာ၊ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိ- ပါကောတံ၊ ဟူ၍။ ဖလူပစာရေနော၊ ဖြင့်ပင်။ (ဇရာ၊ ကို။) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ သော။ သဗ္ဗာပိ၊ သော။ သာ သော ဇရာ၊ သည်။ [ရူပကဏ္ဍ၌ “သာ အယံ ဇရာ” ဟု ရှိခဲ့၏။] ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ရှားသော ဇရာ ၎င်း။ ပဋိစ္ဆန္တာ၊ မိုးကွယ်အပ်သော ဇရာ၎င်း။ ဣတိ၊ ဒုဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထို

၂-ပါးတို့တွင်။ ဒန္တာဒီသု၊ သွား အစရှိသည်တို့၌။ ခဏ္ဍာဒိဘာဝ ဒဿနတော၊ ကျိုးကုန်သည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကိုမြင်ရခြင်းကြောင့်။ [ရူပကဏ္ဍ၌ “ခဏ္ဍာဘာဝါဒီ ဒဿနတော၊ ကျိုးကုန်သည်၏အဖြစ် အစရှိသည်ကို မြင်ရခြင်းကြောင့်” ရှိခဲ့၏။ အာဒိဖြင့် “ပါလိစ္စ ဝလိတ္တစတာ” တို့ကို ယူ။] ရူပဓမ္မေသု၊ ရုပ်တရားတို့၌။ ဇရာ၊ သည်။ ပါကဋ္ဌဇရာနာမ၊ မည်၏။ ပန၊ ကား။ အရူပဓမ္မေသု၊ နာမ်တရားတို့၌။ ဇရာ၊ သည်။ တာဒိသဿ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ ဝိကာရဿ၊ ထူးခြားသော အမှုအရာကို။ (ဖောက်ပြန်ခြင်းကို။) အဒဿနတော၊ ကြောင့်။ ပဋိစ္ဆန္နဇရာ နာမ၊ မည်၏။

တတ္ထ၊ ထို သွား အစရှိသည်တို့၌။ ယာယံ (ယော အယံ) ခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ၊ အကြင် ကျိုးသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ သော (ခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ)၊ သည်။ တာဒိသာနံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော။ (ကျိုးခြင်း အစရှိသည်ဖြင့် ရှုအပ်ကုန်သော။) ဒန္တာဒိနံ၊ သွား အစရှိသည်တို့၏။ သုဝိညေယျတ္တာ၊ လွယ်ကူစွာ သိနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝဏ္ဏောယေဝ၊ အဆင်းသာတည်း။ တံ၊ ထိုအဆင်းကို။ စက္ခုနာ၊ စက္ခုပသာဒဖြင့်။ ဒိဿ၊ မြင်ပြီး၍။ မနောဒွါရေန၊ ဖြင့်။ စိန္တေတွာ၊ စဉ်းစားပြီး၍။ ဣမေ ဒန္တာတို့ကို။ ဇရာယ၊ သည်။ ပဟဋ္ဌာ၊ ပုတ်ခတ်အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဇရံ ဇာနာတိ။ (ကိမိဝ၊ နည်း။) ဥဒကဋ္ဌာနေ၊ ရေရှိရာ တောအရပ်၌။ ဗဒ္ဓါနိ၊ ဖွဲ့ချည်အပ်ကုန်သော။ ဂေါသိဂ်-ဒိနိ၊ နွားဦးချိုအစရှိသော အမှတ်အသားတို့ကို။ ဩလောကေတွာ၊ မျက်စိဖြင့် ကြည့်၍။ ဟေဋ္ဌာ၌။ (နွားဦးချိုဖွဲ့ချည်ထားရာသစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌။) ဥဒကဿ၊ ၏။ အတ္ထိဘာဝံ၊ ကို။ ဇာနနံဝိယ၊ မနောဒွါရဖြင့် သိရခြင်းကဲ့သို့တည်း။

ပုန၊ ဖန်။ အဝိစိ၊ အကြားမရှိသော ဇရာ၎င်း။ သဝိစိ၊ အကြားရှိသောဇရာ၎င်း။ ဣတိ ဝေမ္ပိ၊ ဤသို့လည်း။ အယံ ဇရာ၊ သည်။ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ မဏိ။ ပေ။ သူရိယာဒိနံ၊ ပတ္တမြား၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ သန္တာ၊ လ၊ နေ အစရှိ

ဂေါသိဂ်ဒိနိ။ ပေ။ ဇာနနံဝိယ။ ။ ရှေးခေတ်က တောထည်းဝယ် ရေရှားသောကြောင့် ရေတွေ့ရာအရပ်၌ “ဤနေရာတွင် ရေရှိသည်” ဟု အများသိရှိရာ သစ်ပင်ခေါင်ဖျားဝယ် နွားဦးချိုစသော အမှတ်အသားကို ဖွဲ့ချည်၍ထားရသည်။ ထို နွားဦးချိုသည် ကျိုးသောသွားနှင့် တူ၏။ အောက်၌ရှိသော ရေကား ဇရာနှင့်တူ၏။ ထို့ကြောင့် “ဇရာကို မျက်စိဖြင့် ကြည့်၍မရ၊ စိတ်ဖြင့်သာ စဉ်းစား၍ သိရသည်” ဟု ဆိုသည်။

မဏိ။ ပေ။ သူရိယာဒိနံ။ ။ ဤပုဒ်ကို “ဒုဗ္ဗိညေယျတ္တာ ဇရာ” ၌ စပ်။ မဏိစသော အရာဝတ္ထုတို့မှာ ဇရာသဘော ရှိကြ၏။ သို့သော် စ၍ဖြစ်ပြီးနောက် အဆုံး၌ ပျက်သည့်တိုင်အောင် အကြားအကြား၌ ရင့်ရော်မှု မထင်ရှား။ ထို့ကြောင့် “အဝိစိ=ထင်ရှားအောင် အကြားမရှိသော+ဇရာ” ဟု ခေါ်ရသည်။ [အဋ္ဌသာလိနိရူပကဏ္ဍ၌လည်း

သည်တို့၏။ မန္တဒသကာဒိသု၊ မန္တဒသက အစရှိသည်တို့၌။ ပါဏီနံ၊ သက်ရှိ သတ္တဝါတို့၏။ (ဇရာ) ဝိယ စ၊ ကဲ့သို့၎င်း။ ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝါဒိသု၊ အပွင့်၊ အသီး၊ အညှန့် အစရှိသည်တို့၌။ အပါဏီနံ၊ သက်မဲ့အရာဝတ္ထုတို့၏။ (ဇရာ) ဝိယ စ၊ ကဲ့သို့၎င်း။ အန္တရန္တရာ၊ အကြားအကြား၌။ ဝဏ္ဏဝိသေသာဒီနံ၊ အဆင်းအထူး အစရှိသည်တို့၏။ ဒုဗ္ဗိညေယျတ္တာ၊ မသိအပ် မသိနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇရာ၊ သည်။ အဝိစိဇရာ နာမ၊ မည်၏။ နိရန္တရဇရာ၊ ထင်ရှားလောက်အောင် အကြားမရှိသော ဇရာ မည်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန၊ ကား။ တတော၊ ထို မဏိ ကနက အစရှိသည်တို့မှ။ အညေသု၊ အခြားကုန်သော။ ယထာဝုတ္တေသု၊ အကြင် အကြင်ဆိုးအပ်ပြီးသော မန္တဒသက ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝအစရှိသည်တို့၌။ အန္တရန္တရာ၊ အကြားအကြား၌။ ဝဏ္ဏဝိသေသာဒီနံ၊ အဆင်းအထူး အစရှိသည်တို့၏။ သု- ဝိညေယျတ္တာ၊ လွယ်ကူစွာ သိအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇရာ၊ သည်။ သဝိစိဇရာ နာမ၊ အကြားရှိသော ဇရာ မည်၏။

ဤဝါကျပါ၏။ သို့သော် “မဏိ။ပေ။ သုရိယာဒီနံ ဝိယ” ဟု ဝိယသဒ္ဒါ ပါနေသောကြောင့် အနက်လည်း တမျိုးပေးခဲ့ရသည်။ ဝိယ မပါသော ဤအဋ္ဌကထာစာသွားက အဓိပ္ပါယ် ရှင်း ပါသည်။]

ပါဏီနံ အပါဏီနံ။ ။ပဌမဆယ်နှစ်အရွယ်ကို မန္တဒသကဟု ခေါ်၏။ ဒုတိယ ဆယ်နှစ် အရွယ်ကို ခိဉ္ဇာဒသကဟု ခေါ်၏။ ထိုအရွယ် ၂-ရပ်တွင် ပဌမအရွယ်၌ရှိသော ရုပ်အဆင်းနှင့် ဒုတိယအရွယ်၌ရှိသော ရုပ်အဆင်းတို့၏မတူပုံကို ကြည့်၍ ရင့်ရော်လာသော ဇရာကို ထင် ရှားစွာသိရ၏။ ထို့ကြောင့် ဤဥပမာသည် ဥပမေယျဖြစ်သော မဏိစသည်တို့၏ ဇရာနှင့် မတူ သောကြောင့် ဝိသဒိသုပမာတည်း။ [မန္တဒသကာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ယူဘွယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ယထာဝုတ္တေသု။ ။ယထာဝုတ္တေသု ဒန္တာဒိသု၊- ယောဇနာ။ ပါကဋ္ဌဇရာကို ပြရာ၌ “ဒန္တာဒိသု” ဟု ရှိသောကြောင့် “ယထာဝုတ္တ” အရ ဒန္တာဒိကို ညွှန်ပြဟန်တူသည်။ ဒန္တာဒိသု၌ အာဒိဖြင့် ကေသ၊ ဆဝိတို့ကို ယူပါ။ မိမိကား သဝိစိ အဝိစိဇရာကိုပြရာအခန်းဖြစ်သောကြောင့် ယထာဝုတ္တေသု အရ မန္တဒသက ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝကိုပင် ယူ၍ မန္တဒသကနှင့် ခိဉ္ဇာဒသကတို့ဝယ် အဆင်းထူးပုံ၏ထင်ရှားခြင်း၊ ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝတို့၌လည်း ပုပ္ဖဝယ် နံနက်၌ အဆင်းတမျိုး၊ နေပူ လာသောအခါ ညှိုးသွားသောအဆင်းတမျိုး ဤသို့ စသောအားဖြင့် အကြားအကြား၌ အဆင်းအထူးထင်ရှားခြင်းကို “ယထာဝုတ္တေသု။ပေ။ သုဝိညေယျတ္တာ” ဟု ယူလိုပါသည်။

နောက်အကျယ်၌လည်း ပဌမမေဝ ခီရဒန္တာ စသည်ဖြင့် ခိဉ္ဇာဒသက မန္တဒသကတို့၌ ခီရဒန္တတို့ကျိုးပြီးနောက် ထိရဒန္တတို့ပေါက်လာသောအခါ အဆင်းအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲပုံကို ပြ၏။ နောက်၌လည်း သဗ္ဗမ္ဘိ သဿံစသည်ဖြင့် ဖလတို့၏ အဆင်းပြောင်းပုံကို၎င်း၊ အဓမ္မကုရေ- နာပိ ခိပေတုံ ဝဇ္ဇတိ ဝေ ဖြင့် ပလ္လဝတို့၏ အဆင်းပြောင်းပုံကို၎င်း အကျယ်ချဲ့ထားသည်။

တတ္ထ၊ ထို၂-ပါးတို့တွင်။ သဝီစီဇရာ၊ ကို။ ဥပါဒိန္နာနုပါဒိန္နကဝသေန၊ ဥပါဒိန္နကဖြစ်သော သက်ရှိခန္ဓာ၊ အနုပါဒိန္နကဖြစ်သော သက်မဲ့ခန္ဓာတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ဧဝံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်။ ဒီပေတဗ္ဗာ၊ [သရီရဋ္ဌကရူပံ ဟူသမျှ၏ ဥပါဒိန္နမည်ကြောင်းကို ရူပကဏ္ဍ ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဟံ၊ ချဲ့။ ဒဟရကုမာရကာနံ၊ ငယ်သော ကလေးတို့၏။ ပဌမမေဝ၊ ရှေးဦးစွာ သာလျှင်။ ခီရဒန္တာ နာမ၊ နို့ရည်သွားတို့ မည်သည်။ ဝါ၊ နို့စို့အရွယ်၌ ပေါက်သော သွားတို့မည်သည်။ ဥဌဟန္တိ၊ ပေါ်ထွက်ကုန်၏။ တေ၊ ထိုနို့ရည် သွားတို့သည်။ ထိရာ၊ ခိုင်မြဲကုန်သည်။ န (ဟောန္တိ)၊ မဖြစ်ကုန်။ ပန၊ ကား။ တေသု၊ ထိုနို့ရည်သွားတို့သည်။ ပတိတေသု၊ ကျကုန်လသော်။ ပုန၊ တဖန်။ ဒန္တာ၊ တို့သည်။ ဥဌဟန္တိ၊ ကုန်၏။ (“ငယ်သွားလဲသည်”ဟု ခေါ်သည်။) တေ၊ ထိုသွားတို့သည်။ ပဌမမေဝ၊ ရှေးဦးစွာသာ။ သေတာ၊ ဖြူကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ပန၊ ကား။ ဇရာဝါတေန၊ ဇရာတည်းဟူသော လေသည်။ ပဟဋ္ဌကာလေ၊ ပုတ်ခတ်အပ်ရာအခါ၌။ ကာဠကာ၊ မည်းနက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ပန၊ ကား။ ကေသာ၊ တို့သည်။ ပဌမမေဝ၊ သာ။ တဗ္ဗာပိ၊ နီကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကာဠကာပိ၊ ကုန်သည်လည်း။ (ဟောန္တိ)။ သေတာပိ၊ ကုန်သည်လည်း။ (ဟောန္တိ)။ [ဤဝါကျ၌ စာပျက်နေဟန်တူသည်။ “ကေသာ ပန ပဌမမေဝ တဗ္ဗာပိ ဟောန္တိ ကာဠကာပိ။ ဇရာဝါတေန ပန ပဟဋ္ဌကာလေ သေတာ ဟောန္တိ”ဟုရှိမှ ကောင်းမည် ထင်သည်။] ပန၊ ကား။ ဆဝိ၊ အရေသည်။ [အရေဖြင့် အသားထိအောင်ယူ။ ရှေးနိဿယ၌ “ဆဝိမံသာ”ဟု ရှိ၏။] သလောဟိတိကာ၊ နီသောအဆင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဝဇ္ဇန္တာနံ ဝဇ္ဇန္တာနံ၊ ကြီးရင့်ကုန် ကြီးရင့်ကုန်လသော်။ ဝါ၊ ကုန်သော။ သြဒါတာနံ၊ ဖြူသော အရေရှိသူတို့၏။ သြဒါတဘာဝေါ၊ ဖြူသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း။ ကာဠကာနံ၊ မည်းနက်သော အရေရှိသူတို့၏။ ကာဠကဘာဝေါ၊ မည်းနက်သည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ပညာယတိ၊ ထင်ရှား၏။ ပန၊ ကား။ ဇရာဝါတေန၊ သည်။ ပဟဋ္ဌကာလေ၊ ၌။ (ဆဝိ၊ သည်။) ဝလံ၊ အတွန့်ကို။ ဂဏှာတိ၊ ၏။ [“အဆင်းကား မပြောင်း၊ အရေသာ တွန့်လာသည်”ဟုလို။]

[ဥပါဒိန္နကိုပြပြီး၍ အနုပါဒိန္နကိုပြလိုသောကြောင့် “သဗ္ဗမ္မိ”စသည်ကို မိန့်။] သဗ္ဗမ္မိ၊ သော။ သဿံ၊ ကောက်သည်။ ဝပိတကာလေ၊ စိုက်ပျိုးအပ်ရာအခါ၌။ သေတံ၊ ဟောတိ။ ပစ္စာ၊ နောက်၌။ နီလံ၊ ညိုသည်။ ဟောတိ။ ပန၊ ကား။ ဇရာဝါတေန၊ သည်။ ပဟဋ္ဌကာလေ၊ ၌။ ပဏ္ဍုကံ၊ ဖြော့တော့သည်။ ဝါ၊ ဝင်းဝါ သည်။ ဟောတိ။ အမွက်ရေနာပိ၊ သရက်ညှန်ဖြင့်လည်း။ ဒီပေတံ၊ ဝဇ္ဇတိဝေ၊ သင့်သည်သာ။ အယံ ဝဇ္ဇတိ ဇရာတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော သဘော ကို။ ဇရာနာမ၊ ဇရာမည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပန၊ ဆက်။ သာ သော၊

ထိုဇရာသည်။ ခန္ဓပရိပါကလက္ခဏာ၊ ခန္ဓာတို့၏ ရင်းကျက်ခြင်းဟူသောလက္ခဏာ ရှိ၏။ မရဏပနယနရသာ၊ မရဏသို့ ကပ်ဆောင်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ယောဗ္ဗန္ဓဝိနာသ- ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကောင်းသောအရွယ်၏ ပျက်စီးကြောင်းတရားဟု ယောဂီတို့ဉာဏ် အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

[ဇရာကိုပြုပြီး၍ ဇရာ၏ဒုက္ခကို ပြလိုသောကြောင့် “ဇရာယ ဒုက္ခဋ္ဌော” စသည်ကို မိန့်။] ဇရာယ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဣတ္ထံ၊ ဟူသော ပုဒ်ပါသည်။ (ဝိတ္ထာရံ၊ ကို။) ပန (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿမိ)၊ အံ။ အယမ္ပိ၊ ဤဇရာကိုလည်း။ (ဝိတ္ထာဌ်စပ်။) ဝါ၊ သည်လည်း။ (ပိဖြင့် ဇာတိကိုပေါင်း။) သယံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်။ နဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဒုက္ခ မဟုတ်ပါသော်လည်း။ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ ဝိတ္ထာ။ ကတရဿ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ (ဝတ္ထု၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေး တည်း။) ကာယဒုက္ခဿ စေဝ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခ၏၎င်း။ (ကာယိကဒုက္ခ၏ ၎င်း။) ဒေါမနဿဒုက္ခဿ စ၊ ဒေါမနဿဖြစ်သော ဒုက္ခ၏၎င်း။ (စေတသိက ဒုက္ခ၏၎င်း။ ဝတ္ထု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချဲ့။ ဇိဏ္ဏဿ၊ အိုမင်းသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အတ္တဘာဝေါ၊ သည်။ ဇရသကဋ္ဌံ ဝိယ၊ အိုသောလည်းကဲ့သို့။ ခုဗ္ဗလော၊ အားမရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဌာတုံဝါ၊ ရပ် ခြင်းငှါသော်၎င်း။ ဂန္တုဝါ၊ သွားခြင်းငှါသော်၎င်း။ နိသီဒိတုံဝါ၊ ထိုင်ခြင်းငှါ သော်၎င်း။ ဝါယမန္တဿ၊ အားထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗလဝံ၊ အားရှိသော။ ဝါ၊ အားကြီးသော။ ကာယဒုက္ခံ၊ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပုတ္တဒါရေ သားမယားသည်။ (သားသမီးမယားက။) ပုရေယထာ၊ ရှေး၌ကဲ့သို့။ အသလ္လက္ခေန္တေ၊ အသိအမှတ်မပြုလသော်။ (အလေးပြုခြင်း ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း အစရှိသည် တို့ဖြင့် အသိအမှတ် မပြုလသော်။) ဒေါမနဿံ၊ နှလုံး မသာယာခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ၂-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ၊ သေး။ အင်္ဂါနံ၊ လက်ခြေစသော အင်္ဂါတို့၏။ သိထိလဘာဝါ၊ လျော့ ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (ပျော့အိအိဖြစ်နေခြင်းကြောင့်၎င်း။) ဣန္ဒြိယာနံ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏။ ဝိကာရတော၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ (မျက်စိ

ဇရသကဋ္ဌံ ဝိယ။ ။လည်းအိုသည် ဝန်ကို မဆောင်နိုင်သကဲ့သို့ အိုလာသောခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောလည်း မိမိဘာဝန်ကိုမျှ မဆောင်နိုင်တော့။ ထို့ကြောင့် ဇရာအညှဉ်းခံရသော ဆရာတော်တို့သည် အောက်ပါဂါထာဖြင့် သံဝေဂယူတော်မူကြသည်။
ဇိဏ္ဏာ အဋ္ဌိ စ နှာရူ စ၊ ဂတ္တာနိ န ဝဟန္တိ မေ။
ဇိဏ္ဏောဝ သကဋော ဘာရံ၊ သာယံ လောကဿ ဓမ္မတာ။

မူနိခြင်း၊ နားထိုင်းခြင်း၊ နှာခေါင်းအနံ့ မရခြင်း၊ လျှာ၏ အရသာ မယူနိုင်ခြင်း ကိုယ်၏ အထိအတွေ့၌ ထုံထိုင်းခြင်းကြောင့်၎င်း။) ယောဗ္ဗန္ဓဿ၊ ကောင်းသော အရွယ်၏။ ဝိနာသေန၊ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဗလဿ၊ ခွန်အား၏။ ဥပသာတတော၊ ကပ်၍နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သတာဒိနံ၊ သတိအစရှိသော တရားတို့၏။ ဝိပွဝါသာ၊ ကွေကွင်းခြင်းကြောင့်၎င်း။ (လျော့ပါးခြင်းကြောင့်၎င်း။) ပုတ္တဒါရေဟိ၊ ပင်ကိုယ်က ကြည်ကြည်ညိုညိုဆက်ဆံသော သားမယားတို့သည်။ ဝါ၊ တို့က။ အဟ္တနော၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ အပ္ပသာဒနိယတောစေဝ၊ မကြည်ညိုအပ် မကြည်ညိုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဘိယေ၊ အလွန်။ ဗာလတ္တပတ္တိယာ၊ ကလေး၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ (သုဇယ်ပြန်ခြင်းကြောင့်၎င်း။) မစ္စော၊ လူသတ္တဝါသည်။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်၌လည်း ဖြစ်သော။ တထာ၊ ပါး။ မာနသံ၊ စိတ်၌လည်းဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်ဆင်းရဲခြင်းသို့။ ပပေါတိ၊ ရောက်ရ၏။ ဧတံ သဗ္ဗံ၊ ဤအလုံးစုံသော ဆင်းရဲသို့။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧရာဟေတု၊ ဧရာဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ (ပပေါတိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧရာ၊ သည်။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁၉၃။ မရဏနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) စဝနကဝသေန၊ ရွှေလျော့ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ စုတိ၊ စုတိမည်၏။ ဧတံ၊ ဤစုတိဟူသောသဒ္ဓါသည်။ ကေစတုပဉ္စက္ခန္ဓာယ၊ တပါးသော ခန္ဓာ၊ ၄-ပါးသော ခန္ဓာ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာရှိသော။ စုတိယာ၊ ကို။ သာမညဝစနံ၊ သာမညအားဖြင့် ဟောသောသဒ္ဓါတည်း။ စဝနတာတိ၊ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ဘာဝဝစနေ၊ တာ-ပစ္စည်းဟူသော ဘာဝသဒ္ဓါဖြင့်။ လက္ခဏနိဒ္ဓဿနံ၊ စုတိ၏လက္ခဏာကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [“စဝနဿ + ဘာဝေါ စဝနတာ = ရွှေလျော့သောခန္ဓာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည် ရွှေလျော့ခြင်းကြံယူတည်း။ ထိုကြံယူသည် ရွှေလျော့သော ခန္ဓာ၏ အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာဖြစ်သည်။] ဘေဒေါတိ၊ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ စုတိခန္ဓာနံ၊ ရွှေလျော့သောခန္ဓာတို့၏။ ဘဂ္ဂုပ္ပတ္တိပရိဒီပနံ၊ ပျက်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကိုထင်ရှားပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ အန္တရဓာနန္တိ၊ ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ ဘိန္နဿ၊ ကွဲသော။

သတာဒိနံ။ ။ အာဒိဖြင့် သုတ ဝီရိယ ပညာ စသည်တို့ကို ဋီကာ၌ ယူသည်။ အရွယ်ကြီးရင့်သော အဖိုး အဖွားတို့မှာ သတိလည်း ရှေးတုန်းကလို မကောင်းတော့၊ သင်ကြားထားအပ်ခဲ့သော သုတတို့လည်း မေ့လျော့ ပျောက်ပျက်ကုန်တော့၏။ လုံ့လ ဝီရိယလည်း ရှေးတုန်းကလို မရှိတော့၊ နဂိုက အသိဉာဏ် ရှိပြီးသူပင် ဖြစ်စေကာမူ အသိဉာဏ် မရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်တော့၏။ ကြီးသောအခါ သဒ္ဓါတရားလည်း ပျက်တတ်၏။ သုဇယ်ပြန်သောကြောင့် သမာဓိလည်း မရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည်ကား သက်တော်ရွယ်တော် ကြီးရင့်သော်လည်း ထိုတရားများ လျော့ပါးကုန်သည်ဟူ၍ မရှိ အမြဲတိုးပွားလျက် ရှိကြပေသည်။

သဋ္ဌဿ၊ အိုး၏။ (ဌာနာဘာဝေါ) ဝိယ၊ တည်ရာ၏ မရှိခြင်းကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဘိန္နာနံ၊ ပျက်ကုန်သော။ စုတိခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ယေန ကေနစိ ပရိယာယေန၊ တစုံတခုသော အကြောင်းဖြင့်။ (မည်သည့်ပရိယာယ်အားဖြင့်မဆို။) ဌာနာဘာဝပရိဒီပနံ၊ တည်ရာမရှိသည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ မစ္စ၊ မရဏန္တိ၊ ကား။ မစ္စ၊ သင်္ခါတံ၊ သေခြင်းဟုဆိုအပ်သော။ မရဏံ၊ သည်း။ (အတ္တိဉ္စိပပံ။) ကာလောနာမ၊ မည်သည်။ အန္တကော၊ တဘဝ၏အဆုံးကိုပြုတတ်သောသေခြင်းတည်း။ တဿ၊ ထိုတဘဝ၏ အဆုံးဟူသောသေခြင်းကို။ ကိရိယာ၊ ပြုခြင်းသည်။ ကာလကိရိယာ၊ မည်၏။ တောဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စုတိ။ ပေ။ ကာလကိရိယာ ဟူသော ပုဒ်အပေါင်းဖြင့်။ သမ္ပုတိယာ၊ သမုတ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဝါ၊ လောကသမ္ပုတိအားဖြင့်။ မရဏံ၊ သေခြင်းသည်။ ဝါ၊ သေခြင်းကို။ ဒီပိတံ၊ ဟောတိ။

ဣဒါနိ၊ သမ္ပုတိမရဏကိုပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ပရမတ္တေန၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်။ (မရဏံ၊ ကို။) ဒီပေတုံ၊ ငှါ။ ခန္ဓာနံ ဘေဒေါတိအာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပရမတ္တေန၊ အားဖြင့်။ ခန္ဓာယေဝ၊ တို့သည်သာ။ ဘိဇ္ဇန္တိ၊ ပျက်ကုန်၏။ ကောစိ၊ သော။ သတ္တောနာမ၊ မည်သည်။ န မရတိ၊ သေသည်မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ခန္ဓေသု၊ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့သည်။ ဘိဇ္ဇမာနေသု၊ ပျက်ဆဲဖြစ်ကုန်လသော်။ သတ္တော၊ မရတိ။ (ခန္ဓေသု၊ တို့သည်။) ဘိဇ္ဇေသု၊ ပျက်ပြီးကုန်လသော်။ (သတ္တော) မတော၊ သေပြီ။ ဣကံ၊ ဤသို့။ ဝေါဟာဓော၊ အခေါ်အဝေါ်သည်။ ဟောတိ။ စ၊ ဆက်။ တော၊ ဤ ခန္ဓာနံ ဘေဒေါ ကဠေဝရဿ နိက္ခေပေါ ဟူသော ပါဠိ၌။ ဝါ၊ ဤ ခန္ဓာနံ ဘေဒ၊ ကဠေဝရဿ နိက္ခေပတို့တွင်။ စတုပဉ္စဝေါကာရဝသေန၊ စတုဝေါကာရဘဝ ပဉ္စဝေါကာရဘဝတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဘေဒေါ၊ ပျက်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ ကေဝေါကာရဝသေန၊ ကေဝေါကာရဘဝ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ နှင့်စပ်သဖြင့်။ ကဠေဝရဿ၊ ကိုယ်ကောင်ကို။ နိက္ခေပေါ၊ ပစ်ချရခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ ဝါ၊ တနည်းကား။ စတုဝေါကာရဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ သဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ ဘေဒေါ (ဝေဒိတဗ္ဗော။) သေသဒ္ဓယဝသေန၊ စတုဝေါကာရဘဝမှ ကြွင်းသော ကေဝေါကာရဘဝ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝ ၂-ပါးအပေါင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ နှင့်စပ်သဖြင့်။ ကဠေဝရဿ၊ နိက္ခေပေါ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ဘဝဒ္ဓယေပိ၊ ကေဝေါကာရ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ဘဝ ၂-ပါးအပေါင်း၌လည်း။ ရူပကာယသင်္ခါတဿ၊ သော။ ကဠေဝရဿ၊ ၏။ သဗ္ဗာဝတော၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဝါ၊ တနည်း။ ယသ္မာ၊ စာတုမဟာရာဇိကာဒိသု၊ စာတုမဟာရာဇ်အစရှိသော နတ်ဘုံဗြဟ္မာ့ဘုံတို့၌။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ဘိဇ္ဇန္တေဝ၊ ပျက်ရုံသာပျက်ကုန်၏။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော ကိုယ်ကောင်ကို။ န နိက္ခိပတိ၊ မပစ်ချရ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။

တေသံ၊ ထိုစာတုမဟာရာဇ် အစရှိသော နတ်ဗြဟ္မာတို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ခန္ဓာနံ ဘေဒေါ (ဟောတိ)။ မနုဿာဒိသု၊ လူအစရှိသည်တို့၌။ ကဠေဝရဿ၊ နိက္ခေပေါ၊ (ဟောတိ)။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤလူအစရှိသည်တို့၌။ ကဠေဝရဿ၊ ကို။ နိက္ခေပကရဏတော၊ ပစ်ချမှုကို ပြုရခြင်းကြောင့်။ မရဏံ၊ သေခြင်းကို။ ကဠေဝရဿ နိက္ခေပေါတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ [သေခြင်းသည် အကြောင်း၊ ကဠေဝရနိက္ခေပသည် အကျိုး။]

ဇိဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒေါတိ၊ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿေတိ ဌ်စပ်)။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဿေဝ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့်စပ်သော သက်ရှိသတ္တဝါ၏ သာ။ မရဏံနာမ၊ သေခြင်းမည်သည်။ ဟောတိ။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဿ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့်မစပ်သော သက်မဲ့ရုပ်၏။ မရဏံနာမ၊ မည်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေတိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်မှာ သေခြင်းမရှိပါ သော်လည်း။ သဿံ၊ ကောက်ပင်သည်။ (အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဖြစ်သော ကောက်ပင် သည်။) မတံ၊ ပြီ။ ရုက္ခော၊ သည်။ မတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့သော။ ဣဒံ၊ ဤမရဏ သည်။ ဝေါဟာရမတ္ထမေဝ၊ အခေါ်အဝေါ်မျှသာတည်း။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ အတ္ထတော၊ အနက်သဘောအားဖြင့်။ ဝေရူပါနိ၊ ဤသို့သဘောရှိကုန်သော။ ဝစနာနိ၊ စကားတို့သည်။ သဿာဒိနံ၊ ကောက်ပင် အစရှိသည်တို့၏။ ယေဝယ- ဘာဝမေဝ၊ ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောကိုသာ။ [ဘာဝသဒ္ဓါ သဘာဝအနက် ဟော။] ဒီပေန္တိ၊ ပြကုန်၏။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏန္တိ၊ ကား။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ သော။ ဣဒံ၊ ဤ စုတိ အစရှိသည်ကို။ မရဏံနာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ။

အပိစ၊ သေး။ ဧတ္ထ၊ ဤ မရဏနိဒ္ဒေသ၌။ ခဏိကမရဏံ၊ ခဏိကမရဏ၎င်း။ သမ္ပုတိမရဏံ၊ ၎င်း။ သမုစ္ဆေဒမရဏံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အယမ္ပိဘေဒေါ၊ ဤ အထူးအပြားကိုလည်း။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုခဏိကမရဏ အစရှိသည် တို့တွင်။ ပဝတ္ထေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ [ပဋိသန္ဓေစိတ် ဥပါဒ်ပြီးနောက် ဌိမှစ၍ စုတိ တိုင်အောင်သော ကာလကို “ပဝတ္တိ” ဟုခေါ်၏။] ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ဘေဒေါ၊ ပျက်ခြင်းသည်။ ခဏိကမရဏံနာမ၊ ခဏိကမရဏ မည်၏။ ဝါ၊ ခဏ ခဏ၌ဖြစ်သော သေခြင်းမည်၏။ [ခဏေ ခဏေ ပဝတ္တံ ခဏိကံ။ ခဏိကံ စ + တံ +

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဿ။ ။ဣန္ဒြိယ အရ ဇိဝိတိန္ဒြေကိုသာ ဟူ၍ “ဇိဝိတိန္ဒြေနှင့်စပ်သော သက်ရှိသတ္တဝါ၏” ဟု ဟောလျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏။ သို့သော် “ဣန္ဒြိယ” ဟု သာမည ဘားဖြင့် ဆိုသောကြောင့်၎င်း၊ ဋီကာတို့ အထူးမဖွင့်သောကြောင့်၎င်း၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးသည် သက်ရှိသတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌သာ ဖြစ်ခွင့်ရှိ၍ သက်မဲ့အရာဝတ္ထုတို့၌ ဖြစ်ခွင့်မရှိသောကြောင့်၎င်း ဣန္ဒြိယ အရ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေအားလုံးကို ဟုလိုက်ပါသည်။ ဣန္ဒြိယေဟိ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့်။ ဝါ၊ တို့ဖြင့် + ဗဒ္ဓေါ၊ စပ်သောသတ္တဝါတည်း။ ဝါ၊ ဖွဲ့စပ်အပ်သောသတ္တဝါတည်း။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓေါ၊ သတ္တဝါ။

မရဏံ စာတိ ခဏိကမရဏံ၊ ခဏတိုင်း၌ဖြစ်သော ပျက်ခြင်းဟူသော သေခြင်း။
 ယောဇနာ၌ကား “ခဏေန ပဝတ္တံ ခဏိကံ”ဟု ပြုလေ၏။] တိဿော၊ တိဿ
 သည်။ မတော၊ သေပြီ။ ဖုဿော၊ သည်။ မတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့သော။ ဣဒံ၊
 ဤမရဏသံသည်။ သမ္မုတိမရဏံ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ လောက၌ သမုတ်အပ်သော
 သေခြင်းမည်၏။ [သမ္မာ မုနိယတေတိ သမ္မုတိ၊ သမ္မုတိ စ+သ+မရဏံ စာတိ
 သမ္မုတိမရဏံ၊ အမျှားသမုတ်အပ်သော သေခြင်း။ ယောဇနာ၌ကား “သမ္မုတိ-
 ယာ + မရဏံ သမ္မုတိမရဏံ”ဟု ပြုလေ၏။] ခိဏာသဝဿ၊ ကုန်ပြီးသော
 အာသဝေါရှိသော ရဟန္တာ၏။ အပ္ပဋိသန္နိကာ၊ နောက်ထပ် ပဋိသန္ဓေမရှိသော။
 ကာလကိရိယာ၊ သေခြင်းကိုပြုခြင်းသည်။ ဝါ၊ သေချိန်ကိုပြုခြင်းသည်။ သမုဇ္ဈေဒ-
 မရဏံနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အကြွင်းမဲ့ ပြတ်စဲခြင်းဟူသော သေခြင်းမည်၏။ [သမု-
 ဇ္ဈိဇ္ဇနံ သမုဇ္ဈေဒေါ၊ (အကြွင်းမဲ့ ပြတ်စဲခြင်း)။ သမုဇ္ဈေဒေါ စ+သော+မရဏံ
 စာတိ သမုဇ္ဈေဒမရဏံ။ ယောဇနာ၌ကား “ပဗန္ဓဿ သမုဇ္ဈေဒေန မရဏံ
 သမုဇ္ဈေဒမရဏံ”ဟု ပြုလေ၏။]

ပန၊ အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှ တပါး အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကား။ ဣမသ္မိံ
 အတ္ထေ၊ ဤမရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ ဟူသောပုဒ်၏အနက်၌။ သမ္မုတိမရဏံ၊ ကို။ အဓိပ္ပေတံ၊
 ၏။ [စာအုပ်တို့၌ “ဣမသ္မိံ ပနေတ္ထံ”ဟု ရှိ၏။ “မရဏမ္ပိ ဒုက္ခန္တိ ဣမသ္မိံ
 ပနတ္ထေ”ဟု ဋီကာရှိသည်။] ဇာတိက္ခယမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ဇာတိ၏ ကုန်ခြင်း
 ကြောင့် သေခြင်း၎င်း။ ဥပက္ကမမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ မိမိလုံ့လ သူတပါးတို့လုံ့လ
 ကြောင့် သေခြင်း၎င်း။ သရသမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ မိမိသဘောအားဖြင့် သေခြင်း
 ၎င်း။ အာယုက္ခယမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ အသက်တမ်းကုန်ခြင်းကြောင့် သေခြင်း၎င်း။
 ပုညက္ခယမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် သေခြင်း၎င်း။
 ဣတိပိ၊ ဤအမည်သည်လည်း။ တဿေဝ၊ ထိုသမ္မုတိမရဏ၏ပင်။ နာမံ၊ တည်း။
 တယိဒံ၊ ထိုမရဏသည်။ စုတိလက္ခဏံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ရွှေ့လျော့ခြင်းလက္ခဏာ
 ရှိ၏။ ဝိယောဂရသံ၊ သမ္ပတ္တိဖြစ်သော ဘဝခန္ဓာတို့နှင့် ကင်းခြင်းကိုစွဲ ရှိ၏။ ဝါ၊
 ဘဝခန္ဓာတို့နှင့် ကွေ့ကွင်းရခြင်းဟူသော သမ္ပတ္တိရသ ရှိ၏။ ဝိပ္ပဝါသပစ္စုပ္ပန်၊
 ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ကွေ့ကွင်းရခြင်း၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ညဏ်အားရှေးရှုထင်လာ၏။

[မရဏကိုပြုပြီး၍ မရဏ၏ ဒုက္ခဋ္ဌကို ပြလိုသောကြောင့် မရဏဿ ဒုက္ခဋ္ဌော
 စသည်ကိုမိန့်။] မရဏဿ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။
 (ဝိတ္တာရံ၊ ကို။) ပန (ဥဒ္ဓရိတော ဒဿေမိ)၊ အံ။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤ မရဏသည်လည်း။
 သယံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်။ န ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ [သေခြင်းဟူသည်
 ဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏ စုတိခဏ၌ ပျက်ခြင်းတည်း။ ထို ဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏ ပျက်ခြင်း
 သည် ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခတို့ မပါဝင်သောကြောင့် “သယံ န ဒုက္ခံ”
 ဟု ဆိုသည်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ဒုက္ခမဟုတ်ပါသော်လည်း။ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဝတ္ထု-

ဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ ချဲ့။ မရဏန္တိကာ၊
 သေခြင်း၏အနီး၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ သေခါနီးဖြစ်ကုန်သော။ [မရဏဿ +
 အန္တော မရဏန္တော။ မရဏန္တော + ပဝတ္တာ မရဏန္တိကာ။] သာရီရိကာ၊ ကိုယ်၌
 ဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာပိ၊ တို့သည်လည်း။ ပဋိဝါတေ၊ လေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်
 အရပ်၌။ ဝါ၊ လေညာ၌။ ဂဟိတာ၊ ကိုင်ယူအပ်ကုန်သော။ အာဒိတ္တတိဏုက္ကာ
 ဝိယ၊ လွန်စွာ တောက်လောင်သော မြက်မီးရှူးတို့သည်ကဲ့သို့။ သရီရံ၊ ကို။ နိဒဟ-
 န္တိ၊ လွန်စွာ လောင်မြိုက်ကြကုန်၏။ [ဤစကားဖြင့် ကာယိကဒုက္ခကို ပြသည်။]
 နရက နိမိတ္တာဒိနံ၊ ငရဲ၌ဖြစ်သော ဂတိနိမိတ် အစရှိသည်တို့၏။ ဥပဋ္ဌဟန-
 ကာလေ၊ ထင်ရာအခါ၌။ ဗလဝ ဒေါမနဿံ၊ အားကြီးသော ဒေါမနဿသည်။
 ဥပဋ္ဌတိ၊ [ဤစကားဖြင့် စေတသိကဒုက္ခကို ပြသည်။] ဣတိ၊ သို့။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ဣမေသံ
 ဒုက္ခာနံ၊ ဤ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခတို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ ကြောင့်။
 ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗျံ။

အပိစ၊ သေး။ ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ၊ မကောင်းသော ကမ္မနိမိတ် အစရှိသော
 နိမိတ်ကို။ (တနည်း) ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ၊ မကောင်းသောကံ အစရှိသော နိမိတ်
 ကို။ အနုပဿတော၊ အဖန်ဖန် တွေ့မြင်ရသော။ မိယမာနဿ၊ သေတော့မည့်
 ဆဲဆဲဖြစ်သော။ ပါပဿ၊ လူယုတ်မာ၏၎င်း။ (ယံ ဒုက္ခံ ဌိစပ်။) ပိယဝတ္ထုကံ၊
 ချစ်အပ်သောသတ္တဝါ သင်္ခါရလျှင် တည်ရာဝတ္ထုရှိသော။ ဝိယောဂံ၊ ကွေကွင်း
 ခွဲခွဲရခြင်းကို။ အပ္ပသဟန္တဿ၊ သည်းမခံနိုင်သော။ (မိယမာနဿ၊ သော။)
 ဘဒ္ဒဿ၊ လူကောင်းသူကောင်း၏၎င်း။ မာနသံ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊
 သည်။ (ဟောတိ)။

အဝိသေသတော၊ ပါပ၊ ဘဒ္ဒဟု အထူးမပြုသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အထူးမမ
 သာမညအားဖြင့်။ ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာနံ၊ ထိုးဆွအပ်သော သေလောက်အောင်
 နာဘွယ်အရပ် ရှိကုန်သော။ (တနည်း) ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာနံ၊ ထိုးဆွအပ်သော

ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ။ ။ နိမိတ္တနှင့်တူရာ၌ “ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်” ဟူသော သုံးစွဲလေ့
 ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္မနိမိတ်ကို၎င်း၊ အာဒိဖြင့် ဂတိနိမိတ်ကို၎င်း ယူ၍ “ပါပကမ္မာဒိ-
 နိမိတ္တန္တိ ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ ပါပဂတိနိမိတ္တဉာတိ အတ္ထော” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ဤနည်း၌
 သုံးစွဲရိုးဖြစ်သော်လည်း ကံအာရုံ ထင်လာပုံ မပါသောကြောင့် မပြည့်စုံ။

တနည်း။ ။ ကံဟူသော စေတနာသည် နိမိတ္တသဒ္ဓါနှင့် တွဲ၍ ကမ္မနိမိတ္တဟု အမည်
 မရသော်လည်း နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေအသစ်၏ အကြောင်းနိမိတ် ဖြစ်သောကြောင့်
 “နိမိတ္တ” ဟုပင် ခေါ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုနိမိတ္တကို ကမ္မနှင့်လည်းတွဲ၍ အာဒိဖြင့် ကမ္မ
 နိမိတ် ဂတိနိမိတ်ကိုလည်းယူပါ။ [ကမ္မမ္ပိ ဝါ ဧတ္ထ နိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ၊ ဥပပတ္တိနိမိတ္တဘာဝေန
 ဥပဋ္ဌာနတော၊—ဋီကာ။] ဤနောက်နည်းသည် “ကမ္မာဒိ” ဟူသော စာသွားနှင့်လည်း
 ညီ၏။ အာဒိဖြင့် ကမ္မနိမိတ္တဟူသော နိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်ဟူသော နိမိတ်ကိုလည်း ယူနိုင်
 သောကြောင့် သေခါနီး၌ ထင်တတ်သောအာရုံ ၃-မျိုးလည်း ပြည့်စုံသည်။

သဘောရှိကုန်သော။ သဗ္ဗေသဉ္စာပိ၊ အလုံးစုံသော ပါပ ဘဒ္ဒ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လည်း။ သန္တိဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိကံ၊ အင်္ဂါ ၂-ရပ်အစပ်တို့၏ ဖွဲ့ကြောင်းအကြောတို့ကို ဖြတ်တောက်ခြင်းအစရှိသော။ (တနည်း) သန္တိဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိကံ၊ အင်္ဂါ ၂-ရပ် အစပ်တို့ကိုဖွဲ့ကြောင်းအကြောတို့ကို ဖြတ်တောက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းရင်း ရှိသော။ အသယံ၊ သည်းမခံအပ် သည်းမခံနိုင်သော။ အပ္ပဋ္ဌိကာရံ၊ မကုစားအပ် မကုစားနိုင်သော။ သရီရဇံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင် ဒုက္ခသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣဒံ မရဏံ၊ သံည်း။ ယတော၊ ကြောင့်။ ဧတဿ ဒုက္ခဿ၊ ဤ မာနသိက ကာယိက ဒုက္ခ ၂-မျိုး၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာအကြောင်းတည်း။ တေန၊ ကြောင့်။ ဧတံ၊ ဤ မရဏကို။ ဒုက္ခမိစ္ဆေဝ၊ ဟူ၍သာ။ (ဘဂဝတာ) ဘာသိတံ။ ဣတိ၊ ဤတွင် အပြီးတည်း။

အပိစ၊ သေး။ ဝကေပစ္စာမိတ္တာ၊ သတ်လိုသော ရန်သူတို့သည်။ ဩတာရံ၊ အပေါက်အကြားကို။ [အဋ္ဌသာလိနိဉ္စ “ဩကာသံ၊ အခွင့်အလမ်းကို” ဟု ရှိခဲ့၏။] (ဂဝေသန္တာ၊ ရှာမှီးကုန်လျက်။ ဝိစရန္တိ) ဝိယ၊ လျည်လည်ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဣမာနိ ဇာတိ ဇရာ မရဏာနိနာမ၊ တို့မည်သည်။ ဣမေသံ သတ္တာနံ၊ တို့၏ (သန္တာန်၌)။ ဩတာရံ၊ ကို။ ဂဝေသန္တာနိ၊ ကုန်လျက်။ ဝိစရန္တိ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပရိသဿ၊ ၏။ တိသု၊ ၃-ယောက်ကုန်သော။ ပစ္စာမိတ္တေသု၊ ရန်သူတို့သည်။ ဩတာရာပေက္ခေသု၊ အပေါက်အကြားကိုရှုငဲ့ခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိစရန္တေသု၊ ကုန်လသော်။ (တနည်း) ပရိသဿ၊ ၏။ ဩတာရာပေက္ခေသု၊ အပေါက် အကြားကိုရှုငဲ့ခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိစရန္တေသု၊ ကုန်သော။ တိသု၊ ပစ္စာမိတ္တေသု၊ တို့တွင်။ ဧကော၊ တယောက်သော ရန်သူသည်။ ဝါ၊ က။ ဝဒေယျ၊ ပြောဆို ရ၏။ (ကိံ၊ နည်း။) အဟံ၊ ငါသည်။ အသုကအရုညဿနာမ၊ ထိုမည်သော

ဝိတုဇ္ဇမာန မဗ္ဗာနံ။ ။မရတိ ဧတေနာတိ မဗ္ဗံ၊ (သေကြောင်းဖြစ်သော အရပ်၊ သေလောက် ကြေလောက်သောအရပ်)၊ ထိုသေလောက် ကြေလောက်သောအရပ်၌ အထိုးအဆွ အခုတ်အဖြတ်ခံရသူတို့ကို “ဝိတုဇ္ဇမာန မဗ္ဗ”ဟု ဆိုသည်။ “ဝိတုဇ္ဇမာနံ + မဗ္ဗံ ယေသန္တိ = ဝိတုဇ္ဇမာန မဗ္ဗာ” ဟု ပြုပါ။ ဝိတုဇ္ဇမာန မဗ္ဗာနံ ဟုလည်း မှကဲ့ရှိသတတ်။

သန္တိဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိကံ။ ။သန္တိနံ၊ လက် အစရှိသော အဆက်အစပ်တို့ကို + ဗန္ဓနာနိ၊ ဖွဲ့ချည်ကြောင်း အကြောတို့တည်း။ သန္တိဗန္ဓနာနိ၊ တို့။ သန္တိဗန္ဓနာနံ + ဆေဒနံ = သန္တိဗန္ဓနစ္ဆေဒနံ။ သန္တိဗန္ဓနစ္ဆေဒနံ + အာဒိ ယဿာတိ သန္တိဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိကံ၊ (ဒုက္ခံ)။ အာဒိသဒ္ဓါသည် အရင်းအစ မူလအနက်ကိုလည်း ဟောသောကြောင့် “အာဒိသဒ္ဓေါ ဝါ ကာရဏတ္ထော”ဟု ဇွဲကာ၌ တနည်းဖွင့်သည်။ ပဌမနည်း၌ အာဒိဖြင့် သန္တိဗန္ဓနစ္ဆေဒနမူတပါး ဝိတုဇ္ဇမာနမဗ္ဗအရပ်၌ ထိုးဆွခြင်းစသော ဒုက္ခကို ယူပါ။ နောက်နည်း၌ ကား အထူးယူဘွယ်မလို၊ “ထို သန္တိဗန္ဓနစ္ဆေဒနလျှင် အရင်းခံရှိသော (သန္တိဗန္ဓနစ္ဆေဒန အရင်းခံ၌ဖြစ်သော) နောက်နောက် ဒုက္ခများ”ဟု ဆိုလိုသည်။

တော၏။ ဝဏ္ဏံ၊ ဂုဏ်ကို။ ကထေတွာ၊ ရှိ။ ဧတံ၊ ဤအကောင်ကို။ အာဒါယ၊ ခေါ်ယူ၍။ တတ္ထ၊ ထိုတောသို့။ ဂမိဿာမိ၊ သွားအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤတောသို့ခေါ်၍ သွားခြင်းကိစ္စ၌။ မယံ၊ ၏။ ဒုက္ကရံ၊ ခဲယဉ်းစွာပြုဘွယ်သည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)။

ဒုတိယော၊ ၂-ယောက်မြောက် ရန်သူသည်။ ဝါ၊ က။ ဝဒေယျ။ (ကိံ)။ အဟံ၊ သည်။ တဝ၊ သင်၏။ ဧတံ၊ ဤအကောင်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ခေါ်၍။ ဂတကာလေ၊ တောသို့ရောက်ရာအခါ၌။ ပေါထေတွာ၊ ပုတ်ခတ်၍။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိသည်ကို။ ကရိဿာမိ၊ ဧတ္ထ၊ ဤအားမရှိအောင်ပြုခြင်းကိစ္စ၌။ မယံ၊ ဒုက္ကရံ၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)။ တတိယော၊ ၃-ယောက်မြောက် ရန်သူသည်။ ဝဒေယျ။ (ကိံ)။ တယာ၊ သင်သည်။ ဧတသ္မိံ၊ ဤအကောင်ကို။ ပေါထေတွာ၊ ရှိ။ ဒုဗ္ဗလေ၊ အားမရှိသည်ကို။ ကတေ၊ ပြုအပ်ပြီးသော်။ တိဏှေန၊ သော၊ အသိနာ၊ သန်လျက်ဖြင့်။ သိသစ္စေဒနံနာမ၊ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ခြင်းမည်သည်။ မယံ၊ ၏။ ဘာဓော၊ တာဝန်သည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေ။ ဣတိ (ဝဒေယျ)။ (ဣတိ၊ သ္မိံ)။ တေ၊ ထိုရန်သူ ၃-ယောက်တို့သည်။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝတွာ၊ ပြောဆိုပြီး၍။ တထာ၊ ထိုပြောအပ်သည့် အတိုင်း။ ကရေယျ၊ ယထာ၊ ပြုကုန်ရာသကဲ့သို့။

တတ္ထ၊ ထို ၃-ယောက်သောရန်သူတို့တွင်။ ပဌမပစ္စာမိတ္တဿ၊ ၏။ အရညဿ၊ ဝဏ္ဏံ၊ ကထေတွာ၊ ရှိ။ တံ၊ ထိုယောက်ျားကို။ အာဒါယ၊ ရှိ။ တတ္ထ၊ ထိုတောသို့။ ဂတကာလော ဝိယ၊ သွားရာအခါကဲ့သို့။ သုဟဇ္ဇညတိမဏ္ဍလတော၊ မိမိပေါ်၌ စိတ်ကောင်း နှလုံးကောင်းရှိသော ဆွေမျိုးအပေါင်းမှ။ နိက္ကမိတွာ၊ ဆွဲငင်၍။ (ဘဝဟောင်းမှ ဆွဲငင်သကဲ့သို့ဖြစ်၍။) ယတ္ထ၊ ကတ္တစိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော ဘဝသစ်၌။ နိဗ္ဗတ္တာပနံနာမ၊ ဖြစ်စေခြင်းမည်သည်။ ဧတိယာ၊ ၏။ ကိစ္စံ၊ တည်း။ ဒုတိယဿ၊ ၏။ ပေါထေတွာ၊ ရှိ။ ဒုဗ္ဗလကရဏံ ဝိယ၊ အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်းကဲ့သို့။ နိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓေသု၊ ဘဝသစ်ငယ်ဖြစ်ပြီးသော ခန္ဓာတို့၌။ နိပတိတွာ၊ ကျ၍။ (အို၍)။ ပရာဓိနမဉ္ဇပရာယဏဘာဝကရဏံ၊ သူတပါး၌ စပ်သောဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်၊ ညောင်စောင်းဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပြုခြင်းသည်။ ဇရာယ၊ ၏။ ကိစ္စံ၊ တည်း။ တတိယဿ၊ ၏။ တိဏှေန၊ အသိနာ၊ သိသစ္စေဒနံ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ ဇိဝိတက္ခယပါပနံ၊ အသက်၏ ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းသည်။ မရဏဿ၊ ၏။ ကိစ္စံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပိစ၊ သေး။ ဧတ္ထ၊ ဤဇာတိဒုက္ခ၊ ဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခတို့တွင်။ ဇာတိဒုက္ခံ၊ ကို။ သာဒိနဝမဟာကန္တာရပုဝေသော ဝိယ၊ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော ကြီးစွာသော ခရီးခဲသို့သွင်းခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ဇရာဒုက္ခံ၊ ကို။ တတ္ထ၊ ထိုအပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော ခရီးခဲ၌။ အန္တပါနရဟိတဿ၊ ကင်းသော စားဘွယ်သောက်သွယ်ရှိသော သတ္တဝါ၏။ ဝါ၊ စားသောက်ဘွယ်မှကင်းသော သတ္တဝါ၏။ ဒုဗ္ဗလံဝိယ၊ အားမရှိသည်၏အဖြစ်ကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ [“ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိခြင်း”ဟု ပေး၍မဖြစ်။]

မရဏဒုက္ခံ၊ ကိံ။ ဒုဗ္ဗလဿ၊ အားမရှိသည်ဖြစ်၍။ ဣရိယာပထပဝတ္တနေ၊ ဣရိယာပုထ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌။ ဝိဟတပရက္ကမဿ၊ ကင်းသော လုံ့လရှိသော ယောက်ျားကို။ (ဘာမျှ မခုခံနိုင်သောယောက်ျားကို။) ဝါဠာဒိဟိ၊ ခြင်္သေ့သစ် ကျား အစရှိသော သားရဲတို့သည်။ အနယဗျသနာပါဒနိဝိပုဏ္ဏစီးပွားမဲ့ပျက်စီး ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁၉၄။ သောကနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ငါ၊ သောကကို အကျယ်ညွှန်ပြရာပါဠိရပ်၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) (ယံ၊ အကြင် ပျက်စီးခြင်းကို။) ဗျသတိ၊ ပစ်လွှင့် တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ၊ ထိုပျက်စီးခြင်းသည်။) ဗျသနံ၊ မည်၏။ ဟိတသုခံ၊ အကြောင်းဖြစ်သော စီးပွား၊ အကျိုးဖြစ်သောချမ်းသာကို။ ခိပတိ၊ ပစ်လွှင့်တတ် ၏။ ဝိဇ္ဇသေတိ၊ ဖျက်ဆီးတတ်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ ဉာတိနံ၊ ဆွေမျိုးတို့၏။ ဗျသနံ၊ ဟိတသုခကို ဖျက်ဆီးတတ်သောပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဉာတိဗျသနံ၊ ဆွေ မျိုးတို့၏ ဟိတသုခကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပျက်စီးခြင်း။ စောရဇရာဂဘယာ- ဒိဟိ၊ ခိုးသူဘေး၊ အနာရောဂါဘေး အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ဉာတိက္ခယော၊ ဆွေမျိုးတို့၏ကုန်ခြင်းတည်း။ ဉာတိဝိနာသော၊ ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဣတိ အတ္ထော။ တေန ဉာတိဗျသနေန၊ ထိုဆွေမျိုးတို့၏ ဟိတသုခကို ဖျက်ဆီး တတ်သော ပျက်စီးခြင်းသည်။ (ဗုဠဿ ခွံစပ်။) ဗုဠဿာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌဿ၊ လွှမ်းမိုးအပ်သော သတ္တဝါ၏။ (သောကော စသည်၌စပ်။) အဘိဘူတဿ၊ လွှမ်းမိုးအပ်သော သတ္တဝါ၏။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြင်းစွာ အစဉ် ရောက်အပ်သော သတ္တဝါ၏။ ဣတိ အတ္ထော။ သေသေသုပိ၊ ဉာတိဗျသနမှ ကြွင်းသော ဘောဂဗျသန အစရှိသောပုဒ်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ၊ နယော။

ပန၊ ကား။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ ဝိသေသော၊ တည်း။ ဘောဂါနံ၊ စည်းစိမ်တို့၏။ ဗျသနံ၊ ဟိတသုခကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဘောဂဗျသနံ၊ ခြင်း။ ရာဇစောရာဒိဝသေန၊ မင်း ခိုးသူ အစရှိသည်တို့နှင့်

ဉာတိဗျသနံ။ ။ဝိ+အသ-ဓာတ်သည် ခေပ (ပစ်ပယ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဗျသတိကို “ခိပတိ” ဟု ဓာတ်နက်ဖွင့်၍ “ဝိဇ္ဇသေတိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့် သည်။ ဗျသနံ၌ “ယု-ပစ္စည်းသည် ကတ္တားဟောတည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဗျသတိတိ ဗျသနံ”ဟု ပြသည်။ ဟိတ သုခကို ပစ်ပယ်တတ်၊ ဖျက်ဆီးတတ်သော အရာ ဟူသည် ဉာတိတို့၏ပျက်စီးကုန်ခန်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဗျသတိ”ဟု ကတ္ထုရုပ်ပြသော်လည်း “ပျက်စီးခြင်းကြိယာ”ကို အရကောက်ရသည်။ ဉာတိနံ၊ ဆွေမျိုးတို့၏+ဗျသနံ၊ ဟိတ သုခကို ပစ်လွှင့် ဖျက်ဆီးတတ်သော ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဉာတိဗျသနံ၊ ခြင်း။ ထိုဉာတိ ဗျသနသည် စောရဘယ=ခိုးသူကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ရောဂဘယ = အနာရောဂါ မကျန်းမမာ ဖျားနာခြင်း စသည်တို့ကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “စောရ ရောဂ- ဘယာဒိဟိ ဉာတိက္ခယော ဉာတိဝိနာသောတိ အတ္ထော”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

စပ်သဖြင့်။ ဘောဂက္ခယော၊ စည်းစိမ်တို့၏ ကုန်ခြင်းတည်း။ ဘောဂဝိနာသော၊ စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဣတိ အဟော၊ ရောဂေါယော၊ အနာရောဂါ သည်ပင်။ ဗျသနံ၊ အာရောဂျဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ရောဂျဗျသနံ၊ အာရောဂျဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အနာရောဂါ။ ဟိ၊ မှန်။ ရောဂေါ၊ သည်။ အာရောဂျ၊ အနာ မရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်ကို။ ဗျသတိ၊ ပစ်လွှင့်တတ်၏။ ဝိနာသေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဗျသနံ။ သီလဏ၊ ၏။ ဗျသနံ၊ ပျက်စီးခြင်းတည်း။ သီလဗျသနံ၊ ခြင်း။ ဧတံ၊ ဤသီလဗျသန ဟူသော အမည်သည်။ ဒုဿီလျဿ၊ သီလမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏။ နာမံ၊ တည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောအယူကို။ ဝိနာသယမာနာ၊ ပျက်စီးစေလျက်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ ဒိဋ္ဌိဝေ၊ မိစ္ဆာအယူသည်မင်။ ဗျသနံ၊ တည်း။ ဒိဋ္ဌိဗျသနံ၊ သမ္မာအယူကို ဖျက်ဆီးလျက်ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူ။ [ဤသို့ ရောဂ-ဗျသန ဒိဋ္ဌိဗျသနတို့အတွက် သမာသ်တုံပုံ အထူးကိုရင်း၊ ဘောဂဗျသန စသည်တို့ အတွက် အဓိပ္ပါယ်အထူးကိုရင်း ပြလိုသောကြောင့် “အယံ ပန ဝိသေသော” ဟု ဆိုခဲ့သည်။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၅-ပါးသော ဗျသနတို့တွင်။ ပုရိမာနိ၊ ကုန်သော။ ဒေ၊ ၂-ပါးကုန်သော ဉာတိဗျသန၊ ဘောဂဗျသနတို့သည်။ အနိပ္ပန္နာနိ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် မပြီးစေအပ်သော အနိပ္ပန္နပညတ်တို့တည်း။ ပစ္ဆိမာနိ၊ ကုန်သော။ တိဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော ရောဂဗျသန သီလဗျသန ဒိဋ္ဌိဗျသနတို့သည်။ နိပ္ပန္နာနိ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြီးစေအပ်ကုန်သည်။ (နိပ္ပန္နတ္တာ၊ နိပ္ပန္နတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တိလက္ခဏဗ္ဗာဟတာနိ၊ လက္ခဏာ ၃-ရပ် တံဆိပ်ခတ်အပ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ စ၊ ဆက်။ ပုရိမာနိ၊ တိဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော ဉာတိဗျသန ဘောဂဗျသန ရောဂဗျသနတို့သည်။ နေဝ ကုသလာနိ၊ ကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ကုန်။ န အကုသလာနိ၊ အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ကုန်။ သီလ ဒိဋ္ဌိဗျသန ဒွယံ၊ သီလဗျသန

အနိပ္ပန္နာနိ။ ။ဉာတိဗျသနဟူသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် တိုက်ရိုက်မရှိ၊ ဘောဂဗျသန ဟူသည်လည်း တရားကိုယ်အားဖြင့် တိုက်ရိုက်မရှိ၊ အနိပ္ပန္နပညတ်မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် “အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ”ဟု လက္ခဏာ ၃-ရပ် တံဆိပ်ခတ်လျက်မရှိ၊ “ဝိပဿနာရှု၍ မရ”ဟူလို။

နိပ္ပန္နာနိ။ ။ရောဂဗျသန ဟူသည် အနာရောဂါဖြစ်နေသော ရုပ်တရားတည်း၊ သီလဗျသန ဟူသည် ဒုဿီလျစေတနာ (ဝါ) အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း၊ ဒိဋ္ဌိဗျသန ဟူသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နေတသိက်တည်း၊ ဤသို့ တရားကိုယ်ကောက်၍ရသောကြောင့် နိပ္ပန္နတရားများ ဖြစ်ရကား “အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ”ဟု လက္ခဏာ ၃-ရပ် တံဆိပ်ခတ်လျက် ပါ၏။ [ယောဇနာ၌ကား “ဥပါဒိ ဌိ တင်”ဟူသော ၃-ပါးကို “တိလက္ခဏ”ဟု ယူလေသည်။]

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၁-ဒုက္ခသစ္စာနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၂၇၉

ဒိဋ္ဌိဗျသန ၂-ပါး အပေါင်းသည်။ အကုသလံ၊ တည်း။ [ဉာတိဗျသန ဘောဂ-
ဗျသန ဖောဂဗျသနတို့သည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်မဟုတ်။ သီလဗျသန ဒိဋ္ဌိဗျသန
သာ အကုသိုလ်တည်း။]

အညတရညတရေနာတိ၊ ကား။ ဂဟိတေသု၊ ယူအပ်ပြီးသော ဗျသန ၅-ပါး
တို့တွင်။ ယေန ကေနစိဝါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဗျသနသည်သော်၎င်း။
အဂ္ဂဟိတေသု၊ မယူအပ်ကုန်သေးသော။ မိတ္တာမစ္စဗျသနာဒီသု၊ မိတ်ဆွေတို့၏
ပျက်စီးခြင်း၊ ထိုထို ကိစ္စ၌ အတူတကွ ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက် သဟာယ်ချင်း တို့၏
ပျက်စီးခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်။ [ဤပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဉာတိမဟုတ်သောကြောင့်
ဉာတိဗျသန၌ မပါ။] ယေန ကေနစိဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ သမန္နာဂတဿာတိ၊
ကား။ သမန္နဗန္ဓဿ၊ ပြင်းစွာ အစဉ်မပြတ် ဖွဲ့စပ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အပရိမုစ္စ-
မာနဿ၊ မလွှတ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။

အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေနာတိ၊ ကား။ ယေန ကေနစိ၊ သော။ သောက-
ဒုက္ခဿ၊ သောကဟူသော ဒုက္ခ၏။ ဥပ္ပတ္တိဟေတုနာ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း
သည်။ (ဗုဋ္ဌဿ ဌိစပ်။) သောကောတိ၊ ကား။ သောစနကဝသေန၊ ဝမ်းနည်း
ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သောကော၊ ဝမ်းနည်းခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။)
ဣဒံ၊ ဤ သောကောဟူသော သဒ္ဓါသည်။ တေဟိ ကာရဏေဟိ၊ ထို ဉာတိဗျသန
အစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇနကသောကဿ၊ ဖြစ်သောသောက၏။
သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘောကိုပြသော မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း။ သောစနာ-

သမန္နာဂတဿ။ ။သမန္နာဂတကို “သံ+အနု+အာဂတ” ဟု ပုဒ်ခွဲသောအခါ
“သံ=ပြင်းစွာ+အနု=အစဉ်တစိုက်+အာဂတ=လိုက်အပ်” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။ ပြင်းစွာ
အစဉ်တစိုက် လိုက်အပ်ဟူသည် သံ အနုဗန္ဓ=ပြင်းစွာ+ အစဉ်မပြတ် ဖွဲ့စပ်အပ်ပင်တည်း။
ထိုသို့ ဖွဲ့စပ်အပ်သောကြောင့် ထို ဗျသနတွေက မလွှတ်အပ်ရကား “အပရိမုစ္စမာနဿ”
ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပွင့်သည်။

အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန။ ။အညတရညတရေနကို “ယေန ကေနစိ” ဟု
ပွင့်၍ ဒုက္ခဓမ္မေန ၌ ဒုက္ခ အရ “သောကဒုက္ခဿ” ဟု ပွင့်ပြီးလျှင် ဓမ္မေန ကို “ဥပ္ပတ္တိ-
ဟေတုနာ” ဟု ပွင့်သည်။ ဤသို့ ပွင့်သဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အဘိဓာန် (၇၈၄) လာ အနက်
တို့တွင် ကာရဏအနက် ဟောကြောင်း သိပါ။ ထို ကာရဏကိုပင် ဟေတုဟု ပွင့်သည်။
[ဓမ္မသဒ္ဓေါ ဟေတုအတ္ထောတိ အာဟ ဒုက္ခဿ ဥပ္ပတ္တိဟေတုနာတိ။—ဒီကာ။] ဒုက္ခ၏
အကြောင်းဟု ဆိုလျှင် ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဥပ္ပတ္တိဟု ထည့်၍
ပွင့်သည်။

သောကော။ ။သောကကို “စိုးရိမ်ခြင်း” ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြ၏။ စိုးရိမ်
ဟူသည် တစုံတခု ပျက်မည့်အရေးကို တွေး၍ စိုးရိမ်ခြင်းတည်း။ ဤသောကကား ထိုကဲ့သို့
တွေး၍ စိုးရိမ်ခြင်းမဟုတ်၊ ဉာတိဗျသန စသော တကယ် ပျက်စီးမှု ဖြစ်နေသောကြောင့်
ဝမ်းနည်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် သောကကို “ဝမ်းနည်းခြင်း” ဟု အနက်ပေးပါ။

တိ၊ ကား။ သောစနာကာရော၊ ဝမ်းနည်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။
 (အတ္တိ)။ သောစိတတ္တန္တိ၊ ကား။ သောစိတဘာဝေါ၊ ဝမ်းနည်းသော စိတ်၏
 ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ [သုစ-ဓာတ်, တ-ပစ္စည်း, ဣ အာဂုံ။] (အတ္တိ)။ အန္တော
 သောကောတိ၊ ကား။ အဗ္ဘန္တရေ၊ အတွင်းဖြစ်သော စိတ်၌။ သောကော၊
 ဝမ်းနည်းခြင်းတည်း။ ဒုတိယပဒံ၊ အန္တောပရိသောကော ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ကို။
 ဥပသဂ္ဂဝသေန၊ ပရိ-ဥပသာရ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝစိတံ၊ တိုးပွားစေတော်မူအပ်ပြီ။
 ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထိုသောကကို။ (ဝုစ္စတိ ဌ္ဗစပ်။) ဝါ၊ သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဌ္ဗစပ်။) အဗ္ဘ-
 န္တရေ၊ ၌။ သုက္ခာပေန္တောဝိယ၊ ခြောက်ကပ်စေသကဲ့သို့၎င်း။ ပရိသုက္ခာပေန္တော
 ဝိယ၊ ထက်ဝန်းကျင် ခြောက်ကပ် စေသကဲ့သို့၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 အန္တော သောကော အန္တော ပရိသောကောတိ၊ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ တော်မူအပ်၏။

စေတသောပရိဇ္ဈာယနာတိ၊ ကား။ စိတ္တဿ၊ ၏။ ဈာယနာကာရော၊ ပူထောင်
 ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ သောကော၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေဘ၊
 သော်။ အဂ္ဂိဝိယ၊ မီးသည်ကဲ့သို့။ စိတ္တံ၊ ကို။ ဈာပေတိ၊ လောင်မြှိုက်၏။ ပရိဒဟတိ၊
 ထက်ဝန်းကျင် လောင်မြှိုက်၏။ မေ၊ ငါ၏။ စိတ္တံ၊ ကို။ ဈာမံ၊ လောင်အပ်ပြီ။ မေ၊
 ငါအား။ ဝါ၊ ငါ၏စိတ်၌။ ကိဉ္စိ၊ ဘာတခုမျှ။ န ပဋိဘာတိ၊ မထင်လာ။ ဣတိ၊
 ဝဒါပေတိ၊ ပြောဆိုစေတတ်၏။ ဒုက္ခိတော၊ လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်း
 ရှိသော။ မနေဘ၊ စိတ်တည်း။ ဒုမ္မနေဘ၊ လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းရှိသော
 စိတ်။ ဝါ၊ မကောင်းသောစိတ်။ တဿ၊ ထို မကောင်းသော စိတ်၏။ ဘာဝေါ၊
 ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ ဒေါမနဿံ၊ ရာ။ အနုပဝိဋ္ဌဋ္ဌေန၊ အစဉ်အတိုင်း
 သက်ဝင်တက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သောကောဝ၊ သည်ပင်။ သလ္လံ၊ မြား
 တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောကသလ္လံ၊ မည်၏။

အယံ ဝုစ္စတိ သောကောတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော သဘောကို။
 သောကောနာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ အပ်၏။ ပန၊ ဆက်။ သော အယံ၊
 ထိုသို့ သဘောရှိသော ဤသောကသည်။ အတ္တတော၊ ပရမတ္ထအလို တရားကိုယ်
 အနက်အားဖြင့်။ ဒေါမနဿဝေဒနာဝ၊ သည်သာ။ ကိဉ္စာပိ ဟောတိ၊ အကယ်
 ၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ ဧဝံ သန္တပိ၊ ဤသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အန္တော နိဇ္ဈာန-
 လက္ခဏော၊ အတွင်း၌ လောင်မြှိုက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ စေတသော၊ စိတ်ကို။
 ပရိနိဇ္ဈာယနရသော၊ ထက်ဝန်းကျင် လောင်မြှိုက်ခြင်းကိုစွဲ ရှိ၏။ အနုသောစန-
 ပစ္စုပဋ္ဌာနေဘ၊ ဉာတိဗျသန အစရှိသည်တို့အားလျော်စွာ ဝမ်းနည်းခြင်းသဘော
 တရားဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

[သောကကို ပြုပြီး၍ သောက၏ ဒုက္ခကို ပြုလိုသောကြောင့် သောကဿ
 ဒုက္ခဋ္ဌာ စသည်ကိုမိန့်။] သောကဿ ဒုက္ခဋ္ဌာ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ‘‘ဣ၊ ၌။
 (ဝိတ္ထာရံ၊ ကို။) ပန(ဥဒ္ဓရိတွာ ဒုဿမိ)၊ အံ၊ အယံ၊ ဤသောကကို။ သဘာဝ-

ဒုက္ခတ္ထာစေဝ၊ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် ဒုက္ခ၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (တရားကိုယ်အားဖြင့် စေတသိကဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့်၎င်း။) ဒုက္ခဿ၊ နောက်နောက်ဒုက္ခ၏။ ဝတ္ထုဘာဝေနစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ ကတရဿ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ (ဝတ္ထု၊ နည်း။) ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ကာယိကဒုက္ခဿစေဝ၊ ၏၎င်း။ ဇဝနက္ခဏေ၊ မနောဒွါရဇောခဏ၌။ (ဒေါသဇော ခဏ၌။) ဒေါမနဿဒုက္ခဿ စ၊ ၏၎င်း။ (ဝတ္ထု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချဲ့။ သောကဝေဂေန၊ သောကတည်းဟူသောအဟုန်ကြောင့်။ ဟဒယေ၊ နှလုံးသား၌။ မဟာဂဏ္ဍော၊ ကြီးစွာသောအနာသည်။ ဥဋ္ဌဟိတွာ၊ ပေါ်ထွက်၍။ ပရိပစ္စိတွာ၊ ရင့်ကျက်၍။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ပေါက်ကွဲ၏။ [ဤစကားအရ သောကအားကြီးသူမှာ နှလုံးရောဂါ ဖြစ်တတ်သည်ဟု သတိပြုပါ။] မုခတောဝါ၊ ခံတွင်းမှသော်လည်း။ ကာဠုလောဟိတံ၊ နက်သောသွေးသည်။ (သွေးနက်သည်။) နိက္ခမတိ၊ အန်ထွက်တတ်၏။ ဗလဝံ၊ အားကြီးသော။ ကာယဒုက္ခံ၊ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ [ဤစကားဖြင့် ကာယိကဒုက္ခ၏ ဝတ္ထုဘာဝကို ပြသည်။] မေ၊ ငါ၏။ ဧတ္တကာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဉာတယော၊ ဆွေမျိုးတို့သည်။ ခယံ၊ ကုန်ခြင်းသို့။ ဂတာ၊ ရောက်ရရှာကုန်ပြီ။ မေ၊ ငါ၏။ ဧတ္တကာ၊ ကုန်သော။ ဘောဂါ၊ တို့သည်။ ခယံ၊ သို့။ ဂတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိန္တန္တဿစ၊ စဉ်းစားမိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ ဝါ၊ တွေးမိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ ဗလဝံ၊ သော။ ဒေါမနဿံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဒိန္နံ၊ ဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေနာပိ၊ ကြောင့်လည်း။ သေ(သော)၊ ဤသောကကို။ ဒုက္ခောတိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ၊ သေး။ သောကော၊ သည်။ သလ္လဝိယ၊ မြားသည်ကဲ့သို့။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဟဒယံ၊ နှလုံးကို။ ဝိတုဇ္ဇတိ၊ ထိုးဆွတ်တတ်၏။ အဂ္ဂိတတ္ထော၊ မီးဖြင့်ပူလောင်သော။ နာရာစောဇ္ဇာ၊ မြားသည်ကဲ့သို့။ (သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဟဒယံ၊ ကို။) ပုန၊ တဖန်။ ဘုသဉ္စ၊ ပြင်းစွာလည်း။ ဒုဟတေ၊ လောင်၏။ [ယောဇနာ၌ “သတ္ထေ” ဟု ကံပုဒ်ထည့်၏။ မိမိကား “သတ္တာနံ ဟဒယံ” ကိုပင် လိုက်စေလိုသည်။] (သောကော၊ သည်။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဗျာဓိ ဇရာ မရဏဘေဒနံ၊ ဗျာဓိ ဇရာ မရဏဟူသော အပြားရှိသော။ ဂိဝိဓံ၊ အထူးထူး အပြားပြားသော။ ဒုက္ခမ္ပိ၊

ဝိတုဇ္ဇတိ။ ။တုဇ္ဇတိ၌ တုဒ-ဇာတ် ကံဟော ယ-ပစ္စည်းဖြင့် တုဇ္ဇ ဟု ပြီး၏။ တေ ဝိဘတ်ကို တိ ပြန်၊ ဤသို့ ကမ္မရုပ် ဖြစ်သော်လည်း “သောကော”ဟု ဝုတ္တကတ္တားရှိသောကြောင့် ကတ္တားအနက်သာ လျော်၏။ ထို့ကြောင့် ကတ္တုရုပ်မှ ကမ္မရုပ် ပြန်ထားသည်ကို ရည်ရွယ်၍ “တုဇ္ဇတိတိ တုဒတိတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ဗျတ္တယဝသေန ဝုတ္တံ”ဟု ဋီကာဆိုသည်။ တုဇ္ဇတိဖြင့်လည်း အက္ခရာရှစ်လုံး မပြည့်သေး။ ထို့ကြောင့် ယခုစာအုပ်များ၌ “တုဇ္ဇတိ”ဟု ရှိသည်။

ကိုလည်း။ သမာဝဟတိ၊ ဆောင်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [သောကကြောင့် အနာရောဂါလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ အိုလည်း အိုလွယ်၏။ သေလည်း သေလွယ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဗျာဓိ-
ရောမရဏဘေဒနံ ဝိဝိဓံ ဒုက္ခမ္ပိ သမာဝဟတိ” ဟု ဆိုသည်။]

၁၉၅။ ပရိဒေဝနိဒ္ဒေယော၊ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဧတေန၊ ဤငို
ကြွေးသံဖြင့်။ မယံ ဓီတာ၊ ငါ၏သမီးကလေး။ မယံ ပုတ္တော၊ ငါ၏သားကလေး။
ဣတိ ဝေ၊ သို့။ အသဒ္ဓိဿ အဘဒ္ဓိဿ၊ ရည်ညွှန်း၍ ရည်ညွှန်း၍။ ဒေဝန္တိ ရောဒန္တိ၊
ငိုကြွေးကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ ရည်ညွှန်း၍ ရည်ညွှန်း၍ ငိုကြွေးကြောင်း၏အဖြစ်
ကြောင့်။ (သော၊ ထိုငိုကြွေးသံသည်။) အာဒေဝေါ၊ မည်၏။ [အာကို အာဒိဿ
ဟု ဖွင့်၍ ဒေဝ-ဓာတ်၏ ငိုကြွေးခြင်းအနက်ကို “ရောဒန္တိ” ဟု ဖွင့်သည်။ မယံ
ဓီတာ မယံ ပုတ္တောတို့ကား ငိုကြွေးပုံကို ပြသော အခြင်းအရာတည်း။] ဧတေန၊
ဖြင့်။ တံ တံ ဝဏ္ဏံ၊ ထိုထိုဂုဏ်ကို။ ပရိကိတ္တေတွာ ပရိကိတ္တေတွာ၊ ပြောဆို၍
ပြောဆို၍။ ဝါ၊ ချီးမွမ်း၍ ချီးမွမ်း၍။ ဒေဝန္တိ၊ ငိုကြွေးကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့
ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်း၍ ချီးမွမ်း၍ ငိုကြွေးကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သော၊ ထိုငိုကြွေး
သံသည်။) ပရိဒေဝေါ၊ မည်၏။ တတော၊ ထို အာဒေဝေါ ပရိဒေဝေါပုဒ်တို့မှ။
ပရာနိ၊ နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေဒွေ၊ ကုန်သော။ ပဒါနိ၊ အာဒေဝနာ ပရိ-
ဒေဝနာ အာဒေဝိတတ္ထံ ပရိဒေဝိတတ္ထံ ဟူသော ပုဒ်တို့သည်။ ပုရိမဒ္ဓယဿေဝ၊
ရှေးဖြစ်သော ပုဒ် ၂-ပါး အပေါင်း၏သာ။ အာကာရဘာဝ နိဒ္ဒေသဝသေန၊
အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြခြင်း၊ ဘာဝအနက်ကို ညွှန်ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ။

ဝါစာတိ၊ ကား။ ဝစနံ၊ ပြောဆိုခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ပလာပေါတိ၊ ကား။
တုတ္ထံ၊ အနက် မမှီး အချည်းနှီးသော။ နိရတ္ထကဝစနံ၊ အနက်မရှိသော စကား
တည်း။ ဝါ၊ အကျိုးမရှိသော ပြောဆိုခြင်းတည်း။ ဥပစုဘဏိတ အညဘဏိတာဒိ-
ဝသေန၊ တဝက်တပြက် ပြောဆိုခြင်း၊ အခြားသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြောဆို
ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ [ငမ်းနည်းလွန်းသောကြောင့် စကားတရပ်ကို
အပြည့်အစုံ မပြောဆိုနိုင်ဘဲ တဝက်တပြက် ပြောဆိုခြင်းကို “ဥပစုဘဏိတ”
ဟု၎င်း၊ တောင်ရောက် မြောက်ရောက် ပြောဆိုခြင်းကို “အညဘဏိတ” ဟု၎င်း
ဆိုသည်။ အာဒိဖြင့် ဂယောင်ငတမ်းပြောဆိုခြင်း စသည်ကို ယူပါ။] ဝိဂ္ဂပေါ၊
ဖောက်ပြန်သော။ ပလာပေါ၊ အချည်းနှီး ပြောဆိုခြင်းတည်း။ ဝိပ္ပလာပေါ၊
ခြင်း။ လာလပေါတိ၊ ကား။ ပုနပုနံ၊ ထပ်ခါထပ်ခါ။ လပနံ၊ ပြောဆိုခြင်းတည်း။
[လပ ဓာတ် ကျ-ပစ္စည်း၊ လလဟု ဒွေဘော်ပြု၍ ရွှေလ၌ အ ကို အာ ဒိသပြု၍ သို့
လလ ဟု ဒွေဘော်ပြုထားသောကြောင့် “ပုနပုနံ” ဟု ဆိုသည်။] လာလပနာ-
ကာရော၊ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြောဆိုခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ လာလပနာ၊

မည်၏။ [စာအုပ်တို့၌ “လပ္ပ”ဟု ပ ဒွေဘော်ဖြင့် ရှိ၏။ လပ-ဓာတ် ယု-ပစ္စည်း ဖြစ်သောကြောင့် “လာလပနာ”ဟု ရှိသင့်မည် ထင်သည်။ ယု-ပစ္စည်းသက်ရာ၌ “လပ္ပ”ဟု မဖြစ်နိုင်။] လာလပ္ပိတဿ၊ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြောဆိုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေါ၊ တည်း။ လာလပ္ပိတတ္ထံ၊ ရာ။ [ဤ၌ကား လပ-ဓာတ် ဣ ပစ္စည်းဖြင့် ယုကို ပပြု၊ ဒွေဘော်ပြု၍ “လာလပ္ပ”ဟု ဖြစ်ပြီးမှ “လာလပ္ပေါ သဉ္ဇာတော အဿ အတ္ထိတိ လာလပ္ပိတော”ဟု သဉ္ဇာတ အဿတ္ထိ အနက်၌ ဣတ-ပစ္စည်း သက်၍ “လာလပ္ပိတော”ဟု ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့နောက် “လာလပ္ပိ-တဿ+ဘာဝေါ လာလပ္ပိတတ္ထံ”ဟု ပြု။]

အယံ ဝုစ္စတိ ပရိဒေဝေါတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော သဘောကို။ ပရိဒေဝေါနာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ သော၊ ထိုပရိဒေဝသည်။ လာလပန-လက္ခဏော၊ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြောဆိုခြင်း အခြင်းအရာဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ ဂုဏဒေါသ ပရိကိတ္တနရသော၊ ဂုဏ်၊ အပြစ်တို့ကို ပြောဆိုခြင်းဟူသော ကိစ္စ ရှိ၏။ သမ္ဘမပစ္စုပဋ္ဌာနေ၊ ပရိဒေဝကိန်းရာပုဂ္ဂိုလ်၏ မရပ်မတည် လည်ကြောင်း တရားဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ ဝါ၊ မရပ်မတည် လည်ခြင်း ဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်၏။

ပရိဒေဝဿ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (ဝိတ္ထာရံ) ပန (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ အံ။ အယမ္ပိ၊ ဤပရိဒေဝသည်လည်း။ သယံ၊ မိမိ ကိုယ်တိုင်။ န ဒုက္ခော၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ [ပရိဒေဝသည် စိတ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အသံ (သဒ္ဓရုပ်) ဖြစ်သောကြောင့် ကာယိက၊ စေတသိကဒုက္ခ မဟုတ်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ဒုက္ခမဟုတ်ပါသော်လည်း။ ကာယဒုက္ခ-ဒေါမနဿဒုက္ခာနံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿဟူသော စေတသိကဒုက္ခ တို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ ဝုတ္တော၊ ဟိ၊ ချဲ့။ ပရိဒေဝန္တော၊ ငိုကြွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တနေ၊ ၏။ ခန္ဓံ၊ ပခုံးကို။ ပေါထေတိ၊ ပုတ်ခတ် တတ်၏။ ဥဘောဟိ၊ ကုန်သော။ ဟတ္ထေဟိ၊ ထို့ဖြင့်။ ဥရံ၊ ရင်ကို။ ပဟရတိ၊ ပုတ်ခတ်တတ်၏။ ပိသတိ၊ ကြိတ်ချေတတ်၏။ သီသေန၊ ဦးခေါင်းဖြင့်။ ဘိတ္တိယာ၊ နံရံနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တက္က။ ယုဇ္ဈတိ၊ စစ်ထိုးတတ်၏။ (ဦးခေါင်းဖြင့် နံရံကို တိုက်တတ် သည်-ဟူလို။) တေန၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုငိုကြွေးသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗလဝံ၊ ကြီးစွာ သော။ ကာယဒုက္ခံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မေ၊ ငါ၏။ ဧတ္တကာ၊ ကုန်သော။ ဉာတယော၊ တို့သည်။ ခယံ၊ ကုန်ခြင်းသို့။ ဝယံ၊ ပျက်ခြင်းသို့။ အဗ္ဘတ္တံ၊ ချုပ်ခြင်းသို့။ ဂတာ၊ ရောက်ကုန်ပြီ။ ဣတိ အာဒိနိ၊ ဤသို့ အစရှိသော အခြင်းအရာတို့ကို။ စိန္တေတိ၊ တေန၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုငိုကြွေးသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗလဝံ၊ သော။ ဒေါမနဿံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣတိ၊ လျှင်။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ကုန်သော။ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထု-ဘာဝေန၊ ဒုက္ခောတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ၊ သေး။ ယံ၊ (ယေန ကာရဏေန)၊ ကြောင့်။ သောကသလ္လဝိဟတော၊ သောကတည်းဟူသောမြားသည်ညည်းဆဲအပ်သည်။ (ဟုတော)။ ပရိဒေဝမာနော၊ ငိုကြွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကဏ္ဍောဠတာလုတလ သောသဇံ၊ လည်ချောင်း အပြင်၊ နှုတ်ခမ်းအပြင်၊ အာစောက် အပြင်တို့၏ ခြောက်သွေ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ [“ကဏ္ဍောဠတာလုတလသောသဇံ”ဟု မူကွဲရှိ၏။ “လည်ချောင်း၊ နှုတ်ခမ်း၊ အာစောက်၊ လည်မျိုတို့၏”စသည်ဖြင့် ပေးပါ။] အပ္ပသယံ၊ သည်းမခံ အပ် သည်းမခံနိုင်သော ဒုက္ခသို့၎င်း။ ဘိယျော၊ ပရိဒေဝသမုဋ္ဌာပကဒေါမနဿ ထက်အလွန်။ ဝါ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဒုက္ခ ၂-မျိုးထက်အလွန်။ ဝါ၊ ကဏ္ဍ စသည် တို့၏ ခြောက်သွေ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဒုက္ခထက် အလွန်။ [ဋီကာ၌ ၃-မျိုး ဖွင့်သည်။] အဓိမတ္တံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒုက္ခသို့၎င်း။ အဓိဂစ္ဆတိယေဝ၊ ရောက်ရသည်သာ။ တေန၊ ကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ပရိဒေဝံ၊ ကို။ ဒုက္ခောတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁၉၆-၇။ ဒုက္ခဒေါမနဿနိဒ္ဓေသာ၊ တို့သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော။ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ၌။ ဝဏ္ဏိတတ္တာ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီး ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပါကဋ္ဌာဝေ၊ ကုန်သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ တေသံ၊ ထိုဒုက္ခဒေါမနဿတို့၏။ လက္ခဏာဒိနိ၊ တို့ကို။ တတ္ထ၊ ထို ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တာနေဝ၊ ကုန်သည်သာ။

ပန၊ ကား။ ဒုက္ခဿ ဒုက္ခဋ္ဌော၊ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ ဥဘယမ္ပိ၊ လည်းဖြစ်သော။ တေ၊ ဤဒုက္ခဒေါမနဿကို။ သယံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်။ ဒုက္ခတ္တာစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေနစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဝတ္ထံ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဟတ္ထပါဒါနံ၊ လက် ခြေ တို့ကို၎င်း။ ကဏ္ဍ-နာသိကာနဉ္စ၊ နား၊ နှာခေါင်း တို့ကို၎င်း။ ဆေဒနဒုက္ခေန၊ ဖြတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောဒုက္ခဖြင့်။ ဒုက္ခိတဿ၊ လွန်စွာဖြစ်သော ဒုက္ခရှိသည်ဖြစ်၍။ (နိပန္နဿ၌ စပ်။) အနာထသာလာယံ၊ ကိုးကွယ်ရာမရှိသူတို့၏ နေရာ စရပ်၌။ ဥစ္စိဋ္ဌကပါလံ၊ စားကြွင်းထည့်ရာခွက်ကို။ ပုရတော၊ ရှေ့၌။ ကတော၊ ပြု၍။ ဝါ၊ ထား၍။ နိပန္နဿ၊ လည်းလျောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝဏမုခေဟိ၊ အနာဝတို့မှ။ ပုဠုဝကေသု၊ ပိုးလောက်တို့သည်။ နိက္ခမန္တေသု၊ ထွက်ကုန်လသော်။ ဗလဝံ၊ ကာယဒုက္ခ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နာနာရဂ်ရတ္ထဝတ္ထမနုညာလင်္ကာရံ၊ အမျိုးမျိုးသော ဆိုးရည်တို့ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်၊ စိတ်၏နှစ်သက်ဘွယ် တန်ဆာရှိသည်ဖြစ်၍။ နက္ခတ္တံ၊ နက္ခတ်သဘင်ကို။ ကိဋ္ဌန္တံ၊ ပျော်ပျော်ပါးပါး ကစားသော။ မဟာဇနံ၊ များစွာ သော လူအပေါင်းကို။ ဒိဿော၊ မြင်ရ၍။ ဗလဝဒေါမနဿံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ၊ လျှင်။ တာဝ၊ ဒေါမနဿမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ၊ သော။) ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ဒုက္ခာနံ၊ ဝတ္ထုတဘဝေါ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ၊ သေး။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ ဣဒံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ပိဋ္ဌေတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ (မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်တတ်၏။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ မာနသံ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော။ ဒုက္ခဉ္စ၊ ကိုလည်း။ ဘိယျော၊ ကာယိကဒုက္ခထက် အလွန်။ ဇနယတိ၊ ဖြစ်စေဘတ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ နှိပ်စက်ပုံ ၂-မျိုး ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဝိသေသတော၊ သောက စသည်တို့မှ ထူးသောအား ဖြင့်။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပန၊ ကား။ စေတောဒုက္ခသမပ္ပိတာ၊ စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်းသည် သက်ရောက် အပ်ကုန်သော။ (သတ္တဝါ တို့သည်။) ဧကေသေ၊ ဆံတို့ကို။ ပကိရိယ၊ ဖြန့်ကြဲ၍။ ဥရာနိ၊ ရင်တို့ကို။ ပတိပိသန္တိ၊ အဖန်ဖန်ကြိတ်ချေကြကုန်၏။ အာဝဇ္ဇန္တိ၊ တပြောင်း ပြန်ပြန် လူးလိမ့်ကြကုန်၏။ ဝိဝဇ္ဇန္တိ၊ ချောက်ကမ်းပါးမှ ကျသော တုံးကဲ့သို့ တလိမ့် ၂-လိမ့်စသည် လိမ့်ကြကုန်၏။ ဆိန္နပပါတံ၊ အခြေပြတ်သော ကျခြင်း ကဲ့သို့။ ပပတန္တိ၊ လဲကျကြကုန်၏။ သတ္တံ၊ ဓားကို။ အာဟရန္တိ၊ ဆောင်ကြကုန်၏။ (ဓားဖြင့် လည်ပင်းဖြတ်ခြင်း စသည်ကို ဆိုသည်။) ဝိသံ၊ အဆိပ်ကို။ ခါဒန္တိ၊ စား ကြကုန်၏။ (သေအောင် အဆိပ်ကို စားကြသည်။) ရဇ္ဇယာ၊ ကြိုးဖြင့်။ ဥဗ္ဗန္တိ၊ အထက်၌ပွဲချည်ကြကုန်၏။ (ကြိုးဆွဲချည်ကိုဆိုသည်။) အဂ္ဂိ၊ မီးသို့။ ပဝိသန္တိ၊ ဝင်ကြကုန်၏။ (မီးပုံတည်းသို့ ခုန်ဆင်းသည်ကို ဆိုသည်။) ဝိပရိတံ၊ ဖောက်ပြန် သော။ တံတံဝတ္ထု၊ ထိုထိုဝတ္ထုကို။ (စိန္တေန္တိ၌စပ်။) တထာဘဏ္ဍာ၊ ထိုထိုအခြင်း အရာအားဖြင့်။ ဝိပုဋ္ဌိသာရိနော၊ နှလုံးမသာမယာခြင်း ရှိကြကုန်သည်။ ပရိဒုယှ- မာနစိတ္တာ၊ ထက်ဝန်းကျင်လောင်ကျွမ်းအပ်သောစိတ်ရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတော့။) စိန္တေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ ဒေါမနဿဿ၊ ၏။ ဥဘိန္နမ္ပိ၊ ဒုက္ခာနံ၊ ဝတ္ထုဘာဝေါ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ၊ သေး။ ယတော၊ ကြောင့်။ ဒေါမနဿမ္ပိ၊ သည်လည်း။ [ပိဖြင့် ရှေးဒုက္ခ ကိုပေါင်း။] စိတ္တံ၊ ကို။ ပိဋ္ဌေတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ ကာယဿ၊ ကို။ ပိဋ္ဌနံစ၊ နှိပ်စက် ခြင်းကိုလည်း။ သမာဝဟတိ၊ ကောင်းစွာ ဆောင်တတ်၏။ တတော၊ ကြောင့်။ ဒေါမနဿံ၊ ကို။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟု၊ ဆိုကြကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁၉၈။ ဥပါယာသနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အာယာသ- နုဋ္ဌေန၊ စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်း အနက်သဘောကြောင့်။ အာယာသော၊ မည်၏။ တေ၊ ဤအာယာသ ဟူသောအမည်သည်။ သံသိဒနဝိသိဒနာကာရပူဝတ္တဿ၊

အာယာသော။ ။အာပုဗ္ဗ + ယသု-ဓာတ် ၏-ပစ္စည်းဖြင့် “အာယာသော”ဟု ဖြစ်၏။ ယု-ပစ္စည်းဖြင့်ကား “အာယသန”ဟု ရှိသင့်၏။ ယ၌ ဝုဒ္ဓိဇရာဏ်ဖွယ် မလို၊ ယသု-ဓာတ်သည် “ယတန=အားထုတ်ခြင်း” အနက်ကို ဟောသော်လည်း “ဓာတုန အနေကတ္တတ္တာ”နှင့်အညီ အာ ဥပသာရ ရှေးရှိသောကြောင့် “ကိလမထ” အနက်ကို ဟောရသည်။

ဉာတိဗျသန စသော အာရုံ၌ ထက်ဝန်းကျင် နှစ်မြုပ်ခြင်း၊ အလွန်ပြင်းစွာ နှစ်မြုပ်
ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော။ စိတ္တကိလမထဿ၊ စိတ်၏ပင်ပန်း
ခြင်း၏။ နာမံ၊ တည်း။ ဗလဝံ၊ အားကြီးစွာ။ အာယာသော၊ စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်း
သည်။ ဥပါယာသော၊ မည်၏။ [ဥပသဒ္ဓါ ဗလဝအနက်ဟော။ အခြားနေရာ၌
“ဘူသော အာယာသော” ဟုဖွင့်သည်။] အာယာသိတဘာဝေါ၊ လွန်စွာဖြစ်သော
စိတ်ပင်ပန်းခြင်းရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ အာယာသိတတ္တံ၊ မည်၏။ ဥပါ-
ယာသိတဘာဝေါ၊ လွန်စွာဖြစ်သော ပြင်းစွာစိတ်ပင်ပန်းခြင်းရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း
ဖြစ်ရာသည်။ ဥပါယာသိတတ္တံ၊ မည်၏။ အယံ ဝုစ္စတိ ဥပါယာသောတိ၊ ကား။
အယံ၊ ဤဆိုးအပ်ပြီးသော သဘောကို။ ဥပါယာသော နာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ကထိ-
ယတိ။ ပန၊ ဆက်။ သော သေ(သေသော)၊ ထိုသို့သဘောရှိသော ဤဥပါယာသ
သည်။ ဗျာသတ္တိလက္ခဏော၊ ဉာတိဗျသန စသည်တို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်
ငြိကပ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ နိတ္တုနနရသော၊ ငြီးတွားခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဝိသာဒပစ္စု-
ပဋ္ဌာနော၊ ဉာတိဗျသန စသည်တို့၌ နှစ်မြုပ်တတ်သော တရားဟု ယောဂီတို့
ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

ဥပါယာသဿ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ၊ ။ (ဝိတ္တာရံ)၊ ပန(ဥဒ္ဓမ္မိတော
ဒဿေမိ)၊ အံ။ အယမ္ပိ၊ ဤဥပါယာသသည်လည်း။ သယံ၊ တိုင်။ န ဒုက္ခော၊
ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ [ဥပါယာသ၏ တရားကိုယ်မှာ ဒေါသစေတသိက်
ဖြစ်သောကြောင့် ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခ ၂-မျိုးလုံးမဟုတ်။ ဒေါမနဿ
ဝေဒနာကိုသာ “စေတသိကဒုက္ခ” ဟု ခေါ်သည်။] ဥဘိန္ဒမ္ပိ၊ ဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။
ဝတ္ထုဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ၊ ဝုတ္ထော။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကုပိတေန၊ စိတ်ဆိုးသော။
ရညာ၊ သည်။ ဣဿရိယံ၊ အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရာထူးဌာနန္တရကို။
အစိန္တိတော၊ ဖြတ်တောက်၍။ ဟတပုတ္တဘာတိကာနံ၊ သတ်အပ်ပြီးသော သား၊
သတ်အပ်ပြီးသောညီရိုကုန်သော။ အာဏတ္ထဝဓာနံ၊ စေခိုင်းအပ်သောသတ်ခြင်း
ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ (မိမိကိလည်း သတ်ဘို့ရန် အမိန့်ချခံရ ကုန်သည်ဖြစ်၍။)
ဘယေန၊ ကြောက်ခြင်းကြောင့်။ (သတ်မည်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်။) အဋ္ဌဝိံ၊
တောအုပ်သို့။ ပဝိသိတော၊ ဝင်၍။ နိလိနာနံ၊ ပုန်းအောင်းကုန်သော။ မဟာဝိသာဒ-
ပုတ္တာနံ၊ ကြီးစွာသော ပင်ပန်းခြင်းသို့ရောက်ကုန်သူတို့၏။ ဒုက္ခဋ္ဌာနေန၊ ဆင်းရဲစွာ
ရပ်တည်ရခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခသေယျာယ၊ ဆင်းရဲစွာ အိပ်ရခြင်းကြောင့်၎င်း။
ဒုက္ခနိသဇ္ဇာယ၊ ဆင်းရဲစွာထိုင်ရခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဗလဝံ၊ ကာယဒုက္ခ၊ ဥပုဇ္ဇတိ၊
၏။ နော၊ ငါတို့၏။ ဧတ္တကာ၊ ဉာတကာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဧတ္တကာ၊ ဘောဂါ၊
တို့သည်၎င်း။ နဋ္ဌာ၊ ပျက်စီးလေကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ စိန္တန္တနံ၊ ကြံစည်သူတို့၏။
ဗလဝဒေါမနဿ၊ ဥပုဇ္ဇတိ။ ဣတိ၊ ဒိန္နမ္ပိ၊ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ ဝတ္ထုဘာဝေန၊
ဒုက္ခောတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၉၇

အပိစ၊ သေး။ ယံ(ယေန ကာရဏေန)၊ ကြောင့်။ စိတ္တဿ၊ ကို။ ပရိဒဟနာ၊ ထက်ဝန်းကျင် လောင်မြိုက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ကာယဿ၊ ၏။ ဝိသာဒနာစ၊ ပင်ပန်းခြင်းကြောင့်၎င်း။ အဓိမတ္တံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ဥပါယာသော၊ သည်။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေဘတ်၏။ တတော၊ ကြောင့်။ (ဥပါယာသော၊ ကို။) ဒုက္ခော၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ သောက ပရိဒေဝ ဥပါယာသတို့တွင်။ မန္တဂ္ဂိနာ၊ နဲ့ သောမီးကြောင့်။ အန္တော ဘာဇနေယေဝ၊ အိုး၏အတွင်း၌သာ။ တေလာဒိနံ၊ ဆီအစရှိသည်တို့၏။ ပါကောဝိယ၊ ကျက်ခြင်းကိုကဲ့သို့။ သောကော၊ ကို။ (ဒဠဗ္ဗော)။ တိက္ခဂ္ဂိနာ၊ ထက်သောမီးကြောင့်။ ပစ္စမာနဿ၊ ကျက်သောဆီ၏။ ဘာဇနေယော၊ အိုးမှ။ ဗဟိနိက္ခမနံဝိယ၊ အပသို့ လျှံထွက်ခြင်းကိုကဲ့သို့။ ပရိဒေဝေါ၊ ငိုကြွေးသံဟူသော ပရိဒေဝကို။ (ဒဠဗ္ဗော)။ ဗဟံ၊ သို့။ နိက္ခန္ဓာဝသေသဿ၊ လျှံထွက်ပြီးသော ဆီမှ ကြွင်းကျန်သောဆီ၏။ နိက္ခမိတုမ္ပ၊ ထွက်ခြင်းငှါလည်း။ အပ္ပဟောန္တဿ၊ မစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍။ အန္တော ဘာဇနေယေဝ၊ ၌သာ။ ယာဝ ပရိက္ခယာ၊ ကုန်ခန်းသည့်တိုင်အောင်။ ပါကောဝိယ၊ ဥပါယာသော၊ ဒဠဗ္ဗော။

၁၉၉။ အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယဿာတိ(ပဒဿ)၊ ယဿဟူသော ပုဒ်၏။ ယေ အဿာတိ၊ ဟူ၍။ (ပဒစ္ဆေဒေါ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ၏။) [အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယေ၊ အကြင် ရူပအစရှိသော အာရုံတို့သည်။ သန္တိ။] အနိဋ္ဌာတိ၊ ကား။ အပရိယေသိတာ၊ မရှာမှီးထိုက်ကုန်သော။ (ရူပါစသည် ၌စပ်။) [ဤနေရာမျိုး၌ တ-ပစ္စည်းကို တဗ္ဗ-ပစ္စည်း၏ အနက်ဟော ဟု ဖွင့်သည်။] (ရူပါဒယော၊ ရူပါရုံ အစရှိသော အာရုံတို့သည်။) ပရိယေသိတာဝါ၊ ရှာမှီးအပ်ကုန်သည်မူလည်း။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်စေကုန်။ အပရိယေသိတာဝါ၊ မရှာမှီးအပ်ကုန်သည်မူလည်း။ ဟောန္တု၊ ကုန်။ တေ၊ ဤအနိဋ္ဌဟူသောအမည်သည်။ အမနာပါရမ္မဏာနံ၊ မြတ်နိုးဘွယ်မဟုတ်သော အာရုံတို့၏။ နာမမေဝ၊ တည်း။ (ယေ၊ အကြင် ရူပ အစရှိသောအာရုံတို့သည်။) မနသ္မိံ၊ ၌။ န ကမန္တိ၊ မရောက်ကုန်။ န ပဝိသန္တိ၊ မဝင်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့ရူပ အစရှိသောအာရုံတို့သည်။) အကန္တာ၊ တို့မည်၏။

(ယေ၊ အကြင် ရူပ အစရှိသော အာရုံတို့သည်။) မနသ္မိံ၊ ၌။ န အပ္ပိယန္တိ၊ မသက်ရောက်စေအပ်ကုန်။ ဣတိ၊ တေ၊ အမနာပါ၊ တို့မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ (ယေ၊ အကြင် ရူပ အစရှိသော အာရုံတို့သည်။) မနံ၊ ကို။ န ဝဇေန္တိ၊ မတိုးပွား

အကန္တာ။ ။ကမန္တိတိ ကန္တာ၊ ကမု-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ န+ ကန္တာ အကန္တာဟု ပြုပါ။ ဘူဝါဒိ ကမု-ဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “ကမန္တိ”ကို “ပဝိသန္တိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ ဘူဝါဒိ ရောဂိ ကမု-ဓာတ်သည် ဣစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “အကန္တာ၊ မနှစ်သက်အပ်ကုန်” ဟုလည်း အခြားနေရာ၌ ဖွင့်သည်။

၂၉၈

သမ္မောဟဝိနောဒနီ ဘာသာဋီကာ

[သစ္စ

စေကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အမနာပါ၊ တို့မည်၏။ [ဤပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ခန္ဓဝိဘင်း သုတ္တန္တဘာဇနီယ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ရူပါတိ အာဒိ၊ ရူပါ အစရှိသော သဒ္ဓါသည်။ တေသံ၊ ထို အနိဋ္ဌအစရှိသော အာရုံတို့၏ သဘာဝနိဒ္ဒေသနံ၊ သဘောကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။

(ယေ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။) အနတ္တံ၊ ကြီးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ပျက်စီးခြင်းကို။ ဝါ၊ ကြီးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဒုက္ခကို။ ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ၊ လိုလားကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အနတ္တကာမာ၊ တို့မည်၏။ (ယေ၊ တို့သည်။) အဟိတံ၊ စီးပွားမဲ့ကို။ ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အဟိတကာမာ၊ တို့မည်၏။ (ယေ၊ တို့သည်။) အဖာသုကံ၊ မချမ်းသာမှုကို။ ဒုက္ခဝိဟာရံ၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲနေရခြင်းကို။ ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အဖာသုကကာမာ၊ တို့မည်၏။ (ယေ၊ တို့သည်။) စတူဟိ၊ ယောဂေဟိ၊ ကာမယောဂ အစရှိသော ယောဂတို့ဖြင့်။ ခေမံ၊ ဘေးတို့၏ ကုန်ရာဖြစ်သော။ နိဗ္ဗယံ၊ ဘေးမရှိသော။ ဝိဝဋ္ဌံ၊ ဝဋ္ဌမှကင်းသော နိဗ္ဗာန်ကို။ န ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်။ နေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သဘယံ၊ ဘေးနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဝဋ္ဌမေဝ၊ ဝဋ္ဌဒုက္ခကိုသာ။ ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အယောဂက္ခေမကာမာ၊ တို့မည်၏။

အပိစ၊ သေး။ သဒ္ဓါဒိနံ၊ သဒ္ဓါအစရှိသည်တို့၏။ ဝုစိသင်္ခါတဿ၊ တိုးပွားခြင်းဟုဆိုအပ်သော။ အတ္တဿ၊ တိုးပွားခြင်းကို။ အကာမနတော၊ မလိုလားခြင်းကြောင့်၎င်း။ တေသံ ယေဝ၊ ထိုသဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏ပင်။ ဟာနိ သင်္ခါတဿ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ အနတ္တဿ၊ တိုးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို။ ဝါ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကို။ ကာမနတောစ၊ လိုလားခြင်းကြောင့်၎င်း။ အနတ္တ-

အတ္တဿ အကာမနတော။ ။ အနတ္တကာမာကို “အတ္တဿ အကာမနတော” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အသမတ္တသမာသ်ကိုပြ၏။ န+အတ္တော အနတ္တော၊ ဤအခိုက်၌ အနက်ပေး၍ မဖြစ်သောကြောင့် အ ကို (အနကို) အတ္တနှင့် သမာသ်မတဲသင့်၊ ဤသို့ သမာသ်မတဲသင့်ဘဲလျက် တဲထားသောကြောင့် “အသမတ္တသမာသ်” ဟု ခေါ်သည်။ ထို့နောက် “အနတ္တံ+ကာမေန္တိတိ အနတ္တကာမာ” ဟု တွဲ၍ အ ကို (အနကို) ကာမနှင့် အနက်စပ်ရသည်။ အနတ္တကာမာ=သဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏ တိုးပွားခြင်းကို မလိုလားသူတို့။

အနတ္တဿ စ ကာမနတော။ ။ ဤနည်း၌ကား “န+အတ္တော အနတ္တော” ဟု ပြ၍ သဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏ ဆုတ်ယုတ် ပျက်ပြားခြင်းဟူသော ဗျသနကို အရကောက်ရသောကြောင့် စပ်သင့်သောပုဒ်နှင့် စပ်လျက်ပင်ဖြစ်၏။ ထို့နောက် “အနတ္တံ+ကာမေန္တိတိ အနတ္တကာမာ” ဟု ပြပါ။ ဤသမာသ်ကို “သမတ္တသမာသ်” ဟု ခိုကာဆိုလိုသည်။ အသမတ္တသမာသ်ကိုပင် သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ အယုတ္တသမာသ်ဟု၎င်း၊ သမတ္တသမာသ်ကိုပင် ယုတ္တသမာသ်ဟု၎င်း နာမည်တပ်သည်။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၁-ဒုက္ခသစ္စနိဇ္ဈေသအဖွင့်

၂၉၉

ကာမာ၊ တို့မည်၏။ [ဝုဇ္ဈိသင်္ခါတဿဖြင့် အဘိဓာန်(၇၈၅)၌ လာသော အတ္ထုသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ဝုဇ္ဈိအနက်ဟောဟု ပြသည်။ ထို့အတူ အနတ္တ၌လည်း ဝုဇ္ဈိ၏ ပြောင်းပြန် “ဟာနိ” ဟု ဖွင့်သည်။] သဒ္ဓါဒိနိယေဝ၊ တို့၏ပင်။ ဥပါယဘူတဿ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဟိတဿ၊ စီးပွားကို။ အကာမနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ သဒ္ဓါဟာနိ အာဒိနိ၊ သဒ္ဓါ၏ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏။ ဥပါယဘူတဿ၊ သော။ အဟိတဿ၊ စီးပွားမဲ့ကို။ ကာမနတောစ၊ ကြောင့်၎င်း။ အဟိတကာမာ၊ တို့မည်၏။

ဗာသုကဝိဟာရဿ၊ ချမ်းသာစွာနေရခြင်းကို။ အကာမနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ အဗာသုကဝိဟာရဿ၊ မချမ်းသာစွာနေရခြင်းကို။ ဝါ၊ ချမ်းသာစွာမနေရခြင်းကို။ ကာမနတောစ၊ ကြောင့်၎င်း။ အဗာသုကကာမာ၊ တို့မည်၏။ ဟဿကဿစိ၊ အမှတ်မရှိတစုံတခုသော။ နိဗ္ဗယဿ၊ ဘေးမရှိခြင်းကို။ ဝါ၊ ဘေးမဲ့ကို။ အကာမနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ တယဿ၊ ကို။ ကာမနတောစ၊ ကြောင့်၎င်း။ အယောဂက္ခေမကာမာ၊ တို့မည်၏။ ဣတိ ဧဝမ္ပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤအနတ္တကာမာအစရှိသောပုဒ်တို့၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဠဗ္ဗော၊ ၏။

သင်္ဂတီတိ၊ ကား။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ (အနတ္တကာမ စသော ရန်သူတို့အထံသို့ သွား၍။) သံယောဂေါ၊ ယှဉ်စပ်ခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ပေါင်းသင်းခြင်းတည်း။ သမာဂမောတိ၊ ကား။ အာဂတေဟိ၊ လာကုန်သော အနတ္တကာမ အစရှိသူတို့နှင့်။ သံယောဂေါ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ သမောဓာနန္တိ၊ ကား။ ဌာနနိသဇ္ဇာဒိသု၊ ထိုင်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်းအစရှိသော ဣရိယာပုတ်တို့၌။ သဟဘာဝေါ၊ တကွဖြစ်ခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ပေါင်းဆုံခြင်းတည်း။ (တမင်လာလည်း မသွား၊ တမင်လာလည်း မလာဘဲ အကြောင်းအားလျော်စွာ ပေါင်းဆုံမိခြင်းတည်း။) မိဿိဘာဝေါတိ၊ ကား။ သဗ္ဗကိစ္စာနံ၊ အလုံးစုံသောကိစ္စတို့ကို။ သဟကရဏံ၊ အတူတကွ ပြုခြင်းတည်း။ အယံ၊ ဤအနက်ကိုယှဉ်စေခြင်းသည်။ သတ္တဝသေန၊ သတ္တဝါတို့၏အစွမ်းဖြင့်။ (အနတ္တကာမဖြစ်သော သတ္တဝါတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။) ယောဇနာ၊ အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း။ ပန၊ ကား။ သင်္ခါရဝသေန၊ သင်္ခါရတို့၏အစွမ်းဖြင့်။ (အပ္ပိယ အမနာပဖြစ်သော သင်္ခါရတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။) ယံ၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ (တနည်း) ယံ၊ အကြင် အနက်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ် ရနိုင်၏။ တံ၊ ထိုပုဒ်ကို။ (တနည်း) တံ၊ ထိုအနက်ကို။ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ယူထိုက်၏။ [ရနိုင်၊ မရနိုင်ကို ဋီကာ၌ ၂-နည်း ဖွင့်ထားသည်။]

အယံ ငုစ္စတီတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤ အနတ္တကာမ အစရှိသူတို့နှင့် ပေါင်းသင်းခြင်း အစရှိသည်ကို။ အပ္ပိယ သမ္ပယောဂေါနာမ၊ အပ္ပိယသမ္ပယောဂ မည်၏ ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ ၏။ သော၊ ထိုအပ္ပိယသမ္ပယောဂသည်။ အနိဋ္ဌသမောဓာနလက္ခဏော၊ အနိဋ္ဌဖြစ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။

၃၈၈

သမ္မောဟဝိနောဒနီ ဘာသာဋီကာ

[သစ္စ

စိတ္တဝိသုတကရဏရသော၊ စိတ်၏ ပင်ပန်းခြင်းကို ပြုခြင်းကိုစွန့်၏။ အနတ္တဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်နော၊ တိုးပွားခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

သော၊ ထိုအပ္ပိယသမ္ပယောဂသည်။ အတ္တတော၊ ပရမတ္ထအလို တရားကိုယ် အနက်အားဖြင့်။ ဧကော၊ တမျိုးသော။ ဓမ္မောနာမ၊ တရားမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဧကဝလံ၊ တရားကိုယ်သီးခြားမဖက် သက်သက်။ အပ္ပိယ သမ္ပယုတ္တာနံ၊ မချစ် မနှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါ သင်္ခါရတို့နှင့် အတူတကွ ယှဉ်တွဲ၍ နေရသူတို့၏။ ဒုဝိဿောပိ၊ သော။ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဝတ္ထုဘာဝတော၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ၊ ဝုတ္တော၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ အနိဋ္ဌာနိ၊ အလိုမရှိထိုက်ကုန်သော။ ဝါ၊ မရှာမှီးထိုက် ကုန်သော။ ဝတ္ထုနိ၊ တို့သည်။ သမောဓာနဂတာနိ၊ ပေါင်းဆုံခြင်းသို့ရောက်ကုန် သည်။ (သမာနာနိ၊ ကုန်လသော်။) ဝိဇ္ဈနဆေဒန ဖာလနာဒိဟိ၊ ထိုးဆွဲခြင်း၊ ဖြတ်ခြင်း၊ ခွဲခြင်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ကာယိကံ၊ သော။ ဒုက္ခံပိ၊ ကိုလည်း။ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ဥဗ္ဗေဂဇနနတော၊ ထိတ်လန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မာနသံ၊ သော။ (ဒုက္ခံ)ပိ၊ (ဥပ္ပါဒေန္တိ)။

တေန၊ ကြောင့်။ ဒိသ္မာဝ အပ္ပိယေ ဒုက္ခံ။ ပေ။ အပ္ပိယေဟိ သမာဂမောတိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤ ဂါထာစကားကို။ (ပေါရာဏေဟိ၊ ရှေးဆရာတို့သည်။) ဝုစ္စတိ၊ ၏။ [ဃတော၊ ကြောင့်။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ အပ္ပိယေ၊ မချစ်မနှစ်သက် အပ်သော သတ္တဝါ သင်္ခါရတို့ကို။ ဒိသ္မာဝ၊ မြင်လျှင်မြင်ခြင်းပင်။ ဝါ၊ မြင်ခြင်း ကြောင့်ပင်။ ပဌမံ၊ ကာယိကဒုက္ခမှ ရှေးဦးစွာ။ စေတသိ၊ စိတ်၌။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ အထ၊ ထိုမှနောက်၌။ ကာယေ၊ ၌။ တဒုပက္ကမသမ္ဘူတံ၊ ထိုအပ္ပိယ၏ လုံ့လပြုခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ (ဒုက္ခံ ဟောတိ)။ တတော၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခဒ္ဓယ- သာပိ၊ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ ၂-ပါးအပေါင်း၏လည်း။ ဝတ္ထုတော၊ တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထိုအပ္ပိယသမ္ပယောဂကို။ မဟေသိနာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ (ဣဓ၊ ဤ ဒုက္ခသစ္စနိဗ္ဗေသ၌။) ဒုက္ခော၊ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အပ္ပိယေဟိ၊ မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့်။ သမာဂမော၊ ပေါင်းဆုံခြင်းကို။ (ဒုက္ခော၊ ဟူ၍။) ဝိညေယျော၊ သိထိုက်၏။ (ဣတိ၊ တည်း။) [ဣပေဒ်ကို ဋီကာဖွင့်အတိုင်း အနက် ၂-ထပ် ပေးထားသည်။]

၂၀၀။ ပိယဝိပ္ပယောဂနိဗ္ဗေသော၊ ကို။ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပ္ပိယ သမ္ပယောဂနိဗ္ဗေသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ မာတာဝါတိအာဒိ၊ မာတာဝါ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပိယ- ဝိပ္ပယောဂနိဗ္ဗေသ၌။ အတ္တကာမေ၊ ကြီးပွားခြင်းကို လိုလားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ သဉ္ဇပေန၊ သရုပ်အားဖြင့်။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို မာတာဝါ အစရှိသောစကားရပ်၌။ (အတ္တော ဝေဝေဒိတဗ္ဗော)။ (ယာ၊ အကြင်

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၀၁

အမိနည်။) မမာယတိ၊ သားသွီးကို ငါ၏ဥစ္စာဟု ပြုတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) မာတာ၊ မည်၏။ [မမာယသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရ-ဓာတ်၏ အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်းသက်၍ “မမာယတိ” ဟု ဖြစ်၏။ အကျယ်ကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ ဒုဗ္ဘိက္ခကထာအဖွင့်၌ ရှုပါ။ ဤဝိဂြိုဟ်လည်း အဓိပ္ပါယ်တ္ထကိုသာ ဖွင့်သော ဝိဂြိုဟ်တည်း။ မာတာပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်အစစ်ကို သဒ္ဒါကြီး မာနာဒိဟိ ရာတုသုတ်၌ ရှုပါ။] (ယော၊ အကြင် အဘသည်။) ပိယာယတိ၊ သားသွီးကို ချစ်အပ်သည်ကို ပြုတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုအဘသည်။) ပိတာ၊ ပိတာမည်၏။ [ပိယံ ဟူသော ဒုတိယန္တ နာမ်ပုဒ်နောင် ကရ-ဓာတ်၏ အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်းသက်၍ “ပိယာယတိ” ဟု ဖြစ်၏။ သဒ္ဒတ္ထကို ပါဒိတော ရိတု သုတ်၌ ရှုပါ။]

(ယော၊ အကြင်အစ်ကိုသည်။ ဝါ၊ ညီသည်။) ဘဇတိ၊ ဆည်းကပ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။) ဘာတာ၊ မည်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ ဆည်းကပ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဘဂိနီ၊ မည်၏။ [“ဘဂံ ဧတိဿာ အတ္ထိတံ ဘဂိနီ” ဟု ဝိဂြိုဟ်စစ်ပြု။] (ယော၊ အကြင် မိတ်ဆွေတို့သည်။) မေတ္တာယန္တိ၊ မေတ္တာကို ပြုတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) မိတ္တာ၊ တို့မည်၏။ [မေတ္တာဟူသော ဒုတိယန္တ နာမ်ပုဒ်နောင် ကရ-ဓာတ်၏အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်းသက်၍ “မေတ္တာယန္တိ” ဟု ဖြစ်၏။ ဝိဂြိုဟ်စစ်ကို “မိဇ္ဇန္တိ သိနေဟန္တိ၊ ချစ်ခင်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ မိတ္တာ” ဟု ပြု။] ဝါ၊ တနည်း။ မိနန္တိ၊ အတွင်း၌ ထည့်သွင်းတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မိတ္တာ၊ မည်၏။ [ဤအလို “မိနန္တိတိ မိတ္တာ” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။ မိ-ဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း၊ တ-ဒေသတော်လာ။] သဗ္ဗဂုယေသု၊ အလုံးစုံလျှိုဝှက်အပ်သော ကိစ္စတို့၌။ အန္တော၊ အတွင်းသို့။ ပက္ခိပန္တိ၊ ထည့်သွင်းတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ အတ္ထော၊ နက်။ [“မိ ပက္ခေပေ” ဟူသော ဓာတ်နက်ကို ဖွင့်သည်။ လျှိုဝှက် တိုင်ပင်ဘယ်ကိစ္စတို့၌ အတွင်းသွင်း၍ တိုင်ပင်သူကို မိတ္တ (မိတ်ဆွေ) ဟု ခေါ်သည်-ဟူလို။]

ကိစ္စကရဏီယေသု၊ ပြုသင့်ပြုထိုက်သောကိစ္စ၊ မချွတ်ပြုရမည့် ကရဏီယတို့၌။ သဟဘာဝဓဇ္ဈန၊ အတူတကွဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အမာ၊ အတူတကွ။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အမတ္တာ၊ တို့မည်၏။ အယံ၊ ဤသူကား။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ အဗ္ဗတ္တိကော၊ အတွင်း၌ဖြစ်သူတည်း။ ဝါ၊ အတွင်းလူတည်း။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ ဇာနန္တိ၊ သိကြကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဉာယန္တိ၊ သိအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဉာတိ၊ ဉာတိတို့ မည်၏။ လောဟိတေန၊ သွေးအားဖြင့်။ သမ္ပန္နာ၊ စပ်သူတို့တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာလောဟိတာ၊ တို့ မည်၏။ ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတေနိ ပဒါနိ၊ ဤ မာတာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ အတ္ထတော၊ အနက်အားဖြင့်။ ဝေဇိတဗ္ဗာနိ၊ သိထိုက်ကုန်၏။ [ဤ မိတ္တာ စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ သုဒ္ဓိန္နကဏ္ဍအဖွင့်၌ ရှုပါ။]

အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤဣဋ္ဌကန္တ ရူပ စသည်၊ အတ္တကာမ စသည်
တို့နှင့် ကွေ့ကွင်းရခြင်းကို။ ပိယေဟိ၊ ချစ်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရ ဟူသော
ဝတ္ထုတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါနာမ၊ ကွေ့ကွင်းရခြင်းမည်၏ ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ ဆိုအပ်
၏။ သော၊ ထိုပိယဝိပ္ပယောဂသည်။ ဣဋ္ဌဝတ္ထုဝိပ္ပယောဂလက္ခဏော၊ အလိုရှိ
အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရဟူသော ဝတ္ထုတို့နှင့် ကွေ့ကွင်းရခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။
သောကုဂါဒနရသော၊ သောကကို ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဗျသနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊
ဉာတိဗျသန အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

သော၊ ထို ပိယဝိပ္ပယောဂသည်။ အတ္တတော၊ ပရမတ္ထအလို တရားကိုယ်
အနက်အားဖြင့်။ ဧကော၊ တပါးသော။ ဓမ္မောနာမ၊ တရားမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။
ကေဝလံ၊ တရားကိုယ်သီးခြားမဖက် သက်သက်။ ပိယဝိပ္ပယုတ္တာနံ၊ ချစ်အပ်သော
သတ္တဝါသင်္ခါရဟူသော ဝတ္ထုတို့နှင့် ကွေ့ကွင်းရသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဒုဝိဿပိ၊
၂-ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ဒုက္ခဿ၊ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ၏။
ဝတ္ထုဘာဝတော၊ တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ၊ ဒုက္ခော ဟူ၍။
ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ဣဋ္ဌာနိ၊ အလိုရှိတိုက်ကုန်သော။ ဝတ္ထုနိ၊ ဝတ္ထုတို့သည်။
ဝိယုဇ္ဇမာနာနိ၊ ကွေ့ကွင်းအပ်ကုန်လသော။ (တနည်း) ဝိယုဇ္ဇမာနာနိ၊ ကုန်သော။
ဣဋ္ဌာနိ၊ ကုန်သော။ ဝတ္ထုနိ၊ တို့သည်။ သရီရဿ၊ ကိုယ်ကို။ သောသနမိလာ-
ပနာဒိဘာဝေန၊ ခြောက်သွေ့စေခြင်း၊ ညှိုးနွမ်းစေခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်
ဖြင့်။ ကာယိကမ္ပိ၊ ကိုယ်၌လည်းဖြစ်သော။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဖြစ်စေ
တတ်ကုန်၏။ ယမ္ပိ၊ အကြင်အရာဝတ္ထုသည်လည်း။ နော၊ ငါတို့၏။ ဝါ၊ ငါတို့မှာ။
အဟောသိ၊ ရှေးကရှိဘူးပြီ။ တမ္ပိ၊ ထိုအရာဝတ္ထုသည်လည်း။ နော၊ ငါတို့၏။ ဝါ၊
ငါတို့မှာ။ နတ္ထိ၊ ယခု မရှိတော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အနုသောစာပနတော၊ အဖန်ဖန်
ဝမ်းနည်းစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မာနသမ္ပိ၊ စိတ်၌လည်း ဖြစ်သော။
(ဒုတံ၊ ကို။ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ၏။) [ယောဇနာ၌ “အနုသောစာပနာ + ပရတော” ဟု ၂-ပုဒ်
ကွဲသော မူကွဲရှိ၏၊ မကောင်း။]

တေန၊ ကြောင့်။ ဉာတိနာဒိဝိယောဂါ၊ ပေ။ ဒုက္ခောတိ မထော ပိယ-
ဝိယောဂေါတိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (ပေါရာဏေဟိ) ဝုစ္စတိ၊
၏။ [ဉာတိနာဒိဝိယောဂါ၊ ဆွေမျိုး ဥစ္စာ အစရှိသည်တို့နှင့် ကွေ့ကွင်းရခြင်း
ကြောင့်။ ဗာလာ၊ တရား မကိန်း လူပြိုန်း လူအတို့ကို။ ယတော၊ အကြံကြောင့်။

သောသနမိလာပနာဒိဘာဝေန။ ။ဋီကာ၌ “သရီရံ သောသေန္တိ မိလာပေန္တိ”ကို
ကြည့်၍ သရီရဿကို ဆဋ္ဌိကံ အဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးရသည်။ သောသန၌လည်း ကာရိတ်
အကျေကြံပါ။ ခြောက်သွေ့စေခြင်းဟူသည် ပိန်ချိုးစေခြင်းတည်း၊ မပိန်မချိုးသော်လည်း
အဆီဩဇာ မရှိသောကိုယ်ကဲ့သို့ စိုစိုဖတ်ဖတ် မရှိအောင်ပြုခြင်းသည် မိလာပနတည်း။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၀၃

သောကသရသမပ္ပိတာ၊ သောကတည်းဟူသော မြားသည် ပြင်းစွာ သက်ရောက်
အပ်ကုန်သည်။(ဟုတော့)။ ဝိတုဇ္ဇန္တိ၊ ညည်းဆဲအပ်ကုန်၏။ (တနည်း) ဗာလာ၊
တို့သည်။ ယတော၊ ကြောင့်။ သောကသရသမပ္ပိတာ၊ ကုန်သည်။(ဟုတော့)။
ဝိတုဇ္ဇန္တိ၊ ကျင်နာကုန်၏။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ အယံ ပိယဝိယောဂေါ၊ ဤပိယ-
ဝိယောဂကို။ ဒုက္ခောတိ၊ ဒုက္ခောဟူ၍။ မတော၊ သိအပ်၏။]

၂၀၁။ ဣစ္ဆာနိဒ္ဒေသေ၊ ဤ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) ဇာတိဓမ္မာနန္တိ၊
ကား။ ဇာတိသဘာဝါနံ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသဘောရှိကုန်သော။ ဇာတိပကတိ-
ကာနံ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းဟူသောပင်ကိုယ်ရှိကုန်သော။ (သတ္တာနံ၌ စပ်။) ဣစ္ဆာ
ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ တဏှာ၊ လိုလားတောင့်တတတ်သော တဏှာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
၏။ အဟောဝတာတိ၊ ကား။ ပတ္တနာ၊ တောင့်တခြင်းတည်း။ ဝါ၊ တောင့်တပုံကို
ပြသောစကားတည်း။ န ခေါ် ပနေတံ ဣစ္ဆာယ ပတ္တဗ္ဗန္တိ၊ ကား။ မယံ၊ ငါတို့သည်။
ဇာတိဓမ္မာ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း သဘောရှိကုန်သည်။ န အဿာမ၊ မဖြစ်ပါကုန်
မူကား။ အဟောဝတ၊ ဪ ကောင်းလေစ။ ဝတ၊ စင်စစ်။ ဇာတိစ၊ သည်လည်း။
နော၊ ငါတို့၏အထံသို့။ နအာဂစ္ဆေယျ၊ မလာပါမူကား။ အဟောဝတ၊ စ။ ဣတိ
ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပဟိနသမုဒယေသု၊ ပယ်အပ်ပြီးသော သမုဒယသစ္စာရှိကုန်သော။
ဝါ၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ပြီးကုန်သော။ သာဓုသု၊ သူတော်ကောင်းတို့၌။ ဝိဇ္ဇ-
မာနံ၊ ထင်ရှားရှိသော။ ယံ ဧတံ အဇာတိဓမ္မတ္တံ၊ အကြင်ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း
သဘောမရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ (ဣစ္ဆိတံ၊ ။) ပရိနိဗ္ဗုတေသု၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး
ကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ ဝိဇ္ဇမာနံ၊ သော။ ဇာတိယာ၊ ။ ယံ ဧတံ
အနာဂမနံ၊ အကြင် မလာခြင်းကိုလည်း။ ဣစ္ဆိတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။

တံ၊ ထိုဇာတိသဘော မရှိသည်၏အဖြစ်၊ ထိုဇာတိ၏ မလာခြင်းကို။ ဣစ္ဆ-
န္တဿာပိ၊ လိုလားတောင့်တပါသော်လည်း။ ဝါ၊ လိုလား တောင့်တသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ မဂ္ဂဘာဝနာယ၊ မဂ်ကို ပူးစေခြင်းနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။
အပတ္တဗ္ဗတော၊ မရောက်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အနိစ္စန္တဿ၊ မလိုလား
မတောင့်တသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘာဝနာယ၊ မဂ်ကိုပူးစေခြင်းဖြင့်။ ပတ္တဗ္ဗတော
စ၊ ရောက်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဣစ္ဆာယ၊ အလိုအားဖြင့်။ ဝါ၊ တောင့်တ
တတ်သော တဏှာဖြင့်။ ပတ္တဗ္ဗနာမ၊ ရောက်ထိုက်သည်မည်သည်။ ဝါ၊ ရောက်နိုင်
သည်မည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣဒမ္ပိတိ၊ ကား။ ဧတမ္ပိ၊ ဤဇာတိသဘော
မရှိသည်၏အဖြစ်၊ ဇာတိ၏မလာခြင်းကို လိုလားတောင့်တခြင်းသည်လည်း။ (ယံ-
ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ မည်၏။) ဥပရိ၊ အထက်၌။ သေသာနိ၊ ကြွင်းသော
အရာဓမ္မတ္တ ဇရာ၏မလာခြင်းကို တောင့်တခြင်းအစရှိသည်တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊
ညက်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ ပိ-ကာရော၊ သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထ ပိ-အာက္ခရာကို။ (ဘဂ-
ဝတာ ဝုတ္တော။)

ယံပိစ္ဆန္တိ၊ ကား။ ယေနပိ ဓမ္မေန၊ အကြင်လောဘတရားဖြင့်လည်း။ အလဘ-
နေယျံ၊ မရအပ် မရနိုင်သော။ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုကို။ ဣစ္ဆန္တော၊ လိုလားတောင့်တ
သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နလဘတိ၊ မရ။ တံ အလဘနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန္တံ၊ ထိုမရ
ထိုက်သော ဝတ္ထုကို လိုလားတောင့်တကြောင်း လောဘသည်လည်း။ ဒုက္ခံ၊
ဆင်းရဲကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဇရာဓမ္မာနန္တိ အာဒိသုပိ၊ ဇရာဓမ္မာနံ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဇေယဝ
နယော၊ တည်း။ ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဣစ္ဆန္တောနိဒ္ဒေသ၌။ အလဘနေယျဝတ္ထု-
သု၊ မရနိုင်သော ဝတ္ထုတို့၌။ ဣစ္ဆာဝ၊ အလိုရှိခြင်းကိုပင်။ ဝါ၊ အလိုရှိကြောင်း
တဏှာကိုပင်။ ယံပိစ္ဆန္တိ န လဘတိ၊ တမ္ပိ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ (သဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။
သာ၊ ထိုဣစ္ဆာကို။ ဝါ၊ သည်။ အလဘနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန္တနလက္ခဏာ၊ မရနိုင်သော
ဝတ္ထုကို အလိုရှိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ တပုရိယေသနရသာ၊ မရနိုင်သော ဝတ္ထုကို
ရှာမှီးခြင်းကိစ္စရှိ၏။ တေသံ၊ ထိုမရနိုင်သော ဝတ္ထုတို့၏။ အပ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
မရောက်ခြင်းသဘော ဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ ပန၊ ဆက်။
ဒိန္တိ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ဒုက္ခာနံ၊ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခတို့၏။ ဝတ္ထု-
ဘာဝတော၊ တည်ရာအကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

ဟိ၊ ချဲ့။ ဧကစ္စော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရာဇော၊ မင်းသည်။ ဘဝိယတိ၊
ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ သို့။ သမ္ဘာဝိတော၊ ထင်စွာဖြစ်စေအပ်သည်။ ဝါ၊ ချီးမွမ်းအပ်
သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (မင်းလောင်းဟု အများက ချီးမွမ်းအပ်၏။) သော၊ ထို
မင်းလောင်းဟု ကျော်စောသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဆိန္နဘိန္နဂဏေန၊ ပြတ်သော
အပျက်၊ ကွဲသောအရှက်ရှိသော သေသောက်ကြူးအပေါင်းသည်။ ပရိဝါရိတော၊

ယံပိစ္ဆန္တိ။ ။ ယမ္ပိကို “ယေနပိ ဓမ္မေန”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် “ယံ၌ ပဌမာ
ဂိတဟံသည် ကရိုဏ်းအနက်၌ သက်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ထို ယံကိုလည်း ဣစ္ဆန္တံ စပ်ပါ။
ဣစ္ဆန္တံကို “ဣစ္ဆန္တော”ဟု ဖွင့်၏။ ဂစ္ဆန္တံ ဣစ္ဆန္တောကဲ့သို့ နှစ်ကို အပြုထားသည်—ဟူလို။
[ယမ္ပိတိ ယံသဒ္ဓေါ ကရဏတ္ထေ ပစ္စုပ္ပန္တိ ယေနပိတိ အတ္ထော ဝုတ္တော၊—အနု။] ဋီကာ၌
ဤ အဋ္ဌကထာနည်းမှတစ်ပါး အခြား ၂-နည်းကိုလည်း ဖွင့်သေး၏။

ဆိန္နဘိန္နဂဏေန။ ။ ပါရာဇိကဏ် သံဃာဒိသေသံ ဒုဠုလ္လဝါစာသိက္ခာပုဒ်၌
ပြတ်သော အရှက်ကြောရှိသူတို့ကို (အရှက်ကြော ပြတ်နေသူတို့ကို) ဆိန္နိကာဟု ဆို၏။
ဤ အနုဂ္ဂိကာ၌လည်း “ဟိရေတ္တပုရဟိတာ ဆိန္နိကာ ဓုတ္တိကာတိ ဝုစ္ဆန္တိ”ဟု ဖွင့်၏။
ထို့ကြောင့် ပြတ်သော အရှက်ကြောရှိသူ ကွဲသော အရှက်ကြောရှိသူတို့ကို “ဆိန္နဘိန္န”
ဟု မှတ်ပါ။ မင်းလောင်းဟု ကျော်စောသူ၏ နောက်သို့ အခြေအရံအဖြစ်ဖြင့် လိုက်ပါ
သူတို့လည်း ရပ်ရွာထည်း၌ အလယ်လယ်နှင့် အသောက်အစား အကစားသမားတွေသာ
များ၏။ ထို့ကြောင့် “ဆိန္နဘိန္နဂဏေနာတိ နိလ္လဇ္ဇေန ဓုတ္တဂဏေန”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။
[“အရှက်ကွဲ”ဟု မြန်မာစကားလည်း ရှိသည်။]

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၀၅

ထက်ဝန်းကျင် ခြံရံအပ်သည်။ (ဟုတော့)။ ပဗ္ဗတဝိသမံဝါ၊ တောင်၏ မညီညွတ်သော အရပ်သို့သော်၎င်း။ ဝနဂဟနံ ဝါ၊ ရှုပ်ထွေးသော တောအရပ်သို့သော်၎င်း။ ပဝိသတိ၊ ဝင်နေ၏။ ဝါ၊ ခိုအောင်းနေ၏။

အထ၊ ထိုအခါ၌။ ရာဇာ၊ သည်။ တံ ပဝတ္ထိံ၊ ထို ဖြစ်ပုံအကြောင်းကို။ ဥတော၊ သိ၍။ ဗလကာယံ၊ ဗိုလ်ပါအပေါင်းကို။ ပေသေတိ၊ စေလွှတ်၏။ သော၊ ထိုမင်းလောင်းဟု ကျော်စောသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရာဇ ပုရိသေဟိ၊ မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည်။ နိဟတပရိဝါရော၊ နှိပ်နင်းအပ်သော အခြံအရံရှိသည်။ (ဟုတော့)။ သယမ္ပိ၊ ကိုယ်တိုင်လည်း။ လဒ္ဓပ္ပဟာရော၊ ရအပ်သော ပုတ်ခတ်ခြင်းရှိသည်။ ဝါ၊ အပုတ်ခတ်ခံရသည်။ (ဟုတော့)။ ပလယမာနော၊ ထွက်ပြေးလျက်။ ရုက္ခန္တရံ ဝါ၊ သစ်ပင်ကြို သစ်ပင်ကြားသို့ သော်၎င်း။ ပါသာဏန္တရံ ဝါ၊ ကျောက်ကြို ကျောက်ကြားသို့သော်၎င်း။ ပဝိသတိ၊ ဝင်ရ၏။ တသ္မိံ သမယေ၊ ၌။ မဟာမေသော၊ ကြီးစွာသောမိုင်းသည်။ ဥဠဟတိ၊ တက်လာ၏။ တိဗ္ဗန္ဓကာရာ၊ လွန်ကဲသော အမှောင်ရှိသော။ ကာဠဝဒ္ဓလိကာ၊ ညှိမ့်သော မိုင်းရွာခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အထ၊ ထိုအခါ၌။ နံ၊ ထိုမင်းလောင်းဟုကျော်စောသော တောပုန်းဓားပြကို။ သမန္တတော၊ ၌။ ဝါ၊ က။ ကာဠကိပိလ္လိကာဒယော၊ ညှိမ့်သော ပိုးရွာအစရှိကုန်သော။ ပါဏာ၊ ပိုးကောင်တို့သည်။ ပရိဝါရေတွာ၊ ဝိုင်းအံ့၍။ ဂဏန္တိ၊ ယူကြကုန်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုမင်းလောင်းဟု ကျော်စောသော တောပုန်းဓားပြ၏။ ဗလဝကာယဒုက္ခံ၊ အားရှိသော ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ မံ ကေ၊ ငါ့တယောက်ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ဧတ္တကာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဉာတိစ၊ ဆွေမျိုးတို့သည်၎င်း။ ဘောဂါစ၊ စည်းစိမ်တို့သည်၎င်း။ ဝိနဋ္ဌာ၊ ပျက်စီးကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိန္တန္တဿ၊ ကြံစည်သော မင်းလောင်းဟု ကျော်စောသော တောပုန်းဓားပြ၏။ ဗလဝဒေါမနဿံ၊ အားကြီးသော နှလုံးမသာမယာခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ အယံ ဣစ္ဆာ၊ ဤ လိုလားတောင့်တတတ်သော တဏှာကို။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ၂-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ ဤ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခတို့၏။ ဝတ္ထုတာဝေန၊ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပံစ၊ သည်သာမကသေး။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ တံတံ၊ ထိုထို အရာဝတ္ထုကို။ ပတ္ထယမာနာနံ၊ လိုလားတောင့်တကြကုန်သော။ သတ္တဇနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ တဿ၊ တဿ၊ ထိုထို တောင့်တအပ်သော အရာဝတ္ထုကို။ အလာဘတော၊ မရခြင်းကြောင့်။ ဝိဿာတမယံ၊ စိတ်ပင်ပန်းခြင်း အတိပြီးသော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင် စေတသိကဒုက္ခသည်၎င်း။ (တနည်း) ဝိဿာတမယံ၊ စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင် ကာယိကဒုက္ခသည်၎င်း။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ [ဋီကာ၌ ဒုက္ခ ၂-မျိုးလုံးရအောင် ဖွင့်တား၏။] ယသ္မာ၊ အကြံကြောင့်။ အလာဘနေယျ။

ဝတ္ထုနံ၊ မရနိုင်သော ဝတ္ထုတို့ကို။ ပတ္တနာ၊ တောင့်တခြင်းသည်။ တဿ၊ ထို
 ဒုက္ခ ၂-မျိုး၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။
 ဇိနော၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဣစ္ဆိတာလာဘံ၊ မရနိုင်သော ဝတ္ထုကို အလိုရှိခြင်း
 ကို။ [ဣစ္ဆိတာလာဘန္တိ အလာဘနေယုဣစ္ဆမေဝ ဝဒတိ-ဋီကာ။] ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ
 ဟူ၍။ အဗြဝိ၊ ဟောတော်မူပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၂၀၂။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ၊ ဤ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) သံခိတ္တေနာတိ၊
 သံခိတ္တေန ဟူသောစကားကို။ ဒေသနံ၊ ဒေသနာတော်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဝုတ္တံ၊
 ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း)ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (သံခိပိတုံ
 န သက္ကာ ဌ္ဍိစပ်။) ဧတ္တကာနိ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဒုက္ခသတာနိ၊
 ဒုက္ခအရာတို့တည်း။ ဣတိဝါ၊ သော်၎င်း။ ဧတ္တကာနိ၊ ကုန်သော။ ဒုက္ခသဟဿာ-
 နိ၊ ဒုက္ခ အထောင်တို့တည်း။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ ဧတ္တကာနိ၊ ကုန်သော။ ဒုက္ခသတ-
 သဟဿာနိ၊ ဒုက္ခ အသိန်းတို့တည်း။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ သံခိပေတုံ၊ ကြုံ စေတော်
 မူခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ချုံးတော်မူခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ပန၊ ထိုသို့ဒုက္ခကို
 ချုံးခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းပါသော်လည်း။ ဒေသနာ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (သံခိပိ-
 တုံ၊ ငှါ။ ဝါ၊ ငှါ။) သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့
 ဒုက္ခကိုချုံးခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်၊ ဒေသနာတော်ကိုချုံးခြင်းငှါ
 တတ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခနာမ၊ ဒုက္ခမည်သည်။ အညံ၊ ဥပါဒါ
 နက္ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ တပါးသော။ ကိဉ္စ၊ အစုံတခုသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သံခိတ္တေန
 ချုံးချဉ်းအပ်သော အနက်အားဖြင့်။ ပါ၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါး
 ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါန်၏အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့တည်း။ [ဒုက္ခာပ
 ပါနေသည်ကား ပိဟန်တူ၏။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒေသနံ၊ ကို။ သံခိပေန္တော
 ကြုံ စေတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝါ၊ ချုံးတော်မူလိုသော မြတ်စွ
 ဘုရားသည်။ ဧဝံ၊ ဤသို့ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ-ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ
 သေယျထိဒန္တိ၊ သေယျထိဒံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ နိပါတော၊ နိပါတ်တည်း
 တဿ၊ ထိုသေယျထိဒံဟူသော နိပါတ်၏။ တေ၊ ထို၅-ပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဝံ
 ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်တို့နည်း။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးအံ့။ ဣတိအတ္ထော၊
 နက်။ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓောတိအာဒိနံ၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။
 အတ္ထော၊ ကို။ ခန္ဓဝိတင်္ဂေ၊ ဤ။ ဝဏ္ဏိတောယေဝ၊ ဖွင့်အပ်ပြီးသည်သာ။

ခန္ဓာနံ ဒုက္ခဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (ဝိတ္ထာရံ) ပန
 (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ)၊ အံ့။ တာဒိနာ၊ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာ
 ဘုရားသည်။ ဣမ၊ ဤဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသ၌။ ဇာတိပ္ပဘူတိကံ၊ ဇာတိ အစရှိသော။
 ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်ဒုက္ခကိုလည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (ဇာတိပိဒုက္ခာ ဇရာင်
 ဒုက္ခာ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) ယဉ္စ၊ အကြင် ဒုက္ခကိုလည်း။ အဝုတ္တံ

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၃၀၇

သရုပ်အားဖြင့်ဟောတော်မူအပ်။ တံ တဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသောဒုက္ခသည်။ ယသ္မာ၊ အကြံကြောင့်။ ဇေတ၊ ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၅-ပါးတို့ကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣမေ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ သံခေပတော၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ ဒုက္ခန္ဓဒေသကေန၊ ဒုက္ခ၏အဆုံးကို ဟောတော်မူတတ်သော။ [ဒုက္ခသ ဒေသကေန ဟုလည်း ဋီကာ၌ ပါဠိတမ္ဗိုးရှိသေး၏။ “ဒုက္ခကို ညွှန်ပြတော်မူတတ်သော”ဟု ပေးပါ။] မဟေသိနာ၊ မဟာဣသိ မုနိထွတ်တင် ဘုရားရှင်သည်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဒုက္ခတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

တထာဟိ၊ ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့။ ပါဝကော၊ မီးသည်။ ဣန္ဒနံ၊ မီးစာကို။ (မီးလောင်စရာ ထင်းစသည်ကို။) (ဗာဓတိ) ဣဝ၊ နှိပ်စက်သကဲ့သို့၎င်း။ ပဟရဏာနိ၊ ပုတ်ခတ်ကြောင်း လက်နက်တို့သည်။ လက္ခံ၊ မှတ်တိုင်ကို။ (မြား၊ သေနတ် စသည်ဖြင့် လက်တည့်စမ်းဘို့ရာ မှတ်တိုင်ကို။) (ဗာဓန္တိ) ဣဝ၊ နှိပ်စက်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း။ ခံသမကသာဒယော၊ မှက် ခြင် အစရှိသည်တို့သည်။ ဂေါရူပံ၊ နွားအပေါင်းကို။ (ဗာဓန္တိ) ဣဝ၊ ၎င်း။ လာဝကော၊ လယ်ရိတ်သူတို့သည်။ ခေတ္တံ၊ လယ်ကို။ (ဗာဓန္တိ) ဣဝ၊ ၎င်း။ ဂါမယာတကာ၊ ရွာကိုဖျက်ဆီးတတ်သော တောပုန်း ဓားပြတို့သည်။ ဂါမံ၊ ရွာကို။ (ဗာဓန္တိ) ဝိယ၊ ၎င်း။ (ဝေံ၊ ဤ အတူ။) ဇာတိအာဒယော၊ ဇာတိ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကမေဝ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းကိုသာ။ နာနပ္ပကာရေဟိ၊ အထူးထူးသောအပြားတို့ဖြင့်။ ဗာဓေယမာနာ၊ နှိပ်စက်ကုန်လျက်။ တိဏလတာဒိနိ၊ မြက် နွယ်အစရှိသော ဝတ္ထုတို့သည်။ ဘူမိယံ၊ မြေ၌။ (နိဗ္ဗတ္တန္တိ) ဝိယ၊ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း။ ပုပ္ဖဖလပလ္လဝါဒိနိ၊ အပွင့် အသီး အညွန့် အစရှိသည်တို့သည်။ ရုက္ခေသု၊ သစ်ပင်တို့၌။ (နိဗ္ဗတ္တန္တိ) ဝိယ၊ ၎င်း။ (တထာ၊ တူ။) ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသုယေဝ၊ တို့၌သာ။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

စ၊ ဆက်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ အာဒိဒုက္ခံ၊ အစဒုက္ခသည်။ ဇာတိ၊ ဇာတိတည်း။ မဇ္ဈေဒုက္ခံ၊ အလယ်ဒုက္ခသည်။ ဇရာ၊ တည်း။ ပရိယောသာနဒုက္ခံ၊ အဆုံးဒုက္ခသည်။ မရဏံ၊ တည်း။ မာရဏန္တိကဒုက္ခာဘိဿာတေန၊ သေခါနီး၌ဖြစ်သော ဒုက္ခ၏ နှိပ်စက်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ သည်။ ပရိဒယုမာနဒုက္ခံ၊ ထက်ဝန်းကျင်လောင်အပ်သောဒုက္ခသည်။ သောကော၊ သောကတည်း။ တဒသဟနတော၊ ထိုသောကကို သည်းမခံနိုင်ခြင်းကြောင့်။ လာလပ္ပနဒုက္ခံ၊ အဖန်ဖန် ပြောဆိုခြင်းဟူသော ဒုက္ခသည်။ ပရိဒေဝေါ၊ ပရိဒေဝတည်း။ တတော၊ ထိုပရိဒေဝမှ။ (ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ အာဗာနေဒုက္ခံ ၌စပ်။) ဓာတုက္ခောဘသင်္ခါတ အနိဋ္ဌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာမာယောဂတော၊ ဓာတ်ချောက်ချားခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော အနိဋ္ဌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံနှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့်။ ကာယဿ၊ ကိုယ်ကို။ အာဗာနေဒုက္ခံ၊ ပြင်းစွာ နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ မည်၏။

တေန၊ ထိုဒုက္ခသည်။ ဗာဓိယမာနာနံ၊ နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော။ ပုထုဇ္ဇနာနံ၊ ပုထုဇဉ်တို့၏။ တတ္ထ၊ ထို ကာယိကဒုက္ခ၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ပဋိသပ္ပတ္တိတော၊ ဒေါသ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ စေတောဗာဓနဒုက္ခံ၊ စိတ်ကို နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခသည်။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿတည်း။ သောကာဒိဝုဗ္ဗိယာ၊ သောကအစရှိ သည်တို့၏ တိုးပွားခြင်းသည်။ ဇနိတဝံ၊ ခါဒါနံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော ပင်ပန်းခြင်း ရှိသတို့၏။ အနုတ္တုနနဒုက္ခံ၊ အဖန်ဖန် ပြီးတွားခြင်း ဒုက္ခသည်။ ဥပါယာသော၊ မည်၏။ မနောရထဝိသာတပုတ္တာနံ၊ စိတ်အလို၏ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ကုန် သော။ (ပုထုဇ္ဇနာနံ၊ တို့၏။) ဣစ္ဆာဝိသာတဒုက္ခံ၊ အလို၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်။ ဣစ္ဆိတာလာတော၊ ဣစ္ဆိတာလာတတည်း။ ဣတိဇေ၊ ဤသို့။ နာနပုကာရတော၊ အထူးထူးသော အပြားအားဖြင့်။ ဥပပရိက္ခိယမာနာ၊ စူးစမ်း ဆင်ခြင်အပ်ကုန်လသော်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဝ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်သာ။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲကြောင်းကိုတည်း။

ဣတိ၊ ဤသို့။ ယံ ဇေတံ၊ အကြင် ဒုက္ခကို။ (ဝတ္ထံ၊ ၌စပ်။) ဧကမေကံ၊ တပါးစီ တပါးစီကို။ ဒဿေဘူ၊ ပြု၍။ ဝုစ္စမာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ (ဟောတော် မူလို့ရှိလျှင်)။ အနေကေဟိ၊ များစွာကုန်သော။ ကပ္ပေဟိ၊ ကမ္ဘာတို့ဖြင့် သော်မှ လည်း။ (ပိသဒ္ဓါ အကျေကြပ်ပါ။) အဿေသတော၊ အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့်။ ဝတ္ထံ၊ ဟောတော်မူခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော။ တံ ဒုက္ခံ၊ ထိုဒုက္ခကို။ (သံခိပိတွာ ဒဿေတံ-၌စပ်။) ဧကဇလဗိန္နုမ္ပိ၊ တခုသောရေပေါက်၌။ သကလ သမုဒ္ဒ ဇလရသံ၊ အလုံးစုံသော သမုဒြာရေ၏ အရသာကို။ (ဒဿေတိ) ဝိယ၊ ပြသကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ယေသု ကေသုစိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံကုန်သော။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ သံခိပိတွာ၊ ချုံး၍။ ဒဿေတံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါ- နက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ ဘဂဝါ၊ သည်။ အဝေါစ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသ

၂၀၃။ သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယာယံ တဏှာတိကား။ ယာ အယံ တဏှာ၊ အကြင်တဏှာသည်။ (ပုနောဘဝိကာ စသည် ၌စပ်။) ပုနောဘဝိကာတိ၊ ကား။ ပုနဘဝကရဏံ၊ ဟဖန် ဘဝကိုပြုခြင်းသည်။ ဝါ၊

ပုနော ဘဝိကာ။ “ပုနဗ္ဘဝကရဏံ (ပုနောဘဝကရဏံ) ပုနောဘဝေါ”ဟူသော အဖွင့်ဖြင့် ကရဏ ဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုချေ၍ “ပုနောဘဝေါ” ဖြစ်သည်ဟု ပြ၏။ ဤပဌမနည်းဝယ် ဋီကာ၌ “မနော ဝိယ စ ပုရိမပဒဿ ဩကာရန္တတာ ဒဠဗ္ဗာ”ဟု

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၂-သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၃၀၉

ဘဝသစ်ကို ပြုခြင်းသည်။ ပုနဘဝေါ၊ ပုနဘဝ မည်၏။ အဿာ၊ ထိုတဏှာ၏။ ပုနဘဝေါ၊ တဖန်ဘဝကို ပြုခြင်းဟူသော။ ဝါ၊ ဘဝသစ်ကို ပြုခြင်းဟူသော။ သီလံ၊ အလေ့သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သ၊ ထိုတဏှာသည်။) ပုနဗ္ဗဝိကာ၊ မည်၏။ အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ (ယ၊ အကြင် တဏှာသည်။) ပုနဗ္ဗဝံ၊ တဖန် ဘဝကို။ ဝါ၊ ဘဝသစ်ကို။ ဒေတိ၊ ပေးတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သ၊ သည်။) ပုနဗ္ဗဝိကာ၊ မည်၏။ (ယ၊ အကြင် တဏှာသည်။) ပုနဗ္ဗဝါယ၊ တဖန်ဘဝအကျိုးငှါ။ ဝါ၊ ဘဝသစ်အကျိုးငှါ။ သံဝတ္တတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သ၊ သည်။) ပုနဗ္ဗဝိကာ၊ မည်၏။ (ယ၊ အကြင် တဏှာသည်။) ပုန-ပျုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ဘဝေါ၊ ဘဝတို့ကို။ နိဗ္ဗုတ္တေတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သ၊ သည်။) ပုနဗ္ဗဝိကာ၊ မည်၏။

ပုန၊ ဆက်။ သ၊ သော၊ ထိုတဏှာသည်။ ပုနဗ္ဗဝဿ၊ တဖန်ဘဝကို။ ဝါ၊ ဘဝသစ်ကို။ ဒါယိကာပိ၊ ပေးနိုင်သော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အဒါယိ-ကာပိ၊ မပေးနိုင်သော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ၏။ ပုနဗ္ဗဝါယ၊ ငှါ။ သံဝတ္တနိ-ကာပိ၊ ဖြစ်စေနိုင်သော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ၏။ အသံဝတ္တနိကာပိ၊ မဖြစ်စေနိုင်သော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ၏။ ပဋိသန္ဓိယာ၊ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို။ ဒိန္နာယ၊ အခြားကံက ပေးအပ်ပြီးသော်။ ဥပဓိဝေပက္ကမတ္တာပိ၊ အခြားကံကြောင့် ပဋိသန္ဓေ တည်နေပြီးသော ခန္ဓုပဓိဝယ် ပဝတ္တိအကျိုးမျှကို ပေးသောကံရှိသော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ၏။ သ၊ ထိုတဏှာသည်။ ပုနဗ္ဗဝံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ ဒေ-မာနာပိ၊ ပေးသောတဏှာသည်၎င်း။ အဒေမာနာပိ၊ မပေးသော တဏှာသည်၎င်း။ ပုနဗ္ဗဝါယ၊ ငှါ။ ဝါ၊ ငှါ။ သံဝတ္တမာနာပိ၊ ဖြစ်သော တဏှာသည်၎င်း။

ဆိုသောကြောင့် “ပုနော”ဟု သြကာရန္တလည်း ရှိရ၏။ သြကာရန္တဖြစ်လျှင် ဘ၌ ဗဒ္ဒေဘော်ရောက်တွယ်မလို၊ ထို့နောက် “ပုနောဘဝေါ + သီလံ အဿာ”ဟု တဿီလဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဣက-ပစ္စည်း သက်လျှင် “ပုနောဘဝိကာ” ဟု၎င်း၊ ဣက-ပစ္စည်းသက်လျှင် ပု၌ ဝုဒ္ဓိပြု၍ “ပေါနောဘဝိကာ”ဟု၎င်း၊ ပါဌမှန်ရှိပါစေ၊ အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ “ဗ္ဗု”ဒေသော်ဖြင့် “ပေါနောဗ္ဗဝိကာ”ဟု ရှိခြင်းသည် ဤဋီကာအဖွင့်နှင့် မညီပါ။ သီဟိုဠ်မူကွဲ ရှိပုံသာ ဋီကာအဖွင့်နှင့် ညီပါသည်။ [ဤနည်းကို အဋ္ဌသာလိနီ တာသာဋီကာ ကာမာဝစရ ကုသလအဖွင့်၌ နောက်ထားသည်။]

အပိစ။ ပေ။ ပေါနဗ္ဗဝိကာ။ ။ ဤနည်းဝယ် “ပုနော” ပုဒ်မဟုတ်၊ “ပုနရံ” ဟူသော သက္ကတမှ (ရံ)ပျောက်၍ နောက်ပုဒ်၌ ဒေသော်ရောက်သော နည်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ဣက-ပစ္စည်းဆိုလျှင် “ပုနဗ္ဗဝိကာ” ဟု၎င်း၊ ဣက-ပစ္စည်းဆိုလျှင် “ပေါနဗ္ဗဝိကာ” ဟု၎င်း၊ ပါဌမှန်ရှိပါစေ၊ ဤ ရုပ်ပြီးပုံကို အဋ္ဌသာလိနီ တာသာဋီကာ၌ ပဌမပြထားသည်။ ဝိဂ္ဂိုဟ်ကို ကား “ပုနဗ္ဗဝံ + ဒေတိတိ ပေါနဗ္ဗဝိကာ” စသည်ဖြင့် ဒေတိတိ၊ သံဝတ္တတိတိ၊ နိဗ္ဗုတ္တေတိတိ ဟု ၃-မျိုးပြုပါ။ ဒေတိ၊ သံဝတ္တတိ၊ နိဗ္ဗုတ္တေတိ တို့၏ အဓိပ္ပါယ်အထူးကို ဋီကာ၌ကြည့်ပါ။

အသံဝတ္ထမာနာပိ၊ မဖြစ်သော တဏှာသည်၎င်း။ ပဋိသန္ဓိယာ၊ ကို။ ဒိန္နာယ၊ အခြားကံကပေးအပ်ပြီးသော်။ ဥပဓိဝေပက္ခမတ္တာပိ၊ အခြားကံကြောင့် ပဋိသန္ဓေ တည်နေပြီးသော ခန္ဓုပဓိဝယ် ပဝတ္ထိအကျိုးမျှကို ပေးသောကံရှိသော တဏှာ သည်၎င်း။ ပေါနဗ္ဗဝိကာဝေါတိ (ပေါနောဘဝိကံဝေါတိ)၊ ကာ-ဟူ၍သာလျှင်။ နာမံ၊ အမည်ကို။ လဘတိ၊ ရ၏။

အဘိနန္ဒနသင်္ခါတေန၊ အလွန် နှစ်သက်တတ်သည် ဟု ဆိုအပ်သော။ နန္ဒိ- ရာဂေန၊ နှစ်သက်တတ် တပ်မက်တတ်သော ရာဂနှင့်။ သဟဂတာ၊ အတူတကွ တခုတည်း၏ အဖြစ်သို့ရောက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နန္ဒိရာဂသဟဂတာ၊ မည်၏။ နန္ဒိရာဂေန၊ နှစ်သက်တတ် တပ်မက်တတ်သော ရာဂနှင့်။ သဒ္ဓိ*၊ ကွ။ အတ္ထတော၊ အနက်အားဖြင့်။ ဝါ၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်။ ကေတ္ထမေဝ၊ တခုတည်း၏အဖြစ်သို့ သာ။ ဂတာ၊ ရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တတြတတြာဘိနန္ဒနီတိ၊ ကား။ ယတြ ယတြ၊ အကြင်အကြင် ဘဝ၌။ အတ္ထ- ဘာဝေါ၊ အတ္ထဘောသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) တတြ တတြ၊ အတ္ထဘောဖြစ်ရာ ထိုထိုဘဝ၌။ အဘိနန္ဒနိ၊ အလွန်နှစ်သက်ခြင်း ရှိသော။ (ယာယံ တဏှာ၌စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ ရူပါဒိသု၊ ရူပါရုံ အစရှိကုန်သော။ အာရမ္မဏေသု၊ အာရုံတို့တွင်။ တတြတတြ၊ ထိုထိုအာရုံ၌။ အဘိနန္ဒနိ၊ အလွန် နှစ်သက်ခြင်းရှိသော။ (ယာယံ တဏှာ ၌စပ်။) ရူပါဘိနန္ဒနိ၊ ရူပါရုံကို အလွန် နှစ်သက်ခြင်းရှိသော။ သဒ္ဓါဘိ- နန္ဒနိ၊ သဒ္ဓါရုံကို။ ပေ။ သော။ ဂန္ဓာဘိနန္ဒနိ၊ ဂန္ဓာရုံကို။ ပေ။ သော။ ရသာဘိနန္ဒနိ၊ ရသာရုံကို။ ပေ။ သော။ ဖောဠဗ္ဗာဘိနန္ဒနိ၊ ဖောဠဗ္ဗာရုံကို အလွန် နှစ်သက်ခြင်း ရှိသော။ ဓမ္မာဘိနန္ဒနိ၊ ဓမ္မာရုံကို အလွန်နှစ်သက်ခြင်းရှိသော။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ သေယျထိဒန္တံ၊ သေယျထိဒံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ နိပါတော၊ တည်း။ တဿ၊ ထို သေယျထိဒံ ဟူသော နိပါတ်၏။ သာ၊ ထိုတဏှာဟူသည်။ ကတမာ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

ကာမတဏှာတိ၊ ကား။ ကာမေ၊ ၅-ပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်၌။ (ပဝတ္ထာ၊ ဖြစ်သော။) တဏှာ၊ တပ်မက်သော တဏှာတည်း။ ကာမတဏှာ၊ ကာမဂုဏ်၌ ဖြစ်သောတဏှာ။ ဧတံ၊ ဤကာမတဏှာဟူသော အမည်သည်။ ပဉ္စကာမဂုဏိက

နန္ဒိရာဂသဟဂတာ။ ။နန္ဒတီတိ နန္ဒိ။ နန္ဒ-ဓာတ်+ဣ-ပစ္စည်း။ [အာနန္ဒော ပမုဒေါ မောဒေါ၊ သန္တောသော နန္ဒိသမ္ပဒေါ၊ အဘိဓာန် ၈၇။] ရုဉ္ဇတီတိ ရာဂေါ။ ရန္တဓာတ်+ အ-ပစ္စည်း။ နန္ဒိ စ+သော+ရာဂေါ ဓာတ် နန္ဒိရာဂေါ။ နှစ်သက်တတ်ဟူသည်လည်း ပီတိ မဟုတ်၊ ဤနေရာ၌ တဏှာပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် နန္ဒိအရ ရာဂအရ တဏှာကို ယူရ သည်။ ထိုသို့ အရတူသောကြောင့် အနက်တူသဒ္ဓါဖြစ်၍ အတိသယအနက်ကို ဟောရ ကား “အဘိနန္ဒနသင်္ခါတေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ ထိုသို့ တဏှာနှင့် အရတူသော ကြောင့် “အတ္ထတော ကေတ္ထမေဝ ဂတာ”ဟုလည်း မိန့်သည်။

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၂-သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၃၁၁

ရာဂဿ၊ ၅-ပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်၌ဖြစ်သော ရာဂ၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။ ဘဝေါ၊ ကာမဘဝ၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဘဝတဏှာ၊ တဏှာ။ [ဘဝ-ပတ္တနာဝသေန ဥပ္ပန္နဿကို ရည်ရွယ်သည်။] (တနည်း) ဘဝေါ၊ မပျက်မစဲ အမြဲ ဖြစ်၏ဟု ယူသော သဿတဒိဋ္ဌိ၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဘဝတဏှာ၊ သဿတဒိဋ္ဌိ၌ ဖြစ်သော တဏှာ။ [သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတကို ရည်ရွယ်သည်။ သဿတဒိဋ္ဌိ အယူကိုယူပြီးလျှင် ထိုအယူကို နှစ်သက်သော တဏှာသည် ဘဝ တဏှာမည်၏။] (တနည်း) ဘဝေါ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝ၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဘဝတဏှာ၊ ဏှာ။ [ရူပါရူပဘဝရာဂဿ စ ကို ရည်ရွယ်သည်။] (တနည်း) ဘဝေါ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝ၏ဖြစ်ကြောင်းဈာန်၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဘဝတဏှာ၊ ဏှာ။ [ဈာန်နိကန္တိယာစ ကို ရည်ရွယ်သည်။ “ဘဝတိ တေသ္မာတိ ဘဝေါ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင် ရူပဈာန် အရူပဈာန်ဟူသော ကမ္မဘဝကို ရ၏။ ထိုကမ္မဘဝကို တောင့်တခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဈာန်ကို နှစ်သက်တတ်သော တဏှာသည် ဘဝတဏှာမည်၏။] ဧတံ၊ ဤဘဝတဏှာဟူသော အမည်သည်။ ဘဝပတ္တနာဝသေန၊ ကာမဘဝကို တောင့်တခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပန္နဿ၊ ဖြစ်သော ရာဂ၏၎င်း။ သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတဿ၊ သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ် သော။ (ရာဂဿ စ၊ ၎င်း။) ရူပါရူပဘဝရာဂဿ စ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝကို တပ်မက်တတ်သောရာဂ၏၎င်း။ ဈာန်နိကန္တိယာစ၊ ဈာန်ကို နှစ်သက်တတ်သော တဏှာ၏၎င်း။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။

ဝိဘဝေါ၊ အဖြစ်မမြဲ ပြတ်စဲ၏ ဟု ဖြစ်သော ဥစ္ဆေဒ အယူ၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဝိဘဝတဏှာ၊ ဥစ္ဆေဒအယူ၌ဖြစ်သော တဏှာ။ ဧတံ၊ ဤ ဝိဘဝတဏှာ ဟူသော အမည်သည်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတဿ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော။ ရာဂဿ၊ ရာဂ၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။

ဘဝေါပေ။ ဥပ္ပန္နဿ။ ။ နောက်၌ ရူပါရူပဘဝရာဂကို သီးခြားဆိုလတ္တံ့ ဖြစ်သောကြောင့် ဤ “ဘဝပတ္တနာ” အရ ကာမဘဝကို တောင့်တတတ်သောတဏှာကို ယူရသည်။ တဏှာကို အရကောက်ရသော်လည်း “ဥပ္ပန္နာယ”ဟု မဆိုဘဲ ရာဂဟူသော အဘိဓေယျကဲ့သို့ “ဥပ္ပန္န-ဿ”ဟု ဆိုသည်။ [ရာဂသမ္ပန္နေန ဥပ္ပန္နဿာတိ ဝုတ္တံ၊ ရူပါရူပဘဝရာဂေါ ပိသုံ ဝက္ခတိတိ ကာမဘဝေ ဝေ ဘဝပတ္တနာဥပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊—ဦးကာ။]

ဘဝ၊ ဝိဘဝတဏှာ။ ။ ဘဝတိတိ ဘဝေါ=မပြတ်မစဲ အမြဲဖြစ်၏။ ဤ ဝိဂြိုဟ်အရ မပြတ်မစဲ အမြဲဖြစ်၏ ဟု ယူဆအပ်သော အတ္တကို ရ၏။ ထို အတ္တ၌ဖြစ်သော သဿတ ဒိဋ္ဌိသည် ကာရကူပစာရအားဖြင့် ဘဝမည်၏။ ထိုသဿတဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော တဏှာ ကို “ဘဝတဏှာ”ဟု ခေါ်၏။ “န ဘဝတိတိ ဝိဘဝေါ=မပြတ်မစဲ အမြဲမပြတ်၊ သေလျှင် ပြတ်၏”ဟု ယူဆအပ်သော အတ္တသည် ဝိဘဝမည်၏။ ထို အတ္တ၌ဖြစ်သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သည် ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော ရာဂကို “ဝိဘဝ-တဏှာ”ဟု ခေါ်သည်။

ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ တဿာ တဏှာယ၊ ထိုတဏှာ၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာအာရုံ
ကို။ ဝိတ္ထာရတော၊ အကျယ်အားဖြင့်။ ဒသေတံ၊ ငှါ။ သာခေါပနေသာတိ-
အာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ။ တတ္ထ၊ ထို သာခေါပနေသာ
အစရှိသောစကားရပ်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်သနည်း။ [ဥပါဒ်သော
အားဖြင့် ပဌမဖြစ်ခြင်းကို ယူစေလို၍ “ဇာယတိ”ဟု မိန့်သည်။] နိဝိသတိတိ၊
ကား။ ပုနပျုနံ၊ အဖန်ဖန်။ ဝါ၊ ထပ်ခါ ထပ်ခါ။ ပဝတ္တိဝသေန၊ ဖြစ်ခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့်။ ပတိဋ္ဌဟတိ၊ တည်သနည်း။ [တကြိမ်တခါဖြစ်ရုံသာ မက၊ ထိုအာရုံ၌
သက်ဝင်တည်နေ၏ဟု သိစေလို၍ “နိဝိသတိ၊ပေ။ ပတိဋ္ဌဟတိ”ဟု ဖွင့်သည်။
ဝိသ-ဓာတ်၏ ပဝိသနအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။] ယံ လောကေ ပိယရူပံ သာတ-
ရူပန္တိ၊ ကား။ ယံ၊ အကြင်အာရုံတည်း။ လောကသ္မိံ၊ လောက၌။ ပိယသဘာဝ-
ဉ္စေတ၊ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသောသဘောရှိသည်၎င်း။ ဝါ၊ ချစ်ဘွယ်သဘော
ရှိသည်၎င်း။ [ရူပကို “သဘာဝ”ဟု ဖွင့်သည်။] မဓုရသဘာဝဉ္စ၊ ချိုဆိမ့်သည်၏
အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။ [သာတကို “မဓုရ”ဟု
ဖွင့်သည်။ သဒ္ဓတ္ထမှာ “သာဒိယဇေတိ သာတံ၊ သာယာအပ်သော သာယာ
ဘွယ်”ဟု အနက်ထွက်၏။]

စက္ခု၊ လောကေတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ (ဂူဇ္ဇတ္ထံ၊ ကို။) ဟိ
(ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ)၊ အံ၊လောကသ္မိံ၊ လောက၌။ စက္ခာဒိသု၊ စက္ခုအစရှိသော
တရားတို့၌။ မမတ္တေန၊ ငါ့ဥစ္စာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အဘိနိဝိဋ္ဌာ၊ သက်ဝင်တည်နေကုန်
သော။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ သမ္ပတ္တိယံ၊ ပြည့်စုံသော မနုဿသောဘဂ္ဂ၊ ဒေဝတ္တ၌။
ပတိဋ္ဌိတာ၊ တည်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။) အတ္တနော၊ မိမိ၏။
စက္ခု၊ စက္ခုဒသက ကလာပံတခုလုံးကို။ ဝါ၊ မျက်လုံးတခုလုံးကို။ အာဒါသာ-
ဒိသု၊ ကြေးမုံ အစရှိသည်တို့၌။ (မှန် အစရှိသည်တို့၌။) နိမိတ္တဂ္ဂဟဏာနုသာရေန၊
မျက်နှာရိပ်ကို ယူခြင်းကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်။ ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံ၊ အထူးသဖြင့်
ကြည်လင်သော ၅-ပါးသော အဆင်းရှိသော ပသာဒရှိ၏ ဟူ၍၎င်း။ သုဝဏ္ဏ-
ဝိမာနေ၊ ရွှေဗိမာန်၌။ ဥတ္တုဋ္ဌိတမဏိသိဟပဉ္စရိဝိယ၊ ဖွင့်လှစ်အပ်သော ခြင်္သေ့
ခံသော ပတ္တမြား လေသောက်ပြုတင်းနှင့် တူ၏ဟူ၍၎င်း။ မညန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံ။ ။ဝိပ္ပသန္နာ+ပဉ္စပသာဒါ ယဏာတိ ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံ၊ စက္ခုကို
ငဲ့၍ နပုံလိန်ချသည်။ ယောဇနာ၌လည်း နပုံလိန်ပင်တည်း။ သို့သော် “ဝိပ္ပသန္နာနိ+ပဉ္စ
ပသာဒါနိ ယဿ”ဟု ပြုလေသည်။ ပသာဒပုဒ်က ပုံလိန် ဖြစ်သောကြောင့် စဉ်းစားပါ။
ပဉ္စပသာဒဟူရာ၌ နီလ ပိတ လောဟိတ ကဏ္ဍ ဩဒါတအားဖြင့် ၅-မျိုးသော အဆင်း
ရှိသော ပသာဒတည်း။ စက္ခုမှာ ထိုကဲ့သို့ ၅-မျိုးသော ပသာဒရှိ၏ဟု ခုတ်ထင်ကြသည်။
ရှေးနိဿယ၌ကား ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံကို သိဟပဉ္စရံ၌ စပ်လေ၏။ ထို သိဟပဉ္စရံမှာ ပဉ္စ
ပသာဒ မဖြစ်နိုင်ပါ။

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၂-သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၃၁၃

သောတံ၊ သောတဒသကကလာပ်ကို။ ဝါ၊ နားတခုလုံးကို။ ရတေပနာဠိကံ
ဝိယ၊ ငွေကျည်တောက်နှင့်တူ၏ ဟူ၍၎င်း။ (နားခလောင်ကို ရည်ရွယ်သည်။)
ပါမဂ်သုတ္တကံဝိယစ၊ ဆောက်လုံးချည်နှင့် တူ၏ ဟူ၍၎င်း။ ဝါ၊ ဦးညွတ်ချည်ကို
ကဲ့သို့၎င်း။ မညန္တိ၊ မှတ်ထင်ကြကုန်၏။ တုဂ်နာသတိ၊ မြင့်ရှည်သော နှာခေါင်း
ဟူ၍။ လဒ္ဓဝေါဟာရံ၊ ရအပ်သော အခေါ်အဝေါ်ရှိသော။ [လဒ္ဓဝေါဟာရာ
ဟူ၍ ပါဠိတမျိုးရှိသေး၏။ ထိုအတိုင်း အနက်ယှဉ်စပ်ပုံကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။]
ဃာနံ၊ ဃာနဒသကကလာပ်ကို။ ဝါ၊ နှာခေါင်းတခုလုံးကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ လုံး၍။
ဌပိတဟရိတာလဝဋ္ဋံ ဝိယ၊ ထားအပ်သော ဆေးဒန်းမြင်းသိလာလုံးနှင့် တူ၏
ဟူ၍။ မညန္တိ။ ဇိဝံ၊ ဇိဝါဒသကကလာပ်ကို။ ဝါ၊ လျှာတခုလုံးကို။ ရတ္တကမ္မလ-
ပဋ္ဌလံဝိယ၊ နီမြန်းသော ကမ္မလာအလွှာနှင့်တူ၏ဟူ၍၎င်း။ [ဤစကားဖြင့်အဆင်း
သဏ္ဌာန်ကိုပြသည်။] မုဒုသိနိဒ္ဓမဓုရသဒံ(ဝိယ)၊ နူးညံ့ညက်ညော ချိုဆိမ့်သော
အရသာကိုပေးတတ်၏ဟူ၍၎င်း။ [ဤစကားဖြင့် လျှာ၏ကိစ္စကိုပြသည်။] မညန္တိ၊
ကုန်၏။ ကာယံ၊ ကာယဒသကကလာပ်ကို။ ဝါ၊ ကိုယ်တခုလုံးကို။ သာလလဋ္ဌံ
ဝိယ၊ အင်ကြင်းပင်လုံးနှင့် တူ၏ဟူ၍၎င်း။ [ရှေးနိဿယ၌ “ကျွန်းတိုင်ကဲ့သို့၎င်း”
ဟု ပေး၏။] သုဝဏ္ဏတောရဏံဝိယစ၊ ရွှေတုရိုက်ဝိုင်နှင့် တူ၏ဟူ၍၎င်း။ မညန္တိ၊
ကုန်၏။ မနံ၊ စိတ်ကို။ အညေသံ၊ အခြားသူတို့၏။ မနေန၊ စိတ်နှင့်။ အသဒိသံ၊
မတူဟူ၍၎င်း။ ဥဠာရံ၊ မှန်မြတ်၏ဟူ၍၎င်း။ မညန္တိ၊ ကုန်၏။

[ဒွါရခြောက်ဖုံကို ပြပြီး၍ အာရုံခြောက်ပါးကို ပြလိုသောကြောင့် ရူပံ
စသည်ကိုမိန့်။] ရူပံ၊ ရူပါရုံကို။ (ပိယရူပ သာတရူပဖြစ်သော ရူပါရုံကို။) သုဝဏ္ဏ-
ကဏိကာရ ပုပ္ဖိဒိဝဏ္ဏံ ဝိယ၊ ရွှေပန်း၊ မဟာလေ့ကားပန်း အစရှိသည်တို့၏
အဆင်းနှင့်တူ၏ဟူ၍။ မညန္တိ။ သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါရုံကို။ (ပိယရူပ သာတရူပဖြစ်သော
သဒ္ဓါရုံကို။) မတ္တကရဝိကကောကံလမန္တဓမ္မိတ မဏိဝံသနိဂ္ဃေါသံဝိယ၊ ယစ်မှူး
သောကရင်ကံငှက်၏အသံ၊ ဥဩ၏အသံ၊ သာသာညှင်းညှင်း မှတ်အပ်သော
ပတ္တမြားပြွေ၏အသံနှင့်တူ၏ဟူ၍။ မညန္တိ၊ ကုန်၏။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ပဋိ-
လဒ္ဓါနိ၊ ရအပ်ကုန်သော။ စတုသမုဋ္ဌာနိက ဂန္ဓာရမ္မဏာဒိနိ၊ ကံ စိတ် ဥတု
အာဟာရဟူသော ၄-ပါးသော အကြောင်းရှိသော ဂန္ဓာရုံ အစရှိသည်တို့ကို။
အညဿ၊ ငါမှတပါး အခြားသော။ ကဿ၊ အဘယ်သူ၏သန္တာန်၌။ ဝေရူပါ-
နိ၊ ဤသို့သဘောရှိကုန်သော ဂန္ဓာရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကုန်အံ့နည်း။
ဣတိ၊ သို့။ မညန္တိ၊ ကုန်၏။ [စတုသမုဋ္ဌာနိကဟုဆိုသောကြောင့် ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော
ဥတုသမုဋ္ဌာနိက ဂန္ဓာရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံများကိုပါ ယူရသည်။]

ဝေ၊ ဤသို့။ မညမာနာနံ၊ မှတ်ထင်ကြကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုသတ္တဝါတို့၏
သန္တာန်၌။ တာနိ စက္ခာဒိနိ၊ ထိုစက္ခု အစရှိသော ဒွါရ အာရုံတို့သည်။ ပိယ-
ရူပါနိဝေဝ၊ ချစ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သည်၎င်း။ ဝါ၊

ချစ်ဘွယ်သဘော ရှိကုန်သည်၎င်း။ သာတရူပါနိစ၊ သာယာအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောသဘော ရှိကုန်သည်၎င်း။ ဝါ၊ သာယာဘွယ်သဘောရှိကုန်သည် ၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လသော်။ ဝါ၊ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ နေသံ၊ ထိုသတ္တဝါတို့၏။ တတ္ထ၊ ထိုစက္ခုအစရှိသော ဒွါရ၊ ရူပ အစရှိသောအာရုံ တို့၌။ အနုပ္ပန္နာ၊ မဖြစ်သေးသော။ တဏှာစေတ၊ တဏှာသည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ပြီးသော။ ဝါ၊ ဖြစ်ပြီးတဏှာနှင့် တူသော။ (တဏှာ)စ၊ တဏှာသည်လည်း။ ပုနပျုနံ၊ အဖန်ဖန်။ ပဝတ္တိဝသေန၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ နိဝိသတိ၊ သက်ဝင် တည်နေ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ စက္ခု၊ လောကေ။ ပေ။ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိအာဒိ^၁၊ အစရှိသောစကားကို။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုစက္ခု လောကေ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇ-မာနာတိ၊ ကား။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ ဧတ္ထ၊ ဤ စက္ခုပသာဒ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ သဗ္ဗတ္ထာပိ၊ အလုံးစုံသော သောတံ လောကေ အစရှိသော ပါဠိတို့၌လည်း။ သေ သေသော၊ ဤအစီအရင်သည်။ နယော၊ အနက်ကိုဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။...သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသ

၂၀၄။ နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယော တဿာယေဝ တဏှာယာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ယော တဿေဝ ဒုက္ခဿာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထုဗ္ဗေ၊ ဟောတော်မူထိုက်ပါလျက်။ (ဒုက္ခနိရောဓအရိယ သစ္စဖြစ်သောကြောင့် “တဿေဝ ဒုက္ခဿ” ဟု ဟောတော်မူထိုက်ပါလျက်။)

ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ။ ။ဥပ္ပဇ္ဇမာနာဟူသော လက္ခဏပုဒ်ကို “ယဒါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဒါ” ဟု ကာလာဓာရအနေအားဖြင့် ဖွင့်သည်။ လက္ခဏဟူသမျှသည် လက္ခဏုကြိယာနှင့် အကြောင်း အကျိုးပြန်၍ရလျှင် ဟိတ်အနက်အတွင်း ဝင်၏။ ဥပမာ—“လောကနာယကေ၊ မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ ဂစ္ဆန္တေ၊ ကြွတော်မူလသော်။ ဝါ၊ ကြွတော်မူခြင်းကြောင့်။ ပါသာဏာ၊ ကျောက်ခဲတို့သည်၎င်း။ သက္ခရာစေတ၊ ကျောက်စရစ်တို့သည်၎င်း။ ကထလာ၊ အိုးခြမ်း တို့သည်၎င်း။ ခါဏုကဏ္ဍကာ၊ သစ်ငုတ်ဆူးတို့သည်၎င်း။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံတို့သည်။ မဂ္ဂါ၊ လမ်းမှ။ ဝိဝဇ္ဇန္တိ၊ ရှောင်လွှဲကြကုန်၏” ဟု မိန့်ဆိုရာ၌ကဲ့သို့တည်း။ ထိုကဲ့သို့ အကြောင်း အကျိုး ပြန်၍မရသော လက္ခဏကား အာဓာရသဘော သက်ရောက်၏။ ဥပမာ “ဘဂ-ဝတိ၊ သည်။ ဝိဟရန္တေ၊ သီတင်းသုံးတော်မူလသော်။ ဝါ၊ သီတင်းသုံးတော်မူရာ အခါ၌” ကဲ့သို့တည်း။

^၁ [၁] လက္ခဏနှင့်ပေါင်း၊ ကျိုးကြောင်းပြန်ရ၊ လက္ခဏ၊ မုချ ဟိတ်လည်းဝင်။ ကျိုးကြောင်း ၂-တန်၊ မပြန်နိုင်က၊ လက္ခဏ၊ အာဓာရသဘောပင်။

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၃-နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၃၁၅

ယသ္မာ၊ အကြံကြောင့်။ သမုဒယနိရောဓဓနော၊ သမုဒယ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သာ။ (သမုဒယချုပ်မှသာ) ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ အညထာ၊ သမုဒယ၏ချုပ်ခြင်းမှ တပါးသောအကြောင်းကြောင့်။ (ဒုက္ခံသည်။) နော (နိရုဇ္ဈတိ)၊ ချုပ်သည်မဟုတ်။ ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသည်။ ယထာပိ၊ ပေ။ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပုနန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ မူလေ၊ အမြစ်သည်။ အနုပဒ္ဒဝေ၊ ဘေးဥပဒ် မရှိသည်ဖြစ်၍။ ဒဠေ၊ ခိုင်မြဲလှသော်။ ဆိန္ဒေ၊ ဖြတ်အပ်သည်။ (အမြစ်၏အထက်၌ ဖြတ်အပ်သည်။) (သမာနော)ပိ၊ ဖြစ်ပါ သော်လည်း။ ရုက္ခော၊ သစ်ပင်သည်။ ပုန ရော၊ တဖန်သာလျှင်။ ရုဟတိ ယထာပိ၊ ပေါက်သကဲ့သို့။ ဝေမ္မိ၊ ဤအတူသာလျှင်။ တဏှာနုသယေ၊ တဏှာ တည်းဟူသော အနုသယကို။ အနုဟတေ (န+ဥိဟတေ)၊ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ်နုတ်အပ်သော်။ ဣဒံ ဒုက္ခံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ပုနပုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “နိဗ္ဗတ္တတေ”ဟု ရှိ၏။ ဓမ္မပဒ- အဋ္ဌကထာ တဏှာဝဂ် သူကရပေါတိကာ ဝတ္ထု။] တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ သမုဒယ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်သာ ဒုက္ခ၏ ချုပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တံ ဒုက္ခနိရောဓံ၊ ထိုဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူသောမြတ်စွာ ဘုရားသည်။ သမုဒယနိရောဓေန၊ သမုဒယ၏ ချုပ်ခြင်းဖြင့်။ ဒဿေတံ၊ ပြတော် မူခြင်းငှါ။ ဝေ၊ ဤသို့ ယော တဿာယေဝ တဏှာယ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ တထာဂတာ၊ တို့သည်။ သိဟသမာန- ဝုတ္တိနော၊ ခြင်္သေ့၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိတော်မူကြကုန်၏။ တေ၊ ထို ဘုရားရှင်တို့သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ နိရောဓေန္တော၊ ချုပ်စေလိုကုန်သည်။ (ဟုတွာ စ၊ ၎င်း။) ဒုက္ခနိရောဓံ၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော် မူလိုကုန်သည်။ (ဟုတွာစ၊ ၎င်း။) ဟေတုမိ၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ သစ္စာ၌။ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ ပြုကျင့်တော်မူကြကုန်၏။ (ညွှန်ပြသောအားဖြင့် ပြုကျင့်တော် မူကြကုန်၏။ ပဋိပတ္တိအားဖြင့် ပြုကျင့်တော်မူခြင်း မဟုတ်။) ဖလေ၊ အကျိုးဖြစ် သောဒုက္ခသစ္စာ၌။ န ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ ပြုကျင့်တော်မူကြကုန်။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ အညတိတ္ထိယာ၊ သာသနာတော်အယူမှ တပါးသောအယူရှိသော တိတ္ထိတို့သည်။ ဝါ၊ သာသနာတော်အယူရှိသူမှ တပါးသောအယူရှိသောတိတ္ထိတို့သည်။ သုဝါန- ဝုတ္တိနော၊ ခွေး၏ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်၏။ တေ၊ ထိုတိတ္ထိတို့သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ နိရောဓေန္တော၊ ချုပ်စေလိုကုန်သည်။ (ဟုတွာစ၊ ၎င်း။) ဒုက္ခ- နိရောဓံ၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုကုန်သည်။ (ဟုတွာစ၊ ၎င်း။) အတ္တကိလမထာနုယောဂေနစေဝ၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်ဖြင့်၎င်း။ တဿေဝ၊ ထိုအတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်ကိုပင်။ [ယောဇနာ၌ တဿေဝ ကို“တဿေဝ စ ဖလဿ”ဟု ဖွင့်လေ၏။] ဒေသနာယ စ၊ ဟောခြင်းဖြင့်၎င်း။

ဖလေ၊ အကျိုး၌။ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ ပြုကျင့်ကြကုန်၏။ ဟေတုမ္ပိ၊ အကြောင်း၌။ န (ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ မပြုကျင့်ကြကုန်။) ဣတိ (တသ္မာ) သီဟသမာန ဝုတ္တိတာယ၊ ထိုသို့ ခြင်္သေ့၏ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သတ္တာ၊ သည်။ ဟေတုမ္ပိ၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ၌။ ပဋိပဇ္ဇန္တော၊ ပြုကျင့်တော်မူလိုသည်။ (ဟုတွာ။) ယော ဘဿာယေဝါတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ အာဟ၊ ပြီ။ မြတ်စွာဘုရားက ခြင်္သေ့နှင့်တူ၍ အညတိတ္ထိယတို့က ခွေးနှင့်တူပုံကို ဋီကာ၌ကြည့်ပါ။]

တတ္ထ၊ ထို ယော ဘဿာယေဝ တဏှာယ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ တဿာယေဝါတိ၊ ကား။ ယာ သာ၊ အကြင်တဏှာကို။ ဥပ္ပတ္တိနိဝေသဝသေန၊ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ခြင်း၊ အဖန်ဖန်သက်ဝင်၍ တည်နေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ [ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နိဝိသမာနာ နိဝိသတိကို ရည်ရွယ်၍ “ဥပ္ပတ္တိ နိဝေသဝသေန” ဟု ဆိုသည်။] ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ပကာသိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ တဿာယေဝ၊ ထို တဏှာ၏ပင်။ (ဥပ္ပတ္တိနိဝေသ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အောက်၌ ပြအပ်ပြီးသော ထိုတဏှာ၏ပင်။) အသေသဝိရာဂနိရောဓောတိ အာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ သဗ္ဗာနိ၊ အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့သည်။ နိဗ္ဗာနဝေဝစနာနေဝ၊ နိဗ္ဗာန်၏ ဝေဝုဇ်ပရိယာယ် စကားလွယ်တို့ သာတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ အာဂမ္မ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍။ ဝါ၊ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ တဏှာ၊ တဏှာသည်။ အသေသာ၊ အကြွင်းအကျန်မရှိသည်။ (ဟုတွာ။) ဝိရဇ္ဇတိ၊ မတပ်မက်တော့။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ တဏှာ၏ အကြွင်းမရှိ မတပ်မက်ကြောင်း ချုပ်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဘံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။ တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ စ၊ သည်သာ မကသေး။ နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တဏှာ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ စဇိယတိ၊ စွန့်အပ်၏။ ပဋိနိဿဋ္ဌိယတိ၊ နောက်ထပ်မဖြစ်အောင် စွန့်အပ်၏။ မုစ္ဆတိ၊ လွတ်မြောက်၏။ န အလ္လိယတိ၊ မငြိကပ်တော့။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ စွန့်ကြောင်း၊ နောက်ထပ်မဖြစ်အောင် စွန့်ကြောင်း၊ လွတ်မြောက်ကြောင်း၊ မငြိကပ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။) နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ စာဂေါ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာလယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ [စဇိယတိ ဧတ္တာတိ စာဂေါ” စသည်ဖြင့် ပြု၍ “ဧတ္တ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်” ဟု ပေးပါ။ ဧတ္တ နိဗ္ဗာနေတိ နိမိတ္တေ ဘုမ္မံ ဒသေတိ။ သိ၊ ဋီသစ်၊ ကေဝဋ္ဌသုတ်။]

ဟိ၊ မှန်။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ဧကမေဝ၊ တမျိုးတည်းသာတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ပင် တမျိုးတည်းသာ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အဿ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၏။ နာမာနိ၊ နာမည်တို့ သည်။ သဗ္ဗသင်္ခတာနံ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့၏။ နာမ ပဋိပက္ခဝသေန၊ နာမည်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အဖြစ်ဖြင့်။ အနေကာနိ၊ တပါးမက များစွာသော

ဝိဘင်း] ၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၃-နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့် ၃၁၇

နာမည်တို့သည်။ နိဗ္ဗာနဝေဝစနာနေဝ၊ နိဗ္ဗာန်၏ ဝေဝဝပ်ပရိယာယ် စကားလှယ်
တို့ချည်းသာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သေယျထိဒံ၊ နိဗ္ဗာန်၏ များစွာသောအမည်တို့
ဟူသည် အဘယ်နည်း။ အသေသဝိရာဂနိရောဓော၊ တဏှာ၏ အကြွင်းအကျန်
မရှိသည်ဖြစ်၍ မတပ်မက်ကြောင်း ချုပ်ကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်။ စာဂေါ၊
တဏှာကို စွန့်လွှတ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ ပဋိနိဿဂေါ၊ တဏှာ၏ နောင်တဖန် မဖြစ်
သောအားဖြင့် စွန့်လွှတ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ မုတ္တိ၊ တဏှာ၏ လွှတ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်။
အနာလယော၊ ငြိကပ် တွယ်တာသော တဏှာ၏ မရှိကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ ရာဂက္ခ-
ယော၊ ရာဂ၏ ကုန်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ ဒေါသက္ခယော၊ ဒေါသ၏ ကုန်ကြောင်း
နိဗ္ဗာန်။ မောဟက္ခယော၊ မောဟ၏ ကုန်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ တဏှာက္ခယော၊
တဏှာ၏ ကုန်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ အနုပ္ပါဒေါ၊ တဏှာ၏ နောက်ထပ်မဖြစ်ကြောင်း
နိဗ္ဗာန်။ အပ္ပဝတ္တံ၊ သင်္ခါရတို့၏ မဖြစ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ အနိမိတ္တံ၊ သင်္ခါရအရိပ်
နိမိတ်မရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အပ္ပဏိဟိတံ၊ တဏှာဖြင့် မတောင့်တအပ်သော နိဗ္ဗာန်။
အနာယူဟနံ၊ ဒုက္ခကို ပေါင်းစု သယ်ယူခြင်းမရှိကြောင်း နိဗ္ဗာန်။ [အာယူဟန
ဟူသည် သမုဒယတည်း။ ထို့ သမုဒယ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အနာယူဟန ဟု
ခေါ်သည်။] အပ္ပဋိသန္ဓံ၊ ပဋိသန္ဓေမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အနုပပတ္တိ၊ ကပ်၍ဖြစ်ရာ
မဟုတ်သော နိဗ္ဗာန်။ အဂတိ၊ လားရာမဟုတ်သော နိဗ္ဗာန်။ အဇာတံ၊ ဖြစ်ခြင်း
မရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အဇရံ၊ အိုခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အဗျာဓိ၊ နာခြင်းမရှိသော
နိဗ္ဗာန်။ အမတံ၊ သေခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အသောကံ၊ ဝမ်းနည်းရခြင်းမရှိသော
နိဗ္ဗာန်။ အပရိဒေဝံ၊ ငိုကြွေးရခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အနုပါယာသံ၊ ပြင်းစွာ
ပင်ပန်းရခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အသံကိလိဋ္ဌံ၊ ညစ်နွမ်းရခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။
ဣတိ အာဒိနိ၊ ဤသို့ အစရှိသည်တို့တည်း။

ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ မဂ္ဂေန၊ မဂ်ဖြင့်။ ဆိန္ဒာယ၊ ဖြတ်အပ်သော။ (တဏှာယ
စ၊ တဏှာ၏၎င်း။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အပ္ပဝတ္တိပတ္တာယပိ၊
နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းသို့သော်မှရောက်ပြီးလည်းဖြစ်သော။ တဏှာယစ၊ ၎င်း။
(အဘာဝံ ခွံစပ်။) ယေသု ဝတ္ထုသု၊ အကြင် စက္ခု အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။
တဿ၊ ထို တဏှာ၏။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။
("စက္ခု လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"စသည်ဖြင့်
ပြတော်မူအပ်ပြီ။) တတ္ထေဝ၊ ထိုစက္ခု အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌ပင်။ အဘာဝံ၊ မဖြစ်
ခြင်းကို။ ဒဿေတု၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ ("ယံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ၊
ဧတ္ထေသ၊ တဏှာ ပဟိယမာနာ ပဟိယတိ"စသည်ဖြင့် ပြတော်မူခြင်းငှါ။) သာ
ခေါပနေသာတိ အာဒိံ၊ အစရှိသောစကားကို။ အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုသာခေါ
ပနေသာ အစရှိသောစကားရပ်၌။ ပုရိသော၊ သည်။ ခေတ္တေ၊ လယ်၌။ ဇာတံ၊
ပေါက်သော။ တိတ္ထအလာဗုလ္လိံ၊ ခါးသောဗူးနွယ်ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ အဂ္ဂ-

တော၊ အဖျားမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ မူလံ၊ အရင်းကို။ ပရိယေသိတော၊ ရှာမှီး၍။ ဆိန္ဒေယျ၊ ဖြတ်ရာ၏။ သာ၊ ထိုဗူးခါးနွယ်သည်။ အနုပုဗ္ဗေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ မိလာယိတော၊ ညှိုးနွမ်း၍။ အပ္ပညတ္တိံ၊ မထင်ရှားခြင်းသို့။ ဝါ၊ နာမည်ပညတ်ပင်မရှိတော့သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆေယျ၊ ရောက်ရာ၏။ တတော၊ ထိုမှ နောက်၌။ တသ္မိံ၊ ခေတ္တ။ ထိုလယ်၌။ တိတ္တအလာဗု၊ ခါးသော ဗူးပင်ကို။ ဝါ၊ သည်။ နိရုဒ္ဓါတိ၊ ချုပ်ပြီဟူ၍။ ပဟိနာတိ၊ ပယ်အပ်ပြီဟူ၍။ ဝုစ္ဆေယျယထာ၊ ဆိုအပ်ရာသကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ၊ လျှင်။ ခေတ္တေ၊ လယ်၌။ တိတ္တအလာဗုဝိယ၊ ကဲ့သို့။ စက္ခာဒိသု၊ စက္ခု အစရှိသောဝတ္ထုတို့၌။ တဏှာ၊ ကို။ (ဒဠဗ္ဗာ၊ ၏။) သာ၊ ထိုတဏှာသည်။ အရိယမဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ မူလစိန္တာ၊ ဖြတ်အပ်ပြီးသောအဖြစ် ရှိသည်။ (ဟုတော၊ ၍။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အပ္ပဝတ္တိံ၊ နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့ နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းသို့။ ဂတာ၊ ရောက်ပြီးသောတဏှာသည်။ တေသု ဝတ္ထုသု၊ ထို စက္ခု အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။ (န ပညာယတိ၌စပ်။) ခေတ္တေ၊ လယ်၌။ တိတ္တအလာဗုဝိယ၊ ကဲ့သို့။ န ပညာယတိ၊ ရှားတော့။

စ၊ ဥပမာတနည်းကား။ အဋ္ဌဝိတော၊ တောအုပ်မှ။ စောရေ၊ တောပုန်းခားပြီတို့ကို။ အာနေဟော၊ ဆောင်၍။ နဂရဿ၊ ၏။ ဒက္ခိဏဒွါရေ၊ တောင်တံခါး၏အနီး၌။ သာတေယျံ၊ သတ်ကုန်ရာ၏။ တတော၊ ထိုသို့ သတ်ပြီးခြင်းကြောင့်။ အဋ္ဌဝိယံ၊ တောအုပ်၌။ စောရာ၊ တောပုန်း ခားပြီတို့သည်။ မတာ၊ သေကုန်ပြီ။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ မာရိတာ၊ သတ်အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ ဝုစ္ဆေယျယထာ၊ ဆိုအပ်ကုန်ရာသကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ၊ လျှင်။ အဋ္ဌဝိယံ၊ ၌။ စောရာ၊ တို့သည်။ (သန္တိ)ဝိယ၊ ရှိကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) စက္ခာဒိသု၊ တို့၌။ ယာတဏှာ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ သာ၊ ထို တဏှာသည်။ ဒက္ခိဏဒွါရေ၊ ၌။ စောရာ၊ တို့ကို။ (မာရိတာ)ဝိယ၊ ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ နိရုဒ္ဓတ္တာ၊ ချုပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနေ၊ ၌။ နိရုဒ္ဓါ၊ ချုပ်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ နိရုဒ္ဓါ၊ ချုပ်ပြီးသော တဏှာသည်။ တေသု ဝတ္ထုသု၊ ထို စက္ခုအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။ အဋ္ဌဝိယံ၊ ၌။ စောရာ၊ တို့သည်။ (န ပညာယန္တိ)ဝိယ၊ မထင်ရှားကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) န ပညာယတိ၊ မထင်ရှားတော့။ တေန၊ ကြောင့်။ အဿာ၊ ထိုတဏှာ၏။ တတ္ထေဝ၊ ထိုစက္ခုအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌ပင်။ နိရုဒ္ဓံ၊ ချုပ်ပြီးခြင်းကို။ ဒသေဇန္တော၊ ပြတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ စက္ခုလောကေ၊ ပေ။ နိရုဇ္ဈတိတိ အာဒိံ၊ အစရှိသော စကားကို။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ ဇတ္ထေ၊ ဤနိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသ၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်။ ဥတ္တာနုတ္ထမေဝ၊ ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

ဝိသင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၁၉

၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသ

၂၀၅။ မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသေ၊ ဌ။ (အတ္ထော ဇေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အယမေဝါတိ၊ ဟု
 သောသဒ္ဓါသည်။ အညမဂ္ဂပ္ပဋိက္ခေပနတ္ထံ၊ အခြားသော တိတ္ထိယ ပရိကပ္ပိတမင်္ဂ၏
 နိရောဂေါမိနိပဋိပဒါ၏ အဖြစ်ကိုပယ်ခြင်းငှါ။ (တနည်း) အညမဂ္ဂပ္ပဋိက္ခေပနတ္ထံ၊
 အခြားသော တိတ္ထိတို့အကျင့်၏ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းမင်္ဂ၏ အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်း
 ငှါ။ [“အညမဂ္ဂပ္ပဋိက္ခေပနတ္ထံ” ဟု ရှိလျှင်ကောင်း၏။] နိယမနံ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်
 ဆုံးဖြတ်ကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [ဧဝပုဒ်၏အနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “နိယမနံ” ဟု
 ဆိုသည်။] အရိယောတိ၊ ကား။ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဇေဟိ၊ ထိုထိုမဂ်သည် ပယ်သတ်အပ်
 ကုန်သော။ ကိလေသေဟိ၊ တို့မှ။ အာရကတ္တာ၊ စေးကွာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်
 ၎င်း။ အရိယဘာဝကရတ္တာ၊ အရိယာ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
 ၎င်း။ အရိယဖလပဋိလာဘကရတ္တာစ၊ အရိယာဖိုလ်ကိုရခြင်းကို ပြုတတ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အရိယော၊ အရိယမည်၏။

အဿ၊ ထိုမဂ်၏။ အဋ္ဌ၊ ၈-ပါးကုန်သော။ အင်္ဂါနိ၊ အစိတ်အပိုင်းတို့သည်။
 (သန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုမဂ်သည်။) အဋ္ဌဂီကော၊ မည်၏။ သွာယံ
 (သော + အယံ)၊ ထိုမဂ်သည်။ စတုရဂီကော၊ ၄-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ သေနာ
 ဝိယ၊ စစ်တပ်ကဲ့သို့၎င်း။ ပဉ္စဂီကံ၊ ၅-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ တူရိယဝိယ၊
 တူရိယာကဲ့သို့၎င်း။ အင်္ဂမတ္ထမေဝ၊ အင်္ဂါမျှသည်သာ။ ဟောတိ၊ ၏။ အင်္ဂဝိနိ-
 မုတ္တော၊ အင်္ဂါ ၈-ပါးမှ လွတ်သော မဂ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ၊ နိဗ္ဗာန်ကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မဂ္ဂိယတိ၊ ရှာမှီး
 အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂေါ၊ မည်၏။ [မဂ္ဂ-ဓာတ် + ကံဟော အ-ပစ္စည်း။] ဝါ၊
 တနည်း။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ မဂ္ဂတိ၊ ရှာမှီးတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂေါ၊ မည်၏။
 [မဂ္ဂ-ဓာတ် + ကတ္တာဟော အ-ပစ္စည်း။] ဝါ၊ တနည်း။ ကိလေသေ၊ တို့ကို။ မာရေ-
 နန္တော၊ သေစေလျက်။ ဝါ၊ သတ်လျက်။ ဂစ္ဆတိ၊ သွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 မဂ္ဂေါ၊ မည်၏။ [“မာရေနန္တ ဂ” ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့်ချေ၍ မဂ္ဂ ဟု
 ဖြစ်သည်။ ဂေါ၌ ဂမု-ဇာတ် + ကံ-ပစ္စည်း။ ရှေးက “ကိလေသေ မာရေတိတိ မော၊
 နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိတိ ဂေါ၊ မော စ + သော + ဂေါ စာတိ မဂ္ဂေါ” ဟု ၂-ပုဒ်ခွဲ၍
 ကမ္မဓာရည်းသမာသ် တွဲကြ၏။ ထိုသို့တွဲစပ်ခြင်းသည် သဒ္ဓါစည်းကမ်း မကျပါ။

အရိယော။ ။ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ ဟူသော ဟိတ်အရ အရိယပုဒ်ပြီးပုံကို
 အဋ္ဌသာလိနိ ဘာသာဋီကာ နိက္ခေပကဏ္ဍ၌ ပြခဲ့ပြီ။ အရိယဘာဝကရတ္တာဖြင့် “အရိယံ
 ကဏ္ဍေတိတိ အရိယော” ဟု၎င်း၊ အရိယဖလပဋိလာဘကရတ္တာဖြင့် “အရိယံ လဘာပေ-
 တိတိ အရိယော” ဟု၎င်း ဋီကာ၌ပြ၏။ “အရိယကရော၊ အရိယလဘာပကော” ဟု
 ဆိုလိုလျက် ကရပုဒ် လဘာပကပုဒ်တို့ကို အကျေကြပ်ပါ။

ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း။—ဇမာ တပုဒ်တည်း၊ ဂေါ တပုဒ်တည်း မနေနိုင်သောကြောင့် တည်း။] သေယျထိဒန္တိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ သော၊ ထို မဂ္ဂဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

ဣဒါနိ၊ ဤ။ အင်္ဂမတ္တမေဝ၊ အင်္ဂါမျှသည်သာ။ မဂ္ဂေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အင်္ဂဝိနိမုတ္တော၊ အင်္ဂါမှလွတ်သောမဂ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤ။ အနက်အဓိပ္ပါယ် ကို။ ဒဿန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်။ (ဟုတော့၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ပေ။ သမ္မာသမာဓိတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ [အဋ္ဌဂိကမဂ်တရား၌ လက္ခဏာအားဖြင့်၎င်း၊ ကိစ္စ ခဏ အာရုံအပြားနှင့် ရှေ့နောက် အစဉ်အားဖြင့်၎င်း ပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ” စသည်ကို မိန့်သည်။] တတ္ထ၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိအစရှိသော ပါဠိ၌။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ သမ္မာဒဿနလက္ခဏာ၊ မဖောက်မပြန်အမှန်အားဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို မြင်ခြင်း ဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ သမ္မာအဘိနိရောပနလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန်အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေ့ရှုတင်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာဝါစာ၊ သည်။ သမ္မာပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သိမ်းပိုက်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ [သီလက္ခန္ဓာ မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “သမ္မာပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ” ဟု ရှိ၏။] သမ္မာကမ္မန္တော၊ သည်။ သမ္မာသမုဋ္ဌာပနလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ကောင်းစွာဖြစ်စေခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ သည်။ သမ္မာဝေါဒါနလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ဖြူစင်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ [သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝေါဒါပေတိကို ထောက်၍ ဝေါဒါပနလက္ခဏော ဟူသော သီလက္ခန္ဓာ မဟာလိသုတ် အဋ္ဌကထာပါဠိရှိက သာ၍ ကောင်းသည်။] သမ္မာဝါယာမော၊ သည်။ သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သမ္မယုတ်တရားနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသတိ၊ သည်။ သမ္မာဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် တာဒိဘာဝလက္ခဏာ၌ ကပ်၍တည်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သောသဘောရှိ၏။ သမ္မာသမာဓိ၊ သည်။ သမ္မာသမာဓာနလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကိုကောင်းစွာထားခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ [လက္ခိယတိ၊ မှတ်သားအပ်၏။ ဣတိ လက္ခဏံ။]

[လက္ခဏာအားဖြင့် ပြပြီး၍ ကိစ္စအားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် “တေသု စ” စသည်ကို မိန့်သည်။] စ၊ ဆက်။ တေသု၊ ထိုမဂ္ဂင် ၈-ပါးတို့တွင်။ ဧကေကဿ၊ တပါးတပါးသော မဂ္ဂင်၏။ တိဏိတိဏိ၊ သုံးပါးသုံးပါးကုန်သော။ ကိစ္စာနိ၊ ကိစ္စတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သေယျထိဒံ၊ ထိုကိစ္စတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း။ တာ

ဘိစာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ သော။) သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သည်။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၂၁

အညေဟိပိ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှ တပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပစ္စနိက-
 ကိလေသေဟိ၊ ဆန့်ကျင်တက် ကိလေသာတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ၊ ကိ။
 ပဇဟတိ၊ ၏။ နိရောဓံ၊ နိရောဓသစ္စာကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ကရောတိ၊ ၏။ တပုဋ္ဌိ-
 စွာဒကမဟာဝိဓမနဝသေန၊ ထိုနိရောဓသစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းသတ်သော မောဟကို
 ပယ်ဖျောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အသမ္မောဟတော၊ တွေ့စေခြင်းမရှိသော အား
 ဖြင့်။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ ဖဿ စသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုလည်း။ ပဿတိ၊
 မြင်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောပိ၊ အစရှိသော မဂ္ဂင်တို့သည်လည်း။ တထေဝ၊
 ထိုအတူသာလျှင်။ [အတ္တနော ပစ္စနိကကိလေသေဟိ သဒ္ဓိံ ကို ပြန်ညွှန်းသည်။]
 မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပါဒီနိစ၊ အစရှိသည်တို့ကိုလည်း။ [အာဒိဖြင့် မိစ္ဆာဝါစာ အစရှိသော
 ကျန် ၆-ပါးတို့ကို ယူ။] ပဇဟန္တိ၊ ပယ်စွန့်ကုန်၏။ နိရောဓဉ္စ၊ နိရောဓသစ္စာကို
 လည်း။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ကရောန္တိ။

ပန၊ အထူးကား။ ဝိသေသတော၊ အထူးအားဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤသမ္မာသင်္ကပ္ပ
 အစရှိသည်တို့တွင်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ သဟဇာတဓမ္မေ၊ တကွဖြစ်ဘက်
 စိတ်ခဏတသိက် တရားတို့ကို။ အဘိနိရောပေတိ၊ နိရောဓအာရုံသို့ ရှေးရှုတင်၏။
 သမ္မာဝါစာ၊ သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေ တို့ကို။) သမ္မာ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်
 အားဖြင့်။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ သိမ်းဆည်း၏။ သမ္မာကမ္မန္တော၊ သည်။ (သဟဇာတ-
 ဓမ္မေ တို့ကို။) သမ္မာ၊ စွာ။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ထူထောင်ထကြွစေ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊
 သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေ တို့ကို။) သမ္မာ၊ ဝေါဒါပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ သမ္မာ-
 ဝါယာမော၊ သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေတို့ကို။) သမ္မာ၊ ပဂ္ဂဏှာတိ၊ ချီးမြှောက်၏။
 သမ္မာသတိ၊ သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေ တို့ကို။) သမ္မာ၊ ဥပဋ္ဌာပေတိ၊ အာရုံ၌
 ကပ်၍တည်စေ၏။ [သဟဇာတဓမ္မဟူသော ကံပုဒ်လိုက်လာသောကြောင့် “ဥပ-
 ဋ္ဌာပေတိ” ဟု ရှိသော သီလက္ခန်မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာပါဠိက ကောင်းသည်။]
 သမ္မာသမာဓိ၊ သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေ တို့ကို။) သမ္မာ၊ ပဒဟတိ၊ အပြား
 အားဖြင့် ထား၏။ [“အားထုတ်၏” ဟု မပေးနှင့်။]

[ကိစ္စအားဖြင့် ပြုပြီး၍ ခဏအားဖြင့်၎င်း၊ အာရုံအားဖြင့်၎င်း၊ ဘေဒအားဖြင့်
 ၎င်း ပြလိုသောကြောင့် “အပိ စ” စသည်ကို မိန့်။] အပိစ၊ သည်သာမကသေး။
 သောသမ္မာဒိဋ္ဌိနာမ၊ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မဂ်၏ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော
 ဥပစာရခဏ၌။ နာနာက္ခဏာ၊ အမျိုးမျိုးသော ဖြစ်ရာခဏရှိသည်။ နာနာရမ္မ-
 ဏာ၊ အမျိုးမျိုးသောအာရုံရှိသည်။ ဟောတိ၊ မဂ္ဂကာလေး မဂ်၏ဖြစ်ရာကာလ၌။
 [မဟာလိအဋ္ဌကထာ၌ မဂ္ဂက္ခဏေဟု ရှိ၏။] ဧကက္ခဏာ၊ တခုတည်းသော ဖြစ်ရာ
 ခဏရှိသည်။ ဧကရမ္မဏာ၊ တခုတည်းဟူသော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။
 [ခဏအာရုံကို ပြုပြီး၍ ဘေဒကို ပြလိုသောကြောင့် “ကိစ္စတော” စသည်ကို
 မိန့်သည်။] ပန၊ ကား။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ (ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍

သိခြင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်း၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စအားဖြင့်။) ဒုက္ခေ ဉာဏံတိ အာဒိနိ၊ ဒုက္ခေ ဉာဏံ အစရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ နာမာနိ။ လဘတိ၊ ၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောပိ၊ တို့သည်လည်း။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ၌။ နာနာက္ခဏာ၊ နာနာရမ္မဏာ၊ ဟောန္တိ။ မဂ္ဂကာလေ၊ မဂ်၏ ဖြစ်ရာကာလ၌။ ကေက္ခဏာ၊ ကုန်သည်။ ကောရမ္မဏာ၊ ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ တေသု၊ တို့သမ္မာသင်္ကပ္ပ အစရှိသောမဂ္ဂင်တို့တွင်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ (နေက္ခမ္မ၊ အဗျာပါဒ၊ အဝိဟိံ သာဟူသော ကိစ္စအားဖြင့်။) ငနက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါတိ အာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ တိဏိ နာမာနိ လဘတိ။ သမ္မာဝါစာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယော၊ ၃-ပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ၌။ နာနာက္ခဏာ၊ ကုန်သည်။ နာနာရမ္မဏာ၊ ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဝိရတိယောပိ၊ တို့သည်၎င်း။ စေတနာယောပိ၊ တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ မဂ္ဂက္ခဏေ ပန၊ မဂ်ခဏ၌ကား။ ဝိရတိယောဝ၊ ဝိရတိတို့သည်သာ။ (ဟောန္တိ)။ သမ္မာဝါယာမော၊ ၎င်း။ သမ္မာသတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ၊ ဤ ၂-ပါးအပေါင်းသည်လည်း။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ [ဥပ္ပန္နပါပကကိုပယ်ခြင်းစသောကိစ္စ၊ သုဘသညာကိုပယ်ခြင်းစသော ကိစ္စအားဖြင့်။] သမ္ပပ္ပဓာနသတိပဋ္ဌာနငသေန၊ သမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါး၊ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ၊ ၏။ ပန၊ ကား။ သမ္မာသမာဓိ၊ သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ၊ မဂ်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရခဏ၌၎င်း။ မဂ္ဂက္ခဏေပိ၊ မဂ်ခဏ၌၎င်း။ သမ္မာသမာဓိယောဝ၊ ချည်းသာ။ ဟောတိ၊ ၏။

[ကိစ္စ၊ အာရမ္မဏ၊ ဘေဒတို့ကိုပြုပြီး၍ ကမ (ရှေ့နောက်စဉ်ပုံကို) ပြလိုသောကြောင့် “ဣတိ ဣမေသု” စသည်ကို မိန့်။] ဣတိ၊ ဤသို့သျှင်။ အဋ္ဌသု၊ ၈-ပါးကုန်သော။ ဣမေသု ဓမ္မေသု၊ ဤမဂ္ဂင်တရားတို့တွင်။ ဘဂတော၊ သည်။ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်းအကျိုးငှါ။ ပဋိပန္နဿ၊ ကျင့်သော။ ယောဂီနော၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊ ၏။ ဗဟူပကာရတ္တာ၊ များသော လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဌမံ၊ စွာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ကို။ ဒေသိတော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ အယံ၊ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိကို။ ပညာပဇ္ဇောတောတိစ၊ ပညာပဇ္ဇောတော ဟူ၍၎င်း။ ပညာသတ္တံတိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝုတ္တာမူအပ်ပြီ။ (ဓမ္မသင်္ကဏိ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ကာမာစေရ ကုသလပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မဂ်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရခဏ၌။ ဝိပဿနာဉာဏသင်္ခါတာယ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဧတာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊ ဖြင့်။ အဝိဇ္ဇန္တကာရံ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်တိုက်ကို။ ဝိဒ္ဓံသေတွာ၊ ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီး၍။ [မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “ဝိဓမ္မိတွာ” ဟု ရှိ၏။ ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ပဇ္ဇောတဖြစ်ပုံကိုပြသည်။] ကိလေသစောရေ၊ ကိလေသ

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၂၃

တည်းဟူသော သူပုန်တို့ကို။ သာတေန္တော၊ သတ်ဖြတ်လျက်။ [ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ သတ္တနှင့်တူပုံကို ပြ၏။] ခေမေန၊ ဘေးကင်းသဖြင့်။ ယောဂါဝစရော၊ ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်နိုင်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ၊ ပေ။ ဒေသိတာတိ၊ ဟူ၍။ (မယာ) ဝုတ္တံ။

ပန၊ ကား။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ တဿ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိအား။ ဗဟူပကာရော၊ များသော လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏။ တဿ၊ ကြောင့်။ တဒနန္တရံ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အခြားမဲ့၌။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ ဥပမာ ဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ဟေရညိကော၊ ရွှေပန်းထိမ်သည်သည်။ [ဆရာတို့ ကား။ “ဟေရညိကော၊ ရွှေတိုက်စိုး” ဟု ပေးကြ၏။] ဟတ္ထေန၊ လက်ဖြင့်။ ပရိဝဇ္ဇေ-
တော၊ ပရိဝဇ္ဇေတွာ၊ လှည့်ပတ်၍ လှည့်ပတ်၍။ (“ထက်ဝန်းကျင် လည်စေ၍၊ ထက်ဝန်းကျင်လည်စေ၍” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။) စက္ခုနာ၊ မျက်စိဖြင့်။ ကဟာပဏံ၊ အသပြာကို။ ဝါ၊ ရွှေဒင်္ဂါးကို။ သြလောကေန္တော၊ ကြည့်လသော်။ အယံ (ကဟာပဏော)၊ ဤ အသပြာသည်။ ဝါ၊ ဤ ရွှေဒင်္ဂါးသည်။ ကူဇ္ဇော၊ ကောက် ကျစ်၏။ ဝါ၊ မမှန်။ အယံ (ကဟာပဏော)၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဆေကော၊ မှန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဇာနာတိယထာ၊ သိသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ယောဂါဝစရောပိ၊ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ပုဗ္ဗတာဂေ၊ မဂ်၏ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရ ခဏ၌။ ဝိတက္ကေန၊ ဝိတက်ဖြင့်။ ဝိတက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ၊ ကြံဆ၍ ကြံဆ၍။ [မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “ဝိတက္ကေတွာ” တပုဒ်သာ ရှိ၏။] ဝိပဿနာပညာ-
ယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ သြလောကယမာနော၊ ကြည့်လသော်။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤ တရားတို့သည်။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရတို့တည်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ရူပါ-
ဝစရာဒယော၊ ရူပါဝစရ အစရှိသည်တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဇာနာတိ၊ သိ၏။

ဝါပန၊ ဥပမာ တနည်းကား။ ပုရိသေန၊ သည်။ (ဒိန္နံ ဌာပနံ) ကောဋိယံ၊ အစွန်အဖျား၌။ ဝါ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ကိုင်၍။ ပရိဝဇ္ဇေတွာ ပရိဝဇ္ဇေတွာ၊ လှိမ့်၍ လှိမ့်၍။ ဒိန္နံ၊ ပေးအပ်သော။ မဟာရက္ခံ၊ ကြီးစွာသော သစ်တုံးကို။ တစ္ဆ-
ကော၊ သစ်ရွှေသမားသည်။ ဝါသိယာ၊ ဓားမကြီးဖြင့်။ တစ္ဆေတွာ၊ ရွှေ၍။ (ပဲခွပ်
ဖြင့် ရွှေရိုးထုံးစံမရှိ။) ကမ္မေ၊ အိမ်ဆောက်မှုစသော အလုပ်၌။ ဥပနေတိယထာ၊
ကပ်ဆောင်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝိတက္ကေန၊ သည်။ ဝိတက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ၊ ၍။
ဒိန္နဓမ္မေ၊ ပေးအပ်သောတရားတို့ကို။ ယောဂါဝစရော၊ သည်။ ပညာယ၊ ဖြင့်။
ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့သည်။ ကာမာဝစရာ၊ တို့တည်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။
ရူပါဝစရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။
ပရိစ္ဆိန္နိတွာ၊ ပိုင်းဖြတ်၍။ ကမ္မေ၊ ပရိညာဘိသမယစသော အမှု၌။ ဥပနေတိ၊
တပ်ဆောင်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ပန၊ ပေ။ ဝုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။
(မယာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

သွာယံ (သော အယံ)၊ ထို သမ္မာသင်္ကပ္ပသည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊ အား။ (ဥ-
 ကာရကော၊ သည်။ ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ သမ္မာဝါစာယ
 အားလည်း။ ဥပကာရကော၊ လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်။ (ဟောတိ)။
 ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောသနည်း။ ပုဗ္ဗေ ခေါ် ဂဟပတိ။ ပေ။ ဘိန္ဒုတိတိ၊
 ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ [ဂဟပတိ၊ အိမ်ရှင် သူကြွယ်။ (ဓမ္မဒိန္နာဘိက္ခုနီက ဝိသာခ
 ဥပါသကာကို ခေါ်သည်။) ပုဗ္ဗေ၊ မပြောမီ ရှေ့အဘို့၌။ ဝိတက္ကေကာ၊ ကြံစည်၍။
 ဝိစာရေတွာ၊ စဉ်းစား၍။ ပစ္ဆိမံ၊ ၌။ ဝါစံ၊ စကားကို။ ဘိန္ဒုတိ၊ မြက်ဆို၏။—
 မူလပဏ္ဏာသ စူဠဝေဒလ္လသုတ်။] တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တဒနန္တရံ၊ ထိုသမ္မာ-
 သင်္ကပ္ပ၏ အခြားမဲ့၌။ သမ္မာဝါစာ၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပန၊ ကား။
 ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣဒ္ဓိဒဉ္စ၊ ဤမည် ဤမည်သော အလုပ်ကိုလည်း။ ကရိဿာမ၊
 ပြုကုန်အံ့။ ဣတိ၊ သို့။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဝါစာယ၊ စကားဖြင့်။ သံဝိဒဟိတွာ၊ စီစဉ်ပြီး၍။
 ဝါ၊ မှ။ လောကော၊ လောက၌။ ကမ္မန္တေ၊ အလုပ်တို့ကို။ ပယောဇေန္တိ၊ ယှဉ်စေ
 ကြကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝါစာ၊ စကားသည်။ (သမ္မာဝါစာသည်။) ကာယ-
 ကမ္မဿ၊ ကာယကံအား။ ဥပကာရိကာ၊ လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမ္မာဝါစာယ၊ ၏။ အနန္တရံ၊ ၌။ သမ္မာကမ္မန္တော ဝုတ္တာ။

ပန၊ ကား။ စတုဗ္ဗိခံ၊ ၄-ပါး အပြားရှိသော။ ဝစီဒုစ္စရိတံ၊ ကို၎င်း။ တိဝိခံ၊
 သော။ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ ကို၎င်း။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဥဘယံ၊ ကာယ၊ ဝစီအား
 ဖြင့် ၂-ပါးသော။ သုစရိတံ၊ ကို။ ပူရေန္တဿေဝ၊ ပြည့်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သာ။
 ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ၊ အသက်မွေးမှုလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော
 သီလသည်။ ပူရတိ၊ ပြည့်၏။ ဣတရဿ၊ အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။
 န ပူရတိ၊ မပြည့်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တဒုဘယာနန္တရံ၊ ထို ၂-ပါးစုံသော သမ္မာ-
 သင်္ကပ္ပ သမ္မာဝါစာတို့၏ အခြားမဲ့၌။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဧဝံ၊
 ဤသို့။ သုဒ္ဓါဇီဝေန၊ စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မေ၊
 ဝါ၏။ အာဇီဝေါ၊ အသက်မွေးမှုသည်။ ပရိသုဒ္ဓေါ၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ပြီ။
 ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ဧတ္တာဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အသက်
 မွေးမှု၏ စင်ကြယ်ရုံမျှဖြင့်။ ပရိတောသံ၊ တင်းတိမ်ခြင်းကို။ အကတွာ၊ မပြုမူ၍။
 သုတ္တပမတ္တေန၊ အိပ်ပျော်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ မေ့လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟုတွာ)။
 ဝိဟရိတံ၊ နေခြင်းငှါ။ န ယုတ္တံ၊ မသင့်။ [မဟာလံသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “ပရိတောသံ
 ကတွာ” ဟု ရှိ၏။ ယိုအလို “ဝိဟရိတံ န ယုတ္တံ” ၌ စပ်ပါ။ ဤ၌ “အကတွာ” ဟု
 ရှိသောကြောင့် “သုတ္တပမတ္တေန ဝိဟရိတံ” ၌ စပ်ပါ။] အထခေါ၊ ကား။ သဗ္ဗ-
 ဣရိယာပထေသု၊ ပုထ်တို့၌။ ဣဒံ ဝီရိယံ၊ ဤသမ္မပုဇာန်ဝီရိယကို။ အာရဘိတဗ္ဗံ၊
 ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ တဒနန္တရံ၊ ထို သမ္မာ-
 အာဇီဝ၏ အခြားမဲ့၌။ သမ္မာဝါယာမော၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအပွင့်

၃၂၅

တတော၊ ထိုသမ္မာဝါယာမမှ နောက်၌။ အာရဒ္ဓဝီရိယေနာပိ၊ အားထုတ်
 အပ်သော ဝီရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ကာယာဒိသု၊ ကာယ အစရှိကုန်
 သော။ စတုသု၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ဝတ္ထုသု၊ ဝတ္ထုတို့၌။ [ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ-
 ဓမ္မေသု။] သတိ၊ သတိကို။ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ၊ ကောင်းစွာတည်သည်ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊
 ပြုထိုက်၏။ [မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “သုပ္ပတိတာ၊ ကောင်းစွာကပ်၍ တည်
 သည်ကို” ဟု မူကွဲရှိ၏။ သာ၍ကောင်း၏။] ဣတိ(ဣမဿ အတ္ထဿ)၊ ဤအနက်
 အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ။ တဒနန္တရံ၊ ထို သမ္မာ-
 ဝါယာမ၏ အခြားမဲ့၌။ သမ္မာသတိ၊ ကို။ ဒေသိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပန၊
 ကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ၊ ကောင်းစွာတည်သော။ သတိ၊
 သတိသည်။ သမာဓိဿ၊ သမာဓိအား။ ဥပကာရာနုပကာရာနံ၊ လျော်သော
 ကျေးဇူးကိုပြုတတ်၊ လျော်သောကျေးဇူးကို မပြုတတ်ကုန်သော။ [မဟာလိသုတ်
 အဋ္ဌကထာ၌ကား “ဥပကာရာပကာရာနံ” ဟု ရှိ၏။] ဓမ္မာနံ၊ သဒ္ဓါန္တရသော
 တရားတို့၏။ ဂတိယော၊ ပြီးစီးခြင်းတို့ကို။ ဝါ၊ ကိစ္စတို့ကို။ ဝါ၊ သဘောတို့ကို။
 သမန္နေသိတာ၊ ကောင်းစွာ ရှာမှီး၍။ ဝါ၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်၍။ ဧကတ္တာရမ္ပဏေ၊
 တခုတည်းသော သဘောရှိသော အာရုံ၌။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ သမာဓာတံ၊
 ကောင်းစွာထားခြင်းငှါ။ ပဟောတိ၊ စွမ်းနိုင်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သမ္မာသတိ-
 အနန္တရံ၊ သမ္မာသတိ၏ အခြားမဲ့၌။ သမ္မာသမာဓိ၊ ကို။ ဒေသိတော၊ ဟောတော်
 မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။ [ဥပကာရ=မိတ်ဆွေတို့က
 ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ အနုပကာရ=မိတ်ဆွေလည်းမဟုတ်၊ ရန်သူလည်းမဟုတ်သူတို့က
 ကျေးဇူးမပြုခြင်း၊ အပကာရ=ရန်သူတို့က ကျေးဇူးမဲ့အပြစ်ကို ပြုခြင်း။ ဤသို့
 သုံးမျိုးခွဲလျှင် “ဥပကာရာပကာရာနံ” ဟု ရှိသော ပါဌ်သာ ကောင်းသည်။]

သမ္မာဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)။ ဒုက္ခေ ဉာဏန္တိအာဒိ-
 နာ၊ အစရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ၊ သစ္စာ ၄-ပါး ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ (ဘဂ-
 ဝတာ) ဒဿိတံ၊ ပြီ။ တတ္ထံ၊ ထို ၄-ပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ ပုရိမာနံ၊ ရှေ့၌ ဖြစ်
 ကုန်သော။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ သစ္စာနံ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။
 ဝဋ္ဋံ၊ ဝဋ္ဋတရားတည်း။ [ကမ္မဝဋ္ဋံ ကိလေသဝဋ္ဋံ ဝိပါကဝဋ္ဋံတွင် ဝါဝင်သော
 သစ္စာတည်း။] ပစ္ဆိမာနံ၊ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ (ဒွေ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနံ၊
 နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်။) ဝိဝဋ္ဋံ၊ ဝဋ္ဋမှကင်းသော တရားတည်း။ (ဝဋ္ဋ
 တရားတွင် မပါဝင်သောတရားတည်း။) တေသု၊ ထို ဝဋ္ဋ၊ ဝိဝဋ္ဋတရား ၂-ပါးတို့
 တွင်။ ဘိက္ခုနေ၊ ရဟန်း၏။ ဝဇ္ဇေ၊ ဝဋ္ဋဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ၌။
 ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။
 ဝိဝဇ္ဇေ၊ ဝိဝဋ္ဋဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ၌။ အဘိနိဝေသော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း
 ကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ ဟိ၊ မှန်။ ပုရိမာနံ၊ ကုန်သော။ ဒွေ၊ ကုန်သော။

သစ္စာနိ၊ တို့ကို။ (ဥဂ္ဂဏိတွာ ဌိစပ်။) ပဉ္စကုန္ဒာ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့သည်။ ဒုက္ခံ၊
 တည်း။ တဏှာ၊ သည်။ ဘမုဒယော၊ ကြွင်းသော အကြောင်းနှင့်ပေါင်းမိလသော်
 ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ သင်္ခေပေနစ၊ အကျဉ်းအားဖြင့်၎င်း။
 ပဉ္စကုန္ဒာ၊ တို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်တို့နည်း။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ပေ။ ဣတိ
 အာဒိနာ၊ သော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ဝိတ္ထာရေနစ၊ အကျယ်အားဖြင့်၎င်း။ အာစရိယ-
 သ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ၏။ သန္တိကော၊ အထံ၌။ ဥဂ္ဂဏိတွာ၊ သင်ယူပြီး၍။ ဝါစာယ၊
 နှုတ်ဖြင့်။ ပုနပျုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ပရိဝတ္ထေန္တော၊ ပြန်လည်စေလျက်။
 (စာပြန်လျက်)။ ယောဂါဝစရော၊ ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည်။ ကမ္မံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း
 အားထုတ်မှုကို။ ကရောတိ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ဣတရေသု၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့မှတစ်ပါး
 ကုန်သော။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ သစ္စေသု၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌။ နိရောဓ-
 သစ္စံ၊ သည်။ (မနာပံ ဌိစပ်။) ဝါ၊ ကို။ (ဣဋ္ဌံ ကန္တံ ဌိစပ်။) ဣဋ္ဌံ၊ အလိုရှိအပ်၏။
 ကန္တံ၊ နှစ်သက်အပ်၏။ မနာပံ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်၏။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ သည်။
 ဝါ၊ ကို။ ဣဋ္ဌံ၊ ကန္တံ၊ မနာပံ။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ သဝနေနေဝ၊ ကြားနာရခြင်းဖြင့်
 သာ။ ကမ္မံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှုကို။ ကရောတိ၊ ၏။ သော၊ ထိုယောဂါဝစရ
 ရဟန်းသည်။ ဝေ၊ သို့။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကရောန္တော၊ ပြုလျက်။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။
 သစ္စာနိ၊ တို့ကို။ ဧကေန၊ တစ်ပါးတည်းသော။ ပဋိဝေဓေန၊ ထိုးထွင်း၍ သိတတ်
 သော မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိ၏။ ဧကောဘိသမယေန၊ တပြိုင်နက်
 ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်။ အဘိသမေတိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိ၏။ ဒုက္ခံ၊
 ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပရိညာ ပဋိဝေဓေန၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိ
 ခြင်းအားဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ၏။ သမုဒယံ၊ သမုဒယသစ္စာကို။ ပဟာန ပဋိဝေဓေန၊
 ပယ်ခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအားဖြင့်။ (ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိ၏။)
 နိရောဓံ၊ နိရောဓသစ္စာကို။ သစ္စိကိရိယပဋိဝေဓေန၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော
 ထိုးထွင်း၍သိခြင်းအားဖြင့်။ (ပဋိဝိဇ္ဇတိ)။ မဂ္ဂံ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို။ ဘာဝနာပဋိဝေဓ-
 န၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအားဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊
 ၏။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ပရိညာဘိသမယေန၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍
 သိတတ်သောဉာဏ်ဖြင့်။ အဘိသမေတိ၊ ၏။ [သမုဒယံ ပဟာနဘိသမယေန၊
 နိရောဓံ သစ္စိကိရိယဘိသမယေနတို့ကို ပေယျာလ မြှုပ်ထားသည်။] မဂ္ဂံ၊ ကို။
 ဘာဝနာဘိသမယေန၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍သိတတ်
 သော ဉာဏ်ဖြင့်။ အဘိသမေတိ၊ ၏။

ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ အဿ၊ ထိုယောဂါဝစရ ရဟန်း၏။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မဂ်၏
 ရှေ့အဘို့၌။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ သစ္စေသု၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့၌။ ဥဂ္ဂဟပရိ-
 ပုစ္ဆာ သဝန ဓာရဏ သမ္မသနပဋိဝေဓော၊ သင်ယူခြင်းအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိ

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၂၇

ခြင်း၊ အမေးမြန်းခြင်းအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ နာယူခြင်းအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ ဆောင်ရွက်မှတ်သားခြင်းအားဖြင့်ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဒို့သု၊ ကုန်သော။ (သစ္စေသု၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌။) သဝနပဋိဝေဓောယေဝ၊ နာယူခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်သာ။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။) [ဝေဖြင့် ဥဂ္ဂဟ ပရိပူစ္ဆာ ဓာရဏ သမ္ပသနတို့ကို ကန့်။] အပရဘာဂေ၊ ဥပစာရဓာဏမှ နောက်အဘို့ဖြစ်သော မဂ်ဓာဏ၌။ တိသု၊ ၃-ပါးကုန်သော။ (သစ္စေသု၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌။) ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ (ပရိညာကိစ္စပဟာန-ကိစ္စ ဘာဝနာကိစ္စအားဖြင့်။) ပဋိဝေဓော၊ ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ နိရောဓေ၊ နိရောဓသစ္စာ၌။ အာရမ္မဏပဋိဝေဓော၊ အာရုံပြုသော အားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) [သစ္စိကိရိယပဋိဝေဓောပင် အာရမ္မဏပဋိဝေဓေ ဟု ဆိုသည်။] တတ္ထ၊ ထိုဥဂ္ဂဟပရိပူစ္ဆာ အစရှိသည်တို့တွင်။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ပဋိဝေဓဉာဏံ၊ ပဋိဝေဓဉာဏ်သည်။ လောကုတ္တရံ၊ တည်း။ သဝနဓာရဏသမ္ပသနဉာဏံ၊ နာယူတတ်သော ဉာဏ်၊ ဆောင်ရွက်မှတ်သားတတ်သောဉာဏ်၊ သုံးသပ်တတ်သောဉာဏ်သည်။ လောကိယံ၊ လောကီဖြစ်သော။ ကာမာဝစရံ၊ ကာမာဝစရဉာဏ်တည်း။

သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိဝေဓဉာဏံ။ ။လောကုတ္တရာမဂ်ကို အရကောက်ရာ၌ ပဋိဝေဓဉာဏ်အရ ဥဂ္ဂဟပရိပူစ္ဆာသဝန စသော ပဋိဝေဓကို ယူရ၊ လောကုတ္တရာသက်သက် ဖြစ်သော ပဋိဝေဓကိုသာ ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိဝေဓဉာဏံ လောကုတ္တရံ”ဟု ဆိုသည်။ [န,ကေဝလေန ပဋိဝေဓသဒ္ဓေန ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓာနံ အဝစနီယတ္တာ၊—ဋီကာ။]

တနည်း။ ။ဥဂ္ဂဟ စသော ဉာဏ်သည် လောကုတ္တရာ ပဋိဝေဓ၏ အကြောင်းရင်း အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် ဥဂ္ဂဟပဋိဝေဓ စသည်ကိုလည်း ဖလူပစာရအားဖြင့် ပဋိဝေဓဉာဏ်ဟုပင် ခေါ်နိုင်၏။ ဤအလို သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိဝေဓဉာဏံ အရ ဥဂ္ဂဟပဋိဝေဓ စသောဉာဏ်တို့ကိုပါ ယူနိုင်၏။ [ပဋိဝေဓနိမိတ္တတ္တာ ဝါ ဥဂ္ဂဟာဒိဝေဓေန ပဝတ္တံ ဒုက္ခာဒိသု ပဗ္ဗဘာဂေ ဉာဏံ ပဋိဝေဓောတိ ဝုတ္တံ၊—ဋီကာ။]

သဝနပေ။ကာမာဝစရံ။ ။ရှေ့၌ ဥဂ္ဂဟပရိပူစ္ဆာတို့ကို ပဋိဝေဓဟု ဆိုခဲ့ပါလျက် ဤ၌ ဥဂ္ဂဟပရိပူစ္ဆာတို့ကို မယူဘဲ သဝနဓာရဏသမ္ပသနဉာဏ်တို့ကိုသာ အဘယ်ကြောင့် ယူရပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—ဥဂ္ဂဟ(သင်ယူခြင်း) ဟူသည် ဆရာထံမှ ကြားနာသောအားဖြင့် ယူခြင်းတည်း။ ပရိပူစ္ဆာ (အာနိဗ္ဗန် မေးမြန်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောဉာဏ်)ဟူသည်လည်း ပညာရှိအထံမှ ကြားနာခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဥဂ္ဂဟပရိပူစ္ဆာ ၂-ပါးကို သဝန၌ သွင်းယူထားသည့်အတွက် ဤ၌ “သဝနဓာရဏသမ္ပသနဉာဏံပေ။ကာမာဝစရံ”ဟု ဆိုသည်။ [ဥဂ္ဂဟပရိပူစ္ဆာဉာဏာနိပိသဝနဉာဏေ ဝေ အဝရောဓံ ဂစ္ဆန္တိ။ပေ။တိဝိဓမေဝ ဉာဏမာဟ၊—ဋီကာ။]

ပန၊ကား။ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည်။ ပတ္တသစ္စဿ၊ရောက်အပ်
 ရအပ်ပြီးသော သစ္စာရှိသော ယောဂါဝစရ ရဟန်း၏သန္တာန်၌။ ဟောတိ၊ ၏။
 အယဉ္ဇ၊ ဤယောဂါဝစရ ရဟန်းသည်လည်း။ အာဒိကမ္ပိကော၊ အစဖြစ်သော
 ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌ ယှဉ်သော ရဟန်းတည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သာ၊ ထို
 ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို။ ဣမ၊ ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသကိုဖွင့်ပြရာ၌။ (မယာ) နဝုတ္တာ၊
 မဆိုအပ်။ (ဥဂ္ဂဟ စသော ဉာဏ်တို့ကိုသာဆို၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို မဆိုအပ်။)
 [ယောဇနာ၌ကား “ဣမ ပါဠိယံ ဘဂဝတာ န ဝုတ္တာ”ဟု စွဲလေ၏။ ပါဠိတော်၌
 ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကိုသာ မဟောသည်မဟုတ်၊ ဥဂ္ဂဟဉာဏ် စသည်ကိုလည်း
 မဟောပါ။ ထို့ကြောင့် ဣမကို “ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသကို ဖွင့်ပြရာ၌”ဟု စွဲလိုက်
 ပါသည်။] စ၊ ဆက်။ ဣမဿ ဘိက္ခုနော၊ ဤ ယောဂါဝစရ ရဟန်း၏။ ပရိဂ္ဂဟ-
 တော၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို ပိုင်းခြား၍ယူရာ အခါမှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေ့၌။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ပရိ-
 ဇာနာမိ၊ ပိုင်းခြား၍သိအံ့။ သမုဒယံ၊ကို။ ပဇဟာမိ၊ပယ်စွန့်အံ့။ နိရောဓံ၊ကို။
 သစ္စိကရောမိ၊မျက်မှောက်ပြုအံ့။ မဂ္ဂံ၊ကို။ ဘာဝေမိ၊မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအံ့။
 ဣတိ၊သို့။ အာဘောဂသမန္နာဟာရ၊နသိကာရပစ္စဝေက္ခဏာ၊ နှလုံးသွင်းခြင်း၊
 စိတ်ကို တောင်းစွာဆောင်ခြင်း၊ စိတ်၌ပြုခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်းတို့သည်။ နတ္ထိ၊မရှိ။
 [“သစ္စာ ၄-ပါးကိုမသိသေး”ဟူလို။]ပရိဂ္ဂဟတော၊မှ။ပဋ္ဌာယ၊၍။(အာဘောဂ-
 သမန္နာဟာရမနသိကာရပစ္စဝေက္ခဏာတို့သည်။) ဟောန္တိ။ ပန၊ကား။ အပရ-
 ဘာဂေ၊ နောက်အဘို့ဖြစ်သော မဂ်ခဏ၌။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာသည်။ ဝါ၊ကို။
 ပရိညာတမေဝ၊ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သည်သာ။ ဟောတိ၊၏။ [သမုဒယော ပဇဟိ-
 တောဝ။ နိရောဓော သစ္စိကတောဝတို့ကို ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်။] မဂ္ဂေါ၊
 မဂ္ဂသစ္စာသည်။ ဝါ၊ကို။ ဘာဝိတောဝ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်သည်သာ။
 ဟောတိ၊၏။

တတ္ထ၊ထို ၄-ပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ ဒွေ၊ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ဒုက္ခသစ္စာ
 သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ ဒုဒ္ဒသတ္တာ၊ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဝါ၊မြင်နိုင်ခဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဂမ္ဘီရာနိ၊ နက်နဲကုန်၏။ ဒွေ၊
 ကုန်သော။(သစ္စာနိ၊နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို။)ဂမ္ဘီရတ္တာ၊နက်နဲကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုဒ္ဒသာနိ၊ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်၏။ ဟိ၊ခွဲ။ဒုက္ခသစ္စံ၊သည်။
 ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ပါကဠံ၊ ထင်ရှား၏။ ခါဏုကဏုကပ္ပဟာရာ-
 ဒီသု၊ သစ်ငုတ်ဖြင့်ပုတ်ခတ်မိခြင်း၊ဆူးဖြင့်ပုတ်ခတ်မိခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ ဝါ၊
 ခလုတ်တိုက်ခြင်း၊ ဆူးစူးခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ အဟော ဒုက္ခန္တိ၊ အဟော ဒုက္ခံ
 ဟူ၍။ ဝါ၊ အော် ဒုက္ခဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗတမ္ပိ၊ ပြောဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့လည်း။
 အာပဇ္ဇတိ၊ ၏။ သမုဒယသစ္စမ္ပိ၊ သမုဒယသစ္စာသည်လည်း။ ခါဒိတုကာမတာ-
 တုဋ္ဌိတုကာမတာဒိဝသေန၊ ခဲခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်၊ စားခြင်းငှါ အလို

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၂၉

ရှိသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ (ခဲလို့ စားလိုခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။) ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ပါကဋ္ဌ၊ ထင်ရှား၏။ ပန၊ ကား။ လက္ခဏာ ပဋိဝေဓတော၊ လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအားဖြင့်။ ဥဘယမ္ပိ၊ ၂-ပါးစုံသော ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာသည်လည်း။ ဂမ္ဘီရံ၊ နက်နဲ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအားဖြင့်။ တာနိ၊ ထို ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ ဒုဒ္ဒသတ္တာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂမ္ဘီရာနိ၊ ကုန်၏။

ပန၊ ကား။ ဣတရေသံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့မှ တပါး ကုန်သော။ ဒွိန္နံ၊ ကုန်သော။ (သစ္စာနံ၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို။) ဒဿနတ္ထာယ၊ မြင်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ပယောဂေါ၊ ပြုလုပ်ရခြင်းဟူသော ပယောဂသည်။ (တနည်း) ပယောဂေါ၊ လုံးပမ်း ကြိုးကုတ် အားထုတ်ရခြင်းသည်။ (ဟောတိ ဌိစပံ)။ ဘဂဂ္ဂဟဏတ္ထံ၊ ဘဝဂ်ကို ကိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ။ (နေဝသညာနာသညာယတနဘုံကို ကိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ) ဟတ္ထပ္ပသာရဏဝိယ၊ လက်ကို ဆန့်တန်းရခြင်းနှင့် တူသည်၎င်း။ အဝီစိဖုသနတ္ထံ၊ အဝီစိကို ထိခြင်းအကျိုးငှါ။ ပါဒပ္ပသာရဏဝိယ၊ ခြေကို ဆန့်တန်းရခြင်းနှင့် တူသည်၎င်း။ သတဓာ၊ တရာ အပြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ အစိတ်တရာ။ ဘိန္နဝါလဿ၊ ခွဲစိတ်အပ်ပြီးသော သားမြီး၏။ ကောဋီယာ၊ အစွန်တခုဖြင့်။ ကောဋီ၊ အစွန်တခုကို။ ပဋိပါဒနိဝိယစ၊ ထိစေရခြင်းနှင့်တူသည်၎င်း။ (ထိအောင် ထိုးရခြင်းနှင့် တူသည်၎င်း။) ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ တာနိ၊ ထို နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို။ ဂမ္ဘီရတ္တာ၊ နက်နဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုဒ္ဒသာနိ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်၏။ ဝေံ၊ ဤသို့။ ဒုဒ္ဒသတ္တာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂမ္ဘီရေသုစ၊ နက်နဲသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ [ရွှေ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ ၂-ပါးကို ရည်ရွယ်သည်။] ဂမ္ဘီရတ္တာ၊ နက်နဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုဒ္ဒသေသုစ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ [နောက် နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ ၂-ပါးကို ရည်ရွယ်သည်။] စတုသု၊ ကုန်သော။ သစ္စေသု၊ သစ္စာတို့၌။ ဥဂ္ဂဟာဒိဝသေန၊ သင်ယူခြင်းအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပုဗ္ဗဘာဂဉာဏပ္ပတ္တိံ၊ မဂ်၏ ရွှေအဘို့၌ဖြစ်သော ဉာဏ်၏ဖြစ်ပုံကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ဣဒံ ဒုက္ခေ ဉာဏန္တိအာဒိ၊ ဤဒုက္ခေ ဉာဏံ အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပန၊ ကား။ ပဋိဝေဓက္ခဏေ၊ ထိုးထွင်း၍ သိရာခဏ၌။ ဧကမေဝ၊ တပါးသာလျှင်ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ မဂ်ဉာဏ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ယော၊ အကြင်ဝိတက်သည်။) ကာမတော၊ ကာမဝိတက်မှ။ နိဿဇ္ဇော၊ ထွက်မြောက်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုဝိတက်သည်။) နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါ၊ မည်၏။ (ယော၊

အကြင် ဝိတက်သည်။) ဗျာပါဒတော၊ ဗျာပါဒဝိတက်မှ။ နိဿဇ္ဈော၊ ၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ (သော၊ ထို ဝိတက်သည်။) အဗျာပါဒသက်ပေါ၊ မည်၏။ (ယော၊
 အကြင် ဝိတက်သည်။) ဝိတိံ သာယ၊ ဝိဟိံ သာဝိတက်မှ။ နိဿဇ္ဈော၊ ၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) အဝိဟိံ သာသက်ပေါ၊ မည်၏။ တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးသော
 ဝိတက်တို့တွင်။ နေက္ခမ္မဝိတက္ကော၊ နေက္ခမ္မဝိတက်သည်။ ဝါ၊ ကာမမှထွက်မြောက်
 တတ်သောဝိတက်သည်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ကာမကိုကြံစည်တတ်သောဝိတက်၏။
 ပဒဿာတံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို သတ်ခြင်းကို။ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏
 အကြောင်းကို ဖြတ်ခြင်းကို။ ကရောဇ္ဈော၊ လျက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ အဗျာပါဒ-
 ဝိတက္ကော၊ ဗျာပါဒမှ ထွက်မြောက်တတ်သော ဝိတက်သည်။ ဗျာပါဒဝိတက္ကဿ၊
 ဗျာပါဒဝိတက်၏။ ဝါ၊ သူတပါးတို့ကို ပျက်စီးစေလိုသောဒေါသနှင့် ယှဉ်သော
 ဝိတက်၏။ (ပဒဿာတံ၊ ကို။ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ကို။ ကရောဇ္ဈော၊ လျက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။)
 အဝိဟိံ သာဝိတက္ကော၊ အဝိဟိံ သာဝိတက်သည်။ ဝါ၊ ဝိဟိံ သာမှ ထွက်မြောက်
 တတ်သောဝိတက်သည်။ ဝိဟိံ သာဝိတက္ကဿ၊ သူတပါးတို့ကို ညှဉ်းဆဲကြောင်း
 ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော ဝိတက်၏။ (ပဒဿာတံ၊ ကို။ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ကို။ ကရောဇ္ဈော၊
 လျက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။) စ၊ သည်သာမကသေး။ နေက္ခမ္မဝိတက္ကော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။
 ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ပစ္စနိကော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်သည်။ ဟုတော၊ ၍။
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ အဗျာပါဒ အဝိဟိံ သာဝိတက္ကော၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဗျာပါဒ-
 ဝိဟိံ သာဝိတက္ကောနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့၏။ (ပစ္စနိကော၊ တို့သည်။ ဟုတော၊ ၍။
 ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။)

တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးသော ဝိတက်တို့တွင်။ ယောဂါဝစရော၊ ယောဂါဝစရ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ပဒဿာတနတ္ထံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း
 ကို သတ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ကာမဝိတက္ကံဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ အညံ၊ ကာမဝိတက်မှ
 တပါးသော။ ကိဉ္စိ၊ သော။ သင်္ခါရံ ဝါ၊ သင်္ခါရတရားကိုသော်၎င်း။ သမ္မသတိ၊
 အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟု သုံးသပ်၏။ အထ၊ သုံးသပ်ရာ ထိုအခါ၌။ အဿ၊
 ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိပဿနာက္ခဏေ၊ ဝိပဿနာခဏ၌။ ဝိပဿနာ-
 သမ္ပယုတ္တော၊ ဝိပဿနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ သက်ပေါ၊ သက်ပွသည်။ ဝါ၊
 ဝိတက်သည်။ တဒဂ်ဝသေန၊ တဒဂ်၏အစွမ်းဖြင့်။ (ထိုထို အကုသိုလ် အစိတ်
 အပိုင်းကို ပယ်တတ်သော ထိုထို ကုသိုလ်အစိတ်အပိုင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။) ကာမ-
 ဝိတက္ကဿ၊ ၏။ ပဒဿာတံ၊ ကို။ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ကို။ ကရောဇ္ဈော၊ လျက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။
 ဝိပဿနံ၊ ကို။ ဥဿုကာပေတွာ၊ အားထုတ်စေ၍။ [ဥဿုကပုဒ်ပြီးပုံကို မဟာဝဂ္ဂ
 ဘာသာဋီကာ စမ္မေယျက္ခန္ဓကဉ္စ ပြထားပြီ။] မဂ္ဂံ၊ မဂ်သို့။ ပါပေတိ၊ ရောက်စေ၏။
 အထ၊ ရောက်စေရာ ထိုအခါ၌။ အဿ၊ ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊
 မဂ်ခဏ၌။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော၊ မဂ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ သက်ပေါ၊ သည်။ ဝါ၊

ဝိတင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၃၁

သည်။ သမုစ္ဆေဒဝသေန၊ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။
 ပဒဿတံ၊ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ကရောဇ္ဇော၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဗျာပါဒဝိတက္ကဿပိ၊ ၎င်းလည်း။
 ပဒဿတနတ္ထံ၊ ငါ။ ဗျာပါဒဝိတက္ကဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ အညံ၊ ဗျာပါဒဝိတက်မှ
 တပါးသော။ သင်္ခါရံဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ သမ္မသတိ၊ ၎င်း။ ဝိဟိံ သာဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။
 ပဒဿတနတ္ထံ၊ ငါ။ ဝိဟိံ သာဝိတက္ကဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ အညံ၊ ဝိဟိံ သာဝိတက်မှ
 တပါးသော။ သင်္ခါရံဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ သမ္မသတိ၊ ၎င်း။ အထ၊ သုံးသပ်ရာ
 ထိုအခါ၌။ အထ၊ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိပဿနာက္ခဏေ၌။ ဣတိ၊
 ဤသို့အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ပုဒ်အပေါင်းကို။ ဝုရိမနယေနော၊
 ရှေးနည်းဖြင့်သာ။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

ပန၊ ဆက်။ ကာမဝိတက္ကဒီနံ၊ ကာမဝိတက် အစရှိကုန်သော။ တိဏ္ဍံ၊ ၃-ပါး
 ကုန်သော ဝိတက်တို့၏။ ပါဠိယံ၊ မေဿင်္ဂဏံပါဠိတော်၌။ ဝိဘတ္တေသု၊ ဝေဘန်
 အပ်ကုန်သော။ အဋ္ဌတ္တိံ သာရမ္ပဏေသု၊ ၃၈-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံတို့တွင်။
 ဧကကမ္မဋ္ဌာနမ္ပိ၊ တပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်သည်လည်း။ ဝါ၊ တပါးသောအာရုံ
 ရှိသောဈာန်သည်လည်း။ အပစ္စနိကံနာမ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်မဟုတ်သောကမ္မဋ္ဌာန်း
 မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း။ ဧကန္တတော၊ ဧကန်
 အားဖြင့်။ ဝါ၊ တခုသော အဘို့အားဖြင့်။ တာဝံ၊ ဗျာပါဒဝိတက် စသည်တို့မှ
 ရှေးဦးစွာ။ (ဝုတ္တဿ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။) ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ အသုဘေ-
 သု၊ အသုဘအာရုံတို့၌။ (ပဝတ္တံ၊ သော။) ပဌမဇ္ဈာနမေဝ၊ ပဌမဈာန်သည်သာ။
 ပစ္စနိကံ၊ တည်း။ ဗျာပါဒဝိတက္ကဿ၊ သူတပါးတို့ကို ပျက်စီးစေလိုသော ဒေါသ
 နှင့်ယှဉ်သော ဝိတက်၏။ မေတ္တာယ၊ မေတ္တာအာရုံ၌။ (ပဝတ္တံ၊ နိ၊ ကုန်သော။)
 တိတတေက္ကဇ္ဈာနာနိ၊ တိကဈာန်၊ စတုက္ကဈာန်တို့သည်။ (ပစ္စနိကာနိ၊ တို့တည်း။)
 ဝိဟိံ သာဝိတက္ကဿ၊ သူတပါးတို့ကို ညှဉ်ဆဲကြောင်း ဒေါသနှင့် ယှဉ်သော
 ဝိတက်၏။ ကရုဏာယ၊ ကရုဏာအာရုံ၌။ (ပဝတ္တံ၊ နိ၊ ကုန်သော။) တိကစတုက္က-
 ဇ္ဈာနာနိ၊ တို့သည်။ (ပစ္စနိကာနိ၊ တို့တည်း။)

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အသုဘေ၊ အသုဘအာရုံ၌။ ပရိကမ္ပံ၊ ပရိကမ်ကို။ ဝါ၊
 အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို။ ကတော၊ ရှိ။ ဈာန်၊ ဈာန်သို့။ သမာပန္နဿ၊ ကောင်းစွာ
 ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဈာန်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။) သမာပတ္တိက္ခဏေ၊
 ကောင်းစွာ ရောက်ရာဏေ၌။ (ဈာန်ဝင်စားရာဇာဏ၌။) ဈာနသမ္ပယုတ္တော၊
 ဈာန်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ သင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန၊ ပယ်ခွါခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ ပစ္စနိကော၊ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဈာန်ကို။
 ပါဒကံ၊ အခြေခံကို။ ကတော၊ ရှိ။ ဝိပဿနံ၊ ကို။ ပဌပေန္တဿ၊ ဖြစ်စေသော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိပဿနာက္ခဏေ၊ ၌။ ဝိပဿနာ သမ္ပယုတ္တော၊ သော။ သင်္ကပ္ပေါ၊
 သည်။ တဒင်္ဂဝသေန၊ တဒင်္ဂ၏အစွမ်းဖြင့်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ ပစ္စနိကော၊

ဟုတွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိပဿနံ၊ ကိ။ ဥဿုကာပေတွာ၊ အားထုတ်စေ၍။ မဂ္ဂံ၊ သို့။ ပါပေန္တဿ၊ ရောက်စေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ မဂ်ခဏ၌။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော၊ သော။ သင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ သမုစ္ဆေဒဝသေန၊ အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ပစ္စနိကော၊ ဟုတွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သောဝိတက်ကို။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန၊ ကား။ မေတ္တာယ၊ မေတ္တာ၌။ ဝါ၊ မေတ္တာအာရုံ၌။ ပရိကမ္မံ၊ ပရိကမ်ကို။ ဝါ၊ အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို။ ကတွာ၊ ၍။ (ဈာနံ၊ သို့။ သမာပဇ္ဇတိ၊ ကောင်းစွာ ရောက်၏။ ဝါ၊ ဝင်စား၏။) ကရုဏာယ၊ ကရုဏာ၌။ ဝါ၊ ကရုဏာအာရုံ၌။ ပရိကမ္မံ၊ ကိ။ ဝါ၊ ကိ။ ကတွာ၊ ၍။ ဈာနံ၊ သမာပဇ္ဇတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ပုဒ်အပေါင်းကို။ ပရိမနယေနော၊ သာ။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သောဝိတက်ကို။ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါတိ၊ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပဟူ၍ ၎င်း။ [“အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါတိ ဝုစ္စတိ” ဟုရှိ၏။ နောက်၌ စသဒ္ဓါရှိသောကြောင့် “ဝုစ္စတိ” ပိုဟန်တူသည်။] အဝိဟိံ သာသင်္ကပ္ပေါတိ စ၊ အဝိဟိံ သာသင်္ကပ္ပဟူ၍ ၎င်း။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတေနက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါယော၊ ဤနေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပ အစရှိသောတရားတို့သည်။ ဝိပဿနာဈာနဝသေန၊ ဝိပဿနာ ဈာန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပတ္တိနံ၊ ဖြစ်ခြင်းတို့၏။ နာနတ္တာ၊ ထူးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မဂ်၏ ရှေ့အဘို့၌။ နာနာ၊ ထူးကုန်၏။ ပန၊ ကား။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ မဂ်ခဏ၌။ တိသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု ဌာနေသု၊ ဤဌာနတို့၌။ ဥပ္ပန္နဿ၊ သော။ အကုသလသင်္ကပ္ပဿ၊ အကုသလသင်္ကပ္ပ၏။ ပဒစ္ဆေဒတော၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဖြတ်ခြင်းအားဖြင့်။ အနုပ္ပတ္တိသာနေဝသေန၊ နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းကို ပြီးစေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ မဂ္ဂင်္ဂံ၊ မဂ်၏အစိတ်အပိုင်းကို။ ပူရယမာနော၊ ပြည့်စေလျက်။ ဧကောဝ၊ တပါးသာလျှင်ဖြစ်သော။ ကုသလသင်္ကပ္ပေါ၊ ကုသလသင်္ကပ္ပသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ အယံ၊ ဤကုသလသင်္ကပ္ပသည်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါနာမ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ မည်၏။

သမ္မာဝါစာနိဒ္ဒေသေပိ၊ ဌလည်း။ [ပိဖြင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပနိဒ္ဒေသကို ပေါင်းပါ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပနိဒ္ဒေသသည်သာ ပြအပ်ခဲ့သောအစီအစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ ဤ သမ္မာဝါစာနိဒ္ဒေသ၌လည်း ပြအပ်လတ္တံ့သော အစီအစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်သည်-ဟူလို။ နောက် နိဒ္ဒေသ၌လည်း နည်းတူ။ အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော မထည့်ရ။] ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အညေနော၊ ပိသုဏဝါစာ စသည်တို့မှရှောင်ကြဉ်ကြောင်းစိတ်မှ တမျိုးတခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ စိတ်ဖြင့်။ မုသာဝါဒါ၊ မုသာဝါဒမှ။ ဝိရမတိ၊ ရှောင်ကြဉ်၏။ အညေနညေန၊ မုသာဝါဒ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းစိတ်မှ တမျိုးတခြား တမျိုးတခြားသာလျှင် ဖြစ်သော။ (စိတ္တ-

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၃၃

န၊ ဖြင့်။) ပိသုဏဝါစာဒိဟိ၊ ပိသုဏဝါစာ အစရှိသည်တို့မှ၊ (ဝိရမတိ၊ ဤ။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ စတဿောပိ၊ ၄-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တော ဝေရမဏိယော၊ ဤရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိတို့သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မင်၏ ရှေ့အဘို့၌။ နာနာ၊ အသီးအသီးတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ပန၊ ကား။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ၌။ မိစ္ဆာဝါစာသင်္ခါတာယ၊ မိစ္ဆာဝါစာဟု ဆိုအပ်သော။ စတုဗ္ဗိဇာယ၊ ၄-ပါးအပြားရှိသော။ အကုသလဒုဿီလျစေတနာယ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော ဒုဿီလျစေတနာ၏။ ပေ။ သမ္မာဝါစာသင်္ခါတာ၊ သော။ ကုသလဝေရမဏိ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဤ။ အယံ၊ ဤဝိရတိသည်။ သမ္မာဝါစာနာမ၏။ သမ္မာကမ္မန္တနိဒ္ဒေသေပိ၊ ၌လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အညေနော၊ အဓိန္ဒာဒါနစသည်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းစိတ်မှတစ်ဆင့်တခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ ဖြင့်။ ပါဏာတိပါတာ၊ မှ။ ဝိရမတိ၊ ဤ။ ပေ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တိဿောပိ၊ ကုန်သော။ တော ဝေရမဏိယော၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ နာနာ၊ (ဟောန္တိ)။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဤ။ အယံ၊ ဤ ဝိရတိသည်။ သမ္မာကမ္မန္တာ နာမ။

သမ္မာအာဇီဝနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော-ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဣဓာတိ၊ ကား။ ဣမသ္မိံ သာသနေ၊ ၌။ အရိယသာဝကောတိ၊ ကား။ အရိယဿ၊ အရိယာဖြစ်တော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ ဤ။ သာဝကော၊ သာဝကသည်။ ဝါ၊ စကားတော်ကို လိုက်နာတတ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့် တကွဖြစ်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည်။ [“အာပတ်မသင့်အောင် စောင့်ရှောက်သောရဟန်းတော်နှင့် လူ့ သီလ မပျက်အောင် စောင့်ရှောက်သော လူဝတ်ကြောင်များလည်း သာဝကအရ၌ ပါဝင်ကြ၏”ဟု မှတ်ပါ။] မိစ္ဆာအာဇီဝံ ပဟာယာတိ၊ ကား။ ပါပကံ၊ ယုတ်ညံ့သော။ အာဇီဝံ၊ အသက်မွေးမှုကို။ ပဇဟိတု၊ ပယ်စွန့်၍။ သမ္မာအာဇီဝေနာတိ၊ ကား။ ဗုဒ္ဓပသတ္ထေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သော။ ကုသလ အာဇီဝေန၊ အပြစ်မရှိသော အသက်မွေးမှုဖြင့်။ ဇီဝိကံ ကပေတိတိ၊ ကား။ ဇီဝိတပူဝတ္တိံ၊ အသက်၏ဖြစ်ခြင်းကို။ ဝါ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကို။ ပဝတ္ထေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ [ပဝတ္ထေတိကား ကပေတိ၏ အဓိပ္ပါယ်တူ။] ဣဓာပိ၊ ဤသမ္မာအာဇီဝနိဒ္ဒေသ၌လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အညေနော၊ ဝစီဒ္ဓါရ ဝိတိက္ကမမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း စိတ်မှ တစ်ဆင့်တခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ ဖြင့်။ ကာယဒ္ဓါရဝိတိက္ကမာ၊ ကာယဒ္ဓါရ၌ဖြစ်သော လွန်ကျူးခြင်းမှ။ ဝိရမတိ၊ ဤ။ အညေနော၊ ကာယဒ္ဓါရ ဝိတိက္ကမမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းစိတ်မှတစ်ဆင့်တခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ (စိတ္တေန၊ ဖြင့်။) ဝစီဒ္ဓါရ ဝိတိက္ကမာ၊ ဝစီဒ္ဓါရ၌ဖြစ်သော လွန်ကျူးခြင်းမှ။ ဝိရမတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ၌။ နာနာက္ခဏေသု၊ တို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပန၊ ကား။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ၌။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ ဒွါရေသု၊ ကာယဒ္ဓါရ ဝစီဒ္ဓါရတို့၌။ သတ္တန္တံ၊ ကုန်သော။ ကမ္မပတာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဥပ္ပန္နာယ၊ သော။ မိစ္ဆာအာဇီဝ-

ဒုဿီလျစေတနာယ၊ ယုတ်ညံ့သော အသက်မွေးကျောင်းဖြစ်သော ဒုဿီလျ စေတနာ၏။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အယံ၊ ဤမိစ္ဆာဒီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်။ သမ္မာ- အာဇီဝေါ နာမ။

သမ္မာဝါယာမနိဇ္ဈေသော၊ သည်။ သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်္ဂေ၊ ဌ။ အနုပဒဝဏ္ဏနာ- ဝသေန၊ အစဉ်အတိုင်းပုဒ်သို့ကို ဖွင့်ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အာဝိ၊ ထင်ရှားစွာ။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့ ။ ပန၊ ဆက်။ အယံ၊ ဤ သမ္မာဝါယာမကို။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ဌ။ နာနာစိတ္တေသု၊ တို့၌။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ အညေနော၊ ဥပ္ပန္န ပါပကတို့ကို ပယ်ခြင်းငှါ အားထုတ်ကြောင်းစိတ် အစရှိသည်တို့မှ တမျိုးတခြား သာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ အနုပ္ပန္နာနံ၊ မဖြစ်ကုန်သေးသော။ ပါပကာနံ၊ မိမိ ကိန်းရာသတ္တဝါကို အပါယ်လေးရှာ၌ ကျရောက်စေတတ်ကုန်သော။ အကုသလာ- နံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ အနုပ္ပါဒါယ၊ ငှါ။ ဝါယာမံ၊ အားထုတ်ခြင်းကို။ ကရေတိ၊ ၏။ အညေန(ဝေ)၊ အနုပ္ပန္နပါပကတို့၏ မဖြစ်ခြင်းငှါ အားထုတ် ကြောင်းစိတ် အစရှိသည်တို့မှ တမျိုးတခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ (စိတ္တေန၊ ဖြင့်။) ဥပ္ပန္နာနံ၊ ဖြစ်ပြီးကုန်သော။ (ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ။) ပဟာနာယ (ဝါယာမံ ကရေတိ။) အညေနော၊ သော။ (စိတ္တေန)။ အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပါဒါယ၊ ငှါ။ (ဝါယာမံ ကရေတိ)။ အညေန(ဝေ)၊ သော။ (စိတ္တေန)။ ဥပ္ပန္နာနံ(ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ)ဌိတိယာ၊ တည်တံ့ခြင်းငှါ။ (ဝါယာမံ၊ ကရေတိ)။ ပန၊ ကား။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ပေ။ စတုကိစ္စသမကဋ္ဌေန၊ လေးပါးသော ကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ။

သမ္မာသတိနိဇ္ဈေသောပိ၊ သည်လည်း။ ပိဖြင့် သမ္မာဝါယာမ နိဇ္ဈေသကို ပေါင်း။ အာဝိ ဘဝိဿတိချင်း တူသောကြောင့် ပိဖြင့် ပေါင်းသည်။ ပေ။ ဘဝိ- သတိ။ စ၊ ဆက်။ အယံ၊ ဤ သမ္မာသတိကိုလည်း။ ပေ။ လဗ္ဘတိ။ ဟိ၊ မှန်။ အညေနော၊ ဝေဒနာ စသည်တို့ကို သိမ်းဆည်းကြောင်းစိတ်မှ တမျိုးတခြား သာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ ဖြင့်။ ကာယံ၊ ကိုယ်ကို။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ ယူ၏။ ဝါ၊ သိမ်းဆည်း၏။ အညေနညေန၊ ကာယ စသည်တို့ကို သိမ်းဆည်း ကြောင်းစိတ်မှ တမျိုးတခြား တမျိုးတခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ (စိတ္တေန၊ ဖြင့်။) ဝေဒနာဒိနိ၊ တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ ၏။ ပေ။ လဘတိ။

သမ္မာသမာဓိနိဇ္ဈေသော၊ ဌ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ဈာနာနိ၊ တို့သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ၊ ဌလည်း။ နာနာ၊ အသီးအသီးတို့သည်။ ဝါ၊ မတူထူးခြား ကွဲပြားကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ မဂ္ဂက္ခဏေပိ၊ ဌလည်း။ (နာနာ ဟောန္တိ)။ [မဂ်နှင့်ယှဉ်သောဈာန်ကတမျိုးစီဖြစ်သောကြောင့် ထိုသမ္မာသမာဓိ သည်လည်း တမျိုးစီ ကဲ့ရဲ့လေသည်။] ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ဌ။ သမာပတ္တိဝသေန၊ သမာပတ်ဝင်စားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ နာနာ၊ ဟောန္တိ။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ဌ။ နာနာ-

မဂ္ဂဝသေန၊ အမျိုးမျိုးသော မဂ်၏အစွမ်းဖြင့်။ (နာနာ၊ ဟောန္တိ)။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကေ-
 သ၊ အချို့သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပဌမမဂ္ဂေါ၊ ပဌမမဂ်သည်။ ပဌမဇ္ဈာနိ-
 ကော၊ ပဌမဈာန်နှင့်ယှဉ်သည်။ ဟောတိ။ ဒုတိယမဂ္ဂါဒယောပိ၊ ဒုတိယမဂ်အစ
 ရှိသည်တို့သည်လည်း။ ပဌမဇ္ဈာနိကာ၊ ပဌမဈာန်နှင့် ယှဉ်ကုန်သည်သော်၎င်း။
 ဒုတိယာဒိသ၊ ဒုတိယဈာန် အစရှိသည်တို့တွင်။ အညတရဇ္ဈာနိကာဝါ၊ အမှတ်
 မထား တပါးပါးသောဈာန်နှင့် ယှဉ်ကုန်သည်သော်၎င်း။ ဟောန္တိ။ ကေသ၊
 ၏။ ပဌမမဂ္ဂေါ၊ သည်။ ဒုတိယာဒိနံ၊ တို့တွင်။ အညတရဇ္ဈာနိကော၊ သည်။
 ဟောတိ။ ဒုတိယာဒယောပိ၊ ဒုတိယမဂ် အစရှိသည်တို့သည်လည်း။ ဒုတိယာ-
 ဒိနံ၊ တို့တွင်။ အညတရဇ္ဈာနိကာဝါ၊ ကုန်သည်သော်၎င်း။ ပဌမဇ္ဈာနိကာဝါ၊
 ကုန်သည်သော်၎င်း။ ဟောန္တိ။ ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ စတ္တာရော-
 ပိ၊ လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ မဂ္ဂါ၊ တို့သည်။ ဈာနဝသေန၊ ဈာန်နှင့်စပ်
 သဖြင့်။ သဒိသာဝါ၊ တူကုန်သည်သော်၎င်း။ အသဒိသာဝါ၊ မတူကုန်သည်သော်
 ၎င်း။ ကေစ္စသဒိသာဝါ၊ တချို့ တူကုန်သည်သော်၎င်း။ ဟောန္တိ။

ပန၊ ဆက်။ အသ၊ ထိုလေးပါး အပြားရှိသော မဂ်၏။ အယံဝိသေသော၊
 ဤအထူးသည်။ ပါဒကဇ္ဈာနနိယာမေန၊ ပါဒကဇ္ဈာနနိယာပကြောင့်။ (မဂ်၏
 ထိုထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်ပုံ၊ ထိုထိုမဂ်နှင့် ယှဉ်ပုံကို ဘတ်မှတ်တတ်သော ပါဒကဈာန်
 ကြောင့်။) ဟောတိ။ ၏။ တာဝ၊ သမ္မုသိတပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ-
 န၊ သော။) ပါဒကဇ္ဈာနနိယာမေန၊ ကြောင့်။ [“ပဌမဇ္ဈာန လာဘိနော”ဟု
 စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။ နောက်၌ ဒုတိယဈာန်မှ ထပုံ၊ တတိယဈာန်မှ ထပုံ၊ စတုတ္ထ
 ဈာန်မှထပုံတို့ကို ပြုလတ္တံ့ ဖြစ်သောကြောင့် “ပဌမဇ္ဈာနာဒိလာဘိနော”ဟု
 အာဒိသဒ္ဓါပါမှ သင့်မည်။] ပဌမဇ္ဈာနာဒိလာဘိနော၊ ပဌမဈာန် အစရှိသည်ကို
 ရပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။ (“ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေါ ပဌမဇ္ဈာနိကော ဟောတိ”
 စသည်၌စပ်။) ဝါ၊ သည်။ (ဝိပဿန္တဿ ဧဝံ။) ပဌမဇ္ဈာနာ၊ မှ။ ဝုဋ္ဌာယ၊ ရှိ။
 ဝိပဿန္တဿ၊ ဝိပဿနာရှုလသော်။ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေါ၊ ဖြစ်သောမဂ်သည်။ ပဌမဇ္ဈာနိ-
 ကော၊ သည်။ ဟောတိ။ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပဌမဇ္ဈာနိကမဂ်၌။ မဂ္ဂင်-
 ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ မဂ္ဂင် ၈-ပါး၊ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးတို့သည်။ ပရိပုဏ္ဏာနေဝ၊ ပြည့်စုံကုန်
 သည်သာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒုတိယဇ္ဈာနတော၊ မှ။ ပေ။ ဒုတိယဇ္ဈာနိကော၊ ဟောတိ။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊
 ဤဒုတိယဇ္ဈာနိကမဂ်၌။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ သတ္ထ၊ ၇-ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ န်၏။
 [သမ္မာသကပ္ပ မပါသောကြောင့် “သတ္ထ” ဟု ဆိုသည်။] တတိယဇ္ဈာနတော၊
 မှ။ ပေ။ တတိယဇ္ဈာနိကော ဟောတိ။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤတတိယဇ္ဈာနိက
 မဂ်၌။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ သတ္ထ၊ တို့သည်၎င်း။ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ ဆ၊
 ၆-ပါးတို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ န်၏။ [စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် တတိယဈာန်၌

ပီတိမရသောကြောင့် “ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ ဆ”ဟု ဆိုသည်။] စတုတ္ထဇ္ဈာနတော၊ မှ။ ပဌာယ၊ ရှိ။ ယာဝ နေဝသညာ နာသညာယတနာ၊ နေဝသညာနာသညာ-ယတနဈာန်တိုင်အောင်။ သေ (သေဝေ)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ [“မဂ္ဂင်္ဂါနိ သတ္တ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ ဆ”ကို ညွှန်းသည်။]

အာရုပ္ပေ၊ အရူပဘုံ၌။ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနံ၊ စတုက္ကဈာန် ပဉ္စကဈာန်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တဉ္စ၊ ထို စတုက္ကဈာန် ပဉ္စကဈာန်သည်လည်း။ လောကုတ္တရံ၊ လောကုတ္တရာဈာန်တည်း။ နော လောကံယံ၊ လောကီဈာန်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (အဋ္ဌသာလိနိယံ၊ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (ဆိုခဲ့ပြီ။) ဧတ္ထ၊ ဤစကားရပ်၌။ ကထံ၊ အဘယ်သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်ပါသည်။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ [အရူပဘုံ၌ ပါဒကပဌမဈာန်စသည်၏ မရှိခြင်းကြောင့် “စတုက္ကပဉ္စကလောကုတ္တရာ ဈာန်ဖြစ်၏” ဟူသောစကားကို အဘယ်သို့မှတ်ထိုက် ပါသည်။—ဟူလို။] ဧတ္ထာပိ၊ ဤအရူပဘုံ၌လည်း။ [ပါဒကဇ္ဈာနမေဝ နိယာမေတိ ၌စပ်။ ပိဖြင့် ကာမ၊ ရူပဘုံတို့ကိုပေါင်း။] ပဌမဇ္ဈာနာဒိသု၊ ပဌမဈာန်အစရှိသည် တို့တွင်။ ယတော၊ အကြင်ဈာန်မှ။ ဝုဋ္ဌာယ၊ ထ၍။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ၊ ကို။ ပဋိ-လဘိတော၊ ရ၍။ (ကာမ ရူပဘုံတုန်းကရ၍။) အရူပသမာပတ္တိံ၊ ကို။ ဘာဝေတော၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေ၍။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာရုပ္ပေ၊ ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇော၊ ပြီ။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ တတ္ထ၊ ထို အရူပသံ၌။ တံဈာနိကာဝ၊ ထို ပဌမဈာန်နှင့် ယှဉ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ တယော၊ န်သော။ မဂ္ဂါ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝေ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ ပါဒကဇ္ဈာနမေဝ၊ သည်သာ။ နိယာမေ-တိ၊ ဈာန် မဂ္ဂင်္ဂ အထူးကို မှတ်သား၏။ ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ကေစိ၊ ကုန်သော။ ထေရာ၊ တို့သည်။ ဝိပဿနာယ၊ ၏။ အာရမ္မဏဘူတာ၊ အာရုံဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ နိယာမေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ။ (ဤဝါဒကား “သုံးသပ်အပ်သော သမ္မသိတအာရုံသည် ဈာန် မဂ္ဂင်္ဂအထူးကို မှတ်သား၏” ဟု ဆိုအပ်သော သမ္မသိတဝါဒကည်း။)

ကေစိ၊ န်သော။ (ထေရာ၊ တို့သည်။) ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆန္ဒသည်။ နိယာမေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ။ [ဤဝါဒကား ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ ဝါဒတည်း။] ကေစိ၊ (ထေရာ) ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၊ သည်။ နိယာမေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ။ [ဤကား ဝါဒအားလုံးနှင့် မဆန့်ကျင်သော ဝိပဿနာနိယာမဝါဒ တည်း။] တေသံ၊ ထို ထေရ်တို့၏။ ဝါဒပိနိစ္ဆယော၊ ဝါဒ အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌။ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍေ၊ ၌။ လောကုတ္တရပဒဘာဇနိယ ဝဏ္ဏနာယံ၊ လောကုတ္တရပဒဘာဇနီ၏ အဖွင့်၌။ ဝုတ္တ-နယေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဓ္ဓေသအဖွင့်

၃၃၇

အယံ ဝုစ္စတိ သမ္မာသမာဓိတိ၊ ကား။ စတုသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု ဈာနေသု၊ တို့၌။ ယာ ကေဂ္ဂတာ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ၊ ဤ ကေဂ္ဂတာကို။ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၌။ လောကီယော၊ လောကီဖြစ်သော။ အပရဘာဂေါနောန်ဖြစ်သော မဂ်ခဏ၌။ လောကုတ္တရော၊ သော။ သမ္မာသမာဓိနာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ ဝေ၊ သို့။ လောကီယ လောကုတ္တရဝသေန၊ လောကီ လောကုတ္တရာတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ ကို။ ဒေသေသိ၊ ပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုလောကီမဂ် လောကုတ္တရာမဂ်တို့တွင်။ လောကီယမဂ္ဂေါ ခွံ။ သဗ္ဗာနေဝ၊ အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ ယထာနုရူပံ၊ အကြင်အကြင် ဖြစ်ထိုက်သည် အားလျော်စွာ။ ဆသု၊ န်သော။ အာရမ္မဏေသု၊ တို့တွင်။ အညတရာရမ္မဏာနိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ပန၊ ကား။ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ ခွံ။ စတုသစ္စပ္ပဋိဝေဓာယ၊ လေးပါးသော သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအကျိုးငှါ။ ပဝတ္တဿ၊ ဖြစ်သော။ အရိယဿ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏။ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသော။ အဝိဇ္ဇာနုသယ သမုဂ္ဂါတကံ၊ အဝိဇ္ဇာနုသယကို အကြွင်းမဲ့ သတ်တတ်သော။ ပညာစက္ခု၊ ပညာစက္ခုသည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မည်၏။ တထာ၊ ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သမ္ပန္နဒိဋ္ဌိဿ၊ ပြည့်စုံသော ဉာဏ်ရှိသော။ (အရိယဿ၊ ၏။) တံ သမ္ပယုတ္တံ၊ ထို သမ္ပယုတ္တံနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ တိဝိဓ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ သမုဂ္ဂါတကံ၊ သုံးပါး အပြားရှိသော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပကို အကြွင်းမဲ့သတ်တတ်သော။ စေတသော၊ စိတ်ကို။ နိဗ္ဗာနပဒါဘိနိရောပနံ၊ ရောက်သင့် ရောက်ထိုက်သောနိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုတင်တတ်သော ဝိတက်သည်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ မည်၏။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဿန္တဿ၊ မြင်သည်လည်းဖြစ်သော။ ဝိတက္ကေန္တဿ စ၊ ကြံသည်လည်းဖြစ်သော။ (အရိယဿ၊ ၏။) တံ သမ္ပယုတ္တာဝ၊ ထို သမ္မာသင်္ကပ္ပနှင့် သမ္ပယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ စတုပ္ပိဓ ဝစီဒုစ္စရိတ သမုဂ္ဂါတိကာ၊ လေးပါး အပြားရှိသော ဝစီဒုစ္စရိတ်ကို အကြွင်းမဲ့သတ်တတ်သော။ မိစ္ဆာဝါစာယ၊ မှ။ ဝိရတိ၊ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်။ သမ္မာဝါစာ၊ မည်၏။ တထာ၊ ဖြင့်။ ဝိရမန္တဿ၊ သော။ (အရိယဿ) တံ သမ္ပယုတ္တာဝ၊ ထိုဝိရတိနှင့် သမ္ပယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ မိစ္ဆာကမ္မန္တ သမုစ္ဆေဒိကာ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်တတ်သော။ တိဝိဓ ကာယ ဒုစ္စရိတ ဝိရတိ၊ သုံးပါး အပြားရှိသော ကာယဒုစ္စရိတ်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်။ သမ္မာကမ္မန္တော၊ မည်၏။ တေသံယေဝ သမ္မာဝါစာကမ္မန္တာနံ၊ ထို သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တတို့၏ပင်။ ဝေါဒါနဘူတာ၊ ဖြုစင်ကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ တံသမ္ပယုတ္တာဝ၊ ထို သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ ကုဟနာဒိ သမုစ္ဆေဒိကာ၊ ကုဟနအစရှိသည်ကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တတ်သော။ မိစ္ဆာအာဇီဝဝိရတိ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ မည်၏။

သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တာ ဇီဝ သင်္ခါတယ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာ-
 အာဇီဝဟု ဆိုအပ်သော။ ဣမိဿာ သီလတူမိယံ၊ ဤသီလဘုံ၌။ ဝါ၊ ဤတည်ရာ
 ဖြစ်သော သီလ၌။ ပတိဋ္ဌမာနဿ၊ တည်သော။ (အရိယဿ၊ ၏။) တဒနုရူပေါ၊
 ထိုသီလအားလျော်သော။ တံသမ္ပယုတ္တောဝ၊ ထိုဝိရတိနှင့် သမ္ပယုတ်ပင်ဖြစ်သော။
 ကောသဇ္ဇ သမုစ္ဆေဒကော၊ ကောသဇ္ဇကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တတ်သည်လည်း
 ဖြစ်သော။ အနုပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ၊ အနုပ္ပန္န၊ ဥပ္ပန္နဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလ ကုသလာနံ၊
 တို့၏။ အနုပ္ပါဒ ပဟာနုပ္ပါဒဋ္ဌိတိသာဓကောစ၊ မဖြစ်ခြင်း၊ ပယ်ခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း၊
 တည်တံ့ခြင်းကို ပြီးစေတတ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ ဝီရိယာရမ္ဘော၊ ဝီရိယကို
 အားထုတ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ အားထုတ်ကြောင်း ဝီရိယသည်။ သမ္မာဝါယာမော၊
 မည်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါယမန္တဿ၊ သော။ (အရိယဿ) တံ သမ္ပယုတ္တောဝ၊ ထို
 ဝီရိယနှင့် သမ္ပယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ မိစ္ဆာသတိ ဝိနိဗ္ဗာနကော၊ မိစ္ဆာသတိကို
 လှုပ်ခါတတ်သည်လည်းဖြစ်သော။ ကာယာဒိသု၊ ကာယ အစရှိသောအာရုံတို့၌။
 ကာယာနုပဿနာဒိသာဓကောစ၊ ကာယာနုပဿနာ အစရှိသည်ကို ပြီးစေတတ်
 သည်လည်းဖြစ်သော။ (အာဒိဖြင့် စိတ္တ၊ ဝေဒနာ၊ ဓမ္မာနုပဿနာ တို့ကိုယူ။)
 စေတသော၊ ၏။ အသမ္မောသော၊ မပျောက်ပျက်ကြောင်း သတိသည်။ သမ္မာ-
 သတိ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ အနုတ္တရာယ၊ သော။ သတိယာ၊ ဖြင့်။ သုဝိဟိတစိတ္တာ-
 ရက္ခဿ၊ ကောင်းစွာ စီမံအပ်သော စိတ်၏အစောင့်အရှောက်ရှိသော။ (အရိယ-
 ဿ) တံ သမ္ပယုတ္တောဝ၊ ထို သမ္မာသတိနှင့် သမ္ပယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ မိစ္ဆာသမာဓိ-
 သမုတ္တိတိကာ၊ မိစ္ဆာသမာဓိကို အကြွင်းမဲ့ သတ်တတ်သော။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ၊
 သည်။ သမ္မာသမာဓိ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ယော၊ အကြင်မက်သည်။
 လောကီယေန၊ လောကီဖြစ်သော။ မဂ္ဂေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဒုက္ခနိရောဂေါမိနိ
 ပဋိပဒါတိ၊ ဟူ၍။ သင်္ခံ၊ ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂတော၊ ရောက်၏။
 သေ (ဧသော)၊ ဤမက်သည်။ လောကုတ္တရော၊ သော။ အရိယော၊ ကိလေသာ
 တို့မှ ဝေးကွာသော။ အဋ္ဌဂီကော၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော။ မဂ္ဂေါ၊ တည်း။

ပန၊ ဆက်။ သော သေ (ဧသော) မဂ္ဂေါ၊ ထို ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသောမက်
 သည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သင်္ကပ္ပါနံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝိဇ္ဇာယ၊
 ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။
 သေသမ္မောနံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့မှ ကြွင်းသော မဂ္ဂင်တရားတို့၏။ ဝါ၊
 တို့ကို။ စရဏေန၊ စရဏဖြင့်။ (သီလ၊ ဈာန်သမာဓိဟူသော စရဏဖြင့်။) သင်္ဂဟိ-
 တတ္တာ၊ ၎င်း။ ဝိဇ္ဇာစေတ၊ ဝိဇ္ဇာလည်း ဟုတ်၏။ စရဏဉ္စ၊ စရဏလည်း ဟုတ်၏။
 တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ဒိန္နံ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဟေသံ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ
 တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝိပဿနာယာနေန၊ ဝိပဿနာယာဉ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတတ္တာ၊
 ၎င်း။) ဣတရေသံ၊ ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့မှ တခြားဖြစ်ကုန်သော မဂ္ဂင်

ဝိသင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ ၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃၃၉

တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သမထယာနေန၊ သမထယာဉ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သမထောစေဝ၊ သမထလည်း ဟုတ်၏။ ဝိပဿနာစ၊ ဝိပဿနာလည်း ဟုတ်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ ခြံ့နံ၊ ကုန်သော။ တေသံ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပညာက္ခန္ဓေန၊ ပညာဂုဏ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ၎င်း။) တဒနန္တရနံ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်ကုန်သော။ တိတ္ထံ၊ ၃-ပါးကုန်သော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သီလက္ခန္ဓေန၊ သီလဂုဏ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ၎င်း။) အဝသေသာနံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောမဂ္ဂင်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သမာဓိက္ခန္ဓေန၊ သမာဓိဂုဏ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ၎င်း။) အဓိပညာ အဓိသီလ- အဓိစိတ္တသိက္ခာဟံ၊ အဓိပညာသိက္ခာ အဓိသီလသိက္ခာ အဓိစိတ္တသိက္ခာတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္တာစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ခန္တတ္ထယဉ္စေဝ၊ ခန္တာ ၃-ပါးအပေါင်းသည်၎င်း။ သိက္ခတ္ထယဉ္စ၊ သိက္ခာ ၃-ပါးအပေါင်းသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ယေန၊ ယင်း မဂ္ဂင်နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ အရိယသာဝကော၊ သည်။ ဒဿနသမတ္ထေဟိ၊ မြင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ကုန်သော။ စက္ခုဟိ၊ ဉာဏ်မျက်လုံးတို့နှင့်၎င်း။ (ဝိဇ္ဇာ၏ ဥပမာကို ပြ၏။) ဂမန သမတ္ထေဟိ၊ သွားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ကုန်သော။ ပါဒေဟိစ၊ ခြေတို့နှင့်၎င်း။ (စရဏ၏ ဥပမာကိုပြ၏။) သမန္နာဂတော၊ သော။ အဒ္ဓိကော ဝိယ၊ ခရီးသွားသူကဲ့သို့။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်၍၎င်း။ (“အရိယဘူမိဉ္စ ဩက္ခန္ဓော ဟောတိ” ၌ စပ်။) ဝိပဿနာ- ယာနေန၊ ဖြင့်။ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂံ၊ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂအကျင့် ၎င်း။ သမထယာနေန၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အန္တဒ္ဓယံ၊ ယုတ်ညံ့သော အကျင့် ၂-ပါးအပေါင်းကို။ ဝါ၊ အစွန်း ၂-ဖက် ထွက်၍နေသောအကျင့် ၂-ပါးအပေါင်းကို။ ပရိဝဇ္ဇေတော၊ ရှောင်ကြဉ်၍။ မဇ္ဈိမပဋိပဒံ၊ အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သောအကျင့်ကို။ [မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်ကို ဆိုသည်။] ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သည်။ (ဟုတော)။ ပညာက္ခန္ဓေန၊ ပညာ ဂုဏ်ဖြင့်။ မောဟက္ခန္ဓံ၊ မောဟတည်းဟူသော အတုံးအခဲကို၎င်း။ သီလက္ခန္ဓေန၊ သီလဂုဏ်ဖြင့်။ ဒေါသက္ခန္ဓံ၊ ဒေါသတည်းဟူသော အတုံးအခဲကို၎င်း။ သမာဓိ- က္ခန္ဓေန၊ သမာဓိဂုဏ်ဖြင့်။ လောဘက္ခန္ဓံ၊ လောဘတည်းဟူသော အတုံးအခဲကို ၎င်း။ ပဒါလေန္တော၊ ဖောက်ခွဲလျက်။ အဓိပညာသိက္ခာယ၊ အဓိပညာသိက္ခာ ဖြင့်။ ပညာသမ္ပဒံ၊ ပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်း၎င်း။ အဓိသီလသိက္ခာယ၊ အဓိသီလ သိက္ခာဖြင့်။ သီလသမ္ပဒံ၊ သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်း၎င်း။ အဓိစိတ္တသိက္ခာယ၊ အဓိစိတ္တ သိက္ခာဖြင့်။ သမာဓိသမ္ပဒံ၊ သမာဓိ၏ပြည့်စုံခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိသော၊ ၃-ပါးကုန်သော။ သမ္ပတ္တိယော၊ သမ္ပတ္တိတို့သို့။ ပတော၊ ရောက်၍။ အမတံ၊

မအိုမသေ အမြဲတေဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ သစ္စိကရေတိ၊ မျက်မှောက် ပြုနိုင်၏။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏံ၊ အစဉ်လည်းကောင်း၊ အလယ်၌ လည်းကောင်း၊ အဆုံး၌လည်းကောင်းသော။ သတ္တတိ၊ သဗောဓိပက္ခိယဓမ္မရတန- ဝိစိတ္တံ၊ ၃၇-ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရား ရတနာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော။ သမ္မတ္တနိယာမသင်္ခါတံ၊ သမ္မတ္တနိယာမဟုဆိုအပ်သော။ ဝါ၊ မဖောက်မပြန်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ မြဲသောတရားဟု ဆိုအပ်သော။ အရိယဘူမိဉ္စ၊ အရိယာ တို့၏ နယ်မြေသို့လည်း။ ဩက္ကန္တော၊ သက်ရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဇဏ္ဍနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယ အဖွင့်

၂၀၆-၂၁၄။ ဣဒါနိ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခု အခါ၌။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယံ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထို အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း၌။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ အဝတ္ထာ၊ ဟောတော် မမူဘဲ။ နိပ္ပဒေသတော၊ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့်။ (အရိယာဟုတ် မဟုတ် အားလုံးပါဝင် အောင်။) ပစ္စယသင်္ခါတံ၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်းဟု ဆိုအပ်သော။ သမုဒယံ၊ ကို။ ဒဿေတံ၊ ၎င်း။ စတ္တာရိ သစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ (အရိယ- သဒ္ဓါနှင့်တကွ ဟောတော်မူအပ်သော်။) အဝသေသ၊ တဏှာမှကြွင်းကုန်သော။ ကိလေသာ စ၊ ကိလေသာတို့ကို၎င်း။ အဝသေသ၊ ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကုန် သော။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာစ၊ တရားတို့ကို၎င်း။ တိဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော။ သာသဝါနိ၊ အာသတို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလမူလာနိ၊ ကုသလမူလတို့ကို၎င်း။ အဝသေသ၊ ကုသလမူလ ၃-ပါးမှ ကြွင်းကုန်သော။ သာသဝါ၊ ကုန်သော။ ကုသလာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာစ၊ တို့ကို ၎င်း။ န သင်္ဂယုန္တိ၊ မသွင်းယူအပ်ကုန်။ ဝါ၊ မသွင်းယူနိုင်ကုန်။ [ထိုတရားတို့ကို သွင်းယူနိုင်အောင် အရိယသဒ္ဓါ မပါဘဲ သစ္စသဒ္ဓါချည်းသာ ဟောတော်မူသည် ဟူလို။ ထိုတရားတို့ကို သွင်းယူပုံကို ပါဠိတော်ဝယ် နောက်နောက်ဝါရများ၌ ကြည့်ပါ။]

စ၊ ဆက်။ ကေဝလံ၊ အဝသေသကိလေသာစသည်မဖက် သက်သက်။ တဏှာ- ဝ၊ တဏှာသည်သာ။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ န သမုဒါနေတိ (သံ+ဥ+အာ+နေတိ)၊ ကောင်းစွာ အထက်အထက်၌ ဆောင်ယူနိုင်သည်မဟုတ်သေး။ (သဒ္ဓတ္ထ)။ ဝါ၊ ဖြစ်စေနိုင်သည်မဟုတ်သေး။ (အဓိပ္ပါယ်တ္ထ)။ အဝသေသ၊ တဏှာမှ ကြွင်းကုန် သော။ ကိလေသာဒယော၊ ကိလေသာ အစရှိကုန်သော။ ဣမေပိ ပစ္စယာ၊ ဤ

အကြောင်းတို့သည်လည်း။ သမုဒါနေန္တိယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ဝါ၊ သည်သာ။
 [“ကိလေသာဒယော”ဟု အာဒိသဒ္ဓါပါသောကြောင့် အဝသေသာစဉ် စသဒ္ဓါ
 ပိုဟန်တူသည်။] ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဣမေပိ ပစ္စယာ၊ ဤအဝသေသကိလေသာ
 အစရှိသော အကြောင်းတို့သည်လည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ သမုဒါနေန္တိယေဝ၊
 ဖြစ်စေနိုင်ကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ နိပ္ပဒေသတော၊ အကြွင်းမရှိ
 သောအားဖြင့်။ ပစ္စယသင်္ခါတံ၊ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းဟု ဆိုအပ်သော။ သမုဒယံ၊
 သမုဒယကို။ ဒသေတုံ၊ ငှါ။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ အဝတော၊ ဟောတော်
 မမူဘဲ။ စတ္တာရိ သစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

စ၊ ဆက်။ နိဒ္ဒေသဝါရေ၊ နိဒ္ဒေသဝါရ၌။ နေသံ၊ ထိုလေးပါးသောသစ္စာ
 တို့တွင်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို။ အနိဒ္ဓိသိတော၊ အကျယ် ညွှန်ပြ
 တော်မမူဘဲ။ တဿေဝ ဒုက္ခဿ၊ ထို ဒုက္ခကိုပင်။ သုခနိဒ္ဒေသတ္ထံ၊ လွယ်ကူစွာ
 ညွှန်ပြခြင်း အကျိုးငှါ။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ဒုက္ခသမုဒယကို။ (ပဌမံ)။ နိဒ္ဓိဋ္ဌော၊
 အကျယ် ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ဟိ၊ မှန်။ တသ္မိံ၊ ထိုဒုက္ခ
 သမုဒယကို။ နိဒ္ဓိဋ္ဌော၊ အကျယ်ညွှန်ပြအပ်ပြီးသော်။ အဝသေသာစ ကိလေသာတံ
 အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ သုခ-
 နိဒ္ဒေသံ၊ လွယ်ကူစွာ ညွှန်ပြအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဧတ္ထံ၊ ဤနိဒ္ဒေသဝါရ၌။
 နိရောဓသစ္စမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌံ ဌာပနံ) တဏှာယ ပဟာနံ၊ တဏှာယစ အဝ-
 သေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ ပဟာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ယထာ ဝုတ္တဿ၊ အကြင်
 အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ သမုဒယဿ၊ သမုဒယသစ္စာကို။ ပဟာနဝသေန၊ ပယ်
 ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဉ္စဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ နိဒ္ဓိဋ္ဌံ၊
 ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ပန၊ ကား။ ဧတ္ထံ၊ ဤနိဒ္ဒေသဝါရ၌။
 မဂ္ဂသစ္စံ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို။ ပဌမဇ္ဈာနိက သောတာပတ္တိမဂ္ဂ ဝသေန၊ ပဌမဇ္ဈာန်နှင့်
 ယှဉ်သော သောတာပတ္တိမဂ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဓမ္မသင်္ဂဏိယံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော်၌။
 ဝိဘတ္တဿ၊ အကျယ်ဝေဘန်အပ်ပြီးသော။ ဒေသနာနယဿ၊ ဒေသနာတော်
 နည်း၏။ မုခမတ္တမေဝ၊ အမြွက်မျှကိုသာ။ (အနည်းငယ်မျှကိုသာ။) ဒသေန္တေန၊
 ပြတော်မူလျက်။ နိဒ္ဓိဋ္ဌံ၊ ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထံ၊ ထို မဂ္ဂသစ္စာ၌။ နယ-
 သေဒေါ၊ နည်း၏အပြားကို။ ဝေဒိတဗေဓာ၊ သိထိုက်၏။ တံ၊ ထို နည်းအပြားကို။
 ဥပရိ၊ အထက်၌။ (နောက်နား၌) ပကာသယိဿာမ၊ ထင်ရှားပြကုန်အံ့။

ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧကဝလံ၊ ပဉ္စဂီကမဂ် မဖက် သက်သက်။
 အဋ္ဌဂီကော၊ ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်သာ။ ပဋိပဒါ၊
 ပဋိပဒါသည်။ န၊ မဟုတ်သေး။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿ ကာယ-
 ကမ္မံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတီတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟော
 တော်မူခြင်းကြောင့်။ (ဥပရိပဏ္ဏာသ သဠာယတနဝဂ် မဟာသဠာယတနိက

သုတ်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယနှင့် စပ်သဖြင့်။ ပဉ္စဂီကော၊ ငါးပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါပိ၊ မဂ်ကိုလည်း။ ပဋိပဒါဝေါတိ၊ ပဋိပဒါဟူ၍ပင်။ ဒေသိတော၊ ပြီ။ [အဿ၊ ထို့ ယောဂါဝစရ ရဟန်း၏။ ပုဗ္ဗေ၊ မဂ်မရမီ ရှေ့အဘို့၌ပင်။ ကာယကမ္ပံ၊ သည်၎င်း။ ငစိကမ္ပံ၊ အာဇီဝေါ၊ အသက်မွေးမှုသည်၎င်း။ သုပရိသုဒ္ဓေါ၊ အလွန် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်။ ဟောတိ။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ နယံ၊ ထို ပဉ္စဂီကမဂ္ဂပဋိပဒါ နည်းကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ပဉ္စဂီကဝါရောပိ၊ ကိုလည်း။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ အကျယ်ညွှန်ပြ တော်မူအပ်ပြီ။

စ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကေဝလံ၊ သမ္ပယုတ္တကဓမ္မ မဖက် သက်သက်။ အဋ္ဌဂီကပဉ္စဂီကမဂ္ဂေါ၊ အဋ္ဌဂီကမဂ် ပဉ္စဂီကမဂ်တို့သည်သာ။ ပဋိပဒါ၊ ပဋိပဒါ သည်။ န၊ မဟုတ်သေး။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ သမ္ပယုတ္တကော၊ မဂ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ် ကုန်သော။ အတိရေကပညာသ ဓမ္မာပိ၊ ငါးဆယ်ထက် အပိုအလွန် ဖြစ်သော တရားတို့သည်လည်း။ [“ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ” စသည်ဖြင့် ဓမ္မ သင်္ကဏိပါဠိတော်၌လာသော တရားတို့ကို ဆိုသည်။] ပဋိပဒါဝေ၊ ပဋိပဒါတို့ပင် တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ နယံ၊ ထိုသမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ပဋိပဒါဖြစ်ပုံနည်း ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ တတိယော၊ ၃-ပါးမြောက်ဖြစ်သော။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရောပိ၊ ကိုလည်း။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုသဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရ်၌။ အဝသေသာ ဓမ္မာ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ သမ္ပယုတ္တာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားသည်။ ပရိဟာယတိ၊ ယုတ်လျော့၍။ သေသံ၊ ကြွင်းသောအစိအရင်သည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံး စုံသော ဝါရ်တို့၌။ သဒိသမေ၊ တူသည်သာ။

တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးသော ဝါရ်တို့တွင်။ အဋ္ဌဂီကဝါရဿ၊ အဋ္ဌဂီကဝါရ၏။ တဏှာယစ အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ ပဟာနန္တိ အာဒိသု၊ အစရှိကုန်သော။ ပဉ္စသု၊ ငါးပါးကုန်သော။ ကောဋ္ဌာသေသု၊ ကောဋ္ဌာသတို့တွင်။ တာဝ၊ ဒုတိယ ကောဋ္ဌာသ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော သော။) ပဌမကောဋ္ဌာသေ၊ ပဌမ

ပဉ္စသု ကောဋ္ဌာသေသု။ ။၁-တဏှာယ ပဟာနံ၊ ၂-တဏှာယ စ အဝသေသာ-
နဉ္စ ကိလေသာနံ ပဟာနံ၊ ၃-တဏှာယ စ အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ အပသေသာ-
နဉ္စ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ ၄-တဏှာယ စ အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ အဝသေသာ-
နဉ္စ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ တိဏှဉ္စ ကုသလမူလာနံ သာသဝါနံ ပဟာနံ၊ ၅-တဏှာယ စ
အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ အဝသေသာနဉ္စ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ တိဏှဉ္စ ကုသလ-
မူလာနံ သာသဝါနံ အဝသေသာနဉ္စ သာသဝါနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနံ။ ဒုက္ခနိရောဓ-
သစ္စာ၌ ဟောတော်မူအပ်သော ဤ ၅-စုကို “ပဉ္စကောဋ္ဌာသ”ဟုဆိုသည်။ ထိုကောဋ္ဌာသ
တို့တွင် တဏှာယ ပဟာနံကို “ပဌမကောဋ္ဌာသ”ဟု ဆိုသည်။

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၃၄၃

ကောဠာသဉ္စ။ သေဝံတာပတ္တိမဂ္ဂေ၊ သေဝတာပတ္တိမဂ္ဂံ။ ဈာနာဘိနိဝေသေ၊ ဈာန်တို့ဖြင့် ဒေသနာတော်ကို သွင်းထားရာပါဠိရပ်၌။ ဝါ၊ ဈာန်တို့ဖြင့် လောကုတ္တရာဘာဝနာကို သွင်းထားရာ ပါဠိရပ်၌။ (“ဒသ နယာ ဟောန္တိ”၌စပ်။) သုဒ္ဓိကပဋိပဒါ(သုဒ္ဓိကပဋိပဒံ)၊ သုဒ္ဓိကပဋိပဒဈာန်ကို၎င်း။ ဝါ၊ သုညတအပ္ပဏိဟိတ မဖက် သက်သက်သော ပဋိပဒဈာန်ကို၎င်း။ သုဒ္ဓိကသုညတ(သုဒ္ဓိက သုညတံ)၊ သုဒ္ဓိကသုညတဈာန်ကို၎င်း။ ဝါ၊ ပဋိပဒါ မဖက် သက်သက်သော သုညတဈာန်ကို၎င်း။ သုညတပဋိပဒါ (သုညတပဋိပဒံ)၊ သုညတပဋိပဒဈာန်ကို၎င်း။ ဝါ၊ သုညတပဋိပဒ ဧဝသောဈာန်ကို၎င်း။ သုဒ္ဓိကအပ္ပဏိဟိတံ၊ သုဒ္ဓိကအပ္ပဏိဟိတဈာန်ကို၎င်း။ ဝါ၊ ပဋိပဒါ မဖက် သက်သက်သော အပ္ပဏိဟိတဈာန်ကို၎င်း။ အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒါ (အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒံ)၊ အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒဈာန်ကို၎င်း။ ဝါ၊ အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒါ ဧဝသောဈာန်ကို၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသုဝါရေသု၊ ဤဝါရ တို့၌။ ခုန့်ခုန့်၊ ၂-ပါး ၂-ပါးကုန်သော။ စတုက္ကပဉ္စကနယာနံ၊ စတုက္ကနည်း ပဉ္စက နည်းတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဒသ၊ ကုန်သော။ နယာ၊ နည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ န်၏။ [သုဒ္ဓိကပဋိပဒါ စသည်၌ ဈာန်ကို၎င်း၍ “သုဒ္ဓိကပဋိပဒံ” စသည်ဖြင့် ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။]

ဝေ၊ ဤအတူ။ သေသေသပိ၊ ဈာနာဘိနိဝေသမ္ပကြွင်းသော မဂ္ဂါဘိနိဝေသ စသော ၁၉-ပါးသော အဘိနိဝေသတို့၌လည်း။ (ဒသ ဒသ၊ နယာ ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိသတိယာ၊ နှစ်ဆယ်သော။ အဘိနိဝေသသု၊ ဒေသနာတော်ကို သွတ်သွင်းရာ ပါဠိရပ်တို့၌။ ခန္ဓနယသတာနိ၊ နှစ်ရာကုန်သော နည်းတို့သည်။

ဈာနာဘိနိဝေသေ။ ။ဈာနေဟိ ဒေသနာပဝေသော=ဈာန်တို့ဖြင့် ဒေသနာ တော်ကို သက်ဝင်စေခြင်း၊ သွင်းထားခြင်းကို “ဈာနာဘိနိဝေသ”ဟု ခေါ်၏။ တနည်း— ဘာဝနာပဝေသော=ဈာန်တို့ဖြင့် လောကုတ္တရာဘာဝနာကို သက်ဝင်စေခြင်း၊ သွင်း ထားခြင်းကို “ဈာနာဘိနိဝေသ”ဟု ခေါ်၏။ “ဈာနံ ဘာဝေတိ”ဟု ပါဠိတော်၌ရှိသော ကြောင့် “ဘာဝနာပဝေသော ဝါ”ဟု ခွဲကာ၌ တနည်းဆိုသည်။

သုဒ္ဓိက။ပေ။ပဉ္စသု။ ။ထိုဈာနာဘိနိဝေသ ပါဠိရပ်၌ “ဒုက္ခပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ” စသည်ဖြင့် သုညတ အပ္ပဏိဟိတတို့နှင့် မတူသော သုဒ္ဓိကပဋိပဒါဈာန်ကို၎င်း၊ “ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ သုညတံ” စသည်ဖြင့် ပဋိပဒါနှင့် မတူသော သုဒ္ဓိကသုညတ ဈာန်ကို၎င်း၊ “ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ သုညတံ ဒုက္ခပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ” စသည်ဖြင့် သုညတပဋိပဒါ ဧဝသောဈာန်ကို၎င်း၊ “ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ အပ္ပဏိဟိတံ” စသည်ဖြင့် ပဋိပဒါနှင့် မတူသော သုဒ္ဓိကအပ္ပဏိဟိတဈာန်ကို၎င်း၊ “ပဌမံ ဈာနံ ဥပ သမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ အပ္ပဏိဟိတံ ဒုက္ခပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ” စသည်ဖြင့် အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒါ ဧဝသော အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒါ ဈာန်ကို၎င်း ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့ ငါးဝါရ ရှိသော ကြောင့် “ဣမေသု ပဉ္စသု ဝါရေသု”ဟုဆိုသည်။ တင်္ဂါရလျှင် စတုက္ကဈာန်နည်း ၅-ဝါရ၊ ပဉ္စကဈာန်နည်း ၅-ဝါရရှိသောကြောင့် “ဒသ နယာ ဟောန္တိ”ဟုလည်း ဆိုသည်။

(ဟောန္တိ)။ တာနိ၊ ထိုနှစ်ရာကုန်သောနည်းတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ စတုဟိ၊ ကုန်သော။ အဓိပတိဟိ၊ အဓိပတိတို့ဖြင့်။ စတုဂ္ဂုဏိတာနိ၊ လေးပါးတို့ဖြင့်မြောက်အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာနိ၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။) အဋ္ဌ (နယသတာနိ)၊ ရှစ်ရာကုန်သော နည်းတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ သုဒ္ဓိကာနိ၊ အဓိပတိမဖက် သက်သက်ကုန်သော။ ဒွေ (နယသတာနိ)၊ နှစ်ရာသော နည်းတို့၎င်း။ သာဓိပတိ၊ အဓိပတိနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ အဋ္ဌ (နယသတာနိ)၊ ရှစ်ရာကုန်သော နည်းတို့၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်သည်လည်း။ နယသဟဿံ၊ နည်းတထောင်သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။

စ၊ ဆက်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ၊ သောတာပတ္တိမဂ်၌။ (နယသဟဿံ၊ ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သေသမဂ္ဂေသုပိ၊ သောတာပတ္တိမဂ်မှ ကြွင်းသောမဂ်တို့၌လည်း။ (နယသဟဿံ၊ ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ စတ္တာရိ နယသဟဿာနိ၊ လေးထောင်ကုန်သော နည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ စ၊ ဆက်။ ပဌမကောဋ္ဌာသေ၊ တဏှာယပဟာနံဟူသော ပဌမကောဋ္ဌာသ၌။ စတ္တာရိ (နယသဟဿာနိ)၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ) ယထာ၊ ကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော တဏှာယ စ အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ ပဟာနံ အစရှိသော ကောဋ္ဌာသတို့၌လည်း။ စတ္တာရိ (နယသဟဿာနိ ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌဂီကဝါရေ ချံ၊ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ကောဋ္ဌာသေသု၊ တို့၌။ ဝိသတိ

ဧဝံ သေသေသုပိ။ “ဈာနံ ဘာဝေတိ”ကဲ့သို့ “မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ၊ သတိပဋ္ဌာနံ၊ သမ္ပပ္ပဓာနံ၊ ဣဒ္ဓိပါဒံ၊ ဣန္ဒြိယံ၊ ဗလံ၊ ဘောဇ္ဈင်္ဂံ၊ သစ္စံ၊ သမထံ၊ ဓမ္မံ၊ ဓန္ဓံ၊ အာယတနံ၊ ဓာတု၊ အာဟာရံ၊ ဖဿံ၊ ဝေဒနံ၊ သညံ၊ စေတနံ၊ စိတ္တံ ဘာဝေတိ”စသည်ဖြင့် ၁၉-ပါးသော အဘိနိဝေသကိုလည်း ဟောတော်မူ၏။ အားလုံးပေါင်းလျှင် ဈာနာဘိနိဝေသ မဂ္ဂါဘိနိဝေသ စသည်ဖြင့် အဘိနိဝေသ ၂၀-ရှိသောကြောင့် “ဝိသတိယာ အဘိနိဝေသေသု ဒွေ နယသတာနိ”ဟု ဆိုသည်။ [ဈာနာဘိနိဝေသ၊ မဂ္ဂါဘိနိဝေသ စသော ဤအဘိနိဝေသ ၂၀-ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် လောကုတ္တရာကုသိုလ်၌သာ ပါ၏။ ဤပါဠိတော်၌ အကျယ်မပါ။]

နယသဟဿံ။ ။အဓိပတိနှင့် မတွဲသောနည်းကို “သုဒ္ဓိက”ဟု ခေါ်၏။ ထိုသုဒ္ဓိက နည်းသည် နှစ်ရာရှိ၏။ စတုက္ကနည်း ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် ပြားသောဈာန်တို့ကို အဓိပတိ လေးပါးဖြင့် မြှောက်သောအခါ ရှစ်ရာ ဖြစ်၏။ ၂-ရပ်ပေါင်းလျှင် သောတာပတ္တိမဂ်၌ နည်းပေါင်းတထောင်ဖြစ်သည်။ အထက်မဂ်တို့၌လည်း ထို့အတူ နည်းပေါင်းတထောင် ရှိရကား အားလုံး မဂ် ၄-ပါးအတွက် နည်းပေါင်းလေးထောင်ဖြစ်သည်။

ယထာ စ ။ပေ။ ဧဝံ သေသေသု။ ။ရှေ့၌ “ပဉ္စသု ကောဋ္ဌာသေသု”အရ ကောဋ္ဌာသ ၅-ပါးရှိပုံကိုသတိပြုပါ။ ဤနည်းပေါင်း လေးထောင် အရေအတွက်သည် ပဌမကောဋ္ဌာသ အတွက်ဖြစ်၏။ နောက် ကောဋ္ဌာသ ၄-ပါးတို့အတွက်လည်း နည်းပေါင်းလေးထောင်စီ ရှိရကား ကောဋ္ဌာသ ၅-ပါးလုံးအတွက် နည်းပေါင်း နှစ်သောင်းဖြစ်သည်။

ဝိဘင်း]

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်

၃၄၅

နယ သဟဿာနိ၊ ၂-သောင်းသော နည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ။ တဏှာ၊ တူ။ ပဉ္စ-
ဂီကဝါရေ၊ ဌ်၎င်း။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရေ၊ ဌ်၎င်း။ (ငီသတိ နယသဟဿာနိ
ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သဋ္ဌိနယသဟဿာ-
နိ၊ ၆-သောင်းကုန်သော နည်းတို့ကို။ သတ္ထာရာ၊ သည်။ ဝိဘတ္တာနိ၊ အကျယ်
ဝေဘန်တော်မှုအပ်ကုန်ပြီ။

ပန၊ ထိုသို့ပင် ၆-သောင်းသောနည်းတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်အပ်ပါကုန်သော်
လည်း။ ပါဠိ၊ ဤ ဝိဘင်းပါဠိတော်သည်။ သင်္ခေပေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ အာ-
ဂတာ၊ လာပြီ။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ တိဝိမေဟာဝါရံ၊ ၃-ပါးအပြားရှိသော မဟာ
ဝါရရှိသော။ (၃-ပါးအပြားရှိသော အဋ္ဌဂီကဝါရ၊ ပဉ္စဂီကဝါရ၊ သဗ္ဗသင်္ဂါ-
ဟိကဝါရ ဟူသော မဟာဝါရရှိသော။) ပဉ္စသကောဋ္ဌာသံ၊ ၅-ပါးသော
ကောဋ္ဌာသရှိသော။ [တဝါရ တဝါရလျှင် တဏှာယ ပဟာနံ စသည်ဖြင့် ၅-ပါးစီ
ရှိသောကြောင့် ၃-ဝါရအတွက် “ပဉ္စသကောဋ္ဌာသံ”ဟု ဆိုသည်။] သဋ္ဌိနယ-
သဟဿ ပဋိမဏ္ဍိတံ၊ ၆-သောင်းသောနည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ ဣဒံ
အဘိဓမ္မဘာဇနီယံနာမ၊ ဤ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း မည်သည်ကို။ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊
ညွှန်ပြတော်မှုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဒ္ဒိတာ၊ ပြီ။

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆက အဖွင့်

၂၁၅။ ပဉ္စာပုစ္ဆကေ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။ စတုန္ဒမ္ပိ၊ လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်
သော။ သစ္စာနံ၊ သစ္စာတို့၏။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ၊ ၌။ ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီး
သောနည်းကိုအစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်။ ကုသလာဒိဘာဝေါ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်
တို့၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ [အဖြေဝါကျဝယ် “သမုဒယသစ္စံ အကုသလ”
ဟု ဖြေထား၏။ ထိုအဖြေသည် ခန္ဓဝိဘင်းကနည်းကို အစဉ်လိုက်သော အဖြေ
တည်း။ ဤ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းအတိုင်းဆိုလျှင် “အချို့ သမုဒယသစ္စာသည်

တဏှာ။ပေ။ သဋ္ဌိနယသဟဿာနိ။ ။ဤနည်းပေါင်း နှစ်သောင်းသည် မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးရှိသော အဋ္ဌဂီကဝါရအတွက်သာတည်း။ မဂ္ဂင် ၅-ပါးရှိသော ပဉ္စဂီကဝါရ၌လည်း
နည်းပေါင်းနှစ်သောင်းပင် ဖြစ်၏။ “ဖုဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ” စသည်ဖြင့်
ပရောပဏ္ဏာသ တရားတို့ကို သိမ်းယူရာ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက ဝါရ၌လည်း နည်းပေါင်း
နှစ်သောင်းပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝါရအားလုံးပေါင်းလျှင် နည်းပေါင်း ၆-သောင်း
ဖြစ်သည်။ ဤအားလုံးသည် ဓမ္မသင်္ဂဏီ လောကုတ္တရာကုသိုလ်၌သာ လာ၏။ ဤ ဝိဘင်း
ပါဠိတော်၌ကား တိုက်ရိုက်မလာ။ ထို့ကြောင့် “ပါဠိ ပန သင်္ခေပေန အာဂတာ” ဟု
မိန့်သည်။

ကုသိုလ်၊ အချို့သမုဒယသစ္စာသည် အကုသိုလ်”ဟု ဖြေရလိမ့်မည်။ နောက်၌ လည်း နည်းတူ။] ပန၊ ကား။ အာရမ္မဏတ္တိကေသု၊ အာရမ္မဏတိက်တ္တိ၌။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ ကာမာဝစရဓမ္မေ၊ ကာမာဝစရတရားတို့ကို။ အဿာဒေန္တဿ၊ သာယာသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်။ ပရိတ္တာရမ္မဏံ၊ ကာမတရားဟူသော အာရုံရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ မဟဂ္ဂတဓမ္မေ၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကို။ အဿာဒေန္တဿ၊ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားဟူသော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ပညတ္တိံ၊ ပညတ်ကို။ အဿာဒေန္တဿ၊ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ၊ ကာမမဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာ ဟု မဆိုထိုက်သော ပညတ်အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။

ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ ကာမာဝစရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ အာရမ္မ၊ အာရုံပြု၍။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သည်။ (သမာနံ၊ ဖြစ်လသော်။) ပရိတ္တာရမ္မဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ရူပါ ရူပါဝစရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ အာရမ္မ၊ ၍။ ဥပ္ပတ္တိကာလေ၊ ဖြစ်ရာအခါ၌။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ နဝ၊ ၉-ပါးကုန်သော။ လောကုတ္တရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ဆင်ခြင်ရာအခါ၌။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ၊ အပ္ပမာဏတရားဟူသော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ပဏ္ဏတ္တိံ၊ ပညတ်ကို။ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ၌။ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ၊ ပရိတ္တ မဟဂ္ဂတ အပ္ပမာဏဟု မဆိုထိုက်သော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ သည်။ သဟဇာတဟေတုဝသေန၊ တကွဖြစ်သောဟိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ သဗ္ဗဒါပိ၊ အခါခပ်သိမ်းလည်း။ မဂ္ဂဟေတုကံ၊ မဂ်ဟု ဆိုအပ်သော သမ္ပယုတ်ဟိတ်ရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ဝီရိယံဝါ၊ ဝီရိယကိုသော်၎င်း။ ဝီမံသံဝါ၊ ဝီမံသာကိုသော်၎င်း။ ဇေဋ္ဌကံ၊ အကြီးအကဲကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ မဂ္ဂဘာဝနာကာလေ၊ မဂ်ကိုဖြစ်စေရာ အခါ၌။ မဂ္ဂါဓိပတိ၊ မဂ်ဟု ဆိုအပ်သော သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း ရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ဆန္ဒစိတ္တေသု၊ ဆန္ဒစိတ္တတို့တွင်။ အညတရာဓိပတိကာလေ၊ အမှတ်မထား တပါးပါး၏ အဓိပတိဖြစ်ရာ အခါ၌။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ နာမ၊ မဂ္ဂဟေတုက မဂ္ဂါဓိပတိဟု မဆိုထိုက်သည်မည်သည်။ ဟောတိ။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ အရိယာနံ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ၌။ မဂ္ဂါရမ္မဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ တေသံ ယေဝ၊ ထို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပင်။ မဂ္ဂံ၊ ကို။ ဂရုံကတွာ၊ အလေးပြု၍။ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ၌။ မဂ္ဂါဓိပတိ၊ မဂ်ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ရှိသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) သေသဓမ္မ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ မဂ်မှကြွင်းသော တရားတို့ကို ဆင်ခြင်ရာအခါ၌။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မဂ္ဂါရမ္မဏ မဂ္ဂါဓိပတိဟု မဆိုထိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဒွေသစ္စာနီတိ၊ ကား။ ဒုက္ခ သမုဒယသစ္စာနီ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ (သိယာ၊ အချို့တို့ကား။ အတိတာရမ္မဏာ၊ အတိတ်တရားဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။) [အတိတာရမ္မဏတိက်၌ပါသော ဒွေသစ္စာနီကို ရည်ရွယ်သည်။ ပါဠိတော်စာအုပ်တို့၌ “ဒွေ သစ္စာ”ဟုချည်း ရှိနေ၏။ မကောင်း။] ဟိ၊ ချဲ့။

ဝိဘင်း]

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်

၃၄၇

တောနိ၊ ဤဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ အတိတာဒိဘေဒေ၊ အတိတ် အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ အာရမ္မ၊ အာရုံပြု၍။ ဥပ္ပတ္တိ-
 ကာလေ၊ ဖြစ်ရာအခါ၌။ အတိတာဒိအာရမ္မဏာနိ၊ အတိတ် အစရှိသော အာရုံ ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ အဇ္ဈတ္တာဒိဘေဒေ၊ အဇ္ဈတ္တ အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ အဿာဒေန္တဿ၊ သာယာသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်။ အဇ္ဈတ္တာဒိ အာရမ္မဏံ၊ အဇ္ဈတ္တအစရှိသော အာရုံရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ အာကိဉ္စညာယတနကာလေ၊ အာကိဉ္စညာယတန ဈာန်၏ ဖြစ်ရာအခါ၌။ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏမ္ပိ၊ န ဝတ္တဗ္ဗအာရုံ ရှိသည်လည်း။ ဝါ၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဟု မဆိုထိုက်သော အာရုံရှိသည်လည်း။ (ဟောတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။ [နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့် ထို နတ္ထိဘောပညတ်၏ အဇ္ဈတ္တ၌လည်း မပါဝင် ဗဟိဒ္ဓ၌လည်း မပါဝင်ရကား “န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏမ္ပိ”ဟု ဆိုသည်။]

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဣမသ္မိံ* ပဉ္စာပုစ္ဆကေ၊ ဤ ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ လောကီယာနိ၊ လောကီ သစ္စာတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဒွေ၊ ကုန်သော။ (သစ္စာနိ၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ တို့သည်။) လောကုတ္တရာနိ၊ လောကုတ္တရာသစ္စာတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣမသ္မိံ*၊ ဤပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။ (ဒွေသစ္စာနိ လောကီယာနိ ဟောန္တိ။) ယထာစ၊ ဖြစ်ကုန် သကဲ့သို့၎င်း။ (ဒွေ သစ္စာနိ လောကုတ္တရာနိ ဟောန္တိ။ ယထာစ၊ ၎င်း။) ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ပုရိမေသု၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွိသုပိ၊ နှစ်ပါးကုန်သော သုတ္တန္တ ဘာဇနီယနည်း အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းတို့၌လည်း။ (ဒွေသစ္စာနိ လောကီယာနိ ဟောန္တိ။ ဒွေ သစ္စာနိ လောကုတ္တရာနိ ဟောန္တိ။) ဟိ၊ မှန်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ သည်။ တိသုပိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သုတ္တန္တဘာဇနီယာဒိသု၊ သုတ္တန္တ ဘာဇနီယ အစရှိသောနည်းတို့၌။ လောကီယ လောကုတ္တရာနေဝ၊ သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ သစ္စာတို့ကို။ ကထိတာနိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ အယံ သစ္စဝိဘင်္ဂံ၊ ဤ သစ္စဝိဘင်းကိုလည်း။ [အပိဖြင့် ဓာတုဝိဘင်းစသော ရှေးဝိဘင်းများကို ပေါင်းသည်။] တေပရိဝဋ္ဌံ၊ ၃-ပါးသော ပြောင်းလွှဲကြောင်း နည်းရှိအောင်။ နိဟရိတာဝ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူ၍သာ။ ဘာဇေတာ၊ အကျယ်ဝေဘန်တော်မူ၍။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ၊ မည်သော။ ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယ၊ ၏။
 သစ္စဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။
 သစ္စဝိဘင်္ဂအဖွင့် ပြီး၏။